

દૂધ સેપરેટર
(Milk Separator)

દૂધમાથી ચિનિ જે માખણ
 ૧૧ થી બનાવવા માર આ
 યન ખાતે ઉપયોગી છે એવું
 હામ એ છે કે યુગ દૂધમાથી
 મનાઈ-તલો (કીમ) અગેળયન
 દૂધ (સેપરેટર દ્વારા) છુટ્ટ પાડી
 આ દિસ મામા-પ ને તાને
 અગળી લાગે છે જતા આ
 યાદાત અતલ માલી તી
 ગણ છે યવમા દૂધનો એક
 વસ્તુ જે આ નિયમ પ્રમાણે
 યવ નેનોડે કે યમ થે જાક
 મમયમા પૂની દિસ ખમ
 ચમ, તપ છે અને એ અન્નમા

વના મ અગમર ૮ થી ૧૦૦ મેનલ જેવતા દૂધમાથી મનાઈ
 નેતરે દૂધ પડી યવક દૂધ છુટ્ટ પડી ગય છે

[છુટ્ટા થીના ઉપયોગ નો ને ૧]

૧૧ ફેબ્રુ

માર્ચ પંચો

અ. ૧૦૬ મો

ક મ ર

જાન્યુઆરી ૧૯૪૦

— લેખક —

દિન્દ ઇપિયા ત્રણ

ખર્માં ઇપિયા ચના ત્રણ

વિદેશ શિનિંગ ૭

ચિત્રો

ખેતી, હુનર અને ઉદ્યોગ

પૌનરા કરનાર કમાણ ૧૬

લિથોગ્રાફી ૧૦

અર્ક-૧૧ ૨૧

કચરા પુનરુ ખાતર ૧૭

સુના દાણા ૧૨૦

કપડા નીચોવનાર પંચ ૧૮

કરેટનું મોનુ (Carat Gold) ૮

કીચા ૧૫

ગોરીઓ ખનાનનાર પંચ ૨૪

ધીનો ઉદ્યોગ ૪

લિક્કી-પત્ર ૨૪

ખોજો

વેપારી કુળા ૮

હુનરુ કરનાર પંચ મુખપૃષ્ઠ

અવિસારની ટિકીઓ ૨૧

એજન્સીનુ કરારનામું ૨૯

પગડાનેગર ૨૩

અનનસનો સરખો ૨૨

આહરોનો આજાર માનો ૨૫

ચારીક ખરલ ૨૩

અજાણ્યો માટે લોશન ૨૨

નિષ્ક્રિયાતાના મુખ્ય સમર્થો ૨૧

સાધુની ફેમ ૨૪

આમળાનુ તેવ ૨૨

પુરપિપનોની વેપારી કુનદ ૨૭

ઈન્ડિયનની રિક્કીઓ ૨૨

વેપારીકારના પાચ મુલો ૨૬

કાચ શાલી ૨૨

વેપારીની માન્યતાઓ ૨૬

કોફીનુ એજેન્સ ૨૩

ગુલાબી દત્તમજન ૨૩

તર્કીસ્થાનેથી

પ્રમગ ૨૫

ચિહ્નરના ડાથ દુર કંવા ૨૩

પરચરણુ

ફરામી મન્નિય ૩

પ્રવાહી ગુદર ૨૩

નકાવ ૧ કલ્લોગો ૩

દિનાઈની ગોલીઓ ૨૪

અભિ ૩૩

રમોનો ઉદ્યોગ ૩

ખુબ્લેક શાલીની ટિકીઓ ૨૪

પૂઠપરડો ૩૭

મસાની ગોળી ૨૪

લાલ શાલીની ટિકીઓ ૨૪

નવ વર્ષની કાર્ડિદિ

કમરેના ગણ અકે આથે જોની વચના નવ વા પુરા થયા છે એ નવું વાગા વેશે
દરમિતન એણે પોતાના વાચકાની તો ની અતે કેરી કેરી મેરાઓ ગમરી છે તેવું ખરૂ
માથ માયકો પેરો કાઢે તેજ દષ્ટ છે અમારે માટે તો, એ નવ વર્ષમા જોણે કેવું
ઓલોગિક સાંદિલા ગુજરાતી ભાસની અમતમા પેચ કયું છે, તેની દુક તારીજ આપવી
મુનાસિ છે મનન કરો ત્યારે ક્યા રસ એ તુરીજ

પહેલું વર્ષ

(૧૬૪ પાના)

- ૭ તરી-નોધો
- ૧૫ ખાસ હુનર લેખો
- ૧૨૭ પ્રોગો
- ૨૦ ખાસ વેપારી લેખો
- ૧૨૧ પરચુરણ લેખો

૨૫૭ પ્રોગો

૨૮ ખાસ વેપારી લેખો

૧૨૩ પરચુરણ લેખો

પાંચમું વર્ષ

(૫૦૬ પાના)

૧૫ ચિત્રો

૫૭ તરી-નોધો

૩૮ તરી-નોધો

૧૬૮ ખાસ હુનર લેખો

૨૧૪ પ્રોગો

૩૪ ખાસ વેપારી લેખો

૮૧ પરચુરણ લેખો

બીજું વર્ષ

(૩૮૪ પાના)

- ૧૫ ચિત્રો
- ૪૬ તરી-નોધો
- ૨૮ ખાસ હુનર લેખો
- ૧૧૫ પ્રોગો
- ૪૬ ખાસ વેપારી લેખો
- ૭૭ પરચુરણ લેખો

સરવૈયુ

નવ વર્ષના ૧૦૮ અકામા

કમરે કુન ૪૫૦૦ પાનાનું

સાંભળ તો કયું ક જમ-

કરો ચિત્રો

૪૮૩ તરી-નોધો

૫૭૮ ખાસ હુનર લેખો

૨૨૧૪ પ્રોગો

૪૨૫ ખાસ વેપારી લેખો

૫૮૭ પરચુરણ લેખો

અં

૧૦૮ નખાકામા મળી કુન

૬૦૦૦ પુછાછોના જાણો

ત્રીજું વર્ષ

(૪૮૦ પાના)

- ૧૫ ચિત્રો
- ૭૮ તરી-નોધો
- ૬૦ ખાસ વેપારી લેખો
- ૨૮૧ પ્રોગો
- ૪૮ ખાસ વેપારી લેખો
- ૭૩ પરચુરણ લેખો

૭૭ ખાસ હુનર લેખો

૩૧૪ પ્રોગો

૨૯ ખાસ વેપારી લેખો

૮૪ પરચુરણ લેખો

સાતમું વર્ષ

(૫૩૨ પાના)

- ૬૧ ચિત્રો
- ૫૮ તરી-નોધો
- ૮૨ ખાસ હુનર લેખો
- ૨૨૦ પ્રોગો
- ૪૦ ખાસ વેપારી લેખો
- ૬૨ પરચુરણ લેખો

આઠમું વર્ષ

(૫૩૨ પાના)

- ૪૬ ચિત્રો
- ૫૦ તરી-નોધો
- ૧૧ ખાસ હુનર લેખો
- ૨૧૪ પ્રોગો
- ૮૭ ખાસ વેપારી લેખો
- ૩૧ પરચુરણ લેખો

ચોથું વર્ષ

(૫૪૪ પાના)

- ૨૯ ચિત્રો
- ૪૮ તરી-નોધો
- ૬૮ ખાસ હુનર લેખો

છઠું વર્ષ

(૫૪૦ પાના)

૮૪ ચિત્રો

નવમું વર્ષ

(૫૪૦ પાના)

- ૫૫ ચિત્રો
- ૩૮ તરી-નોધો
- ૭૬ ખાસ હુનર લેખો
- ૨૭૩ પ્રોગો
- ૯૧ ખાસ વેપારી લેખો
- ૩૩ પરચુરણ લેખો

દશમી મન્ત્રિલ

અલ્પજાણી આલોર તે મહાન માનિકના કે આજે કમર પોતાની જિન્દગીના દશમા વર્ષમાં કમ થકે છે એણે નવ વર્ષની દુઃખ છતાં ઉપયોગી કાર્કિદિમાં પ્રગતી પોતાથી બની સકતી જે બિદ્યત કરી છે, તે હરકાઈ ગણે છે

મહારી અભિગ્રાપને થોભ નથી આજ રાખના દો ત્યારે કે, એનું આરતું વર્ષ, એના હરેક ગયા વર્ષે કરતાં વધુ કામચાલ બને આગીન.

નફાવંત ઉદ્યોગો

મહાન અને ભયંકર લડાઈ શરૂ થયાને આઠ માસ પીતી ગયા છે, પોલેન્ડ અને ફિનલેન્ડ સિવા-જર્મનીના ક્યારેક આક્રમણોને અપ ૧૩૧ ગાં, એ તત્કાલ ને લડાઈ, લડાઈ ના જગ્યા ભણક રા લડે શરૂ થઈ ત્યારથીજ નહિ, તેના કેટલાય માસ અગાઉથી વાગી રહ્યા હતા

પુત્રપાર લડાઈ તેને કાણ ન ધિકકારે? જતા, જ્યારે તે આવીજ પડી છે, ત્યારે આપણી ફર્જ થઈ પડે છે કે એક તરફ તો એ લડાયક કસોડીથી સંગોપાગ પાર ઉવરવાના પ્રવાસ કરાય અને બીજી તરફ લડાઈએ આપેના તકોનો લાભ લેવાય.

પહેલી વાતને કારે મુકાને બીજીને વિચાર કરીએ તો જણાય છે કે લડાઈએ ફિનલેન્ડ કેટલીક અગત્યની ઔદ્યોગિક તકો આપી છે, જે આપણે એ તકો ઝડપી, પૂગતા જાગૃત બનીએ તો રસાયણોનો ઉદ્યોગ, એક એવેજ ઉદ્યોગ છે વર્ષથી આપણે પરદેશી રસાયણોના મુદનાજ ગેરના આંગળા છીએ. આજે તે વિના

અપણા કેટલાય કરખાનાને તાળાં લગાડી દેવાની ફર્જ પણ પડી ચુકા છે શા માટે નહિ ત્યારે, આપણે ઉદ્યોગમાં શી ક્ષેત્ર અહિં ન ખેડીએ?

કાચા માલની અહિં ખોટ નથી, કામ કરનારાઓને પુછની મદદ પણ મળી સકે છે, નિષ્ણાતો પણ છે-નહિં હોય તો, પરદેશી મળી સકે છે-તો પછી. હવે દીવ-શાને? ખડ છે કે, આજની કામોડાક રિયતિમાં થોડીક તકનીકી પણ નડશેજ પણ આજે પરદેશી હરિકાષ્તો અલાવ છે, એ લાભ સો કરતા કિતમ છે, એ કાણ નથી જાણતું?

રંગનો ઉદ્યોગ

એવોજ એક બીજો અગત્યનો ઉદ્યોગ એનીલાક્ષ્મી રંગોનો છે. આજ સગી આપણને રંગની આપણી ખપત માટે જર્મની અને બીજા પરદેશો પરજ આધાર રાખવાની ફર્જ પડી છે. એટલુંજ નહિં પરંતુ જ્યારે આજે પરદેશી રંગ આવવામાં ફકાવટ ઉભી થઈ છે ત્યારે, રંગ વિની આપણા કેટલાય કારખાના અટકી પડ્યા છે.

રંગનો ઉદ્યોગ સામાન્ય ઉદ્યોગ નથી. તે જેમ નફાવંત છે, તેમ મોટી પુછ અને વિશાળ મોજના ઉપરાંત ખાસ નિષ્ણાત-મદદ માગી લે છે. જતા એ જાણી-જોડવણ, હિન્દીઓ કમ્બા ધારે તો, કરી શકે એમ છે. દેશના જાણીના ઉદ્યોગપતિઓ મુઠકે તો જોત જોનામાં એ બધું તેઓ કરી, દેશને રંગ જેવો અગત્યનો પદાર્થ પુરો પાડવા ઉપરાંત પોતા માટે સારો નફો મેળવી સકે છે. સરાલ ફરી ફરી એ છે, કે તેઓ શા માટે ખામોગ છે?

કાચ, પ્રાતિક અને મધ્યમ સગ્રાવ પણ એ વિષયમાં કંઈક રમ લે.

૧

ધીના ઉદ્યોગ દિનદિન મોટો આગ્ય ઉદ્યોગ લેખામ છે એ પોતાની

દિનથી વળવાતા વિશાળ દિનના ઉપયોગને એ પાયા છે

દિનદિન દર વર્ષે ૭૦,૦૦,૦૦,૦૦૦ મનુ દુધ પચાઈ પાય છે, જેમાંથી ૨૧,૦૦,૦૦,૦૦૦ મનુ દુધના ઉપયોગ થી બનાવવામાં થવાની ગણતરી છે

દિનદિન દર વર્ષે ૩૧ ૨,૩૦,૦૦,૦૦૦ મનુ થી બને છે, જેની કોમન નામન ૧૦,૦૦,૦૦,૦૦૦ રૂપિયા અડાય છે.

પ્રચલિત પ્રથિતિ થી બનાવવા દર વર્ષે ૩૨,૫૦,૦૦,૦૦૦ મનુ હારા નીકળે છે, જેની ઉપજ અરેબર નાણીજ હોય છે તેથી, જે આ નવી પ્રથિતિ થી બનાવવામાં આવે તો ઉપજ ખમુ વધે અને પ્રથમતા પાતુ પડશે.

દિનદિન ધીના ઉદ્યોગ જેટલા નિર્ણય ન રચવામાં પ્રચલિત છે, તેના ઉદ્યોગ અનાજ, શાકભાજી કે દુધ પગી બીજા કોઈ બાબતેજ હશે, ખરી રીતે જેના દિનદિન સાત લાખ ગામડાંથી બાબતેજ એક યા એ દકા જેટલા ગામડાં એવા હશે, જ્યાં ધીના ઉદ્યોગ થતો ન હાય. બાકી અવેનથ ધીના ઉદ્યોગ પ્રચલિત છે.

ક્યાંક પોતાના કુટુંબી ઉપયોગ માટે થી બનાવવા છે, નો ક્યાંક ગામડાંની અપતને પુરી પાડવા, ક્યાંક આસપાસના શહેરો જાને મોકલના માત્ર ધીના ઉદ્યોગ થ ન છે, તો ક્યાંક બર્મા-આફ્રીકા જેવા કુશરતાઓથી ઓનપ્રાનુ પરજો જાતે બીના નિકાસ કરના હયાકતમાં દિનદિન ગામડાઓમાંથી એક મોટો ભાગ એવો છે, જ્યાં ખેતી પછી કોઈ બીજા કંઈક હોય તો તે દુધ અને ધીનાજ છે એમ જાણ, દુધના કંપો ખેતના ગોખા ઉપમા ચિકસાની સડાનો નથી, કારણ કે દર એવો પદાર્થ છે, જે દોઢલા પછી ૧૨ થી ૧૮ યા વધારેમાં વધારે ૨૨૪ થી ૩૦૦ ક્યાંક સળીજ તાતુ અને વાપરતાન પાત્ર રિથિતિમાં ની સડે છે તેથી ગ્લાસ અપતને પુરી પાડવા પગી જે દુધ વધી પડે કે તેના એક માત્ર નિકાસ તેનુ થી જના વસાનો છે, કેમકે દહીં ઠાસાની ન એવળી અપત છે ન એવળી ઉપજ. વળી માખણનો ઉપયોગ આપણે ત્યાં બીજા રોગો કરતા ઘણું એકો થાય છે, એટલે નકામા જતા દુધને લાભકારક રૂપ આપવા તથા તે દ્વારા પૈસા મેળવી, પોતાનુ પેટ પૂરવા લાખો-બા કરોડો ૧-ગામડાંમાંથી

થી બનાવવાનો ઉદ્યોગ કરે છે અવગત, લાખો યા કરોડોમાંથી દરેક દરેક એકના થી બનાવવાના ઉદ્યોગમાંજ પ્રવૃત્ત નથી, જેમાંથી એક મોટો ભાગ તે ખાદ્ય સામગ્રી કારખા લાખેતો છે, જના તેમની પાસે ને આર જાયો અને પાય છે એમો અવગત હોય છે, જે દિન નેમન ખેતીના કામકાજમાં સહાય પથુ મળે છે અને તેમના દૂર દૂર થી પથુ, જે થી બનાવવાનુ કામ તેઓ યા પોતાની કુસલ વેળા કરે છે, યા તેમની ભી બાગેતો એ કામ અંજાગી થે છે

દિનદિનથી મોટો ભાગ કેટલા મળી ન અને કમ ન હ, એ ખાં છે જાનો ઉપ કરોડોની ગતવર વરતીમાંથી ધીના છાટો પથુ નહિ પામતા સત્વ કમળ વર્ગને બાતાન રાખતા, એક મોટો વર્ગ-અને વાદ મોટો, એ ત વર્ગ ક, જેની સંખ્યા પથુ કરોડોની છે એવો છે જેના ધરમા ૨૪ રોજ એવો વતા પ્રમાણમાં થી વપરવા છેજ તેથી ધીના ઉપયોગ કરના ગતવર હશે અને તે દ્વારા દર વર્ષે જેટલા કરોડ-ખરી રીતે કરોડો, અવગત-અપિત્તી હેરહેર થતી હશે, તે કેલ પથુ સપ્ત સારી રીતે મમજ સડે

છે હજીકનમા, આ ઉદ્યોગ એક એવો નફા-
કારક ઉદ્યોગ છે, જે પોતાના માલની વ્યાજ
અપત અને સરળતાથી થતા વેચાણને અંગે
પોતાની પ્રકારના ગામ ઉદ્યોગોથી ખુબ
આગળ વધી ગયો છે.

૨,

એમ તો ચાલુ દેની પદ્ધતિથી જનાવતાંય
આવો સુંદર ઉદ્યોગ ચચારી સકાય છે અને
આવો નફાકારક ધધો ઉભો, કરી સકાય છે,
જના પ્રચલિત પદ્ધતિમાં ઘણા સુધારા વધારાને
અવકાશ છે, એ રખડ છે, કારણ કે પ્રચલિત
રીતે થી જનાવનાં—

૧. સમય વધુ જાય છે.
૨. મિલનત વધુ પડે છે.
૩. હારા ઘણી નીકળે છે, જેની ઉપજ યા
તો થતીજ નથી, યા જે યાય છે, તો
સાય નહી.

એ ત્રણ દેખીતા ગયર લાભોને કાઢક
પ્રકારનું સાબદાથી ૩૫ આપનાની ઝુરત
દીસ પેડે વચાન છે. એ માટે વર્ગો યયા
અણથક પ્રથે જે. અને અસેલ અખતરાઓ
કર્તા પછી હમણાજ એમેરના ઇમ્પીરિયલ
ડેરી ઇન્ડસ્ટ્રિયુટને તે શાનદાર કારખાની મળી
છે, જે દ્વારા થીના ઉદ્યોગમાં ઇન્ફ્લેક્ષી
કેરક ર થવો શકે યથે ગયા છે અને વર્ષ
મે વર્ષમા કુટ મંતા મોટા ભાગનુ કનેવજ
જવાઇ જશે, એવી આશા રાખી સકાય છે.

અને એ નવી પદ્ધતિ કંઈ ઘણી અર્થાળ
પણ નથી તેની એક માત્ર ઝુગત દુધ જુદું
કરનાર યંત્ર (જુઓ મુખ્યત્વે ચિત્ર)ની છે.
જે ન્હાની રકમમા વસાની સકાય છે એ
એક વન મિવાય આ પદ્ધતિમા બીજા કાઈ
યંત્ર કે ખાસ સાધનની ન ઝુરત છે, ન
વળી ખાસ શિક્ષણ યા અનુભવની. આમ
જના, એ પદ્ધતિ દ્વારા થી જનાવના—

૧. સમયનો પુષ્કળ જયાવ થાય છે.
૨. મિલનત ઘણી ઓછી થાય છે.
૩. થી વધારે સારી કોલિનું બને છે.
૪. થી વધારે વકત ઘણી સારું ફી સકે છે
૫. આ પદ્ધતિ દ્વારા થી જનાવતાં, તે
ચાલુ પદ્ધતિ કરતા મેકંડે ૧૮ ટકા વધુ
પ્રમાણમાં બને છે.

૬. બચન રહેતું મેરેટ દુધ, દુધ તરીકેય
વેચી સકાય છે અથવા

૭. 'મેરેટ' દુધની જુદી જુદી જનાવટો
નેપાર કરી, તે દ્વારા તેના પૈસા ઉપજાની
સકાય છે—

એ, સાત મુખ્ય અને મોટા કાયદા છે
દુને કાણ એવો હશે જે, એની નફાકારક
પદ્ધતિને છોડી, જુની પદ્ધતિને વળગી રહેવામાં
ત્રેય માને ?

૩

આ નવિન પદ્ધતિથી થી જનાવવા માટે,
આગળ કંઈ તેમ, એક માત્ર યંત્ર-દુધ "જુદું"
કરનાર યંત્ર-વસાયવુ પડે છે. એ યંત્ર રૂ.
૧૦૦ થી ૦૦ લગીની કામને મળે છે અને
તેની જનાવટ એટલી સરળ છે કે કાઢ
નાનું બાગક પણ તેને વિના સંકેતે અને
સુગમતાપૂર્વક વાપરી સકે છે. એ એક યંત્ર
જિવા મૂરના ખાસ સાધનો કાઈ નથી. અવ-
બત, દુધ કરવા માટે મોટા વાસણો અને
થી તાવવા માટે કદાઈઓ કિવા તાવડાઓ
અને તેને દવાવવા માટે અમથ વ ની ઝુરત
પડે છે, પણ એ સાધનો સામાન્ય હોઈ,
હરેક ઘરમાં હોય છે. જે કદાચ કાઢને ત્યાં
ન હોય તો વસાવી લેવા નોંધએ

થી જનાવવા માટે બીજા ખાસ ચીઝ
કાઢો માલ કિવા દુધ છે. દુધ ઘરની ગાય
એમેરનું હોય તો મિત્રી ઉત્તમ પણ જેમને
ત્યાં પોતાના ટોર ન હોય અને તેથી જેમને

પારકાઓ પાસેથી દુધ ખરીદી પડતું હોય, તેમજ દુધની ખરીદીમાં ખાસ કાળજી રાખવી જોઈએ તથા જે દુધ ખરીદી તે—

- ૧, તદ્દન સાચું હોય
- ૨, ભેગ વિનાનું હોય અને
- ૩, તત્પરત્વે ખાનપર હોય

—એ જુરરી છે. વળી ખાનના લગી અમુકજા પાત્ર પદાર્થ કે ઓછા વાત્રા જાનનારોનું દુધ લોકેશન ખરીદનાનો નિયમ નબળા તો આડ કારણુ એથી દુધ એક સરખી પકિતનું મળી સકશે અને તેથી ધી ખાવાયલામાં સરખતા પણ થશે અને ધી ઊંઘા પણ ખાનગેરે અનખન, એના અર્થ એ તથા કે દુધ મળે તેવું ખરાબ આવે તોય અમુકજા દોરનું ખરીદના રહેતું; મનકે એનો અર્થ એ કે કે સારી ખાનના જાનનારોનું દુધ પસંદ કરી, પછી તે જાનનારોનું દુધ ખરીદતા એવું જોઈએ, જાન એ અમુક સમય વગી જે દુધ ખરીદના—અને તે સાથે હોવાની ખાતરી મના—પછી જ બપોરે તમનું દુધ ખાનના ખાનનું જાણાય કે તેમને છોડી, બીજા ન ધરાવું દુધ નું જોઈએ કારણુ કે દુધ જોડતું વધારે સાડ દશે તેડતું ધો જવની અને વધારે પ્રમાણમાં ખાનને અન તેથી અતે કાવહોજ થશે

ધી ખાનનાની નવી રીત

ધી ખાનનાની નવી પદ્ધતિ એ કે જાનના પ્રમાણમાં દુધ વધ, ૧૫૦ એક વગી ગરમ કરી થો દુધ ગરમ થતું હોય એ

(૧) એવું માન્ય છે કે દોર દોરના દુધમાં પાણી ચરખી વ જુદા જુદા પ્રમાણમાં હોય છે તથા જે અમુકજા દોરનું દુધ લેવાય તો સરખા પ્રમાણની પાણી ચરખીવાળું દુધ મળે અને તેથી તેમાંથી ધારેના પ્રમાણનું ધી ખન અને અને સરખા પ્રમાણને કારણે ખાનનાની કિંચાઆ પણ એક પુરતર નિયમ મુજબ કરી સકાતા, ખૂબ સરળતા પડે

દરમિયાન દુધ જુદા વન કચારને આફ કરી, થોડું, કિયોગ મારે તોપાર કરે અને દુધ ગરમ થઈ જતા, વનમાં લરી, વનનો અડક દેરવનો શરૂ કરે વાન રહે કે કચાઆમાં દુધની નળી બધ રાખનામાં આવે છે અને જાનને ૫૫-૬૦ અડક હતા જરાઈ બધ ત્યારે નળી ખોલી, દર મિનિટે ૨૫-૩૦ કે ૩૫ની ઝડપે અડક દેરવના રહે. વનની ખાનના એવી છે કે દુધની નળી ખોલતા પછી લગભગ તરતજ દુધમાંથી મનાઈ-તત્વ (ક્રીમ) જુદું પડતા માળે અને થોડી વારમાં બધા દુધમાંથી મનાઈ-તત્વ અને બચત દુધ-મેપરે દુધ-પણુ જુદું પડી જશે આ વેળા જુદા-જુદા કરતા જણાશે કે જુદા પડેના પદાર્થમાં મેકરે ૫૦ થી ૬૦ ના માખણ-ચરખી કરી વી ખાનના માટે એ સરેરાશ જેમ વધારે હોય તેમ ધી વધારે ખાનનું હોઈ, એ જુદા પડેના મનાઈ-તત્વ અને મેપરે દુધને કરી વાન-અને તરતજ, હજુ ગરમ હોય ત્યારે-મેકરી, કરી વાનમાં ભરી, આખા પેડે મનના-તત્વ અને મેપરે દુધ જુદા પડી ના, એ મીઠા વાનની કિંચા મનાઈ-તત્વમાંના માખણ-વગી સરેરાશ ૧૦ થી ૧૫ થા ૧૭ નકા જેટલી વધી જશે-મેકરે કે એવી સરેરાશ ૮૦-૯૫ થા ૭૭ ટકાની આવશે ખમ, અને એ મનાઈ તત્વને એક નાકાણમાં ભરી ૧૦ જવારે પુરતે જશે એકો થઈ જાય કે નાકા ના કદાઈમાં ભરી થીમી આવે જુન અડાની, તાલી ના

(૨) દુધમાં સહજે કચેરા થા ખાનને મેવ વ પતા દુધ અરવજ અને ખરાબ થતા ઉપરાંત ફાઈ જવ હોઈ, દુધ માંગેના બનાવસાગે અને થત વ દરહમિયા સાફ રાખવા જોઈએ થતને વાપર્યા પડેના તેમજ વાપર્યા પછી દરેક વેળા એકાવા પાણીથી થોઈ, પછી સાફ નરમ પાણીથી થોઈને મુકવડ જેઈએ

મદ્રાસ-તત્વમંત્રું પાણી બળી જતાં, સ્વચ્છ થી તેમાં થઈ જશે

આ ગેને આગળ કદ્યું તેમ, જુની રીત કરતા ૧૮% વધુ ધી અને છે, એટલું જ નહિ પણ બચત રહેલા મેપરેટ દુધને યા તો જેમને તેમ વેચી સકાય છે, યા તેમથી 'લેમ્સ' કે 'લીર' વા, ઇચ્છા હોય તો, કેમીન પણ બનાવી સકાય છે અને એમ કરી એ બચત ફળનાય પૈસા મેળવી સમય છે.

૪

ધીના ઉદ્યોગ માટે પુણ ફેટલી જોઈએ, ખર્ચ ફેટલો અને આવક ફેટલી થાય છે અને નફો ફેટલો મળે છે, એના અસરકારક અર્થે આપવા મુનામિત લાગે છે, ને કે એ કહેવાની જરૂર નથી કે ધીનો ઉદ્યોગ ઇથાનિક હોઈ, જુદી જુદી જગ્યાએ લાવનાવમા મહોટ મહોટા ફેરકાર જોવાના હોઈ, આ અદામાના જુદા જુદા સંજોગોને બંધબેસના ફેરકાર કરવા નિમ્નજો અર્થે એ અદામા આપનાની મકસદ ધમાની આર્થિક બાબની સદજ માખી

(૬) સેપરેટ દુધ વિષે થોડું ફેટલું એના માન્યતા જોવામા આવે છે કે, એ દુધ તુચ્છાન કર્તા હોઈ, વાપરવું ન જોઈએ દહીંકતમા, એ માન્યતા ખોટા વહેમ પર રચાય છે સેપરેટ દુધ જોઈએ મલાઈ કાઢી લીધેલું દુધ તેમા મલાઈ તત્વ ન હોવાને કીલે તે ઉત્તરતી પકતિનું છે એ વાત ખરી, પરંતુ તેમા કોઈ એવી ચીજ નથી કે જેથી તેને હાનિકર્તા કહી સમાય.

જોગજ તરીકે જ્યાં દુધનો ઉપયોગ કરવો હોય ત્યાં સેપરેટ દુધ ન વપરાય એ વાજબી છે, પણ એ જિવાના બીજા ઉપયોગો માટે સેપરેટ દુધ ખુશીથી વાપરી સકાય છે અને તેમા કશું નુકસાન થવાનો સંભવ નથી. સેરો દુધનું દહીં બને છે, તે દહીંની છારા બને છે, પનીર બને છે, કેસીન બને છે અને એ સઘણું એવું ઉપકાર બને છે કે આમાન્ય જનતા કયા દુધમાંથી એ બન્યું છે તે પારખી સારી નથી.

કરાવવાની છે, જેથી વાચકોને આ ધંધાના નફાવંતપણાની ખામી થઈ જાય.

પુણ

દુધ જુદું કાંદનાર યંત્ર ૧૫૦
દુધ બેરવાની વાસણ, તાવકા
ચમચ ધી બેરવાની બરણી વ. ૫૦

રૂપિયા ૨૦૦

આમ રૂ. ૨૦૦ રોકાણના થવા. દુધની ખરીદી માટે બીજી એક રકમ રોકક પુણ તરીકે લાયકા રાખવી જોઈએ

ખર્ચ

રૂપિયા
દુધ મણ ૨૦ (દર ૮૦ રતલના મણના ૩ ૪ લેખે) ૮૦
જે નવફેરોનો પગાર ૧
મજાન ભાડું ૧૪
ચંત્રના ધસારાના ૧૧૪
બજાણા ખર્ચ ૧૧

રૂ ૮૧૧

આમ રોક ૨૦ મણ દુધનો ઉપયોગ કરતા રૂ ૮૧૧ ખર્ચ થશે દુધ બોણું હોય તો ખર્ચ પ્રમાણના બોણું થશે. કારણ દુધની કીમત ઉપગત ગીળો ખર્ચ નહિ જોવાજ છે

આવક

સામાન્યતઃ મણ દુધમાંથી રૂપિયા ૧૨ તલ મલાઈ-તલ નીકળે છે તો ૨૦ મણ દુધનું ૨૪૦ રતલ મલાઈ-તલ થશે, જેમાંથી ૭૦ થી ૭૫ ટકા ધી બને છે, છતાં સાવચેતી કાળે ફક્ત ૬૫ ટકાજ ધી બને એમ ગણીએ તો કુલ

“કમર” અંક ૧૦૬ મો

ધી ૧૫૬ રતન=૧૩૦ મણ ચરી,
જે ૩ ૪૫ના ઓછામાં ઓછા
ભાવે દેવાતા આવક—

૮૭-૧૨-૦

અચત સેપ્ટેમ્બર અ સર ૧૫
મણ ખાત દર મણના રૂપિયા .
૧

૩૦-૦-૦

૧૧૭-૧૨-૦

નફો

રૂપિયા

આવક

૧૧૭-૧૨-૦

અર્થ હિસાબ મુજબ તે
૩ ૮૨-૮-૦ થાય છે પણ
માયની ધન નથ અર્થના
વધારા વ માટે હજી વધુ
સાવચેતી કાળે ૩ ૫-૪-૦
બીજા ઉમેરતા કુલ

૮૭-૧૨-૦

નફો રૂપિયા

૩૦-૦-૦

આમ રોકા ૨૦ મણ દુધ વરાય તે
દિનિક ૬ ૩ ૩૦ થશે આવો નફો બીજા
આના ન્દાના ઉદ્યોગમાં નથી મળતો એ
નથા મળે છે તે ?

વે વાની છે.

આમ આ એકવર્ગની રૂ ૧ ૧ ૧૩ પેશી
રૂ ૨૦ નો મી એકમે તા ૩ ૦-૬-૦
દમરના ૩ ૩-૧-૦ મુગધં કામીઆના
અરમેશ્વર રૂ ૩૨૩ કે કવરો નગના ૩ ૦-૬-૦
આ સીનાથ પછી નીકાટો માટે હજો —

બોક્ષ નં. ૮૩૬ C/o

કમર-આર્થિક, મુન્ન.

કરેટનું સોનું

[Carat Gold]

વર્તમાનપરોના વાયકોએ ઘડિયાળ અત
શીટીઓની એરી ડઝન ૧૫ ઝાહિસનો એક
દશે જેમ અમુક ઘડિયાળ ૧૦ કરેટના
સોનાની કે અમુક પાંચી ૧૮ કરેટના સોનાની
હોનાનો ઉ નેખ કરો દશે પરતુ એ કરેટનું
સોનું શુ છે અરે તેને અડકત ન બર સાન
ક જે અપાયા છે, તથી વાયકોમાંથી એકે
ભાગેજ પાય સાન પરિચિત હોય છે અને
તેથી એ અંગે ચિત્રવિચિત્ર પ્રકારની કપોલ
વાતોનો પ્રચાર કર વ છે કેટલાકો એને બના
વરી મદુ મહે છે તે કેટલાકો એન રોફ
જે દ સાથે એની નામે છે નગી કેટન કો
તો એમ માનના દેખાય છે કે એ ૥ મુગ
ધાતુ તે બીજા હોય છે પરતુ તેની ઉપર
ઓછા વતા પ્રમાણ સોનું કોય ચદાન
વ મા આનુ હોઈ તેન આમ ઓછા
વતા કરેટના સોનાનું નામ અપાય છે દુકમાં,
એ અંગે પ્રકાર પ્રકારના અનનયા ગમ્યા
પ્રચારતા હાથ ખરી ગિનાથી વધુ ઓછા
મણકાર હોય છે

કેટનું સોનું દર્શકતમા તે ખરે જ એનું ક
પરતુ તેમા અમુક કામ બીજા ધાતુ મેનરથી
કરવામા આવતી હાઈ તે અખુ સોનું નથી
હોતુ તરી તમાથી બનાવાતી વગુઆ ધ ધી
સરતીવેચી સકાય છે એટલુજ નહિ બનકે જ્યા
અખુ સોનું-પોતાના નરમ જોયે થાય
વાપરતુ મુનામિય નથી હોતુ ત્યા આ કરેટનું
સોનું જે તેમાંની બીજા ધાતુઓ મેનરથી
કા જે ખરૂ મેના કરતા કદજુ હોય છે-
સપરમામા આવે છે જેથી મે હવુઓ
સચનય છે મનુ પણ વપરાય છે અરે
તે ૥ નરમાશ પણ અતરાય ઉપ થતી નથી

ફેરેટના સેનાની પ્રમાણ-ગણતરી એમ તો સાવ સરળ છે, છતાં બીજી ધાતુઓની મેળવણીને અંગે તે સદન અસ્પષ્ટ ઝુરેર લાગે છે. એનું કારણ એટલું જ છે કે સેનામાં અમુક મુકરર કરેલા નિયમના કિસામે એકલું તાણું વા ચાંદી મેળવતાં, તેવાર થતા ફેરેટના મેનાના દેખાવ વ. મા નોંધવાપાત્ર ફક્ત આથી જ નહીં, તેથી તે માટે નિષ્ણા-તોએ અપ્તતાઓ કરી, જુદા જુદા પ્રમાણો મુકરર કર્યા છે, કે જેથી જોઈએ તેટલા ફેરેટનું સેનાનું સહેલાઈથી અને દેખાવ વ. ને ધાતમ રાખી બનાવી સકાય

ફેરેટની ગણતરી આ પ્રમાણે છે -

એપ્રિલ મોનું એટલે ૨૪ ફેરેટનું સેનાનું. તેથી, ફેરેટનું મોનું ૨૩ ફેરેટ થઈ હોય સકે છે. કારણ કે ૨૪ ફેરેટનું મોનું તો ખરૂં જ મોનું છે એટલે તેને ફેરેટનું સેનાનું કહેતાં નથી. પણ ૨૪થી ઓછા ફેરેટનું એટલું ફેરેટનું કહેવાય છે અને તે મળ ૨૪ ફેરેટમાં ફેરેટના ફેરેટ સેનાનું છે, તે દેખાડે છે. દાખલા કાગે, ૨૦ ફેરેટનું સેનાનું એટલે ૨૦ ભાગ મોનું અને ૪ ભાગ બીજી ધાતુઓ મેળવવાને બનાવેલું સેનાનું, ૧૮ ફેરેટનું મોનું એટલે ૧૮ ભાગ મોનું અને ૬ ભાગ બીજી ધાતુઓ મેળવવાને બનાવેલું સેનાનું.

આગળ કહ્યું તેમ, એની આ સાદી ગણતરી છતાં બીજી ધાતુઓની મેળવણીના પ્રમાણ જુદા જુદા છે. તેનો પુરો કોડો આ રહ્યો—

૭ ફેરેટ-સેનાનું ૭ ભાગ, ચાંદી ૮ ભાગ, તાણું ૯ ભાગ.

૮ ફેરેટ-સેનાનું ૮ ભાગ, ચાંદી ૫ ફેરેટ ભાગ, તાણું ૧૦ ફેરેટ ભાગ

૯ ફેરેટ-સેનાનું ૯ ભાગ, ચાંદી ૪ ફેરેટ ભાગ, તાણું ૧૦ ફેરેટ ભાગ.

૧૦ ફેરેટ-સેનાનું ૧૦ ભાગ, ચાંદી ૪ ભાગ, તાણું ૧૦ ભાગ.

૧૧ ફેરેટ-સેનાનું ૧૧ ભાગ, ચાંદી ૩ ફેરેટ ભાગ, તાણું ૯ ફેરેટ ભાગ.

૧૨ ફેરેટ-સેનાનું ૧૨ ભાગ, ચાંદી ૩ ફેરેટ ભાગ, તાણું ૮ ફેરેટ ભાગ.

૧૩ ફેરેટ-સેનાનું ૧૩ ભાગ, ચાંદી ૩ ભાગ, તાણું ૮ ભાગ.

૧૪ ફેરેટ-સેનાનું ૧૪ ભાગ, ચાંદી ૩ ભાગ, તાણું ૭ ભાગ.

૧૫ ફેરેટ-સેનાનું ૧૫ ભાગ, ચાંદી ૩ ભાગ, તાણું ૬ ભાગ.

૧૬ ફેરેટ-સેનાનું ૧૬ ભાગ, ચાંદી ૩ ભાગ, તાણું ૫ ભાગ.

૧૭ ફેરેટ-સેનાનું ૧૭ ભાગ, ચાંદી ૩ ભાગ, તાણું ૪ ભાગ.

૧૮ ફેરેટ-સેનાનું ૧૮ ભાગ, ચાંદી ૩ ભાગ, તાણું ૩ ભાગ.

૧૯ ફેરેટ-સેનાનું ૧૯ ભાગ, ચાંદી ૨ ફેરેટ ભાગ, તાણું ૨ ફેરેટ ભાગ.

૨૦ ફેરેટ-સેનાનું ૨૦ ભાગ, ચાંદી ૨ ભાગ, તાણું ૨ ભાગ.

૨૧ ફેરેટ-સેનાનું ૨૧ ભાગ, ચાંદી ૧ ફેરેટ ભાગ, તાણું ૧ ફેરેટ ભાગ.

૨૨ ફેરેટ-સેનાનું ૨૨ ભાગ, ચાંદી ૧ તાણું ૧ ભાગ.

૨૩ ફેરેટ-સેનાનું ૨૩ ભાગ, ચાંદી ૧ ભાગ, તાણું ૧ ભાગ

કહેવાની ઝુરેરત નથી કે ફેરેટનું મોનું બનાવવાની રીત એટલી જ છે કે તમે માત્ર એટલે જાણવું પડે પીગાયા એકજવ કરી લો.

સિ થો ગ્રા ફી

[ક્રિમરના અક ૧૦૬થી મ પૂર્ણ]

હું કર્તા, નિથોગ્રાફી માટે જોઈતા સાધનો
ચના વ નિમે ધનુ જાણ્યા પછી હવે
માપણે નિથોગ્રાફી માટે કાર્ય-પદ્ધતિ
જાણવાની જાણ રહ છે એ માત્રી સમજ
લેવાય કે નિથોગ્રાફી કયા સ્વભાવ સપૂર્ણ
રતિનીપણે લેવાઈ લેખી સકાય છે એ કે
એમાં અનુભવની ઉલ્લેખ તા રહે છે અને
ખર એ છે કે અનુભવ મેળ તા વિના-પછી
તે અનુભવ કોઈ નિથો-છાપનામાં કામ
કરી મેળવતો હોય તા દાના પાના પર
આગ્રહાઈને કો નિથો-કામ કરી મેળવતો
હોય એ કામ તા ૮૦% થી વધુ સફળતાની
આશા રાખી સકાય એમ નથી અનુભવ
હોય તા પૂરા ૧૦૦% સફળતા એક સમજની

કદાચ કોઈ વાચકને શંકા થશે કે મુગ
ફિલ્મની આગળ આગળ જીવનદારી સમજાવ
પછીય અનુભવની અગતી જાણી મલકા તા
કાગે જોવા સકાયતો એક સદો જાણ તા
મે કે કે જ્યાં મુગ પદ્ધતિ માટે ગોઠાવ
પુસ્તકો લઈને જાણી સકાય અમ ક તા નવા
સવ અને મર માગમમાં સાત ઠી કહેવત
માણે આ થોડાક પ્રામા હતા ટેમ
છે તેમ કેટલીક સામાય દેખાતી વિચના તા
એમાં ઉ નેખ થયો રતી જન એ નીપુ કે
તેની થે કે કે અનુભવ એ સામાય જાણવા
નેના રંગ રૂપમાં સમજ નેના મટે જુરતી
છે પરંતુ મળ અક જાણ નથી ઉતરી
મકો એક બીજો-ઓ ખાસ પાધનાપાત
જાણ્ય એ છે કે નિથો-પદ્ધતિ મે જુ
જુના પરંપર વિરાધી તાલો-ન અને પાણી-
પર રચયતી હોઈ, સાથ સાથે જ દનામાનથી
માડી કાગળ અને શાહી જેવા અનેકા ક પ્રતો
સાથે એવી અને રીતે સમાવેશ મળ છે કે

જ્યાં સુધી એ જ્યાં વિશે જાણવા પ ન દરેક
દરેક મુદો જાણી ન લેવાય ત્યાં જ્યાં પૂરી
કામ દરતજન થઈ લેખી સકાય નહિ આ
એ કે આ ન્યૂનો લેખ રતીને પાણી ઘણા
આઈ તા પાણીજ અગ્રહાઈને સફળ રતિ
છે નિથો-કામ કરી સકશે જાના કામ પો
કામ નવો પ્રથ ઉચિત થતા તેમતેજ નધુ
જીક ઉતરતી ૧૩૨૮ વ મે એ રત
જાનકજ છે

[૩]

નિથોગ્રાફી અગતી આગળ કદયુ તેમ
પથ પર સખનાની પદ્ધતિ મુગ મોધ પ્રમાણે
તા અરેખર મુગ જાણ તા ચિત પથર
પર જ લેવા-દેવામાં આગળ હવે ૧૨૮
તે તો એ માટેય જીક મે રીતિ જોવાઈ
છે જેથી કામ સરેવ તા ઉપરાંત રધ
સુદર થાય છે એ મે રીતે મા ઠી એક નો
નિથો-કામગી છે આ ઠી નિથો-ટ્રા સ
કરતી ૧૩ રીત પ્રમાણે મુગ જાણ લખવા
તા ચિત દેવા ઠી રીતમાં સદજ રૂ જર
મે પરંતુ તેની ઉચિતી જ રકામ કરવા ઠી
જેવની પદ્ધતિમાં કોઈ રૂ નથી એ પદ્ધતિ
અથા જાણનામ પૂરપૂરી જોડસગળીજ છે

આ તારે દન આપણે નિથોગ્રાફી ઠી
પ્રચલિત રાખીતો કમવાઈ અભ્યાસ કરીજ
નિથો પાથની પદ્ધતિ

નિથોગ્રાફીના મુગ સિધ્ધાંત મુગ ઠી આ
પ્રતી પદ્ધતિ નિથો-પથ (પા નિથ-પેટન)
ની છે-જેને કે નિથો-પથર તા નિથો-
પેટન પૂર મુગ જાણ લખવા ત ચિત
દોરનાની કે-કારણ કે દરેક જ નવા નિથો
જાણકામ તા મેશક નિથો-પથર તા નિથો
પેટન કાગળ થાય કે આ તેથી નિથો

છાપકામના વિષયમાં સિથો-પત્થર યા સિથો પ્લેઇટ અનિર્વાર મુખ્ય સાધન હોય, ત્યાં બીજા કોઇ સાધનને સ્થાન નથી. જે ન માત્ર લખવું હોય યા જે ચિત્ર કે આકૃતિ દોરવી હોય ન, સાદા કાગળ યા પુઠા પર લખતા હોય તેમ, સિથો પત્થર પર લખી લેવી જોઇએ. અક્ષર, અને માટે સોદી કલમ અને શાહી વ પરવાની નથી, બલકે સિથો-કલમ સાથે સિથો-શાહી યા સિથો-ચોક્કસ વાપરવાના છે, કારણ કે લખાણ લખ્યા કે ચિત્ર દોર્વા પછી સિથો-પત્થર યા સિથો-પ્લેઇટ (જે હોય તે) પર જે રિફર્સિંગની ક્રિયા કરવી પડે છે તે વેળા સાતી શાહી ટકી સકતી ત્યાં, એટલું જ નહિ બલકે પાછળથી છાપકામ વેળાવ સોદી ચાહી વડે લખેલ લખાણ યા ચિત્ર ખરાબર ઠાપી સકાતું નથી, માટે લખાણ લખવું હોય યા ચિત્ર કે આકૃતિ દોરવી હોય, જે ઉપર સિથો-શાહી યા સિથો-ચોક્કસનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ.

લખાણ લખ્યા કે ચિત્ર દોર્વા પછી તેને થોડી વાર સુકાવા દઇ, પછી ૬૦ ગ્રામ સુરાખારના તેજાળ અને ૪૦ ગ્રામ સુંદર-મિથ્રલની સંયુક્ત મેલવણી તૈયાર કરી, તેને પત્થર યા પ્લેઇટ પર એવી રીતે રેડવી જોઇએ કે તે પત્થર યા પ્લેઇટની-પુરેપુરી સપાટી પર ખરાબર પથરાઈ જાય. પછી એને થોડી વાર લગી એમજ રહેવા દઇ, સાદા પાણી વડે ધોઈ નાખે તેજાળના મિથ્રલની અસરથી લખેલ લખાણ યા ચિત્ર પાકું બની જાયું હશે, એટલું જ નહિ બલકે પત્થર યા પ્લેઇટને થોડોક ગ્રામ સફળ ક્રાઇનલ પથ્થર ગમે હશે હવે એ પત્થર યા પ્લેઇટ નિથો-વંત્રમાં મુકવાં છાટે તેવાર છે.

સિથો-કાગળની પદ્ધતિ

સિથો-કાગળની પદ્ધતિમાંય લખાણ લખવા યા ચિત્ર કે આકૃતિ દોરવાની કોઇ ખાસ જુદી રીત નથી. સાદા કાગળ કે પુઠા પર લખતા યા દોરતા હોય તેમ જે તે લખાણ યા ચિત્ર યા આકૃતિ સિથો-કાગળના રંગીન ભાગ પર સિથો-કલમ વડે સિથો-શાહી યા સિથો-ચોક્કસ લખી કે દોરવી લેવી. એ લખાણ વ સુકાઇ ગય ત્યારે સિથો-કાગળને થોડોક સાદા બીના કાગળોની ચપ્પી વચ્ચે મુકી, સફળ દબાણ આપે એથા પેલા બીના કાગળોની અસરથી આ સિથો-કાગળ પણ મહજ બીના થઇ જશે.

હવે જે સિથો-પત્થર યા સિથો-પ્લેઇટ દ્વારા છાપકામ કરવાનું હોય તે પત્થર યા પ્લેઇટને સફળ ગંભ કરી, સિથો-વંત્રમાં ગોઠવી દો પછી ઉપરો બીના સિથો-કાગળ-લખાણવાળી બાજુ પત્થર કે પ્લેઇટની સપાટી તરફ રહે તેમન્કે ધો એ પત્થર કે પ્લેઇટ પર મુકી, ઉપરથી ચાર પાંચ બીજા સાદા કાગળ મુકી, તેની ઉપર 'દાઢમ્પન' કાગળ મુકી, દાઢમ્પનને નીચે ઉતારે અને પછી સિથો-વંત્ર ચાલુ કરી, પાંચ સાત વાર સફળ દબાણ આપે એથા પેલા બીના સિથો-કાગળ નીચેના સિથો-પત્થર કે સિથો-પ્લેઇટને ઓટી જશે. હવે એ કાગળ પર મુકેલા સાદા કાગળો કાઢી લઇ. સિથો-કાગળ પર પાણી ફરેવી વાદળી ફેરવી, તેને ઢીલવો. એટલું કર્યા પછી, ફરી વાર-પણ આ વેળા સફળ ૧૫ દબાણ સહિત-સિથો-વંત્ર ચાલુ કરો. એથા પાણીની અસર સિથો-કાગળ પર ખરાબર થશે અને તે પુરેપુરે બીજા થઇ જશે, તેની ઉપરની

કારણ, જે તે બાજી રટી ગઈ હશે તો છાપકામ થતા, છાપાની નકલો પણ તેવીજ દાઢવાળી છપશે એથા જે આ સમયે પત્થર કે પ્લેઇટ પર કોઈ એવા દાઢ ન હોય તો, રિપરિટ ચોક્કસ પેન્ડાઈનમાં પાણી બંજીની, તે વડે એ દાઢ વ દૂર કરી લેવા જોઈએ.

(૧) આ સમયે સિથો-પત્થર યા સિથો-પ્લેઇટ પર મુજ લખાણ યા ચિત્ર સિવા બીજા શાહી યા ચોક્કસ દાઢ કે લીધીએ બાકી રહેવી ન જોઈએ.

હવાની મેઘવણી અને લખાણ છુટ્ટ પડી
 ગીચેના નિથો-પત્થર કે મિથો-પ્તેષ્ટ પર
 ઉતરી જશે એમ થયું છે કે નહિ તેની
 ખાતરી માટે મિથો-પત્થરની સિથો-કામગને
 એક છેડો કાળજીપૂર્વક સદજ ઉપાડી જુઓ
 ને ક્રિયા બરાબર થઈ હશે તો નીચેના સિથો-
 -પત્થર કે પ્તેષ્ટ પર પીળા રંગની પોપડી
 સાથે જે તે લખાણ યા ચિત્ર યા આકૃતિ
 ઉતરી ગઈ હશે અને મુગ નિથો-કામગ નદન
 સાદા કામગ પેઢે કોઈ પણ જાતના લખાણ
 વગરનું કોઈ રહેણ દેખાશે એમ થયું
 હોય તો ક્રિયા પુરા ખતમ થયેલી જાણી
 પછીજ કાળજીપૂર્વક ધીમે ધીમે એ કામગને
 સિથો-પત્થર યા મિથો-પ્તેષ્ટ (જે હોય તે)
 પરથી ઉપાડી મો આ વેળા ખાસ સાચવેલી
 એ વાતની રાખવી જોઈએ કે મિથો-કામગ
 ઉપાડનાથી નીચેના મિથો-પત્થર યા મિથો-
 -પ્તેષ્ટ પર ઉતરી રંગની પોપડી તેમજ
 લખાણ યા ચિત્ર કે આકૃતિ સદજ પણ
 ખરાબ કે વાકી મુકી ન થાય જો તેમ
 થયે તો ભાવદેખાપ તો નિથો-કામગ ઉપાડ
 વાને બદલે જેમ ને તેમ રહેતા હઈ ફરી વાર
 તેને પાણી રડે બીજીવી મિથો-પત્થર ચલાવી
 સદજ વડુ દનાણ આપો એથી અરસા મુગ
 લખાણ કે ચિત્ર કે આકૃતિ નીચેના મિથો પત્થર યા
 મિથો-પ્તેષ્ટ પર ઉતરી જશે અને ઉતરે તો
 સિથો-કામગ કેમ થઈ જશે હવે તમ
 આગળ કહ્યું તેમ કાળજીપૂર્વક ઉપાડી
 હઈ, ફેંકી દો અને નિથો-પત્થર યા નિથો-
 -પ્તેષ્ટ પર રહેતી રંગીન પોપડી તેમજ
 લખાણ યા ચિત્ર યા આકૃતિને સદજ વર
 એમજ રહેતા હો. પછી વારંવાર પળીમા
 ભીંજવી એ સિથો-પત્થર કે મિથો-પ્તેષ્ટ
 પર ફેરવો જેથી એ પત્થર કે પ્તેષ્ટ પર
 લખાણ સાથે બાકી રહેતી રંગીન પોપડી
 પણ ધીમે ધીમે નીકળી જશે-ફક્ત મુગ

લખાણ યા ચિત્ર યા આકૃતિ બાકી રહેશે
 એમ થાય કે દિવાનો એક બાગ સમાપ્ત
 થશે લેખાંગે

હવે જે કામ કરનાર બાકી છે તે તેજ ન
 અને ગુદર-મિથો-પત્થરની મેઘવણી વડે લખાણને
 ‘પાકુ કરવા અને પથર કે પ્તેષ્ટને કાનરવ નુ
 છે એની રીત નિથો-પત્થરની આગલી પદ
 તિમાં દર્શાવી છે તેમજ હેઠ તેજ પ્રથમે
 કરી લેવું

નિથો-ટ્રાન્સફરની પદ્ધતિ

સિથો-ટ્રાન્સફરની પદ્ધતિ એટલે નિથો-ગત
 ના પાતળા કામગ જેના ઠંડા ઉપરોગી
 પદ્ધતિ એ પદ્ધતિ દ્વારા એમ તો લખાણ
 પણ લખી સકાય છે છતા ખરી રીતે એનો
 ઉપરોગ ફક્ત ચિત્રો અને આકૃતિને દોરવા
 માટેજ થાય છે મારણ કે આ ટ્રાન્સફર કેવળ
 પારદર્શક હોઈ કામ પણ મુગ ચિત્ર યા
 આકૃતિ પર મુકાને તેની નકલ સંદેશાર્થથી
 દોરી કે ચિત્રી સકાય છે જે સરળતા મિથો-
 કામગના ઉપરોગથી મળતી નથી

નિથો-ટ્રાન્સફરના ઉપરોગની રીત એ છે
 કે જે ચિત્ર યા આકૃતિ ની કવ ઉનારની
 હોય તો ઉપર આ ટ્રાન્સફર મુકી ટ્રાન્સફર
 ખરી ન જાય તે માટે તે ઉપર કામગોને કપિપમા
 જકડી અને માટેની ખાસ નિર્દેશ અભીદાર
 કવમ નડે જે તે ચિત્ર યા આકૃતિ દોરી ના
 ક્રિયા મુગ ચિત્ર યા આકૃતિની હુપકુ નકલ
 ઉનારી-ખરી રીતે કહેતા કોનારી-લો
 કાળજી કે આ કવમ મથે કે હ પણ પ્રધાનની
 રાહી વપરાતી નથી, જેથી ટ્રાન્સફર પર
 ચિત્ર યા આકૃતિની નકલ શાલીયા નથી થતી
 જલકે નિમણ અભીદાર કમમે ટ્રાન્સફર
 કોતરેલી શીળી અને બારીક શીળી દ્વા
 થાય છે આ કોતરવા એમ તો સાચ
 સામાન્ય કે પણ એવા સદજ દેખાતી
 અરસાકાના છેજ કારણ કે કલમ ન

એકસરખું દળાણ હોય તોય ક્રાંતરકામ પણ એકસરખી જિંડાઇવાળું અને સ્પષ્ટ થાય છે. જો એમ નહિ હોય-એટલે કે ક્યારેક કલમ પર વધુ પડતું દળાણ હોય અને ક્યારેક દળાણ ખૂબજ ઓછું હોય-તો ક્રાંતરકામ જિંડું ધીરજીંડું થઇ જાય અને તેથી પાછળથી તેમા શાહી કરતો વેળા તકલીફ પડશે.

સિથો-ટ્રાન્સફર પદ ક્રાંતરકામ કર્યા પછી ક્રાંતરકામની જિંડાઇમાં શાહી કરવાની રહે છે એ કામ માટે શાહી-નોલર યા અસ યા બીજા યોગ્ય માધનનો ઉપયોગ કરી સકાય છે. શાહી, બેશક, ટ્રાન્સફર માટેની ખાસ નોખી આવે છે તેજ વાપરી લેઇએ. બીજી શાહી એમા વાપરી સકાતી નથી-વાપરવામા આવે તો માત્ર સાહીજ બગડતી નથી, બલકે મુજા ટ્રાન્સફર પણ ખરાય થઇ, નકામું થવાનો ભય રહે છે. કારણ કે ટ્રાન્સફર ટ્રિસ્ટેટીનના બનેલા હોઇ, પાણી-મિશ્રિત શાહીથી તેની ઉપર બગાડ અસર થાય છે. દુક્રમા, પહેલાં તો ટ્રાન્સફર-શાહી આખા ટ્રાન્સફર પર એવી રીતે લગાડવામા આવે છે કે તે ક્રાંતરકામમાય ઉતરી જાય પછી કપડાના કટકા વડે કાગળ પરની વધારાની-ક્રાંતરકામ સિયાની-ગાહી ઝુંઘી લેવાય છે, અને ત્યાર પછી એ ટ્રાન્સફરને બીજા કાગળની ચમ્પીમાં મુકી, સહજ દળાણ લે છે, એથી ટ્રાન્સફર પણ સહજ બીજો થઇ જાય છે.

આટલું થયા પછી એ ટ્રાન્સફર પરના ચિત્ર કે આકૃતિની નકલ વિથો-પત્થર યા વિથો-પ્લેઇટ પર ઉતારી લેવાની છે. એ માટે, આગળ લખ્યા પ્રમાણે, જે વિથો-પત્થર યા વિથો-પ્લેઇટ કે રા હાવકામ કરવાનું હોય તે પત્થર યા પ્લેઇટને સહજ ગરમ કરી, વિથો મંત્રમાં જોડાઇ દો. પછી ઉપરથી બીજો વિથો ટ્રાન્સફર-ક્રાંતરકામવાળો ખોટું પત્થર કે પ્લેઇટની સપાટી તરફ રહે તેમ-કેથી એ પત્થર

યા પ્લેઇટ પર મુકી, ઉપરથી ચાર પાંચ બીજા સાદા કાગળ મુકી, તેની ઉપર ટાઇમ્પના કાગળ મુકી, ટાઇમ્પના નીચે ઉતારી વિથો-પંત્ર ચલુ કરો, અને ચરૂઆતમાં પાંચ સાત વીર સહજ દળાણ આપો. એથી જે સે ચિત્ર યા આકૃતિની નકલ નીચેના વિથો-પત્થર કે વિથો-પ્લેઇટ પર ઉતરી આવશે. એમ થયું છે કે નહિ, તેની ખાતરી માટે વિથો-પંત્ર બોલી, વિથો-ટ્રાન્સફરનો એક છેડો કાગળપુર્વક સહજ ઉપાડી બુજો. જે ક્રિયા ખરાબર થઇ ગઇ હોય તો ટ્રાન્સફરને કાગળપુર્વક ઉપાડી લો, પણ એ વેળા એટલી કાગળ અવશ્ય રાખો કે ટ્રાન્સફર વિથો-પત્થર યા પ્લેઇટ પર ધસકાય નહિ, કારણ કે તેથી ચિત્ર યા આકૃતિ વાંકાચુંકા થઇ જશે એમ થતા, તે હાવવાખત નહિ રહે એ દેખીતું હોઇ, એ વિષયમાં પુરતો કાગળ તેની ઝુરી છે. વળી જે વિથો ટ્રાન્સફર ઉપાડી ભેતા, પત્થર યા પ્લેઇટ પર ચિત્ર કે આકૃતિ ખરાબર સ્પષ્ટ ઉતરેલી ન જણાય તો એક તરફ તે નેતે ઉપાડી લઇ, ફરી વાર બીજા કાગળની ચમ્પીમા મુકી આગળ કરતાં મેઢજ વધુ દળાણ આપી, કોઢી લો અને બીજી તરફ વિથો-પત્થર યા પ્લેઇટને સાફ કરી, ફરી વાર તેની ઉપર આ બીજો ટ્રાન્સફર મુકી, આગળ પહેલું દળાણ વ. આપી ચિત્ર યા આકૃતિની નકલ પત્થર યા પ્લેઇટ પર ઉતારી લો.

આટલું થઇ જતાં, હવે પેલી તેજાબ અને મુદરના મિશ્રણવાળી ક્રિયા બ્રાફ્ટુ ગહેશે. એ માટે આગળ લખ્યા પ્રમાણે ૬૦ ભાગ સુવાખારના તેજાબ અને ૪૦ ભાગ મુદર-મિશ્રણની સંયુક્ત મેળવણી લઇને, પત્થર યા પ્લેઇટ પર એવી રીતે રેડો કે તે પત્થર યા પ્લેઇટની પુરી સપાટી પર ખૂણે ખૂણે લગી બગેચર પચરાઇ જાય. પછી એને થોડી વાર લગી રહેવા દઇ, સાદા પાણી વડે ધોઇ નાખો. એમ થતા ચિત્ર યા આકૃતિ પાકી

હીઆના હોડ ચીન અને આસામમાં કુચ્છતી રીતે ઉગે છે આપણી તરફ ગરમી વધારે હોવાથી અહિં એ હોડ સારા થતા નથી. એ હોડના પુરેશર અને સ્ત્રીરેશર ભુગાં ભુદા હોડ ઉપર થતા હોવાથી એને બી થતાં નથી, તેટલા માટે માતલુ રોપી એની ખેતી કરવામાં આવે છે. ગરમ પ્રદેશમાં એની વાવણી કરવી હોય તો સુર્યનો તાપ ન લાગે એવી આવ-ચેતી રાખવી પડે છે ચાર પાંચ વરસના ભુતા હોડ થાય, ત્યારેજ તેના માતલુ કરી વાવવાના કામમાં લે છે. આ કરના નાની ઉમ્મરના હોડના માતલુ બી તરીકે ઉપયોગમાં લેવામાં આવે, તો તેને કાચ પાંખડા સારા થાય છે, પણ રેવા સારા નીકળતા નથી દોઢ દોઢ શીટને છેટે એના માતલુ વાવીને તરતજ પાણી છીપવું પડે છે એના હોડ એક યુદ્ધ જેટલા કલા થાય, એટલે તેને એકકા કરીને તેમાંથી રેવા કાઢવામાં આવે છે. દશમે મહિને ભેગડની આસપાસ મટોડી વાળી, કમ્બી કરવામાં આવે છે. ચીનમાં એના રેવા કાઢતી વખતે તેને છરી વતી ચીરી નાખે છે અને અંદરની ધોળી હાથ તથા ઉપરની હાથને ભુદી કરી નાખે છે ત્યાર પછી તેને ગરમ પાણીમાં કુદોળી, નરમ કરી, તેમાંના રેવા કાઢી લેવામાં આવે છે. હાથને બદારનો ભાગ ખરખરોડા અને કઠબુ હોય છે, અને અંદરનો ભાગ વધારે બારીક રેવામાં હોય છે, અને છેક તળેનો ભાગ સાંઈ કોતમ હોય છે. દુર્ગ આંધી છ ઈંચ ઉંચાઈ મુખીનું થય ભુગ રંગનું થાય, ત્યારે ને પાકું થઈ કાચા જેવું થયું, એમ કહેવાય છે એના પાદડા હાથ વડે સોરી નાખવાથી જી મલકે છે અને ને પછી છરીથી રેવા કાઢી લેવામાં આવે છે. કેટલીક વખત હાથને હાથ વતી પણ મોગી

આજેજ આમાંનો કેટલો નવો ધંધો શરૂ કરી ચા આજુ ધંધાને ધિક્કારી, આવક વધારે વપરાશથી દીકરી-પરાવતી રવી ટિકિટોના લાભો રૂપિયા કેમ મળે છે, સંમત કેમ કરાય છે, વેપાર ત્રી રીતે થાય છે, આપનો શા શા એકે છે વં. ૬ ની સંખ્યા માહિતી. અંક ૬૬, ૬૭, ૬૮ અને ૬૯મો. કી. રૂપિયો એક વારનિશ-૩૫ પ્રકારના વારનિશના તુરખાઓ. અંક ૪૦, ૪૨, ૪૩, ૪૫, ૪૬ અને ૫૦મો. કી. ૧-૨-૦

વાળ કાદનાર દવાઓ-ભુદી, પ્રવાહી, કીમ, પોમેડ, સાબુ, સોગડી અને મીણનો સ્વરૂપની વાળ કાદનાર દવાઓના ૪૪ પ્રમાણબદ્ધ પ્રયોગો. અંક ૧૦૫મો. કી. ૪ આના વિજળીક પટીઓ-સંધીવા વં. દરેક માટે તથા બચ્ચાઓને દાત આવે ત્યારે પહેરાવાતી વિજળીક-પટીઓ બનાવવાની ખાસ માહિતી અંક ૫૦ અને ૬૪મો. કી. ૭ આના વિજળીક બદખ-Electric Bracketsની બનાવટ વિષે. અંક ૦૮૫મો. કી. ૪ આના વિજળીક બેટરીઓ-૨૫શાની, પંટડી, ટેલિફોન, ટેલિગ્રાફના વ. માટે વપરાતી સૂકી તથા બીની બેટરીઓ બનાવવી (ખાસ પેટ-૬ એપ્રાઇમ પ્રયોગો સહિત) અંક ૬, ૩૬, ૪૪, ૫૦, ૫૨, ૫૭, ૭૪ અને ૮૬મો. કી. ૩ ૧-૧૦-૦

ચોટર પેક્ટિસ-બનાવવા વિષે. અંક ૩૨મો. કી. ૩ આના શણ-વાવેલ અને કોંગ્રામ વિષે. અંક ૬૨મો. કી. ૪ આના શરખતો-ગ્રાન આતની ખરી અને બનાવટી ખુશોના શરખતો વિષે. અંક ૪૪, ૫૩ અને ૧૦૨મો. કી. ૧૦ આના

[ભુઓ પાનું ૧૬]

સેવામાં આવે છે અને પછી તેની જુદી જાધી થોડા વખત સુધી રવજી પાણીમાં મુકવામાં આવે છે. રેપુને સાફ કરતી વખતે એવું કરે છે કે એક લાકડી ઉપર પેલી જુદી જાધી છે, અને કામ કરનારાઓ દરેક થક દાઢમાં પરી ઉપરથી હેરે સુધી અંગુઠા વડે અથવા ચાકુથી મારે છે, અને તે પછી તેને સુકવે છે તથા ઝાકળ ખનરાવે છે, એટલે તેનો રંગ બદલાય છે ખીંગન તમામ પ્રકારના રેપાઓની સાથે સર-ખામણી કરતા મજબુતાઈમાં ક્ષીઆના રેપા ઘણા સગસ માવમ પડવા છે હવામાં એ રેપા ખુસા રહેવાથી એની મજબુતાઈમાં કામ ફરક આવતો નથી. અગતીના રેપાઓ કરતા પણ ક્ષીઆના રેપા ઘણા જ બારીક અથવા સુવાળા છે વળી એ રેપાનો મજકાટ પણ જુદો સાથે છે આથી ચીનમાં અને રશિય સાથે બેગરનામાં આવે છે ફક્ત ક્ષીઆના રેપા સહજ બેગરનાં છુટી જાય, એવા હોય છે, તેથી તેને કાતનામાં ઘણી મુશ્કેલી પડે છે આ રેપાનો રેગમંતી સાથે બેગ કરવામાં આવે છે. એટલું જ નહીં પણ બધા તંતુઓ, એટલે કપાસ, અગતી, રાણી, વગેરેની સાથે પણ બેગરવામાં આવે છે ક્ષીઆમાંથી રેશમનો ભાગ મેકડે વ્યારથી જ ટકા સુધી નીકળે છે, અને રાણીમાં મેકડે થોડાજ ટકા રેશમને ભાગ નીકળે છે પણ ક્ષીઆના રેપા સાફ કરવામાં મુશ્કેલી બાળગાં એ નડે છે કે તેમાં મુશ્કેલી ભાગ છે અથવા દરની ખાસીયત એવી છે કે પ્રથમ તે દમી જાય છે, અને પછી તે પાણીમાં એકગળે છે તેથી જો એ મુશ્કેલી નાવતે અ રેશમે પાણીમાં બેળા રાખીએ, તો એ રેપા બગડી જાય છે એ એક નકલર છે, જેનો પોગર ઉકેલ રોવવો જોઈએ ઉત્પન્ન થારામાં, એક એકરે પાચથી જ હંદવેટ રેપા નીકળે છે, જો કે કેટલી વખત ક્ષીઆની ત્રણ વખત કાપણી કરવામાં છે

—કીસાનમાંથી

[પાના ૧૫થી આગળ] *

શાહુખાદ પાથર-કલોગ વિશે. અંક ૭૮મો. કી ૪ આના

શાહી ટાંક-*Neel*ની બનાવટ અંક ૮૪મો. કી ૪ આના

શિયાળુ પાકો-તનદુરતી અને તાકાત માટે ઉપયોગી. શિયાળાની મયસમમાં ખાસ ફાયદા પાકો બનાવવા. અંક ૮૫મો. કી. ૪ આના

શેતુર-રોપણીની માહિતી અંક ૧૦૧મો. કી ૪ આના

શેરડી-તેની રોપણી પ્રીવવા માટે જુદી જુદી ઝાતના કેતુઓ અને તેના કુચાના ઉપયોગ અને ખાતર સળધી અંક ૪૨, ૪૩, ૪૪ અને ૭૩મો. કી ૧૪ આના

શોષક ૩-*Absorbent Cotton*ની બનાવટ અને વપાર વિશે અંક ૮૬મો. કી ૪ આના

સકરેદી-વાવેતર વિશે અંક ૮૦મો. કી ૪ આના

સરકો-ઝત ઝાતના સરકાઓ (*Shadogut*) બનાવવા વિશે અંક ૩૫, ૫૪, ૮૦, ૮૨ અને ૮૩મો. કી ૧-૨-૦

રસેટ પેન-બનાવટ અંક ૪૧મો. કી ૩ આના

રપેક્ટ્રોકોમ અર્થાત રંગ-કિરણશાસ્ત્ર-કોષ પણ દવા વિના, ફક્ત ગળીન રવરાનીના કિરણોથી સરીગની દરેક દરેક ખીમારી કેમ સારી થાય છે, તેની માહિતી અંક ૧૦૦મો. કી ૪ આના

રેપેનિંગ પી નટ-વટાણીયા મજબૂતાઈ વાવેતર. અંક ૪૬મો. કી ૩ આના

રુપ્રે પેટર્નિંગ-એક નવીન રોજમાનો સચિત પરિચય. અંક ૬૪મો. કી ૪ આના

સરેસ-બનાવટ વિશે અંક ૫૩મો. કી. ૩ આના

[હજી જુઓ પાના ૧૮ પર]

કચરા પુનનું ખાતર.

ઝમીનમાં એ દિન પચાઈ ઘણીજ મંદત્વની થીજ છે, એ દરેક જણ સારી પેઠે જાણે છે મોટે ભાગે ગરમ પ્રદેશની ઝમીનમાં આ તત્વની મોઝ વધારે હોય છે. જાણીયું ખાતર આ તત્વની ઝડીઆત સારી રીતે પુરી પાડે છે, પણ બધી ખેડાણ ઝમીને પુઝ પડી સકે એટલા પ્રમાણમાં એ ખાતર મળી સકતું નથી આ કારણથી જે જે વસ્તુમાંથી આ તત્વ મળી સકે તેનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ. જે ખેતરનો તમામ નિષ્પ્રયોગી કચરો એકઠો કરી બરાબર રીતે ધોરડાવવામાં આવે તો ખેડુતની આ તત્વની ઝુકરત ઘણું અશે સહનાઈથી પુરી પડી સકે.

જોઈતી વસ્તુઓનો સંગ્રહ-ખેતરનો તમામ નમનો કચરો જેવો કે વાસું નિદામણ વગેરે જુદા જુદા એકઠો કરી દરેકના ફથી ૮ ઈંચના વારા ફરતી ચર મરી, ૮ થી ૧૦ ફુ. ઉચાઈના ઢગનો કરવો નિદામણ પાંદડા, પાતળી સાગી, પોદેણુ પનાગ, ચેરડીની રાગ, ચેરડીના કુરા ન નગમ અથવા સાધાણુ નગમ વસ્તુઓનો એકઠો એકઠો એક મહેલાઈથી ઢાંચર કરી સમાય છે પગલુ કપાસની મગી જુલાના મગા રાગ, ચેરડીના ફંડા વ મહેણુ વસ્તુ-ગંતાને બાદ યા ગાનામાં રસતામાં પાથરી ઉભા ચીંગી પોનારી ન ખાનાની જગાં છે, નહિ તો તે બંગાળર મહાજે નહિ તેમજ કુમના થે થા જેવા સુરાગી સપાગીનાળા નમમ પણ મગા થડીઆને પણ ઉભા ચીરરાની ઝરર છે (આની મધ્યુ રગ્નુ પ્રમાણ આખા ઢગનામાં ૧૦ ફીટથી વધારે હાણુ જોઈએ નહિ. જે કે કાસડી મગી એક નામાંજુ જુની થવાની મહેલાઈને સહેલાઈથી કાગી જાય છે તે તો ગીન્ને રગમે ઢગનામાં નાંખી સકાય છે.)

કચરાની પધારી કરવી-ઉપર પ્રમાણે જતાવેના ચરનાના ઢગનામાંથી એક જાણુએથી ઉપરથી નામે સુધી ફાગીને જોઈના પ્રમાણમાં

કચરો મરી, ઢોગના ઢોઢાગમાં પાથરી ૨૪ કનાક સુધી પચાગી નહેવા દેની જનવગની એક જોડ દીક પધારી માટે ૫૦ સ્તન કચરો પાથરવો જ્યારે ઢોગ ઢોઢાગમાં બધાજે ત્યારે તેમજ પગ તજે કચરો છુદાજે તેમજ ઢોર તે ઉપર જાણુમુતર કરશે પ્રીતે દિવસે મનાજે જાણુમુતરથી રગદોળાથેની કચરાની પધારી ઉપાડી લેવી અને સાથે સાથે મુતરથી જીની થયેથી જગાની માગી પણ (પાવડા નતી) ઉનગડી પધારી સાથે ભેગી કરી એમ કગતા કોઢમાં જે ખાડા પડે તે ખેતરમાંની માગીથી બરાબર પુરી મળી દેવા પછી આ પ્રમાણે ઉપાડેથી પધારી નીચે જણાવેથી જે રીતથી ખાતર કરવું હોય તે મુજબ કા તો એક ખાડામાં નાખરી અમર તો તેનો જુદો ઝમીન પર ઢગનો કરવો.

જે જગાએ ખાડામાં નાખવા માટે પુનઃજ પાણી મળી સમુત્ત હોય તો તેની જગામાં ઉપર જણાવના મુજબ જાણુ-મુતર નાળો કચરો સુરા મવસમમાં (વીપાળા-ઉનાળામાં) ખાડો કરી તેમાં નાખવાની કવામણ છે પણ જ્યાં પુરતા જગ્યામાં પાણી ન મળી સમુત્ત હોય અને ચોમાસામાં સાગે વરસાદ થતો હોય ત્યાં ચોમાસામાં ઝમીન ઉપર ઢગનો કરવાની રીત અનુકૂળ થઈ પડશે.

ખાડોખનાવવાની રીત-ખાડો ઉપરથી આશરે ૧૨ ફુટ પહોળો, તળીએથી આશરે ૧૦ ફુટ પહોળો અર્થે ઉડામમાં આશરે ૨ થી ૨૬ ફુ. પહોળો હોવો જોઈએ અને નેની વળાઈ અનુકૂળતા પ્રમાણે ૩ મે જેટલી નાખરી સાધારણ રીતે ૨૦ નાની જનવગ માટે ૩૦ ફુ. લાંબો ખાડો સગવડતાભર્યાં થઈ પડશે આ ખાડો ૭ દિવસમાં ભરાઈ જશે દરેક ખાડામાં ૭ દિવસ કચરો (જાણુ મુતરનાળો) નાખવો અને જે કચરો ૭ દિવસ

કરતા વધારે વખત એમાં નાખવામાં આવે
તો તેમાં નાખેના ઉતરના અને નીચેના
ભાગના કચરોના કહેવાયકાનુ એક સરખું
પ્રમાણ જળવાશે નહિ અને પરિણતે એક
સરખું ખાનદુ તેજાર થશે નહિ. ખાડામાં
કચરાના નશુ ત્રણ ઈંચ સરખા થર પાથ
રવા જોઈએ અને દરેક થર ઉપર થોડી માત્રા,
સુતરનાળી માટી અને આશરે વીસેક નિસગું
જાળીયુ ખાતર (એટલે જે જાણીને ઉતરડામાં
નાખવા પછી ૨૦ દિવસ થતા હોય એવું)
પાથવું અને પછી ઉપર નીચેની ભાગ નરાનર
પસળી તથા એટલું પાણી છાટવું ખાડામાંનો
કચરો પોચો રહેવો જોઈએ માટે તરે
પગથાં દળાવવો નહિ ખાડામાંનો કચરો
મરિનામાં એક વખત તમે ઉપર કરવો અને
જરૂર જણાય તો ફરવા પડી તેને જાગે
રાખવા માટે થોડું પાણી છાટવું આથી બચ
તથા ફવા ત્રાનામાં પૂરતી નહેતો આ પ્રમાણે
કચરો પૂર્ણ ખાતર (કોમ્પોસ્ટ) આશર
૧૦૦ દિવસમાં તૈયાર થશે

• દગસો બનાવવાની રીત-આ રીત
પણ ઉપર જણાવેલી રીતને મળતીજ છે
ફેર એટલેજ કે ક કારમાંથી જલુમુતન એ
કચરો ખાડામાં ન નાખતા તેને ઝમીન ઉપર
દળવો કરવો. દગસાની નાધારણુ ઉચાઈ ૨ ફુટ
તરીકે આવી પહોળાઈ ૧૨ ફુટ અને
ઉપરની પહોળાઈ ૩૦ ફુટ હોવી જોઈએ
લંબાઈ દોરની સખ્યાના પ્રમાણમાં રાખતી
પણ સાધારણુ રીતે ૨૦ જોડી તતવર માટે
૩૦૦ ફુટની રાખતી ચોમાસા દરમિયાન એ
દગસાને સારી રીતે જોવખત ઉપર તમે કરવો
એક આખા ચોમાસાનું પાણી એ દગ ઉપર
પડે તો આશરે ૧૦ મરિનામાં તથા કચરો
ખાતર ઉપે તેજાર થઈ જશે જે લાગભા
વરમાંથી તાણુ તોય તેમજ સુખી મરસમમાં
પાણીની તરીકે હોય તો એમાં બ મમાં આખું
વર્ષ આ રીત-એટલે ઝમીની પર દગવો ક-
વાની રીતથી ખાતર, બનાવવાની જાગમણ
કરવામાં આવે છે

જેનીવાડી ખાતાની પરિક્ષા

[ખાતા ૧૬ થી ચાલુ] ,
મહકારી રાંધેથાન-બણેના નાખવામાં માટે
આદર્શકે બો ગેવા સદકારી મન્યાનની
ચોજના, અંક ૧૦૪મે. કી ૪ આના
સાદુસેજ લીના ઘાસની મુજબનાવી. અંક
૯૨મે. કી ૪ આના

સાપ-જવર ઉતાર રીતે અંક ૬૮ મો
કી ૪ આના
સિમારેટ-ગનાવવાની પુરી માલિતી-મુખત રામતો
સદિત અંક ૯૨મે. કી ૮ આના
સિનેમ રેલાઈક-ગનાવવાની પુરી માલિતી
અંક ૭૩મે. કી ૪ આના
સિમિન્ટ-પોર્ટલેન્ડ સિમિન્ટની બનાવટ અને
તેના ઉદ્દેશ્ય વિષે અંક ૬૧મે. કી ૪ આના
સિમિન્ટના ટાઇલ, નળીયા અને ઈંટી-
નકારાનું કુનનમો ખાસ સચિત નેપા અંક
૬૧મે. કી ૮ આના
મિસલ-Sisal છોડનું વાવેતર તથા રોપના
ઉદ્દેશની સંજ્ઞા હકીકતો અંક ૧૦૧મે.

કી ૪ આના
સીસું કરવાની લાખ-કામગીરી મુક, તથા
પારમન અને શીનીઓ પર લગાડવાની કાળી,
ચોકાઈટ પીળી, પાકિત, બુધ, વાન, લીધી,
સફેદ અને મુન્દરી રૂપેની લાખના ફક
પ્રયોગો અંક ૬૩મે. કી ૪ આના

સીવવાની માથ-ગનાવ રીતે અંક ૬૫મે
કી ૪ આના
મુખક વાવતર અને ધધા સંબંધી (સુખકાન
તેવની ગનાવટી (વગન સદિત) અંક ૪૮મે

કી ૩ આના
ઓ. જુવશી નહિ-આ તો ફક્ત એક ન્દાની
સરખી વાદીજ છે આના ૩૦૦ ઉપરસત મુન
ગી માલિતી કમરના પાછા અંકોમાંથી મળી
સક છે. ૩૮ પાનાની પુરી સિમટ મુકત મગવો

અંકોના ઓડર માથે પેતા મોકલો
લેમો-કમર, આદિસ, મોદાગરવામ, મુદત.

પૉલિશ કરનાર રૂમાલ

તાંબા પિત્તળની ચીજોને ચાંદીનું પૉલિશ કરવા માટે સામાન્યતઃ પ્રવાહી મિશ્રણો વા નુપ્રાણે વપરાય છે, તેમાં આ રૂમાલ એક નવી ભાવ પાડે છે કારણ કે, એના ઉપયોગથી કામ સહેલું અને જલદી થવા ઉપરાંત ઉચ્ચ પણ થાય છે.

પૉલિશ કરનાર રૂમાલ બનાવવા માટે સ્થાયી પહેલાં સફેદ રંગની ફેબ્રિક લાવી, તેના અંકેક મા અર્ધા અર્ધા વારના કટકા કરી લેા. એટલું કર્યા પછી, હવે મિશ્રણ તૈયાર કરવાનું કામ બાકી રહેશે જે એમના ખાસ મહત્વાનું કામ છે

પૉલિશ-મિશ્રણ

પૉલિશ-મિશ્રણ બનાવવા માટે નીચલા પદાર્થોની સુકત પડે છે—

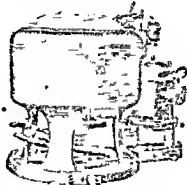
એલ્કાલી આર્શી ૧/૨ એલેક્ટ્રોપોષક ઓય, સુરાખાગ્રો ત્રેઝા ૧ આંસ, પારો ૧ અંસ, અર્ક-પાણી (ડિસ્ટીલ્ડ વૉટર) ૧ ક્યાર્ટ

આથી પહેલાં એક કાચનું વાસણ લઇ— આ મિશ્રણની બનાવટ માટે પ્રથા વાસણો અને બીજા સાધનો કાચનાજ લેવા જોઈએ, પ્રાપ્તના વાસણો વ વાપરવા નહિ—સાફ કરા લેા. પછી આદાંતી ઝીણી ડાંબણુ ઉતારી, કાચના વાસણમાં તાળી, તેમાં નુગખાગ્રો ત્રેઝા ઉમેરી, એ આદીને ઓગળાવી લેા. આદી ઓગળી જતા ત્યારે તેમાં પારો મેળવી, તેમ એકઠું કરી લેા

હવે એક બીજા મોટા કાચના વાસણ વા બરબીમાં ૧ મ્યાર્ટ હાંડુ અર્ક-પાણી ભરી મધ, જ્યારે ઉપર મિશ્રણ એકઠવ થઇ ચુકે ત્યારે તે પણુ તેમાં ઉમેરી દઇ, કાચના સગિયા વડે મિશ્ર કરી લેા. (મિશ્રણ એરી છે)

રૂમાલની બનાવટ

મિશ્રણ તૈયાર થયા પછી રૂમાલ બનાવવાના બાકી રહે છે એ માટે એક મોટા કાચ વા બીનાની રકાળીમાં થોડું મિશ્રણ કાઢી, તેમાં આગળથી તૈયાર રાખેલી ફેબ્રિકને સારી પેઠે ભીંજવી લેા (યાદ રહે કે, બનતા લગી મિશ્રણને હાથ-સ્પર્શથી બચાવવું જરૂરી છે તેથી કાચના સગિયા વ વડેજ કપડાને ફેરવવું કાઢવું-ચુકવું ન) ફેબ્રિક બરાબર ભીંજાઇ ચુકે ત્યારે જલાર કાઢી હાથ વડે (હાથ પર રજરના મોઝા પહેરી લેવા જોઈએ)

કપડા નીચેવનાર ચત્ર

વા આ વંચ વડે ફેબ્રિકને નીચેથી લેવી, પછી તેને સુકા લઈ, ૦૩ ઇંચ પડોળા અને ૬ ઇંચ લાંબા વા ૬ ઇંચ પડોળા અને ૯ ઇંચ લાંબા રૂમાલના કટકા કાપી મધ, પાણીકામાં ચુકરી, લેવવા માટે તૈયાર કરવા

પૉલિશ કરવાની રીત

આ રૂમાલ વડે પૉલિશ કરવાની રીત તદ્દન આદી છે આથી પહેલા તાંબા, પિત્તળ, ઓન્ક વા જર્મન સિલ્વરની જે ચીજ પર પૉલિશ કરવું હોય તેને ખુબ સારી રીતે સાફ કરી લેવી કારણ કે, જે તે ચીજ બરાબર સાફ થઇ નહિ હોય

સુવા દાણા

સુવાદાણા ના સુવાની બાજુ કોણે એન નહિ હાથર યુગરાત કાઠિયાગડમા દવે એ પાક પણુ ઠીક ઠીક પ્રમાણમા લેવાઈ રદથો છે, અને જો કે ખેડૂનોને એ દ્રાણ એ પૈસા મળે છે છતાં એને પિસાનના મટે લઈ રદ થઈ જાય છે.

અમીન-સુવાને કરાગ અમીન ઠીક પડે છે માટે એવી સારી અમીન પસંદ કરી જોડી ખેડી મે નણુ વેગા રાત ફેરનાં નૈવાર કરી લેવી અમીનમા કોઈ બીજા પાકા મુઘ વ હોય તા તેને સપૂર્ણ રીતે બદલ દાદી નાખના.

તો પાંચસ પણુ બાબર નદિજ દાવ હુકમા જે તે સીકો ખૂમ સફ કરી લીધા પછી એક ન્હાની કાચની રકામીમા એક ન્હાની ચમચી જેટલુ સાદુ રદ ૭ પછી રેડી તેમા ઉપના રમાદાને એક ડોઝ બીજની જે સીકો પાનિશ કરવો હોય તેમ ઉપર ધસની એથી તે સીક પર તરતજ ચેદીના દેગ જેવુ પાનિશ-જે ખરેખર રોગજ છે-આપી જશે દવે તે સીકો સાબ પાણી વડે ધોઈ કાઢી વડે નુશી મે.

આ રમાસ એક વેગાના રપરાસથી કરી બરગદ નથી થઈ જતા તે વા વર વાપરી સકાત છે જ્યારે તેમા પાનિશ-મિશ્રણ ઉકળ ખાત મધ મલ નવારેજ તે નકામા થાય છે.

(૧) રમાવ બોજવવા માટે રકામીમા રેડેલ પાણી કામ પમા પછીય ફેરી ન દેતા તેમા રમાવ બોજવી મુકવી દેરા એટલે કારણ કે એ પાનિશમા- રમાવ બોજવવાને કારણે પાનિશ મિશ્રમા તાલો મિશ્ર થઈ જતા હેઈ પાણી ફેરી દેવાથી તે રદ નથ છે જ્યારે પાણી આપમા થોડી દેવાય તો તે અગ્રાઈ રહે છે.

બીજી રમાવને કઠોર મેદાના સુક વડે બોજવો નહિ, કારણ કે રમાવમાનુ પાનિશ મિશ્રન જેડી હોઈ તેની બસર પાંજ ખરાબ અને ઘાતક છે.

વાવેતર-સુવાદાણાનુ વાવેતર ની કારા યાત કે એો માટે ઉગ્દા જાતના સુવાદાણા લમ્પ, તેમાના કાખતા કચરોય ન સાફ કરી, અવણી અધારવો નહી દેવા એક એકર અમીનો ૫૦ લોવાને આસેરે સુવા દાણા પૂરના થયો.

નિદામણ-સુવાદાણા ઉગી નીકળા પછી મદિનો કે દોઢ માસો નના ફેરવી નકામું થાસ હોય તે કાઠી નાખણુ જોઈએ એ સિરાય પણુ સાધારણુ રીતે દર પદર દહાડે નિદામણુ કાઢવુ આવ છે હોડી જડ અમળનુ નિદામણુ હાથ વડે કાઢી નાખણુ, એમ કરાવી હોડમા તાકત આપમે ખો પળી અપખ વપરે.

પાક-સામાન્ય રીતે સુવાદાણાના ઊંડ પર મે વા અડી કે નણુ મામે ધૂમ આવે છે એ ધૂમ પીપા રમતા હાથ છે ધૂન આગળ પડે પાકની રમચળીમા ખાસ કાગજ ભેરી પડે છે કારણ કે સુવાદાણા ન સુકાય પછીથી મોવા છવાતો આવ સમરે પોતાનો ઉપડવ દેવાવે છે તે દેખાય કે નમનજ થોડવ ઉપરો તરા જોઈએ વળી છારાના રમ પણુ એને એટલે નુકસાનકર્તા નથી તે તો હોડી વૃદ્ધિનેજ રૂપી નાખે જ માટેય તેની ત કે પણુ ખાસ નહી આપણુ જોઈએ એ સિવાય હોમ પણુ સુવા દાણા નુકસાન કરે છે એટલુજ નહિ પણુ કાકળ પણુ પાકો ઠીક ઠીક દાળી પડાયાક છે એ મેકે પાંજ પાકને ખરાબ રહેતા જવાને લેવા વેઈએ.

ધૂન આ ના પછી મદિનો કે દોઢ મદિને દાણા બમાય છે છતાં વધુ એ મદિના ખો પક કાપરાંમા આવતો નથી છે કે ૭ માસો થયા પછીજ તક કાપી નેવામા આવે છે એની મદિનિ પણુ અનાખી છે દિવસના

તડકામાં પાક કાપતાં, મુવાદાણા ખરી પડતા હોઈ, કાપવાનું કામ મોડી રાતે અને વહેલી સવારે કંપામાં આવે છે.

એ કામ પત્થા પહોં, મુવાદાણા છુટા પાડવાનું કામ કરવું જ રહે છે. અસજત એ કામ પણ હંડા પહેરેજ કરાય છે તે થઈ જતાં, મુવાદાણાને આફ ફરી, જુઝારમાં વેચવા માટે મોકલી દવાય છે.

અવગત, તે મુવાની ભાઈ વેચવી થાય તો તેની કાપણી આ પહેલા થોડા સમયે કરી શકાય છે.

મુવાનો અર્ક

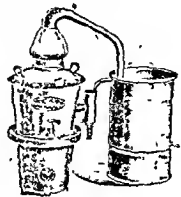
મુવાદાણા એમ પ, એપધિમા વપનાય છે અને એનો અર્ક તથા તેવ પણ દવાઈ ઉપયોગો ધરાવે છે એમાય, એના અર્કની ખાપત ખુબ બહુળા છે. પહેલા તે પન્દરથી તેવાય થઈ આવતો દનો પણ દવેનો દિન્દ-માય ફેર ફેર તે બનાવવામાં આવે છે

મુવાના અર્ક (Dist Water) ની બનાવવાની રીત આ છે. —

• ખોખરા કરેલા મુવાદાણા ૧ રત્ન, પાણી ૨ ગેલન.

પહેલાં ઉમ્મદા ઝાળતા મુવાદાણા, હઈ, જેટલો વેલીખી કાઢો. પછી એ સાથે કરેલા મુવાદાણાને સદજ ખોખરા કરી, એક રત્ન છુટા કાઢી શો. પછી એ મુવાદાણાને એ ગેલન રત્ન છુટા સાથે અર્ક-યંત્રમાં ભરી, દાંડણ ખુબ મઝાજીપૂર્વક ખંધ કરી દો. કે જેથી તેમાંથી સદજે વરાળ દવામાં બદાર નીકળી ન શકે. એ કામ ખામ અમનવું છે કારણ કે જે મદજ પાણી વરાળ બદાર નીકળી જાય તો તેટલા પ્રમાણમાં અર્ક આઢો નીકળે એજ રીતે યત્રમાંની વરાળ-નળીઓને પણ મઝાજી રણ કરવું હેતુ જોઈએ, જેથી તેમાંથીય વરાળ બદાર નીકળી ન શકે.

પંચમાં મુવાદાણા અને પાણી ભર્યાં અને દાંડણ વે ખંધ કર્યા પછી યત્રની તીચેની

અર્ક-યંત્ર

સમડીમાં આગ સળગાવી દેવામાં આવે છે, જમણી તરફથી નીકળતી વરાળ-નળી પામે અર્ક એકઠું કરવાનું વામણ મુકી દે છે અને સાથેજ યંત્રની જમણી તરફના ખૂલા વાસ-ણમાં સાફ હંડુ પાણી ભરી દે છે કે જેથી વરાળ-નળીમાંથી પસાર થતી વરાળ બદારની એ હંડકને સજમે પ્રવાહી બની ભાય, અર્ક કાઢવાની કિવાને એ પણ એક અગત્યનું મુદ્દો હોઈ, વરાળની ગરમીથી જવારે જવારે એ બદારના વાસણમાંનું પાણી ગરમ થાય કે તેને ગરમ બની નાખવું જરૂરી છે. કારણ કે જે બદારના વાસણમાંનું પાણી હંડુ ન હોતાં ગરમ હોય તો વરાળ પ્રવાહી રૂપ પકડવાને બદલે વરાળ ડોળ બદાર નીકળી જશે અને અર્ક બનશે નહિ. તેથી એ મુદ્દા પર પણ ખાસ લક્ષ આપવું જોઈએ.

ટુંકમાં, યંત્રની નીચેની અગ્નિ ઢાલ તેમાંનું પાણી મુવા દાણા સાથે ઉકળી ઉકળી, વરાળનું રૂપ લઈ, પામેના હંડા પાણીવાળા વાસણમાંથી પસાર થઈ, અર્ક રૂપે બદાર નીકળે છે. જવારે ૧ ગેલન જેટલો અર્ક નીકળી મુકે કે કિયા ખામ થઈ જોણી, આગ છુટાવી દેવી જોઈએ.

મુવાના આ અર્કને જગજર સાચવી રાખવાથી વાંગા કુળ લગી સારી સ્થિતિમાં રહેશે.

અનિસારની ટિકીટીઓ

નિરમળ સ્વપ્ન ૪ એન, અરીચુ ૬ એન
મેનોન ૨ એન આંધન એમીપી ૧/૨ એન

બધાને નેચી ટિકીટ બનાવો આ પ્રમાણુ
એક ટિકીટુ છે

અનિસાર માટે દરરોજ તથા વેળા અકે
ટિકીટ લેવી

અનનસનો અનુક્રમ

ઉના પાકા અનનસ નમ્ર તેન ડાની
ઝીણા કમકા કરી ના અરો પડી નેમ। પથર
પર છુદી તેમાલી નીમળે તમને સ મદો લો
અને પડી માનીના વામણુમા નાખી એક વાર
ઉકાળી, વપગાથી માળી ના પડી એ ગ તેના
રુશને એક સાદ માનીના વામણુમા મરી લ કણ
દાકી રિસે તકકામા અરો રાન રી રાનમમા
ગહેરા દો થોડાક દહાડા પડી દાકણ ખામો
જોત, સરમ પર બારીક પોપડી બધા
ગયમી જણાશ તે પોપડીન કાગળપુરક
કાઠો કરી વાર સરખા તેમજ નહેરા દો
થોડાક દહાડા પડી કરી વર સરકાનુ વાસણુ
પો જો જોતા, કરી વાર પોપડી બધાવલોદેખાશે
તેને બધાર કાઠી ફેડી લઈ સરખાને આગળ
પેકજ રહેરા દેખે એમ જના વગી પોપડી
પંચાની રહે ત્યા નગી કમ્તા રહી ઉરે
પોપડી લવાળી બધા થાન તારે સરકાન
તેવાર સમજી ચી રી ના બરી લેખે

અખાધુઓ માટે લોશન

ગોરુથુ ૧ ગમચી, યુનાયત્વ ૬ એ સ
ઓગગ વોને દરરોજ સગાડો

આમગાનુ તેવ

મુકા આમના ૫ એન પાણી ૫ એન
કોરેન તેન ૬ એન લીના આમગાના પાણી
૨૦ ગોના આંધન ગમેમે ૨ ગોના આંધન
રોશન ૬ ગોનો

પ્રથમ ગુ ૨ આમને પાણીમા બીજરી
ઉકાળો કરેનો જનારે પાણી ૧થી જર કમ
૨ ગર જેનુ ૧થી ગહે તરે તેન ઉમેરી
ધીમે આમે ઉમાનુ થાવુ સખાવુ જનારે
પાણી નિ કુન બગી જર કમ તેન બાકી
ગહે તારે તેમા લીના આમગાના પાણી
ચમણી બન રીતે ઉમેરી, થાડી વા નગી
તેના ૧ધુ પાકવા લઈ પછી ઉતારી ૬૬
પના દેવુ ૬૬ પડવા પછી જલક કપ માથી
ગળી લઈ, ૧૦ સુગંધ તેના ઉમેરી દેવા

કુનડુગુએન્ડાની ટિકીટીઓ

કરિનાબન બાવ દાડોપોર ૧૩ એ ૧, એ ૧
અમ તેન્ડે અસ રહે એન એમોનિયમ મુરુ
૨ એન આરમોષ ૧/૮ એન

બધાને નેચરી ટિકીટીઓ બનાવી તે
(આ પ્રમાણુ એક ટિકીટુ છે)

મા મા દરરોજ તથા વકેન એકેક ટિકીટી

કાચ-ગાહી

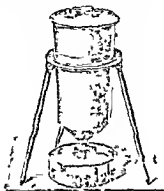
આ ગાહી કાચ પર બખરા માટે ૧૬ થ ૨
ધે પચી નાગા તાળ ૧૬ તાળ, વનિસ
તરમેન્ડાન ૫ નેના, તરમે દાદનનુ નેન ૫
તોના મજગ ૫ તોના

ચપરા ૧૬ થ તથા વેનિસ ત-પે દાદનની
તરમેન્ડાનના તેનમા ઓગવાની પછી કાચગ
ઉમેરો

કોફીનું એમેન્સ

કોફી માથા ૩ રતન, અપકોલવ ૪ રતન,
ગગન પાણી ૬ રતન.

પહેલાં કોફી માથાને બનાવવું એકી,
બારીક પાણી લેા. પછી કાચના વાગણુનાળું.

પરમેયેટર

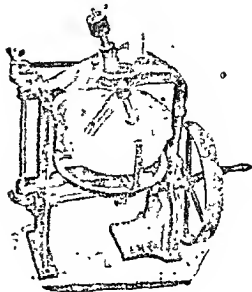
પરમેયેટર લઈ, તેમાં કોફીની બુકી ભરી,
કપડાં અપકોલવ તથા પાણી ઉમેરી, ઢંઢેવા
દેા. જ્યાં મળાછે તે બધું એમેન્સ તરીકે બેઠકું
થઈ ચુકે ત્યારે ફરી વાર તેને પ-કોલેટમાં ભરી
દેા કે કોફીનાં ઢંઢેવા સદાંજ સત્વ પાણી તેમાં
ભરી, મળાછે ત્યજ જ્યાં એમેન્સ તેવાં થઈ
ચુકે કે તેને ઘીનીઓમાં ભરી લેા.

■

ચુલાબી દંતમંજર

પ્રિન્સિપલેટ્સ ચોક ૪ આંખ, અમુદગોષ
૨ આંખ, મોડિયમ કાબોનેટ ૨ માસા, ઓછલ
ચોક નિરેનિયમ ૧ કૂમ, મેકેરીન ૪ થા પ
મેન, ચુલાબી રંગ સદર.

પહેલાં અમુદગોષને બારીક પાણી ગરમમાં
ફરી લેા પછી તેમાં ચોક મેગી, તેમાંથી
૧ આંખ નેટલી બુકી બુકી મુકી, તેમાં મદર
મુલાની રંગ મેગી, પછી તેને બારીક બુકીમાં
મેગી, બારાની ચોક, તાળા, થોડીક મિનિટ
લગી થાવના-ખરડા વડે ખુબ ખરડા ફરી લેા.

ચાલક ખરડવ

■

ચિલ્દરાના રાધ દુર કંપા

ચમેલીનું કાપણું તેજ અંગે વિંછુંતો રસ
ખા પડતા પ્રમાણમાં

ચમેલીનું તેજ સદર પ્રમાણમાં દહેનીમાં
લઈ, તેમાં નિલુના રસા પાચ માન દીપા
ઉમેરી, આગળ વડે ખુબ મેગી, અદિં બગી
તેમાં ઘીનું આપી મંચ પછી તેને ચિલ્દરા
પર લગાડી સુકાઈ જવા દેા

દરેક જ વાર પાચ લેગા આમ કરતા
રેવાથી થોડાકજ દવામાં ચિલ્દરા પરના
કાંચ દુર થઈ જશે

■

પ્રવાહી મુંદર

પાવળી મુંદર ૧ રતન, પાણી ૧ રતન,
મોડિયમ નાહટ્ટ ૨ આંખ.

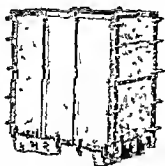
પહેલાં પાણીમાં મોડિયમ નાહટ્ટ ઓગ-
ળાવી લઈ, પછી તેમાં મુંદર નાખી, બે કલાક
લગી રહેતા દેા પછી ચોટર પાચ પર મુકી
ઓગળાવી લેા. વસ, દહે એ તેવાં છે.

[નોંધ - સાચા સમય સળી અને સાચાનાનો વિચાર હોય નો શેડાક કીપા ક્રોમોલિક એસિક ઉમેરી દેવાથી, તે ખમડ્યા વિના રહી સકશે]

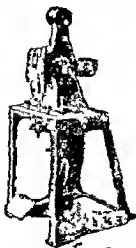
ફિનાઇસની એડીઓ

ચરમી ૮ રતવ રાજની ૮૦૦૦૦, ફિના-
એટ ઓઇન ૫ રતવ, ફામીક મોડાનો ૬૫
(૧૦° Tachet) ૮ રતવ

ખહેવા ચરમી અને રાજનને નુને ચદારી,
ઓમંગાવો ૫૫૧ તેમા ફામીક મોડાનો ૬૫

સાજની ફેમ
ધોમે ધોમે મેગી, મધ જેડુ ઈ મિજલુ
થાય રા લી યવના રહો ૫૫૧ નુન

ગોરીઓ ખનાવનાર ચન
૫૨૫૧ ઉનારી ફિપોએટ ઓઇન મેગી, સાજની
ફેમ જેવી ફેમમા બરી, કદલ થા દો કદલ

ચવા ૫૫૧, તેની ન્હાની ન્હાની ગોગીઓ તાર
વડે ભાળી વેા મા સાચુની ગોગીઓ ખનાવનાર
૫૫૧ વડે ખનારી લેા

આ ફિનાઇસની ગોગીઓને ૬૭૭ વધુ જલન
ખનારો હોત તે ફિપોએટ ઓઇનનું પ્રમાણ
૫૫૫૧ સકાય છે

જેડુ જ્યેક શાહીની ટિકડીઓ

૧-૫૫ ૨૫ ૧ ઓઇન, લીરાકમી ૭ ઓઇસ,
ખામગેા ગુદર ૧, ઓઇસ

ખધાને વાગી, ટિકડી-
વન વડે છ છ એનના
વનનની ટિકડીઓ ખનારી
લેા

૨-ખામગુડ એકમટ
૨૫ ઓઇસ, ૫૫ ૨૫
૧/૨ ઓઇસ, ૫૫ ૨૫
૧/૨ ઓઇસ, ૫૫ ૧/૨
ગુદર ૪ ઓઇસ

મસાની ગોગીઓ

રમેલ, નરસાદર, ફેટમી અને જુગીના
ખીજ સમપ્રમાણમા લઇ, ખારીક વાગી ખપ
પુરનો મુકાનો રસ મેગી, ૪ ની વનનની
ગોગીઓ ખનારી લેા

સાર સમ ખમમે ગોગીઓ સફરજનના
રસ અથવા નાના ખાણી સાથે નેરી

લાલ શાહીની ટિકડીઓ

એસિન ૪ તોરા, ફેટમ ૭ તોરા,
ખાડ ૪ તોરા

ખધાને વાગી, મિશ્ર કમી, ટિકડી-૫૫
વડે ટિકડીઓ ખનારી લેા

ગાહકોનો આભાર માનો

નિનય અને વિવેકનું સમાજ વ્યવહારમાં જે સ્થાન છે, તેથી તેનું મહત્વભર્યું સ્થાન તેનું વેપાર વ્યવહારમાં છે. સામાન્ય નિનય અને સાધારણ રિવેક દ્વારા વેપારી દુન્યામાં એવી એવી ઉચ્ચ પાયાએ થઈ છે— અને થઈ રહી છે—કે જેઓ એ અગત્યના મુદ્દાને અવગણે છે, તેમને 'માટે કંઈ' વિગેયણ મધમેસ્તું છે, તે કદવલુએ મુશ્કેલ વાગે છે. લિટ્ટી ભાઈઓનો દાખલો

લિટ્ટી ભાઈઓની નિનય-પદ્ધતિએ વેપારી દુન્યામાં નવોજ રેકર્ડ રચાવ્યો છે. આજથી ૮૦ વર્ષ પહેલાં લિટ્ટી ભાઈઓએ ડેવનપોર્ટ (આયોવા-અમેરિકા)માં એક ન્હાની મળી દુકાન ઉઠાવી હતી તેમણે આદિવાસી માટે કોલે વા રિવેક ખાતિર કોલે, પોતાની દુકાનમાં ગોળા અલગે નીચની મતલબનું પાટિયું ટંગાવી દીધું હતું.

જે અમે તમારો આભાર માનવા સુધીએ તો તમારી ખજીરી તમને મુક્ત પડશે.

એ આભાર-પદ્ધતિનું પરિણામ? એજ કે, આજે લિટ્ટી ભાઈઓની કુલ ૪૫ દુકાનો થઈ ગઈ છે અને એક, તે દરેકમાં ઉપતુ પાટિયું ટંગાવી દેવાયું છે.

આ નિવે-વલ્લિ દંઈ તરફ મુક્ત નથી વર્તાતી નહોતે કેાઇ નાકઃ આહકોનો આભાર માનવાનું ચૂકે છે ત્યારે, આદિવાસી પ્રમાણે આદકની ખરીદીના પૈસા તેને પાગ આપવામાં આવે છે—તેને, મુક્ત માન મળે છે એમ. કપાટેક નુકસાન—ના—દો કે, આંતરેકાપચીનો દંડ—અન્ય વેચો પડે છે, પણ તેથી જે આદિવાસી થાય છે તે તેની જ રૂકમ ખર્ચીને પોતે મને થઈ સકતી નથી.

લિટ્ટી ભાઈઓ પોતાની એ પદ્ધતિથી ખુશ ખુશ છે, કમ્પે કે જ્યારે તેમનું અંક

વાડિક વેચાણ ૮૦૦૦ પૌડ જેટલું છે, ત્યારે ભાગ્યેજ અડી પૌડ દર અંદવાડિયે ગાહકોને પાછા આપવા પડે છે.

મૌખિક આભાર

લિટ્ટી ભાઈઓનો દાખલો મેશક મૌખિક આભારનો છે એવો આભાર, જેને માટે એક પાછો ખર્ચ નથી થતો—અવખન, લિટ્ટી ભાઈઓ પેટે, શર્ત ન રખાય તો શર્ત ન રખાય તો, મેશક, થોડાક ખર્ચ થાય ખરો શા માટે ત્યારે, આપ પણ પોતાના આદકોનો આભાર માનવાનો નિયમ બનાવી ન લો?

એ આભારના લાભ ધણા છે આહક ખુબ થાય છે, કરી ગયર સગમ ઉત્પન્ન થતા, તેનો નિકાલ સહેલાઈથી આવી સકે છે, આદકો ખીજીઓને સિદ્ધારિય કરે છે અને સાધી છેવટે વેચાણ વધે છે.

ઠાપેલા આભાર—બોલો

મૌખિક આભાર પેટેજ ઠાપેલા આભાર—મેલ પણ પોતાની નોખી ખુશસીયત ધરાવે છે, કારણ કે જ્યારે મૌખિક આભાર પણ માનમાં નિસરાઈ જવાનો સંભવ રહે છે ત્યારે ઠાપેલ આભાર—બોલો લાખ કાળ લગી તાજા રહે છે.

ઠાપેલા આભાર—પ્રદર્શનની મળી પદ્ધતિનો છે, જેમાં મી એકાદ બે તો આપણે ત્યાં કમ્પાનીય પ્રચલિત પણ છે. પ્રગતિ એથી વધુ અસરકારક અને ચૂરપ અમેરિકામાં પ્રચલિત આભાર—કાપવીની પદ્ધતિ દરેક લગી આપણે ત્યાં કપાય મળે થઈ નેતામાં આવી નથી તે જરૂરી કનવાની અડરત છે.

આભાર—કાપવી

કેવી રીતે છે, એ આભાર—કાપવી? આ વલ્લો, તેનો એક નમૂનો.

(૧) પૈસાની પડોચમાં એ પદ્ધતિ વડુ પ્રચલિત દાખ, પડોચા લખાણમાં "Received with thanks from" દરદ મેશક વેચ છે.

શુદ્ધિયુક્ત

આપે અમારે ત્યાંથી ખરીદ કરી, તે બદલ અમે આપનો આશાર આપીએ છીએ. અમારે વિશ્વાસ છે કે, આપ પોતાની આ ખરીદીથી સતોષ પામ્યા હશે. અમે આશા રાખીએ છીએ કે આર્થ પોતાની હવે પછીની બધી ખરીદી અમારે ત્યાંથી કરવાની નિર્દેશાની પાલન કરાશે.

છતાં જો કોઈ કારણસર આપને આ ખરીદીથી અસતોષ થયો હોય તો તે તરતજ અમારે લેણે લાવશે. અમે આપને આવી આપીએ છીએ કે, અમે જો અસતોષ હુર કરવા બનવું બહુજ કરીશું.

ફરી વાર અમે આમાર માનીએ છીએ

આ પ્રમાણેની કાપડીઓ છપાવો, રેક ખરીદી વેગા માલકન માય પી સાથે ચા હાથે-હાથ (જો ટપાપ દ્વારા માય મ ગાવરો હોય તો પારસલમાં મુકવામાં આવે છે) આપવામાં આવે છે. અનુભવ, એ કાપડીઓ સામાન્ય દેશનિન પેટે જેમ તેમ નાંદિ પરંતુ ઉચ્ચ પ્રકારના કાગળે ચા કાડું પર મુદ્ર રીતે છાપવાની દિશાએ, જેથી તે ગોળી છે.

વેચાણકારનાં પાંચ ગુણો

એક બંગાળી વેપારીએ જાણે કહ્યું છે કે સફળ વેચાણકારમાં નીચના પાંચ ગુણો હોવા અનિવાર્ય છે -

૧. દસમુખપણું
૨. આદર-વિશ્વાસ
૩. મળતાનડાપણું
૪. કામ કરવાની ઉચ્છેદ બો-
૫. કામ કરવાની આવડ

એક વેચાણકારમાં એ પાંચ ગુણો છે વા નહિ, તે તેના ચિદરા પામ્યાં હશે નહિજ સકાય. તેને એકાગ્રતા એકાગ્ર પ્રજ્વલિતના પી તક આપો, એ મૂલ્ય દરમિયાનની તેની કાર્ય-પદ્ધતિ બુદ્ધિ અને તેને પામી જશે કે તે ઉપચી કમોડીએ પાગ ઉતરી સો છે વા નહિ.

વેપારીની માન્યતાઓ

હું જે માન્યતા વેપાર કર છું તે પી ઉત્તમતામાં, જે વેપારી વળી કામ કરું છું તેની માન્યતામાં અને મદારી વેપાર પદ્ધતિમાં નદ વિશ્વાસ ધરાવું છું.

અજ્ઞેન વકીલ છે કે મોટા માણ, પ્રમાણિક કાર્ય-પદ્ધતિ દ્વારા, પાગ નાંદરોને વેચી સકાય કે

હું રૂઝવામાં નહિ બરફે કાન કરવામાં અને રખડવામાં નહિ બરફે પોતાના પોચને વગમી રહેવામાં માનું છું.

મદારી માન્યતા છે કે જો માણસ પાસિસ કરે તો કામચાલ થઈ સકે છે. વધુમાં હું એમ પણ માનું છું કે આપણું એક કામ આપની કાલના જે કામ કરતાં વધુ નિદર છે અને વળી માણસ ત્યાં લગી નાકામ નથી બનતો, જ્યાં લગી તે પોતેજ પોતાનો આત્મ વિશ્વાસ ગુમાવી ન દે.

આજે જે કામ કરી રહ્યો છું તેમાં, આવતી નાંદ જે કરવાની મદારી મારણા કે તેમાં અને અપાર પછીના ભારિમાં જે કામચાલી મગરાની છે. તેમાં મદને પુરો બરોસો છે.

હું રિવેકમાં, રિનયમાં ઉદારતામાં, દસમુખપણામાં, મિત્રતામાં અને પ્રમાણિક દરીદ્રામાં માનું છું.

મદારી માન્યતા છે કે ‘દરેક’ માણસ મારે દરેક પટે અને દરેક રમજે કંઈ ન કરી શકે જો હોય છે.

હુએ ત્યારે હું આ પટેન કામ કરી રહ્યો છું. વધુ બો વધુ કામ કરવા તેવા રજા છું.

ચુરપિયનોની વેપારી કુનહ દેવ

ચુરપિયનોની વેપારી કુનહની આ એક તત્ત્વ ખરી વાર્તા છે.

એક શહેરના અમુક વેપારીનો વેપાર ખૂબ મોટો પાયા પર ચાલતો હતો, કે એકાએક નદિ જળાશય કાગળો સર ઘાટકો તુટવા અને મંદી આવવા લાગી વેપારીએ પહેલાં તો માસના લાવ તાસ વના આગમાં ઓછું પતુ કરીને ઘાટકોને આકર્ષવાના પ્રયાસ કર્યા, પણ કાચાખી ન મળી. છેવટે તેણે પોતાના જવાન પુત્રની મહાદર્થી નીચલી મનસખતા દમનપત્રે છપાવી, શહેરના બધા બજારોમાં છૂટથી વહેંચાવ્યા.

આપ ચિંતાતુર શાને છે ?

બજારમાં ખરીદી કરતા સમયે અમારું ઘાટકો તથા ખીજાઓને જે તકલીફ વેઠવી પડે છે, તેનો છલાંગ કરવાનું અમે હવે નક્કી કરી લીધું છે અને તેથી જો આપ—

- ૧ બજારમાં ફરતા ફરતા થાકી ગયા હો તો અમારા મિદમાન-ધરમાં અવી આરામ લો.
- ૨ નટકા અને પગાનાથી રેયજેળ થઇ ગયા હો તો મિદમાન-ધરના પંખાની હંડી દવા દારિંદ્ર છે.
- ૩ તરફથી ભેગવન હો તો આવો, કંડું તોત્રું, રસજી અને મીઠું પાણી મળજી છે.
- ૪ સંઘી સતાવની હોય તો તમને ગરમી આપવા અમારા અંગીરિઆ નૈષદ ન છે.
- ૫ વર્ષાદિથી ખીજાઈ ગયા હો તોય ચિંતા કરવાની જરૂર નથી. અમારા મિદમાન ધરમાં તમે પનાદ જઈ, કપડા સુકવી સકો.
- ૬ આપની ખરીદીના ન્હાના ન્હાના બંડનો મેળવરી એક મોટું જંડવ પંધાવતું હોય તો તે પણ અમારે ત્યાં થઈ શકે છે.

૭ પૈસાનું પરચુરણ જોઈતું હોય તો તેમ મળી શકે છે.

૮ તાગ, ટપાલ, રેલવેના આવવા જવાના વકન, એન્ડ વ. વ. સંબંધી બધી વાતોનો પુગતો ખુલાસો આપને અમારા પુષ્કપરજ વિભાગમાંથી તરતજ મળી જશે.

અને બેશક એ બધું તદ્દન મુફત અને આપની ઉપર કોઈપણ પ્રકારના આભાર યા બદલા વિના મળે છે.

તો પછી—

આપ ચિંતાતુર શાને છે ? એક વાર અમારે ત્યાં આવી, આરામ તો મેળવો.

—*—

હતપત્રો શું વહેચાયા, દરેકની જાહે આ મુદત સમયે કંઈત યજ ગઈ ખીજા દિને વેપારીનું 'મિદમાન-ધર' (જે બેશક એક ન્હાનો સુદર રીતે રાજ્યગારેસો ઘોડો હતો) ચીકાર થઈ ગયું. જે તથા નવકરે તેમની ખિદમત માટે સુકરંદ કરી દેવાયા. સોડો આવતા, આરામ મેળવતા અને 'મિદમાન-ધર'માં રાખેલા માસના નમુના, કેટલોય વ. જોઈ, કંઈક પમંદ આવતાં ખરીદી પણ કરતા. 'ઉપકાર કરનારનો આભાર માનો' એ દૃષ્ટિએ પણ સોડો વેપારીને ત્યાંથી ન્હાની મોટી ચીજ ઝુડત ખરીદતા જતા એટલુંજ નહિ જલકે તેમનો મોટો કાગ-જો ખાન વેપારીઓનો ઘાટક હતો—હવે આ વેપારીના ઘાટક થઈ ગયા.

એ ખરું છે કે, ઉપવી સમયે આપવા પાઠ્ય વેપારીને થોડાક ખર્ચ થયો, પરંતુ એ ખર્ચ ડારા તેણે પોતાની જે સકળ અદિના કરો, તેવી સ્વચ્છ ઝાદિરાત એટલાજ અર્થમાં ખીજા કોઈ રીતે થઈ શકતી નહતી.

‘ હહેનોના રૂપ શૃંગારની પરદેશી દવાઓ

રૂપ શૃંગાર માટે વપરાતી દવાઓ મોટે ભાગે પરદેશી આવે છે, જેનું બાવ બકાંઈને કાંઈને ખમણાં વમણાં યથા ગયાં છે અને આજની હાલતમાં તે હજી વધવાનો સંભવ છે. આતે સુન્દરી તક છે, જે કદી કદાચજ દાય લાગે છે આજેજ મંડી પડે, એવી દવાઓ બનાવવા ન્હાની પુછમા સેંકડો રૂપિયાની માસિક આતક મેજવવાની આ ખરી તક છે અને એ દવાઓની બનાવટ વિશે ખદબે દબે સુઝાવાનું નથી કારણ કે, બધાના સપાદકાર તરીકે

કે. સ્મે. ટિ. ફસ

મવચ્છુદ છે, જે રૂપ શૃંગારને લગતી દરેક ચીજો બનાવવા વાપરવા અને વેચવાને લગતી માહિતીનું ખાસતપહેલું અને એકચુંગ શૃંગારની પુસ્તક છે એના વિધવાનુક્રમની ઝાંખી આ રહી —

હલકું ચા પિત્તામ્	ગિરક આંક ટાંગલો	પાજ માટેના લોમન
પાજ અને સુરમે	— — રોઝીક	વાળને ચુસ્કાકાર બનાવનાર
કીમ લેવી	રૂઝ, પ્રસાદી	પ્રવાહીઆ
કોલક કીમ	— પાવર	વેનિગિંગ કીમ
ચિદક માટેના પાવર	— નવમ	શેરુ પ્રવાલી
— લોશન	લાઈબ્રન્યુસ ગિસરીન	— પાવર
હથ ચા માઉથ વોશ	વાહીના રૂપના સાથુ	રશર્ચ કીમ
ટોઈપેટ પાવર	નિપરિટક	રેનો કીમ
— મિલક	વાળ કાઢનાર દવાઓ કીમ	સાથુ આગ લી
— સાંતુઓ	— પ્રવાહી	— કાર્બોનિક
તરવ આંક	— બ્રીઓ	— મધકી
તેવની વાસ ફર કરી	— સાથુ	— ગુનાબી
— કોપરેવની	વાળ માટેના કીમ	— ચમેલીને
— તલની	વાળ માટેના તેવ	— ટકણખાતે
— સંમિદાલુની	— કેવડાનુ	— ટોઈપેટ
તોવ માથ	— ખરા સુગંધીદાર	— દવાઈ
દવાના નામે નિમે	— ખસણ	— પ્રવાદી
દતમ જન, કાર્બોવિક	— સુગંધીત	— ખર્ખા વાયોલેટ
— કીમ	— ચમેલીનુ	— બદાખી
— પેરક	— ચપાનુ	— છુડી
— બ્રુઓ	વાળ માટેના તેલો બનરવદી	— સુરકને
નેવ ચોવિગ	— સુગંધીદાર	— ચદાગ ચવાખને
ચોવેટ અને ચિનિયનટાઈન	— બોરસાલીનુ	— લરેન્ટી
ફોઈસ પાવર	— માર્ચર	— વચેના
— લોશન	— મોગરાનુ	— વેની
બાય મોલ્ટ		હાજમત માટેના કીમ-સાથુ
મિલક આંક આમન્ડસ		
— — ફોરીસ કમ્પાઉન્ડ		

ખાસ બીજી આવૃત્તિ 'એન્ટિક કામગ, લઈ પાયા; સુર કર ડપાઈ અને મોલક ઉપરજ કીમન માન એક રૂપિયે (ટપાઈ અર્થ દોઢ આનો) (ખર્ખા અને વિદેશ બે શિલિંગ)

કંમર ઓફિસ, સોદાગરમાડા સુરત.

જોન્સની કંપનીનું કરારનામું.

* વેપાર વ્યવહારમાં જોન્સની પદ્ધતિનું જે
અધીન છે તેથી દરકાદ વેપારી સારી રીતે
અનુકાર છે. પોતાના વેપારનું વ્યાપક વર્તુ
બધી-અને કંપની સંમેલોમાં તે ખુદ વ્યાપક
વર્તુમાર્ગ-અગમ વધારના અ. પિકાસસ
માટે જોન્સની પદ્ધતિએ જ કર્યું છે, તેથી
પરો અન્યો કાદરો મુખ્યત્વે નથી, બધકે
હકીકત એ છે કે જે થોડાક સમય માટે
અજન્સી પદ્ધતિ ગમ કરી દેવાય તો વેપાર
વ્યવહારનો મોટો ભાગ નેનજેનાર્મી થતી
જાય અને વેપારી બજારે દુઝા પડી જાય.

જોન્સની પદ્ધતિના વાલાનાબ અને નેના
વિષયો તથા કરારો વિશે કુમળના દરમ
અકા જોકે જે મ કરાઈ ચૂક્યો છે આજે
તેમાં કકત એક કરારો ઉમેરો કરવો છે
જે કરાર દેશ પદ્ધતિના વેપાર માટે વેપાર
મારના હોઈ, પરમેશ સાથે વેપારી સમય
ગમના આદના વેપારી-જોન્સની માટે છે.

Whereas an agreement has been
made this day between
of... (hereinafter called 'the
firm') on one part and
(hereinafter called 'Sole Agent')
on the other part ... is
hereby appointed to act as Sole Agent
for India, Burma & Ceylon for the
above named firm for a period of th
ree years from this day on the terms
and conditions appended below —

(1) The Sole Agent's salary will
be £20/= (Twenty Five pounds)
monthly payable at the end of each
month.

(2) The Sole Agent is obliged
to send the firm only two orders
of Twenty Five apparatuses each,
every month. If the total sales do
not reach this figure the salary
will be reckoned, in proportion to
the sales effected.

(3) For apparatuses sold in
excess of stipulated Fifty, the
commission will be calculated on
the wholesale price list and allowed.

(4) If not salary basis the Sole
Agent will receive 30% (Thirty per
cent) discount on small orders direct
or indirect, for quantities of 25, 50
and 100 apparatuses, he will rece
ive, in addition to this commission,
the special discount fixed in the
letter of nomination.

(5) Salary and or commission
on direct or indirect orders will be
paid on 30th of each month.

(6) The firm will not supply
goods direct to customers in the
districts mentioned above but the
orders and enquiry letters etc. that
come direct to the firm from these
districts will be referred and sent
to the Sole Agent, who will then
duly attend to them.

(7) All sorts of advertising expen
ses will be fully borne by the firm.

(8) The letter of nomination,
literature, wholesale price list and
all other necessary materials, shall
be sent by the firm, at their own
expense with the first apparatus
ordered herewith.

(9) The duration of Sole Agency
is three years, with option of renewal.

(10) The terms of payments are
cash with order or draft of 30, 60,
or 90 days, with option to alter
these terms later on, when required.

(11) The firm shall have to
consider the proposal of depot, office
etc later on if required and pro
posed by the Sole Agent.

વેદક ધંધાદારીઓ અને સર્વોપયોગી સચિત્ર
ચુન્નદાતી વૈદક ગ્રંથ

મેડિકલ પ્રેક્ટિશનર

૫૦૦ પાનાં ૧૦૦ ચિત્રો પી. ૨-૦-૦ પોસ્ટેજ ભુલુ

જેમા દરદોના કારણ, ચિન્હ અને ઉપાયો, અક
સ્માતના ઇલાજો, શારીર વૈદકશાસ્ત્ર ચિત્રો સાથે, ન્યાય
વૈદકની માહિતી, બ્રિટિશ ફાર્માકોપીઆની આશરે
૫૦૦ દવાઓની ખતાવટો ઉપયોગ સાથે, આર્થ્રોઆઇટીસની
ખતાવટો જેવી કે, સુર્જી ગુસ્કાઓ ધનુ શોષન માસ્ટ્રુ,
રમ, લગ્નનો નગરે બાથોકોમક દવાઓ યાને વ્યાધી
હજાર પણ ઔષધ બાર વાપરનાની રીત, માત્ર સાથે,
પ્રમુતિશાસ્ત્ર ચિત્રો સાથે, દુર્લેકશત થેરેપી યાને ત્વચા
દોરી પચકારી વતી શરીરમા દવા માખન કરવાની રીત
ચિત્રો સાથે ગૃહોપયોગી પેદા દવાઓની આશરે ૧૦૦
સંદેશામય ખતાવટો પુસ્તક પૈસા કમાવી શકાય તેવી
ખતાવટો, શસ્ત્રક્રિયાને લગતું જ્ઞાન ચિત્રો સાથે. પાટા
બાંધવાની રીત ચિત્રો સાથે વગેરે આપેલ છે

લક્ષ્યો:—ડૉ. ઉમર માનજી ચૌહાણ એન. કમ્પની, ગોંડલ (કાઠિયાવાડ)
અથવા કમર ઓફીસ, સોનારગઢ, મુન્નર.

ફોજદારી કાનુન સર્વો-
પયોગી પુસ્તક.

ફોજદારી કાનુનનો શિક્ષક

૬૦૦ પાનાનો ૨ ૨ ૦૦ પૈા ભુલુ

જેમા સુધારેન ફોજદારી કાનુ-
દાઓ જેવા કે, દંડીયત પીન-
કોડ, દેસના લગાન પ્રેમીગર
સાથે, કીમીનય પ્રેમીગર માં
ગીનુ લગાન સાથે, દિંદુનાનનો
પુનરા એકર, મુનગનો હીન્દીકટ
પોનીસ એકટ ભુગાર એકટ,
દોરનો અનિકમણ એકટ વિનેવ
પોનીસ એકટ, મોટર એકટ
રફેર એકટ, એકરટ્ટીરીગન એકટ
વિજેરનો સમર, જેવા ને વાચનાર
ફોજદારી કાનુનના ન મેળવી
શકે છે

બાલવાંચન

તેમના હાથમાં મુકી જુઓ, અને
તેઓ કેટલા નાજીયાય છે તેની ખાત્રી
કરો. લખતા હરો તે તેના લખાણો
વાંચીને નાજી થશે. નહિ લખતાં હોય તે
તેનાં ચિત્રો જોઈને નાજી થશે.

‘બાલવાંચન’ના મહક યુ જોડેને રાગનુ

માન એક પામનુ ખચ

ગરીબને યજુએ પવવગે. પૈસાદાન તે તો
જો રમત વાત છે તમે પ્રાહુક ન હો તે
આજોજ રૂ. બે મનીઓઈરથી મોકલો

‘બાલવાંચન’ સમર્થ અને સિદ્ધાન્ત
બાવસાહિત્યકાર શ્રી વલ્લભજી કવિના
તરીપણા નીચે પ્રસિદ્ધ થાય છે, અને હક
વખતમા તે ખુબ વખણાઈ ગયું છે

શિરનામુ—બાલવાંચન કાર્યાલય, રાજકોટ.

બાલસખા

— [બાળકોનું માનિક]

નવી હિમતલાલ ચુ. શાહ

‘બાલસખા’ એકની વાતો કે મખોગા
રજુ તરી કનુ, પણ નામકોને ઉપયોગી સવ
નિમ્નો શિક્ષણની દૃષ્ટિએ રજુ કરે છે

એનો દરેક અંક ખાનસાહિત્યના નિધ્યુલન
વેખકોના વેખોથી ભરેલો હોય છે

જુનવી ત્રીજી નંબ આ વરસના માહકોને
૨-૩ ખાસ અકો અને બેઈ પુસ્તકોના જાન
મગે છે

તાકોટ પ્રાહુક થન જાઓ

૫૦૦ વાર્ષિક લરાગમ

દેશમા ૩ ૩, વરદેશ ૩ ૪, (સિ ૧)

વખો—બાલસખા કાર્યાલય: અમદાવાદ.

નિષ્ફળતાના મુખ્ય સળખો

ફેરતાક વેપારીઓ જ્યારેય નિષ્ફળ નીવડે છે ત્યારે તેના ખર્ચા સ્વળ્ભો જાણુતા અને તેનો હસાજ કરવાને બદલે પોતાના નમીજનો વાંક કાઢવાને પ્રિયતર માન હ એમ કરવાનો કારણ એ હોય છે એક તો, અજાનતા અને 'બીજી', બીજી હરીકત સામે હસોડીયા ઉભા રહેવાની નિષ્ફળતા. કાગળ કે, પોતાની નમળાઈથી તે પોને ખૂબ જાણુકાર. હેય છે અને બહારથી તે છુપાયસાતો ડોળ લાસે બાજવે. નિસી બીડાણુમા તેમને પોતા ઉપર નિશ્વાસ હાલોજ નથી

પતનુ-એ તેઓ ખરી હરીકત જાણુવા અપત્ત કરે તો તેમને જાણુાઈ જાય કે તેમની નિષ્ફળતા માટે તેમનું કષ્ટનું નિરમલ ના તુરેલ નમીજ જવાબદાર નથી, બલકે તીચેના એક યા વધુ સળખોજ દારણુબુત છે:-

- ૧ પુછતી યોગ્ય
- ૨ પોતાની એકરાગી
- ૩ દુકાનની જગતની અમે યના
- ૪ દુકાનમાં માનની કોઠય
- ૫ પોતાની નિન-આવકન
- ૬ પોતાના અવવરિયત રજદમ અને અયોગ કિંતુ વધુ પડતો ફેશનેયવ આ વધુ પડતો ચિંહોડાય પોતાક
- ૭ દુકાનદારની નફર છબ યા કઠોર વાણી
- ૮ માનની કીમતમા વારવારો નિન વાજળી અને અંકારણુ ફેન્દાર
- ૯ માલકો આવજ બીજા વખરીઆની નિદા
- ૧૦ પોતાના માનના ચુલુદોગોથી અજાનતા
- ૧૧ વાચાળપણુ
- ૧૨ વડુ પડતી આપયુગી
- ૧૩ માલકની સમયકતા યા ફેરિજનોથી બેદરકાર રહેલું
- ૧૪ વડુ પડતો ગાં થા મુખો

૧૫ વાચક કરી, તેમને પૂરા ન કરવા

૧૬ રહમત મિદરો

૧૭ અપ્રમાણિકપણું

૧૮ છુટું મોલપું

૧૯ ખેડી દાનત

૨૦ લેણુદેણુમાં બેદરકારી

તમારા વેપારની નિષ્ફળતાનો સળખ શોધો અને તેનો હસાજ કરો

આ પુસ્તકો તમારી પાસે છે?

ફાંસીગર: મચિત નવલકથા ૩ પાંચ

નફાકારક હુનરો: (ભાગ બીજો)

ત્રિવિધ પ્રકાનના હુનરોનો સંગ્રહ ૧૩. બે

મુજબનો વેપારી અવુલન: મુજબનો

સફળ વેપારી રહજર. ૩ સાડા ત્રણ

મેડિકલ પ્રેક્ટીશનર: ગુજરાતી ભાષામાં

અંગ્રેજી વેદાની ચોપડી ૩. ચત્રા બે

કમ્પાઉન્ડર હુનરુક: કમ્પાઉન્ડરના

બામિયા ૩૫, ગુજરાતી પુસ્તક ૧૬ દોઢ

મુલતાવુલ હિન્દ: અગમેરવાલા ૬

જ્વાળા વિશ્વતીની છત્રન-કથા આના આકે

મુહમમદઅલી: 'મુનાલી'ની કથમે

આલેખાયલી છત્રન કથા. છ આના

(મધાનુ ટપાન ખર્ચ છુટું)

લખો:-કમર ઑફિસ, સોનાચરવાઝ, સુરત.

આંખો-ની-નેમત

ખાતરીવાલો યોખો માલ, સાચા બસરાઈ

મોતીનો જનાવેલ મુરમો વાપરો. યોજસ

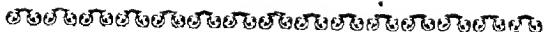
ફાયદો કરે છે

કીમત તોના ના ૩ બે (પો. છુટું)

મોહમદ હાજી આહમદ વહાણવાલા

કે. વહેરારવા મોહલા, જામનગર

(કાઠીઆવાડ.)

વેપારની ચાવી

ધધાની મહીથી ગમરાના બાર્ડ બંદોને માટે આ પુસ્તક આશિવાદ સામાન છે થર બેડા, બીજાં ધધાની રોકાણ કે નવકરી હોવા છતાં નામની પદ્ધતિ પચીસ ગણિયાની પુછામાં વેપાર કેમ કરવો અને પોતાની આનક કેમ વધાવી એની વિગતવાર માહિતી આ પુસ્તકમાં બપે છે તે ઉપરાંત જુદા જુદા નાના મેડા દુર દુર ઉદ્યોગની પણ સંપૂર્ણ વિગત એમાં સળ અને સારી બાબ મા જણાવેલી હોઈ પુસ્તક ધરૂં કપોતી છે

અનુક્રમણિકા ૧ આખા નાખવાનું પાણી ૨ કાનમાં મના ૧૬ મટાડનાર દવા ૩ કોલ્ડ ક્રિમ ૪ કાવન વોટર ૫-ખાસી મટાડનાર દવા ૬ ગુણકારક છીંકાળી ૭ અમરી માટેના પાવડર ૮ અમરીના રોગો દુર કરનાર મનમ ૯ નડાપણુ દુર કરનાર સાણુ ૧૦-ગુનાળ લાવનાર પાવર ૧૧ તાવ મટાડનાર દવા ૧૨ દત્તમજન ૧૩ દરેક ગળા ૧૪ દુર કરનાર અમતારીક દવા ૧૫-દાવના દદ મટાડનાર દવા ૧૬ દાહી મોના મટે લમટાડનાર ક્રિમ ૧૬ નાના બાજકોની દવા ૧૭ આંખ માટે મનમ ૧૮ પેન બાન ૧૯ ખીર મગડનાર દવા ૨૦ મેડામાથી દુધ દુર કરનાર દવા ૨૧ લેવેન્ગેનું પાણી ૨૨-લેવેનેડ ઘવડર ૨૩ તાહી શુદ્ધ કરનાર દવા ૨૪ વાગ બોજા માટે પાવર ૨૫ વાગ કમોડનાર દવા ૨૬-વાળ કાઢવે પાવર ૨૭ વાગ કાળા કરનાર કલક ૨૮-દોડુ પાવર ૨૯ વાળમાં નાખવાનું તેલ ૩૦ લામજનુસ અને ગિસરીન ૩૧ દાવના માટેની દવા ૩૨-Enth Powder ૩૩-સધીયા મટાડનાર દવા ૩૪ કાષેમિક સાણુ ૩૫ તાકાતની મેળીઆ ૩૬ સુગધીદાર પેમેડ ૩૭ સુગધીદાર સાણુ ૩૮-લેવેનિક પાવડર ૩૯ ન ૪૦ કાણુ ને માફન છુદ ક્રિમ ૪૧, ૪૨, ૪૩-મણુ, ટેળી લાન ને માન બુદ ખાદિશ ૪૪ રત્ન દાવિશ ૪૫ ક્રિક વદ નુધી બગડે નહિ એની લાહી ૪૬ અધારામાં અગ્રિક એની શાહી ૪૭-કમળને લોટરનું માવનમ દવા ૪૮-કપડા પર લમવા માટેની શાહી ૪૯ કાવ વાનિયા ૫૦ કોવમાનું બજા ૫૧-પાણુ બગે એની દર્બ પાનાય કે ચીનીના તુટેલા વાસજ જે નાર મિથનુ ૫૨ અમતારીક પાવડર ૫૩ અમતારીક પ્રવાહી ૫૪ આંત્રીનુ વિદ્ય કરનાર પાવર ૫૫ ૫૬ પા લખાખ માટેની શાહી ૫૭ બુન સરેતો સાણુ (અક આનાથી પણ મોજાતા અક રત્ન, પદ બીજા જાનુ કાણુ બુ દોલિસા પદ પ્રવાહી સારસ ૬૦-પ્રેસનાલાઓ માટે અમતારીક પ્રવાહી ૬૧ ફાનિયર પાનિશ ૬૨ ફાક્ટેન પેન મટેની ૬૩ શાહી ૬૪ મશિનમાં પુરવણુ તેલ ૬૫ આખીએ ને નરસ કરનાર કાચગ ૬૬-રખર રટ્ટેપની શાહી ૬૬-તાહીથી લખેન લખણુ જુલાવનાર દવા ૬૭ ૬૮ ૬૯-કળી, જુને લાન શાહી ૭૦ ખરગણુ સણુ ૭૧, ૭૨, ૭૩ ૭૪ હેકામટુની લા લીવી ૭૫ અને વાયે નેટ કાહી ૭૬ ૭૭-પુરની સુગધીદાર મિક્શર ૭૮ કાર્ડના તળા ૭૯ બ પર ચિત્રના ચોરટ કાર્ડ ૮૦ ગુલાબની સુગધીદાર ટિકટીઓ ૮૧ અમતારીક રમીઓ ૮૨ એવેરીલી સુગધીદાર મિક્શર ૮૩ બુદુઈ રમ ૪ ૮૪ નાપાનના બીયા ૮૫ ૮૬, ૮૭, ૮૮ કુશીકેટીંગ કાળા ૮૯ લાવ લીલા અને જાસામે માખન પેશર ૯૦ તેસાર રખના સિકાઓ ૯૧ પતરાની રવટ ૯૨ ફેન્સી વચ્ચવદાર બોચ ૯૩ ૯૪-પુકાના મુગાડાર અને પચલ ૯૫ કાળા કાર્બન વેપર (નવી જાતના) ૯૬ રનના પાન ૯૭ રમર રટ્ટેપ ૯૮ બનાવ ૯૯ રેતીના કાચગ ૯૯ રેસમી રમલ પર કમી લટ લાકા ૧૦૦ ૧૦૧-લ્હી લટ ફેન્સી સર્લિન નો ૧૦૦ સુમ બવસરના તપાર કાઠો ૧૦૧-ચિત્રના ચોરટ કાર્ડ ૧૦૨ ચિત્રપુકા મુગાડાર ૧૦૩ ૧૦૪ ૧૦૫-કાળા, બુને લાસનેડ કાર્બન વેપર ૧૦૬ ૧૦૭ ૧૦૮, ૧૦૯-લાળી ફેચ બુને લાવ લાખ ૧૧૦-સુગરાટ રમાન ૧૧ કળી ૧૧૧-હેકેટામાફ અર્થાત ફેન્સીકેટર

૧૦૦ પાના ૬ આર્ડ ૧૦૨ ઉગરા કવર કોમન માત્ર ગાડી પિરા ચોરટ ને બનાવવા, (પરેગે માટે સહિત સિમિત સાદા ચાન)

લખો—દુધાં ક્રીડીશ, સેલમરનાં મુલ.

નોંક શ્રોત્ર [હિન્દી માસિક]

તત્રીઓ જનાબ કેદારનાથ બટ્ટ અને ચૌમપ્રકાશ શર્મા, આગ્રા

આ હિન્દી માસિક રમુજ સાહિત્ય પીરસે છે વાર્ષિક એક ઉપચિના લગાશમર્મા મસ્તુજ ગણાય.

કુટુંબાલ [હિન્દી આંક]

તત્રી જનાબ અચ્યૂત મુદ્ગમ્મદ સાન્નિક 'મરદમ', રગુન.

બર્મામાં વસના મુસ્લિમ ગુજરાતી બિરાદગીના આ એક માત્ર મુખપત્રે, હિન્દ પ્રસંગે ૧૦ પાનાનો દળદાર ખાસ આંક પ્રગટ કર્યો છે, જેમાં હમદા નજીમાં ઉપરાત દિવસરૂપ મજમુનો અને લગમજા બે ટકા લેટલા ફેરા ષણ આપનામાં આવ્યા છે કામળ-શાહી-બેગની આજની માનિત મોઘારીનાં સમયમાં આવે સાદસ સાચેજ, પ્રસાપાત્ર છે બર્મામાં વસતા મુસ્લિમ ગુજરાતીઓએ 'ધમખાવ'ને વધુ અને વધુ ઉનેજવુ લેઇએ

દર્શક કુર્માન

અનુનાદક જનામ સિરાગુડીન કુરયગી અથ દાશિમી, માગદોલ

આ નાનકડી પુસ્તિકા, 'માનના ખાસ આંક તરફે પ્રગટ કરવામાં આવી છે અમા મુરએ' ફાનિહા ઉપરાત મુરએ બકરની પહેલી મહુ નાર આવતોની વિસ્તૃત સમજીતી અમાઈ છે, જે વાચ્યાર્થ કુર્માની તળવીમ રપષ્ટ થઈ શકે છે.

પ્રથમ જુઆરકળાદનો મુસ્તલક છે, છતાં 'ઈમાન'ની અનિયમિતતા સાદયા વિના રહેતી નથી

ખાલસખા [દિવાળી આંક]

તત્રી જનાબ દિમતદાઈ 'કુ સાહ, અહમદાબાદ

અહી વર્ષેથી પ્રગટ થતા આ બાળ-માસિકે પોતાનો નવેન્નરનો આંક દિવાળી આંક તરીકે

પ્રગટ કર્યો છે જે પોતાના હમ્દા અને દિવસરૂપ લેખો, કવિતાઓ, બારોબાર ચિત્રો જ થી ૨૦૦ મોહક બન્યા છે બાળકો એને સાદત પૂરે વાચ્યા વિના હાથમાં રૂમો નહિ.

લેખવા ધમ બદલ તરીને ધન્યવાદ

મદાલ [હિન્દી માસિક]

તત્રીઓ જનાબ મિશોરીન્ત બાજપેય શાસ્ત્રી અને ધ્યામમુદરવાવ દીક્ષિત, આગ્રા

નવુ હિન્દી માસિક છે લેખોની ચુલ્લી સારી હોઈ, પ્રસંગ વાચન સામગ્રી પીરસી રહ્યું છે વાર્ષિક ઉજ્જવળ રેખાય છે

રત્ની છત્રન [માસિક]

તત્રી જનાબ મનુભાઈ જોધાણી અહમદાબાદ બે મહિનાથી પ્રગટ થવા માટેલુ આ નવુ રત્ની માસિક પહેલા અકથીજ પોતાના અપસારપદ બાવિની દલીલ રેશ કરે છે લેખોની ચુલ્લી હમ્દા છે બાને રેદક, રસોઇ, મુદ્દલોગ, વ ના વિષયો દરેક બદેનને માર્ગદર્શક કેપ થઈ પડ્યા વિના રહેશે નહિ, એરી ખાત્રી છે

પત્રને છેડે 'શિશુ વિભાગ' પણ છે, જેય પોતાના વિષયને ઠીક ઠીક ઉન્સાક અર્પેતા હોઈ, એક દે 'રત્નીછત્રન'નું પ્રકાશન ગુજરાતી રત્ની-માસિકે મા એક મુદ્દ હમેરો કરે છે

તત્રીભાઈને અભિનેદન અને તેમને હતે-જવાની વાચકોને સિકારિય

પહોંચ

• ત્રિચાહ દુસપનિયહ-રાદેરનો ૧૩૫૭ હિજરીનો હિસાબ અને રિપોર્ટ

હિન્દી ઇન્મ પ્રસારની આ રાદેરી સરયા સારી પેટે બગીરી છે વાર્ષિક ખર્ચે ૩ ૧૮૦૦૦ જેટલો છે કાચમી આવક કશી નથી મદદની મુસ્તલક છે

• અહમદે ઇમદાદીહદ સુત્રન જમાલત કવમે જરાદિ-અહમદાબાદનો ૧૩૫૭-૫૮નો રિપોર્ટ

એજ વરે પ્રધાનશ્રી આ નાનકડી મંડળી જમાવતી બહુ મોટા ઓલિમ્પિક કેળવણી પ્રશ્નકરવા, તેમની બેઠારી ફૂટ કરવા પ્રશ્નસ કરવા વેપાર થવા માટે લેવા દ્વારા મદદ કરવા અને તબીબી ડોક્ટરોનીયો દ્વારા તેમને આજીવન માટે ઉત્તેજનાર ઉચ્ચ આગયો રાગે છે. પોતાની પ્રિન્સીપલ પહેલા વર્ષ માં તેણે કેટલાક જમાવતી બાઇઓને દંડી કામ અને પત્રવ્યવસ્થા ગ્રામીણવાની મોઢાવણ કરવા ઉપરાંત બીજા અનુક્રમ થવા માટે લેવા આપી નેજ બિરિમવાદ જોવી છે.

મંડળના આતથો લેતા, તેણે જ નહિ પણ છે. અલ્પમદાબાના જમાવતી આજીવો તેને રૂઆ દ્વારા પચાસ મી, તેની માનો પરેશાનીયા દુર કરવા ઉપરાંત બીજા સક્રિય સદકાર આપે તે બે વાર વર્ષના નાજાના તે જમાવતી ૭ હીનો સમય અત વાવી દેગ, અરો યજ્ઞોન છે જમાવતે પોતાની ૧૧ની ૧૫ ઉજ્જવન જતાવતી છે તે તેણે અનુક્રમ તે કરજીવ રાગુ.

કાચ રાહોને વિશે મુબારકબાદ

* પ્રકાશ પ્રિન્સિપ પ્રેસ-મખના નું નેન્ડર

આપકના જ્ઞાનાર આ નમનમગી રાખે ખાનાનું આઈ માર્ડ પ કપાયુ કેલકર, તેના માનિયોની ઉચ્ચ પ્રજાભાવનાની સુન વપ છે વચ્ચે નમનમરના મદદાર હિંદ નમનમરના મેકે મુખ્ય બાજનો તથા દિન્ડર વેલકેર ગેરોસી-એશનની ક મખનો કેટલા આપકના આજીવો છે અને ઉંડે મ મિત્ર પાનાવાલુ કેનેન્ડર

૧૨જાના આ હુગ્ય જેન્ડર માટે પ્રેસના માનિક બાઇઓને મુબારકબાદ

* મુખ્ય સનાર મંડળી-મધુવાના નેન્ડર ૨

મધુગની નાખીતી વેપારી વેતીના બે જેનેન્ડર મળી છે જેમાંનું એક તદન માફ છે અને મ સિમ પાના ધરાવે છે તેા હીટ્ડ ર નીનિયો કમવાણુ હોઈ, હિન્ડુ બાહગા માટે ખામ છે

ની ના પુરતક મગર છે અબિધાય હવે પરી નનાનક દુનરો બાગુ ખીતે

મુસ્લિમ બિરાદગેતે ઉપયોગી

બે મહાન નરોના જીવન વૃતાંત

ક. મા. લ. પા. શા.

કીમત ૩. બે

વર્કોના તાન્હુદાર અને ઉજાન્ક અતાતુર્ક ઉ ઝીણામાં ઝીણી હકીકતથી લરેલું ઘણા ચિત્રો, શ્રી કલર મુંદર કવચ જેકે સાથે જીવન ચિત્ર

આખી દુનિયાને ડોલારી એશીયા ખામાં બે હજાર વર્ષ પર સ્વતત્ર અંગત્ય સ્થાપનાર વીર નર

તુ જીવન ચિત્ર. તે વખતના મુસલમાન યુદ્ધના ચિત્રો થી લગ્નુન્ક કલર જેકે

જી. સ. ખા. ન.

[બનેનું ટપાલ પાથ જુદું]

બને ગાયે લેનારને પોન્ડેઈ ફી] કીમત ૩. બે જ્ઞાનવર્ધક પુસ્તકમાળા ઓકિસ પોન્મગાલુ ગેડ. અમદાવાદ.

• 'કમર'ને લગતા વિષયોના પ્રશ્નોના જવાબો અત્રે કમવાર મુદત મેગઝ ધાય •
છે. બેંકો વેળા વધુમાં વધુ ત્રણ પ્રશ્નોના જવાબ મળી શકે.

• ટપાલ દ્વારા ખાનગી જવાબ એકઠાં તો દરેક પ્રશ્ન દીઠ પાંચ આનાની
(બર્મા: આઠ આના અને પરદેશ: નવ પેની) કીકટો ખીડવી [વી. પી. ના
ઓર્ડર રજીકારતા નથી]

૨૪૬૩-ક. સુ. અલમગચાદ-(૧) જાપાની માલ દિન્દ મંગાવવાની મનાઇ નથી. અલખત, જર્મની, પોલેન્ડ, ડેનમાર્ક અને મેગસ સાથેના સંબંધ લગાડેને સમયે છુટી ગયો છે. (૨) જર્મની ખ. ૧ દો પાસ મે. રહી મકાની નથી (૩) જાપાને માટે વપરાતા મુજ પ્રિન્ટ હવે દિન્દમાં ક્યાંક ક્યાંક ગને છે, એ ખરું પણ તે ખૂબજ મહેંગા પડે છે. યુરપથી લગાઇ પહેલાં જે ભાવે મુજ પ્રિન્ટ આવતા હતા, તે ભાવે તો દિન્દમાં હજુ લગી ગતી સકતા નથીજ.

૨૪૬૪-વિ. ખ. વી: મહેસાણા-એક પ્રતથી અનેક પ્રતો કાઢવાના સાધનને કૃષ્ણી કેદર કિવા હેક્ટોપ્રાફ કહે છે. કૃષ્ણીકેદરે ૩. ૩૦ થી ૩. ૧૫૦૦ લગીના પ્રકાર પ્રકારના આવે છે. એની પુરી વિગતો મટે કમરનો

૪૬મે અંક જોશે. હેક્ટોપ્રાફ ધરમેળે ખતાવી સકાય છે તેની માલિતી કમરનો ૩, ૭૬ અને ૧૦૮માં અંકમાં છે.

૨૪૬૫-સા. સુ. મો: જામનગર-કમરનું ટપાલ અર્થ મુગતથી જામનગર માટે અમારી એફિસને નક્ક હીક ફક્ત એકજ પેમો ધાય છે. કારણ કમર ટપાલ ખાતામાં જાપાના ખાસ દરના કાનુન મુજબ રજિસ્ટર થયેલું છે પરંતુ અમારો સિવાય બીજો કોઇ શખ્ત મોકલે તો તેને ૫૦ પોસ્ટા દર પહેલાં ચૂકી તોલવાને એ પૈસા આપ પડી દર અડી તોલવાને એક પૈસાના હિસાબે ટપાલ અર્થ કરવો પડે છે.

૨૪૬૬-સ. સા. જોગાંર-૧) 'ફાયર ક્રેન્'ની ઇટે જતાવવાની માલિતી હવે પછી જાપાને (૨ અને ૩) રિયાસતોની સગા તેમજ ખાખાતા નિજો ૫. વ. ની પુરી વિગતો

વહાડકાપ વિના વૃધરાવળી [ગાળીમાં પાણી]

ફક્ત પંદર મીનીટમાં છંદગી મારે સારું કરે છે.

• મુંબઈમાં મેળાપ દર મહીને તા. ૧ થી ૬

ક્રમાગ-હરરપાલા ખીડકીંગ, ગોલપીઠા. બાઈ.ના દીવસોમાં મુરત મેળાપ

લખો:-ડૉ. એન. એલ. જર્મન લાઇકોસીસ એક્ષપર્ટ.

શંકર જીવન, ... નં.-૨ ખાસાજ રૈડ-મુરત.

દળમે સારા થયેલા દુદીઓના નામો અને વડ વીચત બે આનાની નીકીટ ખીડી મંગાવો.

રસશાળા ઔષધાશ્રમ, ગોંડલ (કાઠીઆવાડ).

ગોંડલ મહારાજશ્રીના અશ્રમે અને રાજવૈદ્ય હવરામ કાવીનાસ શાસ્ત્રીશ્રીની દુબરેખ નીચે ત્રીસ વર્ષ થયા ચાલતી આ ગોંડલ રસશાળામાં લગ્ન, રસ, રસાયન, ગોળા, અજન, દારુ, તેજ ધૂન નુષ્ઠ, અવનેહ, આસન, પેટાંત્ર વગેરે કૃતિના મેંકડા મતના આયુર્વેદિક શાસ્ત્ર સિદ્ધ આપેરા અને છે.

મહાલક્ષ્મી વિલાસ

આ ઔષધતા મેવનથી છાતી, ફેફસાં, લીવરની નળખાઈ, ધાતુશીલુતા, લોહીની શીકાશ, વીર્યદીલુતા, નરવગતા, કમતાકાત આદી દરોનો નાશ થાય છે અને તાત્કાલીક ફાયદો થાય છે સ્ત્રીઓ, વૃદ્ધો અને તરૂણોમાં કોઈ પણ કારણે આવેલી અશક્તિ આ દવાના મેવનથી દૂર થાય છે અને પુનઃ શક્તિ પ્રાપ્ત થાય છે. તેમજ મક્તિ, આયુધ અને કાન્તિ વધે છે મન હુમેશા આનંદમાં રહે છે શોક, ઉદવેગ, ગ્લાની અને ગેરેની હુમેશ માટે ચાલી જાય છે. પરંતુ કાંઈ નથી.

કી. તોલા ૧ ના ૩. ૭

સુવર્ણ વસંત માલતી

છાતી ફેફસા મગજ અને આંતરડાને બળવાન બનાવે છે. કાચ રોગને મટાડે છે. તોલા ૧ ના ૩. ૧૨-૦-૦

દરેક ભાપાનાં સપ્તર્થ સુચીપત્ર (પ્રાઇસલીસ્ટ) મફત

હુડ ઓફીસ અને કારખાનું ગોંડલ-કાઠીઆવાડ

આન્ય:-કાલબાદેવી રોડ, નં. ૪૧૧ વસંતવાડી, મુંબઈ નં. ૨

૧૪૬૭-૫. ૫ અ અમનમ-૧) ગિરફાર કેક બનાવનાની ફોર્ટ મોપટી હજી લગી ગુજરાતીમાં જપાઈ નથી (૨) ગિરફાર બનાવનાનાંયંત્રો અમારે ત્યાં વેચાતા નથી • એ બધા યંત્રો એના ખાસ વેપારીઓ પાસેથી મળશે •

૧૪૬૮-એન સ વદવાજુ-૧) દેગી ભારતની ટોપી એટલે દોરીના ગુણવત્તામની ટોપી ૧ ને ગુણવત્તામ નો મેગક, હાથ મરી મરીજ કે પશુ જે કપડા પર દોરીની તબ્બ બાવેલી દોર એવી ટોપી તોય તે, અનમત, એવું ભગતકામ યંત્ર વડે પશુ થઈ સકે છે (૨) સફે ટોપી ધોવાવી પીળી થાય તા તેને સફાઈ નહીં આપતા સફેરા પડશે

૧૪૬૯-એ એસ એસ જી બ લુના- ૧૪૭૦-૩ ઇ તિવાણા-૧) કિટમ બનાવનાર એક કમ્પનીનું શિરનામું આ છે - ઇન્પીરીયલ કિટમ ક્લુ કેનેડી પુત્ર, મુબઇ (૨) નવલ -- માટે વિજ્ઞાનક બાબત કરનાર યંત્રો જેનેરેટર કહે છે એવા યંત્રો માટે જેટ્ટ હન્ડનિયરીંગ કમ્પની લિમિટેડ, મેડ, મુબઇ-૧ ને લખશે

૧૪૭૧-ની. ડી મે ગડગ-૧) મેવ

આર્ડર મિશ્રેસ એટલે કેનગ ટપાન માટે થતો વેપાર એને લગતી પુરી વિગતો વિષા-ગની આવી પુગકમાથી મળશે (૨) ભાર્ય વિનોદ વ બાવળો તાન્ત્ર માસિકા થયા છે તેની પુરી વાહી માટે All India Press Year Book જોશે (૩) કુમરના જપાતા બવાજ પ્રસંગો બમારા પોતાના આગ્રમાવેલા હોતા નથી, કેનાદ આગ્રમાવેલા હોય છે, કેટલાક પૃથક્કણ કરીને ચોક્કસ કરાવતા અને કેટલાક વિધાસપાન અને પ્રમાણભૂત સાધનો દ્વારા મેળવાવતા હોય છે

૧૪૭૨-મો ક મા મુબઇ-૧) ગદા ફિરોજા નામ અડ નથી, ખડ નામ નો ગદા મિરોજા છે, જેને અંગ્રેજીમાં Ol-o-Resin કહે છે અને જે ગાડમાથી નીકળે છે એને વચલી વડુ વિગતો કુમરના ૨૪મા અકમાથી મળશે (૨) નવથા મેવાની કે અને તે કોષ પશુ ફર્મ અને ત્યાંથી મળી મકે છે (૩)

૧૪૭૩-મો ક મા મુબઇ-૧) ગદા ફિરોજા નામ અડ નથી, ખડ નામ નો ગદા મિરોજા છે, જેને અંગ્રેજીમાં Ol-o-Resin કહે છે અને જે ગાડમાથી નીકળે છે એને વચલી વડુ વિગતો કુમરના ૨૪મા અકમાથી મળશે (૨) નવથા મેવાની કે અને તે કોષ પશુ ફર્મ અને ત્યાંથી મળી મકે છે (૩)

૧૪૭૪-મો ક મા મુબઇ-૧) ગદા ફિરોજા નામ અડ નથી, ખડ નામ નો ગદા મિરોજા છે, જેને અંગ્રેજીમાં Ol-o-Resin કહે છે અને જે ગાડમાથી નીકળે છે એને વચલી વડુ વિગતો કુમરના ૨૪મા અકમાથી મળશે (૨) નવથા મેવાની કે અને તે કોષ પશુ ફર્મ અને ત્યાંથી મળી મકે છે (૩)

"કમર": અંક ૧૦૬ મે. ~ ~ ~

રજાર લેટેક્સ માટે K. V. Zacharia & Bros, Munakayam, Travancor ને લખ્યો.

૨૪૭૩૩-અ મુ વ હોડ પા-(૧) લાકડાના પેન હોડરો જનાવવા માટે યત્ન આવે છે (૨) એવા યત્નો મુંબઈ કે કલકત્તા માટે તૈયાર નગવા સકય નથી બોર્ડર આપી વગદારથી મંગાવવા પડે છે એને માટે મુંબઈ થી કલકત્તાના મળીનના કોઈ પણ મેડેમ વેપારીને લખી સકા છે (૩) જનજનો અર્ક જનાવવાની રીત હવે પડી

૨૪૭૪-ના કા મુખક-(૧) મદ્રાસ તરફના આપલીના વેપારીઓ આ છે N. S. Sheshachallam Chetty & Co. Stone થણા થણા કાયદાઓ ઉડાવ્યા છે.

આપના કમર માસિકથી એમે પણ પણ કાયદા ઉડાવ્યા છે મુહુરમા હાથ સાધુ સિદ્ધીક હનિરજુદના કમર માસિના લેખ ઉપરથી જાણે ત્યાં જઈ, ઉત્તરકોષ્ટિક શીખી સકયા રૂપે પેઈની ગતા લેખ ઉપરથી તે કામ પણ જનાવવા આવનાથી હાયમા યાર મુ છે..

શુ. વી. ડો-મહુર.

House Fet, Nellore, Umayee Keshajee & Co, Camp Bazar, Cannanore (૨) કાણુનના લિગ વેચનારના શિરનાના ગણુમ નવા પરણ સરહ થના છે વેપારીઓ આ છે-એન રામતિયામગ ધરદાસ દ્વિગોને, ડેરા ઈરમાઇન ખાન સાગન સિધ સાદો સિધ મેના મંડી, પેશાનર (૩) કેશના વેપારીઓ આ છે-કારમીર એન્ડ ટ્રિવેટ ટ્રેડીંગ કમ્પની, ચોકદન રેડ નીનમર, એન કે રામનન એન્ડ કમ્પા, દેહી કદન, ટાંકીતોર, મીનમર

૨૪૭૫-એ અ મી-મનમનમ-૨૪૪ રના જુગા જનાવવા માટે જોક્તા ત્સાનજો તે કોઈ પણ કેમીરડને ત્યાંથી મમડી રનર

લેટેક્સ માટે પ્રજાજી નંબર ૨૪૭૨ ના જેગ પ્રજા જોના જવાગ જેગો ૨૪૭ જુગા માટેના બધા રસાયણો તથા રજાર લેટેક્સ નવાના પ્રમાણમા જોઈએ તો બોમ્બે ૨૪૭૨.૧.૩૩, ૩૬ દુમગ મુદ્દના, જે જે હોરિપકટ પાસે મુખક ૮ પાસેથી પણ મળી સકશે

૨૪૭૬-૨ આ વ હુનર-આપની પાસે જે જુનો ખિયો છે, તેની હાલ શી કીમત છે અને તે નવાજ મિક્કો છે થા સામાન્ય, એ જાણના માટે એ સિકકાની પુર્તિ વિમનો સાથે સિકકા વેચનાર-ખરીદનાર પેટીઓને વખશે. કાઠિયાવાડમા સિકકાના એક માંદર એ ડી ખાન સાદિગ, મુ. મુનિમ હોરેન જુનાગઢ છે જેમને પણ મળી સલાહ લઈ સકા છે.

૨૪૭૭-૩ આ જો વાકાને-૪પરદાવની મિક્કો અને તેને લક્ષી ચોપડીઓ અને જાંતે સામાન વ વ બોમ્બે ક્રિસ્ટિયનિક સોસાયટી, ચર્ચગેટ રૂડીંગ કોર, મુખક ૬ પાસેથી મળે

"કમરનો ૧૧૦મો અંક

[કલકત્તા પ્રખ્ય લેખો]

માનવ-ચાળ-તેની ઉપરોક્તિતા અને વેપાર જર્મન સિદ્ધવ-ધાણુ બનાવવાની રીત-ધેરાં ઉછેર-દુન, કે થી અને જન કાન થની કમણી

ગોનાનો ટોળ-ચ તુ વેખમાળાનો છેકનો હકનો

લિપરિતક-ગનાનના પ્રયોગો
ગોળની બનાવટ-ગેરડીના સમાધી
ગોળ જનાવવા.

વનસ્પતિનું ધી-ગનાવટ સખધી
સપુષ્પ લેખ

ઓ જાંગ અનેક બેખો પ્રયોગો,
દુષ્કાઓ, પ્રજાજો વગર

[୪୨]

“કુમર” : અંક ૧૦૯ મો

નકની સૌનુ	૪૮૫	એસેન્સ, અમર	૨૨	ખરજવાનો દવાજ	૫૦૧
નિશાંત ઉદ્યાગો		કપડા પર લખવાની	૧૦	ખાતર રનાયશ્વિક	૩૩૩
ચામડાની યનાવટો	૨૦	સાદી પીળી	૪૧૬	ખાસીની યાત્રીઓ	૧૬૬
માન અને શબ્દ	૪૮	કપડા પર લખવાની		ખુજલી તથા ચાકાનો	
બીડી અને સિગારેટ	૨૦	સાદી તાલ	૨૪૩, ૪૧૮	દલાજ	૩૬૧
રમખેડની સાદીઓ	૨૦	કપુરનુ તેજ	૩૦૧	ખુજલી માટે મનમ	૪૪૩
રેન્ડ અને બનરે	૨૦	- માણી	૬૬	ખુજરૂની વખતનાર અંક	૩૦૧
પરવગી	૧૫૧	કપુરનો અંક	૩૩૧		૩૩૫
પ્રયોગો		કમ્પોઝિશન, છાપખાનાના		ગમનાત્મક	- ૩૭૫
ચતર આનંદન		રોવરનુ	૨૨	ચીની લીડીઓ	૧૬
નોંધગેતુ	૩૩૧	કલાદોષ ઈન	૪૧૮	મધકનુ તેલ	૧૫૪
અનિદ્રાનો દંધાજ	૨૪૩	કવિતાઇન નકલી	૪૧૨	મધકનો ખાનો	૨-૭
અનેક દરેની એક દવા	૧૫૪	માન્ય વારનિસ	૧૬, ૨૪૩	મુકોરનુ ગરમન	૨
અમળખનુ એસેન્સ	૨૨	મુખમીનાર	૩૦૩	માઈષ બોટર અથવા	
અંક, કપુરનો	૩૩૧	કાચ સિમિન્ટ	૧૫૪	એકના કામિનેટિવ	૪૨૦
- કશરનો	૪૬૧	ધોત ૧ મિશ્મલુ	૬૬	માઈષ બોટર નકલી ૨૪૪, ૫૦૨	
- ખુનસુરની વારનાર		- પરલખવાની સાદી	૪૬૮	મિલરો ફેક્ટરીનુ રામનત	૨૧
	૩૩૧ ૩૭૫	૧ થો	૩૩૧	મુખા દ	૩૩૨
- લખિ મનો	૩૩૩	કાનપુરી કાળી માદી	૧૬૪	મુદર	૧ ૧૫
આમ ખુશખનાર ખુજી	૧૫૪	કાઈ સેન્ટના	૬૮	- મવાલી	૧૧૭
આધુનીકીનો કનાજ	૧૫૪, ૨૮૭	કાળા મહી ૧૬ ૨૮૭	૪૧૬	ધીનો રુન મુખારનો	૧૮૭
આયુર્વેદિક કે ફી	૧૫૬	કાળા સાદીની લીડીઓ	૪૬૧	ચાપ તથા ખુજલીનો	
- આઈ	૧૫	કાળો ના સાઈકલ માટે	૧૧૨	દિલાજ	૩૦૧
આયે રિનનુ ઈન્ડોર	૨૮૮	કિશનિરાનો કાનો	૧૬૫	ચામડીના કાપ કુર	
આરંભકાલ સોફ		કીમ ચિદરા માટે	૩૭૫, ૪૨૦	કરનાર મનમ	૩૩૨
કરનાર ખુજી	૧૧૦	વાજ માટે	૧૫૬ ૩૭૭	ચાક, આયુર્વેદિક	૧૫૬
આનંદન નોમગેતુ આનંદ	૩૦૧	કેપસુલ મિશ્મલુ	૬૮	ચાકી એલ્યુમિનિયમ	૧૪
આખના રાન માટે	૨૨	કેપ્સુલ વટર	૬૬	- કલી	૨૪૮
આખવા કપાસો	૨૨ ૩૦૧	કેરોલ રાન	૧ ૧૪	- રશિયન	૧૧૧૧
કકરીવે વિકાસ	૫૦૧	કેશર, નકલી	૧ ૧૫	ચ દીના વાસનુ ગી	
કેટન સિરપ	૨૮૭	- અંક	૪૬૧	સાચવણી	૨૪૩
કથઈ રાટ	૨૨ ૬૬	કેટનો દંધાજ	૪૧૬	ચાગનો ઢોળ	૧૫૫, ૪૬૧
કાન પોનાર ખુજી	૧૧૦	કેટરકામ કરનુ, લોખંડ		ચિદરા માટેના કિંમ	૩૭૫
એકના કામિનેટિવ અથવા		પર	૧૧૨		૪૨૦
માઈષ બોટર	૪૧૦	કેપ્સુલ રોમ્બુ	૬૬	ચિદરાને મુદર યનાવનો	૪૨૦
એસેનિયા બોટર	૩૬	કેફી આયુર્વેદિક	૨૬	ચનનુ ખાળી	૩૩૨
એલ્યુમિનિયમ ચાકી	૨૪	કેલ્સિયમ, લાઈમ, ગુસનુ	૨૪૫, ૩૬૧	દીની વા નિગ	૨૨
એસિડ રાઈનિક	૨૮૮	કેલ્સિયમ ઈન્ડોર	૧૧૦	છાપખાનાનુ રામર	
- સાઈટિક	૨૮૬	કથનો દંધાજ	૨૪૫ ૨૮૬	કમ્પોઝિશન	૨૨
		ખડખુચની ઝાલનો		ઈંડાનો, દવાઇ	૫૦૧
		લપોગ	૧૦૬	- મકાસી	૨૦૧

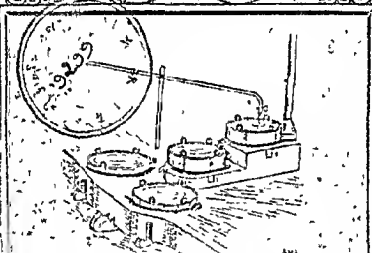
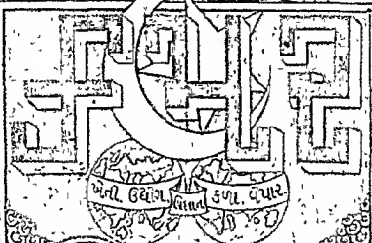
જ હુનાગક ધુળી	૫૦૧	હાદરની સોગડી	૩૭૬	ચેઈન બામ ૨૦૧, ૨૮૮, ૩૭૬
- પ્રયત્ની	૨૩	દાત-ગાકકોનો પદાર્થ	૧૧૦	ચેટ ૧૧ દર્દનો હલાજ ૫૦૨
જ બુનો સરકો	૫૦૨	દાત સાફ કરવા નકલી	૪૬૨	ચેટની ગરમીનો હલાજ ૨૩
જ બર-બુડી	૨૦૦	દાતમા બરવાની ધાતુ	૩૩૨	ચોટાકિમમ સાધુદેહ ૨૬
જુવાબ-બુડી	૨૩, ૨૦૦	ધાતુ-ગાંતમા બરવાની	૩૩૨	ચોમેટ, વેસેલાઇન ૧૧૨, ૪૬૩
હાઈરિક એમિડ	૨૮૮	- ક્રોમ	૧૧૨	ચૌલિસ, નખ માટે ૩૭૬
હીકયર આયોડિન	૨૮૮	- સાહી	૧૧૦	- નિકલ માટે ૩૩૨
- કોનેરા	૧૧૦	- મફેદ	૧૧૨	- ફર્નિચર માટે ૩૭૬
- મુકક	૨૪૩	હુળી, જ હુનાગક	૫૦૧	- કયા માટે ૯૮
હાથ કાઢવા, ચામડી પરથી ૩૩૨		નકલી કવિનાઈન	૪૬૨	- મોટર માટે ૬૭
- - - ત માફુના,		- કસર	૧૫૫	ફર્નિચર ચૌલિસ ૩૭૬
- - - હાથ પરથી ૯૮		- માર્બલ વૉટર ૨૪૪, ૫૦૨		ફ્લોર-પૉલિશ (Floor Polish)
- - - શીતળાના ૪૬૭		- ચ.ડી	૨૪૮	૬૮
હોળ, ચાંગેનો ૧૫૫, ૪૬૧		- દાત સાફ કરવા ૪૬૨		ફ્લોર-પૉલિશ (Floor Polish)
- સે.નાનો ૨૮૬		- પ્લોટિંગ ૨૩		ફ્લોર-પૉલિશ (Floor Polish)
તંબાકુના હાથ હાથ પરથી		- નધ ૩૩૨		ફ્લોર-પૉલિશ (Floor Polish)
ફૂર કરવા ૯૮		- હાથોદાત ૨૩		ફ્લોર-પૉલિશ (Floor Polish)
વાડવાની ગોળીઓ ૪૬૧, ૫૦૧		નખ-ચૌલિસ ૩૭૬		ફ્લોર-પૉલિશ (Floor Polish)
- બુડી ૧૫૫		નિકલ-ચૌલિસ ૩૩૨		ફ્લોર-પૉલિશ (Floor Polish)
વાવ મટાડનાર રાસના ૨૦૦		પરિજા, ચેનાની ૫૦૩		ફ્લોર-પૉલિશ (Floor Polish)
વાવની ગોળીઓ ૨૦૦		પ્રાચી, નધકોનો ૩૮૭		ફ્લોર-પૉલિશ (Floor Polish)
વાવનું મિશ્રણ ૯૬		પ્રમખાની સાહી ૧૧૦		ફ્લોર-પૉલિશ (Floor Polish)
તેલ કુપ્તનું ૩૩૧		પ્રસારિત માટી (Elastic Clay)	૨૮૮	ફ્લોર-પૉલિશ (Floor Polish)
- મધાનું ૧૫૪		સ્ટેટિનમ-ક્રોમ ૨૪		ફ્લોર-પૉલિશ (Floor Polish)
- ગોળી ૨૮૮		પ્રમેદનો હલાજ ૫૦૨		ફ્લોર-પૉલિશ (Floor Polish)
- બોરસથીનું ૩૩૩		પ્રવાલી ચુલર ૧૧૦		ફ્લોર-પૉલિશ (Floor Polish)
- માર્બલ માટેનું ૨૦૧		- જુનારાસ ૨૩		ફ્લોર-પૉલિશ (Floor Polish)
- વાનું ૧૧૨		- રેણુ ૧૧૦		ફ્લોર-પૉલિશ (Floor Polish)
- વાળ કાળા કરનાર ૩૭૭		- સરસ ૧૧, ૧૧૧, ૧૫૫		ફ્લોર-પૉલિશ (Floor Polish)
- વાળ માટેનું ૧૫૬, ૨૪૫, ૩૭૭		- સાબુ ૨૦૧		ફ્લોર-પૉલિશ (Floor Polish)
- સાફ રણુ ૩૩૨, ૩૭૫		- વાળ કાઢનાર ૪૨૧		ફ્લોર-પૉલિશ (Floor Polish)
- સાદ્ય માટેનું ૧૫૬		પાણી, ચુનાનું ૩૩૨		ફ્લોર-પૉલિશ (Floor Polish)
દંતની લાહી ૨૪૩, ૩૭૫, ૪૧૧		- તેલ ૨૮૮		ફ્લોર-પૉલિશ (Floor Polish)
દમનો હલાજ ૩૭૬, ૫૦૧		પાસાની મલાઈ ૨૪૪		ફ્લોર-પૉલિશ (Floor Polish)
દશાનો મધમ ૨૮૮		પિત્ત સાફ કરનાર નિશ્રુ ૧૧૧		ફ્લોર-પૉલિશ (Floor Polish)
દવાઈ હાઈકાળી ૫૦૧		પિત્ત-મિન્ટ વૉટર ૯૭		ફ્લોર-પૉલિશ (Floor Polish)
દત્તમજન ૧૫૫, ૨૦૨, ૨૪૪, ૩૬૬, ૪૨૭, ૪૬૬, ૫૦૨		પીળી સાટી, કપડા પર લખવા માટે ૪૧૬		ફ્લોર-પૉલિશ (Floor Polish)
		પુસ્તક-વાસનિય ૧૧૧		ફ્લોર-પૉલિશ (Floor Polish)

મમરા	૩૦૭	નાદિમન્યુસ કોસ્ટિયન	૪૪૫,	સાહી મુખાબિયાસ	૩૬
મમરાનો હવાજ	૨૦૬, ૪૬૨		૪૬૨	સાહી કપડાઓ લખવાની	
મલમ, બાઈબુનો	૨૨	- ગિસરીન	૬૮, ૪૨૨	પીચી	૪૨૦
- છુલ્લુ મીઠા	૨૪૩	ભાગ સાહી	૪૬૩	- - ભાગ	૪૪૦ ૪૪૧
- આમરીના ડાથ		- - કપડા પર લખવા		- કાચ પર લખવાની	૪૪૫
ફર કરનાર	૩૩૧	આંગી	૨૪૩, ૪૧૮	- કાનપુરી કાગળ	૧૬૬
- દરાજનો	૨૦૮	સાહી, દરગઢી	૨૪૩, ૩૩૫, ૪૧૮	- કાગળ	૨૮૭, ૪૧૧
- મસાનો	૨૪, ૧૫૬, ૨૦૬	નિપ સામન (Lap Soli)	૨૪	- હીકડીઓ	૪૧૧
મગાઈ, પારાની	૨૪૪	લીલી સાહી	૪૧૨	- માલુ આટની	૪૧૦
મસાનો મલમ	૨૨, ૧૫૬, ૨૦૬	લેખન વાર્તાના	૫૦૭	- મલખાની	૪૧૫
મલખાન-મલ	૧૧૧	લેખન પર કેવલકામ	૨૧૨	- કાંટાનેત પેનની બુટ	૩૩૧
નાખી રાત્રી	૧૭	આટ રેલ	૪૧૧	- મલુ	૫૦૨
માહી, પાકિંગ	૨૦૮	- સાહી	૧૮	- મલુ પ્રિન્ટ માટેની	૧૫૫
માયાના દહ માટે	૪૧૨	લોહનો બનાવ ફર		- મલુ બટ્ટ	૫૦૩
માનિસા તેલ	૧૦૧	કરનાર	૪૬૩	- - - સુધી	૫૦૨
માકડ-રાત્રી	૧૭, ૪૩૩	વનાખી, ગોળીઓ	૨૦૨	- રખાર રૂટકપાટી,	
મુખાબિયાસ	૨૪૪, ૩૭૭	પા તેવ	૪૧૨	નાચીને	૨૪૫
મુકુન્દ દીકરા	૨૪૩	પાપાનેટ સાહી કપડા		- ભાગ	૪૧૫
મેથોપ બરફ (Menthol Ice)	૨૪	રેકમ માટેની	૨૪૫	- લીધી	૧૩૧
મીઠાબનો દરગઢી	૨૪	પાનિસ, કાચ માટે	૨૪૩	- કાપ ક માટેની	૧૮
મીઠા-મીઠા	૧૭	- - - છો મીઠા	૪૨	- રાનની	૧૫૬
મજર મિલખ	૧૩૩	પુરતક માટે	૧૧૧	રોળવાના ડાથ કાઢવા	૪૧૨
- રેકમની પાપાનેટ		લેખન માટે	૫૦૭	સંતુલન સરખાવ	૨૪૫
સાહી	૨૪૫	વાસ ફર કરની,		મેન્સ કેરફેમનું	૧૧
- સિમિન્ડ	૨૦૬	સ્પિરિટની	૪૨૧	સાનપાંદે નીચે સાબુ	૪૨૧
રસાયન આહી	૧૧૧	વાળ કાઢવાર દવા	૧૫૫	સફેદ માલુ (Mikroth Malt)	૧૧૨
રસાયનિક ખાગર	૩૩૩	- - પ્રવાહી	૪૨૧	સરોડ	૪૧૧
રસાયનિક રેની યુવાની	૧૭	- કાગળ કરનાર તેલ	૨૩૩	- બલુનો	૫૦૧
- - -	૧૭	- કીમ (Hiss)		- મેન્સાવનો	૨૧
સરખાવની દીકડીઓ	૧૧૧	- Cream	૧૫૧, ૩૭૭	સરસ, પ્રવાહી	૧૬, ૪૧૧, ૧૫
સેનુ, પ્રવાહી	૧૧૦	- તેવ (Hair Oil)	૧૫૫, ૨૪૫ ૩૭૭	સા ૧૫ માટે કાગળ રમ	૧૧૨
- લેખન માટે	૪૧૧	મેન્સાવન પોનેટ	૧૧૧, ૪૧૩	માર્કેટીંગ એસિડ	૨૦૭
સેની, મુલાની	૧૭	સરખાવ, કરનાર	૨૦૭	સાબુ પ્રવાહી	૨૦૧
- - -	૧૭	- કેનીટ	૧૫૫	- સનસાઈ	૪૨૧
સેના કોરોડિયન		- જીરસન	૪૨	સાસાપેનીકાટ	૨૪૫
સાપાનાની	૨૨	- નિલસોફેરફેટન	૪૨	સિપરિયાથી વાસ ફર	
સાવિત્રી ખર્ક	૩૩૩	- તાવ મનાનાદ	૨૦૬	કરની	૪૧૧
સરનાર નોર	૪૧૨, ૪૧૨	- ફરકાવ	૫૦૭	નિમિન્ડ કાચ માટે	૧૫૫
સાદમન્યુસ	૪૧૧	- સંતુલન	૨૪૫	- - - મજર માટે	૨૦૫
		- સાસાપેનીકાટ	૪૨	સુધી સિપરિયાના	૫૦૧

કોષા ધૂષો સારો ?	૧૬૭	ટાંનફાન-વિવેક	૨૨૭	વાસાયાઓનો મદિદકા	
કામ કરતા રહો	૨૯૭	તમારી દુકાન નોકરિયો	૧૬૭	કરો	૨૦૬
કેડમીનો સાદસ	૪૭૧	દસ નિયમો	૨૨૪૭	વધારે વેચાણ	૨૦૬
કેવળ નદી, વેપરનો હેતુ		દસ ચુચનાઓ	૪૨૪	વધારે નદી	૨૮૩
નથી	૩૩૯	દુનન કેરી જોઈએ	૩૩	વેચાણ-ખર્ચ	૧૭૬
ખરીદનાનાઓની રાહ		નદી પ્રમાણ	૧૬૧	વેચારમા સહાયતા	૧૬૭
જોડાને જાલે લેમને		નકાનો ખર્ચ ઉપયોગ	૨૩૧	ગીર્ણ અને સમજો	૨૬૩
શોધના માટે	૪૩૩	નરકનીની જરૂર	૨૪૭	સંદેહ પ્રાદનાત	૪૨૭
ખોટા બધાના	૨૦૬	નવિન જોષો	૨૧૪	સદાય વેચાણકાર	૨૧૧
આદરના સમયની કીમત		નહિ મગાવેનો માન	૩૦૦	સવરની જાદિરાત	૧૬૧
કરો	૩૩	નાણા-તળી	૭૩	સંકેત-આસ	૨૫૧
આદરની ક્યદી	૧૧૬	નિયમિતતા અને પડતી		સાત નિયમો	૧૦૧
આદરોને શુભાનનારાઓથી		કીમત	૨૯૫	દુનન અને કસમ	૪૭૬
દરેક રહે	૪૨૭	નિર્દયતાનો ઇંડાર	૧૬૫	દિસાળી આકાશ અને	
શુભરામખા પ્રયત્નિને ૨૦૦૦		નુરીદી ૧૧ વયત	૨૯૭	વેચાણની રાત્રી	૩૮૬
અંગ્રેજી રાહો ૨૧, ૭૦, ૧૧૪		પરચીસ સુન્દરી નિયમો	૪૬૮	દુર્ગી	૧૦૫
૧૫૮, ૨૦૨, ૨૪૬,		પ્રત્યક્ષ પસંદગીના ૧૩		ટોટનાનામાંનામાટે	
૨૬૧ ૩૩૫, ૩૭૬		મુદ્દા	૨૫૧	કપાલ-પત	૧૨૦
શુભાવાચ્ય આદરોને કરી		"પાછા આવો"	૧૬૫		
મેળાકે	૩૦૦	પારસ અનુભવો	૩૮૫		
ધર્મમાધ માન	૧૧૫	વેચાણ મદતવના	૨૪૬		
માનાથી કે દગાઓની	૨૮	પેતાનો ખર્ચ ઉપયોગ	૨૮		
માનુ દુકાન	૧૨૦	પેતાના બાળને પોતે		અભિનાય ૧૮૭, ૧૧૫, ૧૭૧,	
સિતાપુર વેપારી	૩૮૭	ઓળખે	૨૮૬	૨૧૬ ૧૦૨, ૩૮૬ ૪૩૫	
ચોર-તપકરીથી સાવધા		પેતાનુ મગા ખરીદો	૨૧૫,	ઝૂંઈ એમ-૫૬૫,	
રહો	૫૧૫	શિવના આંખી શ્લેટો		દુર્ન સાગા	૨૧૪
લુના કામગરનોનો નો		વેપારી સાદસ	૨૧૩	ઓછોગિક શિક્ષણ	૩૫
ઉપયોગ	૩૮૪	જો નિયમ દુનનવે	૨૮૭	તાજુ રાગી ૪૬, ૬૦, ૧૪,	
મગી વેચાણ-મુક્તિ	૭૪	જોનો ટો, લેમ લખો	૧૬૫	૧૭૮ ૨૨- ૨૬૧,	
જોરાત માટે ખાસ		જાનતાવળી વેપારી-		૩૧૦, ૩૫૪, ૩૮૮,	
દેખાવ-મારી	૦૩	સંજાઓ	૪૨૩		૪૮૫
આદિરાત-ટિપ્પેટો	૧૬૪	મજદુર દુનનો	૩૦૧,	લોસ માટે	૪૭૫
— ૨૫,	૧૧૬	મહારી પાંચના	૨૯૬	પુઠપરડો ૮૮, ૮૫, ૧૨૭	
અદિરાતની તપિન		સાંકેકામા આદિરાત		૧૭૩ ૨૧૭ ૨૬૧,	
પાંચનિયો	૪૬૫	કેડી	૨૧૧	૩૦૫ ૩૪૮, ૩૮૨	
અદિરાતનો ડાન્ડાકે	૭૪૧	મેકેવળી નિયમ-કપા	૫૦૬	૪૩૬ ૪૭૭, ૫૧૭	
મીઠે મીઠે સરોવર અસા	૨૦૫	મોટરની કચ	૨૮	૨૧૬૦-૧	૩૫૬

ગોળ બનાવવા માટેના ચુરો
આ મુશાની નિર્મિતના એ છે કે ને પટે ગોળ
જલદી અને છે અને ગોળતણ, મોઢું અને છે

[બુકો ગોળની બનાવટના લેખ]

ફેબ્રુઆરી ૧૯૪૦

દિલરોઝ [૨૭૨૬૬]

દેવીશ્રમ - Islam Bros દેવીશ્રમ ૧૨૬

આઝાદ

હોઝીયરી

નવેલી સુદી અને વ્યવ

શાશ્વી આત્મી 'પી' શુજાત હોઝીયરી

મીલમા અનેવ ગણકારક, મોળા, રંગ

ના પુત્ર જોડા મારક, બન્નાની નવી,

વિગે વાપરે મુજર નથા દિનનો માન

ચેન ત્યા મારી કીકાદનમા મને છે, અને

પન્દેલી માગન અગિયારી મી સફે છે

બાર ધણાવ કાકાવન ગાન અગિયારી

નવને આઝાદ હોઝીયરી નામ નેમા

અમાન નાજીન માલદ એ પાલ અને ન

બાર મામના કોલેની પર પુરુષ આન

આપી અગિયાર મારકને કી પી પી

નવાતી રવામા આને ક

મા અગિયાર નવેલીશ અધર્મ

તર આગિયાર ન, કાનુન અમદાવાદ

નાચ નુમા સીલકર મામે, અમદાવાદ

ફેક મકારના અને ફેક પ્રદેશમા થના

ગુમસતો નાના મોટા અગ્રેય, અગ્રેય

દનાર, ગણધણ નાનુન, ભગદન, કદમાય

અમાલી, દના, અમા, પેંગ અને પગ એક

અગ્રેયરુ કામ આપે કે નવારના વિના

રોગોને મગાડી, નવીન પ તેનુ ચિન્હ નુદા

નના ફેલી નથી કોક નમા એક બાદથી

હુકમ ગાખીજ નેકએ સામ પી નીકાલુ

નોટી નનન મધ નનામા અને ક

કીઅન, નાલી બાદીનો ગેક કપિયો

મોગી બાદથીના એ ગપિયા

(પેકીંગ પોગરુન હુકુ)

મુખર્ નાનાના માન અગ્રેય

કાગરી હુકુસભારુ નહેમાનભાદ,

૧ કાનુન દાન પામ-આદમનામાદ

[મુખમા મનિરદ માર નાક હાલી

ગીન બનાલી પામે કાગરી ગુકુબાર

નામાનાની દુકાન મગને]

“મુનાદી”નુ યોગ્ય અંવાદિક-મુસિમોનુ આદર્શ આખખાર

“મુસિલમ-ગુજરાત”

એ સમયે

ખરી મીતે દાઢ છે;

અ નાથી

આટી મીતે દાનહુ નથી.

ન આતમે-

અનાયોથી આખખ ને છે;

અો બાનેવાન

અનાતગીયથી અમદાન અનાયે છે.

એની અનેક કવની લડતા પનિખામકારક નીવરી છે

છ વર્ષ દનિચિત એને અનેક મુખાલિફ હેમાન હેકા પાડ્યા છે.

અના મનદન નવનીપી કાગ દના માટે આત રમક મકા માગકામકે - નુ પામ

પાનુ, દાનીતઅલીમ માટે મોના ફન છે પેન, ખેલી તમીઆકાન નંદઅન મનંગો

નના લેનક એન અમરે સા આ, એલી કદીક ખુચનીયનો કે

નમુનો મફત મગાવો.
આહુકે અને

લસમ
સફે-આદ કપીઆ
બેર્ગ-પાચ કપીઆ
પન્દેશ-કચ કપીઆ

દના
ભાગા તાલિખ દેલ
સુ ર ત.

વર્ષ દશમું

માસ ખીન્ને

અંક ૧૧૦ મો

ક મ ર

ફેબ્રુઆરી ૧૯૪૦

—: લેખાગ્રમ —:

દિન: ૩૫૫૫ ત્રણ

ખર્ચા: ૩૫૫૫ મના ત્રણ

વિદેશ: ગ્રિનિંગ ૭

ચિત્રો

આગ રોયરવાળો કાણુ	૫૮	ચેટાની ઉડેર	૬૮	રેન્ડર પેસ્ટ	૭૫
ઉમા રોયરવાળો કાણુ	૫૮	જર્મન સિલ્વર	૬૩	વદા નસાડનાર ભુકી	૭૫
ખદમ વસ્ત્ર	૫૫	ગરબી મનસા	૬૮	વાયોલેટ શાલી	૭૫
ગોળ ઉકાળવા		પ્રયોગો		શાલીનું લખાણ મુસનાર	
માટેનો ચુપો	મુખપૃષ્ઠ	ઉદર નસાડનાર દવા	૭૩	દવા	૭૫
ખીવા-વસ્ત્ર	૬૮	કપડા પર લખવાની કાળી		રોત્તોડોન્ટ	૭૫
		ગરબી	૭૩	મોસ	૭૫
		કાળી શાલી	૭૩	નિરિટક	૫૫
		ખાસીની દવાઓ	૭૩	વાળનો ઉદ્યોગ	૫૩

તંત્રીસ્થાનેથી.

પ્રસંગ ગંગ		ચીનાઈ ચાની (Chinese Silver)	૭૩	વેપારી કળા	
ઉગર રાગકો	૫૧	નુ નસાડનાર ભુકી	૭૩		
શુભાચાલી તક	૫૦	તાવ માટે ભુકી	૭૩		
સ્વાજનક હાવત	૫૦	મળને ચુપ કરનાર દવા	૭૩	દેખાવ ખાગી	૭૭
રાષ્ટ્રીય આયોજન મંચિતિ	૫૧	દિમાગને વાકન આપનાર		મનદર છાંપકામ	૮૦
		પાક	૭૮		
		નમ્મી ઝગર	૭૪		
		ચિનમ માટે કેનુ	૭૮		
		ફેટેા પારનિસ	૭૮		
ખેતી હુન્નર અને ઉદ્યાગ		બેલ-ધાતુ (Bell Metal)	૭૪	પરચુરણ	
ગોળની ગનાવટ	૫૩	મીની આદ	૭૫	૫૭૫૮૭૦	૮૪
		મોદામા લખાડવાની દવા	૭૫		

ગુમાવાતી તક

હિન્દી લઝાઈને સદેકે પચ્ચીસ વર્ષ પછી દિન્દને આપોઆપ મળેલી એ ઇતિહાસિક તક ઝડપાયા દિના એજે જન્મ ગઈ છે, એ જોઈ ખૂબ દુઃખ થાય એ સ્વાભાવિક છે જમની જેવું સમગ્ર દરીયા જ્યારે પોતાના જ કંસુતોને કારણે પોતાના વેપાર ધધાને જ નહિ, પોતાના દેશનેય તારાજ કરતા લગભગ હોડ ગી બેસ્યું છે ત્યારે દિન્દને એની કાનિય દરીયાઈમાથી જે સુકિત નગીમ થઈ છે, તેનો લાભ ઉઠાવવામા ન આવે, એ તો આપણી કમતગીરી છે, પરંતુ જ્યારે એ લાભ ખીલ પરદેશને ખુદી લેનો જોવા છતાં આપણા ઉદ્યોગપતિઓ અને સાદસિદો કામે ન વળે ત્યારે તો આપણી સુકીલિની નધી દરો જગતી થઈ દેખાર છે.

ગોડામ ગોડામ સાદમીને કારે ખૂબ, સામાન્ય દૈનિક ઉપયોગની એક ધરમતુ દવાઈ ટિક્કીઓનોજ દાખલો લો તો દેખારો કે લઝાઈ પહેલા દિન્દભરમા એ જર્મન ટિક્કીઓ બેડોમા પ્રમાણમા વેચાતી હતી અને જો કે એરીજ ખીલ અનેક પ્રમાણની ટિક્કીઓ પણ બજારમા અવરન મળતી હતી છતાં દરીયાઈની દૃષ્ટિએ તેમાની એકે કાંતી સડા ન હતી લઝાઈ ફાગી નીકળી, જર્મન ટિક્કીઓ આવતી બંધ થઈ અને તત્કાલ એક અંગ્રેજી ટિક્કીનું ધમધોડાન પ્રચારકાર્ય શરૂ થઈ ગયું અને પરિણામે, જર્મન ટિક્કીઓનું આવી પડેતુ સ્થાન અંગ્રેજી ટિક્કીઓએ લગભગ લઈજ લીધું. દિન્દને નસીમે તો, પાટો પરદેશીજ માવ!

માન અંગ્રેજી પેદીએ જે ક્યું તેની મીમનો નથી તેણે જોજ ક્યું, જે તેની જગ્યાએ ગીમ કે છએ પણ ક્યું હોત

સકાવ, આગળ દેવના દનાઈ કોગખાઓનો છે તેમજે તો એ નિયમ પગલે નરી બેરકારીજ દાખવી, એ આ નવા સાદસિદો ફુફી પુછમા કેવળ ન્દાના પાવા પર ઉભા ખુદર થતા, પખુ લેમતા સ કુચિત આપણોએ તેમને અખિત દિન્દ મજારમા પણ જમાવાતી તક ન આપી અને એમ, મળેલી એક ઉગ્દા નક આપણે ખોઈ દીધી

દયાજનક હાલત

અને આ તો એક માત્ર ચીજની વાત - ધઈ દિન્દના ઔદ્યોગિક હોવામા જ્યાં જુએ છે ત્યાં કેવળ નિરાશાજ દેખાય છે મદાન દરખી લઝાઈના આરુલો આજે જ્યારે કાચ માલના પુન થઈ નુકસા જે, ત્યારે દિન્દની ઔદ્યોગિક ગિથિત ની છે ? જે હતી તેને તેજ નહિ, તકિ તેથીય કછક ખરાજજ સ્થાનજો, કાગજો, રજો અને બીજો અનેક કાચો ધાન આજે લા તો પરદેશી આરતો સમુદાયો બંધ થઈ ગયો છે, લા જે આવે છે ને ખૂબ નહોતો પડે છે અને તેને પરિણામે તેની ઉપર આધાર રાખના તવા દિન્દી ઉદ્યોગો દયા ન રિયનિમા આવી પડતા છે

ખરું છે કે, એમાનો બધો કાનો માન આપણે ત્યાં અગધરી બનાવી સ્થાના સતે- ગો નથી. પરંતુ અજો અર્થ એ નથીજ કે જે જે પ્રમારનો માન આદિ આજેય બનારી સકાય છે, તેને માટે કાઈ પ્રમાગની કુલિયજ ન કનય દરકીકન એ છે કે કો કોગીક મેડારી માડીને નીચીજ પાવડર ભગી અને કાચ કામથી લઇને ધાતુકાચ નુધી કઠનતથ પ્રમા- રનો જોવો માલ છે, જે આજેય દિન્દમા સફળતા દર્શક બનવી ચાતુ માગેને પડોની વળી સકાર છે ખુદરન છે, સાદસ બેગારા- મોની

હુછો ઉપતા દિન્દીઓ આખ ઉનારી કામે વળગશે ખર્ગ કેરવા પત્રી, ગઇ ૧૯૧૪ની વચ્ચ પત્રી જરા પત્રી જોનાચની તક માટે રોઢણા દડામત આના હતા તેમ આ વગાએ પલ્લુ કરી સકાય તે માટે તેઓ લડાઇ કાગ દગમિયાન ઉવતાજ રહેશે.

રાષ્ટ્રીય આયોજન.સમિતિ

ભુરૂં થાય રાજકીય ગુચરણોન કે, તેણે કાંગ્રેસની નિયુક્ત રાષ્ટ્રીય આયોજન સમિતિ-નેશનન પ્લેનિંગ કમીટી-નેન છનતા છનત ગ તો દફન કરી દીધી કે, યા એથી મુઝાંમા નાખી દીધી કે કે, મહિનાઓ થરા ત રિરે એકે શમ્મ કસાયે સભ્યાનો નથી.

પડિત નહડની એ લાડલી, સમિતિએ આજ ગી શું શું કયું કે, તેની પૂરી વિગતો તો કમીટી પોતે રિપોર્ટ પ્રગ કરશે તારે જણાશે, પરંતુ છાજના વાચકો એનું તો જાણે છેજ કે પ્રાનમિક સવાલ-ચર્ચા ધંયા પત્રી એક પ્રશ્નપત્ર તૈયાર કરી સબધિન આગેનાનેને મોકલાયું હતું. જોના જવ તા આના યા નહિ, એનું નિર્ણયતમક પરિણામ કેયું અંતે શુ આવ્યું, તે અવગત હજી લગી કામની જાણુમા નથી અને કહેવામા આવે છે તેમ સમિતિના મતી, મુખાપ બાણુના ફોરવર્ડ બોલકમા જોડાયાથી તેમને રાજીનમુ આપરાની ફર્જ પાડરામા આના રી, આખી સમિતિ નિર્ણય ગતી મધ છે.

જ્યાં દેસી બધી દિશાઓમા આની નિષ્ક્રિયતાઓ મવજુદ હોય, ત્યાં ક્યાં કોની કરના ?

ઉદાર શરદા !

દેશમા મેકારી અંતે નાચુત-પત્રી જેમ જેમ વધતી જાય કે તેમ તેમ પોકળ ચોજાઓ કાન પોકાને લૂટરા અને છુતરાનો ધધો વધ મેસન રાઓ પ સખા પલ્લુ વધતીજ જાય છે.

લુચ્ચાઓનું આનું એક ટોણુ-યા કાચ વચુ ચાર ટોળીઓ ઉતર દિન્દમા વર્ષો થરા અરુ જમાની ગેસી છે અને લાહોર, અમીગઢ અમૃત સગ, રાવનપિન્ડી સિયાપકોટ અને ખીજન અનેક શહેરોમા પોતાની શાખાઓ રાખી તરહવાર રીતે પ્રજાને લુગી રહી છે કોઇ દોડ રૂપિયામા આઠ ઘડિયાળો આપે કે, કોઇ બે રૂપિયામા ખરેખરી પિરનોલ વેચે કે તો કોઇ નજીરી કીમતે-અને નફો નહિ લેવાના સમ ખમળે-કાસ્તીર યા હિમાનયના મહાત્માઓની બતાવેલી ખાસ ખાસ દનાઓ પુરી પાડે છે.

ઉતર દિન્દમા આ ધીજે દહાડેના લુગ-રૂઓમાના થોડાકો હવે આ ધનાગમાય પ્રવેશી નુકયા જણાય છે અને તેમણે આજ કાલ ઉદાર શરદાનો રવાગ સજી, વિના ઝમાનતે અને નજરા બાજે પૈસા ધીરવાની ઝહિરાતોની વેગરિયેર કરરા માડી છે કહેવાની યુરત નથી કે તેમની એ ઉદાર ઝહિરાનો ફરજ પોકળજ નથી હોતી, પ્રજાને જુટવા માટે એક પ્રકારની જાગરૂપ હોય છે, ગરીબ અને જરણુ પ્રજાને તેઓ એ દ્વારા પોતાની જાગમા ફસાવે છે અને પછી લખત થી, સ્ટેમ્પ અર્થ, કમીશન વ વ બહાના હેંડળ એક સારી જેથી રકમ તેમની પામેથી આગળ યા પડગી લાઇ, પછી લોન માટે તેમને જુના જુના બહાનાઓ હેંડળ ઉડાવતા રહ છે અને ડેરડે પોતાની જાગનો અંત નમડીક આવતા, જે તે શહેરમાથી એમણેક ગાઇન થન જાય કે.

માનસમા ન આવે અતી આ હકીકત અલસ અરી કે, એ જાણુનારાઓ જાણે છે અને જોમાના એક ઉદાર શગફી દુકમાજ મુખામા થયની ધરપકડે એ જુ કડી બચ ક્રિયન ધોરણે થઇ રહી છે, તેની વિગતો અખમારી પ્રકાશમા પલ્લુ આપી છે.

શહેર શહેરનું પેલિસ ખાતુ ટકક ચપગ બને અને એરા ઉદાર શરદાને કાવદાને બારણે ઘસડે, એ જોટયુ ધરજાજોગ છે તેટલજ યુરરી એ પલ્લુ છે કે એ સજ્જનોના શિકાર બનેતા ગરીબો પોતાની ક્યાંદિ પુરેપુરી અને ટાગડનેા પેલિસ ખાતામા નોધારી દે.

૧

વાળનો ઉદ્યોગ એન્ને વાળ કાપવાનો-દબ્બમતનો ધધો નદિ, ન થયી વાળ ચાલુગા-વાનો ધધો બવડ ખુદ વાળ એકા કરી વેચવાનો ધધો

ધણુકોને થશે વાળ કોણ ખરીદતા હશે તેનો કાયદો નો? તેની ઉપયોગિતા તી?

અનન્ય આ સવાલો રૂ બાધિ છે સાબજો તારે

૧. વાળનો વેચાર સુરખ અમેરિકામાં નદિ, પુર્વ નાય અનેક દેશોમાં નિય મસર થાય છે અને જીવન ધધાદારીઓ પૂરે એનાય ખાસ ધધાદારીઓ છે, જેઓ દેશ પંદેશથી વાળ મશારી, તે જ દેશમાં નામાન વ પ્રમાણે તેમને

લુપ્ત કરી પડી યા ધોને તેનો ઉપયોગ ને એ જા જીવનએને વેચી નાખે છે જેઓ તેની અનન્યને જાતવટો ગવાઈ પેન્ડા ઉપજવે છે

૨. તમામ ધધામાં ખુબ ખુબ ફાયદો છે, માન્ય છે હવે ન માત્ર મદ્યે જનકે સ્ત્રીઓ સુદ્ધા તાળ કપ જતી હોઈ. તમામ પુરુષ ગળી મદ્યે, અને તેને માટે ટાઇ કીમન આપતા પડતી નથી-કદાચ આપસમાં આવે નાય ને સાર નાની હાય છે, નવાને વાળ સારા આવે વેચતા હોઈ. નહો ખુબ મદ્યે છે

૩. તમામ ઉપયોગો થતા છે. જેમ શી મુખ્યત્વે-

ઈન્સાની જાનને અપાયથી દુદતની ૩૫ કેરેમની વાળની સુદર બક્ષીસ કેવળ ચનેરી છે કારણ કે રૂપની એ રેલછેવ હરકોઈને પુરુષ ઉદારતાથી દુદતે આખી છે અને આપે જ નાય છે ખરેખર, રૂની બીજી બક્ષીસો કરતા વાળની બક્ષીસતુ રૂપવાતાપણ એટ એટલું તેા દિલ ખોલીને અપાય છે કે પ્રમાણમાં સ્વિદરા, દાન અને વાળની સરખામણી કરતા ઘણાજ ઓછા કમનસીબ જનો એવા મનસો કે જેમને જન્મથીજ દુદરતે આ અનેખી એટથી મદ્યમ રાખ્યા હોય આમળો કુદતી રગ દ મરાહર છે, દાતના કુદતી અસમાન કદ અને દેખાવ પણ વિખ્યાત છે છતા, મિન્ન મિન્ન રંગો ત્તા વાળનુ સમાન છતા અસામાન્ય રૂપાળાપણુ કઈ ઓછુ લક્ષીતુ નથી એમ જન્મથી તેા લગભગ હરકોઈને, દુન્યાની વિરમળ માનવ મેન્ડીના બનિ બેદો, રનબેદો અને મધળ-અતરોની કોઈ પણ દેખીતી અસર સિવા ખૂબસુરત વાળ અપાય છે કેવી અલૌકિક બક્ષીસ

* હાથની હથેલી અને પત્તા પત્તા અપવાદ સિવા ઈન્સાની જાનના દ ક લાગ પર ઓછા વત્તા વાળ-નદી આખ ન લેઈ સકે એટલા બારીક પણ-દમે છે, પરતુ માથા, દાઢી અને મુછના વાળને વધારે મદ્ય અપાય છે એક ગણતરી મુજબ દરેક પુરુષના માથાના વાળ એક વર્ષમાં સરેરાસ સાડા છ ઇંચ જેટલા વધે છે, જેની બારીકાતુ માપ નેક ચોરસ ઇંચના ૧૫૦૦થી લઈને ૧૪૦ વાળ વરીતુ હોય છે અને સામાન્ય રીતે આપણા માથા ઉપર ઓછા પત્તા એક લાખ વીસ હજારથી બે લાખ વગી વાળ હોય છે !

(અ) વાળની પનાકેટો વધુવામાં આવે છે

(ગ) વાળના ચાલીયા જનારાય છે

(ક) સ્ત્રીઓ માટેના સુંદર કોટ પણ વાળમાંથી જને છે

(ખ) જનાવરી દાઢી, ખુંદો વ પણ એ વાળમાંથી જનાવામાં આવે છે

હુકમાં, વાળનો ધધો કેવળ નર્વો સવક થા માડપણુ નથી, એક ઉગ્ર ધીકનો વેપાર છે

૨

દિન-દુનનાની વચ્ચે ૧૯૩૧માં ૩૫ કરોડની મળુમ્મ હતી અને અનુમાન એ છે કે દર વર્ષે પત્તામાં વચગત ૫૦ લાખનો વધારો

થતો રહે છે, એટલે અ તે એ ૩૦ થી ૪૦ કરોડની લગભગ પહોંચી ગઇ હશે એ ૪૦ કરોડમંત્રી સ્ત્રી રમી તદ્દન ન્હાની વયના બાળક અને વાળ તરિક કપાનવા હોય અથવા એક ન્હાના પુરૂષ વર્ગ માટે કેવ ૨૦ થી ૨૨ કરોડ ઇ-સાન આઠ કરીએ તેવ ૧૮ થી ૨૦ કરોડ જન ગેરા છે, જે નિયમિતપણે વાળ કપાવે છે અને જે વાળ સાવ નકામા ગણી કચરામાં ફેંકી દેવાય છે

નિચાર તો કરે, ૧૮ થી ૨૦ કરોડ ઇ-સાનોના વાળ કેવલા બધા હશે? એ વાગને એકદમ કરી વેચવામાં આવે તો કેટલી બધી આવક થાય?

ખૂબ છે કે બધીજ માનના વાળ કીમતી નથી, ખરવચ્ચ અને રતઘ વાળનો ભાર એકાં છે છતાંય એકંદરે ૧ મેના પધ્ધતિ ઓછા નફાકારક નથીજ ?

સવાત અનળ સમદા નથી વેચાણનો કે મમદ તો સહજે થઇ રહે છે પણ વેચાણ ? મા, એવ એક ખબર મૂકી છે

પણ કુમરના વાચકોએ એ માટેય ચિંતા તુર ચાલી આવસરકતા નથી આ રહયા, વાળના ધોડાક વેપારીઓના નામમાં એમને તમે વાળ વેચી આપે નહીં કરાવો

(1) Angus Brothers,

73 Robertson Street,
Glasgow C 2 (Scotland)

(2) H Barnett Limited

Victor Road London N 7
(England)

(3) Irish Feather Company Ltd,
22-29 Tare Street Dublin
(Ireland)

(૧) એનુ કાર્બન એ છે કે દિન્દમા વાળની કશી કીમત નથી તે દલમી પસંદી તબ્બ મદત મા નહીં કીમતે મુશી મુશી એવો સકાશ છે

{ ૫૪ } ~~~~~

જાણી છો?—

આ હુનરો?

આજેજ આખાનો ફાઇ નવો ધધો રાક કરો થા આન ધધાને વિકસાવી આનક નધારો સુગધીકાર તેલો-અવાળ, અમેચી અવાળ ૧ ન મોજ પ્રકારના સુગધીકાર નેતો 'કુમર'નો અક ૩૮ મો કી ૩ આનો મુજની—૨-અવાળી ભરમણી નિષ્કાત કારીગરી અંક ૪૪ મો કી ૩ આના મુજની માછલીઓ-એનો ઉલેઝ ધધો અક ૬૮ મો કી ૪ આનો મુસાદાણા-દાણાનુ વાવેતર કરવુ અને તેનો અક ૭૦ મો કી ૪ આના મુઢીઆ જુવાન-વાવેતર નિમે અક ૫૨ મો કી ૩ આના સુગની બનાવટ-આન મંતના સાદા અને મિથ, ખત અને બનાવની દનકા અંક ભારી ૫ કિત ૧૧ મેન્ટ મનાવના નિમે ૧૦૦ નુરખાઓ અક ૭૬ ૧૩ આ ૮૩ મો કી ૧૧ આનો મુનેટોજન-ખાતોન નિમે અક ૭૫ મો કી ૪ આના

એક્ટી પીત-નાવર નિમે અક ૫૬ મો કી ૩ આના

એક્ટુયોઈડ-મનાવ ૧૧ નિમત અક ૭૭ મો કી ૪ આનો

સેલિયમ સિલિકેટ-નાવર નિમે અક ૬૨ મો કી ૪ આના

ગેનાના વનક-૩ મે મનાવના ૧ અક ૪૩ મો કી ૪ આના

એપારી-પ્રજન પ્રકારની એપારી ૧૧ મેાળી તેની ૫૫૨ મો, મેપનાના સમો અંક વેપાર

નિમે અક ૮૩ આ ૮૨ મો કી ૮ આના

એથા બી-સ-નાવેતર આ ઉપયોગિના નિમે અક ૮૫ મો કી ૪ આના

દલવાઓ-મેકા- પ્રમ- ૧૧ લહેમદાક દલવા એા બનાવના અક ૫૦ મો કી ૩ આના

• [જુઓ પાનુ ૬૬]

યુગી ફેશનથી અભરની સ્ત્રીની શબ્દગાર મેજ પર નિરિત્ક । હોર એમ બનેજ નદિં એના વિના તેનો શબ્દગાર પુરો થયો ગણાય નદિં અને જો કે એનું એક મત્ર કામ હોઈને રંગરતુ છે અને એ કામ આપણી મહેતા મળી જેની વનગપનિ-ગપાનગી પલ્લુ લે છે છતાં યુરપી ફેશનની મહેતા માટે નિપત્તિક અનિરાર છે અને તેથીજ તે જી । જી । રંગની બનારી અવનરી દુમની અને ચિત્તાકર્ષક પેશી ગોમા વેચાચ છે

ધર મેજે નિપત્તિક તારના ના નિપત્તિકનો વેતાર કરના આદનારાઓ માટે આ રહના શોડાક પ્રમાણબદ્ધ નુગા -

ડિનમરીન ૮૦૦ ગ્રામ મોરીક ઍસિડ ડિનમરીસ ૬૦૦ ગ્રામ ઍરસિન રારેન રંગનું નજી વેળા એચેના ગુનામજગમા ગતાવેનું પ દકાનું મિત્રજી ખર પૂગતું

એનેમન ૧૧ રાસજીગા ગિસાઇન નાગી તેમા મોરીક ઍનિડ મેગરી પડી રજી બી મેગરણી મેગવે જેની મિત્રજી તવનજ પીજી ના આજિન ગ્રામ જશે પડી તેો સુના પડી ઉનાગી એોમનના મીત્રમા રેડી દે પાગ દરા મિનિજ પડી કહજી નિરિત્કા તેતાર થઇ જશે

એ ૧૧ ઉરોગની મીન ગો છે કે હેકો પાણીની બીજની પડીનેની ઉર નિપત્તિક ધમપાથી ઉપા ગુનામી રંગ થશે

૨-મરતુનનું તેન ૧ રતન આલકાને ૩૨ ર ઍમ રપરમેસિટિર ઍમ અફે મીજી ૮ ઍમ અ-મી (તેતાર કરેલી) ૧૨ ઍસ ગોનજ દનાર વૉગર ૧ ઍસિ ઍાઇન લવેન્ડર ફે ગમ

પહેના ઝરતુનના તેનમા આ કાગે ૩૨ મેગરી ગમ દરો કે જેની તેન રંગીન બી

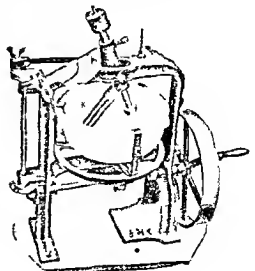
ખર પડી તેમા રપરમેસિટિ, મીજી અને ચરમી મેગરી એકજી થશે ઉનારી નો અને મેગરણી સદજ ૬૧ પડના આવે કે તેમા ઍગેન્જ દનાર વૉગર અને ઍાઇન લવેન્ડર મેગરી બીત્રમા ભરી નિરિત્કા બનાવો

૩-મરમાખન મીજી ૨૫ ઍસ, રારમે સિટિ ૩૦ ઍસ લિક્વિડ પેરેડિન ૪૫ ઍસ આલકાને ૩૨ ૫ ઍસ, મનપસદ સુગધી ખપ પૂગતી

પહેના મીજી રપરમેસિટિ અને પેરેડિનને વૉગર બાથ દ્વારા પીગગારી તેમા આન ને ૩૨ નાખી ૨ કનાક લગી વૉગર બાથ પરજ રાખી દનારતા રહો કે જેથી મેગરણી રંગીન મીત્ર ખર પડી ઉતારી લઇ કડી પડના અવે તારે સુગધી મેગરી, વિપરિત્કા ગતાવો

૪-સફે મીજી ૧૬ ગ્રામ બામનું તેન ૩ ગ્રામ કામાઇન ૬ ઍન ગુનામનું અત્તર ૬ મીત્ર

પહેના ખરન-૧૨મા કામાઇન નાખી સદજ સારસુશન ઍફ ઍોમોનિના ઉમેરી

ખ વ ચ ત

આમથી ન પડી યોગ્ય આજ કાગ મીલ
પીચળાથી તેમના નામનું તેન મળવો અને
પડી એ ગરમ મેળવમ્થી ખગન-નની
મામલતારાઈ મેળવ પીમા કિમેરી કુમ ખગન
કરી ઉપરે યુનાખનુ અતર મેળવી પડી
તે મામા ભરી ગળા ની

५-पेरेडिन २ आस सडे वेमेनाह ।
 उ आस धारत गपभापनु भीष्म १ आस
 आजेदिगिह ३ आस जिगिह ११११ ११११ ११११
 १ आस कामिगिह ११११ ११११

२७-१३ अरु गीतको रम्य भाषण
भीमानी नेमा कामा त तथा निभन
१९६५ मे। गीति निर्माण निर्दिष्टो
जनता

६-सप्त पञ्चदशिन ६२ ।। ग म रे सा न
उ ल ग म म म म म प ल ग म र मि । २ ३ म

५. पदेना कामाचल तथा तेन मिलते पागी
 रागी पजी तेड गोते । ॥ य पर
 पीम ॥११॥ तेमा ओ भजते अ । मे । ॥
 ६२० गदम होय रादम पी कामा भर्ग ।

७-मे जे ३५ आनिद अ ४ १ २२ औस
सहे गीयू ८ आम *२१ भमिणि १ आय
आनर्तान १ १ जेन सिलमिन १ उ म
अ मी न वरुणि १ इ १ म गुन लु अपर २
५ जी ३

પરમા અનિર અપ્પન મીજી અ।
સ્પરમાસિતિ રાગ જય પર મીગમી
એમારી કે એમ મે રાગી પક ટે રાગી
સક ત્રણ આનકેનિન મે રી રાગી તો
ઉપની ગરમ મે રાગીમા ઉમરી મુ। મે મે
અરે મે રાગી સદગ હી થા અરે કે
મુ। રી રા ઉમરી રા નિગમર નિગમકે
રાગી ના

८ महि भीयु १३३३ नन यणी (१)
३ नन अयुन दगमा २ अयुन अयन
[५६] -

ક સિના ૩ ૧૨ ૨૧ ૧૨ થામ ૧૨ ૨૧
૨૦ ૨૧ ૨૨ ૨૩

પહેલાં જેકે રીએંગે ૧૫૨ ગાય ૧
મીઝાસી લઈ પાળી જાતી રીએંગે ધીમે
ધીમે મેગી ૨૨ ગાય પચાસ ઉતારી વા
થેડી રાગ પચી દમારના રો હેરો જિખા
ભરીંગે રીએંગે ૧૪ આમાર પાળી રો

६-२२मेसिडि ३१ आस परीनि ५
 आस ३३ १०७ आस ३३मेसिडि २
 आस ३३मेसिडि ३३ आस मे-आसि ३३
 ६-३३मेसिडि ३३ आस ३३मेसिडि ३३
 ३३मेसिडि ३३ आस ३३मेसिडि ३३
 ३३मेसिडि ३३ आस ३३मेसिडि ३३

પ્રથમ પ્ર મો અમિડા લુમિન ગિઅરેટમા
ગિઅરેટમા ૦ રાંડિયુ તન ઉમરે. પછી ૧૧૦
સાસનુમ ૧૦ પ્રેડ લર્ડ અપા કોનર રિન
મેગાલી તેમા ઉપની મેગાલી અપા રગ ઉમરે
પુ મે ૧૧૦ લો પાળી રા મેસિન અપા
પરેશિન અરે કોકો ૧ રા લમ અપ
હ રા ૧૧૦ પાળી તેમા અ મેગાલી ઉમ
હરે, મુગાલી નથા ૫ પ્રેડ અમિડા મગરો
અને ન રારે મે ૧૧૦ ૧૧૦ ડેક જેમ્બી
મ મ હેડ ૧૧૦ પીપામા બરી ન

१८-अप्रै. गी। १०० खास ३। भूमि
१०० खास गी। नदीमनु तप १। १० - खास
गर्मेटे छ बूझ। ५ खास जिरेनिम
नकयुमत ५ आम जेम। नकयुता ३
खास ३२ प। १९

१२ वे प्रश्न का १० नं० कागज।
 ३२ उ० नं० कागज।
 १३ उ० नं० कागज।
 १४ उ० नं० कागज।

१२. प्रेमिनिर्देशः यः १ श्रीमद्भागवतम् ।
१३ श्रीमद्भागवतम् । ॥ १०० अक्षरम् । ॥ ॥ ॥
१४ श्रीमद्भागवतम् । ॥ १०० अक्षरम् । ॥ ॥ ॥
१५ श्रीमद्भागवतम् । ॥ १०० अक्षरम् । ॥ ॥ ॥

ની બનાવટ

અમલયામા ખાડના ઉદ્યોગથી બીજે નબરે આવતો પરંતુ બનાવટના પ્રમાણની દ્રષ્ટિએ ખોલો નંબર લેતો ઉદ્યોગ, ગોળનો ઉદ્યોગ છે અને તે દેશના દરેક ભાગમાં અને ત્યાં ત્યાં રોડી વચાવ છે ત્યાં ત્યાં સાગી રીતે પ્રચલિત છે. કાંઈ ગામ એવું નથી કે ત્યાં રોડીનું વાવેતર તેા થતુ હોય, પણ ગોળ ન બનતો હોય એમ, એળેનો ઉદ્યોગ પોતાનું ખાસ ગ્લાન અને અમલયા અવશ્ય ધરાવે છે, ઇનાં દેશની પગાવ સ્થિતિ અને અનાનવાને કારણે હાલ જે પધતિયે ગોળ બને છે, તેમાં મિદનન વધુ થાય છે, ગોળ જાડાં બને છે, તે અવવચ્છ હોય છે અને ગ્રામી ઉવટે ખર્ચ વધુ થવા છતાં માલ કલકા બનતો હોઈ, ઉપર જોઈ થાય છે તેથી જોઈ ખર્ચ અને સરજતા-પર્વક ઉચ્ચ ગોળ બનાવવાની હુકમ નિષ્ણતાને દરદમેય સાધવા કરતી રહી છે અને સતોપની મિના છે કે, તેઓ પેતાના સહાયતામા મકલ પણ થયા છે. આ લેખમાં તેમની નવી પધતિયા રચુ કરવાની પ્રવિશ કરી છે

[૧]

ઉદ્યોગની દ્રષ્ટિએ ખાડ અને ગોળની તમે કરી તુલના કરી છે?

તમે કહશો. એમાં ને વળી તુલના કરી? ખાડ અન્યેય ખાડ અને ગોળ અન્યેય ગોળ એ એની તે તુલના હોય?

પણુ દરદરત એમ નથી દેખાવમા બને ખાડ સફેદ હોય અને ગોળ પીળો, જાનાવટ અને ખપતની દ્રષ્ટિએ ગોળનું પ્રમાણુ વધુ છે અને ખાડનું જોણું ખાત્રી ન થતી હોય તેા, જુઓ આ આકાશ -

વર્ષ	દિ-દરમાં બનેયો ગોળ (ટન)	દિ-દરમાં બનેલી ખાડ (ટન)	પરદેશથી આવેલી ખાડ (ટન)
૧૯૩૩-૪	૪૮,૭૭,૧૦૦	૮,૪૩,૮૬૫	૨,૬૧,૩૧૨
૧૯૩૪-૫	૫૦,૮૫,૦૦૦	૫,૭૮,૧૧૫	૨,૨૨,૬૩૨
૧૯૩૫-૬	૫૬,૦૮,૦૦૦	૬,૧૨,૧૦૦	૨,૦૧,૨૦૦
૧૯૩૬-૭	૬૮,૬૬,૦૦૦	૧૧,૧૧,૪૦૦	૨૩,૦૭૫
૧૯૩૮-૯	૫૨,૭૫,૦૦૦	૬,૩૦,૭૦૦	૧૪,૨૮૬

આકાશ એવા અપાટ અને ઊંડવા જોવાના છે. કે એની ઉપર રીકાની હુકમ નથી દા જોવાની આ જોવાન પ્રાંતવાદ. કેસ રીતે એવામાં છે. ને જાનુઆરી વનુકોને મિત્રામાં અને. એમાં, આ રહી એની ૧૯૩૩-૩૮ના વર્ષની પ્રાંતવાદ એ સખી -

સુધુકત પ્રાંતો	૩૧,૪૧,૦૦૦
બંગાળ	૪,૮૩,૦૦૦
પંજાબ	૩,૬૩,૦૦૦
ગિદાર	૩,૫૬,૦૦૦
મુગલ	૨,૮૪,૦૦૦
મદ્રાસ	૨,૬૬,૦૦૦
સરદક પ્રાંતો	૭૫,૦૦૦
દિલ્હી	૧૬,૦૦૦
ઓરીસા	૧૩,૦૦૦
દલદાવાદ (દક્ષ)	૧૦,૦૦૦
મધ્ય પ્રાંતો અને મિરાટ	૫૦,૦૦૦
આસામ	૩૬,૦૦૦

આ થમ, ગોળના ઉદ્યોગની અમલયાની એક ઝાખી

[૨]

ગોળ જતાવતા મારે નીચલા પાંચ મુખ્ય સાધનો હુકમી છે. —

- ૧, ગોડીનો રમ કાદવા માટે કાણુ
  - ૨, રમ ઉકાળવા માટે કાણુ
  - ૩, રમ ઉકાળવા માટે સુકો
  - ૪, ગોળ કાદવા માટેના ખીયાં
- કાણુ-ગોડીનો રમ કાદવા માટે કાણુ વપરાય છે એ નો કાણુ જાણે છે. સામન્યતઃ એ કાણુ લાકડાના જાનેલા હોય છે પણ દરે ભે.ખડના કાણુ પણ બને છે, જે દકાઉધ-ભાગીન દ્રષ્ટિએ નહિ પરંતુ ઉપયોગિનાની દ્રષ્ટિએ પણ સાકડાના કાણુ કરના ચકિયાત

“કમર” : અંક ૧૧૦મો

ઓગામી હો પડી વોર બાથ દારા મીલ પીગમી, તેમા બાથનું તેન મેગમે અને પડી એ ગરમ મેગમપીમા બમેરી ખુબ ખગ્ગ કરી, ડેન્ટે મુવાબનુ અસર મેગમી, પડી ગીનામા બરી દાગી થો

૫-પેરેફિન ૨ એસ, સફે વેમેના ૮ ૩ એસ, ધોનનુ મધમાખનુ મીલુ ૧ એસ, આન્ડ્રિનાઇટ ૩ એસ, ગિમાગન કામોદામક ૧ એસ, કામાઇન ૫૪ પ્રનો

રુદી ચારે નીજો વોર બાથ પર પીગમી, તેમા કામાઇન તથા ગિમાગન કામોદામક મેગમીતે નિમસર વિપરિતે જનાવો

૬-સફે પેરેફિન ૬૨ આસ મેરેઆન ૩ આસ, કામાઇન ૫ આસ એરનિ ૨ બગ

પરના કામાઇન તથા એરનિનો વારીક વારી પડી રેક મીલેને વોર બાથ પર પીગમી તેમા એ મેગમે અને મેગમી હજી ગરમ હોય ત્યારે જીનામા બરી થો

૭-મેન્ડોડ આપિર ઓઈન ૧૨ એસ, સફે મીલુ ૮ એસ, રેનમેનિટ ૧ એસ, આનકોનન ૧૧ એન, સિન્નેમિન ૧ એમ, ઓઈન ગેમિન ૩ એમ, મુસમનુ અસર ૫ ગીપા

પડેના અનિર આપન મીલુ અન ગરમેસિનિને વોર બાથ પર પીગમી, એમાથી ૩ એસ મેગમપી એક ટેર મુગમા લાઇ, તેમા આનકોનન મેગમી પડી તેન ઉપરી ગરમ મેગમપીમા ઉમેરી, ખુબ મેગમે અને મેગમપી સદર દડી થા આવે કે મુમધીએ ઉમેરી વન, નિમસર નિષ્ક્રિય જનાવી થો

૮-સફે મીલુ ૧૩ રનન, ચગી (નૈન) ૩ રનન, ઓઈન બમેના ૨ એન ઓઈન

કાસિયા ૩ એમ, ઓઈન આમ ૧૩ એમ, રમ ખપ પુતો

પડેના મેક નીજોને વોર બાથ પર પીગમી લાઇ પડી આગી નીજોને ધીમે ધીમે મેગમી, વોર બાથ પડી ઉતારી લાઇ થોડી સાર જમી દનારસ રહે છે નીજામા બરોને નોધમે તેના આધાર દાગી થો

૯-ગરમેસિટ ૩ એસ, પેરેફિન ૫ એસ, કોકો મગ ૭ એસ, કોન્ટ્રોલિન ૨ એસ એરકિયુ તેન ૪ એમ મેન્ડોડ વાડે ૮ એસ, મેન્ડોડ એસિડ ૧૬ એસ, પ્રેમે એસિડ ૨૩ એસ, નેમ્પી ૨૫ ૧ એસ, મનપમ ૬ મુમધી ૬ એસ

પ્રથમ પ્રેમે એસિડને કુટિય રિટાઇટમા ઓગામીએ આરિયુ તેન ઉમેરો પડી મીલ વાસબમા મેન્ડોડ લાઈ અને કોન્ટ્રોલિનો મેગમી, તેમા ઉપરી મેગમપી અને રમ ઉમેરી, ખુબ મેગમી હો પડી ૨૫-મેસિટ અને પેરેફિન અને કોકો નીટરને વોર બાથ દાન પીગમી, તેમા એ મેગમપી ઉમેરો કરો, મુમધી તથા મેન્ડોડ એસિડ મગમે અને આરે મેગમપી ૧૧૦ એક નેગવી મ મ હોય ત્યારે જીનામા બરી થો

૧૦-સફે મીલુ ૧૦૦ એસ, ૫૫-મેસિટ ૧૦૦ એસ, મીરી બાથનું તેન ૧૫૦ એસ, મર્મેન્ટ હન્કમુઝા ૫ એસ, જિરેનિયા કનકમુઝા ૫ એસ બમેના ૬ નકમુઝા ૨ એસ, રમ ખપ પુતો

૧૧-વોલિન આમ ૫૦ નન, વાનગો ૫૦ ૩ રનન, રમ ખપ પ્રનો

મેકેને સમી, બેલુ મુનાખગળ મેગમી નિષ્ક્રિય જનાવી થો

૧૨-મેસિટિટેડ વેક ૧ એસ કામાઇન ૧૦ એન, ગોગાનિદા વોર સ.જ, ૨૫-મેસિટ ૧ એસ સફે મીલુ ૧૩ એસ, ગામનું તેન ૪ એસ મનપમ ૬ મુમધી ખપ પ્રનો

ની

બનાવટ

અગત્યનામાં ખાટના ઉદ્યોગથી ધીમે નબરે આવતો યત્ન બનાવટના પ્રમાણની દ્રષ્ટિએ પહેલો નબર લેતો ઉદ્યોગ ગોળીનો ઉદ્યોગ છે અને તે દેશના દરેક ભાગમાં અને જ્યાં જ્યાં રોડની કમાય છે ત્યાં ત્યાં સારી રીતે પ્રચલિત છે કોઈ પણ એક નથી કે જ્યાં રોડીયું વાવેતર તો યત્ન હોય પણ ગોળી ન બનતો હોય એવું ગોળીનો ઉદ્યોગ પોતાનું ખાસ સ્થાન અને અગત્યતા અવશ્ય ધરાવે છે હતા તેમની પાસે સ્થિતિ અને અત્ન નવાને કારણે હાલ જે પદ્ધતિએ ગોળી બને છે તેમાં મિલનત યત્ન થાય છે, ગોળી એ છે, ઉનરે છે, તે અગત્યના હોય છે અને જોઈ છેવટે મુખ્ય પદ્ધતિ થયા હતા માન હવે બનતો દોઈ ઉપર જોઈ થાય છે તેથી જોઈ ખર્ચ અને સરળતા પૂર્વક ઉદ્યોગ બનાવવાની હુરેત નિષ્ણ તેને હરદમેશ સાદવા કરતી રહી છે અને સતોપની મિના છે કે તેમો પે તાના સંસાધનોમાં સગા પલ્લુ થયા છે આ લેખમાં તેમની નવી પદ્ધતિએ રત્ન કરવાની કોશિસ કરી છે

[૧]

ઉદ્યોગની દ્રષ્ટિએ ખાડ અને ગોળી તમે કઈ તુનના કરી કે?

તમે કઈ જોઈમાં તે નવી તુનના કરી? ખાડ અતેય ખાડ અને ગોળી અતેય ગોળી જે મેની તે તુનના હોય?

પલ્લુ દરેકત એમ નથી દેખાવામાં બને ખાડ સફે હોય અને ગોળી પીળો પનાન આવી અપત્તી દ્રષ્ટિએ ગોળીનું પ્રમાણ પુ છે અને ખાડનું જોઈ ખાડી ન થતી હોય તો, જુએશ આ આકા

નવ	હિન્દુઆ	નિર્મા	પરદેશથી
વનેના	બનેડી	આવેની	
જેમણ	ખાડ	ખાડ	
(ટન)	(ટન)	(ટન)	

૧૮૦૦	૪	૪૮,૭૨	૦૦૦	૪	૪૩,૬૫	૨	૫૧	૩૨૨	
૧૮૦૪	૫	૫૦	૮૫	૦૦૦	૫,૭૮,૧૧	૫	૨૨	૬૩૨	
૧૮૦૫	૬	૫	૮૮	૦૦૦	૬	૧૨	૧૦૦	૨	૦૧,૨૦૦
૧૮૦૬	૭	૬૬,૮૦	૦૦૦	૧૧,૧૧	૪૦૦	૨૩	૦૭૫		
૧૮૦૮	૫૨	૭૫	૦૦૦	૧	૩૦	૭૦૦	૧૬	૨૮	

અ કડા એના અપટ આવી ગોળીના ગોળીતા છે કે એની ઉપર પીકાની હુરેત નથી દા ગોળી આ ઉત્તર પ્રાંતનાર કાલે મિતે વડેયાન છે તે ગોળીનાની વચુકોને જિનાસા થને દોઈ આ રહી એની ને ૮૩૭-૩૮ ના વર્ષની પ્રાંતનાર વડે ચાવી -

સુ યુક્ત પ્રાંતો	-	૩૧	૪૧,૦૦૦
ગાંધી		૪,૮૩	૦૦૦
પાંચ		૩,૬૩,૦૦૦	
ગિલાર		૩,૫૬,૦૦૦	
સુ ગાંધી		૨,૮૪,૦૦૦	
મદ્રાસ		૨,૬૭,૦૦૦	
સરદાર પ્રાંતો		૭૫,૦૦૦	
મદ્રાસ		૬૮,૦૦૦	
ગોરીસા		૬૩,૦૦૦	
અવધાણા (મન)		૬૦,૦૦૦	
મધ્ય પ્રાંતો અને મિસર		૫૦,૦૦૦	
આસામ		૩૮,૦૦૦	

આ ચાં ગોળીના ઉદ્યોગની અગત્યતાની એક ગાળી

[૨]

જોઈ બનાવવા માટે નીચના પાસે યુગ્મ સાધનો જુડે છે -

- ૧, રાંડીના નસ કાટના માટે કોલુ
  - ૨, રસ ઉકાળના માટે પ્લાઇ
  - ૩, રસ ઉકાળના માટે યુરો
  - ૪ ગોળી હારના માટેના પીના
- કેલુ-નેડીનો રસ મદરા માટે કોલુ વપરાય છે એ તો મો કોમળ જે છે સામન્યત એ કોલુ સાકાના બનેના હોય છે પલ્લુ હવે જે ખાડના કોલુ પલ્લુ બને છે, જે દકાકેપ છાનીજ દ્રષ્ટિએ નહિ પરંતુ ઉપયોગિતા દ્રષ્ટિએ પલ્લુ સાકાના કોલુ કરતા સધિવાતા

હોમ, જ્યાં જ્યાં સંકલ્પ હોય ત્યાં એજ
કોણ વાપરના પી બનાવણું બનાવ છે
કાંઈક કે નાખ ના એ કે તો મુખ્ય
લાભ એ છે કે તે વડે ગેરડીનો રસ
કાઢના લાકડાના કોનુ કરના રસ
પ્રકાશવદ્ધુ-ગેરડીમાં પેલ તેમજો બધોજ
નીકળી શકે છે

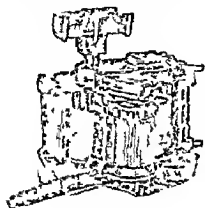
નોખડના કોનુ અને લાકડાના
કેનુ પી બનાવના આ માત્ર નાકડાને મરે
લોખડ નપરાય છે એમોજ કહી નથી
બનાવના બિધાનનોય ફેર છે નોખડના કે
કોનુઓમાં મજુ રો-ર અડા અથવા ગેર ઉના

આડ રોનરવાળો કોણુ

આ કોનુ વડે દર કલાકે ૧૧૦૦ થી
૨૫૦૦ મન રોરડી આપી આવતી હોય
તો ૩૦૦૦ રવજ રોરડી પીચી સકાર છે

કુદાઈ-રસ ઉકાળના માટે પી કુદાઈ નાખ
ની વા તાપા કે પિત્તથી દોરડી જોઈએ
તાપા પિત્તથી મોટી ધાતુઓ લેઈ અથવા
તે લોખડનીજ વસાય છે અને તે નાસળી-
વધારેમા વધારે કાર્ય ઉડી નેથી રુઝ નદિજ-
અને સપાત તમિના ના દોરી જોમગે નો
ધાતુ પી આપ ન ગમે તો કેવરે માગી પી કાઢ
બનાવી સકાર ક ને પા એરોજ બાવડી
દોરી મુરો છે

કુદાઈ રોનરવાળો કોણુ

અ કોણુ વડે દર કલાકે ૧૧૦૦
થી ૨૨૦૦ રવજ રોરડી પીચી સકારી
દોષ ને વડે રોરડીમાંથી લગભગ
૧૬/ જેટલે રસ કાઢી શકાય છે
હોા છે જેથી પ્રથમ પડેના અને પીળ
રોનર વચ્ચે પી ગેરડી પસાર થતા થોડાક રસ
પીકે છે પરંતુ પાકળથી પીળ અને નીળ
રોનર તરફ ગેરડી અના પુરેપુરે અ પીકળી
બાપ છે અને તેથી રસના વધારાનો માત્ર
મળતા કપરાન રોરડી પા કુલો વગભગ કુલો થઈ
જતો હોયથી મુજબ ૮ ૯ થી ૧૦ તરવજ તે
બાવડી પડે માત્રી સકાર છે

(૧) રોરડીના કુચાની રાખ પચુ વપરાય
છે મુદ રોરડીના પાક મટ એ રાખ એક ઉત્તમ
ખ તર લેખાય છે

ચુલા-આગા વન આપખા તા ગેરી
મા નના નનમિન છે કે ચુલા તે મળે તે
ચાલી શકે એમા રગી ખાસ બાવડીનુ મુ
દોષ ને પાપુ એ બન છે બાવડીનુ મુ
બંને ગોળ નસદી અને નધુ પ્રમાણમાં થવ
અને તે પા રવ ત્યા રાત્ર ખરાય પાક
તે માટે ખાસ પ્રકારના ચુલા દોરા આંતર પ
છે એનું મરજ એ છે કે મુડી ૬૫
ચુલામાં પીચીની મજુ બ તતે ને ખામ
અમર પી છે-તે માત્ર જુડા જુડા પ્રમાણ
સકારો હોય પી

૧ મળતમુ ન કોનુ મોદુ
૨ કુદાઈ અરે બાવડી રતા

૬. ધુમાડો બદાર નીકળવા માટેની ચીમની

જુના યુક્તિમા ઉપેક્ષી ત્રણે જાગતોનાં એક ટેકાણે સમાવેશ થતો હોવાથી જળતણ સંપૂર્ણ જળવામાં આવી રહે છે અને તેથી કંચા ઉપરોત્ત વધુ જળતણની જરૂર પડે છે, પરંતુ પૂના દળના યુક્તિમા (જેમાં દવા જવા માટે જુદો રસ્તો રાખવામાં આવ્યો છે) જળતણ પુરેપૂરી રીતે બળે છે. અને જીમ વધારાના જળતણની જરૂર પડતી નથી દામગા ને મુધરેશી દળના યુક્તિમા બતામણ કુચામાં આવે છે, તેમાં ધુમાડો અને નકામી દવા નીકળવા માટે એક ચીમ નીચ રાખી છે, અને તેથી જળતણ એકદમ પુરેપૂરું સળગે છે અને નકામી હવાનો તાપ ચીમની બદાર જતા પહેલાં રસ ભરીને મુકેલી બે મોટી કદામીઓને લાગે છે અને પછિલામે જળતણનો ઘણો જવાબ આપે છે

• એક જગ્યામાં વાપરવાની કદામીઓ સખા પ્રમાણે મુધરેશી યુવાના ઘણા પ્રકાર છે

યુવાનું નામ	દિવસના ૧૨ કલાકમાં ઉકાળા મકાની કદામીના સખા (એક કદામી ૧૩૦૦ રવસ રસ બદાવ છે)	રિમાકે
પુનાનો યુમે.	૪	તેવાર પચેલી કદામી ખાલી કરી પછી નવો રસ ભરવાનો વખત આંદર ગણના દિવસના ૧૨થી ૧૪ કલાકમાં તેવાર થતી કદામી સખા આપવામાં આવી છે
યુમે નં. ૧	૫ થી ૮	
યુમે નં. ૩	૧૦ થી ૧૨	
યુમે નં. ૪	૧૨ થી ૧૫	

યુવા નં. ૨ પર બે કદામીઓ રહે છે: એક તો રસ ઉકાળવાની અને બીજી રસ ભરી મુકાને, તે રસ આગળથી તુપાવી મુકવાની યુવા નં. ૩ પર રસ ઉકાળવાની બે કદામીઓ રહે છે, જ્યારે બાકીની એક વખતે ઉપયોગમાં આવે તેવી એક રસ ભરી રાખવાની કદામી હોય છે.

યુવા નં. ૪ પર બે રસ ઉકાળવાની કદામીઓ ઉપરાંત રસ ભરી રાખવાની બે કદામીઓ હોય છે [જુઓ મુખપૃષ્ઠ પરનું ચિત્ર]

જુના જુદા યુવાનું કામ, જળતણનો વપરાસ અને જોષતા વખત માટે આ કોષ્ટક મનનપાત્ર છે:—

યુવાનું નામ	દરેક કદામીમાં રસનું વજન	દર કદામીને જોષતું સરેરાશ જળતણ (ચિરદીના કુચાનું) વજન	એક કદામી ઉકાળના સરેરાશ થતો વખત	રિમાકે
પુનાનો યુમે	૧૩૦૦	૪૪૧	૩	૨
યુમે નં. ૨	૧૩૦૦	૩૮૬	૨	૧૭
યુમે નં. ૩	૩૧૦૦૦	૩૩૬	૨	૭
યુમે નં. ૪	૪૨૦૦૦	૩૩૧	૧	૩૩

સરખામણી એટલી સાધ છે કે વધુ લખ્યા વિનાય વાંચકો જુદા જુદા યુક્તિમા ઉપયોગિતા સમજી શકશે.

બીમાં-ગેરજ દારવા માટે બીમાં ૩૫ થા તો માટીના માટલા વપરાય છે, યા ઘાસતેલ-

ધી વના પતંગના ડાલે એવી નિરાશ્યા
પતંગની આવદીઓથીયે એ સેનાર કે દુઃખા
જેનીય મળી સકે અને સગા પડે તે
નાપરી સકારે

કહેવાની મુરત નથી કે આ મુખ
સાધનો ઉપગત અમય જા. ન. ન. થોડાક
પરચુરગ સાધનો પગ આ કામ માટે
જોઈએ છે

[૩]

ગોળી બનાવ એને ગેરડીના રચને
ધ અને નક્કર બનાવે એ તો નો કે
જાણે કે આ ને કે એ વાત ખરી છે તોય
એ એક માત્ર કિયાના ઓક વિભાગો છે
જે દરેક પેનગોનાનું ખાસ મદદર ધ્યાન
ધરાવતા હોઈ એમા સદાજે મદદન થતા ગોળ
બગાબર ની સક્રમે નથી ક્યારેક પ્રાલીજ
રહે છે-કાણે થને નથી ઉચારેકરગ ગડી
જાર છે તો કય રેક રૂ. ૬ ખરાય થય છે
એ કાણે એ આખી કિયા વિભગવાર કે ગણ
પુનક સમજ નહ તેની ઉપર ચીરપૂરક
અમલ કરવો જોઈએ કે જેથી ઉગા ગોળ
શ્યાય અત્યાય વિતા બારાબર બનાવી સકાર
ઓ નિરાશ થવાનો નમગ આવે નહિ

પાચકાને ધશે એક માત્ર કિયાના પજ
ઓક વિભાગો હા અનેક વિભાગો આ
રહ્યા તે—

- ૧ ગેરડી ની કાપણી
- ૨ રસ કાઢવો
- ૩ રસ ગળવો
- ૪ રસ ઉકાળવો
- ૫ છરી કાપી
- ૬ ગોળ દારો

હવે આ રહે જે વિભાગો ની જિઝાલુમ
ઉતરીએ

ગેરડીની કાપણી—જેમા ગોળ બનાવના

માટે મુરતી કે ગેરડીનો નમરે કાપવામા
આવે કાણે કે તે ગેરડી કાપી હોય તારે
મા વડુ પતી પાછી ગણવાવારે કાપવામા
આવે તો તેમાથી મા તો રસ ઓઠા નીજે
કે ય જે રસ નીકળે કે તેમા નમકગતવો
ગોળા ઓઠા દેય છે કે તેમાથી ગોળ
બનાવવામા આવે તો મા ને પ્રમાણમા મળો
ઓઠા ને છે મા તદન કિયા ઓ યાદ
પિાતો ની છે

ગોળા ખરી કે ગેરડી જોઈને તે મા તર
પાણી કે મા તદિ ને એકસાથે પી સકાર
એમ નથી જે નોશએ એ વિરાતે ગોળાનો
કરી લીધે છે તે ગેરડીના દેવા પરથી
તત્રા પાકાપણા રિપે કા સકે છે પબ
દરેક છવેડુત એમ કી સકતો નથી નેથી
જે નકર કરવા માટે મેક નીજી રીત શાધવમ
અ રી છે જે સાદી પચુ કે સગ પગ
અને માદી પચુ ગોળે માટે કક્ત ગોળ
સાધન જોઈએ કે જેનું નામ મેકરોમિટ્ર
છે અને જે ચર પાચ રિયામા મળે છે

ગેરડીની પદિની રીત એ છે કે મેન
રમાથી રાડીના ૭ સાન સામાય સાગ
ગાળી તેને રસ પી નેમા ઓ પછી નો
મે રેમિટ ની ટ્યુનમા ગરી સદજ દરેક
દધ પછી તેમા સેકરોમિટ્ર મુકી દેવો ૭ -
ડીના નસમા જોટલા ૧૬૬૦-નવો દગ તેમા
પ્રમણુતર સેકરોમિટ્ર રસમા પુરશે બમ
રસની ઉપરી સગી અમળ મેકરોમિટ્ર ની
દાડી પર જે નાર વમેનો હોય, રસમા
તેમા દમ નક્કર-તત્તો સમજ ની

આ રીતે રમની પદિયા કરતા નક્કર
તત્તો મકે ૧૮ થી ૨૧ દમ મળી હોય તે ગેરડી
કાપવામા પગણી જોઈએ જે ઓળ તત્તો
હોય તો થાક દિસ મુખી થોળી જવુ અને
એ વરમિયા રોજ રોજ ઉર મુખમા રસ
કાઢી પદિયાકરવી જવ રે ૧૮ થી ૨૧ દમ

નકત્તે તત્તે જાણાય કે, ગેરડી માપી જેવી
 રમ કાઢવા-ગેરડી કાપા પછી તેને
 રસ કાઢવામા આને છે એ કામ માટેના
 કાપુએ તો પચિય તો આગમ અપાક ગયો
 છે, એટલે અહિં વધુ લાજાણી મુરત નથી
 કેવળ એટલુજ લખનુ પુરતુ છે કે ગેરડી
 માપી નીકળી મકે તેને બધેજ રમ કાઢી
 જેવો એમએ

એ માટે જુરત વાગે તો એક રાગ નસ
હાની નીધેના સાહાને ફરી રાગ પશુ પીની સમાગે

આ વિષય અંગે કંઈક વધુ

જે રી-ગણણી તથા પીનના માટે જુદી જુદી
જાતના ફોલ્ડોમાંની સાંચન માહિતી
તથા એના કુચાના ઉપયોગ અને
ખાતર સમયની કુશળતા અક
૪૨, ૪૩, ૬૧ અને ૭૬માં

મીમત ૧૪ આના

ખાંડ-શે-ડી ગોળ અને લાકડાના વડમાથી
ખાંડ મનાવડી ખાસ મચિત લેખ
અક ૩૫, ૪૬ અને ૪૭માં •

ସୂଚକ ୧୦ ଅଟେ।

અવગન, એ આખા કિંદા દરમિયાન રસજીવાનુ
ખામ દાન નાખુ ત્રજાએ, કાંદણુ વસમા
જ સદરે કચરે. યા ધુમા વ મળી જરે ને
રમ ખાનુ ધરે અરે નેથી તેના ગોમ પાનુ

રસ ગાળવો-રસ કાઢ્યા પછી તે
જાડા કે રાખાયા ગાળી સવો ઝેણે, જેથી

(૨) આ પ્રમાણ એક બીજી રીતેય કહી શકાય છે, કારણ કે, રમ્યા જેટલા દર્શન નક્કર તત્ત્વો દોષ, તેટલે જ પ્રમાણમાં અને ધણ ધણ તો નેથી કેવળ એક દર્શન આજ પ્રમાણમાં જાણ તેમજ ધણ છે તે એમાં ફેર પડે તો ન્યાય જીવન સમજી શકે તે જાણ બનવા માટે મારીતરે એક કંઈ સુચારુ કરી જાય.

જે સદ્ગુણે મ્યરો થા ગીજી અપરુચના તેમા
મળી અષ્ટ હોય, તે સીકળી જાય

ગોળાની યનાયત મારે તો મિદનર તો' એ
છે કે, રમ કાઢ્યા પછી જેમ બને તેમ
જલદી-તરતાર-નેઈ વિકાગવો નોંધએ, પણ
જો કોઈ કાણુસર તેમ કાવુ મક્ય ન હોય
તો તેમા રસ માચનાત ફવા^૩ મેગવવી
નોંધએ, જેથી રમ ખગત પકડ્યા મિના
જેમને તેમ પછી સકે

૨૫ હિંદીઓએ-ગસ કાઢતા અને તેને
આગી લીધા પછી, તેને ઉદ્ધ જાનની વારી
આવે છે એ માટે પરેશા તો થોડા સ્વયંદ

(૩) એ દવા ફોર્મેશન છે અને તે દરેક કઠાઈમા-ગેમા આસાર ૧૨૦૦ થી ૧૩૦૦ રાત રસ હોય-નીચના પ્રમાણુસર હમેશામ છે -

ખેડે દિવસે	દરેક ડઝાઈએ પાચ તોલા
ખીન્ડે દિને	" " દસ તોલા
ગ્રીન્ડે દિને	" " પદર તોલા

ત્રામું નિ કરતા વધુ સમય રસ રાખવો.
દર્શિત નથી, એટલું જ નહિ પણ એવ માં
રાખવું ઝુકરી છે કે ફોર્મસિન એક ઝડૂરી રવા
છે અને તેથી ફોર્મસિન મેશરેડો રસ પદાર્થો
ગ્રાજ બનાવ્યા મિત્રા બી ન કોઈ કપરોગમ દર
નિત્ર લેવાનો નથી ગ્રાજ બનાવવા માટે તેને
કકાજવાથી ફોર્મસિનની અસર લઈ નય છે અને
તેથી ગ્રાજ એ ઝડૂરી અસરથી મુક્ત બને છે

(૪) આ કામ માટે એક ઉપદેશ મુજબ તરીકે મુજબ નખર જની ભનામજ કરાય છે, જેનું ચિત્ર મુજબ પર આપેલું છે અને તેની બીજી માટિની સેખમા આગળ અપાઈ ગઈ છે.

આ ચુના પર ચાર ઇંદાઓ રહે છે, જેમાની બે આયજ હોઈ, તેની નીચે બાવન બે છે. બચાદે જાણીની બે ઇંદાઓ જણી ન હનમા પાઠ્ય રજાય છે, જેથી ચુલામાની નરમ દવા પિમની વાટે જલદાર નીકળવા જવા એ બેઠે ઇંદા-હજોને નરમા પડેઆટલી નબ-મેટકે કે, નરમ દવા પાત્ર નકામી ન બચ તેની જરનીથી પખ

ગોઠી દેવે જોઈએ અને પછી, કદાચજોમા રસ ભરી, ઉકામવા પડ્યા શરૂ કરવી જોઈએ એ કામ માટે ગાનજી લેશે એરડીના કૂચા વાપરવામા આવે છે. ને તેમાથી પુરેપુરા રસ કાઢી લીધેનો હોય તો તે તાજા અને તાજા પચુ વાપરી સફાઈ કે પચુ જો તેમ કરવામા તકનીક પડે તો તે। થોડી વાર લગી તકકામા તાજી સુકા લેના જોઈએ

રસ ઉકામવા માટે આગ એકદમ ધીમી પચુ નહિ તેમ એકદમ વધુ પચુ નહિ જોઈએ શરૂઆતમા આગ મધ્યમ હોવી જોઈએ. આગ જતા વધા ની જોઈએ કારણુ જો આગ જોઈએ હોય તો ગોળ પીળા રંગના અને પ્રાચીન જેવો બારા પરતુ જો આગ વધુ હોય તો તે થોડા લાન રંગના અને કાળુ બને છે

રસ ઉકામવાની શરૂઆત પછી થોડી વારે તેમા મેનની છારી આનંદ લાગે છે અને જીનજેતામા તેની પોપડી જેની જખાઈ જતન છે. રસ ઉકામતો જલ્દી જો છારી આનંદની જાણ તેમ તેમ—

છારી કાઢવી જોઈએ એ કામ માટે સામાન્ય ચમચ કે દારાન છે એ તે પડે

ફાઈદો મળે

ગોળ બનાવવાનો આરંભ કરતી વેળા તો અલબત્ત, આરંભ કદાચજોમા તાજા રસ બરજો પડે છે પણ પછી આગની ગેર કદાચજોમાના રસના ગોળ બની જતાએ કદાચજોમા તાજા રસ બરવાને બન્ને વાઈસ કદાચજોમાનો જરૂર વચનો રસ કમવાર આગની કદાચજોમા લઈ લવાય છે એ કામ માટે ચિનમા દેખાય છે તેમ દરેક કદાચને નજી પચુ લવાય. ડોચા હોય છે અને લગી તાજા રસ પચુ છેક છેલ્લી કદાચમા સરળતાથી બરી સફાઈ તે માટે રસ બરવાના વાસજીમાથી એ કદાચ લગી પાણીની નળી જેની નળીની ગોઠવણ કરાય છે (એ ગોઠવણ નહિ બને તો તે વિનાય થાથી સફ છે)

રસની ઉપલી સ્થાનીએ બ જોન ઠારીની પોપડી કાઢી લેવાય છે એ “કામ અગત્યનું” છે કારણુ કે જો છારી જરાગર નહિ કદાચમા આવે તો તે રસમા મગી જઈ જોગને ખરાબ કરે છે, માટે એ કામ કાગજપૂર્વક કરવાની જીવન રાખવી જોઈએ એટલું જ નહિ પચુ જુગન હોય તો રસમાથી ગંધા મેન દૂર કરી લેવા માટે હુંધ-પાણીની મેગવણી પચુ ઉમેરવી જોઈએ

રસ પરની ઝગી ઉતાર્યા પછી રસ ઘટ થતા માટે છે એ વેળા નેને ધીમે ધીમે પચુ સતત દનાવના રોજુ ઝૂડરી કે જ્યારે રસ પુરતો ઘટ થઈ ચૂકે તેમાથી થોડાક લઈ હમ પચીમા તાજી, ગોળી થાળી જેની જો ગોળી જરાગર વાળી સફાઈ તો જે જ નેવાર થોડા સમજી, કદાચને ચૂના પરથી ઉતરી, એ જાડા રસને બીજી હડી કદાચમા કાઢી ધીમે ધીમે દનાવના રહેવો જ્યારે ને કડો પડના અને ત્યારે તેને—

કાનવાની ક્રિયા થાય છે, એ મુદ્દે જે તે ગીયા સાક કરી, તેમા બીજી કપડું ફેરવી, પછી તેમા એ સદગ્ગર ચરમ બાંડો રસ ભરી રહેવા દેવો જે જા હુનાને કઈ નચો સમા નથી નાચેનો જે ગીજી ન્દાનુ હોય તો કનાક મે કવાકમાજ કદાચ ગોળ ગીયામાથી કાઢી સકારો પચુ બીજી મજોના કદનુ હોય તો ગોળને ૨૪ કલાક લગી રહેવા દે, પછી બદાર કાઢી લેવો

દને ગોળ તૈયાર છે વેચી પણ સકો છે અને પેનૅથ તેજી કુપ્રોગ કરી સકા છે।

(૪) એ મેજવાળી પ તોવા દુર અને ૩૦ તોલા પાણી મિશ્ર કરનાથી બને છે એને ૩૦ ગોળ કરવાની રીત એ છે કે સરૂઆતમા ૨૦ કલાકેતો એ થોડી પાણી છારી આને તે બધી કાઢી લીધા પછી, અપ પરની હુંધ-પાણીની મેગ વળી મેગરી, રસો હલાવી કળવા દેવો એથી ફરી વાર છારી આવી બધો મેગ નીકળી જશે

ચાંદી જેવા સફેદ પથ્થુ તેથી વધુ સખ્ખ અને અકચરિત ધાતુના ચકામી, ખાવા, ગ્તાસ, ચમચા અને બીજી ડઝનખંધ ચીજો તમે જોઈ હશેજી. એ ને ધાતુ છે, જે જર્મન મિલ્લરને આપણે જર્મન ચાંદી કહી સકીએ- ના નામ તો દુન્યભરમાં પ્રચલિત છે.

જર્મન સિલ્લરની ખાસત અને ઉપયોગિતાથી કાંઈ અભાવ નથી આવે, આજે એ ધાતુ જે તાપમા અને નિકત તી મિથ ધાતુ છે- બનાવવાના થોડાક પ્રયોગો જોઈએ—

૧-તાણું ૫ ભાગ, નિકલ ૨ ભાગ, જસન ૩ ભાગ.

જર્મન સિલ્લરની સ્ફાળનાતેદ, ખરો એડ એવી બનાવટની કિંવામાં છે, કારણ કે તાણું, નિકલ અને જસનને એકજથ કરવાનું કામ સહેલું નથી. એને માટે ઉત્તમ રીત એ છે કે એ ફક્ડીગોલ્ડ, એકમા તાણું અને જસન નાખી પીગળાવો અને બીજામાં નિકલ. જ્યારે તાણું અને જસન પીગળી જાય ત્યારે તેમને લાકડાના ફરકા પરે દ્રવાતી મિથ કેરી, પછી તેમાં પ્રવહી નિકલ ઉમરી, ફરી વાગ દવાતી, એકજથ કરી ફરી લે.

૨-તાણું ૫૦ ભાગ, નિકલ ૨૩ ભાગ, જસન ૨૪ ભાગ.

આ પ્રયોગ મુજબ બનાવેલ ધાતુ ખરી ચાંદીનો ખુબજ મજાતી આવે છે.

૩-તાણું ૪૧ ભાગ, જસન ૪૧ ભાગ, નિકલ ૧૮ ભાગ.

આ ધાતુ ગરમ હોય છે.

૪-તાણું ૩ ભાગ, નિકલ ૧ ભાગ, જસન ૧ ભાગ.

૫-તાણું ૩૦ ભાગ, નિકલ ૩૬ ભાગ, જસન ૩૪ ભાગ.

એને 'સફેદ તાણું' પણ કહે છે.

૬-તાણું ૪૧ ભાગ, નિકલ ૩૨ ભાગ, લોખંડ ૨૩ ભાગ, જસન ૨૪ ભાગ.

એથ 'સફેદ તાણું' કહેવાય છે.

૭-તાણું ૫ ભાગ, જસન ૨ ભાગ, નિકલ ૧ ભાગ.

૮-તાણું ૬ ભાગ, જસન ૨ ભાગ, નિકલ ૩ ભાગ.

ચમચ, કાટા વ બનાવવા માટે આ ધાતુ ઉપયોગી છે.

૯-તાણું ૬૦ ભાગ, જસન ૨૦ ભાગ, નિકલ ૨૦ ભાગ, લોખંડ ૨ ભાગ, મીઠું ૩ ભાગ.

૧૦-તાણું ૫૩૬૬ ભાગ, નિકલ ૧૭૩૬ ભાગ, જસન ૧૩ ભાગ.

૧૧-તાણું ૫૫ ભાગ, નિકલ ૨૪ ભાગ, જસન ૧૬ ભાગ, કમલ ૩ ભાગ, લોખંડ ૨ ભાગ.

એને 'જર્મન પ્લેટ' કહે છે.

૧૨-તાણું ૪૦૬ ભાગ, નિકલ ૩૧૨ ભાગ, જસન ૨૫૨ ભાગ, લોખંડ ૨૩ ભાગ. આ ચીની બનાવટ છે.

૧૩-તાણું ૧ ભાગ, નિકલ ૧ ભાગ.

૧૪-તાણું ૨ ભાગ, નિકલ ૧ ભાગ.

આ ધાતુ એટલી સફેદ નથી, જેટલી કે ૧૦માં પ્રયોગની ધાતુ છે.

૧૫-તાણું ૫૭ ભાગ, નિકલ ૨૦ ભાગ, જસન ૨૦ ભાગ, મીઠું ૩ ભાગ.

૧૬-તાણું ૫૫૬ ભાગ નિકલ ૨૬૬૨ જસન ૧૭૬ ભાગ.

૧૭-તાણું ૫૦ ભાગ, જસન ૫૫ ભાગ, નિકલ ૨૫ ભાગ.

અત્યંત સફેદ અને ઉમ્મદા ધાતુ અને છે.

૧૮-તાણું ૫૪ ભાગ, જસન ૨૮ ભાગ, નિકલ ૧૮ ભાગ.

“ક્રમર” : આંક ૧૧૦મો

૧૬-નાણું ૬૩૨૬૬ આમ, જસન ૧૭૨૬૬
આમ, નિકપ ૧૮૨૬૬ આમ.

૧૭-નાણું ૫૫૨૬ આમ, જસન ૨૪૨૬
આમ, નિકપ ૨૦૨૬

૧૮-નાણું ૪૬ આમ, જસન ૨૪ આમ,
એકપુનિનિયમ ૨૬ આમ, નિકપ ૨૪ આમ

૧૯-નાણું ૮ આમ, જસન ૨૬ આમ,
નિકપ ૪ આમ

૨૦-નાણું ૮ આમ જસન ૩૬ આમ,
નિકપ ૬ આમ

૨૧-નાણું ૮ આમ જસન ૬૬ આમ,
નિકપ ૩ આમ

૨૨-નાણું ૪ આમ જસન ૧૩ આમ,
નિકપ ૧૧ આમ

૨૩-નાણું ૪ આમ જસન ૩૦ આમ,
નિકપ ૧૧ આમ

૨૪-નાણું ૩ આમ, જસન ૩૧ આમ,
નિકપ ૧૧ આમ

૨૫-નાણું ૨ આમ, જસન ૩૨ આમ,
નિકપ ૧૧ આમ

૨૬-નાણું ૨ આમ, જસન ૩૩ આમ,
નિકપ ૧૧ આમ

૨૭-નાણું ૨ આમ, જસન ૩૪ આમ,
નિકપ ૧૧ આમ

૨૮-નાણું ૨ આમ, જસન ૩૫ આમ,
નિકપ ૧૧ આમ

૨૯-નાણું ૨ આમ, જસન ૩૬ આમ,
નિકપ ૧૧ આમ

૩૦-નાણું ૨ આમ, જસન ૩૭ આમ,
નિકપ ૧૧ આમ

૩૧-નાણું ૨ આમ, જસન ૩૮ આમ,
નિકપ ૧૧ આમ

૩૨-નાણું ૨ આમ, જસન ૩૯ આમ,
નિકપ ૧૧ આમ

૩૩-નાણું ૨ આમ, જસન ૪૦ આમ,
નિકપ ૧૧ આમ

૩૪-નાણું ૨ આમ, જસન ૪૧ આમ,
નિકપ ૧૧ આમ

૩૫-નાણું ૨ આમ, જસન ૪૨ આમ,
નિકપ ૧૧ આમ

૩૬-નાણું ૨ આમ, જસન ૪૩ આમ,
નિકપ ૧૧ આમ

૩૭-નાણું ૨ આમ, જસન ૪૪ આમ,
નિકપ ૧૧ આમ

૩૮-નાણું ૨ આમ, જસન ૪૫ આમ,
નિકપ ૧૧ આમ

૩૯-નાણું ૨ આમ, જસન ૪૬ આમ,
નિકપ ૧૧ આમ

૪૦-નાણું ૨ આમ, જસન ૪૭ આમ,
નિકપ ૧૧ આમ

૪૧-નાણું ૨ આમ, જસન ૪૮ આમ,
નિકપ ૧૧ આમ

૪૨-નાણું ૨ આમ, જસન ૪૯ આમ,
નિકપ ૧૧ આમ

૪૩-નાણું ૨ આમ, જસન ૫૦ આમ,
નિકપ ૧૧ આમ

૪૪-નાણું ૨ આમ, જસન ૫૧ આમ,
નિકપ ૧૧ આમ

૪૫-નાણું ૨ આમ, જસન ૫૨ આમ,
નિકપ ૧૧ આમ

૪૬-નાણું ૨ આમ, જસન ૫૩ આમ,
નિકપ ૧૧ આમ

૪૭-નાણું ૨ આમ, જસન ૫૪ આમ,
નિકપ ૧૧ આમ

૪૮-નાણું ૨ આમ, જસન ૫૫ આમ,
નિકપ ૧૧ આમ

૪૯-નાણું ૨ આમ, જસન ૫૬ આમ,
નિકપ ૧૧ આમ

૫૦-નાણું ૨ આમ, જસન ૫૭ આમ,
નિકપ ૧૧ આમ

૫૧-નાણું ૨ આમ, જસન ૫૮ આમ,
નિકપ ૧૧ આમ

[૧૦૭ મા અંકથી આગળ]

સોનાનો ઢોળ

સોનાનો ઢોળ ચંદાવવાનો નવ જનન-
નીળી વેસા માટે પહેલા ચાગ પાથ વેગા ન્હાના
પાયા-અને મેશક, ન્હાની ચીઝા પ-આજમાઈશ
મરી, અનુનન મેગરવો નેહએ કાનુ કે,
૭ મા ચંદાવવામા પુરેપુરી સફળતા મેગરવ
માટે નેક ફરતી વધારે મુદાઆ પ-ધ્યાન
આપવાનું હોય છે અને એમા નહર માન
ચક્રન થતા ઢોળ બગાડત ચંદનો નથી અ
રિગર એટલો નો વિશાગ કે કે એની સમજણ
અદિ મે આન પાનાગા આપી મકય નથી
એ માટે આગળ સખા પ્રમાણે વા નો વ્ય
કિમન વિશાળ મેગરવું નેહએ વા "એ વિ
વની ન્હાદી પિત મો વાચી નેહએ દુઝમા
કહતા, મેનાનો ઢોળ મગમગ ચંદે એ માટે-

૧. મેનાના ઢોળના મિથળુની જનાન

૨. ઢોળ ચંદાવવાની દિશા દર્શાવવા

અપાતી જગી

૩ મેનાની ધનધૃત-નેનર અન

૪. વિગળીન મગ

એ ચાંદે ૫૦ જામ ધ્યાન આપવું નેહએ
ઢોળ ઝાઝું રસાંચે ચંદનું હોય તે પ્રમાણે
ઢોળનું મિથળુ ઝાઝું નવુ જનન વાપરવું
નેહએ, એનુજ નાંદિ મનકે એજ પ્રમાણે
વિગળીન જામાર દેડકા ૧૬.૦૦ નેહએ
ધન ૬૪ (Anode) તરીકે વપરાતી સોનાની
પેઇટ નાખતી મેનાની હાલી નેહએ, કાનુ
કે ને તે ગીતીત મેના વા ગીતીત પ્રકાર
મેનાની હાલ તે મેમા તામા વા વાળીનો

(૧) સોનાની પેઇટ રૂંદે છે થી વડુ પાવળી
હોતી ન નેહએ અને તે પેઇટિનમનાં તો વડે
જાવડી નેહએ, કારણ કે તાનાનો તાર વાપરતા
તેમાથી તામ્ર ઝાગળીને ઢોળના મિથળમા મળી
જવાય અને તેથી ઢોળ અગળ થવાનો દર રહે છે

બેગ મેગરવેનો હોય છે, તેને કાનુ જે ઢોળ
ચંદે છે, તેમા એ ધાતુઓની ખરામ અમર
પણ થાય છે, માટે ચોખ્ખા સોનાની પેઇટ
વાપરવાની ખુબ ચીવડ રાખવી જરૂરી છે.
જેમા સદજ માત્ર બેગ મેગરવેનો હોય એવી
પેઇટ આ મામ માટે રાખવી ન નેહએ

એ તો મેા કોષ જાણે છે કે ઢોળ
ચંદાવવાની રીત એ છે કે, નામણમા-મેશક
તે નીી વા કાચનું હોય-ઢોળનું મિથળ
બગીને જુરા ૫૦ મુમય છે, જ્યાં તે ૪૨૫
ગરમ થતા તેમા ધનધૃત તરીકે સોનાની
પેઇટ અને નાણધૃત (Cathode) તરીકે
જે ચીઝો ૫૦ ઢોળ ચંદાવતો હોય તે ચીઝો
(આગળ વખા પ્રમાણે ગરામ સાફ કરીને)
એ નામણમા જુના જુના તાંથી બાંધીને
થોડે થોડે દુઝ મુકવામા આવે છે અને એ
બેઝના તાંને વિગળીક જેમરી માથે નેહએ,
વિગળીક મગ વડે ઢોળ ચંદે છે ઢોળ બગાડ
ચંદે છે વા નાંદિ તે માટે ૫-૫ મિનિટ મુળ
ચીઝને કાઢીને તપાસવી નેહએ જે ઢોળ
ખરામ ચંદનો ન હોય તો તેનુ કારણ જાણીને
તે માટે ધનુ ૫૨૫ જનએ અને જે ઢોળ
મગમગ ચંદનો હોય તો તેને અગાઉ પેરેજ
નવા દેવો નેહએ એની સમજણ માટે ચંદી
નહેના ઢોળનો રગ પણ રીક રીક માર્શલન
૩૫ થઇ રહે છે વિગળીક બગ ચાતુ થતા
મુમ ચીઝો રગ તરતજ એ ત્રણ મિનિટમા
જનવાળો મેના જેવો પીગો થઇ જવો નેહએ.
જે આઉન વા મિથ જાન રગ થાય અને તેના
નેહએ-તારો આગળથી પરપોટા દુનતા દેખાય
તો ઢોળ રૂંદી જડપવી ચંદનો હોવાથી, મેનું
"જળી જતું" સમજવું, જે એ રગ આઉનને
મનને ઘેરો મેનજ થાય તો ઢોળ ખુબ જડપવી
ચંદનો સમજવો, પણ જે રગ મદે-જનુ

મિશ્ર થાન તો દેગ મુરત કરતાય વધુ ધ્રુમે
ચઢતો બળબો બે ચઢતો દેગ અરબચડો
હોય તો ધનધન પેછા મુરત કરતા વધુ
મહોળી યો મહાધરવ ચીએની નધારે નિકટ
મુમયતી હોડી જોઇએ કુકમા મૂગ કારણ
ગુ હે તે બળબી તેનો દનાજ કરવો બેછએ
જો દેગ અત્યંત ઝડપથી ચઢતો હોય તો
નિજગીક બળ સદગ ધગદગથી તે ધીમે
ચઢશે ને અત્યંત ધીમે ચઢતો હોય તો
નિજગી-બળ સદગ નધારાથી તે ઝડપથી
ચઢશે

હવે આપ : ત્રાસક મિશ્રણો જોઇએ

[૧]

અક સ કા ૨ આક મુદ ૨ ઓસ ફોરે
ઓક સાગ કિ ૨ ૮ ઓસ ચોખ્ખુ પોટા
સિનમ સાવના ૩૨ જૂમ ગોલડ કનોરાઇડ
૧૬૦ ગ્રેન અક-પાણી ૧ ગ્રેન

પાના થોડુંક અક-પાણી એક ઓગમન
યા ચીની કે કાબના વાસચુમા ૦.૬૫, તેમા
ફેરફર આક મોડા નાખી ગરમ કરી
ઓગમવાયો પછી એવાજ બીજા નાસણુમા
થોડુંક અક-પાણી લઇ, તેમા તાપસફાઇડ
ઓક માડા અને પોર્ગાશિયમ સાનનાઇડ એ ગ
ળાવો અને પછી ઝીનાજ એક ગ્રીન નાસ
ણુમા ત્રાકી જયેન મધુ અક-પાણી લઇ
તેમા ગોલડ કનોરાઇડ ઓગમાડી ના વગે
મિશ્રણો તૈયાર થઇ ત્યાર પછી, ગોલ
ડ નારાઇડ ૫ ગુ મિશ્રણ ફોરે ઓક મોડામા
મિલવણુમા-ગે કકુ થયુ હોય-રેડી પછી તેમા
પોર્ગાશિયમ સાવનાઇડ અને માઇસ ફાઇન ઓક
મોડાન ગુ મિશ્રણ ગેગી લો હવે દેગુ
મિશ્રણ તૈયાર છે

(૨) પોર્ગાશિયમ સાવનાઇડ પાછળ દગાદગ
જાર છે ખૂબા લાય વડે તેને રસી કરવા
બલકર પશ્ચિમ નીપજવાનો ડર રહે છે માટે
એને ચીપીઆ વધીન સ્પર્શ કરવો અને યીજ
દ ૨ રીતે એનાથી વેગવા રહેડ

[પાના પજથી આગળ]

હસ્તાક્ષર-નિના, પુછએ અને નહી મિદનતે
દસ્તાક્ષરના સમદ-વેપાર હાંગા પન મેગેનો
અક ૧૦૪મો કી ૪ આના

હાઇડન તાકી દગદગને મુન્દરી અક ૪૦મો

કી ૩ આના

હાઇડમાનુ ખાત-કેમ નંબર થાન કે ૨ અક

૮૭મો કી ૪ આના

હાથ વણાનું નાપડ એના ધધા રિં એક

૮૬મો અને ૧૦૬મો કી ૮ આના

હાથના મોજા-મુથવાની રીત અક ૭૪મો

કી ૪ આના

હાથીદાંત-હાથીઓ પકડવાની રીત તથા વકનો

દાથીદાંત બનાવના રિં એક ૪૫ ૪૮ ૪૯

અને ૭૫મો કી ૧૪ આના

હીઆ-ગીનામ રેના-રામ રિં એક ૬૦૬મો

કી ૪ આના

હીરા-ગનામગી હીરા બનાવનાના મોજો તથા

રિ-હી હીરાની ખાણો રિં એક ૫૬ અ

૮૧મો કી ૭ આના

હેર ઓક-દાદ દાદ ઓક અને નરદનિના

નેનમાથી તેમજ તાજા હુનોમાથી હેર ઓક

બનાવના (તેનમાધી વાસ અ ૨ મ કાદના)

તથા તે ૨ મ આપનાના ખાસ બરો સુદિત)

અક ૩૮ ૪૧ ૮૩ અ ૬૩મો

કી ૬૫ આના

હોઝિયરી-ગજકનાક, મોજા ૧ ૫ ૧૧ બના

૫ અને મારખાનાર માટે સંગ્રહ સચિત્ર માર્ગ

દર્શા. મુદકકોય મટે કિરીમી અક ૪૧

૧૫ અને ૮૬મો કી ૧૧ આના

અગર-મધા રિં એક ૪૮ મો કી ૩ આના

અગર-મત્તી-બનાવરી અક ૬૭ અ ૮૪મો

કી ૮ આના

અગરો-મુનાય કેના અ પા ચમેલી, દિશ

વના ૨૧ પ્રકારના અતરો બનાવના અક

૭૭ ૭૮ અ ૧૦૪ મો કી ૧૨ આના

અનનસ-નાવેનર રિં એક ૩૮ અને ૮૫મો

કી ૭ આના

[હુજ-હુઓ પાના ૬૭ ૫૨]

આ ટોળા-મિશ્રણ બોખાંડ અને પોવાદની સીજો પર સેનાનો ટોળા ચઢાવવા માટે ખાસ ઉપયોગી છે અને તે ૧૮૦° એકની ગરમીએ વપરાય છે.

[૨]

ખાંસદાદ છટ ઓફ સોડા ૧૩ ઓસ, ફોસ્ફેટ ઓફ મેગ્નેશિયમ ૬૩ ઓસ, બાઇ-કાર્બોનેટ ઓફ પોટાશ ૩ ઓસ, કોગીક મોડા ૩ ઓસ, મોખાંડ પોટાશિયમ સાયનાઇડ ૩ ઓસ, ગોલ્ડ કલોરાઇડ ૩ ઓસ, અર્ક-પાણી ૧ ગેલન.

એનેમલના એક મોટા વસણમાં ૩ થી ૬ ગેલન બેટનું અર્ક-પાણી લઇ, ગરમ કરી, તેમાં ગોલ્ડ કલોરાઇડ સિવાની બીજી દરેક સીજો નાખી, મોગળનીતે ફિલ્ટર કરી લે. પછી એક બીજા વસણમાં બાકીનું ઠંડું અર્ક-પાણી નાખી, તેમાં ગોલ્ડ કલોરાઇડ નાખી આગળાવો અને ત્યારે પહેલું મિશ્રણ ઠંડુ થઇ ચુકે ત્યારે તેમાં આ મિશ્રણ ઉમેરી, મેળવો.

આ ટોળા-મિશ્રણ પિત્તળ અને ક્રોમીયમ રંગુઓ પર મેનાનો ટોળા ચઢાવવા માટે ખાસ ઉપયોગી છે એ ૧૩૦° એકની ગરમીએ વપરાય છે.

[૩]

ફોસ્ફેટ ઓફ મેગ્નેશિયમ ૬૦ ભાગ, બાઇમસ્ટેટ ઓફ મેગ્નેશિયમ ૧૦ ભાગ, મોખાંડ પોટાશિયમ સાયનાઇડ ૧ ભાગ, ગોલ્ડ કલોરાઇડ ૨૩ ભાગ, અર્ક-પાણી ૧૦૦૦ ભાગ આ મિશ્રણ પાણુ પ્રયોગ નં ૧ ની પદ્ધતિએ જનાવીને ૧૨૦° થી ૧૮૦° એકની ગરમીએ વપરાય છે.

[૪]

ગોલ્ડ કલોરાઇડ ૨ ભાગ, મોખાંડ પોટાશિયમ સાયનાઇડ ૨ ભાગ, મોર્ડન કોલ્કેટ ૨ ભાગ અર્ક-પાણી ૧૦૦ ભાગ.

[ખાના ૬૬ થી આગળ]

અરીસા-વાવેતર અને તેનાથી બચવાનું ઇલાજો. અંક ૭૧ અને ૭૩ મો. • ક્રી. ૮ આના અરીસા-ઉપયોગ સંબંધી. અંક ૬૭ મો. ક્રી. ૪ આના અગુર કિંવા દ્રાક્ષ વાવેતર વિશે અંક ૬૫ અને ૬૬ મો. ક્રી. ૮ આના અગુર-રોપણો વિશે અંક ૪૪ અને ૧૦૮ મો. ક્રી. ૭ આના આપ્તક્રીમ-રસપ્રમેરી, વેનિસા, નારંગી વ. પ્રકારના આપ્તક્રીમ જનાવવાના ૭ પ્રયોગો અંક ૬૦ મો. ક્રી. ૪ આના આતશખાતી-પ્રકાર પ્રકારનું દારૂખાતું જનાવવું. અંક ૭૦ અને ૭૨ મો. ક્રી. ૮ આના આદુ અને મુઠ્ઠા-રોપણી અને સુકવણી વિશે અંક ૬૦ મો. ક્રી. ૪ આના આદુ-વાવેતર-વેપાર વિશે. અંક ૫૪ મો. ક્રી. ૭ આના આંગા અર્થાત્ ફેરી-વાવેતર, રોગોનો ઇલાજ અને વાચનના માટે પાઠસરની સુચનાઓ. તથા ફેરીના રસને ઇલાજમાં પેક કરવાની પદ્ધતિ અંક ૫૦, ૬૨, ૭૪, ૮૬ અને ૧૦૭ મો. ક્રી. ૩. ૧-૩-૦

ઇલેક્ટ્રોફોસ્ટીગ-નિકલ તાંબા અને કોબાલ્ટનો ટોળા ચઢાવવો. અંક ૭૮ મો. ક્રી. ૪ આના ઇસપચોળ-વાવેતર સંબંધી અંક ૬૧ મો. ક્રી. ૪ આના એમોનિયા-એમોનિયા અને તેની પેરા-જનાવટો અંક ૧૦૮ મો. ક્રી. ૪ આના એર પાયલોટ અર્થાત્ વિમાની-નવા ધધા વિશે ખાસ લેખ અંક ૭૪ મો. ક્રી. ૪ આના એરી રેશમના કીડાઓ-તેમની ઉછેર સંબંધી અંક ૭૭ મો. ક્રી. ૩ આના અને, જીવશો નહિ-આ તો ફક્ત એક-હાની સરખી યાદીજ છે આના ૩૦૦ ઉપરાંત દુન-વેની માહિતી કમરના પાછલા અંકોમાંથી મળી સકે છે ૨૮ પાનાની પુરી પિસ્ટ મુક્ત મળાવે અંકોના ઓર્ડર મુજબ પેના મોકલે લખો:-કમર ઓફિસ, મોદાગમવાડા, મુરત.

ફેનસા પાપરનાર દરદાષ્ટ જાહેરે તેમ કોલસાની બુટી પુરુષ નીકળે છે એ બુટી ઓડી વતી ઝીણી જાડી, હોષ ધરમતુ ભગતણ તરીકે કેવળ નકામી હોત છે અને તેથી એ બુટી નુકસાનમાં મણુપ છે.

પાવસાના વેતારીઓ તથા એથી વડુ બુટીદાતાને કે તેઓ આદરને મહોળા કોલસામાં થોડીક આડી બુટી આડી દે છે તોય છે તે સરનામે તેમને તમામ મદિને કુતરાન મણુ એવી ખારીક બુટી માથે પડીજ જતા છે જે કાચી પેસાથી કચરામાં જીરી દી પડે છે-જેટને કે તેમને પેલુ નુકસાન થય છે મહોળા કોલસામાં બુટી મિશ્ર કરનાથી તનો માન ઓછો ઉપજે છે એ વધારાની બુટી કચરામાં ફેંકા દેવાથી તે સવ એજ વલય છે.

આ પેસા નુકસાનનો એક મુદ્દાજ દવે ગણાય છે અને તે નકલી કોલસાના નવા પનો છે કારણ કે એથી ન માત્ર કોલસાની બુટીનો ઉપયોગ થઇ સકે છે જલકે મહોળા કોલસામાંથી જાધી બુટી દુર કરી નેતા મહોળા કોલસાનો વધુ માન પણ ઉપજી સકે છે.

નકલી કોલસા

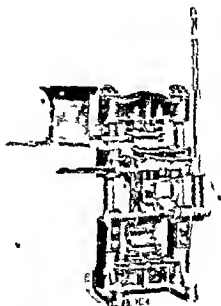
નકલી કોલસા એન કોલસાની બુટીમાંથી જનાવેના ફેનસા જ્વનત એ કામ માટે કોલસાની છુટી સાથે બીજા પદાર્થ મેશ વાડ કે પાણ તથા એ નકલી કોલસાના મુલ્યમાં કોઈ ટેર અને નથી જનકે.

આદોગ મિશ્રણ પુર્મિતમની કપુઓ પર મુરદી દેગ ચલવા માટે ખસ છે એવી જનાવસાની રીત દેગ મિશ્રણ ન મુરપજ છે.

[સિદ્ધાંત સુ દેગ-મિશ્રણના પ્રેએ જુનામ ૧૪૦ના અકમાં]

વધુ ઉચ્ચ અને એ અને તેથી સારા બાવે વેચી સકાત છે.

૨-કોલસાની બુટી ૨૦૦ ગનમ નાકાનો ૦.૨૫ ૧૦૦ રતન ગાળી કેલ દાર.અપ પગનો કોલસાની બુટી અને નાકાનો-૦.૨૫ મિશ્ર કરી તેમાં મેગ્નેટ કોલ નાક ઉમેરે કે થ મિશ્રણ તેનાર થાન પડો એ મિશ્રણની બીજા-અનમત કરી, તરફવાર અકાળા

બીજા-અન

કોલસા દાગી નક પડી તેો હનામાં મુકી સુકવી ની.

આ નકલી કોલસા ભગતણ તરીકે અરત ઉપયોગી છે.

૨-કોલસાની બુટી ૧૬૬ રતન લાકાના માસાવાડા ક મગની કાલગમુ ૨૧૬ રતન એકદાર ૧૨૬ રતન પાખી સદજ

અથને નાગી એકતુ પાણી મેગવો કે થત મેગમુથી થમ જાડ પડી તેો તિમમર બીજા-અનમાં લગી કોલસા નાગી ની

(૧) લાકાનો બ્લેક પણ મુળ સસ્તો મરે છે એકર કે ૨ અપિયામાં ૧ લાકી બરીને

૧

હિન્દી એક ગરમ દેશ છે અને તેથી અરિં બીજા દેશો જેટલો બિની કપડાનો વપરાશ નથી, તોય અરિં છ સાત કરોડ રૂપિયાનો બિની માપદર થઈ ગયે છે. એમાનો થોડો ધણો માલ હિન્દી બનાવટનો હોય છે, જ્યારે બાકીનો માલ પરદેશો ખાતેથી આયાત કરાય છે.

ગિનના ઉઘોમની દ્રષ્ટિએ ઘેટા ઉછેરની અગત્યતા મ્પષ્ટ છે. ગિન એક એથી કુદરતી બાખીશ છે, જેની બરાબરી કરે એવી કાંઈ સીમ હજી બનાવી સકાઈ નથી-નકથી ગિન બને છે, તે છતાં પરિણામે ઉંદા ગિન મેળવવા માટે ઉંદા ઘેટાઓને સુધારીને ઉછેરવા જોઈએ કારણ કે, એમની ઉછેર જેટલી વધુ સારી હોય તેટલું જ ગિન વધારે ઉચ્ચ પદ્ધતિનું અને મોટા પ્રમાણમાં વપડા થાય છે. જ્યાં ઘેટાં પોતે ખાંડાં રહેતાં હોય, જોરાક આરો ન મળતો હોય, રહેવાની જગ્યા ન થયેલા હોય, સ્વચ્છતાનું ધ્યાન ન રખાતું હોય ત્યાં તેમનું ગિન સાફ ઉતરે ખર્ચ ન લાગે. કેટલેય દેશોએ તો આ એવા ઘેટાં પર ગિન થતું જ નથી યા જે સહજ સારુ થાય છે, તે જેટલી દલકી પદ્ધતિનું હોય છે કે તેની કશી કીમત ઉપજતી નથી.

ગિનની ઉત્તમતાનો બીજો આધાર ઘેટાની આંત પર છે બધી જાતના ઘેટાઓ પર એક સંખ્યા આનનું ગિન થતું નથી, ઘેટાંની જેવી દલકી બારી આવે, તેનું દલકું બારી ગિન થાય છે, એટલું જ નહિં પણ જુદી જુદી જાતના યા જુદા જુદા દેશના ઘેટાંઓ પર થતા ગિનના પ્રમાણમાય નોંધવાપાત ફેર પડે છે. એથી ઉંદા ગિન મેળવવા માટે ખુશી છે કે—

હિન્દુસ્તાનમાં લગભગ ત્રણ ચાર કરોડ ઘેટાં છે, જે દ્વારા વર્ષ દહાડે ઘેટા ટીક બે રત્તેને હિસાબે છ કરોડ રત્ત બનુ પડેલા થાય છે.

ગિનનો ધણો પણ કંઈ ન્દાનો સુનો નથી. એક હાથે હિન્દમાંથી ગિન પરદેશ ગય છે, તો બીજા હાથે પરદેશી ગિન અને તેની બનાવટો હિન્દમાં પ્રવેશ છે.

આ રહ્યા હિન્દમાંથી પરદેશ ખાતે થયેલી ગિનની નિકાસતા આગળ—

૧૯૩૫-૩૬	૩ ૯,૬૪,૦૦,૦૦૦
૧૯૩૬-૩૭	૩ ૩,૭૬,૦૦,૦૦૦
૧૯૩૭-૩૮	૩ ૩,૭૨,૦૦,૦૦૦

અને, આ ત્રણ પરદેશ ખાતેથી હિન્દમાં ધણી આયાતના આગળ—

૧૯૩૫-૩૬	૩ ૨,૫૦,૦૦,૦૦૦
૧૯૩૬-૩૭	૩ ૨,૬૬,૦૦,૦૦૦
૧૯૩૭-૩૮	૩ ૪,૧૫,૦૦,૦૦૦

- ૧, ઘેટાં ઉંદા જાતના હોય અને
- ૨, તેમની ઉછેર-પદ્ધતિ સુધાર હોય.

૨.

હિન્દુસ્તાનમાં મુખ્યત્વે પાળખ, સંસ્કૃત પ્રાંતો, સિંધ બલુચિસ્તાન અને ખિસ્તને ગિનના વેપાર કેન્દ્રો તરીકે ગણીલા છે, જે કે ઘેટા ઉછેર એ પ્રાંતો સિવા બીજાનું કેટલાક પ્રાંતોમા થાય છે, પણ તે એટલા ન્દાનો પાયા પર કે જેની કશી ગણના કરી ન સકાય. એ સિવાય ઉંદા ગિન ટિબેટ અને આંધ્રા-નિસ્તાનથી હિન્દમાં આવે છે, પણ એ એક પરદેશો હોઈ, એની સાથે આ લેખને કશી સંબંધ નથી.

ખર્ચ રહેતાં હિન્દમાં લગભગ દરેક પ્રાંતમાં ઘેટાં ઉછેરી સકાય છે. એને માટે એતર આ જુલું મળવાન કે-પહાડી ગમીન બંધારેલી યદ પર છે અને એક એકરના ન્દાનકડા

નિરાશમાં ૧૦૦થી ૧૫૦ થેડાં ખુલી ખુલી ઉઠેલી જાય છે વળી એને માટે કંઈ ઉપદેશ જમીનથી જીરવ નથી પડતર જમીન એ કામ માટે ઉપયોગી થઈ પડે છે, કાચુ કે એ જમીનમાં જે કરવાનું છે, તે ફક્ત ધાસ ઉગાડવાનું છે—જે આવેતર નિશંક, કોઈ પણ નકામી જમીનમાં થઈ શકે છે

નદના પાયા પર થેડા ઉઠેર માટેની એક યોજના એ છે કે, સરજાન ૧૦૦ થેડાઓ અને ૧૦ થેડાથી કરાવ અને ધીમે તેથી અવગત વધતી જાય તેમ તેમ જરૂરો પણ વધારવામાં આવે. અવગત, થેડા ખરીદવા પહેલાં એ જોઈ લેવું જરૂરી છે કે તે ઉત્તમ ગાતનાજ હોય, કચરો દિ-દમા થતા થેડાની ધણી જાતો જાન આટલે કેવળ નકામી—એટલે કે નફાને જરૂરે નુકસાન કરાવે તેવી—હોય છે, તેથી થેડા ખરીદતી વેળા એ મુદ્દા પર ખાસ લક્ષ આપવું જરૂરી છે

• જિન માટે નીચરી દિન્દી જાતેની જવા-મણુ કનાર છે—

૧. કોઈગાદુરના ‘ફૂડગ્રા’ જાતના થેડા, જેમનું ‘મોડુ’ કાચુ હોય છે
૨. હેસરી જાતના થેડા
૩. દકત તરફના થેડા, જેમને ‘મુંજાળના થેડા’ પણ કહે છે અને જે વાણુ જાન આપે છે

૪. રજપુતાનાના થેડા

૫. ‘પકના’ નામની જાતના થેડા

૬. નેપાલના જાતી થેડા

૭. હિમાલયના જાતી થેડા

૮. દિમૈટના જાતી થેડા

જમીન—એને માટે એક એક જોડર જેટલી જમીન ખુલી છે. એ જમીનમાંથી ૪૦ થુડ લાગી અને ૩૦ થુડ પહેણી જમ્યા મુપડા માટે જુદી રાખી, બાકીની જમ્યાના ત્રણ

સરખા આમ કરી, તેમાં વાસ વાવવામાં આવે છે. મુજ જમીનની ચરે તરફ પાસવા ખાંડ હવજી ચીઝની પાંચથી છ થુડ જેની વાડ કરી લીધી હોય તે બસ

ધાસ—જમીનના ત્રણ ભાગ કરી જમીનને બરાબર થેડી, તેમાં ૨૫૩૬ (ફૂડગ્રા) ૫ એવરમાં ધાસ વાવવામાં આવે છે અને નિયમ રખાય છે કે ધાસે ઉગી નીકળે ત્યાર પછી બધા થેડાઓને પહેલા કટકામાં ૧૦ દહાડા લગી ચરવા દેવા ૧૦ દહાડા પછી એ કટકાને એમજ ગ્રેવા દઈ, થેડાને ખીન કટકામાં ૧૦ દહાડા લગી ચરવા દેવા એમ ૨૦ દહાડા પુરા થતા ૨૧મા દિનથી થેડાને ત્રીજા કટકામાં ૨૫ દહાડા લગી ચરવા દેવા એથી પુન ૩૦ દહાડા દિવા મહિના થઈ જતા, ૩૧મા દહાડાથી થેડાને ફરીવાર ૧૦ દહાડા પહેલા કટકામાં ચરવા દેવા, કાચુ કે વચ્ચાળના ૨૦ દહાડામાં એમાં ફરી વાર પુરતું ધાસ ઉગી નીકળું દરોજ એમ ૨૨૨ કટકામાં વારંવાર ૧૦-૧૦ દહાડા લગી થેડાને ચરવા દેવાથી તથા ૧૦ દહાડા લગી જમીનના તે કટકાને હેડવા વિના ધાસ ઉગવા માટે ગ્રેવા દેવાથી દરદમેશ થેડાઓને માટે ઉગ્યા તરુ ધાસ પાવુ રહેશે અને કદીયે ચારાની અછત પડશે નહિ

હુંપડું—થેડાઓને રાત્રે રાખના માટે ૪૦ થુડ વાણુ અને ૩૦ થુડ પહેણું મુપડું બનાવવું જરૂરી છે. કાચુ કે દિવસે તો થેડા ખેતરમાં ચરે છે પણ રાત્રે તેમને જૂવા જમીનમાં રાખી સંભાળ નહિ, માટે રાત્રે રાખવા માટે એવું મુપડું હોવું અનિવાર્ય છે એ મુપડું અવગત, કંઈ પાકું સિમિંટ ન તુ નથી મળતાવાતુ, જવકે જોના દિવાનો છંદ માટીની હોય કે અને છાપર પાસની છાજથી અને માટીનું મિશ્ર રંગ કાંઈ છંદ અને એ મુપડું બીજી રીતિય બનાવે તો તેમ પણ થઈ

સકે છે, પણ તેમ કરવાની ખાસ કુરૂર નેત્ર કશું નથી.

આ ક્રુપડામાં વચ્ચે એક દિવાલ બનાવી પડે છે, જેથી થેડીઓ અને થેડા રાત્રે બુઝાં બુઝાં રહી સકે.

ઉછેર પદ્ધતિ-થેડા ઉછેરવાની કામ ખાસ પદ્ધતિ જેવું કશું નથી. દિવસે તેમને ચરવા દેવા જોઈએ, અને રાત્રે ક્રુપડામાં બંધ કરી દેવા જોઈએ એ જ તેમના ચારવા વખત સુધડતા અને સ્વચ્છતાનો ખાસ રાખવો ફરતી છે અને જો સામાન્યતઃ ઉપક્રુ ધાસ એમના ખોરાક તરીકે પુરતું થઈ પડે છે. જો ક્યારેક કુરૂર લાગે તો ચણાનો ભડલો થોડાક પ્રમાણમાં આપવો સારો છે.

થેડાને પીવા માટે સ્વચ્છ પાણી મળે એવો બઠોબસત અવશ્ય કરવો જોઈએ એ માટે કમીનમાં ફેંકેકાણે પાણીના ન્હાનડા હવડ જોવા બનાવી લેવા, જેમાં દરરોજ સવાર સાંજ તાક્રુ પાણી ભરવાની ગોઠવણ કરવી જોઈએ, એટલુંજ નહિ પણ હવડ પણ સાફ રહે, તેમાં કામ પ્રકારની અસ્વચ્છતા ન થાય તેની કાળજી લેવી જોઈએ.

થેડાને થોડા થોડા દિવસે નહવડાવવા, કુરૂરી છે, પણ એ થેડા તેમના બદન પરના બિનને નુકસાન ન થાય તેની સાવચેતી રાખવા ચુકડું ન જોઈએ.

બિન-સામાન્ય : થેડાં પરથી વર્ષમાં બે વાર બિન કાપવામાં આવે છે એ કામ થોડાક અનુભવનું છે. થોડા સમયે બિન કાપવું જોઈએ એ ત્યારે બિન કાપવું ઠીક નથી એથી તેની ઉપજ જોઈ શકાય છે.

પુલ-૧૦૦ થેડીઓ અને ૧૦ થેડાવી ચરવાન કરવા માટે નીચે પ્રમાણે પુલ કાપી શકાય છે.

૧૦૦ થેડીઓ અને ૧૦ થેડાઓ રૂ ૮૦૦.
કમીનની ચારે તરફ વાડ કરવા

તથા ક્રુપડા બાંધવા તથા
હવડ બનાવવાનો ખર્ચ રૂ. ૨૦૦

રૂ. ૧૦૦૦

આમ રૂ ૧૦૦૦ તો મુળ પુલના થશે. એ સિવા ચાક્રુ ખર્ચ માટે રૂ ૫૦૦ બીજા હોવા જોઈએ.

વાર્ષિક ખર્ચ-આટલા થેડા ઉછેરવાનો વાર્ષિક ખર્ચ આ પ્રમાણે થશે—

કમીનનું ભાડું	રૂ. ૩૫૦
કમીનનું ખેડાણ-ખર્ચ	રૂ. ૫
ખાતરની કીમત	રૂ. ૫
ધાસની બીજની કીમત	રૂ. ૨૫
રખેવાળો ગાર માસિક રૂ. ૨૦	રૂ. ૨૪૦
પરચુરણ ખર્ચ	રૂ. ૫૦

રૂ. ૪૦૦

વાર્ષિક આવક-અને હવે જોઈએ, આ વાર્ષિક આવક :

૧૦૦ થેડીનું દુધ દરરોજ	
રૂ ૪ પ્રમાણે	રૂ. ૧૪૪૦
૧૦૦ થેડાના બચ્ચાની વેચાણ કીમત દર રૂપિયા પાંચ પ્રમાણે	રૂ. ૫૦૦
૧૧૦ થેડાનું બિન. થેડાં દીઠ આઈ આનાને દિસાએ	રૂ. ૫૫
થેડાઓના નર્કનું ખાતર	રૂ. ૧૦૦
	રૂ. ૨૦૯૫

નફો-ગણતરી સહેલી છે.

આવક રૂ. ૨૦૯૫

ખર્ચ રૂ. ૪૦૦.

નફો રૂ. ૧૬૯૫

આમ રૂ. ૧૬૯૫ નફો થાય છે, પણ એમાં થોડીક છુટછાટ વધુ મુત્તાં રૂ. ૧૫૦૦ જેટલો નફો તો થોડકસ છે.

બહેનોના રૂપ શુભારતી પરદેશી દવાઓ

રૂપ શુભારતી માટે વપરાતી દવાઓ મોટે ભાગે પરદેશથી આવે છે, જેના ભાવ વધારાને કારણે અમણા નમણા થઈ ગયા છે અને આજની હાલતમાં તે દરેક વપરાતો સંભર છે

આ તે સુંદરી તક છે, જે કદી કદાચજ દાય વાગે કે આજેજ મંડી પડે, એવી દવાઓ જનાવતા નહાની પુછેલા સેકડો રૂપિયાની માસિક આરાક મેળવવાની આ ખરી તક છે અને એ દવાઓની બનાવટ વિશે મોઝાએ દરેક મુજાવાનું નથી કારણ કે, બધાના સવાલકાર તરીકે

કોસ્મેટિક્સ

મવચ્છંદ કે, જે રૂપ શુભારતે વગતી દરેક બીજો જનાવતા, વાપરતા અને વેચવાને લગતી માધિતીનું ખાસ પહેતું અને એકતુલ્ય શુભારતી પુત્રક છે એના વિવિધાનુક્રમી ક્રોધી આ રી —

કલ્ક સા બિઝામ	મિલ્ક એફ ટાલેર	વાજ માટેના લોશન
માલજ અને સુરમે	— — રોઝીય	વાજને શુભાદાર જનાવનાર
ડીમ લેવી	રૂઝ, પ્રવાલી	પ્રવાલીઓ
ફાન્ટ ડીમ	— પાવડર	પેનિસિન ડીમ
વિદ્ધરા માટેના પાવડર	— મયમ	શેમુ પ્રવાલી
— લોશન	લાર્ડમન્ટુસ સ્વિસરીન	— પાવડર
ફૂપ મા માડપ ફોરા	લાલીના રૂપના સાથુ	રદાર્થ ડીમ
ટોઈલે પાવડર	— વિપરિતક	રેનો ડીમ
— મિલ્ક	વાજ કાદનાર દવાઓ-ડીમ	સાથુ અરુમરી
— માલુમી	— પ્રવાલી	— પારિવિંક
તરલ અન્ટા	— બુખીઓ	— મંધરી
તેજની વાસ ફૂર ૩૨ ૦	— સાથુ	— શુભાની
— ફેપરેલની	વાજ માટેના ડીમ	— બનેલીને
— તલની	વાજ માટેના તેલ	— રમણખારને
— સીંગદાખાની	— ફેનડાનુ	— ટોલ નેલ
તાલ માષ	— ખરા મુજ પીદાર	— રવાઇ
દવાના નામે વિષે	— ખમનુ	— પ્રવાલી
દામ જન કારોનિક	— ગુવડગીન	— પામી વારિયો
— ડીમ	— બમેલીનુ	— દામી
— પેમ	— ચપાનુ	— મુખી
— બુખીઓ	વાજ માટેના તેલ જનાવરી	— મુકને
નેલ પોલિસ	— મુજ પીદાર	— થલાન થલાનમે
પોમિડ અને સિલિપનદાન	— લોરસવીનુ	— લેવેનડી
ફેઈસ પાવડર	— આસક	— વર્તેના
— લોશન	— મોજરાનુ	— વેનીય
બાય મોલ્ટ		
મિલ્ક એફ આમન્ડસ		
— — કોરીસ કમ્પાડન		

ખાસ બીજી આવૃત્તિ એન્ટિક કાગળ, લં ખાના, સુદ ૧૭ પાછ અને મોદક ઉપરંગ કીમન માત્ર એક રૂપિયા (રૂપાવ અર્થ દોઢ આગે) (ખર્ચ અને વિદેશ બે મિલિંગ)

કુમર એફિસ, એદામગ્ધાથ સુરત.

ઉદર નરસાહનાર દવા

ઓષધ અંબર ૧ તોલો, ઓષધ ઓકમ
ગોલ ૧ ટોલો, સોટ અપ પુરતો

જેહ તેને મેળવી, તેમાં અપ પુરતો
સોટ નાખી, નાની નાની ગોળાઓ બનાવી
લો અને જ્યાં ઉદરોની દોડધામ વધુ થતી
હોય ત્યાં એ ગોળાઓ મૂકી, તેની ગઢીકમાળ
એકાઃ રકાળીમાં ઉદરો માટે પીવાનું પાણી
મૂકી દો. તેજની ખુરશી ઉદરો ખુશી ખુશી
એ સોટની ગોળાઓ ખાગે ગણુ પાણી પીતાજ
ખેટુપ્પ થાણ ત્યાંજ પડી રહેશે એ ખેટુની-
જે અર્ધાં દિવસ લગી કાઢમ રહે છે-દનમિવાન
તેમને ત્યાંજી ઉપાડી દુર મૂકી આવશે તે
તમારું થ- ઉદરો-મુકત થઇ સકશે

કપડાં પર લખવાની કાળી શાહી

(અ) ડાપર કંસારાઇડ ૧૩૦ ગ્રેન,
સોડિયમ કલોરેટ ૧૬૦ ગ્રેન, એમોનિયમ
કંસારાઇડ ૮૦ ગ્રેન, અર્ક-પાણી ૨ ઓસ

(બ). એનાલાઇન-લાયફ્રોકસોરાઇડ ૫
ગ્રામ, અર્ક-પાણી ૧ ઓસ, બાવળનો ગુદર
૫ ગ્રામ, ડિનસરીન ૨ ગ્રામ

જેહ મિશ્રણ બનાવી, જુદી જુદી લીનીમાં
વારી રાખો. વાપરતી વેળા ૧૦ ટીપાં મિથણ
અ અને ૪૦ ટીપાં મિથણ બ લસ, મેળવો.

આ શાહીનું લખાણ શરૂઆતમાં લીંબુ
દેખાય છે, પણ તાજગી કાળું થઇ જશે

કાળી શાહી

ફેર્સ સલ્ફટ ક્રિસ્ટલ ૨ ભાગ, ટેનિક
એસિડ ૨ ભાગ, બાવળનો ગુદર ૨ ભાગ,
કાર્બોલિક એસિડ ૩ ભાગ, પાણી ૧૦૦ ભાગ.

ખાંસીની દવાઓ

૧-સુદ ૫ ગ્રેન, મરી ૫ ગ્રેન, ખાંડ ૧૦

ગ્રેન, અરુગીનું પાણી રહે તોલો.

બધાને મેળવી, દિવસમાં ત્રણ વાર લો.

૨-અર્ધતમળ ૫ ગ્રેન, નેદીમ્બનું શરબત

૧ સ્થળી, પાણી રહે તોલો.

બધાને મેળવી દિવસમાં ત્રણ વાર લો.

૩-નેદીમ્બ, સુંઠ, નવસાર, પીપર અને
ખાંડ સગભાગે લઇ, એમાં અપ પુરતું ગુદર
વાળું પાણી ઉમેરી, ૧૦-૧૦ ગ્રેનની ગોળાઓ
બનાવી લો.

માત્રા : દિવસમાં બે ગોળાઓ.

ચીનાઈ ચાંદી (Chinese Silver)

ચાંદી ૨ ભાગ, તાજું કપડું ભાગ, જસત
૧૮૩૬ ભાગ, નિકલ ૧૩ ભાગ, કોબાલ્ટ
૨૬ ભાગ, લોખંડ ૬ ભાગ

બધાને પીગળાવી, એકજથ થયે ઢાળી લો.

જી નસાહનાર જુદી

સજસાઇડ સલ્ફર ૧૦ રતલ, ટુલસે
અર્થ ૪ રતલ, તેપથેલાઇન ૨ રતલ.

બધાને મેળવી વાપરો

આ લાકી ફક્ત મરખાં બટકામાં પડતી
જુઓ માટે છે.

તાવ માટે જુદી

લાલ કટકડી ૧ તોલો, ન્હાના એલચી
દાણા ૧ તોલો

એકતે વાટી, ખુરત વેળા પાણી સાથે
બળગે માસાની પડીકી આપવાયી તાવની
તકલીફ દુર થઇ જાય છે.

દાંતને ગુન્ય દરનાર દવા

નીચલી દવા માટે તેના શોધક ડૉક્ટર
વિરેય હાલ્ટમેનનો દાવો છે કે, એ દવા
દંત-વિદ્યાના ક્ષેત્રમાં એક નવું જ પાત્ર ઉપાડે

છે તેમણે ૫૦,૦૦૦ પોડી ઓફર ઈન્કારી
ગોતાની શોધને પેન્ડ નર્મ કરતા, માનવ
કદનાણુ અર્થે મુક્ત ઓફર કરી દીધી છે

થાપોન ૧૩૬ ભાગ હુથિન અનકોદલ
૧ ભાગ, સ કરીક હથર ૨ ભાગ

મેળવણીને બાકિન ૨૫ની સી ઠીમા બની
રાખી કુરુગત પ્રસથે એમા કુનુ પુમક
બીજની દાત પર ૬૦ થી ૮૦ સેકન્ડ લગી
ધરી રાખરાથી દાત ઠી જગા શુ ર થઈ જશે
અને એ ગિતિ લગજગ એક કનાક લગી
કાયમ રહેશે

૨ એસ દરા ૨૦૦ વેળાલ હિરોમ અટે
કાંથી છે

દિમાગને તાકત આપનાર પાક

ખામની બીજ ૧૦ તોલા ધાણ ૧૦
તોલા વરીયાળી ૧૦ તોલા બસુખસ ૧૦
તેના સહે ઝીર ૧૦ તેલા કપામીયાના
બીજને ૩૨ ૫ તોલા પિસ્તા ૫ તેલા
સિતાઇત ૨ તેનો સાબમ મીસરી ૧ તેનો
ખાનો એનથી લાણા ૫ તેલા તપશીર ૨
તેનો મોનાના વર્ક ૫ નગ આનીના વક
૧૦ ભાગ સાકર ૪૦ તેલા દિશારનો ૩૦
તોના થી ૨૦ તેલા મધ ૪૦ તોના ગાયન
દૂધ ૮૦ તેલા આમગાળી મુરખો ૧ નેન
દરડાનો મુખો ૫ તેના નિલીઠ મુરખો
૫ તેલા સફરજાનો મુરખો ૫ તેના

પ્રથમ ગમી નકકર નાઓને જુદી જુદી
વાગી, બારીક બુદ્ધા ગનાવો પછી મુર ગાઓને
ધુમી લા નિશારનાને ઘીમા બુજીને વાન
કરો બપોરે તે લાલ થઇ જાય ત્યારે તેમા
દૂધ ઉમેરી પછી સાકર અને મધ મેળવે
અને ત્યાર પછી મુરખાગો મેળવી બધાનો
ખુન દનાવો એ મગી જાય રડી એક પછી
એક દનાવી બુદ્ધી નાખત જાય અને ખુન

દવાનતા જાન મધુ મગી મુકે કે પાકને
સહજ વાર પકાની ઉનાગી લેા

માના દરરોજ સાને, જમવાના વગ
દતાક પડેના સાકર મિશ્રિન દૂધ સાથે
તોવા માક નેવે રાને જમણુ ઓણુ મેધુ

દિમાગની તાકત વધારવા માટે અનુન
પાક છે

નકલી કેશર

થોડાક મઠે લાઇ ૧૦ દદાકા નગી ૫ લીમા
બીજની રાખો બપોરે ફણગા લગી ઠીમે
તા માપી ફેડા દદ મઠને સુકની લંબે એન
તેમના બારીક ફણગા છુન રડી બજે પની
ફણગા દૂલના ૨ ગમા (જેમા સદજ સાઇ
ખાર મેળવે હોય) તે ફણગાને પાચ છ વાર
રગી તેશી તા નકલી કેશર બની જશે

પિત્તગી માટે રેણુ

તાણુ ૨ ભાગ જસન ૧ ભાગ
ગમીને એકછાન કાં પછી ઠારી લેા
અને પછી જુ ન રડના નાખે

દેગી નાનાનશ

અર ૨૨ રગ ૨ ભાગ કાયન ૪ ભાગ
કમી મરનાળી ૧ ભાગ પેટ્રાનિમ પેપથા ૧૦
ભાગ મેધીનેટ રિપરિટ ૨૦ ભાગ
બધાનો મેળવી એકછાન થના રડી વાસે

બેલ-ધાતુ (Bell Metal)

આ ધાતુ ધમ્ડીઓ ન બનાવવા મટે
ખાલ હોધ, એ નામે ઓગખાય છે
તાણુ ૭૧ ભાગ કનક ૨૬ ભાગ જસન
૨ ભાગ લોખંડ ૧ ભાગ

બધાનો મેળવવાની નાળી લેા

મીઠી આદુ.

ઉમ્દા કુમળી આદુ ૧ રતલ, મધ અપ પૂરતો.

આદુને ઘોષ, જોતીને ચોગ્ય માપના કટકા કરી, અરબી પાણીમાં નાખી અદિં લગી ઉકાળો કે આદુ નરમ થાય. પછી તેને ખુબ બંધી, એક ગરમીમાં ભરી, તેમાં એટલું મધ ઉમેરો કે આદુ ઢંકાઈ જાય.

આદુ નરમ થાય ત્યાર પછી વાપરજો.

મોઢામાં લગાડવાની દવા

મોઢું આવી મથુ હોય તો સળી પર ૩ થીંટાળી ને વડે આ દવા ચોપડવી

ચોખ્ખો ઢંકણુવાર ૧ ચમચી. ચોખ્ખું મધ રૂકે તોલા

રેણુ પેન્ટ

ચરગી (લાડી) ૫૦ ગ્રામ, પીળું મીણુ ૨૫ ગ્રામ, રેનેટો લૂકો ૫૦ ગ્રામ, ઑઇલ લવેન્ડર ૪ ડીપા.

ચરગી અને મીણુને પીગળાવી મિશ્ર કરો. પછી તેમાં રેનેટો લૂકો અને ઑઇલ લવેન્ડર મેગી, પાચ મિનિટ લગી ઉકાળો, ઠારી લો કંઈક થયા પછી ગોળ આકાર કાપી લેજો.

વંદા નસાડનાર જુકી

ટકણુવાર ૨૬ રતલ, નિસારતો ૬ રતલ, કેકો ૬ ઑંસ

બધાને મેગસે જુકી બનાવો અને હુરત હોય ત્યાં છાટો.

વાયોસેટ શાહી

સ્કાર્વેટ રંગ ૩ ઑંસ, બ્લુ રંગ ૨ ગ્રામ, અરબી યુંદર ૧ ગ્રામ, પાણી ૩ ક્વાર્ટ, રેનડીશાઇડ રિપરિટ ૧ ઑંસ.

સ્કાર્વેટ અને બ્લુ રંગને ખરવમાં નાખી, રિપરિટ સાથે ખરલ કરો. પછી તેમાં યુંદર-વાળું પાણી ઉમેરી, ખુબ મિશ્ર કરી, ૨૪ કલાક લગી ઠરવા દઇ, ગાળી લો.

શાહીનું લખાણુ ભંસનાર દવા

અર્ક-પાણી ૪ ગેલન, ક્યોરાઇડ ઑફ લાઇમ ૧૧ રતલ, એસેટિક એસિડ ૧૪ રતલ.

ક્યોરાઇડ ઑફ લાઇમને પાણીમાં મેગરી, ગાળી લઇ, પછી એસેટિક એસિડ મેગવો.

શાહીનું લખાણુ ભંસવા માટે આ દવા લગાડી, થોડી વાર પછી બ્લોટિંગ વડે તેને શોષી લો.

એક વારની દિવાંથી લખાણુ પૂરેપૂરું ન ભુભાય તો ફરી વાર એજ ક્રિયા દોહાવવી.

સોઝોડોન્ટ

સાજુની જુકી ૬૦ ભાગ, મિલસરીન ૬૦ ભાગ, અલકોહલ ૩૬૦ ભાગ, પાણી ૪૨૦ ભાગ, ઑઇલ પિપરમિન્ટ ૧ ભાગ, ઑઇલ કલવજ ૧ ભાગ, ઑઇલ એનીસીડ ૧ ભાગ, ઑઇલ સિનેમન ૧ ભાગ, ઑઇલ વિન્ટરગ્રીન ૬૬ ભાગ

બધાને મેગવો વિખ્યાત 'સોઝોડોન્ટ' જેવું 'દુધ વૉશ' બનશે

સોંસ

સરકો ૧ ક્વાર્ટ ૧ પાઇન્ટ, લવિંચ ૧ ગ્રામ, કાળી મરી ૧ ગ્રામ. રાઇ ૨ ઑંસ, મુઠ ૧ ગ્રામ, ઘરગણુ નમક ૨ ઑંસ, આખલી ૪ ઑંસ, ફરી પાવડર ૧ ઑંસ, મરચાં ૧ ગ્રામ, મેથી ૨ ગ્રામ.

સરકો સિવાયની વાજીની ચીઝોને ખારીક કરી સરકામાં મેગરી, એક કલાક લગી ધોળી અંચ પર બેસ આપી, ઉતારી લો. પછી તેને એક અઠવાડિયા લગી ઠરવા દઇ, ગાળી લો.

સાણુના ભાવ વધી ગયા છે!

ચૂરણી લગાઈ મરૂ થનાજ દિન્દિમા સાણુના ભાવમા ૨૦થી ૩૦ પ્રકારો ઉઠાશે આવશે છે આ ખરી તક છે દેશ ની સાણુની અખત પૂરી પાડવા ઉપનામ પોતા માટે એક નફાવત પંથો રચાશે. ગુજરાત કાશિયાવાડમા પાછલા સત વર્ષમા સાણુના ૧૦૦ કરતા વધુ કારખાના ઉદ્ઘાટનાર, નિષ્ણોનોનિષ નિષ્ણાત સમાન--

સાણુની બનાવટ

ચોપડી ની મદદ લેા દરેક દરેક પ્રકારના સાણુઓ બનાવવાની સંપૂર્ણ માહિતી આપનાર એકનીજ શારનીન અને પ્રમાણબદ્ધ ચોપડી છે સદજ અખી માટે આ હુ ડા અનુકમણિકા તેજ જુઓ -

અગસીનુ તેજ	દિવીજ એજન્ટસ	સાણુ ઘાતુને પોતિશ
કઠણ અને કોમલ સાણુ	બમરેલા સાણુનો ઇલાજ	કરનાર
કપાસીઆન તેજ	બાયલિનનુ તેજ	મેપથેલ
કારબનુ તેજ	મહુડાનુ તેજ	પ્રવાલી
કાર્બોન ઓફ પોરાશ	મીઠું	પારશર્ક
કાર્બેચ તેજ	રજન કે રાજ ૨	પેટ્રોલિયમનો -
કાર્બીક પોરાશ	રાયણુ તેજ	બુધીગો
સોડા	લીમડાનુ તેજ	મધનો
સોડા સાઈ	સાદમયક પદાર્થો	મુરકનો
અરબી સાઈ	સાખરી	મોરકડ મે, બુલ, વાક
અરબી અને તેજના મિશ્રણ	સાઈન કરવાની કીચ	લીટો
ટકણા	સાઈનની પરિપૂર્ણતા	દેશમ ઘોવાનો
ટકણા અને	બાણુવાની રીતિયો	વિણનો
ટકણાનો કીચ	સાણુ આયોડાઈડનો	વાળ કાઢવાનો
ટકો શુ બ કરવી	પાન ઘોવાનો	વેસેલીનનો
ટકો સાણુઓ	કપડા રાખારો	સુખડનો
ટકો તેજ	કપુરી-બર્થાનિક	સોડા
તજનુ તેજ	કાર્બો મારેનો	માટેના રનો
તેજનાથી વીકાસ વાસ અને	કેલ્સીક ખાસ ઝાવના	માટેની સુગધીઓ
રત દર કરવાની રીતિયો	કલિકા પ્રિન્ડર્સનો	સાણુની કઠાઈઓ, ક્રેશ અને
દવ બનાવવાની રીત	કોરટાનો મધકા	ખીલ સાખનો અને યતો
દવની જલવદના	ગ્લિસરીનનો	સોડા કિરકલસ
ધોવાના સાણુઓ	સુવરખી ગુવાની	ગોરિયમ કાર્બોનિક
પર્વ એરા	ટકણાઓનો	સોડિયમ સિલિકેટ
પાણીની પરિક્ષા	દાઘ કલોનીંગનો	હાલમત માટેના
પોશો સાણુ	વરતા દર્મી	સાણુ અને સુકી
	દાવ મારેનો	

પુલકની ઉપયોગિતાથી પ્રેરાઈ ગુજરાતના બધા જાણીતા સાણુના કારખાનાઓએ એની એક કરતા વધુ પ્રતો પોતાની પ્રયોગશાળા માટે ખરીદી છે,

પહેની આશુરિતની થોડીકજ પ્રતો હવે બાજી છે વૃદ્ધી મચાવી છે. કદાચ પાછાથી કોઈ પણ કીમને નહિ મળે

જતા એન્ટ્રિક કાગળ ૨૦૦ પાના ૭ મિત્રો કપડાની પાકી બાંધણી

કીમત રૂપિયા બે (દિન્દિમા ૪ ખ છ આનાં) [નિદેશ આર શિનિગ]

શિરનામુ.—કમર ઓફિસ, સોદાગરવાડા, સુરત.

માન્ય વેચના માટે માન દેખાડનાનો સિદ્ધાન્ત એમ તો બધેના માનસમાં છે અને તેથી તેનો અમન જેવો એક આચાર્યને દેશની દુકાનોમાં થાય છે તેમજ તેને કોઈ નિર્જન ગાંધગ્રામ પણ થાય છે તકાલત સિદ્ધાન્તનો નથી પદ્ધતિનો છે જેની જેની પદ્ધતિ, તેવો તેનો ઉપયોગ

માસનો દેખાવ રીતે થઈ શકે છે એક તો સામાન્ય રીતે દુકાનમાં બડકેના કિંમતો જોવેના માન-ગ્રાહી દ્વારા, અન્ય રીતે દુકાનની બહાર દેખાવ-બારી થાય છે આ દેખાવ-બારીમાં જોઈએના માનના નમુનાઓ દ્વારા જોવા તે કરી કરી ધધાના ધુમધુમ તરંગથી હોય છે અને કદી કદી સદાચ તરંગથી આ જોઈ કે મેકે જીનિસે માન્ય વેચાણ કરના જોઈ પતા અરો નામ તરંગી રંગે ઉજા, પરંતુ જો મનની સત્તેરે રંગ પદ્ધતિને કરના તો તે ખરેખર સુન્દરી આદિગત પણ બની જાય છે

દેખાવ-બારીની સમજના જે બુદ્ધિ સિદ્ધાન્તો કે ને આ ન્હા —

(૧) તે અત્યંત જતા ગતિની નવી આકારે એની આકર્ષકતાની જોઈએ

(૨) બગીચા કરનાર નીકળેનાઓના અનરમા એજ નીકળી બગીચા કરનાની તીવ્ર ઇચ્છા ઉત્તેજન કરે તેવી રમિક દેખાવ જોઈએ

(૩) માનની ખુશીઓના બારીકાઈથી જણાવવા કરે તેવી પદ્ધતિમાં હોવાની જોઈએ

(૪) વેપારીની દીની દી અદિગત કરે ન્હા

(૫) વેપારીની પ્રતિષ્ઠા વધારે એની કોમ્પારિસન યોગ્યથી તથ્યગરેથી તેની જોઈએ ધણી વેળા તે આ પાસે બધેને અનુભવી મનુષ્ય થાય છે આ ધણી વેળા માન અમુક રીતે ખરોતો લઈ સમિત રાખીને થયે તેમ જોઈ રાખવા પડે એક રીત

બીજી હોય છે એના ધોય વિનાની દેખાવ-બારી આન નિરૂપણી કે તે નવેપારીને કરી લાભકર્તા છે, ન બારીનાઓને પોતાની પસંદગી માટે સહેજે ઉપયોગી

આમ તેમ દુકાનમાં માન પુરુષ છે એ દેખાડના માટે બડકેની દેખાવ-બારી વેપારીની પ્રતિષ્ઠા અને કુશળતા પર એક કાળા ડબ સમાન છે બહુજો એના ભેગભેગ જીવજાતે એક કાળા માને છે, પરંતુ એ કાળા નથી, સુખાંધ છે વળી દેખાવ-બારીની આતરિક સમજના પેરેજ તેની પદ્ધતિમાં પણ તર્જન સાદી જોનારાઓનું લઈ હરે એવી રીતે જોઈએ રંગીન સ્પષ્ટ કે આરીસાની પદ્ધતિમાં મોટે ભાગે અત્યંત લાભકર્તા સમિત ધધ છે જા રંગીન કાપડ વગર તો તેનો રંગ આખને ગમે એવો બનતા લગ્ની આજી પ્રકારનો દેવો જોઈએ અને જુગલુ રંગનું કપડું વારંવાર બદલે જોઈએ એ પદ્ધતિ રમ-સિદ્ધાન્તની છે આ તેની અમર ખુબ સારી થાય છે એમા ખર્ચ વધુ નથી વળે એક છે, પરંતુ તાલ વધુ છે

જો દેખાવ-બારીમાં આદિરાતી લગતુ કાપડ પાટિયુ સુકતુ હોય તો તેનું વખાણ ધણી દુઃખાણમાં અનુદયથી વાચી સકાય એવા મોટા મીનામાં જાહેર કે વળેતુ હોતુ જોઈએ તેવો રંગ પણ દેખાવ-બારીની પદ્ધતિમાં રંગ સાથે એ સરખો જોના પ્રેમ ધધ જતો હોય એવો હોવો જોઈએ તેમા કાપડ અમાવાગણ હોય તો તે વીંઝ, પણ અલગમો ઉપર એક તો નમ્ર હોય એ વાત રાખતુ ઝુકી છે

1 Merchandise Stock

2 Show Window

3 Show Cases

દેખાય-આરીમાં મુદસા માસની આવે-
તમમાં બાકી માયીતી મુકી કે એ
એ મુદસા મયારપદ છે મારી માનવના છે
કે એ ના કાઠીકે પેનાયુ મ-સાલી મમમ
દેય તે તેમ મરુતું ખાટું નથી પ-નુ અક
મુનો ખામ પામમા મખરાનો ૨ એક-
દેમાર-આરીમા તદ્દન દસરે અંતે કીમતી
માત બેમગેમ મુકો નજર તે એ ન પા
સ્કિયાના મન પર નોકરે નરતી ગાન
કે દાખલા કોર અમુક દેખા-આરીમા
એ આસાલી કીમતના અંતે પાન કીસલી
બીમતો માય પામમા મુખર તે તે વે
રીલી મુખનાજ લખ ન અપોર માસલી
સમતર નજર ને મસ તેલી પેરનાજ
માસ સાય મુખય તે ખામ નતુ ત
તરી ૨૨૫ દોષ તે અમુક દખ ૨ ૨ મ
પેસ માસ માસ મલજર કીમત ન-દ ગ
ગો કરક વગુ કીસાલી-દાય તેમ સામી
કા પાકે છે પ-નુ ત નજરનામણી
વેતારનો ન દાર તિસ માત માલ ૧૫
નામો દોષ મેસા મલજેમા દેખા-
આરીમા માસલી કીમત જખરી દરી
તારીતી નથી તા તે માદકનુ લકા મેના
એક જમ ભરે તે બીમત પડવા મુખલી અદર
આવે તા તેરે માસલી ખુશીમા મમતલી
મકાને અંતેમયેજ મીમત પખ મો દેસાને
પણી માતલી અમતર પ્રમગે કમ
માસલી ખપત આ વેળા થઈ મકે કે નો
પખ કિયા કરવા એક એ મ-મી લી મમ
મમા બીલી કપ ઓ વેગદા નીકમ
મખાંઓ પખ દોષ કે મેર અસ મરજી નેઆ
નિકમ તિરકે એમા નસાલીર મે નવરમા
કનકુ મેઆ લી મમારી દેસાલી દોષ તે
દવા વેચાલી કી છે કે પેનાલી દેખા-
આરીમા માદકુ એકલી દાઓ મકે, ન
કે અપુર્ણી જાહે મમસય પખા નક

સાલી દોષ તે એ ૨૫૫ માસલી
તેદસાન વગુના દેખા-આરીમા મમત
વેધારી નુ માય મમલી તેમ ને લીમ
દરે પેનાલી મુની મુનાલી મેદસા
વમમી નદ તે
મમતલી દેખા-આરીમા મમતલી દોષ
એ તે મુકી મમ, પદત તે અત
મમતલી-તરી મામિ તુ ના અપી પખ ન
મકાત મેલી-તે ૨૨૬ દો મેકમ મુક ન
દેય તે મમી ૨૨૫ લી મદદ રો મમતલી
મમી કરી સકાત છે ૨૨૬ લી મેદન
મેતો રીતે મ-રી મેકમ કે મેકમ પ્રમ
પર ન જમા પદાની મેનામાસા લી માત
તકરીક પખ ન પદ જાતા લમી પ્રમમ
માપા પદારસામાપી જાત ન મમા એ
અદા આ તે વસે દેવન
આ તે લેખાત તિયને કુમા મમતપા
દાર તે દેખા-આરીમા કમના મખ
મિસાતે ૨ મનારી મદાય (૧) મે મેદલી
મુ આકાંકે અ (૨) લલ મ મેદલ
મ દેખા-આરીમા પ્રાય ૨ એ પખ માદ
ન-૨ મો એ અમકે અદિતન-ક/ના
કિદાને, તે એક મિધાતે જાદિનાત
એક મે દેખા-આરીમા ૨૨૬ લુ રીતો
મમત માપત ને ૨૨૬ લુ ૨૨૬ મેકે
પ્રેમના અક- પ્રકાસાલી ૨ ૫ તુ
કાસા અંતે ખીતર તિસ તિસ મે તિસ
એ કુજમનુ લમ-મિદ ૫૦૨ અમતના ક
અનુવતના ન-માપી એકે ૨ કીમત લી નથી

‘ક્રમ’ના ચિત્ર-પડોકા.
ક્રમના પામ એના ચિત્ર-પડો
મખાતુ લખના વાને વેલી નાપસના છે
તિસે માગ તથો —
ક્રમ-આદિ, મુત.

શ્રીઓના જીવનમાં ગૃહલક્ષ્મીના સંસ્કાર પુરતું નહું માસિક

શ્રી જીવન

વર્ષ ૧ લું
અંક ૩૯

સંપાદક
મનુભાઈ બેઘાણી

પાપ
૧૯૬૬

આ અંકમાં

૧ મનો ૨ ભેરવ રાગે ..	શ્રી. સંદગમિ ..	૯૭
૨ પુરુષ અને સ્ત્રી ..	શ્રી મુમુક્ષુ ..	૯૮
૩ જીવનનો યાત્ર (વાર્તા) ..	શ્રી મુમુક્ષુ ..	૧૦૧
૪ કમુદમ માયી ...	શ્રી જયચંદ દોશી ...	૧૦૪
૫ સુવર્ણચંદ્રી ...	શ્રી સતિનંદ ...	૧૦૯
૬ મોતનું કાવ્યકર્મન ...	મદાકવિ શ્રી ન્દાનાવાયલ ...	૧૧૦
૭ ગુણ (વાર્તા) ..	શ્રી ૨ જી દવાન ...	૧૧૫
૮ ઉપદેશ ...	શ્રી બેંગીયાન આરેમરા ...	૧૧૮
૯ સ્ત્રીઓનું કર્તવ્ય ...	શ્રી બાનાઆરેમ બેર ...	૧૨૨
૧૦ મને ઘર સાચવવાં આપડે છે ...	...	૧૨૪
૧૧ કુમારી પ્રદર ..	શ્રી ગિરિધર ..	૧૨૫
૧૨ ઉપદેશ (વાર્તા) ...	શ્રી મીનજી ...	૧૨૬
૧૩ ડોળીમાનું વૈદ્ય ...	શ્રી અનુભવી ...	૧૩૧
૧૪ ગેરમી ...	શ્રી નમીનદાસ પારેખ ...	૧૩૩
૧૫ હિત્ત આજનો મંગલ ..	શ્રી. મુગલનાથ સાહ ...	૧૩૪
૧૬ વાદ છે ? ...	શ્રી. દાષાળી ...	૧૩૫
૧૭ સ્ત્રીઓ ...	શ્રી. અન્યપૂર્ણા ...	૧૩૭
૧૮ સંજ્ઞા ...	(સામ્ય નયનકલા) ...	૧૪૧
૧૯ ગોશ્વમના માનવતા (કાવ્ય) ...	...	૧૪૧
૨૦ સ્ત્રીઓ ...	...	૧૪૩
૨૧ દુનિયા ઉદ્યોગ ...	...	૧૪૪
૨૨ ગાય અને ગાયો ...	શ્રી. મીનજીભાઈ પ. માલ ...	૧૪૫
૨૩ પુત્રી પતિવ્રત ...	...	૧૪૬

મિત્ર પુસ્તક માધ્યમ વાર્ષિક લેખાલમ

દેશમાં અલગેશમાં પરદેશ માટે

૪-૦-૦ ૪-૮-૦ આ: મીનીંગ

‘શ્રીજીવન’ કાર્યાલય : અમદાવાદ : અમદાવાદ

આવતે અંકે

મદાકવિ શ્રી ન્દાનાવાયલ
સીત, શ્રી પદ્મવતી મધ્યગીત
અને વાર્તા, શુભવંતરાય આચાર્ય,
મામા વરેશ્વર, અમુજન ચેક, ડો
કદમની વાર્તાઓને આલેખન-
લક્ષ્યાનુભવી લેખકોના મહા-
નીતો, શ્રી. રા. રાજાજીવન મદેનાયો
સતિનંદ રાજમાના સ્ત્રીમનાઓ
ગાયકવાડનું જીવન અને સંજ્ઞા-
શ્લોક અપુરા સ્ત્રીનિર્માણ,
નારક અને શ્રી ચિત્રાજી સ્ત્રીઓ
શ્રીઓના સંજ્ઞા હાસ્ય સ્ત્રીઓ
પ્રદેશના કાવ્યોને તેઓ પદ્યો
હાસ્ય મોશમનાં શાકભાજી.
અને ઘરે ગુણવંત આપડે
છે, અને સંજ્ઞા ઘરના આમ-
લના દેશ, તથા આમલના ઉત્તર
મિત્ર જીવનમાનુ ડોળીમાનું
વૈદ્ય આવશે. અન્યને બાલર
ખરીદીમાં માનવગંક માલ પડે
એ રીતે અસ્તરી ખરીદીને
નવે વિમાન આલના સંજ્ઞા
માલ માલ, મોલન અને
પુસ્તક પરિચય સ્ત્રીઓના મિત્ર
વિમાન પુત્ર મનોના લેખકોનાં
લેખોથી મનુષ્ય બનશે.

કમલ લેખાલમ ભરવાનું સંજ્ઞા: અમદાવાદ કાર્યાલય: માધ્યમ અને અમદાવાદ

[૧]

વેપાર ચલકામાં છાપકામનું રચન આને એક ખાસ કલાએ પહોંચી મધુ છે ગણ કાને તો છાપકામ વિનાનો વેપાર સભવિત હોઈ સકતો હતો, પરંતુ આને છાપકામના દ્વંદ્વમાં એ સહેજે સભવિત નથી જેવો ન્યૂનો મોગ વેપાર તેવું જોઈતું થતું છાપકામ જહી નેમર પેપર પોસ્ટકાર્ડ કે પરમીટ હોય કદી આકાશ કે રમીદા કદાચિત દસ્તખતો પણ હોય અને કદાચ પરિકાઓ કે સ્વચ્છિપરો પણ ગમે તેવાનું મોટું સાદું કે બપડાબધુ છાપકામ તો હોય તે હોમજન જેવાનું એ છે કે તે સારી રીતે મનહર રંગે છપાવ નામ માટેનું છાપકામ માત્ર ન હોય કામ અંગે પણ તે ખરેખર છાપકામ હોય આપણી નમણાઈ આગર રચાને દેખાઈ આવે છે ધણીકો કરકસરને નામે ગમે તેવું છપાવી ને છે પરિણામે તેમનું છાપકામ માત્ર નથી બચડતું, તેમના વેપારને તથા તેમના નામની પણ ધોડા પડે છે એટલે અદિ મેરૂષિવાની કરકસર-ખરેખર કલુસાક-પરદારમાં તેમને ખમો રૂપિયા જેટલી દાંડીકર્તા પીરડે છે

જે કેટલાક સામાન્ય મુદ્દા દર્શાવેલ વાકમાં રાખતાં જોઈએ તે આ રજા -

(૧) છાપકામનું સખાણ કામગીરી કરના પ્રમાણમાં જોતેનું જોઈતું હોય જેથી કરકામની સર્વ તરફથી-૫ ગુરૂતર હોય તો ત્રણ થા જેઠ તરફ-ગોડી ધણી જગત ખુદની પચુ હો અને તખાણુ કામગીરી ખરખર અડી રહે

(૨) બીજા માત્ર એનામ પસ કદાચ કે જેથી છાપેન કામગીરી તથાતો ગમે એનું બીજા આખો એ આણુ ન પડે એનું સુદન દેખાડે

(૩) એક કરતાં વધારે રજામાં પ્રપકામ કનું હોય તો એ રંગો એ બીજાનો જામ

[૮૦] -

એવો આવે-Harmonise થાય જે પસ કરવા જોઈએ

(૪) કામગીરી પણ સામ પ્રમાણમાં હોય

(૫) જ્યારે કે જાણી છાપવાની હોય તેને કુશળ કારીગર પામે નેના કરાવી બેલક મનાવી નેવો એમાં કલુસાક કરતા ચિત્ર કે મેક ખરખર હોય તો બધું છાપકામ મજદી વડે

[૨]

આપનાર નીચલી થોડીક મુશ્કેલીમાં નાચકોને ઉપયોગી થકા પડશે એવી ખાતરી છે એ-પ્રપ-

લેટર પેપર છાપાવી વેળા નેમા મત જોતનું કામ કામ મુરતન હોય તો એમાં બીજામાં આવી તથા એના સમીપમાં પેના વેપારનું વર્ણન દેનિદાન બન તારનું ચિત્ર નામુ અને થીછ કોષ્ટગતસ મુરતી મરિતી હોય તે છાપવાની જોઈએ જે-કાલિય પડે નેમર પેપર પચુ પોતાની પુરી કાલિયાન છાપાવી તરી જેવકીજા છે રાખ્યારે દા ગોડવો કે મેરૂષિયા પચુ આ વેળામાં રખાય તો વધુ રીક મુરતન હોય તોજ અને જરાજરે જાધોગતો આવી સકે તારેજ મેકાદ નાક થા ન્વો મેરૂષિયાને છે પરંતુ મેકાદ ને મનના જમી નરિજા કુકમા લેન નોર મુરતી બધી રિજતો મગાવે-જિ મુરતી એક અદાર નેમા ન દાવ વળી દેખાવે ને સદા આખને ગમે એવો હોવો જોઈએ જેટલી સર્વ વધરે દરે નાની મુદ્દના વધારે હોઈ ઉરે

પ્ર-મીના.

પરે રીજા પર નો માત્ર વેપારીનું નામ દમજ હોયુ જોઈએ અને તે પણ ખારીક બીજાઓમાં કાને દાલે ઉપર કે ચિત્રમાં

ખૂણે એ ત્રણ પીડીઓમાં નામ હામ આવી
નવ. વધારેમાં વધારે કુલ એક ઈચ પહેળી
અને લંબાઈમાં અઢી ઈચ જેટલી જગ્યા રોકાય
તો તે સુદર સાગશે. ધરજા હોય તો માત્ર
એકજ લાઘન વેપારના વર્ણનની પણ એજ
નામ હામ સાથે જાણી સકાશે, પરંતુ જુની
ફિ પ્રમાણે અડધો અડધ જગ્યા રોકાને
પરગીડા જાપાનવાની તકલીફ હવે તો નજ
વેપારી જેઠાએ અદિરાત માટે ઝુરૂરત હોય
તો ઉપર જણાવેલી જગ્યા જેટલી જીલ
જાધેરતા રચનની જગ્યામાં એ ત્રણ પીડીઓની
અદિરાત જાપની શ્રેયસ્કર છે, પરંતુ એ વેળા
નામ હામ સાથે વેપાર વર્ણનની લાઘન ન
હોવી જેઠાએ.

પરગીડાની પાછલી જાઝુએ ઝાંઝરાત
જાપની હોય તો તે જાપારી સકાય છે—પરંતુ
તેજ જધી જગ્યામાં નહિ, માત્ર થોડીક જગ્યામાં,
જેથી દેખાવે પરગીડાની પ્રતિષ્ઠા નાશ ન પામે
થોડુંક કાઠું.

એની ઉપર પણ માત્ર ઝુરૂરત પુરતા નામ
હામ સંદર પેપર પેટેજ જાપાનવા મહાન બેઠક
કે જોડેકે પોસ્ટકાર્ડ પર જાપારી ન જેઠાએ
મુસાફાત—કાઠું

વિચિત્રિંગ કાઠું પર ત્રીજા બીજામાં
પોતાનું નામ માત્ર જાપાય છે. પાછીજ ઝુરૂરત
હોય તો પોતાનો હોદ્દો કે પદ્ધતો એકાદ
વાક્ય ઉપસા બીજા કરતા ત્રીજા બીજામાં
જાપાય છે જોડેકે કે બીજા કરતા ચાલુમાર
એના ઉપર હોવા ન જેઠાએ.

વિચિત્રિંગ કાઠું બીજાં વડેવ જાપાય છે
અને તાજાની 'મેટ દારા પચ્છ જાપાય છે.
વેપારી—કાઠું

વિચિત્રિંગ કાઠું સદમ મોટા નવા
કાઠું વેપારી જ્યાં માટે છે. એમાં વેપારીનું
નામ હામ, વેપારનું વર્ણન અને પ્રતિનિધિનું
નામ જાપાય છે. જાપકામને લગતી એની

પદ્ધતિ મુલાકાત—કાઠું જેવીજ છે. તકાવત
માત્ર એના કદનો અને એના સદમ વધારે
લખાણનો છે.

આકાઠું

આકાઠું પર વેપારીનું નામ હામ, વેપાર
વર્ણન, આકાઠાનો નંબર, તારીખ અને વેપારને
લગતી અસામાન્ય કે અસાધારણ હોય
એવી શર્ત—જે તે હોય તોજ, કારણ સામાન્ય
શર્તોની કશીજ ઝુરૂરત નથી—એટલી વિગતો
જાપાય છે. વર્ણી આકાઠું નામ, માત્ર પ્રકાર,
કીમત અને આકાઠું બનાવનારના સ્તપત
માટેય એમાં પૂરતી જગ્યા રખાય છે. કદી
કદી આકાઠાની પાછળ થોડીક જગ્યામાં
અદિરાત પચ્છ જાપાય છે.

રસીદો એથી વધારે સાદી રીતે જાપાય
છે. તેમાં માત્ર વેપારીનું નામ હામજ હોય
છે અને રસીદને લગતી વિગતો સિવા જીલું
કશ્ય હોતું નથી.

[૩]

છાપકામની ફેટલીક અર્થા આપણે ઉપર
કરી આપ્યા. અને જાપકામની ફેટલીક અર્થ
કરીએ.

આપણા જાપકામ એકજ પ્રકારના—
એકજ દેખાવ કે મીસીજના એક ઉપર કદના
નાના મોટા બીજાં વપરાય તો એકંદરે આપણા
જાપકામનો દેખાવ ખૂણે સુદર મધ્ય નવ
છે. જુદા જુદા દેખાવતા એ આગ બીજાં
વાપરતા કરતાં એકજ દેખાવતા નાના મોટા
બીજાં વાપરતા વધારે સારા છે.

છાપકામના રંગકિંવા સાદી વિગે એટલુંજ
વાદ ગણવાનું કે કાળી સાદી જેવી ટકાકે
સાદી બીજાં કાઠું નથી. ખુ અને ચોકસેટ,
લાલ અને વાયોલેટ એથી ઉત્પન્ન ટકાઉપણાની
છે. જીલ બની રંગીન યાંત્રીએ એથીયે
એકાં ટકાઉપણાત્મી, કિંવા અમય જનો

શીકષી મારી જાય એવી હોય છે પોતાના કામ માટે નાહી પમંદ કરના, એ વિદ્યાનુધાન અનરૂપ રાખવું જોઈએ વળી જો એક કમ્તા વધીને જોઈ ઉપાધ એકજ કામમા કરવાની હોય તો એ જુના જુના રજો એક ખીચીને આકર્ષિ કરતા હોય એવા પસંદ કરના જનતા વળી એકજ રગના દવસા થેગ મે રજો મનાસોને વપરાય તો વધુ મિત્ર, નિકર એક - ગ દનકે આ એક રેસો હોય એ દટિએ પછદગી કરી રહી

એક ખાસ નાત અને જસ દરેક લે મારીએ પોતાના ઝાપકામ આટના કામગીરી એક ખાસ રમ પસંદ કરી વલેર જીમ્મો - ગ મમે તે હોય પીમે, લીના મુનામી કે મીમે કાઈ પચુ તે એકદમ રેસો નજર હે ૧ એમ લેટર પેપર, કાઈ, પંખોડા આપડા સમાન બધા એકજ રગના કામગ પદ ઠાના જોઈએ એથી એક આપુ વાકાનુય વેપારોના કામગ પદોને મળી જત કે આ દવનાસ ન્યાન યાથી અમુક રગના પદો જામ્મો સમખિત વેતારીએ તે કમગ અમુક નમુક વેતારીનાજ દને એ જામી સફે છે-મનુડીને તે મે એ ખામ ખાન આમે છે

એ ર-સિદ્ધાત છે નિની પ્રગમ મા એનો અમન જાગેજ દેખાત છે, પ-પુ ખડ એના પિના ખર્ચે પોતાની અદિ-તત કરનારી આ સર્વોત્તમ રીત છે

આંખો-ની-નેમત

ખાતરીરાને એમો માત. માયા નમરમ મોતીનો મનાવેન સ-મે નાપરો મોકમ કાપરો કરે છે

કીમત નોન પેના રા એ (પો જુદ) મોહમદ હાજી આદમ વડાણવાસી ૭ પહેલરના મોહમ, લખતનગર (મીઆસડો)

મુસ્લિમ બિરાદરને ઉપયોગી છે મહાન નરોના જીવન જ્ઞાન

ક
મા
લ
પા
શા

કીમત ૨. એ

આખી દુનિયાને ટેલાવી અરશીયા અલમાં બે હજાર વર્ષ પર રવનમ રવનાન્ય રથાપના વીર તરફ

જી જીવન અનિય. તે વખતના મુસાંમામ યુદ્ધના વિશેષી ભાગ્ય-કે કલર જેકે

જી
ઝ
ખા
ન

[બનેનું ટપાલ ખર્ચ જુદ]

બને-સાથે લેનાનું પોસ્ટેજ ફી.]
જોનેવર્થકે પુસ્તકમાળા એકિસ પીરમશાદ દોડ. અમદાવાદ.

કીમત ૩. એ

સ્ત્રીઓથી ડરનારા તેઓજ હોય છે જેઓ દુર્બળ
અને પુરુષાર્થહીન હોય છે
પુરુષાર્થજ પુરુષોનું ભુવણ છે

જેથી આપને જોઈએ કે સુખ સંચારક કમ્પની-મથુરાની
ખનાલીલા સોનું-મિશ્રિત “ચૈવન શક્તિની ગોળીઓ” થી
સેવન કરી તેમનો ચમત્કાર જુઓ.

દીઘત રૂપ ગોળીના રૂ. ૨-૮-૦

સ્પેશિયમ તિલા-નસોની કમ્પોઝીને માટે અપુર્વ દવા

દીઘત રૂ. ૧-૦-૦

દયાલ ખર્ચ દશ આના

મંગાવવાનું ગિરનામું:—

સુખસંચારક કમ્પની, મથુરા.

મુંબઈ પ્રાંતના મહારાજી કેળવણી ખાતાએ પ્રાથમિક, માધ્યમિક અને ફાઈનીય
શૈક્ષણિક વિદ્યાર્થીઓની પ્રાયશ્ચેરિયા માટે પહેલો બાળ મંજુર કર્યો છે.

વડોદરા મંજુરતા કેળવણી ખાતાએ શાળાઓમાં બનામ અને પુસ્તકાલયો માટે
પહેલો બાળ મંજુર કર્યો છે.

વડોદરા રાજ્યના પુસ્તકાલય ખાતાએ પુસ્તકાલયો માટે પહેલો બાળ મંજુર
કર્યો છે.

ધરૂ પોસ્ટ પેરા દુધાવા આજેન્ટ મંગાવો

નફાકારક હુન્નરો ભાગ ૧-૨

નિબંધનો અને અનુભવોએ વર્ગીકૃત વિવિધ બરોસાખા હુન્નરોથી બરપુર પુસ્તક
પા. ૦ પા. ૧, કિંમત એંગીક કામજી, શાઓવ શુદ્ધ મુંદર છપાઈ અને
આકારક ગેટ-બપ હના-

દીઘત માત્ર ૪ રૂપિયા

(બી પી પી થી દયાલ ખર્ચ ૧૦ આના જુદું)

મંગાવવા માટે ક્રમો —

મંગાવક, શ્રી હરમી પુસ્તકમાળા, પોસ્ટ સીલમરા (મંગા-૬૨૭)

જે વધુ ખાત્રી માટે અલિપ્રાયોની પત્રિકા મફત મંગાવો.

* કમર ને લગતા વિપરીતા પ્રયોજના જવાબો અત્ર કમરનાર મુકત પગલ થાય છે એથી જ ના વધુમા વધુ નહીં પ્રયોજના જવાબ મળી સકશે

ટપાલ દ્વારા ખાતરી જવાબ જોઈએ તો ફરે પ્રત દીક પાથ આનાની • (જર્મી આઠ આના અને પરદેસ નવ પેની) દીકરી બીકવી [વી બી ના બોહર રસીકારના નથી]

૨૪૭૮-નર ચા લાખનમ (૧) વપ મલકી ટિકિટો ડી અલ્લી નદલી કરનારાઓના થોડાક નામ લમ કમરના ૧૦૬ અકમાની પૂછપરછ નબર ૨૦૩૬ના જનાનમા આપ્યા છે થોડાક નધુ આ રહ્યા—હરમન્સ સિધ મુગીન C/O આન. મેડીકન હોન ૧૮ અનારકની લાહોર સુરેન્દ્ર મોદન C/O અપાહક પલિશિય કોનપોરશન પ્રાજ બજાર સાપવપુર (પન્નમ) રેળ રે પ જનક રોડ કાનીયાદ કલકત્તા સપકુદીન પાન સઅદી અકમાર મન્ડન બાર્મન બજર રવપૂર ફૂરનન વામ રી-૧૧ રિરુ મોરિરુ મિડીય નના નાગપાડા મુગમ (૨) યુજરાની બારશત ઉર્ફ રીખવાની ચોપડી મુનખરમુન અનીમ નામે રહી પ્રેસ ૮ ડી તાવ ન સુરત પામેથી આઃ આનની કોમતે મળે સકે છે (૩) વપરાયલી ટિકિટ તથા તેી લગતા સાધનો ૪ બે ઝમે ફિવેનિક કચ્છની અર ફિરોજશાહ મહેતા રોડ કોટ મુનક રા જેન્ડ કચ્છની લખતવ અો પ્રિન્સિપલ પન ર૦૦૫ કચ્છની ૩૦/૧ ફો રકુન ર૦૦ કચ્છના પામેથી મળશે

૨૪૭૯-જો વ ય લાખનમ—જુદી જુદી જાતોી કાચો જનાનવાના પદ્ધા પ્રયોગો કમજમા આ આગમય છપાઈ ગયા છે આપ તે જધા જુડી કાષ્ટનોમાથી જોઈ જશો તે જોઈતો પ્રયોગ મળી ગશે

૨૪૮૦ સુ આ કા ક જાગવા-(૧) અઅકગન (કેગર)નુ વાવેનર હિન્દુગાનમાં મુખ્ય વે કરીને માસમીરગા ધાર છે બીજા કોષ ઠેકાણે થેડ વધુ મુતુ હાન એ બનતા બેગ છે પાનુ મોટા પાયા પર નાંદિજ (૨) અઅકરન હિન્દમા બીજા કનક ઠેકાણે પથ મધ સકે છે બે ક દછ જમી ૨૧ અમે બનરિયન પ્રવાસ ક વામા અ રો ર્થી (૩) અઅકરનના વાવેનરને વગની વિમના કમર ના દરમા અકમા છે તે વાગમો ઝો લગતી કોષ રાનવ ચોપડી યુજરાનીમા પા

૨૪૮૧-મ વે મ જુજ-અમે ફાન પુનકો વચીએ છીએ કોષ પર જતની રોડ ૫ અમારે તરા વેચાતા ર્થી આપન પુનકો વરઝે તો અમારે તાર્થી ગગાની સકા પ્રા

૨૪૮૨- સુરત-(૧) મંયુતો કી વમુતુ જનાવરા માટે વેંતો વતો માટે Henry Henry & Coy Ltd Lroydon Works Leeds 10 આ H H Pearce & Co Ltd Water Road Hensley London તથા (૨) મેયુનોઈડી જમન (Hastar) ૧ પુન ઉપયોગ ૨૨ ડી મદી રીન એ છે કે તેી જારીક કમગ્યા કરી સદર માવ મોનર મા એ જમાર રાજગી ના જોએ નેના આકારમા બરી સસર ને ઉગી જતો દેવુ ગેથી ને જગનમ થીન ઉગા ૧૨૨૦ જાની નકશે

૨૪૮૩-૪ ક દ બુદ્ધ-૧) મુખમિ
લામમા કરતુરી વાપરવી ન વરડે તે પડી
વા કરતુરી વાપરવાનું આવ માડી વાળનું
વા પડી જીને બે બે દરજા હોય તે ગુનાય,
જેવડા ની બુદ્ધમે નાવની કાવ્ય કે અર્ધ
કનુરુગો દત્ત બુદ્ધમેગો કે (૨) કાચની
ગીતીઓ વ અનાદાયાદ ગનામ વર્સ
નૈતી (યુ ૧૧)મા બને છે (૩) મુખમિનામ
લગતી યોગ સ્થાન નોપડી નુજરાતીમા ની,
કેન કમરના દર મા અંડમા એને વગેરો
ખામ વેખ કે

૨૪૮૪-ની ડી મો બુદ્ધ-૧) જોન
મિડયા પ્રેમ મંદર બુદ્ધ આપને કે ઇ પલ્લ
અગ્રેષ્ઠી બુદ્ધમેગ પામેથી મળી સમગે (૨)
‘કુન્ન’ નુ ચિન્નામુ મુખમિ ઉ છે.

૨૪૮૫-ના. કા મુખ-૧) કાચની
બંગડીઓ બનાવનારાઓ આ છે-એન ૭

વર્સ, બિચલુ-ચાણા, કે રોનેતન ગનામ
વર્સ, કિરોજાયાદ (યુ પી), ઇન્ડિયન ગનામ
વર્સ, કિરોજાયાદ (યુ પી) (૨) જમડા
બનાવનારાઓ થોડાક વેપારીઓ આ છે-
અમુન જાવાળેન્ડ અર્સ, મોગમ, મંદસુર,
કેવ, કમી એન્ડ રોય મેન્સુફેચરીંગ કા,
ગજ સાથિય એન્ડ પાર્ક, એનીંગ જા, કેવકતા,
દાઝ બનમુદમ્મ વતીક, ગલ્લ અમુરુદમાન
સ્ક્રી, મુંગઈ કે (૩) ગગના કુળા મનાવનાર
વેપારીઓ આ છે-અતિક ૨૫૨ કનુરુગ,
વર્ધા, જોગમે ૨૫૨ મંડ-સ્ક્રી, ઉદ હુમગ મુકના,
જે જે દોષિપટન પામે, મુંગઈ ૮

૨૪૮૬-ગે ૭ પ નીરમ્-૧) પેન્સિયોના
હિન્દી માખાના આ છે-મદ્રાસ પેન્સિયન
ફેક્ટરી, પો મે ૮૪, મદ્રાસ, માડથી
પેન્સિયન ફેક્ટરી, હુમકર (૨) પેતમેન્ડ
બનાવનાર માખાનુ આ છે-ઈન્ડિયા પેન

આલંવાંચન

તેમના લાથમાં મુકી બુદ્ધો, અને
તેઓ કેટલા નજી થાય છે તેની ખાતરી
કરો. ભાપના હોને તે તેના લખાણો
વાંચીને નજી થશે. નહિ ભાપતાં હોય તે
તેનાં ચિત્રો જોઈને નજી થશે.

‘આલંવાંચન’ના અહક ચડું એને રોજનુ
માન એક પામનુ ખાય

ગરીબને પલ્લ એ પરવડશે. પેસાદાને તો
એ અમત વાત છે તમે આહક ન હો તે
આજેજ રૂ. બે. મનીઓ રથી મોકલો

‘આલંવાંચન’ સમર્થ અને સિદ્ધાન્ત
માનવાદીકાર શ્રી વલ્લભજી કવિના
તતીપણા નીચે પ્રસિદ્ધ થાય છે, ‘અભે દુક
ન નામો ને ખુન વળણાઈ ચલુ કે
સિન્નામુ-આલંવાંચન કીર્તિલય, રાજકોટ.

ખાલસખા

[ખાળકોનુ મામિક]

તરી દિ મતસાલ જુ. શાહ

‘આલમખા’ એકવી વાતો કે મપગોળા
રજુ નથી કનુ; પલ્લ આળકોને ઉપયોગી સર્
પિપ્પો સિલણુની દષ્ટિએ ગજુ કે છે

એતો દોઝ અંડ જાનસાદિયના મિધ્ધદરન
નેખમાના વેખાચી ભરેયો હોય છે

જુનવી તીજુ વર્ધા. આ વરમના આહકોને
૨-૩ ખાસ અકા અને બેટ પુસ્તકનો લાભ
મળે છે

તાકાદિ આહક થન અઓ

વારિક લવાજમ

દેખમા રૂ ૩, પરદેશ રૂ ૪, (શિ ૬)

લખો-‘આલમખા’ કાર્યાલય: અમદાવાદ.

રસશાળા ઔષધાશ્રમ, ગોંડલ (કાઠીઆવાડ).

ગોંડલ મહારામબીના અંતરે અને મળવંદી છાત્રામ ન કાવીદાસ શાસ્ત્રીજીની દેખરેખ નીચે ત્રીસ વર્ષ થયા ચાલતી આ ગોંડલ રસશાળાના જન્મ, રસ, રસાન, ગોળી, અજન, ક્ષાર, તેવ ધૂન ચૂર્ણ, અરવે, આસન, પેટા વગેરે પ્રતિભા મેકરે મતના આયુર્વેદિક માત્ર સિદ્ધ આપશે અને છે

મહાલક્ષ્મી વિલાસ

આ ઔષધના સેવનથી છાતી, ફેફસાં, લીવરની નળગાર્થ, પ્રાતુક્ષીજીતા, લોહીની ઝીકાશ, વીર્યક્ષીણતા, નરવશતા, કમતાકાત આદી દરોગો નાશ થાય છે, અને તારકાક્ષીક કાષ્ઠો થાય છે સ્ત્રીઓ, વૃદ્ધો અને તરૂણોમાં કોઈ પણ કારણે આવેલી અશક્તિ આ દવાના સેવનથી દુર થાય છે અને પુનઃ શક્તિ પ્રાપ્ત થાય છે. તેમજ શક્તિ, આયુધ્ય અને કાન્તિ વધે છે. મન હ્રમેશાં આનંદમાં રહે છે. શેષક, ઉદવેગ, વક્ષાની અને બેચેની હ્રમેશ માટે આદી બાય છે ખરેખર કાંઈ નથી.

ડૉ. તોલા ૧ ના ૨. ૭

સુવર્ણ વસંત માલતી

છાતી ફેફસા મગઝ અને આંતરડાને બળવાન બનાવે છે કસ્ય રોગને મટાડે છે, તોલા ના ૩ ૧૨-૦-૦

દરેક ભાપાના સપ્તર્થ સુચીપત્ર (પ્રાઇસલીસ્ટ) મફત

હિંડ ઓફીસ અને કારખાનું ગોંડળ-કાઠીઆવાડ
આખ્ય-કાલ્યાદેવી રોડ, નં. ૪૧૧ વસંતવાડી, મુંબઈ નં. ૨

એન્ડ એનાઇડ પુનઃક્રીડા કરવા પી, ૮૧ આદિ
મુશાહ રોડ, એનાવાન, કતકતા (૩) સાકી પી
ગાકા કિનારીએ માટે આમંત્રિયન પેન વર્ડસ,
મિતાનકાર, નિય મેન્ડુકેકચરીય કમ્પની
નિમિટ્ટે, માનવણ, (રતનાગિરી), આગિયન્ડ
નિમિટ્ટે, ૨૨ કેનન વેગર રોડ, કવકતા ને
લખશે

૨૪૮૭-ગી. એમ બ ડર્બન-નમ્પનિ
યોનુ વર્ચુન, વાવેનર તથા તેના ઉપયોગો
વની પુત્તી માદિતી માટે 'આર્થમિયક',
'કરક દેશી વનમ્પનિયો', 'આર્થ ઓપન'
વ પુનકો યુગરાતીમા છે, પગુ આપ ચોકો
છે તેનુ પેટિ બાપાનું ગાયાન્તર મેલ નથી

૨૪૮૮-દા અ અ ન હુ કુનિવાયા
(૧) મેન્ડન મનાતી વેળાએ તેને દાયથી
નીચેની સજાએ, પણ એ વેળા દાય પર
નગના મોળ પહેરવામા આવે તો માફ (૨)
એ મેન્ડનો ધારામા મુન્દરી મકારો, તમામા

કેપ્ટુઆરી ૧૯૪૦ : "કમર"

અનાવિલ પોકાર અનાવિલ કોમનુ એકજ મુખપમ

દાનિવાર નિવાને દુર કો-વેનને કમગાની
બચાવો એ કલિમિન્દુએ લખાવવા અનેક
વિરો અને ગાન ઉપરાંતી વેળા ન્હુ કરતુ
મામિય તારિક વચગમ (બંદ પુનક સાથે)
- ૬-૦-૦, પન્દેવ માટે શિર્સે અ દ

પ્રેમમા છપાઈમ પણ આર્થક અને
અધાદાગ સાથ છે

શ્રી અનાવિલ બ હુ મિન્દીંગ મેસ,
હુ ૧૧૫૨ બાપા, બાહ્યગાની પોળ-મુન્ત.

કેપ્ટુઆરી ૧૯૪૦ : "કમર"

નદિ" (૩) કેટની દના કરના મેન્ડલ માટે
એકએ એ કરેલુ મુશિદન છે આપ થોડાક
અનુમત પરથી નકરી પ્રમાણ સમજ મકમે

૨૪૮૯-આર મુ એસ ઉપવેદા-(૧)
હન્નગ અથકા વેગાર ધધાને લગતુ ઉર્દુ
મસિક દાન ઘણ નીકળતુ જણાતુ નથી.
(૨) અમેરી-ગુજરાતી ડિલનરીએ ધણી
ધણી છે આપ એમની પુરી વિષ્ટ કાષ
પણ જાણીતા છુકમેવગ પામેથી મેળરી સકર્ગો
(૩) માર્દિષ માટેની ગોળાએનો એક તુર મો
કમરના ૧૦૬મા અંકમા છપાયો છે, તેનેગો.

૨૪૯૦-ક અ કવકતા-(૧) ચરની સાફ
કરવા કિવા તેનો રગ દુર કરવાની રીત
કમરના ૩૭ અને ૬૨મા અંકમા છે, તેનેગો
(૨ અને ૩) કોપરેન તેવતથા તવના નેનમાથી
વનમ્પનિતુ થી ગતી સકે છે, જેની વિગત
કમર ૧૧ ૪૮મા અંકમા છપાય છે અનેગીને
આસ લેણ, ૬ને પછી અવકાશે છપાશે

૨૪૯૧-નુ મુ એ અ અદમગાવાદ-
એગોનિયમ દાયકેકનામ્પનું મિથળ કેવતા
ટમાતુ બનાવતુ ને પ્રયોગમા ચોક્કમ નથી,
વલ્લ કરી તે પદયા ૧૦૬નું કારી ચલ પડશે

૨૪૯૨-મે ક મા મુ મલ-(૧ અને ૨)
દુપમા નાખવાના કરેલાના પાનર રિને પુગલી
માદિતીના અજાવે ને અંગે મ્હું સમજ
સમજું નથી (૨) કિરોએટ આદન ડામેનો
વેદા-પદાર્થ છે

૨૪૯૩-યુ. હુ બી મ્મનુના-(૧) ઉર્દુ
ગુજરાતી અને ગુજરાતી-ઉર્દુ ડિલનરી મળતી
નથી (૨) એનુ દુર્ગા રાગીક જેમા મુગ
લખાવુ અગીમા દોરા ઉપરાંત ગુજરાતી અસ
રે મા ઉચ્ચાન્દોપ અને જેમા ગુજરાતી નમ્પુમે
પણ દોપ, વનો કામે ૬ને મળતુ નથી (૩)
નિમ્મની કામ મીખસા માટે પુરની માદિતી
કમર ૧૧ ૭૮મા અંકમાથી મળી સકશે

૧૪૮૪-૩ એ બે આરા-(૧ અને ૨) લેખ બેક કિવા બાલીની મેરા તેન અને પાણી યા સિમિ-ટ માટે લુદી આરાતી નથી તે એકજ પ્રકારની હોય છે (૩) એક કુદરતી અનિજ પદાર્થ છે અને નહિ કે આપધારે છે તેમ કાંઈ પ્રમાણે બનાવેલો માન

૧૪૮૫-૧ વુ ગો ધેરાજી-(૧) નરનિશ બાજતની આપની પુછપરછ સમજી સકાવી નથી (૨) કાચ ઉપર રગકામ કરવાની કાંઈ જોપડી ગુજરાતીમાં નથી (૩) નાકટ્રે એક સિરર બનાવવાનો પ્રયોગ ક્રમરના ઉછમાં અકમાથી મળે

૧૪૮૬-૨ મુ સ અહમદાબાદ-(૧) હેક્ટોમાઈ એટલે એક પ્રત પરથી એક પ્રતે કાંદરાવ સાધન જેને લગતી વિગતો અમરના ઉછ અને ૧૦૮માં અકમા ઉછ છે તે બેજો (૨) સફદ જિમેગીન એક પ્રકારનો સફદ સરેસ છે (૩) લાતી રાહીના કયા તુરખનો ઉદ્દેશ્ય કોરો છે તેનાં દરાનો આપશે

પૌનિમે મનાવના પ્રયોગો (૧૪) નકલી ગેન બનાવ (૧૫) નિકલો દેવ ફુનરી વિગતો (૧૬) પાતગના કન્યા બનાવનો ઉદ્યોગ (૧૭) પપેવા વાવેતર વિશે (૧૮) કુતમ-બધામણી કાવત નર (૧૯) બેરીય પાવર પુછપરછ પ્રયોગો (૨૦) કો અધાતુ કેમ નો છે? (૨૧) માર્ગસાધન કિના નકલી માખણ બનાવ-વેપાર (૨૨) રસા ચલિક ખાતરો થોડાક મિમજો (૨૩) ૨૬ વાવેતર-ઉદ્યોગ (૨૪) સાખ ઉદ્યોગ (૨૫) નરપતિ-ગાય વનરપતિઓનો ધર્મો (૨૬) વાગ-તેવ હેર એંધનનો ખાસ નેખ (૨૭) ગીશ કાર છપખાનના દાંધાની બનાવ (૨૮) સાફર બનાવવાની રીત (૨૯) સાજુ દાણા વાવેતર-ઉદ્યોગ (૩૦) તુરાખાનો તેજાખ બનાવ (૩૧) દાંધીતાનની મદદથી કયા સખથી

આપ આજેજ ક્રમરના માલક થઇ આ તેજોનો લાભ મેાવો

અને હવે પછી

‘ક્રમર’ના હવ પછીના અકમાં આપવા ધારેલા ખાસ દુનર નેજેની એક કુક ચાટી આ રહી

(૧) હેક્ટોક્રાકનમર પધ્ધતિ કિને (૨) ગેનેમનકામ મળા મો ઉદ્યોગ (૩) અમરિક ઓસડ મનાવટ સખથી (૪) કરી પાવર ઉમદા તુખા (૫) કલાં નુના ઉદ્યોગ (૬) કરડડ પાવર પ્રમાણબુત પ્રયોગો (૭) કિકે દના ક બનાવટ વિશે (૮) કેસિન પાવર અી વપાર (૯) કાકમ આંકુ વાવેતર (૧૦) કામિપમનો દોગ ફુનગની માદિતી (૧૧) છાપખાતુ નધાની વમજતી (૧૨) તાળો દોગ ફુનરની વિગતો (૧૩) ધાતુ

‘ક્રમર’નો ૧૧૧ મો અક

(૧૦૧૪ મુ અ લખે)

હેક્ટ-કમરખ મ નકરના કક બનાવવાની માદિતી

વનરપતિનુ ધી-નગરિન તેનામાંથી ધી બનાવવાની વિગત

કુસમ-આક પ નનો પ્રકાર પ્રકારી કલમી

કરના સમજણ

વાળ લોગન-૧ મા માર્વેન નેચરના નાચે

બીધાનો લેખા-સાકળ છ અને-કુન

અગના પીર્ષા બન નેનો લેખ

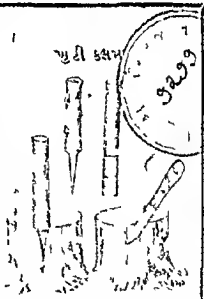
ગે-ટોનિન-બનાવ વિશે

અને બીજી ધરુ ધાતુ

જાણ

કૃતિમ કૃત્તાની અને િદિ
જાણિયોમા ખુડી મન
પોતાની જ ખામ અમલના
ધમકે છે, તે દલે દલે જેન
બાદનો સમજતા થઈ ગયા
હે જા ખુડી કલમની ખુડી
પદ્ધતિની દલ ધણા બાદનો
કૃતિમ અતિથિન લેવામા
આવે છે

કૃતિમ મનના લાભ
અન તરી પદ્ધતિની ખુડી
માદિતી અન્ય અપાદ છે

જુ. હા ના માપ કરતા, ખુડી મેપા કરતા
તે જા ખુડી અન મુ. જાના બાદનાની પદ્ધતિ

માર્ચ ૧૯૪૦

તમને કઈ ચીજ જોઈએ છે ?

આ ચીજો વાંચી લુવો અને જોઈતી ચીજ અસલી
અને ચોખ્ખી, છુટક તથા જથ્થાબંધ નીચે
જણાવેલા સરનામેથી મેળવો.

— સુનાની ને વેંક ઉપચાર પંડિતમાં વધરાતી છુટી ફવાચો ને જડીબટીઓ	
— ચાટણુ જેવા કે:—ઘંતરીટલ, જવાદિશ, ખચીરહ, ચાકુતી પિંચર,	
— પાક (દહાણો),	— ઢિંડી,
— ગાળી	— મુંગમા,
— ચુર્ણ,	— શદખત,
— અકુ,	— ભરમ,
— સુદમા	— અત્તર,
— દંતમંજત	— સાણ,
— તેલ,	— કરણરી,
— કેરર,	— અગર,
— અગસ કપૂર,	— લોચત,
— મસમ,	— ગિલાચત,
— આખા ને કુદેલા અવેરાન,	— અંખર,
— સોના આંદીના વરક,	— આચ્યાન, વગેરે
— દરેક જાતના ઉકાળાના પડીકા	— રંગદાર મોહંદી

મળવાનું ઠેકાણું:—દવાખાનાં મુઘને સિહત.

રાની તાલાખ. મુરત.

ਅੰ. ੧੧੧ ਮੈ।

—: લવાઝમ :—

दि० . उपिषा नय •

अर्थाः उपिपांसना नाम

विहंग . शिनि ग ७

ਓ ਮ ਰ

માર્ચ ૧૯૪૦

[illegible]

હકીકતો

“કુંદરતી વણુ રંગો સહિત એકજ કળ
દ્યા રે જીવી પાડી સકે એવર નર નેમેરાની
શોધ યથ છે ખુલી ધરાની વાત એ છે કે,
શોધક ગેક પારસી બાઈ” છ અને કુંમેરા
મુજબ આ એ છે

મુખ્ય ઇનાકામા રત્નાગિરી જિલ્લાના
કણ્ણવની અને સાવતનાડી રાજ્યના રામકામા
કેપાઈટની આયુની શોધ યથ છે હાલ
મળેતો પદાર્થ નીચી પકિતનો હોઈ બજારમાં
વેચાય એમ નથી જતા એની મદદથી પોતાના
ડાહકોમે તો હમણાં જનારી રાકાય છે

આજ લગી—

કમર પોતાના ૧૧૦ અંકોમાં મળી કુલ
૫૫૮૦ પાનાનું સાહિત્ય પ્રકર મળ્યું છે જેમાં
કુલ મિત્રો

- ૫૦૦ તરી નોંધો
- ૫૬૮ ખ અ હુનરનેખે
- ૨૭ ૧૧ પ્રયોગો
- ૪૦૦ નાસ લેવારી વર્ષો
- ૫૬૦ પાનુરમ્ય નેખો

અને
૧ ૧૧૦ લેખકોમાં મળી
૫૩૦૮ પુસ્તકોના જવાબ છે

આદક ન હો નો આદક બની તથા પાછની
કાળો ખરીદી, લાભ લેવાયે શક કરે

ફિનલેન્ડને મદદ કરના માટે દિન્દી સરકારે
૧૦ લાખ અને દિન્દી ન્યુ ઓસોસિયલને
૧૦ લાખ મળી કુલ ૨૦ લાખ રેલીના થેના
મોડવા છે જેની ગેકદર કીમત રૂ ૨૩
લાખ થાય છે

હાથ-શાગના દિન્દી વણુમ્ને ૩ ૫૦૦૦૦
કામગા નેવાર કરી આપવાનો ઓર્ડર દિન્દી
સરકારે આપવાનું અહિર થયું છે

મુખ્ય ઇનાકામા હમણાં લગી
૧,૨૮,૦૦૮ ગેકર ઝમીનમાં શેરીક વવાઈ છે,
જારે કુલ ૩૨૬,૦૦૦ ટન ગોળ જનારવામાં
આ રો છે

જલદી મળાયો થોડીકજ પ્રતો છે

પ્રમાણુભુત પુસ્તકો

રસોધ્યાર તત્ત

માનવ બનવા રેક દરેક રોગના ભિ ભ
અન તના ઉપચારની રીતો જાનવનું આ
સરગ મુજબની બાળામાં લખાયેલુ પુસ્તક
૧૮ આવૃત્તિઓ જેના નરીયવત થયુ છે
એજ એની લેખકિગતાની સનદ છે એમાં
૩૦૦ દર્દો ઓળખવાની રીત ૨૦૦૦ સામાન્ય
વસ્તુઓ ઓળખે ઉપરાત ૧૫૦૦ ચારનોય
આયુર્વેદ દનાઓ જનારવાની પુરેપુરી વિગતો
આપી છે ધર-ધેધ જનારી લોકો એવુ છે
ઉદા પુસ્તક ૭૭૦ પના, પાકા કપડાની
આયુર્વેદ જના— કીમત રૂ. ૩૫૦

મેડીકલ એક્ટીશનર

ઉપના પુસ્તક જેવુ જ ઉપરોક્ત આ
પુસ્તક પણ સરગ મુજબનીમાં છે અને તેમાં
૭ નાપેથી કિવા અંગેની ડોક્ટરી-પ્રકૃતિ
જુ ૧ જુલ દર્દો ઓળખવા તથા તેનો કલાજ
ક નાની રીતો ક્ષિત્રિય કાર્યાકિપિય રી રીકો
દવાઓ જનારવાની માહિતી શરીક આયુર્વે
કિ જનારવાની વિગત ઉપરાત નારોડેમિક
પદ્ધતિની માહિતી તથા પ્રતિન શારદ મ ને
કશન વિરેષી, રામ્ય કિલા ન નુ આપશયક
રિવેચન આપવામાં આ યુ છે હેન્ટે મેકો
પ્રકારની અંગેની પેટ-દ દનાઓ જનારવાની
માહિતી પણ છે આમ ૪૭૧ પાનાનું દજાદ
સચિત પુસ્તક જના કીમત રૂ. ૧-૪-૦

નફાકારક હુન્નરો આગે ૧-૨

વિવિધ પ્રકારના હુન્નરોના સમૂહો ૫૦૦
પાના મુ. ૨ જના જના—

કીમત દરેક જામની રૂ. ૨
(દરેકનુ મપાય ખર્ચ જુક)
વખે કમર ઓફિસ સોહાવરવાડા, મુન્તા

ટ્રેડ માર્કનો અર્થ

‘કુટ મોલ્ટ’ અને ‘ફક્સાર’ વચ્ચેના નામ-સામ્યને લગતા મુકદ્દમાનો જે ચુકાદો ગયે મહિને મુંબઈની હાઈકોર્ટ આપ્યો છે તે, વેપારી આલમ માટે નોંધનીપાત્ર છે. ચુકાદાની ઉપર ગીકા કર્યા વિના, એટલું કહેવું જુઝી છે કે, ચુકાદાના મુદ્દાને છેવટ માટે સીક્રરી લેવાય તો ખાજી ડગનમ ધ દયાઓનો વેપાર બંધ કરવો જોઈએ, જે પણ એવું જ નામ-સામ્ય ધરાવે છે એજ મમળસર, એ મુકદ્દમાના મુખ્ય મુદ્દાઓ અહિં ઉતારી લેવા મુનાસિમ નામે છે. કર્પાદીનો દબાવો હતો કે —

“છેલ્લા ૫૦ કરતા વધુ વર્ષથી તેઓ પાણીમા નાખવાથી ઉશરે આવે એવો ક્ષાર બનાવ છે અને ‘ઇનો’ તથા ‘કુટ સોલ્ટ’ના નામ તેને વેચે છે ‘ઇનો’ અને ‘કુટ સોલ્ટ’નો ટ્રેડ માર્ક વાહીએ ઇંગ્લેન્ડમાં રજીસ્ટર્ડ કરાવ્યો છે ‘ફક્સાર’ શબ્દ ‘કુટ સોલ્ટ’નો મરાઠી અર્થ છે વળી વાહીના ‘કુટ સોલ્ટ’ની ખાટલીઓના જેવડી અને તેજાબાદની ખાટલીઓમાં પ્રતિ વાહી ‘ફક્સાર’ને બદલે છે અને વાહીના રેપરોને મળતા આવે એવા રેપરોથી પોતાના માલની ખાટલીઓ રેપ કરે છે ‘કુટ સોલ્ટ’ નામ વાપરવાનો વાહીએ પોતા એકલા માટેજ હક મેળવેલો છે અને તેથી ‘ફક્સાર’ શબ્દ તે ટ્રેડમાર્કનો ભગ કરે છે”

કહેવાની અદરન નથી કે પ્રતિવાદીના બચાવનો મુખ્ય મુદ્દો એજ હતો કે ‘ઇનો’ ટ્રેડ માર્ક છે અને ‘કુટ મોલ્ટ’ નો સામાન્ય નામ માત્ર છે

‘ફક્સ’ અને ‘ક્ષાર’ શબ્દો મરાઠી ભાષામાં સામાન્ય રીતે વપરાય છે અને તેના અગ્રેજી શબ્દો ‘કુટ’ અને ‘સોલ્ટ’ છે, પરંતુ ‘ફક્સાર’ નામનો એવો એક શબ્દ નથી કે જે વાપરવામાં આવતો હોય વાથી એમ જણાય છે કે પ્રતિવાદીએ પોતાનો ક્ષાર વાહીના માવ તરીકે પસાર કરાવના હેતુથી નબળાઈને ‘કુટ સોલ્ટ’ને બદલે વાપરવા માટે એ શબ્દ સોંપી કાઢ્યો છે વાહીએ ‘કુટ સોલ્ટ’ શબ્દ વાપરવાને માટે અધિકાર મેળવેલો હોવાથી એ શબ્દ ખીજ કોઈ પાનુ ભાષામાં વાપરવાનો કોઈને પણ અધિકાર નથી ઇંગ્લેન્ડમાં ‘કુટ સોલ્ટ’ શબ્દ રજીસ્ટર્ડ થયેલો છે અને તેથી પ્રતિવાદી ‘ફક્સાર’ શબ્દ તે દેશમાં રજીસ્ટર્ડ કરાવી શકે નહીં હિંદુ જેવા દેશમાં કે જ્યાં ત્રેડ માર્ક રજીસ્ટર્ડ કરવામાં આવતા નથી અને જો કોઈ વેપારીએ પોતાના માલની ઓળખ માટે ચોક્કસ માર્કમાં વાપરવાનો કોઈ હક મેળવ્યો હોય તો ઉપર દર્શકે પગલું તે સર્જ શકે છે, ત્યાં એક વેપારીને તે શબ્દોની નકલ કોઈ ભાષામાં કરતા ખીજ કોઈ વેપારીને અટકાવવાનો અધિકાર છે જો કોઈ વેપારી ખીજ વેપારી તરફથી વપરાતા શબ્દની નકલ કરે અથવા, તે શબ્દનો ખીજી રીતે ઉપયોગ કરે તો તે ઉત્તરથી ડીને બનાવ કહેવાય અને એજ કેસમાં એવા શબ્દનો ઉપયોગ કરતા કોર્ટે અટકાવના ભઈએ પ્રતિવાદીના માલ ઉપરના રેપરો અને ‘ફક્સાર’ શબ્દના વપરાશમાં અનેક ફેજવાયવા માણસ પણ ઉતરાઈ નવ્ય અને પ્રતિવાદીનો માલ આપવામાં આવે ત્યારે તે માલ વાહીનો છે, એમ માની લે.

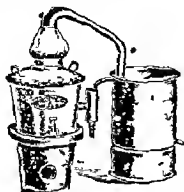
ચુકાદાના શબ્દો સ્પષ્ટ છે અને જુરરી છે સંબંધિત વેપારીઓ એ પ્રિયને અગે પોતાનો નિષ્ફળ જલદી કરી લે

જાણવાનેગ ચુકાદો

અને જે ચુકાદાના મુખ્ય મુદ્દા જુઓ —

એમોનિયા

[અનુસંધાન પાના ૧૦૨ થી અગ્રણ]

અંક ૧ મન

અંક-૫૩ મા વગમતી નળી પાણીના વાસણમાંથી પસાર થઈ બાકિર નીકળે છે તેને બંદને એ યત્રમાં એ નળી પાણીના વાસણમાં મુકેના બધ વાસણને જોડેની હોય છે જેથી વરાગ એ નધ વાસણમાં, રહે કે બાકિર નીકળતી નથી

એમોનિયાની વાનાવટની ક્રિયા એ છે કે યત્રમાં નુત્રા અને સામગ્રીની કાતરણ હોવી તેને ખૂબ મજાનુ બધ કરવામાં આવે છે કે જેથી તેમાંથી સદળ પાણુ વરાગ બાકિર નીકળી ન સકે એજ પ્રમાણે વરાગ-નયીને છેડે મુકાયે વાસણ પાણુ એયુ સખત બધ કરવામાં આવે છે કે તેમાંથી પાણુ વરાગનીકળી જ્યાંનો સભરજ ન રહે પડી યત્રની નીચે આથ સગમાવાય છે, જેને પરિણામે યત્રમાંના પદાર્થમાંથી એમોનિયાની વરાગ બની, વરાગ નળી દ્વાર પેના અંક-પાણીના વાસણમાં જન છે એ વાસણ, આગળ કદયુ તેમ, બધ હોઈ પાણીમાં મુકેન હોય છે તેથી એ વરાગ ત્યાં રહી પડી અંક-પાણીમાં ભળી જાય છે ક્રિયા દર્શમયાન વરાગની ગરમીથી યત્રના ધીંગ ખૂલતા વાસણમાં પાણી ખૂબ ગરમ થઈ જાય છે, અને તેમ થતા એમોનિયાની વરાગ હડી પડતી નથી

તેમ ન થાય તે માટે, પાણીને સદળ પાણુ ગરમ થાય કે તરતજ બંદેથી નાખ્યુ જોઈએ એમાં ગરમતા સેવાય તે આખી ક્રિયા કે જેમાંનો ભય છે

જ્યારે યત્રમાંના વાસણમાંની વગમ નીકળતી અંક થાય ત્યારે, યત્રની નીચેની આથ એથી સેવાય છે, છતાં તરત વાસણો પાનનામાં આવતા નથી, બન્કે જ્યાં હોય તે માન-નળી સાથે જોડેનુ બધ વાસણ તદ્દન હડી ન પડી અંક આવે તેની બાકિરના વાસણ માં પાણી ગરમ થવાને નેચે હડીત રહે ત્યારેજ આવે તે, થોડોક સમય વધુ થોળી-વાસણો થોળી લે છે હવે પ્રગાહી એમોનિયા તેવાર છે

પેનાની મુકત નથી કે આ પ્રવાહી એમોનિયા અંક-૨૦ હોઈ તેને સ્વચ્છ કરી નેચું

એમોનિયા

એમોનિયા અને તેની પેના બનાવટો સપુણુ જેષ કમરનો અંક ૧૦૮ મો

પા ૪ આના

મુદ્રણ છે તેમ કયાં પડી તેને *Cleansing Agent* તરીકે લેવી સકાય છે

તેવાર યોન પ્રગાહી એમોનિયા થોળુ જલપણુનુ થયુ છે ના નહિ, તેજ પરિણામો મે છે એક તો રોસિરિક થ્રોમીની અને બીજી પ્રમાણુ ધી થ્રોમીસ ક્રામીસીઆના રો-ડડ પ્રમાણુ પ્રવાહી એમોનિયાની રો થ્રોમી ૦૮૮૧ હાય કે અને તેના ૧ પ્રગાહી આસપાસ ૫૨૨૦ એન એમોનિયા મનગ્રહ હોય છે ઉપના પ્રગાહી એમોનિયાને એ મે કસોગીઓ પર કરી વધુ પડતુ જલન હોય હોય તો ખા પ્રગ્રુ સાદુ મોખ્યુ અંક-પાણી ઉમેરી અને જે મુદ્રણ પ્રમાણુ જલન ન હોય એમાં થોડુક વધુ જલન પ્રગાહી એમોનિયા ઉમેરતા, થોળુ જલપણુ પ્રગાહી એમોનિયા તેવાર થને

કેકની લઙ્ગનથી બેખજાર
હોય એ શહેરીજ નહિ; નહિ,
નહિ. હવે તો ગામડાઓમાં
પણ-અંસખંત, ધેણીજ હલકી
જાતના-કેક પહોંચી ગયા છે.
અને ગરીબ ગામડીઆઓ આ
મીઠા મીઠા અને નરમ નરમ
“ચ્યેક” ને રસદ ભુજવાની

ગમે તેવી કાચિશમાં ફાવી સકતા નથી કેકની
એ સિમ્પી છે ને ?

કેક પ્રકાર પ્રકારના અને છે પશ્ચિમની
બહેનો દિન ઉઝે નવા નવા પ્રકારના કેક
બનાવતીજ જાય છે. એનું એક ખાસ કારણ
એ છે કે પશ્ચિમમાં ઘરઘણિયાણીની સિવા-
કતનું પારખું તેની કેક બિરકટ અને પુરૂંમ
કમટક બનાવવાની આવડત પરથી થાય છે
અને તેથી, જે સારા કેક વ બનાવી સકે તે
સારી મેજબાન-ગૃહિણી મેળાય છે.

ધંધાદારી નહરેય કેકની ખપત પણ
સારી છે અને એના ધંધા નફાવંત પણ.
અંસમત બધી જાતના કેક તૈયાર વેચી સકાય
એમ નથી કેટલાક હરદમેશ તૈયાર રાખી
વેચાય છે, તો કેટલાક ખાસ ઓર્ડર મળે
બનાવી આપવામાં આવે છે.

૨

કેકના જેમ લંગનબધ પ્રકાર છે અને
તેમના જુદા જુદા પ્રયોગો, છે, તેમ તેને
ભુંજવા માટે ઓછા વત્તા સમય અને ઓછી
વળી ગરમીના ખાસ નિયમો છે. એ નિયમોને
પુરા સમજવા વિના કેક બનાવવામાં સફળતા
મળતી, સંભવિત નથી, કારણ કે જુદા જુદા
પ્રકારના કેક, ઉંજળ જુદી જુદી મેળવણીથી
બનાવવાના આવતા હોઈ, જુદા જુદા પ્રમા-
ણમાં ગરમી માગી ને છે. તેથી એ મુદ્દા પર
ખાસ ધ્યાન આપવું ખૂબજ ઔક્ષયક છે.
તેમ કયા વિના કેક કાચા રહી જાય કે વધુ
પકતા ભુંજાય, ખાવાપાન ન રહે તો તેની

CAKES

દોષ પ્રયોગોને શિરે દેખવો
નર્થ અન્યાયજ લેખારો.
પ્રયોગો તદ્દન ખરા છે, એમાં
સફળે શંકા નથી. તે એક
અંગ્રેજ બહેનની કિતાબમાંથી
અરે ટપકાવી લીધા છે.

કેકની બનાવટ માટે
નીચલા સાધનો જરૂરી છે:—

૧. તોડવાનો કોટા અને તેના વજન
૨. માપવાના વ્હાસ યા બીજા સાધનો
૩. કેક માટે ચોરસ, લંબ ચોરસ, ગોળ,
ત્રિકોણાકાર તથા બનામની આકૃતિ
અને એવીજ બીજા આકૃતિયોના
બીયા

૪. ચોખ્ખું લાટીર

૫. બટર પેપર

આટલા તો સુખ્ય સાધનો. એ સિવ
બીજા કેટલીક ચીજો જોઈએ છે, જે અલ-
બત, કેવળ સામાન્ય હોઈ, લંબાણ ઉદ્દેશ્યને
પાત નથી.

કેકની બનાવટ-પદ્ધતિના એ ભાગ છે:

૧. મેળવણી તૈયાર કરવી
૨. કેક ભુંજવા

(૧) કેટલાકો કુટક ન્હાના બીયાં વાપરવાને
બદલે મ્હોટું થવડ વા રહે છે અને તેમાં કેકની
મેળવણી રેડી, બુદ્ધ લઈ, પછી છરી યા બીજા
વડે કેકના આકાર કાપી લે છે

(૨) પ્રયોગોની મુજબ લેખિકાએ પોતાના દેશના
સ્થાન મુજબ વિશાલથી લઘીની સિફારિશ કરી
છે, જે ત્યા લગભગ દરેક ઘરમાં હોય છે અને
આપણે ત્યાં મળે છે. એ લઘીમાં ગરમીના ત્રણ
દરજ્યા હોય છે (1) Quick (2) Fairly
Quick અને (3) Moderate લઘીની ચાપ ફેર-
વવાથી એ દરજ્યાઓ બદલી સકાય છે, એટલુંજ
નહિ બલકે એમુક એકજ દરજ્યામાંય સફળ,
ઓછી વત્તા ગરમી કરવી હોય તો તેમ પણ કરી
સકાય છે.

જાણુ છો?—

આ હુનરો?

હોસાની હુનરત નથી કે કેકની મેગાની
તેવાર કરનાં પુરી માહિતી તેા દરેક પ્રમેય
સાથે અપાશેજ પચુ કેક ભુજનાની મહિતી
અગ્રી અત્રે, કમર આખર કરી મુનાસિ ।
લાગે છે કારણ કે ગમે તેમ ઉગરા મેગાણી
છતાં અર્ધિ સરજ ભુજનાદ થઈ જતા, બધુ
મુર્ક કરાડુ પુગમા મળી જનર છે એમણે
નહિ બપકે મિદાત બરખા અને ગુતદ
લાગિમ પેટે સુદનની વેા અને નકમો ખર્ગ
મોથે પડે છે

કેક ભુજવા માટે અમગ મધ્યુ તેમ
ભટ્ટીની ગરમીના નયુ દરજ્જા છે —

પહેલો દરજ્જો અંગ્રેજીમા જેને *Quick*
કહે છે તે છે તાના કેક માટે આ દરજ્જો
કેવગ અત્યુગી રોખ કુન ૧૧ થી ૨૫ મિનિ
પુગના થઈ પડે છે

બીજો દરજ્જો અંગ્રેજીમા જેને *Fast*
dry કહે છે, તોના કેક ૨૨જ કેક
(નાની જેવા કેક) અપના નવર કેક (થર
પાગા કેક) માટે અ દરજ્જાત બધોરેનો છે
સમયનુ પ્રમાણ અનપત ઉપના ૧૬ વગના
કેક મટે કોકમરમુ ૧૫ થી ૨૫જ કેક મટે
જનાવે ૪૫ થી ૧૦ મિનિનુ સુદની છે નારે
તેવર કેક મટે ૨૦ થી ૩૦ મિનિનુ પુરતા
થઈ પડે છે

ત્રીજો દરજ્જો અંગ્રેજીમા જેને *Mild*
કહે છે તોના છે મ્હોટા આ ૧ ૧
ગાળિતાગા કેક માટે આ દરજ્જાતની મેથા ૪
કેક લગાની ગરમી માનાયુ પરિણુ ગ
આણી દે છે

મા થયા નજીક ગાળીની ગરમીના દરજ્જા
દરેક ગરજનાય ત્રણુ વિભાગ થય છે

- ૧, મધ્યમ ગરમી
- ૨ પુરી ગરમી
- ૩ જોત્રી ગરમી

કેક ભુજના મુકતી વેગા જે તે દર

આજે આમનો કોમ નવેર થયા છે
નો આ સ્થાન થયાં વિખાનો આગ નવેર
એરેટેડ રોમર્સ—સો । લમત જાગર મના ।
ગરખોરી ન બનાવી દમનો અ ૪૮ મો
કી ૩ આના

એલચી—સાવેતર આ ઉદ્યોગ અ ૪૮ મો
કી ૪ આના

કચરાત આત નૈસાર કરનાની પધ્ધતિ અ ૪
૧૦૮ મો કી ૪ આના

કચરામાથી દનસત કપડાના ચીથરા કાયી
વા નીચેના કટકા વાળી મયરો રહી
મામળો ખાનસ નો લુગા દર્પણ પહોળી વ
માની ધન મેગરા સ ૧૬ થી અ ૪ ૮૫ આ
૮૬ મો કી ૮ આના

કુચુ—ખરા આ નકવી કપુરની બનામ રિન
અ ૪ ૭૫ આ ૭૭ મો કી ૮ આના

કુચુ—પનર—અર્થાત ટિનારિયેટ—મનાવ રિન
અ ૪ ૮૭ મો કી ૪ આના

ફલચીર માતી—તાના અ ૪ ૭૭ મો
કી ૪ આના

ફલર તાગ કાગા કરન ૮ બિશોનો રિનો અ ૪
૪૫ ૪૬ આ ૪૭ મો કી ૧૧ આના

ફલમ જાડપાનની કનમા રિનો અ ૪ ૭૭ મો
કી ૪ આના

કુલોરોફોર્મ મનાવ ની સમિત માહિતી અ ૪
૮૦ મો ૧ કી ૪ આના

કાગાડી રમમ્મા નાગ્રી માવા કિવા
Papac Mach માથી રમકડા ન બનાવના
અ ૪ ૮૮ મો કી ૪ આના

કાગમ—મનાવ આ ઉદ્યોગ (લાથ કાગમની
બનાવ સંપત) અ ૪ ૫૫ ૮૬ આ ૮૭ મો
કી ૧૧ આના

[બુચો માનુ ૮૧]

જાનની મધ્યમ ગમી અપાય છે, જેથી કે
ઉભી સફેદ ત ઉપરે ત્યાં પડી ગમી એક
દમ વધારી, પુરી કરી દેવાય છે, જેથી કેમની
ઉપવી સ્પર્શી ભુજાઇને થેજે રંગ પડે એ
મે વિભાગ પતના, ગમી એકી કરાય છે
જેથી કેમનો અદને ભાગ એકી ગમીએ
ભુજાઇ જાય-કાચો ન રહે

કે ભુજાની કાચા આ વિભાગે માત્ર ૦
પ્રોગ કરના દરજાએ એની ઉપર પ નો
કાચુ મેગી થેનાના પ્રાપ્ત કરના જોઇએ

કે અગાગ તૈનાગ થાની પદ્ધતિ પણ
કરી અગર એમ કે એની રીત પણ
અદગી નથી જે કેમની પરિક્ષા મની તે વખતે
મુખ્યભાગનો એક મોથો બાકી, કાઢી
જો મોથો સ્પર્શ પાડો તીકલે તો કેક મના
તેવાર છે, જો મોથા પગ મેગરણી નગ
હોત તો, કેકને તૈનાગ થતા હજી વાગ છે,
એમ સમજાવુ

કેક ભક્તીમાં મુકના પડી ને પૂરા
ઉપમી ન જાય ત્યાં લગી તને મકના મના
ન જોઇએ એમ કરનાથી તે ખનામ થાનો
કે રહે છે ત્યાં કે- તૈનાગ થતા પડી,
કિનારી પડી સહજ મેમી જાત તો અભગ
પનાની હુરતે નથી એ કુદરતી પ્રતિક્રિયા છે
કેકને મદગ પેપર લીગલો ભેપ તો, કેક
ગરમ હાય ત્યારજ નેને છૂટી પાડી નેને કેક
કડા થતા પડી, એ કાગળ કાઢતા અદગ
મુદિની નડને

૩

દને થેડાડ મેથોગો જુઓ
બદામી મક

માળજી ૪ ઓસ, ખાડ પ ઓસ, મેદો
પ ઓસ, ઈડા નગ ૨ બદામી કાન-જી
૨ ઓસ, મેમીગ પાનદર ૨ આંદની અમની,
દન અપ પુ જી

ખાના માળજી અને ખાને મેમી,

[પાના ૬૪ થી આગળ]

કાચ ઉપર કુલક્રીમ અર્થાત આદીમાની
ખનાવટ-સપ્લુ હનીકત અક ૨, ૪૪,
૬૦ અને ૬૪ મો

કાચ ઉપર કોતુરક્રીમ-અક ૫૩ મો
કી ૩ આના

કાચ ઉપર ગિત્રક્રીમ-અક ૫૧ મો
કી ૩ આના

કાચ-કાગળ અને એમેરી-કાગળ (Sand
Paper & Emery Paper) ખનાવટ
રિમે અક ૮૮ મો

કાચના કુલક્રીમ અને પશુ પ ખીઓ-ખના
ન રિમે અક ૮૧ મો

કાચની કથા-પ્રમાર પ્રમાળા કાચની ખનાવટ
અને વેપાર અક ૫૦ મો

કાચની બગરીઓ-ખનાવટની પુરી રિમે
અક ૮૨ મો

કાચુ-એની એની, પેટા-ઉપનો અને વેપાર
રિમે અક ૮૨ મો

કાચો-ખનાવટ સંજ થી અક ૭૬ મો
કી ૪ આના

કાપડ ઉપર છાપક્રીમ અર્થાત ક્રેસિકો
પ્રિન્ટીંગ-મુદ્રણાતીમાં પરીનીજ વિમ્બન મચિત્ર
વેળમાળા અક ૫૦, ૮૧, ૮૨, ૮૩,
અને ૮૪ મો

કાર્બન પેપર-ગમેરંગી સાદા, કોપીંગ અને
કુપીક્રીંગ કાર્બન પેપર ખનાવટ અક
૭૨ મો

કાંગળા તાર-ખનાવટ રિમે અક ૮૧ મો
કી ૪ આના

કાંદા-ગાણી અને ઉપયોગ અક ૪૭ મો
કી ૩ આના

કેરોસુ મોલુ-Carat Gold ખનાવટની
પુરી રિમે અક ૧૦૬ મો

કેગન અર્થાત હાથકાન-સાવેતર રિમે અક
૮૪ મો

[હજી જુઓ પાના ૬૬ પર]

શીટા. પછી ઇંડાને જુદા શીટા લેા પછી
મેંદાને ચાળી, તેમા બેકીંગ પાવડર અને
ખદામતી કાતરણુ ઉમેરી, પેલા તેમા માખણ
-ખાડની મેળવણી અને પછી ઇંડા મેળવી,
ખૂન મિશ્ર કરો અને ઝુરરતુ હોય તો સદજ
દૂધ પણ ઉમેરી, પછી તેને ઢાલકા બીજામા
રેડી લકીના પેલા દરજ્જામા ૧૦ થી ૧૫
મિનિટ લગી જુથ લેો

ફિસ્ટોલ કેક

મેંદા ૯ ઓસ, ખાડ ૫ ઓસ, માખણ
૫ ઓસ, ઇંડા ૩, મેકીંગ પાવડર ૧૩ આદની
ચમચી ફિસમિસ ૩ ઓસ, દુધ ૩ મેડાની
ચમચી નિંજુની જાન ૧ નમી

ફિશુરી છાલની જારીક કાતરણુ કરી
લેો પછી માખણને શીટા, તેમા ખાડ મેળવે
બીજા દાચ પર ઇંડાને શીટા માખણ-ખાડની
મેળવણીમા વારા ફરતી થોડી થોડી એ તથા
થોડો થોડો મેંદો નાખના જલ અને મેગનતા
જલ ને ગળી મધા પછી ફિસમિસ અને નિંજુની
જાનતા કાતરણુ, દૂધ તથા મેકીંગ પાવડર નાખી,
ખૂન મેળવી લેો પછી એક મેકુ માખણ
લઈ. તેની અંદરની બધી ખાચુશ માખણ
લગાડે, એનુજ નદિ પણ બમર પેપર
પાયરી, તેને માખણ વગાડી કેકની ઉપની બધી
મેગનચી તેમા રેડી લકીના જોળ દરજ્જામા
એક કનાક લગી જુથ લેો કેક તૈયાર થવાને
પાચ સાત મિનિટ ખાકી, હોય ત્યારે તેો
લકીમાથી કાઢી, કેકની ઉપરની વરક ઇંડા
શીટાની સુદેડી પાયરી, જુદા ખાડ લકીનારો
રંગો અને પછી જુથ વેશો તેો કેક વપારે
લજજતદાર કરો

એપીકેકે

માખણ ૩ રતન, ઇંડા ૪, મેંદા ૩
રતન નમક એક ચપડી, ખાડ ૩ રતન,
બેકીંગ પાવડર ૩ આદની ચમચી, ચેરી ૩
રતન, મોસળી ૧૦ ત ૫ તોલા, નિંજુ ૧
છાલ ૨ નમી

[પાના લપથી આગળ]

કેસીન-જનાવટ વિશે અંક ૭૪મે

કી ૪ આતા

કેગાં-કેગની રોપણી અને કેગના ઉપરોગો

વિશે અંક ૪૫ અને ૮૬મે કી ૭ આતા

કેકી-ખુસબુદા કેકો જનાવરી અંક ૩૮મે

કી ૩ આતા

કેકરેલ તેલ-એની વાસ અને ગીદણાઈ દુર

કનાની રીતે અંક ૭૮મે કી ૪ આતા

કેખી-સવેતર વિશે અંક ૫૩મે કી ૩ આતા

કેલન વોટર-દબણી બારી જાનતા ૨૧

નુરખાઓ અંક ૫૮મે કી ૩ આતા

કેસ્ટીકે સોડા-જનાવટ વિશે અંક ૫૨મે

કી ૩ આતા

ખજુરી-સવેતર અંક ૧૦૫ અને ૧૦૬મે

કી ૮ આતા

ખમખમ-વાવના સગધી અંક ૭૨મે

કી ૪ આતા

ખાતર-જાત જાતના ખાતરો વિશે અંક ૭૧

૭૧, ૭૮ અને ૮૭મે કી ૩ ૧૦૦

ખાદીને નિખારણી અને નુગણી-પૂરી

ફિયાઓ અંક ૮મે કી ૩ આતા

ખાસ પ્રકરણ સાણુઓ-જુન જુન ખાસ

પ્રકારના સાણુઓ નવાપનાની સચિત માલિની

અંક ૮૭મે કી ૪ આતા

ખાંડ કેમ અને છે?-ગેરડી ગોળ અને લાઠ

ડાના વહેરમાંથી ખાડ જનારી (ખાસ સચિત

લેમ) અંક ૩૫ ૪૬ અને ૪૨મે

કી ૧૦ આતા

ગણી-ડોનુ સવેતર અને રમનો ઉલોગ

અંક ૧૮૫મે કી ૪ આતા

અને ભપચી નદિ-આ લો કમ્પ એક નં ૧

સરખી વાદીજ છે આતા ૩૦૦ ઉપરાંત ૬

ગેની માલિની કમરના પાળ્યા અ કામથી મળી

સક છે 'રે' પાના ની પુરી વિરદ મુદત મળે

અ કાના ઓડર સાથે પેલા મોકલો

લખો-કમર ઓફિસ. સોનાગરનામ, મુદત ૧

પહેલા માખણ શીંગે તેમા ખાડ મેગવો અને ફરી વાર શીટા પછી એક પછી એક ઇંડુ શીંગે, ઉપની મેગવણીમા મેગવતા નવ અને ફરી વાર ગધાને શીટતા નવ પછી એક બીજા વામણમા મેદો ચાળી, તેમા નમક અને મેક્રોગ પાવડર મેગવી, પછી એને પેન મેગવણીમા ખૂબ મેગવો અને ત્યાર પછી કાપેલી ચેગી તથા નિંચુ અને મોસાળી છાનવી ઉમેરી, મેગવણી વધારે કંઠણુ લગે તેા સહજ દુધ પણ મેગવો અને તને મેગવી ગામા-જેની અદર માખણ પણ લગાવુ હોય અને માખણ લગાડેના બદર પેપર પણ મૂક્યા હોય—બરી ભરીના નીચ દરજ્જામા મુકીને દોઢ કલાક લગી ભુલવા

કેકેરે કેક

મેદો ૫, ઓમ, ખાડ ૪ ઓસ, માખણ ૩ ઓસ, મેક્રોગ પાવડર ૧ ગાદતી ચમચી ઇંડા ૨, મેગા મીઠા (Custard Seeds) ૧ મેગી ચમચી.

કેકની મેગવણી તૈયાર કરવાની રીત ચેગી કેક મુજબ-જેના કેક માથે કે કરોસાના બીજના જે ભાગ કરી, એક ભાગ મેગવણી તૈયાર થતા પછી તેમા મેગવી દેવા અને ચાણીના નીચ મેગવણી બીગામા ભર્ષા પછી, ઉપરથી ભભરાવી દેવા

આ કેક ખણુ ભરીના નીચ દરજ્જામા પોણા કનાડ લગી ભુજવા

લેનગોદલ કેક

માખણ ૩ ગતન ખાડ ૩ ઓસ, ઇંડા ૨ મેક્રોગ પાવડર ૩ ચાદતી ચમચી કાર્ન કના ૫ ઓસ

માખણ અને ખાડને મેગવી યુવ શીટ પછી નીચ નાસણુમા ઇંડાને શીંગે લઇ, વાગક-તી થોડો થોડો કાર્નકેનર અને થોડી થોડી ઇંડાની મેગવણી માખણ-ખાડની મેગવણીમા મેગવી છેવટે મેક્રોગ પાવડર નાખી

મેગવણી તૈયાર કરી લેવા અને કેકના ૧૮ બીગા લઇ, અંદરની તરફ માખણ લગાડી, દરેકમા તે અર્ધા લગી ભગવ તેટલી મેગવણી રેડી ભરીના પહેના દરજ્જામા મુકી, ભુલવા દોઢગાં કેક

મેદો ૩ રતન, માખણ ૩ ગતન, ૧ ટેની મુદ ૩ ચાદતી ચમચી, વાટેલા બેનિંગ ૩ ચાદતી ચમચી, મેક્રોગ પાવડર ૧૩ ચાદતી ચમચી, ખાડ ૧ ઓસ, વાટેની તજ ૧ ચાદતી ચમચી, ઇંડા ૨, દુધ ખપ પુરતુ, બનામ ખપ પૂતી

મેગવણી તૈયાર કરવાની રીત બદામી કેક મુજબ બીગામા બદામી બાકુએ માખણ લગાડીને મેગવણી બીગામા ભર્ષા પછી, તેની વચ્ચે અડધ બનામ મુકી, પછી કેકને બનામી કેક પોરે ભુલવા

ઓમ્મીસ કેક

ઓમ્મીસ (જુનનો મેદો) ૧ ગતન, માખણ ૩ ગતન, મેક્રોગ પાવડર ૧ ચાદતી ચમચી, નમક ૧ ચમચી, દુધ ખપ પુરતુ

ઓમ્મીસને ચાળી, તેમા નમક અને મેક્રોગ પાવડર ઉમેરો અને પછી માખણ નાખી, સહજ ચુંદી, ખપ પુરતુ દુધ-ધણે ભાગે ચાદતા એક પ્યાલાથીય ઓણું કાઢી ચમે-મેગવી મુકેના થોડ પેટે મેગવણી તૈયાર કરી લેવા અને પછી પાગિવા પર થોડ પાથરી, રાત્રી જેવા થર વણી મોગ આનૃતિથી કાપી લેવા અને અદરની બાકુએ માખણ લગાડેવા પતરા પર ગોઠાડીને ભરીના નીચ દરજ્જામાં મુકી ભુલવા

રી કેક

મેદો ૧ રતન નમક ૧ ચાદતી ચમચી, કાળી દરાખ ૩ ગતન, તાપકળ સહજ, મેક્રોગ પાવડર ૧૩ ચાદતી ચમચી, માખણ ૩ રતન, ખાડ ૫ નોના, મનાધો ૨ગોડા ખપ પુરતો કેકની મેગવણી તૈયાર કરવાની રીત

ચોખ્ખીના કંક પ્રમાણુ છે ફક્ત એવોજ છે કે પાણી પર લોખ પાયરી બાગિક રાખી જેના થર વણી ચોરસ આકાર રહે કાપીને અપરની બાજુ માં કાચુ લગાડેલા પતરા પર મોહનના અને નજી ભડીના પડેલા દરજ્જામા મુકી બુલ્લ નેના

ફેરી કેન્ડ

મેહો ૧૨ નેના જેલ ૧૨ નેના ઈડા ૩ નમક ચપડી મેકામ પાવડર ૨ ચાદા ચમચી

મેહો એક વાસણમા ચાળા લેખ તેમા બેકાચ પાવડર અને નમક ઉમેરો અને પડી ખાડ મેગની શીંગા ઈડાની જરદીયા ઉમેરી મેગવણીને પ્રુથ મિથ્ર પરી નો બર નર મિથ થયા પડી ઈડાની શીટેવી સફેદી નો ઉમેરી કુરસ થાય તો સદજ સુગથી નાખી મેગ વણીને બાનાચોમ - ૧૧ એમા પહેલાયા અ. ૧૧ ૥ તરફ માખણુ લગાડેન હાલુ જાઇએ અને તે ફક્ત પોણા લાગે ભરવ તે ૧૧ કાણ રાખી જતરી બરી લાઇ ભડીન પેલા દરજ્જામા મુકાને બુલ્લ ને

તજ કેન્ડ

માખણુ ૩ ચોસ મેહો ૧૪ ચોસ ચાસણી ૨ ચોસ બેકાચ પાવડર ૧૩ ચાદા ચેમચી ખાડ ૩ રતવ તજાની જુડી ૧ ચાદા ચમચી

મેહો માખણુ અને ખાડને મેગની ખૂન શીંગ પડી તેમા ચાસણી ઉમેરી ફરી તર શીંગા હવે બીજા હાય પર મેહો જુન વાસ પુમા ગાળા તેમા કોચ પાવડર અંતે તજાની જુડી ઉમેરી પડી માખણુ-ખાડની મેગવણીમા મેગવો અંતે મેગવણી નડ પડી પડી લાગે તો એકાદ હાં પલ્લુ ઉમેરો પડી તેને માખણુ લગાડેલા માંમા ભરી ભડીના ચીખ દર જ્જામા મુકી બુલ્લ લેા

કીમ કેન્ડ

ઈડા ૨ કીમ (મનાઈમે રગડો) ૧૩ જવ

મેહો ૩ રતવ જાવજીની જુડી ૩ ચાદા ચમચી મેકાચ પાવડર ૨૩ ચાદા ચમચી ખાડ ૩ રતવ નમક ૩ ચાદા ચમચી તજાની જુડી ૩ ચાદા ચમચી કુડની ભરી ૩ ચાદા ચમચી

મેહો વાસણમા ઈડા તોડી ખૂન શીંગ પડી તેમા ખાડ અને કીમ મેગની ફરી તર જાવ જ મિનિમ લગી શીંગ નો એ કામ થઈ રહે તે દરમિયાન એક બીજા વાસણમા મેર ચાગી તેમા મેકાચ પાવડર તજ નમક જનનિ અને કુડ મેગની એ મેગવણી ઉપર પ્રવી મિથલુમા નાખતા જાવ અંતે દત્ત વત્તા અને મેગવત્તા જવ મેગવણી તેવા થા ૧૧ પડી તેને માખણુ લગાડેના જ વજા બાનામા ભરી ભડીના ત્રીજ દરજ્જામા મુકી અર્ધા કપાક લગી બુલ્લ ને

કુનિવ કેન્ડ

મેહો ૩ રતવ કાળા દરાખ ૧૩ ચોસ માણુ ૩ ચોસ નિલુ ૧ બેકાચ પાવડર ૩ ચાદા ચમચી ઈડા ૨ ખડ ૩ ચોસ કુપ ૨ ગેહામ ચમચા

પહેલા માખણુ અંતે ખાડને મેગની ખૂન શીંગ પડી નીચ વાસણમા ઈડાને શીંગ લાઇ જુના રાખે અને વોળ રાજલુમા મેહો આગી તેમા મેકાચ પાવડર ઉમેરો અંતે પડી ઈડા શેડી શેડી મેગવણી બગે શેડા શેડા મેદ રાગદરની માખણુ ખાડની મેગવણીમા નખતા જાઇ ભપાને મિથ્ર ફરી ના પડી તેમ કિયરી કાળા દરાખ તથા મારિક કરેતી નિલુની જવ ઉમેરી કુપ કેગી મેગની તેવાર કરો અને પડી તેને માખણુ લગાડેના બીજામા ભરી ભડીના પડેલા દરજ્જામા ૧ મિનિમ જમી બુલ્લ લા

જર્મીન કેન્ડ

મેહો ૧૨ ચોસ માખણુ ૧ ચોસ કિચ મિસ ૬ ચોસ કામી ૬ માખ ૪ ચોસ એમે

૧

કેસીન એટલે દુધમાં તો નક્કર-તાન, જે દુધમાય ઓગળ્યાં નિના આપત ખારીક રજકણોના ચડપે મવજુદ રહે છે અને કેટલાય અસામાન્ય ગુણો ધરાવે છે કેસીનના ગુણો, દુધને ગરમ કરવા કે ઉકાળવાથી બચાવતા નથી, એ ઓળી એક ખૂબી છે

કેસીન બધા યોગ્ય જાનવરોના દુધમાં હોય છે. નિષ્ણાનોએ પૃથકકરણે કરી અહિર કપું છે કે, જુદા જુદા જાનવરના દુધમાં કેસીનનું પ્રમાણ નીચે મુજબ હોય છે

—સ લેમન કે આદની ચમચી, બેકીંગ પાવડર ૨ આદની ચમચી, ખાડ ૭ ઓંસ, ઇંડા ૩, ગેસેન્સ વેનીલા કે આદની ચમચી, નિખુલી જાતની કાતરણ ૨ ઓંસ.

—કેસી મેળવણી તૈયાર કરવા તથા કેક જુગવાની બધી વિગતો કમિન કેક મુજબ—એટલા ફર્ક સહિત કે, આ કેક માટે બીગામા માખણ લગાડેલા બટર પેપર પણ મુકતા લેંચ કેક

મેટા ૩ રતલ, ખડ ૬ ઓંસ, માખણ ૩ ઓંસ, વિજુની ખારીક કરેલી જાવ ૩ નગી, ઇંડું ૧, બેકીંગ પાવડર ૩ ન્હાની ચમચી, કિસમિસ ૪ ઓંસ, ઉકાળેલું દુધ ૩ પાઈન્ટ, જાવફળની લુપ્ત સદળ.

મેદાને ચાળી લઈ, તેમાં માખણ મેળવે. પછી બધી નક્કર ચીજો ઉમેરી, છેવટે દુધ અને શીટરું ઇંડું નાખી મેળવણી તૈયાર કરો અને માખણ લગાડેલા મીમાંબા બરી, ભઠીના ત્રોળ દરજ્જામાં મુકીને એક ક્લાંક લગી જુલો મો

(પદ્ધતિ નુસ્ખાઓ હવે પછી)

કેસીનની ઉપયોગિતાથી કયો રસાયણશાસ્ત્રી આણખણ છે ? તે રસાયણ ઉપયોગો ધરાવે છે અને હજી દિન બ દિન નવા નવા ઉપયોગો શોધાતાજ નથી છે.

સામાન્ય વાચકો દિગ્મુદ થઈ બચ તો નવઈ નહિ. હકીકતમાં કેસીનની ઉપયોગિતાએ બચતવા રસાયણ શાસ્ત્રીઓનેય દિગ્મુદ બનાવી દીધા છે

આ લેખમાં કેસીનની બનવટ અને તેના ઉપયોગો વિષે ચર્ચા કરવામાં આવી છે

માખણું દુધ : સેંકડે ૨ થી ૪ ફેંટકા
ગધેરીનું દુધ : „ ૪ ફેંટકા
મેંઢીનું દુધ : „ ૪ ફેંટકા
બકરીનું દુધ : „ ૨ ફેંટકા
ધોડીનું દુધ : „ ૧ ફેંટકા
બેંસનું દુધ : „ ૩ થી ૩ ફેંટકા.

હુંકમાં, દરેક યોગ્ય જાનવરના દુધમાં કેસીન હોય છે—કાંઈમાં ઓછું તો કાંઈમાં વધારે. અને વળી એ બધામાંનું કેસીન લગભગ એકસરખા પ્રકારનું જ હોય છે એટલે કેસીનની બનાવટમાં નામે તે દુધ વાપરી સહાય છે, જે કે ધંધાદારી દ્રષ્ટિએ—દુધના સસ્તાપણાની નજરે—માખ અને બેંસનું દુધજ વધારે અનુકૂળતાઓ આપે છે, અને તેથી લગભગ બધે બધ એ બેઉના દુધમાંથી કેસીન બનાવવામાં આવે છે

કેસીનની બનાવટ

કેસીનની બનાવટની ઘણી રીતો છે કેટલાકો ચેતેટનો ઉપયોગ કરે છે, તો કેટલાકો ગધકનાં વા મીઠાના તેજાવ વડે કેસીન બનાવે છે. કેટલાકો ગધકના ગેસ પ્રત્યે પસંદગી દેખાડે છે, તો કેટલાક કાર્બોનિક ગેસ વા એમેટિક એસિડ પ્રત્યે હુંકમાં, બનાવટની રીતો ઘણી છે, પરંતુ એક વા ખીમ કાગળે એમાની ઘણી રીતો વ્યવહારમાં મિન ઉપયોગી સામિત મળે છે અને સરળતાપૂર્વક ન્હાના મહેટા પાવા પર કેસીન—કેસીનમ કેસીન—બનાવવા માટે

માન ગણ ચાર પ્રધાનોના દાવ બધે થ
પ્રચલિત બેસાય છે

કેસીન ની બાબત નાજા દુધમાથીય ગમ
સર છે અને દીમ માટી મીથેન સપરેટ દુધમા
થીય આપમે અધિ મેપન દુધમાથી કેસીન
કેમ નાની સકાર છે તે બેસ

ખેડેલી પકલિ

તેથી નેના તાજુ સેપરેટ દુધ મેગ
બે મેડે દુધ લેવા માટે સમુદ્ધ હોય તો
મિલન ને તે નેના ન મળે તો તનુ દુધ
લખ ૧૫૦° એક લગી ગરમ કરી લેા દુધ
ગરમ થતુ હોય તા હરમિયાન દુધ જુ ૧ થન
કરન રો માફ કરી ધાહી ઉપરે માટે નેય ર
કરી આે દુધ ગરમ થઇ જતા થના બરી
અકકર ફેરવે તરે કરે માફ રે ક સહઆનમા

દુધ જુદુ કરન થ મત
દુધ ની નાજા બધ નાજામા અ ને છે અને
વરારે ૫૫-૬૦ અકકર હાં બરમ જાય ત રે

(૧) દુધમા સહજે કચેરે થા ખીરે મેન થ
થ થા દુધ અરવમ અને અરબ થના ઉપરાત
ફેલી જઈ હોઈ દુધ મરેના બધા નાસીા અને
થવ થ સહમિદ સાફ રખવા લે એ મતન
ચાપમા પહેના લેમજ થપમા થઈ ફેક જવા
સેકામા થલીથી માઈ.લીધા પળી ફરી વાર સાદા
ગરમ થલીથી તોળે સુકવડ બહાં

નથી તોલી ફર મિનિટ ૩૫-૩૦ કે નલી
મકરે અકકર ફેરવતા રહે થા જે મુનની બાબત
એડી કં કે દુધની નાજા મે દમા પછી લગભગ
તત્તલ દુધમાથી દીમ જુદુ થ થા માખ
અત થોડી નારમા બધા દુધમાથી દીમ અને
બચત દુધ-મેપરે દુધ-જુદુ પડી જશે
હવે એ કોમત તમે ચારો તો કોઈ વેપારી
જગ્યા રમ પડી સકો છે થા ચારો તો
તેમાથી માખજુ કે ઘીર બનાવે વેચી સકો
છા અને તેમ એક બધે મેા મેાન મિમન
કરી ને અો બીજે ક થે સેપરે દુધમાથી
કેસીન બન રા માટે

કેસીન બનાવના માટે સેપરે દુધ માટે
ખાસ ટાઈમો હોન છે જેમા એડી યાનિક
મે દમા હોય છે કે જેથી દુધ નિર્ચાત રીન
લન થતુ રહે તાજુ મેપરે દુધ એ ટાઈમોમા
ભરી થત થન કરે કે જેથી દુધ કુ
ઉપર તમે થતુ રહે પછી એ હરમિયાન જે
ભાગ મીરા તજાન થા થાય માગ થાડીમા
માડી જે મેગનથી થોડી થોડી નેના દુધમા
રેન મન અો પરિરામ અનાનીકતા થન
તજાન મારાથી થોડીક મિનિટોમા કેસી
દુધમાથી છુતી પડવા નામે છે જના નથી
પુરેમુરી કેસીન દુધમાથી છુતી પડી થા હે થા
ખાલી ન થય તથા લગી તજા ની મેગનથી
રેપાતુ થન માખુ મેધમે

કેમા દુધનો કેવી નેજાવ-મેગનથી
એકેરે એ નકકરપથે કહો સકા તેમ

(૨) ઘી બન થવાની મહિતી મટે જુલો
ફારેના અક ૧૦૬૦

(૩) આ સેપરે દુધમા મદને થરની તવે
ખાડી હોરા ન બેઠે એ ને તે સહજે બડી હશે
તો કેસીન બનાવના બનશે નહિ અને બનશે તેથ
ખાસથ થા જશે માગ તે સેપરેટ દુધમા થા
માત્ર (સેકેડે બ ગ્રાફ દમા) અરની તવે હો
તો તેો પકેવાથી ફર કરી થવ ને એ

નથી, છતાં દૂધમાંથી પૂરેપૂરી કેસીન છુટી પડી ગઈ છે. આ દ્વિતીય, તે સહેવાઈથી ગાળી સગ્રામ છે. એ માટે ઠરવાનું એકલુજ છે કે હજી દૂધ હવાવાઈ રહ્યું હોય ત્યારે તેમાંથી થોડુંક લઈ, ફિલ્ટર પેપરમાંથી ગાળી, તેમાં સદૃશ તેજાબ-મેળવણી ઉમેરો. તે દૂધમાં કેસીન હશે તો તેજાબ-મેળવણી ઉમેરવામાં આવનાર તેની રહેઈ રજકણો છુટી પડતી જોવાશે તેવું કશું ન થાય તો દૂધમાં કેસીન નથી, એમ સમજી હવાવાનાર-પંચજથ કરીને દૂધને ઠરવા દો. દૂધ ઠરી જાય ત્યારે ‘સાઈફન’ (Syphon) વડે ઉપરનું નીચરું દૂધ કાઢી શો. પૂરેપૂરું દૂધ પુરું પડી ચુકે પછી કેસીનમાં થોડુંક ગરમ અર્ક-પાણી નાખી, તેને કેસીનના રજકણો સાથે મિશ્ર કરી, ઠરવા દે છે અને જ્યારે તે ઠરી જાય ત્યારે ઉપરના નિયમ પાળીને નિચરું દૂધ પેરેજ ‘સાઈફન’ વડે છુટું પાડી દે છે, અને ફરી નાખી જીવું અર્ક-પાણી નાખી, પ્રથમ પેરેજ લખતી, ઠગ્યા દઈ, પાછાથી નિચરું પાણી કાઢી દે છે એ ક્રિયા એ વાર દેહર વવાથી કેસીન થણે અંશે રવરજ થઈ જાય છે, ક્રિયાને એને જડા ફિલ્ટર-કાપડ પર કાઢી, એજ કાપડમાં નીટાળી, તેને લાકડાની પેન્ટેટ વચ્ચે મુકીને દમાણ-પ્રેસ (Screw Press)માં મુકવામાં આવે છે અને પછી દમાણ અપાય છે, જેની તેમાં રહેલું બાકી પાણી પણ નીકળી

(૪) આ ‘સાઈફન’ની નળી રમરની બનેલી હોય છે અને તેને એક છેડે કાચની ગરણી ગોઠવેલી હોય છે, જેની સપાટી પર આરીકે નળી લગાડેલી હોવાથી નિચરું દૂધ એમાંથી ગળાઈને નળી વાટે રાસેના વાસણમાં જાય છે કેસીનના રજકણો જઈ સકતા નથી.

(૫) આ દૂધ પણ નકામું નથી જનું. તેમાંથી દૂધની ખાડ (Sugar of Milk) બની શકે છે, જેની જાનાવવાની રીત ‘કમર’ના ૩૫ મા અક્રમાં છપાઈ ચુકી છે.

જમ, કેસીન કંઈક મુની થાય છે. પછી તેને બાહિર કાઢી, લાકડાની ફેમો-જેની ઉપર કપડું લગાડેલું હોય છે-નેડી ઉપર તેને પાથરી, તેમને સ્વચ્છનાર કપાટ વા સ્વચ્છનાર એરડામાં મુકી, ૮૬° એક્સની ગરમીએ સુકાવી લેવાન છે. જ્યારે કેસીન પૂરેપૂરી મુકાઈ જાય ત્યારે તેને બાહિર કાઢી જોતા તે બાગાળીની ચપટીમાં લેતાજ ભૂકી થઈ જતી જણાશે. હવે એ તૈયાર છે એને દળનાર યત્ર વડે દળીને બાળી લો અને પછી સુકા બોગડામાંજ રાખી, હવા ન જાય એવા ડગ્ગાઓમાં ભરી, સુકા બોગડામાંજ સાચવી રાખો.

એક છેલ્લી વાત અને બસ. કેસીન વાતાવ-લુમાંથી બીનાશથી ખરાબ થઈ જાય છે એમ ન થાય તે માટે એક બીજો ઉપાય એ પણ છે કે, કેસીન તૈયાર થયા પછી તેને સુકા કપડા પર પાથરી, રેન્ડે-ચંદ્ર વડે સદૃશ ચોખ્ખું અલકોહલ (૯૫%) છાંટવામાં આવે છે, જેથી પછી બીનાશની અસરથી કેસીન ખરાબ થવાનો ડર રહેતો નથી.

બીજી પદ્ધતિ

આ પદ્ધતિ પણ ઉપરી પદ્ધતિ જેનીજ છે ફેર એટલેજ કે એમાં બીનાશ તેજાબને બદલે ગધકતો તેજાબ વપરાય છે એ સિવા બીજો કંઈ નથી.

૨

હવે થોડુંક કેસીનના અનેકનિધ ઉપયોગો વિશે.
૧. પેટ્રિક વ્વા-જુરાકોની જનાવટમાં કેસીન મુખ્ય અંગ તરીકે વપરાય છે. બામ્બોન સેન્ટોજન, નોટ્રોઝ, કુકેનીન, લેક્ટોજન,

(૬) આ પદ્ધતિમાં પ્રમાણ આ છે —
ગધકતો તેજાબ ૧ ફે બાગ લઈ, ૭ બાગ પાણીમાં મેળવે.
એ મેળવણી ૧૦૦૦ જ્ઞાન સેપરેટ દૂધ માટે પુરતી છે.

૬૬-કવિનાથાની ડાબે ૩ ઓમ કલામિ વાળી જાન ૧ ઓસ, ચિનાવના ૨ ડામ, અર્ધ-પાણી ૨ પાઉ-૬

પ્રથમ આ બીજો એક ક્ષત્ર લગી છીમી આને ઉઠાવીને માગી નો આ પડી તેમા—

ઓમિડ બે વસિરિક ૨ ડામ ૧ મ્યર લવેન્નુના કમ્પા ૧ ડામ

કુમેરી ૪ દવાડા લગી દેવા ૬ માગી ને માગમા પડની જુઓ વ દુર કમ્પા ૨ આ લોસા, પેતાના મુળોને અંગે સુવિખ્યાન છે

૬૨-કવિનાથન સમ્પ ૧૦ ડેન એમેકિક ઓસા ૧ ઓસ ગિનમરીન ૨ ઓસ ૨ મેન્ડેડ ક્ષત્રમુખન એ ૩ કલામિયા ૮ ઓસ

વાળ કાદનાર દવાઓ

પાવડ, રેડ મરગી મીઠુ સાણ ૧ વ મ્યર ૫ ડામ જાવન દવા ૧૦ પ્રાગો કુમરો. અંક ૧૦૫ મો. કો ૪ અવા ૫ ૥ કુમર ઓસીમ, સુન્ન

કોમ્પા પોન્ડ ૧ ઓમ ૨ કીશાહ ૨ ગિનિ ૧ ઓસ, પાણી ઓસાન ૧ પાવડ બગે તે ૫૧૬

માથા ૩ દંડ મગાના માટે આ લોસા વપરાય છે

૬૩-ગિનમરીન ઓસ એ રેડ ૧ ઓમ ૨ મેન્ડેડ ક્ષત્રમુખન એ ૩ કલામિયા ૪ ઓમ રિપિગી રોજમરી ૧ ઓસ ૩૦૬ રોટ ૩ ઓસ મુલાય બગી ૩ ઓમ મન ૫ મર સમમી સદર

મુખે અંગે આ લોમન ૧૨મા પ્રોગના ચેલાનો મગાવ આપે છે

૬૪-કલપાર ૩ ઓમ, ગિનમરીન ૧ ઓસ, નિરે એમેકિકા ૧ ઓમ, મિનિટ રોજમરી ૧૨ ઓમ મુલાય બગ ૧૦ ઓસ

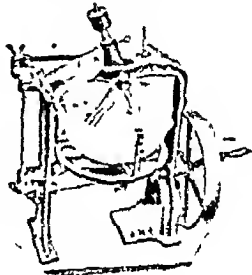
[૧૦૮]

મુકો ઉઠાડવા માટે અ-ઓ નેનુ ૧૫મા પ્રોગનુ ૫૭-નેરાન કુપોમી ૨ ૨ બીજો દિને એ વગાડવુ જોઈએ

૬૫-૧ મ્યર ફેનમેરીડિન ૧ ઓમ રિપિગી રોજમરી ૧ ઓસ, મોલમ એમિન-ગા કાકામ ૪ ઓસ મોલમ ૫ વેન્ડર ૧૦ મી. ૫ મોલ ૨ બર્ગેમોટ ૨૦ મી. ૫

૬૬-નેડ એસિટ ૧ ડામ મિડ એક મ્યર ૧૨ ૧મા ગિનમરીન ૧ ડામ, રેસિપી ૨ પિન ૨ ડામ પાણી ૬૩ ઓસ

પ્રથમ બધી જુલી દવાઓ ખરવ ૫૫મા નાળી તેમા ગિનમરી, ઉમેરી, ખુજા ખાન કરે ૫ડી સમાવી ઉમેરી આ લોધી રહે

વાળ વાવ

રો, પોન્ડ કી મુખ પાણી લેવા આ આ વાળ ૧૦મા પ્રોગના ૧ લોમન વાવ દવાનાર લોસાન ૫ કી નમ્પાના

૬૬-નેડ એસિટ ૧૨ ૧મા મિડ ૬ માક ૧ ડામ ગિનમરી ૨ ડામ રિપિગી ૨ ડામ પાણી ૬૩ ઓસ

નિરે રોસી રીન કિર મુખ [૧૫ પ્રોગો કુમરના વગાડવ ૧૦૪૦ના અકમ]

: : તદ્દન નવા પુસ્તકોનાં અર્ધાં ભાવ : :

પુસ્તકોની જે હાલની કીમત રાખી છે તે પુષ્કળ કમીગત માથા આદર તદ્દન છેવાનીજ છે, જેથી હાલની કીમતમાં કમીગત આપી શકાય તેવું રજુજ નથી.

હાલ લગાઇનાં વખતમાં દરેક બજારો કુદકે અને હુસકે વધતાં જાય છે, ત્રા કલોકટીનાં વખતમાં પણ સારા પુસ્તકોના ભાવો ઘણાંજ સસ્તા રાખ્યાં છે અને પારકર ટાઇપ ફાઉન્ટન પેન ભેટ આપવાનું પણ આજી રાખ્યું છે

એથી સાથે હાલની કી. ના રૂ. દશના પુસ્તકોનો ઓર્ડર આપનારને પારકર પેન ટાઇપની ફાઉન્ટન પેન ભેટ અને પાંચ રૂપીયાનાં પુસ્તકોના ઓર્ડરવાળાને લટકાળી લલીતા પુસ્તક ભેટ.

પરજેઠા ખાતે વિ. પી. ચતાં નથી મારે પોખલ શીલીંગ અગાઉથી મોકલવા.				
કેક પુસ્તકનું વિ. પી. ટપાલ ખર્ચ અલગ.				મુજબી હાલની કી
શીલીકમા હરો ત્યા મુધી પુસ્તકો મળશે.				૨ આ રૂ આ
અમીના અને હુસીના (એ જોડીયા બેનોની અને રસભરી અખત રામાય- નવવક્ષા પુ. ૩૩૦ પાકુ મોતેરી ખાલ-ડીંગ				
અન ૧૯૯૬ ની વહેલી સારે મદાન પડેલું			૩	૦ ૧ ૮
અમૃત મશિના (મગજન મદાસુખવાલ લાઇની અનિપ્રીય થઇ પડેલી નાનકથા				
ગવેર કાગળે, ૧૦૦ પન, પાકુ પુ. ૧)			૧	૮ ૦ ૧૪
આગાની પાંખે (શ્રી જાનીના નાદ મેરીટરનું નવુજ પુસ્તક)			૦	૮ ૦ ૪
અધુરી અગા યાને આશાની ઇમારત (એવ-એવ ફત નોવેર)			૨	૮ ૧ ૪
અનગ વિષ યાને અમૃતમય અહુર (ઉમદા નવલ કથા)			૦	૦ ૧ ૦
આછાં નમુનેશન લાન (રૂપતી છાસને ઉપયોગી સાદિત્ય)			૫	૦ ૩ ૨
અદેખો ધણી અને બીજી ૨૦ વાનો			૨	૦ ૧ ૦
અસંખેડનીનું હિંદ (અગર ૧૧૧ પુર્વેના હિંદુસ્તાનનાં જાગૃતવાળી)			૦	૦ ૦ ૧૨
અહલેમતની આલમગીર યાદગીરીઓ			૦	૪ ૦ ૨
ઇંડી ઇંગ્લીશ ટીચર ભાગ ૧-૨ સાથે, (૪૫૦ પન)			૧	૪ ૦ ૧૦
ઇસ્લામનાં ઓલીયા (દીવ્ય અમરકારોથી લરપુર)			૦	૮ ૦ ૪
દિતરનુવધી ખારદુમ ને પૃથ્વીની પ્રદક્ષિણા			૪	૦ ૧ ૮
એ કોણુ હતી ? (ગમી નોવેર-કર્તા સાહર શ્રી જાનના નવવક્ષા)			૧	૪ ૦ ૧૨
ઓ ધન તું ક્યાં છે ! (ગુનકામ કુન અહમુત નવવક્ષા)			૨	૦ ૧ ૦
કાંઈની જુની વાત્તેજ (અંતિહાસિઃ લોખંડયાઓ)			૪	૦ ૨ ૦
કાગળની હિડી અને બીજી વાનો (નવનીત સમ્રાટ)			૧	૦ ૦ ૧૦
કેક બીનું કાગરયાન ભાગ ૧ લો-અહમુત નવવક્ષા			૨	૮ ૧ ૮
" " ભાગ ૨ નો " " " "			૨	૮ ૧ ૮

કુચ્ચાનિ અને કલગાન (કુચ્ચાનિ અને કલગાન)	૧	૦	૦
ખુબસુરતી અને લાંબી છંદગીના બેદા (બે પાંચી માન)	૩	૦	૧
ગીત ગાવિંદ (સમીત) અષ્ટાદશ નાયક બેદા આદિથી ભરપુર	૧	૮	૦
ગુજરાતી (ગુજરાતી કાવિની ગેવેર)	૧	૮	૦
ગુલામ (આગળ પાચ રાતના અમ)	૪	૦	૧
મીરીઆદી (મીરીઆદી નવચમ) આગળ ખેતનામ્યા માટે	૦	૮	૧
મોંગો પ્રેમુ પુષ્કે રપક (અગાળ નવચ દેવ)	૦	૧૦	૦
ચ દ્રકાં અથવા ચરતી પટીનો ચમકાં	૪	૮	૧
જગતના મહાન મોર્ગ દર્શક (મીરીઆદી મધ્યને લેગતુ)	૦	૧૦	૦
જયભાંતી (મી. મયગાના કાવ્યોનો અમદ)	૧	૮	૦
છવન પસંદો (ગાનિય અને નવન-ચ)	૩	૦	૧
ડીરકીય જયતની માદસ કથાઓ ડીરકીય-કથા)	૦	૮	૧
બ્યાં સુચોદય ધમ (રખાલપેલી નવલકથા)	૦	૧૦	૦
તિસોત્તમા (મી. બેદનની મેઝાનતી નવલકથા)	૧	૦	૦
તિષ્યગુપ્ત યાને કેવલ કામને મારે (અનિદામિક નવલકથા)	૦	૦	૧
દીસેડ ડાકુ (અમલીક મહેતા) અગાળ નવન-ચા પૂર્વ-ચ	૨	૦	૦
દિવાની કે રાણી બાગ ૧ સો-આદર્શ ગામણક નવલકથા	૮	૦	૦
બાગ ૨ જે	૮	૮	૦
દેવ વિનોદ યાને રચેદેવ જાન	૧	૦	૦
દેશ રોચક દ પતી—યાન મુકુદાન (નવીન મેનેરી ગા.)	૦	૮	૧
દિ ન્તીગાર (મી. ગામનુ જતીન ગીન)	૧	૮	૦
દોલાખનો દરતાવેજ (ડીરકીય નવન-ચા ૧૦૦ પૂર્વ-ચ ૨૦૦ પ)	૦	૮	૦
નવનવી વાતો મી. ખ વડીયાની નવલકથાઓ	૧	૮	૧
નવસુખ સાગર (ડી અને ૧૨૫ નવન ગિન-ચ-નવન-ચ)	૦	૮	૧
નીલમ માણેકની મ તતી બાગ ૧ થી ૪ (એક છુક)	૪	૦	૧
નીજની અથવા વરદેસી વનીનાં (મી. વેસા હુન)	૩	૦	૧
નાગનીન (મુરલીમ સમારી વાન)	૩	૦	૧
નવનત્રી ગમ્યાવડી (મ ગ ૭ મિરે દીગોની ચ-મીઓ)	૦	૫	૦
પ્રેમની બુઝારી બાગ ૧ સા કપાચ કુંડસ-અનિદામિક નવલકથા	૨	૮	૧
બાગ ૨ જે	૩	૮	૨
પંચાસનો જય શીખરી બાગ ૧ સો-અનિદામિક નવલકથા	૨	૮	૧
બાગ ૨ જે	૩	૮	૦
પ્રતાપમિત્ર (રકુલ લાવેરી અને કંનામ મોટે મ છુન)	૧	૮	૦
પ્રસાન પ્રાથના માળા (પ્રવંનાના ગીને પુષ્ક ૧૦૦ પા. ૫)	૦	૦	૧
પુનીત ગ ગા (મી. મયગાની નવલકથા)	૩	૦	૧

પિંગાગની પ્રતિમા (બીટાગી નરન્યા)	૧	૮	૦	૧૦
ધરુવતર અને જગપુત્રોત્તો જગમંગ (એનિલાની નરન્યા)	૩	૦	૧	૮
પ્રેમતુ પતિનામ નરન્યાના ઉત્તરી સ્ત્રી અગ્રન નરન્યા)	૦	૦	૧	૪
પુત્રિમાર્ગ અથવા મહાનાગનો પંથ—અધ્યુચ જમના કેટલાક મહાનાગનોની આસપાસના પાપનીના અગ્રનની ઉપરી સાથા				
પૂર્વક ૧૬૦ આગ્રન મગજ નાગ તે	૦	૦	૧	૧૦
કેતુમદ કાનજ (અથવા રિન્ધ્યાનવી જગ)	૪	૦	૦	૦
જાનીગ (હા અમીસ્વલીની શુવતકથા)	૮	૦	૦	૧૦
શુ રતોગાલ-ભાગવાન શુ રતો ઉપરેગની મથાત્ર આસપાસ, હથને				
વિધીનાએ તેવી અપાકીક સાવનાથી ભરપુર ૧૮ વાતાઓ	૧	૪	૦	૧૫
મહાદેવ કલો ભાગ ૧-૨ ૧ અગ્રન મોતીનાની નરન્યા)	૮	૦	૦	૦
ભમના પ પી (મી. મનરુઆની નરન્યા)	૩	૮	૧	૮
ભાવક પ પ્રથો (હીમગી નરન્યા)	૧	૮	૦	૧૨
મોતુ ગુગ થા માતા કે રાક્ષસી (મીનાન ૧, ૨ આગ)	૧	૮	૦	૧૦
મોગી માપુન (આંતીલાલ માલુ મોરીસ)	૧	૦	૦	૮
મુગજા (પ્રા. મોડનની અગ્રનની નવલકથા)	૧	૮	૦	૧૦
મુકિત રક્ષી અથવામાં આતી મારલીલાઓ ઉપર પ્રકાશ નાખતી				
મલમતાદી અથવા તેવી મધુકનીં અમાંક નવલકથા)	૧	૮	૧	૦
મિથ્યાના બુલામા (નાગી હીમગીન નરન્યા)	૧	૮	૦	૧૦
માનીગરી અને કીનર ગાગી (નાગીન ચાટ)	૧	૮	૦	૮
મુગી અથવા પ્રમ થલી પ્રથા (મી. નાગ ૧)	૩	૦	૧	૮
મુ માલીની (મોચી નવલકથા)	૦	૦	૧	૮
મોલ ન-દીશન (નાગી નાગનીમા ૧ નાગી નાગ)	૦	૮	૧	૮
મોલ અને થીગ વાતો (૧૭ મુદ્દા વાતો)	૦	૮	૧	૮
મોનાગ (મોલી મહાનાગીનાના અગ્રન કાન્દેશાના)	૦	૧૮	૦	૧૦
મોયા (મોલ કિપયનો અપુર્ય થ થ)	૧	૧૦	૦	૧૦
મમથાગી યાને નાગ નાગી મનો અગ્રકાન્દા આગ ૧ લો	૦	૦	૧	૦
માન ૨ નો	૨	૦	૧	૦
ઠીનલી અને એક અગ્ર મહાનાગી આત્મકથા	૦	૮	૧	૮
નન મહુપા (દાપતિ મોરેજ નાગી નાગ)	૧	૮	૦	૧૦
નગિમા (મનાનગ્રક મોચી મોવેલ મોચી માલુ માલુ)	૧	૦	૧	૦
નનની નાગી (હીમગી નોવેલ)	૦	૮	૧	૮
નમાયા (નાગ મહુપા) મનન કન્યા લાયક નમાયપુત્રો માર)	૦	૧૨	૦	૧
નનક મહાલ-અનિ મીલી ફિલ મહુલાવનારી મનરજક નોવેલ	૧	૮	૦	૧૦
નનનાગની નાગ નાગ (એનિલાગિક અગ્રન નવલકથા)	૫	૦	૧	૮

લહેરી લુથરો (વનસંકર ત્રીપાડી કૃત-શીરકઠીય નવલકથા)	૧	૦	૦
લાલચીન યાને કપરીના કારસ્થાન (અદ્ભુત નવલકથા)	૩	૦	૧
લકાળી લક્ષીતા કે પ્રેમની દેવી (સમાજિક નોવેલ)	૨	૦	૧
વસંત કુમારી યાને પ્રેમસરની પત્નિ (નવલકથા)	૦	૧૨	૦
વહેમી વનીતા-પ્રખ્યાત નવલકથાનું બેઝન ઓરેનના Pride and Prejudice નું હુપ્પાનર પાકુ પૃષ્ઠ ૩૭૫	૨	૮	૧
વિજયા (સર જાસુની અને વખખાણની નવલકથા)	૨	૮	૧
વગર રોકડોનો પેશ-પૃષ્ઠ ૪૫૦ (માણસ માત્રે ઉપયોગી પુસ્તક)	૨	૦	૧
વહુને શીખામણ (વઢૂ થનાં પહેલા સમજવા લાયક)	૧	૦	૦
વિદ્યાવંદ્ર અને સુમતિ (સામાજિક-પૃષ્ઠ ૨૦૦-પ્રાર ચિત્રો)	૨	૦	૦
વઠેલ વનીતા (રહે તો આપથી અને જાત તો સગા આપથી)	૨	૦	૧
વૃંદાવસ્થામાં તંદુરસ્તી (૩૫૧ ઉપરે શરીર અને સ્વસ્થ રાખી રાકાય છે)	૧	૮	૦
રવીન્દ્રચંદ્રની સ્વતંત્રતા (જનતાના આદર્શો માટે અમૂલ્ય પાઠ)	૧	૪	૦
શશીકલા યાને ચાર પંચાંગિકા (મનમતી મણુપ યાઓ)	૨	૦	૧
સ્નેહલગ્નની સુંદરી ભાગ ૧-૨ સાથે (અદ્ભુત નવલકથા)	૩	૮	૨
રાયતાની કામ અને બેદી ભગવાન-અનિ ઉત્તમ રસીથી સામાજિક વાર્તા ૫૦૦ પૃષ્ઠ પાકુ સોનેરી બાઈન્ડીંગ	૩	૦	૧
સંગીત તાલ માર્ગ દર્શક (શાસ્ત્રીય સંગીત શીખવું હોયતો)	૩	૦	૨
રત્નોની એકજાલુલ (એકજાલુલમાં થયેલો અજબ ગણાવો)	૨	૮	૧
સહયરી અથવા સ્નેહદેવી સુંદરી (શ્રી રત્નવાદ કૃત)	૨	૮	૧
સામાજીયન શુરવીર અને દસિક કાર્યભારી નેવેલ-અદ્ભુત નામ	૪	૦	૦
શેત્રાજ (શેત્રાજ રમવાની રીત, સમજ અને ખુબીઓ)	૦	૮	૦
ગંતરમી સદીનું કાન્સ (મુદિખ્યાત ફ્રેન્ચ નવલકથાનું અને ક્રાઈસ્ટિયન દુખાના			
શ્રી મરકેડીઅર્મનું મુદ્દા ગ્રંથિક બાહ્યનર પૃષ્ઠ ૮૮ પાકુ સોનેરી બાઈન્ડીંગ	૦	૧૪	૧
સમાજનો સરો (સહેવા સમાજનો ચિત્રા)	૧	૮	૦
સંસ્કૃતિની સહન શીલતા અને મતીસુંદરીની મહત્તા તથા			
લક્ષ્મીદેવીની પિંગલા અને ગારખની ઇંગલા (અધ્યાત્મિક)	૧	૮	૦
સીસોતની ત્વારીખ (એજ ખરખરી મોનાની વાકા)	૧	૮	૦
સીતારનો શોખ (મિ. દિલ્લીયા કૃત અજબ નવલકથા)	૧	૪	૦
માલાગ્યવતી સાવિત્રી—(હિન્દુ સમાજનું કંઈક દુરુચ)	૩	૦	૧
હૃદયોગ (આત્મજ્ઞાન દર્શાવતું દ્રઢ પ્રતિજ્ઞા મુક્તક ગ્રંથો તેનું પુસ્તક)	૧	૪	૦
હોમીયોપેથીક મેડીસીન મેડીકા (હોમીયોપેથીક દવાઓનું પુસ્તક)	૨	૦	૧
હિંદના હિતનો ઉકેલ (પ્રેક્ટિસ પ્રાજેક્ટના પુસ્તકનો અનુવાદ)	૦	૧	૦
A. MANUAL OF HOUSEHOLD FORMULAS (Dr. Chanhan)	1	4	0

વધેશ્વર એન્ડ સન્સ. પાવરહાઉસ, મુબંઈ ૩.

૧

ધીની ખપતથી અને તેના ગતવરે ઉદ્યોગથી કયો વેપારી નિમગ્ન અણખણ છે ? પાંત્રીસ-પાંચ પચાસ, ઓગણચાવીસ-કરોડની વિગત જાનસંખ્યા જે દેશમાં થતી હોય અને જેના દરેક વર્ગમાં ધીનો ઉપયોગ દિન રાત ચાલુજ હોય, ત્યાં ધીની ખપતનું ૧૭ પુરુષ થું ?

દિન્દિઓનો એક મોટો વર્ગ એટલે કંગાળ છે, કે તેને થી તો શું, કૃષ્ણનો એક ઊંટિય રોજ મળી સકતો નથી, એ જેમ દર્શક છે તેમ એ પણ ખટજ છે કે વસ્તીના એક બીજો મોટો વર્ગ એવો છે, જે નિયમિતપણે રોજ રોજ છુટથી ધી વાપરતો રહે છે, એટલુંજ નહિ જાકે એ વપરાસ એટલો વેગ લઈ ચુક્યો છે કે હિન્દીઓ હિન્દ નાદિર-ખર્ચા, મિસોન, પૂર્વ અને દક્ષિણ આફ્રિકા-જગતનાં જગત વચ્ચે છે, ત્યાં ત્યાં પોતા માથે હિન્દી ધીનો વેપાર પણ લેતા ગયા છે જ્યાંમા દિન્દી ધી વેચાય છે, સિસોન હિન્દી રી વાપરે છે આં આફ્રિકા ખાતેય રીમરે રીમરે હિન્દી ધી નિકાસ થતુ રહે છે. આ છે, ધીની ખપતની ખરી દશકત.

દરેક વસ્તુના વેપારમાં અને છે તેમ, ધીના વેપારમાં કેટલાય વર્ષો થયા એક કાનિ આવડી શકે થઈ રહ છે. આ ધી ચોરાક વર્ષ પહેલાં હોવા-કના વનરપતિ ધીએ હિન્દી મરફે પગલુડા- અને સર્મ સાથે કુલુવતુ જોડાયે કે-આપણામાંના ધણકોએ ન ૧૭ જતી રમતો ગયા માંડી હાલાનકુ એ વનરપતિ રી, વનરપતિ ધી તરીકેજ વેચાઈ ગો નકો એવો મળતો હતો તેમણે દરજા ત્રી આરંભી. વનરપતિ ધીને ખરા ધીમા મેજનીને, તેને ખામુ ધી તરીકે વેચતું શરૂ કર્યું નહોતું સગે

મળતો થયો. તેમની ધન-લાસના વધુ અને વધુ વંદવા લાગી. વનરપતિ ધીને ખાલો ચર-ધીની મેજવણી થવા માંડી અને એમ નિર્દોષ વનરપતિ ધીનું નામ પ્રગમમાં અગ્રિય અને ખાનગી થઈ ગયું.

આ થઈ 'તાવડાની' કહાણી.

વનરપતિ ધી પોતાના ખાલિસ સ્વરૂપમાં દાનિકારક નથી, એ જાણનારાઓ જાણે છે. તેની જગતમાં એવી કાંઈ ચીજ થા દવા નથી વપરાતી કે જે માનવ તનદુરસ્તીને સહજે દાનિકારક લેખી સકાયે. તે કેવળ વનરપતિ નેયોનું એક છુટું અને ધૃત સ્વરૂપ છે અને ખસ. તેમાં ખરા ધી એવા પૌષ્ટિક તત્વો ઓછા હોય એ ખનવાળો છે, પણ નુકસાન કર્યાં નહોતો તો નથીજ, એ ચોક્કસ છે.

પણ, ઓઝી મિદનને વધુ દબાવત મેજની લેવાની લાસના શું શું નથી કરાવતી ? વનરપતિ ધીમાંય બેળ થવો શરૂ થઈ ગયો. તાઝી ચરખી પીગળાવીને વનરપતિ ધીમાં મેજવાવા લાગી અને એમ નિર્દોષ, વનરપતિ ધીને ખરેખર દોષિત કરાવવામાં ખુદ તેના વેપારીઓએજ શર્મનાક ભાગ લઈગ્યો.

નામ ઝાહિર કરવાની રહેત નથી, પણ આ લખનાર જાણે છે તેમ, વનરપતિ ધીના હિન્દી કારખાનાના એક મોટા એજન્ટ પોતાના કારખાના સાથેય એ દગાખાઝી રમી રહ્યા છે. પોતાના કારખાનાના ધીના ખાલો ૩૦૦૦૦૦માં, પોતાનું ચરખી મિશ્ર વનરપતિ ધી ભરી, તેઓ તેને ખરા તરીકે વેચી એવડો દોડ કરે છે.

અને વાત આ-વેળી શાને પતે ? જવાબ-

૧. એજખા ખરા ધીમાં વનરપતિ ધીની મેજવણી થાય છે અને-

૨. ખરા વનરપતિ ધીમાં ચરખીની મેજ-વણી થાય છે તો-

૩, મુ ચરણીમા અતઃ પ્રકાશો બેગ
કરનામા આવે છે
-જાણી આ બેગ-પદ્ધતિનો અતજ નથી,
બેગ લે લખાતીજ જાય છે
વેરાની નગરુ કેવુ નૈનિક પનન ?

૨

જેઓ પ્રમાણિકતામા માને છે અને ખરા
અને ખોટાને જાણતાના ખરા ખેટા રૂપમા
પ્રજ્ઞ સમક્ષ આદિર કરી પ્રજ્ઞને વિશ્વાસમાં
લઈને વાજની નદે ધધા કરના જે સુક રહે
છે તેમને માટે વિચરે તાલી ધીમે પ્રયોગ
ભા રેજ મળી સમગી એરી ઉઠા તક પેસ
કરે છે કારણ કે આ પ્રયોગના સુગ શોધકો
દબ્બો છે કે એ દ્વારા જે ધી મતે છે ને
એટલુ ઉગમ અને ખર ધીને પડુ માણ
આનુ હોય છે કે બનભવા નિષ્ક્રિય
પારખી સકતા નથી કે આ ખર બી નથી
અનન શોધકની સિદ્ધિમા તો એજ છે
કે આ ધીને ખરા અને ગદ ધી વરીકે વેચ
વારે બદને જોતાના ખાસ નામના નમી ધી
વરીકે વેચાર તો સદ, જેવી પ્રજ્ઞ રજ્ઞ રીને
નણી સકે આ ધી જો કે આ પદ્ધતિને ખના
ફેન નથી છતા ખરા ધી જેવુજ ઉઠા
બને પાણી છે એના વપરાસથી કયુ
નુકસાન થયે હિં એ ચર રી જેમ અને
ગદીય પદ્ધતી કેવળ મુકન છે આ સાથી
જેવુજ એ ખરા ધીને પ્રેરુરો સુકાવે
કરેવુ હોવા છતાં ભાવમા સમુ છે

જોખણ કેપરેન તેન ધાસનેવના એક
ખાલી ઠગમા રહે નેનુ કેમકે સોડા ક્રિ ન
૬ તેવા મેડા ખાર પ તેના કમલ સુને
૧૨ તેના નનસાવર ૧ તેને, પાણી ૮
સ્તન યુરેનિયમ રમ એક ની ખાના ધીની
લગી ૪ ની પ રનન

નાથી પહેલા એક સદ કાગલ લઈ તેમા
તેન માખી '૪' રતન પણી પથ્થુ ઉમેરો અને

[૧૦૬]

પડી નો સુને ચાવો ત્યારે તેન ખૂબ
ચરમ થઈ જત ત્યારે તેમા કેમકે અમાના
ક્રિયા સુકા જાગે છે એ છાટવાજ તેમખાથી
મેવ જુદે પડી ઉપર ની સપાળી પથ્થુ નવા
લાગે ૪ એ મેવને તેનની સપાળી પથ્થુ
પકવા અને જામવા દો ત્યારે તે પાણી
જાય ત્યારે તેને સજા મળી કાઢ અમથ વડે
મારીને એક પાસણમા જુદા નામે અરે પડી
કનક સુને (જેને પડેનાથી થોડાક પાણીમા
ભોજી રાખેના હોય) પાણી સદિત મેવથી
દો એથી ફરી નાર મેવ આવતા આડશે એને
પ્રથમ તે કાગલ પડક કાઢીને પહેલાના
મેનમા મેવથી તો એ મુદુ હોય એ દરમિયાન
૨ રતન પાણીમા મોડ ખર મેવથી નાખો

• વનસ્પતિનુ ધી

ખનાર ની પુરી વિગતો અને ત્રીજો
મઠે કમરના ૪૮ ૭૦ અને ૭૭મા અંક
જુઓ

હામન ૧૧ આના

અન સુના મેડા પડી આના સુક રીને નેન
નથ માવ કે એ પડી તેનમા ઉમેરી દો
ફરી વાર મેલ આના લગશે એને પ્રથમ
પેરેજ કાઢીને મેનમાવા વસણુમા રાખી તો
આ પછી નેનસાદર પડીને દહી ની રમીમા
પેડાની એને તેનમા રેડી દો આ વેગવ
જેવ તો આપમે પથ્થુ તે ધણીજ થકો
લગી ઉમેર્યા પછી અને છેવળના મેન કાઢી
લીધા પડી નવ આર મિશિન પાના અનિ
જુકાઈ દો આ તેનને ૬ પડા દો

૫૬મા વિભાગ સુદ સમગ્રે તેમ તેનમા
પાણી સદિત જે જે પથ્થુ લખનામ
આપ્યા છે તે વનને સદ ખના માલજ છે
તેન ઠગ પાતા પદ્ધતિ ત્રીસમા પાણી
સદિત જે પાણી ફરી મેડા જમણી આ
ઉપરની સપાળી પર જોખણ થયુ તેન જુદુ
પડેલુ દોરે દોરે એ તેનન વધીજ અના
પડકે જુદા વસનમા કાઢી હો તેનમા
(અનુસ રાન પાના ૧૦૭ પં)

[ચિત્ર મુખપૃષ્ઠ પર]

કવન કરવાની કળાથી કેવળ પરિચિત ન હોય એ ભાગ્યવાન નહિ. દુન્યાના દરેક ભાગમાં અને ઝગમગા દરેક દરેક મુખે ઓછા થતા આંખે કલમ-પદ્ધતિ પ્રચલિત કે અને તેથી દરેક દરેક દેશમાં કવન કરવાની કૃષ્ણાગ આગળાનો હોય છે.

કવનો એ કે ધણી પ્રકારની છે, પણ એમાં પ્રુટી કવન રધારે કૃષ્ણાગી સાંગત થઈ છે. ગ્લાગીરીના સરકારી કાર્મ પર કવન-પદ્ધતિઓના લંગાણે અખતરાઓ કરી પછી આદિત કરવામાં આવ્યું છે કે, આના અને એવાજ બીજા કળ-ઝાડો માટે પ્રુટી કવન સર્વોત્તમ છે કારણ કે—

- (૧) એ કલમથી ઝાડ જલદી વિકસે છે
- (૨) તે વધુ પ્રમણમાં બળવાન થાય છે
- (૩) વધુ ફળ આપે છે

આવે, હવે આપણે પ્રુટી કવન કરવાની ખરીદીત જોઈએ

પ્રુટી કવન સારા જેવા જુના ઝાડ પર થાય છે. એને માટે સૌથી પહેલાં એ ઝાડના ધડને ઝમીનથી દેઠ એ કુટ જેટલું ઉંચું બાકી

(અનુમધાન પાના ૧૦૬ થી)

પાણીનો અશ માત્ર ન આવી મન્ય તેનું પાન રાખે હવે નક્કી થી વગલગ તેવાર છે જે એકજ ધીમ બાકી છે, તે એ છે કે આ તેવને તોની લઈ, જેટલું તેન થાય તેટલું જ ગોખખુ થી લઈ, એકને એક સાફ પાસણમાં મુકો, પીગળાવોને એકરસ કરી, દડા પાકી લેા ખસ. એ થયું તમારું નક્કી થી-નક્કી થના, એટલું હુમલું કે ખૂદે તમેગ આ નક્કી થી અને ખના ધીમા ફેર પાકી ન સકે ! અને હા, પંસો જુદો કાઢેવો મેન પછુ કંઈ ફેડા ફેરાનો નથી એનો તો દલકા પ્રકારનો માણુ બનશે. જે કપડા ધોવા માટે તમારા કુટુંબને ખુબ કામ લાગશે.

રહે તેમ કાંપી નાખવું અને પછી એ ફેદાએ કુટ હોવા થકી બહારની બાજુએથી ચાર ધંચ લાગેા કાપ તિલણ ચાપુ પર ચિત્રમાં બતાવ્યા મુજબ મુકવેા. આ કાપ મુકતી વેળા ખાસ ધ્યાન આપવાની વાન એ છે કે કાપ થકી હાથ જેટલોજ ઉંડો મુકવેા જોઈએ, ભૂલથીયે ઝોળી વધુ ઉંડો. મુકવેા નહિજ. કાગલ કે, એમ થતાં કલમ બગળર થતી નથી. પછી એ કાપ આગળ-પ્રથમ પાતળી અને પછી બીડી-લાકડાની ફાયર મારી, ધીમે ધીમે હાલને દીલી કરવી, પણ તે સાવ નીકળી યા વૂટી ન જાય તેની કાળ રાખવી. હવે જે ઝાડની કવન કરતી હોય તેનો ઉરઘા કટકો લઈ, તેની ઉપરના પાદકા વ. કાઢી નાખી, ચિત્રમાં બતાવ્યા પ્રમાણે આગળ પાછળથી સીધી ચારી કાંપી, પ્રુટી તૈયાર કરવી અને પછી તેને પેલા થકી દીલી હાલમાં ગોઠવી તેની ઉપર સદજ પાણીથી ભીજવેલું કંતાન ચોટાળી, બીડી દોરીથી બરાબર બાધી હેલુ, જેથી પ્રુટી થકા પોતાને ઘ્યાને ઓટલી રહે.

અવગત, જો થાડ મન હોય અને ધરઠા હોય તો એક કરતા વધુ પ્રુટીઓ એસાડી સકાય છે

હવે કવન કરવાની થોડીક સામાન્ય સૂચનાઓ યાદ રાખા

પ્રથમ તો કવન કરવાથી થતા મુખ્ય ફાયદા જ્ઞેનએ. તે નીચે પ્રમાણે છે :—

- ૧ કવન કરવાથી જે ઝાતના ઝાડની પ્રુટી લીધી હોય તે ઝાતના ફેલા મળવાની ખાતી રહે છે બીમાથી ઉત્પન્ન થયેલા ઝાડોની તેની ખાતી રહેતી નથી
- ૨ કવન કરેલા ઝાડો બીથી ઉત્પન્ન થયેલા ઝાડો કરતા હંમેશા વધુની ફેલે છે

અંગ્રેજી એક્ટની અમે ને ઝોન્ટીના પાના ફેરવેા યાં અમે તે નિપ્પાન ડોક્ટર સાદિખને પૂછેા જવાબ એકજ મળેા કે દુગિના દવાજ માટે મેન્ટોનિનજ એક ચક્રમીર દવા છે

અમે વાન ખે મીગ નથી દહીકવમા સર ન મેન્ટોનિનનાં ગુણદોષનો તથા, મેન્ટોનિન ૧૧ બનાવટ અને વેપારનો છે.

મેન્ટોનિન પેનાના ગુણને અમે જમ અથક મળાય છે, તેમ તે હીગતને અજ ખૂજજ નહાધી છે કાન્ધુ કે—

૧. મેના બનાવનામએ ગાયત્રીનાજ હોમ, તેમના હાથમા બધેા વેપાર એક દંધુ થઇ પડેલો છે

૨. બનાવટનો ખર્ચ પણ સદજ મેલેા ૬ એન્ડ છે—

૧. તે કાષ્ટ ખરી દવા બનાવી શકે અને

૨. દરીકાદની હીમને વેગી સકે
—તેા ને અવશ્ય કાલી સકે એમ છે કાન્ધુ કે, પડતર હીમત અમે તેદલી વધુ બને હોય, જે ભાવે મેન્ટોનિન યજાઈ પહેવા વેચાલી હતી—તે ભાવમાય મારે જેવો નકેા થને સનોજ અને આજે ન્યારે ભાવ જાત ગાઝ મળ્યા વધી ગયા છે, ત્યારે તેા નકાલી પાતજ શી રહી ?

મેન્ટોનિનની બનાવટમાં એન્ડનો બધા માય આપણે ત્યા છુટથી મળી મકે છે એ તેતા, આશ્ચર્ય થાય છે કે દજ લગી આર પ્યારના કોષ્ટનુચ દવાન એ તરફ કેમ ગયુ ન હોય ? એન માન્ધુ કદાચ અસપટલી વિગતેથી અભુજનખ હોવાનું પણ તે જ મકે, તે કે એવ ખડે કાન્ધુ નથી મેન્ટોનિનની બનાવટની પુત્રી વિગત વિગિશ કાગકોપિયામા જગાજ મુકા છે. આ રહી એ વિગત —

સુદેવેા કન્ઝાખી અજમેા ૧ મનવ અને કમ કાદી નામેમો મુળે પ આમ લજ, એક જે ન્ઝ ખાખીમા નાની એમેમવ ક તાવા કુ હોઅરદવા કવન્ઝાશ તાસખમા બરી, એક કપાકે નધી ખૂજ ઉકાલે પડી તને જ્ઝા કપામાથી માળી લખ, બધા કસ કાદી લા બાકી ન્દેના કયામે કરી વાર, એ આમ મુના અને અર્ધી

એલન પ છીમા નાખી, ફરી અર્ધો કલાક મુખી ઉકાળી, અગાઉ મુજબ જ્ઝા કપામાથી માળી લખ, બધો કસ કાદી લેખ પાછળથી એ બેઉ વેળાના પ્રવાલી મિશ્રણેને મિશ કરી, દેવા દો જે પદ્યથ તળિયે એમી જાય તેને રહેવા દમ નીતર પ્રવાલી કાદી લખ અર્ધી મુખી ઉકાળો કે માત્ર રૂઢ પાઈન્ટ પ્રવાલી બાકી રહે પડી એ દેવાની દજ ગમ્મ હોય ત્યારે ખૂજ દવાવતા દસાવતા તેમાં એકલો મીકાનો તેજાવ ઉમેરેા કે મિમલુ સદજ છતાં મ પૂર્ણ રીતે તેજાવવાણું થઇ જાય હવે એ મિશ્રણને પાય દ્વારા મુખી દેવા દધ, પ્રવાલીની ઉપર જે તેલ જેવો પદાર્થ તરી આવ્યો હોય ને કાદી નાખી તળિયે એસેલા પદાર્થને મુદ્દલ છેડવા વિના ઉપરથી બધું નીતર પ્રવાલી કાદી લા અને એ તળિયે એસેલા પદાર્થને શીટર પેપર પર કાદી, પહેલાં તેા તેને દંડા અર્ક-પાણીથી ત્યા મુખી ધુમ્મો કે ધોવામા વાપરેલું ખાણી ધુવા પછી પધુ રંગ અને તેજાવ વિનાનું જ નીકળે પછી અર્ધા ઓસ આલુશન ઓફ એમેાનીઆમાં પાંચ દલુષદ ઓસ પાણી મેળવી, તે થડે એ પદાર્થને મોષ, જેવરે ફરી વાર દંડા અર્ક-પાણી વડે ત્યા મુખી ધોતા રહેા કે ધોવામા વાપરેલું પાણી ધોવા પછી પધુ રંગ વિનાનું નીકળે પછી એ પદાર્થને શીટર પેપરના પડમાં દવાથી, અદજ ગ મી આપીને સુધી લા.

પાછળથી એ મકવેવા પદાર્થને શીટર પેપર પરથી ઉમેડી, ૬૦ એન દાસકનો કાઝમેા અને નવ દલુષદ ઓસ રેડીકે.હડ મિષ્ટિ આમે મેળવી, અર્ધો કલાક મુખી રહેવા દધ, પછી અ મિનિટ મુખી ઉકાળો પછી એક ઓસ ઉકળના મિષ્ટિ વડે એ પદાર્થને પાકા મોષ કાદી જે દ્વારા મુખી દંડી અધારી જગ્યામા મુખા દો સેન્ટે એને રંગીન જાદથીમા બધ કરી, મેલનીથી દુઝ મમેા.

વધેજ ઉકેલું પ્રવાલી ફરી વાર ઉકાળો, તેમાંથી એ પદાર્થ પાછો બનાવી અકાય છે

આ થયો પ્રમાણબુન પ્રયોગ બનાવો અને વેચો મેન્ટોનિન

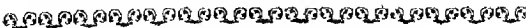
વેપારની ચાવી

ધધાની મહીશી નમશતા બાઈ બહેનો માટે આ પુસ્તક આશિનાદ સામાન છે. પણ એક બીજા ધધાની શેઠાણ કે નવકરી હોવા છતાં, નામની પદર પચ્ચીસ કિંચિયાની પુછમા વેપાર કેમ કરવો અને પોતાની આવક કેમ વધારવી એની વિગતનાર માહિતી આ પુસ્તકમાં અપાઈ છે તે કિષ્ટદાતા જુદા જુદા નાના મોટા ૧૧૭ કુન્નર ઉદ્યોગોની યત્ન સમૂહ વિગત વિગત સરખ અને ચાવી બાબતમાં જાણાવેલી હોઈ પુસ્તક ધધાજી ઉપયોગી છે.

અનુક્રમિકા ૧ આખમાં નાખવાનું પાણી ૨ કાનમાં ચતા દદ મટાવનાર દવા ૩ કોન્ડ ક્રિમ ૪-ફોલ્ડ વોશર ૫ ખારી મગડનાર દવા ૬ મુલકારક છંકારી ૭ ચામી મરિનેડ પાવડર ૮ આમરીના રોગો દુર કરનાર અનમ ૯ બાણુ દુર કરનાર સાણુ ૧૦-જીવાણુ લાવનાર પવર ૧૧ તાવ મગડનાર દવા ૧૨ દત્તમજન ૧૩ દરેક બાળના ૧૪ દુર કરનાર અમકારીક દવા ૧૫ નાતળા દદ મગડનાર દવા ૧૬ દાદી બોડવા માટે લગાડવાનું ક્રિમ ૧૭ નાના બાલકોની દવા ૧૮ આખુ માટે અનમ ૧૯ રેન બામ ૨૦-ખીન મગડનાર દવા ૨૦ મેદામાથી દુધ ધ દુર કરનાર દવા ૨૧ લેવેન રુન પાણી ૨૨ લેમોનેડ ચાવડર ૨૩ ટોલી શુન કરનાર દવા ૨૪ વાળ બોડવા માટે પાવડર ૨૫-તાવ ઉગાડનાર દવા ૨૬ વાળ કાઢવાનો પાવડર ૨૭ વાળ કાઢા કરનાર કવડ ૨૮-સીધુ પાવડર ૨૯ વાળમાં નાખવાનું તેલ ૩૦ ૧ હમજીયુસ અને ગિનસરીન ૩૧ રીતળા માટેની દવા ૩૨ Bath Powder ૩૩-સધીવા મગડનાર દવા ૩૪ કામોમિલ સાણુ ૩૫ તાકાવની ગોળીઓ ૩૬-સુગંધીદાર પોમિડ ૩૭-સુગંધીદાર સાણુ ૩૮-હનેલીક પાવડર ૩૯ ને ૪૦ કાણુ ને કાઢતી લુપ્ત ક્રિમ ૪૧ ૪૨, ૪૩-મથુ, ટોળી સાવ ને બાઢતી પુર પોનિશ ૪૪ રત્ન પોનિશ ૪૫ એક વર્ષ સુધી બાઢે નહિ એની સાદી ૪૬ અધારામાં ચાલક એની સાદી ૪૭-કાઢાને બોતરમૂક લનાવનાર દવા ૪૮ કપા પડ લખના માટેની સાદી ૪૯ કોષલ વારગિરા ૫૦ કોલસાનું બળતણ એક જાહે એની દવા ૫૧-કાચ કે ચીનીના તુગા વાસણ બાનાર મિક્સણ ૫૨-અમકારીક પાવડર ૫૩ અમકારીક પ્રવાહી ૫૪-ચાવીનું ગિર કરનાર પાવ ૫૫ ૫૬ કુપા લખાણુ માટેની સાદી ૫૭ જીમ સરસો સાણુ (એક આનાથી પચ્ચીસ આગને એક તલવ) ૫૮ ખીજા આવડું કાણુ છુર પોનિશ ૫૯ પ્રવાહી સરસ ૬૦ મેસવાલાઓ માટે અમકારીક પ્રવાહી ૬૧ ફાનિયર પોનિશ ૬૨ ફાનિયર રેન માટેની ખુ ગાદી ૬૩ મરિનમાં પુરવાનું તેન ૬૪ માખીઓના નારી કરનાર કાચગ ૬૫-વમર રટ્ટેપની સાદી ૬૬ ગાદીથી લખેલ લખાણુ છુગાવનાર દવા ૬૭ ૬૮ ૬૯-કાળી બતુ ને લાવ સાદી ૭૦ ધરગધુ સણુ જા ધર ૭૧ ૭૨ ૭૩ દોગાગાની લાલ લાંબી બતુ અને વોરોવેટ સાદી ૭૫-કપુરની સુગંધીદાર ટિકીઓ ૭૬-કાઢાના લખવ ૭૭ અરેખર ચિત્રના પોટા કાર્ડ ૭૮ ગુનાખની સુગંધીદાર ટિકીઓ ૭ અમકારીક રહીતે ૮૦ અભિલીની સુગંધીદાર ટિકીઓ ૮૧ નાદુરુદ માન ૮૨ માડપાનના બીયા ૮૩ ૮૪, ૮૫ ૮૬ ૮૭ ફુનીટીટીંગ કાળા, બતુ લાવ, લીલા અને ચારાને કાળાન પેપર ૮૮ તવાર રળરના સિકાઓ ૮૯ પવરાની રહેટ ૯૦ ફેન્સી પત્રગળદાર ખોસ ૯૧ ૯૨ પુકાન સુગંધ ૯૩ અને પત્રન ૩ કાળા કાળાન પેપર (નવી આવતા) ૯૪ રજના પત્રીકા ૯૫ રમર રટ્ટેપની લનાવટ ૯૬ રેતીના કામગ ૯૭ રેશમી રમાલ પર છળી ૯૮ વાકગ લખ છળી ૯૯ ફેન્સી રજાન ખોટ ૧૦૦ શુભ અવસરના તૈયાર કાર્ડ ૧૦૧ ચિત્રના પોટા કાર્ડ ૧૦૨ ચિત્રકુત મુગાક્ષર ૧૦૩, ૧૦૪, ૧૦૫-કાળા, બતુ ને વાધોને કાળાન પેપર ૧૦૬ ૧૦૭ ૧૦૮ ૧૦૯-કાળી, ફેન્સી બતુ ને લાલ લાખ ૧૧૦-સુગંધી રમાલ પર પ્રતી ૧૧૧-લેટોમીક અર્થોત્ત હોલીફ્રેટ

૧૦૦ પાના ઇ આઈ ૧૦૨ ઉચ્છા કાર અમન માન અશી ગિપા પોટ્ટેજ મે આના જુદા (પગરેશ માટે) સહિત સિવિય સાદા ૧)

લેખ — કમર આરીસ, મોદાયરવાડ સુન્ત.

Chicory

[૧] ચિકોરી યુરોપિયનોની માનીતી ચીઝ

છે એના પાંદડાં તેમની જમણુ-મેજ પર યા છુટા હોય છે, યા મેપેડના એક અંગ તરીકે દર્શકનમા, ચિકોરી આખા યુરોપમાં ખુબજ માનીતી વનસ્પતિ છે.

ચિકોરીનું વાવેતર મ્હોટે ભાગે બેલ્જિયમમાં થાય છે અને અને એવાય ફ્લેમિશ ખેડુતોજ એ વાવેતર કરે છે, ને કે એ વનસ્પતિ યુરોપના બીજા ભાગોમાંજ નહિ, ખુ: દિન્ડમાંય થઈ સહે એમ છે. કહેવાય છે કે, પંજાબમાં તો ચિકોરીની એક જાન રાસ થાય પણ છે, જો કે હાલ એનો ઉપયોગ દોરોના ચારા તરીકે થાય છે. એનું કારણ ધણું કરીને એ છે કે ચિકોરીના વાવેતર અને તેની સફાઈ વ તી ખરી અને પુરી રીત પંજાબના ખેડુનો દજી જાણતા નથી અન્યત્ર, અર્ધ ચિકોરીના બીજ દવાયા વપરાય છે અને તે પંજાબના ખેડુનો પુરા પાડે છે.

ચિકોરી અનેકવિધ ઉપયોગિતા ધરાવે છે તેની ટેંચ કિંવા પાંદડા વનસ્પતિ તરીકે ઉપયોગી છે અને બીજા ત્યા તરીકે તો મુખ્યત્વે ઉપયોગ થાય છે દોડીની મુખધી વધાવવા માટે અને, હકીકત એ છે કે તમે જોઈ ચિકોરીનો એજ એક માત્ર ઉપયોગ યુરોપની જગ્યામાં દતો. તાજી સ્ટાઈફ વનસ્પતિ નગીએ તોનો ઉપયોગ કરવાની એક થયાને દજી માત્ર ૧૦૦ વર્ષજ થયાં છે.

હા, ૧૦૦ વર્ષજ થયા ચિકોરી તાજી વનસ્પતિ તરીકે જુવાપાત્ર ગણાઈ છે. એની જો એકની સ્વાદાન કંઈક વિચરવ્ય છે ૧૮૩૦માં બેલ્જિયમ અને ફ્રાન્સ વચ્ચે યજમ થઈ ત્યારે એ કુલેમિગ ખેડુને પોતાના ચિકોરી-મુજા-ને દોડીમાં ઉમેરવા માટે તે જાદા મોકલનાર દતો-એક જાડારીયામાં યુરોપી દીધા. થોડાક સમય વીત્યા; લડાઈ

પુરી થઈ. ખેડુત પોતાને ખેતરે પાછા ફર્યા અને તેજો પોતાની અજાણી વચ્ચે જોયું કે એ મુજાને તો સફેદ પાંદડા ઉગી નીકળ્યા દતો. લડાઈ હમણાજ પુરી થઈ હતી. ખેડુત કને ખાવાનું કશું ન હતું. તેજો તે પાંદડા ચાખ્યા અને સ્વાદિષ્ટ લાગતાં, ખાવા લાગ્યા. જસ, ત્યારથી એ પાંદડાં ખાવાપાત્ર ગણવા લાગ્યા, જો કે વેપારી દ્રષ્ટિએ એનો ધધો તો છેક ૧૮૪૬થી શરૂ થયો.

હિન્દમાંય એ વાવેતર માટે આજ પચાસ વર્ષથી લગભગ થતી રહે છે, પણ હજી લગી રીતસર વાવેતર થયું નથી.

[૨] ચિકોરીનું વાવેતર કરવાની પદ્ધતિ ખાસ નોખી છે બેલ્જિયમમાં મ્હોટે ભાગે એ મદિતામાં એનું વાવેતર કરવાનો નિયમ ધધ મધો છે વાવેતર કરવા માટે મુજાવાને છ માત ધંચ કંડાણમાં રાખી, જમીન પર લાસ પાથરી, ઉપર છાંયડો કરાય છે, જેથી જમીન ગરમ મ્હે. આ એક ખા. મુજો છે, કારણ કે એ કાઠમી ગરમી ચિકોરીના વાવેતર માટે અનિવાર્ય છે અને એ કારણે જમીનને ગરમ ગખવાની 'રોડરેન પદ્ધતિ' પણ ત્યા પ્રચલિત છે.

સામાન્યતઃ ચિકોરી ઓક્ટોબર-નવેમ્બરમાં તૈયાર થઈ જાય છે તેવાર થયા પછી તેને ઉમેરી, સાફ કરવામાં આવે છે અને મુજા અને ટેંચ જુવા પાડી, વેચાય છે.

બેલ્જિયમ ચિકોરીનું મુખ્ય કેન્દ્ર છે. બ્રુસેલ્સની ચિકોરીની બજાર દુન્યાવારની મ્હો-ટામાં મ્હોટી બજાર છે અને ખુદ બેલ્જિયમમાં આજે ૧૨ કરોડ રૂપય ચિકોરી વેદા થાય છે.

હિન્દમાંય કેટલાક ભાગોમાં ખાસ કરીને પંજાબ, સરહદ પ્રાંત અને કાશ્મીરમાં જ્યાં આજે એક પ્રકારની ચિકોરી થાય છે, ચિકોરીનું રીતસર વાવેતર કરવાની સારી તક છે.

. બંદેનોના રૂપ ગુંગારની પરદેશી દવાઓ

રૂપ ગુંગાર માટે વપરાતી દવાઓ વહેંચે નામે પરદેશી રહેલ છે, જેના બાવ સમૂહને કારણે ગમભૂતી પ્રમણુ થતી થયા છે અને આજની દાલતમાં તે દરુદ વપરાતો સંખર છે

આ તે નુ-દરી તક છે, જે રૂપ કદાચાર દાખ લાગે છે આજેના મંડી પડી, એવી દવાઓ બનાવવા ન્યાયી પદ્ધતિ મેંકેટો રૂપિયાની માનિક આરક મેળવવાની આ ખરી તક છે અને એ દવાઓની બનાવટ વિશે માનકે દવે મુંજાસનું નથી કારણ કે, બંધાના સવાદમાર તરીકે

કો રૂમે દિ કમ

મરુદર છે, જે રૂપ નુગારને વચલી દરેક નીચ બનાવવા વાપરવા અને વેચવાને લગતી માહિતીનું ખાસ પરદેશ અને એજન્ટના નુગારની પગલ છે, જેના વિલાપાદકમાં જાણી આ રહી—

કલકત્તા બિત્રામ	ગિલ્ડ આક ટે નેર	વાળ માટેના તોરાન
માનજ અને સુરમે	— — રોડીય	વાળને ગુણાદાર બનાવવાર
દીમ જેવી	રૂપ વચલી	વવાદીયા
દેવડ દીમ	પાવડ	રેનિગિ દીમ
નિદરા માટેના વાવડર	મવમ	ગેવુ વચલી
— — સાગન	લામિનરમ નિલસરીન	— પાવડ
દુષ્ટ મા માટેના વાગ	વાલીના વચા માનુ	રમાઈ દીમ
માટેના વાવડર	નિ (રિટ)	રેનો દીમ
— મિલક	વાળ માટેનાર દવાઓ દીમ	માનુ અમલરી
— રાજુમા	— વચલી	— માગેવિ
તરવ આગર	— વચલી	— મેધવી
તેવની વામ કુર કરતી	— બાવી ન	— નસલી
— રોપરેવની	— માનુ	— અમલીનો
— સવલી	વાળ માટેના દીમ	— રાજુમારનો
— રીપામાની	વાળ માટેના તર	— દોડ પટ
તોવ માથ	કેવડાનુ	— દવા
દવાના વામો વિરિ	ખરા મુગધીર ર	— વચલી
દામ કન માટેના	— અમનુ	— માગે વાગેવિ
— દીમ	— મુગધીનુ	— બરામી
— રેરક	— અમનુ	— અનુ
— રૂપીઆ	— વચલી	— મુગધી
તેવ માટેના	— વચલી	— મુગધી
પોમડ અને વિનિષ્કનમાલિ	વાળ માટેના તોરા બવાવરી	— મુગધી વચલીનો
કેવડ માટેના	મુગધીનાર	— મુગધી
— સાગન	— બોરમલીવ	— વેવેના
વાળ માટેના	— આમર	— રેનાવા
ગિલ્ડ આરક આમનરમ	— મેનવનુ	દાવમત માટેના દીમ-માનુ
— — કારીમ કુર	— મેનવનુ	

ખાસ બીજી આજુબિં એન્ટિક કામગ, દરક પાનાં, મુદર કાપા અને માદક રૂપનો કમિન માન એક રૂમિયો (રૂપાવ ખર્ચ દોડ આગો) (ગમો અને વિરુદ્ધ એ શિક્ષિત)

કુમર ઓફિસ, નાદાગરવાણ સુરત.

કાચ-સિમિન્ટ

અંદાજ ૧૩ ઑંસ, ઘેચલી લાખ ૧૩ ઑંસ, ગેથીસેટેડ ગિપ્સમ ૩ છપ

ઓગળાં ત્રણ ત્યારે વાપરો કાચ કે ચીનીની વસ્તુઓ. પુખ સંધાય છે અને વિશિષ્ટતા એ કે, સાંધા પર કળો કાચ રહેતો નથી.

કાચની ઑખનો હલાજ

વર્પાવના વિષયોમાં બારી બારણા તથા ગાડી બા મોટરના કાચ પર ઑખ આવી ત્રણ છે અને નેથી બરાબર જોઈ સકાતું નથી એનો એક હલાજ એ છે કે, વર્પાવે ગર થાય ત્યાંથીજ એ કાચ પર નીચવું મિશ્રણ લગાડી દેવું.

રેસાઈન સાથુ ૧ ઑંસ, ગુડ અવકાદવ ૮ ઑંસ, ગ્રિસરીન ૧ ઑંસ, અર્ધ-પાણી ૨ ફેર્ટા.

સાથુ ૧ કાતરણુ કરી, પાણીમાં નાખી, ધીમી આંચે ઓગળાવી, પછી ૨૪ કલાક લગી રહેવા દો. અને ત્યાર પછી ગાળી લઈ બાકાની ચીજો ઉમેરો.

બારી બારણાના કાચની અંદરની તરફ તથા મોટરના કાચની બેડે તરફ આ મિશ્રણ લગાડો વગાડા માટે કચડાનો ઉપયોગ કરવો અને હનકે હાથે છતાં પુરો કાચ જોગવ્ય તેમ મિશ્રણ વગાડવો.

કાંછ

પાણી ૨૨ ગ્રેમ, બટારાનો ગ્રાઈ ૬૬ રતન, ગ્રિસરીન ૧૧ રતન, કડ્ડો સાથુ ૬૩ રતન, મુરખાગ ૫ તોલા.

સાંધી પહેલાં ગ્રાઈમાં થોડુંક પાણી નાખી, લાકી બનાવી, પછી બાકીનું પાણી

ઉમેરી, સાથુની કાતરણુ તથા ગ્રિસરીન મેળવી, વગાળ-ચુલા દ્વારા ૧૫ મિનિટ લગી ઉકાળી લો. એ દરમિયાન બીજા વાસણમાં મુરખાગને સદળ પાણીમાં ઓગળાવી, ઉપલી મેળવણીને ચુલા પરથી ઉતાર્યા પછી તેમાં નાખો અને હવાવીને મિશ્ર કરી દો.

આ કાંછ મુતર વ. પર ચઢાવવા માટે વપરાય છે.

ખાંસીની ગોળીઓ

કાકડાગીંગ, પીપરીમુળની ગાંઠો, સિંધા-લુણ અને બાવળનો ગુંદ ૨ ફેરકની ભૂકી અંકેક ચમચી જોટલી

સદળ પાણી મેળવી, પાંચ પાંચ ગ્રેનના વજનની ગોળીઓ બનાવો.

માત્રા. વિવસમા ત્રણ ગોળી.

ચાસ-મુગરા મલમ

ચાસ-મુગરા ક્રોઈલ ૧૦ તોલા, હાર્ડ પેરેફિન ૪૦ તોલા, સોફ્ટ પેરેફિન ૫૦ તોલા. પ્રથમ હાર્ડ પેરેફિનને ધીમી આંચે પીગળાવી, પછી તેમાં ચાસની ચીજો મેળવી, હારી લો.

આ મલમ લુખસ, દરાજ અને કોઠ માટે ઉપયોગી છે.

ટીટ્યર આયોડિનના કાચ કાદવા

કચડા પર ટીટ્યર આયોડિનના કાચ પડી ગયા હોય તો થોડાક ધકેનો લોટ લઈ, સદ ૮ પાણીમાં મેળવીને, કાઢવાની જગ્યાએ લગાડી મુકાવા દો. મુકાવા પછી તેને સાથુથી મોઢ નાખો. ટીટ્યર આયોડિનના કાચ જાદુઈ ટુંક પેઠે જતાં રહેશે (આજમાવેશો પ્રયોગ છે)

માથાના દર્દની દવા

એરથીરિન ૪ લાગ ફેનેમેન ૪ લાગ,
કેકેઇન સાઇટ્રમ ૨ લાગ, એડા બાઇકાર્બ
૦ લાગ

માના ૧૧ ગ્રે. ૫ડીકીઓ બનાવી
વાપરે

એસેરીયા તાવની દવા

૧-ટાચકાના બીજની બુકી ૧ ડ્રામ ૧/૨
પપ પુરતુ ગાનગા યુદરતુ પાણી મેગી
એની કુન ૧૨ ગોળીઓ બનાવો

માના દિવસમા જે વેળા, અઢત્ર એળા

૨-કાળા દાણા ૨૦ તોલા, કાળી મરી
૫ તોના અતિવિદ ૧૫ તોલા

મધાની બુકી કરી, ૪૦ ગ્રેન વજન લી
પડીકીઓ બનાવો

માના દિવસમા જે પડીકીઓ આપવી

ગોઝ રિપરિટ

ગાટો રોઝ ૨ ડ્રામ, ઝાઇન રોઝ. ગિરે
નિનમ ૧ ડ્રામ, રેક્ટીફાઇડ ગિરિટ ૧૬ ટ્રે
ઓસ

બધારે મેગી, થોડાક દદાડા લગી
હના દો

લાલ ગાહી

૧-સાન્ટેડ ગેડ ૩ આગ ૦ ઓસ બાવ
ગોળા યુદ ૧૬ ઓસ, પાણી ૧ ગેનન

બાવનાની રીન ગુન રાડી પેકેન
૨-સાન્ટેડ ગેડ ૩ આગ ૧ ગેનન, કેશ
ટી. ૧ તેનો

મેકેન ખરત કરી યો આંધળ બુકી

લિનાલિયમ પોલિશ

લિનોનિયમને સુદર પોનિશ કરવા માટે
અને તેમ કરી, કરી વાર નના બેના બનાવના
માટે-પહેલાં તે સરખા બાગે દુધ અને
પાણીની મેગવણથી તેને ધોઈને તુછી લો
અને પછી નીચતુ પોનિશ વસો

પીળુ મીણુ ૫ તોના તથેન્ડાઇન ૧૧
તોના, સાદુ વાનિશ ૫ તોના

વા-તેલ

ઝાઇલ યુકનિટમ ૮ ઓસ, ઝાઇન
તરપેન્ડાઇન ૩ ઓસ, અનુનનુ તેલ ૧ ઓસ,
કવેરોફિલ સાબુ

બધારે મેગી, એનુ કવેરોફિલ મેગી
કે દબકા લીનો ગંગ અથ ગય

વીચી-પાણી

પ્રખ્યાત વીચી-પાણી જેનું પાણી બના
વના માટે આ નુરખો ઉપયોગી છે

મોડિયમ કસોરાઇડ ૬ ડ્રામ, મોડિયમ
બાઇકાર્બોનિટ ૫ ટ્રે ઓસ, એમોનિયમ કાર્બો
નેટ ૧૦ ગ્રેન, સોડિયમ ફોસ્ફેટ ૨૫ ગ્રેન,
સોડિયમ સલ્ફેટ ૪ મુપન, પોટાશિયમ મ કેટ
૨ ડ્રામ પાણી ૩ ગેનન

બધારે મેગી, ૧૦ કનાક નહેના દબને
કિટ્ટ કરી લઇ, પછી થોડા દદાડા લગી
હના દો અને યુગત વેળા ૧૦ ગેનન પાણી
મેગી, યુસારાગા ભરી, ૧૫૦ રતલનુ ડ્રાગણ
આપો

મેથ્યુલોઇડ-સિમિન્ટ

કપુર ૧ લાગ, ઉન્ડા રોપની લાગ ૧
લાગ અનકાદવ ૨૦ લાગ

બધારે મેગી, ઓગાગી યો
સે યુલોઇડ મોગડા માટે આ સિમિન્ટ
ઉપયોગી છે

તમને કંઈ ચીજ જોઈએ છે ?

‘આ ચીજો વાંચી લઉં એ અને જોઈતી ચીજ અસહી
અને ચોખ્ખી, છુટક તથા જથ્થાબંધ નીચે
જણાવેલા સંનામેથી મેળવેા.

— મુનાની તે વેડા ઉપચાર પદ્ધતિમાં વપરાતી છુટી સ્વાચ્છા તે જરીજરીયા	
— ચાખુ જેવા કે.—ભરીદહ, જસાંચ, ખમીંદા ચાકુતી વિગે,	
— પાક (લવચા),	— ટિડી
— નાળી	— મુગાંચા.
— શુક્ર,	— ગાંડા.
— માદ,	— ભાંભ
— મુગા	— અલ્લ,
— જામજન	— માણ,
— તેવ,	— સુરુરી,
— કેમર,	— અગર,
— બનામ સુગ,	— કાગળ,
— મસામ	— મસાલ,
— આળા તે કુટિલા કોચન,	— અખ,
— મોના ચાલીના વાંડ,	— માચા. વગેરે
— દહે જાળના ઠાળાના પરીકા	— મદાં મહેરી

મળવાનું કે-ભાડા—દવાખાના મુદને વિહત.

નનીનાલાખ. મુરત.

વર્ષ દશમું

માસ ચૈથો

અંક ૧૧૨ મો

ક મ ર

એપ્રિલ ૧૯૪૦

— લવાજમ —

હિન્દ : ૩પિયા ત્રણ

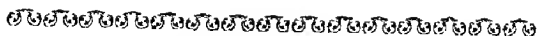
બર્મા : રૂપિયા સવા ત્રણ

વિદેશ : શિલિંગ ૭

ચિત્રો		વેનીયા	૧૩૫	વિપરિટક	૧૫૫
મલેક્ટ્રોક્લચર		સફરજન	૧૩૫	લોખડો કાટફર દરવો	૧૫૫
દળનાર યંત્ર		રટ્ટોબેરી	૧૩૬	સોનાની પરીક્ષા	૧૫૫
		મલેક્ટ્રોક્લચર	૧૪૦	હાથ-સાફ (Hand	
		કરી પાવડર	૧૩૭	Cleaner)	૧૫૫
ખેતી, હુનર અને ઉદ્યોગ		કાસું (Bronze)	૧૪૬	પુઠાના બાકસ	૧૪૬
આધારક્રીમ		પ્રયોગો		સુકાં મેવાનો વેપાર	૧૩૧
અનનસ		કલકત્તી પરીક્ષા	૧૫૩		
આઈરનક્રીમનું મિશ્રણ		ક સાચી-સ	૧૫૩	વેપારી કુળા	
આદુ		કાચની ભૂકી કરવી	૧૫૩		
કોશી		કાળ રાહી	૧૫૩	માસની પ્રસિધ્ધિ	
નોકોલેટ		ખાડમા ભડો કરવો	૧૫૩	વેપારના દસ નિયમો	
અરદાદુ		ચાલી-પોલિસ	૧૫૩	વેપારી કુનદ	
નારંગી		જ નાર	૧૫૩		
પિંડતા		બહુઈ સાપ	૧૫૪	પરચૂરણ	
પદ્મામ		દત્તમંજન	૧૫૪		
બરફ મિશ્રણ		નેત્રબિદુ	૧૫૪		
ગોસળી		પેટની કુઠના ઇલાજ	૧૫૪		
સરપળેરી		બ્લુબ્લેક ગાદી	૧૫૪		
વિષુ		બેકાંચ પાવડર	૧૫૫		
		મેલેસેઆ તાવની દવા	૧૫૫		

વેપારની ચાવી

૦ ધધાની મરીથી ગળાશતા કાફ બહેને માટે આ પુસ્તક આશિર્વાદ સામાન છે પર બેઠા, ખીલ ધધાની રોકાણ કે તવકરી હોવા છતા, નામની ૧૬૨ પરચીડ રૂપિયાની પુછામ વેપાર કેમ કરેલ અને પોતાની આપણ મ્મ વધારવી એની વિગતવાર માહિતી આ પુસ્તકમા બપ છે. તે ઉપરાંત જુદા જુદા નાના મોટા ૧૧૧ દુનનર ક્ષેત્રોની ધમ્મ શાસ્ત્ર વિગત એમા સરજ અને મારી કાપામા બજાવેલી હોઈ, પુસ્તક ધણુજ ઉપયોગી છે.

અનુક્રમણિકા ૧ આખરના નાખવાનું પાણી ૨-કાનમા થતા દર્દ મટાડનાર દવા ૩ મેલડ કિમ ૪-કાનના વૅટર ૫-આસી મટાડનાર દવા ૬-અન્યારક દર્દીની ૭ આમથી માટેના પાવડર ૮-આમથીના રોગો દુર કરનાર મયમ ૯-નડાપણુ દુર કરનાર સાસુ ૧૦-નુરવાળ સાવનાર પાવડર ૧૧ તાળ મટાડનાર દવા ૧૨ દત્તમળ ૧૩-દર્દી આતના દર્દ દુર કરનાર ચમત્કારીક દવા ૧૪-પાતના દર્દ મટાડનાર દવા ૧૫ સીટી બોડવા માટે લગાડવાનું કિમ ૧૬-કાનના બાળકોની દવા ૧૭ આખુ માટે મયમ ૧૮ પેન બામ ૧૯-ખીન મટાડનાર દવા ૨૦-મોઢામાથી દુર્ગંધ દુર કરનાર દવા ૨૧-વર્ગેન્ડરનું પાણી ૨૨-લમેનેડ પાવડર ૨૩ લોહી શુદ્ધ કરનાર દવા ૨૪-નાળ આળખા માટે પાવડર ૨૫-વાળ ઉમાડનાર દવા ૨૬-વાળ કાઢવાનો પાવડર ૨૭-વાળ કાળા કરનાર ૧૬૬ ૨૮-રોગનું પાવડર ૨૯-વાળના નાખવાનું તેલ ૩૦ લાઇખાપુસ અને મિસરીત ડાખીતળા મળીની દવા ૩૧-Bath Powder ૩૨-સધીવા મટાડનાર દવા ૩૩ કમ્પોઝિટ સાસુ ૩૪ તાકાતની માળીઓ ૩૬ મુનધીદાર પોરેડ ૩૭ મુનધીદાર સાસુ ૩૮-કોસ્મીક પાવડર ૩૯ ને ૪૦ કાણુ ને કાઢત છુટ કિમ ૪૧, ૪૨, ૪૩-કાણુ ટોળી લાન ને કાઢત છુટ પોરિશ ૪૪ ૨૬૧ પોરિશ ૪૫-એક વર્ષ સુધી બગેડે મણિ એડી લાટી ૪૬-અધારામા અગર એડી રાહી ૪૭ કપડાને વોડરનુક લાવનાર દવા ૪૮-કપડા પર લખરા માટેની સાહી ૮૮ કોપલ વારનિશ ૫૦ ફાળમાનું બળતણ એ છુ બને એ રી દવા ૫૧-કાચ ૨ વીનીના તુટિયા વાસણ બોડનાર મિશન ૫૨-ચમત્કારીક પાવડર ૫૩ ચમત્કારીક પ્રવાલી ૫૪-આગનું નિર્દ કરનાર પાવડર ૫૫ ૫૬ છુપા લખાલ માટેની સાહી ૫૭ છુપા કરતો સાસુ (એક આમાથી પણ આગનો એક રતવ) ૫૮ બીજા અતણુ કાણુ છુટ પોરિશ ૫૯-પ્રવાલી સરસ ૬૦-પ્રેસનાવાખા માટે ચમત્કારીક પ્રવાલી ૬૧-ફાનિયર પોરિશ ૬૨-ફાક્ટેન પેન માટેની પ્લુ સાહી ૬૩ મશિનમા ધુરવાનું તેલ ૬૪ માળીઓનો તારા કરનાર કાચ ૬૫-૨૨૨ ૬૬-૫૫ની માહી ૬૭ સાહીથી લખેલ લખાણુ છુપાવનાર દવા ૬૭ ૬૮ ૬૯-કાળી, ખુ ને લાલ સાહી ૭૦-ધરમણુ સાસુ ૭૧, ૭૨, ૭૩, ૭૪ હેક્ટોમાનુની લાલ લીલી ખુ અને વારે લેટ સાહી ૭૫-પુરમી મુનધીદાર ટિક્કીઓ ૭૬-કાર્ડના લેબર ૭૭ બેબર બિવના પોરુ કાર્ડ ૭૮ ગુણળની મુનધીદાર ટિક્કીઓ ૭૯ ચમત્કારિક રીંગે ૮૦ વલેવીની મુનધીદાર ટિક્કીઓ ૮૧ લુહુડ રમાવ ૮૨ કાડપાનના બીયા ૮૩, ૮૪, ૮૫ ૮૬ ૮૭-ફુપ્પીડેટીય કાળા, ખુ લાવ, લીલા અને વાંચોલેટ માર્બલ પેપર ૮૮-તૈયાર રળગના સિક્કાઓ ૮૯-પતરાની રેડે ૯૦-ફેન્સી પત્રવ્યવહાર બોડ ૯૧, ૯૨-પુકાના મુગાસર અને પત્રલ ૯૩ કાળા કાર્બન પેપર (નવી આવના) ૯૪-૨૨ના પરીકા ૯૫-૨૨૨ ૨૬૦૫ની બનાવક ૯૬-રેલીના કાચ ૯૭-રેસમી કાચ ૧૦૦-ચિત્રા પોરુ કાર્ડ ૧૦૧ ચિત્રચુક મુગાદાર ૧૦૩ ૧૦૪, ૧૦૫-કાળા, ખુ ને વાંચોલેટ કાર્બન પેપર ૧૦૬, ૧૦૭, ૧૦૮, ૧૦૯-કાળી, ક્રેય ખુ ને લાલ સાખ ૧૧૦-સુતરાઇ રમાવ ૧૧૧-હેક્ટોમાનુ અર્થાત દુરવીરે

૧૦૦ પાના ઇ આઈ' પેપર હમ્દા કરી કીમત માત્ર ચાલી રૂપિયા પોસ્ટેજ નો આનુ
બદલા, (પરદેશ મોકલવા સહિત શિલિ ન માડા ર)

લખો — ‘કુમર’ ઝાંઝીસ, સોદાગરનાડ, ચુરત.

કાચની બરણીમાં સંભાળપૂર્વક ગોઠવેલા સુકા મેવાના દેખાવે કયા શખ્સના મોઢામાં પાણી ન આપ્યું હોય? દેખાવે મનહર, રવાને લગીઝ અને ગુણે લાભકર્તા એવી આ કુદરતની ઉમ્મદા નિશ્ચયતની કદર ન લાગે તે ખરેખર નગુણો કહેવાય.

તામાં ફળો હરહમેશ અને દરેકે દરેક ટેકાણે મળી શકતા નથી; વળી તે જલદી ખરાબ થઈ જતા હોય, જે જગ્યાએ તેની પચદામશ વધુ છે તેને અપવાદ શયુતાં, બાકી સર્વત્ર કંમલ ગ્રહોંધા હોય છે. પરંતુ સુકા મેવાની વાતજ અનોખી છે. દુન્યાના દરેક ભાગમાં ચતો ઉમ્મદા મેવો તમે ઘર બેઠા મેળવી શકો છો અને તે વળી મધ્યમ ભાવે.

અને સુકા મેવો હરકોઈને સંતોષી શકે છે. બચ્ચાઓ અને જગતોની વાતજ જવા ફો, જેમના મોઢામાં દાત નથી એવા ડોસાઓ પણ કુદરતની આ બખ્ખીશથી મહત્તમ મહેવા તૈયાર નથી પરિણામે તેઓ પોતાના મનગમતા મેવાના ન્હાના કટકા યા ભુકી કરી, ઉપયોગ કરે છે.

૨

સુકા મેવાનો વેપાર મગજ વણુ છે અને નકારત પણ વળી એમાં ન મહાતી પુરંજી ઝરર છે, ન વળી ખાસ આવકતની. ૨૦૦૦ યા ૪૦૦૦ની વસ્તીવાળા મહોટા ગામથી માડીને લાખ બે લાખની ગીચ વસ્તીવાળા શહેરમાં એ ધૂધા યથ સફ છે અને જેમ એ ન્હાના પાયા પર દશ ગાર ઉપિયાની માસિક આવક આપે છે, તેમ મહોટા પાયા પર ૧૦૦ કે ૨૦૦ ઉપિયાની આમદની પણ કરી આપે છે. જોટના સંભવે એમાં બાખેજ છે.

સુકા મેવાના વેપાર માટે નીચના સ્તંભો અરી છે:

- ૧, ત્રણ તરફ કાચ અને એક તરફ લાકડું હોય એવા યા એક તરફ કાચ અને ત્રણ તરફ લાકડું હોય એવા મેવો રાખવા માટેના બાકસ ઢિંવા ડગ્યા
- ૨, મેવાનો દેખાવ કરવા માટે કાચની મહોટી બરણીઓ
- ૩, વગન કરવાનો કાટો
- ૪, મેવો ભરવા માટે ઉમ્મદા કાગળની થેલીઓ
- ૫, મેવાનો જથ્થો બરી રાખવા માટે પતરાના સારા ડગ્યા યા પીપ.
- ૬, ફુકાન માટે થોડુંક અરી ફર્નિચર

વચ્ચરહ

આ કૃસ સ્તંભો વસાવાય તથા મર્યાદા માટે પા, અર્ધા અને એક મણુ જેટલો જુદો જુદો સુકા મેવો ખરીદી લેવાય એ મણુત્રીએ ૨૫૦૦ની પુછ પુરતી યથ પડે છે. વેપાર મહોટા પાયા પર કરવો હોય તો, બેઠક, પુછ વધુ જોઈએ.

૩

સુકા મેવાનો વેપાર એટલે જશ્યાખંધ માલ ખરીદી, છુટક વેચવાનો વંધો. એવા એ સિવા બીજી કશું કરવાનું નથી કે જુના જુના ટેકાણેથી જશ્યાખંધ મેવો મગાવી, સહજ સાક કરી સંમદી રાખી, વેચના જવ. ન એમાં તાજા ફળ સુકવવાની કડાકુટ છે, ન બીજી કંઈ પંચાત. હા, વેપારી કુનહ તો જોઈએજ તે નિના કશું ન આપ. કારણ કે-

(૧) એવી થેલીઓ સફેદ કાકડ વેચતી તૈયાર મળે છે. તે તૈયાર લઈ, તેની ઉપર પોતાની સુંદર આકૃષ્ટા કપાવી લેવી જોઈએ

૧ કયો સુકા મેવો કયા ઠેકાણે ઉઠેલા થાય છે તે નક્કી કરી, ત્યાંથી ખરીદવો જોઈએ

૨ કયો સુકા મેવો કયું મવસમમાં લાડો, સારો અને સરસો મૂળે છે, તેની તપાસ કરી તે મવસમમાં પુગતી ખરીદી કરી લેવી જોઈએ

૩ કયો સુકા મેવો કેવળ સમય લગી તડેન સારો રહી સકે છે તેનો કાળજીપૂર્વક અભ્યાસ કરી તેટલી મુદતથી પોણી મુદતમાં પોતાનો ત્યાં તેની જેવી અપત થઈ સકતી હોય તેટલોજ નુબારે વહિજ તે ખરી વો જોઈએ

૪ જે સુકા મેવો એક વર્ષ કરતા વધુ લાગ્યા સમય લગી પણ સારો રહી સકે છે તેમ પોતાની વાર્ષિક અપત જેટલોજ વધુ વર્ષ ખરીદવો જોઈએ

વગવરદ

અને સુકા મેવો મળે છે કપા ૧ ઉત્તર દિશા બુઝિરતાન, અફઘાનિસ્તાન એ સુકા મેવાની મહીઆ છે ત્યાં મનો મોટોટો જથ્થામાં વેપાર છે ત્યાંથી પતખારો માવ મગાવો જોઈએ મા સુબહ અને ક્વાકત્તા જેવા મોટા શહેરમાં એના મોગ જથ્થામાં વેપારીઓ પાસેથી તે ખરીદવો જોઈએ

એ ઉપરાંત કેટલીક જાતનો સુકા મેવો એવો છે, જે બીજા પરદેશોમાં જાય છે સાદ સિક વેપારી મારે એમાં જે ઉદ્દેશ તક છે તેના લાભ તે નજ સુકા પરદેશોથી પણ ન્દાના મોટા જથ્થામાં એકો મેવો મગાવો વેચે

૪

સુકા મેવાનો વેપાર પણ રીતે થાય છે -

૧ સ્થાનિક છુટક વેપાર

૨, ટપાલ દ્વારાનો વેપાર

૩ એ-દાખડા દ્વારાનો વેપાર

(૧) મેવી રીત સર્વ સામાન્ય છે પણ માત્ર દુકાન ખોલીને પ્રેસી જગ્યાથી આ વેપારમાં તાત્કાલિક અને પુરેદૂરી સફળતા મળી સકે એમ નથી એને મારે આકિરાત અને વાર્ષ છે જે ત્ય નિક પચોત્તમ ન્દાની જાદિર ખખરો છપાનીને પણ કરી સુકાય છે બો ઉઠેલા કાચા પર હસત પચો છપાની મધ્યમ વર્ષ અને અમીર વર્ગના ઘરે ઘરે વહે ચાવીને પણ ખરેખર આ છેલ્લી રીત વધુ સરળ પણ છે અને આ ખાસ વેપાર માટે વધુ અસરકર્તા પણ

(૨) વેપારની બીજી પદ્ધતિ ટપાલ દ્વારાના વેપારની છે એ, સામાન્ય કરતા અસામાય એવા મેવા માટે વધુ બમણેસતી છે જે કે કેટલાક ઠેકાણે અને કેટલાક સંજોગોમાં એ મધ્ય મેવા માટે અનુકૂળ થઈ પડે એમ છે

એ રીતે વેપાર કરવા માટે એક તો એક ન્દાનકકુ પ્રધસ ખિરદ છપાવણુ સુદરી છે અને બીજી વર્તમાનપત્રોમાં જાહેરનો છપાવણ એમાં ફેલતા પ્રુજે પ્રુજે વસ્તા રાખીને લગી પોતાનો માવ પડેચાવી સકાય છે અને એમ પોતાનું આલક-વળું વિસ્તારી સકાય છે

બહારમાંથી આવતા એડર પ્રમાણે મા સાકાના બાકસમાં પેક કરી વી પી થી મેકલવાની પ્રથા વિશે તો વધુ કહેવાનું હોયજ નહિ રસતામાં ફીન થતા સુકા મેવો બગડતો નથી એટલુ વાદ રખાય તો પછી એ પાકવિની ઉપરોગીતા બરાબર સમજી સકાયે

એ વાત ખરી છે કે આકિરાત-અર્થે પુનનાએ એ આકિરાતો દ્વારા મગતા આશ્ચિક એડરો કંઈ સંકેતો મા હમરોના થીજ દેતા પણ સુકા મેવો દૈનિક અપત બીજા છે અને એક વારનો સતોષ પામેનો આદક પછી કાઠમી આદક બની જાય છે, એટલુ સહે લેવાય તો એ મોટો આકિરાત ખર્ચ પણ સહોચાજ વેખાને

(અનુસંધાન પાનુ ૧૫૨)

[ICE CREAM]

*

['કમર'ના જીન ૧૯૩૮ ના અંકથી આગળ]

આગના લેખમાં વાચકો ઓમેર, રાસ-
મેરી, કિશમિશ, અરદાજી નારંગી, મોસળી,
વેળાવા અને ચોકાપેટના આઇસક્રીમના
૧૪ પ્રયોગો જોઈ ગયા છે આજે થોડાક વધુ
તેમની મેનામાં નજીક થશે

લિંબુ-નસનાર મોટા તિલુ નં ૪,
પાણી ૧ ક્વાર્ટ, નારંગી ૧ ખાડ ૧૩ ઐસ
પહલા વિષુઓ અને નારંગીને છોની
લઈ, તેની જાન જુદી રાખો ૫ગી-પાણીમાં
ખાડ નાખી, જોશ કરો અને મેન કાઢી
૫ગી તેમાં તિલુ અને નારંગીની જાલ નાખી,
પાચ પિંચાટ લગી જોશ આપીને ઉતારી લો
ઓ મેગરણી કડી પડ્યા પછી તેમાં તિલુ
અને નારંગીના રસ ઉમેરી, કપડામાંથી ગાળી
લો ઓ નિયમસર આઇસક્રીમ બનાવો

નારંગી-(૨) રસનાર મોટી નારંગીઓ
નં ૧૨, ખાડ ૧ રનન, પાણી ૧ ક્વાર્ટ

આઇસક્રીમ બનાવવાની પ્રક્રિયા ઉપના
વિષુના આઇસક્રીમ પેટેજ

(૩) નારંગી નં ૮, ખાડ ૮ ઐસ
ફૂં ૧૨ પાઇન્ટ ઇડાગી અરદાજી નં
૧૦, કફ ચડાવેન ક્રીમ ૧ પાઇન્ટ

બનાવવાની રીત મોસળીના આઇસક્રીમ
મુજા

અનનસ-૫ ફૂં અનનસ નં ૧ (અથવા
મે તે નમો મે તે અનનસનો મોટો ડમ્બો
નં ૧) ખાડ ૧૨ ગળ પાણી ૧ ક્વાર્ટ,
લિંબુના નસ નં ૨ નો

આનમો ડાલી, માફ કરીને ઘણીજ
ઝીણી કટકાઓ કરો કટકાઓ જેમ નધુ ઝીણી

હોય તેમ વધુ સાડ ૫ગી તેમાં તિલુનો રસ
મેળવી રહેવા દો અને બીજા વાસણમાં પાણી અને
ખાડ નાખી, ચુને ચડાવો અને ને જીરો
ત્યારે તેમાંનો મેન કાઢી લીધા બાદ નીચે
ઉતારી લો અને આસણી કડી થાય ત્યારે
તેમાં અનનસનાળી મેળવણી નાખી, કેટલીક
વાર લગી હલાવ્યા પછી ગાળી લો અને
ત્યાર પછી નિયમસર આઇસક્રીમ જમાવો

અરદાજી-(૨) સાચવી રાખેલા અરદાજી
૧ પાઇન્ટ, લિંબુ નં ૧, ખાડ ૪ ઐસ,
પાણી ૧ પાઇન્ટ.

ખાડની આસણી બનાવો અને પછી અરદા-
જીને કપડામાંથી ગાળીને તેમાં મેળવી, છેવટે
તિલુનો રસ ઉમેર્યા પછી આઇસક્રીમ બનાવો

(૩) પાકા અરદાજી ૨૦ નં, ખાડ
૮ ઐસ, પાણી ૧ પાઇન્ટ, ફૂં ૧૨ પાઇન્ટ,
ઇડાગી અરદાજી નં ૧૦, કફ ચડાવેન ક્રીમ
૧ પાઇન્ટ

અરદાજીને કાપી, કાપી કાઢી લો અને
૫ગી પાણી અને ખાડ સાથે મેળવી, અહિં લગી
પડાવો કે 'ગમ' જેની મેળવણી તૈયાર થાય
એ દરમિયાન ફીચરને તોડી, તેના મર, કાઢીને
છેલ્લી કાઢો અને તેને એ 'ગમ'માં મેળવી
ઉનાળો બીજા હાથ પર ઇડાગી અરદાજીને
શીંગ, તેમાં ફૂં મેળવો અને પછી એને ડા
પડેલા જામમાં ઉમેરી, આઇસક્રીમ જમાવો
આઇસક્રીમ અધ-કહણ થાય કે તેમાં કફ
ચડાવેન ક્રીમ ઉમેરી, આઇસક્રીમને પુરેપુરું
કહણ બનાવી લો

આડ-(૧) આથેલી આડ ૬ ઐસ,
લિંબુના આઇસક્રીમ (ઉપના પ્રયોગ પ્રમાણેનું)
૧ ક્વાર્ટ

૪ આમ આદુને છુદી નો જ્યારે તારી બી
૨ ઓસના બારીબ કપકા કરી ાડને નિજુના
આહસકીમમા નાખી મિથ્ર કરી ફરી તાર
આહસકીમ જમાની લો

(૨) કરડ-મેળવળી પ્રાણ, આથેની
આડ પ તેના છુદર રીરપા આદની અથથી

એક તરફ કરડની મેળવળી તેના કરી
હો ગયો િછ તરફ આદુની ઘણીજ ઝીળી
કપકાનો તણ કરી નો પડી એ કપકીજાને
આદુના સરનતના નાખી ડેરે નો કરડની
મેળવળીમા મેળવી આહસકીમ જમાની લો

પિરતા—(૧) કરડની મેળવળી ૧
૫ છંદ પિરન (નગેન) હરૂ તેના લીલો
રંગ સદજ

કરડની મેળવળી ઠડી કરી તેમા ૨ ।

(૧) આ કરડ મેળવળી બનાવવાના એ
પ્રયગો આ છે —

ફૂધ ફે પાઈબે ઇડુ તમા ૧ ખાડ ૧ મ્હે લી
અમની

પહેલા ફૂધને સદજ ગરમ કરી ઈડને ખુમ
ફીડીને તેમા મેળવળી અને એક બર બર અળી નય
ત્યાર પછી તેમા ખાડ ઉમેરો પછી એક વાસ આ
પછી બરી સુને થકાવો અને તે વાસજમાતુ પડો
ઢકળવા સમે ત્યારે તેમા કરડ ની મેળવળીવ યુ
વાસજ સુડી કરડને ઘટ થવા દો પછ તેન
ઢકળવા દેતા નહિ જ્યારે કરડની ઘટ થઈ ચુકે
કે તેને ચુલા પરથી ઉતારી ઇડુ પાડી લો

ફૂધ ૧ પછે ૨ કીમ (મન છ તવ) ફે
પાઈબે ખાડ ૪ ઓસ, ઇડની વરફીઓ નવ ૪

પહેલા ઇડની વરફીઓ કાઢી ખૂમ ફીડી
પછી ફૂધને ગરમ કરી ફીટેલી વરફીઓ મા મેળવળી
નને એ દરમિયાન મળવળીન હવાવના ર્દો
પછી મેળવળીને મોસરેનમા રેડી ચુવાની પ સેજ
-ચુવાની ઉપર નહિ મુકો કે નેથી તેની ગરમીથી
મેળવળી ઘટ થય મેળવળીને કે ઈ પાડુ સલો આ
ઢકળવા દેતા નહિ તે ઘટ પાડ પછી ચુવા
સેથી ઉપડી લઈ ફીડી પાડીને તેમા કીમ તમા
ખાડ મેળવો

ઉમેગી આહસકીમ બનાવવા માટે જ્યારે
આહસકીમ અર્ધ-મજુ થઇ સુકે ૧ તેમા
નિસ્તા ઉમેગી પૂરેપૂર કહણ ફરી નો

(૨) કીમ ૧ કનારે લે લીર નુ એમે સ
૧ મ્હાની અથથી ખાડ ૧૫ ઓસ નિસ્તા
૩ ઓસ મોરી જલામ ૫ ઓસ ઈડની કર
દીઓ નગ ૮, નારગીની છા ૧ થોડી

આહસકીમ બનાવવાની રીત બનાવના
આ મિકીમ નવર ૧ મુજબ

કોફી—(૧) તારી દોબી કેરી ૩ મ્હે લી
અથથી ખાડ હરૂ તેના કરડની મેળવળી
૧ પછે ૨ કીમ આદના ફે માતા જેટલ

કાશીને થોડાક પછી સાથે મેળવળી દીવ
મસર ૫૨ તુ ખૂ ૧૪૬૦ કોફી બનાવી લો
ઓ પડી તમા ખાડ મેળવી એ મેળવળી
કરડમા ઉમેરી કીમ પછુ મળવો આ
છવરે મિથ્ર કરી આહસકીમ બનાવી લો

(૨) કીમ ૧ કનારે મો ૧૧ મોરી ફે
રનન અથવા તમા કેરી ૩ ઓસ ખાડ ૧૦
ઓસ ઈડ ૧૧ જ દી ૧૧ નગ ૮

કાશી તારી નળી લા ૧/૮ મન
કીમના મેળવી ૧ મ્હે અઢાવો ઓ ૧૦
મિથ્ર નળી ગરમ કરી પડી નળી ચાર
પીમાની મા ૧૫૬૬ આગી ભો પડી તેમા
ખાડ ઇડની વરફીઓ (ફીટેની) તમા બધાનુ
કીમ મેળવી આહસકીમ બનાવ

(૩) ફૂધ ૧ તાલ-કોર્કનોર ૧ ઓસ
ઈડ નગ ૨, કીમ ૧/૨ તાલ ખાડ હરૂ
ઓસ કેરીનુ ૨ મ સ ૧ મ્હે ઓસ અખડે ૧
કપકીઓ ૫ તેના

ફૂધ ખાડ નખી ઉકળે આ ૧૧
તેમા કોર્કનોર-જે ૧ પડતારી - સદજ
પાણીમા મેળવો ૨ ખુ સેર મેળવી મેળવ
લો ૧ નામમર ઉકળી ઠડી પડી નો ૧ ઠી

(૨) કોફીનુ એમે સ બનાવવાના પ્રો ૧
કમ ના ૮૦મા આ કમા છે

લીન નામણુમા ઈંગ શીંગ, કોરીનુ એમેન્સ મેગરી, એ મેગરપી હડી પાડેલી કુલની મેગાણીમા રેડી કીમ ઉમેરો અને ખુન મિશ્ર કરી આઈસક્રીમ જમારી લો

વેનીલા-૩) દૂધ ૧ કનાર્ડ, ખાડ ૧૫ તોલા ઇંડાની જરદીઓ નમ ૪, ઇંડા નમ ૪, કીમ ૧ ન્હાળા ખાલા નેટનુ, વેનીલા એમેન્સ ૧ મેગા સમચી

દૂધને ઉકાળી તેમા ખાડ અને શીટના ઇંડા અને જરદીગો ઉમેરી ખુન દનાવો પછી તેને ગામો લઈ, મિશ્રણ હલુ પડે ત્યારે તેમા કીમ અને એમેન્સ ઉમેરી, આઈસક્રીમ બાવો

(૪) દૂધ ૧ કનાર્ડ, ખાડ ૬ ઓસ, ઇંડા નમ ૪, ઇંડાની જરદીઓ નમ ૪ વેનીલાનુ એમેન્સ ૧ મેગા સમચી કદ ચઢાવેનુ કીમ ૧ પાઉન્ડ

અ ટસક્રીમ બનાવના રીતી ઉપના આઈસક્રીમ મુજગજ-૬૬૧ ગાલસા ચાપવાદ સિના ૩ એમા કીમ જરદીઆના મેગરપીમા મેગ નાનુ નથી મરડે આઈસક્રીમ તૈયાર થઈ રહજી મદદ થાય કે તેમા એ કીમ ઉમેરી થોડી નાજી આઈસક્રીમ-૫ અને વધુ ફેરવનુ જોઈએ જેની પુરતુ ૧ જુ આઈસક્રીમ તૈયાર થઈ નાર

અ આઈસક્રીમી ખૂબી એ કે મુજ આઈસક્રીમ નીચલા ભાગમા ગુલુ કે અને કદ ચઢાવેનુ કીમ ઉપના ભાગમા

(૩) વેનીલાનુ એમેન્સ બનાવવાના પ્રયોગ નાટે જુઓ કચ્છ નો દળમા અર્ક

(૪) આ આઈસક્રીમ પર નીચેના ચોકોને સોસ નાખવાથી લાભજલ ખૂબ થઈ છે -

ચોકોને ૧ ઓસ, ખાડ ૧ ખાલા નેટની, મમાર્બના રમડો ૩ ખાલા નેટનો

ગોટર બાય પર ચોકોને આનમાંથી ૧ જી તેમા ખાડ મેગરો અને જરદી રમડો ઉમેરી ખુન મેગરપી પછી ૧૦ મિનિટ લઈ પકાવો અને વેનીલા આઈસક્રીમ પર આ સોસ ગરમ ગરમ રેડી પીરસો

ચોકોને-૩) કીમ ૧ જે પાનટ ખાડ ૭ ઓસ વેનીલાનુ એમેન્સ ૧ મેગા સમચી ચોકોને (મીઠાસ પિનાનુ) ૩ સ્વેડ, ઇંડાની જરદીઓ ૧ નમ ૫

કીમમા ખાડ અને ચોકોને મેગરી, એક સ્વેડ આપો બીજા હાથ પર ઇંડાની જરદી અને રીંગ નાખી, તેમા ઉપની કીમની મેગ વણી રડો અને ખૂબ હવાથી ચુને ચઢાવો અને મેગરપી ઘાડી થાય ત્યા લગી પકાવો પછી એને નાળની ચારડીમાંથી ગાળી લઈ, હડી પાડો તે હડી પડે ત્યારે તેમા એમેન્સ મેગરી, આઈસક્રીમ જમાવો

ચારપમેરી-(૩) ચારપમેરી ૧ રતન, ચાસણી ૧ પાઉન્ડ નિંજુનો રસ ૧ નમનો પાકી ચારપમેરીઆ લઈ મસળીને ગર કાઢી લો અને તેમા નિંજુનો રસ અને ચાસણી મેગવી આઈસક્રીમ જમાવો

સફરજન-ચારજ ૧૧ ગર ૧ પાઉન્ડ, નિંજુનો રસ ૨ નેળા સમચા, ચાસણી ૧ પાઉન્ડ

પ્રથમ સફરજનને મસળીને ગર કાઢી લો પછી તેમા નિંજુનો રસ ઉમેરી જરદી ગરમ ચાસણી મેગવો અને મેગરપી હડી થના પછી આઈસક્રીમ જમારી લો

બનામ (૧) કીમ ૧ કનાર્ડ, મીડી નદામ ૭ ઓસ ખાડ ૧૦ ઓસ મરી બદામ પાચ સાન, નાગીની જાન થોડીક ઇંડાની જરદીઓ નમ ૮

સોથી પકેના મલામને રાફ કરી ન્હાળી કાઢીઓ કરી લો પછી ઇંડાની જરદીઓને શીંગ, તેમા ખાડ મેગરી વધુ શીંગ હવે ત્રીજા નામણુમા કીમ લઈ એક વેગા ઉકાળી, ઇંડા-ખાડની મેગરપીમા રડો અને મિશ્ર કરી લો પછી તે ચુને ચઢાવો, મેગરપી ઘાડી થાય-પણ ઉકળે નહિ જ-ત્યા લગી પકાવો, પછી તેમા બદામની કટકીઓ ઉમેરી, થોડીક

પહેલા સગી તેને વધુ પડતી. પડી ચુકા પગથી ઉતારી લઇ, ઓઢિંગ લગી દલાવના રહેા કે મેળવણી હાંડી પડી જાય પડી તેમના નાર-ગોની ધાન ઉમેરી, ઘેાડી વાર બગી રહેવા દમ. ઉતરે આહસકીમ બનાવી લો

(૨) મીઠી જમમ પ ઓસ, કડતી જમમ ૧ ઓસ, કીમ ૧૩ પાઉન્ડ, ખાડ ૫ ઓસ, છંડાની જરદીઆ નંગ ૧૦, કક ચઢાવેન કીમ ૧ પાઉન્ડ

પહેના જદામેને સાફ કરી, બારોક બુટ બનાવેા અને ગરમ કરેના કીમમા મેગરી, ૩૦ મિનિટ સગી રહેા હો પડી પાણીમા બીજા વેના જાડા કપડામાથી કીમને ગળી લઇ, તેમા ખાડ અને શીટના છંડ મેગરી ખૂબ દલાવેા મેગવણી ધાડી ચના ચુવા પરથી ઉતારી લઇ હાંડી ખડે તારે તેમા એમેન્સ ઉમેરી આમ સહીમ જમાવેા ને લજગમ કહણ ચના આવેડું તારે તેમા કક ચઢાવેન કીમ ઉમેરી, પુરેપુરે કહણ બનાવી લો

મેટાબેની-(૪) મેટાબેની ૧ રનન, ખાડ ૧/૨ ગળ, કુખ ૧૩ પાઉન્ડ, છંડાની જરડીઆ નંગ ૧૦, કક ચઢાવેન કીમ ૧ પાઉન્ડ બનાવનાની રીત જરવાનુના આહસકીમ; નંગર ૩ પ્રમાણે

મેસાબી-મેસાબી નંગ ૬, ખાડ ૮ ઓસ, કુખ ૧૩ પાઉન્ડ, છંડાની જરડીઆ નંગ ૧૦, કક ચઢાવેન કીમ ૧ પાઉન્ડ

પહેના જેમ બી તેમ તલક દાવે મોસબીની ઝાલ કાઢી લો અને પછી દુધને; ઉકાળી, તેમા મોસબીનીના ધાન ઉમેરી, વાચણ બધા પરી, દુધ હંકુ પડવા હો. દુધ એક મ હંકુ પડે ત્યાર પછી છંડાની જરડીઆ શીંગી, તેમા ૫ તેવા ખાડ મેગરી, પછી ઉપરુ કુખ મિત્ર કશે અી ચુરે ચઢાવી, મેગવણી થડી થાય ન્યા લની પડાવતા રહેા એ દરમિયાન મોસબીનો રસ કઢી, તેમા બાળાની ખાડ

તથા ૧/૨ પાઉન્ડ પાણી મેગરીને ચાસણી બનાવેા અને પછી તેને પહેના નૈસર કરેલી મેગવણીમા ઉમેરી, વાગતી ચાદણીમાથી મળી લઇ, આહસકીમ જમાવેા જેવારે આમ-સકીમ અર્ધ-કહણ થાય તારે તેમા કક ચઢાવેન કીમ ઉમેરી, તેને પુરેપુરું કહણ બનાવી લો

ઉપર લખેલા પ્રયોગો બધું ટાંચ તેવાર કરામા આવના આહસકીમના છે, જના કેટલેક ટાંચો બરફ ચિરદા મળી સકતું ન હોવાથી, આહસકીમની લગભગથી મદરમ રહતુ પડે છે એમ ન થાય તે માટે તાચતો બરફ વિનાનો પ્રયોગ ધણે ઉપયોગી થઇ પડશે

આ પ્રયોગમા બે મિશ્રણો કે (૧) બ-૧-મિશ્રણ અને (૨) આહસકીમનું મિશ્રણ

બ-૧ મિશ્રણ—નવસાદર ૫ ઓસ, કબી કોરે ૫ ઓસ, ઝોગસં સે ૬ ૮ ઓસ

પ્રથમ નવસાદર અને કનથી ગોળને ગાનીક વાગીને એક પરીકું બનાવી રાખો પછી ઝોગસં મોટાનું બીજું પરીકું મળાનો રાખો બનાવતા, એક પરીકા એક બીજાથી દુર રાખનાની ખાસ ધાણ નાખી અરેરી છે

આહસકીમનું મિશ્રણ—ખાડ ૩ ઓસ, કોર્નફોર-આરડાની મેગવણી ૨ ઓસ, દુધ ૧ પાઉન્ડ

પહેના કુખમા ખાડ નાખી ઉકાળો પછી

(૧) કોર્નફોર ૭ ગળ, આરાડ ૮ ગળ, જીરામનુ તેવ ૨૦ હીષા બધકનુ તેવ ૧૦ હીષા, કીકચર સેફરન ૨૫ માટે સદબ

પહેલા કોર્નફોર નાને દુનારાટને મેળવીને ચાણી લો પછી ખપ પાતું કીકચર મેકરન લઇ, તેમા થોડુંક કોર્નફોર આરાડ મેળવી લાઢી બનાવેા અને તેમા એક સુગધી તેલો ઉમેરી, મિત્ર પરી તેને બધા કોર્નફોર-આરાડમા મેળવી, ખુબ મિત્ર કરીને, ચાણી લો પછી એને ફરી વાર મેળવી ફરી વાર ચાણો એમ પાચ ૭ વેળા ફરી ફરી ચાળતા, મેળવણી વાપરવાપાન થશે.

કરી પાવડર નિશ્ચય દિનની એક ખાસ અને માન્યતા મીઠા છે, જેના રવા દિનના પીંગા ભાગેમાં ના જોઈએ તેવો નથી પ્રસારી જતા. દુરુષ અને અંગેશીને તે તેજી થેના થેના જનારી દીવા છે પરિણામે પશ્ચિમમાં કરી પાવડરની માગ દરદરેએ વધતી જતી છે.

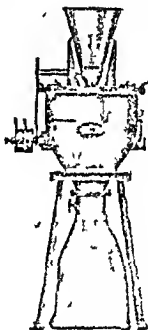
કરી પાવડરનો મુગ રોધ બરે મુઠ્ઠી મા તાપતાના મસાના તરીકે મધ હોય આજે એ મસાતો અનેક પ્રકારની ગોમ્પ્રએમાં વપરય છે અને પોતાની ગ્રાહિયતાથી તે બધી રોધએને ગ્રાહિયતા પણ બખે છે.

કરી પાવડરની બનારમાં મુખ્ય કામગીરી બંધા આ તામ્ર મસાતા લઈ, જે એ પ્રમાણમાં

મેળની, સવાળાપરક દગા અને ત્યાગ કરી દવા ન જાય એવા બધા ડમ્પાઓમાં સાચવી રાખવાની છે અથવા બધા મુદાઓ પર કાળજી પૂર્વક લઈ અપાય તો પછી સફળતા વિશે ખાસ કહેવાનું રહેતું નથી.

૧-દળદર ૪ રતલ, થાણા ૧૧ રતલ, લીટી પીપર ૩ રતલ, કાળા મરી ૫ નૌસ, ચીની કબાલા ૨ નૌસ લાંબા ૩ રતલ, તળ ૩ રતલ મુઠ ૨ રતલ ઝીર ૩ રતલ મેન ૧ રતલ

અથમ દરેક મીઠાને વૂઢી જુદી જુદી લઈ, ચાણી વો પછી વઘન કરી, બધાને મિશ્ર કરો

દળનાર ધન

તેમાં કોઈકોર-આરામ ની મેળાણી ઉમેરો પાસ મિશ્રિ સગી ઉકાળી પછી ચુલા પરથી ઉનારી મેળાણી કી-મ હાડી યદ વસા તે અથવા જે કનામગા તે હાડી ચા ચૂકે ત્યારે મારી નિશ્ચય જાણીમાં બધી વો અન લાખુ બધ કરી, રહસા દો પછી એક ગીજ મદારી બગણી ચા માટી મા વાસણમાં કે જેમાં ઉનારી નદા ની બરણી રી ના તમ દેખા-પાન્ટ પાણી ના ની તેમાં ઉપવા બગ-મિશ્રિગુના નીક પડીકા નાખી તેમાં આજસદો મારી નાખી બધ જાણી મુખી, રહસા દો પસા પામીમાં હાડ ઉપવન મધ, તે હાડમાં નદા ની વરણીમાં ની મેળાણી મળુ યદને આજ નદીમાં ૩૫ તમ જેરે નદા ની વરણીમાં કદમ આ મરીમ તે હાડ મધ નવરતારે તે માને લેતે

[નિષ્ક-મદાર ની બગણી ચા વાગાણમાં બગ-મિશ્રિ નીક આજસદીમાં જા નાદ તેની આજસદી રાતરી મુખી છે, મનુ ૦ દાન મિશ્રિ બાપા પાન નથી]

૨-પાણા ૬ લિંગ, દાળ ૫ રકુપય તામ્રી આદુ ૪૩ રામ ઝીર ૧૮ મેન કાળા મરી ૫૪ મેન અમખમ ૮૪ મેન લમણ ૨ નમ તામ ૧ રકુપન, એવચી ૫ ના, લવિચ ૨ વા હ નમ મરયા અપ પુગના જારી મુરમે કોપર ૩ ન

પ્રથમ બધી તાઝી યીઝોને ૨૬૪ મુકી, દગી સકાર તેરી કરો અનન, કોપનાને એમ કરવાની જગ નથી હુકમા, કોપના સિવાય ની બાઝીની વઝુઓ સુકવી દગવાપાન બનારી, યંત્ર-દ્રારા દગી થો અને પૂરી તમા બારીક ખુરમેનુ કોપર મેગરી નીનીમા ભરી થો

૩-ધાણા ૪૮ રતન, સુઠ ૩ રતન, દગ ૨ ૨૪ રતન, તજ ૧૬ રતન, ઝીર ૮ રતન, મેથા ૪ રતન, લીડી પીપર ૩ રતન, ચીલી કપાયા ૨ રતન, કાગા મરી ૧ રતન, પીપરી ધુગ ૧ રતન, લરિમ ૧ રતન, જ્વાહર ૧ રતન બધાને બારીક પાગી, મિથ કરો

૪-ધાણા ૨ રતન, મગા મરી ૧ રતન, દગર ૧ રતન, ઝીર ૧ ઓસ, મેથા ૩ ઓસ, લીડી પીપર ૪ ઓસ

૫-કાગા મરી ૧૨ તેના, મગા ૨ તેના, ધાણા ૭૨ તેના મેથા ૬ તેના, તજ ૧ તેનો, વરિયાલા ૧ તેનો, મનચી ૨ તેના, રાઈ ૧૨ તેના, દગર ૧૬ તેના, ઝીર ૨ તેના

૬-ધાણા ૩ તેના, દગર ૮ તેના, પીપરી ધુગ ૧ તેના, રાઈ ૧ તેના, સુઠ ૧ તેનો, મગ મસાનો ૩ તેનો, અનની ૩ તેનો, ઝીર ૩, તેનો

૭-દગર ૪ ઓસ, કાગા મરી ૨૩ ઓસ, ધાણા ૪ ઓસ, સુઠ ૧૬ નમ, તજ ૩ ડામ, અનની ૩ ડામ, લરિમ ૩ ડામ, અનચી ૧ ડામ, ઝીર ૨ ડામ, લીડી પીપર ૧ ઓસ

૮-ચણી ભોર ૩૬, તન, મગા ૨૬ રતન, ઝીર ૩૬ તેના, ધાણા ૬૩ તેના, નમક ૫૫ પ્રત, લસણ ૩૬ તેના, તનુ તેલ ૧૬૩ તેના

પકાના તેલમા ચણી ભોર અને ધાણા નાખી, તળી થો પરી તેમા બાઝીની યીઝો

હમેરી બધાને મેગરીને બારીક દગી મથ શાથીમાં ભરી રાખો

૯-ધાણા ૩ રતન, દગ ૨ ૨ રતન, કાગા મરી ૧ રતન, રાઈ ૧ રતન, સુઠ ૧ નમ મગ મસાનો ૩ રતન, એવચી ૩ રતન, ઝીર ૩ રતન

આ પ્રયોગ અમેરીઝા ઉકાર મિથનો છે

૧૦-ધાણા ૧૩ રતન, ઝીર ૩ રતન, દગર ૧ રતન, સુઠ ૨ ઓસ, રાઈ ૧ ઓસ, મેથા ૧ ઓસ, લીડી પીપર ૧૩ ઓસ

૧૧-ધાણા ૬ તેના, વડાની એવચી ૩ તેનો, દગર ૩ તેના, સુઠ ૩ તેના, નામ મગા ૩ તેના, સુદેઢ ઝીર ૧ તેનો મેથા ૧૩ તેના, તજ ૨ તેના, વરિયાળાના ધુગ ૩ તેનો, કાગા મરી ૩ તેનો લીડી પીપર ૩ તેનો, લારિમ ૩ તેનો, જ્વાહર ૩ તેનો

૧૨-ધાણા ૧૩ તેના, મગા મરી ૫ તેના, લાન મગા ૧ તેનો, સુદેઢ ઝીર ૬ તેના મેથા ૬ તેના દગર ૬ તેના

૧૩-દગ ૨ ૮ તેના, સુઠ ૧ તેનો, ધાણા ૪ તેના, તજ ૨ તેના, અનચી ૩ તેનો, લામ મગા ૩ તેના

૧૪-દગર ૪ તેના ધાણા ૮ તેના, સુઠ ૩ તેના તજ ૩ તેના મનચી ૩ તેનો નામ મગા ૨ તેના કાગા મરી ૩ તેના, ઝીર ૨ તેના

૧૫-દગર ૨ તેના ધાણા ૬ તેના, સુઠ ૩ તેનો, તજ ૩ તેનો, લામ મગા ૩ તેનો, કાગા મરી ૩ તેનો, જ્વાહર ૩ તેનો મેથા ૩ તેનો, લારિમ ૩ તેનો

૧૬-દગર ૩ તેના ધાણા ૧ તેના, સુઠ ૧ તેનો, એવચી ૧ તેનો, લાલ મથા ૩ તેનો, મેથા ૩ તેનો ઝીર ૩ તેનો, સુદેઢ મરી ૧ તેનો

૧૭-દળદર ૫ તોલા, ધાણા ૩ તોલા, સુદ ૧ તોલો, એલચી ૧ તોલો, લાલ મરચા ૧ તોલો, કાળા મરી ૧ તોલો, જનંતી ૩ તોલો, ગેફલી રાખ ૨ તોલા

૧૮-દળદર ૩ તોલા, સુદ ૧ તોલો, ધાણા ૧ તોલો, તજ ૩ તોલો, લાલ મરચા ૩ તોલો, કાળા મરી ૪ તોલા, મેથી ૧ તોલો, ઝીરું ૧ તોલો

૧૯-દળદર ૮ તોલા, સુદ ૨ તોલા, ધાણા ૨ તોલા, એલચી ૧ તોલો, લાલ મરચા ૧ તોલો, કાળા મરી ૨ તોલા, ઝીરું ૨ તોલા

૨૦-ઝીરું ૩ તોલા, કાળા મરી ૨ તોલા, લાલ મરચા ૧ તોલો, ધાણા ૧૩ તોલા, દળદર ૬ તોલા

૨૧-દળદર ૨ તોલા, ધાણા ૧ તોલો, સુદ ૨ તોલા, એલચી ૩ તોલો, લાલ મરચા ૩ તોલો, ઝીરું ૩ તોલો, મહેલ મરી ૧ તોલો, નિશુ ૧૧ છાલની ભૂટા ૧ તોલો

૨૨-નરિંગ ૩ તોલો, જનંતી ૩ તોલો, કાળા મરી ૧ તોલો, લાલ મરચા ૩ તોલો, તજ ૩ તોલો, ધાણા ૨ તોલા, દળદર ૮ તોલા

૨૩-દળદર ૩ તોલા, ધાણા ૪ તોલા, સુદ ૨ તોલા, એલચી ૨ તોલા, લાલ મરચા ૨ તોલા, કાળા મરી ૧ તોલો, ગેફલી રાખ ૩ તોલા

૨૪-મેથી ૨ તોલા, કાળા મરી ૧૩ તોલો, લાલ મરચા ૧૩ તોલો, ધાણા ૧૬ તોલા, દળદર ૮ તોલા

૨૫-ધાણા ૬ તોલા, દળદર ૬ તોલા, પ્રેવા ૪ તોલા, જાન મરચા ૩ તોલો, કાળા મરી ૧ તોલો

૨૬-રિંગ ૩ તોલો, વરિયાળી ૧ તોલો, મેથી ૧ તોલો, કાળા મરી ૨૩ તોલા, જાન મરચા ૩ તોલો, તજ ૧૩ તોલો, સુદ ૧ તોલો, ધાણા ૬૩ તોલા, દળદર ૩ તોલા

૨૭-દળદર ૪ તોલા, ધાણા ૨ તોલા,

લાલ મરચા ૧/૪ તોલો, મેથી ૧ તોલો, ઝીરું ૧ તોલો.

૨૮-મેલ મરી ૧ તોલો, જનંતી ૧ તોલો, લવિંગ ૧/૨ તોલો, ઝીરું ૧ તોલો, મેથી ૧ તોલો, લાલ મરચા ૧ તોલો, સુદ ૨ તોલા, ધાણા ૨ તોલા, દળદર ૮ તોલા

૨૯-દળદર ૩ તોલા, ધાણા ૧૨ તોલા, એલચી ૧/૪ તોલો, લાલ મરચા ૩/૪ તોલો, કાળા મરી ૨ તોલા, મેથી ૧ તોલો, ઝીરું ૪ તોલા, વરિયાળી ૧/૪ તોલો, લવિંગ ૧/૪ તોલો.

૩૦-ઝીરું ૨ તોલા, મેથી ૧ તોલો, કાળા મરી ૩ તોલા, લાલ મરચા ૩ તોલો, ધાણા ૬ તોલા, દળદર ૨ તોલા

૩૧-ધાણા ૨ તોલા, દળદર ૪ તોલા, સુદ ૧ તોલો, એલચી ૩ તોલો, લાલ મરચા

મરી મસાલા

મરી મસાલાનો પુરી વિગતો, પ્રયોગો અને સમજૂતી માટે કમરનો દફતરો અવગત પાઓ કીમત ફક્ત ચાર આના કમર ઓફીસ-મુગ્ધતા.

૧ તોલો, કાળા મરી ૧ તોલો, જનંતી ૩ તોલો, ઝીરું ૧ તોલો

૩૨-દળદર ૨૪ તોલા, સુદ ૨ તોલા, એલચી ૧ તોલો, કાળા મરી ૨ તોલા, લાલ મરચા ૧ તોલો, કાળા મરી ૨ તોલા, મેથી ૪ તોલા, ઝીરું ૩ તોલા, લવિંગ ૧ તોલો.

૩૩-મેલ મરી રાખ ૧ તોલો, લવિંગ ૩ તોલો, વરિયાળી ૧ તોલો, ઝીરું ૩ તોલા, જનંતી ૧ તોલો, કાળા મરી ૬ તોલા, લાલ મરચા ૧૩ તોલો, એલચી ૧/૨ તોલો, તજ ૩ તોલા, સુદ ૨ તોલા, દળદર ૪ તોલા, ધાણા ૧૨ તોલા

(૧) આ પ્રયોગ કમરના દરમા અકામી છપાવે છે, પણ તેમા ભુલથીભર્યો બોરણ નમન બ્રહ્મ છપાયે છે તે ઉપર તોલા નહિ, ૩૩ ૨૧૧ નેહ્યો

[૧]

વિજ્ઞાનીક શક્તિના અણુમુદ્રા અમરકારોથી દ્રવ્ય કરો સખ્ય અપાણુ કેટલો એટલો વધારે એ દર દેશમાં એ અન્યે સક્રિયતા પરિચિત કે એટલું જ નહિ ગતે તેને ઉદ્યોગમાં લઈ શકો તે પણ મેળવે છે

વિજ્ઞાનીક શક્તિના એવા અસખ્ય અમરકારો જ્યાં મલબુદ્ધતા, તેમાં ઇલેક્ટ્રોકલચરની પદ્ધતિએ એમનો ઉમેરો કર્યો છે અને માનો વા માનો, ઇલેક્ટ્રોકલચરની પદ્ધતિથી—

૧, જેતીવાડીમાં મુધારો થાય છે, પાક વધારે પ્રમાણમાં અને વધુ સારો ઉપજે છે જ્યારે મિલનન એટલો થાય છે

૨, જાનનરો રૂબ પુષ્પ થાય છે તેમ જ તનદુસ્તી સચરામ મહે છે દુધ વધારે સાગ અને મહોગ પ્રમાણમાં આગે છે તેમજ તેમ જ બીજા રીંગો દુર થાય છે

૩, માનવ બલ તનદુસ્ત મહે છે અને તેના રોગો મટે છે

અને આ ત્રણે નો મુખ્ય કારણો જીલ્લનદમાં ઉતરો તે એની સખ્યા કેટલીય વધી ગય

એક કિનચર્યા વાન ઇલેક્ટ્રોકલચરની પદ્ધતિ પરદેશી નથી, દેશી છે આ આ શોધનું માન આપણાજ એક દેશમાં જ નહોતું પડે છે, એ કે હકીકત એ છે કે એ પદ્ધતિ દિનમાં એટલી પ્રમાણમાં નથી થઈ, જેટલી કે તે ૧ દેશમાં—યુરપ અને અમેરિકાના અનેક ભાગોમાં—પ્રચલિત થઈ છે કેટલુંક !

!

ઇલેક્ટ્રોકલચરનો મુગ અને મુખ્ય સિદ્ધાંત શોધ માટે વિજ્ઞાનીક શક્તિ મેળવવા અને

તેમાં લાજકારક રીતે ઉપયોગ કરનારો છે એ એ ઇલેક્ટ્રોકલચર પદ્ધતિ જે નિશ્ચિતતા મળવે છે, તે એ કે—

૧, ઇલેક્ટ્રોકલચર માટે જોઈતી વિજ્ઞાનીક શક્તિ એટલો ખર્ચ અને સરળતાથી મળી સકે છે

૨, એ સક્રિય કાષ્ઠ પણ રીતે જે મમતરી થા શકે તેટલી જોઈતી નથી

૩, એ જી અમર પ્રકાશી જતા રચાયેલા છે એ નિશ્ચિતતા મળેલા કારણ એ છે કે ઇલેક્ટ્રોકલચર માટે જોઈતી વિજ્ઞાનીક-શક્તિ આ ચાર સાધો દ્વારા મળે છે—

૧, વાનીનગુમાની હના દ્વારા

૨, સુરના કિ જો દ્વારા

૩, કંમુગની વિજ્ઞાનીક-શક્તિ દ્વારા

૪, મેગ્નેટિક દ્વારા

અને, તે જ ઉદ્યોગ માટે જી પદ્ધતિનો આ સાત વિભાગોમાં વહેલી નખાઈ છે

૧ મેગ્નેટિક જાગી જી પદ્ધતિ

૨, વિજ્ઞાનીક-શક્તિ જી પદ્ધતિ

૩, વિજ્ઞાનીક-તણ મ જી પદ્ધતિ

૪, ઉપના રૂબ જી કિન્જો જી પદ્ધતિ

૫, ગુરૂત્વાકર્ષણ વા અટ સાયોનટ કિ જી પદ્ધતિ

(૧) આ મેગ્નેટિક જી મેગ્નેટીકમાંથી મળે છે અને તે મેગ્નેટનો છુટક અથવા જીનો સામન વચનારાઓને તથા પા મળે છે અને દ્રવ્ય તે ઇલેક્ટ્રોકલચરના પ્રચરમાં રસ લેતા કેટલાક ભાગમાં પણ જીના મેગ્નેટને માફ અને ભરાવર ૨ સામના જાન નવા નાખી, દારો લગાડને પણ વેચે છે

જીના મેગ્નેટની ક્રીયાનું કાષ્ઠ મેગ્નેટ પ્રેરક નથી તે રૂપિયા દરમો માડી રૂપિયા પચીસ લગીના ચારે છે

૬ વિજળીક-વાસતેમની પદ્ધતિ

૭, એ જ પદ્ધતિઓમાંથી એક યા વધુ સંયુક્ત પદ્ધતિઓ

દેખીતું છે કે, સાતે સાત પદ્ધતિઓને વિસ્તૃત રૂપે સમગ્રતઃ માટે એક મહાગ્રંથિતામ જોઈએ અર્થે નો ફરગ ખેતીસાડી એ પદ્ધતિઓ ફેરી રીતે લાભ કરે છે, તે પછીજ દુકાણમાં દેખાડવાની પ્રયાસ કરવામાં આવે છે

[૩]

ખેતીસાડીને લાગે વગરે છે ત્યાં લગી, ઇનેક્ટ્રીકનચરની સાતે સાત પદ્ધતિઓ આજે બને અંગે ઉપયોગી છે, અને તેથી મુનાસિન એ કે પોતપોતાની ઝુરનો, સંજોગ અને સરળતાઓ જોઈને જે તે એક યા વધુ પદ્ધતિઓ ઉપયોગ કરવામાં આવે

એનેટિક ખેતીની પદ્ધતિ

વાતાવરણ અને હવામાં કુદરતે વિજળીક વક્રિત થોડી જે ઉદાર રેલકેલ રાખી છે, તે લાભ લેવા માટે આ પદ્ધતિ ઘણી ઉપયોગી થઈ પડે છે એમાં ખર્ચ પણ ઓછો છે અને પદ્ધતિ છે પણ સાવ સરળ બન ગયા તેવાર વેચાતી નોખડ યા જસત-પતંગની ૧/૨ કે ૧ ઈંચ કાણાવાળી જાડી ગેંગા લો એટલે જસ

આ બધી લગાડવાની રીતો જે છે કોડ કે જડ નસ ચાવવા હોય તે બીજા કે કનચ ચેપતી રેવા, આકના યુગ જેટલે બીડા ઉતરવાની ધાણા હોય તેવી બીડી અમીન જેવી, તેમાં તમિરે ઉપની જાડી પાથરી દેગ એટલુંજ નદિ પથ જાડીના મેડે કેડા એટલા મોટા રાખવા કે ખાડા પુરા પડીચ અમીનની સપારીથી ચાર છ ઈંચ ઉંચી વાડ બાંધે પડી અમીનની અંદર પાથરેની જાડી પડ માગી ખો ખાત નાખી, સામાન્ય રીતે ગીલા કે કસમ રેપી જેવી એમ કરતા,

નફાવંત હુનરો

હુનરો કેવળ બધા નફાવન હોય છે તમેજ આજેજ ગોતાને અનુકુળ એવો એકાદ હુનર કરવા મઠી પડે તેતમને સારી કમાણી કરી આપમે

અને એ હુનરની ચુસ્ત માદિતી માટે તો કચરની એવાઓ તેતારજ છે ને આજેજ તો નીચલી દુકં પાછીમાથી તમારા મન પસંદ હુનરના અકા મંગાવી લો અથવા ૩૦૦ હુનરોની પુરી યાદી માટે ૨૮ પાનાનું ઉપયોગી અધિપત્ર મુક્ત મંગાવો

૩૭ ૨૬૪૫-૨૫૨ ૨૬૪૫નો એક તદ્દન નવો અને સરળ પ્રકાર કુચરનો અક ૮૩મે
કી ૪ આના
અધકનો તેજાબ-નનાવટ વિરે અક ૮૮મે
કી ૪ આના

ગાડીયા-એનો ઉલોગ અક ૪૨મે
કી ૩ આના
આઈપ ઘાટર-જથ પ્રમાણશુન પ્રયોગો અક ૬૪મે
કી ૩ આના
જિલસરીન-નનાવટ વિરે અક ૫૪ મે
કી ૩ આના

ગુલાબ-મનિદાસ અને રોણી સનધી અક ૪૭, ૫૭ ૫૮ અને ૫૯મે
કી ૧૩ આના
શુનામજલ અને કેવડાજલ-ખરા અને નકલી માવના પ્રયોગો અક ૭૮મે
કી ૪ આના
ગોળ-તેરડીના રસમાંથી ગેળ બનાવવાની સંપૂર્ણ અને સચિત માદિતી અક ૧૧૦મે
કી ૪ આના

ઘટ્ટ દુધ-Condensed Milkની બનાવટનો ખાસ લેખ અક ૮૭મે
કી ૪ આના
ઘરગથ્થુ માથુ-વરગથ્થુ માથુ બનાવવાની તદ્દન નવી રાગ આ નફા પદ્ધતિ સચિત લેખ અક ૧૦૮મે
કી ૪ આના

[જુઓ પાનુ ૧૪૨]

વાતાવરણમાની વિજ્ઞાનીક સંકીર્ણિતે એ જાણી પોતા પ્રત્યે આ હાઈ, આડના યુગને વિજ્ઞાનીક પોષણ આપે છે જે પવિત્રામે આઝ જાણી ઉભે છે જાતની વધે છે, તેના મુખ સ ના નથી અને હીમ તથા હુશી પ્રાણો જાણાય થતા ઉપાન યુગ કે ફળની ઉપજમા ફરેક રીતે નોંધાયપાવ જાણ થાય છે

દેખીતુ કે તેમ પહેલાથી રાપેલા દેવ એવા પ્રાણો માટે આ રીત નકારી છે એવા સંજોગમા મિલનર એ છે કે જે તે જડના થઈતી આસાસ જાણી પ્રાણોમાક રમા સદજ પ્રાણો કરી જાડનો ઉચાંખના પ્રમાણમા ઠપી ખારે ધંચ હોયો ગોળાકર જેવો મો ગોરડો મ્હોરો જાળીનો કટકો લઈ તેો એક છેડો જાળીમા ખેદિતા ખાડામા મુકી ખાડો પુરી હોયો જેરી અખીનમા જનાવેના ગોળામા કે જાળીનો ગોળાકા બી જાડે ર એ ગોળાકારો ગમે તે ડેક જાડ જાડના થડ ડેક જાળીને અડકાક રહેતો રસ જે તેજ લાગ આપશે જે જાડ કહેની અખીની પિંડાણમા પાથરેલી જાળી આપે છે

આગળ કદયુ તેમ લોખંડ વ જાળવ પનગની સામા જાળીને પપ્પનિ માટે આરો સકે છે અનુજ નરિ લોકે ને જુલુતી થાય થા કટાઈ જાળ વા સરખાનવાજ જાળી કે કમચથી હાડ નો પણુ જીવો વાધો આનજા ન હી જાણે એ હી જાળી વધુ લાજિતારી થાય કે વિજ્ઞાનીક પ્રાણીની પદ્ધતિ

વિજ્ઞાન-જાળી આડ પાનરો મીચા ઉપગત જીવા કે મનમ જીજનવા માટે જાળુ ઉપોગી છે એ હી મહુદ્ધ અજાણ થાય કે જાળિજાનીક જાળીથી થાય છે-એવે કે આડ

(૨) જાળીના ગોળાકાર ગમે ત્યારે ઉભો કરી સકાય છે એવે માટે ખાસ સમરતી શરૂ નથી અક્ષવત જાળુ યાડ મ્હોરો થતા, જાળીનો પ્રાણ કાર પાળુ મ્હોરો કરવો જોઈય

[પાના ૧૪૧ થી આગળ]

ધોસ ચારો મિતા પ્રાસ અને રજોડો રોપરા કાપવાની મદિતી (દુકાળ માટેના ખાસ મેમ સદિતી) અંક ૬૧ ૧૪ અને ૬૯મો

કો ૧૨ આ ૧૧ થી-ખરા અને નકની થી જાતાવવાની સમિત મદિતી કીમતી અને મુત બેરો અંક ૧૦૬ અને ૧૧૧મો

કો ૮ આના થી C૭૨-થે-૭૩૨ અને જાન-કેક મ રિતે નિર્ધાર મેમ અંક ૧૧૦મો કો ૪ આના અમાકારિક પ્રયોગો-૧સાપણુના કારતખર્ષ ૪૨ જાડ પ્રાણો અંક ૩૬ ૪૭ અને ૭૦મો

કો ૧૦ આના અગ્રકાંટા રને *Lumina Palm's* ૧૨ જાળાઓ અંક ૭૩મો કો ૫ આના અકાંટા કચે-કેમ જો છે ૭ અંક ૬૪મો

કો ૪ આના અમકુ કેમનકુ-કેમ રેતિય વિરો અંક ૭૪મો

કો ૨ આના અવ મુગરા અંક ૧૪ અને જુગ અંક ૧૫ એ કીમતી રિતી-જી નક નાત તેનો હી દમીકત અંક ૧૦૨ મો

કો ૪ આના ચાર-મતી અંક વેતાર રિતે સ પૂર્ણ દર્શકિતો અંક ૫૪ ૫૨ ૬૧ અને ૮૬મો

કો ૧૩ આના આની સેનાતો દોડા નાંકિ હુનર હી પ્રમાય જુન દર્શકિતો અંક ૮૩ ૬૪ ૧૦૧ ૧૦૭ અને ૧૧૦મો

કો ૩ ૧-૮ ૦ ચિદોટી-૧ વેનરની વિચિતો અંક ૧૧૧મો

કો ૫ આના ચિન પટ્ટીઓ-પિકમર ફેરમો જાળવા રિતે અંક ૫૨મો

કો ૩ આના ચીનુ-૧૫ મિ રિતે અંક ૭૩ અને ૬૬મો

કો ૮ આના

[હવે જુઓ પાના ૧૪૩ પર]

ઝડપથી ચિકમે છે, તથા રૂઢ પુષ્ટ થાય છે અને ફળ પૂર્ણ થઈ પામણુમાં આવે છે, એટલુંજ નહિ પણ તે ખીયા થા કવચોને વિજળીક-પાળીમાં લીધી દોષ તો ને જલદી ઉગી નીકળતી દોષ, તેના આડ પાનને પણ ઉપલા લાભ થાય છે

વિજળીક પાણી બનાવવા માટે ઝૂરી સાતન મેગ્નેટા છે એકાદ નવેા થા જુનો મેગ્નેટા દોષ તો યસ એક વેગાના એ થોના ખર્ચથી દમોશતુ કામ થાય છે અને એમાં પાઠગી એકે પાત્ર ખર્ચથી પડતી નથી

દરેક મેગ્નેટામાં એ તાર અને એક ચક્ર થા દાધો દોષ છે એ તારોમાંનો એક તેના મ્હોટિા માગળ દોષ છે, જ્યારે બીજો બીજો છેડે મદાર કે એ મ્હોટિા આગળ દાકણ ફેરતી થકાય એવું દોષ, વિજળીક-તણુમાં ન્દાના મ્હોટા ફેરતી દોષ તો એ દાકણ ફેરતનાથી તેમ થમ સકે છે

વિજળીક-પાની બનાવવા માટે માગીનુ થા એનૈમલનુ વાસણુ દોષુ નોંધજો, પાણુનું વામણુ તમા આપી સકવું નથી ને આખા તનાન કે ફવાના પાણીની વિજળીક-તણુમાં આપના હાથ તો તેમ પણ થમ સકે છે અને મ્હોટા ખતમે માટે એ રીન વડુ મગરજાગી થઈ પડે એમ છે દાગણ કે રોઝ પામ દસ મિનિટ સગી મેગ્નેટામાં દાધેર ફેરવનાથી આખા ડુરા થા તમાનુ પાણી વિજળીક જનરવાણુ થાય કે આ ને પાણી ફાસ દ્રાત ખેતીવાડીમાં સીસના, આરો લાગ આવે છે

વિજળીક-પાણી બનાવનાની રીત એ કે કે માગીના મડા થા મગરજા કે એનેમનના વામણુમાં પાણી મરી, મેગ્નેટાનો ઉપાતી ન-ફનો તાર પાણીમાં મદજા મ્હોટો રહે તેમ મુદા બીજો (મ્હોટિાનો) તાર અ સાન થા બદા-તી તરફથી વાસણુને અડકનો રાગી, મેગ્નેટામાં દોષે ફેરવવા માડવો. એથી

[પાના ૧૪૨થી આગળ]

ચોકોલેટ-ચોકોલેટ અને ફાકા બનાવવાની માહિતી. અંક ૫૭, ૫૬ ૬૮ અને ૬૯મો કી. ૧૫ આના

ચિમ્બ-હોકો-હાઈન અને હાઈટન હોકો બનાવવા સંબધી અંક ૫૬ અને-૫૮મો કી ૭ આના

છત્રીઓ-છત્રીઓ અને તેના હાથાઓની બનાવટનો ઉદ્યોગ પુરી વિગતો. અંક ૫૧ અને ૬૬મો કી ૭ આના

છત્રી-કાર્ડ-હુમ્મુ ખરી છત્રી જેગજ દમારો છત્રી-કાર્ડ બનાવવાનો પ્રયોગ અંક ૬૩મો કી. ૪ આના

છાપકામની શાક્ષી-Printing Ink બનાવવા વિષે. અંક ૪, મો કી ૩ આના

જર્મન સિલ્વર-આદી સરખી રૂપાળી ધાતુ બનાવની અંક ૧૧૦મો કી ૪ આના

જમત પતર-*Corrugated Sheets*ની બનાવટ અંક ૮૮મો કી ૪ આના

જંઘનાશક દવાઓ-*Insecticides*ના પ્રયોગો અંક ૮૧મો કી ૪ આના

જુની રીરીઓ-નફારત વેપાર. અંક ૧૦૦મો. કી ૪ આના

જેલી-અંગુર, કેળા, જમરખ, સરખેરી, સફ-જન, મ્હોચેરી, વની ખરી અને નકલી જેની બનાવવી અંક ૬૬મો કી ૪ આના

જયવ્રત-આદિવં રૂઢ અને તેનાની માહિતી. અંક ૮૨મો કી. ૪ આના

અને, વાદ મ્હો કે આ તે એક દુરીજ થાદી છે આરા ૩૦૦ જેટલા ખાસ દુનરોની માહિતી કમરમાંથી મળી સકે છે.

લેહલા અંકનો જોર્ડર આજેજ મોકલી દેને રખે, તમને લેહલા અંકો ખામ થઈ જાવ અને તમને પતાવવું પડે જોર્ડર સાથે ટપાન મિનિટો થા મિગ્નેટથી પેસા મોકલતા અંકોનુ ટપાસ ખર્ચ દિન્દમા મચાક ૬, મે. લખો-કમર ઓફિસ, મોદાગરવાડા, મુરત.

એક તરફ તો પાણીમાં વિજળીક અસર દાખિત થતા માંડળે અને બીજી તરફ લાંબા જીવી બહારના તારમાંથી વિજળીક તણુઓ પવન ચર્તા દેવાથી પાણીના પ્રમાણમાં પાંચ પદર વેળા હાથે ફેરવી નેતા, વિજળીક પાણી તૈયાર થઈ જશે.

હવે એ પાણી ઝાડોને સીસવા માટે વાપરી સકાય છે, જે કે એ માટે તેને ધાતુના વાસણ કે ગાંધી વ મા કાંદાને બદલે માગીના વાસણમાંજ રાખવું-રેડયું જોઈએ અખતર આથી સાંતિત થયું છે કે વિજળીક-પાણીના ઉપયોગથી બેલીવાડીને માન વિજળીક-પોષા બુનોજ લાભ નથી મલતો, પાણીના પ્રમાણમાંય ફાયદો થાય છે કારણ કે જે પાક માટે ૧૦૦૦ ગેલન સડુ પાણી જોઈએ છે તેજ પાક ૬૦૦ ગેલન વિજળીક પાણીથી નેટવાજ પ્રમાણમાં અને તેથીજ રીતે ઉછેરી સકે છે.

બીજાને વિજળીક અસર ાજા કરવા માટે એક માગીનું વાસણ લઈ, તેને લાકડાના ઝોડા કટકા પર નાખી, તેમાં બીધા નાખી તેની સ્પર્શથી મેજનું ઈલેક્ટ્રિક વધુ લગી આવી રહે તેજુ રચક પાણી રેડુ અને પછી પ્રયોગ કરન રે પેને નખરના જીવ મા લાકડાની પાવડીઓ (જેમાં ધાતુની કોઈ બીંડ ન હોય) પહેરી આમજ કદમાં પ્રમાણે મેગેનેટો એક તર પાગીમાં અને એક તર ન સજીવી નદાર રાખી પાંચ થી દસ મિનિટ ની દાંધો ફેરવેલા અનગત પ્રયોગ કરનારે કે બીજા કોઈએ એ પાગીમાં આમજી કે દાંધ ટોગરા નહિ, બનકે પાણીમાં વિજળીક અસર આવ્યા પછી બીધાની કડ જીવાના પ્રમાણમાં એકથી છ ન ન ક લગી પ તેમને બીજામાં રવા એ સમય બીજા પછી લાકડાના ટેલ પર તાન વા ગુણુમાં પાગરી, વા પછી અમીન નદ ચટાઈ વા ગુણુમાં મે નજુ પડ પાથરી, પ્રયાગ કરનારે પોતે ૧૧૨૧ જીવ વા લાકડાની પાવડીઓ પહેરી, બીધાને પેના

પાણીમાંથી કાઢીપૂર્વક લાકડાના ગમથ વા દાંધ વડે કાઢી, પાણી ફેંકી દેવું અને બીધાને ઉપર બલાવ્યા પ્રમાણે પાથરવા ક તાન કે ચટાઈ પર છુના છુના નાખી મુકરી લેના સદજ સુકાયા પછી તેમને ઇચ્છા પ્રમાણે અમીનમાં કે કુકમાં વાની સકારો (જે બીધા જે નિવસમાં વાની દેવા જોઈએ વધુ સમય રાખવા ન જોઈએ)

વિજળીક-તણુખાની પદ્ધતિ

આ પદ્ધતિથી ઝાડ પાનના નિકાસમાં રુધિ થતા ઉપરાંત ઝાડ પાનના પ્રગિયા વ મા ઉછરતા છાંજનુઓ નાશ પામે છે.

વિજળીક-તણુખા આપવા માટે ૧૫ ઉપર કમ્પેન્ડ મેગેનેટો મુકરી છે મેગેનેટોને એક તાર જે તે ઝાડના યડને અડકી બીજા તારને અમીનથી અડાડી દેવો ફેરવતાં થક પાને મુકેના તારમાંથી વિજળીક-તણુખા અમે ન્દાના કુમળા ઝાડ માટે ૧૨૧ એક તણુખા નસ છે, જ્યારે મુઢાટા કદમાં ઝાડ માટે પાંચ સાત તણુખા જોઈએ.

(૩) પાણીમાં વિજળીક અસર બરાબર થાય છે થા નહિ તેની અક બીજી પરિક્ષા એ છે કે ન્યારે પ લીધા મેગેનેટોને તાર મુકીને દાંધો ફેરવવામાં આવતો હોય ત તેજા એક આમજી પાણીમાં સડજ બે જતા વિજળીક આચકા લામરી તેમજ સનસતામી અનુભવરો. જે કે આ પદ્ધતિની આમજ કહેલી ખાસ જીવી અનુસાર બેથી આમજીને ખાસ ઉપકાન થરી નહિ છતાં એ અવશય મુકરી છે કે, જે તે સખેતે પે તાના પચમાં વા તો રમરના જીવ વા લાકડાની પાવડીઓ પહેરી નેડિયા વા લાકડાના પડિયા પર બીધી રીતે બેસવું જોઈએ કે, થક લાકડા થરજ રહે.

(૪) ત્યાર પછી કે કુવચાડના બીધાને માટે એક કયાક જેટલો મમર પુરતો છે, જ્યારે પકે મુકાર, બાજરી મેથી જીવાન વાવ મમર વ માટે ૩ થી ૪ મ્લાકડા સમય મુકરી છે.

કાંસુ પોતા પાછળ ૪૦૦૦ વર્ષ જુનો
હતિદાસ ધરાવે છે

હતિદાસ પ્રસિદ્ધ પત્થર-કાળ પછી
એટલે કે, ૯ હિસાબ જનમતા ૩૦૦૦
વર્ષ પહેલા, કારિપથન સંસ્કૃતિ દર્શાવ
પુર્વના ૯ કાસા કાસાની સેતુ થઈ
હતી એ તે માળ હતો, ત્યારે બધા
દશ્યારો વ પથરનાજ બનતા હતા
અને તેથી હતિદાસમારની કખાનમા એ
ખરમાને પત્થર કાળ (Stone Age)
કહે છે

કુખાની શોધે દુન્યાને એમ એક
અચ્ચો આપ્યો, તેમ હતિદાસને પાને
એક નજી પ્રકરણ હથથાવુ કારિપથનથી
નીજો કાસાનો પ્રચાર બાબિરોનમા
અને ત્યાંથી યુરપ, ચીન હિન્દ અને
આફ્રિકા સગી જઈ પહોંચ્યો પથરના
દશ્યારોની જગ્યા કાસાના દશ્યારોએ
લીધી અને એમ એ કખાનમા નાશા કાળ
(Bronze Age)નું નામ અપાયું

આમજ તતા, હથથારોમા લોખંડ
વપરાવા લાગતા નાસાની બદોહલાલી
ઓખી અવધ થઈ, કાસા કાળની જગ્યા
લોખંડ-કાળે અવગ્ય લીધી તોવ કાસાના
મિલિધ ઉપયોગો આજ સગી બગી છે
અને ૪૦૦૦ વર્ષની કસોડીઓમા આજ
કસાઈ, પ્રકાર પ્રકારના ઉપયોગો અને અનુ
કુળ આલે એવુ બાત બાતવતુ કાસુ
ખરવ થયુ છે

૭

રીનેજ એ જુદી જુદી મેગવપુઓથી જુદી
જુદી ધાતુઓ બનતા લાગી, જે ૧ જુદી જુદી
ઉપયોગિનાઓએ તેને જે તે ઉપયોગ માટે ખાસ
કરી લીધી એમ બાજે એવી મિશ્ર-ધાતુઓ
બને છે, જે વિશાળ અર્થમા તો કામજ છે,
પણ જેમના જુદા જુદા નામ આ છે -

- ૧, સામાન્ય કાંસુ
- ૨, એન મિટલ
- ૩, ફોસફરસ-બ્રોન્ઝ
- ૪, તિલ્લિટોન-બ્રોન્ઝ
- ૫, કેલ્પ

વગવરદ

કહેવાની બાગ્યેજ ખુશરત હોય કે જુદી
જુદી મિશ્ર-ધાતુઓના રંગ પણ જુદા જુદા-
થેના બાન-ધાઉન રંગથી લકને મેરા લીલા
અથવા રંગભગી જે સચેજ કાસાનો ખાસ રંગ
છે-હોય છે એટલુંજ નહિ બનકે તેના
દકાઉપથા, કાંજતા વ મા પણ મોઢા વળા
અને ફેર હોય છે અને તેથી ખુશરી જે કે
પોતાને ફેરી પ્રમાણની મિશ્ર-ધાતુઓખપ
છે, તે નમકી કરીને તેવજ મિશ્ર-ધાતુઓના
વપરામા અવે

કાસુ બનાવવાની વિધિ બાદી એ નદીની
જલથી હોય તો ફનડીમા અને બોટો જલથી
હોય તો જાડીમા ધાતુઓ, વાટેલા ફોસફ
સાયે જરી કાસાની અગ્નિમે પીગયારી લો
અને પીગયારીના પછી ફોસફોન અધન વડે
તેને લવારી, ખાનામા ફેડીને રવી તો

એક જ જાત અને જામ ગમેતે પ્રયોગ
મુજબ મિશ્ર-ધાતુ બનાવવામાં આવે, પણ
એ મુદી કાળજીપૂર્વક થા નાખવે બોજમા
કે જેમ બનાવ ની ક્રિયા દર્શમાન સફાઈ
અને અવરજના રખાના બાવરવકતા જે,
તેમ જોતે મળ ધાતુઓ તરન ચોખ્ખી અને
મજ પછી બીજી ધાતુના ભાગ વિના ને હો
એ જોતું પણ અગાયનુ છે એ મજ ધાતુઓ
ચોખ્ખી નહિ હોય વા બગવાની હોય તો

કાંસુ એમને તાના અને કલની મિશ્ર
ધાતુ કહે છે કે આગ્નિ કાળમા ધાતુરાલી
એમને જે એકાદ મે મિશ્ર-ધાતુઓ બનાવના
પ્રાથમિક એધો કરી દતી, તેમાની એક મિશ્ર
ધાતુ કાંસુ દતી

કાગ તાતનો ગમે, તેમ તેમ, કાસાની
બનાવટમાય ફે-ફાર થતા લાગતા દવે એમા
તાજા અને કલક ઉપરાત જસન, સીસુ અને
ફોસફરસ પણ મેગવાવા લાગુ. કુદાતી

મિત્ર-રાત્રી પુનઃ ભેગા થી અને ખાનગી જાગે
આવે, હવે આપણે એ ઇનિદાસ-પ્રસિદ્ધ
મિત્ર-ધાતુના શોધક પ્રયોગો નેરમ —
કાંચુ

૧-તાણું ૬૫ તો ૧૧, ૪૨૫ ૧ નોનો,
૫૫ ૪ નોનો

આ પ્રયોગ બ્રિટિશ સિક્કાઓ ૧૧ મિત્ર-
ધાતુનો છે

૨-તાણું ૧ ૫૫, ૬૫ ૧/૨ ઓમ

આ કાચુ પ્રાચિન કાળમાં ખીવા ખના
વરા નાટે વપરાતુ હતુ એનો રંગ લાલ-
પડનો પીળો હોય છે

૩-તાણું ૧ ૨૫, ૬૫ ૧ ઓસ

આ પળુ વાલાસ પડતા પીળા રંગની
મિત્ર-ધાતુ છે આગના અમાનામાં ન્દાની
‘ફૂકો’ યાત્રામાં માટે એનો ઉપયોગ થતો હતો

૪-તાણું ૧ ૨૫, ૬૫ ૧/૨ ઓસ

એનો રંગ પશુ એલેક્સ લાલ-પડનો
પીળો હોય છે ભૂત-જામાં ગણિત-કામના
દશામાં એ કાલામાંથી બનાવવામાં આવતા
હતા

૫-તાણું ૧ ૨૫, ૬૫ ૧/૨ ઓસ

દાતામાં મનો માટે વપરાતી આ મિત્ર-
ધાતુનો રંગ પળુ લાલ-પડનો પીળો
હોય છે

૬-તાણું ૧ ૨૫, ૬૫ ૨ ઓમ

દશામાં માટેની આ મિત્ર-ધાતુનો રંગ
પીળો પડનો લાલ હોય છે

૭-તાણું ૧ ૨૫, ૬૫ ૨ ૧/૨ ઓમ

રંગ અને ઉપયોગ ઉપની મિત્ર ધાતુ
મુખ ૧

૮-તાણું ૧ ૨૫, ૬૫ ૨ ૧/૨ ઓમ

રંગ પીળો પડનો લાલ ઉપયોગ ૫ ૧
માગ માટે

૯-તાણું ૧ ૨૫, ૬૫ ૩ ઓસ

ધંડીઓ બનાવવા માટે આ કાચુ ૫૫
રંગ છે એનો રંગ પળુ પડનો લાલ હોય છે
૧૦-તાણું ૧ ૨૫, ૬૫ ૩ ૧/૨ ઓસ
રંગ ઉપર મુજબની મી ૧૧ વાલ ‘ગોગ’
એ મિત્ર-ધાતુનો બને છે

૧૧-તાણું ૧ ૨૫, ૬૫ ૪ ઓસ

આ કાચુ ધંડીઓ બનાવવા માટે ઉપ
યોગી છે અને એમાં ૫ રાખોડી-એ હોય છે
૧૨-તાણું ૧ ૨૫, ૬૫ ૪ ૧/૨ ઓસ
રંગ અને ઉપયોગ ઉપની મિત્ર-ધાતુ
મુજબની.

૧૩-તાણું ૧ ૨૫, ૬૫ ૫ ઓસ

એનો રંગ હોય છે લેંગા જે અને એ
મોટા લટ બનાવવા માટે વપરાય છે

૧૪-તાણું ૧ ૨૫, ૬૫ ૬ ઓસ

આ કાચુ સફેદાસ પડતા રંગનો બને છે
પ્રાચિન કાળમાં જ્યારે કામના આગીસા
ગોધાયા ન હતા ત્યારે, આજ ધાતુના આરીસા
બનાવવામાં આવતા હતા.

૧૫-તાણું ૭૪૩ ઓમ, ૬૫ ૧૧૩

ઓમ, રીસ ૬ ઓસ, સુ-મા-ધાતુ ૪૬. ઓસ

આ પ્રયોગ જર્મનીના રીયની શોધ છે
શોધકનો દાવો છે કે આ મિત્ર-ધાતુ ઓસ
અને અલેક્સન મિત્રનો સામે સરળ રીતે
ટકર કરી શકે છે અને તેથી લેંગોરેટરીમાં
વપરાતા એલેક્સન, લેંગોરેટરી ૩ મીનીના
વાસળુને બદલે આ મિત્ર-ધાતુના વાસળો
વાપરી શકાય છે

૧૬-તાણું ૬૪૩ ૧ ભાગ, ૬૫ ૫૩ ૧ ભાગ

આ કાચુ અગાડી રૂપમાં ધાતુ પાતળું
થઈ જતું હોય, ગમે તેવી ખારીક તરફવાળા
ખીનામાં સરળતાપૂર્વક ટાંચી શકાય છે

૧૭-તાણું ૧૦૦ મળ, ૬૫ ૧૪ મળ

કાચના ગોઝારો માટે આ કાચુ મુખ
અનુકૂળ છે

૧૮-તાણુ ૮૧૩૧ નોના કનક ૪૬૬૬
તેના સીસુ ૧૦૬૬૬ નોના

આ-આ ૧૮ ૨૦ આ ૨૧ ૧૫-પ્રયોગ
જાણવી મંગા ૬

૧૯-તાણુ ૭૧૩૧ ૧૧૬૬ ૧૧૬૬ ૧૧૬૬
મીઠા ૧૧૬૬ ૧૧૬૬ ૧૧૬૬ ૧૧૬૬

૨૦-તાણુ ૮૮૩૧ આમ કનક ૪૬૬૬
આસી સીસુ ૪૬૬ આસ ૪૬૬ ૪૬૬ આસ

૨૧-તાણુ ૮૮૩૧ ૧૧૬૬ ૪૬૬૬
આમ જસન ૮૬૬૬ આમ મીસુ ૧૦૬૬ આમ
સુમા-ધનુ ૪૬૬ આમ

૨૨-તાણુ ૮૮૩૧ કનક ૮૮૩૧ ૮૮૩૧
જસન ૮૮૩૧ ૮૮૩૧

આ આ ૧૧૬૬ ૧૧૬૬ ૧૧૬૬ ૧૧૬૬
મેડનો મારે ૧૧૬૬ ૧૧૬૬ ૧૧૬૬

૨૩-તાણુ ૮૮૩૧ માથા, કનક ૧ માથા
૨૪-તાણુ ૭૧૩૧ જસન ૭૧૩૧ ૭૧૩૧
કનક ૨ નોના

૨૫-તાણુ ૧૧૬૬ જસન ૧૨ કનક
કનક ૮૮૩૧

૨૬-તાણુ ૮૮૩૧ મળુ મીસુ ૫ મળુ
કનક ૨ મળુ

૨૭-તાણુ ૧૧૬૬ ૧૧૬૬ ૨ નોના
જસન ૧ નોના

૨૮-તાણુ ૮૮૩૧ કનક ૧ ૧૧૬૬
૨૯-તાણુ ૧૦૦ આસ, કનક ૪૬૬ આ

આ મિથ ૧૧૬૬ લાનવ્યાગ કરી તેના
પનરા નાના સકાવ છે આ ૧૧૬૬ પનરા
૧૧૬૬ ૧૧૬૬ આસ છે ૧૧૬૬ ૧૧૬૬
પનરા ૧૧૬૬ ૧૧૬૬ સાથિત લવા છે

૩૦-તાણુ ૮૮૩૧ આમ જસન ૧૧૬૬
આમ કનક ૪૬૬ આમ

આ આ આ ૧૧૬૬ ૧૧૬૬ ૧૧૬૬
લગી ૧૧૬૬ મિથ-ધાણો આનના બનાવના

માટે ૩૧૬૬ ૧૧૬૬ ૧૧૬૬ ૧૧૬૬
ગોનુસાર ૧૧૬૬ ૧૧૬૬ ૧૧૬૬ ૧૧૬૬
આ કાસી ૧૧૬૬ ૧૧૬૬ ૧૧૬૬ ૧૧૬૬

૩૧-તાણુ ૮૮૩૧ ૧૧૬૬ ૧૧૬૬
૩૨ ૧૧૬૬ ૫ ૧૧૬૬

આનો ૧૧૬૬ ૧૧૬૬ ૧૧૬૬ ૧૧૬૬
૩૩-તાણુ ૮૮૩૧ મળુ જસન ૧૧૬૬

૩૪ ૧૧૬૬ ૩૧૬૬ મળુ
૩૫ ૧૧૬૬ ૧૧૬૬

૩૬-તાણુ ૮૮૩૧ જસન ૧૨ નોના
૩૭ ૫ નોના

૩૮ ૧૧૬૬ ૧૧૬૬
૩૯-તાણુ ૮૮૩૧ ૧૧૬૬ ૧૧૬૬

૪૦ ૧૧૬૬ ૩૧૬૬ ૧૧૬૬
૪૧ ૧૧૬૬ ૧૧૬૬

૪૨ ૧૧૬૬ ૧૧૬૬ ૧૧૬૬
૪૩ ૧૧૬૬ ૧૧૬૬

૪૪-તાણુ ૮૮૩૧ આસ જસન ૮૮૩૧
આસ કનક ૩૧૬૬ આસ

૪૫ ૧૧૬૬ ૧૧૬૬
૪૬-તાણુ ૮૮૩૧ આમ જસન ૮૮૩૧

આમ કનક ૩૧૬૬ આમ
૪૭ ૧૧૬૬ ૧૧૬૬

૪૮-તાણુ ૮૮૩૧ ૧૧૬૬ ૧૧૬૬
૪૯ ૧૧૬૬ ૧૧૬૬

૫૦-તાણુ ૮૮૩૬ ૧૧૬૬ જસન ૮૮૩૬
મળુ, કનક ૨૧૬૬ મળુ

૫૧ ૧૧૬૬ ૧૧૬૬
૫૨-તાણુ ૮૮૩૧ ૧૧૬૬ ૧૧૬૬

કનક ૩ નોના
૫૩ ૧૧૬૬ ૧૧૬૬

૫૪-તાણુ ૮૮૩૬ ૧૧૬૬ ૧૧૬૬
૫૫ ૧૧૬૬ ૨૧૬૬ ૧૧૬૬

૫૬ ૧૧૬૬ ૧૧૬૬

૮૨-નાણું ૮૮ ઓસ, કસબ ૯ ઓસ,
જસત ૨ ઓસ, મીઠું ૧ ઓસ.

૪૩-નાણું ૮૮૩ે આગ, કસબ ૫ ભાગ,
જસત ૨૦૩ે ભાગ, મીઠું ૨ ભાગ

૪૪-નાણું ૯૦ કવાટર, કસબ ૯ કવાટર,
મીઠું ૧ કવાટર.

૪૫-નાણું ૯૧ ગણ, કસબ ૯ મણ

૪૬-નાણું ૮૫ તોના, જસત ૧૧ તોના,
મણ ૪ તોના.

૪૭-નાણું ૧૪૬. ૨તમ, કસબ ૧૮ રતમ,
જસત ૧૦ રતમ, મીઠું ૭૨૬ રતમ

આ નથા ૪૮, ૪૬, ૫૦ અને ૫૧મા પ્રયોગ
પ્રમાણે જનતું કાચું કાનમે માટે ખાસ છે,
કારણ કે આ ગિમ-પાનુ ખૂબજ કઠિયુ હોય.
કાનસાળી ખનાવટમા મોખડને જલદે વાપરી
મકાય છે. અન્યત્ર, એવી કાનમે છુંડી એમ
ખાસ તે માટે તેને 'કંપોઝિશન ફાઇનમ્'
(Composition Fines) કહે છે

૪-નાણું ૧૨ ઓમ, કસબ ૨૦ ઓમ,
જસત ૧૦ ઓમ, મીઠું ૮ ઓમ

૪૬-નાણું ૫૭ ભાગ, કવાટર ૨૮૩ે ભાગ
જસત ૭૮ ભા, મીઠું ૭ ભાગ

૫૦-નાણું ૧૧૩ે કવાટર કસબ ૩૧
કવાટર, મીઠું ૮૩ે કવાટર

૫૨-નાણું ૭૩ ૧૦ જસત ૮ ૮૦, કવાટર
૧૮ ૮૧, મીઠું ૮ ૮૦

૫૩-નાણું ૭૩ ૧૦ જસત ૮ ૮૦, કવાટર
૧૮ ૮૧, મીઠું ૮ ૮૦

૫૪-નાણું ૭૩ ૧૦ જસત ૮ ૮૦, કવાટર
૧૮ ૮૧, મીઠું ૮ ૮૦

૫૫-નાણું ૭૩ ૧૦ જસત ૮ ૮૦, કવાટર
૧૮ ૮૧, મીઠું ૮ ૮૦

એક મરણ ઉદ્યોગ

પુઠાના બાકસ -

નિચ દિનના ઉપયોગની મેંકડો નહિ
દારો મીઠો બની છે, જેમની પેઢાંગ માટે
ડબ્બા વા બાકસની યુક્ત પડે છે વા ને
વપરાયો દિવાજ છે એ ડબ્બા વા બાકસનો
ઉદ્યોગ એમની મંજૂર અપતને લીધે જેમ
હીક હીક નકાવત છે, તેમ મરણ પશુ છે.

મૂળ જનાવટની દૃષ્ટિએ જોતાં, એવા ડબ્બા
વા બાકસ જે મીઠોના અને છે: (૧) પુઠાના
અને (૨) પતરાના. આપણે, બેથક, અદિ.
પુઠાના ડબ્બા અથવા બાકસનીજ માત લખ્યું.

પુઠા મુખ્યત્વે મે પ્રકારના હોય છે.

૧, કાડ' બોડ'

૩, રટ્ટો બોડ'

કાડ' બોડ' એટલે તે પાનમાં પુઠા, જેની
એક બાજુ રંગીન અને લોસી હોય છે અને
બીજી બાજુ મદેક અને ખરબચડી એવાં
સદ્ગુણ ઓળ વત્તા પાનના પુઠા આવે છે ખરા,
પશુ તેની જગાઈ-પાનનાથ ઘણીજ ઓછી
હોય છે, અને તેથી તે અંગે લંબાણની યુક્ત
નથી. આ પુઠા મોસના ળાવે વેગાય છે,
અને રટ્ટો બોડ' એટલે તે ખાખી રંગના
દરકાછને પરિચિત પુઠા. જે પાતળા કાડ'
બોડ'ની જગાઈથી લઈને ૩ ઈંચ વા તેથી
વધુ જગાઈ લગીત આવે છે, અને રટ્ટો
રેક કામદીને તથા છુટક તથા હંદરવેટના
જાવે મળી સહે છે

કાડ' બોડ' ૨૨ ૩ ઈંચ પડોળા અને ૨૮ ૩ ઈંચ
સાંઘા માપના આવે છે, અથવા રટ્ટો બોડ' ૨૫
ઈંચ પડોળા અને ૩૦ ઈંચ સાંઘા હોય છે અને

(૧) જગા કાડ' બોડ' ૫૫ આવે છે જગ,
પશુ તેજ અગા પડોળા બોડ' છે

તે પોતાની મોટી વતી બાંધીને દિસા
૬ રતની ૩ રતની ૫ રતની ૭ રતના
૮ રતની ૧ રતની ૧૩ રતની ૧૬ રતની
૧૬ રતની ૨ રતની ૩ રતની ૪ રતની પુણ
તરીકે ગોળ માથે છે.

પુણના બાકમની પનાવટ એક કળા અને
શાસ્ત્ર છે જે શી ના માટે રૂપરૂ શિક્ષણ અને
અનુભવ ઝુકરી છે આપણા મરીય દેશના
મળ્યા બીજી સખાળ મ કળાઓ અને સામોના
શિક્ષણો કમોજ બહોજરત નથી ત્યાં આ
કારીગરીના શિક્ષણ-નમધની વાનજ કમા
કરતી ન નથી એ માટે આપણી વતની
ભારાઓમા કલુ નાનવાપાન સાહિત્ય મન્
મધુ છે કે જેની વિનાઓ લેવાય પરિણામ
અધિ કન્ય રૂપરૂની નજરે આ ઉદ્યોગની
રૂપરૂમા ઢોરીઓ સનોન માનવે પડશે
કારીગરીના પુરી મમજીતી માટે આ અમેત્રી
ગિતોમા વાચતી જોઈએ આ કોઇ બાકસ
જનાનનારને ત્યાં તરી થેકુ થપુ કામ કરી
લીખનુ જોઈએ

જનાવટની હારે પુકાના બાકસના ઉદ્યોગ
ને વિભાગોમા બહુથી સકાય છે

૧ હાથ કારીગરીના ઉદ્યોગ

૨ વાર્નિક સાધના સહિતનો ઉદ્યોગ

કહવાની ઝુલ્મત ન હોય કે પ્હેનો વિભાગ
એવો નાના પડા પર ના અને તરત એકી-
વા એમ કહે કે નહિ જેની-પુણમા મળ
સકે એવો ઉદ્યોગ બાંને વિભાગ એટલે
મોળા પાયા પડના મોળી મુજી રોકતો

(૨) આ વગર અક પુકાનુ દોઈ અને
દિસાએ દર દરવટે કેટલા પુકા માથે તેની
મળુરી સરના થી કરી સકાય છે દાખવા રૂપે
૧ રતની પુકા રોક દરવટેમા ૧૧૨ થરે, જ્યારે
૧૩ રતની પુકા એક દરવટેમા માત્ર ૭૩ થરે

ઉદ્યોગ જેની જેની સમિત જેની બાકસના
મોટી વતી બાપન તેવા પાયા પર એ સર
કરવો જોઈએ

હાથ કારીગરીના ઉદ્યોગમા સાધો વજા
ઓછા જેની છે નધારેમા નધારે પુકા કાપના
માટે એક ઉદ્યોગ કેવી કે અપ્પ માત્ર માટે
પુકા માત્ર પુકામા સગી પાડના માટે નિશાળ
અને છુટી ધારના કોળા એમાર માત્રમા
સાધા પર નાકા માત્રમા માટે થોડાક ઢોરો
તથા સાધા પર મોટાકા માટે કપડા તે
ઘોડી કાતરણ અને બાકસની અદર તમા
ઉપર લગાડવ માટેના યોગ્ય પ્રકારના કામો
હેવ તે બસ

એ ખાતે છે કે હાથ કારીગરીથી બાકમ
જનાવટા જેમ મિલનત વધુ પડે જ તેમ
માપમાત્ર સદજ સજ દેર પડી જાય છે
જો કારણો કઇ ધરી દર રીધા જવા
પડે તેમ નથી હાથ કારીગરી અને અનર
હાથ કારીગરીના તેમા ન સદામા આગ
સના વતી અસનરિત હિ ના મુશિકમ
ઝુરર છે જે વજ-કારીગરીએ સરના નાકા
સકાય છે એવનજ નહિ પણ એ જેની
અક છે અને એ કમ્પના લા વાડ નકુ પાન
આપતામા આવે તે બાકસ નાકસની
મજદુરી ખૂબજ મુઝી પડી જાય અને તે
બાકસ ઉચ્ચ પ્રકારના કાકમે મિલ નાકા
કમ્પમા પચવે નહિ

હાથ કારીગરીથી કાકમ નાકસ માટે
સૌથી પચેક કામ માત્રમાત્ર ૧૨૪ જો અ ન
પુકામાથી પુકાના કમ્પા પ્રકારને એ કામ
લાગે છે તે સકુટ વજુ તે બાકમાત્ર માત્ર
લે છે પુકાના કમ્પા તે અમે તે સખસ કરી સકે
છે પરંતુ આખા પુકામાની જેની રીતે કમ્પા
પાડના કે જેની કમ્પા નધુ પ્રાણુમા વય
અને નકાથી મચત થા તે મિલનન નાકે

યા નદિ જેની નીકળે, એમ કરી જાણે તેજ
ખરો કારીગર નેથી કામ કરવા ધરજનાર
સખમે એ સંબંધ ખાસ ધ્યાન મળવું જોઈએ.
આખા પુઠામાંથી અમુક માપના કટકા કરતાં
એક યા બીજી રીતે કટવા કટકા પડે છે,
તેની ખરાબ ગણતરી કરી, પછીજ કટકા
કરવા જોઈએ. ઉતાવળમાં જેમ તેમ કટકા
કરવાની મુખામિતી કરી ન કરી જોઈએ.

પુઠાના કટકા કર્યા પછી, તેનાં બાકમ
જનાવવાની ખરી ક્રિયા શરૂ થાય છે. કાર્ડ
ગોડના બાકસ જનાવવાના હોય તો એમાં
ખુલ્લો સદગતા પડે છે, કારણ કે કાર્ડ ગોડના
કટકામાં માપસર ભૂટી ધારના ઝોઝાર વડે
દાઢથી સળ પાડી છેવટના છેડાને સાદીથી
ચોટાડી લેતાં, બાકસ અર્ધ-તેવાગ ચમ્બ નળ
છે પાછળથી તેને વચ્ચેથી પોકળ કરી, ઉપર
નાચેના દાઢણ તથા તળિયાને વાળીને અંદર
ખરેલી દેતા, બાકસ તેવાર ચમ્બ નળ છે.

* * *

ગોડના બાકમ જનાવવામાં કટાકટ
વધુ છે તેનાય માપસર કટકા પાડી સીધા
બાદ, માપસર સળ પાડી, બાકમના ચેગ
આકારના પુકું જાગી, માંધાઓ અને ખૂણાઓ
પર કપડાની કટકાઓ ચોટાડી દેવામાં આવે
છે અને પાડી-ને મુનના બાદ-નેની અંદર

(૦) પુઠાના કટકા દાખ પડે કાપના તલોદ
વધુ થાય તથા ચક્રધી ન કપાય એ કુદરતી
છે એના એક ઉપાય એ પનુ છે કે કાર્ડ પળ
કાગરીની દુકાને જઈ, કાચ કાપનાર ચત્રમાં
પડકા કરી લેવા અત્યંત, એ બદલ ચોટાક મેના
કાનદીને આપવા મોકલો.

(૧) ના સળ પાડવાની એક બીજી રીત એ
છે કે જે પ્રમાણે સળ પાડવા દોષ તે પમાણે
ઝાપકામના વચગતા વધુ માપસર કપોચ
કરાયી, માપકામના ચત્રમાંથી સાદી સંચરનાર
રોકરો કાઢી નખાવી, સદગ વમારે દળાખૂણક
તદન સારી રીતે ઝાપકામનાજ એ સળ પડાવી
લેવા

અને ઉપરથી યોગ્ય પ્રકારના કાગળો-ચોપાતાં
બાકસ તેવાગ થાય છે.

અલગત, રૂઠો ગોડના બાકસ બે વાગણાં-
મુગ બાકસ બુદ્ધ અને તેનું દાઢણ બુદ્ધ-
જનાવવામાં આવે છે, અને તેથી તે એક
બીજાને બંધમેરના આવે તેમ માપમાં સદગ
ન્દાના હોટા રખાય છે. એ બધી વિગતો
અનુસરે સમજી સકાશે.

ધરજ હોય તો પુઠાના બાકમ એકજ
બાગમાં-દાકણ સાથે ચોટાડેયું હોય એવી
રીતે-પણ જનાવી સકાય છે. એ માટે કરવાનું
એટલુંજ કે, દાકણ જનાવી, તેના સાંધા પર
કપડાની કટકી યા કાગળ એવી રીતે ચોટાડી
દેવું કે દાકણ જાવ-બંધ કરી સકાય.

* * *

હોટા પાવા પર અને યાત્રિક પદ્ધતિયે
પુઠાના બાકસ જનાવવા માટે—

- ૧, પુઠા કાપનાર યંત્ર
- ૨, પુઠામાં સળ અને ખાંચ પાડનાર યંત્રો
અને તેના ઝોઝારો.
- ૩, બાકસના ખુણા કાપનાર યંત્ર અને તેના
ઝોઝારો.
- ૪, બાકમને તારથી સીવનાર યંત્ર

—વ ય જોઈએ છે, એ યંત્રો અનુક્રમે
રૂ. ૪૦૦, રૂ. ૧૬૪૬, રૂ. ૧૧૭૦, રૂ. ૭૭૫
અને રૂ. ૬૭૫ના આવે છે. એ મિત્રાવ ચોટાક
બીજા ન્દાના યંત્રો-ઝોઝારો વ. જોઈએ,
જેમની કામન મળી કુલ રૂ. ૬૦૦૦ જેટલી
મોકાણ તો યંત્રોમાજ ચલ નળ છે, અને
જો બાકસ પર ઝાપકામ કરતા માટે એક
ન્દાનકડું ઝાપખાનું પણ આવે રાખવું હોય
તો, એમાં બીજા રૂ. ૨૦૦૦ થી રૂ. ૪૦૦૦
વધારવા પડવા

યાત્રિક પદ્ધતિયે બાકસ જનાવતાં મુગ
ક્રિયાઓ નો કાગળ તેજ રહે છે, જેનું
ચર્ણન આગળ આવી ગયું છે. તકાવત એટલે
કે, ક્રિયાઓ દાખ કારીગરીને બદલે યાત્રિક
અદાવે થાય છે

"ક્રમર": અંક ૧૧૨ મે।

मुक। भेवानो वपार

(अनुसंधान पाना १३२ ए)

(૩) હેલ્દી અને ત્રીજી રીત બેટ-દાખ
 ડાઝોની છે એ રીત ર્યાનિક વેપાર માટે
 ઉપયોગી છે અને દપાન દારાના વેપાર માટે
 એમાં કરવાનું એવું જ છે કે જુદા જુદા
 માથ માપનાર હિન્દ પુઝના બામ્સો બનવાની
 નેમાં જુદા જુદા પાવ સાત કે દસ જાતનો
 મેવો અમુક મુકર પ્રમાણુસર ભરી, બાક
 સુતી ઉપર ત્રિમી થા ચાર-રડી હિન્દ
 લેખ વ લગાદી તેને બેટ-દાખડા તરીકે
 તૈયાર કરી થો એ ઉપમા જેમ ર્યાનિક આદકો
 પોતાના રેનેહીચોને બેજ આપવા માટે ખુશીથી
 ખરીદે, તેમ બપારગામના આદકોય એજ
 મકસદ માટે થા પછી પોતાના અમત ઉપ
 મીય માટે દપાનથી મગારશે

સરળે જાગે હોતા નથી, કોઈ કે શેર હોય
છે, તો કોઈ કે મેર મતનજ છે, બે-દાનમાં
મુર્દર કીમતમાં પરવડી સહે એ પ્રમાણ
સર મેલે જાગ્યામાં આવે છે

જેની પાત નહાતી કુમા મેમાને પધી,
સરો નહાત તે એમા યાને રમાનજ
નધી દા, નહી ગોઝો વત્તો અવસ્થ થઈ
સહ છે

સામાન્યતઃ મદ્યોગ કામગીરી મુખ્ય મેળા
તેમ જગ્યાએ જ બાબતે મુકાબલે દેડા વા
ખમણા વાલે છુકક વેચનારા આવે છે અત્રી
તેથી વેચાણ-ખર્ચ વ બાદ જતાં સરેરાશ
૧૨૬ અંક રખ દકા જેમો મોખ્ખો નફો મે
કામગીરી સરેનાઈથી મળે છે જે કે કેટલાક
નફોમોમાં તે એકાદ વધુ નફો પાા છે

ભેટ-દાખડાઓની માહિતી

ଶେଷ-ଦଶମାଦି ଲେଖନ ଶେଷ ଗ୍ରନ୍ଥମାନ ଆଦେଶ ଯୋଗ୍ୟ
 ଶେଷ-ଦଶମାଦି ଶେଷ ଶେଷ ଶେଷ ଶେଷ ଶେଷ ଶେଷ ଶେଷ ଶେଷ

મહેસાના જુડરન ન હોય કે આ બે નામ
અભિમાના બધી મેરા ઉરડા અરે નાક
કેલા દોર છે, જે ક એમાના બધા મેરા

માસિક અટકાવ.

અથ પડેય માસિકધર્મ જાણેલીના
પીઠસ નગર તરફથી મુલત ફરી ગાહ હૈ છે
અતના બપો દોષો દુરે હૈ છે માસિક સાન
નારી રોગો નરેપતિની આ બનાવત ગળ થાળી
સોમે સેવી નાદિ શીરોના હે ડાહા લવા
સમયાના અથા કેરો માટે રોગો બનાવે
હી છે પદી પી થી છે ડાહા વધ

આર્થિક દુશ્વરતા બાદ લેવાથી છતાં
સુધી અર્થ રહેતો નથી માસિક નિયમિત પ્ર-
માણ રહિત છે કી રૂ ડાલી પી પી
દુખાનુયાયન કાર્મની. ન્દમનગળ. ૨૦
સુ ત એન-૨ મી. એન. અધર્શ. ૩૫૫૧

મહત્ત ! મહત્ત ! મહત્ત !

કુશળિ શરીરે ૧૬ બાબુ અમી, પાછળ
મુઠરાતી દરદોઢા આગે, લેતી ની ૬ મુઠ
સતી તરબુતો ઉપરાત ખુ ॥ ૧૮ ॥ યવ
મ અરેકન પામગમે ૪મામે ચાલીકલા,
આવિમે, મગલુમે, આગિમે, પાગલારે
એક બીજા ૧૬ નરસિદત, નોખે નેપ ૭
૪૮, સાંથી રાનેનગન નમિક પ્રપદ થાત ૩
૧૩૦ નાનલી કીતાલેનુ તંદર ત્યા શેક મે ૬
એક આગે પોગતે મોખી મકન મગલે
અખો-રહેનુનન આકીમ, લાવનગર

કલકત્તાની પરીક્ષા

વાચન પર કલકત્તા કરનારે કલકત્તા ગોખળી વાપરી છે. આ તેમાં ભેગ કરી છે, એ જાણવું હોય તો એ જાણવાળા જામ પર મહે કપડું ધરતે તો કપડા પર રાખેલા ડાઘ આવે તો કલકત્તામાં મીસાનો ભેગ કર્યો છે, એમ સમજાવે

કંસાની-શત્રુ

પ્રવારદર આદિ પેગિસ ૧ ભાગ, ખાડની બુકી ૧ ભાગ, મલિને ગેટો ૧ ભાગ

જોને મેળવી કંસારીએ હોય તેટલાણે ખાટો બે ત્રણ મ્હાડા વગી એમ કરતા કંસાનીએ ત્યાં ફરકીને નહિં.

કાચની બુકી કાચી

કાંઈ પણ કારણસર કાચની બુકી તૈયાર કરવી હોય અને કાચ જળનાર વગેરે ન હોય તો કાંઈક નાખવા એ છે કે કાચની કટકી એને વાકીમાં મુકી, લાલચોળા તપાવી, નગ્નજ હાડા પાળીયા નાખી દો કાચની બુકી તૈયાર થઈ જશે.

કાળી રાહી

વોળવડ એકરિકટ ૩ ઓસ, ફેરેસ સફેદ ૬ ઓસ, બાવળનો ચુંદર ૫ ઓસ, પોટાસિયમ બાઈક્રોમેટ ૪ ડાઘ, કાળે રંગ ૧ ઓસ, ૨૫૦૦ પાણી ૨ ૨૫૫

જે મિલાની બાકાની ચીજોને મેળવી મામી આંચે ત્રણ આપાને ફિલ્ટર કરી લો પછી થોડુંક પાણી લઈ, તેમાં રંગ આગળથી, તેને ઉપથી સાદીમાં મેળવી લો

ખાંડમાં ભડકો કરવો

દાઝમ-ચુર્ણ વેચનાર લોકોએ આ ચમત્કાર કેમ કરી, દરેકને દિગ્દર્શન બનાવે છે

પણ ખરેખર, એ ચમત્કાર નથી, રસાયણિક મિશ્રણની બહિદારી છે

ખાંડ અને પોટાસ કલોરેટ વોળ્ય પ્રમાણમાં લઈ, વાટીને એક ત્રીગીમાં રાખી મુકો. પછી એક ડ્રોપ બોટલમાં હલકો ગળકનો, તેમાં જ ભરી રાખો અને ઝુરત વેળા પેલી ખાંડવાળી બુકી પર એક ટીપુ તેમાં જ નાખતાં, ભડકો થશે

ચાંદી-પોલિશ

ધોધલા ઓક ૧૦ તોલા, પીળા ટીપોની બુકી ૪ તોલા, ચુંદર ૫ પાણી ૫૫ પુરતું.

ચોથી પહેલાં ૬ તોલા પાણી લઈ, તેમાં સદજ ગળીને રંગ કિંવા અલ્ટ્રામારીન બધુ નાખી, તેમાં ૩ તોલા ઉર્ફા ચુંદર નાખી, થોડી થોડી વાગે દવાવતા રહીને આગળની લો અને જુદા વામણમાં ભરી રાખો. પછી એક જીન વામણમાં ઓક અને ટીપોનીની બુકી મુકી મેળવી, તેમાં થોડુંક ચુંદર ૫ પાણી રેડી, ખૂબ મિશ્ર કરો. જ્યારે રોટલીના લોટ જેવે માવો બંધાય કે એના એક ઇંચના વ્યાસવાળા ગોળાએ બનાવી, ૨૪ કલાક લગી મુકાવા દો.

ઝુરત વેળા બીનું કપડું ઉપલા ગોળા પર ધરી, જે તે ચાંદીની વસ્તુ પર ધસવાથી તેની ઉપર પોલિશ થશે

જંગારું

તાગાને વહેર ૨ રતલ, લાહોરી નાગ ૧/૪ રતલ, નવસાર ૫/૨ રતલ, સગ્રા ૫૫ પુરતો.

પ્રથમ મીઠા અને નવસારને જુદા જુદા વાગે મેકેને તાગાના વહેરની સાથે મેળવી, કાચની ત્રીગીમાં ભરી અને પછી તેમાં એટલો અરકા ગ્રેડ કે તે ઉપથી બુકીની સપાટીથી ૧/૨ થા ૩/૪ ઇંચ વધુ થાય. પછી ઓકોને બંધ

“કમર”, અંક ૧૧૨ મો.

કરીને તડકાના રાખી મૂકી, દરગાજ લાકડાના કટકા વડે દવાવના રહ્યાં જો અરડો સુકાઈ જાય તો બધીજે હિમેરો અને એ પ્રયોગ ન્યા લગી જતી રાખો કે તામાની એકે એક રજકણ જગાના ચરખમાં બદલાઈ જાય

બનકુશ સાય

દિનામીના તહેવાર વેળા બાળકો આ બનકુશ સાય માટે જો દોડવામાં કરે છે, તે જોના જેવી હોય છે

ગમક ૫ નોખા, કપુર ૫ લોખા સફેદો ૪ લોખા ચુદરનુ પાણી ૫૫ પૂરતુ

પહેલી નજી મીઝોને બારીક વાગીને, બપ પૂરતુ ગુંદરનુ પાણી મેળવી, માવો બનાવો અને પછી ન્હાની સોગઈએ બાપી લો

દંતમંજન

૧-પ્રાસપિટ્ટેઃ ઝાંક ૨ રતન, સાજુની જુપા ૧ ઓસ, મેન્થોલ ૧૦ મેન, થાયમોન ૧૦ મેન, ચાંચામીનો સાય ૫ મેન, સેકરીન ૨૦ મેન, કાર્બોન ૨૫ બપ પૂરતો, ગિનસરીન બા પૂરતી

પ્રથમ ઝાંક અને સાજુની બુકાને વાગીને મેળવો પછી બીજી બપવામાં ગિનસરીન સિરાસ બાજાની મીઝો મેળવી, પછી તેમાં ઝાંક-સાજુની મેળવણી નાખી પૂરતી થઈ પેસ્ટ બન તે માટે મશી થાય તેવની ગિનસરીન હિમેરી, એકજીવ કરી લો

૨-ઝેડ કોરન ૫૦ ગ્રામ, તજ ૧૨ ગ્રામ, કોચીલીઅલ ૬ ગ્રામ, કટકડી ૨૬ ગ્રામ, અપ ૧૨૫ ગ્રામ, પાણી ૬ ગ્રામ

પ્રથમ કટકડી અને કોચીલીઅનને નાખી, પાણી મેળવી ૨૪ કલાક રહ્યા હો પછી બાકીની મીઝો મેળવી, પેસ્ટ બનાવી, ૪૮ કલાક જાગી દવા દીધા પછી, થોડા મુખથી મેળવી, ૬૫ મે મા વારી લો

નેત્રબિદુ

કમરડી ૧૨ મો, ઝાંક સફેદ ૬ મેન, ગુલાબ જળ ૬ ઓસ

આ નેત્રબિદુ આખોના મોગો પર અજબ જેવી અસર કરે છે

પેન્ટી ચુંકના દસાજ

૧-તજની ભૂકી ૧ ચમચી, હાંચ ૪ ચમચી, પાણી ૫૦ લોખા

પટ્ટની બેકે દવાઓને વાગી, પાણીમાં નાખી મેળવો અને પછી તેને અદિ લગી અરમ કરો કે વરાળ નીકળતા લાગે પછી પ્રવાહીને કક પાકી, નિવસમાં નળુ વાર એકે મહોરમાં અમજ જેટલુ પ્રવાહી આપો

૨-હીંગ ૨૦ મેન, તાડી પી ૧૨ ૨૦ મેન, સુદ ૨૦ મેન, ચુદરનુ પાણી મદમ

૬ મેનના મીઝોમાં નનામી દિવસમાં મે મોઝોએ આપો

૩-તજ ૧ ગ્રામ, કક ૧ ગ્રામ, મેલુની ૧ ગ્રામ

બધાને વાગી દિવસમાં બે વા. ૧/૨ ચમચ મુકી આપવી

બહુબલેક શોદી

૧-માવા (માનુ વમરના) ૩ ઓમ હીરા કરી ૨ ઓમ, હાંચ ૧/૨ ગ્રામ, અરકના તેજાવ ૨૦ ગ્રામ પાણી ૨૬ રતન ૫૫ ૨૫ ૧/૨ ઓમ, ચુદર ૧/૪ ઓસ

રહે તો માવાને વાગીને પાણીમાં નાખી, ૭-૮ કલાક જાગી રહેવા રહે પછી તેમાં વાંચ અને ગુંદરને લાગીને મેળવી અર્ધા કલાક જાગી થીમી આંખે પક રી, પછી હોરા કરીની ભૂકી મેળવી, આંખ ૦ વધારી મેળવ આપી લો અને પછી રાકી કકી પછે તપાસે માગીને નેત્રોગ અને નજ-જે પહેલાં પાણીમાં મેળવી નાખ્યા હોય-મેળવી

૭-માયા ૬ એસ, હીગ્ગસી ૨ એસ,
બાનબો ૨૬૨ ૧ એસ કોર્મોસિક એમિડ
૨૦ ગીયા, ગધકોનો તેજાબ ૩૦ ગીયા, સ્વચ્છ
પાણી ૬ રત્ન, ખુ ૨૫ ૧ એસ
બનાવવા ની નીચ ઉપર મુજબ

એકીમ પાવડો

૧-પોટાસિયમ સાઇટ્રેટ ૨ તોલા, મોડા
ગાઇબર્ન ૧ લોનો, કોર્ન ૨ગર્ન ૧ તોલો
૨-કીમ બો ૬ ટાટર ૬૦ ભાગ, મોડા
બાઇ કોર્ન ૨ ભાગ, એમોનિયા કોર્ન ૧
ભાગ, કોર્ન ૬૫૦ ૧૬ ભાગ
૩-પરમુ મીઠું ૨૨ ભાગ, મોડા ગાઇ
કોર્ન ૨૪ ભાગ, કીમ બો ૬ ટાટર ૨૨ ભાગ,
ખા- ૧૨ ભાગ, કોર્ન ૨ગર્ન ૧૦ ભાગ

મેસેરીયા તાવની દવા

સ્વચ્છ મીઠું (નગમ) થોડુંક વાઇ, સાફ
કદામ્બા નાળી, ધીંગી આવે ત્યાં લગી મેખ
કે તેનો ૨૫ ખાખી ભરો થઇ નવ દવે
દવા તૈયાર છે. મીઠીમાં ભરી રાખો
મગ્રા એક ચમચી ભરી મીઠું લઇ
પણીમાં ઓગાળી, લુખ્યા પેટે આપો
દવાની અસ- લુખ્યા પેટે સારી થતી
તેા, ૪૮ કલાક લગી પાણી સિરા બાંને
ખોરાક ન લેતા, ૪૮ કલાક બાદ તડા હનકા
પાસા નેતાથી અચુક ફાવેલા થાય છે

વિષમિડ

સ્પર્મેસિટિ ૪૦ ભાગ, ચોખ્ખી તાજી
ચરમી (નાડ) ૮૦ ભાગ સફેદ મીણુ ૨૦
ભાગ, મીઠી બનામનુ તેન પ થી ૧૦ ભાગ,
આલ્મોન્ટ ૩૮ ખા પુરતા પ્રજાણુમા એન
બર્ગમોટ ૨ ભાગ, એમ્લસ આરેન્જ ૩ ભાગ
પહેલા સ્પર્મેસિટિ ચરમી અર્ને મગમવા
નેતી વાંટર થાય પા પીગળાવી, તેમા

આલ્મોન્ટ ૩૮ નાળી, મન પસદ રંગ થાય
ત્યા દવાનતા રહેા પછી નીચે ઉતારી
મેળવણી મદબ હડી પડે કે નુગધીઓ
ઉમેરી, બીગામા ભરી લો

લોખડનો કાઢ દર કરવો

લોખડની જે વસ્તુઓ કટાઇ મઇ હોય
તેમની ઉપર ચોખાના ઓસામણુ પાણી
લખાડી ત્રણ ચાર કલાક લગી રહેવા દઇ,
પછી પાણીથી ધોઇ કે લુછી નાખવા કાઢ
દર થઇ ગયલો જણાશે

ઝુરત લાગે તો આ પ્રયોગ કરી કરી વાર
દોહવાનાથી કાઢ પ્રેરુરો દુર થઇ જશે

સોનાની પરીક્ષા

સુરાખારનો તેજાબ ૨ એસ, અર્ક-પાણી
૪ ડ્રામ મીઠાનો તેજાબ ૧ રકુપલ
વજોને મેળવી, થીથીમાં ભરી રાખો પછી
જે સોનાની પરીક્ષા કરવી હોય તેની ઉપર
એનુ એક ગીધુ નાખતા, મોનુ ખડ દશે
તો કાઇ ફેરફાર થશે નહિ, પણ જો તે
ખેટુ દશે તો પગપોટો બધાઇ, તેનો રંગ
લીનો થઇ જશે

હાથ-માફ (Hand Cleaner)

વૉશિંગ પાવર ૩ રતન, ચનો કોર્નમીલ
૧ રતન, ટકલુખાર ૧ રતન, પૂગીસ ભુકો
૧ રતન એમ્લન સિટ્રોનેલા ૪ ડ્રામ
પ્રથમ ટકલુખારમા એમ્લન સિટ્રોનેલા
મેળવી, પછી બાકીની ચોત્રો ઉમેરી, ખૂ
મેળવી લો
ઝુરત વેળા મેતા હાથને પાણીમાં બી જવી,
તેની ઉપર ઉપરી લુકી ઢાળી, મસળીને હાથ
ધોઇ નાખો એથી ગમે તેવા મેતા હાથ પણ
સાફ થઇ જશે

શ્રીઓના જીવનમાં શ્રદ્ધાલક્ષ્મીના સંસ્કાર પુરતું નહીં માસિક

શ્રી જીવન

વર્ષ ૧૯૭૭

અંક ૪ થી

સપાટક

મનુભાઈ જોષાણી

મહા

૧૯૮૬

આ અંકમાં

- ૧ નારીજીવનની પુનરુત્થાનો શ્રી પ્રમોદેશ ૧૪૮
- ૨ મરાઠી શ્રી સુવર્ણ તારા આચાર્ય ૧૫૦
- ૩ શ્રી ગીતાના યાત્રી ગાનકર શ્રી ગારદાગદન મહેતા ૧૫૭
- ૪ અભિનાશ શ્રી જાનમુકુન્દ વે ૧૬૦
- ૫ ગીતાના કાવ્યકર્તા મહારાષ્ટ્રી દાનારાન ૧૬૧
- ૬ મેનુ તામર શ્રી રમણેશ મહા ૧૬૧
- ૭ મેનુ ૧૭૨
- ૮ મેનુ ૨૦ સાનના અરોડે ૧૭૪
- ૯ મેનુ ૨૧ શ્રી ચિદિ સંક ૧૭૬
- ૧૦ મહાનારાયણી નહેતા રમણેશ મેનુ સી સાતામેન દેસાઈ ૧૮૦
- ૧૧ મનુર ઉદ્યાગ બળીઆની પદોગી પ્રાર જરારાની ૧૮૪
- ૧૨ કરામત શ્રી ગારિદવ નભ પત ૧૮૬
- ૧૩ બળન ખરીલી શ્રી આજીવ ૧૮૭
- ૧૪ ગાન-રિખાના શ્રી દન્ડમતી હેનમડતા ૧૮૮
- ૧૫ રક્ષા (આનુ વર્ગ) ૧૮૯
- ૧૬ જી-અમત ૧૯૪
- ૧૭ મોષ અને મર્યા શ્રી પ્રીત્વિ કાન ધ જાલ ૧૯૫
- ૧૮ પુનરુત્થ પારિચય ૧૯૭

આવતે અંકે

મહારાષ્ટ્રી ન્દાનાવલ્લભ
રાસગીત, શ્રી પ્રમોદેશ મહા
ગીત અને વાન, શ્રી પ્રેમલીલા
મહેન મહેતાએ દોરેલ રાસ-પદ
મેનુ મહેતાનુ રેખાચિત્ર, શ્રી
ના રાસા અમરેશ પડયા,
હોન્ડ બટ અને પ્રીત્વિ કાન ધ
સાદની વાર્તાઓ તથા આહુ
નરસિંહજી અખીના લેખના
સત્ત રજા અને શ્રી રિશિ સ્ક્રીન
શ્રીઓના રોજો હાર-રૂઝાપ્રમુખ
અવ રૂઝા સમયને કારણે
આ અંકમાં રમણેશ ધનુ રૂઝાની
આનુ વધુ અને મોશમના
શામલાજી આખી સંકલ્પ નથી
તે આવતા અંકે આવશે તે
ઉપરાંત મેનુ મહારાષ્ટ્ર અમરેશ
મેનુ આપણા પ્રતો ઉપાના લેખ
અને શ્રી નવલકામ વિવેચની
દારશકથ તથા શ્રી અનાવ
નાથ વાન નસીર હીડ કુટાદી
કાવ્ય, મોર પુસ્તક પરિચય
અને શ્રી જીવનની મંદિતી મંથે
લાજવિભાગ પાપ અરુણેશ
સુદર ચમ

મેનુ પુસ્તક સાથે વાર્ષિક લવાજમ

દેશમાં

અભિદેશમાં

બંદેશ માટે

૪-૦-૦

૪-૮-૦

આઠ ગીની જ

‘શ્રીજીવન’ કાર્યાલય : જયેન્દ્રનાથ : અમહાનાંદ

૩ મક લવાજમ લેવાનું સ્થળ સુધર અથવા કાર્યાલય માધી રતો અમહાનાંદ

યુરોપિયો એટલે વેપારીઓ. તેમની વેપારી કુનહ ખરેખર, નકલપાત્ર હોય છે.

લખુખા સખો વેપારી શ્રેણીમાં જે નળિયાઝાટક ફેરફારો થયા છે, તેમનો એક ફેરફાર કાચા માલની કીમત, મજદૂરી અને બીજા અર્થોએમાં આવેલા ફાજો પશુ છે એને પરિણામે ફરક માલની પડતર કીમત લગાઇ અગાઉ જે હતી, તે કરતા હાલ ૧૫થી ૨૫ ટકા જેટલી વધી ગઇ છે એ વધારાને પડાંગી વળાયા ધણાકાએ પોતાના વેચાણ ભાવોમાં વધારો કર્યો છે, તે કેટલાકાએ વેચાણ ભાવ જુના કાંઈમ નાખી લગાઇ પહેલાં તેઓ જે ખાસ લાભો આપતા હતા, તે હવે આપવા બંધ કર્યા છે.

હિન્દમાં પુષ્કળ પ્રચલિત થયેલી અને મામડે મામડે વેચાતી એક બનાવટના બદલાય એમજ બ-સું છે લગાઇ પહેલાં એ માલના બનાવટનારો પોતાના આદરને-તેઓ માલની ઉપર ચોટાડેલી કુપન સાથે અમુક પૈસા મોકલે તે-એક ખાસ ભેટ આપતા હતા લગાઇ થતાં, જ્યાં મૂળ માલની પડતર કીમતજ વધી ગઇ, ત્યાં આ ભેટ-જે પશુ હવે લગભગ બમણી કીમતેજ મળી સકે છે-કયાથી આપો સકે ? તેથી, કુદરતી રીતેજ, તેમણે એ ભેટ-ચોળના ૨૬ ફરી દીધી

પશુ જે વીજ મામડે મામડે વેચાતી હોય તેનો જુનો કુપન સાથેના માલ કેટલા ગમવર પ્રમાણમાં આજે મરજુદ હશે, તે વેપારીઓ ચારી રીતે કદાચ સકે છે પરિણામે, ભેટ-ચોળના ૨૬ થયાનાં ખર્ચ ફરકે ફરકે આદરને પહેાને તે પહેલાં ભેટ-ચોળના પ્રમાણે હજારો આદરો પેલી કુપન સાથે પૈસા મોકલી, ભેટ માગે એ કુદરતી છે એમ થતા, કમ્પનીને ગત્રે કર્મ થઇ પડે છે કે તે પોતાનાં કુદરને એવા મીઠે અમનવે કે નેચા તેઓ વગરિયનિ અમજ સતોય પામે અને આદર નરીકે ચોળુજ રહે.

તમે શું ધારો છો ? કમ્પનીએ શું કર્યું હશે ? પૈસા બદલ બીજી ચીજ મોકલે હશે ? પૈસા પાછા મોકલ્યા હશે ? અને જો પૈસા પાછા મોકલ્યા હોય તો પૈસા પાછા મોકલવાનો અર્થ તો કાપીજ લીધો ફરો ને ? નહિ, એમ નહિ કમ્પનીએ જે કર્યું તે એ છે કે—

- ૧, મુજ પૈસા પાછા મોકલ્યા,
  - ૨, પૈસા પાછા મોકલવાનો અર્થ આદરના પૈસામાંથી કાપી લીધો નહિ, પોતેજ ઓગળ્યો અને—
  - ૩, વધારામાં, આદર એ પૈસા કમ્પનીને મોકલ્યા તેનો આદરને જે અર્થ થયો હતો, તે પુરેપુરો મળે આપ્યો.
- માનો યા ન માનો, તેવી આ વાત છે ને ? પશુ યજ્ઞન રાણો, એ તર્કન ખરી વાત છે. સમિતી માટે વાંચો એ કમ્પનીનો પોતાનો તે પત્ર, જે તેણે પૈસા પાછા મોકલતી વેળા આદરને લખ્યો છે.—

Dear Sir/Madam,

Special Offer.

With reference to your favour dated .. .. . enclosing...annas in stamps for a, ..., we very much regret to say that, under the present war conditions, we have been obliged to suspend the special offer, so return herewith your remittance, together with extra... .. annas in stamp to cover the cost of your application to us.

Apologising for the inconvenience caused

Yours faithfully,

છે નહિ, આ વેપારી કુનહ હવે કયો નમજદાર આદર એવો હશે, જે અસતોય પામે ?

આ પુસ્તકની ઉત્તમતાના
પ્રમાણરૂપે

૧

આ પુસ્તક વડોદરા રાજ્યના પુસ્તકા-
લય ખાતાએ પુસ્તકાલય માટે મંજૂર
કર્યું છે

૨

આ પુસ્તકનો પહેલો ભાગ વડોદરા
રાજ્યના રાજ્યપાલ ખાતાએ શાળાઓમાં
પ્રનામ અને પુસ્તકાલયો માટે મંજૂર કર્યો છે

૩

આ પુસ્તકનો પહેલો ભાગ મુખ્ય
ધનાકાના સરકારી રાજ્યપાલ ખાતાએ પ્રાથ-
મિક, માધ્યમિક અને ટ્રેડિંગ સ્કૂલોની
શિક્ષકોની સાપ્તેમિકો માટે મંજૂર
કર્યો છે

૪

આ પુસ્તકનું 'આમુખ' શ્રી કચ્છ
વેપારી મંડળના પ્રમુખ શ્રી હંમદશી ધર-
મણી સહકર્તા છે

૫

આમુખમાં મળેલ બીજી ગુજરાત
પુસ્તકાલય પરિપદે આ પુસ્તકનો પહેલો
ભાગ સારા પુસ્તકાલય ગણ્યો છે

૬

આ પુસ્તકના પહેલા ભાગની રજૂ
(પરીક્ષ) નક્કી વડોદરાના શ્રી રાજેશ
શિક્ષકોને ઉત્તેજન માટે પરીદી છે

૭

આ પુસ્તકની ઉત્તમતા માટે એક
સુપ્રસિદ્ધ આગમિક અને માસિક પત્રોએ
સારામાં સારા અભિપ્રાયો આપ્યા છે.

વેર બેઠા પૈસા હમાવા

આજેજ મળાવો !

નફાકારક હુન્નરો

ભાગ ૧-૨

વિધ્યાલયો અને અનુમતીઓએ લખેલા વિવિધ
લેખકોના હુન્નરોથી ભરપૂર પુસ્તક

૫૧૦ પાના, ૭૫૬ ચોરસ કાગળ, સાચી

ગુણ સુન્દર છપાઈ અને આકર્ષક

ગેજ-૮૫ છપાઈ

કમત માત્ર ૪ રૂપિયા

(૧૦ પી પી ટી સ્ટાપ અર્થ)

૧૦ આના ભાગ)

મંગરવા માટે લખો -

સંચાલક, શ્રી હંમદશી પુસ્તકમાળા,

૧૯૨ સીલોંગરા (અમર-૩૨૨)

વધુ ખાતરી માટે અભિપ્રાયોની પાંત્રદા મફત મળાવો.

વેપારના દસ નિયમો

ખી. ગામીનસને વેચાણ વધારવા માટે દસ નિયમો નક્કી કર્યા છે. એ નિયમો આ રીતે—

(૧) તમારો એક ધ્યેય નક્કી કરો અને પછી એ ધ્યેયને પહોંચી વળવા દરરોજ ખુબ મિહનત કરો કશાએ વિધિથી નામીયાસ થતા નહિ. ગમે તે જોગે તમારા ધ્યેયને પહોંચી વળવા પ્રયાસ કરતા રહેજો.

(૨) આજે થઇ સકે તે દરેક કામ આવતી કાલ પર મુજબતરી રાખવાની ટેવ રાખતાજ નહિ. તમારા સમયનાં પળેપળતો પુરેપુરો ઉપયોગ કરો. સાચેજ, તમારો કીમતી સમયજ તમારી ખરી પુણ છે.

(૩) દરરોજના કામનું સંજ્ઞાન અને કાળજીપુરક પ્રેમામ્ જનારી, તે પગ ચોક્ક સામગ્રી અમલ કરો એ નક્કી કરેલા પ્રેમામયો વેગળા જગ્જ બહાનામો કાલવાની ટેવ ત્યાગી દેજો કારણ કે જે તો તમારી નમજાઇની અકચરિત સમજ થશે.

(૪) સોમ કાર્ય કરવાની ટેવ પાડો કદંબુ જેના સોદાઓથી દુર નાસતા ના એ ગમે તેવા કંચુ હશે તો પણ અમુક દરિજાએ નજા પચુ હશેજ એમની સ્થિતિનો અભ્યાસ કરી, તે બાજુનો લાભ જો અને ગમે તેજો સફળતા મેળવો. એક વેળા સફળતા મેળવશે તો પછી એવા ૧૦ આડકોમાના ૯ તમારા હંમેશના અલક થઇ રહેશે. આવા 'કદંબુ' આડકો સધેનો તમારો સજંધ તમને ખુબ મદદકર્તા થઇ પડશે.

(૫) આલક સથે નકામી ચર્ચા કે વાદ વિવાદ કરતા નાહ. એમજ માનો કે તે હમેશા ખરા છે વિત્કોપણે તેના વાધાઓ પર પુગતું બાન આપો. તમારો મિજાજ ગુમાનશો નહિ. મિનજ ગુમાવવાથી તો તમારું વેચાણ ઘટશે, એટલુંજ નહિ બલકે તમને શારીરિક અને માનસિક દાગી પુગશે હમેશ સાત અને ખુબ સ્વચ્ચ કેળવો.

(૬) કાર્ય...કાર્ય... અને કાર્ય કરતા રહે. કાર્ય કરવાથીજ સફળતા મેળવી સકશે મોકર તરીકે કામ કરતા હો એમ દરરોજના બરાબર આઠ કલાક કાર્ય કરતા રહે. આજસ ત્યાગી કાર્ય કરતા રહેશે તો નિષ્ફળતા તમારાથી દુર વાગશે.

(૭) હજુ મેસ સફળતાનોજ વિચાર કરો અને એવુંજ વર્તન દાખવો નિષ્ફળતા જેવા શબ્દને મગજમાં પેસવા દેતાજ ના.

(૮) નિષ્ફળતાનો ભય ત્યાગી દો. સફળતા મેળવવાનો અડગ નિશ્ચય કરી લઇ એજ રીતે કાર્ય કરતા રહે, જેથી તમારા વિચાર, વર્તન અને વાણીમાં સફળતાનીજ છાપ પડે.

(૯) જે માલ તમે વેચતા હો તેનો સારો ઉકાવ નહિં થાય તોય નિરાશ થતા નહિં. બારીક અભ્યાસ કરી કારણો શોધો. પછી એમનો રોગ ઉપચાર કરો. વાદ રાખો, દરેક મુશ્કિલ માટે એક ચોક્કસ ઉપાય હોવ છેજ.

(૧૦) જ્ઞાતી પુરાણી કહેવત "યોગ્ય નક એકજ વેળાએ મળે છે" મિશ્કુલ માનતા નહિં. વેપારમાં દરરોજ તકો મળતી રહે છે. નવો માલ, નવી વસ્તુઓ અને નવી શોધો દરરોજ જગતમાં આવતી રહે છે. તમારે લાભક માલ કોઇ પણ ઠેકાણે હશેજ. એને શોધી કાઢી, અલકપણે કાર્ય કરવા માડો અને નિશ્ચ સફળતા તમને વરજેજ.

આંખો-ની-નમત

ખાતોવાલો ચોખ્ખો માલ, એટલે આખા જમરાઇ મોતીનો બનાવેલ સુરમો વાપરો ચોક્કસ ફાયદો કરે છે.

કીમત તોવા ૧ના રૂ બે (પો બુલ્ડ) મોહમ્મદ હાજી આલમદ વહાણવાલા છે. વહેવારવા મોહલા, જામનગર (કાકીઆવાડ.)

માલની પ્રસિદ્ધિ

વેચાણ માટે માલની પ્રસિદ્ધિ કરી એ વેપારનો એક મુખ્ય સિધ્ધાંત છે. વેપારી દૃષ્ટિએ માલ ખરીદના પ્રેરનારી અકસીર રીત પ્રસિદ્ધિ છે.

માલની જ હેમતના ત્રણ પ્રકાર છે એક પાછળ પછી ખર્ચ વિનાનો પહેલો પ્રકાર 'દેખાવ બારી' છે. બીજો પ્રકાર દરત પત્રોનો છે જેઓ વર્તમાનપત્રો કે ચોપાનિયા વાચના નદિ હંચ તેઓ માટે આ પ્રકાર છે છેલ્લો પ્રકાર વર્તમાનપત્રોમાં જાહેર ખર્ચ આપવાનો છે. આ પ્રકાર છેલ્લા બે પ્રકારો કરતા વધારે ખર્ચાળ છે, જો કે એનું ફળ પણ વધારે લાભદાયી છે.

"દેખાવ-બારી"ના ખર્ચ વિનાનો ઉપાય ધીકતો વેપાર કરવા હચ્છનાર દરેક દુકાનદાર અભાવવેળે જોઈએ. કારણ કે દરેક દુકાનદાર સહેલાઈથી "દેખાવ-બારી" પ્રાપ્ત કરી સફળ થઈ શકે છે. હકીકતમાં રાખવા જેવું છે કે સારી રીતે માલ ખતાવાય તો તેનું તરત વેચાણ થાય માલનો આકર્ષક દેખાવ થાય તો અકસર વેચાણ થઈ ગયું સમજવું.

આધુનિક સમયમાં, ઘણી ખરી દુકાનોમાં અજવાળા માટેની બારીની ઝુરિયાત, 'દેખાવ-બારી'ને મળતી આવતી અને જેમાં જનાર આવનારની નજર પડે તેમ માલ ગોઠવે હોય તેવી, 'દેખાવ-કબાટ' કરતાં ઝાણ ગણાય છે.

મને કહે છે બારી હવા ઉઘસ આવવાના સાધન તરીકે વપરાતી હતી, તે આજે માલનો દેખાવ કરવાના સાધન તરીકે વપરાવા માડી છે. આ પરિવર્તન સુચી જતા નિવચરણ છે.

દેખાવ બારીની પ્રગતિ કેમ થઈ, વિચિત્રતા વધા એક હકીમની દુકાનની દેખાવ બારીની પ્રગતિનો નમૂનો આપું છું.

એક વખતે એક હકીમને એક કદબના ઉદ્ગમી. એ કદબના શી હતી ? એટલીજ કે "હુ, લાતા, લુગડા, લીલા, વ. વ. મનોહર રંગનું પાણી ન્હાની બાટલીઓમાં ભરી બારીમાં મુકું તો મ્હારી દુકાન ખીજ બધા હકીમોની દુકાનો કરતાં વધારે સુંદર દેખાશે."

તેણે તેમ કહ્યું. એનું પરિણામ એ અત્યંત કે શોભાવમાન બારીએ ઝાહેરાતનું કામ કરવા માંડ્યું બારીએ સૌથી પહેલાં દુકાનદારના હરિદ્વાને આકર્ષ્યા પછી હકીમની આ નવાઈ જોવા સહેરના લોકોને લક્ષ્યાત્મા.

પેલી બારી આગળ આવે દલાડા લોકો ટોળે વળી રહેતા. ખસ હવે તે માણસનો ખેડો પાર હતો.

ધીરે ધીરે આ ઝાહિરાતનો પ્રકાર ખીજ હકીમોની ધ્યાનમાં આવ્યો. તેમણે એનું અનુકરણ કર્યું.

આ પદ્ધતિ અમુક સમય સુધી ચાલુ રહી ક્રમે ક્રમે કાચની રંગીન શીશીઓ સુશોભિત ગોળાઓ અને બરણીઓમાં ફેરવાઈ ગઈ. આખી દુનિયામાં આ પદ્ધતિ હકીમોની એક ઝાતની નિશાની થઈ ગઈ.

આપણા હકીમે જોયું કે બધા હકીમો તેની જેમ રંગીન શીશીઓ રાખતા થઈ ગયા. હવે કયો ઉપાય અજમાવવો ?

રાત્રીના વખતે જોમિયો બને, તેના માલકોને દુકાનનું રચાન વાદ રહે અને ત્યાં આવતું સુચક પડે જવા હેતુથી તેણે એક રાત્રે શીશીઓ પાછળ બારીમાં દીવો મુક્યો. આથી રાત્રીના ગાઢ અંધકારમાં તેની બારી પાસે રમણીય આંખો રંગીન પ્રકાશ છવાઈ રહ્યો. પડેલાની રીત કરનાં આ રીત સંધરેલી હતી. એથી ઘણો ફાયદો થયો.

પત્રી તો ‘દેખાત ખારી’નો ઇલિદાસ
ખાંજી અંક પગથિયું ઉપર ચડ્યો. જો કે
તેણી કંઈ ખાતુર ફર ન હતો. રંગીન
શીશીઓને બંધે ખાંજીના કુકાનમાં વેચાતો
ચાલ મુકાન લાગ્યો.

હકામના આત્માએ તેની શુદ્ધિને પ્રશ્ન કર્યો
કે, “જો મનોહર રંગની શીશીઓ મોનારન
આકર્ષા અંકે, તો ચોગ્ય પદ્ધતિએ નાદવેલી
દવાઓ કેમ ન આકર્ષા સકે ?”

શુદ્ધિ આ ઉત્તર આપ્યો “અખતરા વરી
જો”

અને એક વિસ હકોમે દવાઓ કઠાટ
અને થોડી પર પ્રકવાને બંધને દવાઓના નામ
અને ચુલુ વગેરેની વિગત સાથે ખારીમાં મુકા

ચાકા રખતમાં અખતરાતુ પાંચામ
જાણ્યું” જે આલોક્ય હકામનું નામ પચ
સાજાનું ન હતું, તથા તન સારી પડે
ઓળખના લાગ્ય. મદવાની સુરેત બધી કે
હકામ પ્રતિષ્ઠિમાં આ પો અન તેના પ્રતિષ્ઠા
વધી તેનું વચાણુ પચુ રધુ કારણ ખારીઅ
ફોર્મેન્સમેન II ચરઅ સારી હતી

લોકો પ્રસિદ્ધિનો ચુલુ વધારે અને વધારે
સમજના લાગ્યા જડસી, સામી, કાચની
તાની તકલીઓવાળી કે વગનદાર ચોકદાવાળી
અને કામ માટે અચોખ ખારીએ તેઓનું
ધ્યાત ખે ચુ લોકોએ ખારીનું ચાતુ મેહોહ
કું ઉત્પન્ન કર્યું

આ માગી તેજ આપણી દેખાત ખારી

(૨)

અત્રે અસનની ઝાંઝેર ખમરનો એક
નમૂનો આપુ છું તે ઉપરથી જણાશે કે
કેા મૂળ સિનિમાની આધુનિક પ્રસિદ્ધિ અને
ઝાંઝેરનું ઉપન ચલા કે

ઉઠી સદી સુધી “ઝાંઝેર” સમ્બો
અર્થ જણાવતું કે “ધ્યાન ખે ચાતુ” યતો
હતો. દેખાત-ખારી”નો મુળ પેા લોકોનું

ધ્યાન ખે ચાતુ જ હતું ધીરે ધીરે “ઝાંઝેર”
સમ્બ મૂળ અર્થ મુમવી મોત વ્યાપારી
હાર્દ અર્થે ઝાંઝેરનો અસવ અર્થ ખતારનો
જૂની ઝાંઝેર ખમરનો નમૂનો નીચેઆપું છું

‘હ કે પ્રીદાસો કિરો ગપીદાસ દાતીને
તમે કમા તો દાકબી પર દવાત ચલન રહ્યો,
એવ આદિ લોક બાકી નું’ હુ જાને પેાતે
લટ જઈ” સુ” અને જો પ લુ કંપા ન હામે
તો મારા તીવન દિકરા અમધામસને માટનું
નું’ માટે તમેએ તમારા ઝાંઝા માટે જરાગી
ફર સીંગા કાની નર્ન હુ માળાનું માળ ખી
કરે સુ” અને જો તમે મન અંક વરસ કુપી
કાચ કરવા ફેસા તો હારા ફળ લાગશે’

માલે, જામ તમાકુ, ખડી અરીપુ ફાટ,
તાકી આદિ દવાઓ પચુ ખી હુ વલુ હ
કેમ જે મારો મોઢે અ તમામના વરા રી
પરનાના સ’

ઝાંઝેર જધારવા આવી ખમર એક ગમ
ખદારના મુખા પર ચોગદી હતી

આ ઉપરથી જણાય છે કે, ઝાંઝેર
ખમરનો વેપાર જધારનાર તરીકેના ઉપયોગ
પણ લાગા સમજથી છે

હકામોની દેખાત ખારીની ખામત જે યો
રિન્ડોના વિદાસ અને પ્રમતિનું પદ્ધતુ પગ ટિપ્પું
હતું તે નાત પચુ આરીજ હતી મેલક અ
વખતે કોઇને એવો ખ્યાન ન હતો કે તમા
આટનો બધા ઉપયોગ થશે

* ચૂંચાલ

“કુમર”નો ચિત્ર-પ્લેકો

કુમરમાં જપાઈ ગયેના ચિત્રને કા
વળાઈ સત્તા જાવે વેની નાખતાના છે
ફિગો માટે ગમે—

કુમર આદિસ, મુન્ન.

૩૫ શૃંગારની પરદેશી ખનાવટો

પુસ્તકી લઘાઈ શરૂ થતાજ એક તરફ તે ૩૫ શૃંગારની પરદેશી ખનાવટો આવતી મધ્ય યુગ ગદ્ય છે. અને બીજી તરફ દિન્દમા એમાને જે માવ મવજુદ છે, તેના આવ દોડા બગલ્યા યદ્ય ગયા છે !

આ સુન્દરી તક છે. ૩૫ શૃંગારને લગતી વિરિધ ખનાવટો, જેની કે. કે. કોલ્ડ ક્રીમ, ક્રીમ જેલી, ગેનો, ટોપ્પેટ પાવડન, ગોશન અને મિલ્ક, દુધ વૉશ, ફ્લોર્ડન, દુધ પેન્ટ, ગોમેક, પિન્ટિયન-ટાઈન, રૂઝ (પ્રવાહી, પાનડર અને મધમતા નાજી રૂઝપો), લાઈમ વર્મુથ ગિનસરીન, તિપરિટક, તરુચ સ્પ્રેટા, વાગ મદ નાગ ક્રીમ, પ્રવાહી, બુધીગેનો, માથુગેનો વાગ ન્હોમ, વાગ-નેલ, વાળ-ગોશન, વાગ-નેમ્બુ, વાળને સુન્દાદાર ખનાવટો ૬૫, ટોપ્પેટ માથુગેનો, ગાય મોસ્ટ, નેલ પોલિશ, કલ્ક વ ૫૦ ખનાવવાનો ઉલોગ શરૂ કરે અને દુક અમલગા તમે મદિને ૧૦૦ થી ૨૦૦ રૂપિયાની આવક મેળવતા થઈ જાશે.

કોસ્મેટિક્સ

કિંવા

શણગાર-સામગ્રિયો

એકબુજ તે પુસ્તક કે જે તમને ઉપયોગી બધી ખનાવટોના ખર્ચ પ્રમાણે મતાવતા ઉપરત ન તે અંગેની પુરેપૂરી સમજણ પળ આવશે.

બીજી અબ્દિ ૨૬૬ પ્રોગ્રો ૧૦૦ પાના ૧૧૩ કાગળ પ્રામત રૂપિયા એક (દિન્દમા સાદુ ટ. બ. બે આગા)

[પરદેશ બે સિવિલ]

દરબાજ નમારા શરૂરતા હુમિયગે ત્યારી ખર્ચી થો યા પગાગે ગોર્ડીઆપો

કમર કોલ્ડિંગ, સોસાગ-વાડા, સુરત.

નકાકાકા હુનરો: ભાગ બીજો

સપાદક અને પ્રકાશક જનાબ મુલજી કાનજી ચાવડા, સીપુગરાજકમ (૬૬ કાઉન ૧૬ પાના ૧૬૨૨૫૦૦૬) પ્રામત બે રૂપિયા

‘કમર’ના વાચકોના સુપરિચિત બાઈ ચાવડાએ સપાદિત કરી પ્રકટ કરેલા જે પુસ્તકોના પહેલા ભાગની નોંધ બે વર્ષ પર આ હાઈનાર આ કાગળમા લીધી હતી, તેજ પુસ્તકોના આ બીજો ભાગ છે અને હું કહેવાને ખુશ છું કે જે હવે હેટ અને ખાસ દિલ્હિજીને સમિધ રાખી આગે ભાગ સપાદિત કરવામા આવ્યો હતો, તેજ હેટ અને દિલ્હિજી આ ભાગમાય કાઈમ રાખવામા આવ્યો છે.

આ બીજો ભાગ ૨૫૦ કરતા વધુ પાનાનું દળદાર કદ ધરાવે છે, જેની તેયારી પાછા ૧૪૨ નેટલા લેખકોએ ભાગ લીધો છે અને એમા મારનિરાની ખનાવટથી લઈને પ્રકાર પ્રમાણની દવાઓ અને સુખધીઓ અને અતરોની ખનાવટ લગી મળી ૬૫ પર નેટલા નુદા નુદા વિષયો પર પ્રકાશ નાખવામા આવ્યો છે, જેમાનો એક લેખ આમે-ગ્રીમા પળ છે.

આવા પુસ્તકની ઉપયોગીતા વિશે વધુ કહેવાનું હોયજ નહિ દુનર-સાદિત્યના સવકોને એને વસાનીજ લે જે એમના પુસ્તકાલયમા એક હમદા ઉમેરે યશે.

દો નમારે બાઈ ચાવડાની આ યોજના ૨૫૦૫ રીતે યડતર પામી રહી છે ત્યારે, આવતા ત્રીજ ભાગ માટે થોડીક મુશ્કેલી પળ કરી હલ પુસ્તકને નુદા નુદા વિજ્ઞાનવાર વહેચતુ ખુશરી છે નુદા નુદા વિષયો આ દુનરોને પોતપોતાનું યોગ્ય સ્થાન આપતુ નેહનિ, લેખોની વેરવિવેર એમની ઉપયોગિતાને સદર્જ આજી કરે છે વળી પુસ્તકમા અમેરી લખાણો ન લેતા, તેનો તરજુમો લેવાવો લેઈએ.

કહેવાની દુરત ન દોષ કે જે રૂપિયાની પ્રામતમા પુસ્તક સાથ સોપુ છે. હું વાચકોને તેની સિન્દિગ કરે હું.

દાદીની વાતો

લેખક જનાન વંવસજી સુદરજી કવિ, પૂર્ણ સર્વ બાલવાચન પ્રકાશન મંદિર, રાજકોટ (કર્મ કાંડેન ૧૧ પાના ૩૨) કીમત ત્રણ આના.

નરોત્તમ ભાટ મથાવસિન, ૧૯૭૫ મહાકાવ્ય દ્વામીને લગતી પાંચ વાર્તાઓ અને બીજી માહિતી આપાઈ છે, એ બાળકો રસપૂર્વક વાંચશે. કો દેખીતું છે.

મથાવસિને સ્થિત બનાવાય તે તે વધુ રસિક થઈ સકે.

નવજીવન [સાપ્તાહિક]

તત્ત્રી જનાબ અંક ‘મધુર’, અજમેર દમણજી પ્રેમક થયા માટે હું આ દિવસી સાપ્તાહિક છે નજર સામેનો અંક બાવિ મારે કીમ આસા આપે છે.

દેશરી [હિન્દી માસિક]

તત્ત્રી જનાબ શ્રીનાથ વિસારદ ગયા. દેશરીઆની ભતિયુ આ મુખપત્ર દોષ ભતિ વિષયક લેખો ઉપરાંત સામાન્યતઃ બીજી સાદિતવ પણ સારા પ્રમાણમાં આપે છે. માસિક દત્તેજન પાત્ર છે.

રોડોચ

નરસી એ એન્ટી એ બ્રધર્સ-પાનકોર નામ, આદમદાબાદે બનાવે ‘ફૂટ ચાલુ’, ફરી અને બીજી ફેબ તથા મસાલાઆમાંથી બનાવવામાં આવેલી દોષી સ્વાદમાં મુખ લગીજ છે, એટલેજ નહિ પણ પાચન-મુશ્કેલી ધરાવે છે એક વાર એને વાપરનાર ફરી ફરી વાર એનીજ માગ કરશે, એ નકલી છે. રોડોચી બારીની કીમત ૭ આના છે, એ વાજબી કહેવાય.

લક્ષ્મી સિલ્ક અન્ડ કોલન મિસસ વિમિટક સુરતજી માસિક પાનવાળું ૧૯૪૦નું કેન્ડર નીચે પુસ્તકો મળ્યા છે. અલિપ્રાથ હવે પણ શ્રી મકરાચાર્ય, દુધ, બાલ ઉછેરના, બાલ ઉછેર ગીતમજરી, સુચિત્ર Tam bant 116 પ્રકર બાલસખા બાળક અંક, શોશન ચરિત્ર દર્શનો, મુનિશમ દિવસ રાજકરણ, વ વ.

જલદી મંગાવો

ચાડીકજ પ્રતો છે

પ્રમાણભુત પુસ્તકો

રસોધાર તંત્ર

માનવ બંનતા દરેક દરેક રોગના નિદાન અને તના ઉપચારની રીતો મળવનું આ સરગ મુજરાતી બાપામા લખાયનું પુસ્તક ૧૮ આવૃત્તિઓ બેવા નમીનવત થયું છે, એજ એની સોપ્રિસ્તાની સતદ છે એમા ૩૦૦ દરો બોળખવાની ગીત, ૨૦૦૦ સામાન્ય ધરમથુ ઔષધો ઉપરાંત ૧૫૦૦ શારીરિક આયુર્વેદ દવાઓ બનાવવાની પુરેપુરી વિગતો આપી છે ધર-ધૈય બનાવી લકે મેનું આ ઉગ્રા પુસ્તક, ૮૭૦ પાના, પાકા કપડાની બાધણી હના— કીમત રૂ. ત્રણ

મેડીકલ એકટીશનર

ઉપરા પુસ્તક જેવુજ ઉપયોગી મ્થા પુસ્તક પણ સરગ મુજરાતીમા છે અને તેમા ગ્લોમેરી કિવા અગ્રેરી ડાકટરી-પ્રધુનિયે જુદા જુદા દરો બોળખવા તથા તેમા રોગના કન્વાની રીતો, મિગ્રેશ ક્ષમકાપિય ની એક્ટો દવાઓ બનાવવાની માહિતી, કોડીઝ આયુર્વે કિ બનાવટોની વિગત ઉપનાન થાયે.કોમક પધ્ધતિની માહિતી તથા પ્રદનિ રાગના નન્ને કશન ચિરખી, કશન કિવા નન્ને આરનમક વિવેચન આપવામાં આયુ છે છે રો મન્ડો પ્રતારની અગ્રેરી પેન્ટ દવાઓ બનાવવાની માહિતી પણ છે આમ કોણ પાનાનુ ક્ષણર સમિત મુસ્તક હના— કીમત રૂ. ૨-૪-૦

નફકારક હુન્નરો પમાગ ૧-૨

વિરિધ પ્રકારના હુન્નરોના તત્ત્રીદા ૫૦૦ પાના સુદર ઉપાધી છત—

કીમત દરેક ભાગ ૧ રૂ. બે
(દરેકનું ટપાલ ખર્ચ જુદું)
વખો કમર ઓફિસ, મોદાવતપાકા, સુરત

‘કમર’ને લગતા વિચારોના પ્રશ્નોના જવાબો અને કમરનાર મુદત પચઠ ચાર
છે એક વેળા વધુમાં વધુ નવું પ્રશ્નોના જવાબ મળી સકશે

જવાબ દ્વારા ખાનની જવાબ જેમને તો ફરેક સવાર લોક પાસે આનાની
(જેમાં આઠ આના અને પચઠેક નવ પેની) દીકરી યા પોસ્ટમ ઓર્ડર
બીકવા [વી પી ના ઓર્ડર સ્વીકારતા નથી]

૨૫૨૦-૮ પ કી લા એ રી ૩
મંદ્રા-(૧) દિવાસગીના બાકસ કારખાનામાં
ખનાની લેવાય છે (૨) એના લેવા નિયમો
છવાય છે. (૩) નામદેવ ઓફ સિદ્ધરમા
વપગતી ચાંદી મોખી અર્થાત બેગ ચિનાની
દેવા લેખને અને નાદે ૩, વેધક નિયમે
નુસાર લેવા

૨૫૨૧-૧ પ ગ ચિચલુ-(૧) પડોગા
મોઢાની ગીલીઓ મારે પતરાના ઠાકણા ખના
વના મારે આ વેપારીઓને લખી પુઝાવશે
ફર્જી અક્ષી બની તોફા, ૧ની પદાબુ સ્ટીન
મુંબઈ ૪, રામ એ મીનવ ના, કાગુપુ ના
દવાગા, અદમદાગા (૨) પડોગા મોઢની
કાચ (૩) કીલીઓ ખનાની આંતર કારખ ના
આ છે આંગે વનાસ વર્કસ લિમિટેડ, આગ
ચાટી, સનાદા, ચિનાપાપી ગમાગ ખનાબ
વર્કસ, ૧ આ રામચંદ્ર થેય નેન, કલકત્તા
(૩) દિન્ડમા બજા પેપર ખનાની આંતર ગરી
મથમની મિલ કપ છે, ૨૫ મળી કાંડવન
પેપર મેકમ એસોસિયેશન, પોસ્ટ મોઢા ૯૧૧,
મુંબઈ આંતર ૫૧, વધાર કંગો તોધ ત્રણ
કંગો વધુ પ્રોના જનાય એકી વેળા આ
પોધ નિયમ નથી]

૨૫૨૨-૨ આ ખાટા-(૧) સ્પેક્ટ્રા
દેખના પોષક કાર્બન ડે પડિયા દાસ
દિન્ડમા જે તેમને કનલ ડે. દીન્ડમા
પી પડિયાસી, અદમદ મેનોગ, પોર્સન મેડ,

મુંબઈને નામે ૫૧ લખાયા વધુ વિગતો
મેગી સકશે તોધ:-ખીન બે પ્રમો અરપ-
૫ છે]

૨૫૨૩ ય ટે એ-બારા-(૧) સેપ પલેક
એટને ખાતીની મેરા એનો કાષ ખાસ મુરખો
છે નાદે (૨) દિન્ડમા મુંબઈની ખાણો દેદરા
દુન, મદરાય અને નૈનીતાલના કિલ્લાઓમાં છે
(૩) મધક માટે મેસર્સ એવાઈડ એન્ડ નેરી,
૧૭ બેનફિટસ લેન, કલકત્તા તથા એમે
સિયેટ એન્ડ મીન, સી ૭ વારત બવન, ૩
ચિતર જન એવેન્યુ સાથે, કલકત્તાને લખશે.

૨૫૨૪-૬ લા ઉપમેટા-(૧) હેમિન
રો નવારનાની વિગતો મારે જુઓ કમરને
દેકશે અંક (૨) બેરીયમ સફાઈડ ખના
વાની રીત દેવે પછી છપામે (૩) ટામેટા સોસ
ખનાવાનો મુરખો કમરના દેકશે અંકમાં
છે, તે જોશે

૨૫૨૫-વાચક કંગાની-(૧) અમરખતી
ખનાવાને મોઢા વેપારીઓ આ છે-માય-
રોર અમરખતી કમ્પની, ૧ મદર સાથે
સ્ટીટ, બેંગ્લોર મીની, અવનામયમ પદિમલ
દેકરી, જમગોખન પેમેસ રહેર મંસુર,
એમ કે અતાર એન્ડ સન્સ પાણપુર,
બેવગામ (૨) ‘કમર’ના દેખા અંકમાં
ખનાવે માખજ ખનાવાના પ્રયોગમાં દેપ
ગમ કરી, દેવા ઉમે. (૩) એ પ્રોગમા
‘મેર’ રનાની ખનાવર અમરવે

Garden, Westminster, London S W I પાસેથી મળી સકશે (૨) સુરતી બર્ડર મિસ્કીટ બનાવવાનો પ્રયોગ કમરમા ઝખાએ નથી (૩) નાનખખાઈ બનાવવાના પ્રયોગ માટે જુગો કમરનો ઉપયોગ અંક

૨૫૨૫-મી ગ્રે બી દેહરાહા-(૧) લોખંડ પર નિકળેલો ટોળાં ચંદાવવાનો પ્રયોગ કમરના ઉદમા અંકમા છે, ને જોશે (૨) મોટર પર રમ ચંદાવવા માટે રૂંધે પેદની મળી પદ્ધતિજ ઉત્તમ ગણાય છે એ પદ્ધતિની માહિતી માટે કમરનો ઉપયોગ અંક જોશે

૨૫૩૩-મેજ જુ ધ અગર-(૧) ઝીંક કોરોરાહડ તથા મરકચુરી કોરોરાહડ માટે જો કચ વાની, મગજાસ રોડ મુખ્ય-૨ ને લખશે (૨) મેટરીની બનાવટમા વપરાતી કોઈ અમુક ધરજીવ રવરાતી આપે છે અમ ત્યાં જુદા જુદા પદાર્થો મિશ્ર થયા પછીજ નવરતી થયા થાય છે (૩) જુના વરાયલી બેટરીને ફરી વાર માનુ કરવી મુશ્કેલ છે છતાં એ માટે આપ કમરના ઉદમા અંકમા આપેન પ્રયોગ આજમાવી જોશે

અને હવે પછી

‘કમર’ના હવે પછીના અંક મા આપવા થ રેના ખાસ દુર-રેખોની અંક દુક યાદી આ ની

- (૧) એનેમકામ કળા અને ઉદ્યોગ (૨) એસિડ એસિડ બનાવટ સજધી (૩) સ્વી સુતા ઉદ્યોગ (૪) ડરડ પારડર પ્રમાણજીન પ્રયોગો (૫) કોટલો દડા મજાવટ વિશે (૬) કોકમ આગુ વાવેતર (૭) કોમિયમના ટેળ દુરની માહિતી (૮) ગુખસ પ્રાલી ગુખસની મનાવટ (૯) બાપખાનુ ધધાની અનુતી (૧૦) નાખાગે ટોળા દુનરની વિષયો (૧૧) ફક્તરી લ ગીચો ડઝનલ ધ પ્રયોગો (૧૨) દોરડા બનાવવા સજધી (૧૩)

ધાતુ-પોલિશો અને પ્રયોગો (૧૪) નકતી જીન બનાવ (૧૫) નાગરવે ૧૧ ખાન રોપળી (૧૬) નિકલો ટેળ દુનરની વિગતો (૧૭) પતરાના ડબ્બા બનાવટનો ઉદ્યોગ (૧૮) પપૈયા વાવેતર વિશે (૧૯) પૂનક-નધામણી નકાનત કુવન (૨૦) ફાવર ઓક બનાવ (૨૧) બ્યોરકેમિક નાઓ બાયોકેમિકની ૧૨ ફાઓ બનાવવી (૨૨) મેકીંગ પારડર યુખજ પ્રયોગો (૨૩) ગાર્જેમકા કિલા નકતી માખજ બનાવ -વેપાર (૨૪) રાહ વાવેતર-ઉદ્યોગ ૪ (૨૫) લાખ ઉદ્યોગ (૨૬) વનરપાત-ખાગ વનરપ તિજોનો ધધો (૨૭) સાક બનાવવાની ગીત (૨૮) સ્ક્રાખરનો લેખ બનાવ (૨૯) સેસ પ્રકાર પ્રમારના મેસ માવવા (૩૦) દાધીલાતની કારીગરી કળા સજધી

આપ આજેજ ‘કમર’ના પ્રદ્ અંક આ લેખોનો લાભ મે લો

‘કમર’નો ૧૧૩ મો અંક

[ઉદ્ધાક મુખન નખો]
શીશાક્ષ-ગાયકામમા વપરાતા બી ૧૧ ગીદાલની બનાવ વિશે
રસાયણિક ખાતરો-પુખજ પ્રયોગો
બીયાનો વેપાર-લાખ ખાજ અને ખાક ખાનના બીયાનો વેપાર
સાથુ દાણા-વાવેતર-ઉદ્યોગ
ડ્રાઈ કલીનીંગ-Dry Cleaning-પદ્ધતિનો સર્વિય લખ
અલ્કો-લેક્ટ-દેર એનબના લેખ વડુ પ્રયોગો
રોનાનો ટોળા-નારિ દુનરના ધાગક વધુ પ્રયોગો
કુકન ધ રે મિનુર માહિતી
અ
પાંચુ ધણુ ધણુ

मुद्राक्षर
००००० ०००००

००००० ०००००
घोडाक
नमूना

मुद्राक्षर ११

मुद्राक्षर २२

मुद्राक्षर ३३

मुद्राक्षर ४४

मुद्राक्षर ५५

मुद्राक्षर ६६

मुद्राक्षर ७७

मुद्राक्षर ८८

मे १९४०

તમને કઈ ચીજ જોઈએ છે ?

આ ચીજો, વાંચી જુઓ અને જોઈતી ચીજ અસલી
અને ચોખ્ખી, છુટક તથા જથ્થાબંધ નીચે
જણાવેલા સરનામેથી મેળવો.

— ચુનાની ને વેલ્ડ ઉપચાલ પદ્ધતિમાં વપરાતી છુટી દવાઓ ને જડીજૂડીઓ.	
— આટલુ જેવા કે:—કતરીફલ, જયારિમ, ખમીરહ, યાકૂતી વિગેરે.	
— પાક (ફલવો),	— રિક્કડી,
— ગ્રાળી	— મુખમા,
— ચુખ્ડ,	— મરમત,
— અકુર,	— ભરમ
— મુખમા	— અત્તર,
— હંતમંજન	— સાથુ,
— તેલ,	— ફરફરી,
— કેમર,	— અગર,
— ખરાબ કપુર,	— લોશન,
— મલમ	— ગિલાછન,
— ગ્રાળા ને છુટલા ઝવેરાન,	— અંખર,
— શોના ચાંદીના વસ્ત્ર,	— મેલવાઈ, વગેરે
— દરેક બાતના ઉકાળાના પડીકા	— રંગદાર મહુંડી

મળવાનું ઠેકાણું:—દવાખાનાં મુઘને સિહત.

રાની તાલાબ, સુરત.

વર્ષ : દશમું

માસ : પાંચમો

અંક : ૧૧૩ મો

કે મ ર

મે ૧૯૪૦

—: લવાજમ :—

કિન્દ : રૂપિયા ત્રણ

ખર્ચા : રૂપિયા સવા ત્રણ

નિદેશ : શિક્ષિંગ છ

ચિત્રો

કાનરથ-પંત્ર	૧૮૪
ગોટી-પંત્ર	૧૮૫
કાંઈ કલીનિંગ પંત્ર	૧૮૩
વર્ક-પંત્ર	૧૮૪
વરાળ-કાટ	૧૮૬

ગુલાબી ચાહની સુગધી	૧૯૩
મસાતા ગજાનો ઈલાજ	૧૯૩
ચમકારીક પ્રવાહી	૧૯૩
ચારી-પોલિશ	૧૯૪
જુ નાજુફ કરનાર દવા	૧૯૪
ડય ધાતુ	૧૯૪
તાવની દવા	૧૯૪
ટ્રાસાર્ક મધુ	૧૯૪
પેન બામ	૧૯૪

હીરા-પોલિશ	૧૯૫
બીયાનો વેપાર	૧૮૫
મુદ્રાક્ષર	૧૭૭
વાળ-તેલ	૧૭૧
વિજળીક બેટરીઓ	૧૯૦
રેલેટ પેન	૧૯૨
સાગુ દાણા	૧૮૮

ખેતી, હુનર અને ઉદ્યોગ

ચાદી સોનાનો ઢોળ	
સેનાનો ઢોળ	૧૮૭
ધુસાર્ધ કામ	
કાંઈ કલીનિંગ પદ્ધતિ	૧૮૩
પ્રયોગો	
કાળી સાહી	૧૯૩
કોપીંગ સાહી	૧૯૩
ખસકુ પેરેલેન્ડ	૧૯૩

ફાઉન્ટેન પેનની સાહી	૧૯૪
ફ્રેચ પોલિશ	૧૯૪
જુ સાહી	૧૯૫
મચ્છર સાથુ	૧૯૫
મેન્દોલ ફીમ	૧૯૫
મુદ્રા મારનો ઈલાજ	૧૮૫
લીલી સાહી	૧૯૫
લોખ કાટ કાટ માટે ઉપાય	૧૯૫
સલ્ફોનમનો ઈલાજ	૧૯૫
મોલુ-પોલિશ	૧૯૫
હાથીદાર સાંકે 'કે'કે	૧૯૫

વેપારી કળા

અબ્દુલ કરીમ જમાલ	૨૦૧
જવાબી પત્ર	૧૮૭

પરચરણ

પ્રજ્ઞપરજો	૨૦૫
મુદ્રાક્ષરો: થોડાક નમૂના	મુખ્યપ્રકર

આપ શા માટે બેકાર છો?

જો તમે આ વર્તમાન લઘાઈથી ત્યારે બધી વિભાગી વસ્તુઓ મોઢી થઈ ગઈ છે સ્વદેશી ચીજોથી વિભાગી વસ્તુઓ બનાવી, આ તાંથી લાભ લેવાના માટે છે અને (૧) અમેરિકાના બેકારોની સંખ્યા બીજા અને સ્વદેશી માટે ફક્ત ટપાલની મદદથી વધાર સુધીએ રૂપિયા કમાવવા ઉચ્છતા હોય (૨) યુરોપની જે રૂબીના સરનામાંઓ, જે નવી નવી વસ્તુઓના નમુના મુકત મોકલે છે (૩) અમેરિકાની ત કમીનો પતો, જે ફક્ત એક પત્ર લખવાથી સરનામી દોરે સ્વીકૃત મળવાનું દેખાડુ બતાવી દે છે (૪) રૂ ૩૦ થી ૫૦૦ સુધીની સુધીના કારખાના લગાડવા માટેનું પુરેપુરું નિવરણ કે જેનાથી ૬૦ થી રૂ ૩૦૦ માસિક કમાઈ રીકાય છે (૫) છતાં તેમજ નિપાનની તાજ માલમાં અને ઘેર બેઠા બેજન્ટી લેવાના ઉપાયો ને દેખાડુઓ (૬) સ્વદેશી ચીજોથી વિભાગી વસ્તુઓ બનાવવી (૭) રૂ ૪૦૦ લેવા દીઠ કીમતની કહેવાય છે તે "ચીનસીન" આપણા દેશમાં પથદા કરવી (૮) ભારતનો કાચો માલ વિદેશમાં મોકલી, રૂપિયા કમાવવા ઉચ્છતા હો તો આ પુસ્તકને અવરજ અવારને વાંચો આના સિવાય બીજા સે કંઈ એવા હુનર, ઉદ્યોગ આમાં લખ્યા નાના આગ્યા છે કે આજ સુધી કોઈના સામગ્રીમાં પણ આગ્યા નથી અને તેનાથી સાધારણ પુણવાલા માણસ ઘેર બેઠા દરરોજ બે નણ રૂપિયા કમાઈ શકે છે ૨૫૦ પાનાની પુસ્તકની કીમત રૂ ૧-૪-૦ (રૂપાલ ખર્ચ ૦ ૬ ૦)

૧૦૦ ગણા નફાનો વેપાર

સરનામાં બધા વેપારો કરતા પેટ દવાઓનો વ્યાપાર ધણો લાભદાયક છે બેનાથી સો ગણો નફો મેળવી શકાય છે એક પૈસાની કીમતની દવાના બખ્ખે રૂપિયા મળતા મેવામાં આગ્યા છે અમૃતધારા અને સુધાસિંધુના માલિકોએ એક એક પેટ નુસ્ખાથી લાખો રૂપિયાની કમાણી કરેલ છે વિભાગી પેટ દવાઓ બનાવવાવાળી કુખીઓ એક એક દવાથી રૂ ૩૦૦ રૂપિયા કમાવી શકી છે. જો તમે પણ તેમની પેઠે ડિન્ડુસાન, અમેરિકા જર્મની, ઇંગ્લાંડની પ્રખ્યાત અને પ્રસિદ્ધ પાયેલી પેટ દવાઓના હલારો રૂપિયા ખર્ચ કરી માત્રમ કરતા ૩૦૦ અસલી અને ખરા નુસ્ખા સરજતાપૂર્વક ઘેર બેઠા રીપી સે કંઈ રૂપિયા માસિકની કાયમી આવકની રેલા કરવા ઉચ્છતા હો અને નાની સુધીથી આ જમાનાની પ્રચલિત પેટ દવાઓ પોતે બનાવી બહુશત કરી બોધી કીમતમાં વેચીને માલેતુલ્લર થવાના ઉચ્છતા હો તો આજે પેટ દવાઓ અને ભારત વર્ષ નામના પુસ્તકની એક નકલ મગાવી કાગળાર સાર કરી રહો કારણ સ્વયં છે કે પછી કદાચિત આ પુસ્તક કોઈ પણ કીમતમાં ન મળી શકે કીમત રૂ ૧-૪-૦ (રૂ ખ ૦-૮)

ફક્ત ૫૦ દિવસમાં ઇંગ્લીશ બોલતા શીખો

આ અમરો દાનો છે અને આજ સુધી કોઈ જોડા સતીત કરી શકી નથી જે પ્રકારે અંગ્રેજ નાવલ્સે પોતાના બાળકોને અંગ્રેજી બોલવા શીખવાડે છે, અને ૪ વર્ષનો અંગ્રેજ બાળક સારી રીતે અંગ્રેજી બોલી શકે છે (એટલે કે તેને અંગ્રેજીનો એક સમ્પ પાત્ર જરૂરમાં જાહેર શીખી નથી) તેવી રીતેજ પ્રતીક નિયમલુચાર અમે આ ૫૦ પાનાનું પુસ્તક તૈયાર કરવામાં સફળ થઈ શક્યા છીએ. પુસ્તક એવા ઢગથી લખવામાં આગ્યા છે કે ૫૦ દિવસમાં સારી રીતે યાદ થઈ જાય છે આ પુસ્તકની મદદથી અનેક સ્ત્રી-પુરુષો છોકરાઓ અને છોકરીઓ ૫૦ દિવસમાં અંગ્રેજીમાં એક સરખી ધારા પ્રવાહથી બોલતા શીખી ગયા છે હૈડમરવરો અને સ્કુલ ઇન્સ્પેક્ટરોએ આ પુસ્તકને સર્વોત્તમ માન્ય છે

કીમત રૂ. ૧-૮-૦ (રૂ ખ ૦-૧-૦)

રસાયન કાર્મસી, સાંગરિયા (ખિડાનર)

વાળ-તેલ એટલે વાળમાં નાખવાનો તેલ.

વાળ-તેલના ધંધાથી જેઓ સદાને પરિચિત નહિ હોય તેઓય એ તો જાણતા હશેજ કે વાળ-તેલના ધંધામાં એ અતિશે અત્યંત દિલચસ્પ પરિશિયતિ ઉભી કરે છે. એક તરફ જ્યારે અમુક અમુક પેટન્ટ નામના વાળ-તેલની એ આંસની શીશીની કીમત રૂપિયો સવા રૂપિયો રખાતું છે, ત્યારે બીજે છેડે ફેરીયાઓ પાસેથી બજાએ કે ત્રણ ત્રણ આને ચાર આસની શીશીઓ

વેચાતી મળે છે-એટલે કે, એક છેડે જ્યારે હાપારની મોંઘવારી અને ફૂર છુટ છે તો બીજે છેડે હાપારની સોંધવારી અને નુક-સાનકર્તા માલનો વેપાર છે

હુંકમા, આને ઉગ્ધા વાળ-તેલો મધ્યમ કીમતે મળી સકે તેમ કરવાની હુરત ને. આ પ્રયોગો પણ એજ દષ્ટિએ અને રજુ કર્યા છે અને યકીન છે કે, તે પોતાનો હેતુ સંપૂર્ણ રીતે સારશે

એક વાત અને બસ વાળ-તેલની બનાવટમાં સરતાપણાને માટે વ્હાઈટ ઓઈલ વાપરવામાં આવે છે, પણ તે નુકસાનકર્તા પદાર્થ હોઈ, બધી સકે ત્યાં લગી તેને ત્યાંગવું જોઈએ.

૧

તલનું તેલ. ૮૦ તોલા, ઑઈલ સિટ્રોનેલ ૬ તોલા, તેલનો રંગ. જોઈએ તેવો, સદજ.

તલનું તેલ લઈ, સાફ કરી, તેમાં ખપ પ્રતો રંગ મેળવી લઈ, છેવટે મુગંધી મેળવો.

ફેરા શુંગર માટે પ્રચલિત બનાવટોમાં વાળ-તેલ(હિર ઑઈલ)નું સ્થાન ખાસ અગ્રવર્ત્ત છે એ પ્રયોગો હાથમાં એ માનીતી અને નિરા દિનની હુરિયાતની અપત હવે એટલી તો વિકસી ગઈ છે કે તેણે બનાવટને અંગે, પોતાનું એક નોખું શારજ સર્જી દીધું છે

એક ઉગ્ધા વળ-તેલમાં કયા ગુણો હોવા જોઈએ ? કદાચ તે આટલા હોઈ સકે. (૧) તે વાળ-વધક હોય, (૨) તે ક્ષિમાને શાંતિ અર્પનાર હોય, (૩) તે વાળનો રંગ પાકો કરનાર હોય, (૪) તે બીજી રીતેય ગુણગારી હોવા ઉપરાંત (૫) મનપસંદ રંગ અને ખુશાણુ ધરાવતો હોય

અને કહેવાની હુરત નથી કે અહિં રજુ કરવામાં આવેલા પ્રયોગોની ચુટણીમાં એજ દષ્ટિબિંદુને નજર સમિપ રાખ્યો છે, ને કે આ દરેક દુરખા પ્રમાણે બનતું તેલ ઉપથી ઉચ્ચ ક્ષેત્રીયે પાર ઉતરશેજ, એવો દાવો નથી; કાશ્યુ, એમાના કેટલાક પ્રયોગો હવેની કોટિના, સરતામાં વેચી સકાય એવા તેલનાય છે

૨

કાપરેલ તેલ ૪૦ તોલા, નારંગીની છાલ ૧ તોલા, ઑઈલ રોઝમરી ૧૫ ટીપાં, ઑઈલ બર્ગેમોટ ૧૫ ટીપાં, હીનાતું અપર ૪૦ ટીપાં, ગુલાબી રંગ સદજ.

પ્રથમ કાપરેલ તેલમાં નારંગીની છાલની કાનરણ નાખી, પાસણનું મોઢું બંધ કરીને ચાર રોજ લગી તડકામાં રહેવા દો. પાંચમે દિવસે તેને ફિલ્ટર કરી, પછી રંગ મેળવી, મુગંધીઓ ઉમેરો

૩

ધોળવા તલનું તેલ ૮૦ તોલા, સંદલનું તેલ ૩ તોલા, બદામનું તેલ ૫ તોલા, સંત-ગનું તેલ ૧ તોલા, એસેન્સ અગેલી ૫ ટીપાં, રતનજોત ૩ મારા.

પ્રથમ તેલમાં રતનજોત મેળવી, ક્લાન્ડિ-નમાંથી ગાળી લઈ, બાકીની મુગંધીઓ મેળવો.

૪

ધોળવા તલનું તેલ ૧૨ રતલ, એસેન્સ આમલા ૪ ઑંસ, લીલો રંગ સદજ.

માથી પહેલા તેને એક વાસણમાં લઈ
એક દહાડા લગી તડકામાં રહેવા દઈ બીજો
દિને તેને નિતારી લઈ, પછી તેને ફવારિન
માંથી ગાળી લે. પછી લીના રંગની સદબ
ભૂષી લઈ, કપડામાં પોટરીબળનારીને તેનમાં
નાખી દવાવે. બ્યારે મનપરુદ રંગ થઈ
જાય કે રંગની પોનલી તેવમાંથી કાઢી લઈ
તેમાં એમે સ ઉમેરી ખુબ દવાલેને વાસણો
બંધ કરી દે. અને પછી તેને એક આવાડિયા
લગી રહેવા દે. બેસાક, એ મુદત દરમિયાન
એને રોજ એકાદ વર દવાવના રહેયુ. યુરરી
છે આવાડિયુ પીની જતા તેન તેવાર ૩

૫

આમગા ૪૦ તોલા, પાણી ૩૨૦ તોલા,
તરનુ તેન ૮૦ તોલા

પાણીમાં આમગા નાખી ૧૨ થી ૨૪
કલાક લગી બીજના દે. પછી તેને યુને
ચદાવી અદિ સગી ઉકળે. કે માત્ર ૮૦
તોલા જોટનું પાણી બાખી રહે-પીણુ બધું
પાણીબળા યા ઉડી જાય પછી તેને યુક્ષા પરથી
ઉતારી લઈ, પાણીને ગાળી લે. અને તેમાં
તેલ ઉમેરી ફરી વાર યુને ચદાવી અદિ
લગી પકાવે કે પાણી મિશ્રુય બાકી ન રહે
દવે તેને યુક્ષા પરથી ઉતારી લઈ નિતારી લે.

ગ્રાખા વાળ કાળા કરવા, દિમાગને કુ રત
આપના તથા તમીષત ખુશ રાખવા માટે આ
તેલ જાણીયુ છે

૬

આમગા ૮૦ તોલા, પાણી ૨૪૦ તોલા,
તરનુ તેલ ૧૬૦ તોલા

બનાવનાની રીત કચોળાનજર ૪ પ્રમાણે
૭

આમગા ૩ તોલા, દરડા ૩ તોલા
બહેડા ૩ તોલા, જટામરી ૩ તોલા, યુવાળ
પુલ ૩ તોલા, કપુરકાચલી ૩ તોલા, તરકચુર
૩ તોલા, તરનું તેન ૩૦ તોલા

તેલ સિવાય બાકીની ચીજો વાગી, તેમાં
નાખીને પકાવી લે. પછી ગાળીને વાપરે
આ તેનથી વાળ ખૂબ વધે છે

૮

કોપરેલ તેલ ૩ રતન, વ્હાસ્ટ ઓઇલ
૧ રતન, ઓઇલ લવે-ડર ૬ ફૂમ, ઓઇલ
બર્ગેમોટ ૬ ફૂમ, સફસતું તેલ ૬ ફૂમ,
આલકાનટ રૂટ ૩ ફૂમ

પહેલા કોપરેલ તેનમાં આલકાને ૨
નાખી ફિટર કરી, બીજી બધી ચીજો અંક
પછી એક મેગવતા જાવ અને ખુબ ખુબ
દવાવના જાવ બધી ચીજો મેગરી દીધા પછી
વાસણને બંધ કરી એક આવાડિયા બગી
રહેવા દઈ પછી તેન કાઢી લઈ વાપરે.

૯

રરચ્છ કરેયુ કોપરેલ તેલ ૧૦ તોલા
ચમેલીનુ તેલ ૧૦ ફૂમ, બદામનુ તેલ ૨
બોસ ઓઇલ બર્ગેમોટ ૬ ફૂમ યુવાળનુ
આતર ૧૦ ગી. ઓઇલ નેરેલી ૨૦ ટીપા,
ગોલ્ડન ટામમ ૧ ગિપુ, રંગ અપ પરને.

પ્રથમ તેમમાં મનપરુદ રંગ કરી, પછી
એક પછી બધી ચીજો મેગરી, ખુબ દહારી
વાસણને બંધ કરી, આઠ ફસ દહાડા લગી
રહેવા દે. અને એ દરમિયાન એને રોજ એક
મેવાર દવાવના રહે. પછી તેનને શી લીંબામાં
ભરી લઈ વેચે.

૧૦

હેલિયોટ્રાપિન ૮ મેન, કોમારિન ૧ મેન
એલ્ફન ઓરીસ ૧ ટીપુ ઓઇલ રોઝ ૧૧
ગિપા, ગોલ્ડન બર્ગેમોટ ૩૦ ટીપા, સાફ
રેયુ કોપરેલ તેલ ૫૦ ગ્રામ

પ્રથમ કોપરેલ તેન સિવાયની બાકીની
ચીજો મેગરી, એમ્લિય પરી લે. પછી ખુશો
જેવી ઓછી વળી કરવી હોય તેવા પ્રમાણમાં
કોપરેલ તેલ લઈ, તેમાં ઉપલી યુગલી-મેગ
વળી નાખી દહારીને આઠ દહાડા લગી
રહેવા દઈ, પછી વાપરે.

૧૧

વ્હાઇટ ઑઇલ ૧ ગેલન, ઑઇલ સિટ્રો-
નેલા ૫ તોલા, ઑઇલ બર્ગેમોટ ૨૩ તોલા,
રંગ ખુબ પૂરતો.

૧૨

બનામનુ તેલ ૨ રતલ, ઑઇલ બર્ગેમોટ
૭૫ ટીપા, ઑઇલ લેમન ૪૦ ટીપા, ઑઇલ
લવેન્ડર ૪૦ ટીપા, ઑઇલ પિપરમિન્ટ ૭૫
ટીપા, ઑઇલ સિન્નેમન ૪૦ ટીપા.

૧૩

વ્હાઇટ ઑઇલ ૨૪ ઑસ, તલનું તેલ
૧૨ ઑસ, કોપરેલ નેલ ૬ ઑસ, એરંડિયું
તેલ ૬ ઑસ, આલકાનેટ રૂટ ૪ કુમ, ડેવડાની
જડની ભુકી ૮ કુમ, ગુલાબનુ અત્તર ૧
તોલો, ઑઇલ નેરોલી ૨ કુમ, ઑઇલ
લવેન્ડર ૮ કુમ

આલકાનેટ રૂટ અને ડેવડાની જડની
ભુકીને મિશ્ર કરી, વ્હાઇટ ઑઇલ, કોપરેલ,
તલનું તેલ તથા એરંડિયા તેલમા મેળવી,
પૂંદર દહાડા લગી બંધ વાસણુમા તડકામા
રાખી મુકી, પછી ગાળી લો અને મુગધી
તેલો એક પછી એક મેળવતા જાવ અને
ખૂબ દવાવીને મિશ્ર કરતા જાવ તેલ તૈયાર
રહ જતાં, તેને સાત દહાડા લગી ઠંડવા દો,
પછી વાપરો

૧૪

એરંડિયું તેલ ૧૬ ઑસ, રેકટીફાઇડ
રિપરિટ ૩ ઑસ ઑઇલ નટમેગ ૩૦ ટીપા,
ઑઇલ રોઝમરી ૧૦ ટીપા, ઑઇલ નેરોલી
૧૦ ટીપા, ઓટો રોઝ ૨૦ ટીપા, એને-સ
મઝક ૧ કુમ, આલકાનેટ રૂટ રંગ માટે
ખુબ પુરતુ

૧૫

સાફ કરેલું તલનું તેલ ૩ રતલ, આલકાનેટ
રૂટ ૪ કુમ, હીકી કાંગારા ૧ ઑસ, ઑઇલ
લવેન્ડર ૧ ઑસ, ઑઇલ વર્બેના ૧ ઑસ,
સફમું તેલ ૧ ઑસ

આલકાનેટ રૂટના કટકા કરી, તલના
તેલમાં નાખી, બે ત્રણ દહાડા લગી રહેવા
દો. પછી તેને ગાળી લઇ, તેમાં વાસકરતી
મુગધીઓ મેળવી, ખૂબ મિશ્ર કરી, સખ
બંધ કરેલા વાસણુમા બે દહાડા લગી રહેવા દો.

૧૬

સાફ કરેલું તલનું તેલ ૩૨ ઑસ,
આલકાનેટ રૂટ ૧ કુમ, ઑઇલ સિન્નેમન
૧૫ ટીપા, લવિંગનું તેલ ૧૫ ટીપા, ઑઇલ
રોઝ જિરેનિયમ ૨૦ ટીપા, ઑઇલ બર્ગેમોટ
૫ ટીપા, ઓટો રોઝ ૫ ટીપા.

તલના તેલમા આલકાનેટ રૂટની કટકાઓ
નાખી, એક કલાક લગી વોટર બાથ પર ઉકાળી,
છેવટે ગાળીને ૬ કુમ પાકી લો પછી તેમા
વાસકરતી બધી મુગધીઓ ભેરી, તેલને
ખુબ મેળવી, વાસણુને સખત બંધ કરી, આઠ
દહાડા લગી રહેવા દો.

૧૭

સાફ કરેલું તલનું તેલ ૨૪ ઑસ, આલકા-
નેટ રૂટ ૨ કુમ, ઑઇલ બર્ગેમોટ ૬ કુમ,
ઑઇલ લેમન ૩ કુમ, ઑઇલ રોઝમરી ૨

(૧) વાળ તેલ બનાવવા માટે કોપરેલ ના બીજું
વનસ્પતિનું તેલ સાફ કરવાના બે પ્રયાગો આ છે -

૧ કોપરેલ તેલ પાચ રતલ, લિસ્ટુ નંગ ૧૦.

તેલને ગરમ કરી, ચુલા પરથી ઢતારી લો
અને પછી તેમા લિસ્ટુરે રસ નાખી, ખૂબ દહાડો
(આ વેળા તેલ ગરમ હોઇ, તેના ઊંચા બદાર
ન ઉડે તેની કાળજી રાખવી મુકરી છે) પછી એને
બાર કલાક લગી ઠંડવા દઈ, છેવટે કપડામાંથી
ગાળી લેજો

૨-કોપરેલ તેલ ૧૦ તોલા, ગુલાબજળ ૧/૨
તોલો, નાયરવેલના પાન ૨

પહેલા તેલમા ગુલાબજળ નાખી, ગરમ કરી
હલાવે. પછી તેમા પાનના કટકા કરી નાખો
અને ફરી વાર દહાવતા રહો થોડી વાર પછી
તેલને ચુલા પરથી ઢતારી લઈ ઠંડવા દો. ઠંડું
પડતા કચરો તળિએ બેસી જશે. હવે તેલ હપરથી
નિતારી લઈ, ગાળી લો.

કુામ, ઓહલ નેરોલી ૧ કુામ, ઓહલ લવેન્ડર
૨ કુામ, ઓહલ ઓરેન્જ ૧ કુામ, ઓહલ
રોઝ ગિરેનિયમ ૨ કુામ. કનવેરિડીન ૩
એન, બાલસમ પેર ૨ કુામ.

તપના તેમમાં આસક્રનેટ રૂટની કદમીઓ
નાખી, ૨ દદાડા સગી રહેવા હો ખખી
ગાળી લઈ, તેમાં કમવાર બીજ સુખી
ઉમેરી, નેલને પંદર મિનિટ સગી ખૂબ મિશ્ર
કરી, પછી બીજ સુખી ઉમેરી, ફરી વાર
તેમને ૧૫ મિનિટ સગી ખૂબ મિશ્ર કરે
એ પ્રમાણે બધી સુખીઓ મેળવી ત્યા
બાદ, બાલસમ પેરને સદર ચરખ કરી પીડ-
ળાવી, તેમજ તેમમાં ઉમેરી, ખૂબ દબાવી,
તેમને બીજ લાસખુમા ૧૫ દદાડા સગી
રહેવા હો.

વાળ-તેલ

આ આગમજ ઇલાવલા-અને આજે ઇલા-
વલા પ્રયોગોથી ૧૫૪ બુલ-૫૨ ૧૫ પ્રયોગો
આરે કમરના અંક ૩૮ ૩૫, ૮૩ અને
૯૩ માં અંકો મંગાનો કીમત પંદર આના

૧૮

એ-ઓરેઝ ઓહલ ૧૦ ઓહલ, ઓહલ
ગેરિમન ૧૦ કુામ, ઓહલ બર્ગેમોટ ૧૦
ટીપાં, ઓરો રોઝ ૧૦ ટીપાં, ઓહલ ઓરે-
ન્જ હાલવર ૨૦ ટીપાં, ઓહલ કદમ ૨૦
ટીપાં.

૧૯

આર કોપુ નખુ તેલ ૫ ઓહલ, ઓહલ
એ રિએમ ૧ કુામ, ઓહલ રોઝમરી ૫૦
ટીપાં, ઓહલ લવેન્ડર ૩૦ ટીપાં, લરિમનું
તેલ ૧૦ ટીપાં

૨૦

તપનું તેલ ૧૦૦૦ તોલા, ઓહલ લવે-
ન્ડર ૧૫ તોલા, ઓહલ બર્ગેમોટ ૧૦ તોલા,
ઓહલ ગિરેનિયમ ૫ તોલા

૨૧

એરોડિયુ તેલ ૨૪ ઓહલ, હીંગ નારસિમ
૨ કુામ, હીંગા ગેરિમન ૨ કુામ, આલકાનેટ
૨૮ ૨ કુામ

બનાવવાની રીત પ્રયોગ નં. ૧૫ પ્રમાણે

૨૨

કાપરેલ તેલ ૧૬ ઓહલ, સંદલનું તેલ
૩ ઓહલ, રોઝમ રોઝ ગિરેનિયમ ૨ ઓહલ,
ઓહલ લવેન્ડર ૩ ઓહલ, ઓહલ બર્ગેમોટ
૩ ઓહલ, ઓહલ પિટિડ એન ૧ કુામ

૨૩

કાપરેલ તેલ ૧૨૦ તોલા, વ્હાઈટ ઓર ૧
૪૦ તોલા, ઓહલ લવેન્ડર ૬ કુામ, ઓહલ
બર્ગેમોટ ૬ કુામ, સંદલનું તેલ ૬ કુામ,
આલકાનેટ ૨૮ ૩ કુામ

બનાવવાની રીત પ્રયોગ નં. ૧૫ પ્રમાણે

૨૪

આર કોપુ કાપરેલ તેલ ૧૦૨૬ રતન,
ઓહલ બર્ગેમોટ ૫ ઓહલ, ઓહલ ગિરેનિ-
યમ ૨૩ ઓહલ, એમિલ લેસિરેટ ૧૨૩ ઓહલ,
ઓહલ લેમન ૨૩ ઓહલ, લરિનિયોલ ૨૩
ઓહલ, ઓહલ લેમન ૩ ઓહલ, ઓહલ
હાલિયા ૩ ઓહલ

૨૫

આર કોપુ કાપરેલ તેલ ૧૦૨૬ રતન,
ઓહલ રોઝ ગિરેનિયમ ૩ ઓહલ, ઓહલ
લેમન ૫ ઓહલ, ઓહલ હાલિયા ૨૩ ઓહલ,
ઓહલ ઓરેન્જ ૨૩ ઓહલ

૨૬

કાપરેલ તેલ ૧૦૨૬ રતન, ઓહલ લેમન
૪ ઓહલ, ઓહલ બર્ગેમોટ ૩૩ ઓહલ, ઓહલ
ગિરેનિયમ ૩૩ ઓહલ, લરિનિયુ તેલ ૩ ઓહલ,
ઓહલ લવેન્ડર ૨ ઓહલ.

૨૭

કાપરેલ તેલ ૧૦૨૬ રતન, ઓહલ
બર્ગેમોટ ૧૦૩ ઓહલ, લરિનિયુ તેલ ૩

ઐસ તજનુ તેલ ૨ ઐસ યુલાબનુ અચર
(નકલી) ૪ ઐસ

૨૮

મીરી બદામનુ તેલ ૨૪ ઐસ આવકાનેટ
૩ ૧ ઐસ ઓધલ આરિગેનમ ૧ ડ્રામ
ઓધલ રૂઝમરી ૧ ડ્રામ, ઓધલ નટમેગ
૧૫ ગીપા, ઓધલ નેરોલી ૧ ટીપા એસેસ
મરક ૪ ટીપા

બનાવનની રીત પ્રયોગ નંબર ૧૫ પ્રમાણે

૨૯

બેન્ઝોઈક તિન ઓધલ ૧૦ ઐસ એધન
જેરિમન (ફોરેસ્ટ) ૧૦ ડ્રામ લવિગનુ તેલ
૧૦ ટીપા, ઓધન બર્ગેમોટ ૧/૨ ડ્રામ
યુલાબનુ તેલ ૫ ગીપા ઓધલ એરેન્જ ૨૦
ગીપા, ઓધન થાઇમ ૧ ટીપુ

બધાને કમચાર મેગવી, એક અઠવાડિયા
લગી રહેના હો.

૩૦

તન ૫ રતલ આમળા (ખી વગરના)
૧૦ રતલ, તનનુ તેન ૨૦ રતન

પહેલા તનને ખરત કરી માવો જેવો
બનાવી, પછી તેને આમળાની ભુકી અને તેન
સાથે મેળવી, યેગખડના વાસણમાં બારીને
એક મામ લગી તડકે રાખી થૂકા પછી
તેમાંથી ૧૦ રતન જેટનુ નેન કાઢી બુકું
રાખો અને બીજુ યોગ્યુ તલનુ તેન ૧૦
રતલ લઈ ઘિપના દવાવાલા મિશ્રણમાં ઉમેરી
ફરી વાર તેો એક માસ લગી તડકે રાખો
એમ છ માસ લગી ૬૨ માસે દવાવાલા
મિશ્રણમાંથી ૧૦ રતન તેલ કાઢી લઈ તેટ
લુજ નવુ તેલ ઉમે ના રહેો સાતમી વેળા
દવાવાલા મિશ્રણમાંથી બધુ તેન કાઢી લઈ
અગાઉ છ વેળા કાઢી રાખેયુ ૧૦-૧૦ રતન
તેલ પછુ એમા મેળવી શીશીઓમા બરી લો
આ આમળાનુ તેલ, કહેવાય છે કે
ખિઝાબની ગરજ પછુ સારે છે દરરોજ

અર્થો કનાક લગી વાળને આ તેવથી ઓળતા
રહેવાથી થોડા દહાડામાં સફેદ વાળ કાળા
થઈ જવાનુ જણાવાય છે .

૩૧

આમળાની ભુકી ૮ રતલ, તલનુ તેલ ૮
રતન, પાણી ૧૬ રતન

પહેલા પાણીમાં આમળાની ભુકી નાખી,
૨૪ કલાક લગી બીજવી રાખો. પછી એક
મોટી લોખડની મ્દામ લઈ, તેમાં તેન બારીને
ગરમ કરી લો. પછી તેલને યુલા પરથી
ઉતારી યુલાથી થોડે છેટે રાખી, ઘણીજ
સલાખપૂર્ક કઢાઈથી બને તેટલા દુર ઉભા
રહી, આમળાવાણુ પાણી મોટા ચમચ વડે
ધીમે ધીમે ગરમ તેનમાં નાખતા જવ આ
વેળા નેવ ગરમ હોનાથી ઉઠે છે અને તેથી
નઝીક ઉભેલા હોય તો દાઝી જવાય છે,
માટે ઘણીજ કાળજી રાખવી બધુ પાણી
તેલમાં મેળવી સુખ્ય ત્યાર પછી કઢાઈને ફરી
વાર યુલે ચઢાવી, બધુ પાણી બળી કે ઉડી
જાય અને ફક્ત તેનજ બાકી રહે ત્યાં લગી
ઉકળના હો. છેવટે કઢાઈને યુલા પરથી ઉતારી
લઈ તેનને એક અઠવાડિયા લગી દરવા હો
અને ત્યાર પછી ગાળી લઈ, શીશીઓમાં
ભરી લો.

[નોંધ.-જો ગરમ તેલમાં પાણી મેળવજ
જોખમભર્યું જણાય તો ઠંડા તેલમાં પાણી મેળવી,
પછીજ તેને ગરમ કરવું]

૩૨

સીસમના છોડા ૧૦ તોલા વાળો ૫
તોલા પાહડી ૨૧૨૦ તોનો મોય ૫ તોલા,
કપુર કાચલી ૨૩૨ તોલા પાણી ૪૬૬ રતલ,
કાપરેન તેલ ૪૬૬ રતલ

પ્રથમ બધી નકકર ચીઝોને અધકચરી
વાગીને પાણીમાં નાખી, ૨૪ કલાક લગી
પનાળી રાખો ત્યાર પછી તેને યુલે ચઢાવી
એટલુ ઉકાળો કે બધુ પાણી બળી યા ઉડી

જ્યાં માત્ર ૧ રતન પાણી બાકી રહે પછી તેને નીચે ઉતારી ૬ કુ પાડીને કપડામાંથી ઝાળી લઈ તેન મેળની પાછુ ચૂને ચઢાવી, અહિ લગી પકાવે કે જ્યુ પાણી ઉડી જઈ માત્ર તેન બાકી રહે .

આ તેન ધુવેલનુ તેન ગહેવાશે

૩૩

અયતનનુ તેલ ૧ નઈ ૮ યુલાળનુ અતર ૧ કુમ ઓછન ૧ કમરી ૧ કામ આલકાનેટ ૨૮ અપ પુરવ

બનાવવાની રીત પ્રયોગ નંબર ૧૫ પ્રમાણે

૩૪

બદામનુ તેલ ૫ તોલા મેવાનુ તેન ૫ તોલા ઓછન બગેમો ૩૦ ટીલા રતન ભેત અપ પુરવા પ્રમાણમા

બનાવવાની રીત પ્રયોગ નંબર ૧૬ પ્રમાણે આ તેનના ઉપયોગથી માયાનુ ૬૬ થયુ મટે છે

૩૫

મેદી ૪ તોલા, એચ્ચી ૧ તોનો વાગો ૪ તોલા સુખડ ૫ તોલા કચુરો ૫ તેના કચુર ૧ તોનો આમળા ૫ તોલા મોચ ૫ તોલા અલ્લી ૪ તોના થડેલા ૪ તોલા યુલાળ-પાદડીઓ ૧૦ તોના પાણી ૮૦ તોલા ૨૧૨૭ ડેપરેલ ૨૦૦ તોલા

બધી નક્કર ચીજોને બોખરી કરી પાણીમા નાખી ૨૪ કપાડ લગી બીજવા દો પછી એને ચુને ચઢાવી ઉકળવા માટે ૩ તેલ ઉમેરી ત્યાર બાજી ઉકાળો કે બડ પાણી બગી યા ઉડી જઈ, માત્ર તેલજ બાકી રહે પછી ૬ કુ પાડીને ગાળી લો

આ ચયુ અદબી તેન પસડ દોપ તે એમા મનપસદ તૈયાર સુગંધો તેમજ રમ પથુ મેળની સકારો

૩૬

અયતનનુ યા તલનુ તેન ૮ ઓસ બદામનુ તેલ ૮ ઓસ ઓછન ઓરિગનમ ૧ કુમ ઓછન લવે ડર ૧ કુમ આ તેલ વાળી દાલના બસ ઇવાજ રહે છે .

૩૭

સુકા આમળા ૫ શેર પાણી ૫ શેર કાપરેન તેન ૪ શેર લીલા આમળાના પાદડા ૨૦ તોના ઓછન બગેમો ૩ તેનો ઓછન જોશિમન ૩ તોનો

પ્રથમ સુકા આમળાને પાણીમાં બીજવા ઉકાળા કરવો જ્યારે પાણી બગી જઈ ૩૬ ૨ શેર જેટલુ બાકી રહે ત્યારે તેન ઉમેરી થીમે આથે ઉકાળના રહી જ્યારે બધુ પાણી બગી જઈ ૩૬ તેન બાકી રહે ત્યારે તેમા લીલા આમળાના પાદડા ની ચટણી બનવી ઉમેરી થોડી વાર લગી તેનો વધુ પાકવા લખ પછી ઉતારી ૬ કુ પાવા પછી ગાડા કપડામાંથી ગાળી લઈ એક સુગંધી તેનો ઉમેરી દેવા આ ઉપદ આમળાનુ તેન ધરી

૩૮

રેનીક ઓસિડ ૧/૨ કુમ બદામનુ તેન ૬ કુમ નારંગીનુ તેન ૨૦ ગીપા ગિતસરીન ૨ કુમ આમળા રોલી ૨ ગીપા

અમાને મેળની લો આ તેના નિર્મિત વાગમથી વાગ કામ થા છે

૩૯

તલનુ તેલ ૨૦ રતમ ઓછન કેનથેરો હંડસ ૧ ઓસ એ ઇન બગેમો ૧ ઓસ ઓટો મરક ૩ એમ ઓછન લવે ડર (જુલ)નુ ૩ ઓસ ઓછન રાત્રમરી ૨૩ ઓસ સદલનુ તેલ ૩ ઓસ કોકમનુ ૧ ઓસ અમાને મેળની ત્રણ ચાર દહાડા લગી રાખી મુકી પછી ગાળી લો

(અનુસંધાન પાના ૧૬૨ પર)

૨

મુદ્રાક્ષરોની ગોપ જોડયે
અસંખિત હાપકળાના તેજની
દયરની સાગ્યાત. એ ગોપ
થયાને આજે લગ્નનમ પાત્ર
સરીઓ પીની યુગી છે, પરંતુ
એણે એ ૫૦૦ વર્ષમાં જે
મદાન પરિસ્તનો જોયા અને
અનુભવ્યા છે, તે ભાગેજ
કોઈ જીજ્ઞાસો જેવા દશે

હનિદાસ કહે છે કે મુદ્રાક્ષરોની ગોપ
૧૪૫૫-૧૬૫૬માં જર્મનીએ કરી તે ગોપની એ
ગોપ છેકજ પ્રાથમિક દશામાં-એટલે અપૂર્ણ
ગરૂપમાં-દત્તી જર્મન-સીરા તે ૫૭૫
મધ્યા મધ્યા અને ૭ વર્ષ ૫૬૬, ૧૪૭ -
૧૪૭૨માં તેઓ એક પુત્રે મુદ્રાક્ષર ગણાતા ના
સરળ થયા

સમય રીતનો ગયો તેમ તેમ સાદમિકો
એકેકેક સ્વમ આગળ વધતાજ મયા મુદ્રાક્ષરોની
મજૂતી માટે વિવિધ પાત્રોમાં વાપરતાના
અખતરઓરે કરાયા સાગ્યા સીરો, કસમ અને
ગરૂપ-પાત્ર ઉપરાંત તાપાની ગેગલગી પત્ર
મયા સાગી અને કસમ એક દશ સગી મુદ્રાક્ષરોની
ગોપ સંપૂર્ણ જે ૬૬ મધ્ય મધ્ય પરતુ દગીતમમાં
તે દશ અપૂર્ણજ દત્તી દશ સગી ન મુદ્રાક્ષરોના
એક મગ્યા માપની પદ્ધતિ ચોખ્ખા દત્તી,
ન જનાર માટે પત્રો અને ૧૫૮૦-૮૨
જગી દત્તે તે હાપખાત્ર પોતાને તેમજ મુદ્રાક્ષરો
પોતે જના તે પેત્રોજ દાય-મગીતરીએ જનતા,
એટલુજ નદિ પાત્ર દરેક હાપખાત્ર પોતાની
પમ્દશી મજૂત તે જુદા જુદા માપજ
પાત્રો દે છે, એક હાપખાત્રના મુદ્રાક્ષરોનો
ગેગ જીગ્ન હાપખાત્રના મુદ્રાક્ષરો કોઈ કદીએ
મગ્યો નહિ.

ગરૂપજ માપની આ ખોટ ૫ પુકોને

હાપકળાને જે પ્રકાર આજે સર્વે પ્રચલિત છે, હાપખાત્રના
જે પ્રકારથી સામાન્યજનો જુગજ પરિચિત થઈ ચુક્યા છે અને જે
પ્રકાર દશાએ આ પત્ર-“કમર”-હાપ છે, તે પ્રકારના મુજબ
સાધનોમાં મુદ્રાક્ષરો-અર્થાત હાપકળાના બીજાઓ-પાત્ર એક છે
અને તેમના વિના કેઈ હાપખાત્ર, હાપખાત્ર કદેવડાવવાપાત્ર
દોષ નથી પરંતુજ મુદ્રાક્ષરો વિના હાપખાત્ર અસ્તિત્વમાં આવી
સકતુજ નથી

મુદ્રાક્ષરોના હિતિદાસ અને જનારની પદ્ધતિનો દુક પરિચય
અરે આપવામાં આવી છે

સાવની દત્તી, અને તે દુર કરવા અજુક પ્રયોગો
પત્ર થતા ગરૂતા દત્તા ૭૭૫ ૧૭૩૬ સગી
તેમને સા નિગયાજ મગી રડી ૧૭૩૭માં
કાન્સના પિવર સાવમન ફાગનિયરે પ્રાથમિક
‘પોપ-૨-૫૬૬’ની ગોપી અને ચોક્કસ વો
પદ્ધતિ એક એ રીતે તેને અપૂર્ણ કરી.
જમ, દવે એકમજમા માપના મુદ્રાક્ષરો જનતા
થઈ ગયા

જેનાદ દશ ૭૫-૬૫૫ની અપરિચિત
દત્ત સિદ્ધિ હાપકળાને આરંભ વિવિધ
દશાને [જનમ ૧૬૬૨-૧૭૬૬ મગ્યો] કયો.
તે પોતે જર્મની દરમ, હાપકળા થીજી
આનો અને ૫ રીતમાંમાં હાપખાત્ર ‘પોપ’.

આટલાટુ ૭૫ ૫૫૫નિમર મુદ્રાક્ષરોનો
વેપાર તે છેક ૧૮૬૮માં આરંભયો. એનું
માન મહત્તુ અમેરિકાના મદસિક રીડે મુક્યો.

એ વાતને આજ ૧૦૦ વર્ષ સીની મુક્યા
છે એક સરીમા મુદ્રાક્ષરોના પંધાએ જે અજુજ
નિકામ રાખે છે, તે હોઈ પણ અજાનીએ
મકિન જનારના વિના નદિ જ ગરૂ આજે
દુન્યાની જગી મુજબ વિવિધતા મુદ્રાક્ષરોનો
છે, એટલુજ નદિ પત્ર દરેક વિવિધતા કસમજ
પ્રકારના મુદ્રાક્ષરો જાતે છે.

મુજરાની મુદ્રાક્ષરો પોતાના હનિદાસો
અને જુદ વધારે જુદા નથી. ૧૭૮૦માં

એક ગુજરાતી પંચાગત પ્રકાશન, તે વેળા જે તેમ કરી બનાવાયલા ગુજરાતી મુદ્રાક્ષરોની ખબર આપે છે એ સાદસ એક પારસી બાઈનેા હતો એક બીજા પારસી બાઈએ ૧૭૬૭મા બીજા મુદ્રાક્ષરો બનાવ્યા અને પત્રી, ૧૮૧૨મા મહાબાન કુટુંબે મુદ્રાક્ષરો બનાવવાની બનદાર શરૂઆત કરી હુંકમા ગુજરાતી મુદ્રાક્ષરો બનાવે બગેજ ૧૨૫ વર્ષ થયા છે અને જા કે, બીજા સિપિયોના મુદ્રાક્ષરો મુકાબ્યે ગુજરાતી મુદ્રાક્ષરોની તરકકા ધમ્વીજ ધીમી ગતિયે થઇ છે, હતાય આજેના નાના મોટા મળી લગભગ ૨૦ તરકના ગુજરાતી મુદ્રાક્ષરો હરતીમાં છે અત્યત આ સખ્યા ગણુવતી વેળા એ કુલુનુ વ્તેષએ કે, તરક (Puccas)ને અગે ગુજરાતી મુદ્રાક્ષરો હજી પછાત ક્ષામા છે જુદી જુદી તરકા છે ખરી, પણ તે યા તે જુદી જુદી ફોટીઓની જુદી જુદી મેટ્રીસોનુ પરિણામ છે, યા કાઢક સુધારા વધારાનું જે હોય તે, એ ફેરફાર એટલો તો નજરો છે કે, દેખારમા બને તરકો ગણી લેવાય, વારતવમાં ગણુત્રી કરતા બીજા નિષિયોના મુદ્રાક્ષરોની હોય છે તેજી જુદી જુદી તરકો ગુજરાતીમા માત્ર ત્રણ આર છે એકક, નાના મોટા કદ અને સામાન્ય યા જાકા (Black or Bold) મુદ્રાક્ષરો તો છેજ પણ તે, ઉપર કહયુ તેમ, એકજ તરકના ગણાય છે

ગુજરાતી મુદ્રાક્ષરોના જે ૮ નજના મુખ્યશૂંક પર આધાર છે, તે ગુજરાતી મુદ્રાક્ષરોના આ જુદા જુદા ૬૦ બતાવે છે

૧	શ્રી લાઇન	૩૬	પોઇન્ટ
૨	દુ લાઇન	૨૪	"
૩	ગ્રેટ પ્રાઇમર	૧૬	"
૪	સવાઇ બ્લોક	૧૪	"
૫	સરાઇ	૧૪	"
૬	પાયકા બ્લોક	૧૨	"
૭	પાયકા	૧૨	"
૮	રમેલ પાયકા	૧૧	"

એ મુદ્રાક્ષરોની તરક કે ટપાર વિશે વધુ ઉંડાણમા ઉતરવાની અગે સુરેત નધી અત્યત, તેમના કદ વિષે એક ખાસવાત પાદ રાખનાની છે શ્રી લાઇનના મુદ્રાક્ષર સાથી મોટા નધી-એથીય મોટા મુદ્રાક્ષરો બને છે એટનુંજ નદિ બગે રમેલ પાયકા સાથી ન્હાના નધી, એથીય ન્હાના મુદ્રાક્ષરો બને છે

અને, આ તો ગુજરાતી મુદ્રાક્ષરોની વાત થઇ અગેત્રી મુદ્રાક્ષરો પણ કનબધ પ્રકારના આવે છે જેમનામાના મુખ્ય આ છે

સિકસ લાઇન	૭૨	પોઇન્ટ
ફાઇવ લાઇન	૬૦	"
ફોર લાઇન	૪૮	"
કમલ ગ્રેટ પ્રાઇમર	૩૬	"
કમલ ઇનિયસ	૨૮	"
દુ લાઇન	૨૪	"
પેરેગ્રાફ	૨૦	"
ગ્રેટ પ્રાઇમર	૧૮	"
કોનમિયન	૧૬	"
ઇનિયસ પાયકા	૧૨	"
રમેલ પાયકા	૧૧	"
લોગ પ્રાઇમર	૧૦	"
બરગોતસ	૯	"
ક્રિનયર	૮	"
મિનિયન	૭	"
નોન પર્ન	૬	"
અગાટે	૫	"
પર્ન	૫	"
કાયમ-ક	૪	"
ક્રિનિય-ક	૪	"
એકસેનસિયર	૩	"
માઇકોરપીક	૨	"

(૧) ૧ પોઇન્ટ એટલે ૧ ઇચનો ૭૨મો ભાગ એમ, ૧૮ પોઇન્ટના મુદ્રાક્ષર એટલે ૩ ઇચના મુદ્રાક્ષર, ૩૬ પોઇન્ટના મુદ્રાક્ષર એટલે ૬ ઇચના મુદ્રાક્ષર અને ૭૨ ઇચના મુદ્રાક્ષર એટલે ૧ ઇચી મુદ્રાક્ષર

૩

મુદ્રાક્ષગની જનાવટ માટે તથા ચીઝો
ઝૂરી છે —

૧, મુદ્રાક્ષ-ચંદ્ર

૨, જે તે મુદ્રાક્ષગની મેટ્રીમો

૩, મુદ્રાક્ષ-ધાતુઓ

મુદ્રાક્ષર ચંદ્ર ન્દાના મ્હોટા માપના
પાંદેરાથી આવે છે એમા જોડવણ એવી હોય
છે કે, જે તે મુદ્રાક્ષર-મેટ્રીસ જોડીને, ૫૪
અવાનના, તેજ પ્રકારના મુદ્રાક્ષરો અને છે એ
ચંદ્રમા મુદ્રાક્ષ-ધાતુને પીચગાનના માટેની ખાસ
જોડવણો ૫૫ હોય છે, જેથી શરૂઆતમા
નક્કર મુદ્રાક્ષર-ધાતુ મુકી દેવામા આવ્યા હતા,
તે ૫૪મા જ પીચગા, તેમાથી મુદ્રાક્ષરો જની,
ફરી વાર નક્કર ઉપે ૫૪માથી જાદિર પડે છે
આ બધું કામ ચંદ્રમા લગભગ આપોઆપ
થતુ દોષ, એની અડધ જોડા જોડી હોય છે ૨
આમથા મ્હી મુકાવું છે તેમ, ૫૪ ન્દાના
મ્હોટા માપના હોય કે ૫ પોષ-ટયા ૨૪
પોષ-લગીના મુદ્રાક્ષરો જનાવી સકે અને
દાય વડે જનાવી સકાય જોડા ચંદ્રની કીમત
૩ ૮૫૦ છે, પરંતુ મ્હોટા ૫૪ની કીમત
૫૫ હોય જે દેખીતુ છે

મુદ્રાક્ષર-મેટ્રીમો જોવાની અને જીજી
ધાતુઓની જનાવટમા આવે છે એમા જે
તે મુદ્રાક્ષરો દેખાવ દુનકુ કાતરેનો હોય
છે, જેથી તેમા જ મુદ્રાક્ષરો જનાવી સકાય

આ મેટ્રીસોની કીમત કંઈ સગતી નથી હોતી,
આપજે ત્યાના કરીગરો ૫ મે જનાવી વેસાતા
તે એક કમક મોટી અને છે, ૫૫ જે
પાંદેરાની જનાવટની ખર્ચદાય તે, મેટ્રીસ દીઠ
૩ ૫૦થી ૭૫ આપવા પડે છે,

(૨) આ રીતે તેમા જના મુદ્રાક્ષરો દર
સપેર નથી દોતા તમે પસોને સાક કરી, એક
અરખા કના કરવા પડે છે એ કામ દાય કરી-
નરીએ ૫૫ થાય છે અને ૫૪-દારાઈ કરી
સાક છે

નકાવંત હુનરો.

હુનરો કેટલા અથા નકાવંત હોય છે ?
તમેય આજેજ પોતાને અનુકૂળ એવા
એકાદ હુનર કમવા મહી પડે તે તમને
સારી કમાણી કરી અપાશે

અને એ હુનરની શુભ માહિતી માટેજો
કમરની સેરાઓ તૈયારજ છે ને ? આજેજ
નીચની દુકં માદીમાથી તમારા મનપસંદ
હુનરના અકો મંગારી લો અથવા ૩૦૦
હુનરોની પુરી વાદી માટે ૨૮ પાનાનું ઉપયોગી
સચિપત મુકત મંગાવો

આદિરાત પત્રિકાઓ-તદ્દન સરળ રિત
પુત્રએ થાય એવા નકાકારક ૫ થો કમરનો
અક ૬૬મે

કી ૪ આના
હીનસીન-કીમતી જડીની રાપણી વિશે અંક
૮૬મે

કી ૪ આના
દાષપ નાઈદેની રિખન-જુની રિખનમા ફરી
વાર શાહી પુરી, નવી જનાવટી અક ૧૦૦મે

કી ૪ આના
દાંકણી-જનાવટ અક ૧૦૦ મે કી ૪ આના

રિટ્ટીલક પાણી-જનાવટ વિશે અક ૭૮મે
કી ૪ આના

રિટ્ટેમ્બર-રંગો મુકા અને ધોષ સકાય એવા
જુદા જુદા રંગના ૨૬ પ્રોગો અંક ૬૮મે

કી ૪ આના
દુધીકેર અર્થાત દિકેટામાકુ-એક નમ્મ

પરથી અને નકનો જાવવાનું સાપન ૫૨ મે
જનાવો અક ૩, ૭૬ અને ૧૦૮મે

કી ૧૧ આના
તમતમતી ચરણીઓ-ખાવ પદાર્થોની ૩૬

૩૫ સ્વાદિષ્ટ ચરણીઓના ૨૮ ગુપ્તઓ
અંક ૩૧, ૩૨, ૭૮ અને ૮૧મે

કી ૧૪ આના
[જુઓ પાનું ૧૮૦]

મુદ્રાક્ષર-ધાતુઓ વિવિધ પ્રોગો પ્રમાણે બનાવાય છે સંદેનાઇથી એકમે, અઞ્ચત અને ટકાઉ હોય, અને સરળી પડે એવી ધાતુ તે ઉપરાંત મુદ્રાક્ષર-ધાતુ થોડાક પ્રમાણે ભૂત પ્રોગો આ રદયા --

(૧) મીસુ ૫૮ રતન, સુરમા-ધાતુ ૨૬ રતન, કલક ૧૫ રતન, તાણુ ૧ રતન

ભુગી ભુગી ધાતુઓ જુદી જુદી ગરમીએ એકબીજાની હોનાથી મુદ્રાક્ષર-ધાતુ બનાવવામાં ખાસ કાળજી લેવી પડે છે સામાન્યતઃ તાણુ ૧૬૬૬° એ, સુરમા-ધાતુ ૮૦૬° એ, મીસુ ૬૧૭° એ અને કલક ૪૪૨° એ પીગળતી હોય, એને પીગળાવવા અને એક તવાની કિંમત ખામ અનુભવ માગી ને છે આ પ્રોગ માટે મિલનર એ કે ૬ પ્રથમ પૂર તાણુ તથા સુરમા-ધાતુ અને અર્ધા ભાગતુ મીસુ લખ, પીગળાવે પીગળાવત પડી તેને મરાવર હનાડીને એકજીવ કરી, માકીનુ સીસું કીમેરી તેન મળી જાય પડી કનમ રેડી, તેક પીગળીને એકજીવ થાય ત્યારે તેની ઉપરથી મેન દુર કરી, મિથ-ધાતુને દારી લે

(૨) મીસુ ૭ રતન, સુરમા-ધાતુ ૧ રતન

(૩) મીસુ ૬ મણ, સુરમા-ધાતુ ૧ મણ

(૪) જસન ૬૩ રતન, મીસુ ૩ રતન કલક ૩ રતન, તાણુ ૨ રતન

(૫) મીસુ ૭૧ ભાગ સુરમા-ધાતુ ૨૨ ભાગ, કલક ૩ ભાગ

(૬) મીસુ ૭૫ ભાગ, સુરમા-ધાતુ ૨૫ ભાગ

(૭) મીસુ ૫ ભાગ, સુરમા-ધાતુ ૧ ભાગ

(૮) મીસુ ૧૦ ભાગ, સુરમા-ધાતુ ૧ ભાગ

(૯) મીસુ ૧૦ ભાગ સુરમા-ધાતુ ૨ ભાગ, મિરમથ ૧ ભાગ

[૧૮૦]

[પાના ૧૭૬ થી આગળ]

તરવેન્ડાઈન અને મુકલિધસ-ખગ અને તકલી તેન બનવાની માદિતી અંક ૫૪, ૩૩, ૫૩ અને ૬૬ મો કી ૧૩ આના

તરવેન્ડાઈન અચાર-કરી, વિંશુ સાગર, સવ-જમ મોગ અને મરયાના અચારો નવાવવા અંક ૭૬ મો કી ૪ આના

તરવેન્ડાઈન એમેન્સો-અંક ૩૧, ૩૬, ૩૬, ૫૪ અને ૫૫ મો કી ૧૫ આના

તરવેન્ડાઈન સુગ ધીઓ અને ગાજુગાન મામ-ઓયો-અતરો, રોષન પાવડર, પોમેઝ, મેન કલમ જન, ફેર આઈન, કો'ક કીમ, લોસન, નખ-ગોલનશ ૧ બનાવવા અંક ૮૭, ૬૩ અને ૮૭ મો કી ૧૨ આના

તંબાકુ-રોપણી અંક ૪ મો કી ૩ આના

તંબાકુની બનાવટો-ખર્ચીરા ગીંદણી ઝરદા, તમક દોકતા, મુરતી ૧ બનાવવા ૪૮ પ્રોગો અંક ૭ મો કી ૪ આના

તાડનો ગોળ-નવાવડ રિયે અંક ૮૮ મો કી ૪ આના

તારના ખીલા-નવાવડ રિયે અંક ૧૦૨ મો કી ૪ આના

તુવેર-સાવેતર રિયે અંક ૪૧ મો કી ૩ આના

તેલ-ધાણી-તેન પીનવાને સગળ ગદકીલોશ અંક ૮૬ અને ૮૮ મો કી આઈ આના

તેલ-રંગ અર્થાત પેઈન્ડર-કાળા, પીળા, લાલ જન, સફેદ વ તેન-રંગ બનાવવાની સચિત માદિતી અંક ૬૩ મો કી ૪ આના તેવાન કપડાં-સારો હતા ખૂબ નકાવત ઉલોગ અંક ૬૬ મો કી ૪ આના

તેલ-કાપડ એને Oil Cloth ને નવાવ અંક ૧૦૩ મો કી ૪ આના

થુવેર-કાપડ અડમાથી ધન ગોળવનુ કે રિસ્ટન લેખ અંક ૫૩ મો કી ૩ આના

[છેલ્લુ ભુઓ પાના ૧૮૧ મર]

- (૧૦) સુરમા-ધાતુ ૧૮ ભાગ, સીસું [પાના ૧૮૦ થી આગળ]
૭૦ ભાગ, તાંબુ ૨ ભાગ, કલ્ક ૧૦ ભાગ ઘોડીક વાનીઆ-પ્રકાર પ્રકારની ખાંડાની
(૧૧) સીસું ૬ ભાગ, કલ્ક ૨ ભાગ, સ્નાદિષ્ટ વાનીઆ વિષે. અંક ૩૦, ૩૮, ૪૮,
સુરમા-ધાતુ ૨ ભાગ. ૫૭, ૬૧, ૬૮, ૭૦ અને ૭૧ મો
કી. ૩. ૧-૧૨-૦
દવાસાઢી-૬૭ આતના ટીંકચરો ખનાવવા.
(૧૨) સીસું ૫૫ ભાગ, સુરમા-ધાતુ ૨૫ અંક ૬૪ અને ૬૮ મો. કી. ૮ આના
ભાગ, કલ્ક ૨૦ ભાગ. હંતમજન-ભૂકી, પ્રવાહી અને પેરેટના ૪૬
(૧૩) સીસું ૫૫ ભાગ, કલ્ક ૧૫ ભાગ, ગુરખાઓ અંક ૪૧ મો. કી. ૩ આના
સુરમા-ધાતુ ૩૦ ભાગ. દડમ-વાવેતર અને ઉપયોગો. અંક ૩૬ અને
(૧૪) સીસું ૧૦૦ ભાગ, સુરમા-ધાતુ ૮૫ મો. કી. ૭ આના
૩૦ ભાગ, તાંબુ ૮ ભાગ, ગિરમય ૨ ભાગ, હાંત ખોતરણી-એટલે *Tooth Pick* ની
કલ્ક ૨૦ ભાગ, નિકલ ૮ ભાગ. ખનાવટ અંક ૧૦૧ મો. કી. ૪ આના
(૧૫) સીસું ૬ ભાગ, જસત ૬૦ ભાગ, દિવાસળી-ખનાવટ અને ઉઘોગ. અંક ૪૬,
તાંબુ ૪ ભાગ. ૭૩ અને ૭૬ મો. કી. ૧૧ આના
(૧૬) સીસું ૬૬ મો. ભાગ. સુરમા-ધાતુ દુધમાંથી દબલત-દુધની ખનાવટો દ્વારા ધન
૧૬ મો. ભાગ, કલ્ક ૬૬ મો. ભાગ. મેળવે અંક ૬૩ મો. કી. ૪ આના
(૧૭) સીસું ૬૬ મો. ભાગ, સુરમા-ધાતુ દુધાનિ-૩૫ વિષે હુંક વિગતો. અંક ૬૮ મો. કી. ૪ આના
૧૮ મો. ભાગ, કલ્ક ૨૨ મો. ભાગ. ધાણા-વાવેતર વિષે. અંક ૭૭ મો. કી. ૪ આના
(૧૮) સીસું ૭૫ ભાગ, સુરમા-ધાતુ ધાતુ પોલિશ-સુકા અને બીના ધાતુ પોલિશ
૨૩ ભાગ, કલ્ક ૨૨ ભાગ. ખનાવવા. અંક ૭૩ મો. કી. ૩ આના
(૧૯) સીસું ૬૦ ભાગ, કલ્ક ૧૫ ભાગ, હુસાઇ કામ-*Lowndry* કિંવા પોળી પ્રવૃ-
સુરમા-ધાતુ ૨૫ ભાગ. નિના ખાસ સચિત લેખો. અંક ૬૮ અને
(૨૦) સીસું ૮૦ ભાગ, સુરમા-ધાતુ ૮૬ મો. કી. ૮ આના
૨૦ ભાગ. અને, વાદ રહે કે આ તે એક દુંડીજ
(૨૧) જસત ૮૬ થી ૯૩ રતવ, કલ્ક વાદી છે. આવા ૩૦૦ જેટલા ખાસ ફુનરોની
૬ થી ૯ રતવ. સીસું ૨ થી ૪ રતવ, તાંબુ માદિતી કુમરમાંથી મળી સકે છે.
૨ થી ૪ રતવ. લેખતા અંકોનો ઓર્ડર આજેજ મોકલી
(૨૨) સીસું ૪ ભાગ, સુરમા-ધાતુ ૧ દેખે. ૨ મે. તમને લેખના અંકો ખતમ થઇ
ભાગ. જાવ અને તમને પતાવું પડે. ઓર્ડર સાથે
(૨૩) સીસું ૭ મો. ભાગ, સુરમા-ધાતુ ૨૫ મો. ભાગ, તાંબુ ૩ મો. ભાગ. ટપાલની ટિકિટો વા મનીઓર્ડરથી પૈસા મોકલતાં
(૨૪) સીસું ૬ ભાગ, સુરમા-ધાતુ ૧ અંકોનું ટપાલ ખર્ચ દિવંદમા મચાવે યશે
ભાગ, આર્સેનિક ૩ ભાગ. લખો:-કમર ઓફિસ, સોદાચરવાડા, મુરત.

(૨૬) સીસું ૬૪ રતલ, સુરમા-ધાતુ ૮ રતલ, કલક ૧૨ રતલ, જસત ૧૬ રતલ.

(૨૭) સીસું ૬ રતલ, સુરમા-ધાતુ ૨ રતલ, જિરમ ૨ રતલ

આ અંગે ૨૮, ૨૯, ૩૦ અને ૩૧મા પ્રયોગો સ્પેસિયોસિટી મુદ્રાક્ષર-ધાતુના છે

(૨૮) સીસું ૧૬ રતલ, સુરમા-ધાતુ ૪ રતલ, કલક ૫ રતલ.

(૨૯) સીસું ૮૦૩ મણ, કલક ૩૩ મણ સુરમા-ધાતુ ૧૬ મણ

(૩૦) સીસું ૮૨ ભાગ, સુરમા-ધાતુ ૧૪૩ ભાગ, કલક ૩૩ ભાગ

(૩૧) સીસું ૮૨૩ રતલ, સુરમા-ધાતુ ૧૩ રતલ, કલક ૪૩ રતલ

(૩૨) સીસું ૬૪ રતલ, સુરમા-ધાતુ ૪ રતલ, કલક ૦ રતલ

આ પ્રયોગ ઇન્કોરપોરેટ માટેની મુદ્રાક્ષર-ધાતુનો છે

(૩૩) સીસું ૭૪ રતલ, સુરમા-ધાતુ ૧૮ રતલ, કલક ૮ રતલ

આ પ્રયોગ મોનોટાઇપ વંચમા વપરાતી મુદ્રાક્ષર-ધાતુનો છે

(૩૪) સીસું ૭૪૩ રતલ, સુરમા-ધાતુ ૧૫ રતલ, કલક ૭૩ રતલ

આ પ્રયોગ પછુ મોનોટાઇપ માટેની મુદ્રાક્ષર-ધાતુનો છે.

(૩૫) સીસું ૮૩ રતલ, સુરમા-ધાતુ ૧૨ રતલ, કલક ૫ રતલ

આ પ્રયોગ સિનોટાઇપ વંચમાં વપરાતી મુદ્રાક્ષર-ધાતુનો છે

(૩૬) સીસું ૮૫૩ મણ, કલક ૨ મણ, સુરમા-ધાતુ ૧૨૩ મણ

આ પ્રયોગ ઇન્કોરપોરેટ અને સિનોટાઇપની મુદ્રાક્ષર-ધાતુનો છે

જલદી મંગાવો થાઈલેન્ડ પ્રતો છે પ્રમાણભૂત પુસ્તકો રસોધાર તંત્ર

માનવ બદનના દરેક દરેક રોગના નિદાન અને તંત્ર ઉપચારની રીતો બનાવતુ આ સરળ ગુજરાતી ભાષામાં લખાયેલું પુસ્તક ૧૮ આવૃત્તિઓ જેવા નસીબાંત થયું છે. એજ એની લોકપ્રિયતાની સનદ છે. એમાં ૩૦૦ દર્દો આગળવાની રીત, ૨૦૦૦ સામાન્ય યાગ્ય ઔષધો ઉપરાંત ૧૫૦૦ શાસ્ત્રીય આયુર્વેદ દવાઓ બતાવવાની પુરેપુરી રિતો આપી છે ઘર-બેઘ બનાવી સડે એવું આ ઉચ્ચ પુસ્તક, ૮૭૦ પાના, પાકા કપડાની બાંધણી છતા— કીમત રૂ. ૩૦

મેડીકલ પ્રેક્ટીશનર

ઉપના પુસ્તક એવુજ ઉપયોગી આ પુસ્તક પણ સરળ ગુજરાતીમાં છે અને તેનાં અભિપ્રેયો જેવા અંગ્રેજી ટોકટરી-પ્રથમિયે જુદા જુદા દર્દો આગળવા તથા તેનાં ઉપચાર કરવાની રીતો, ખાસ કરી શારીરિક રીતો, દવાઓ બનાવવાની માહિતી, ઔષધી આયુર્વેદ-કે બનાવવાની રિતો ઉપરાંત આયોર્ગિક પદ્ધતિની માહિતી તથા પ્રતિ શારીરિક-કે કસન ચિરોડી, સમજ કિવા વનું આવશ્યક વિવેચન આપવામા આવ્યું છે છેવટે સેંકડો પ્રકારની અંગ્રેજી પેન્ટ દવાઓ બનાવવાની માહિતી પણ છે આમ ૪૭૫ પાનાનું દળદાર સચિત્ર પુસ્તક છતા— કીમત રૂ. ૨-૪-૦ નફાકારક હુન્નરો ભાગ ૧-૨

વિવિધ પ્રકારના હુન્નરોના સમગ્ર ૫૦૦ પાના સુધર છપાઈ છતા—

કીમત દરેક ભાગી રૂ. બે (દરેકનું ૮૫૫ અર્થ જુદું) લખો- કમર ઓફિસ, મોદાગરવાડા, સુરત.

[૧]

ધુલાઈ-કામની મુગમ્ત
પદ્ધતિઓ એ છે.—

૧, બાળી પદ્ધતિ
૨, સુકા પદ્ધતિ
બીની પદ્ધતિએ સુતગડ
અને દવકા રેશમીવાળીની
કપડાં ધોવાય છે, ત્યારે

ભારી રેશમી અને જાની કપડાં ધોવા માટે
સુકા પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરાય છે, જે નામે
'સુકા' છે જનાં દહીકતમાં સુકા નથી, બીની
છે. ખરેખર, એ સુકા અને બીની પદ્ધતિમાં
ફેર એટલો જ છે કે ત્યારે પહેલી પદ્ધતિમાં
પાણી, સાબુ, મોઝા ખાર કે જાંઝીમ પાવડરનો
ઉપયોગ થાય છે, ત્યારે બીજીમાં ઘાસેલ,
પેટ્રોલ, એન્ઝાઇન વ. વાપરવામાં આવે છે

ધુલાઈ-કામની આ બીની પદ્ધતિથી
કમરના વાચાઓ આ આગમત પરિશિત થતા
સુકા છે, આને અર્ધિ' મુકા પદ્ધતિ
હુંદાણમાં ગળુ કરીશ.

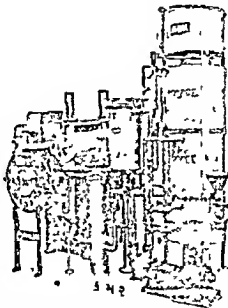
[૨]

ધુલાઈ કામની આ સુકા
પદ્ધતિ માટે ડઝનબધ
મિશ્રજોની ગોથ કરવામાં
આવી છે, જે દરેક પોત-
પોતાની અ.મુક વિશેષતા
ધરાવે છે અને તેથી
અમુક તમુક કપડાં સાફ
ત્યા માટે બંધબેસતા
થઈ પડે છે સામાન્ય રીતે,
એ મિશ્રજો આ ગળુ
વર્ગમાં રહેતી મર્યાદા એમ
છે:—

૧, અગમી ઉઠે એવા
મિશ્રજો.

ધુલાઈ કામ

ફાઈ ક્લીનિંગની પદ્ધતિ

કામર

૨, નર્દિ સળંગે એવા
મિશ્રજો.

૩, મિશ્ર મિશ્રજો.
મરોના કપડાં માટે સ-
ળંગી નર્દિ ઉઠે એવા કાર્પન
ટ્રાન્કલોગાઇડવાળા મિશ્ર-
જો ખાસ અનુકૂળતા
ધરાવે છે, પરંતુ અવ-

રતોના કપડાં વધુ નામુક અને વિવિધ-
રંગી હોવાથી, તેમને સાફ કરવામાં ખાસ
કાળજી લેવી પડે છે અને તેથી તેમને માટે
જુદા જુદા મિશ્રજોનો ઉપયોગ કરવો પડે છે.

એ તો નળીનું છે કે આ રીતથી કપડાં
સાફ કરવાનો અર્થ. કપડાંની મેલ વા ડાબવાળી
જગ્યાએ મિશ્રજુ લગાડી, બસ વડે સાફ કરી
લેવાનો છે એથી મેલ છુટા પડી ત્યારે છે પણ
સાફ કરવામાં આવેલી જગ્યાએ એક પ્રકારનો
ડાબ વા એમ કહો કે ડાબ નર્દિ, સ્વચ્છ-
ચિન્દ-પડી ત્યારે છે, જેમ ન થાય તે માટે
ખાસ કાળજી લેવી ખુસરી છે. કેટલાકો એ
માટેજ આખા કપડાને
એ રીતે સાફ કરવાનું
પસંદ કરે છે

એકક આ ક્રિયા યંત્ર
કારાય થાય છે. એ માટે
મિશ્રમાંનું યંત્ર શોધાયું
છે, જેમાં ગોડવળુ એ
છે કે અર્ધ મિશ્રજુ પહેલાં
ટાંકીમાં બરી દેવામાં
આવે છે અને પછી તેમાંથી
જોડતુ મિશ્રજુ ઉપયોગમાં
લેવાઈ, તેમાંથી બચેલું
મિશ્રજુ ફિલ્ટર કરી, પાણી
ટાંકીમાં પહોંચાડી ફેરાય

(૧) જુઓ ધુલાઈ-કામ બાબતના વિસ્તૃત
ટેબો માટે "કમર"ના ૧૮ અને ૮૬માં અંકો.

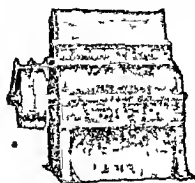
છે, તેથી મિશ્રજો ખુસરી પડવાનું વપરાય,
તેના જગાડ થાય નર્દિ

[૩]

હવે આપણે થોડાક મિશ્રણો જોઈએ—
સર્ગીની ઉઠે એવા મિશ્રણો

૧-ઇથિન ૪૦ રતન, બેન્ઝાઇન ૫૦ રતન, એમિલ એસિટ ૨ રતન, બેન્ઝાઇન સાથુ ૨ રતન

સાથુની કીણી કાતરણુ યા વર્ક-હાથ વડે યા ચિતોગાં બનાવેના યત્રો વડે-કરી લઇ,

વર્ક યત્ર

તણે પ્રનાઈઓ મેળરી, તેમા ઉમેરો અને હવાપીને ઓમગાની લઈ, પાપરો

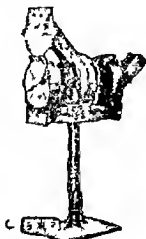
૨-પેટ્રોલ ૫૫
૫૫

૩-એસિટોન ૩૦ ઓસ, અન કોહલ ૩૦ ઓસ, બેન્ઝોલ ૩૦ ઓસ, બેન્ઝાઇન સાથુ ૨ ઓસ

૪-ઇથિલ એસિટ ૨૦ રતન, બેન્ઝોલ ૩૦ રતન, ક્ષાપલોલ ૩૦ રતન,

બેન્ઝાઇન ૧૯ કાતરણુ-યત્ર રતન, બેન્ઝાઇન સાથુ ૧ રતન

૫-બેન્ઝાઇન ૬૩ રતન, કાર્બન ટેટ્રાક્લોરાઇડ ૩૬ રતન, બેન્ઝાઇન સાથુ ૧ રતન

કમર

૬-બેન્ઝાઇન ૫૩ રતન, ટ્રિ-કોર-ઇથિન ૨૦ રતન, કાર્બન ટેટ્રાક્લોરાઇડ ૨૬ રતન, બેન્ઝાઇન સાથુ ૧ રતન.

નહિ સળગે એવા મિશ્રણો

૧-કાર્બન ટેટ્રાક્લોરાઇડ ૪૦ રતન, બેન્ઝાઇન ૪૦ રતન, ટ્રિ-કોર-ઇથિન ૧૯ રતન બેન્ઝાઇન સાથુ ૧ રતન

૨-કાર્બન ટેટ્રાક્લોરાઇડ ૮૮ ભાગ, બેન્ઝાઇન ૧૦ ભાગ, એસિટિનિકાઇડ મિશ્રણ ૨ ભાગ

૩-આલ્કિ ઓસિડ ૨૨૫૦ રતન, મેથિમ લેકસેન ૪૨૬ રતન, સેડિયમ હાઇડ્રોક્સાઇડ સોલ્યુશન ૫૦% Ben ૧૨૫૦ રતન, પાણી ૧૨૫૦ રતન, કાર્બન ટેટ્રાક્લોરાઇડ ૬૦ રતન

૪-એનિક એસિડ ૩૨૫૦ રતન ટ્રાઇ મેનોનાઇન ૩૨૫૦ રતન, ટ્રિ-કોર-ઇથિન ૮૦ રતન અનકોહલ ૧૩૨૫ રતન

મિશ્ર-મિશ્રણો

૧-બેન્ઝાઇન ૪૦ રતન, એમિટોન ૨૦ રતન, સાથુનું સોલ્યુશન ૨૦ રતન, એમો નિરેડ અનકોહલ ૩૦ રતન

૨-કાર્બન ટેટ્રાક્લોરાઇડ ૭૦ રતન, બેન્ઝાઇન ૨૫ રતન, સાથુનું મિશ્રણ ૫ રતન

૩-ઇથિલ ૪૫૨ ૩૦ રતન ઇથિન એસિટ ૨૯ ૩૦ રતન સાથુનું મિશ્રણ ૨૦ રતન એમોનિયેડ અનકોહલ ૩૦ રતન

(૨) એસિટિનિકાઇડ સોડિયમ સલ્ફેટ ડબલ સોલ્ટ ૧ રતનને પાણી ૧ રતન અને અલકોહલ ૧ રતનમા ઓગળાવી રાતભર કરવા લઈ, ખીલ સવારે નિતારી લેતા, મિશ્રણ તૈયાર પરી

(૩) આ મિશ્રણ બનાવવાની રીત એ છે કે ૬ ભાગ આલ્કિ ઓસિડ લઈ ૭ ભાગ ક્લોરિનો લગાઈનમા મેગ્નેશી, પાણી ૮૭ ભાગ ડિનેચર્ડ અલકોહલ મેગ્નેશી, ખૂબ હલાવી લેવું

(૪) આ માટે ડિનેચર્ડ અલકોહલમા ૧૦૦ એમોનિયમ ક્લોરાઇડ નાખી, એક રાત ભગી રહેવા લઈ સવારે ઉપરથી નિયમ અલકોહલ આળી લેવું

સામ્રાજ્ય અને યુગઝાડના બીયાનો વેપાર દરે દિન માં પોતાનું ખામ રચાન પામી ચુક્યો છે જેમ જેમ દેશવાસીઓ ખામ બગીચાના શવડીન થતા જાય છે, તેમ તેમ બીયાંની માગ વધતી જાય છે અને તેથી બીયાંનો વેપાર દરો વધુ અને દરો વધુ નિકસતો જાય છે.

વેપારનો મધ્યસ્થિ

બીયાંનો વેપાર એટલે જમ્યાનમાં ખરીદી, અને છુટક વેચાણ એમાં ન પોતાના બગીચા રાખવાની સુરક્ષા છે, ન પોતાને માટે કાંઈ ઉગાડી તેમના બીયાં મેળવવાની સુવિધા જે છે, તે માત્ર એટલું જ કે, જે જે કાંઈ ઉગાડી બીયાં મળે છે, ત્યાંથી તે જમ્યાનમાં મગાવી, કામગીરી સંપૂર્ણ રાખી છુટક વેચવા એમ કરતા—

૧, એ વેપાર માટે મોટી પુણી જોઈતી નથી.
૨, ના વળી, મોટી જમ્યાન સુરક્ષા છે.

અરેબી એવું કશું જ સુરક્ષા નથી એક નદાનથી દુકાન પણ એ વેપાર માટે મધ્યસ્થિ થઈ શકે છે સુરક્ષા છે તો ફક્ત થોડીક ફનદ અને અનુભવી ઓ, એ તો તે મળે છે, જ દિના કાંઈ પણ વેપારમાં ફાળી રાખાઈ નહિ.

િતરૂપીની વાત એ છે કે, આ બીયાંનો વેપાર મોટા ભાગ પરદેશી આપત કરવામાં આવે છે કારણ કે દિનમાં તે નિપાળવવાની

૪-૨૦૦૦ ૨૧ ભાગ, દાખલો ૨૦ ભાગ, સાધુનું મિશ્ર ૨૦ ભાગ, એમોનિયો ૨૦ ભાગ, એ-દા ૧૫ ભાગ

આ ચારે મિશ્રણે બનાવે પછી જે જુદા ભાગમાં વહેવામાં જતા દોષ, સાધુની વેચાણ એને ખુબ દવાની, એકરસ કરી વાતવાનું ખાસ જવાન રાખવું જોઈએ.

કાંઈ જમ્યાન દરો થઈ નથી પરિણામે, મોટા ભાગના યુગ ઝાડના બીયાં ઈંગ્લેન્ડ, ફ્રાન્સ, રિસ્ટમરવેન્ડ અને બીજા અનેક દેશો ઉપરાંત અમેરિકાથી અફ્રિકામાં વેચાય છે અસમન, શાક લાગના બીયાં અફ્રિકામાં હોય છે, જે કે એમાં મોટાકા પ્રકારના બીયાં પરદેશીથી મનાવાય છે ખગ.

સુરક્ષા સાધનો

બીયાંના વેપાર માટે સુરક્ષા સાધનો કયાં તે આ દોષ સહ —

- ૧ બીયાં સંપૂર્ણ રાખવા માટે હવા-મધ્ય બરફીમાં થા ડગ્લાઓ થા બાંજ કાંઈ વામળો.
- ૨ બીયાં તોનમાં માટે ચોક્કસ વજનો અને દાંડાઓ.
- ૩ બીયાંના પરીકા બનાવવા માટે વિરૂપી ઉપાર્જનામાં નદાના પરનીકા-પરીકાઓ.
- ૪ બીયાંના વેચાણ માટે ઉગાડા પ્રકારે ડાખવામાં આવેલું રંગમેરૂપી પુતોના કિનોથી સજ્જ સચિપત.
- ૫ બીયાંની પેકીંગ માટે માટે પુતોના નદાના ડગ્લાઓ.

તથા

- ૬ થમા માટે સુરક્ષા એવું ફર્નિચર અને બીજું સાધન.

આ સુખ્ય સુરક્ષા થઈ એની પાછળ મોટી રકમ રોકાવી નથી અવખન, બીયાંની ખરીદી અને આદિગત પાછળ એક સારી જેટી રકમ જાય છે, જેનો અદાઓ વાચકો રખતપણે માની શકે છે.

બીયાંનું ખરીદ-વેચાણ

બીયાં દેશમાં ખરીદી થા પરદેશી મકાનો, એટલી વાનો વાંદ રાખવાની જે તે કમ્પાનિયા દોષ, જેમ બને તેમ તમા

હોય. કસવાલા હોય અને સહેલાઈથી હોગી સહે તેવા હોય. એ તમારા બીયા એમાંની કેઈ પણ કસેરીએ જોઈ ઉતરતા હોય તે પછી તેમનું વેચાણ જોઈું થશે અને તેથી તમને લાભ જોઈશે થશે.

બીયાંની ખરીદી વેગા ધ્યાનમાં રાખવાના ખાસ મુદ્દા આ છે —

- ૧ કયા બીયા કુવો વકત લગી સારા રહી સકે છે
- ૨ કયા બીયા એક વાર રોધ્યા પછી, તેના ઝાડ વડે લગી કાષ્ટમ રહે છે અને કયા બીયા મવસમે મવસમે રોપના પડે છે ?
- ૩ કયા બીયા-ખરી રીતે, કયા ઝાડ-મળમાં લોકપ્રિય છે ?
- ૪ કયા બીયા સામાન્યતઃ આખા દિન-દિન માટે અને ખાસ કરીને દિન-દિન જુદા પ્રતો માટે અનુકૂળ છે ?
- ૫ કયા બીયાની ખપત જોઈ છે અને કયા બીયા વધારે પ્રમાણમાં ખપે છે ?

વગવરદ

બીયાંની ખરીદી ખુબ જગ્યાનું કરવી ન જોઈએ, મહિને મહિને નવો જથ્થો મગાવવા તો વધુ બિદતર હુંકમા, જુદા જુદા બીયા માટે જુદા જુદા સંતોગો અને જુદા જુદા મુદ્દાઓ લક્ષ્યાંક હોય છે વેપાર કરનારે તે દરેક પર પુરતું લક્ષ આપવું જોઈએ બીયાંનું વેચાણ

આગળ કહ્યું તેમ બધી જાતના બીયા ખપ પુરતા પ્રમાણમાં ખરીદીને સમગ્રી રાખી, તેમાંથી છૂટક અલ્લાને વજનથી જા પરીકાના દિસાને વેચનામાં આવે છે વજનથી વેચવામાં આવે તો બાવ જોસ અને રતલના દિસાને થાય છે અને પરીકાના દિસાને વેચવામાં આવે તો તે પરીકા દીઠ-૫૫ પરી ૧૨, ૧૬,

૨૦, ૨૪ કે ૩૦ પરીકાના એક સદ દીઠ પરીકામાં ફેટલા બીયા હોય છે. તેનું નકાદા પ્રમાણ અદિર કરનામાં આવવું નથી, કારણ કે મોટે ભાગે બધા પરીકા એક સરખી કીમત-ત્રણ ચાર, ૭ કે આઠ આને-વેચાય છે અને તેથી તે કીમતમાં પરવડે તેટલા જોઈ પતા પ્રમાણમાં બીયા તેમાં બરવામાં આવે છે

અદિરાત

બીયાના વેચાણ માટે અદિરાત અનિવાર્ય છે એ બે રીતે કરનામાં આવે છે —

- ૧ વર્તમાનપત્રોમાં-ખાસ કરીને ખેતીવાડી અને બાગ બગીચાને લગતા સામાયિકોમાં-અદિરાતો છપાવીને
- ૨ સચિપત્રો દ્વારા

પહેલી અદિરાતને મક્કદ મળને પોતા પ્રત્યે આકર્ષી, સચિપત્ર મંગાવતા પ્રેરવાનો છે બીજી રીતનો-સચિપત્રનો-હેતુ તેમને ખાતરી કરાવી આપી, માને મગાવવા કમિયલ કરાવનો છે અને આગળ કહ્યું તેમ, સચિપત્ર ખૂબજ સાચત હોય પોતાના આશય મારી રીતે શાયે છે

ફરી વાર અને હુંકમા, બીયાનો વેપાર દીઠ દીઠ નક્ષત છે

WONDERFUL CURE

તુલસીરાજ તેલ — આત્મકુ વધી જવા, આ વધી જવા મોળે, સંપિવા તથા વાની અનુભવસિદ્ધ દવા કીમત ઝરિયો એક ગરીબ બીમાર સ્ત્રીએ મોટે હમેશ માટે મુર્ખનિષેધક તથા બધા માસિક ફરી થઈતી દવા કીમત રૂપિયા ૧-૪-૦

એન. કે., મસિધ તનીય,

૧૫૦ મનિકતદવા રીટ, કલકત્તા.

સોનાનો ઢાળ (ચાહુ)

કુદરતના ૧૧૦મા અંકમાં આ હુનરની ચર્ચા વિસ્તૃત રૂપે થઇ ચુકી છે. એ અંકમાં એના ઢાળ-મિથળના ચાર પ્રયોગો પેશ કરવામાં આવ્યા હતા. થોડાક વધુ પ્રયોગો આજે રજુ થાય છે.—

[૫]

બાઇસલ્ફાઇટ ઓફ સોડા ૧૩૬ ગ્રામ્સ, ફોસ્ફેટ ઓફ સોડા ૬૩૬ ગ્રામ્સ, પોટાશિયમ સાયનાઇડ ૬ ગ્રામ્સ, ગોલ્ડ ક્લોરાઇડ ૧૬૦ ગ્રેન, અર્ક-પાણી ૧ ગેલન.

આ ઢાળ-મિથળ, પ્રયોગ નંબર ૧ની પદ્ધતિએ બનાવાય છે અને તે તાંબા થા સાદીની ઝીંકો પર સોનાનો ઢાળ ચઢાવવા માટે ખાસ છે, જો કે કસબ, જસત અને સીસાની વસ્તુઓ પર સોનાનો ઢાળ ચઢાવવો હોય તો તેય એ રીતે ચઢાવી સકાય છે કે પહેલાં એ વસ્તુઓ પર ચાંદીનો ઢાળ ચઢાવી. પછી તે ચાંદીના ઢાળવાળા વસ્તુઓ પર સોનાનો ઢાળ ચઢાવવો.

આ ઢાળ ૧૨૦° થી ૧૮૦° એફ લગીની ગરમીએ વાપરવાથી આજી ઘેરા રંગનો ઢાળ ચઢશે.

[૬]

પોટાશિયમ સાયનાઇડ ૩ ગ્રામ્સ, ગોલ્ડ ક્લોરાઇડ ૧ ગ્રામ્સ, અર્ક-પાણી ૧ ગેલન.

આ મિથળની નિષ્ક્રિયતા ભલામણ કરતા નથી, જો કે તે વડે ઢાળ ચઢે છે ખરું. કારણ કે, એ મિથળ વડે ચઢતો ઢાળ એક્સરખા-પણું ધરાવતો નથી.

[૭]

પોટાશિયમ સાયનાઇડ ૨ ગ્રામ્સ, ગોલ્ડ ક્લોરાઇડ ૩ ગ્રામ્સ, અર્ક-પાણી ૧ પાઇન્ટ.

પાણીમાં પોટાશિયમ સાયનાઇડ ઓગળાવી, તેમાં ગોલ્ડ ક્લોરાઇડ ઓગળાવો.

[૮]

ફોસ્ફેટ ઓફ સોડા ક્રિસ્ટલસ ૬૩૬ ગ્રામ્સ, બાઇસલ્ફાઇટ ઓફ સોડા ૧૩૬ ગ્રામ્સ, ક્રાઇએનિટ ઓફ પોટાશ ૬૩૬ ગ્રામ્સ, ફોસ્ફેટ ઓફ સોડા ૬૩૬ ગ્રામ્સ, પોટાશિયમ સાયનાઇડ ૬ ગ્રામ્સ, ગોલ્ડ ક્લોરાઇડ ૩ ગ્રામ્સ, અર્ક-પાણી ૧ ગેલન.

પ્રથમ પાણીને ગરમ કરી, ગોલ્ડ ક્લોરાઇડ સિવાયની બધી વસ્તુઓ નાખીને ઓગળાવી, ફિલ્ટર કરી લો. પછી થોડા પાણીમાં ગોલ્ડ ક્લોરાઇડ ઓગળાવી, તે પેલા મિથળમાં મેળવી લો.

ચાંદી સોનાનો ઢાળ

આ ઉત્તમોત્તમ નફાવંત હુનરની ૫૨ી માહિતી કુદરતના ૮૩, ૮૪, ૧૦૧, ૧૦૭ અને ૧૨૦ મા અંકોમાં હાથે છે. આજે ૩ ૧-૪-૦ મોકલી એ અંકો મંગાવી લો.

—વ્યવસ્થાપક

આ ઢાળ-મિથળ પિત્તલ અને કાંસાની વસ્તુઓ પર સોનાનો ઢાળ ચઢાવવા માટે ખાસ છે અને તે ૧૨૦° એફથી ૧૪૦° એફની ગરમીએ વપરાય છે.

[૯]

અર્ક-પાણી ૧ ગેલન, પોટાશિયમ ફોસ્ફેટ સાયનાઇડ ૫૩૬ ગ્રામ્સ, પોટાશિયમ ક્રાઇએનિટ ૧૩૬ ગ્રામ્સ, નપસાર ૬૩૬ ગ્રામ્સ, ગોલ્ડ ક્લોરાઇડ ૩ ગ્રામ્સ.

બનાવવાની રીત ઉપલા ૮મા પ્રયોગ પ્રમાણે મિથળ તૈયાર થયા બાદ તેને ધ્રુષે ચઢાવો, અર્ધા કલાક લગી ઉકાળો, પછી નીચે (અનુસંધાન ૧૦૮ પાને)

[૧૮૭]

સહજ દાવ આવે વા કોમ પીએ રોગ
વિના આમનજો પધારવાની તકનીક મે કે
તપીએ ગિમારને સાગુ-દાણાની કાણ પીવાની
કર્મકંઈ કરે છે એમ, મુજબ અનિચ્છાએ
સાગુ-દાણાને જાણુનારાએ જોશુમાર છે

(અનુસંધાન પાના ૧૮૭ થી)

વિનારી લઈ જેટલુ પાણી ખતી ગયુ હોય
: તેટલું ખીલું ઉમેરી, દવાથી લેા

આ મિશ્રણ પણ પિત્ત-કાસાની નીએ
માટેજ છે

[૧૦]

પોદાસિયમ સાયનાઇડ ૨૬ ઓસ અર્ક
પાણી ૧ ગેલન, ગોદ કયોરાઇડ ૧ ઓસ
પાણીમા ગોદ કયોરાઇડ ઓગળાવી, પછી
તેમા પોદાસિયમ સાયનાઇડ ઓગળાવેા

પિત્ત-કાસા માટે

[૧૧]

સોડિયમ ફોસ્ફેટ ૯ ઓસ, બાઇસલ્ફાઇડ
ઓફ સોડા ૧ ઓસ, પોદાસિયમ સાયનાઇડ
૧ ઓસ ગોદ કયોરાઇડ ૧૬૦ ગ્રેન, અર્ક
પાણી ૧ ગેલન.

ખનાવવાની રીત પ્રયોગ નંબર ૧ મુજબ
આ ટોળ-મિશ્રણ તાપા અને ચાટી વ
પર સોનુ ચઢાવવા માટે ઉપયોગી છે

[૧૨]

ગોદ કયોરાઇડ ૧ ગ્રામ, હાઇપોસલ્ફાઇટ
ઓફ સોડા ૪ ગ્રામ, અર્ક-પાણી ૧ નિટર

[૧૨]

પોદાસિયમ સાયનાઇડ ૪ ટ્રાઇ ઓસ,
ગોદ સાયનાઇડ ૧ ઓસ, અર્ક-પાણી ૧
ગેલન

આ મિશ્રણ ૬૦° એક્ની ગરમીએ વખ
રાવ છે [સપ્તર્થ]

લેવ ને જેમ બને છે અને કયાથી આવે છે,
તેથી જાણેજ કાક વારિક હોય છે

દર્શનમર્મા સાગુ દાણા-સાણુ દાણા રાગ
ખોટો છે-એક પ્રકારેના જાડના ગરમાથી
બનાવવામા આવે છે એ કુદરતી રીતે
પ્રચલિત રવરમા નથી હોતા, વેપારીઓની
કુતલ અને વત્રોની કારીગરીએ તેને આ
દાણાનુ રૂપ આપ્યુ છે

સાગુ-તાલ

સાગુ દાણા જે માવામાથી બને છે, તે
માવો અનેક પ્રકારના તાડના જોડેમાથી
નીકળે છે છતાં વેપારને અંગે તેા સુમાત્ર,
જવા, બોર્નિઓ સિનેબસ અને અવાક્કામા
થતા મેટ્રાકસિલેન સાગુ ન્યુ માયના,
એમ્બ્રોગેના અને સિરામવા થતા એમ રૂરી,
સિગાયોરમા થતા રિનિકસ ફેરિનિફેરા,
જવામા થતા કામિફ ગેનામા, મેલ્લરમા
થતા ફેરિયોલા મુરેન્સ અને હિન્નના બીજન
ભાગેમા મળી આવતા આરેન્ગા તથા
સેકેરીફેરા જાડના યામાથી જે માવો નીકળે
છે, તેજ નોધપત્ર લેખાય છે

સાગુ દાણાની અપત તથા માવ જેમ જેમ
વધતો જાય છે તેમ તેમ એના જોડેનું વાવેતર
જળ વધારાઇ રહ્યુ છે એ આગમ કુચમા
મનાવા મોખરે છે, જ્યારે ખુદ મનગરમાજ
અમુક જાડના માસમાથી કસાગુ દાણા
બનાવવાની કશિરો થઇ રહી છે

ધુતેર ગ

સાગુ દાણા બનાવવા માટે જાડને કાપી
નાખવા પડે છે એમ ત્યારે થાય છે, જ્યારે
કે જાડ ૫૨ યુવ આવડાની તૈારી હોવ
સામાન્ય જાડ ૧૦ થી ૧૫ વર્ષની વયે
પહેલ્વિના, તેથી ઉપર પડેલ વડેલા યુવ

આવે છે એ પત્રો વહેતા દુઃખ આસવાની
તંધારી જનમ્ય કે એ ઝાડને કાપી, ઝગીન
પર મુસાડી દે છે એ પડી બધી ડાઘીગા
અને પુ ડા કાઢી નાખી, થડ ગરેસા દે છે

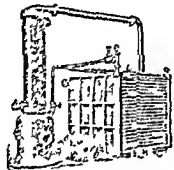
આ યજ્ઞ મૃગ રત્ન છે યડી વચે
સાચુ-માવે રોડ છે સૂત્રો તેડી ઉપર ગન
તેવી, એ માવે મેગનના માટે ઝુકરી દે કે
એ- મહાની ઠરી લઈ, યડની ઉપડી
બાહુએથી છાસ ઉખેડી લેનાય એ કામ
મેનક, અનુભવથીજ બગાડર સમગ્રવ છે
ગન ઉપડી જતા, અંદર માવે દેખાય છે
જે ઝાડા યડી આમગ મેના રમી હો
કે, પણ દોલ તરક જતા એઝમ ઉગ્રો
રોડ છે એ માવે મુકા મફરજન જેટલો
મખત આ મુકા હોય છે એ માસને
સજાગપુરક કાઢી નેસા માટે રોક બામ
દસારે પણ બનાવનામા આ યુ છે, જે રડે
આવા જાના યડમારી એ માવે મટકે કટકા
પા છુકો નીકી કાઢી લેનાર છે આ પંદરમામ
કકત અર્ધા હંચ જેની ઝાડી બનુ
ખીલી બોધુ માકા રહે છે

માવાની બનાવ

ઝાડા યડમાયા કહેતો એ માવો દહ
મયા ઉપમા હોય છે તેને વેચવાખર
ગાવના માટે લોડીન નધુ ફિસાગો મરી
પડે છે જે માટે માની દાંડાઓ ગનાવનામા
આવી છે, જેના મહાદા ઉપર મદુ કપડ
બાંધવામા આવે છે, જે ચારણી બે મરહ
સાર છે અને તમિયે-તમિસમા રચ્યા
ખાડો હોય છે પણ આસપાસની બાહુઓ
ઝકડા હોય છે માટે મેગી જઈ, નિયત
પાણી જાતકા યાહુ નધી પાલિ નીકળી જતા
એ બે જામળો હોય છે એ દાંડાઓને
મયાત્રે બારેના કપડામાં પેતો મળે મુશી,
ઉપરની પાગી રેડીને ખૂબ મસગામા
અવના, બાસપાદ માવે પાણી સાથે
૧૨૩૪૫૬૭૮૯૦૧૨૩૪૫૬૭૮૯૦૧૨૩૪૫૬૭૮૯૦

રેષા વ નમમા પદાર્થો મ્પડામાં બાકી રહી
જાય છે બધા માસને જે પ્રમાણે માગી,
રેષા વ ક્યારાથી મુકન થઈ પછી, મુકીને
તેના જોળાધર બનાવી લેવાય છે, જે
Raw Sago ને નામે બગારમા લેનાય છે
સાચુ દાખા

પણ આટલાવુ જતા દહ સાચુ-માવા
બન્યા નથી તે બનાવનાની ગીત એ છે કે
ઉપરો સાચુ-માવે લઈ, મેગ્ય પ્રમાણમા
ખાધી સાથે મેગી, વોગી જેમ મુદી, મંદ
વડે તેના ન્દાના મેદ દા જોઈએ તેના દાણા
બર્મી લેના પાગાથી એ બીના દાણાઓને
વરાગ-કનાટમા મુકની લેતા, સાચુ-દાખા
તેવાર થયા લેનાય છે

વરાગ-કનાટ

નકલી આચુ-દાખા

દલે નકરી આચુ-દાખા પણ બને છે,
જે દેખાવે અમની માલને એવા તે મગના
આવે છે, કે વાજતા નિવૃત્તોર થાય
ખાઈ જાય છે

આ સાચુ-માવા બગારના માગામાંથી
બનાવનામા આવે છે એ તેના બનાવનારાઓ
છે કાન્સ અને જર્મની બનાવટની વધારત,
બેસક, ઉપર કહી તેજ છે

(૧) આ વચના એક ચાણી જેવી દેખ
છે, જેથી મરેલા તેમા મુશી થઈ ચાહ કરતા,
ચાન્ન દખાળે માવે ચારણીમાંથી પસાર થઈ,

ત્યાર પછી કેનવાસનો એક કુટુંબ હત, તેની ૬ ઈંચ લાંબી અને ૬૬ ઈંચ વ્યાસવાળી ઘેંચી જેવી બનાવી, તેમાં વચ્ચે વચ્ચે એક કારખાનો સગીયા-કે જેને ઉપરે છેડે તાંબાના તાર, હારાવવા માટે આંધ બનાવેલી હોય-શ્રી, તેમાં નીચકું મિથ્રણ ભરે:

ત્રેકાષ્ટનો ખારીક છોકો પ ભાગ, મેન્ગેનિક ટાપએક્સાઇડનો ખારીક છોકો પ ભાગ, નવસાદર ૧ ભાગ, કલોરાઇડ ઓફ ઝીંક ૧ ભાગ, ગ્રિસ્ટરીન ૧/૨ ભાગ, પાણી ૧ ભાગ નવસાદર અને કલોરાઇડ ઓફ ઝીંકને એક કાચના વાસણમાં પાણી સાથે મેળવી એમળાવો. પછી તેમાં ગ્રિસ્ટરીન મેળવો અને ત્યાર પછી એક બીજા કાચના વાસણમાં

વિજળીક બેટરીઓ

બીજા પ્રયોગો વ માટે ૩૬, ૪૪, ૫૨, ૫૭, ૭૪ અને ૮૬ માં આકો લુઓ.

ક્રી. રૂ. ૧-૪-૦

ખાલી રહેલી બેટ દવાઓની લુઓ નાખી, તેમાં ઉપર પ્રવાહી રેડી, ખુબ મિથ્ર કો પછી ઉપલી ઘેલીમાં કારખાનો સગીઓ વચ્ચે વચ્ચે રાખી. શ્રેણીના મથાળેથી સદગ ઓહુ' એ મિથ્રણ ભરી, ખાલી રહેલા કપડાને કારખાનો સગીયાની આજુબાજુ વીંટળી દઈ, મિથ્રણવાળી દોરોથી ગાંધી દો. જસ હવે એ તૈયાર છે. એને ઉપલા જસનના વાસણમાં મુકી દો. મુકવા પછી જસનના વાસણમાં આજુબાજુ ૧/૪ ઈંચ જેટલી જગ્યા ખાલી રહેશે, તેમાં નીચકું મિથ્રણ ભરે—

આસપાસ ભરો, પણ વાસણના મથાળેથી ૧/૨ ઈંચ ઓહુ' જ રાખો. ત્યારે આ લાલી સદગ કંઈક થાય કે કમર, રાજન તથા કંઈક મિથ્ર સરખા ભાગમાં લઈ, ગરમ કરીને એમળાવી, જસનના વાસણમાં મથાળે મુકી ભરો. ત્યારે એ કંઈક થઈ જાય ત્યારે એક મોયો લઈને લાત્રીએ ગરમ કરી, તરતજ ઉપલા મિથ્રણમાં જસનના વાસણમાં અંદર ખોતી, ફરી પાછો બહાર કાઢી લો, તૈયી એક નાનું કાણું પડી જશે. હવે બેટરી લગભગ તૈયાર છે. એની બહારની તરફ એક કાલો કાગળ લગાડી દો એટલે બસ.

ખીસામાં રાખવાના હાથ-લેખની બેટરીઓ પણ આવીજ રીતે બનાવાય છે. અગ્રજન, તેના કદ લુગલુદા હોય છે, એટલું જ નહિ પણ ક્યારેક એક સાથે એક બેટરી (યા કહો કે, 'સેલ') હોય છે, તો ક્યારેક એ પાંચ. બેટરી એકજ હોય તો તે 'ખાસ કરવાનું કશું' નથી. જે તે માપની બનાવી શ્રેણી પણ જે તેના 'સેલ' એ વા જણ હોય તો એને લુદા રાખવા માટે વચ્ચે વચ્ચે પુડાનો કુટુંબ મુકવો હોય છે અને તેની ઉપર સરેસ લગાડી, તે વડે બેટરીઓ ચોટાડેલી હોય છે. વળી તેમાં તાર પાતળા 'વાપરી પહેલી બેટરીને કારખાનો તાર બીજી બેટરીના જસનની સાથે રેણ કરેલો હોય છે, ત્યારે બીજી બેટરીના કારખાનો તાર ત્રીજી બેટરીના જસનની સાથે રેણ કરેલો હોય છે. એમ, માત્ર પહેલી બેટરીના જસન ત્યા ત્રીજી બેટરીના કારખાનો તાર ફોતો નથી બદલે

સ્લેટ પેન

સ્લેટ પેના એટલા પત્થરના બુકમાંથી બનાવાય છે. એ માટે પહેલાં તે સ્લેટના પત્થરના પહેરને તદ્દન બારીક દળા, ૬૦ રતલ એ બારીક બૂકા લઈ, તેમાં ૩૦ રતલ બારીક રંગેલા ચુનાના પથરનો બૂકા તથા ૧૦ રતલ સિલિકેટ ઓફ મેગ્નેશિયમ, પછી વડે કણક બાધી, લગભગ જનારી, પછી એક ખાસ કાળા પાંચ પાંચમાથી દબાવે કરી પસાર કરવામાં આવે છે, જેથી પેનના આકારની સહીઓ બને છે. આવી દરેક સળી, એક પાંચ પાંચમા આ સળી બર બર રડી મઠે એવા બાધે પાંચે દેવા છે-મુખ્ય મુકયવામાં આવે છે તે સુગંધ ગળા તેની ઉપરની તરફનો છેડો વહેરી નાખી. ખાસ જાતના બત્ર વડે, પાણીમાં રાખી ધસવામાં આવે છે, આમ પેનાની ધાર તૈયાર કર્યા બાદ કાચના ૫ લાગણી, આકારના કાચાઓમાં ભરી વેચવામાં આવે છે.

(અનુસંધાન પાત્ર ૧૭, થી)

૮૦

તનુ તેન (માફ કરેતુ) ૨ રતલ, સંદ્યવ તેવ ૩ તોલા, બદામનુ તેવ ૫ તોલા, નાર મીનુ તેવ ૧ તોલા, રતનભેન અપ પુતુ પહેલા તેલમાં રતનભેન મેગ્નેસિયમ તેલને રંગીન બનાવી દે. પછી કપડામાંથી ગળી લઈ, બાકીની ચીજો મેગ્નેસિયમ

૪૨

રવગને કદ્દુ સીરીન ૩ તોલા રવગને બાકામ શીરીન ૧ તોલા રવગને કાદુ ૩ તોલા, અર્કે અકાશવેન ૩ ગેર, કપુર ૩ માશા, એન્ટીમોન સત ૧ માશા, કુદીનભે સત ૩ માશા, કાપરેન તેન ૧ રતલ.

પહેલાં કાપરેનમાં અર્કે આકાશવેન મેગ્નેસિયમ ચુને ચડાવે. ધીમે ધીમે પકાવતા, બપોરે અર્કે બળી તપ તપરે નીચે ઉતારીને આવી લઈ, બાકીની ચીજો મેગ્નેસિયમ

સીઓથ સસ્તા દરે આપવા

ત્રિવાર્ષિક લવાજમની યોજના
સને ૧૯૪૦ના જાન્યુઆરીથી
નવું-ચાર્જીસીમું-વર્ષ શરૂ થયું છે

વાર્ષિક લવાજમ:-

દેશમાં-૩. ચાર, વી. પી. ખર્ચ જુદું
બહારમાં-૩. સાડા ચાર
પરદેશમાં-૩. સવા પાંચ-શિલ્પીંગ આઈ

ત્રિવાર્ષિક લવાજમ

આ યોજના સને ૧૯૪૦-૪૧-૪૨
એ ત્રણ વર્ષ માટે જ છે.

‘સીઓથ’નું ત્રણ વર્ષનું લવાજમ
એકી સાથે અગાઉથી ભરનારને

‘સી ઓથ’ના વાર્ષિક માહક જેટલા જ
તમામ હક્ક બને લાભ મળશે.

(ફરવે હજારે પાનાનું વાચન અને તે
ઉપરાંત ત્રણ વરસનાં ભેટના પુસ્તકો
અને ખાસ અર્કો મળશે.)

ત્રિવાર્ષિક લવાજમ:-

દેશમાં-૩. બારને બદલે દશ.

બહારમાં સાડાતેરને બદલે સાડા અગીઆર
પરદેશમાં-શિ. ચોવીસને બદલે વીસ

અથવા ૩. પાણી સોળને બદલે તેર
લવાજમ-મનીઓઈરથી અને પરદેશનાથે
પોસ્ટલ ચોરકરથી તુરત જ મોકલવું.

(વી. પી. કરવામાં નહિ આવે)

કાળી ચાહી

ખડકાને ભુકા ૪૨ ઓસ, ગુંદરનો ભુકા ૨૫ ઓસ, વરસાદનું પાણી ૧૮ આટલી, લીંદાકસી ૬૮ ઓસ, લાઇકગ એમેનીઆ ૩ ડ્રામ રિપરિટ ઓફ વાઇન ૨૪ ઓસ

એક મોટા વાસણમાં બધાને નાખી, ખુબ હલાવીને મિશ્ર કરો.

કૌંપીંગ ચાહી

આ ચાહી બનાવવાની સરળ રીતિ એ છે કે સાદી બધુ ચાહી તોલા ૬ લઇ, તેમાં ૧ તોમો દળેલી સાકર મેળવરી ઓગળાવી લો કૌંપીંગ ચાહી તૈયાર છે

ખસનુ એસેન્સ

ખસના મુગની ભુકી ૧૨ તોલા, અથ કોદલ ૧૬ તોલા.

ખસના મુગને સાફ કરી, તેની ભુકી બનાવો અને પહોળા મોઢાનાળી શીલીમાં અનકોદન નાખી, તેમાં એ ભુકી ઉમેરી એક મઢિના કાચી ફેફડા કે પ્રાકગળી ફિટર કરી, વાપરો.

ગુલાબી ચાહની સુગંધી

અવકોદલિક એકસ્ટ્રેક્ટ ઓફ ફ્રેંચ પોમેડ ૫૦ ઓસ, ટ્રિપલ રિપરિટ ઓફ રોઝ ૫૦ ઓસ, એકસ્ટ્રેક્ટ ઓફ રોઝ જિરેનિયમ ૫૦ ઓસ, એકસ્ટ્રેક્ટ ઓફ સેન્ડલવુડ ૨૫ ઓસ, એકસ્ટ્રેક્ટ ઓફ નેરોલી ૧૨ ફ્રેંચ ઓસ, એકસ્ટ્રેક્ટ ઓફ એરીસ ૩૦ ૧૨ ફ્રેંચ ઓસ

આ સુગંધી ઉંદા ચાહ પર ડાઢી, તેને ગુલાબી ચાહ તરીકે વેચવામાં આવે છે

ધસાતા ગળાનો છલાજ

ખાડ કે રતલ, ગરમ પાણી ૧/૨ પાઇન્ટ, ખાઇટ્રેટ ઓફ ટાર ૨ ઓસ

પહેલા ગરમ પાણીમાં ખાડ નાખી 'ઓગળાવો ખાડ ખાઇટ્રેટ ઓફ ટાર ઉમેરી, બરાબર હલાવી, શરબત ઠંડું પાડી લો.

ઉપયોગ : ધસાતા ગળાને તેમ જાલીને કાપદો કરે છે તથા ઠંડી તેમજ દફને મટાડે છે.

—ખરોડીઆ

અમતકારીક પ્રવાહી

એકવા એમેનીઆ ૧ ગેલન, સૉફ્ટ પાણી ૮ ગેલન, સાધારણ પીળો સાણ ૪ રતલ, સુરેખાર ૮ ઓસ.

સાણની ઝીણી કાતરીઓ કાપી, પાણીમાં નાખીને ઉકાળો કે જેથી સાણ તદ્દન ઓગળી નય પછી એ પાણી ઠંડુ થાય ત્યારે તેમાં સુરેખાર મેળવી, મિશ્ર કરો. પછી થોડા વાર રહેવા દઈ, જે છારી પાણી પર બધાઈ ગઈ હોય તે કાઢી લઈ, પ્રવાહીમાં એકવા એમેનીઆ નાખી, ખુબ હલાવી, તરતજ ખાટલીમાં ભરી લો

કોઈ પણ માતના સુતરાઈ, રેશમાં કે ગરમ કપડા, કીમતી લેસ કે બીજા કપડાઓ અથવા બીજા કોઈ વસ્ત્રો જેવી કે કાલીઆ, મેતરંજ પતથરની ટીપાઈ વ વ પર રગના, ચિકાસના કે બીજા કોઈ કામ પાયા હોય તો આ પ્રવાહી તે કામ પર લગાડી, બીજા એક સાદા કપડાને સાદા પાણીમાં ભીંજવી, તે કામ પર ધીમે ધીમે પણ ખૂબ ધસો એથી તે કામ નીકળી જશે

કોઈ પણ ધાતુની-જેવી કે ચાંદી, પિત્તલ, તાણ વગી વસ્તુઓ સાફ કરવા માટે આથી વધારે ઉત્તમ પ્રવાહી પૌલિશ બીજી એક નથી ફક્ત ચોડાક સફેદામાં આ પ્રવાહી મેળવી, એક સાદા કપડા થડે ધસવાથી દરેક

વસ્તુ સ્વર્ગ માટેક અજકતી થશે (આ પ્રવાદી કેમ પણ રીતે નુકશાનકર્તા નથી)

૫મી ન્યાય પિછાના ૫ ગા માટેક મરુદ્ધર ૫ હોય ત્યા આ પ્રવાદી મુદ્દથી વાપરનાથી તેમને તકન નાશ થશે (સોફ્ટ પાણી પાણીમા સદગ્જ બાઈકમેનિટ ઓફ સોડા મેગવનાથી તેપાર થશે)

આંદી-પોલિસ

સફેદો કે રતય ગમ કેમ્ફર કે ઓસ, એકવા એમેનિયા ૧ ઓસ, અનકાલય ૧ ઓસ બેન્ઝાઇન ૩ ઓસ

બધાને મેગી, જે તે વસ્તુ ૫૦ નરમ નાદળી વડે સગાડીને સુકાવા હો સુકાવા નાદ નુછી ધરડીને પોતિસ કરી લો

જી નાંચુદ કબ્બીર દવા

દકષણપાર ૪/૪ ઓસ ગ્વમરીન ૨ ઓસ, કનાસિયાનો ઉકાળો ૧૫ ઓસ

બધાને મેગી દરગઝ એક તાર સગાડો

ડય ધાણ

તાણુ ૮૫૬ તોલા કમઈ ૧૨૭૬ તો ૧, જસત ૨ તોલા

તાણની દવા

કાનનાઇન ૧ રુકુપવ, એલિકઝીર રિટરિ-યોલ ૧ કૂમ, ટીકયર ઓફ બેક કોહોર ૧૪ ગીપા

કરિનાઇનને બેક પ્રવાદી દવાઓમા મેગી ઓગળાવી લઇ, જરૂર વેળા દર બખે કલાકે ૨૦ ગીપા પાણી સાથે આપો

દ્રાક્ષાકું મધુ

અંચુરનો રસ ૧૦ રતય, મધ ૪ રતય. કસધવાળા વાગણુમા નાખી, યુને ચલાવી સરખત મનાવી લો

પેન બામ

ધી ૧૬ તોલા, ઘીણુ ૧૬ તોલા, મેન્થોન ૩ રતી, તજનું તેલ કે તોલો, હુકનિપ્સ તેલ કે તોલો

ધી અને ગીણુને ડચમ પીગળાવી લઇ, પત્રી તેમા બાજાવી ચીમો ઉમેરી, ઠારી લો સ્વસ્તિક

ફાઉન્ટેન પેનની શાણી

એનિક ઓસ ૮ ઓમ, ટેનીક ઓસિડ ૧ ઓસ, ફર્સ સફેટ ૧૨ ઓસ બ્લુ રગ ૭ ઓસ, કાબોગિડ ઓસિડ ૧ કૂમ, પાણી ૮૦ રતન

પહેલા ૪૦ રતન પાણીમા ગેલિક અને ટેનીક ઓસિડ નાખી, સદગ્જ ગરમી આપીને ઓગળાવી લો પછી બાકીના ૪૦ રતન પાણીમા ફર્સ સફેટ નાખી, તેને ઓગળાવી લો અને પછી મેક મિશ્કો મેગીને ચાર દ્રાક્ષા લગી રહેવા હ. હેવર નંગ અને કામેલિક ઓસિડ મેગી, ગાળી લો

કેંગ પોલિસ

૧-૮૮૪ નું અવકોહક ૧ પાર્મન્ટ, ચટુસ ૧ ઓસ, ચપગા લાખ ૧ ઓસ

બધાને મેગી, ગરમ જગ્યામા મુકી રાખી ઓગળાવો

૨-ચપગા લાખ ૩ ભાગ, મસનગી ૧ ભાગ, રિપરિટ ઓફ વાઇન ૪૦ ભાગ

પહેલા એક પહેાગા મોઢાની બાટલીમા બેક ઝાતવા ચુંદર નાખી, તેમા ઉપરથી રિપરિટ ઓફ વાઇન રેડી ઓગળાવો પછી બાખ મેગી, આ બાટલીને ઉકળવા પાણીના (૧૭૪° F ની સગમગ)ના વાસણુમા મુકી, જ્યારે લાખ ઓગળી જવા ત્યારે બાખની તેમથી કાઢી લો પછી મધમલના કપડામાથી ગાળી લઇ ચાપે

૫૬ ગાહી

મુગીઅન ૫૮ ૨. ઓસ, એકઝેસિક એસિડ
૧ ઓસ, પાણી ૨૩ રતલ

મુગીઅન ૫૯ અને એકઝેસિક એસિડને
ખારીક કરી, પાણીમાં ઓગળાવે.

મગ્ગર-સાપ્સ

ઝાપરેન તેનમાર્થી

ખનાવેલા સાપ્સ

૧૦૦૦ તોલા,

અંધવુ તેન ૧૩

તોલા, ઓષ્ણ

મિઝર ૧૩ તોલા,

અંધવ પે ડાશવ

૧૩ તોલા

પહેલા સાણી

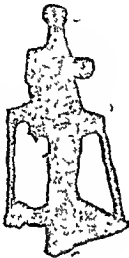
જુગી જાતાવી લઈ,

તેમાં ખાદીની મીઝો

મેળવે અને ખૂમ

એકજીવ કર્યા પછી

ગોળી-પત્ર વડે ગોટીઆ ખનાવી લે.

ગોળી-પત્ર

મેન્થોલ કીમ

મીઝ ૧ શાગ, સફેદ પેટ્રોલિયમ જેલી

૯ ભાગ, મેન્થોલ ૬ ભાગ, કપૂર ૬ ભાગ,

ગેલિક એસિડ ૬ ભાગ, ચાપમોય ૧૩ ભાગ

મીઝ અને પેટ્રોલિયમ જેલીને વાટર ભાગ

પર પીગળાવી, તગ્નજ નાચે ઉતારી લે.

પછી જુગીની મીઝો ઉમેરી, જુગ મેળવી કદજ

માવ ત્યાં લગી દવાવના રહે.

મૃદ માંરનો ઇલાજ

નવસાર ૨ ચમચી, મેથીતેટ રિપરિટ ૧

અધોગ, પાણી ૧૦ અધોગ

ખધાને મેળવી, તેમાં કપૂર જીલ્લી,

માંની જગ્યાએ મુકવું.

લીલી શાહી

વર્ગાલ ૨ ઓંગ, કિમ ઓફ ટારટર ૧
ઓસ, પાણી અર્ધો પાઇન્ટ.

ખધાને મેળવી ઉકાળે જગારે અર્ધ અર્ધ
પાણી જળી નાચ ત્યારે ઉતારી લઈ ખાળી લે.

લેખરના કાટ માટે ઉપાય

સોડિયમ હાઇપોસલ્ફાઇટ ૨ ભાગ અને
મીઠું ૧ ભાગ બાઈ, કાટ મરેલી વાટ પર
ધમે બે કલાક પછી ઘોષ કાઢી, પાણુ એજ
ગિશ્ત લગાડવો.

સળેખમનો ઇલાજ

કંકણખાર ૧૦ મેન, તમક ૩૦ મેન,

પાણી ૧/૨ મેર.

ખધાને મેળવી, નાકે સુધો તથા અંદર
ચડાવો.

સોનું-પોલિશ

મરેલો ટર્ફ ઓસ, અલકોહલ ૧ રતલ,

રિપરિટ મેન એમેનિયક ૧૨ે ગ્રામ

ઉગા અને ખિનદારીકતા પ્રવાહી સોનું

પોલિશ બને છે.

લાઘીદાંત માફ કરવું

અવતુનતું તેલ ૧ તોલો, નવસારની જુગી

૧ તોલો, ઝાંઝ ૧ તોલો.

ત્રોને મેળવી, લાઘીદાંત પર લગાડી સુકાવા

દો ગુઝાવા પછી સાફ કરો.

હીરા-પોલિશ

નક્કી હીરા માટે નીચતું પોલિશ ઉત્તમ

સાબિત થયું છે -

હલો સુનો ૨ તોલા, અવતુનતું તેલ ૧

તોલો, રિપરિટ ઓફ સાસ એમેનિયક ૧

તોલો, પાણી ૧ તોલો

વેપારની ચાવી

૧૦ ધધાની મરીથી ગમરાતા બાર્ડ બહેને માર્ટિ આ પુસ્તક આશિર્વાદ સામાન છે પર ભેટા, બીજા ધધાની રોકાણ કે નવકરી હોવા છતાં, નામની પદર પચ્ચીસ રૂપિયાની પુછામાં વેપાર કેમ કરવે? અને પોતાની આવકકેમ વધારવી એની વિગતવાર માહિતી આ પુસ્તકમાં આપાઈ છે. તે છપરાત જુદા જુદા નાના મોટા ૧૧૧ છુન્નર વ્યક્તિઓની યજ્ઞ સપ્તર્ષી વિગત એમાં સરળ અને શ્રી ભાષામાં જણાવેલી હોઈ, પુસ્તક ધણજી ઉપયોગી છે.

અનુક્રમિકા-૧ આખાની નાખવાનું પાણી ૨-કાનમા થતા ૬૬ મહાડનાર દવા ૩-કોડ
કિમ ૪-કોલન લોટર ૫ ખાસી મહાડનાર દવા ૬-સુગંધારક છીંકણી ૭ ચામડી માટેનો પાવડર
૮-ચામડીના રોગો દૂર કરનાર મનમ ૯-જાડાપણું દૂર કરનાર સાણ ૧૦ જીવાણુ લાવનાર પાવડર
૧૧ તાવ મહાડનાર દવા ૧૨ દત્તમજન ૧૩ દરેક આતના દર્દ દૂર કરનાર ચમત્કારીક દવા ૧૪-
પીત્તા દર્દ મહાડનાર દવા ૧૫ દાદી બોડવા માટે લગાડવાનું કિમ ૧૬-નાના બાળકોની દવા
૧૭ આગળ માટે મનમ ૧૮ પેન બામ ૧૯-ખીન મહાડનાર દવા ૨૦-મોઢામાથી દુર્ગંધ દૂર કરનાર
દવા ૨૧ લવેન્ડરનું પાણી ૨૨-સોમેનેડ પાવડર ૨૩ લોહી શુધ કરનાર દવા ૨૪ વાળ બોળવા માટે
પાવડર ૨૫-વાળ ઉઘાડનાર દવા ૨૬ વાળ કાઢવાનો પાવડર ૨૭ વાળ કાળા કરનાર કપડું ૨૮-રોમ્બુ
પાવડર ૨૯-નાનમા નાખવાનું તેવ ૩૦ લાઇમ્બનુસ અને ગ્લિસરીન ૩૧-શીતળા માટેની દવા
૩૨-Bath Powder ૩૩-સધીવા મહાડનાર દવા ૩૪ માર્બેનિક સાણ ૩૫ તાકાનવી ગોળીઓ
૩૬-સુગંધીદાર પોમેડ ૩૭ સુગંધીદાર સાણ ૩૮-ઇન્ડોમીટ્રીક પાવડર ૩૯ ને ૪૦ કાણુ ને બાકન બુ
કિમ ૪૧, ૪૨, ૪૩-કાણુ દોની લાવ ને ૪૭ન બુ પોનિરા ૪૪-રેલવ પોલિસ ૪૫ એક વર સુડી
બગેરે નહિ એવી દારી ૪૬ અધારામા ચળકે એવી સાદી ૪૭-કપડાને લોટરનું બનાવનાર દવા
૪૮-કપડા પર લખવા માટેની સાદી ૪૯-મેપલ વારનિશ ૫૦ કોનસાન બળતણ એક બગે એવી
દવા ૫૧-કાચ કે ચીનીના તુલેના વાસણ બેડનાર મિથાનુ ૫૨-ચમત્કારીક પાવડર ૫૩ ચમત્કારીક
પ્રવાદી ૫૪-ચાદીનું ગિન્ટ કરનાર પાવડર ૫૫ ૫-પૃષ્ઠા લખાણ માટેની સાદી ૫૭ બુબ સરનો
સાણ (એક આનાથી પણ આછાનો એક રતબ) ૫૮-ખીન આતનું કાણુ બુ પોનિરા ૫૯-પ્રવાદી
સરસ ૬૦-પ્રેસવાલાઓ માટે ચમત્કારીક પ્રવાદી ૬૧-ફેરેનિયર પોનિરા ૬૨-ફાઇન્ટેન પેન માટેની
બુ સાદી ૬૩-મશિનમા પુરવાનું તે ૬૪ માખીઓનો નાશ કરનાર કાગળ ૬૫-રબર સ્ટેમ્પની
સાદી ૬૬ સાદીથી લખેલ લખાણ બુઝવનાર દવા ૬૭, ૬૮, ૬૯-કાળી બુ ને લાલ સાદી ૭૦-
ધરગથુ સાણ ૭૧, ૭૨, ૭૩ ૭૪ હેક્ટોઆઇડની લાલ, લીની, બુ અને વાયોલેટ રાદી ૭૫ કપુત્રી
સુગંધીદાર ટિકીઓ ૭૬ કાંઈના લેખન ૭૭ ખરેખર ચિત્રના પોસ્ટ કાર્ડ ૭૮ ગુલાબની સુગંધીદાર
ટિકીઓ ૭-ચમત્કારીક રૂઝો ૮૦ ચબેનીની સુગંધીદાર ટિકીઓ ૮૨ બુદ્ધિમાલ ૮૨ માડપાનના
બીયા ૮૩, ૮૪, ૮૫ ૮૬ ૮૭-હુબ્બીકીંગ કાળા, બુ, લાલ, લીલા અને વાયોલેટ કાર્બન પેપર
૮૮ તૈયાર રખરના સિકકાઓ ૮૯-પતરાની રબેટ ૯૦-ફેની પત્રવ્યવહાર બોક્ષ ૯૧, ૯૨-પુકાના સુગંધર
અને પત્ર ૯૩-કાળા કાર્બન પેપર (નવી કાતના) ૯૪ રબના પડીમા ૯૫ રબર સ્ટેમ્પની બનાવટ
૯૬-રેલીના કાગળ ૯૭ રેશમી રમાલ પર છબી ૯૮ લાકડા ઉપર છબી ૯૯ ફેની સાઇન બોર્ડ ૧૦૦-
શુભ બચસરના તૈયાર કાર્ડો ૧૦૧-ચિત્રના પોસ્ટ કાર્ડ ૧૦૨ ચિત્રસુકા સુગંધર ૧૦૩ ૧૦૪, ૧૦૫-
કાળા, બુ ને વાયોલેટ કાર્બન પેપર ૧૦૬, ૧૦૭, ૧૦૮, ૧૦૯-કાળી, ફેચ બુ ને લાલ લાખ
૧૧૦-સંગરહ રમાલ પર છબી ૧૧૧-હેક્ટોઆઇડ બર્થાંટ હુબ્બીકીંગ

૧૦૦ પાના ઇ આર્ટ પેપર ઉપર કથર કીમત માત્ર બી રૂપિયા પોસ્ટેજ બે આના બ્રહ્મ, (પરદેસી માર્કેટ સહિત શિપિંગ સાડા ર)

લખો.—‘કુમર’ ઝોડીસ, સોદામરવાડ, સુરત.

દરેક વેપારી કને રોજ રોજ અનેક પુછ-પછા એવી આવે છે, જે એક સરખા પ્રકારની હોય છે, છતાં તેનો જુદો જુદો જવાબ દરેકને લખતા-વધાવતા સમય પણ ખુબ જાય છે અને ખર્ચ પણ વધુ પાડે છે. ઘણી વેળા-ખાસ કરીને જ્યારે ધંધો જુજ નદે ચલાવવામાં આવતો હોય ત્યારે-એવી પુછપરછોના જવાબ આપવાનું પરવડે તેમ હોવું નથી કારણ તેની પાછળ કારકુનોને જે અમલ જાય છે તે તથા ટપાલ ખર્ચ થયેલા, એવી મોટી રકમ થઈ જાય છે, જે ખર્ચની પાલવે નહિ જાય.

સવાલ એ ઉભો થાય છે કે ત્યારે કરવું શું ? શું એવી પુછપરછોના જવાબ ન આપવા ? નહિ તેમ તો નજ કરી સલામત એમ કરવાથી તો ઉલટું વધુ નુકસાન વહેવાર પડે એમ છે.

• તો પછી બીજો માર્ગ કયો ? આ રહ્યો તે. તમારે ત્યાં થતી પુછપરછોમાંથી જે મોટા ભાગની હોય, તેમના ટુકડા જવાબો લખી દે દો અને પછી તીચલા નમુના પ્રમાણેનો એક પત્ર જવાબી લેા. બસ, દરે જે પુછપરછો આવે, તેમના જવાબમાં આ પત્રમાં જાણેના પેરા પર નિશાની કરી. મોકલી દો એવી ન માત્ર પુરો જવાબ લખવાની કડાકુટ જાયને બલકે આ પત્ર જુકોરટથી અર્થ આનામાં જઈ સકતો હોઈ, ટપાલ ખર્ચમાત્ર ફાવેલો થશે.

એ ખર્ચ છે કે, આમ છતાં ફેટવીક પુછપરછો એવી અનન્ય આવશે, જેમનો સ્વખર્ચ ખવાય નહિ હોય અને તેથી તેમના જવાબ આ પત્રમાં જાણી નહિ હોય એમ થયું કુચરતી છે અને તેનો ઇલાજ એ છે કે એવી પુછપરછોના જવાબો આ કાગળ પર

છેરો મુકેલા ખાત્રી ચોરસો સામે લખી દેવા થા જુદા કાગળ પર લખી મોકલવા.

વાચો અને અખાસ કરો ત્યારે, નીચલો સમુદાય જવાબી પત્ર

મિત્રજ્ઞાન ભાઈ

આપનો તારીખ—૧૯૪૦નો ૫૪ મથી, જે બદલ અમે આપના આભારી છીએ.

આપે પુછાવેલ માહિતી માટે આ તીચે લાન મોકલી દેવા ચોરસની સામેની વિગતો નેચી આપ છે કે આપને તેમાંથી પુરો સંતોષકારક જવાબ મળી રહેશે

- આપના મંગાવેલા પુસ્તકો ૧.....ની વી પી થી મોકલના છે.
- આપના તરફથી મેટર મળ્યું છે, જે..... પુસ્તકમાં આવી સફ તેમ છે
- અમારા કાર્યાલયના બધા પુસ્તકો અઠાવી-શથી ત્રીસ રતથી ૭મી માતના એન્ડીક કાગળ પર કાઢિન મોળ પેછ સાઇઝમાં જ જાય છે દરેક પુસ્તકમાં ફેટલા પાના છે, તે આદિરાતમાં જણાવ્યા છે
- આપના મેટરના લગભગ.....પેજ થશે.
- આપના તરફથી.....પુસ્તકના ૩..... પહેરવા છે
- આપના જાણી જાયેલા ફોર્મની એક પ્રિન્ટ આ સાથે મોકલો છે.
- આપના મેટરના મુદ્દ અમે જોઈ લઈશું.
- આપનો આમદ છે તો આપના મુદ્દ આપના પર મોકલ્યો, પણ વનતી ટપાને પરન કરશે
- આપે મોકલેલ મેટર આ સાથે પરત થયું છે.
- આ સંપ્રદમાં કદ જાતનું મેટર અનુકૂળ પડે છે, તેના માટે નમુના લખલ આ

આ પુસ્તકની ઉત્તમતાના
પ્રમાણપત્રો

૧

આ પુસ્તક વડોદરા રાજ્યના પુસ્તક
લગ્ન ખાતાએ પુસ્તકાલય માટે મન્દર
ધ્યું છે

૨

આ પુસ્તકનો પહેલો ભાગ વડોદરા
રાજ્યના કેળવણી ખાતાએ શાળાઓમાં
નામ અને પુસ્તકાલય માટે મન્દર કર્યો છે

૩

આ પુસ્તકનો પહેલો ભાગ મુખ્ય
જનાકાના સરકારી કેળવણી ખાતાએ પ્રાથ
મિક માધ્યમિક ૧ ટેકનીક રજીસ્ટ્રારની
વિદ્યાર્થીઓની લાભોરીઓ માટે મન્દર
કર્યો છે

૪

આ પુસ્તકનું આમુખ શ્રી ક૨૭
વેપારી મહાના પ્રમુખ શ્રી કુમરજી ધર
મલી સપટે લખ્યું છે

૫

આજુદા મગેન બીજી ગુજરાત
પુસ્તકાલય પરિષદે આ પુસ્તકનો પહેલો
ભાગ સારા પુસ્તકાલય ગણ્યો છે

૬

આ પુસ્તકના પહેલા ભાગની ૨૫
(૫ થીસ) નકલો વડોદરાના શ્રી પ્રાચર
વિદ્યા મંદિરે ઉલ્લેખન માટે ખરીદી છે

૭

આ પુસ્તકની ઉત્તમતા માટે અનેક
સુપ્રસિદ્ધ માધ્યમિક અને માસિક જર્નલોએ
સારામાં સારા અભિપ્રાયો આપ્યા છે

ધેર બેઠા ચૈસા કમાવા

આજેજ મગાવો ! .

નફાકારક હુન્નરો

ભાગ ૧-૨

વિજ્ઞાનો અને અનુભવીઓએ લખેલા વિવિધ
બરોસાવાળા હુન્નરોથી ભરપૂર પુસ્તક

૫૧૦ પાના ઉપર બેગીટ કાગળ સાસ્ત્રીય

ગુદ સુદર છપાઈ અને આકાર

ગ્રે-વર્ક છતા-

કીમત માત્ર ૪ રૂપિયા

(લી પી પી થી તપાસ ખચ

૧૦ આનર હાઉસ)

મગાવવા માટે લખે —

સચાનક શ્રી લક્ષ્મી પુસ્તકમાળા,

૧૨ સીનુમના (અમર-૬૨૭)

વધુ ખાતરી માટે અલગથીની પત્રિકા મફત મગાવો.

- સાથે એક પ્રિન્ટ મોકલીએ છીએ, તે જોઈ જોશો અને એ ફાટિનું મેટર આપની પાસે હોય તો મોકલી આપશો.
- આપનું મેટર કયા સંકેતના કારણે મુલતવી રાખ્યું છે લખો તો પરત કરીએ
- પ્રકાશનની જવાબદારી એટલી આડીબુરી વાળી વસ્તુ છે કે 'કુલ પ્રકાશન કયા વખતે અચૂક બહાર પડશે' તે કહી સમાવું નથી
- આપ લખો છો એ જાતનું પુસ્તક અમારી યોજનામાં છે
- આપ બધું નિરતારપૂર્વક જાણવા માગતા હો તો આપના સરનામામાં 'વરગીડ મોકલશો
- આપ લખો છો એ જાતનું પુસ્તક અમારી યોજનામાં આવતું નથી
- આપના લખાણમાં સાથ શાહીથી બતાવા મુજબ મુદ્રાણ અને સચવીએ છીએ માટે તે મુજબ તૈયાર કરીને મોકલશે
- દરેક લખાણ પ્રુવિસકેપ સાઈઝના કાગળોમાં શાહીથી ૨૨x૭ અંદરે ઓળખાણ અને બાંધેલું હોવું જોઈએ
- આ સાથે અમાર પુસ્તક .. આપ પર અવલોકનાર્થી મોકલ્યું છે સાથેજ અમારા સરનામાંથી શુક્રપોષ્ટ ઉપર પછી છે માટે આપના અવલોકનનું કટીંગ અગર અંક મોકલવા કૃપા કરશે
- આપની ઉપર અસમાજના પુસ્તક .. ની . .... નકલોનું પારસખ આજ રોજ કર્યું છે, તે સીકારી પહેાંચ લખવા કૃપા કરશે
- આપને લાગે અસમાજના આલોકન જેવેલા આ પુસ્તકોની કામતમાંથી રૂ..... આવે છે તે આજ રોજ મ ઓ થો મોકલીએ છીએ
- આપના તરફથી મ ઓ રૂ ..... મળ્યું છે ખુદતી રકમ રૂ ..... મોકલી આપશે
- આપના ખાતે અમારી પાસે રૂ..... જમા પડ્યાં છે.
- આપને પહેલી અગવડ બદલ દિલગીર છીએ દરમુઅર કમરોહ.
- હા, આપ લખો છો એની વ્યવસ્થા થઈ ચકશે
- આપ લખો છો એ વસ્તુ અમારી દ્રષ્ટિએ મિનઝરૂરી લાગે છે તેથી એ તરફ વિશેષ ધ્યાન આપી સકતા નથી
- આપે આપેસ સુચના માટે આભાર બની સકશે તો તેનો અગવ કરવા અવશ્ય પ્રયાસ કરીશુ
- આપનો પત્ર મળ્યો છે એ સંબંધે ચોક્કસ નિર્ણય પર આવતા આપને જાણવીશુ
- આપે અમારી પ્રવૃત્તિ તરફ ગતાવેલી સહાનુજુતિ માટે અને આપના ધન્ય છીએ
- આપના પ્રશ્નો ઉત્તર અમારા કાર્યક્ષેત્રની મર્યાદા બહાર છે
- આપ જાણતા હો એટલા લેખકો અને લેખિકાઓના સરનામાં જણાવશે તો આભાર વરો
- પેજ એટલે પાનાની એકજ બાજુ સમાજનાની છે
- આપ લખો છો એ પુસ્તક હજી તૈયાર થયું નથી. તૈયાર થશે કે તરતજ અમે આપને ખબર આપીશુ
- આપ લખો છો એ વિષય પર આ પુસ્તકો છે - (૧) . (૨) ..... (૩) ... (૪).....
- આપ લખો છો એ વિષય પર કોઈ પુસ્તક છપાયું નથી

શ્રી જીવન

વર્ષ ૧ હું
અંક ૬ થો

સંપાદક
મનુભાઈ જોધાણી

ચેત્ર
૧૯૬૬

[આ માસિક પત્રોદર શાળા પુસ્તકાલયે મારે ન ૭૫/૧ તા ૩૧-૧-૪૦થી અને વેરહનું ક્રમીયા સ્ટેટસ એજન્સીમાં ન ૪૫૭ તા ૨૦-૧૨-૩૯થી મંજૂર થયેલ છે મુખ્ય ઉપાધ્યાય શાળાભાવભેરી મારે મે એ ઈ સા ના ન. ૧૦૦ તા ૧૨-૧૨-૩૯ મુખ્ય શાળાના અધિકારીઓ ખરીદી શકે છે]

આવતે અકે

મહાકવિશ્રી ન્હાનાંલાલેલ
રાસચીત, શ્રી ધુમકેલુતુગવ-નીત
શ્રી રમણલાલ વ. દેસાઈ.
શ્રી મહેસુલન મોહી અને
મનુભાઈ જોધાણીની વાર્તાઓ,
શ્રી શુભવૃતરાય આચાર્યના
અર્થી 'ભુવાભેશી પ્રતિમાઓ'ની
લેખમાળા ઐતિહાસિક વાર્તાઓનો
પહેલો હપ્તો 'કુ'ભારની જાન'
રજી કરે છે શ્રી રતિલાલ મો.
ત્રિવેદી નો પ્રવાસ લેખ, પ્રો.
રાવળે રજી કરેલ કવિતાની
શ્રી ભણેકબહેનનું જીવનચરિત્ર,
અને શ્રી ચિકિત્સક કમુવાવડ
માટેના ઉપાયો બતાવે છે શ્રી
યશવંત શુક્લનો નિબંધ અને
ભણીતા લેખકોના ગીતો આચરે
રસોદ્યમર, ડોશીમાનુ વૈદ અને
ધર સાચવતા આવડે છે. મે સમના
શાકલાલ અને હનરડભાઈ, નોંધ,
સમ ચારો અને પુસ્તક પરિચય
તો ખરાજ બાળલિલાન પશુ
બોલીતા લેખકોના હાથે તૈયાર
થાય છે

આ અંકમાં

૧ મુદમનિર	... શ્રી ધુમકેલુ ...	... ૨૫૩
૨ જીવનનો અનંદ	... ..	... ૨૫૬
૩ ચોરી (વાર્તા)	... શ્રી મધુસૂદન મોહી ...	... ૨૫૭
૪ પાદરીઆ	... ..	... ૨૬૧
૫ લેડી ઇમામોરી	... શ્રી ત્રિવેદીની નિલકંઠ ...	... ૨૬૪
૬ નવલિકાકાર (વાર્તા)	... શ્રી સુનીતાવ વ શાહ ...	... ૨૬૭
૭ શક્તિનો રાસ	... શ્રી મુળજીભાઈ પી. શાહ ...	... ૨૭૦
૮ સોજીવા	... શ્રી હિપમન્થુ ...	... ૨૭૧
૯ વીર નર્મદ	... શ્રી. કનૈયાલાલ મુનવી ...	... ૨૭૧
૧૦ ગઘનો પિતા નર્મદ	... શ્રી. મોહનલાલ દવે ...	... ૨૭૮
૧૧ જીવનનો રસ	... શ્રી અજાત ...	... ૨૮૦
૧૨ માડુ	... શ્રી રતિલાલ મો ત્રિવેદી ...	... ૨૮૧
૧૩ રક્તપ્રહર	... શ્રી. ચિકિત્સક ...	... ૨૮૫
૧૪ કૃત્યા (વાર્તા)	... શ્રી રમણિકલાલ દવાન ...	... ૨૮૬
૧૫ મોહનના શાકભાજી	... શ્રી શાન્તાબેન દેસાઈ ...	... ૨૮૭
૧૬ મને ધર સાચવતા આવડે છે	...	... ૨૮૫
૧૭ રંગા	... (ચાલુ વાર્તા) ...	... ૨૮૬
૧૮ રસોદ્ય-ધર	... શ્રી અનુપુષ્પા ...	... ૨૮૬
૧૯ ડોશીમાનુ વૈદ	... શ્રી અનુભવી ...	... ૩૦૧
૨૦ હનરડ ઉવોન . ડોશીમાનુ તોરણ બનાવવાની રીત	...	... ૩૦૨
૨૧ જી-જગત	... ..	... ૩૦૩
૨૨ નોંધ અને ચર્ચા	... શ્રી ધી ધ શાહ ...	... ૩૦૫
૨૩ પુસ્તક-પરિચય	... ..	... ૩૦૭

લેટ પુસ્તક સાથે વાર્ષિક લવાજમ

દેશમાં	બ્રહ્મદેશમાં	પરદેશ માટે
૪-૦-૦	૪-૮-૦	(આઠ શીર્ષી)

'શ્રીજીવન' કાર્યાલય : અંબેરીવાડ : અમદાવાદ

રૂપરે લવાજમ ભરવાનું સ્થળ : મુળરે અંબેરીવાડ કાર્યાલય : ગાંધી રસ્તો . અમદાવાદ

ખર્માના સાહસિક શાહ સોદાગર

અબદુલ કરીમ જમાલ

લેખક—હજરશી ધરમશી મંખ

તાનઈંડી હોટેલ છે, બે ચાર લુના જાકડા છે, એક ચુલા ઉપર ચાની ફાટલી છે, એક ખાનામાં થોડી સિગારેટ અને પાનનાં બીડા છે ટુકડો આવે છે “એવ છોકરા, એક કપ ચાય.”

છોકરો ઉતાવળ કરતો જવાબ આપે છે “આવે છે મિલ્કાન.”

“અને છોકરા, અહીં એક ડબ્બ.”

“હા, મિલ્કાન.” એકને આપ આપને દસતો દસતો છોકરો ધીમને જવાબ આપે છે અને ઝટપટ ફાટલીમાંથી ધીમને કપ શરવા દોડે છે.

દહ સૂર્યોદય થયો નહોતો ચોખાની મિલોના ભુગ્યાં વાગવાને દહ પા કલાકની વારે હતી. મજદૂરો અને મહેતાઓ કામ માટે ગમી મેળવી લેવા આવેલા કપ શરીરમાં દાઢી હેવા ઉતાવળ મગા દતા ધસ વરમના છોકરાની આસપાસ એમનું કુંડાળું ઘણું ગુલું હતું. છોકરો ઝટપટ કપ ભરતો હતો કપ ખાલી થતા દતા અને નવા ભગતા દતા. કાંઈ સિગારેટ માગતું, કાંઈ પાન માગતું તો તે પણ તે આપતો જતો હતો ખખડી ગયેલા જાકડા પર બેસી સૌ ચા પીતા દતા અને મિલેની વાનો દગ્ગા દતા, છોકરો એ વાનો પણ સાંભળતો જતો હતો અને મનમાં કંઈક મોહવતો પણ જતો હતો અને એવ કરીને યાકો મંન પર ચડવા દેતો નહોતો. મિલના ભુગ્યા વાગ્યાં, કામદારો અને મહેતા-મુઠિયો એકઠા ભાગ્યા, માખીઓના જણગણાટની પેઠે ગાજતી દુકાન થોડીજ વારમાં સુગસામ જતી ગઈ એકરી દાઢ કરીને રોડો મેડો.

પણ ઝાઝી વાર દાઢ કરીને એસવું પોતાવ તેમ નહોતું. દહ પોતાને માટે રસોઈ બનાવવી હતી નહાવું-ધોવું પણ એને બાકી હતું. બપોર પડતા વાર લાગતી નહોતી બપોરે મિલમાં એક કલાકની રમ્યા પડતી ત્યારે હોટેલમાં સવાર કરતાં વધુ ગિરદી રહેતી. બસ, બપોર પછી ઉતાવળ ન રહેતી. કપારેક કાંઈક ચા પીવા કે પાનખીડી લેવા આવે અથવા કામ ઉપર મંગાવે.

સાંજે ચૂતા પહેલાં છોકરો દિવસની કમાણીનો હિસાબ કરતો. ત્રણ ચાર રૂપિયાની કમાણી જોઈને એ રાડી યતો.

ક્યાં જામનગરના મુખના એ દિવસો અને ક્યા રોઝના ત્રણ ચાર રૂપિયા ? ખુદાની મિલકાતની જોઈને છોકરાની આંખમાં દરખના આંશુ આવી જતાં અને મનમાં મનમાં નમ્રતાથી એ બોલતો: “એની આવીજ મિલકાતની કાવમ રહેશે તો તો એક દિવસ આ સામે દેખાય છે, તેવીજ એક ચોખાની મિલે મારી પોતાની દશે.”

હોટેલમાં ચાલના પ્યાલા ભરતાં ભરતાં ચોખાની મિલની માલિકીનાં સ્વપ્નાં સેવનાર એ અનુષ્ઠ છોકરાનું નામ હતું અબદુલ કરીમ અબદુલસામ જમાલ સો એને “જમાલ” એવા ટુંકા નામે ઓળખાતા. જમાલ જામનગરના રહીશ, પણ દેશમાં દાણાના વાખા પડ્યા એટલે કાંઈની સલાહથી અને કંઈક આપ-સૂઝથી એ મંદુરનાં કાંડાં જોવા ઉપડી આવ્યા ગુજરાતી બે ત્રણ ચોપડી લાવ્યા દતા. શરઆતમાં ફેરી ફરતા. પાંચ પચીસ રૂપિયા ગાંઠમાં મધા એટલે ચાની દુકાન કરી.

મીઠી છાશ અને ગજુતરીમાં જળરા એટલે જળગરી જળગરીને રહેતા બે વરસમાં દત્ત ૨" ફેફસ હઠારની મૂઠી ચાની નાની દુકાનમાંથી કરી લીધી "એક વાર દુકાનમાં આગ લીધી, પણ અગમચેતીથી દુકાનને પીએ ઉતારાની લીધી હતો એટલે લીમાંથી સારા પેસા મળી ગયા

દુકાનમાં આ પીવા આવતા મિલના ખજુર-મહેતાઓની વાતો અને કપાચેક મિલના મોટા સાહિબોને આ આપના વ્યવસ્થાને ત્યાં થતી ઘણી ત્રુટક વાતોને ધ્યાનમાં રાખી લઈ નિરાતે બધી વાતોનો મેળ કરતા અને ગજુતરીઓ મનમાં નોંધી લેતા એટલે દુકાન બંધી જતા પેસા હાથમાં આવતા તેનો પ્રથમ ઉપયોગ એક નાની મિન લાડે રાખી લેનામાં કર્યો ધાનમાંથી ચોખા પીસનારો ધણી કરવા માડ્યો એમાં સારો લાભ મેળવ્યો દરેક હઠારની સુકી યથા એટલે ચોખાનો એક નાની મિલ ખરીદ કરી આને માટે વધારાના પેસા એમણે એની શરૂઆત પાસેથી લીધા હતા

મારવાડીઓથી પણ વેત એટલે એમાં આ એગીઓ હોય છે મદાસના નાદકુટા એગીઓ "ગુનમાં શરૂથી" કામ કરે છે તેઓ એક નાનું પચિયુ પહેરે અને ચારીર ઉપર એક અચળો નાખે માથા ઉપર વાગ સિરાય બીજુ કંઈ એકદવાનું નાંદ કંઈમાં સોનાથી મહેલ ઉદાહરો પારો પહેરે આવા રૂપમાં તેઓ બેઠા અને ઓફિસો લાઈ કરેડો રૂપિયાનું કામ કરતા હોય છે એક નાની એકડીમાં બાજુ ગાજુમાં પેગીંગો મુકી નીચે એગીઓ બેઠક રાખી મહાનના બાડામાં કરકસર કરે છે અને બાજુમાંથી તે જળરા!

જમને આવા એગી લાઈબંધ પાસેથી મિલને માટે નાખ્યા લીધેના, પણ મિલ સારી ચાનના લાગી હતી કે અચાનક એક વખત અકસ્માતથી મિલ બગી ગઈ, પણ મિલનો

રૂપ શુગારની પરદેશી બનાવો

શુગરી લાડાઈ શરૂ થતાજ એક તરફ રૂપ શુગારની પરદેશી બનાવો આનુતી ગઈ યથા ગઈ છે અને જીજી તરફ દિ દિમાં એમને જે માન મળ્યું છે, તેમાં ગાંધી દેહ બમણા થઈ ગયા છે!

આ સુન્દરી તક છે રૂપ શુગારને લગતી નિરિધ બનાવો, જેની કે કોલ્ડ ક્રીમ, ક્રીમ જેલી, સ્નો, ટોપનેટ પાવડર, લોશન અને મિલ્ક, દૂધ પોશ, દત્તમંજન, દૂધ પેગ, પોમેડ બ્રિલિયન-હાઈન, ફક્ષ (પ્રાઈલી, પાવડર અને મલમના ત્રણે પ્રકારો), લાઇમ જ્યુસ પિત્તસરીન, નિપરિટક, તરવ અલ્ટા, વાગ શદ નાર ક્રીમ, પ્રાઈલી, બુકીઓ, સાબુઓ વ વાગ -ક્રીમ, વાગ-નેવ, વાળ-લોશન, વાળ-શેમ્પુ, વાળો ગુજાદાર મનાવનાર દવ, ટોપનેટ સાબુઓ, બાથ સોફ્ટ, નેલ પોલિશ, કલ્ક વ વ નવાનવાનો ઉપોગ શરૂ કરો અને હું સમયમાં તમે મળિને ૧૦૦ થી ૨૦૦ રૂપિયાની આવક મેળવતા થઈ જશો

કારમેટિક્સ

કિંવા

શુગાર-સામગ્રિયો

એકતુજ તે પુસ્તક છે, જે તમને ઉપવી બધી બનાવટોના બતા પ્રયોગો જતાનવા ઉપગત તે અંગેની પુરેપૂરી સમજણ પણ આપે

બીજી આવૃત્તિ ૨૬ પ્રોગો ૧૦૦ પાના નવડ કામગી

કામત રૂપિયા એક (દિનમાં સાફુ ટ ખ એ આતા)

[પરદેશ બે શિલિંગ]

હમણાજ તમારા શહેરના જુકસેમરને ત્યાંથી ખરીદી લો વા પરમાગે ઓર્ડર આપો

ક્રમર ઓફિસ, સોદાગરવાડા, સુરત.

પીમે ઉતરવેળા હતો. એમાંથી મને
પેસામાંથી ગોળ મેળી મિલ ખરીદી એટલે
વિદ્યા અને આશ્રય સારો હતો એટલે ધાન
લેવા લાખ લાખ રૂપિયા તેની પાસેથી લેતા
પત્રોમાં ધાન સિવાય, ઉપરના ફાતરા ફર
યાય, એખા સાક ચણ શુશીએઆ લરાઈ
પરદેશ ચડે, ફાતરા વેચાય. આવડત હોય
તો માત્ર કમાઈ સકાય જમાલમાં આવડત
હતી, એ સાક કમાતા.

રંગુનથી દર વરસે પાંચસ લાખ ટન
એખા પરદેશો ખરે ચડે છે તેમા દરેક
ખાર સાખ ટન એટલે એકથી સારા કરોડ
શુભીઓ તો માત્ર દિવ ખરીદ કરે છે.

જમાને એક મિલમાંથી બે મિલ કરી
એક સાધારણ મિલ પાછળ બે લાખ રૂપિયા
વેલ્ડએ પણ જમાને પોતાની કમાણીથી
અને પોતાની શાખને લીધે એટલી મદદથી મિલ
વધારી હતી.

પણ જમાને સતોળ નહોતો થતો એમણે
નામપણુમા મિલવું રંગુન મેળું હતું તે
દ્રવ્ય પેદા કરવા માટે નહિ પરંતુ બીજા
મહત્વાકાંક્ષાને લીધે સાહસ એજ વિચાર
એમનામા મુખ્યપણું હતો એણે એક સાહસ
કરવાની એની છૂટા થતી હતી કે જેમા
ખીનઓ પડતા કરતા હતા. એ સાહસ હતું
તેના ફાતરા માનિક બનેલાનું.

રંગુનથી સોએક માધ્યમ દૂર જનાને
નામે રથ છે ત્યા જમીનમા તેજ છે બરમા
એખવ કંપની નામે અંગ્રેજી કંપની આ
તેના કુવાએની માલિકા ધરાવે છે એમા
દર વરસે કરોડો રૂપિયાની વ્યવસાય રહે છે
કાંઈ પણ હિંદી એમા પડ્યો નહોતો ઉઘોમ
બારે રસકસવાળો, પણ મુડી જમરી ક્ષેત્રએ.
પચાસ લાખથી એટલી મુડીથી લેલો ધંધો
કરે, એ મુશ્કેલીમાં પડ્યા જેવું હતું.

(બાકી)

સાણુના લાવ વધી ગયા છે!

યુરપમાં લગાઈ શરૂ થનાં દિવસાએક-
દમ મેંનવારી થઈ ગઈ છે. સાણુના લાવ-
માં ૨૦ થી ૩૦ ટકા ઉંચાએ આવે છે.

પરદેશી માલની હરીફાઈ સારે ટકી,
પોતાના રત્નને ઉઘોમને પગલર કરવાની
આ કીમતી તક છે લગાઈ લગાઈ રહી છે
એ દરમિયાન, દેશને સાણુના વિધવા સ્વાધીનો
બનાવી, વધેથી મેંનવારી પણ એટલી કરે
અને એના માટે એક હજાર હજાર રૂબાઈ રદાયે.

નિષ્ણાતોનીય નિષ્ણાત સમાન

સાણુની બનાવટ

એમા દરેક દરેક પ્રકારના સાણુ બનાવ-
વાને લગતી નિયમ પદ્ધતિઓની નિગતવાર
માહિતી આપવા ઉપરાંત તેમાં વપરાતા તેલ,
ક્ષાર, રંગ, સુગંધી વ. વ. ની પુરી વિગતે
પણ દર્શાવી છે અને કૌથી છેવટે-

સાણુ બનાવવાના સેક્ટો સાચા મુસ્ખા
આપ્યા છે, એટલુંજ નહિં બલકે એ
ઉદ્યોગમાં વપરાતા યંત્રોની સચિત સમજણ
પણ આપી છે.

ગુજરાત કાર્ડિયાવાડમાં પાછલા ૭ વર્ષમાં
આ પુસ્તકની સદાયે સાણુના ૧૦૦ કરતાં
વધુ કારખાના પ્રુથા છે અને તે બધા પ્રતિ
દિન અગતિ કરી રહ્યા છે.

તમે આજેજ નિશ્ચય કરો.

૨૦૦ પાનાનું પાટી બાધણું સચિત્ર
પુસ્તક હોવા છતા કીમત માત્ર બે રૂપિયા
(ટપાલ ખર્ચ છ આના) પરદેશ માટે સિંગંગ
આર.

આપુ આવૃત્તિની થોડીકજ અંતો બાકી છે.
તમારા શહેરના સુસેવર પુસેથી ખરીદી લો
અથવા

લખો:-

કમર ઓફિસ, સોદાગરવાડા, મુરત.

શ્રીગ્રામી કરનારા તેઓજ હોય છે, જગ્યા દુર્બળ

અને પુરુષાર્થહીન હોય છે

પુરુષાર્થજ પુરુષોનું લુપ્તાણ છે

ગ્રામી આપને જોઈએ કે મુખ સચારક કમ્પની-મથુરાની
ખનાવેલી સોનું મિશ્રિત “ચૌવન શક્તિની ગોળીઓ” વ
મેવન કરી, તેમના સમદાર જુઓ.

કીમત ૨૫ ગોળીના રૂ. ૨-૮-૦

સ્પેશિયલ તિલા-નસાની કમ્પોઝિટ માટે અધુરું દવા

કીમત રૂ. ૧-૦-૦

ટપાલ ખર્ચ દશ આના

મંગાવનાનું શિખનામું:-

મુખસચારક કમ્પની, મથુરા.

ખાલવાંચન

તેમના લાથમા મુકી જુઓ, અને
તેઓ કેટલા રાજ થાય છે, તેની ખાતરી
કરો. લખતા હોને તે તેના લખાણો
વાચીને રાજ થશે. નહિ લખતા હોય તે
તેનાં ચિત્રો જોઈને રાજ થશે.

‘ખાલવાંચન’ના અઢક ચતુર જેટને રાજનું
માત્ર એક પાઠનું ખય

ગરીબને પણ એ પરવડશે. પૈસાદારને તો
એ નમત વાત છે તમે આઢક ન હો તે
આજેજ રૂ. ૭૦ મનીઓડરથી મોકલો

‘ખાલવાંચન’ સમર્થ અને સિદ્ધકરન
ખાલમાદિલકાર શ્રી વલ્લભજી કવિના
તત્ત્વીયથી નીચે પ્રસિદ્ધ થાય છે અને ઢક
વખતમા તે ખુબ વખણાઈ ગયું છે

શિરનામું -ખાલવાંચન કાર્યાલય, રાજકોટ.

ખાલસખા

[ખાજકોનું માસિક]

તત્ત્વી દિ મતલાલ ચુ. ગાહ

‘ખાલસખા’ એકની વાતો કે મપગોવા
રજુ નથી કરતું પણ ખાજકોને ઉપસાગી રજા
મિતરો શિલચુની દાખિઅ રજુ કરે છે

એનો દરેક અક ખાનસાજિરના મિષ્ટદરન
વેખકોના લેખોથી ભરેલો હોય છે

જુનથી ત્રીજી નાં આ નરસના આઢકોને
૨-૩ ખાસ આઢકો અને બે પુસ્તકનો લાભ
મળે છે

તાકાદે આઢક થઇ જાઓ

વાર્ષિક લવાક્રમ

દેસમા ૨ ૩ પરદેશ ૩ ૪, (શિ ૧)

લખો - ‘ખાલસખા’ કાર્યાલય અમદાવાદ.

‘કમર’ને લગતા વિષયોના પ્રશ્નોના જવાબો અને કમર સુકત પ્રગટ થાય છે. એકી વેળા વધુમાં વધુ તથા પ્રશ્નોના જવાબ મળી સકશે.

ટપાલ દ્વારા ખાનગી જવાબ એકએ તો દરેક સપ્તાહ ઢીઠ પાંચ આનાની (અર્થાત્. આઠ આના અને પરદેશ: નવ પેની.) ટીપ્પણી થા પોસ્ટલ એડર્સ બીડવા [વી. ધી. ના એડર્સ સ્વીકારતા નથી]

૨૫૨૪-યુ. ૨: ધોળકા-(૧) ૧૫૦° એક ગરમી યથા થા નહિ, તે માટે થર્મોમિટરનો ઉપયોગ કરવો જરૂરી છે. ઉપલક્ષ રીતે કશું એકકસ કહેવાય નહિ. (૨) ફેરીનની બનાવટ માટે એમ્પ્રતા ટાંપી-યંત્ર વ.માટે *Aluminium Plant & Vessel Co Ltd, Northfield House, Wandsworth, London S W. 18* ને લખશો (૩) ૨૫૨૫ ની નળી છુટી ગમે તેટલી મળી સકે છે.

૨૫૨૫-નિ. મો : હારીજ-(૧) વપરાયલી ફિઝિયોલોજી સંમતકો માટેનું પરફોરેશન એજ થોડાક આનાની હીમતે બોમ્બે ફિઝિયોલોજી કમ્પની, સર ફિઝોજસાલ મહેતા રોડ, ફાટ, મુંબઈ પામેથી મળશે. (૨) ખરલ-યંત્ર, ટિકડી-યંત્ર, અર્ક-યંત્ર વ. માટે હીનસા કમ્પની. એપોનો રટ્ટીડ, ફાટ, મુંબઈને લખશો. (૩) વાર્ષિક માલકો પરફેશન જતાં, પોતાના શિગ્નાનું ખલાસવા આહે તો પરફેશનો વધામનો ટપાલ અર્થ તેમજે આપવો અશરી છે, કારણ કે કમરની એક પ્રવૃત્તિ પોતે દિ. ૬ માટે જવાબે કેવળ ૧ પેસા છે, ત્યારે બર્મા માટે ૨ પેસા અને બીજા પરફેશો માટે તથા થા ૭ પેસા છે. એમ, પરફેશનું ટપાલ અર્થ તથા હોષ, તે મળે આપવાની પ્રથા બુધેજથ રીતરાયલી છે.

૨૫૨૬-ના. ડા: જામનગર-(૧) અર્ક-યંત્રમાં પ્રુથાકારની નળી તો આવી સકે છે,

પણ મુળ વાસણ લોહાનું હોય તો તેને અંદરથી સારી પેઠે કલ્ક મટાવવી જોઈએ. તે વિના તેમાં પાણી ભરવાથી લોખંડો કાટ ચડશે એટલું જ નહિ બલકે તે કાટની અસર પાણીમાં મળતાં, અર્ક-પાણી કેવળ નકામું થઈ જશે. (૨) લાખકર એમોનિયાને તદ્દન સાફ કરેલી રોપર્ડ શીંગામાં રાખવાથી ખરાય થશે નહિ. (૩) ‘કમર’ના ટપામાં અર્કમાંના પ્રયોગ પ્રમાણે જનાવેલ ચોખ્ખું નાઇટ્રેટ ઓફ સિલ્વર કાચ પર કલ્ક કરવાના મિશ્રણમાં ખુશીથી વાપરી સકા છે.

૨૫૨૭-સ. બી. વ: ટેલીમેરી-દરેક દરેક પ્રકારના સાબુ બનાવવા માટે ‘સાબુની બનાવટ’ ચોપડી જેવા ઉપરાંત કમરના ૧૧, ૧૪, ૮૭ અને ૧૦૮માં અર્કો પણ જોશો.

૨૫૨૮-મુ. ડુ. ઉ: અલમદાબાદ-‘લરટડ’ જેવું પૌલિસ બનાવવાની રીત હવે પછી છપાશે. ૨૫૨૯-મો. કે મા. મુંબઈ-(૧) એલ્યુ. લોખંડના સોલવન્ટ તરીકે સલ્ફરીક હાયડ્ર. એસિટાન, એમીલ એસિટેટ વ. વપરાય છે. (૨) એસેટિક એસિડ બનાવવાની માદિતી હવે પછી છપાશે. (૩) ગુર્જાની બીમારીનો ઇલાજ હવે પછી છપાશે.

૨૫૩૦-યુ. યુ. શા: ચિંચલુ-(૧) એલ્યુ. મિનિયમના ડબ્બા બનાવવા માટે ડન એલ્યુ. મિનિયમ ફેક્ટરી, ૧૦૭-૧૦૮ તારદેવ, મુંબઈને લખશો. (૨) મુલતાની માટીને એટલી બારીક

અકમા છપાયેલો એક નેશો, તો તેમાંથી બધો ખુલાસો મળી રહેશે

૨૫૩૫-ચુ હા તે ૩૧ 'એડીવા-એડિક' અંગ્રેજીનું ટપાક દ્વારા ચિહ્નિત નેશનલ હોય તો એડિક ઇન્ડિયન કબાસ, નાડી (નાડિયાનાડ)ને લખશે.

૨૫૩૬-નિ. મો. દારીન-(૧) કુટીરી શીરીએના કાચના ધાંધાદારી ખરીદનાર જાણુમાં નથી કમ્પાઉન્ડની જીત પર વાકાચુકા મત્ય એસાડરા માટે પતંગ માટેના માળખાવાપરવા માટે તથા કાચ-ગાળણ બનાવવા માટે કાચના એ કચકા ખરીદવામાં આવે છે, પણ નેનો ગોખો વેપાર કરનાર કોઈ જાણુમાં નથી અનન્ત, એ કાચ બંગાળીએ બનાવનારાઓય ખરીદશે, જે તેમન કામ લાગે તેરા હાન તો (૨) ઉચ્ચ પ્રકારનું ડીનવોટર એમેન્સ દ્વારા નદિ, અક' જે એનેજ બનાવાય છે [નોંધ લાખ મેરાસાણો સવાલ સમજ સકાયો નથી]

૨૫૩૭-ચુ ૧ ધોળકા-(૧ અને ૨) અમે માન વેપારીએના નામ દાખ આ કાનસમાં આપીએ છીએ કોઈ પણ વેપારી પ્રમાણિક છે ના નદિ, તેની ખરી દાખત ચી છે વ. ૧ માટે અમે કોઈ પ્રકારની દખતત પુરી પાડી સકતા નથી (૩) કેરીનની બનાવટમાં ખુરરી એસ કચેરા ૧ માટે *Plant & Vessel Co Ltd, North field House, Wandsworth London S W 18* ને લખશે

૨૫૩૮-જે ૭ ૫ ઈરસદ-(૧) વસ-બુનું તેત બનાવવાની રીત કમરના ૩૭ મા અકમા છપાઈ છે (૨) માલકાકણીનું તેત બનાવવાની રીત ૬૦ પડી છપાશે (૩) એ એક તેને, દવાખાના મુખનુસ સિદ્ધન, ગતી-તાલાખ, સુરત પ્રામેયીય મળશે

૨૫૩૯-ચુ ૬ બી હાટુના-(૧) એ ચોપડી માટે જે પડી બોદિએનેજ પૂછાવશે.

(૨) આગેદાન કેડડ પર લગાડવા માટેનું પારનિક બનાવવાની રીત કમરમાં હવે પછી છપાશે (૩) ઉરમાનિયા યુનીવર્સિટીમાં શિક્ષણ લાખા કુડું છે એટલે કુડું નદિ' જાણુનારે પ્રથમ તે લીખી લેરી અનિવાર્ય છે

૨૫૪૦-ચુ ૨ એ બાના-દેહગાડન વના અધકના વેપારીએના શિગતામાં જાણુમાં નથી.

૨૫૪૧-કા હા ૫ નિગમગામ-રતનજેત તેવને રંગ આપવા ઉપરાંત દવા તરીકેય ઉપયોગી છે દવાના વેપારીએને પુઝરી નેશો, કદામ તેઓ ખરીદી વેશે

૨૫૪૨-એક એમ ૭ આ બગાલી-(૧, ૨ અને ૩) આપ લખો છે તેમ ધર બેઠાં

માસિક અટકાવ

બધ પટેલ માસિકધર્મ રજેડીલા ધીન્સ વગર તાલીફે સુવત ફરી ચાલુ કરે છે રેતના બધા દોષો કુર કરે છે માસિક લાખ-નારી મૂંઝાન વનસ્પતિની આ બનાવટ ગર્ભવાળી સીએ લેવી નહિ શીરીના ૩ ઊંઠ લાખા સમયના અચરા કેમો માટે રોગ બનાવટ શી ૩ પ લી પી થી ૩ ૦૧ વધુ ગણીકુગ-દવા ખાઈ લેવાથી જીન્ડી સુધી ગર્ભ રહેતો નથી માસિક નિયમિત તુક-રાન રહિત છે શી ૩ ઊા લી પી જીદ કુમ્બાનુપાન ફીર્મસી. જામનગર. ૨૦ સુરત એજન્ટ સી. એન. જાધવસી, કણપીઠ

મફત ! મફત ! મફત !

કુઅનિ શરીર એક બાલુ અરખી, પાછળ યુગરાતી હરેદામાં આવેલો, તેની નીચે યુગ-રાતી તરબુમો, ઉપરાંત ખુદાની વદનાનીયન, માબરેદત, પપગમરો, કમામો, અવલીયાઓ, આબિમો, મજબુમો, આબિદો, પરદેઝગારો એક બીજાના હક નસીદત, નોવેલ તૈયાગ છે. ૪૬ વર્ષથી ગહેનમત માસિક પ્રગટ થાય છે. ૧૩૦ જાતની છીનાબોનું ફીરટ ત્યા એક કીતાબ એક આનો પોરતનો મોટાની મફત મગાવો. લખો-રાહેનજાત એડીસ, ભાવનગર

“કમર” : અંક ૧૧૩ મો

આયુર્વેદની પરિક્ષા આપવા તથા અવગણન કરવા વ બાબતો માટે કે પોપટ પ્રભુરામ આયુર્વેદિક કૌશલ, ગીરમામ, મુંબઈ તથા દેશિયોપેથિક યુનિવર્સિટી, સિવાલકોટ સિટીને સખી પૂછાવશે.

૨૫૪૩-મે. ૫. ૧૯૨૧ એન્ડ રી. ગોરુમાસી

(૧) મુખ્યમ ડુનરની અખબારો ‘આ છે-’ મુસ્લિમ-જુદાઈનાં કામાતાલાન રોડ, સુગત, ‘દમદમ’, રહેર; ‘દીન’, પાયપટી, અદમદા-બાર; ‘મુસ્લિમ છુપેદિન’, રાઈકોટ, ‘અન્સાફ’, મરવામપુરા, મુંબઈ ૪, ‘મગામણી’, કુંમરી, મુંબઈ ૬; ‘નિઝામી’, પાયપટી, અદમદાબાદ, ‘મારવા’, કલ્કીપીઠ, સુગત (૨) મરવામી પુરની માટે દિવાલ ભુક દાઉત, મોદામરવાડા, સુગત વા દીન એરિસ, પાયપટી, અદમદામાદને કંબજી.

કુપટ્ટ-દે અ ૧ કડી-(૧) ‘નકશાકરક દુનરો’મા સખેષ પ્રયોગો વિશે વધારે પૂરપગ કરી દોષ તો તેના પ્રકાશકને કરી ભેષએ આપના માર્ગદર્શન માટે એટલુ પુનુ થને કે ભાગ ૧: પાન ૧૪૩મા લખેલ ‘વેમન દીમ’ પ્રવાહીન બને છે, ધટ મલમ જેવું થશે નહિ તેને ધટ બનાવવાની ઝરૂરતને નથી (૨) એક્ષિસ ક્વર તૈયાર આવે છે તે ન્દાના પ્રમાણમા ધર મેળે બની સકશે નહિ તે માટે ડી છ ગોરે, મંગળદાસ રોડ, મુંબઈ ૨ને સખેશ (૩) એ ‘કોમ’ના બે યર જુદા પડી જાય છે તેમ થયું ન જોખએ કદાચ પાણી વધુ પડ્યું હોય વા પાણીમા મુનાનુ પ્રમાણ આણું પછુ ટેલ તેલ, જે યરને દવાવતાં એકઠવ થઈ જતા હોય તો એ લાગી મોકા છે. એથી નુકસાન થશે નહિ.

અને હવે પછી

‘કમર’ના હવે પછીના અંકોમાં આપવા ધારેલા ખાસ દુનર-વેગાની એક ટુંક ચાલી આ રહી

(૧) એસ્ટિક એક્સિસ. બનાવટ સખધી. કલ્કી ‘યુનો’ ઉદ્યોગ (૩) કરટડ પાવડર

પ્રમાણજન પ્રયોગો. (૪) ક્રિકેટના ન્દા: બનાવટ વિશે. (૫) ક્રાકમ કાઝું વાવેતર ૫૬) કોમિ-યમનો ટેલ દુનરની માદિની (૭) ગ્રેવેનિથ કેસીનમાથી ગ્રેવેલિથ અને બીજી બન્ધવટો. (૮) ડાખખાનું. ધંધાની મમજીની (૯) તાજાનો ટેલ દુનરની વિગતો (૧૭) દક્તરી લાડીઓ ડાખખ પ્રયોગો (૧૧) દોડા બનાવવા સંબધી. (૧૨) નકલી કિત બનાવટ (૧૩) નિકતનો ટેળા દુનરની વિગતો. (૧૪) નિયોન નમ-પાગીયા. બનાવવા વિશે (૧૫) વનરાના ડાખા બનાવટને ઉદ્યોગ (૧૬) મપેલા વાવેતર વિશે (૧૭) પાયક દવાઓ: ગેળાઓ, ભૂંડાઓ વ બનાવવી (૧૮) પુગતક-અધામણી : નકાવન દુનર (૧૯) કાવર થીક બનાવટ (૨૦) બગેરેમિક દવાઓ જાણેકેમિકની ૧૨ દવાઓ બનાવવી. (૨૧) માજેશાધન કિવા નકલી માખણ : બનાવટ વેપાર (૨૨) રાઈ વાવેતર-ઉદ્યોગ. (૨૩) લાખ ઉદ્યોગ (૨૪) વનરખનિ-માગ વનરખનિએનો ધધો (૨૫) સુગખારનો તેજાખ બનાવટ. (૨૬) સોસ પ્રકાર પ્રકારના સોસ બનાવવા (૨૭) હાથીદાંતની કાઠીમરી કળા સંબધી.

આપ આજેજ ‘કમર’ના પ્રાદક થઈ, આ ગ્રેવેનો લામ મેગશે.

‘કમર નો ૧૧૪ મો અંક

(કેવામ મુખ્ય લેખો)

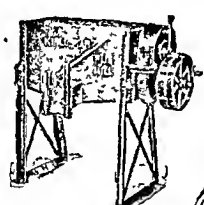
એનેમલક્રામ-કારીમી અને ઉદ્યોગ. સ્લુકોસ-પ્રવાઈ. ગુજરાતની બનાવટ લાખાન-તેની પાદાઈસ-વેપાર વિશે ધાટ-પાલિસ-તાગ, પિત્તમ વ વ. માત્રો મટે જુદા જુદા પૌલિગેલ.

નાગરવેલના પાન-રોપણી રસાયણિક આતરો-ખાસ પ્રયોગો. માકું-બનાવવાની રીત પેટન ખાસ-ડાખખ પ્રકારના પેટન ખામ બનાવવાના ગુરખાઓ.

એકીંગ પાવડર-પુગત પ્રયોગો અને બીજું ધણ ધણ.

પ્રજા

ખેતી, ઉધોગ, વિજ્ઞાન, કળા, વેપાર

પગ-મિલ

[એકેમવને છાંયે, બાવીસ
ગુણી જાતેવતા મારે આ
ચત્ર વપરાયો છે]

જુન ૧૯૪૦

તમને કઈ ચીજ જોઈએ છે ?

આ ચીજો વાંચી લુવો અને જોઈતી ચીજ અસલી
અને ચોખ્ખી, છુટક તથા જથ્થાબંધ નીચે
જણાવેલા સરનામેથી મેળવો.

— યુનાની ને ઘેરુ ઉપચાર પદ્ધતિમાં વપરાતી છુટી ફવાચો ને જરીજરીઓ	
— ચાણુ જેવા કે.—છતરીદક્ષ, જવારિશ, ખમીરુદ, યાકૃતી વિગેરે.	
— પાક (લવચો),	— ટિકરી,
— ગાળી	— યુગ્મમા,
— ચુખડ,	— શબ્દન,
— ચકડ,	— ભરમ
— ચુરમા	— અત્તર,
— હંતમ જાત	— માણ,
— તેલ,	— કુચ્છરી,
— કેસ,	— અગર,
— ખનસ કપુર,	— લોગન,
— મલમ	— ગિલાચન,
— આખા ને પુરેલા જીવેના,	— અખર,
— મોના ચાંદીના વન્ક,	— મોખાલ, તંગે
— હરેક જાતના ઉકાળાના પીકા	— ગાદાર મહેદી

મળવાનું કેમણુ:—દવાખાના મુદને સિહત.

તાનીતાલાખ. મુરત.

વર્ષ દશમું

માસ છઠો

અંક ૧૧૪ મો

ક મ ર

જુન ૧૯૪૦

— સંવાક્રમ —

દિન : રૂપિયા ત્રણ

ભાગ : રૂપિયા સવા ત્રણ

વિદેશ : શિલિંગ ૭

ચિત્રો

ખરસ-યંત્ર	૨૩૧
પગ મિથ	મુખપૃષ્ઠ
પરકોવેટર	૨૩૪
રમે યત્ર	૨૨૧

કલઈનો ટોળ	૨૩૩
ક કુચરી	૨૩૪
કાચ-સિમિન્ટ	૨૩૩
ગુલાબી બિમાગીનો ઉલ્લાસ	૨૩૩
આમડા-સિમિન્ટ	૨૩૪
છબીઓ વળી જતી	
આટકાવધી	૨૩૪

સૌહર્દ-ખનાવટો	
કોલ્ડ કીમ	૨૧૫
નેલી કીમ	૨૧૬
વેનીશિંગ કીમ	૨૧૮
રુઠાચી કીમ	૨૧૬
રનો કીમ	૨૧૭

ખેતી, જીવન અને ઉદ્યોગ

એર્નેમન્ટકામ	૨૨૦
ધાતુ-પૌદ્ગલિક	
ખાતુ-પૌદ્ગલિક-પ્રવાહી	૨૧૬
- - બૂધી	૨૨૮
- - મયમ	૨૩૧

છાપરા સિમિન્ટ	૨૩૪
જીવનનો અર્થ	૨૩૬
જીવાળ શરભત	૨૩૫
ફાંતના દર્દની દવા	૨૩૫
પતરા માટે સુંદરી રંગ	૨૩૫
મેથેટિક વિનિમેન્ટ	૨૩૫
મેટર-પૌદ્ગલિક	૨૩૫
યંત્ર-તેલ	૨૩૫
વદા ચત્ર	૨૩૫
વાગિરા કાલનાર દવા	૨૩૫

વેપારી કલા

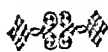
અગ્રદૂત કરીમ જમાલ	૨૩૭
આઈ ઓ.ન્યુ	૨૪૨
આદિરાત-ટોરી	૨૪૩
તમારી સદ્ધિ	૨૪૨
પોલીકું મકાન	૨૪૩
પોસ્ટ મોકલની ઉપયોગિતા	૨૪૧

પ્રયોગો

આટલુની દવા	૨૩૩
એરોસ પિપામિન્ટ	૨૩૩
પુરનો મયમ	૨૩૩
કલઈનું માટ	૨૩૩

પેન આમ	૨૧૧
એન્ટીક પાવડર	૨૨૭
મુઠા	૨૨૪

પરચરણ	
પૂઠપાટો	

આપ શા માટે બેકાર છો?

જે તમે આ વર્તમાન લગાડી ન્યારે બની વિવાચની વસ્તુઓ મોટી યથા ગ્રંથિ છે સ્વદેશી ચીજોથી વિભાચની વસ્તુઓ ખતારી આ તકથી લાજ ઉઠાવવા માગો છો અને (૧) અમેરિકાના બેકારોની માફક ખગીલા અને કવમથી માંડી ફક્ત ટપાલની મદદથી વગર કુશળ અને રૂપિયા કમાવવા ઈચ્છતા હોવ, (૨) યુરપની તે ફર્મોના સસ્તામાંથી જે નવી નવી વસ્તુઓના નમુના મોકલે છે, (૩) અમેરિકાની તે ફર્મોના પત્રો, જે ફક્ત એક પણ લખવાથી સંસારની દરેક ત્રીજી મળવાનું હેઠાણ બતાવી દે છે, (૪) રૂ ૫૦ થી ૫૦૦ સુધીની કુશળતા કારખાના લગાડવા માટેનું પુરેપુરું વિવરણ કે જેનાથી ૧૦ થી રૂ ૩૦૦ માસિક કમાઈ શકાય છે, (૫) ઉચ્ચાડ તેમજ નવીનતાની તાલ માનુષ્ય અને ઘેર બેઠા ઓજાસી લેવાના ઉપાયો તે હેઠાણો (૬) સ્વદેશી ચીજોથી વિભાચની વસ્તુઓ મનાવવી (૭) રૂ ૪૦૦ તોલા ટીક કીમતની કદેશયુ છે તે 'લીવેલીન' આપણા દેશમાં પચાસ કરી, (૮) બાતલને કાચો આવવિદેશમાં મોકલી રૂપિયા કમાવવા ઈચ્છતા હોવો આ પુસ્તકને અવશ્ય મગાનીને વાચો. આના સિવાય બીજા એક કોડે એવા દુનિયા, ઉદ્યોગ આમાં લખવામાં આવ્યા છે કે આજ સુધી કે હવે સાબરમાં પણ આવ્યા નથી અને તેનાથી સાધારણ પુણવામાં માલુમ વેર બેઠા દરેકને જે પ્રજા રૂપિયા કમાઈ શકે છે ૨૫૦ પાનાની પુસ્તકની કીમત રૂ ૧-૪-૦ (૨ પાક ખર્ચ ૦ ૧ ૦)

૧૦૦ ગણુ નફાનો વેપાર

સંસારમાં બધા વેપારો કરતા જે ૮ દવાઓના વ્યાપાર પ્રજો લાભમાં છે એનાથી સૌ મણે નફો મેળવી શકાય છે આ દવાઓની કીમતની દવાના બજે રૂપિયા મળતા લેવામાં આવ્યા છે અમૃતધારા અને સુધાસિદ્ધિના માલિકોએ એક એક પેટા દુકાનમાં લાખો રૂપિયાની કમાણી કરેલ છે વિભાચની પેટા દવાઓ ખતારવાવાળી કુશળ એ એક એક દવાથી કરોડો રૂપિયા કમાવી શકે છે જે તમે પણ તેમની પેટે દિનદુસ્વાલ અમેરિકા જર્મની ઇંગ્લાન્ડની પ્રખ્યાત અને પ્રસિદ્ધ પામેલી પેટા દવાઓના દુકાનો રૂપિયા ખરચ કરી આવમ કરેલા ૩૦૦ અસરી અને ખસ દુકાનો સરળતાપૂર્વક ઘેર બેઠા ગીખી, સેપ્ટો રૂપિયા માસિકની કામગીરી આમકની પેદા કરતા હજારો દો અને નાની મુઠીથી આ જગતનાવી પ્રચલિત પેટા દવાઓ પોતે બનાવી મહેસાત કરી બોલે કીમ તમા લેવીને માવેતુલર થવાના ઈચ્છુક હો તો આજેજ પેટા દવાઓ અને 'બાર્બ નય' નામના પુસ્તકની એક નકલ મગાવી કારાખાર શરૂ કરી દેવો કારણ સખ છે કે હાજી કદાચિત આ પુસ્તક કોઈ પણ કીમતમાં ન મળી શકે કીમત રૂ ૧-૪-૦ (૨ પા ૦-૧)

ફક્ત ૫૦ દિવસમાં ઈંગ્લીશ • બોલતા શીખો

આ ગ્રંથો દારો છે જેને આજ સુધી કોઈ બેટો સાચીત કરી શકે નથી જે પ્રકારે અંગ્રેજ નાતમાં પોતાના બળદોને અંગ્રેજી બોલતા શીખવાડે છે અને ૪ વર્ષનો અંગ્રેજ બળકે સારી રીતે અંગ્રેજી બોલી શકે છે (અંગ્રેજ કે તેને અંગ્રેજીનો એક સખ પણ સંભવા જઠને શીખ્યો નથી) તેવી રીતેજ પ્રકૃતિક નિયમાનુસાર અમે આ ૩૫૦ પાનાનું પુસ્તક તૈયાર કરવામાં નક્કી થઈ શક્યા છીએ પુસ્તક આ ૮ ગણી લખવામાં આવ્યું છે કે ૫૦ દિવસમાં તરી રીતે થઈ થઈ થઈ છે આ પુસ્તકની મદદથી અનેક સ્ત્રી પુરુષો છોકરાઓ અને છો ઝીંચો ૫૦ દિવસમાં અંગ્રેજીમાં એક સરખી ધારા પ્રવાહથી બોલતા શીખી ગયા છે જે માસ્તરો અને મુખ્ય ઈન્સ્ટ્રક્ટરોએ આ પુસ્તકને સર્વોત્તમ માન્ય છે

કીમત રૂ. ૧-૮-૦ (૨ પા ૦-૧-૦)

મળનાનું ઠેકાણું :- રસાયન કાર્મસી, સંગરિયા (બિકાનેર)

નવકરી કે ધંધો ન મળે ત્યારે કાગળ અને ખૂંટીઓ-કાનમ લઇ બેળી, તમી ચર્મ બેઠના વર્ગ પેઠે કાગળ કામ ધંધો ન મળતા 'સુદને ગાગડે ગાંધી' બની જતા-કિંતુ ધાસનેયમા કો'ક સુગંધી નાખી, વામ-તેન બનાવતા, કે ચાકમા કો'ક રમ નાખી, ડંન-મંજન બનાવતા યા વળી ચરખીમા દહો મેળી, 'વનરપતિતુ' ઘી' બનાવતા કે પેટ્રોલિયમ જેનીમા બે ચાર ટીપા કો'ક મુગમીના નાખી દઇ, પેનનામ બનાવવા નીકળી પડતા સજ્જ-નોએ આ ઉપયોગી કુટુંબી ઝુઝગિયાનાને પ્રુકળ બદનામ કરી મુકી છે જ્ઞાન અને અનુભવ ચિનાના સાથે ડોરા માન પેટના ખ ડો પુરતા નીકળેલા આ ગર્ગમો યા રચાર્યોઆ પામેથી ખીજ આશા હોય પણ શી ર દર્દને કાપદો યાય યા નુકસાન, તેમને પૈમા મળે અંટમે બમ એવાઓ ગાટે અમેરિકાનો દયાઓને લગનો કાપદો-કે જેથી ત્યાં ઝંના નિષ્ક્રાંતો દરેક બતાવેલી નહીં જ્ઞાને તપામી, પ્રગ્નમા વેગવાની મનઝુગી ન આપે ત્યા લખી લેવી સમયજ નહિ-ખાસ ઉપયોગી છે અફરોસ, એવો કાપદો દિનમા નથી. અમેરિકા પ્રનત છે, તે પોતાના પ્રગ્નના એકેએક સમયના વાગને દ્રષ્ટિ સમિપ રાખવાની પેલાની નૈતિક ફર્ક મળે છે, પણ દિનના ફર્ક-કેવમા મેમ કરતું મિનઝુકરી પણ છે અને ઉઝાડિપણ પણ અંથીજ, પ્રગ્નની નાદુરની સાથે એવા મયકર રમત રમનારાઓ અહિં ફાવી નહીં છે અને તેમને કોમ પણ રેડા અદ્યુ નથી

જે ચાગ પાસ પેનનામેળે દેરાજરમા પ્રુકળ પ્રાપ્તિ અને નોંધરાખાઉ ઉપાડ મેગરો ક, તે મિયા દેરામા એક બે ડગલ નહિ, કેકડો નહિ જવકે દગારો જુદા જુદા પનાઓ અને છે એમનું વેચણ મહેલું

નથી થતું; તે અમુક દર્મમાંજ સંકુચિત હોય છે, એ ખાડ છે છતા અંતે તો તે વેચાય છેજ અને તેમની બનાવટમા, ઉપર કરી આગ્યો તેમ, કંઈ ખાસ તત્વ જેવું હોતુજ નથી ધણું ધણું તો કપૂર ને પીપર-મિન્ટના તેવનો થોડોક અશ હોય યા બહુ બહુ તો થોડાક ટીપા ટીંકચર કેપમીકમજા હોય 'એથી મનમાનતો ફાયદો યાય નહિ', પરંતુ ખુદા સવામત રાણે-સરતામાં સ્વર્ગ મેગવવાના લોખીજનોને-નેઓ એનો ઉપયોગ કરીજ છુટે છે અને તેથીજ આવા સાદસિક બનાવનારા-ઓને કશું નુકસાન ખમવું પડતું નથી !

પેનખામની બનાવટમાં મુગ પદાર્થ ઉપે વ્તાષ્ટ પેટ્રોલિયમ જેવી છે, જેને લેમેલીન પણ કહેવામા આવે છે આ ખનીજ પદાર્થ છે અને તે ધ સનેસ-પેટ્રોલમાથી નીકળે છે. તેમા કમ્બુતા માટે કા તો હાડ પેરેશીન નામનો ખીજો ખનીજ પદાર્થ, કા ઉત્તમ પ્રકારની 'તાનોલાઇન' નામની ચરખી ઉમેગય છે આયધથી નવોમાં કપુર, અજવાનના ડુસ, પીપરમિન્ટના ડુસ મુખ્ય છે અને સુગંધી માટે અનેક પ્રકારના આયધયુક્ત તેસો, ટીંકચરો વગરવડ વપરાય છે બનાવટ લગભગ દરેક નુરખામા એકજ પ્રકારની છે પ્રથમ પેટ્રોલિયમ જેવી નથા ખીજા એવાજ પદાર્થને ખાખીની ગરમીએ પીગમીની, પડી તેમાં ખાકીના તત્વો-પ્રયગથી સદજ ગરમી આપી, આગવાની લઇ રાખ્યા હોય તે-નાખી, કમ્બુ યરા આવે ત્યા લગી દવા ભીને પડી ખાટલીઓ કિવા બરખીઓ ભરી વે છે

અજ રજુ કરેના નુખાઓમાનો એક રવાનુજા પણ છે 'વાયમનું' લક્ષ તે પ્રયે ખાસ દોરવું એટલા માટે ઝુઝગી સાન્યું છે કે તેઓ આજમાદરા કરી સકે

[૧]

આઈસ કેન્ડીયુગી ૧ રતલ, મેથોલ ૩ રતલ થાયમેલ ૧ ઓસ, કપુર ૩ ઓસ, પેરેશીન હાર્ડ ૧ રતલ કોકમનુ લી ૧ રતલ, વ્હાઈટ પેટ્રોલિયમ જેની ૧ રતલ

પહેલા આગની ચાર દવાઓને ૩૬ વાસકુમા બગી, થોડી વાર નહેવા દો એથી તે પ્રવાહી થઈ જશે પછી પેરેશીન, કોકમનુ લી અને પેટ્રોલિયમ જેનીને ચોર બાથ પર પીગળાવી પછી તેમા ઉપરની પ્રવાહી મેગની રેડી, ખુબ દવાનીને ઠારી લો

[૨]

પિરરમિન કિરલસ ૧ બાગ કપુર ૩ બાગ, વ્હાઈટ પેટ્રોલિયમ જેની ૧૫ બાગ તજનુ તેલ ૬ બાગ, સરિંગનુ તેલ ૬ બાગ એલ્કોહોલ તેલ ૬ બાગ

બનાવનાની રીત ઉપર મુજબ

[૩]

વ્હાઈટ પેટ્રોલિયમ જેની ૨૦ બાગ હાર્ડ પેરેશીન ૧૨ બાગ, મેથોલ ૪ બાગ કપુર ૪ બાગ તર્પેન્ટાઇન તેલ ૨ બાગ, યુકલિપ્ટસ તેલ ૨ બાગ ઓઈન વિન્ટરગ્રીન ૨ બાગ, ઓઈન સિટ્રોનેટા ૨ બાગ, ગીકચર કેપસીકમ ૧ બાગ

[૪]

યસો પેટ્રોલિયમ જેની ૨૨ તેના મેથિન સેલિસિલેટ ૫ તેલા, આઈસ કેન્ડીયુગી ૧ તેનો, આઈન યુકલિપ્ટસ ૧ તેનો મેથોલ ૧ તેલો, તુન ફે ૧૦ તેના

બધાને મેગી, એકઠા કરી લો

[૫]

કપુર ૪ બાગ, કપોરલ હાયડ્રેટ ૪ બાગ મેથોલ ૩ બાગ ગીકચર કેપસીકમ ૧ બાગ, વ્હાઈટ પેટ્રોલિયમ જેની ૩૨ બાગ

૧ આઈમાનેલી પ્રયોગ

મધમ કપુર, કોરલ હાયડ્રેટ અને મેથોલને સ્ટેપર્ડ બાગલીમા બગી, બુથ બધ કરીને આઈન સમક્ષ મુકી રાખો એ જાણે આગળ જઈને પ્રવાહી થઈ જાય પછી પેટ્રોલિયમ જેની ઓગળાવી, તેમા તે અને ગીકચર કેપસીકમ મેગની દો પછી દવાની, ગાટલીઓમા બગી લગો

[૬]

વ્હાઈટ પેટ્રોલિયમ જેની ૨ તેલા થાયમેલ ૩ તેનો, કપુર ૩ તેનો, મેથોલ ૩ તેનો

કપુર, મેથોલ અને થાયમેલને એક કરી, થોડી વાર રહેવા દો તે પ્રવાહી થઈ જશે પછી પેટ્રોલિયમ જેનીને ઘેર બાથ પર પીગળાવી, તેમા ઉપર પ્રવાહી રેડી ખુબ દવાનીને મારી લો

[૭]

મેથોલ ૧ તેનો કપુર ૧ તેનો, થાયમેલ ૧/૨ તેનો તજનુ તેલ ૩ તેનો, બારગનુ તેલ ૩ તેનો એલ્કોહોલ તેલ ૩ તેનો, યુકલિપ્ટસ તેલ ૩ તેનો વ્હાઈટ પેટ્રોલિયમ જેની ૧ રતલ, પેરેશીન ચેકસ ૫ તેનો

પહેલા પેટ્રોલિયમ જેની અને પેરેશીન ચેકસ સિનાયની બાજાની બધી ચીજો એક કરી, એક રીશીમા બગી, થોડી વાર રહેવા દો તે પ્રવાહી થઈ જશે પછી પેટ્રોલિયમ જેની અને પેરેશીન ચેકસને ઘેર બાથ પર પીગળાવી, તેમા ઉપર પ્રવાહી મેગની રેડી દવાનીને ઠારી લો

[૮]

મેથોલ ૩ રતલ મેથિન થોલ ૩ રતલ, થાયમેલ ૩ રતલ આઈસ પાઇન ૩ રતલ, આઈસ પેનિસેલ ૩ રતલ આઈસ વર્મેના ૩ રતલ, આઈસ પિમેન્ટો ૩ રતલ, આઈસ યુકલિપ્ટસ ૩ રતલ, આઈસ સસાફ્રાસ ૧/૨ રતલ, આઈન મેલીસા ૧ ઓસ, આઈસ

મિન્ટોમન ૧/૮ રતન ઓષ્ઠત મગ્ડર્ડ કે દ્રામ,
વ્હાઇટ પેટ્રોનિયમ જેની ૭ રતન, પેરેશીન
વેક્સ ૧૬ રતન

ખનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણ

[૯]

મેન્થોલ ૨ ઓસ, થાયમોન ૧ ઓસ,
કપુર ૪ ઓસ, ઓઇન કેલુપુટી ૨ ઓસ,
આઇન યેમનઝાસ ૨ ઓસ, આઇવ યુક્તિ
૫૮ ૨ ઓસ, આઇન મિન્ટરથીન ૪ ઓસ,
વ્હાઇટ પેટ્રોનિયમ જેની ૨ રતન, હાર્ડ પેરે-
શીન ૧ રતન

ખનાવવાની પદ્ધતિ ઉપર પ્રમાણ

[૧૦]

થાયમોન કે તોસો, મેન્થોલ કે તોસો
કપુર કે તોસો, ક્યારેય હાઇડ્રો કે તોસો,
આઇવ લેમનઝાસ થોડાક મીણ, પ્લેસ્ટીક પેરેશીન
૧ તોસો, થેટાની યા મેટાની ચરમી ૧ તોસો
ખનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણ

[૧૧]

ઝેન્થોન ૧૬ દ્રામ, વ્હાઇટ પેટ્રોનિયમ
જેની ૩ ઓસ

પેટ્રોનિયમ જેનીને થોડાક જાથ પર
પીગળાવી, તેમા મેન્થોલ ઉમેરી દલાવો છીએ
છીએ એકછર ચર્મ, હગ્ના માડમે હરી નવ
તે પડેનાજ નીલીગોમા હરી થો

[૧૨]

મે થોન ૧૨ દ્રામ, કપુર ૬ દ્રામ, તજજું
તેવ ૧ દ્રામ, પેરેશીન વેક્સ ૧૨ દ્રામ, વ્હાઇટ
પેટ્રોનિયમ જેની ૨૪ ઓસ

ખનાવવાની રીત પ્રયોગ નંબર ૭ મુજબ

[૧૩]

પિનમિન્ટુ તેલ ૪ દ્રામ, આઇવ યુક્તિ
સિદ્ધમ ૨ દ્રામ, હાઇડ્રો પેટ્રોનિયમ જેની
૮ ઓસ

ખનાવવાની રીત પ્રયોગ નંબર ૧૧ પ્રમાણ

નફાવંત ઘુનરો.

ઘુનરો કેટલા બધા નફાવંત હોય છે ?
તમેય આજેજ પોતાને અત્યુક્ત એવો
એકાદ ઘુનર કરવા મઠી પડો તે તમને
સારી કમાણી કરી અપાશે

અને એ ઘુનરની યુક્ત માહિતી મારે તો
કમરની સેરાઓ તૈયારજ છે તે ? આજેજ
નીચની ટુંક યાદીમાંથી તમારા મનપસંદ
ઘુનના અંકો મળાવી લો

ધુન-લુહણ-Dustless Duster ખનાવવા-
કમરનો અંક ૯૪ મો કી. ૪ આના
નફલી ચાંદી-૨૨ ટુરખા. અંક ૧૦૫ મો

કી ૪ આના
નફલી મોન્ટ-કોમીયા અર્થાત "કમીક્સ ગોલ્ડ"
ખનાવવાના પ્રયોગો અંક ૧૦૮ મો

કી ૪ આના
નફાવંત ઉદ્યોગો-વગભગ બે ડઝન જેટલા
ઉદ્યોગ, બપરદાજ નફાવંત ઉદ્યોગોનો પરિચય.

અંક ૯૬ અને ૯૭ મો કી ૮ આના
નમક અર્થાત સીકુ-ખનાવટ. અંક ૭૬ મો.
કી. ૪ આના

નફાની પુછના ધધાઓ-પાયસો રૂપિયાથી
ઓછી પુછમા મહિને ૩૦ થા ૪૦ થા વધારે
રૂપિયા કમાઇ સકાય એવા બાજ વ્યવહાર

ધધાઓ અંક ૮૬, ૮૧, ૮૨, ૮૪ અ.
૯૫ મો કી સવા ૩૫ મો,
નાનખટાઈ-ખનાવવા વિશે અંક ૩૫ મો

કી ૩ આના
નારંગી-સપથી વિશે અંક ૮૧ મો
કી. ૫ આના

નાળિયેરી-વાવેતર અને તેની ખનાવટો. અંક
૭૬ અને ૮૫ મો. કી ૭ આના
પટોળાં-ગુજરાતની અનેાળી વપ્તુદ-કારીગરી.

અંક ૮૭ મો કી. ૪ આના

[નુઓ પાનું ૨૧૪]

[૨૧૩]

[૧૪]

મધ ૨૦ તોતા મધમાખનુ મીચુ ૨૦
તોના કિપરિ ઓફ તર્પેન્નાધન ૨૩ ઓફ
ઓધત નિ દરમીન પ ત વા લોડેનમ ૫ તોવા,
બાર્ડ-મરમી ૬૦ તોના

ચરની અને મીચુને ગરમી આપી પીગ
ખાવો પછી તેમા ખીજી ચીઝો ઉમેરી
કોકલ કરી દારી નો

[૧૫]

ટીકચર કેપરીકમ ૧ તોના ટીકચર
કેચર ૧ તોનો એમોનિયા વોટર ૨ તે ના
અનકોહન ૨ તોના સેપિલિમેટ ૨ તોના
બધાને કમતાર મેગરી એકલ કરી નો

[૧૬]

બ્લાઇટ પટ્ટોનિયમ જેની ૮૦ તોના કપુર
૦ તોના મેન્થોન ૨ તોના યુકલિપ્સ ૩
તોના તર્પેન્નાધન તેન ૨ તોના રાઇનુ તેન
૨ તોના

પ્રથમ એક શીની થા વાસલુમા કપુર
અને મેથોલ મેગરી રહેલ હો થોડા પરમા
તે પ્રનાહી થઇ જતા, પછી રાખનુ તત તથા
યુકલિપ્સ ઉમેશ ખાળા હાથે પેટ્રોનિયમ
જેનીને વોટર ખાચ પર પીચગાની તેમા ઉપરી
મેગવખી ઉમેરી ઉવટે તર્પેન્ના ન મેગરી
દારી નો

[૧૭]

પિપરમિન્ટ ૮ રતી થાયમેલ ૭ રતી,
કપુર ૨ તોના કોપરેલ ૫ તોના મહેદ મીજ
૨૬ તોના

પ્રથમ પિપરમિન્ટ થાયમેલ અને કપુરને
એક શીલીમા ભરી એકલ પ્રનાહી કરી નો
પછી મીચુને વેન્ડ ખાચ પર પીચગાની, તેમા
કોપરેલ યુકલિપ્સ તથા ઉપલી મેગવખી
રેહી ખુદ હવાની લો

(અનુસંધાન પાનુ ૨૧૫)

[પાના ૨૧૩ થી આગળ]

પતરા ઉપર છાપકામ-અક ૮૪મો

કી ૪ આના

પતરાની રલેક-કમ ખી ઉર અક ૮૬મો

કી ૩ આના

પતરા અને માળે પાનાવટ અને વેપાર અક
૮૬મો

કી ૪ આના

પરેષા-ન વેતર અને ગુણદો અક ૫૦મો

કી ૩ આના

પરમીડા-મનાસા અને વેચા અક ૪૪મો

કી ૩ આના

પરનાગ-૩૫૫૫૫ વિને અક ૮૩ અને ૧૦૦નો,

કી ૮ આના

રસાઈલુડ-તેની મનાસા અને ઉપોગ અક

કી ૪ આના

રસાઈલુડ-૫૦૬ પેરિસ-નાવર વિને અક

૪૭મો

કી ૩ આના

મનાહી રાસાયુઓ-મન વવા ઈ સચિત વિગત

અક ૬૪મો

કી ૪ આના

પિત્તાળ-ખાવના સેકડો ગુણદો અક

૧૦૩ અને ૧૦૬ મો

કી ૮ આના

પિપરમિન્ટ-નરપાતનુ તેમ માલુ અક

૬૪મો

કી ૪ આના

પિપરમિન્ટ-નરઆઓના ખાવા માટેની પિપર

મિન્ટો ખતાવરી સચિત લેખ અક ૬૦મો

કી ૪ આના

પુકાના આકસ-ખતાવના સળધી અક ૧૧૨

મો

કી ૪ આના

પેન્ટ કીધર-રેક પ્રકાર મા કુખ દદે પડ

ઉપોગી જગરિખાત દરાના ૬ ગુણદો

અક ૬૩ અને ૭૩મો

કી ૮ આના

પેન્ટ જામ-ખાત અત કીમના પ્રમાણુલન

પ્રયોગો અક ૫૦ અને ૬૬મો

કી ૭ આના

પેટ દનાઓ-પ મ પાચ કપિય વેઝાલી પણ

આના ૧ આનામા ખતાવરી સમતી લગભગ

૬૦ જેટલી પેન્ટ દવાઓના ગુણ પ્રયોગો

અક ૮૧ ૧૦૧ ૧૦૨ અને ૧૦૬મો

કી રૂપિયા એક

[હજી જુઓ પાના ૨૧૬ પર]

[કોલ્ડ ક્રીમ, સ્નો ક્રીમ, વેનિશીંગ ક્રીમ, રટાર્થ ક્રીમ અને લેલી ક્રીમ]

અમરીને દામજ અને સુંદર ખનાવવા માટેના યદાર્થેમા આજે સૌથી વધુ પ્રમાણમાં વપરાતા 'કોલ્ડ ક્રીમ' મુખ્ય છે એની ખનાવટ પણ વિવિધ રીતેમા થાય છે કેટલાક માત્ર 'કોલ્ડ ક્રીમ' કહેવાય છે, કેટલાક 'વેનિશીંગ ક્રીમ', તો કેટલાક 'સ્નો ક્રીમ' એ સુંદર પ્રદર્શની કાચ વા ચીનીની જાડીઓ અથવા બરછીઓ ભરીને વેચાય છે

૧

કોલ્ડ ક્રીમ

(૧) રિટર્ચરીક એસિડ ૧૩૦ ગ્રામ, ટંક જુખાર ૩૮ ગ્રામ સોડિયમ કાર્બોનેટ ૧૨ ગ્રામ, પાણી ૮૦૦ મી સી, ગિતસરીન ૫૦ સી સી, આઇન ગિટરિયમ ૯ સી મી, આઇન પવે નિ ૧ સી સી

(અનુસધાન પાનુ ૨૧૪૪)

[૧૮]

મીથુ ૧૬ તોના, વ્હાઇટ પેટ્રોનિયમ જેલી ૧૪૪ તોલા, મેન્થોલ ૨ તોલા, ક્રૂર ૨ તોલા, એસિડ બેરીક ૨ તોલા, યાવગોળ ૧ તોના

ખનાવવાની રીત પ્રયોગ નંબર ૫ પ્રમાણે

[૧૯]

યાવગોળ ૩ ગ્રામ, કપૂર ૩ ગ્રામ, આઇલ પિપર્મિન્ટ ૨૦ ટીપા, આઇલ સિન્નેમન ૨૦ ટીપા, આઇલ ક્વેસઝ ૧૫ ટીપા, વ્હાઇટ પેટ્રોલિયમ જેલી ૨ ઓસ

[૨૦]

મીથુ ૫ તોના, ઘી ૭ તોલા, મેન્થોલ ૧૨ ની, તજનુ તેલ ૧ તોના, ફૂલિપ્ટમ તેલ ૧ તોના

ઘી અને મીથુને પ્રથમ પીગળાવી, પછી તેમા બાફીની ચીએ મેગવે

પ્રથમ એક વાસણમા ગિતસરીન, પાણી, ટકજુખાર અને મોડા મેળી, ચુમે ચઢાવી ઉકાળો એ દરમિયાન બીજા વાસણમા ગિટર્ચરીક એસિડ મુકી, વોટર બાય પર પીગળાવી, પછી તેમા ઉપવી ઉકળતી મેળનણી રેડી, થંદ થાય ત્યા લગી ઉકાળો પછી ઉતારી લઇ ઠંડી પડરા આવે ત્યારે સુગંધીઓ ઉમેરે

(૨) ફટકડી ૨ ગ્રામ, ઓક સફેદ ૧ ઓસ, ટકજુખાર ૮ મેઇન, ગુલાબજળ ૧૨ ઓસ

(૩) કપૂર ૨ ગ્રામ, બેરિક એસિડ ૧ ગ્રામ, લાનોલીન ૧ ઓસ, પેટ્રોનિયમ જેલી ૧ ઓસ.

(૪) સફેદ મીથુ ૨ ઓસ, ખદામનું તેલ ૩ પાઇન્ટ, ટકજુખાર ૩ ઓસ, પાણી ૩ પાઇન્ટ, દાયડ્રોજન પરઓક્સાઇડ ૨ ટીપા, સુગંધી જેઇએ તે ખપ પુરતી.

પહેલા વોટર બાય પર મીથુ અને તેઓ એકરસ કરી લો પછી પાણીમા ટંકજુખાર નાખી, ગરમ કરો જ્યારે તે પેલા મીથુ-તેલ મિશ્રણ ગેટલુ ગરમ થાય ત્યારે જેકેને મેળની, ખૂબ શીટા મેળવણી ઠંડી થવા પછી તેમા દાયડ્રોજન પરઓક્સાઇડ ઉમેરી, છેવટે સુગંધી મેળવી

(૫) સફેદ મીથુ ૧ ઓસ, ગિતસરીન ૧ ઓમ, મીઠી ખદામનું તેલ ૧ ઓસ, મુખાનું તેલ ૧ માગો, ગુલાબનું તેલ ૧ માગો

પહેલા મીથુને ધીમી આવ પર વા વોટર બાય પર પીગળાવી, પછી તેમાં ગિતસરીન મેગવે એકજીવ થવા બાદ ખદામનું તેલ ઉમેરી. ચુના પરથી ઉતારી લો અને બાફાના તેલો મેળવી દવાતીને ફરવા દો

(૬) મીઠી ખદામનું તેલ ૧ કપો, ૨૫-૨૭ સેસિટ ૧૫૦ ગ્રામ, સફેદ મીથુ ૧૫૦ ગ્રામ, ગુલાબજળ ૧ લિટર.

પ્રથમ ગ્વમેસિટિ અને સફેદ મીણુને વોટરમાય કરાવી પીગળાવી, પછી તેમાં બદામનું તેનું ઉમેરી, હેવટે ગુલામજળ નાખી ખુબ મિશ્ર કરી એકરસ કરે. (સામાન્યતઃ આવા ક્રીમ નાના કાળ લગી સારી હાનતમા રાખવા માટે એમાં મેકકે ૧ ટકા નોટવા પ્રમાણમાં સેમિસિનિક એસિડ પણ ઉમેરાય છે)

(૭) મીઠી બદામનું તેનું ૧ કાલો, સફેદ મીણુ ૬૦ ગ્રામ, સ્પર્મેસિટિ ૧૦૦ ગ્રામ, ગુલામજળ ૩૦૦ ગ્રામ, એરડિયુ તેવું ૧૦ ગ્રામ ગુલામનું તેનું ૨ ગ્રામ, ઓઇલ રિટેનિન ૨ ગ્રામ, ઓઇલ બર્ગેમોટ ૧૦ ગ્રામ

નિયમસર ક્રીમ મળ્યા પછી, ઠંડુ પાડતી વેળા મુગધી ઉમેરી સફેદાગ વધારવા માટે સહજ મેથિન વાપોનેટ ૨૫ પણ ઉમેરે.

(૮) મીઠી બદામનું તેનું ૬૦૦ ગ્રામ, કોકો બટર ૬૦૦ ભાગ સફેદ પેરેશીન ૨૦૦ ભાગ, લાલોલાઇન ૬૦ ગ્રામ, સફેદ મીણુ ૮૦ ભાગ, સ્પર્મેસિટિ ૮૦ ભાગ, કણુ મા-ગ્નો લુકો ૪૦ ભાગ, ગુલામજળ ૭૫૦ ભાગ, દિપિનિથ્રોય ૫૦ ભાગ

(૯) સ્પર્મેસિટિ ૧૬૦ ગ્રામ સફેદ મીણુ ૮૦ ગ્રામ, મીઠી બદામનું તેનું ૫૬૦ ગ્રામ, ગુલામજળ ૧૮૦ ગ્રામ બનાવતી કરતુરી રૂઝે ગ્રામ, ઓઇલ બર્ગેમોટ ૧ ગ્રામ, એકાદ્રે કટ ઓઇલ હેલિઆટ્રોપ ૫ ગ્રામ, ઓઇલ રોઝ જિબેનિયમ ૧ ગ્રામ, નીકયર લવેન્ડર ૧ ગ્રામ નીકયર પિપિઝ એઇન ૧ ગ્રામ, નીકયર મિગ્ર આમન્ડસ ૨ ટીપા

(૧૦) સ્પર્મેસિટિ ૬૦ ગ્રામ, સફેદ મીણુ ૬૦ ગ્રામ, મીઠી બદામનું તેનું ૫૭૦ ગ્રામ, ગિબેનિન (૩૦%) ૨૫૦ ગ્રામ, બનાવતી કરતુરી રૂઝે ગ્રામ, મેન્થોલ ક્રીસ્ટલ રૂઝે ગ્રામ, વેલીનીન ક્રીસ્ટલ રૂઝે ગ્રામ, ઓઇલ રોઝ જિબેનિયમ રૂઝે ગ્રામ નીકયર સિવેટ ૧ ગ્રામ, ટીકયર મિગ્ર આમન્ડસ રૂઝે ગ્રામ, ટીકયર કસપક રૂઝે ગ્રામ

[પાના ૨૧૪ થી આગળ]

પેન હોલ્ડર-બનાવટ અને કારખાનાનો અંદાજે અંક ૬-મો

પેન્સિલ-સાદી અને કાપીંગ પેન્સિલો બનાવવા નિમે અંક ૫ ૩૨, અને ૮૦મો

કી ૧૦ આના

પેપર કલિપો-પ્રમાણ પ્રકારની તાર અને પત્તાની પેપર કલિપોની બનાવટ અને વેપાર અંક ૮૭ અને ૮૯મો

કી ૮ આના

પેપરન-પૃથ્વીમાથી બનાવી નક્કરિત બનાવટ અંક ૬૦ મો

કી ૪ આના

પોલિંગ કરનારે ઉમાલ-બાદુમ પેપર-કમાવ બનાવવા નિમે અંક ૫૪ અને ૮૧મો

કી ૭ આના

રેકકટી-બનાવટ નિમે અંક ૬૪ મો

કી ૪ આના

રૂબ્રસ-વાલેટ નિમે અંક ૧૦૪મો

કી ૪ આના

રૂબ્રસારો-Fruit Sodaની બનાવટ અંક ૧૦૧ મો

કી ૪ આના

રૂબ્રસારોની સાચવણી-વારી જળા તૈયાર કિંવા Fruit Compang નિમે અંક ૪૨ અને ૧૦૭ મો

કી ૭ આના

રૂબ્રસારો એસેન્સ-બાદ પર્થો માટેના જાન જાવના ખરા આ બનાવટી એસેન્સોના નુખા અંક ૩૬ ૫૪ અને ૫૫મો

કી ૬ આના

રૂબ્રસારો પેન-બનાવટ-કઠોળ અંક ૧૦૮મો

કી ૪ આના

અને, વાદ તદ્દ કે આ તો એક હુકી-વાદી છે આવા ૩૦૦ નોટના ખાસ ટુનંગે માલિતી કુમરમાંથી મળી સકે છે ૨૮ પાનાનું સ્વિચર મુકત મગરો

જોઇતા અંકોનો ઓર્ડર આજેજ મોકલી દેને રમિ, તમને જોઇતા અંકો અજા થઇ ગય અને તમને પસંદાવું પડે ઓર્ડર સાથે દપાનની ટિકિટો પામીઓઈંગથી પૈમા મોકલતા અંકોનું દપાલ અર્થે દિલ્હી મચ્ચ ફ યમે લખે -કંમર એડિસ, સોદાગરવાડા, સુરત.

(૧૧) પેટ્રોલિયમ ઓઇલ ૧૦૦ ગ્રામ, સફેદ મીથુ ૧૦ ગ્રામ, પેરેફીન ૧૪૦ ગ્રામ કાલન વેટર ૩૦ ગ્રામ, પાણી ૨૦૦ ગ્રામ, ગુલાબજી ૨૦૦ ગ્રામ, ટીચીંગ મેન્સેપ્સ ૧૦ ગ્રામ, ઓઇલ રોઝ જિરેનિયમ ૧ ટીપા

(૧૨) એનલાયડસ લાનોલાઇન ૧૨૦ ગ્રામ પેટ્રોલિયમ ઓઇલ ૧૦ ગ્રામ યેપી પેટ્રોલિયમ જેલી ૧૦ ગ્રામ, પાણી ૧૦ ગ્રામ, ઓઇલ બર્ગેમોટ ૧૦ ગ્રામ, ઓઇલ નિન્ટર ૩૧ ૫ ગ્રામ, ઓઇલ યનાન્ગ યનાન્ગ ૨૦ ટીપા

(૧૩) સફેદ પેટ્રોલિયમ જેલી ૫૦૦ ગ્રામ સફેદ મીથુ ૫૦૦ ગ્રામ, સ્પરમેસિટિ ૫૦ ગ્રામ બોરીક ઓઇલ (૧ નિન્ટર પાણીમા ૫૦ ગ્રામ એસિડના પ્રમાણમા બનાવેલું) ૧૫૦ ગ્રામ, ઓઇલ બર્ગેમોટ ૧૦ ગ્રામ, ઓઇલ રોઝ ૧ ગ્રામ

(૧૪) મીઠી બદામનું તેલ ૧૦૦ ગ્રામ ચીન ઓઇલ ૫૦૦ ગ્રામ, કાકડીનો રસ ૫૦૦ ગ્રામ, સફેદ મીથુ ૨૫ ગ્રામ, સ્પરમેસિટિ ૨૫ ગ્રામ, રીટીંગ ઓઇલ કુકરનર ૫૦ ગ્રામ

(૧૫) સફેદ મીથુ ૧૦ ગ્રામ, સ્પરમેસિટિ ૧૦ ગ્રામ, મીઠી બદામનું તેલ ૧૦૦૦ ગ્રામ, કપુર ૧૩૦ ગ્રામ, ઓઇલ રોઝમરી ૧ ગ્રામ ઓઇલ પિપરમિન્ટ ૩ ગ્રામ, ગુલાબજી ૧૦૦ ગ્રામ

(૧૬) બાવસમ ઓઇલ મકકા રૂં ૧ ગ્રામ, મીઠી બદામનું તેલ ૨૫૦ ગ્રામ, સ્પરમેસિટિ ૧૫ ગ્રામ, ઓઇલ ઓલાઇડ ૮ ગ્રામ, સફેદ મીથુ ૧૫ ગ્રામ, ગુલાબજી ૫૦૦ ગ્રામ

(૧૭) સફેદ મીથુ ૧ ઓઇલ, સ્પરમેસિટિ ૨ ઓઇલ, મીઠી બદામનું તેલ ૮ ઓઇલ, ગિનસરીન ૩ ઓઇલ, બાવસમ ઓઇલ રૂં ૧૧ ઓઇલ

(૧૮) કે. સિવર ઓઇલ ૩૦ ભાગ, લાનોલીન ૪ ભાગ, મધમાખનું મીથુ ૨૦ ભાગ, પેટ્રોલેમ ૪૦ ભાગ, પાણી ૧ ભાગ

હિના એક વાસણમા મીથુ, લાનોલીન અને પેટ્રોલેટમને ઓગળાવી લે બીજા હાથે એક બીજા બધ વાસણમા કોડ નિન્ટર ઓઇલને ૧૨૦° F સગી ગરમ કરો અને ન્યારે પેલુ એમિલેશન મીથુ-મિથ્રલુ પથુ ૧૨૦° F નેટપુજ ગરમ બાકી રહે ત્યારે તેને તરતજ તેનમા નાખી, ખુબ મેગવો પછી પાણીનિય ૧૨૦° F સગી ગરમ કરી, એમા મેગવો અને ખુબ હલારી, મરણીઓમાં ભરી લે.

સગથી વ બેશક પસંદગી મુજબ ઉમેરી સકાય છે

(૧૯) મધમાખનું સફેદ મીથુ ૧૮ ભાગ, હેવી વ્હાઇ પેટ્રોલેટમ ૩૩ ભાગ, કોડ નિન્ટર ઓઇલ ૪૦ ભાગ, ટકલુબાર રૂં ભાગ, પાણી ૮૩ ભાગ

બનાવનાની રીત ઉપર મુજબ ટકલુબાર અને પ્રથમથી ગરમ પાણીમા ઓગળાવી લેવો

(૨૦) લાનોલીન બેજ ૨૦ ભાગ, કોડ સિવર ઓઇલ ૩૦ ભાગ, મધમાખનું મીથુ ૫ ભાગ, પાણી ૪૫ ભાગ

બનાવનાની રીત ઉપર મુજબ.

૨

સ્નો ટીમ

(૧) સ્કીઅરીક એસિડ ૧૦ ગ્રામ, મોડિયમ કામેનિટ ૮ ગ્રામ, ગિનસરીન ૭ ગ્રામ, પાણી ૩૦૦ ગ્રામ, હેમેનિસ વોટર ૩૦૦ ગ્રામ

પ્રથમ સ્કીઅરીક એસિડને વોટરબાથ દ્વારા પીગળાવી, તેમા માત્ર સદજ ગરમ પાણીમા ઓગળાવેલ સોડિયમ કામેનિટ મેળાવી, ગિનસરીન ઉમેરો હવે એક કતાક સગી મિથ્રલુને વોટરબાથ પર રાખી, ખૂબ હલાવતા રહો પછી એટલુ સ્વચ્છ પાણી ઉમેરો કે કુલ મિથ્રલુ ૩૦૦ ગ્રામ થઇ જાય પછી તેમ, હેમેનિસિસ વોટર નાખી, એક બે મિનિટ સગી મિથ્રલુને વોટરબાથ પર ગળી, પછી

ઉતારી એકરસ યાર ત્યાં લગી દવાયો
૫૫ ખરલમા તાપી શીંગ આવે ત્યાં સુધી
ખૂંટા છોડે બાર કલાક લગી રહેવા
છે બાટનીઓ જરી ના

(૨) રીઅરીક એસિડ ૩૦૦ ગ્રામ નિયુ ગ્રી
ગિસરીન (૩૦%) ૬૦૦ ગ્રામ કાર્બીક સોડાના
દ્રવ (૪ ભાગ સેડ અને ૬ ભાગ પાણીના
પ્રમાણનો) ૬૦ ગ્રામ ગુનાનજ ૧૦૦૦ ગ્રામ
ગુનાનજ અતર ૧ ગ્રામ એલેક્ટ્રોડ રોડ ૧૦
ગ્રામ એલેક્ટ્રોડ નોર્થમન ૧૦ ગ્રામ મેન્યુશન
આંક અર્ગિરિયન મરક (૬%) ૧ ગ્રામ

ખતાવનાની ઉપર પ્રમાણે સુગંધિત
છે કેટલેક ટી દાનનમા મેગર

(૩) રીઅરીક એસિડ ૭૫ ગ્રામ નિસરીન
૩૦૦ ગ્રામ ગુનાનજ ૬૦૦ ગ્રામ કાર્બીક
સોડાના દ્રવ (૩૦% Be) ૧૫ ગ્રામ

(૪) અગર અગર ૧૬૦ ગ્રામ નિગી ૩
૫ બી ૨૦ ફલ્યુઇડ ઓસ ડિગ્રીડ સેલેશન
આંક હેમેર્મિનસ પી ૫૦ ૧૨ ફલ્યુઇડ ઓસ
રીઅરીક એસિડ ૩૬૦ ગ્રામ એલેનથિયોસોમા
૩૬૦ ગ્રામ, મોડિનમ કાર્બો ૧૨૪૦ ગ્રામ

પ્રથમ પદનો તથા રેસુએને એકવાસજીમા
મુદા થોડા નાડા લગી કોઈનના દ ૫૫
વોનર બાય દ્વારા ગાગાની ખાંડની વરતુના
નિયમસર મેગરી એકરસ યાત્ર ત્યારે ઉતારી
લઈ મેગરી બરણીમા જરી ઈડા રીસાના વત્ર
ને ખૂંટ શીટા છેડે મનપસદ ખુશમા નાખી
ના માનવીઓમા જરી ના

(૧) ૧૦ ગ્રામ નેનાનો ૫૦૦ ગ્રામ ઉકાળના
પાણીમા અઢી કલાક લગી જીવની સત્વ ગુદુ
કાઢી રાખો પછી મીઠા ૫૦૦ ભાગ ઉકાળના
પાણીમા ૧ ભાગ નકલુઆર અને ૫ ભાગ
બેરીક એસિડ આગ તરી તેમા ૧૦૦ ગ્રામ
ગિસરીન ઉમેરો ૫૫ એ મિશ્રણમા ઉપર
પ્રથમ મન-પ્રવાહી થોડું થેડું કરી ઉમેરના

ગતવ અને ખૂંટ દલાવના અને છેડે થાને
મેગરી સુકા ૫૫૫ તથા પાત્ર મિનિ લગી
દલાવના નુબે

ખુશમા મનમ ઉમેરવી

(૨) ૧ રતમ ગિસરીન અને દોઢ ગ્રામ
પાણીને મેગરી ઉકાળો ૫૫૫ તેમા ૧/૨
અસ કાર્બોન અંક થોગસ ના ની ગાગા
ગતવ રહી સ્વચાગ કરી ખૂંટ મેગરી એ
રમિયાન ગુદા સસણમા રે નતન રીઅરીક
એસિડ વોનર બાય દ્વારા ભીગાવી તેમા
ઉતારુ પ્રવાહી ના ની દલાવી એકરસ કરી
ના છેડે કરી નામનુ નત ૧૫ ટીપા
અને તબેડરુ તેન ૨૦ ટીપા મુશ્કો માટે
મેગરી દે

૩

વેનિશીંગ કીમ

આ તે કીમ છે જે સામગ્રી પર નગાડનાજ
અ ર અદબા થઈ જાય છે એનુ નમ પશુ
એજ કારણ અજે વેનિશીંગ કીમ ગાપુ કે

(૧) રીઅરીક એસિડ ૧૭૦ ગ્રામ
નાખજુ એમોનિયા (૨૦% Be) ૫૦ ગ્રામ
નિયુ ગ્રી ગિસરીન (૦૦% Be) ૭૦૦ ગ્રામ
ડિગ્રી ૩ પાણી ૬૦ ગ્રામ

(૨) રીઅરીક એસિડ ૧૦૦ ગ્રામ
એજુ એમોનિયા (૨૨% Be) ૨૦ ગ્રામ
નિયુ ગ્રી ગિસરીન (૩૦% Be) ૪૦૦ ગ્રામ
ગુનાનજ ૪૫૫ ગ્રામ નિનાનાન ૧૦ ગ્રામ
અ મેનોન રે ગ્રામ કરતુરી રે ગ્રામ વેલીની
રે ગ્રામ

(૩) ગિસરીન ૮૩ રતન રીઅરીક
એસિડ ૪૩ રતમ ડિગ્રીડ પાણી ૨૨૪
ફલ્યુઇડ ઓસ અતોદન ૧૬ ફલ્યુઇડ ઓસ
નિક્વિડ એમોનિયા (૨૩ એ ૮૮૦) ૪૩
ઓસ ટર્નિનિતન ૨ ઓસ, એટા નેમિને

(૧) નાવગી) ૨ ઓસ, બનાવગી કનુરી ૩ ઓસ, ફેનિલ એસિટ્રિકાદિદાષ ૬ ટીપા

પ્રથમ ગ્રીચીક એસિડને ઘેરવાથ કાગળ પીગમાવે પછી ૨ ગતન ગિસરીન આ ૧૬૨ ઓસ પાણીને ગરમ કરી, તેમા અભોનિયા મેળવી, પછી તેમા પીગમાવેવ ગ્રીચીક એસિડ નાખે પાછળથી બાકીનુ ગિસરીન પાણી વગવરદ મેળવી, છેવટે સુગમીએ મેળવે.

૪

બેલી ક્રીમ

આ નવાવટનુ નામ તેમા મુખ્યત્વે ૧૨૫૫ વારાતા ગિસરીન ઉપરથી 'બેલી' પડ્યુ છે એનો ઉપોચ પશુ સામાન્ય ક્રીમ પેરેજ થા છે

(૧) ગિસરીન ૮૦૦ ગ્રામ, મધ ૫૦૦ ગ્રામ, ગિલેટીન ૫૦ ગ્રામ, ટકણખાર ૨૦ ગ્રામ, આઇન બર્ગેમોટ ૧૦ ગ્રામ, આઇન નરોની ૧૦ ગ્રામ, ગુલાબજળ ૧ લિટર

• દબકા આથે ગિસરીન અને પાણી સદિત ગિલેટીન ઓગળાવી, મધ અને ટકણખાર વગવરદ મેળવે.

(૨) અફેઝ ગિલેટીન ૨૫ ગ્રામ, મધ ૧૦૦ ગ્રામ, ગિસરીન ૧૦૦ ગ્રામ, પાણી ૨૭૦ ગ્રામ

(૩) અફેઝ ગિલેટીન ૪ ગ્રામ, ગિસરીન ૧૦૦ ગ્રામ, ગુલાબજળ ૧૦ ગ્રામ, આઇન ગિલેટીન ૫ ગ્રામ

(૪) ગિલેટીન ૭ ગ્રામ, ગુલેસ ૩૦ ગ્રામ, ગિસરીન ૧૮૦ ગ્રામ પાણી ૬૦ ગ્રામ આઇન ગરમ ૫ મિ.પા

(૫) અગર અગર ૬ ગ્રામ, ગિસરીન ૧૬૦ ગ્રામ ગુલાબજળ ૨૪૦ ગ્રામ, મેન્સોન ૧ ગ્રામ, અલોહાદ્રવ (૬૦%) ૪ ગ્રામ

(૬) ગિસરીન ૨૦ ગ્રામ, લાનોલીન ૧૫ ગ્રામ, આઇસીગલાસ ૫ ગ્રામ, એક્સ્ટ્રેક્ટ ઓફ રોઝેરી ૪ ગ્રામ, બાલસમ ઓફ પેટ ૨ ગ્રામ

ખીસ માટે આ ક્રીમ ખાસ ઉપયોગી છે.

૫

સ્ટ્રાવ્બેરી ક્રીમ

(૧) ચોખ્ખો લોટ ૨૦ ગ્રામ, પાણી ૪૦ ગ્રામ, જીંક ઓક્સાઇડ ૮ ગ્રામ, ગિસરીન ૨૦ ગ્રામ, ગિલેટીન ૨ ગ્રામ, ગુલાબજળ ૧૩૦ ગ્રામ

પ્રથમ ચોખ્ખાના લોટને પાણીમા મિશ્ર કરી રાખે પછી દબકા આથે ગિલેટીનને ગુલાબજળમા ઓગળાવી લે. પછી જીંક ઓક્સાઇડને ગિસરીનમા મેળવી રાખે. પછી ૧૩૦ ગ્રામ ગિસરીન અને ૮૦ ગ્રામ પીણુ પાણી લઈ, સફળ ગરમ કરી, તેમા લોટનાનુ મિશ્રણ નાખે જ્યારે એકરસ થઈ જાય ત્યારે એ મિશ્રણને જીંક ઓક્સાઇડવાળા મિશ્રણમા મેળવી, છેવટે ગિલેટીનવાળા મિશ્રણમા મેળવે. પછી સુગમી માટે ટીકચર ઓફ આર્ટિફિશિયલ મરક ૧૨ મિ.પા, ટીકચર મેન્સોન ૪૦ ટીપા, ટીકચર વેનીલા ૨૦ ટીપા, ટીકચર ટોનકોની પીનસ ૪૦ ટીપા, એક્સ્ટ્રેક્ટ અગરઅગર ૧૨ ટીપા, એક્સ્ટ્રેક્ટ પર્માસિ ૫ મિ.પા, એક્સ્ટ્રેક્ટ વાગોલેટ ૫ ટીપા અને એક્સ્ટ્રેક્ટ હેનીઓટ્રોપ ૫ ટીપા ઉમેરી ગાળી લે.

(૨) આરારૂટ ૧૦ ગ્રામ, ગુલાબજળ ૮૦ ગ્રામ, ગિસરીન (૩૦%) ૧૪૦ ગ્રામ, ઓક્સાઇડ ઓફ જીંક ૮ ગ્રામ, કૉમરીન ૧૩ ગ્રામ, હેલીઓટ્રોપ ૧૩ ગ્રામ, ટીકચર મેન્સોન ૮ ગ્રામ, ટીકચર લાઇનો લુડ ૩ ગ્રામ, ટીકચર અગરઅગર (૧%) ૧ ગ્રામ, ટીકચર આર્ટિફિશિયલ મરક ૧ ગ્રામ

પ્રથમ ૧૦ ગ્રામ આરારૂટ અને ૭૦ ગ્રામ ગુલાબજળ મેળવી લઈ, પછી બાકીના ગુલાબજળ, જીંક ઓક્સાઇડ અને ગિસરીનને ગરમ કરીને મેળવી લઈ, તેમા આરારૂટ તમા ગુલાબજળનુ પ્રથમનુ મિશ્રણ નાખી, ખુબ મિશ્ર કરે ૬૩ પડે ત્યારે તેમા બાકીની સુગમીએ મેળવી લે.

એનેમલકામ એટલે, 'એનેમલ' શબ્દ જાદિર કરે છે તેમ, એનેમલ ચઢાવનારો હુનર કિવા ખીજી શબ્દોમાં એનેમલ ચઢાવેલા વાસણો તથા જાહિરાત-પાટિયા અને ખીજી અમખ્ય પ્રકારની વસ્તુઓ બનાવનારો હુનર સાધારણતા એ હુનરને બે નિકાઓમાં વહેંચી સકાય -

- ૧, ધાતુના મુળ વાસણુ યા જાહિરાત-પાટિયા યા ખીજી જે તે વસ્તુઓ બનાવવી,
- ૨, એ ચીજો પર સફેદ યા રંગીન એનેમનનો પદ ચઢાવવો

એમ, ઉપલક્ષ નગરે આ બે નિકાઓનું મુખ્ય છે, છતાં વિષયની ઝીણવટમાં ઉતરતા દેખાશે કે દકોક્ત કમ્પક જુદીજ છે જુગી જુદી ક્રિયાઓની ગણતરીએ એના નિકાઓ નવ જેટલા છે -

- ૧, ધાતુના મુળ વાસણુ યા જાહિરાત-પાટિયા યા ખીજી વસ્તુઓ બનાવવી,
- ૨, એને રેતી-ભટ્ટીમાં તપાવી સાફ કરવી
- ૩, એને તેજાબ્-મિશ્રણમાં ખીજવી, સાફ કરવી,
- ૪, કરી વાર, એને રેતીથી ઘમીને સાફ કરવી
- ૫, ધાતુ એનેમલ લગાડવું,
- ૬, કાચા એનેમલને પકવવું
- ૭, પાકું એનેમલ લગાડવું
- ૮, પાકા એનેમલને પકવવું,
- ૯, તૈયાર વાસણો વ ને ઢાંડા પાડવા પગવરવ

જિઠ્ઠા અને સપૂર્ણ એનેમલકામ માટે અગિયાર્થ છે કે, એ બધી ક્રિયાઓ સફળતા સહિત પુરી કરવામાં આવે કારણ એમાં ક્યાંય સફળે જુન રહી જશે, ચફલન દેખાડવામાં આવશે યા કમ્પક ઉણપ રહી જશે તો એનેમલકામ ખરાબર થશે નહિ -યા તેનો દેખાવ ખરાબરો, અસમાન કે ખરાબ થઈ જશે, યા તેમાં તરડો પડી જઈ, તે જવહી

ઉખડી જશે તેમ ન થાય ને માટે, જનાઈ વેળા પ્રથમથીજ ખુબ કાગજ રાખી મુશરી કે

અથવા હવે, આપણે એ દરેક ક્રિયાને વિગતવાર તપાસીએ

૧
બહુબા અર્થમાં લખ્યે તો, એમ ધાતુ પર તેન-રંગ કરાય છે કે દોળ ચઢાવાય છે તેમ તેની ઉપર આ એનેમલ પણ ચઢાવવામાં આવે છે અન્યતઃ એ દરેકની પદ્ધતિએ એક ખીજીથી કેવળ જુદી દોરાયા, એ તથે વચ્ચે સામ્ય જેવું થણુ એણુ છે

એનેમલકામ માટે સેચી પહેલી સુરત ને તે—

ધાતુના વાસણુ યા જાહિરાત-પાટિયાં યા ખીજી વસ્તુઓ બનાવવાની છે એ અમે ખાસ કરવાનું કશું નથી જરી વસ્તુઓ જોઈતી હોય તેની બનાવી લેવી અલગ, એ લેખકનીજ બનાવવી જોઈએ, કારણ એનેમલકામ માટે સામાન્યતઃ યોખડનીજ મુગ વસ્તુઓ વપરાય છે હા, એ વસ્તુઓ ઉપર એનેમલ ચઢાવવાનું છે, એ મુદ્દાને લક્ષમાં રાખી, તેના માત્ર, કદ, જાડાઈ કે પાતળાઈ વ વિશે ખાસ ધ્યાન રાખવું જોઈએ કારણ કે, એનેમલ ચઢાવતા, તેમાં થોડોક ફક્ત અવશ્ય પડશે એ ફક્તની ગણતરી પહેલાથી કરી રાખી હોય તો ખાછગથી મુજાસાનું રહેશે નહિ એમ, ને તે ચીજો બનાવ્યા પછી તેમને સાફ કરવાની ક્રિયા— એમ કહો કે, એક લાગી ક્રિયામાં જા-શર થાય છે એમાં સૌથી પહેલી ક્રિયા એ ચીજોને- રેતી-ભટ્ટીમાં તપાવી, સાફ કરવાની છે એની રીત એ છે કે રેતી-ભટ્ટી યા મશવ-ભટ્ટીમાં ઉપવા યોખડના વામણો વ મુકી તપાવવામાં આવે છે, જેથી ન માત્ર ધાતુના

વિશિષ્ટ યુગો ફરી પાછા અસ્તિત્વમાં આવી જાય છે, બસેકે ગીતારા, મેલ વ. દુર થઇ જાય છે. એટલું થઈ રહેતાં, એ વાસણોને

તેજાળ મિશ્રણમાં ભીંજવવાના આવે છે એ માટે ૧ ભાગ ગંધકનો તેજાળ લઇ, ૨૦ થી ૨૨ ભાગ પાણીમાં મેળવી, તેમાં ૧૦ થી ૧૨ કલાક લગી એ વાસણોને ભીંજવા દેવાય છે વાસણોને ફેટવા એકસ સમય લગી ભીંજવવા જોઇએ, એ માટે ખાસ સુકદંર નિયમ નથી. જેવી ઝુઝત, તેટલો સમય પરંતુ એ તો નક્કી છેજ છે કે, ગમે તે હાલતમાં વાસણને ૨૪ કલાક કઠ્ઠા વધુ સમય લગી ભીંજવા દેવા નહિં ઝુઝત હોય તો તેજાળ-મિશ્રણ સદજ વધુ જલ્દન બનાવવું, પણ કાંઈ પણ હાલતમાં ભીંજવાનો સમય ૨૪ કલાકથી વધવા દેવો નહિં. ટુકમાં જે ને વાસણો વ વ તેજાળ-મિશ્રણમાં પુગતા સમય લગી ભીંજવી લીધા પછી તેને પાણી વડે ધોઈ—

• રેતી વડે ઘસીને સાફ કરી લે છે, જેથી વાસણો અકચરિત થઇ જાય ત્યાર પછી એને ફરી વાર ધોઈ, છેવટે ગરમ પાણીમાં બોળો લેવાય છે જે પછી તેની કિપડ કાચું એનેમલ લગાડવામાં આવે છે

કાચું એનેમલ લગાડવા માટે સૌથી પ્રથમ કાચું તો એનેમલ-મિશ્રણ તૈયાર કરી લેવાનું છે. એના શ્રેષ્ઠક નુસ્ખા આ છે:—

(૧) ફ્લિન્ટની ભૂકી ૩૦ ભાગ, ટંકણ-ખાર ૨૦ ભાગ, ફેસપાર ૧૦ થી ૨૦ ભાગ, સફેદ માટી ૧૨ થી ૨૦ ભાગ

પ્રથમ ફ્લિન્ટની ભૂકી અને ટંકણ-ખારની ભૂકી લઇ, ભટ્ટીમાં ચઢાવી, પ્રવાહી બનાવો

(૧) બનતા લગી ક્વાર્ટઝ રેતી વાપરવી સારી છે

(૨) ફ્લિન્ટ એક પ્રકારનો કાચ છે

(૩) ટંકણ-ખાર ફેસાઈન્ટ હોવો જોઇએ.

તે પ્રવાહી થઇ જાય તેમાં ફેસપાર અને સફેદ માટી ઉમેરી, જ્યાં લગી તે પુરેપુરી બોળાઈ ન જાય ત્યાં લગી ભટ્ટીમાં જોવા દેવામાં આવે છે. ઢેલ્લા એક પંદરો પુરેપુરા બોળાઈ ગયા થી નહિં, તે બાણવાની એક સરળ રીત એ છે કે લોખંડનો એક સળિયો—જેની ઉપર ખરબચડું એનેમલ ચઢાવેલું હોય—લઇ, મેળવણીમાં ફેરવી જોવો. જો મેળવણી પુરેપુરી પ્રવાહી અને એકજથ્થ થઇ ગઇ દેશે તો સળિયો અટકવા વિના ફરી સફેદ, પણ જો મેળવણી પુરેપુરી પીગળી નહિં હોય તો સળિયાને ફરવામાં અડચણ નહોતો ટુકમાં, જ્યારે મેળવણી પુરેપુરી પીગળીને પ્રવાહી થઇ ચુકે કે તેને ઠંડા પાણીમાં રેડી દેવાય છે, જેને પરિણામે તે જસનીથી ઠંડી પડી જઇ, જરૂર બને છે પાછળથી એને પાણીમાંથી કાઢી, સદજ ચુકી પગ-મિલ દ્વારા બારીક ભુકી દળી લેતાં, કાચું એનેમલ તૈયાર થયું ગણાય છે.

(૨) ફ્લિન્ટની ભૂકી ૩૦ ભાગ, ટંકણ-ખાર ૧૬ થી ૨૦ ભાગ, વ્હાઇટ લેડ ૩ થી ૫ ભાગ.

જેલના પ્રયોગ મુજબ એ ત્રણેને પીગળાવ્યા બાદ એમાં—

ફ્લિન્ટની ભૂકી ૨૫ થી ૪૦ ભાગ, પોટશ્ કલ્સે ૨૦ થી ૨૫ ભાગ, મેગ્નેસિયા ૫ થી ૬ ભાગ

—મેળવી, આગલા પ્રયોગ પેઠેજ પીગળાવી, ઠંડી પાડી, દળી લો.

(૩) ફ્લિન્ટની ભૂકી ૩૦ ભાગ, ટંકણ-ખાર ૧૦ ભાગ, મેગ્નેસિયા ૪ ભાગ, મેગ્નેસિયમ સલ્ફેટ ૨ થી ૩ ભાગ, મોડા ૧ થી ૨ ભાગ

એ ચારેને પીગળાવ્યા બાદ, એમાં—

ફ્લિન્ટની ભૂકી કુલ મેળવણીના ૧૮ ટકા જેટલા પ્રમાણમાં ઉમેરી, નિયમસર પીગળાવી, ઠંડી પાડીને દળી લો.

આમ કાચા એનેમનની મેગનથી તૈયાર કર્યા પછી, તેને લગાડવાની ક્રિયા બાકી રહે છે જે ઉપલક્ષ નરે તે સરગ છે પણ બકી કતમા પછી અગત્યતા ધરાવે છે કારણ કે જો એમા સદબે બલસુ ૧૫ વ્તર તે એને મન લોખંડથી જુદુ પડી નીકળી જાય છે, એમી રહેલું નથી.

કાચુ એનેમન વગાડવાની રીત એ છે કે ખપ પુરતી એનેમન-જુડી એનેમનના વાસણમા લાઇ, તેમા થોડુક પાણી રેડી ખુન દવાવે. પાણી કેટલુ લેવું તેનુ મુકદ્દર પ્રમજુ નથી ખપ દરવ પરવુ થોડુ થોડુ પાણી લાઇ, ખુન દવાની લેવુ જેથી મેગવણી લાડી જેવી બને એસક, તેમા માગણ નધારા ન જોઇએ પછી, એક તરફ આ એનેમનની મેગવણી તૈયાર કરવામા આવતી હોય તે સ્તમિવાન તીજી તરફ જે વાસણોને એનેમન લગાડવાનુ હોય તેને બકીમા મુકી ૪૦°C લગી ગરમ કરી, એ ગરમ વાસણો પર ઘસા પડે એનેમન લગાડી ૪ તેમને એક વાસણમા એવી રીતે ઉપા ગોઠવવામા આવે છે જેવી વધારાની એને મલ-મેગવણી નાંચેલા વાસણમા એકઠી થાય એમનુ થયા પછી, તેો સહાગપૂર્વક સુકવી લે છે જેમ થતા તે પકવન નીકિત માટે તૈયાર થયલા ગણાય છે.

એક વાત અને બસ જર્યાવગી એનેમન પુરેપુરે સ્નાય નદિ, ત્યા લગી એનેમનના વાસણોને ગરમ જગ્યાએ મુકવા ન જોઇએ કારણ કે, તેમ થતા એનેમન લોખંડથી જુદુ પડી જશે.

(૪) વાસણની અદરની બાજુએ એનેમન લગાડવા માટે ગ્રેટિ બાન બ્રસનો ઉપયોગ નહિ કરતા વાસણમા થોડીક એનેમન-મેગવણી નાખી વાસણને એનેર ઉપે નીચે ફેરવે છે, જેથી વાસ સુની અદરની બધી બાજુએ એનેમન લાગી જાય છે.

હવે આવે છે વારી—

કાચા એનેમનને પકવવાની, એમ તેમ, એને લાકડા થા કાવસા ઉપર મુકીને પકવી સકય છે, પરંતુ એ રીતે કાલમાની રાખ વ ઉડીને એનેમનને વગાળી જતી હેતુથી એ રીતને બદલે મરઘ-બાકીની રીતને જ વધુ પસંદગી અપાય છે.

એનેમનવાવા વાસણને મકન-તફીમા મુકવા પડેના તેને સારી રીતે તપાવી લેવી જોઇએ જ્યારે તે અંદરથી લાવએ બ ચર્મ જામ અને આગવા ગ્રહાદા પામે દવાકો લાવ રગ હોય ત્યારે તેમા જે તે વાસણો મુકી, પકવવામા આવે છે સામાન્યત પહેલા એ વાસણો લકીના આગલા બાગમા-જ્યા ગરમી જોડી હોય છે-મુકી, પછી તેને ધીમે ધીમે અદરના લાગમા ધકેનવામા આવે છે આમ કુલ ૨૦ થી ૨૫ મિનિટમા પકવવાની ક્રિયા પૂરી થઇ જાય છે કાલ પણ સન્નિગોમા તેને એથી વધુ લવાની નદિ ક્રિયા નવાજર થઇ યા નદિ તેની પરીક્ષા એ છે કે એનેમનને દાઘ લગાડતા તે તીકળી જશે નદિ", જે કે તેની સપાટી સદજ ખરખચીક જ લગશે જે સપાગી એકદમ સીસી યા વધુ પડતી ખરખચીક થાય તો ક્રિયા બરાબર થઇ નથી ગયી દાલતમા, જે સપાગી લીસી હોય તો એનેમન-મેગવણીમા ફિન્ટની જુડી અને જે સપાગી વધુ પડતી ખરખચીક હોય તો સદજ ટીકણુખાર ઉમેરવાથી મેગવણી વીક થઇ જશે એમ જના, જે તે વીક ન થાય તો પછી એ સિરા ખીજે ઇલાજ નથી કે આગતા એનેમન ૨૦ કરી, નાજી વેળા નવુ એનેમન ચઢાવી લેવુ.

આમ કાચુ એનેમન લગાડી અને પકવ લીધા પછી પાકા એનેમનની વાની આવે છે પાકા એનેમન લગાડવાની તૈયારી કરતા અગાઉ પાકા એનેમનની મેગવણીએ

તૈયાર કરવી નહીં આ રહ્યા, તેના થોડાક પ્રયોગો —

(૧) ફલિન્ટની ૧ બુકી ૩૭૬ કાગ, ૮ મધુ-ખાર ૨૭૬ કાગ, દીન ઓક્સાઇડ ૩૦ કાગ, સોડા ૧૫ કાગ, કલમી શોરો ૧૦ કાગ, એમોનિયમ કાર્બોનેટ ૭૬ કાગ, મેગ્નેસિયા ૭ કાગ

કાચા એનેમલ માટે લખ્યા પ્રમાણે પીગળાવી —

ફલિન્ટની ૧ બુકી ૬૬૫ કાગ, ૧૧૦ ઓક્સાઇડ ૩૭૬ કાગ, સોડા ૧૫ કાગ અને મેગ્નેસિયા ૧૦ કાગ મેગ્નેરી, ૨૨૧ રાર પીગળાવી, ૬૬૫ પાડી દળી લો

(૨) ફલિન્ટની ૧ બુકી ૨૫ કાગ પોર્સેલેઇન ૨૫ કાગ, ૮ મધુખાર ૨૫ કાગ, ૧૧૦ ઓક્સાઇડ ૨૦ કાગ, વ્હાઇટ લેડ ૨૦ કાગ સોડા ૧૫ કાગ, કલમી શોરો ૧૧ કાગ, એમોનિયમ કાર્બોનેટ ૭૬ કાગ, મેગ્નેસિયા ૬ કાગ

એનેય પીગળાવી પછી એમાં —

ફલિન્ટની ૧ બુકી ૧ કાગ, દીન ઓક્સાઇડ ૭૬ કાગ, સોડા ૩/૪ કાગ, મેગ્નેસિયા ૪/૫ કાગ

—ઉમેરી, આગળ લખ્યા પ્રમાણે એનેમલ તૈયાર કરી લો

એનેમલ—મિશ્રણો તૈયાર થઈ જતા, તે કાચા એનેમલ પર. અને તેની પેટ્રોલ, આ નવું પાકુ એનેમલ લગાડવામાં આવે છે ૫ અલબત્ત, એમાં ફક્ત એટલો અપરો કે તે કાચા એનેમલ કરતા આ પાકુ એનેમલ વધુ પતળું લગાડાય છે અને વળી એને —

પકવવાની ક્રિયા જો કે કાચા એનેમલને પકવવાની ક્રિયા જોડીજ છે, છતાં તેમાં એટલો ફેર છે કે એને માટે ગરમી ઓછી

જોઈએ છે હુકમાં, પાકું એનેમલ લગાડવા અને સુકવી વીધા પછી, તેને ગરમ શીટીમાં મુકી પકવી લેવાય છે અને ત્યાર પછી —

ઠંડા કરવાની ક્રિયા આવે છે સામાન્ય એમ જણાવાય છે કે પકવ્યા પછી એ વાસ્યુને ઠંડી વા પ્રુલ્સી હવામાં મુકી દેવાય તો એનેમલમાં તરાડ પડી જાય છે, તેથી તેમ ન થાય તે માટે એ વાસ્યુને સદૃજ ગરમ કરેલી ખીછ મક્કલ-બાટીમાં મુકી બાટીને બંધ કરી, ઠંડી પડવા દેવાય છે એમ ધીમે ધીમે વાસ્યુને ઠંડા પડતા, તેના એનેમલને કશી અચ્ચ આવતી નથી, બલકે તે વધુ પ્રુલ્સ અને છે

દરે એ વાસ્યુની બહારની બાજુએ પથ્થુ ઉપર પેટ્રોલ એનેમલ ચઢાવી લો એટલે તે બજા માં વેચવા માટે તૈયાર છે ૧

(૫) કાચા એનેમલને પકવતા, એક તરફ એનેમલ પાકુ થાય છે તો બીજી તરફ માલુના ને લામ પર એનેમલ નથી હોતું, તેની પર એક પ્રકારની ગળી છારી આવી જાય છે, ને નકામી હોઈ, પાકુ એનેમલ ચઢાવવા અગાઉ તે છારી કાચ માલુન વડે ધસીને કાઢી નાખવી સુરેરી છે

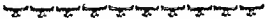
(૬) જે રંગીન એનેમલ ચઢાવવું હોય તો પાકા એનેમલમાં ૧૫ થયે મેગ્નેરી સકાય છે, તેમજ ચિત્ર કે આકૃતિ ૧ કરવી હોય તો તેય દોરી સકાય છે

ફેટ વર્ક

લાકડામાં કાતરકામ કેમ કરવું તેના હરેક જાતના લગતા નિયમોની છુક ફક્ત એ આનાના રંગો મેકનારને ધર બેઠા મેકવા પામાં આવશે

લખો — મુનશી ફેટ વર્ક ફર્નિચર ફાંઠ માલીવાડા રોડ—ગુનાગઢ.

ગણાય છે મેથીના વાવેતર આર્ય મુઘાના હેઠ યાય તેવા સાઝ મેથીના થોડા મુઘાના બીજાનું મિશ્રણ કય મા આવે છે

નિદાર્મણ તથા પાણી-મુગા ધામે વધતાર તુન દોરાથી નીલમણના ડોડ જાલીથી સફ ક ના ની અરૂર કે હોડ તણુ ચાન આગળો યાય જોને પદ હિગેના ડોડ કાઢી નાખના તે ડોડ વચ્ચેનું અતર ચારથી હ ઈચ રાખવું જોઈએ અતર થોડુ રામ વામા આવે તો મુઘાનું કદ રધનું ઈધી અને પાતળું રહે છે જોઈ જાણારા તેની ક્રીમન આનની નથી વરસાદ બધ થાય ત્યારે રેશા । જમીનમા દર મે થા દીસે અને કાળી અચર મેસર જમીનમા દસ આઠ દીસે પા ની આપડુ પામ્મીના સાધન મિરાય આ તુનનું વાવેતર થઇ શકે છે પાણુ જા ૧૫ મ્મી કમ રાય ત્યા મુગી કમ્પ અને ૧૨૬ થઇ જાય છે તેથી ખાવાના કામમા જોઈએ તેરા આનના નથી

જુનજુનું મુઘાન રોપ હિગી નીરજવા બાદ આરેક દીવસના થાય ત્યારે એક આતનો કાળો પ્રવળ જતા પ દડા ખાત્ર જાય કે એને ખામદાઈ સન રે તેના મટે તપાસ કરના રહેત આ ની છપ્પા મગી આવે કે તુન નો વીણી લેવી જો વખતસર વીણી લેવા મા ન આવે તો આખા વવેતરનો નાશ થાય છે મુઘાનું તુન એક માસનું થાય ત્યારે મેના નામની જગત પાનમા અસખર પડે છે આ પાકના નધારો અડકી જાય છે ખુબ જોઈ આ વાજોવાળી દવ થી મે સાકા ખૂબ વધ રે થાય કે આગ પડેલ દોર ત્યારે રમે-વજ વડે મધાની ખારીક જુદી અતર ર ખા ની ખારીક જુદા જાગનાથી મે તો જોડા થાય છે

બીજા-મુઘાના મીજ લેવા માટે કાર્વેક મસમા રાવેતર કરના ની જગા છે તે થા મજબુત ડોડ પસદ કરી જમીનથી બદાડ

કાકા અને પા ડાનો લણો ખડો જાય મગી નાખવો તરીક રીતે નીચેનો ખાગ પજુ ૧/૩ જેવો કાઢી નાખવો પ ની તથ તથ કુમે છટે સારી ખાનગ નાખેલ જમીનમાં વાવેતર કરડુ થોડા દીસ નાન તારા પતા અને છે મુઘના જાય સુમદ જાય ૭ આે કુપ નીકમી સીમે મસે છે કુણી શીમે સાખાજીગ જાય છે આે સગી કાતની લીગામીથી લાજ નીકમે છે બીજ પાકી ગયા ૧૬ આખો ડોડ હિગેડી વછ ચકા ની । મીજ કાઢી લખ સાક કરી બધ વામણમા રાખી મુકવામા આવે છે

—મગનનાથ દેસાઈ

માસિક અટકાવ

બધ પડેલ મસિકધમ રજોલીલા ખોસ વગર તકલીફે મુરન કમી થઈ રે છે રૂઠના બધા દોષો દુર કરે છે મસિક લ વ નારી રદ્ધામ વનરૂપિની બા બતાવદ મલ વ જી સોમે ધની નહિ શીશીના ર દા સાખા સમપના અવશ કેસો મટે રદ્ધોજ બતાવદ શી ર પ વી પી પી ર ઠા નવુ ગર્ભાકુશ દવા ખાઈ લેવાથી દુદ્ધો સુધી પ્રમ રહેતો નથી માસિક નિયમિત તુક સાન રહિત છે શી ર ડા વી પી વડા દુધાનુપાન કામરેશી જામનગર. ૪૦ મુનત એવન્ટ રેશી એન અખર, કમ્પીક

મફત ! મફત ! મફત !

કુઅનિ ચરીક ચક્ર બાબુ અરબી પાછા ગુજરાતી દરરેક આપનો તે જા ઈચ ગુજ રાતી તરબુમે ઉરાત તુના ની વદા ઈચ મ અરેશત પચમ રો પ્રાગે અવધીપાખા આસિમે મજલમે અખિદો પૂજેજગદો એક બીજના લક રાડીદત નાવેલ નૈવાન છે ૪૦ વાઈડી રાડનગળ મસિક પ્રચર થાર છે ૧૩૦ જનની કાતા નોનુ દીસ ત્યા મેડ કોન ખ એક આનો પોગમે મે કવી મફત મગાવો લખો નાવેનગળ આદીસ, લાવનગર

બેક્રીંગ પાવડર પશુ દૈનિક ખપતી નુરનિયત છે તેનો નેપગસ ન્દાના મ્હોટા ધરમા એકા વત્તો હોય છે ગિરકાટ અને કેકથી માડીને બીજી ઘણી સગીઓની જના વટમા બેક્રીંગ પાવડર એક અનિસાર્ય અંગ છે

બેક્રીંગ પાવડર પરદેશથી તૈયાર આવે છે હવે હવે-હિન્દમા પશુ તે જને છે અર્ધિ તેના થોડાક પ્રમાણભૂત પ્રયોગો આપ્યા છે, જે ધરદલિયાશુઓ ઉપરાત વેપારીઓનેય ઉપયોગી થઈ પડ્યા નિના રહેશે નહિ, એની ખાતી છે એને જો ને કરકસરનો માર્ગ દાખાવે, તો બીજાને મનાવનાં થવે

૧-પોટાસિયમ ગાઈડ્રેટ ૨ તોના, સેડિયમ બાઇ કાર્બોનેટ ૧ તોનો, કાર્બ ૨૪૨ ૧ તોનો
દરેક બીજાને પહેલા લુદી લુદી બારીક દળી લઇ, પછી મિશ્ર કરી, ખુમ કાળજીપૂર્વક બે ત્રણ સાર ચાળી લેો

• આ નુરખો સૌથી ઉત્તમેતમ છે
૨-ગાઇકાર્બોનેટ ઑફ સોડા ૩ ઑસ, ટાટરીક ઑસિડ ૨ ઑસ, પોટેટા ફ્રીના ૩ ઑસ

૩-ટાટરીક ઑસિડ ૩ રતલ બાઇકાર્બોનેટ ઑફ સોડા ૩ રતલ કાર્બોનેટ ઑફ મેગ્નેસિયમ ૧ રતલ ચોખાળો લોગ ૮ રતલ

૪-ટાટરીક ઑસિડ ૩ તોનો, ફટકડી ૩ તોનો, બાઇકાર્બોનેટ ઑફ સોડા ૩ તોનો, પોટેટા ફ્રીના ૧ તોનો, સેડિયકાર્બોનેટ ઑફ એમોનિયા ૩ તોનો

૫-ટાટરીક ઑસિડ ૫ ઑસ, સેડિયકાર્બોનેટ ઑફ સોડા ૮ ઑસ, પોટેટા ફ્રીના ૧૬ ઑસ.

૬-ગાઇકાર્બોનેટ ઑફ સોડા ૨૬ રતલ, ઑસિડ સાઇટ્રીક ૧ રતલ, ઑસિડ લેક્ટિક ૧ રતલ

૭-એમોનિયા કાર્બોનાસ ૨ તોના, મેગ્નેસિયમ બાઇકાર્બોનેટ ૩ તોનો

૮-સોડિયમ ક્યોરાઇડ ૩૨ ઑસ, સોડિયમ બાઇકાર્બોનેટ ૨૪ ઑસ કીમ ઑફ ટારટર ૨૨ ઑસ, સફેદ ખાડ ૧૨ ઑસ, કાર્બ ૨૪૨ ૧૦ ઑસ

૯-કીમ ઑફ ટારટર ૬૦ રતલ, સોડિયમ બાઇ કાર્બોનેટ ૨૮ રતલ, કાર્બોનેટ ઑફ એમોનિયા ૧ રતલ, કાર્બ ૨૪૨ ૧૬ રતલ
૧૦-ઑસિડ ફેમસિયમ ફોસ્ફેટ ૨ તોના, ફટકડી ૨ તોના સોડિયમ બાઇકાર્બોનેટ ૩ તોના, નિસારતો ૩ તોના

૧૧-પોટાસિયમ સાઇટ્રેટ ૨ ઑસ, સોડિયમ બાઇકાર્બોનેટ ૧ ઑસ, કાર્બ ૨૪૨ ૧ ઑસ

૧૨-કીમ ઑફ ટારટર ૩૦ રતલ, સોડિયમ બાઇકાર્બોનેટ ૧ રતલ, એમોનિયમ કાર્બોનેટ ૩ રતલ, કાર્બ ૨૪૨ ૮ રતલ

વેપારીઓને એક ઉમ્મદા તક! વડોદરા રાજ્ય ડિસ્કન્ટરી

આ ડિસ્કન્ટરી વડોદરા રાજ્યમાં નામદાર દીવાન સાહેબના રીઝુ સાથે પહેલ પહેલી બદાર પડેલી છે, જેમા રાજ્ય સંબંધી અને રાજ્યના વેપાર રોજગાર અને વેપારીઓ વિશે ઘણી મુશ્કેલીઓ આપેલી છે હુંકમા વડોદરા રાજ્યનો તે દરેક રીતે રાજ્યદારી બોમીયો છે વેપારીઓ અને ખરીદ કરી તેમાથી ન્દેમતી માફીતી મેગરી સકે છે.

ચિતમય મોટા દગદગ પાકા પૂંકાનો અનુપમ ગ્રથ છે રાજ્યની કચેરીઓમા, તમામ લાયબ્રેરિયામા, સંસ્થાઓમા ખરીદ કરવા તે મનુર થએલ છે

કીમત માત્ર રૂ ૪-૦-૦, પોસ્ટેજ રૂ ૦-૮-૦
વખો —
વડોદરા રાજ્ય ડિસ્કન્ટરી પબ્લીશીંગ ક્હા, વડોદરા.

ધાતુ-પૅલિશ

તાળા, પિત્તમ, સિદ્ધાનિધાન ડર વ વ
ધાતુઓને દારૂ દરજા તથા તેની ઉપર ઝગમગ
પૅલિશ કન્યા માટે ધાતુ-પૅલિશના ઉપયોગ
થાય છે સામાન્ય એવી માન્યતા છે કે
ધાતુ-પૅલિશની બનાવટમાં કંઈ મોટું કામ
કરવાનું નથી એ પાત્ર દવાઓ મેગરી કે
બસ એ પદાર્થ બાધ-પદાર્થ નથી, કે તેની
પાછળ વધુ મિદનત કન્યાની હોય.

પરંતુ આ ખ્યાલ સવ લુનબરો છે
માન્ય કે, ધાતુ-પૅલિશ માદ્ય ઉપયોગની
ચીજ છે, આત્મિક ઉપયોગની ચીજ નથી
તેમ, તેની બનાવટ ખાસ કાળજી અને અનુભવ
અવશ્ય માગી લે છે

એક ઉદા ધાતુ-પૅલિશની કસોટી રી ?
તે આ હોય સે -

૧. તે પોતાના હેતુને પુરેપૂરું સફળ હોય,
૨. તેમાંના નકકર પદાર્થો તદ્દન ખારીક
વાટે ન હાય.

૩ તે એક સમુખ ધડ હોય.

અર્થ આપેલા પ્રયોગો પ્રમાણે કાળજીપૂર્વક
બનાવટ કરવામાં આવશે તો, ખાતરી છે કે,
ઉદા ધાતુ-પૅલિશની બનાવટ મકાને

(૧) ધાતુ પૅલિશની બનાવટમાં વપરાત
દરેક નકકર પદાર્થની કાળજીપૂર્વક વસ્ત્રચામ ભુજી
બનાવટની અનિવાર્ય છે કારણ કે જો કોઈ પદ
પદાર્થની એક માત્ર રજકણ સહજ બની રહી
જશે તો ધાતુ પર પૅલિશ કરતા કરતા લસીટા
પાડી દેશે અને તેથી, કેટલાક સ્વેચ્છામાં જે ને
ચીજને રૂપ નકામી બનાવી મુકશે

(૨) અલબત્ત, પ્રવાહી પૅલિશમાં બહુધા એ
ધટપટુ સકય નથી કેટલાક પ્રવાહી પૅલિશો એવા
છે, જેમાંના નકકર પદાર્થ તથા એ સી જથ,
પ્રવાહી મેગવાળી ઉપર આવી નથ છે એ માટે
કરવાનું એટલું જ કે પૅલિશ વાપ ની વેળા અમ
દસાવી લેવું

ધાતુ-પૅલિશ પ્રકાર પ્રકારના બને છે
તેના મુખ્ય પ્રકાર આ ન્દય -

- ૧, ભુટી
- ૨, પ્રવાહી
- ૩, મતમ
- ૪, કીમ
- ૫, સાબુ
- ૬, મેગરી
- ૭, રમાલ

અર્થ એ દરેક પ્રકારના નુકેના પ્રમાણુલન
પ્રોત્તો આપ્યા છે

[૨]

ધાતુ-પૅલિશ ભુટી

ધાતુ-પૅલિશ ભુટી સૌથી સમયસબધે
પ્રકાર છે એની બનાવટ પણ સરળ છે અને
ઉપયોગ પણ એક કપડાને પાખીમાં ભાંગવી,
તેની ઉપર ચોરીક ધાતુ-પૅલિશ ભુટી ભાગારીરી,
જે તે વસ્તુઓ પર ધમેા બેતમેનામાં તે
પરતો મેલ નીકળી જથ, અકચારિત પૅલિશ
થઈ જશે

૨-પાછપ કને ૧ રતન કીમ આક દારદર
ફે રતન

બેહિને ખારીક દગી, ખૂબ મિશ્ર કરે

૨-મિસિપિટોડ ઓક ૨૦ ઓસ, કીમ
ઓક દારદર ૨૨ ઓસ, કેલસાઈન્ડ મેગેસિઆ
૧ ઓસ

૩-મિસિપિટોડ ઓક ૪ તોલા, કીમ
ઓક દારદર ૨૨ તોલા, કેલસાઈન્ડ મેગેસિઆ
૨૨ તોલા

૪-મિસિપિટોડ ઓક ૧૧ રતન, કીમ
ઓક દારદર ૨૨ રતન, કેલસાઈન્ડ મેગેસિઆ
૨૨ રતન

૫-ક્રિઝલથુર (Kieselguhr) ૮૦ તોલા, રીન ઓક્સાઇડ ૩૦ તોલા, પાઇપ કલે ૩૦ તોલા, ટાટરીક ઑસિડ ૩ તોલા

૬-ક્રિઝલથુર ૨૮ ઑસ, પાઇપ કલે ૧૦ ઑસ, મોગિયમ હાઇપોસલ્ફાઇટ ૩ ઑસ, ફેરીક ઓક્સાઇડ ૨ ઑસ

૭-ઑક ૧૦ રતલ, બ્લાઇટ ઓલ ૪ રતલ, લેડ કાએનિટ ૫ રતલ, મેગ્નેસિયમ કાએનિટ ૧ રતલ, આયર્ન ઓક્સાઇડ ૧ રતલ

૮-ક્રોસાઇન્ટ મેગ્નેસિયમ ૮ તોલા, જવેલર્સ રૂઝ (Jeweller's Rouge) ૮ તોલા

આ ૬ વિશ સોનાકામ માટે ખાસ છે

૯-મેગ્નેસિયમ કાએનિટ ૫ ઑસ, ઑક ૪ ઑસ, જવેલર્સ રૂઝ ૭ ઑસ

૧૦-ઇનડુસ્ટ્રિયલ અર્થ ૮૦ રતલ, રીન ઓક્સાઇડ ૩૦ રતલ, પાઇપ કલે ૩૦ રતલ, ટાટરીક ઑસિડ ૩ રતલ

૧૧-કાએનિટ ઑક મેગ્નેસિયમ ૫ રતલ, કોલ્કોથાર (Colcothar) ૬૫ ઑસ.

૧૨-ક્રિઝલથુર ૪૨ ઑસ, પુટી પાવડર ૧૪ ઑસ, પાઇપ કલે ૧૪ ઑસ, ટાટરીક ઑસિડ ૧૩ ઑસ, ઓક્સાઇડ ઑક આયર્ન ૩ ઑસ.

૧૩-ક્રિઝલથુર ૨૮ રતલ, પાઇપ કલે ૧૦૩ રતલ, કલેક બ્લાઇટ ૭ રતલ, સોડા હાઇપોસલ્ફાઇટ ૩ રતલ, આયર્ન ઓક્સાઇડ ૨ રતલ.

૧૪-કાએનિટ મેગ્નેસિયમ ૫ તોલા, કેલ્સિયમ કાએનિટ ૫ તોલા, ફેરીક ઓક્સાઇડ ૮૩ તોલા

[૨]

ધાતુ-પોલિશ પ્રવાહી .

આ પ્રકાર પલ્ક સર્જન પ્રવસિત છે. બનાવટ પલ્ક મુશ્કેલ નથી. વાપરવાની રીત અસત્યત એટલીજ કે, ધાતુ-પોલિશને યુગ્મ

હવાની, તેના ઓગંક ટીપા જે તે વસ્તુ પર નાખી, ધરતી લો.

૧-રોટન સ્ટોન (Rotten Stone Powder) ૪ રતલ, કપાસિયાનું તેલ ૧૩ રતલ, ઓકઝેલિકે અસિડ ૧ રતલ, બેન્ઝાઇન ૫૫ પુરતું

પ્રથમ ઓક વાસણમાં રોટન સ્ટોનની ભૂકો તથા ઓકઝેલિકે અસિડ મેળવી, પછી તેમાં કપાસિયાનું તેલ નાખી, છેવટે એટલું બેન્ઝાઇન ઉમેરો, કે ઘટ પ્રવાહી પોલિશ બને.

આ પ્રવાહી, પોલિશ પિત્તળ અને બુટક-ધાતુ માટે ઉપયોગી છે.

૨-ટીપોલીનો ભુકી ૩ ઑસ, ટાટરીક ઑસિડ ૧ ડામ, યુમીસની ભુકી ૩ ઑસ, પેટ્રોલ ૧૪ ફ્લુઇડ ઑસ.

બધાને મેળવી રાખો વાપરતી વેળા ખૂબ દલાવીને વાપરી, છેવટે જે તે ચીજને ફોમોઇ આમડા વડે ધસી લેવાથી અળકતો ચળકાટ આવી જશે

૩-ઑક્સાઇડ ઑક આયર્ન ૧૪ રતલ, બ્લાઇટરીઝ (સફેદો) ૫ રતલ, રોટન સ્ટોન પાવડર ૨ રતલ, એમેરી પાવડર ૨ રતલ, સિલિકાની ભુકી ૨ રતલ, તર્પેન્ટાઇન ૩ ગેલન, લિંબુતો ૨૨ ૨૩ ગેલન, મેથાલેટ સિપરિટ ૨૩ ગેલન.

બધા નક્કર પદાર્થોને ખારીક કરી, તેમાં પ્રવાહીઓ ઉમેરો.

૪-સાબુની ભુકી ૧ ઑસ, રોટન સ્ટોન પાવડર ૪ રતલ, મેથાલેટ સિપરિટ ૩ પાઇન્ટ, પેરેશીન ઑઇલ ૧ ગેલન.

પહેલાં સિપરિટ અને પેરેશીન ઑઇલ મેળવી, પછી તેમાં સાબુની ચીજો ઉમેરો.

૫-રાજન ૧ તોલો, સફેદો ૪ તોલા, ટીપોલી પાવડર ૪ તોલા, પેટ્રોલ ૩૨ તોલા.

રાજનની ભુકીને પેટ્રોલમાં ઓગળાવી, પછી સાબુની ચીજો ઉમેરો.

૬-પ્રિસ્ટ્રેડ ઓક્ ૨ ઓસ, એમોનિયા
વાટર ૨ ઓસ પાણી ૪ ઓસ

૭-મેલ્ડેનો સગ્રા ૪ ગેનન, નિસ્તો ૨૫
૧ ગેલન, પેરેશીન ઓઇન ૧ ગેનન, કિઝનચુર
૭ રતલ બાથ બ્રીકની લુસી (Bath Brack
Powder) ૩ ગતન, ઓઇન વેમન ૨ ઓસ

૮-કિઝનચુર ૫૬ રતલ, પેરેશીન ઓઇન
૩ ગેનન અલકોહલ ૧૩ ગેલન, કેમ્ફોરેટ
રિપરિટ ૩ ગેનન, તર્વેન્ગાઇન તેન ૩ ગેનન,
નિક્કિસ એમોનિયા ફાઈ ૩ પાઉન્ડ

પેરેશીન ઓઇન, અનકોહન ઓ તો
ન્દામ્ને એકત્ર કરી, તેમાં રિપરિટ ઉમેરી, ઉંચે
કિઝનચુર મેળવો

૯-પ્રિસ્ટ્રેડ ઓક્ ૨ નોના, એમોનિયા
વાટર ૩ લોહા, અલકોહલ ૪૩ લોહા, પાણી
૨૦ લોહા

ચાલીકામ માટે આ પસિય ઉપયોગી છે
૧૦ સેપિયા કાર્બોનેટ ૧ કાગ, સાઝ
૪ કાગ અગેરી પાવડર ૬૫ કાગ પાણી
અપ પૂરવું

૧૧-પ્રિસ્ટ્રેડ ઓક્ ૮ ઓસ તર્વેન્ગાઇન
તેલ ૨ ઓસ અલકોહલ ૧ ઓસ, એમોનિયા
વાટર ૧ ૧ મ

૧૨-ગ્લેસર્સ ઓ મિલ પર્ફોર્મિસાઇડ
ઓક્ આયર્ન ૨૦ કાગ રોન રોન પાવડર
૨૦ કાગ કનકુમે રિવલ અર્થ ૨૦ કાગ
ગ્રાકઝેનિઝ ઓસિડ ૧ કાગ પામ ઓ વ
અને પેટ્રોલિયમ જેલી અપ પૂરતા પ્રમાણમાં
ઓઇન મિન્ગેલ મુઠા માટે સદગ

બધાને પ્રિય કરી એટન પામ ઓઇન
અને પેટ્રોલિયમ જેલી ઉમેરો કે ઘટ અવાલો ગને

૧૩-વેનિસ ટ્રીગેલી ૧ રતલ, રોપિય
વ્હાઇટીંગ ૧ ગતન, પુગીસ પાવડર ૮ ઓસ
ધાસનેલ ૩ ઓસ, ઓલિવ ઓઇલ ૩ ઓસ
પેટ્રોલિયમ જેલી અપ પૂરતા પ્રમાણમાં

અનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે
૧૪-ટ્રીપોલી પાવડર ૬ લોહા, કનકુમે
રિવલ અર્થ ૬ લોહા, ૧૧૧ નિર્મ વેલસ ૫
લોહા, ઓલીન (Oleum) ૧૨ લોહા પે કાકા
૬૦ લોહા

૧૫-ઓક્ ૧૦ ઓસ ઓલી ૧૪ ઓસ
એમોનિયા વાટર ૩૮ ઓસ, કિન્કરડ અલકોહલ
૪૬ ઓસ, એન્કાઇન ૪૬ ઓસ

૧૬-રોટન રોન પાવડર ૧૦ ૧૧૫,
પેરેશીન ૮ રતલ, ધાસનેલ ૧૬ રતલ, મોલસ
મિરમેન સદગ

પેરેશીનને પીગયાથી, તેમાં રોટન રોન
પાવડર મેળવી પડી બાકી ૧૧૫ મેળવો

૧૭-ગ્રાકઝેનિઝ ઓસિડ ૩ ઓસ, રોન
રોન પાવડર ૧૦ ઓસ ધાસનેલ ૩૦ ઓસ,
પેરેશીન ૨ ઓસ

ઓન્કોલિઝ ઓસ ને પાટી રોટન રોન
પાવડર સથે મેળવો બીજા દાર્થે પેરેશીનને
પીગયાથી તેમાં ધાસનેલ ઉમેરી, પડી
માકી ૧૧ ઓસ મેળવો

૧૮-પુગીસ પાવડર ૨ ઓસ, રોટન રોન
પાવડર ૨ ઓસ આયર્ન કાર્બોનેટ ૨ ઓસ
પેરેશીન ૨ ઓસ, પેટ્રોલ ૧૬ ઓસ

પ્રથમ ત્રણે નકર પદાર્થો વાગી બનીક
વજનમાં લુસી બનાવી તે પાણી પેરેશીન
પીગયાથી તેમાં પેટ્રોલ ઉમેરી, ઉંચે ઉપલો
લુસી મેળવો

૧૯-વેનિઝેટ રોટન રોન પાવડર ૨
લોહા, આયર્ન મનકાર્બોનેટ ૬ લોહા, મોલસ
મિન્ગેન સદગ, ઓનિક વ્હાઇટ ૫૧ પૂરતા
પ્રમાણમાં

૨૦-ટ્રીપોલી પાવડર ૧ ગતન એનિસ
વ્હાઇટીંગ ૧ રતલ, ૨૩ ઓક્સાઇડ ઓક્
આયર્ન ૩ ગતન, ધાસનેલ ૧ ઓસ રિપરિટ
અને પાણી અપ પૂરતા પ્રમાણમાં, ઓલિવ
રિપરિટ ૩ ઓસ

બધાને મેળવી, એટલી ગિલ્સરીન અને પાણી મેળવે કે જોઈતા થટપણાનું પોલિંગ બને

[૩]

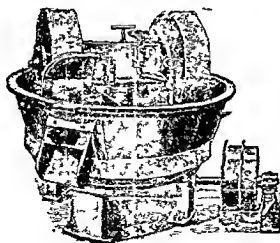
ધાતુ-પોલિશ મલમ

આ પ્રકાર પણ ખુબ પ્રચલિત છે બનાવટ પહેલા એ પ્રકારો કરતા સહજ ડાકડું બરી ઝુઝર છે, પણ પરિણામોને અંગે વડ લાભાપી છે

એના ઉપયોગની રીત માત્ર એટલી જ છે કે સહજ ધાતુ-પોલિશ મલમ આગળો પર લાઈ જે તે વસ્તુ પર ખુબ થસી લેા

૧-પેટ્રોનિયમ જેની ૪૨ રતન, ૨૫૨૭ કચેલી પેટ્રોલીન વેક્સ ૧૪ રતન, બાથ બ્રીડની લુકી ૧૪ રતન, પછી કચેલી લુકી ૧૪ રતન, પૂમીસનો લુકો ૨ રતન, યરો ઓઈલ ૨ રતન ઓલિવ ઓઈલ ૧ રતન ઓઈલ કાસિયા ૩ ઓઈલ

પેટ્રોનિયમ જેની અંગે પેટ્રોલીન વેક્સને પીગાળી, તેમાં બાકાની ચીજો ઉમેરી ખગત-બન નડે ખુબ ઘુમી મિશ્ર કરી લેા

ખરન થત

૨-ગાંધી વેક્સ ૧૦૦ ભાગ ઓલિવ ઓઈલ ૫૫૦ માગ ઇન્ટુમેગિયલ અર્થ (માગી) ૩૧૦ ભાગ, ઓઈલ મિ મેન ૩ ભાગ

પહેલા ઓલિવ ઓઈલ અને જાપાન વેક્સને પીગાળી, તેમાં માગી ઉમેરી, ખુબ ઘુમી, છેવટે ઓઈલ મિગેન મેળવેા

૩-૩૪ (Rouge) ૪ ઓઈલ, રોમન રોઈન ૪ રતન, સિલિમની લુકી ૮ ઓઈલ, કોમળ સ લુ ૧ રતન, મેટાલ સેલ્યુલન ઓઈલ એમોનિયા ૪ ક્લેયુમ્સ ઓઈલ, ગરમ પાણી ૨૪ ક્લેયુમ્સ ઓઈલ

પ્રથમ પાણીમાં સાબુની કાતરણ નાખી, ઓગાળી લઈ, પછી એક પછી એક ચીજો લખેલા ક્રમે મેળવતા જન અને હાવાત્તા જન

૪-લુન ઓઈલ (Wool Grease) ૪૬ તોલા, ક્રમર કલે ૩૦ તોલા, પેટ્રોલીન ૫ તોલા, કાર્બુ ૧૧ વેક્સ ૫ તોલા, ઓઈલ મિગેન ૧ તોલા

બધાને મેળવી, પાપરો

૫-ઓક્રોલિક ઓઈલ ૪ ઓઈલ કોમળ સાબુ ૮ ઓઈલ, અવતનતુ તેલ ૮ ઓઈલ, તર્પેન્ટાઈન ૧ ઓઈલ રોઈન રોઈન પાવડર ૪૬ રતન, કિકાતુ પાણી ૧ રતન

ઓક્રોલિક ઓઈલને પાણીમાં ઓગાળી, પછી તેમાં રોઈન રોઈનની લુકી મેળવી, છેવટે બાકાની ચીજો ક્રમવાર મેળવી, ખુબ ઘુમી લેા

૬-ગ્રિસિપરેટો સિલિકા ૮ ઓઈલ, માસતેલ ૪ ઓઈલ, ઓલિવ ઓઈલ ૨ ઓઈલ, સિલ્યુરિક ઓઈલ ૨ ઓઈલ, લાર્ડ-ચર્બી ૧ ઓઈલ, ટૅક પાવડર ૧ થી ૧૨ ઓઈલ

આ પાનિશથી ઓલિવમિનિયમ ખુબ સાફ થાત છે

૭-ઓલિવ ઓઈલ ૬ રતન, લેરિજે ૨૬૩૬ ઓકસાઇડ ઓઈલ આયર્ન ૧૨૬ રતન, રોઈન રોઈન પાવડર ૫ રતન, પામ ઓઈલ ૧૫ રતન, કેરગાઈન સાબુ ૨ રતન

બધાને મેળવી, ખુબ ઘુમી

૮-કોપરેસ નેસી સધુ ૪૧૦ તોના
ટ્રીપોલી પાવડર ૩૫ તોના ફટકડી ૧૮ તોના
બ્લાલ્ટ પેડ ૧૫ તોના

સાબુની કાનરણ કરી ધીમી આને
પીગમીલી તેમા બાકીની દવાઓની ભૂકી
મેગની ખૂન છુગી લો

૯-પતો પેટ્રોનિયમ જેલી ૫ રતન, રૂઝ
૧ રતન

૧૦-પામ આઈન ૨ રતન પેટ્રોનિયમ
જેલી ૨ રતન રૂઝ ૧ રતન ટ્રીપોલીની ભૂકી
૩ રતન ઓક્સિજનિક એસિડ ૧ ઓસ

૧૧-એનહાઈડ્રેટ્સ મોડિયમ મોનિટ ૫
તોના ચરખીના સાબુ ૨૦ તાલા, નેસિગેટ્સ
એમેરી પાવડર ૧૦૦ તોના ૫ સુડી ૧૦૦ તોના
બધાને મેગની યોગ્ય બાથ પર મુકી
૧૧ નગી દવાનતા રહ્યા કે બધુ ઓછુ
થય મધ જેલી થઈ મેગનિયમ તૈયાર થાય

૧૨-જલેનસ ૩૩ ૧ રતન પેટ્રોનિયમ
૧ રતન આઈન મિસ્મેન સહજ

૧૩-તર્પી-ટાઇનનુ તેન ૧ ઓસ લવિ
ગેટ્સ એમેરી પાવડર ૧ ઓસ જલેનસ
૩૩ ૨ ઓસ પેટ્રોનિયમ ૨ ઓસ આઈન
મિસ્મેન સહજ

૧૪-રોન મોન પાવડર ૧ રતન આઈન
સમકારિનિટ ૩ રતન બાઈ અ ન બા
પુરતા પ્રમાણમા

૧૫-આઈન ઓક્સાઇડ ૧૦ તેના
પ્રમાણની ભૂકી કર તેના ઓક્સિજનિક એસિડ
બધ પુરતા પ્રમાણમા

૧૬-પેટ્રોનિયમ ૪૨ રતન રૂઝ પેરેશીન
૧૪ રાસ નથ બીકની ભૂકી ૧૪ રતન
પાઇન કરે કાવડ ૧૪ રતન પુમીસ પાવડર
૨ રતન ઓક્સિજનિક એસિડ ૧ રતન

૧૭-એમેરી પાવડર ૧ ઓસ, જલેનસ
૩૩ ૫ ઓસ ચરખી ૪ ઓસ ઓક્સિજનિક
એસિડ ૪ ઓસ

પહેલા ચરખી અને ઓક્સિજનિક એસિડને
પીગમીલી નુવા પરથી કિનારી બધ સહજ
ફરી ૫ થા આવે ત્યારે નાકીની ચીઝો ઉમેરી
ખુન મિશ્ર કરી ના

૧૮-ફેરિક ઓક્સાઇડ ૮ ઓસ પેરેશીન
૨ ઓસ, લુક્સીફ્રિંગ ઓક્સ ૧ ઓસ
ઓક્સિજનિક એસિડ ૧ ઓસ

પેરેશીન અને લુક્સીફ્રિંગ ઓક્સને
પીગમીલી ૫ થી તેમા ફેરિક ઓક્સાઇડ મેગની
ઉપર ઓક્સિજનિક એસિડ ઉમેરી એકજથ પરી લો

૧૯-સિલ્વરઆઇન ૮ થી ૮ નન ચરખી
૩૨ થી ૩૮ રતન નીટસપુર ઓક્સ ૨ થી
૨૩ રતન, લોનિગેટ્સ જલેનસ ૩૩ ૨૦ રતન
લોનિગેટ્સ કેનસિયમ કાર્બોન ૪૦ થી ૬૦ રતન

પહેલા સિલ્વરઆઇન ચરખી આી તેનને
ચરખ ફરી ૫ થી બાકીની ચીઝો મેગની
છુગી લો

૨૦-ધોયવી ક્વાર્ટઝ રતીની ભૂકી ૨૦
ઓસ જલેનસ ૩૩ ૩૦ ઓસ પેટ્રોનિયમ
જેલી ૫૦ ઓસ

૨૧-ડાઇપોટેક્સ મોડા ૫ તોના કડ સાબુ
૫ તોના એમેરી પાવડર ૧૦૦ તોના, પાઈ
૧૦૦ તોના

બનાવવાની રીત પ્રોગ્રામ નંબર ૩ પ્રમાણે
૨૨-તર્પી ટાઇન ૧ રતન એમેરી પાવડર
૧ રતન, પરીસ રેડ ૨ રતન પેટ્રોનિયમ
જેલી ૨ રતન

૨૩-સિલ્વરઆઇન ૮ થી ૮ તેવા ચરખી
૩૨ થી ૩૮ તેલા સિલ્વરઆઇન ઓક્સ ૨ થી
૨૩ તોના રિસા બાકી ૧૮ થી ૧૦ તોના
પેરેશીન રેડ ૨૦ તોના

પહેલા સિલ્વરઆઇન તેન અને ચરખીને
એકજ કરી પીગમીલી ૫ થી બધી ચીઝો
ઉમેરી છુગી ના

[વધુ બાકી આવતા અંકમા]

આંટણની દવા

પોટાસિયમ કાર્બોનેટ ૨ તોલા, સોલ્ટ
ઓફ સોરેલ ૧ તોલા

બેકની બારીક છુટી બનાવી રાખી, તેજ
રાત્રે એમાંની થોડીક ભુકી પગના આંટણ
પર મુકી, ઉપરથી પાટો બાધી દો એ
પ્રમાણે ચાર પાંચ ગત ઢગી-ગરને પાટો બાધી,
મવારે ખોલી નાખવો-કરતા રહેવાથી, આંટણ
નરમ પડી જશે

એસેન્સ પિપરમિન્ટ

આઈન પિપરમિન્ટ ૨ ઓસ, રેક્ટીફાઇડ
ટ્રિપ્લેટ ૧૬ ઓંસ

કપુરનો મલમ

કપુર ૧ તોલા, ઝવણુનું યા તતનું
તેલ ૪ તોલા, એકવા એમોનિયા ૩ તોલા

પ્રથમ કપુરને તેલમાં મેળવી, ખરલમાં
બુગ ધુંદીને ઓળાવી લો પછી એકવા
એમોનિયા ઉમેરી, ફરી વાર એકત્રીય કરો

આ મલમ વા વ ના દર્દ પાંચ સ્તરીર
સમાન છે.

કલકથું ઝાડ

આ ચર્મત્કારીક પ્રયોગ માટે સૌથી પહેલાં
એક ડગ્ગ કાચની ગીટી લઇ, તેને જગતર
આવે તેવો બુગ પાંચ મેલવો. પછી એક દોરો
બુગમાં ઓવી રીતે પરાવો કે ટ્રાનના છેડાની
ગાઠ બાટલીની બહાર રહે, અને ખીજો છેડો
બાટલીમાં લટકતો. પછી એ બીજા છેડા સાથે
એક ઇંચ લાંબો અને ૬ ઇંચ ત્રણે જુસનને
કટકો બાધી દો હવે શીશીમાં ૩ ડ્રામ રે-
નસ ક્લોરાઇડ અને ૧૦ ટીપા સુરાખારનો
તેજાળ રેડી, પછી તેમાં શીશી લગભગ ભગઇ

ત્રીય એટલું પાણી ઉમેરી, છેવટે બુગ બધ
કરી દો જેથી પેલો જસતનો કટકો શીશીમાં
લટકતો રહે. શીશીને હવાન્યા કે છેડપા વિના
એમજ રહેવા દેવાથી થોડાક કલાકમાં તેમાં
કલકથું ઝાડ યા કહો કે જસતનું ઉગી નીક-
ળેલું દેખાશે

કલકથા ઢોળ

ફટકડી ૨૪ ઓંસ, એમોનિયમ સલ્ફેટ
૨૪ ઓંસ, ડીન ફિન્ટલસ ૨ ઓંસ, પાણી
૧૦ ટ્રેનન, નિશારતો ૩૦ ઓંસ

બધાને મેળવી, ઓગળાવો, એકરસ કરો.
પછી જે ઘીઝો ૫૦ ઢોળ ચઢાવવો હોય તેને
સાફ કરી, આ પ્રવહી ગરમ કરી, તેમાં
૧૫-૨૦ મિનિટ વગી રહેવા દો.

કંકુવટી

મીણુ ૨૬ ડ્રામ, બદામનું તેલ ૬ ડ્રામ,
કાર્માઇન ૧૨ ટ્રેન, ગુલામનું અત્તર ૧૨ ટીપા.

મીણુને વોટર બાય પર પીગળાવી, તેમાં
બદામનું તેલ ઉમેરી, ઉતારી લો. પછી કાર્મા-
ઇનને સહજ એમોનિયા પાણીમાં એમિગાવી
ગરમ ખરલમાં નાખી, બધાને મેળવી છેવટે
અત્તર નાખી, ઇચ્છિત આકારની વડીઓ
બનાવી લો

કાચ સિમિન્ટ

ફરીન ૧૦ તોલા, પાણી ૨૦ તોલા,
વોટર ગ્લાસ ૩૦ તોલા

વોટર ગ્લાસને પાણીમાં ઓગળાવી, તેમાં
ફરીન ઉમેરો.

આ સિમિન્ટ બનાવ્યા પછી જેમ બને
તેમ જલરી. તુરંત પાસણની કિનારો પર
લગાડી. ત્રાસણને જોડી, મુકવી લો.

ચુર્કાની બીમારીનો કલાન

સુક, મરી, લાંડીપીપર અને ત્રિફળા ૧-૧

૮-કાપરેય નેમનો સહુ ૪૫૦ તોના
ટ્રીપોલી પાનડર ૩૫ તોના ફટકડી ૧૮ તોના,
બ્લાન્ક વેડુ ૧૫ તોના

સાણીની કાનરણુ કરી ધીમી આવે
પીગગાથી તેમ જાણી ૧૦ દવાઓ ૧૧ જુકી
મેગની ખુબ છુતી લો

૯-પના પેટ્રોનિયમ જેલી ૫ ૧૧૧ ૩૩
૧ ૨૧૫

૧૦-પામ આઈન ૨ રતવ પેટ્રોનિયમ
જેલી ૨ રતવ ૩૪ ૧ રતવ ટ્રીપોલીની જુકી
ફૂ રતવ ઓક્રોનિક એસિડ ૧ ઓસ

૧૧-એનહાઈડ્રેસ મોડિયમ કાર્બોનિક ૫
તોના ચરખી ૧૧ સહુ ૨૦ તાવ નિગોડ
એમેરી પાનડર ૧૦૦ તોના ૫ જુકી ૧૦૦ તોના

બધાને મેગની લાંબર બાથ પર મુકી
૧૧ નમી દવાનતા રહ્યા કે બધું એકજીવ
ચક્ર મધ્ય જેલી થઈ મેગનણી તેવાર થાય

૧૨ જવેનસ ૩૩ ૧ રતવ પેટ્રોનિયમ
૧ રતવ આઈન મિરબેન સહજ

૧૩-તરપેન્ડાઇનનુ તેલ ૧ ઓસ લેવિ
ગેટક એમેરી ૫ ૫૩૨ ૧ ઓમ જવેનર્મ
૩૪ ૨ ઓસ પેટ્રોનિયમ ૨ ઓસ આઈન
મિરબેન સહજ

૧૪-રોટન ગ્રેન પાનડર ૧ રતવ આઈન
સનકાર્બોનિક ૩ રતવ લાઈ ઓ લ બા
પુરતા પ્રમાણમાં

૧૫-આર્થન ઓકસાઇડ ૧૦ તોના
પુમીસ ૧૧ જુકી કર તોના ગોનિક એસિડ
અપ પુરતા પ્રમાણમાં

૧૬-ટ્રોનનમ ૪૨ રતવ ૨૧૨૭ પેરેશીન
૧૪ રતવ બાથ બીકની જુકી ૧૪ રતવ
પાઇવ કને રાત ૧૪ ૨૧૧ પુમીસ પાવડ
૨ રતવ ઓનિક એસિડ ૧ રતવ

૧૭-એમેરી પાવડર ૫ ઓસ જવેનર્મ
૩૪ ૫ ઓસ ચર ૧૧ ૪ ઓસ ઓનિક
એસિડ ૪ ઓમ

પહેલા ચરખી અને ગોનિક એસિડને
પીગગા ૧૧, નુના પરથી બનારી વધ સહજ
કડી પડવા આવે ત્યાં જાકીની બીજો ઉમેરી
ખુબ મિશ્ર કરી ના

૧૮-ફેરીક ઓક્સાઇડ ૮ ઓમ પેરેશીન
૨ ઓસ લુબ્રીકેશન ઓઇલ ૬ ઓસ
ગોનિક એસિડ ૧ ઓસ

પેરેશીન અને લુબ્રીકેશન ઓઇલો
પીગગા ૧૧ પડી તેમા ફેરીક ઓક્સાઇડ મેગની
છેડે ઓનિક એસિડ ઉમેરી એકજીવ કરી લો

૧૯ સિન્થરાઇન ૮ થી ૯ રતવ ચરખી
૩૨ થી ૩૮ રતવ નીટસજી આઈન ૨ થી
૨૩ રતવ પેવિગેટક જવેનર્મ ૩૪ ૨૦ રતવ
લાવિગેટક મેસિયમ કાર્બોનિક ૪૦ થી ૬૦ રતવ

પહેલા સિન્થરાઇન, ચરખી અને તેલને
મરમ કરી પડી જાકીની બીજો મેગની,
છુતી લો

૨૦-ધોમની ક્વાર્ટઝ રેતીની જુકી ૨૦
ઓસ જવેનર્મ ૩૪ ૩૦ ઓસ પેટ્રોનિયમ
જેલી ૫૦ ઓસ

૨૧-સિલિકોન ઓક્સાઇડ ૫ તોના કડી સાથુ
૫ તોના એમેરી પાનડર ૧૦૦ તોના પાણી
૧૦૦ તોના

જાનાવવાની રીત ટ્રોયન બર ૩ પ્રમાણે
૨૨-તપ ટાઈન ૧ રતવ એમેરી ૫ ૫૩૨
૧ રતવ, પરીસ રેડ ૨ રતવ પેટ્રોનિયમ
જેલી ૨ રતવ

૨૩-સિન્થરાઇન ૮ થી ૯ તોના, ચરખી
૩૨ થી ૩૮ તોના, સિન્થરાઇન આઈન ૨ થી
૨૩ તોના રિરે ૧૧ ઓક ૧૮ થી ૧૦ તોના
પેગીસ રેડ ૨૦ તોના

પહેલા સિન્થરાઇન તેન અને ચરખી
એકત કરી પીગગા ૧૧, પછી બધી બીજો
ઉમેરી છુતી ના

[વધુ જામ આવતા અંકમાં]

તોનો લખ એ બધાને સમજાગે શુદ્ધ યુગ
લખતે મેગલો અને પત્રી ગોખડના નાસમા
૨૪ જોટલા કદની ગોગીઓ બનાવો -

આ ગોગીઓ ગુદાની ખીમાની માટે
વપરાય છે

આમડા-સિમિન્ડ

૨ગાર્ચ ૩ ઓસ રેકીફાઇડ રિપરિટ ૮
ઓસ ગિલેગિન ૧૬ ફાયુઇડ ઓસ

પહેલા રિપરિટમા ૨ગાર્ચ મેગરી લાદી
જેરી બનાવો પત્રી ખીમ વાસખમા ગિને
ટીનને પાણીમા પચાળી થોડી વાન પત્રી
થોટર બચ ઓગળાવી ગ્યારે એક વ પ્રસાદી
ચાય ત્યારે તેમા તર્પ-ગાઇન તપ રેકી ને મળા
તપ પછી પેલી ૨ગાર્ચવાલી વાલી ઉમેરી
થોડી મિનિટો લગી ઉકાળી પત્રી લેવાની લેા

આમડા ઓગડવા માટે આ ઉપરે ચીઝે એની
એક બુટી એ છે કે ૧૨ નર તેવાર ૧૨વામા
આવે ના, અમડા ૧૧ રેપાઓમા અદર ઉતરી
જતી નથી અને તેથી આમ ૧૧૨ મોડિફાઇડ
અસરકારક થતી નથી

હાથીઓ પછી જતી અટકાવની

સામ-ચત હાથીઓ-એટને કે ફારો
મિન્ડસ-તફાન સીધી સખ રહેતી નથી સહજ
વગાજ નય છે એનો એક છંતાજ આ રે
જિલેગિન ૧ તોલો પાણી ૧૦ તોલા

પાણીમા ગિલેગિન ઓગળાવી આ મેગમથી
ને તે હાથીઓની ૫ હાળી ખાતુએ ઘસા વડે
લગાડી ગદજ સુકાય કે જારી વજનના પુનરો
ફેરમા ના દાન-યત્રમાં મુકી દેવાની મેરી

હાપરા-સિમિન્ડ

હાપરા પર કયાક ક જો તરાડવ પડી
જતા, તેમથી વરસા ધરમા વર્ષે છે આ
મેગમથી એના કાણુ વ ને અસરકારક રીતે
સરળતાપૂર્વક બધ કરી સકે છે-

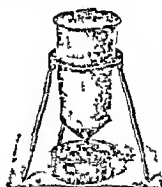
૨૧જન ૫૬ રતન, પેરેફીન વેક્સ ૨૦
૨૧ન, ફેલ્સાઇડ ફિનિટ ૪૦ રતન કાચુ
અગસીનુ તેન ૩ ગેવન રેડ લેડ ૩ રતન
લુકા દાર ૩ રતન છુટાવેનો ચુનો ૩ રતન

પ્રથમ તેપમા રેડ લેડ નાખી ઉકાળા લેા
પત્રી રાજા અને પેરેફીન મેગરી, તેનેય
ઓગળાવો અી ખીજ તરફ ગર અને ચુનાને
ગરમ કરી તેમા તેનવાળી મેગમથી ઉમેરી
ખુબ મેગરી પત્રી ફિનિટ મેગરી ખુબ
એક ઝા કરી દારી લા

ગુરત પ્રસંગે સદજ પીગળાવી ગુરત
હોવાવારે મોખડા સળીસ વડે ફેવે તે લેા

બાબુને અર્ક

૧૧ બુના ઠગીવાળી બુટી ૨૦ ઓસ
રેકીફાઇડ રિપરિટ ૧૫ ઓસ અર્ક-૫ બુટી
૧૫ ઓસ

પાકોરેદર

પ્રથમ બાબુના ઠગીવાળી બુટી ખનાવી
લઇ, બુટી ૨ એ પત્રી રિપરિટ અને ૫ બુટી
મેગરી લમાથી ૮ ઓસ પ્રસાદી બાબુની
ઠગીવાળી બુટીમા મેગરી બુટીને બરાબર
મેગરી લઇ ને પરામેત્રમાં કરી ઉપરથી
ગેટુ ઉપર પ્રસાદી મેડા કે તે વડે ।
માત્ર ઠગીવાળી બુટી પુરેપુરી થી વધ તપ
જવડે તેની ઉદર એમ ઘર આ પ્રસાદીને
ચઢ જવા જ્યારે પરકોને પ્રમાથી પ્રસાદીના

ટીપા નીકળ્યા માટે કે નીચેનો જાગૃત કરી, એને ૨૪ કલાક ચગી લીંબવા દો. પછી પ્રવાહીને નીકળવા દઇ, ઝુરેત પડતી જાય તેમ તેને ઉપરથી ઉપલી રિપરિટ-પાણીની મેળવણી રોકવા જાય, અહિં લગી કે જંદી દવા પુરી થઇ જાય. પછી પરફોર્મેટ ચપના પ્રવાહીમાંથી પહેલું ૧૭ ઓસ પ્રવાહી જુદું કાઢી લઇ, બાકીના પ્રવાહીમાંથી રિપરિટ 'ડિસીલ' કરી લઇ, એમાંથી જ્યેના એક્સટ્રેક્ટને જુદા રાખેના ૧૭ ઓસ પ્રવાહીમાં ઓગળાવી, પછી એમાં એટલી ઉપમા રિપરિટ-પાણી મેળવણી ઉમેરો કે કુલ અર્ક ૧ પાઉન્ડ થાય

જુલાઇ-શંખત

ફ્લૂઇડ એક્સટ્રેક્ટ ઓફ કામકારા ૪ ઓસ, સીરપ ઓફ સેન ૬ ઓસ સીરપ ઓફ આરેન્જ ૪ ઓસ, ફ્લૂઇડ એક્સટ્રેક્ટ ઓફ મોલ્ટ ૬ ઓસ
માત્રા એકથી એ ન્હાની ચમચી

ફાંતર્ગી મઠની દવા

મેન્થોલ ૨ ગ્રામ, કપુર ૨ ઓસ, કબો ૨૦ હાઇડ્રેટ ૨ ઓસ
બધાને એકત્ર કરેા પ્રવાહી થઇ જાય ત્યારે વાપરેા ઝુકત હોય ત્યાં જ મા બીજા-વેનું ઝનુ પુમકું મુકવું.

પતરાં માટે મુન્દરી રંગ

ચપળા લાખ ૫ ઓસ લાગર ૨ ઓસ, રેન્ડમીની ૨ ઓસ, હીગ્ડબલ્યુ ૪ ગ્રામ, મેથાસિટ રિપરિટ ૭૩ પાઉન્ડ
બધી ચીજોને રિપરિટમાં ઓગળાવી, એકત્ર કરી લો
જે પતરા પર રંગ વગાડવો હોય તેને પહેલા સાથુ અને ગરમ પાણીથી ધોઇ, પછી સુકી લો અને વાર પછી ગરમ લગાડી. સુકાઇ જવા દો.

એનેટિક સિનિમેન્ટ

તર્પેન્ડાઇન તેલ ૪ ગ્રામ, ટીંકચર કપસિ-કમ ૧૪ ગ્રામ, રિપરિટ કમ્ફર ૯૬ ગ્રામ, સિક્કર એમોનિયા ફોર્ટ ૯ ગ્રામ, રિપરિટ રેન્ડમીનાઇઝ ૧૮ ગ્રામ, આઇલ સસાક્રાસ ૬ ગ્રામ

બધાને મેળવો. દરેક પ્રકારના મ્દ પર ઉપયોગી છે

મોટર-પોલિશ

પીળી મીથુ ૨૦ રતલ, સિનિકાની ખારીક ભાગી ૪૦ રતલ, તર્પેન્ડાઇન તેલ ૪૦ રતલ, મોલ્ટ સહુ ૧ રતલ

પીળા મીથુને પીગળાવી, તેમાં સિનિકાની ભુજી તથા તર્પેન્ડાઇન થોડું થોડું ઉમેરતા જઇ, મિશ્ર કરતાં જાય જ્યારે એ મેળવણી એકત્ર થઇ જાય ત્યારે સાથુ (જેને પહેલાથી સદજ પાણીમાં ઓગળાવી રાખેા હોય) ઉમેરી, પોનિશને એકત્ર જવાથી કાઢો.

પંત-તેલ

બનામનું ૨૨૨૭ તેલ ૯ તોલા, રેકરીકાઇઝ બ્રેન્ડાઇન ૩ તોલા, આઇલ લેવેન્ડર ૧ તોલો
બધાને મેળવી, શીશીમાં ભરી રાખો. આ તેલ ચીવવાના પંત માટે ખાસ ઉપયોગી છે.

વંદા-રાતુ

રંકજીખારનું જલ્દત્ત મિશ્રણ લઇ, વંદાના દર બા જગ્યા તે વધુ પ્રમાણમાં હોય ત્યાં છટા.

વારનિશ કાઢનાર દવા

જુનું વારનિશ કાઢવા માટે નીચેની દવા ઉપયોગી છે —

પાથમિટિક એસિડ ૨૫ ભાગ, બેન્ઝોઇન ૩૫ ભાગ, એમીસ એસિટ ૪૦ ભાગ
બધાને મેળવી, ઘસ વડે લગાડો

વેપારની ચાવી

ધધાની મહીષી મમ્મતાના બાઈ બહેનો મટિ આ પ્રત્યક્ આશિર્વાદ સામાન છે પરંતુ, બીજા ધધાની રેશાબ કે નવકરી દેવા જતા, નામની પંદર પચીસ રૂપિયાની પ્રાંતમાં વેપાર કેમ કરવો અને પૈતાની આવક કેમ વધારવી એની વિગતવાર માહિતી આ પ્રત્યક્માં આપે છે. તે ઉપરાંત જુદા જુદા નાના બોટા ૧૧૨ દુનર ઉદ્દેગોની ચાલુ સંપત્તિ વિગત એમાં સરળ અને મહત્ત્વ આપ માં જણાવેલી હોઈ, પ્રત્યક્ ધધાન ઉપરથી છે.

અનુક્રમિકા-૨-આખમી નાખવાનું પાણી ૨-કાનમાં થતા દઈ મગડનારે દવા ૩-કોઈ કિમ ૪-કોઈન વોગર ૫-ખાસી મગડનારે દવા ૬-જીવકારક છોડાની ૭ ચામડી મટિને પાવડર ૮ ચામડીના રોગો કુર કરનાર મગમ ૯-અડધાણુ કુર કરનાર સાપુ ૧૦-જીવતા લાવનાર પાવડર ૧૧ વાવ મગડનારે દવા ૧૨ દંતન જન ૧૩ દરેક જાતના દઈ કુર કરનાર અભારીક દવા ૧૪-જાતના દઈ મગડનારે દવા ૧૫-જાડી બોડવા માટે લગાડવાનું કિમ ૧૬-નાના બાગોની દવા ૧૭-આડણુ માટે મગમ ૧૮ પેન બામ ૧૯-ખીર મગડનારે દવા ૨૦-મોઢામાથી દુર્ગંધ દુર કરનાર દવા ૨૧-સવેન્દરનું પાણી ૨૨-સેધોનેડ પાવડર ૨૩ લોહી શુદ્ધ કરનાર દવા ૨૪-વાળ બેળા માટે પાવડર ૨૫-વાળ ઉઘાડનાર દવા ૨૬-વાળ મટવાનો કાવડર ૨૭ વાળ કાઢા કરનાર કાઈ ૨૮-ચોખ્ખુ પાવડર ૨૯-વાળના નાખવાનું તેલ ૩૦ વાળમજાપુસ અને નિસરીન ૩૧-શીતળા માટેની દવા ૩૨-Itali Powder ૩૩-ધધીસ મગડનારે દવા ૩૪ કાર્બોનિક રાસાયણ ૩૫ તાકાતની ચોળીઓ ૩૬-સુગંધીદાર પોમોટ ૩૭-સુગંધીદાર સાપુ ૩૮-કાંચકીક પાવડર ૩૯ ને ૪૦-કાચુ ને બાઈન જુઝ કિમ ૪૧, ૪૨, ૪૩-કાણુ, ટોની લાલ ને ડાઉન જુઝ પોલિસ ૪૪-૨૨૫ ડોલિસ ૪૫-મિઝ ૪૬-કુપી બચે નહિ એવી લાડી ૪૭-અધારમાં અગ્રક એવી શારી ૪૮-કપડાને વોટરપ્રૂફ બનાવનાર દવા ૪૯-કપડા પર લખતા માટેની સાદી ૪૯-કોપણ વારનિસ ૫૦-કોલસાનું બળતણ બોણ બળે એવી દવા ૫૧-કાચ કે ચીનીના વૃદ્ધિ વાસણ નત નારે મિશ્રાન ૫૨-અમલકારીક પાવડર ૫૩-અમલકારીક પ્રવાહી ૫૪-ચાટીનું મિઠું કરનાર પાવડર ૫૫, ૫૬ કુપા લખાણુ માટેની સાદી ૫૭ ખુબ સંસ્કૃતિ સાપુ (એક આનાથી પણ આછાનો એક રતન) ૫૮-બીજા જાતનું કાણુ જુઝ પોલિસ ૫૯-પ્રવાહી સંસ્કૃતિ ૬૦-મિસવાસાઓ માટે અમલકારીક પ્રવાહી ૬૧-ફેનિસર ડોલિસ ૬૨-ફેનિસર પેન માટેની બ્લુ સાદી ૬૩-મશિનમાં પ્રવેશાનું તેલ ૬૪ માળીઓનો નાસ કરનાર કામળ ૬૫-૨૫૨ સ્ટુપની સાદી ૬૬-સાદીથી લખેલ લખાણુ બુધાવનાર દવા ૬૭, ૬૮, ૬૯-કાળી, બ્લુ ને લાલ શારી ૭૦-પરમથ સાપુ ૭૧, ૭૨, ૭૩, ૭૪-હેક્ટોમીટ્રી લાલ, લીલી, બ્લુ અને વાયોલેટ શારી ૭૫-કપડાની સુગંધીદાર ટિકીઓ ૭૬-કાંડના લેલન ૭૭ ખરેખર નિર્જન પોરક કાંઈ ૭૮ પ્રવાળનાં સુગંધીદાર ટિકીઓ ૭૯ અભારીક રસી ૮૦-ચમેલીની સુગંધીદાર ટિકીઓ ૮૧ નકુલ કમલ ૮૨-આર્યાવર્તના બીયા ૮૩, ૮૪, ૮૫, ૮૬, ૮૭-ફેલીકીટીય કાળા, બ્લુ, લાલ, લીલા અને વાયોલેટ કાર્બોન પેપર ૮૮-લેસા ૨૫૨ના સિકાઓ ૮૯-પતરની રહેલ ૯૦-ફેની પત્રપત્રદાર બોક્ષ ૯૧, ૯૨-પુકાના પ્રવાહી અને પત્ર ૯૩-કાળા કાર્બોન પેપર (નવી સતતા) ૯૪-૨૫૨ પગીસ ૯૫-૨૫૨ સ્ટુપની બનાવક ૯૬-રેતીના કાગળ ૯૭-રેશમી કમલ પર કળી ૯૮-લાકડા ઉપર કળી ૯૯-ફેની સાથે બોર્ડ ૧૦૦-શુભ અવસરના તૈયાર કાર્ડો ૧૦૧-ચિત્રના પોરક કાર્ડ ૧૦૨ ચિત્રપુત્રનું પ્રસારક ૧૦૩ ૧૦૪, ૧૦૫-કાળા, બ્લુ ને વાયોલેટ કાર્બોન પેપર ૧૦૬, ૧૦૭, ૧૦૮, ૧૦૯-કાળી, ક્રેથ, બ્લુ ને લાલ લાખ ૧૧૦-સુવર્ણક કમલ પર કળી ૧૧૧-ટોટામાફ અર્થાત કુર્ચીકંડર

૧૦૦ પાના ધ આર્ટ પેપર કમલ કર: શ્રીમત મગમ અડી રૂપિયા જેટલું જે આના જુદા, (પરદેશ માટેજ સદિન સિવિલ સાયન્સ ૨)

લખો-ક્રમર એડીસ, મોહામરવાડ, સુરત.

લેખક - હુંગરશી ધરમશી સપર સાહિબ
(ગયા અંકથી આગળ)

કેમ, જાહો અમીનદારી, નેનના તુસાઓથી થોડે દુરની અમીન એક ચેગી પામે ધરાણે પડી હતી ચેગીને વ્ય જ મળતું નહોતું એટલે એણે એ અમીન વેચી કાઢવાનું જ હેર મ્યુ નું જમાવતી નમર એના પર પડી ગઇ એક યુગોપિય નિષ્ણાતો વધને એ અમીન તેમ આલ્યા હતા એ નવ દહાડ રૂપિયા બગચીને એમણે અખતરા પણ કરતી જેના નેજાને ખાતરી આપી કે અમીનમા પુષ્કળ ન છે જમાવલાઇએ એ અમીન ખરીદી લીધી અમી. ખરીદી વેલી સહેલી હતી પણ એક તોવડી તેર વાના માગે એમ તેવના ત્વા કરના જતા એક પછી એક કેટલાય ભાગ ખરચાઓ તેની પાછળ આવે છે તેવના ત્વા ખોદવા યત્રો નેજાએ નરળ-નથી આવતા ય જિનની સકિનથી ખોદનાના યત્રો શાગડી ને અમીનમા ઉડે ખાડો કરે એટલે એમા ભાખડો પાછપ ગોઠરી દેવો નેજાએ આમ નેજા ખોદતા જવાય અને પાછપ ગોઠડતા ત્વાન પાછપ ન ગોઠડાય તો અમીન ધસી કે અને ખાડો પુગઇ ત્વા તેન કાઇ અમીન નથી મળતું એ તો એકડો દહારો ફટ ઓ હોય છે એ ત્રણ દહાર પુર ઉડે યત્ર ત્વાને તેન લખુકે તેન ઉપર ખેચવાને તે સાથે સાથે પપતી પણ ગોઠવણ થાય છે પાતી દેખરેખ માટે પાચ મેથી સાત સોના સિક્ક પમાગવાળો અમેરિકન એન્જિનીઅર તમણે યતા-જો ગોઠને જંગલ તે સાફ કરીને પર્જિનીઆ અા મેનેજરને રહેતા માટે ગયા ખાધના નેજાએ ગઝદુરો માટે થરો તમણે એ સોને રાજની જરૂરિયાતો પૂરી કરા વેરાસી વસાનના નેજાએ તેન રાખના કાઓ નાધરી નેજાએ હુકમા, રીનસર નનુ ભ વસાવવું નેજાએ

એમાં એમન કપતી તો જળેબર થાપ-જનાળા કંપની એણે તો તેલને રંગુન પહોચતું કરના ઠેક રંગુન સુધી લોદાના પાછપો ને લાઇન બાધી કે પૂરો અને બોગદાઓ કરીને પનતો, જંગલો, નદી, નાળા અને કેાતરો ઉપર પાછપ લાઇન લેવ વ્ય પ્રમાણે બધાય છે નેલ તેમાથી વહેતું વહેતું રંગુન રિક્ષાઇનરી (શુદ્ધ કરવાના કારખાના)મા પહોચે છે ત્વા નેનમાથી મેન કરતા વગેરે સક થઇને તેમાથી પેટ્રોલિઅમ ૧૫૦ થી ૧૨૫ ડિમીના કરોસીન તેનો પેરેશીનો, વેસેલીનો એમ ધણી બતાવટો થાય છે જમાલભાઇ પાસે પાછપ લાઇન બાધના જેટલા પૈસા નહોતા એટલે એમણે રૂમીમ લેવ સાથે બાર્ને (તેનું વડાણ) બાધી તેલ મોખલવા માડ્યું પણ તે બધું અર્થાગ નીવડ્યું જમાલભાઇએ પોતાના ચેગી ને એસ ને ખાનગીમા મોવાવ્યો, આ સાહસ ફતેહમંદ નીવડશે માટે એની બાહેધરી ઉપર નાણા આપવા ચેગીને સમજાવ્યો જમાલભાઇ ઉપર ચેગીની શ્રધા તો હતીજ, અને તે ધનવાન હતો એટલે એણે પાચ લાખ રૂપિયા એક ટમની તેરીએ ધીર્ધા તરતજ યત્રો માટે ગ્રાડરો અપાયા, જગત સાફ કરી ગામકું વસાવ્યું, અમેરિકન એન્જિનીઅર ફૂલો ખોતવા માડ્યો એ દહાર ફટ ઉપર તેલ બાણકી નીકળ્યું શરૂઆતમા એટલા નેશથી તેલ નીકળ્યું કે ટુવારો ચાલ્યો થોડા દિવસ પછી પાછપથી ખેચવું પડે છે જમાલભાઇએ ચાર પાચ કુનાઓનું કામ ચાલુ કરાવી દીધું એમનું ચન હતું 'હિમ્મતે મર્દા તો મદદે ખુદા' બાધકાઓ ખૂબ ધમધાકાર ચાલતા માડ્યાં પરંતુ તિજેરી તળિયું રૂખી ગઈ જમાવલાઇએ ખૂબ ખેચ્યું પણ નાણા વગર

કાન વેશ નીકળે એગે બીજા ને તાપ
ધીર પછુ ને નો પાણીના રેખાની માથે
વડી-ગરા ના પાની જમરી માથ આરી પડી
આજ્ઞાતની દુઝારો વગુરોડી દરકાર પડતા
માડી અને સાવ નાજી નસજી બસ નોણાની
માથ થતા લાગી એગે પછુ મુઝ નો એની
બધી રોકડ મુડી જમાનલાઈ પાસે રેખાઈ
પડી કામ સાથે જીજીજી ગરા જતુ બધુ
લેવુ એટી જમાનલાઈ મુડી મકે તમ
નહીવુ અધુર કામ મુક્યે એક દોદિતુ વ
હાથ આવે એમ નહોવુ એ પૂરેપૂરે કસાતા
લતો એજે પોતાના મદાસતા લગી ર
સમન્નીની વગી બીજા પામ નામ તાજ
લીધા પરતુ એમ છ મદિનામા કપાસે રસદા
થઈ ગરા ડરિયાની માથ તે વધતીજ
એટી સાખતજો લતો એજે ગામમાંથી વપાજો
મે નજી સાખ રૂપિયા એગા કરી જમાવલાઈ
ધીર પછુ એ ડરિયા કાકરા થઈ ગરા
અને કામ અધુર જ નહુ

એટી હવે મજારથો એમગા મુ અરી
ગયો લતો એના માગનારથો મુલતસર નાજી
નદિ જરાનારી નકાદો કરવા લાગતા માજ-અ ર
વાગા એગે ને અ બર જવા પેડી હતી આ રૂગે
તો ધધામા રહેવી વરતુ કે એ જમાવલાઈને
લા સાધતા મેટો જમાવલાઈએ એના નાજી
ભગના માટે મેટો પ્રયતો નહોતા કર્યા એ
પછુ મધે ફરી આ રા દતા યુરોપિયન મેકા
તો દિદીએટી ધીરળી નહોતી અને રજૂનમા
દિદી પેકા હતી નદિ કોઈ પાનગી રસકૂળી
શકિત હોતી કનાથો ધીર સકે દહે મુ કે પુ

જમાનલાઈ પોતાના દિદીપણા માટે
અભિમાન હતુ દેનીએ પછુ મેગ સાદમ
ગોડી સકે છે એ માન તે યુરોપિયનેને જનાનસ
મગતા હતા યુરોપિયનોના નામ માટે એને રહ
તિન્કાર હોય પચુ ગણુ બિમતુ હોય તા
ત્યા બીજા છુટો નદિ એમ વિચારી ને

પોતાની પડખેટી એક અઝેઝ કે પની મેસર્સ
ગ્રીવ ગ્રેન્ડ બ્રાસની ઓફિસમાં ગયા ત્યાં
મેટા સડેતો મદા આગસેજો કે પનીના
એક મોટા ડિરેક્ટર પાપુ ને બખેર-ચુનમા
હત ગેમજો મધા નકશા એટા રૂ મારી
નીકળેતા લેનતા દિસામે તપામા એમના
પુષ્કણમા કામ નકાનાતુ લગ્યુ રમીન
બાએ પચમ તાપ રૂપિયાની કે પની માદના
રસીકાતુ કે પનીની કીમત કરી અર્ધા મેગ
જમાનલાઈના નાજી પેટે અને અર્ધા રમીન
અર્ધસંતાન બુ પેટે રહે તેમજ જમાનલાઈના
મેટામા ને જમાવલાઈનું કરજ સુકાવી દેતાની
વચરથા કરી જમાવલાઈએ તે રસીકાતુ
પરતુ મોજગ એજ-સી (ફમ વાગ્યા)
રૂપિય અર્ધસં દરનક માગી એ જમાવલાઈ
પુચ્ચુ એમ પોતાની વચરથામા સપુર્ણ
શ્રદા હતી નાજી બીક ન હોત તો એમજે
એરજ મગત જમાની દીની હોત એને
મેમજો રા માતો રસીકાગ ન કર્યા અને
મે પાક આ રા

એ મદ માળમ દતા પાપુ સનેજો
અનુકુળ ન રીવડયા મેમજે ખૂન વિચાર
કરો અને આપાને નિશ્ચાસ સાથે અગ્રેડી
કે પનીની છેની શરત પછુ રસીકાગી યોધી
મીન અર્ધસંની વચરથા નીચે ખાનગી
નિમિત્ત કે પની રથાઈ પછુ જમાનલાઈ
જિમાન દરેજ તપાસના કે પનીએ મેટો
નહી કરો પરતુ નહી નસા રૂવા જનાવલાઈ
અને વેતાના રિમાસમા વપરાતા લગી
મદાલ્લરોને જદ ચપી થોડી ગગતી હતી
ત્યાર પછી જમાનલાઈએ કપાસના જીનો
અને પ્રેસે કર્યા આ વેપર પચુ એમજે
રૂપિય અર્ધસં સોપો

એક જર્મન કે પનીની યોખાની તગ
મેગી મિના અઝેઝ અધિમરીએએ ખેન
કરી હતી જમાનલાઈને નજરે એ ચડી અને

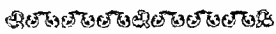
એમણે એ બધી બાંહે લીધી. એખાને વેપાર એમણે ખુબ વધારી દીધો એમણે કાગળની મિથો પણ ઉત્તી કરી. આમ પાચ એખાની અને બે કાગળની મિથો ચલાવવા માંડી તાંબાની કેટલીક ખાણો માટે જગ્યા પટે લીધી બીન્ટ પછુ કેટલાંક સાદુઓ કર્મી આમ એમની પામે હવે કરેડ કુપિયાની મૂડી ગળેાતી હતી. પરંતુ એમને મોટી નિજેરી નેવાનો મોખ નહેરેને. એમની પામે કેકડ તેડ બહુ ઓછું લેશે. ધણ ખરું તેઓ સાદુઓના પાધરતા હતા તેલની કંપનીમા અને મિથોમો ખુબ તાપુ રોકાયેયું હતું

આશિંતા એમણે એખાનો સમે ઉપાલ્લે. રંગુનમાં એખાની છત નથી એવી એમની ગણ્યગી હતી, એટલે ૧૦૦ ટેકરી-૭૫૦૦ રજક-એખાના રા ૩૦૦ બમલખ ભાવ હતા, તે વધારીને એમણે રા. ૬૦૦ એકાગ્રા આથી માખો મુખી એખા એમના હાથમા આવ્યે આ તેવા મોલ તેઓ મુખ્ય કૃષ્ક તે ચકાવી, ત્યાં એજાભાવે વેચવા માડવા રંગુનમા જાગર ટકાવી રાખતા હતા, પરંતુ યુરોપિયન મિથોએ જગવમા પુલકયા ધાન ખરીદી લઈ તેના એખા બનાવીને એમને વેચા એટલી મોટી રકમનો માલ તેઓ સંભાળી સકયા નહિ જાગર તુટી અને લાખો ઉપિયાનું ગુસ્સાન થયું, જમાવખામ પણ તુટવા. એમને પોતાના જેજા જાગર ભાવે વેચવા પડવા તેવ કંપની ઉપરથી એમનો અકુસ કમયો આ વખતે એમની ઉમર ૫૫ વરસની લગભગ હતી જગમ સાદુઓ અને જગરી સાચવટના જમાવખામ આ કટકા સજગડ વાળે નેઓ થોડા સમયમાં મૃત્યુ પામ્યા.

જમાવખામના પરિચયમાં હું આંખો છું. એ વખતે હું રંગુન હતો. ખરેખર તેઓ સાદસિક હતા મુરકેલીઓ સામે તેઓ સદાય

હસતા. યુરોપિયન કંપનીઓ જેવી જ સહર કંપનીઓ ઉભી કરવાની એમને બારે હોંશ હતી. એક રરીમર કંપની કાટગાની તેમને બહુજ મુસા હતી એમને કુદગતી બક્સિસ હતી એ મુજરાતી બધવા છતા મોટા સરવાળા, બાદબાકી. મુજાકાર. ભાગાકાર તેઓ પટપટ મોટે મણી કાઢતા તેઓ મોટા મણિનશાસ્ત્રી હતા. એમનો દિમાખ બહુ એખ્ખો રહેતો, દર અટવાંચે પોતામેળ નેમએજ.

-નવરચના

અનાવિલ પોકાર

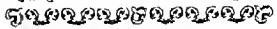
અનાવિલ કેમતું એકજ મુખપત્ર

દાનિદારક રિવાજે દુર કરો-જેનોતે કચકાતી બચાવો એ દહિટિનિદુએ લખાચલા અનેક મિથો અને બીજા ઉપયોગી લેખો રજુ કરતું માસિક વાર્ષિક લવાજમ (બેટ પુસ્તક સાથે) રૂ. ૨-૦-૦; પરદેશ માટે શિલોંગ આઠ.

પ્રેસમાં છાપકામ પણ આર્થિક અને સફાઈદાર થાય છે.

શ્રી અનાવિલ બધું પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ,

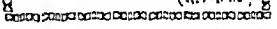
જુરાતપુરી બાગમ, લાછવાળી પોળ-મુરત.

આંખો-ની-નમત

ખાતોરાયો એખ્ખો માલ, એટલે માયા બચરામ મોતીનો અનાવિલ મુરમો વાપરે. મોક્કસ કાનહો કરે છે

કીમત તોશા ૧ના રા. બે (પો. જુદું) મોહરમદ હાજી આહમદ વહાપ્રયાસા ટે. વહેવારવા મોદસા, જામનગર (મડીઆવાડ)

આ પુસ્તકની ઉત્તમતાના
પ્રમાણપત્રો

૧

આ પુસ્તક વડોદરા રાજ્યના પુસ્તક-
લય ખાતાએ પુસ્તકાલયો માટે મંજૂર
કયું છે.

૨

આ પુસ્તકનો પહેલો ભાગ વડોદરા
રાજ્યના કેળવણી ખાતાએ શાળાઓમાં
ધનામ અને પુસ્તકાલયો માટે મંજૂર કર્યો છે

૩

આ પુસ્તકનો પહેલો ભાગ મુળમ
ધવાકાના સરકારી કેળવણી ખાતાએ પ્રાથ
મિક, માધ્યમિક અને ટેકનીકલ સ્કૂલોમાં
વિદ્યાર્થીઓની લાયબ્રેરીઓ માટે મંજૂર
કર્યો છે

૪

આ પુસ્તકનું 'આમુખ' શ્રી ૬૨૭
વેધારી મંડળના પ્રમુખ શ્રી હંમદશી ધર
મળી સપ્ટે ૧૯૫૫ છે

૫

આણંદમાં મહેલ ગીલ્ડ ગુજરાત
પુસ્તકાલય પરિષદે આ પુસ્તકનો પહેલો
ભાગ સારા પુસ્તકાલયો ગણ્યો છે

૬

આ પુસ્તકના પહેલા ભાગની ૨૫
(પત્રો) નકલો વડોદરાના શ્રી પ્રાચી
વિદ્યામંદિરે ઉત્તરના માટે ખરીદી છે

૭

આ પુસ્તકની ઉત્તમતા માટે અનેક
સુપ્રસિદ્ધ આમયિક અને માસિક પત્રોએ
સારામાં સારા આલોચના આપ્યા છે.

ધેર એકા પૈસા કમાવા

આલેખ મંગાવો !

નફાકારક હુન્નરો

ભાગ ૧-૨

નિબંધો અને અનુભવીઓએ લખેલા વિવિધ
લક્ષણોવાળા હુન્નરોથી ભરપૂર પુસ્તક

૫૧૦ પાના, ઉગ્ર એંગ્લિક કામળ, શાસ્ત્રીય

નુદ્ધ મુદ્રક જવાહર અને આકર્ષક

ગ્રેડ-૫૫ જતા-

કોમલ માત્ર ૪ રૂપિયા

(બી પી પી પી દ્વારા ખર્ચ)

૨૦ આના નુદ્ધ)

મંગાવવો માટે લખો -

સંચાલક, શ્રી લક્ષ્મી પુસ્તકમાળા,

પોસ્ટ સીલુગરા (અમર-૬૨૭)

વધુ ખાત્રી માટે અલખાઓની યત્રિકા મફત મંગાવો.

પોસ્ટ બોક્સની ઉપયોગિતા

ટપાલ દ્વારાના વેરામાં પોસ્ટ બોક્સની સગવડોને હિતિવાળી ફેરફાર કર્યા છે, તે અન્યથાગીઓ સારી પેરે તબક્કે એક કન્ટા વધુ લાભોએ એ સગવડને દબાવે ખુબજ વેલકમિય બનવી દીધી છે.

અને પોસ્ટ બોક્સની સગવડ એટલે જુ ૧ ટપાલ-માટે તમારૂં પૂરું નામ હામ લખવાને બદલે ફક્ત પોસ્ટ બોક્સનો નંબર અને શરૂ લખવાની પદ્ધતિ એથી ફાયદો એ થાય છે કે—

૧. પુરું નામ હામ લખવાની કડાકુટ મટે છે.

૨. વેરાનીનું દુકાન વા ઓફિસનું શિન્તામું બદલાય તોય પોસ્ટ બોક્સ નંબર જુનો ફાઇમ રહી શિરનામાની વારંવાર ફેર બદલી કરી પડતી નથી.

૩. ઓફિસના પુરૂ નામ ડાક આપવાને બદલે પોસ્ટ બોક્સ નંબર આપવાથી જરૂમ ઝાઝી રોકાય છે અને ખર્ચમાં અચાપ થાય છે.

૪. ટપાલની કાગળપત્રા ઓફિસે વા દુકાને આપી જાય તે કરતા થબા જતલી પોસ્ટ બોક્સમાથી મળી જાય છે.

૫. ટપાલની કુચ્છામ કરી, કાગળપત્રા ગુમ કરે એવી ધારતી રહેતી નથી.

—અને—

૬. પોસ્ટ બોક્સનું શિન્તામું ખીજત લાગા, મકાન બુદ્ધવાતા શિન્તામા કરતા વેરાને વધુ સારી રીતે માં રહે છે.

દુકામાં, પોસ્ટ બોક્સની સગવડ અને ઉપયોગિતાએ અનુક છે અને તેથી તેની પ્રાચીન થયે—

૧. વાર્ષિક ભડાને ખર્ચ.

તથા

૨. ટપાલ દ-ગેઝ ટપાલ ઓફિસથી લઈ આવવાને તરફરને ખર્ચ મોઢો પડતો નથી—મગ્તોજ લાગે છે.

૩૫ શૃંગારની પરદેશી બનાવટો

ચુરપી લડાઈ શરૂ થતાજ એક તરફ તે ૩૫ શૃંગારની પરદેશી બનાવટો આવતી બંધ થઈ ગઈ છે અને બીજી તરફ હિન્દમાં એમાને ને માત્ર મલબુદ છે, તેના સાથ દોઢા બમણા થઈ ગયા છે!

આ સુંદરી તક છે. ૩૫ શૃંગારને લગતી રિવિઝ બનાવટો, જેની કે: કોલ્ડ કીમ, કીમ જેલી, રેનો, ટોઇમેટ પાવડર, લોચન અને મિલ્ક, દુધ વોશ, દત્તમંજન, દુધ પેન્ટ, પોમેડ, ડ્રાઇવન્ટાઇન, રૂઝ (પ્રવાહી), પાવડર અને મલમલા વગેરે રવરપો), લાઇમ બુક્સ (ગ્રેસરીવ, નિપરિટક, તરસ અલ્ટા, વાળ કાઠના કીમ, પ્રવાહી, બુનીઓ, સાબુઓ વ, વાળ-કીમ, વાળ-નેચ, વાળ-લોશન, વાળ-શીમ્પુ, વાળા ગુચ્છાકાર બનાવનાર દવા, ટોઇમેટ સાબુઓ, માથ સોલ્ટ, નેલ પોલિશ, ટસર વ. વ બનાવવાની ઉદ્યોગ શરૂ કરે અને દુકા સમયમા તમે મહિને ૧૦૦ થી ૨૦૦ રૂપિયાની આવક મેળવતા થઈ જશો.

કારમેટિક્સ

કિંવા

શૃંગાર-સામગ્રિયો

એકચું ને પુરતક છે, ને તમને ઉપલી બંધી બનાવટોના ખરા પ્રયોગો બતાવવા ઉપરતે તે અંગેની પુરેપૂરી સમજણ પશુ આપશે.

બીજી આવૃત્તિ ૨૬૬ પ્રયોગો: ૧૦૦ પાના બગા કાગળ કીમત રૂપિયા એક

(હિન્દમાં માફુ ટ બ એ આના)

[પરદેશ એ સિલિંગ]

હમણાજ તમારા શહેરના ચુકમેલરને તમાથી ખરીદી લેા મા પરમાગે ઓર્ડર આપે કમર ઓફિસ, મોદાગરવાડા, સુરત.

"કમર" અંક ૧૧૪ માં

આઈ. ઓ. યુ.

આઈ ઓ યુ ના નવું અક્ષરો! તમારું
નહિ જાણતું હોય કે એ કેમવા બાંધ કરે કે

અમો ઓ યુ ના તમા અક્ષરો સહિત
૩૫ છે I O U R's One Hundred
છે હુ તમ રો દેવાદાર છું !

અમેરી રિવાજ મુજબ પછી પ્રોપિયેટરી
નોટામાં ફેરા એ નવું શબ્દો આે રકમ
સખી સહી કરેશો આરે છે નામના રો-

I O U R's One Hundred
only

સહી

આ થયું હોય- ૧૧ પ્રમાણિક ૨૧ માટે
તો હોવાનું ન હોય પણ પછી ૧૨૨ આ
ગરીમ બોગા આે મિત અનુગરી વુસોરો
હયુ સત સપક્ષની અમ આ યુ નામ પી
લે છે જેને પરિણામે તેઓ પાછાગયી દમલ
મટે જરા ૧૧ થઈ જાય છે તેમ ન સાચ તે
મટે ફરેકે એ વિચારો સ નાચી મારાન
રહેતુ જોઈએ

તમારી સહી

તમારી સહી કેવી છે !

તે વાચી આે જોઈ સકાય એવી છે,
ખરી ?

પણુ લેખાગીઓ પોતા પી સહિ સખધી
અત્યંત રેવનકાર જણાયા છે એ ખર છે
કે એક ૧૨ની સહિ સગા હોવી ખુરરી નથી
તે જાને જલ્દી ન ઉકેને એવી હોય પણ
કાગપરો પરની સહિ તો ઉઠેલી સકાય એવી
હાવીજ જોઈએ

જેમતા દસ્ત દાગજ ખરાળ હોય તેમને
તો એ સખધીમાં મઆઈ પણ કરી સકાય
પરતુ જેમતા દસ્ત દાર સારો હોવા છતાં
મદાનના સમજી અસ્ત સહિ ફરે છે તેઓ
ખરેખર અદમિત છે

કાગપરે પર મપજ સહિ કરવાની ટેવ
રાખો જો સહિ મટે ન હોય તો દરદરેય
તમારી સહિને નીચે તમાર નામ દાખ
કરાવવાનો નિયમ બનાવી દો

સાધુના ભાવ વધી ગયા છે !

ચરપમા તમામ શક થતાજ દિ ના એક
દમ મહેરવારી થમ મમ છે સાધુના ભાવ
માય ૨૦ થી ૩૦ ટપા ઉઠાઓ આ રો કે

પગદેવી માનની હરીફામ સામે ટકા
પોતાના મહે પી ઉઘોગો પગમર ક વની
આ મીમતી તક કે સકમ વખાઈ રહી કે
એ દર્મમાન તેજો સાધુના વિનમ સ્વાથરી
બનાવી વરેલી મહાપત્રી પણ એવી કરો
અને પોતા માટે એક દમલ ઉઘોગ પચુ મ્થ પો

નિષ્ણતાનીય નિષ્ણાત સમાન

સાધુની બનાવટ

એમા દરેક વેકે પ્રકા ના સાધુ બનાવ
વાને લગતી વિવિધ પધ્ધતિઓ પી વિચારતા
માલિની આપના ઉત્તરત તેમા વારતા તેમ
જાર, રમ, સુમધી વ વ ની પુત્રી વિગેરે
પણ દર્શાવી છે આે સાધી હોય-

સાધુ બનાવવાના સેકેડે સાધ્યા તુરખા

આપના છે એકદમ નહિ બતક એ
ઉઘોગમા વપરાતા રજો પી સચિત સમજાય
પણુ આ પી છે

તુરખાત મરિયાવા મા પાક ૧૭ વર્ષમા
આ પગતકની સહાયે સાધુના ૧૦૦ ક ના
વડ કારખાના ખુના છે અને તે બધા ત્રિતિ
નિ પ્રગુતિ કરી ગયા કે

તમે આજેજ નિશ્ચ ૧૩

૨૦૦ પનાતુ પાકી ગાધીના સચિત
પુસ્તક હોના છતા કીમત માત્ર બે રૂપિયા
(પ્રજાન અર્થ છે આના) પ હેરા મારે સિમ મ
આર

આપુ આવૃત્તિ પી થોડીજ પ્રતો બકી કે
તમારા સહિરના જુસેન પાસેથી ખરીદી નો
અથવા

લખો -

કમરે આઈસ, સોતમેરેકા મુરત.

પોતીકું મકાન.

દરેક પ્રગતિવાંચકુ વેપારીઓ માટે આવશ્યક છે કે, તેના વેપાર-સ્થાન માટે તેનું પોતીકું મકાન હોય.

વેપારની ગતિઆતમાં દરરોજ કને પોતીકું મકાન ન હોય, એ બનવાન્યે છે પણ જેમ જેમ વેપાર પ્રગતિમય થતો જાય તેમ તેમ વેપારીને મકાનમાં પોતાને બેસી જાય તેમ જ પડે. અનિવાર્ય થતી જાય અને દેખીતું છે કે, પોતીકા મકાનમાં જેટલી સગવડો મળી શકે છે, તેટલી સગવડો ભાડેના મકાનમાં મળી શકતી નથી.

વળી પોતીકા મકાનનું હોવું વેપારી માટે એક મકાનની ગુણવિધ ૩૫ છે પોતીકું મકાન ધર ૬૫, વેપારીની આંતરે મજબુત હોય છે.

આજ કાલ થયેલા વેપારીઓ આવકની દ્રષ્ટિએ થા જીતી કાઢીને પોતીકા મકાનને બદલે ભાડાનું મકાન પસંદ કરી, પોતીકા મકાનની ખર્ચ સાધવામાં રોકે છે, પણ દરિયામાં

એ મળી શકે છે. પોતીકા મકાનની બરાબરી લાગણું મકાન કરી સરળ નહિ.

ભાડાનું મકાન તો એ પાંચ વર્ષે ખાલી પડે છે. અને તેમ થતાં, તેની આસપાસ જીવન મકાન બન મળે તો, પોતાના વેપારને દર બેસેકો પડે જે, બેસક વેપારીને પરવડે નહિ તેથી, એ વાતની એક વાત યાદ રાખો: મકાન પોતીકું હોવું જોઈએ.

આદિગત-દોરી

આદિગત-દોરી એટલે તે દોરી, જેની ઉપર આદિગત છપાવવી હોય.

આદિગત-દોરી પહેલા તો પરોસાંથી આવતી હતી, દરે તે દિનમાં બને છે અને આજે તેની જગ્યા પાતળી, આજે તેના રંગની અને આજે તેની આદિગતની છપાઈ સાથે મળે છે.

આદિગત-દોરી સુતના છુટા છુટા તારોને સખટ સખટીએ બાંધી, કાશ સાથે ચોટાડીને બનાવવામાં આવે છે, તેથી તે મજબુત પણ હોય છે પાતળી પણ અને પડોગી પણ.

સ્ત્રીઓથી હરનારા તેઓજ હોય છે, જોઈ દુર્બળ અને પુરુષાર્થહીન હોય છે

પુરુષાર્થજ પુરુષોનું ભુખાર છે

જોઈ આપને જોઈએ કે સુખ સંચારક કમ્પની-મથુરાની બનાવેલી સોલું મિશ્રિત “યૌવન શક્તિની ગોળીઓ” વંચેવન કરી, તેમનો ચમત્કાર જોઈએ.

દીમત રૂ. ૨૫ ગોળીના રૂ. ૨-૮-૦

સ્પેશિયલ તિલા-નસોની કમઝોરીને માટે અપુર્વ દવા.

દીમત રૂ. ૧-૦-૦

મંગાવવાનું શિરનામું:-

ટપાલ ખર્ચે દશ આના

સુખસંચારક કમ્પની, મથુરા.

શ્રી જીવન

વર્ષ ૧ હું
અંક ૬ થો

સંપાદક
મનુભાઈ જોધાણી

વેપ્ર
૧૯૮૬

[આ માસિક પત્રોદ્દેશ જાત્ય પુસ્તકાલયો મારે ન. ૭૫/૧ તા ૩૧-૧-૪૦થી અને વેસ્ટર્ન ઈન્ડીયા સ્ટેટસ એજન્સીમાં ન. ૪૫૭ તા ૨૦-૧૨-૩૦થી મંજૂર થયેલ છે મુખ્ય ઉદાહરણો સાળાલાયકો મારે મે એ હ સા ના નં. ૧૭૦ તા ૧૨-૧૨-૩૬ મુજબ સાળાના અધિકારીઓ ખરીદી શકે છે]

આવેલે અંકે

આ અંકમાં

મહાકવિશ્રી જ્ઞાનાલાલજી
રાસમીવ, શ્રી ધુમકેતુગુણ ગીત
શ્રી રમણલાલ વ. દેસાઈ,
શ્રી મધુસૂદન મોદી અને
મનુભાઈ જોધાણીની વાર્તાઓ,
શ્રી મુજીવતરાય આચાર્યજી
અમી 'જુલાઈથી પ્રતિભાઓ'ની
લેખમાળા ઐતિહાસિક વાર્તાઓને
પહેલો હપ્તો 'કુંભારની જાત'
રજી કરે છે શ્રી રતિલાલ મો.
ત્રિવેદી મો પ્રવાસ લેખ. પ્રો.
રાયજી રજી કરે છે કવિજાતી
શ્રી માણેકબહેનજી જીવનચરિત્ર,
અને શ્રી ચિકિત્સક કસુવાવડ
મારેના હપ્તોએ બતાવે છે શ્રી
યશવંત શુક્લને નિબંધ અને
જાણીતા લેખકોના ગીતો આપશે
રસોઈપર, ડોંગીમાનુ વેદુ મને
પર સાચવતા આવડે છે, મે સમના
શાકભાજી અને હુનરઉદ્યોગ નોંધ,
સમ ચારો અને પુસ્તક પરિચય
તો ખરાજ બાળવિભાગ પછી
જાણીતા લેખકોના હાથે લેખો
આપ છે

*

૧ મદમ હિં	શ્રી ધુમકેતુ ..	૨૫૩
૨ જીવનનો અર્થ	...	૨૫૬
૩ ચોરી (વાર્તા)	શ્રી મધુસૂદન મોદી	૨૫૭
૪ પાદડીઓ	...	૨૬૧
૫ લેડી વિદ્ય ગૌરી	શ્રી વિનોદીની નિવડક...	૨૬૪
૬ નવનિકાકાર (વાર્તા)	શ્રી સુપીનાવ શાહ	૨૬૭
૭ શક્તિનો રાસ	શ્રી મુજીવતરાય શાહ	૨૭૦
૮ સોણના	શ્રી ઉપમન્યુ	૨૭૧
૯ પીર નર્મદ	શ્રી કનૈયાલાલ મુનશી	૨૭૧
૧૦ મધો પિતા નર્મદ	શ્રી મોહનલાલ વે	૨૭૮
૧૧ જીવનનો રસ	શ્રી અશાત..	૨૮૦
૧૨ માનુ	શ્રી મનિલાલ મો. ત્રિવેદી	૨૮૧
૧૩ રક્તપ્રસર	શ્રી ચિકિત્સક	૨૮૫
૧૪ જુવા (વાર્તા)	શ્રી રમણલાલ વ્યાસ...	૨૮૬
૧૫ મોક્ષમતા શાકભાજી	શ્રી શાન્તાબેન દેસાઈ	૨૮૭
૧૬ મને ધગ સાચવતા આવડે છે	...	૨૯૫
૧૭ રંગ	(ચાલુ વાર્તા)	૨૯૬
૧૮ રસોઈ-પર	શ્રી અનપૂર્ણા	૨૯૯
૧૯ ડોંગીમાનુ વેદુ	શ્રી અનુભવી	૩૦૧
૨૦ હુનર ઉદ્યોગ	શ્રી રીયાનુ તોરણ બનાવવાની રીત	૩૦૨
૨૧ સ્ત્રી-વચન	...	૩૦૩
૨૨ નોંધ અને ચર્ચા	શ્રી ધી ધ શાહ	૩૦૫
૨૩ પુસ્તક-પરિચય	...	૩૦૭

લેટ પુસ્તક સાથે વાર્ષિક લવાજમ

દેશમાં	જાહેરમાં	પરદેશ મારે
૪-૦-૦	૪-૮-૦	(આદ શીલીંગ)

'શ્રીજીવન' કાર્યાલય : ઝવેરીવાડ : અમદાવાદ

રૂબરૂ લવાજમ ભરવાનું સ્થળ : ચૂર્જર અથવા કાર્યાલય : ચાલી રહેલું . અમદાવાદ

કમરને લગતા વિષયોના પ્રશ્નોના જવાબો અને કમવાર મુદત પચઠ માસ છે. એકી મેશા વધુમાં વધુ રાત્રી પ્રશ્નોના જવાબ મળી શકશે

દવાસ દ્વારા ખાતની જવાબ મેળવે તો દરેક સપ્તાહ ફીક પાંચ આનાની (ખર્ચા: આઠ આના અને પરદેશ નવ પેની) લીફટી યા પોસ્ટલ ઓર્ડર બીડવા. [લી પી ના ઓર્ડર સ્વીકારવા નથી]

૨૫૪૫-એ ક. મા: મુંબઈ-(૧) જેમ જેમ પૃષ્ઠપંડે આવતી ગય છે, તેમ તેમ તેને કમવાર નામ આપી તે નંબરના કમેન્ટ છપાવ છે. અમુક પૃષ્ઠપંડે અમુક માસમાં છપાવી જ નોતરે, એવું કશું નથી (૨) નાઇટી-મેડ્યુવોલ તે તાવ છે. જેમાંથી ફાર્મેશી અને ખીટી ફેટલીક ચીજો બને છે (૩) નાઇટી-ફિલ્મરીનથી ડાઇનામાઇટ બનાવાય છે

૨૫૪૬-ગ. મુ. ક. દવડામાલ-પટ્ટર એમેન્સ બનાવવાની રીત દરે પછી અરકાગે છપાશે

૨૫૪૭-મ ઇ. દ: બોમ્બે-(૧) પત્ર ના નાના મોટા ડબ્બા બનાવવાના ફુગર માટે કેપ્લી પુછ રોકળી પડશે. તે આજની અગ્રોક્કસનાના હાતામાં કરી સકાય નહિ આવે એ માટે એ વિવરના ખાસ નિષ્ણાનોની સલાહ લઇ અગ્રો. (૨) એ માટે જોઈના વગેરે C W Bliss & Co., Procter Street, Blackfriar Road, London S.E 1. અને Moon Bros Ltd, Leamfort Road, Birkhead (ગ્લાસ) પાસે લા મળશે. (૩) એ માટે લોન્ડન મહે-પત્ર ન ના એન્ડ મન્સ, મુંબઈ થા મહેરપુ- પાસેથી મળશે.

૨૫૪૮-મે વલુ ઇ. અંગર-(૧) કાચુ પત્ર એને મિલેટો એક્ટોનીક, મ ઉન્ટ રોડ, કાન્ન નિડીય, મદ્રાસ પાસેથી મળશે (૨)

એન્ગલન જે એચ વલી, મંગળદાસ રોડ, મુંબઈ ૨ પાસેથી મળશે. (૩) સોડિયમ મસ્ટાઈડ પલ્ક ઉપસા વેપારી પાસેથી મળશે.

For Sale-Industry Year Book and Directory 1937. Bargain Price Rs. Three. Postage Rupee One Qamar Office-SURAT.

૨૫૪૯-ન. મો: દામોદર-(૧) જર્મનીથી જાગે માલ આવેનો બંધ થઈ ગયો છે, ત્યારે ત્યાના સિરનામાં જાગે મો અર્થ? વળી, એના મયર ઉપયોગ કરવામાં આવતાં ઘુનોલ લેખય એમ છે. (૨ અને ૩) અદિ આવેલા સિરનામાં બધા તપાસ કરીને અપાય છે અને તે ખરાબ હોય છે ને વેપારી જવામ ન આવે તો શા તો તેને તમારો કાગળ મળે ન હોય, તમે પોતાના કાગળમાં પોતાનું પુરું સિરનામું ન લખ્યું હોવાથી તે જવામ લખી સકો ન હોય તેને નમારી પૃષ્ઠપંડે અમંગલ લાગી હોય, તે ન્દાના જરૂયાના વેપાર માટે નાખ્યું હોય થા વળી તે કેવળ બેદરકાર પણ હોય એમ, કારણે થયા હોય એ જ બાકી. ને સિરનામું બોટું હોય તો પત્ર પાઠો આવેજ.

૨૫૫૦-જ. ચી મો: રાજપીપળા-(૧) સંદર્ભનું તેમ એટલે એટલ તેલ. (૨) બધા તેલજ અને ખીટી દનાઓ પેક થીથીમાંય મને છે અને દરક માંગો તો હુલક પણ.

“કુમર” અંક ૧૧૪ મો

૨૫૬૩-મો ક મા મુબ્બ-૧ સવ્કર
કોરાઈઝ બાવના સવાતનો બાવબ હવે
પડી (૨) *Obavachy* અને *Obavachonac*
મેકે જુદી જુદી ચીજો છે [નોંધ: ત્રીજો
સમાપ સમજાવો નથી] •

૨૫૬૬-મુ હા તે કે બેડીરા-ચિદગ
પરથી શીતજાના કાચ દુર મરવાના પ્રોમ
કુમરમા આગળ હપાઇ ગયા છે તે જોએ

અને હવે પડી

કુમરના હવે પડી ૥ અ કોમા આપના
ધારેલા ખામ કુનર-નેખોતી એક કુંક પાટી
આ રહી

(૧) કલી નુતો ઉલોગ (૨) કોરના
દા મનાર રિરો (૩) કોકમ ઝાડુ વાવેતર
(૪) કોમિયમનો દોગ કુનરની માદિની
(૫) હાથખાનું કલાતી સમજાતી (૬)
તામનો દોગ કુનરની રિમો (૭) દફતરી
લાડીઓ કનનમથ પ્રોગો (૮) દોરડ
બનારના સખધી (૯) નકલી બિન મનાર
(૧૦) નિકનનો દોગ કુનરની રિમો (૧૧)
નિષેલ નામ-નામીય બનારના રિ (૧૨)
પનસના ઝાળા બનારના ઉલોગ (૧૩)
પપેલા વાવેતર રિરો (૧૪) પાયક દવાઓ
ગોળીઓ ભૂકાઓ વ બનારની (૧૫) પુનક-
બધામખી નકાષત કુનર (૧૬) કાયર ખોર
બનાવટ (૧૭) માજેશકન કિરા નાનો મોખય
બનાવટ-વેપાર (૧૮) રાઇ વાવેતર-ઉલોગ (૧૯)
લાખ ઉલોગ (૨૦) વનરપતિ-નામ વાગ
નિઓનો કપો (૨૧) સુરાખારનો તેજાળ બના
વટ (૨૨) સોસ પ્રકાર પ્રકારના સોસ બનારના
(૨૩) લાથીદાતી કારીગરી કમા સખધી
આપ આજેજ કુમરના માલક થઇ,
આ લેતો ૬ લાખ મેગલ

WONDERFUL CURE

વલસરીરાજ તેલ: આતમ્ક કિત કુ,
પેકમા મોલ્લે અથા પુત્રી જલુ ગં પત
રોમની અકમીર દના કા રા ૧
આપરેશનના અખો કાપ, દાએતો બાઓ
શુમરા લત-દઈ, પાયેરીયા મેલક કે જમ
પર ફેના ૩ નો રાનીયા ઝીનાજ.

કીમત આદ આના
M D Provalha Kavaray
100 Mancholia Street Calcutta

બાલસખા

[બાળકોનું માસિક]

નવી હિમતલાલ સુ રાઈ
‘બાલસખા’ એકની વાનો કે અખોગા
જુલુ નથી કરતું, પણ બાળકોને ઉપયોગી સર્વ
રિપો સિસાલુ પી દાઈએ રજુ કરે ૩

ઓનો રેકે અંક બાવસાદિતના સિંહાદર
વેખકાના વેખોથી કાંરો લોપ છે

જુથી ત્રીજી વર્. આ વરસના માલકોને
૨-૩ ખાસ અંકો અને બે પુસ્તકનો લાભ
મળે છે

તાકદિ માલક થઇ જાઓ

વાલિક લવાકમ

દેશમા ૩ ૩, પરદરા ૨ ૪. (સિ ૧)

મળે - ‘બાલમખા’ કાર્યાલય: અમદાવાદ.

[૨૪૮]

કુમર નો ૧૧૫ મો અંક

(૧૨૬૫૬ મુખ્ય લેખો)

ધાતુ-પોલિશ-આત ખામ લેખો માજે બાજ
ગુફાન-પ્રવાલી ગુફાસી બનાવટ
લોખાન-તેની પવદાસ અને વેપાર રિપે
નમગરવેલના ખાન-રોપવી
મરાયાલીક ખાતરો-ખાસ પ્રોગો
સાફ-બનાવના ૥ રીત
કુમરના પાનકર-પ્રમાણજુર પ્રોગો
એસેટિક એસિડ-બનારના માદિની
મેલેલિથ ફનીનમાથી મેલેલિથ નવા
આયોડિમિક દવાઓ-તેની બનાવટ અને
ઉપયોગ અને બીજું બધું બધું

જુલાર

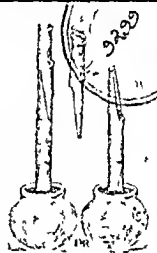
ખેતી ઉધોર. કામ કરના. વપાર

આયુરુકમાર્ગ કલમ

કલમ કરવાની અનેક રીતો-
માની આ રીત કલ્પ હોય આપ
અને અનુભવી ગણી લે છે

આયુરુકમાર્ગ કલમ કરતા મારે
મોળી પ્રથમ મૂળ શાકી ઉપરી ૧ થ
કાપી તાપી, બાકી મેવા મની
ઉપરનો ભાગ, ઉપરથી એ ધ્રુવ
જેવો તામો કાપવો (જુઓ આ. નિ
૨) પછી જે તે કલમને આ પાત્રી
કાપી લઈ, તેના નીચેના ભાગનીય
એક પ્રમાણે તામો કાપવો. (જુઓ
આ. નિ ૨) દરે એ પ્રમાણે કાપેલી
મધ્યમીએને કોટી. (જુઓ આ. નિ ૧) ઉપરથી નિયમસર માગી
લગાડી જાતી દેરા

દરેક રીતનાય સમજી સકાશે નેમ, કલમ પરના પાત્રકા પહેતાથી
તોડી લેતા જોઈએ

૧ ૨ ૩

જુલાર ૧૯૪૦

તમને કઈ ચીજ જોઈએ છે ?

આ ચીજો વાંચી જુવો અને જોઈતી ચીજ અસલી
અને ચોખ્ખી, છુટક તથા જથાબંધ નીચે
જણાવેલા સરનામેથી મેળવો.

— યુનાની ને વેદક ઉપચાર પદ્ધતિમાં વપરાતી છુટી દવાઓ ને જડીબુટીઓ	
— ચાટણ જેવા કે:—છતરીફલ, જવારિશ, ખમીરફલ, યાકૃતી વિગેરે.	
— પાક (હલવા),	— દિક્કી.
— ગાળી	— સુરખા,
— ચુર્ણ,	— શરબત,
— અર્ક,	— ભસ્મ
— સુન્ધા	— અતર,
— દંતમંજન	— સાણ,
— તેલ,	— કસ્ટૂરી,
— કેસર,	— અગર,
— બરસ કપુર,	— લોશન,
— મલમ	— સિલાઈત,
— આખા ને પુટેલા ઝવેરાત,	— અંબર,
— સોના ચાંદીના વસ્ત્ર,	— આગ્રાઈ, વગેરે
— દરેક જાતના હિંદુશાના પડીકા	— રંગદાર મહેંદી

મળવાનું પેકાજ:—દવાખાના મુદ્દને સિદ્ધત.

—શની તાલાખ, સુરત.

વર્ષ ૧૯૪૩

માસ સાતમો

અંક ૧૧૫ મો

ક મ ર

જુલાઈ ૧૯૪૦

—: લવાઝમ —:

વિનંતિ: રૂપિયા ત્રણ

અર્થ: રૂપિયા બે ત્રણ

વિદેશ: શિવિંગ ૭

ચિત્રો

કપડાં નીચોવનાર થંચ	૨૬૨
હુનર વંચ	૨૬૧
આયુક્સામ કલમ	મુખપૂઠ
દય્ય-વંચ	૨૫૮
સાથની ફેમ	૨૬૦

રેટોબેરી	૨૫૪
સોડા	૨૫૪
કરડાં પાવડર	૨૭૧
કરેલા રંદ	૨૫૭
આયુક્સામ કલમ	મુખપૂઠ
ઝાપકામની સાદી	
કાળી સાદી	૨૬૬
પીળી સાદી	૨૭૦
લાલ સાદી	૨૭૦
બુ સાદી	૨૭૦

વાળ કાઢવાની શુદ્ધી	૨૭૫
વોંછીના હંખી દવા	૨૭૫
સીલ કરવાની લાખ	૨૭૫
સુરમે	૨૭૫
રોલ્યુરોઈડ-લિમિન્ટ	૨૭૫
દાયટોજન પેપ્ટોસાઈડ	૨૭૫

તંત્રી સ્થાપત્રી

અંગત સદમો	૨૫૧
-----------	-----

પાનુ પોલિસ	
ધાતુ-પોલિસ કીમ	૨૫૦
- - મલમ	૨૫૦
- - કમલ	૨૬૧
- - સાથ	૨૬૦
- - સોમકી	૨૬૧

સંજ્ઞાતનાર દલવાળો	
અનન્યનો દલવો	૨૭૧
અંછાનો દલવો	૨૭૨
રેડીનો દલવો	૨૭૨
કુપનો દલવો	૨૭૧
ફૂધીનો દલવો	૨૮૫
નાશપત્રનો દલવો	૨૮૭
બાડાનો દલવો	૨૮૪
માલીમનો દલવો	૨૭૨
સે દન દલવો	૨૮૬

ખેતી, હુનર અને ઉચોગ

એરેટેડ વોટરી

આઈરિશ સોડા	૨૫૩
એરેટેરિક	૨૫૪
આર્નેન્જ (નારંગી)	૨૫૪
હાલર બીર	૨૫૪
ટોનિક	૨૫૩
મટ્ટો	૨૫૩
પાઇનેપલ	૨૫૩
પિંચ મી અપ	૨૫૪
પિપામિન્ટ	૨૫૪
સાઇપ્રેસી	૨૫૪
સેક (શતાબ્ધ)	૨૫૩
લવેજ	૨૫૪
લાઇમ્બુસ સોડા	૨૫૩
સેમન	૨૫૩
નિનો	૨૫૩

પ્રોગો

અગરબત્તી	૨૭૩
આખ બિન્દુ	૨૭૩
દીની વરવ-રેડા	૨૭૩
કમલિયન દવા	૨૭૩
કમળાની દવા	૨૭૩
હુનરી માટે તેલ	૨૭૩
વિહરાના મસા કરવા	૨૭૩
લાઠવની દવા	૨૭૩
દત્તમળન	૨૭૩
નકલી 'પ્રાગે' પોલિસ	૨૭૪
નાશના કીડાની દવા	૨૭૪
પ્રોલેની દવા	૨૭૪
બુ પ્રોલે સાની	૨૭૪
સિન્ડુ સરખન	૨૭૪
વાયુનાશક એન્ટીબાયો	૨૭૪

આદર્શ-બનાવટો

વિહરા માટેના પાવડર	૨૬૪
- - લોસન	૨૬૩

વેપારી કુળી

અદિરાત-પોલિસ	૨૮૧
રેનોલ્ટ અને મીટન	૨૭૭

પરચુરણ

બાથકામની તઅસીમ	૨૮૮
મરખાં હાઇડ્રનું ચિત્રણ	૨૮૩

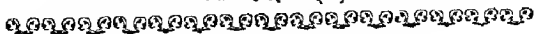
વેપારની ચાવી

ધધાની મદીથી નસરાતા કાળ જીનેનો માટે આ પુસ્તક આશિવાંદ સામાન છે. ધર બેઠા, બીજા ધધાની રોકાણ કે નવકરી હોવા છતાં, નામની પદર પચ્ચીસ રૂપિયાની પુછમા વેપાર કેમ કરવો અને પોતાની આવક કેમ વધારવી એની વિગતવાર માહિતી આ પુસ્તકમાં અપ છે. તે ઉપરાંત જીંદા જીંદા નાના મોટા ૧૧૧ દુનિયાર ઉદ્યોગોની પણ સંપૂર્ણ વિગત એમાં સરળ અને સારી બાબતો જણાવેલી હોઈ, પુસ્તક કાપુજ ઉપયોગી છે.

અનુક્રમિકા ૧ આખમાં નાખવાનું સાબુ, ૨-કાનમાં ચતાનું દર્દ મટાડનાર દવા ૩ કોલ્ડ ક્રિમ ૪-ફૂલનું દર્દ ૫-ખાસી મગડનાર દવા ૬-ગુણકારક ઊંઘની ૭-આમી માટેનો પાવડર ૮-આમીના રોગો દૂર કરનાર મયમ ૯-બદામી દૂર કરનાર સાબુ ૧૦-જીવાણુ લાવનાર પાવડર ૧૧ તાવ મગડનાર દવા ૧૨ દત્તબળ ૧૩ દરેક કાવના દર્દ દૂર કરનાર ચમત્કારીક દવા ૧૪-દાંતના દર્દ મગડનાર દવા ૧૫ માટી ભેડવા માટે લગાડવાનું ક્રિમ ૧૬-નાના બાળકોની દવા ૧૭ આમી માટે અનમ ૧૮ પેન ઘામ ૧૯-ખીવ મટાડનાર દવા ૨૦-મોઢામાંથી દુર્ગંધ દૂર કરનાર દવા ૨૧-હાથે-હાથે સાબુ ૨૨ લેસેનેડ પાવડર ૨૩ લોહી શુદ્ધ કરનાર દવા ૨૪ વાળ ઓળવા માટે પાવડર ૨૫ વાળ ઉગાડનાર દવા ૨૬ વાળ કાઢવાનો પાવડર ૨૭ વાળ કાચા કરનાર કન્ક ૨૮-રોમ્બુ પાવડર ૨૯ વાળમાં નાખવાનું તેલ ૩૦ કાઈમજીયુસ અને સ્વિસરીન ૩૧ શીતળા માટેની દવા ૩૨-Bath Powder ૩૩-સંધિવા મટાડનાર દવા ૩૪ કાર્બોલિક સાબુ ૩૫ તામાતની ગોળીઓ ૩૬ સુગંધીદાર પોમેડ ૩૭-સુગંધીદાર સાબુ ૩૮-હૃદયીક પાવડર ૩૯ ને ૪૦ કાણુ ને બાઢન છુટ ક્રિમ ૪૧, ૪૨, ૪૩ કાણુ, ટોળી લાવ ને ડાન છુટ પોચિસ ૪૪-સ્ટેપ પોચિસ ૪૬ એક વર્ષ મુધી બગડે નહિ, એસી કાલી ૪૬ અચારામાં અગર એવી સાલી ૪૭-કપડાને વોરનૂક બનાવનાર દવા ૪૮ કપડા પર લખવા માટેની સાલી ૪૯ કોપર વારનિસ ૫૦ કોપસાન બળતણ ઓધુ બગે એની દવા ૫૧-કાચ કે નીનીના તુટેલા વાસણ જોડનાર મિશ્રણ ૫૨ ચમત્કારીક પાવડર મગ અપભંગી પ્રવાહી ૫૩ ચાંદીનું ગિન્ટ કરનાર પાવડર ૫૪ ૫૬ પાણુ લખાણ માટેની સાલી ૫૭ પ્રુબ સસ્તો સાણુ (એક આનાથી પણ ઓછાને એક રવન) ૫૮ બીજા કાવતુ કાણુ છુટ પોચિસ ૫૯-પ્રકારી સરસ ૬૦-પ્રેસવાલોમાં માટે ચમત્કારીક પ્રવાહી ૬૧ ફરનિયાર પોચિસ ૬૨-ફાડન્ટેન પેન માટેની બ્લુ સાલી ૬૩ અસિનમાં પુરવાનું તેલ ૬૪ માખીઓના નાસ કરનાર કાચ ૬૫-૨૦૨ સ્ટ્રમ્પની સાલી ૬૬-સાલીથી લખેન લખાણ છુટાવનાર દવા ૬૭ ૬૮ ૬૯-કાળી, બ્લુ ને લાવ સાલી ૭૦-ધરગથુ સાબુ ૭૧, ૭૨, ૭૩ ૭૪ હેક્ટોમાઈની લાલ, લીની બ્લુ અને વાંચે નેટ માલી ૭૫-કપુરની સુગંધીદાર ટિકીઓ ૭૬ કાર્ડના લેબન ૭૭ ખરેખર ચિત્રના પોસ્ટ કાર્ડ ૭૮ ગુનાખની સુગંધીદાર ટિકીઓ ૭ ચમત્કારિક રંગિત ૮૦ ચલેનીની સુગંધીદાર ટિકીઓ ૮૧ જીંદા રમાવ ૮૨ માંડપાનના બીયા ૮૩, ૮૪, ૮૫, ૮૬, ૮૭-હુકીકીંગ કાળા, બ્લુ, લાવ, લીલા અને વાંચે નેટ કાર્બન પેપર ૮૮ લેવાર રબળના સિકકાઓ ૮૯ પતરાની રેલે ૯૦-ફેન્સી પત્રચરદાર બોક્સ ૯૧, ૯૨-પ્રકારના સુગંધીદાર અને પકત ૯૩-કાળા કાર્બન પેપર (નવી કાવના) ૯૪-રંગના પરીકા ૯૫ રંગર સ્ટ્રમ્પની બનાવ ૯૬ રેતીના કાચ ૯૭ રેશમી રમાવ ૫૮ છબી ૯૮-લાકડા ઉપર છબી ૯૯ ફેન્સી સાઈન બોર્ડ ૧૦૦-શુભ અવસરના લેવાર કાર્ડો ૧૦૧-ચિત્રના પોસ્ટ કાર્ડ ૧૦૨ ચિત્રચુખત સુગંધીદાર ૧૦૩, ૧૦૪, ૧૦૫-કાળા, બ્લુ ને વાંચે નેટ કાર્બન પેપર ૧૦૬, ૧૦૭, ૧૦૮, ૧૦૯-કાળી, ફેન્સી બ્લુ ને લાવ લાખ ૧૧૦-સુવર્ણ રમાવ ૫૨ છબી ૧૧૧-હેક્ટોમાઈ અચૂત હુકીકીંગ

૧૦૦ પાના ઇ આઈ પેપર કંદા કરવ કામન માન અટી રૂપિયા પોસ્ટેજ બે આના જીદા, (પરદેસ માટેજ સહિત સિવિલ સાડા ર)

લાળો — કમર ઓફીસ, સોદાગરવાળ, સુરત.

અંગત સદમે।

સાડા ચાર મહિનાની લાંબી અને અત્યંત ચિંતાતુર ખીમારી બોગવી, મદારા વાલિદ મુદતરમ અતી તારીખ ૧૩મી જુન ૧૯૪૦ને સંધે ૮-૪૦ વાગે આ ક્ષાની હુન્નામી કુચ કરી ગયા. ઈન્ના લિલ્લાહ.....

મદારે માટે તેમજ મદારા કુટુંબ માટે આ સદમે અત્યંત કારમે છે. વાંચકો દુઆ કરે કે અલ્લાહ પાક મહુમને પોતાની ઉત્તમોત્તમ જન્નતી નિઅમતોથી નવાઝે અને અગ ક્ષાને શબ્દ અર્પે. આમીન.

મહુમની ખીમારીના એ સાડા ચાર મહિનાના અરસા દરમિયાનની મદારી પદેશાની અને ચિંતાઓ સદને કદવી મકાશે. ખુદાજ બિદતર તત્તે છે કે, કેવા કેવા કસોટીભયો સંભેગો-માંની આ લખનાર પસાર થયો છે.

એમ છતાં, ખુદાને કૃતજ છે કે, ગમે તેમ કરીનેય 'કમર'ની નિયમિતતામાં તો ફેર પડવા નથીજ દીધો. અલ્લખન, એના મ'પાદનમાં વાળી ઉલ્લુપો સ્ત્રી ગઈ છે, તેનો મદને ઇન્કાર નથી. વળી ઉંડતા દોડ બે મામના અરમા દરમિયાન પચવ્યવહારમાં પુષ્કળ અનિયમિતતા આવી મઠ છે. હો વાધુ! અનિવાર્ય રત્ને વાંચકો મદને દરચુનરે.

મદારા એ સદમાના પ્રથમે જે જે મ'જાખીએ અને સ્નેહીઓએ દિલાવા-પત્રો લખ્યા છે, તે બધાનો હું દિલપૂર્વક આભારી છું.

મુન્દરમદ ઉરમાન

[૧]

આપણા દેશમાં સોડા લેમનના પીકા પીણાનો ઉપયોગ વધુ અને વધુ પ્રચાર પામી રહ્યો છે. વળા એ ગરીબ અને તવજર સર્વને પોષાય છે, માટે એ હુનર ઘર એકા કરી, ગરમીની મવસમમાં નજીવી મુઠ્ઠી રોડી, માન ચાર મહિતાની ફેંક મુદતમાં પણ સારું પચવા કરી સકાય છે.

સોડા, લેમન, છાતર, રાસપનરી છવાદિ બનાવવા માટે કાર્બોલિક ગેસની ગુરત હોઇ, સર્વે પીણા તે પડેજ તૈયાર થાય છે એ ગેસના 'ગો' અને 'ફો' ટાઇપના સિલિન્ડરો આવે છે, જેમાં અનુક્રમે ૪૦ અને ૨૦ રતન ગેસ રહે છે 'એ' ટાઇપના સિલિન્ડરોમાંથી ૩૦૦ ડઝન ને રી' ટાઇપમાંથી ૧૫૦ ડઝન માત ભરાય છે, જે સિલિન્ડરોની કીમત અનુક્રમે રૂપીઆ ૩૮ અને ૨૨ છે એ સિલિન્ડરો પડેલી વખત ખરીદતી વેળા જોરસા આવે છે, પણ ખાલી થયા બાદ ભરાવવાનો ચાર્જ માત રૂપીઆ ૧૦ અને ૫ થાય છે અગાઉના વખતમાં ઉપલા ગેસ સિલિન્ડરો ગોલા ભરાવવા પડતા હતા અને તેનો ચાર્જ હમણા કરતા લગભગ ત્રણથી ચાર ગણો આપવો પડતો હતો, પણ કાલના અમાનામાં એનો ચાર્જ બિલકુલ નહોતો થઇ પડ્યો છે, તેથી હાલમાં ગેસ સિલિન્ડરો વાપરવા ફાયદાકારક છે, અગાઉ ગેસ જેનેરેટરો (Gas Generators) વાપરવાની લાભમય કરવામાં આવતી હતી, જે અગાઉના અમાના માટે પોષાણકર્તા લેખાના હતા, પણ હાલની દરીફાઇના અમાના માટે ખર્ચાધુ થઇ પડે છે. મોટા મોટા સહેરોમાં ઘણા મોટા પાયા ઉપર સોડા, લેમનના કારખાના છે તેઓમાંના લગભગ સોએ ગેસ જેનેરેટરો કાઢી નાખી,

કાર્બોલિક ગેસ સિલિન્ડરો વાપરવા માંડ્યા છે. હાલ નાનામાં નાની સાઇઝનું ગેસ જેનેરેટર રૂપીઆ ૨૦૦ થી ૨૫૦ એ મળે છે, પણ અગાઉ કીમત ૫થી ગોલી હતી

ગેસ જેનેરેટરમાં ગેસ ઉત્પન્ન કરવાની રીત

સોડા બાઇકાર્બ (ચાદ છાપ) ૧૦ રતન, ગંધકનો તેજાન (ચોખ્ખો) ૨ બાટલી

પહેલા ૧૦ રતન સોડા બાઇકાર્બને એક વાસણમાં લગ્ન તેમાં ૧૫ રતન પાણી નાખી મિશ્ર કરી જેનેરેટરના સોડા બેક્ષમાં નાખો. પછી તેજાન એ બાટલી લઇ, જેનેરેટરમાં ખસ રાખેલા એસિડ-બેક્ષમાં રેડો, પણ એ નાખતી વેળા યાદ રાખવું જરૂરી છે, કે એસિડ વાદ્ય બધ હોયો બોલ્યો, નહિં તો આગ થા કપડા ઉપર એસિડ પડશે, કારણ કે સોડા બાઇકાર્બ સાથે એસિડ મળતાજ ગુરતજ ગેસ ઉત્પન્ન થાય છે તેથી વાદ્ય બધ રાખી, તેજાન નાખવો. પછી ઉપલા નરો ટાઇપ કરી, એસિડ વાદ્ય ખોલવો અને જેનેરેટરનો પંખો ફેરવવો. એથી પુરતી ગેસ આવવા બાદ એસિડ વાદ્ય બધ કરી, પંખો ફેરવવો મોકુફ રાખવો ક્ષિપ્તી કિંચા દરમિયાન પીણા માટેની ગેસ તૈયાર થશે અને તેમાંથી લગભગ ૩૫ થી ૪૦ ડઝન માત ભરાશે તેજાનના એ બાટલાની એક પેટી આવે છે, જેના લગભગ ૩૫ થી ૧૧ થશે સોડા બાઇકાર્બની એક દ્રવ્યેટની ગુણ આવે છે, તેના લગભગ રૂપીઆ ૧૦ થશે (ગતતા મુખી માલ હોયો લેવો, જેથી ગેસ વધુ પાવર આપશે અને ગાલના અર્ધમાં છગારો થશે)

[૨]

સાડું રાંધવત

૪ ફે રતન ખાંડ, ૧ ગેનન મીઠું પાણી

પહેલા પાણીને ગરમ કરી ઉપલી પાંડ ઉમેરવી પછી જ્યારે એ ઉકળાને ચીકાસ ઉપર આવે અને શરબત જેવું થય ત્યારે સુવેધી ઉતારી ૬૦ પાંચુ અને મેકેરીન (550° Key Brand) તોપો જે નાખી પછી એકરસ થયા પછી કાચના થા માટીના વાસણમાં ભરી રાખવું (જ્યારે તુરખામાં ગેલન શરબત જોઇએ ત્યારે ઉપર શરબત વાપરવું) ને મીઠાસ વધારે જોઇએ તો પાંડ વધારે વાપરવી.

એસિડ મોલ્યુશન

પ્રથમ ૨ રતલ ગરમ પાણી લઇ તેમાં ૧ રતલ એસિડ સાદૃશીક નાખો. મિશ્ર થાય કે ગાળીને ખાલવીઓ ભરી રાખવી જોઇએ ત્યારે તુરખામાં લખ્યા મુજબ માપીને નાખવું

લેમન
(૧) ૧ ગેલન તૈયાર કરેલો શરબત, ૧ ઓંસ એસેન્સ લેમન નંબર ૧ (જુથ), ૩ ગ્રામ એમેન્સ ઓરેન્જ (જુથ), ૩ ગ્રામ એમેન્સ ગ્રેપ (જુથ), ૧ ગ્રામ ઓર્ડન ઓફ લેમન (જુથ), ૨ ગ્રામ ફ્રેમ સીરપ (Fram Syrup) શીથ માટે (જર્મની), ૨ ગ્રામ પ્રિઝરવેટીવ (જુથ), ૧૩ ઓંસ એસિડ મોલ્યુશન

(૨) સાદું શરબત ૧ ગેલન, એસિડ મોલ્યુશન ૩ થી ૪૩ ઓંસ, એસેન્સ લેમન ૧ ઓંસ.

રોજ. (જુલાઈ)

૧ ગેલન શરબત, ૧ ઓંસ એમેન્સ રોજ નંબર ૧ (જુથ), ૧ ઓંસ એસિડ મોલ્યુશન, ૧ ઓંસ ગ્રેપ ક્વર (પ્રવાહી), ૨ ગ્રામ ફ્રેમ સીરપ, ૧ ગ્રામ પ્રિઝરવેટીવ (જુથ)

આઈસ્ક્રીમ મોહા

૧ ગેલન શરબત, ૧ ઓંસ એમેન્સ આઈસ્ક્રીમ મોહા (જુથ), ૧ ગ્રામ એમેન્સ

રોજ ૧ (જુથ), ૧ ગ્રામ એમેન્સ આમેડ (જુથ), ૧ ઓંસ એસિડ મોલ્યુશન, ૩ ગ્રામ ફ્રેમ સીરપ, ૧ ગ્રામ પ્રિઝરવેટીવ (જુથ)

ટોનિક

(૧) સાદું શરબત ૧ ગેલન, એસિડ મોલ્યુશન ૩ ઓંસ, લેમન ક્વર ૩ ઓંસ, એસેન્સ ટોનિક ૧૩ ઓંસ

(૨) ૧ ગેલન શરબત, ૧ ઓંસ એમેન્સ ટોનિક (જુથ), ૧૦ ટીપાં ઓર્ડન ઓફ નેસલી (જુથ), ૧૫ ટીપાં એમેન્સ રોજ નંબર ૧ (જુથ)

વિન્નો

૧ ગેલન શરબત, ૨ ઓંસ એમેન્સ વિન્નો (જુથ), ૩ ઓંસ એસેન્સ રાસપળરી (જુથ), ૩ ઓંસ એમેન્સ ગ્રેપ (જુથ), ૨૩ ઓંસ ક્વર ગ્રેપ (જુથ), ૩ ઓંસ ફ્રેમ સીરપ, ૧ ઓંસ એસિડ મોલ્યુશન, ૧ ગ્રામ પ્રિઝરવેટીવ (જુથ)

ફરટો

૧ ગેલન શરબત, ૧ ઓંસ એમેન્સ હોપેય (જુથ), ૨ ઓંસ જીન્ડર ક્વર (જુથ), ૧૩ ઓંસ એસિડ મોલ્યુશન, ૩ ઓંસ ફ્રેમ સીરપ, ૨ ગ્રામ એમેન્સ રોજ ૧ (જુથ) ૧ ગ્રામ પ્રિઝરવેટીવ (જુથ).

પાછોપત

(૧) સાદું શરબત ૧ ગેલન, એસિડ મોલ્યુશન ૨૩ થી ૩ ઓંસ, લેમન ક્વર ૩ ઓંસ, એમેન્સ પાછોપત ૩ ઓંસ

(૨) ૧ ગેલન શરબત, ૧ ઓંસ એમેન્સ પાછોપત (જુથ), ૨ ઓંસ ક્વર પાછોપત (જુથ) ૧૩ ઓંસ એસિડ મોલ્યુશન, ૨ ગ્રામ ફ્રેમ સીરપ, ૧ ગ્રામ પ્રિઝરવેટીવ (જુથ)

લાઈમ્બ્રુસ મોહા

૧ ગેલન શરબત, ૧ ઓંસ એમેન્સ લાઈમ્બ્રુસ મોહા (જુથ), ૧ ગ્રામ એમેન્સ

રોજ નં ૧ (જુથ), ૧ ઓસ લાઇમબુસ
કવર (જુથ), ૧ ઓસ એસિડ સોલ્યુશન, ૧
ડ્રામ ફોમ સીરપ, ૧ ડ્રામ પ્રિઝરવેગીવ (જુથ)
ઓરેન્જ (નરંગી)

(૧) ૧ ગેનન શરબત, ૧ ઓસ એસેન્સ
ઓરેન્જ (જુથ), ૨ ડ્રામ ઓપ્પલ ગ્રોફ
ઓરેન્જ (જુથ), ૨ ઓસ ઓરેન્જ કવર (જુથ)
૧૩ ઓસ એસિડ સોલ્યુશન, ૧ ડ્રામ ફોમ
સીરપ, ૧ ડ્રામ પ્રિઝરવેગીવ (જુથ)

(૨) સાદુ શરબત ૧ ગેનન, ટાઈરીક
એસિડ ૩ થી ૧ ઓસ, લેમોનેડ કવર ૧
ડ્રામ પિક્કવિડ સેકરન ૧ ડ્રામ, એસેન્સ
ઓરેન્જ ૧૩ ઓસ

રાસપમેરી

(૧) ૧ ગેનન શરબત, ૧ ઓસ એસેન્સ
રાસપમેરી (જુથ), ૧ ડ્રામ એસેન્સ રોઝ ન
૧ (જુથ), ૨ ઓસ રાસપમેરી કવર (જુથ),
૧૩ ઓસ એસિડ સોલ્યુશન, ૨ ડ્રામ ફોમ
સીરપ, ૧ ડ્રામ પ્રિઝરવેગીવ (જુથ)

(૨) સાદુ શરબત ૧ ગેનન ટાઈરીક
એસિડ ૧ થી ૧૩ ઓસ પેલ રાસપમેરી કવર
૩ થી ૩ ઓસ, લેમોનેડ કવર ૩ ઓસ એસે
ન્સ રાસપમેરી ૩ ઓસ

પિંડ ખી અપ

(૧) ૧ ગેનન શરબત, ૧ ઓસ એસેન્સ
વેનીલા (જુથ), ૩ ઓસ એસેન્સ રોઝ (જુથ),
૧ ઓસ ઓરેન્જ કવર, ૧ ઓસ એસિડ
સોલ્યુશન, ૩ ડ્રામ ફોમ સીરપ, ૨ ડ્રામ
પ્રિઝરવેગીવ (જુથ)

(૨) સાદુ શરબત ૧ ગેનન ટાઈરીક
એસિડ ૩ ઓસ, લેમોનેડ કવર ૩ ઓસ
એસેન્સ પિંડ થી અપ ૧૩ થી ૨ ઓસ

જીન્ડર સીર

(૧) ૧ ગેનન શરબત, ૧ ઓસ એસેન્સ

જીન્ડર (જુથ), ૨ ડ્રામ ફેપ સીરપ (જુથ),
૧૩ ઓસ એસિડ સોલ્યુશન, ૧ ડ્રામ ફોમ
સીરપ, ૧ ડ્રામ પ્રિઝરવેગીવ (જુથ)

(૨) સાદુ શરબત ૧ ગેનન, ટાઈરીક
એસિડ ૩ થી ૧ ઓસ, લેમોનેડ કવર ૧
ઓસ, એસેન્સ જીન્ડર ૧૩ ઓસ, એસેન્સ
ફેપસિટાઇન ૩ ડ્રામ

(૩) સાદુ શરબત ૧ ગેનન, ટાઈરીક
એસિડ ૧ ઓસ, લેમોનેડ કવર ૧ ઓસ,
એસેન્સ જીન્ડર ૧ ઓસ, એસેન્સ ફેપમિ
કાઇન ૩ ઓસ

સ્ટ્રોબેરી

સાદુ શરબત ૧ ગેનન, ટાઈરીક એસિડ
૧ ઓસ, પેલ રાસપમેરી કવર ૩ ઓસ,
લેમોનેડ કવર ૧ ડ્રામ એસેન્સ સ્ટ્રોબેરી ૨
થી ૨૩ ઓસ

પિપરમિન્ટ

સાદુ શરબત ૧ ગેનન, એસેન્સ મિલ્કમામ
પિપરમિન્ટ ૩ ઓસ

લેવેજ

સાદુ શરબત ૧ ગેનન, ટાઈરીક એસિડ
૧ ઓસ, લેમોનેડ કવર ૧ ઓસ, એસેન્સ
લેવેજ ૧ થી ૨ ડ્રામ

એરિથ્રેમિક

સાદુ શરબત ૧ ગેનન, ટાઈરીક એસિડ
૧ ઓસ, લેમોનેડ કવર ૧ ઓસ, એસેન્સ
એરિથ્રેમિક ૩ થી ૧ ઓસ

સોડા

સોડામા શરબત થા એસેન્સ ૫૩૦ નથી,
પણ સોડા સાથે બી સ્ટ્રોબે પાનાવા મ
મેસર્સ જુથ ફાનુ મોડા સોડા (Soda
Salt) દાખરડુ નોઇએ, જે લગભગ ૫૦
થી ૬૦ ગેલન પાણીમા દુદન ૩ થી ૧
ઓસ વપરાય જે ઉપવા સર્વે નુરખા

મુજબ એમ એ જોતન સરખતો બનાવી
ભરી ગુજાવના અને તે ઉપર જે જે નામ
અ પેલા છે, તેના વેચન માગના પછી જે
પીણ બનાવતુ હોય તે માટેનું સરખત એક
એસ માપી ધોતને સાફ કરેલી સોડા પાઉરની
ખાટલીમાં નાખો અને ગોળી અને હુમે
એળુ પીરાનું એકમું પાણી ભરો. પછી
એ કિયા કરી રદયા નાન, ડી વે ગેસ કોક
બધ રાખી સિનિ-ડરનો ગેસ કોક એલો
એળવે ગેસ રેગ્યુલેટરમાં આનગે દબે રેગ્યુ-
લેટરને પાતા વડે ફેરી, ગેજમાં દબાણ ૧૪૦
રહે તેમ કરો. પછી ઉપના પીણાની ભરેલી
ખાટલીઓ વારાફરતી મુકા કાય મશિનને
૩૦ થી ૩૫ આગ ફેરવે ૩૦ ચા ૩૫એ
આટ મશિન બધ કરતી વેળા ઉધુ રાખતુ
અને તે પહેલા ડી વે ગેસ કોક બંધ કરવો,
જેથી ગોળી મેગી નરો પછી થોડી વાગમા
સીધું કરવું, જેથી કિતમ ગેસ ભરેનો માલ
તવાગ થશે.

(નોંધ—અમારા અનુભવ મુજબ દબાણ
૧૨૦ થી ૧૦૦ મુખી નાપી આગ ૫૦ થી
૫૫ ફરિસાના માન યદુજી સામે સ્વાસ્થિય થશે.)
અવગત આ રીત નો માન નાના દાથ
યત્રો હે મલ જાનવાની છે મોટા સર્વિસ
ગ્રાહ્ય મશિનોમાં તો ખાટલીઓ ખાલી મુક
રાખા આજે જે તે તેમાં એક પગ વડે સર
ખત અો ખાંડન પગ વડે પાણી ગેસ સાથે
ભરીને આવે જે ને એ બેક કિયાઓ ફક્ત
એકજ આગમાં થઈ કંચ છે

અગત્યની સચનાઓ

(૧) ઘડી પડી સીસી-ડરનો ગેસ કોક
બધ કરી ખાટલીઓ ભરી પાટી આનુ નદિ
પરતા, જાતી ખાટલીઓ પહેલાજ ભરી સરખત
પાણી, એક પછી એક વારાફરતી ભરી
પેલામાં ગેસ પાણીમાં સાગી રીને ૧મત્ર થશે
એને પીણું આદિષ્ટ જનમે પછુ તેમ ન

કરતા, કિલ્લું કરશે તો માલ ખગડો ને તેથી
આલક મગડશે વળી ખાટલીઓ મશિનમાંથી
કાઢવા પછી ઉંધી મુકી તે ઉપર પાણી
છાનુ પછી મનમસદ વેળાને ઉપાવ્યા હોય
વા તૈયાર લીધા તે સગાડવા

(૨) ખનના મુવી રંગે પ્રવાહી વાપરવા
તથા એમેન્સો ઉચી જાનતા વાપરવા એમેન્સો
દલકા બહાર વેશે તો ડબલ નાખવા પડશે
તે પછુ મુગધી નહેશે નદિ ને જલ્દી ખલામ
થવાથી ખર્ચમાં ફાયદો થશે નદિ કાગલ
મુગધી ન રહેવાથી પીણા સારા કાગતાં
નથી ખસે-સોને હડી જગ્યામાં રાખવા,
જેથી જગડાનો સંભાર થોડો મહેશે ખાટલીઓ
સુડાધથી ધોળી જોઇએ, જેથી પીનાર
મુગાય નદિ

[૩]

નફાનો અંદાજ

પ્રાથમિક કોષ્ટક

	૧ આ પા.
૧ આરામાં સારી ક્વેનિટીનું ફાલની દમ પર આપ્યું ફોલ ડોન થતુ ૩ ખા/સોવાલુ મોગ મશિન	૧૧૦-૦-૦
૨ ૨૦ ગતલી 'સી' દાખવતુ ગેસ સિનિ-ડર	૨૨-૦-૦
૩ ગ્રામ ૧૦ એસ વાની મોડાની ખાટલીઓ	૧૭-૦-૦
૪ ગતન એસેન્સ એમન નંબર ૧	૩-૦-૦
૫ ગતન એમેન્સ ગરપમગી	૩-૧૦-૦
૬ ગતન એમેન્સ ૭૦૦૦ ખીર (સફેદ)	૪-૮-૦
૭ ગતન પ્રવાહી રંગો (લાલ ખોળા, લીલો)	૪-૧૪-૦
૮ રતલ ફોમ સીરપ (સી ૧ લાવવા માટે)	૨-૦-૦
૯ રતલ સાઇક્રીક એસિડ	૦-૧૫-૦
૧૦ રતલ મેકરી	૩-૦-૦
૧૧ નંબ ખાટલીઓ સાફ કરવાના ઈ વીશ ઘસ	૦-૧૦-૦

“કમર” અંક ૧૧૫ મો

૩ ડઝન જાળવી બોલવાની શુભો ૦-૮૦૦
૧ કોસ ઉચી જાતી ૧૫૨ રીંગ ૦-૭૦૦
૧ નંગ મેઝર ગ્લાસ ૦-૧૦૦

ખંડાર લાન્ડા થતી વખત

અને બીજી ૫ સુરશ્ચ અર્થ ૨૭-૨૦૦

કુન સુડી ૨૦૦-૦૦૦

નોંધ-૧ મેનન સરનાત એસેન્સ સાથે
નૈવાર કરતા અર્થ (૨૪ ઓસની ૭ બાળ્યો)નો
૩ થીએ ૧-૪૦૦ થાય છે ને ઉપવા ૧ મેનન
સરનાતમાં ૧૪૪ બાલકો બીજી તેવાર થાય છે
અર્થ

૩ અ પા

એક સી ટાઇપ ગેસ સિલિન્ડરો

બનાવે ચાલ (૧૫૦ ડઝનનાના) ૫-૦૦૦

૧૫૦ ડઝન ગાસ તેવાર કરવા

ખર્ચ સરનાત (૧૨૫ મેસન) ૧૫-૧૦૦

દરેક ૫૦ ડઝન મોસ તેવાર

મેસો તે મશિન ઉપર કામચાલ

માથુસની ૩ નિની મટારી ૩-૦૦૦

બીજો એક માથુસ તથા ૫૦૦૦૦

અર્થ ૩-૦૦૦

કુલ અર્થ ૨૬-૧૦૦

આવક

૩ અ પા

૬૫૦ ડઝન માનનુ વેચાણ

(૬૫૦ ના ૦૦૦ નેમે) ૫૫-૪૦૦

અર્થ ૧૫૦ ડઝન માવ ખનાવનાનો

થતો અર્થ રૂપિયા ૨૬-૧૦૦૦ નાદ જતા

બોખ્ખો નફો ૩ ૨૬ ૧૦૦૦ નફો

નોંધ-૧૯૯૫૬ જિલ્લો પકિતવાં પીજી

એમેન્સ ૫ ની કીમત ઉપર મળી નથી

તેમની કીમત એમ મોઘી હોય છે તેમ તે

પીજી પળુ મોઘી કીમતે વેચાતા હોય, એકદરે

અર્થના વધારા કરતા ૧૫ નફો મળી ન્હે છે

જલદી મગાવો

ચોરીકજ પ્રતો છે

પ્રમાણસુત પુસ્તકો

રસોધાર તત્ત

માના ગદ્યના દરેક દરેક રોગના નિવાન
અને તેના ઉપચારની રીતો બતાવતુ આ
સરગી યુગ્મરાની બારામા લખાયેલ પુસ્તક
૧૮ આદિતિયે જોવા નસીવત થયુ છે
એમ એના લોકપ્રિયતાની સત્ક છે એમા
૩૦૦ દરો ઓગખવાની રીત, ૨૦૦૦ સામાન્ય
ધરમથુ ઓપધો ઉપરાત ૧૫૦૦ સામાન્ય
આયુર્વેદ દવાઓ બનાવવાની પુરેપૂરી વિગતો
આપી છે પરન્વેલ બનાવી સર્કે એવુ આ
ઉગ્મ પુસ્તક ૩૭૦ પાના પાકા ૪૫૬૫ની
બાધણી હતા— કીમત રૂ. પ્રણ

મેડીકલ મેકીટીશનર

ઉપના પુસ્તક જેવુ જ ઉપચોગી આ
પુસ્તક પળુ સરગી યુગ્મરાનીમા છે અને તેમાં
એરોપેશી કિષા અગ્રેશી ડોક્ટરી-પ્રધતિયે
બુન બુન દરો ઓગખવા તથા તેનો મુજબ
કરવા ની રીતો, સિટિશ કામોશિપિયા ની સે કરો
દવાઓ બનાવવા ની માદિની ચોરીક આયુર્વે
દિત બનાવટોની વિગત ઉપરાત બોરોગ્રીમિક
પદ્ધતિ ની માદિતી તથા પ્રશ્નિ ચાલ ૧-૦૦
કચન થિયેપી ચમત કિષા વનુ આવશ્યક
નિવેચન આપવામા આ પુ છે છેન્ટો સે કોડો
પ્રકાર ની અગ્રેશી પેન્ટ દવાઓ બનાવનાની
માદિતી પળુ છે આમ જીવ પાનાનુ લગભર
સચિન પુસ્તક હતા કીમત રૂ. ૨-૪-૦
નફોકીરેક કુલ્નીરો ભાગ ૧-૨

વિવિધ પ્રકારના કુનરોના સમઢા ૫૦૦
૫ ના સુદર જાણે હતા—

કીમત દરેક ભાગની રૂ. ૩
(દરેકનુ ટપાસ અર્થ જુદુ)

લતો કમર ઓફિસ સોદાગરવાડા, સુરત

કટોલાં કંદ

કટોલાં કંદ અને ખીલી રેખણી કરવાની રીત ગનીપરજના રોડો સારી રીતે જાણે છે તેથી એની ખેતી કરવી હોય તો રાત્રીપરજના લાગ્યો પાએથી માલિતી વેધી ઝુરરી છે

દિલ્હરખાનના પ્રત્યેક હુંગળળ જગથી પ્રદેશાની ઝમીનમા કટોલા કંદો હોય છે અને વરસાદના છાગ પડાથી કુદરતી રીતે તરતજ પીવા પુગી, તેના વેલાઓ વધવા માટે છે યુગ્મર દેશની ભુમિમા પણ એના કટોલાઓ જગનોમાથી રાત્રીપરજના લોકો તોડી લાવીને વેચે છે અને સગર તેમજ દેશી રાજકર્તાઓ ઇમારતી લાકડાં ઉઠેરમા માટે જગ્યોના કુપો અપાવત રાખે છે તેમાં પડતર ઝમીનમા પુષ્કળ કટોલીના કંદો ઉગી નીકળી, વેળા ઝમીન ઉપર પથરાય છે તે વેળા ઇન્દરાત્રી પ્રયાથી દર સાથે હુગ્ક હુગ્ક આદેર લીલામથી વેચવામા આવે છે અને જેની વધુ માગણી હોય તેને વેા ઉપરથી કટોલા તોડવા અને વેચવાની પરવાનગી આપી, લાજસન્સ આપવામા આવે છે

ગામડાના લોકો લાકડાલાની ઝમીનમા એના કંદો ગોમાસામા ઉગે ક ઉખેડી લાવીને ગામ વેના અને ઉધા ક સાથે રેખવામા આવે છે પછી તેના વેળા ચઢાવવા માટે સુમારે ૫૦ ૪ થી ૬ ૫૦ની ઉચાઈએ ૭ x ૭ ફાથનો લામો ખતોગો માલો પાથે છે, જેના ઉપર વેળા પથરાયા પછી દુટ જમના કમીઆ પડી કટોલાને લાગા લાગે છે તેનુ સામ કરી ખાત છે અવર વેગે છે ખોટા કુંદ

કટોલાના મીમાથી કટોલીના કંદ પીએ પીએ ઝમીનમા ખાતી મોગ થાય છે એટલે ૬૦ ઉગે છે પ્રથમ તો વેના પડી, પછી પીગ દસે આવે છે, ને ખોટા આવે છે અને

એને કટોલા ખીલકુમ લાગતા નથી એ પુતો કરમાણને ખરી પડે છે એમ ત્રણ ચાર કુંદો મુખી એના વેલાઓને ખોટા પુલો આવ્યા કરે છે, ત્યાર બાદ જ્યારે કંદ ઝમીનમા ખાતી પેલાય છે, ત્યારેજ કુંદોને કુંપણ પડી, કટોલા લાગતા માટે છે

કટોલાક ગામડાઓમા કટોલી વાડે ઉગી, વાડ ઉપર વેતા ચઢીને પથરાય છે તેને 'વાડ કટોલી' કહે છે

કટોલી ૥ કંદ ત્રણ જાતના હોય છે (૧) જેને કટોલા લાગે છે તે ખરી કટોલી (૨) જેને કટોલા નથી લાગતા તેને વાલીઆ ઉર્ડે ખોટી કટોલી કહે છે અને (૩) એક ઝેરી કટોલી ઉગે છે, જેના પુલ કરોડીઆની જળા જેવા સફેદ થાય છે અને ઝીણા ઝીણા કટોલા લાગે છે એ દવાના ઉપયોગમા આવે છે એના કંદમુગ, વેના, પાદડાં અને રમ તેમજ કટોલાનુ વેલકયાએમા વર્ણન કરેલ છે

જો પ્રકાર

કટોલાના બે પ્રકાર પાડેતા છે (૧) જે કટોલા મોગ થાય છે તે અને (૨) કટોલીઆ નાના લાગે છે ને પહેલા પ્રકારના કટોલા સુમારે રથી ૩ આગળ ન્હા જરાસાગ લાગા અને લજ્જોજ ને રેતરડીની માફક ઉપર ઝીણા ઝીણા કટોલા કામજ થાય છે અને ખીલ પ્રકારના કટોલીઆ ૧ થી ૨ આગળ લાગા, નાના પાતરા ને લજ્જોજ રેતરડીની પેઠે ઉપર નાના નાના કાટાગ કામજ હોય છે એના વેલા ઝમીન ઉપર પથરાય છે અમર વાઃ મટિ મટે છે એના પાન સુમારે ૧ થી ૧૫ આમગ આમરે પટોળા અને ૧૫ થી ૨ આમગ આસરે લાગા થાય છે એને પીગા પુલો આવે છે પ્રથમ પુલો નાવંને ખરી પડીને ખીલ જખને પુલો લાગે છે તે પુલોની

[૩]

ધાતુ-પોલિશ મલમ (ચાહુ)

૨૪-રોટન રોન પાવડર ૩૦ રતન,
બાય બ્રીક પાવડર ૨૮ રતન, રેડ ઓક્સ ૨૬
રતન, ઓમેરી પાવડર ૧૪ રતન, ક્રોક્સ
માર્ટિસ (Crocus Martis) ૧૪ રતન,
ઑકઝેલિક ઍસિડ ૧૦ ૧/૨ રતન, પેટ્રોલિયમ
જેલી ૫૦ રતન, ધાસતેલ ૧ ૧/૨ ગેલન, ઑઇલ
સિટ્રોનેલા ૬ ઑંસ

બધી નકકર દવાઓને બારીક દળી,
ધાસતેલ અને પેટ્રોલિયમ જેલીમાં મેળવો
(જો પોલિશ થઈ કઠણ લાગે તો પેટ્રોલિયમ
જેલી અને ધાસતેલનું પ્રમાણ સદબ વધારી
સકારો)

૨૫-સિસ્કિઓકસાઇડ ઑક્સ આયર્ન
૪૦ રતન, વેનેશિયન રેડ ૩૬ રતન, પામ
ઓઇલ ૨૦ રતન, પેટ્રોલિયમ જેલી ૨૦
રતન, લુબ્રીકેટિંગ ઑઇલ ૩ ગેલન, ઑઇલ
મિસ્મેન ૪ ઑંસ.

પેટ્રોલિયમ જેલીને જેલ તેલો સાથે મેળવી,
પીગર્મી લઈ, તેમાં બધી ચીજો ઉમેરી,
હેવટ ઑઇલ મિસ્મેન મેળવી, ઘુટી સો

૨૬-કપાઈઝ રેતીની ભૂકી ૨ તોલા,
પેરીસ રેડ ૩ તોલા, પેટ્રોલિયમ જેલી ૫ તોલા

૨૭-ઑમેરી પાવડર ૫ ઑંસ, પેરીસ
રેડ ૫ ઑંસ, ચરખી ૪ ઑંસ, ઑલિક
ઑસિડ ૪ ઑંસ

૨૮-ટલો-ચરખી ૩૬ રતન, મફેટ પેટ્રો-
લિયમ જેલી ૨૦ રતન ચૉક ૩૦ રતન,
લેવિગેટડ ફ્લિન્ડની ભૂકી ૪ રતન, પુશીસ
પાવડર ૩ રતન, ઑકઝેલિક ઍસિડ ૨ ૧/૨
રતન

બનાવવાની રીત પ્રયોગ નંબર ૧ પ્રમાણે

૨૯-સફેદ પેટ્રોલિયમ જેલી ૯૦ ભાગ,
ક્રિઝોટર ૩૦ ભાગ, પેરેશીન ચેક્સ ૧૦ ભાગ,
સ્વચ્છ ચૉક યા સફેદો ૧૦ ભાગ, સોડા
લાયપોસફાઇટ ૮ ભાગ.

૩૦-પામ ઑઇલ ૧૬ ઑંસ પેટ્રોલેટમ
૧૬ ઑંસ, જવેલર્સ રૂઝ ૮ ઑંસ ટ્રીપોલી
પાવડર ૭ ઑંસ, ઑકઝેલિક ઍસિડ ૧૬૦
ગ્રેન.

[૪]

ધાતુ-પોલિશ ફીમ

આ કંઈક ફેન્સી બનાવટ છે. ફીમ ટ્યુ-
ઓમાં ભરાય છે અને વાપરતી વેળા આંગળી
પર સદબ કાઢી જે તે વસ્તુ પર લગાડીને
ધસી લેતાં, પોલિશ થાય છે.

ટ્યુબ મશીન

૧-બ્લામ્બ ઓલીન ૧૦ રતન, રિટઅરા
૪ ૧૦ રતન, બ્લામ્બ કિઝતપુર ૨૦ રતન,
તપે-ટાપન તેલ ૨૦ રતન બે-આપન રપ
રતન રિપરિટ (૬૬/૧) ૫ રતન, રિપરિટ
ઓફ સાલ એમોનિયમ (૦.૬૬૦ રૂપે થે ત્ર)
૬ રતન પાણી ૫ રતન

કીમ બનાવી ૮૫૦-૫૫૫ વડે ટયુગોઆ
કારી લેા

૨-ટોનો-ચરમી ૧૦ રતન, લાડ-ચરમી
૧૦ રતન બપાન વેકસ ૧૦ રતન અપર્ન
ઓલાઇડ ૮ રતન, સોડિયમ હાયપોસફાઇડ
૧ રતન

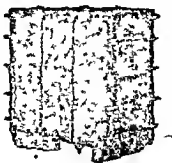
[૫]

ધાતુ-પૉલિમ સાથુ

આ પથુ બપાનીને પ્રકાર છે સાથુને
સદ્ગ પાણીમા ઓગળાવી એ પદ પ્રવાહી
તે તે વસ્તુ પર લગાવી ખુન થતી લેતા ચક
અક્ષિત પૉલિમ થાય છે

૧-સાથુની કાનગણુ ૧૬ ઓઅ, પ્રિસિ
પિટ્ટેડ ઓફ ૨ ઓઅ જ્વેલર્સ ૩૩ ૧
ઓઅ, કીમ ઓફ ટાટર ૧ ઓઅ, પાણી
અપ પુરુ

સદ્ગ પાણીમા વૉટર-ગ્રાથ પર સાથુ
ઓગળાવી, પત્રી તેમા નાજીની ઓગે મેગલી,
મેળવળી પદ થયા બાદ બનાવી દેખાવા લાગી

સાથુની રૂમ

લેા અને હાં પત્રી, ચોરસ કટક કાપી લેા

૨-કોપરેલ તેલનો સાથુ ૧૦૦ રતન,

ટીપોલી પાવડર ૧૦ રતન, કીર્ષ ઓફ ટાટર
૫ રતન, સફેદો ૫ રતન, કન્ટ્રી ૫ રતન
પાણી અપ પુરુ

સાથુની કાનગણુ કરી, અપ પુરુના
પાણીમા નાખી, ઓગળાવી લેા પત્રી બાકીની
બત્રી ઓગેને બારીક બાવી સાથુના મિશ્ર
થમા મેગલી, છુટીને, ૫૫૫ વડે સાથુની
ગોગીઓ બનાવી લેને

૩-પ્રવાહી કાં સાથુ ૨૦ થી ૨૫ રતન,
ઓફ ૩૦ રતન, વેર્ગેશનન રૂડ કે રતન

પ્રવાહી સાથુમા કમચાર વેકે બુરીઓ
મેગલી, સાથુને હારી ગોગીઓ બનાવી લેા

૪-કોપરેલ તેલનો પ્રવાહી સાથુ ૨૫
તેલા ટીપોલી પાવડર ૧૨ તેના, કન્ટ્રી
૧ તેનો, ટાટરીક એસિડ ૧ તેનો, બ્લાઇડ
લેડ ૧ તેનો

૫-કોપરેલ તેલ ૨૫ રતન, કોરગીક
સોડાનો ૬૨ કટ થી ૪૦ કટનો ૧૨ રતન,
૩૩ ૩ રતન, પાણી ૩ રતન, એમોનિયા
૨ ઓઅ

તેનો ચરમ કરી, તેમા કોરગીક સાડ તે
૬૨ ઉમેરી સાથુ પેટે તેને સખ કરી લઇ,
પત્રી બાકીની ઓગે ઉમેરી એકજીર કરી
હારી ગોગીઓ બનાવેા

૬-પાઇપ દને પાવડર ૧૧૨ ઓઅ,
ચરમીનો સાથુ ૧૬ ઓઅ, ટાટરીક એસિડ
૧૬ ઓઅ

બધાને મેગલી ખુન છુટીને એકજી
રી કરી ૫૨ ગોગીઓ બનાવી લેા

૭-નેરિગેટ્ટ ફિલ્ટર ૬૦ રતન મરેદો
૧૨ રતન ચરમી ૨૦ રતન, કોરગીક સોડા
૫ રતન પાણી ૨ રતન

પાણીમા કોરગીક મેગ ઓગળાવી ૬૨
બનાવેા પત્રી ચરમી પીગળાવી, તેમા એ ૬૨
ઉમેરી, સાથુ પેટે ચરમી પુરેપૂરી સંનદ થઇ જાય

ત્યારે તેમાં જાણીતી ચીજો ઉમેરી, ખુબ છુટી, ઠાંરી લો અને પછી ગોટીઓ બનાવી લો.

૮-કોપરેલ તેલનો અર્ધ-તેયાર પ્રવાહી સાથુ ૫૬ રતલ, કિઝલચુર ૧૨ રતલ, ફટકડી ૫૩ રતલ. ક્લેક બ્લાષ્ટ ૫૩ રતલ, ટાટરીક એસિડ ૧૩ રતલ.

બનાવવાની રીત પ્રયોગ નંબર ૩ પ્રમાણે.

૯-ટેલો-ચરબીનો સાથુ ૯૮ તોલા, ગિલસરીનનો પ્રવાહી સાથુ ૧૪ તોલા, સફેદો ૧૮ તોલા, લેવિજેટ ૩૬ ૧૪ તોલા, વાષપ ક્લે પાવડર ૧૪ તોલા.

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે.

૧૦-કોપરેલ તેલનો અર્ધ-તેયાર પ્રવાહી સાથુ ૩૭૩ રતલ, ટ્રીપોલી પાવડર ૩ રતલ, ફટકડી ૧૩ રતલ, ટાટરીક એસિડ ૧૩ રતલ, બ્લાષ્ટ લેડ ૧૩ રતલ.

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

૧૧-કોપરેલ તેલ ૪૦ રતલ, કોરટીક સોડાનો દ્રવ ૩૮ થી ૪૦ નો ૨૦ રતલ, કોલ કોથાર ૫ રતલ, પાણી ૫ રતલ, રિપરિટ ઓઈ સાલ એમોનિયક ૨૬ ઓઈસ.

પ્રથમ કોપરેલ તેલ ગરમ કરી, તેમાં દ્રવ નાખી, તેલને સંબંધ કરી લો. બીજા હાથે, એ દરમિયાન પાણીમાં કોલકોથાર ઓગળાવી રાખી તેને સંબંધ થયેલી મેળવણીમાં મેળવી. છેવટે રિપરિટ ઓઈ સાલ એમોનિયક મિશ્ર કરી, બધાને ખુબ છુટી નેવમસર સાથુ બનાવી લો.

૧૨-કોપરેલ તેલના સાથુની કાતરણુ ૧૧ રતલ, પાણી ૫૫ પૂરવું, ચોક ૧૩૩ ઓઈસ, ફટકડી ૧૩ ઓઈસ, ટાટરીક એસિડ ૬૩ ઓઈસ, બ્લાષ્ટ લેડ ૬૩ ઓઈસ.

સાથુની કાતરણુને સહજ-જેમ જો તેમ ઓછા-પાણીમાં ઓગળાવી, પછી તેમાં બાકીની દવાઓ મેળવી, છુટીને સાથુ બનાવી લો.

૧૩-કોરટીક સોડાનો ૨૩ નો દ્રવ ૫૫ પૂરતા પ્રમાણમાં, કોપરેલ તેલ ૧૦ રતલ, ટ્રીપોલી પાવડર ૨ રતલ, ફટકડી ૧ રતલ, કીમ ઓઈ ટાટર ૧ રતલ, સફેદો ૧ રતલ. બનાવવાની રીત પ્રયોગ નંબર ૧૧ પ્રમાણે.

૧૪-પીલો સાથુ ૫૬ રતલ, પાષપ ક્લે પાવડર ૨૦ રતલ, સોડા હાયપોસલ્ફાઇટ ૩ રતલ, રોઝ પીંક રંગ ૫૫ પૂરતા પ્રમાણમાં બનાવવાની રીત પ્રયોગ નંબર ૧ પ્રમાણે.

૧૫-કોલકોથાર ૮ ઓઈસ, એમોનિયમ કાર્બોનેટ ૫૩ ઓઈસ, કોકો સાથુ ૬૩ રતલ, પાણી ૫૫ પૂરતા પ્રમાણમાં

પ્રથમ કોલકોથારને ૬ થી ૮ વાર પાણીમાં ઘેલ્યું સુકવી લો. પછી સહજ પાણીમાં સાથુ ઓગળાવી છુટું રાખો. બીજા હાથ પર સહજ પાણીમાં એમોનિયમ કાર્બોનેટ અને કોલકોથાર મેળવી, લાઠી બનાવી, તેમાં સાથુની મેળવણી ઉમેરી, મિશ્ર કરી લો.

આ પ્રવાહી સાથુ થશે.

[૬]

ધાતુ-પૉલિશ સોગડી

આ પ્રકાર પથુ ફેન્સી બનાવવાના શબ્દોનો માટે છે વાપરવાની રીત સાથુ જોવી છે.

૧-પ્રિસિપિટેડ સિલિકા ૧૪ રતલ, એમેરી પાવડર ૧૪ રતલ, ચરબી ૨૧ રતલ, કાસુ બૉલિક એસિડ ૭ રતલ.

ચરબી અને બૉલિક એસિડ પીગળાવી, તેમાં બેઉ મુજબના નાખીને મિશ્ર કરી, સોગડીઓ બનાવી લો.

[૭]

ધાતુ-પૉલિશ રૂમાલ

આ પૉલિશ કરનાર રૂમાલ એક નવી ચીજ છે. એના ઉપયોગથી કામ સહેલું અને જલદી થવા ઉપરાંત, ઉઠ્ઠા પથુ થાય છે.

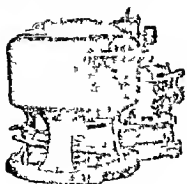
૧-આ પોલિશ કરનાર રૂમાલ બનાવવા માટે સૌથી પહેલાં સુદે રંગની ફેનેનલ લાગી, તેનું અંકક થા અર્વા અર્ધા વારના કમકા કરી લેા દબે મિશ્રણે તૈયાર કરવાનું કામ બાકી છે

ચોખ્ખી ચાદી કે એવોર્ડ પોષ્ટ્ર જૈસ, સુરાખારનો તેજામ ૧ ઓસ પારો ૧ ઓસ અર્ક-પાણી (ડીરનીલ્સ બોટ) ૧ કપાલ

સૌથી પહેલાં એક કાચનું વાસણ લઈ- આ મિશ્રણ ડી બનાવટ માટે બધા વાસણો અને ખીખ સાધનો કાચનાજ લેવા જોઈએ ધાનુ ૥ વાસણો વ વાપરવા નહિ—સાફ કરી લેા પડી ચાદી ડી ત્રીણી ઓનણ કિનારી, કાચના વાસણમાં નાખી તેમાં સુરાખારનો તેજામ ઉમેરી, એ ચાદીને ઓજાગારી ચો ચાદી ઓજાગારી ત્વય ત્યારે તેમાં પારો મેગરી, એકઠા કરી લેા

દબે એક ખીખ ગ્રહોટા કાચના વાસણ વા બરણીમાં ૧ કપાલ ૬ કુ અર્ક-પાણી ભરી લઈ, જ્યારે ઉપનું મિશ્રણ એકઠાવ થઈ ચુકે ત્યારે તે પછી તેમાં ઉમેરી ૬૪ કાચના સળિયા વડે મિશ્ર કરી લેા (મિશ્રણ ઝેરી છે)

મિશ્રણ તૈયાર થયા પડી એક ગ્રહોટી કાચ વા ચીની ડી રકા ડીમાં થોડુંક કાઢી તેમાં આગમથી તેવાર રાખેરી ફેનેનલને સારો પેઠે ભીંજની લો (વાદ રહે કે બળતા પડી મિશ્રણને હાથ-રપમથી બચાવનું ઝરૂરી છે

કપાલ નીચોવનાર ચત્ર

લેથી કાચના સળિયા વ વર્ગ કપડાને ફેરવણ કાઢવું-મુકવું ફેનેનલ જરૂરિયા જીભાઇ ચુકે ત્યારે બહાર કાઢી હાથ વડે (હાથ પર તપરના મોઝા પહેરી લેવા જોઈએ) આ યત્ર વડે ફેનેનલને નીચેરી પેરી પછી તેો મુકવી લઈ ૩ ઈંચ પહોળા ચી ૬ ઈંચ લાંબા ચા ૬ ઈંચ પહોળા અને ૬ ઈંચ વાળા રૂમાલના કટકા કાપી લઈ, પરખીડામાં મુકી, લેચવા

આ રૂમાલ વડે પોલિશ કરનારી રીત તદ્દન સાદી છે સૌથી પહેલા તાંબા પિત્તલ પ્રોન્ક વા જર્મન સિલ્વરની જે ચીમ પર પોલિશ કરવું હોય તેને ખુબ સાદી રીતે સાફ કરી લેવી પછી એક ન્હાની કાચ ડી રકાખીમાં એક ન્હાની ચમચી જેટલું સાફુ રવચ્છ પાણી રેડી, તેમાં ઉપના રૂમાલનો એક છેડો લીજવી જે ચીમને પેંતિય કરવી હોય તેની ઉપર લસરી એથી, તે ચીમ પર તરતજ સાદીવા ઢોળ જેવું પોલિશ-જો બરેબર ઢોળજ છે—આરી જગે દબે તે ચીમને સાદા પાણી વડે પેઈ કપડા વડે નુજી લેા

આ રૂમાલ એક લેાળાના વપરાસથી ૬૪ બરવાદ નથી થઈ જતો તે સારવાર વાપરી સકાય છે જ્યારે તેમાં પોલિશ-મિશ્રણ છે-જા ખાત્ર યજ્ઞ જાદ ત્યારેજ તે નકામો ચાપ છે

(અનુસધાન ૫૪૩ ૨૬૩)

(૧) રૂમાલ ભીંજવા માટે રકાખીમાં રેડેલ પાણી કામ થયા પછીય ફેડી ન દેતા તેમાં રૂમાલ ભીંજવી મુકવી દેવો જોઈએ. કા લ કે એ પાણીમાં રૂમાલ ભીંજવવાને કારણે પોલિશ મિશ્રણના લેવો મિશ્ર થઈ જતા હોઈ, પાણી ફેડી દેવાથી તે રદ થાય છે જ્યારે પાણી રૂમાલમાં સોષી લેવાય, તો તે સચવાઈ રહે છે

જ્યો રૂમાલને કરીયે એ હાના ધુક વડે ભીંજ વજે નહિ, કારણ કે રૂમાલમાં પોલિશ-મિશ્રણ ઝેરી હોઈ, તેની અસર થયોજ ખરાબ અને માતક છે

આમડી ખુલ્લુ ખનાવનારી દવાઓમા
'દ્રેષસ લેશન'—

ચિહ્નર માટેના લોગન

—ને પહેલી જગ્યા આપી સકાય તે
ખનાવટને અગ તત્ત્વ સગળ હોય છે છતા
ગુણોને અગેળી અનેક ખનાવટોથી ચરિયાતા
હોય છે એમનો ઉપયોગ હવે ઓછો થાય
છે એ ખરૂં, પરંતુ તે છેકજ નકામા બન્યા
નથી અને ન્દાય, હજી સાખા કાળ લગી
તેમની જગ્યા બીજી કોઈ ખનાવટ એટલી
સફળતા અને સરગતાપૂર્વક મેળવી સકશે
નહિ આમડી પરના ખીય, કાથ વગવરહ
માટે એ અત્યંત ગુણકારી હોય છે

(૧)—ફટકડી ૧૦ ગ્રેન, ઝીંક સ ફેટ ૧
ગ્રેન, ગિનસરીન ૧ ફ્લુમ્બડ ગ્રામ, એમેન્સ
ઑફ ઓ ક કોલ ૩૦ ગ્રીપ, ડિસ્કીલ પાણી
—૩૫ મિશ્રણ ૧ પાઉન્ડ થાય તેટલુ

પ્રથમ ફટકડી અને ઝીંક સફેદને સહજ
પાણીમા ઓગાવાથી, પછી થોડુ પાણી અને
ગિનસરીન ઉમેરી ખૂન મિશ્ર કરી લઇ,
ગાજીની વસ્તુઓ ઉમેરી જવું પાણી ઉમેરી

(અનુસધાન પાનુ ૨૬૨૮)

ધાતુ-પૉલિશ

૨—પાણી ૨૦ ભાગ, સફેદ કેરોઈન
સાણુ ૪ ભાગ ટ્રીપોલી પાડર ૨ ભાગ

પાણીમા સાણુ ઓગાવાથી, પછી ટ્રીપોલી
પાડર મેળવી લો.

રૂમાન બનાવના તથા વાપરવાની રીત
ઉપર મુજબજ એટલો ફેર ખરો કે, આ
રૂમાન માટે ફેનેન સફેદ નહિ, લાક્ષણિકતાય
છે અને ગેથી ફકન પૉનિસ થાય છે, ચાલીન
દોગ નથી ચડતુ

(૨)—તેકનીક ઑસિડ ૪૦ ઑસ લઇ
૮૦ ઑસ ચોખ્ખા ગિનસરીન સહિત પાચ
ગેનન ડિસ્કીલ પાણીમા મેળવો પછી ૩
ઑસ ડિસ્કીલ પાણીપા ૧ ઑસ કમર્શિયલ
ગિનસરીન અને ૧ ઑસ એમોનિયા મેળવીને
ખનાવેતું મિશ્રણ ઉપલા પ્રવાહીમા મેળવી,
એમોનિયા ઉડી જાય તે માટે સહજ ગરમી
આપો પછી એક દલાડા લગી રહેવા દઇ,
ફિલ્ટર કરી ૧ ગ્રામ સોલ્યુશન ઑફ આયોડોન
અને સહજ ચાઈના કસે મેળવો છેવટે ખૂન
મિશ્ર કર્યા પછી ગાળી લો

(૩)—એન્થ્રેનિકા ૩૮ ૫૦ ગ્રામ, ઓરિસ
૩૮ ૫૦ ગ્રામ, ઝીરેક્ષ ૨૦ ગ્રામ, બર્ગેમોટ
ઓઇલ ૧૦ ગ્રામ, લેમન ઓઇન ૧૦ ગ્રામ,
અલકોહલ ૨ લિટર

(૪)—પોટાસિયમ કામેનિટ ૨૦૦ ગ્રામ,
ખાડ ૨૦ ગ્રામ, ઓરેન્જ ફલાવર વૉટર ૨
લિટર અલકોહલ ૨૦૦ ગ્રામ

(૫)—ગુલાબજલ ૨ લિટર, ઓરેન્જ
ફલાવર વૉટર ૧ લિટર, ગિનસરીન ૫૦૦
ગ્રામ, પોટાસિયમ કામેનિટ ૧૦૦ ગ્રામ,
ટીકચર બેન્ઝોઇન ૩૫ ગ્રામ

(૬)—ટકલુખાર ૪ ભાગ, સેન્ટિસિલિક
ઑસિડ ૪ ભાગ ઓરીક ઑસિડ ૧ ભાગ,
ગિનસરીન ૧૬ ભાગ, અલકોહલ ૧૬ ભાગ

પરસેનથી દાય બીના રહેતા હોય તે
માટે એ ઉપયોગી છે

(૭)—સફેદ માસેક્ટસ સાણુ ૧૧૫ ગ્રામ,
પાણી ૧૭૦ ગ્રામ, ગિનસરીન ૧૬૦ ગ્રામ,
ઓઇન બ્લેન્ડર ૫ ગ્રીપ, ઓઇલ બર્ગેમોટ
૧૦ ગ્રીપ

સાણુની કાતરીઓને પાણીમા નાખી,
વૉટરખાથ દ્વારા ઓગાવાથી લઇ, પછી બીજી

દવાઓ મેળવી

(૮)-ફોર્મલિન ૪૦% ૨૬ મામ,
ટીકર સેકરન ૧૪ ૧ મામ, કોમેનિટ ઓફ
પોટાશ ૨ મામ, ટર્નિસોલ ૨ મામ, ડિસ્ક્રી
પાણી ૧૦૦ મામ

(૯)-માન હાથકોળન પરિઓક્ષાઈડ ૧૫
રવાઈય ચામડીના પીલ કાઢ વગર ૨૬ મટે છે

(૧૦) હાથકોળન પર નોકસાઈડ ૬૦ તોલા,
ટીકર બે-ઓઈન ૩ તોલા, વિચ હેન
કાફે તોના, સુગધી ૩ તોલા

(૧૧) લેક્ટિક એસિડ ૩ તોલા, એસેટિક
એસિડ ૨ તોલા, સાઈટ્રીક એસિડ ૪ તોલા,
હયર ૧૦ તોલા, અનકોલ્ડ ૧૦ તોલા
સુગધી ૩ તોલા પાણી ૭૦૦ તોલા

સાઈટ્રીક એસિડને અનકોલ્ડમા અને
એસેટિક એસિડને હયરમા યોગળાવી, પછી
લેક્ટિક એસિડ પાણીમા મેળવી, પછી
તેમા સાઈટ્રીક એસિડવાળી મેળવણી ઉમેરી
ખૂબ મિશ્ર કરી, પછી એસેટિક એસિડવાળી
મેળવણી ઉમેરી, ફરી વાર મિશ્ર કરી, કેવલે
સુગધી ઉમેરે

(૧૨) એમોનિયમ ક્યોરાઈડ ૧૦ મામ,
ગિસરીન ૮૦૦ ગ્રામ, અનકોલ્ડ ૨૦૦૦ ગ્રામ,
સાઈકર કાર્બોન ૨૦ ગ્રામ, મિમોસા
(બનાવગી) ૪૦ ગ્રામ, અમર લિક્વિડ ૪૦
ગ્રામ, ગુલાબજળ લોશન ૨૦૦૦૦ ગ્રામ
જેટલું અને તે પુરવું

(૧૩) એસેટિક એસિડ ૩ ટકા લાઈમ
અયુસ ૧૦ ટકા, ગિસરીન ૬ ટકા, પાણી
૭૦૦ ટકા, સુગધી ૩ ટકા, અનકોલ્ડ ૧૦ ટકા

લાઈમઅયુસની પાણીમા અને એસેટિક
એસિડને અનકોલ્ડમા યોગળાવી, પછી
ગિસરીનમા સુગધી મેળવી, તેમા લાઈમઅયુસ
વાળી મેળવણી ઉમેરી મિશ્ર કરો છેવટે
એસેટિક એસિડવાળી મેળવણી ઉમેરી, બધાને
મેળવી, ફિલ્ટર કરી લે

(૧૪) પોટાસિયમ ક્યોરેટ ૧૦ મામ,
ટંકણુખાર ૧ મામ પોટાસિયમ કોમેનિટ
૩૬ મામ, ખાંડ ૩૬ મામ, ગિસરીન ૬
મામ, ગુલાબજળ ૨૦ મામ, અનકોલ્ડ ૧૦
મામ, ગર્ક-પાણી ૫૧ મામ, સુગધી ૬ મામ

ચાર જુદા જુદા વાસણોમા થોડું થોડું
અર્ક-પાણી કાઢી, તેમા પોટાસિયમ ક્યોરેટ,
ટંકણુખાર, ખાંડ અને પોટાસિયમ કોમેનિટનું
જુદું જુદું મિશ્રણ બનાવી લે. પછી ગુલા-
બજળમા ગિસરીન મેળવી, તેમા એ ચરે
મિશ્રણ એક પછી એક મેળવી, છેવટે
અનકોલ્ડ ઉમેરી, સુગધી મેળવે

ચિદ્વાર માટેના પાવડર

ફેઇસ પાવડર’ થા ડોઈમેન્ટ પાવડરને
નામે વિખ્યાતી પામેના આ પદાર્થને ઉપયોગ
ગ્રણને માટે નહિ’ બલકે દેખારને માટેજ થાય
છે કલ્પદાને અંગે કાપડો હોય તોય સદજ
માત્ર હોય છે, નિકર મોટે ભાગે સાવ નિર્ધક
થા ફરી ફરી હાનિકર્તા પણ અસખત, કાગ-
ળના બાકસ અથવા પતરા થા મેંદુમોહનની
ડાળાઓમા પેક થઈ, જુદા જુદા રંગ અને
સુગધીઓને કારણે તે ખૂબ વેચાય છે અને
હવે તે દિન્દિમાં જામડે જામડે તે પહોચી
ગયા છે

(૧)-ઓખાનો બારીક ભોટ ૭ કીલો
ગાનફોર ૩ કીલો, મેન્સિયમ કોમેનિટ ૩
કીલો, ઓરીસ પાવડર ૧ કીલો, ઓઈન,
બર્ગેમોટ ૫૦ મામ, તિનાલીલ એસિટેટ ૫
મામ ઓરો રોઝ ૫ મામ, ઓરો સ્વીટ
ઓરો-૧ ૧૨૬ મામ સેન્ડેનોન ૭૬ મામ,
ઓઈલ પામરોસા ૭૬ મામ ગિરેનિયોલ ૨૫
મામ, બુન્નેનોલ ૧૦ મામ, મરક બનફુડન
૫૦ મામ

પ્રથમ બધા ભોટ વગર ૨૬ને વાટીને વજ
જાગ કરી, તેમા સુગધીઓ મેળવી, ફરી વાર

મિત્ર કરી વૈજ્ઞાનિકી લેર નેમ્બએ તે
મનપસંદ રાંધે પણ ઉમેરી સફા ડો

(૨)-રગર્થ ૮ કીલો, કેનસિયમ સહેલ્ટ
૨ કીલો, ઓષન બર્ગેમોટ ૨૦ ગ્રામ, ઓષન
લેમન ૨૦૩ ગ્રામ, ઓષન કનવલ ૮ ગ્રામ,
ઓષન સિન્નેમન ૧૦ ગ્રામ

(૩) ઓષનો લોટ ૨ કીલો, ફાર્નફોર
૨ કીલો, મેગ્નેસિયમ કાર્બોનેટ ૧ કીલો,
ઓષલ રોઝ ૪ ગ્રામ, ઓષલ રોઝ જિરેનિયમ
૪ ગ્રામ ઓષલ કવનજ ૨ ગ્રામ, ઓષલ
મૈન્ગન ૨ ગ્રામ, ઓષલ સેડા ૩ ગ્રામ

(૪)-ગ્રાઈ કલાવર ૧૯ કીલો, વેનેશિયન
ટૅલ ૨ કીલો, મરક ૭૫ ગ્રામ

(૫)-ઓટમીન ૫ કીલો, ઓરીસ પાવડર
૧ કીલો, ઓષન બર્ગેમોટ ૨૫ ગ્રામ ઓષન
લેમન ૧૦ ગ્રામ ઓષન મેન્ડેરીન (બનાવગી)
૫ ગ્રામ

(૬)-ફાર્નફોર ૧ કીલો, મેગ્નેસિયમ
કાર્બોનેટ ૮૦૦ ગ્રામ, ઝીંક વ્હાઇટ ૪૦૦
ગ્રામ, મુગ્ગુએટાઇન ૮ ગ્રામ, સિનાનોલ ૩
ગ્રામ ઇન્ડિયન ઓઈ ગ્રામ બેન્ઝોઇન ૧૫
ગ્રામ, વેનિલીન ૧ ગ્રામ

(૭)-ઝીંક વ્હાઇટ ૨૦૦ ગ્રામ, પ્રિસિ
પિટ્ટેડ ચોક ૩૦૦૦ ગ્રામ, રિઅટાઇટ પાવડર
૫૦૦ ગ્રામ થકોનો ગ્રાઈ ૧૦૦૦ ગ્રામ
એમેન્સ આઈ-લાઇટ રોઝ ૩૦ ગ્રામ જિરેનિયમ
એક્સ્ટ્રેક્ટ ૩૦ ગ્રામ ઓઈન્જ ક્વાર્ટઝ એક્સ્ટ્રેક્ટ
૩૦ ગ્રામ, મલિસા એક્સ્ટ્રેક્ટ ૩૦ ગ્રામ,
ગ્રીન્થ મર-૭૩ ગ્રામ

(૮)-મેગ્નેસિયમ કાર્બોનેટ ૮ ગ્રામ, ટ્રેન્-
પાવડર ૧૬ અઝા, યુનાયત્વ તેન એષના
પ્રમાણમાં.

(૯)-ઝીંક વ્હાઇટ ૫૦ ગ્રામ, વેનેશિયન
ટૅલ ૫૦ ગ્રામ, મેગ્નેસિયમ કાર્બોનેટ ૫૦
ગ્રામ, ઓષન રોઝ ૨૦ ગ્રામ, ઓષન ઓરીસ
૩૦ કીલો, કાર્બોઇન ૩ ગ્રામ

નકાવંત હુનરો

હુનરો કેટલા નધા નકાવંત હોય છે ?
તમેય આજેના પોતાને અતુકુળ એવો
એકાદ હુનર કરના મહી પડો તે તમને
સારી કમાણી કરી અપારો

અને એ હુનરની ચુપ માહિતી માટે તો
કમરની સેનાઓ તૈયારજ છે ને ? આજેના
નીચની હુક યાદીમાંથી તમારા મનપસંદ
હુનરના અકો ગમારી લો

ફાસિમા-રોપણી કમરનો અંક ૧૦૨મે

કી ૪ આના
ફનાઇલ-ભૂમી, પ્રવાહી અને ગોળાઓ બનાવની
અંક ૨૪, ૩૫, ૩૬, ૪૪ અને ૮૪મે

કી રૂપિયો એક
ફેરોસ્ટીઓટ ફાગળ-પુ પ્રિટ ફાગળની
બનાવર અંક ૬૭મે

કી ૪ આના
ફેરફરસ તેલ-મે સરળ હતા સચોટ પ્રયોગો
અંક ૬૪મે

કી ૪ આના
બરન-કપડા, લીમડા, ફારોઓ અને દાથીદાતના
બનાવના અંક ૮૮, ૯૦ અને ૯૪મે

કી ૧૦ આના

બટ્ટા-તેનુ વાવેતર, ખાતર, સુકવણી અને
તેની ઉપર પડતી થેજાના બનાવની માહિતી
અંક ૨૯, ૭૨, ૭૩ અને ૯૯ મે

કી ૧૫ આના

બદામનું તેલ-ગાવર ત્રિપે અંક ૯૮ મે

કી ૪ આના
બનાવટી ન્તો-નકની અકીક નીતમ, પરવાળા,
ફીગ, લસણીગ વ વ બનાવવા અંક ૫૬
મે

કી ૩ આના

બરફ-સામાય અને સુક બરફ બનાવવું
અંક ૯૧ અને ૯૨મે

કી ૮ આના

[જુઓ પાનું ૨૬૬]

(૧૦)-પરિવેશિઓ: મીલ ૫ કીલો, રંગીએ-
ટાઇટ ૫ કીલો, આઇન લેવેન્ડર ૨૦ ગ્રામ,
આઇન રોઝ ૧૫ ગ્રામ, આઇન સિન્નેમન
૫ ગ્રામ

(૧૧)-સ્ટાર્ચ ૫૦૦ ગ્રામ, મેલિસિલિક
એસિડ ૧૦ ગ્રામ

(૧૨)-મિસ્મથ બ્લાઇટ ૧ ભાગ, હેંચ
એક ૧ ભાગ, ગુરુમો ઝુરુત બેટલી

(૧૩)-ટેલક પાવડર ૧ રતલ, આઇન રોઝ
ગિરેનિયમ ૧ ગ્રામ

(૧૪)-ઝીંક ઓક્સાઇડ ૨૫૬ ભાગ, ટેલક
૭૪૬ ભાગ

આ એક સુવિખ્યાત હેંચ બનાવવાનો
તુરખો છે, જના તે સદજ દાનિકતા હોવાનું
જણાવાય છે

(૧૫)-સ્ટાર્ચ ૫ કીલો, વાયોલેટ ૩૮
૫ કીલો, આઇન બ્લે મોટ ૨૦ ગ્રામ આઇન
મેન ૨૦ ગ્રામ, આઇન કનવર્સ ૧૦ ગ્રામ,
આઇન નેરોલી ૧૦ ગ્રામ

(૧૬) રાઇસ સ્ટાર્ચ ૬૦૦ ગ્રામ, મેઇઝ
સ્ટાર્ચ ૨૦૦ ગ્રામ, ટેલક ૧૦૦ ગ્રામ, ઝીંક
નિટ્રાઇટ ૫૦ ગ્રામ ઝીંક ઓક્સાઇડ ૫૦ ગ્રામ

(૧૭) ટેલક ૪૦૦ ગ્રામ, ટ્રિસિપિટેડ
એક ૩૦૦ ગ્રામ, ઝીંક ઓક્સાઇડ ૧૦૦
ગ્રામ, મેરીયમ સલ્ફેટ ૧૦૦ ગ્રામ, ઓરીસ
૬૮ પાવડર ૧૦૦ ગ્રામ, સુગંધી ખપ પૂરતી

(૧૮) રાઇસ સ્ટાર્ચ ૮૦૦ તોલા, ઝીંક
ઓક્સાઇડ ૪૦૦ તોલા, હેંચ એક ૧૦૦
તોલા, મેનેસિયમ નિટ્રાઇટ ૧૦૦ તોલા,
સુગંધી ખપ પૂરતી.

(૧૯) રાઇસ સ્ટાર્ચ ૩૦૦ ગ્રામ, મેઇઝ
સ્ટાર્ચ ૨૦૦ ગ્રામ, કેવલિન ૧૦૦ ગ્રામ,
ટેલ ૧૦૦ ગ્રામ, ઝીંક ઓક્સાઇડ ૨૦૦ ગ્રામ,
કેવલિયમ કાર્બોનેટ ૧૦૦ ગ્રામ, ઓરેન્જ
ક્રામ ૫ ગ્રામ, હેલિયોટ્રાપિન ૫ ગ્રામ, આઇન
બર્નેમોટ ૪૦ ગ્રામ, આયોનોન આન્કા ૪૦

[પાના ૨૬૫ થી આગળ]

બમી લાખ-રંગકામ-બમીની દાદર કળાતી
માહિતી અંક ૧૦૪ મો કી ૪ આના
બ્લીચીંગ પાવડર-બનાવટ અંક ૬૬ મો
કી ૪ આના

બાજરો (શિરતાજ)-નવા પાકની માહિતી
અંક ૬૩ મો કી ૪ આના

બાનુઓ માટે ઘરગથ્થુ હુનરો-ઝીંક
કારગોળી કામ, નેતરકામ, બરત ગુથણ,
મોતીનું ગુથણકામ, રજગરી, શિવણકામ,
વગવટ ૨૨ હુનરોની રૂપરેખા અંક ૭૩
અને ૭૮ મો કી ૮ આના

બિસફી-બનાવટ અને ઉચ્છેદ વિષે અંક ૪૮,
૬૮, ૧૦૨ અને ૧૦૭ મો. કી ૧૫ આના
બીયાનો વેપાર-જાત જાતના પ્રલક્ષ અને
શાક બાજના બીયાના વેપાર વિષે અંક
૧૧૩ મો કી ૪ આના

બીલીચડના દહા-દાથીદાતમી સુંદર કારીમરી
અંક ૭૨ મો કી ૪ આના

બુક બાઇન્ડીંગ કાપક-બનાવટ વિષે, અંક
૪૯ મો કી ૩ આના

બુચ-વિષે અગત્યની માહિતી. અંક ૬૦ મો
કી ૪ આના

બુટ પોલિશ-દરેક રંગના બુટ પોલિશ અને
કીમ બનાવવા. અંક ૭, ૭૩, ૭૪, ૭૬, ૮૦
અને ૮૬ મો કી ૧-૬-૦

બુટની દોરી-બનાવટ સમીપી. અંક ૭૧ મો
કી ૪ આના

બેકીંગ પાવડર-બ્રમાણુબુન ૬૨ પ્રયોગો અંક
૧૧૪ મો કી ૪ આના

બેક્ટાઇટ-જાણવાનો વિગૂનો અંક ૬૪ અને
૬૭ મો કી ૮ આના

બોસતી થાળીઓ કિંવા આમોફાઇન રેકોર્ડસ
-એની શેલ અને બનાવટ વિષે સંપૂર્ણ લેખ
અંક ૬૦ મો. કી. ૪ આના

[હજુ જુઓ પાના ૨૬૭ ૫૨]

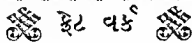
ટીપાં ઓપ્રેત યલા-ગ યલા-ગ ૨૦ ટીપાં,
ઓપ્રેત સે-કેનુડ ૨૦ ટીપાં.

(૨૦) ટેક ૯૦૦ આમ. ઝીંક સ્ટ્રિઅરેટ
૨૫ આમ, મેગ્નેસિયમ કાબોનેટ (લાઇટ) ૭૫
આમ, ગ્રાફાઇટ અત્તર ૪૦ ટીપાં, આપ્સો
લુટિલ ફેનિય એસિડેટ ૧૦ ટીપાં, સિટ્રોનેલ્લોલ
૨૦ ટીપાં, પામરોસા ઓપ્રેત ૨૦ ટીપાં,
બે-ઓપ્રેત આર ૪૦ ટીપાં.

(૨૧) ટેક ૮૦૦ આમ, ઓરીક એસિડ
૧૦૦ આમ, ઝીંક સ્ટ્રિઅરેટ ૨૦ આમ,
મેગ્નેસિયમ કાબોનેટ (લાઇટ) ૮૦ આમ,
આયોનોન બેટા ૨૦ ટીપાં, હેવિયોટ્રોપિન ૧
આમ, ઓપ્રેત ઓરીસ ૧૦ ટીપાં, વાયોલે
ટોફિસ ૫૦ ટીપાં, ઇથિય માઇરિસિટિનેટ
૨ ટીપાં

(૨૨) કાર્બો સ્ટેર્ચ ૨૦૦ આમ, ઓરીસ
ફેટ પાવડર ૭૫૦ આમ, ઝીંક સ્ટ્રિઅરેટ ૨૦
આમ, ફુલ્લસ અર્થ પાવડર ૪૦ આમ,
વાયોલેટ (બનાવટી) ૪૦ ટીપાં.

એઝિક ઇંગ્લિશ ૮૫૦ સ્ટ્રાન્ડ-એક
માસમા અંગ્રે-
છને પરિચય-૩ માસમાં બોલવા લખવાની
તાલીમ-ગને શીખો-૧૨ પુસ્તકોના ૨૭
પૃષ્ઠો સાથે ફિ. રૂ. ૪૫ (પરદેશ ગ્રી ૮)
એઝિક ઇંગ્લિશ ક્લસ, લાડી (કાઠિયાવાડ)

વાકડામાં કોતરકામ કેમ કરવું તેના
દરેક જાનના લગુતા નિયમોની છુક ફક્ત બે
આનાના ગ્રંથો મોકનારને ધર બેઠા મોકલ-
વામાં આવશે

લખો:-મુનશી ફેટ વર્ક ફર્નિચર ફાં
માલોવાડા રોડ-જુનાગઢ.

[પાના ૨૬૬ થી આગળ]

લીંઠાં-હિતાવળી કાતનું વાવેતર અંક ૪૫ મો.

કી. ૩ આના

મકાઈ-વાવેતર સંગ્રહી. અંક ૧૦૭ મો.

કી. ૪ આના

મધમાખ ઉછેર-વિસ્તૃત લેખમાળા. અંક ૩૧,
૩૩, ૩૫, ૩૭, ૩૯ અને ૪૧ મો.

કી. ૩ ૧-૨-૦

મરઘાં ઉછેર-જંજીરો છા, 'મરઘી સોનાના ઈંડાં
આપે છે' એ કહેવત ઈંડાં પુછમાં ગામ યા
શહેરમાં થઈ સકે એવા આ સાદા છતા
ખરેખર ખૂબજ નફામંત ઉછેર-ઉછોગની પુરી
વિગતો અંક ૪, ૫૧ અને ૧૦૧ મો.

કી. ૧૦ આના

મરઘાં-શાણી અને ખાતરની વિગતો. અંક
૪૬ અને ૮૯ મો

કી. ૭ આના

માખણ અને પનીર-બનાવવા અને વેચવા
વિશે (૧ શેરમાંથી ૨ શેર માખણ બનાવવાના
કીમતી બેઠ સહિત) અંક ૪૮, ૮૫ અને
૧૦૩ મો.

કી. ૧૧ આના

માખી-કાગળ-માખીઓ દુર કરવા માટેના
Fly Papers ની બનાવટ. વિશે અંક ૧૦૩
મો

કી. ૪ આના

મિઠાઈઓ-પ્રકાર પ્રકારની ડઝનમાં મિઠાઈઓ
બનાવવી. અંક ૭૦ અને ૭૧ મો.

કી. ૮ આના

અને, યાદ રહે કે આ તો એક ટુંકીજ
યાદી છે આવા ૩૦૦ જેટલા ખાસ હુનરોની
માહિતી કુમરમાથી મળી સકે છે. ૨૮ પાનાનું
સુચિપત્ર મુફત મંગાવો

જોઇતા અંકોનો ઓર્ડર આજેજ મોકલી
દેજો રખે, તમને જોઇતા અંકો ખાતમ થઈ
જાય અને તમને પસંદાનું પડે ઓર્ડર સાથે
ટપાલની ટિકિટો યા મળી ઓર્ડરથી પૈસા મોકલતાં
અંકોનું ટપાલ અર્થ કિલ્લા મઆફ થશે
લખો:-કમર ઓફિસ, સોદાગરવાડા, મુરત.

[૧]

છાપકામ માટે વપરાતી શાહી, જેને મિટીંગ ઇંક કહે છે, જેનો ઉદ્યોગ દિન્દમા ખુબ અગત્યનો છે. આજેના દિન્દમા એ નાદી બનાવનારા માણસના હાથોની અગત્યમાં છે. પરંતુ પરદેશી સાધનો જેની ઉપર ફાટની શાહીઓ અને ધૂળી ઓટ્ટી બને છે પરિપૂર્ણ દરેક દિન્દમે આ માન માટે પરદેશ પર આધાર રાખવો પડે છે મહા માન સગી તો છે નાક, કે-ગાર્ડ, જર્મની અને અમેરિકાથી એની આવાન થઈ ની દલી, આજે યુગ વનવાનનો છે દરેક દરેક મનુષ્ય શરૂ નથી થયો, પરંતુ તે શરૂ થયાના છે અને મીઠા ઉદ્યોગોના ક્ષેત્રમાં બનાવે કરેની સત્સનામીજારી ચલાવે તો આમા મુજબ અસાધ્યતા ન કર એ અમરિન-નદિ અશક્ય પણ તો છે.

આજનો યુગ અહીં શકિતોનો છે અને દિવાર નાદત માટે કામગીરી માન માન છે તેથી, કામગીરી કી દરમિયાન છાપકામની બોનનાત તો હોયત, અને તેથીજ, છાપકા નાઓની ચમકોમા મુખ્યત્વે છાપકામની શાહીની માગ અને બાબત નોંધવામાં આવે.

[૨]

છાપકામની શાહી બનાવવામાં જા રાખવાના મુખ્ય મુદ્દાઓ આ નીચે -

(૧) વધી માત્રો વસ્તુએ યોગ્ય પ્રમાણ સર લેવાય તેની કામગીરી બની જેમ દાખલા રૂપે રમતું પ્રમાણ, જેનું રજત વચગાળા પણ અત્યંત ચોક્કસપુરક પ્રથમ યોગ્ય નાની નાની આજમાયશો કરીને તકલી કરી જેનું જેકે, જેથી શાહી દરદરેશ ત ન એસરખા રંગી-આઠા થેરા રંગની નદિ -

તથા બનાવેર પાનથી કે ઘડ બને તે રંગ ઓટ્ટો વતો હોય તો તેમજ તે નેન વધારે કે ઓટ્ટું હોય તો તેવ પાનથી મેળવના શાહીમાં મનુષ્ય મિશ્ર નદિ થવાનો સ્વભાવ છે જેથી કરીને શાહીના ચોક ચકાયા રંગ કે ધરપનામાં તફાવત પડી બદલ જેમ છે.

(૨) શાહી બનાવત વેળા તે ખુબ મેશીને થત વડે બારીક ધુટા પજી મુકી

ધુટાર થત

છે જેમ રમુ મેશીન અને વધાર ધુટાર તેમ તે રધાર ઉત્તમ અને ઉપયોગી બને છે એ માટે આધુનિક પદ્ધતિ વડેની સદાય નેતીજ જેમ છે.

કાચો માલ

છાપકામની શાહીમાં મુખ્યત્વે તત્ત્વો અગત્યની નેન વપરાય છે. મહી કરી રાજત કે ચક્રવર્તીના આકારે તેના હિમેતાર છે, પરંતુ તે ખાસ કાગળોસર દરખા ફાટી બનમાન પડે માટેની છાપકામની શાહીઓની બનાવટમાં અગત્યના તેમજ બધે થઈ વેળા ફાવટાર ઓક્ષત, રાજત, તપે-ગાળત વગરેક મેળવાય છે, જેથી શાહી સખી પડે.

અગસીના તેજને મેળવ્યા અગાઉ સાફ કરીને ઉકાળી લેવું પડે છે સાફ કરના માટે તેને ફગનાય ક્વક માગી ૨૧૨° એફ ડીગ્રીએ ગરમકના તેજાગના મિશ્રણ સદિત રહેના દેવામા આવે છે અને પછી તેને ગરમ પાણી વડે બે ત્રણ વાર ધોઈ લેવાય છે એમ કમ્પાથી તે દ્રવ્ય નિષ્કાષ્ટ રચતું અને તદ્દન વાસરહિન થઈ જાય છે

[૩]

ચોક્કસ ઉપયોગી નુરખા આ રહ્યા —

કાળી શાદી

(૧) કાર્બન ૭૦૬ ૨૦ ગ્રામ વિધેઆફિન વારનિશ ૩૦ રતન રોઝીન ઓઇલ ૩૦ રતન કોલ્ડ ક્રીમ ૧૦ રતન રિઝરવેશન પીચ ૫ રતન

અર્થો યનકારા ખૂબ મેળવી જુટે

(૨) રાજન ૨૫ રતન અળસીનુ તેલ (ઉકાળેતું) ૧૦૦ રતન રાજનનો સાથુ ૩ રતન અગસીનુ તેલ (સદજ ઉકાળેતું) ૭ રતન બત્તીની મેશ અપ પૂરતી

(૩) નાજન ૨૫ રતન અળસીનુ તેલ (ઉકાળેતું) ૧૦૦ રતન રાજનનો સાથુ ૩ રતન અગસીનુ તેલ (સદજ ઉકાળેતું) ૪ રતન બત્તીની મેશ અપ પૂરતી

(૪) રાજન ૨૫ રતન અગસીનુ તેલ (ઉકાળેતું) ૧૦૦ રતન, રાજનનો સાથુ ૩ રતન બત્તીની મેશ અપ પૂરતી

(૫) રાજન ૨૫ રતન અગસીનુ તેલ (ઉકાળેતું) ૫૦ રતન રાજનનો સાથુ ૫ રતન અળસીનુ તેલ (સદજ ઉકાળેતું) ૪૩ રતન બત્તીની મેશ અપ પૂરતી

(૬) રાજન ૨૫ રતન અગસીનુ તેલ (ઉકાળેતું) ૫૦ રતન રાજનનો સાથુ ૫ રતન, અગસીનુ તેલ (સદજ ઉકાળેતું) ૩ રતન, બત્તીની મેશ અપ પૂરતી

(૭) રાજન ૨૫ રતન, અગસીનુ તેલ (ઉકાળેતું) ૫૦ રતન, રાજનનો સાથુ ૫ રતન બત્તીની મેશ અપ પૂરતી

(૮) રાજન ૨૫ રતન, રોઝીન ઓઇલ ૫૦ રતન અગસીનુ તેલ (ઉકાળેતું) ૫૦ રતન, રાજનનો સાથુ ૩ રતન અળસીનુ તેલ (સદજ ઉકાળેતું) ૭ રતન, બત્તીની મેશ અપ પૂરતી

(૯) રાજન ૫૦ રતન રોઝીન ઓઇલ ૫૦ રતન, અગસીનુ તેલ (ઉકાળેતું) ૫૦ રતન રાજનનો સાથુ ૫ રતન અગસીનુ તેલ (સદજ ઉકાળેતું) ૬ રતન બત્તીની મેશ અપ પૂરતી

(૧૦) રાજન ૨૫ રતન રોઝીન ઓઇલ ૫૦ રતન અળસીનુ તેલ (ઉકાળેતું) ૫૦ રતન રાજનનો સાથુ ૩ રતન બત્તીની મેશ અપ પૂરતી

(૧૧) પેરેફિન ૨૫ રતન રાજન ૪૫ રતન બત્તીની મેશ ૧૫ રતન પીળા સાથુ ૩ રતન

(૧૨) આરથી પાચ ગેલન તેલ રહે એનડી મોગી લોઢાની કઢાઇમા છ ક્વાર્ટ અળસીનુ તેલ નાખી ત્યા સુધી ઉકાળો કે નીકળતી વગગ સગી હોઢે આવેગા સાવ ચેતી ફરક કઢાઇને ચુના પરથી ઉતારી બાષ, તેતને ત્યા લગી સળગવા દો કે જ્યારે એક ટીપુ લઈ ઠંડુ ખાત્તા અર્ધા ઈંચ જેટલો લામે તાર પથદા થઈ જાય એ વેગા કઢાઈ પર ઢાંચુ વાસી દો જેથી આગ ઓળવાઈ જાય પછી તેમાનુ શીશુ સમી જાય ત્યા લગી હનારી તેમા છ રતન નાજન નાખી, જ્યારે તે ઓગળી જાય કે પછી ૧૩ રતન સુકા સાથુની કાતરીઓ નાખી ખૂબ દતાવો હેન્ટે ફરી કઢાઇને ચુના પર સુકી ઉકાળીને ઉતારી વેા આ મુજબ શાદી થઈ હવે એમા—

પુત્રીયત ૭૫ ૫ ઔસ, ખનિજ ખતીની મેશ ૪ રતન, સાધારણ ખતીની મેશ ૩ રતન, નાખી, ખૂન મેશીને ઘુટો

(૧૩) ખાલસમ કાપાઈયા ૯ ઔસ, ખતીની મેશ ૩ ઔસ, ખનિજો અથવા પુત્રીયત ૭૫ ૧ ફે ઔસ, ખનિજવન રેડ ૩ ઔસ, તરપેન્ડાઈન સાથુ (સુકો) ૩ ઔસ, મુળજીન શાહી (પ્રયોગ) ન મર ૧૦ની ઉપવા પ્રમાણમા.

બધાને મેશી ખૂન ઘુટો

(૧૪) ખાલસમ કાપાઈયા ૩૨ ઔસ, ખતીની મેશ ૧૨ ઔસ, પેરિસ ૭૫ ૫ ઔસ, ખનિજવન રેડ ૩ ઔસ, રાજનનો સાથુ ૧૨ ઔસ

બધાને ખારીક કમી, ઉપર મુળજી નોખતા પ્રમાણની મુળજીન શાહીમા મેશી ઘુટી લે

(૧૫) ખાલસમ કાપાઈયા ૯ ઔસ, ખતીની મેશ ૩ ઔસ, ખનિજો ૩ ઔસ, પુત્રીયત ૭૫ ૩ ઔસ, ખનિજવન રેડ ૩ ઔસ, પીગો સાથુ ૩ ઔસ

બધાને અત્યંત મારીક ખરન કમી નોખતા પ્રમાણમા મુળજીન શાહી સાથે મેશી ખૂન ઘુટો આ શાહી ઉત્તમ પમિતની યગે લાલ શાહી

(૧) અગતીનું તેન ૮ પાઈન, રાજન ૪ રતન મુકો જાલિન સાથુ ૨ રતન, વનમિ લિયન અથવા કોમ રેડ ૨૦ નોખતા પ્રમાણમા

સાથી પ્રથમ, પહેલા લખ્યું છે તેમ તેલ અને રાજન અને સાથુની મુળજીન શાહી બનાવી લે. પછી તેમા નોખતા-આજા ધે ૧ રગ માટે વધતા આજા-પ્રમાણમા ૨૦ મેશી ખૂન ઘુટો. સહેજે ૨૦ વગર છુટાપવો રહી જશે તો શાહી ખરાય ધશે

(૨) ખાલસમ કાપાઈયા ૧૨ ઔસ, પીગો સાથુ (સુકો) ૩ ઔસ, વનમિલિયન અથવા કોમ રેડ ૨૦ નોખતા પ્રમાણમા

બધાને મેશી, સદાજ ગરમ કરી, ખારીક ખરલ કમી ચો છેવટે મુળજીન શાહીમા મેશી ઘુટો

(૩) વિશેષ રેડ ૪૫ રતન, નિષેધારિક વાનિય ૫૦ રતન, કાપા ૫ રતન

(૪) અગતીનું તેન (મધ્યમ કુકાગેલી પકિતવ) ૬૦ રતન, કાપાઈ ૫ ઔસ, પુત્રીયત ૧૦ રતન, પેરિસ વ્હાઈટ ૧૪ રતન, વનમિ લિયન ૯૪ રતન

૭૫ શાહી

અગતીનું માનું તેન ૧૦૦ ગેલન, રાજન ૨૦ રતન, સાથુ ૧ રતન

તથા મેશી મે કનાક લગી ઉકાળે. આ થયું ૭૫ નાનિસા પછી નીચે પ્રમાણે શાહી બનાવે

૭૫ પારિસ ૫૮ રતન, અગતીનું ઉકાળે તેમ ૧૪ રતન, અગ્રામરીન ૭૫ ૭૨ રતન, પેરિસ વ્હાઈટ ૭ રતન

પીળી શાહી

કોમ ૫૫૦ ૭૫ રતન, નિષેધારિક વાગ નિસ ન મર ૦ ૨૫ રતન, લેડ-મેન્ગેનિઝ કાવર ૨ રતન.

માસિક અટકાવ.

જ્યારે પહેલ માસિકધર્મ રુબેલીલા પોલસ વગર તાલીફે શુભ કરી આવે છે તેવુંના બધા દેવો દુર કરે છે માસિક લાવ નારી રહેઝ વનરપતિની આ બનાવટ ગર્ભવાણી સ્ત્રીએ લખી નહિ શીખીના ૩ દાહ લાખા સમયના અધરા ફેરો માટે રહેઝ બનાવટ ની ૩ ૫ વી પી પી ૩ ૦૩ વધુ

ગર્ભાકુશ દવા ખાઈ લેવાથી છઠ્ઠી સુધી ગર્ભ રહેતો નથી માસિક નિયમિત હુક-શાન રહેત છે ની ૩ ૩૩ વી પી નુ.

દુધાનુપાન કામરી. બામનગર. ૨૦ મુગત એજન્ટ રી, એન. અધર્મ, કલ્યાણી

કસ્ટેડ પાવડર

કસ્ટેડ પાવડર, કસ્ટેડ અને બીજી મીઠી વાનીઓમા વપરાય છે. ને યૂરપ એમેરીકાથી તેમાર આવે છે, જે બેગક મ્હોઘો પડે છે. દિન્દમાય કસ્ટેડ પાવડર બનાવી સકાય છે. હાઈકનમા એની બનાવટ માય સરમ છે. છે વેપારીઓ પોતાના ધધાયે-અને ધરમ-જિવાણીઓ પોતાના કુટુંબિક ઉપયોગાર્થે-એ બનાવે તો એક સારી કમાઈ કરી સકે છે અને બીજા, ખુમ કરકસર.

આ રહ્યા, ત્રણ પ્રયોગો—

૧-આસડટ ૮ ઓંસ, કેર્નફોર ૭ ઓંસ, ફેશર ૧૦ ગ્રેન બનવફળુ' તેલ ૧૨ ટીપા, કંઘી બદામનુ' તેલ ૨૪ ટીપા

નકકર મીઝોને ખુમ ખરલ કરી, પછી તેમા થોડું થોડું તેલ મેળાવી, મિશ્ર કરતા જઈ, ઉપરે વચ્ચાળ કરી લેા

૨-આસડટ ૮ ઓંસ, ચોખાનો થોડ ૮ ઓંસ, ગમ ટુગાકાન્થ ૧૬ ઓંસ, દળદગની મુકી ૨૬ ડામ કંઘી બદામનુ' તેલ ૨૦ ટીપા, બનવફળુ' તેલ ૧૦ ટીપા, નિશુનુ' તેલ ૨૦ ટીપા.

૩-કેર્નફોર ૭ રતલ, આસડટ ૮ રતલ, કંઘી બદામનુ' તેલ ૨૦ ટીપા, મીઠ ચર સેફરન રંગ માટે ખપ પુરવું

WONDERFUL CURE

તુલસીરાજ તેલ: આતમ્બુ ઉત્તમનું, પેદુમા સોને અથવા કુલી જવું, ગાઠ, વાત રોગની અકરીર દવા

જોપરેશનના ઝૂમો, કાપ, દાઝેલા બાગો, યુમડા, દાંત-દર્દ, પાથેરીયા, મોઢા કે છબ પર ફેલાય તો રતિયા મંદાજ કરીમત આઈ આના

M D Prosidha Kavita
160, Manicktola Street, Calcutta

લડુતદાર હલવાઓ

[વિવિધ વાનીમાથી]

અનનસનો હલવો

સારા અનનસ નંગ ત્રણ લાઇ, ઉપગની હાલ અરાગર કાઢી નાખી, બધી આખો પણ કાળજીપુરક કાઢી નાખી. પછી એ અનનસના વચન જેટલીજ ખાડ લઇ છુદી રાખી અને અનનસને ઊડી થાવીમા મુકી બરોબર ખમણી નાખી, અંદરનો જાડો કાઢો તથા બીજ કાઢો લેવા અને રસ હોય તે રહેવા દેવો પછી કલાઈવાળા વાસણમા તે ખમણેલા અનનસ, ખાડ તથા ઘી ડા તોવા અને પાણી ૭ તોવા નાખી, યુવા ઉપર મુકો. જ્યારે થઈ રવા આવે ત્યારે તેમા યુવાનજળ ચાગ તાના રુગચા જેટલું નાખી, યુવા પરથી ઉતારી લઇ તેમાં છુદેલી એલચી તોપો અડધો અને વાટવું બનવફળ તોપો ૬ મેળવી, ઘી મા માખણ સગાડેલા ખૂ-આમા તે દનવો નાખી ઘી મા માખણ સગાડેલા દાસીયા વડે પોણા ઈંચ જાડો થર ચાપી લેવો સદજ દરે ત્યારે કટકા કાપી, ખૂ-આમાથી ઉપાડી લેવા

દુધનો હલવો

લેંસનું ચોખ્ખું દુધ સાત રતલ લઈ, પછી એ આનીકાર ફેશર સેકોને ખારીક વાગી, નાટાક દૂધમા બરાબર મેળવી દેવી પછી જંડુ દુધ કલાઈવાળા વાસણમા ભરી યુધે ચઢાવી તળિયે સઢજે બજે નહિ તેમ દબાવ્યા કરવું. જ્યારે દુધ ઘાટું થાય ત્યારે તેમા ફેશરમાલુ દુધ મેળવી, ૧૧ રતન ખાડ નાખી, દુધને હલાવ્યા કરવું. જ્યારે તે સગ-ભગ માપા જેવું થઇ જાય ત્યારે, સઢજ કઠણ થવા આવે તે પછી-વધારે કઠણ કરવું નહિ, નિકર દલવો સારો યશે નહિ-ચુલા પરથી ઉતારી લઇ, જોખરા એલચીમાલુ ૧ તોવો

(અને તે ધરણ હોય તો પિત્તા આગળી વચ્ચરક મેવા પાણી ઉમેરી સકાય છે) નાખી, નાની કમરોટમાં ધી જગાડી હલવો નાખી, થાપી દેવો પછી બીજો દહાડો કટકા કાપીને ઉપાડી લેવા.

માલીમનો હલવો

પ્રથમ ઘઉંનું તાઝું-સુકાયા ચિનાનું-દુધ (નિશારતો) ૩૫ તોલા સહ, એ રતલ પાણી મેગરી એક વાસણમાં રાખી મુકવું. પછી સાકા નણ રતલ ખાંડ સહ, દોઢ રતલ ડાઝ પાણી સાથે કસણમાં વાસણમાં મુકી ગુણે ચઢાવો એ પછી બીજું દોઢ રતલ પાણી સહ, તેમાં ૧૫ તોલા બેસનું તાઝું ચોખ્ખું ફમ નાખી, ઉપલી ખાંડની આસપોમાં શીણ આપે ત્યારે કુધરાળા પાણીમાંના થોડો સાથ તેમાં નાખવો અને જે મેલ આસપો ઉપર જામવા સાથે તેને ચમચા વડે કાઢી ચેલો એમ થોડી થોડી વારે ઉપર મુજબ કુધરાણું પાણી નાખતા જમ, જણા મેલ કાઢી લેવો ઉપરે આસપોમે જાળા સહ ફરી વાર ગુણે ચઢાવી એક માણસે સદજ પથ અમકયા ચિતા અમચ વડે તે દવાવ્યાજ કરી અને બીજા માણસે ચેલા ધડેના કુધ (નિશારત) વાનું મિથાનુ બરાબર મેગરીને આતા આલા જે-જુ પાચ પાચ મિનિટને અતરે આસપોમાં નાખતા જવું, જગી એ દરમિયાન બીજા ચુલા પર ચોખ્ખું ધો પક તોલા આરા વાસણમાં મુકી જીગળાની સહ-વધુ કકડાવતું નદિ-જુડું રાખવું જ્યારે ઉપર મુજબ આસપોમાં નિશારતાવાળી મેગરણી એક એક ખામો કરી આપી મેગરી મુકાય કે અડધુ ધો આસપોમાં નાખો કેવું અને આસપોનાળી મેગરણીને તે એક માણસે અટકાવ ચિતા દલાવ્યાજ કરી પછી ફરી વાર એક એક ખામો કરી બાકાની નિશારતાવાળી મેગરણી મેગરી, ઉપરે નાકીનું ધી નાખી, હલવો.

ત્યાર થયો કે નહિ તે જાણવ માટે સદજ હવેલો દાખમાં સહ, બોગી બદલી આગળીની ચપડી વડે દવાવો જોડી અને તે કસાકને પાણી ઉપરથી આવે તો હલવો તેણ સમજવો. જે ઉપર નહિ તો કાચો જાણવો અને જરૂર થકા-યા કરવો, પણ બગીને લાત ન થાય તેવું પાન રાખવું. પછી હલવો ત્યાર થતા કમરોટમાં કાઢી, તલેલા વડે ઉપર તળે કરતા મરતા ધુવ મરડયા કરવો પછી ધો લગાડેલા પગિયા ઉપર કાગળથી અદજ જાડો થર થાપી ચોરીસ કલાક રહેવા દેવો. બીજો દહાડો મોઝા મોરમ કટકા કાપી, ઉપર પિરતા, જાદામ થા જાવનિની કાતરીઓ બામરાવો રી રી થમે તો હલવો ત્યાર થાય તે વેળા તેમાં તથા નાના ચમચા બરી વેળીલા, નરગીલા ચુનાવડું એને-સ પણ મેગરી સકાળે.

અંજીરનો હલવો

તાજા હોયેલા અંજીર એક ચતુર લાઈ, તેમાં સમમ ૧ રતલ ખાંડ નાખી, જૂવ જામડીને એક પાણી માપડો રહેતા દેવો નદિ પછી કસણમાં વાસણમાં નાખી, દાઝા કાઢી ચુલા પર મુકી સદજ જોડા આવે ૧ તરલ બોતીને અમચ વડે દવાવો દેવું એમ અસરનવાર દવાવતા રી, અંજીરના બીજા છુગ પડતા જાય તે કાઢતા જમ, સદજ થઈ થાય કે ધી પાચ તોલા નાખી ધૂંમણું વધારે થઈ થતા ચુનાવજગ ડાઝ નોખા નાખી, તે જગી રહે કે છુડેની એવયો નોનો ૩ અને જવડવ તે વેળા ૧ નાખી ઉતારી લાઈ, ધો લગાડેલા વાસણમાં ૧ હવ જાડો થર થાપો દેવો અને બીજો દહાડો કટકા કાપી ચેલા ફેરીનિર હલવો.

સાને જાળ રી મગી રેરી વર્મ, મરતા કટકા ફરી જે રતલ મેલા પછી તેને કાચની બરખીમાં ખરી ફર આવી રહે તેવું પાણી

અગરબત્તી

લોખા ૮ તોલા કપુર ૧ તોલો સફેદ
સદનને ભુકો ૨ તોલા શક્તી શોરો ૧
તોનો ધુપી લાઠી ૫ તોલા, લાઠાના
કાલસા ૨ તોલા, તજ ૧ તોનો, જ્યેષ્ઠ
તેન આ પાણી થોડુંક

બધી નકકર ઓગોને બારીક પાટી તેમા
જ્યેષ્ઠ તેલ અને પાણી હોમેરી, અગર ન
તાઓ બનાવો

આંખ-મિન્દુ

ઝીંક સફેદ ૪ ગ્રેન યુલા ૧૦૦ ૧ ઓસ
નુનાબજળમા ઝીંક સફેદ ગોગાસી લો
આ દના આખમા નાખરાથી આખા
લાલ રા, જળ ૫ દુર થાય છે

હિની વસ્ત્ર-૧૬૬

લો ૧૨૦૦ રાગી મુન્ના તે ૧૨૦૦
ખાનુ જાડે તેમ ન થાય તે માટે આ
તેન મુન્નેનેમા ખૂબ રપરાન કે કાઠાઓમા
એ તેન સદા ૭ ટી દો બસ હવે જ્યાં નથી
એ તેન નાસ કાઠમ રહ્યો ત્યાં નથી જળો
પડ્યો નહિ

તરેન્દાન તેલ ૧૦ રતન કપુર ૧૩
રતન

કપુરને તરેન્દાનમા ઓગાસી નો

કુખલિયતની દના

નેટ્રમ મ્યુર (૦X) ૧૦૦ ગ્રેન નેટ્રમ સલ્ફ
(૦X) ૧૦૦ ગ્રેન ફેલ્સર ક્ષાર (૦X) ૧૦૦ ગ્રેન
નણેને મેગરી પાચ પાચ ગ્રેનના પડીકા
બનાવો લો

દરે જમણુ પહેતા તથા પછી તેમજ
રાત્રે સુતી વેગા અંકેક પડીકુ દવા હંભ પર
મુકી ગઈ જવી

કમળાની દવા

અવેડાના મુગની ભુકી ૧ તોલો, ખીજ
ડાની છાલની ભુકી ૧ તોલો

બેકેને મેળવી લો

માયા ૩ તોલો ભુકી ઝાસ સાથે

ખૂજલી માટે તેલ

કાપરેલ તેલ ૧૦ તોલા, ગધકનો તેજાળ
૩ તોલો

તેનમા તેજાળ મેગરી ખૂજલી થતી હોય
ત્યા લગાડો

ચિદરાના મસા કાઢવા

ગધક ૧ તોલો ગિતસરીના ૨ તોલા,
પાણી ૩ તોલા

મધાને મેળવી, ચિદરા પર જ્યાં મસા
હોય ત્યાં લગાડો ચાર પાચ દહાડામા મસા
નીકળી જશે

તાકતની દવા

કાચના ખીજ, ગજોનુ સાવ, ગોખર
સાલમ મુસલી, સફેદ મુસલી આમળા અને
સાકર દરેક ૨૫ તોલા

બધાની બારીક ભુકી કરી, વજન કરીને
મેળવો અને સવાર સાજ ૩ તોલો ભુકી
ખાડ મેળવેલા કુખ સાથે કાકો થોડાકજ
દહાડામા નળવાઇ જતી રહી તાકતના
ચિન્હો દેખાવા માડશે

કતમજન

માયા ૪ તોલા, સફેદ કાચો ૨ તોલા,
ખાજેનું મોરચુ ૧ તોનો, નકાના એલમી
લાણુ ૩ તોલો, બાજેલી કટકડી ૩ તોલો,

નવધન ૩ તોનો, અકરકરો ૨ તોનો, તેજ-
પાલ ૩ તોનો, હીરાકસી ૩ તોનો, ઇન્દ્રાવજ્યુની
૭૬ ૩ તોનો, મોઢાની ૭૫ ૧ તોનો

ખખાને ખારીક વાટી, રીંધીઓખા વરી
લો ઉગડા હંતમંજન બનગ

નકલી ‘આસો’ પૌલિશ

નમક ૫ ઓસ, ફટકડી ૫ ઓસ કોમ
મોઢ દારકર ૩ ઓસ ફેરીક કોઠાસાપડ ૨
ઓસ, ઇન્દ્રુમોરિવસ અર્ધ (માગી) ૫ ઓસ,
પાણી ૩ મેલન, મીઠું તેલ ૧૦ ઓસ

પ્રથમની આર દસઓને પાણીમાં ઓગળાવી
લઈ, પછી માડી અને તેલ મેળવે

તાંબા રિસા અને બીજા ધાતુઓ માટેનું
આ પ્રવાહી પૌલિશ આસો જેવું બનશે

નાકના કીડાની દવા

તર્પેન્ટાઇન તેલ ૨૩ તોનો, એસિડ
કાર્બોનિક ૫ ટીપા

નાખા ગીપા નાખરાથી તેમાંના કીડા
મરી જાય છે તેમજ પીનસ ગંગ મટાડે છે.

પ્રમેહની દવા

કુવારપાહાનો મર ૨ તોનો શેકતો
કલમી મોરો ૧ તોનો

કુવારપાહાના મગમા કલમી મોરો ઉમે
રના, પ્રવાહી થઈ જશે તસ દસ તૈયાર છે.

બહુબલેક શાહી

ફર્માયર્ન સફેદ ૨ ઓસ મોરથુથ ૧
ઓસ મેથિલિ ૧ બુ ૨ગ ૨ ઓસ, બાવ
ળનો ગુદર ૨ ઓસ ફટકડી ૧ ઓસ,
પાણી ૧૦ રતન

પ્રથમ આયર્ન સફેદ અને મોરથુથને
પાણીમાં નાખી, બીજી આયે પોણા કલાક
લગી પકાવે પછી તેમાં ૨ગ સિવાની બાકીની

ચીજો મેળવી, તે બધી ઓગળી જાય ત્યારે
તેમાં ૨ગ ઉમેરી, પછી માડી ૧ ચુલા પરથી
ઉતારી લઈ, બધ વાકુલ્યમાં પંદર દહાડા લગી
ઠરવા રો છેવટે આળી મેતાં, ઉગા બહુબલેક
શાહી બનશે

૨-૬૨૬ યદેઝ અને આમળા તણે
આર આર તોવા, માવા ૨ તોલા લેખડનું
ચુર્ણ ૨ તોના, હીરાકસી ૪ તોલા, કાર્બોનિક
એસિડ ૫ ગ્રામના તેજાળ થોડાક ટીપા,
બુ ૨ગ બધ પુરતા પ્રમાણમાં, પાણી ૪ રતન

નિશા અને માવાને અધકચરા વાટી,
થોડાક કલાક લગી પાણીમાં પકાળી રાખે
પછી તેમાં લેખડનું ચુર્ણ ઉમેરી, ચુલે
અડાડી અદિ લગી પકાવે કે માત્ર અડી
રતન જેટલું પાણી બાકી રહે હવે તેમાં
હીરાકસી ઉમેરી, તે ઓગળી જાય પછી
થોડીક મિનિટ લગી પકાવી ચુલા પરથી
ઉતારી મો અને શાહી ઠંડી પડે ત્યારે તેને
માગી લઈ, તેમાં કાર્બોનિક એસિડ ૫ ગ્રામના
તેજાળ અને બુ ૨ગ મેળવી શાહીને થોડાક
દહાડા લગી ઠરવા રો છેવટે તળિયે જે
તતજ મેલી હોય તેને રહેવા દઈ, ઉપરથી
નિયરી શાહી કાઢી લઈ, વાપરે

૩-૬૨૬ ૧ ઓસ, બહેગ ૧ ઓસ
આમળા ૧ ઓસ, માવા ૨ ઓસ, હીરાકસી
૧ ઓસ, બુ ૨ગ ૩ ઓસ પાણી ૩ રતન,
કાર્બોનિક એસિડ ૧૫ ગીપા

બનવાની રીત ઉપર પ્રમ છે

લિજીન રામત

૧-લિજીનો રસ ૩ રતન, ખાડ ૨ રતન,
પાણી ૧ રતન

પાણીમાં ખાડ મેળવી, ચાસણી બનાવી
સો પછી તેમાં લિજીનો રસ ઉમેરી, થોડી
વાર લગી પકાવી, ઇન્ડિયન પદ્મપણાનું ચરબન
તૈયાર થયે ઉતારી, ઠંડુ પાડી લે

૨-સાદી આસણી કે રતલ, સાદટ્ટીક
એસિડ ૧ દ્રામ, એસેસ સેમન ૧૫ ટીપાં,
શરબતનો પીળો રંગ ૧૦ એન.

સાદટ્ટીક એસિડ તથા બીજી ચીજો
આસણીમાં મેળવેા, એટલે શરબત તૈયાર.

વાયુનારાક ગોળીઓ

હીંગ ૧ તોલો, ખુરાસાની વજ ૨ તોલા,
વાવડીંગ ૩ તોલા, સિંધાલુલ્ય ૪ તોલા, નીર
૫ તોલા, સુંઠ ૬ તોલા, મરી ૭ તોલા,
પીપર ૮ તોલા, સાજખાર ૯ તોલા, દરડે
૧૦ તોલા, ચીરાવતા ૧૧ તોલા, અન્નમોદ
૧૨ તોલા.

બધાને બારીક વાટી, સિંજુના રસમાં
ખરલ કરી, ૪-૪ રતીની ગોળીઓ બનાવી લો
માત્રા : કે થી ૨ ગોળીઓ ગરમ પાણી
સાથે.

પેટના દર્દ, વાયુ પિકાર વ ને દાયદો
કરે છે.

વાળા કાઢવાની છુકી

બેરિયમ સલ્ફાઇડ ૧ તોલો, ખડી મારી
૩ તોલા.

બારીક છુકી બનાવી, ગુરૂત વેળા
પાણીમાં મેળવી, લગાડો.

વીંછીના ડંખની દવા

પ્લાઝનો રસ ૪ તોલા, નવશાદર ૨
તોલા

બેઝને મેળવી, વીંછી ડખો દેવા ત્યાં
લગાડો.

સીલ કંઢવાની લાખ

ઉમ્દા લાખ ૨૩ તોલા, રાજત ૭૩
તોલા, લાલ ઇંટની બારીક વરત્રગાળ છુકી
૫ તોલા.

પ્રથમ લાખ અને રાજતને એક વાસણમાં
પીગળાવી લો. પછી તેમાં ઇંટની છુકી મેળવી,
એકજી કરી, ઠારી લો

સુરમો

ફટકડી ૫ તોલા, ગાયતુ' થી ૨૩ તોલા,
સાકર ૨૩ તોલા.

લોટાના એક સાદ તવામાં થી અને
ફટકડી નાખી, યુએ ચલાવેા. થોડીક વારમાં
દવામાં આગ લાકડી ઉડે. તેને બળા જવા
દો અને જ્યારે તેમાંની ચિકાસા જતી રહે
ત્યારે તેને યુલા પરથી ઉતારીને ઠંડી પાડી,
પછી સાકર સહિત ખુબ ખરલ કરી લો.

આ સુરમો મીરાના સુરમા જેવા યુજો
ધરાવે છે.

સેલ્યુલોઈડ-સિમિન્ટ

અપળા લાખ ૧ તોલો, રિપરિટ ૩મર
૧ તોલો, અલકાહલ ૪ તોલા.

લાખને અલકાહલ અને રિપરિટમાં બોળ-
જાતી લો.

હાયડ્રોજન પરઓક્સાઇડ

પ્રથમ હાયડ્રોક્લોરીક એસિડને બેરિયમ
ડિઓક્સાઇડના સંસર્ગમાં એટલા પ્રમાણમાં
લાવવરમાં આવે છે કે તેજાળ લગભગ નિર્જંજ
ચક્ર નવ. પછી તે મિશ્રણમાં *Baryta*
Water મેળવતાં સહે પદાર્થ તળિયે જીર
મેસે છે. એ પદાર્થ હાયડ્રોજન બેરિયમ ડિઓ-
ક્સાઇડ છે.

દવે એ પદાર્થને ખુબ ઘોષ, મંધકના
તેજાળના મિશ્રણ (૧ ભાગ તેજાળ ને ૫ ભાગ
પાણી)માં એટલા પ્રમાણમાં મેળવે છે કે
મિશ્રણની તેજાળની અસર લગભગ નિર્જંજ
ચક્ર નવ. પછી તળિયે મેસેના પદાર્થને જુદો
કાઢી, પ્રવાહીને ગાળી લે છે. એજ હાયડ્રોજન
પરઓક્સાઇડ.

આપ શા માટે બેકાર છો?

જો તમે આ વર્તમાન લઘુર્ધી તપાસે બધી વિશયની વસ્તુઓ મોટી થઇ નહીં છે સ્વદેશી નીતીથી વિશયની વસ્તુઓ બનાવી આ લાથી લાભ ઉઠાવવા માટે છે અને (૧) અમેરીકાના બેકારોની માફક બગીચા અને કામગીરી માટે ફક્ત રૂપાણી મદદથી વનર મુળથી રૂપિયા ઉઠાવવા દેખતા હોય, (૨) યુરોપી તે કૃષિના સરનામાંથી, જે તપી નથી વસ્તુઓના નમુના મળે મોઢે છે, (૩) અમેરિકાની તે કૃષિને પતો, જે ફક્ત એક ધર લખવાથી સરનામી દરેક ચીજ મળવાનું દેખાતું બતાવી દે છે, (૪) રૂ. ૨૫૦ થી ૫૦૦ સુધીની મુગીના કારખાના લખાવવા અગિયું પુરેપુરું વિવરણ કે જેનાની ૧૦ થી રૂ. ૩૦૦ માસિક કમાઈ રાકાય છે, (૫) ઉત્કાશ તેમજ નિપાતાની તાલ આલુમાય અને ચેર બેઠા એન્જીની લેવાના કથાયો ને દેખાઈએ, (૬) સ્વદેશી નીતીથી વિશયની વસ્તુઓ બનાવવી, (૭) રૂ. ૪૦૦ તોલા રીઝ કીમતની કદવાય છે તે 'બીનકીન' આપણા દેશમાં પધરા કરવી, (૮) બારતને કાર્ય આપ વિદેશમાં મોટી, રૂપિયા કમાવવા બંધતા હોતો આ પ્રવૃત્તિને અવરજ મળાડીને નાથો જ્યાના સિવાય બીજા કોઈએ એવા દુનિયા, ઉદ્યોગ આમાં લખનામાં આવ્યા છે કે આજ સુધી કોઈના કામગીરીમાં શાજ નાળ્યા નથી અને તેનાથી સાધારણ પુરુષવાલા માણસ ચેર બેઠા કારોજ જે રાખે રૂપિયા કમાઈ રાકે છે ૨૫૦ પાસાની પુસ્તકની કીમત રૂ. ૧-૪-૦ (૧ પાસ ખર્ચ ૦ ૬-૦)

૧૦૦ ગણા નફાનો વેપાર

સમારમાં બધા વેપારી કરવા પેટ દવાઓનો બધાપાર પડે લાભવાયક છે બતાવી છે. અત્રી નફો મેળવી રાકાય છે એક પૈસાની કીમતની દવાના બખ્ખે કીયા મળતા જેનામાં આવ્યા છે અમૃતનારા અને સુવાસિ છૂટક માલિકોએ એક એક પેટ દુરખાધી લાખે રૂપિયાની માલો દેલ છે વિશયની પેટ દવાઓ બનાવવાવાળી કુષળીઓ એક એક દવાથી કોટો રૂપિયા કમારી રહી છે જે લખે પણ તેમની પેટે દિન-દુરુશન અમેરિકા, જર્મની, ઉત્કાશની પ્રખ્યાત અને પ્રમિલિ પામેલી પેટ દવાઓના દાખલે રૂપિયા ખરચ કરી માલમ કોલા ૩૦૦ અંગલી અને ખરા દુરખા સરજનાપુર્વક વેર બેઠા રૂપિયા, રીઝે રૂપિયા માલિકની કામગીરી આમદની વેરા કરવા બંધતા હો અને તાની મુગથી આ જમાનાની પ્રચલિત પેટ દવાઓ પોતે બનાવી નદેરાત કરી બોધી કીમતમાં મેચીને માથેનુલર યવાના ઈચ્છુક હો તે આવેજ પેટ દવાઓ અને બારેક વર્ષ નામના પુસ્તકની એક નામ મળાવી કારોબાર ગડ કરી દેવા કારણ સમજ છે કે પછી કદાચિત આ પુસ્તક કોઈ પણ કીમતમાં ન મળી રાકે કીમત રૂ. ૧-૪-૦ (૧ ખર્ચ ૦-૬-૦)

ફક્ત ૫૦ દિવસમાં ઈંગ્લીશ બોલતા શીખો

આ અમારો દારો છે જેને આજ સુધી કોઈ બોટો સાનીય કરી રાકીયો નથી જે પ્રકારે અમેરિકાનાતાઓ પોતાના બાગકોને અમેરિકા બોલતા શીખવાડે છે, અને ૪ વર્ષનો અમેરિક બાગક સાની રીતે અમેરિકા બોલી રાકે છે (એટલે કે તેને અમેરિકાને એક સપ્ત પલ રૂકામાં જઈને શીખવે નથી) તેથી રીતેજ પ્રકૃતિક નિયમાનુસાર અમેરિકા આ ૩૫૦ પાસાનું પુસ્તક લેવાર કરવામાં સફળ થઇ રહ્યા છીએ. પુસ્તક ૧૫૬ ગથી લખવામાં આવ્યું છે કે ૫૦ દિવસમાં સારી રીતે યદ થઇ જાય છે આ પુસ્તકની મદદથી અનેક સી-પુ.યો છોકરાઓ અને છોકરીઓ ૫૦ દિવસમાં અમેરિકાના એક સપ્તથી ધારા પ્રવાહથી બોલતા શીખી ગયા છે 'દેડપાસલે' અને રૂકા દિન-રોકડેઓ આ પુસ્તકને સર્વોત્તમ માન્ય છે

કીમત રૂ. ૧-૮-૦ (૧ ખર્ચ ૦-૬-૦)

મળવાનું દેખાડું:—રસાયન કૃષિ, સંગઠિયા (મિહાન)

[૧] લુઇસ રેનોલ્ટ

આ કમા એક ડાહ્યો બાપ અને હોશ્વાર દીકરાની છે આવા બાપ દીકરાની જોડી મળતી મુશ્કેલ છે ૧૮૯૩ના સાલમા પેરિસ શહેરની બહાર એક પદર વરસના છોકરાએ નાનકડી વર્કશોપ ખોલી હતી તે એન્જનો બનાવવાની આશાએ કામ કરતો હતો તેનું કારખાનું એક પુરાની ન્હાનકડી ગોદામ હતી તેની પાસે ઘોડાંક દુકાનો અને બાપ પુરતું લોડું હતું તેના બે નાના ભાઇઓ તેના મદદ નિશ તરીકે તેને કામમા સાથ આપતા હતા

તેઓ વેચના મારે એન્જનો બનાવતા ન હતા, માત્ર રમવા મારેજ એવી રીતે નખત ગાળના હતા ! તેમને એજ કામમા આનંદ મળતો, અને દરરોજ તેમનો બાપ ત્યા આવી તેઓ શું કરે છે તે જોતો રહેતો

પુત્રને ઉત્તેજન

બાપ પૈસાદાર હતો એન્જનો રિપે તે સહેજ પણ જાણતો ન હતો, પરંતુ તે છોકરાઓના રસાવાથી પુરી ગીતે વાકિફ હતો અને તેમને ફેની કેળવણી આપવી એ પણ તે સારી રીતે જાણતો હતો તેના વડીલ પુત્ર લુઇસ મશિનોમા બેઠક રસ લેતો હતો અને એન્જનો પાઠગી તો તે જાણે ઘેનોજ બની ગયો હતો એટલે બાપે તેને ફાલેન્ નદિ મોકલનાનું નક્કી કર્યું અને તેને એક વર્ષ ગ્રાપ બનાવી અહીં આમ કરીને બાપે સાગિત કર્યું કે તે અરેબીસ દમદમ નાપ હતો પુત્રની ધગથ અને આશાઓની ત કદર કરતો હતો તે પુત્ર પ્રત્યે દિલસોઝી દાખવતો હતો અને તેણે પોતાના પુત્રો પોતાની મેજેની બતાવી બતાવે

આવા બાપો જગતમા ધણાજ થોડા

પ્રમાણમા હોય છે. દીકરાઓ આજે તે કામ તેમને કરવા દેવાની છુટ આપનારો મા-બાપો તો સેંકડે એકાદ જન્મનેજ મળશે, પરંતુ પોતાની મરજી મુજબ, પુત્રની મરજીની લેશ માત્ર પણ પરવાહ કર્યા વિના, ગમે તે કામ કરાવતા તેમને મજબુર કરતા મા-બાપોનો તોટો નથી એવા મા-બાપો પુત્રોની કિલટ અને દોસને તોડી નાખે છે અને તેમને અણગમતું કામ આપી, તેમનું આખું છવન બરબાદ કરી મુકે છે.

ખરી મોટરકાર

લુઇસ રેનોલ્ટ જ્યારે વીસ વર્ષની વયે પહેાચ્યો ત્યારે તેણે પોતાની પહેલી મોટરકાર બનાવી તે તેનાથી એક રૈસ પણ હત્યો. આના પરિણામે તેને ચાર મોટરોના ઓર્ડરો મળ્યા

આ ઓર્ડરો રેણે તેના બાપને બતાવ્યા અને બાપે તેને વધુ ઉત્તેજન આપવા ખાતર આઠ હજાર ફ્રાંક આપી કારખાનું ખોલના મારે મદદ કરી

આ કારખાનું શરૂઆતથીજ વધતું ગયું. ૧૯૧૪ માં એ કારખાનામા અઢાર હજાર માણો કામ કરતા હતા અને તેઓ બધાજ રેનોલ્ટ મોટરકારો બનાવવામાં રોકાતા હતા. રેનોલ્ટ ટેન્કો

સાઠમ દરમિયાન રેનોલ્ટે ટેન્ક બનાવવાની એક યોજના દેવ સરકાર સમક્ષ મુકી, પરંતુ સરકારે તે પ્રમે ધ્યાન આપ્યું નહિ છતાં રેનોલ્ટે નિરાશ નહિ થતાં એકઠો ટેન્કો બનાવી નાખી, અને પડી તેમની એક દેવ સરકારના અમલદારોને બતાવી

અમલદારોએ તેના વખાણ કર્યા અને એકઠો ટેન્કો બનાવી આપવા ઓર્ડર આપ્યો,

અને કેટલી જાનાયે ટેન્કા બનાવી સેકાય એ પ્રયત્ન.

“ટેન્કા તો બની ચુકેલી છે,” રોહટ જાણ આપ્યો. “તમે એક ગલીના ઉપર ટેન્કા લેવા ઇન્કાર કર્યો, ત્યારથી મેં એ એકસો ટેન્કા બનાવવાનો ઓર્ડર આપી પણ દીધો હતો.”

ક્રાંસનો રોહસ રોહસ

આને રોહટ મોરકારો આખા જમતમા ખેલાય છે. પેરિસ શહેરમા ૪૩૦૦ રોહટ કારો ટેકરીએ તરીકે ફરે છે અને તેમાની કેટલીક તો અહિં વર્ષોથી ચાલતી હોવા છતાં આજેય નેવી અને તેરીજ મજબુત છે.

કુંકમા રોહટ ક્રાસનો રોહસ રોહસ છે તેા નોકરોમા તેની લોકપ્રિયતા અપૂર્ણ છે તેવું મહાન કારખાનું ૧૨૦ એકર જેટની જગ્યા રોકે છે.

એ બધું એક કાઢવા બાબ અને હોસ્તાર દીકરાના પ્રતાપે થયું હતું એક બાપે પોતાના દીકરાને ભિત્તેજવા માટે બનાવી આપેલી વર્કશોપે આદત્તી જગત્તર પીમવાથી કરી હતી જો બાપે દીકરાને ભિત્તેજવા આપ્યું ન હોત તો—?

[૨] ટામ મીટન

૧૮૭૫ ના સાલમા બ્રાત્તન શહેરમા ટામ મીટન નામનો એક મજબુત અને સાહસિક એકરો જન્મ્યો હતો.

તે ત્યારે અગરાઈ વર્ષે ત્યારે તેનો બાપ અમેરીકા બાતે વસનાટ કરવા ગયો અને ઇન્ડિયાના પ્રાંતમા તેણે ઘર કહેવા બેલીના કામમા ટામીએ પણ કામ કરવા માણ્યું. પરંતુ ટામી ગામના જીવન કરતા શહેરના જીવનને વધુ પસંદ કરતો હતો એટલે મોટા થતા તેણે રહેવા નોકરી મેળવી.

તે પ્રજાજ મહેનતુ હતો અને સખત

કામથી કદી પણ ગમરાતો નહોતાથી તે મેનેજરના પદે પહોંચ્યો.

ત્યારે મજદૂરોના દુસ્તરો ચર્ચા ત્યારે મેનેજર કાયરેક્ટર ટામ મીટનનેજ. મજદૂરો સાથે સમાધાની કરવાનું કામ સોંપતો. શરૂઆતમા તેણે ટૂંક યુનિયનો સાથે બાથ બીડી પરંતુ વખત જતા તેને વાણ્યું કે કોઈ પણ વેપારી સરેયાએ પોતાના મજદૂરો સાથે લડના રહેતું નુકસાનકારક છે.

સહકાર કરો

તેણે મજદૂરો સાથે વડવાને બદલે તેમના સાથે સહકાર કરવા રિચાર્ડ, તેને વિચાર કરતા જણાયું કે મજદૂરોની દડનામ મજબતા અને ન્યાયી વર્તનથી અટકાવી સકાય છે કામ કરાવનારાઓની નબળાઇ અને મજદૂરો સાથે અન્યાય કરનાથી દડતાઓ પાડવામા આવતી હતી.

તેણે પોતાની મોગના અમલમાં સુધી મજદૂરો સાથે સહકાર સાધવાના પગલા લીધા પરિણામે થોડાજ વર્ષોમા ટામ મીટનના કાથ નીચે કામ કરનારા મજદૂરો સને પીન અને દડતાઓ નહિ પાડવા માટે પ્રખ્યાત થઇ ગયા અને એ જગત્તે ટામી મિશનને વ્યવસ્થા આપી.

ટામવેનો અધિકાર

આખા કિવાડેકલા શહેરની ટામવે ઉપર ટામ મીટનને અધિકાર આપ્યો. એ ટામવે એક ખાનગી કંપનીની માલિકી થી હતી કુખીએ એ ટામવે પાણુગ સહ લાખ પીડ ખરચ્યા હોવા છતાં ને દીવાણુ કાઢવાની અણી ઉપર હતી મીટને કળ્લો લીધો તેના આગળ વર્ષે કુખીએ એ દઝાર પોડની ખાટ કરી હતી.

પણ પછી તો ટામ મીટને કળ્લો લીધો.

મજદૂરોની સલા

ફ્લો સેનાંજ તેણે પોતાના તમામ મજદૂરોની એક સલા બોલાવી. ૩૦૦૦ માણસોની એ ગંભીર સલા રાતના બાર વાગે મળી.

"આ કંપનીમાં આપણે બધા જનસભામાં પડ્યા છીએ. હવે આપણે, - તમારે અને મારે, - એમાંથી નીકળવાનું છે," તેણે સલાને સંબોધી કહ્યું. "આ ટ્રામ પદ્ધતિ નિષ્ફળ નીવડી છે તેનાથી તમને કે કોઈને ન્યાય નથી મળ્યો, જનતાને ઉત્તમ સગવડ નથી મળી, અને તમને પગારો પણ આછા મળ્યા છે હવે મને ખાતરી છે કે તમે મારી સાથે યાઓ તો આપણે ટ્રામ પદ્ધતિને ખીલવી શકીએ એ માટે સખત મહેનત કરવી પડશે પણ મને ખાતરી છે કે આપણે - તમારો સહકાર મળે તો - એને ખૂબ પહેાંચી વળીએ તમે મને સાથ આપશો?"

ઉત્સાહ અને સફળતા

એ પછી બધા એકીમતે કામે વળગ્યા તેમણે એક પછી એક મુદ્દાઓ કરવા માંડ્યા.

ટ્રામોના અકસ્માતના પ્રમાણમાં તેમણે પચાસ ટકા ઘટાડો કરી નાખ્યો તે વખતથી ટ્રામોમાં ટાઇ પણ પ્રકાશની હડનાલ પડી નહિ અને ૧૯૨૮માં તો એ કંપનીએ છ લાખ પૌંડ નફો કર્યો.

દસ વર્ષ સુધી સર્વોત્તમ રીતે સંતોષકારક કામ બન્યું કું ના ૧૦ રૂ૧૪ નેહરો એ ટોમ મીટનના માનમાં એક જલ્લો કર્યો હતો. અને દરેક નોકરે કુંપનીનો એક એક શેર ખરીદ્યો. અને તેમણે એ શેરો સા માટે ખરીદ્યા? એટલી સંખ્યામાં શેરો ખરીદ્યાથી કુંપનીનો ફાઇ પણ ડાયરેક્ટર મજદૂરોના વડા, ટોમ મીટનના કામમાં દખલગીરી કરી શકવા પુત્તી સકિત ધરાવો ન સકે!

આજે જગતમાં એજ એક કુંપની છે કે જેનો દરેક નોકર કુંપનીનો શેર હોય છે. નોકરોને પગારો બેર દર વર્ષે દસ ટકા બોનસ અપાય છે.

ઉત્તમ દાખલો.

મિત્રના અને સાહસથી એક માણસ શું કરી શકે છે, એનો દાખલો ટોમ મીટનનું જીવન સફળ રીતે પુરા પાડે છે.

મીટનને મચ્છી પકડવાનો બારે શોખ હતો અને એ જોખને ખાતરજ ૧૯૨૬ના સપ્ટેમ્બર મહીનામાં જ તેનું મવન નિપજ્યું હતું. મચ્છી પકડતાં ખડકો બેરથી પણ સરી પડતાં ટોમ મીટન કુળી ગયો હતો.

ને સાહમિક અને દયાળુ હતો જગજગ ખરીથી જે નહિં થઈ શકે, તે તેણે મિત્ર જાનવાથી કરી બતાવ્યું હતું. તેના જીવનમાંથી આપણે ધણું શીખી શકીએ છીએ.

વેપારીઓને એક ઉમ્મદા તક!

વડોદરા રાજ્ય ડિરેક્ટરી

આ ડિરેક્ટરી વડોદરા રાજ્યમાં નામદાર દીવાન સાહેબના રીઝુ સાથે પહેલ વહેલી બહાર પડેલી છે, જેમાં રાજ્ય સંબંધી અને ગળ્યના વેપાર રોજગાર અને વેપારીઓ વિશે બધી માહિતી આપેલી છે. કુંદમાં વડોદરા રાજ્યનો તે દરેક રીતે રાજ્યવહારી બેગીયો છે વેપારીઓ અને ખરીદ કરી તેમાંથી બેઠતી માહિતી મેળવી શકે છે.

ચિત્રમય મોટા દળદાર પાકા પૃંદાનો અનુપમ ગ્રંથ છે રાજ્યની હોરીઓમાં, તમામ લાપચેરીઓમાં, સંસ્થાઓમાં ખરીદ કરવા તે મંજુર થયેલ છે

કીમત માત્ર રૂ ૪-૦-૦, પોસ્ટેજ રૂ ૦-૮-૦ બજે.:-

વડોદરા રાજ્ય ડિરેક્ટરી પબ્લીશીંગ કું. વડોદરા.

અને કેટલી ઉતાવળે ટેન્કો જનારી સેકાય એ પુછ્યું.

“ટેન્કો તો બની ચુકેલી છે,” રેનોલ્ટ જવાબ આપ્યો. “તમે એક મહીસા કિશ્ટ ટેન્કો લેવા ઇન્કાર કર્યો, ત્યારથી મેં એ એકસો ટેન્કો જનાવવાનો ચોર્સ આપી પણ દીધો હતો.”

ફ્રાંસનો રૅલ્સ રૅલ્સ

આજે રેનોલ્ટ મોગરકારે આખા જગતમાં વેચાય છે પેન્સિ સ્ટેટમાં ૪૩૦૦ રેનોલ્ટ કારો ટેકરીઓ તરીકે ફરે છે અને તેમાંની કેટલીક તો ચલિત વપોથી ચાલતી હોવા છતાં આજેય જેની અને તેનીજ મજબુત છે.

ફ્રાંસના રેનોલ્ટ કાસનો રૅલ્સ રૅલ્સ છે તેના નોકરોમાં તેની લોકપ્રિયતા અપૂર્વ છે તેનું મહાન કારખાનું ૧૨૦ એકર જેટલી જગ્યા રોકે છે.

એ બધું એક કાદવા માંખ ઓહોરવાર દીકરાના પ્રતાપે થયું હતું એક જાગે પોતાના દીકરાને ઉત્તેજવા માટે બતાવી આપેલી વર્કશીપે આટલી જગતને ખીજવણી કરી હતી એ જાગે દીકરાને ઉત્તેજન આપ્યું ન હોત તો —

[૨] ટોમ મીટન

૧૮૭૫ ના સાલમાં બાલ્ટીમોર ગઢેલમાં ટોમ મીટન જામનો એક મજબુત અને સાહસિક છોકરો જન્મ્યો હતો.

તે જવારે અવાગ વર્તેો થયો ત્યારે તેનો બાપ અમેરીકા ખાતે પસવાટ કરવા ગયો અને ઇન્ડિયાના પ્રાતમાં તેણે સર કરેલા ખેતીના કામમાં ટોમીએ પણ કામ કરવા માન્યું પરંતુ ટોમી ગામના છૂવન કરતા સ્ટેરના છૂવનને વધુ પસંદ કરતો હતો એટલે મોટો થતા તેણે રેલ્વેમાં નોકરી મેળવી.

તે ધણેજ મહેનતુ હતો અને સખત

કામથી કદી પણ જવારનો નાં પાવાથી ને મેનેજરના પહે પહોંચ્યો.

જ્યારે મજદૂરોના દુહનડો યના ત્યારે મેનેજર કાપરકટર ટોમ મીટનનેજન મજદૂરો સાથે સમાધાની કરવાનું કામ મોપતો ત્રણ આતમાં તેણે ટૂંક શૂનિયનો સાથે બાથ બીડી પરંતુ વખત જતા તેને વાઝનું કે કોષ પણ વેપારી સંસ્થાએ પોતાના મજદૂરો સાથે ધડા રહેલું વૃક્ષાનકારક છે.

સાહકાર કરે

તેણે મજદૂરો સાથે વડવાને બદલે તેમના સાથે સહકાર કરવા વિચાર્યું, તેને વિચાર કરતા જમ્યાનું કે મજદૂરોની હકતન માન્યતા અને ન્યાયી વર્તનથી અટકાવી સકાય છે કામ કરાવનારાઓની નવગણ અને મજદૂરો સાથે અન્યાય કંવાથી હડતાઓ પાડવામાં આવતી હતી.

તેણે પોતાની ચેજના અમલમાં મુકી મજદૂરો સાથે સહકાર સાધવાના પગલા લીધા પરિણામે થોડાજ વર્ષોમાં ટોમ મીટનના કાથ નીચે કામ કરનારા મજદૂરો સતોષીન બો દડતાથી નહિ પાડવા માટે પ્રખ્યાત થઈ ગયા અને એ જ પ્લાનિએ ૨ મી મિટનને દનતક અર્પા.

ટામવેનો અધિમાર

આખા રિવાડેલ્માં રહેતી ટામવે કિપર ટોમ મીટનને અધિકાર અપાશે એ ટામવે એક ખાતમી કંપનીની માનિષી થી હતી કુખીએ એ ટામવે પાછળ સક લાખ પીડ ખર્ચ્યા હોવા છતાં ને હીસાતુ કાદવાની અણી કિપર હતી મીટને કમરો લીધો તેના આગનું વર્ષ કુખીએ એ હજાર પીડ થી એટ કરી હતી.

પણ પછી નો ટોમ મીટન કમરો લીધો.

આહિરાત માટે એક ઉપયોગી અને ખૂબ નફાવંત સાધન આહિરાત-પોસ્ટરોનું છે. વર્ષો લગી આપણે ત્યાં આહિરાત-પોસ્ટરોનું નામ નહિં જોયું જણાતું હતું. પણ તેનું આગમન થયું.....પણ, તે કાષ્ટ વેપારી માલની આહિરાત માટે નહિં, સિનેમાની ફિલ્મોની આહિરાત માટે! સિનેમા ફિલ્મોના એ આહિરાત-પોસ્ટરોથી કાણુ આજે અણ-જાણુ દરો!

સિનેમાની ફિલ્મોના આહિરાત-પોસ્ટરો પછી હવે વારી આરી છે, ખીન પ્રકારના-પ્રકાર પ્રકારના માલના વેચાણ માટેના-આહિરાત પોસ્ટરોની એના જેમ જેમ તેમને પ્રચાર વધી રહ્યો છે, તેમ તેમ હવે તેમા અવનવી વાતો અને તરફો પણ ઉપજવાઈ રહી છે.

મદારી નગરે એક આહિરાત-પોસ્ટરની યોજના કરતી વેળા ધ્યાનમા રાખવાના મુખ્ય મુદ્દા કંઈક આટલા છે:-

- ૧, તે ખૂબજ આકર્ષક હોય.
- ૨, તે આંખને ગમે તેવું રંગીન અને સચિત્ર હોય.
- ૩, તેનું લખાણ ટુંકુ હોય
- ૪, તેનું લખાણ ખૂબજ સરળ હોય
- ૫, તે યોગ્ય કદનું હોય

એ તો દેખીતું છે કે, જે આહિરાત-પોસ્ટર આકર્ષક નહિં હોય. તેની તરફ કાષ્ટ ગ્રાહીને જોયેય નહિં. પ્રજા તેને જુએ, ખૂબ કાળજીપૂર્વક જુએ, વારંવાર અને ફરી ફરી જુએ તે માટે ઝુરરી છે કે તે આકર્ષક હોય.

અને આકર્ષક એટલે શું? તે આંખને ગમે તેવું રંગીન અને સચિત્ર હોવું જોઈએ. આગળ કાષ્ટ શ્યામન સિત રંગુ ફરી, પ્રજાને આકર્ષી અવરજ સહીએ બીએ, પણ પ્રજાને

એ ચિા ગમતું નથી: તે તેને કાળજીપૂર્વક વારંવાર જોતી નથી, બલકે તેનાથી ટાળા લાગે છે. એટલેજ, એક સફળ આહિરાત-પોસ્ટરની યોજનામાં જોઈએ એ તત્વો આકર્ષકપણું અને મનપસંદગી છે. જ્યાં એ જે તત્વોમાં પુરો સુમેળ હોય ત્યાં આહિરાત-પોસ્ટરના સફળ રચના ઘણું સમજાવી. જ્યાં તે એક નુ હોય, યા એક બરાબર હોય અને ખીજું નહિં હોય તો આહિરાત પોસ્ટર કેવળ રદ ગણા સમજવું તેની પાછળ અર્થાધિક નાણા એવે ગણવા જણાવા.

એ પણ ઝુરરી છે કે આહિરાત-પોસ્ટરોમાં જે લખાણ લખાય તે ખૂબ ટુંકું હોય. યાદ રહે કે, આહિરાત-પોસ્ટરો સામાન્ય દરતપત્રો નથી કે તેને ગજવામાં ઝુરી, ખરે યા ટુકાને જઈ નિરાંતે વાંચવામાં આવે વળી, દર-કાષ્ટને ન એટલી દૂરસત હોય છે કે રસ્તામાં ગમે ત્યાં અને ગમે તે વેળા, જે પાંચ મિનિટ લગી જમા રહી, પોસ્ટરનું લાંબું લય લખાણ વાંચવાની માયાકુટ કરે. આજના પુરમાં એવો નવરો કે દુરસતીએ ખરેખર કોઈજ નથી.

અને જ્યારે લખાણ ટુંકુ હોવું ઝુરરી છે, ત્યારે એ પણ દેખીતું છે કે તે સરળ હોય, જેથી રસ્તે ચાલતાં હરમોહ તેને વાંચી, તરતજ સમજી સકે-કોઈનેય જાણા-કાંય વા જાન-એક સાથે રાખવાની ઝુરરત ન પડે. વસ્તુતઃ એવા મોટા પુસ્તકો કાષ્ટ ગજવામાં રાખી રહતું આજ લગી જણાવુંજ નથી!

છેતરે આવી વારી કદની. પોસ્ટરમાંના લખાણ અને ચિત્રને મુકાબમે તેનું કદ યોગ્ય હોવુંજ જોઈએ. છેતર નદાના યા ખૂબજ મોટા કદના પોસ્ટરો કંઈ સરતા યા વધુ નફાવંત નથી ચતા. મધ્યમતા એજ ઉત્તમ સુત્ર છે.

આ પુસ્તકની ઉત્તમતાના પ્રમાણપત્રો

૧ આ પુસ્તક વડોદરા રાજ્યના પ્રગત
કાલ્ય આનાએ પુસ્તકાલય માટે મળ્યું
છે

૨ આ પુસ્તકનો પહેલો ભાગ વડોદરા
રાજ્યના કેમિસ્ટ્રી ખાતાએ શાળાઓમાં
ધનામ અને પુસ્તકાલયો માટે મળ્યું કર્યો છે

૩ આ પુસ્તકનો બીજો ભાગ વડો
દરા રાજ્યના કેમિસ્ટ્રી ખાતાએ શાળાઓના
અને સાર્વજનિક પુસ્તકાલયો માટે મળ્યું
કર્યો છે

૪ આ પુસ્તકનો પહેલો ભાગ મુખ્ય
ધનામના સરકારી કેમિસ્ટ્રી ખાતાએ પ્રાથ
મિક માધ્યમિક અને ટ્રેડનીંગ સ્કૂલો માં
વિદ્યાર્થીઓની લાયબ્રેરીઓ માટે મળ્યું
કર્યો છે

૫ આ વર્ગે બુજગા ભગમેશ કચ્છ
નર ઉદ્યોગ પ્રદર્શનમાથી આ પુસ્તક
માટે પ્રમાણપત્ર (Certificate) મળ્યું છે

૬ આ પુસ્તકનું આમુખ શ્રી
કચ્છ વેપારી મંડળ પ્રમુખ શ્રી કુમરવી
ધરમશી સપ્ટે લખ્યું છે

૭ આ પુસ્તક નં ૧૧ (અગીઆર)
નકનો અમદાવાદની મુજગત વર્તીકપુનર
મોસાવગીએ ઉત્તેજન માટે ખરીદી છે

૮ આ પુસ્તકના પહેલા ભાગની રૂપ
(પનીસ) કલે વડોદરાના શ્રી પ્રવ્ય
વિદ્યાગમિને ઉત્તેજન માટે ખરીદી છે

૯ આ પુસ્તકના પહેલા ભાગનો
આલુદશ મળેન બીજી મુજગત વડોદરાના
પરિદે સારા પુસ્તકાલયો મળ્યો છે

૧૦ આ પુસ્તકની ઉત્તમતા માટે
અનેક સુપ્રસિદ્ધ આર્માયક પ્રત્યે સારામાં
સારા અભિપ્રાય આપ્યા છે

ધેર બેઠા પૈસા કમાવા

આજેજ મગાવો !

નફાકારક હુન્નરો

ભાગ ૧-૨

વિજ્ઞાનો અને અનુભવીઓએ વખેતા વિવિધ

બરોસાપત્ર હુન્નરોથી લખ્યું પુસ્તક

૫૧૦ પાન ઉગા નકા એકીક માગા

સાંભળી શક સુદર ૭૫૫૫ આ આપ

ગેર-અપ છતાં-

કામત માત્ર ૪ રૂપિયા

(બી પી પી પી રૂપાવ ખર્ચ

૧૦ આના બુદ્ધ)

મગાવવા માટે તમે -

સચાનક શ્રી લક્ષ્મી પુસ્તકમાળા,

પેટા સીનુગન (૧૯૨૨-૨૩)

વધુ ખાત્રી માટે અભિપ્રાયોની પત્રિકા મફત મગાવો

૩૫ જૂગારની પરદેશી બનાવટો

યુ.પી લગાઈ રાજ મતાંત્ર એક તરફ તે ૩૫ જૂગારની પરદેશી બનાવટો આવતી અથવા મળી જાય અને બીજી તરફ દિવસ એવાનો જે માત્ર મળી જાય છે, તેના વાળ દોઢ બમણા થઈ ગયા છે !

આ સુંદરી તક છે. ૩૫ જૂગારને લગતી વિવિધ બનાવટો, જેવી કે : કોલ્ડ ક્રીમ, ક્રીમ જેલી, રોલ, ટોપસેટ પાવડર, લોશન અને મિલ્ક, ટુપ વોશ, દંતમંજન, ટુપ પેન્ટ, પોમેડ, ક્ષિતિયન્ટાઇન, રૂઝ (પ્રવાહી, પાવડર અને મલમના ત્રણે સ્વરૂપો), લાઇમ ન્યુસ ગિસસરીન, સિપરિટક, તરલ અફ્ટર, વાળ કાઠનાર ક્રીમ, પ્રવાહી, બ્લુઓ, સાબુઓ વ., વાળ-ક્રીમ, વાળ-નેક્સ, વાળ-લોશન, વાળ-શેમ્પુ. વાળને મજાદાર બનાવનાર દવા, ટોપસેટ સાબુઓ, બાય સોલ્ટ, નેલ પોલિશ, કલર વ. વ. બનાવવાનો ઉદ્યોગ રાજ કરે અને ટુક સમયમાં તમે મહિને ૧૦૦ થી ૨૦૦ રૂપિયાની આવક મેળવતા થઈ જશો.

કોસ્મેટિક્સ

કિંવા

જાણુગાર-સામગ્રિયો

એકતુલ તે પુનઃ છે, જે તમને ઉપજી બધી બનાવટોના બરા પ્રયોગો બતાવવા ઉપરાંત તે અંગેની પુરેપૂરી સમજણ પણ આપશે.

બીજી અવૃત્તિ ૨૬૬ પ્રયોગો. ૧૦૦ પાના નાડા કાગળ કામત રૂપિયો એક (દિવસમાં સાફું ૮. બ એ આના) [પરદેશ બે સિસિંગ]

દમણાજ તમારા શહેરના છુમેત્રને લાંબી ખરીદી લેા યા પરજાતો ઓર્ડર આપે.

કમર ઓફિસ, મોદામદવાડા, મુરત.

મરવાં ઉછેરનું શિક્ષણ

ખડકીના ગવર્નમેન્ટ જનરલ પોલી ધર્મમાં મરવા બતકાના ઉછેરની તબક્કા મારેનો ટુકો અબ્બાસકમ તથા માસનો છે, જે નનુઆરીની તા. ૧લી થી માર્ચની તા. ૩૧ સુધી અથવા જુલાઈની તા. ૧ સીથી અક્ટોબરની તા. ૩૧મી સુધી અથવા ઓક્ટોબરની તા. ૧થી ડીસેમ્બરની તા. ૩૧ સુધીનો છે. મેનેજરશીપનો પૂરેપૂરો અબ્બાસકમ ૯ માસનો છે, જે દર વરસે જુલાઈની તા. ૧ એ રાજ થાય છે.

જણવાની શી માસિક પાંચ રૂપિયા તથા ભાડા પેટે માસિક બે રૂપિયા લેવામાં આવે છે, પણ મુજબ ઇલાકાના ક્રિટિશ દિવસ ગરીબ વિદ્યાર્થીઓને-જે તેઓ ખરેખર બેદુત માન્યાના પુત્ર છે એવું રેવેન્યુ ઓફિસર અથવા ખેતીવાડી ખાતાના ઓફિસરોનું પ્રમાણપત્ર હાથે તો તેઓ-મઆશી આપવામાં આવે છે.

દરેક સત્રમાં વધુમાં વધુ ૩૦ વિદ્યાર્થીઓ લેવામાં આવે છે બીજા ઇલાકાના વિદ્યાર્થીઓને, મુજબ ઇલાકાના વિદ્યાર્થીઓને દાખલ કર્યા પછી જો ખાલી જગ્યા હશે તોજ લેવામાં આવશે.

૩૦ વિદ્યાર્થીઓ માટે દિંદો ઢગની સગવડવાળું જગ્યાલય છે. ખાધાખોરાકીનો ખર્ચ રૂ. ૧૦ થી ૧૨ આવે છે.

અબ્બાસકમ પુરે ધર્મ પરીક્ષા લેવામાં આવે છે અને જેઓ પાસ થાય છે, તેઓને પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવે છે દરેક વર્ગના પહેલા ચાર વિદ્યાર્થીઓને રૂ. ૫૦, ૪૦, ૩૦ અને ૨૦ના રોકડ ઇનામો આપવામાં આવે છે.

બાગકામની તઅલીમ

ખડકી આગળ ગણેશ ખીલુ કુ એક
'રેપેરીમેન્ટરેશન ખાતે સવાવનામા આવતા
બાગકામના અવધાસકામની શરૂઆત હુન
મહિનાની ૧ ની તારીખથી થઈ માર્ચ ૧૧ થી
તારીખે ખતમ થાય કે સામાન્યતઃ હુન
મહિનાની ૧૫ થી તારીખ સુધી આ વર્ગનો
લાભ લેવા ઇચ્છનારને દાખલ કરી શકાય છે.

અહીં હોડ વાવવા નર્સરી અને બાગની
વ્યવસ્થા કરી હોડને તુકસાન પડેલાડના
જાગ્યા અને રોગોની અગ્રણ્ય કરી કચળી
જાગ્યાથી તથા મુગળા જેવી વગેરે જના
વવા અને મુગોબન માટે બાગકામ બતકા
મરના તથા મઘમાખેના ઉઠેર તથા બધ
બાધવા તથા ખીનને સપાટ બનાવવા રિફે
પણ સામાન્ય પ્રકારની તઅલીમ આપવામા
આવે છે.

મુખ્ય પ્રાન અને રહેનારા રાજ્યના
વિદ્યાર્થીઓ પાસેથી કંઈ પણ શી જેવામા
આવતી નથી બીજા પ્રા ના અને રાજ્યમાંથી
આવના વિદ્યાર્થીઓ પાસેથી મહિને ૩ ૫
શી તરીકે લેવામા આવશે.

શિષ્યવૃત્તિઓ-બાયક અને ગરીબ બેદુત
વિદ્યાર્થીઓને, જુનું મર્યાદિત સખ્યામા મહિને
૩ ૧૦ જેમે શિષ્યવૃત્તિઓ અપવામા આવે
કે વધુમા મળી તે તઅલીમ માટે પણ આ
અવધાસકામ હોઈ તેના વિદ્યાર્થીઓ માટે
મહિને ૩ ૧૫ની જે શિષ્યવૃત્તિઓ રાખવામા
આવી છે.

બગીચ ના મકાનમા શરીર વિદ્યાર્થીઓને
મફત રાખવામા આવે છે બાધ ખર્ચ મહિને
૩ ૧૦ થી ૧૨ થાય છે.

સરની શરૂઆતમા વિદ્યાર્થીઓને ૩ ૫
ડિપોઝીટ તરીકે સુપરિટેન્ડન્ટ એક માર્ક સ
આગળ મુકવા પડશે અવધાસકામ પુરો થતા
આ ડિપોઝીટ પાછી કરામ આવશે.

અને-હવે પછી

ક્રમરના હવે પછીના અકામા આપવા
માટેના ખાસ હુન-નેખાની એક ટુક વારી
આ રહી.

(૧) અગ્રામરીન પુત્ર બનાવ (૨)
કલી નુરે ઉલોગ (-) ફિફ્ટલ દ
બનાવ વિરો (૪) કોકમ ઝાડુ વાવેતર
(૫) કેમિયમનો રોગ હુનરી મહિની
(૬) છાપખાતુ ધધાની સમજૂતી (૭)
તાજાનો રોગ હુનરી વિગતો (૮) દક્તરી
લાહીઓ ડ્રગબધ પ્રોગેજો (૯) રોડા
બનાવવા સખધી (૧૦) નકલી બન બનાવડ
(૧૧) નિખવનો રોગ હુનરી વિગતો (૧૨)
નિથેન નામ-પાળીયા બનાવવા નિ (૧૩)
પતંગ ના ડગ બનાવમે ઉલોગ (૧૪)
પેથા વાવેતર વિરો (૧૫) પાયક દવાઓ
જે ગીઓ છુકાઓ વ બનાવડી (૧૬) પુરત-
બધમણી નકારત હુનર (૧૭) હાવર શી
બનાવડ (૧૮) માટેમકન કિસા નકરી માખબ
બનાવડ વેપાર (૧૯) રાઈ રાવેતર ઉલોગ (૨૦)
લાખ ઉલોગ (૨૧) વનમરિ-ગામ પ્રારંભ
નિઓનો ધધો (૨૨) સુરાખારનો તોગામ બા
પુર (૨૩) મોસ પ્રકાર પ્રકારના સોલ બનાવવા
(૨૪) હાથીનાતી કારીગરી કળા સખધી

આપ બાજે 'ક્રમર'ના શાલક યદ,
આ તેખા લાભ મેગવ

ક્રમરનો ૧૧૬ મો અંક

(ફટલાક સખ્ય લખો)

ગુકોસ-પ્રવાદી ગુકોસની બનાવડ
લોખાન-નેખા ૫૫૮૬ થા બેપાઝ વિરો
નાગરવેવ ધાન રોપણી
રસાયણીક આતરો-ખાસ પ્રોગેજો
સાદર બનાવવાની રીત
એસેટિક એસિડ-બનાવડ ના માદિની
મેસેનિથ-કેમોનમાથી એમેનિથ ના બનાવડ
બાયોકામ દનાઓ-તેની બનાવડ અને
ઉપયોગ અને બીજી ધધ ધધ

દિલરોઝ [જી.સી.સી.]

રેડીઆમ-Isam Bros પ્રીમિનન ૪૦૬

આજાદ

હોઝિયરી

ફેક પ્રમાણના આ એક પ્રદેશમાં થતા
ગુમરાઓ નાના મોટા ઝખ્ખો, ખરજી
દનાજ, ગણપાડુ નાસુર, ભાગદર કદમાજ
ગમોતી, હરમ, મસા, પેંગ વગેરે પર એક
અંગીચી કામ આપે કે દ્વાડમાપ વિના
રામોને મગડી, ગરીર પર તેનું ચિહ્ન મુદ્દા
રેસા દેતી નથી ફેક વગમા એક બાદની
હુર ગાખીજ નેહએ ધામધી ની-ગતુ
નાની તરત બધા ગમામા અન્ને છે

કીમત નાની બાલ્લીનો એક રૂપિયા
મોની બાલ્લીના જે રૂપિયા
(પેરીંગ પોસ્ટલ લુકુ)

મુખર્જી કદમામા મોન એન્ડ—
ગાગદી અખડુલકુદુસા અખડુલ-હેમાન
૧. માડુર દાનર પારો-અલુમદામા

[મુખર્જી મહિ ૧૬ માર્ચ ૧૯૦૫
રીન બેન્ક ની પામે મગી હિફા
રહેમાનબાઈ ની કુમો મગો]

અંગેની મુગી અને બધા
ગ્યારી ચાનતી મી ગુજરાત હોઝિયરી
મીલમા અને ગણદગ- મોજન સ્વેર
કાપ પુન જોનર મદનર મચ્ચાની નરસી,
મિગે વાપરા મુત તથા ઉનનો માન
મે તથા માદી ઝીઝાઈનમા બને છે, અને
પરે ની માનની ખરિદારી કરી સકે છે
લાન મણુવર પ્રાકાષત માન ખગદની
વખતે આજા હોઝિયરી નામ નેશો
અમાગ દારખાનામા જીનીઓ પબુ બને છે]

બદાગમાના ઝોડી પર વગતુ ધ્યાન
આપી ગમીદ મેન્ડ માદફને ક ની પી થી
ગમાના કગમા આવે છે
માન એન્ડ-મુસ્લામ ધર્મ
હેડ ઝોડીસ-૨, કાનુપુર અમદાવાદ
આય-૨, લુખા માર્ક સામે અમદાવાદ

“મુનાદી”નું બોલતું અઠવારિક-મુસ્લિમોનું આદર્શ અખખાર

“મુસ્લિમ-ગુજરાત”

એ પામો	એ આપને—
ખગી ગીતે દાઉ છે;	ખનાયોધી આખખ-કે છે;
એ કામી	ઓ આગેવાન
જોડી ગીતે દાનતુ નથી.	ખનાનગીગધી ખમગદા ખનાયે છે.

એની અનેક કવમી લડતા પશ્ચિમકાન્ડ નીવડી છે
છ વર્ષ દરમિયાન એણે અનેક મુઆવિદ્ હથાગ હેડા પાડ્યા છે

અમા મનદર નજીવીની દાખ, હેનો મ એનો મ મયુ મદો બાગદા માટે મેનુ ખમ
પાનુ, દાની તબીવીય માટે એનો કુનાસ પેર, એની તબીઆગમ વિચરપ મીમઓ,
અના નર દરેત અમનેજો અ એ ની દેખીક મુમીબનો છે

નમુનો મદન મનાયો. માદક બનેા	લરામ મરેસ-ચા-ટપીઆ ખર્ગા-પાય ટપાઆ પદેગ-છ ટપીઆ	રમાપ બાગા તાવાખ નેડ, સુ ર ત.
-------------------------------	---	------------------------------------

તમને કઈ ચીજ જોઈએ છે ?

આ ચીજો 'વાંચી જુઓ અને જોઈતી ચીજ અસલી
અને ચોખ્ખી, છુટક તથા જથ્થાબદ્ધ નીચે
જણાવેલા સરનામૈથી મેળવો.

- યુનાની ને વૈદક ઉપચાર પદ્ધતિમાં વપરાતી છુટી દવાઓ ને જડીબુટીઓ.
- ચાટણુ જોવા કે:—દત્તરીફલ, જવારિશ, ખમીરહ, યાકૃતી વિગેરે.
- પાક (દુધવો),
- ગોળી
- ચુર્ણ,
- અક,
- મુરમા,
- દંતમંજન
- તેલ,
- કેસર,
- જરાસ દધર,
- મલમ
- આખા ને છુટલા ઝૂવેરાન,
- સોના ચાંદીના વસ્ત્ર,
- દરેક જાતના ઉકાળાના પડીકા
- ટિકડી,
- મુરખા,
- શરબત,
- ભરમ
- અતર,
- માણ,
- ફરેરી,
- અગર,
- લોશન,
- સિલાણત,
- અંબર,
- મોખ્યાબ, વગેરે
- રંગદાર મહેંદી

મળવાનું ઠેકાણું:—દવાખાના મુદને સિહત.

રાનીતાલાબ, સુરત.

વર્ષ દશમું

માસ આઠમો

અંક ૧૧૬ મો

ક મ ર

ઓગસ્ટ ૧૯૪૦

— સ્વાસ્થ્ય —

હિન્દ રૂપિયા ત્રણ

બર્મા રૂપિયા સવા ત્રણ

વિદેશ : સિનિંગ ૭

ચિત્રો

દળનાર યત્ર	રૂ. ૫૪૮
ફિલ્ટર યત્ર	૩૦૯
વર્ક-યંત્ર	૩૦૮
સાણુની ફેમ	૩૦૮
સોઝરીઓ બનાવનાર	
યંત્ર	૩૦૧

ખેતી, હુનર અને ઉદ્યોગ

પોક્કા વોટર	૩૦૧
ગિનસરીન	૨૬૪
નાગરમેલના પાન	૨૬૭
મૈગો	

ક કમાળાની યેષ	૩૧૩
શાળા સાદીની બુધા	૩૧૩
ફેમગેઓ માલો	૨૧૩
ફેસીન સોરસ	૩૧૩
કોલેરાની ઓળખો	૩૧૩
ચાલના રાધ ફર કરવા	૩૧૩
જસતનો મલમ	૩૧૩
હુવાબની ઓળખો	૩૧૩

વાકતવી દવો	૩૧૩	ગસામથિક ખાતરો	
તાવની દવા	૩૧૪	કપાસ-ખાતર	૩૧૨
રાજાનો લપાથ	૩૧૪	ધાસ-ખાતર	૩૧૨
રાજાનો મલમ	૩૧૪	જવ-ખાતર	૩૧૨
દ તમ જન	૩૧૪	ત લાકુ-ખાતર	૩૧૨
નકલી મીણુ	૩૧૪	નાગી-ખાતર	૩૧૭
નકલી જીરો	૩૧૪	ફળજાડ-ખાતર	૩૧૨
પેરનો દવા	૩૧૪	ફૂલજાડ નીતર	૩૧૭
ફાસ્ટેન પેનની સાલી	૩૧૪	બયારા-ખાતર	૩૧૨
ખુટ-વારમિશ	૩૧૪	મકાઈ-ખાતર	૩૧૨
મરુર યત્ર	૩૧૪	લોન-ખાતર	૩૧૭
મેડેરીઆની દવા	૩૧૪	સામાન્ય ખાતરો	૩૧૧
ચાલનાની દવા	૩૧૪		
રમર-સ્ક્રિમિન્ટ	૩૧૪		
શરપવેરી ટબેટ	૩૧૪		
સુમિટિંગ એઈલ			

૨૫૭ કસ	૩૧૪	અવંત આકિરાત	૩૨૧
લોદીની ફિલાયનો દવા	૩૧૪	તોરવેત અને ટીમરીંગ	
પ્રવારી ગુમેસ	૩૧૮	સર દેની દીરંગમ	૩૧૭
પોમેડ અને ગિલિ		સોનર્થ તોરવેત	૩૧૮
પન્ટાઇન			

૫૬ ગિલિ-રાધન	૨૬૩	પરસુરણ	
પ્રવારી —	૨૬૨	અભિપ્રાય	૩૨૨
પેમિડ	૨૬૧	પ્રજ્ઞપરો	૩૨૪
માઉથ વૉશ (Mouth Washes)	૨૬૯	મરવા ઉછેરનું દિવાળુ	૩૧૬

શ્રી ૨૬૬

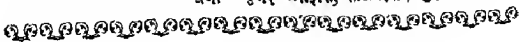
વેપારની ચાવી

ધર્માની મહત્ત્વની ગણનાવા બાદ જ્યેનેના મટે આ પુસ્તક આશિર્વાદ સામાન છે. ધર બેઠા, બીજા ધર્માની રામાયણ કે તપકરી હોવા છતાં, નામની પદર પચ્ચીસ રૂપિયાની પુસ્તકમાં વેપાર કેમ કરવો અને પૈતાની આવક કેમ વધારવી એવી વિગતવાર માહિતી આ પુસ્તકમાં આપાઈ છે. તે ઉપરાંત જુદા જુદા નાના મોટા ૧૧૧ દુકાનર ડ્રોગોની ધાતુ સપ્લાય વિગત એમાં સરળ અને સારી ભાષામાં જણાવેલી હોઈ, પુસ્તક ઘણુંજ ઉપયોગી છે.

અનુક્રમિકા-૧-આખમાં નાખવાનું પાણી. ૨-કાનમાં થતા દર્દ મટાડનાર દવા. ૩-કોઈક કિમ ૪-કોઈક દોઢર ૫-આસી મટાડનાર દવા ૬-સુલકારક છીકડી ૭-ચામડી માટેના પાવડર ૮-નામડીના રોગો દુર કરનાર મધ્યમ ૯-મડાપણુ દુર કરનાર સાડુ ૧૦-જીવાળ લાવનાર પાવડર ૧૧-તાવ મટાડનાર દવા ૧૨ દત્તમજન ૧૩ દેરક ગાતના દર્દ દુર કરનાર ચમકારીક દવા ૧૪-દાતના દર્દ મટાડનાર દવા ૧૫-દાહી બોડવા માટે લગાડવાનું કિમ ૧૬-નાના બાળકોની દવા ૧૭-આટણ માટે મધ્યમ ૧૮ પેન બાથ ૧૯-ખીચ મટાડનાર દવા ૨૦-મોઢામાથી દુર્ગંધ દુર કરનાર દવા ૨૧-લેવેન્ડરનું પાણી ૨૨-લેમોનેડ પાવડર ૨૩-લોહી સુધ્ધ કરનાર દવા ૨૪-વાળ બોળવા માટે પાવડર ૨૫-વાળ ઉગાડનાર દવા ૨૬-વાળ કાઢવાનો પાવડર ૨૭-વાળ કાળા કરનાર કવકુ ૨૮-સોંપુ પાવડર ૨૯-વાળમાં નાખવાનું તેલ ૩૦-લાઈમબુસ અને વિચરીત ૩૧-શીતળા માટેની દવા ૩૨-Bath Powder ૩૩-સપીવા મટાડનાર દવા ૩૪ કાયોલિક સાણુ ૩૫ તાકાતની ગોળીઓ ૩૬-સુગંધીદાર પોમેડ ૩૭-સુગંધીદાર સાણુ ૩૮-બલેડીક પાવડર ૩૯ ને ૪૦-કાળી ને બ્રાઉન છુટ કિમ ૪૧, ૪૨, ૪૩, -મણુ, રોની લાવ ને ડાઉન છુટ પોલિસ ૪૪-રેટલ પોલિસ ૪૫ એક વર્ષ સુધી બનઈ નહિ એવી લાટી ૪૬-અધારના ચળકે એવી સાહી ૪૭ કપડાને પોંદરમૂક બનાવનાર દવા ૪૮-કપડા પર લખવા માટેની સાહી ૪૯ કોપલ વારનિસ ૫૦ કોલસાનું બળતણ બોણુ બને એવી દવા ૫૧-કાચ કે ચીનીના ટુટેલા વાસણ બેડનાર મિશ્રણ ૫૨-ચમકારીક પાવડર ૫૩ ચમકારીક પ્રવાહી ૫૪ ચામડી ગિલ્ટ કરનાર પાવડર ૫૫, ૫૬-પાણુ લખાણ માટેની સાહી ૫૭-બુબ સરતો સાણુ (એક આનાથી પણ બોહાને એક રતવ) ૫૮-ચીજ ગાતનું કાણુ છુટ પોલિસ ૫૯-પ્રવાહી સરસ ૬૦-મૈસવાલાઓ માટે ચમકારીક પ્રવાહી ૬૧-ફરિશ્ચર પોલિસ ૬૨-ફાક્ટેન પેન માટેની જી સાહી ૬૩-મશિનમાં પુરવાનું તેલ ૬૪ માખીએનો નાસ કરનાર કાગળ ૬૫-રેખર રટ્ટમની ૬૬-સાહી ૬૭-સાહીથી લમેલ લખાણુ જુઝાનનાર દવા ૬૮, ૬૯, ૬૯-કાળી, બ્લુ ને લાલ સાહી ૭૦-ધરગદુ સાણુ ૭૧, ૭૨, ૭૩, ૭૪ હેડટાચાક્રી લાલ, લીલી, જી અને વાયોલેટ સાહી ૭૫-કપુરની સુગંધીદાર ટિક્કીઓ ૭૬-કાઈના લેબલ ૭૭ ખરેખર ચિત્રના પોરેટ કાર્ડ ૭૮ મુલાનની સુગંધીદાર ટિક્કીઓ ૭૯-ચમકારિક રસીદો ૮૦ ચમેલીની સુગંધીદાર ટિક્કીઓ ૮૧ નાનુદ રમાલ ૮૨ મડાપાનના બીયા ૮૩, ૮૪, ૮૫, ૮૬, ૮૭-કુપ્પીટીંગ કાળા, જી, લાવ, લીલા અને વાયોલેટ કાર્બન પેપર ૮૮-તેપાર રથપના સિલકાઓ ૮૯-ચતરબી રહેલ ૯૦-ફેસી પચ્ચીસદાર બોક્ષ ૯૧, ૯૨-પુઢાનર મુળધર અને પત્રબ ૯૩ કાળા કાર્બન પેપર (નવી ગાતના) ૯૪-રેચના પત્રકા ૯૫ રેચર રટ્ટમની બનાવેલ ૯૬-રેતીના કાગળ ૯૭ રેસમી રમાલ પર છબી લેલ લાઈટ ૯૮-ફેસી સાદા બોર્ડ ૧૦૦-ગ્રામ અવસરના તેપાર કાર્ડ ૧૦૧-નિત્રા પોરેટ કાર્ડ ૧૦૨ ચિત્રચુકત મુલાદાર ૧૦૩ ૧૦૪, ૧૦૫-કાળા, બ્લુ ને વાયોલેટ કાર્બન પેપર ૧૦૬, ૧૦૭, ૧૦૮, ૧૦૯, -કાળી, ફેચ બ્લુ ને લાલ લાખ ૧૧૦-સુનસાક રમાલ પર છબી ૧૧૧-લેકટોમીઝ અર્થાત હુપીકેટર

૧૦૦ પાના ઇ આઈ પેપર ઉગા કરે ક્રીમત માત્ર અઢી રૂપિયા પોરેટલ બે આના જુદા, (પરદેશ માટેજ સહિત શિલિંગ સાડા ર)

છબો-ફ્રમર ઓડીસ, સોદાગરવાડ, મુરત.

પોમેડ અને પ્રિલિયનટાઈન

આ બેઉ પદાર્થો પલ્ક વાળ-નેવ પેટે વાળની ખુનસુરતી વધારવા માટેજ વપરાય છે. રુણને અંગે એમા ખાસ નોંધવાપાત્ર તત્વ કથા નથી પોમેડ ઘણી દુનકી ભારી ઝીનના બને છે.

૧

પોમેડ

(૧) સફેદ પેટ્રોલિયમ જેની ૧૨ કીલો બળદની ચરબી ૨૦ કીલા, અમેરિકન ચરબી ૩૨ કીલો, ઓઇન મીરમેન (૨મ વિનાયુ) ૧૨૦ ગ્રામ, ઓઇન નિયોમે ૧૬૨ ગ્રામ, ઓઇન સિટ્રોનેલા ૮૦ ગ્રામ

પ્રથમની ત્રણે વસ્તુઓત પીગળાવી લઇ, તેમા મુગધી મેળવેા સારા પ્રકારતુ પોમેડ બનાવવુ હોય તો પ્રથમ ચરબીને ચોડક પાણી અને નમક સાથે ઘુને ચઢાવી, ખુબ ઉકાળી પછી પાણી છુટુ કરી, એસિડ બેન્ઝોઇક અને એસિડ બોરીકના મિશ્રણની એક કપડાની પોટલી બનાવી ચરબીમા નાખી, ૨૪ કલાક લગી રહેવા દેા. એથી ચરબી ખોરી દુનાની ખામી જતી રહેશે પછી ચરબીને ઉકાળી, ૨૫૨૭ થતા વાપરેા

(૨) અમેરિકન ચરબી ૧૫ કીલો, ગાય બળદની ચરબી ૭ કીલો પેટ્રોલિયમ જેની ૩ કીલો ઓઇન જિરેનિયમ ૧૨૩ ગ્રામ, ઓઇન કલવજ ૨૦ ગ્રામ ઓઇન બર્ગેમોટ ૧૦ ગ્રામ, ઓઇન કાસિયા (ચાઇનીઝ) ૫ ગ્રામ, ઇન્ડિયન ઓઇ મરક પોડ (નિવતુ) ૩ ગ્રામ, ઇન્ડિયન ઓઇ બેન્ઝોઇન (નિવતુ) ૧૦ ગ્રામ

(૩) સફેદ પેટ્રોલિયમ જેની ૧૨ કીલો, ગાય બળ ની ચરબી ૨૦ કીલો, અમેરિકન ચરબી ૩૨ કીલો ઓઇન પામરોઝા ૬૦

ગ્રામ, ઓઇન કલવજ ૮૦ ગ્રામ, પીળો ડુંગળેઇતા પ્રમાણમા

(૪) ઝનતુનતુ તેન ૮ ઔસ, ચરબી ૪ ઔસ ગાય બળ ની ચરબી ૮ ઔસ ઓઇન કલવજ ૬૦ ટીપા, ઓઇન નેરોલી ૨૦ ટીપા, ઓઇન લવેન્ડર ૧૦ ટીપા, ઓઇન બર્ગેમોટ ૮૦ ટીપા એસેન્સ મરક ૫૦ ટીપા

(૫) તાઝી ચરબી ૨૫૦ ભાગ, સફેદ મીણુ ૨૫ ભાગ, પેટ્રોલિયમ જેની ૨૦ ભાગ, ઓઇન બર્ગેમોટ ૧૫ ભાગ, ઓઇન લવેન્ડર ૩ ભાગ, ઓઇન જિરેનિયમ ૨ ભાગ, ઓઇન લેમન ૨ ભાગ

(૬) ચરબી ૪ કીલો, ગાય બળદની ચરબી ૧ કીલો, ઓઇન રોઝ ૫ ગ્રામ, ઓઇન જિરેનિયમ ૭ ગ્રામ, ઓઇન બર્ગેમોટ ૧૦ ગ્રામ, ઇન્ડિયન ઓઇ મરક ૫ ગ્રામ, લાલ રંગ કપ ગ્રામ

(૭) ટેગિન (Tegon) ૮ ઔસ, લિક્વિડ પેરેફિન ૨૦ ઔસ, મોયા બીન ઓઇન ૨ ઔસ, અર્ક-પાણી ૭૦ ઔસ, મનપસદ મુગધી ૫૫ પૂરતી

પ્રથમ ટેગિન, પેરેફિન અને તેલને વોટર બાય પર પીગળાવી, પછી તેમા ગરમ કરેલુ અર્ક-પાણી રેડી ખૂબ મિશ્ર કરેા એકરસ થઇ જતા વોટર બાય પરથી ઉતરી લઇ, સુગધી મેળવેા

(૮) સ્પરમેસિટિ ૨ ઔસ, એર ડિયુ તેલ ૪ ઔસ અનકોહન ૪ ઔસ, ઓઇન બર્ગેમોટ ૧ ગ્રામ, ઓઇન નેરોલી ૩૦ ટીપા, ઓઇન કલવજ ૧૦ ટીપા

અનકોહનમા સુગધી તેલો ઉમેરી, પછી સ્પરમેસિટિને વોટર બાય પર પીગળાવી, તેમા એર ડિયુ તેન અને અનકોહન મેળવી, ઉતારીને દહાવ્યા વિનાજ શીતીઓ ભરી લેા

(૯) રપરમેસિટિ ૧ ઓસ પેટ્રાવિયમ ૪ ઓસ, એરડિયુ તેલ ૪ ઓસ, ઓઇલ કાસિયા ૩૦ દીપા, ઓઇલ કલવજ ૧૦ દીપા, ઓઇલ બર્ગેમોટ ૧ ડ્રામ

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

(૧૦) પિનોકાર્પિન ૧ હાયડ્રોક્યુવેરેટ ૧૦ ગ્રેન, બાલસમ પેરે ૩૦ ગ્રેન, પ્રિસિપિટેડ સલ્ફર ૧ ડ્રામ, બેન્ઝોઇક સાઈડ ૧ ઓસ

પિનોકાર્પિનને થોડાક દીપા પાણીમા ઓગળાવી, પછી બધાને ખરલમા નાખી, એકત્ર કરે

(૧૧) એરડિયુ તેન ૮ તોલા, પેટ્રાવિયમ જેની ૨ તોલા, પીથુ મીથુ ૧૩ તોલા, ઓઇલ બર્ગેમોટ અપ પુરતા

મીથુ અને પેટ્રાવિયમ જેનીને વોટર બાથ પર પીગળાવી, તેમા એરડિયુ તેન મેગી, પછી સુગધી ઉમેરે

(૧૨) રપર કાપરેલ તેન ૮ ઓસ, સફેદ મીથુ રફ ઓસ ઓઇલ બર્ગેમોટ ૧૫ દીપા, ઓઇલ હિના ૬ દીપા, આલકાને ૨૮ અપ પુરતા પ્રમાણમા

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

(૧૩) સફેદ મીથુ ૫ તોલા, રપર કાપરેલ તેલ ૩૦ તોલા, ઓઇલ રોઝ જિરે નિલમ ૫ દીપા દી કચર કાર્માઈન અપ પુરતા પ્રમાણમા

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

(૧૪) એરડિયુ તેલ ૮ ઓસ સફેદ મીથુ ૩ ઓસ, ઓરો રોઝ ૫ દીપા, દી કચર ઓસ અપ પુરતા પ્રમાણમા

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

(૧૫) એનહાયોરસ લાનોરિન ૨ ઓસ, પેટ્રાવિયમ જેની ૧૧ ડ્રામ, સિરેસાઇન (Ceresine) ૭૫ ગ્રેન, અર્ડ-પાણી ૧ ઓસ

પ્રથમની ત્રણે ચીજોને વોટર બાથ પર પીગળાવી, એકત્ર કરી, પછી પાણી મેગરો

(૧૬) એરડિયુ તેલ ૮ ઓસ સફેદ મીથુ ૩ ઓસ, ઓરો પોલિનેસ ૫ દીપા, ઓરો રોઝ ૨ દીપા, દી કચર ઓસ અપ પુરતા

બનાવવાની રીત પ્રમાણે અપ ૧૪ મુજબ

(૧૭) કાપરેલ તેન ૨૦ રતન, બેન્ઝોઇન ૧ રતન, કારબુલા વેકસ ૧ રતન, સિરેસાઇન ૧ રતલ, લિકરિડ પેરેશીન ૫ રતલ, મનપસદ સુગધીઓ અપ પુરતી

કાપરેલ તેલમા બેન્ઝોઇન નાખી, બે કલાક લગી વોટર બાથ પર રાખી પછી ગાળી લઇ, આગળથી પીગળાવી રાખેન જીંજી મીથુવાળી મેગવણીમા રડીને મિશ્ર કરે અો સૌથી છેવટે સુગધીઓ ઉમેરે

(૧૮) બાલમતે તેન ૪૦૦ ગ્રામ, બેન્ઝોઇક સાઈડ ૫૫૦ ગ્રામ વ્હાઇટ વેકસ ૫૦ ગ્રામ, કાર્માઈન ૫ ગ્રામ, મેથિલ એસિટોરોહિનોન ૨૦ દીપા, બેન્ઝોઇનડિહાઇડ ૧૦ દીપા, બાલસમ પેરે ૭૦ દીપા

પ્રથમ બાલમતે તેન, અરની તથા મીથુો વોટર બાથ પર પીગળાવી, કપડામાથી ગાળી લઇ, પછી તેમા બાકીની ચીજો ઉમેરે

૨

પ્રવાહી ફિલ્ટ્રેશન

ફિલ્ટ્રેશન માટે પ્રકારના બને છે પ્રવાહી અને પદ

(૧) એરડિયુ તેન ૬ તોલા ટિલસરીન ૬ તોલા, અનહાઇલ ૨૦૦ તોલા, બેન્ઝોઇન ૨ તોલા, ઓઇલ રોઝ થોડાક દીપા

(૨) એરડિયુ તેલ ૨ ઓસ રેન્ડીફાઇડ સિપરિટ ૮ ઓસ, ઓઇલ મેરોલી ૫ દીપા, ઓઇલ રોઝ જિરેનિયમ ૧૦ દીપા, ઓઇલ વર્ગેના ૫ દીપા, ઓઇલ લેમન ૧/૨ ડ્રામ

(૩) અનુવૃત્તિ તેન ૪ ઓસ, વિસરીન ૩ ઓસ, અનકોદન ૩ ઓસ, ઓછન નેરોલી ૨૦ મીપા, ઓછન વર્ગેના ૫ મીપા, ઓછન લેમ ૫૦ મીપા, ઓછન રોઝ જિરેનિયમ ૫ મીપા

(૪) નામ્બ વ્હાલ્મ મિનરન ઓછન ૭૩૬ તોના મીપી બદામનુ તે ૧૫ તોના ઓરડિયુ તેન ૩ તોના પેરાલનગોક્સિમે-ઓછા ઓસિડ ૧૩ તોના, અનકોદન ૫ તોના, માપમદ મુગ રી ૧ તોનો

પ્રથમ અનકોદનગા મુગની ઓ પેન હાગોક્સિમે-ઓછા ઓસિડ એ ગળાની, ૫૪ી તેમા મદામનુ તેન મેગવો હવે ખનિજ તેન અને ઓરડિયુ તેન જુદા વાસણમા મેગરી, ૫૪ી તેનો ૭૫ની મેગનજીગા ઉમેરી, નપુ મદામ લગી કરના હઇ, ગાગી લે

(૫) નિકમિડ પેરેફિન ૬૦૦ ગ્રામ, અન કોદન ૪૦૦ ગ્રામ, એકસ્ટ્રેક્ટ ઓફ હેનિયોટ્રોપ ૫૦ ગ્રામ, એમોગ્લોસ રેનિયેટ્રે પિન ૧ ગ્રામ, વેલિનિ ક્રિસ્ટલ ૧ ગ્રામ

(૬) ગિનસરીન ૪૦ ગ્રામ અનકોદન ૪૦ ગ્રામ, પાણી ૧૬ ભાગ, મનપસદ મુગની ૧ ભાગ

(૭) ઓરડિયુ તેન ૨ ગ્રામ બદામનુ તેન ૪ ઓસ, મનપસદ મુગની ૧૫ મીપા, અનકોદન ૧૩ ઓસ

(૮) ઓરડિયુ તેન ૧ કીનો, અનકોદન (૯૦%) ૧ ગ્રામ, ઓછન વનાન્ગ વનાન્ગ ૫ ગ્રામ, વિનાનોવ ૧૦ ગ્રામ, ટર્ચિનિયોન ૧ ગ્રામ, ઇલકયુઝદ એફ ગમ મે-ઓછા ૩૫ ગ્રામ

બધાને મેગરીને ખૂબ મિશ કરો

(૯) ઓરડિયુ તેન ૧ કીનો અનકોદન (૯૦%) ૧ ગ્રામ, ઓછન રોઝ (ગાનગી) ૨ ગ્રામ, ઓછન જિરેનિયમ ૫ ગ્રામ, જિરેનિયોન ૫ ગ્રામ

(૧૦) ગિનસરીન ૧૦ ભાગ, અનકોદન ૧૦૦ ગ્રામ, ગુનાનગ ૧૦૦ ભાગ

(૧૧) ઓરડિયુ તેન ૬ ભાગ, ગિનસરીન ૬ ભાગ, એસિડ બે-ઓછા ૨ ભાગ, અનકોદન ૨૦૦ ભાગ, મુગની નેઇએ તે નેઇએ તેવા પ્રમાણમા

૩

ઘટ્ટ ઓલિથિયન્ટાઇન

(૧) અનુવૃત્તિ તેન ૧ કીનો, સ્પરમેસિટિ ૩૦૦ ગ્રામ, ઓછન બર્ગેમોટ ૨૫ ગ્રામ, ઓછન કનર ૨૬ ગ્રામ, ઓછન જિરેનિયમ ૧૦ ગ્રામ.

(૨) સ્પરમેસિટિ ૨૫૦ ગ્રામ, બદામનુ તેન ૧૨૫૦ ગ્રામ, ઓછન લેમન ૧૦૦ ગ્રામ બદામનુ તેન અને સ્પરમેસિટિને મેગરી તેમા ઓછન લેમન ગાળી, સહજ ગરમ કરી ફારી લે

(૩) સ્કેફ મીણુ ૬૦ ભાગ, ઓરડિયુ તેન ૧૦ ભાગ એસેન્સ ટ્રીપન રોઝ ૩૦ ભાગ અનકોદન (૯૩%) ૬૦ ભાગ, ગુનાનગ ૭૦ ભાગ

(૪) વાનોનિન ૧ કીનો, નિકમિડ ૦.૫૪૬ પેરેશીન ૩ કીનો સ્કેફ સિરેસાઇન ૫૦૦ ગ્રામ, ઓછન જિરેનિયમ ૧૦૦ ગ્રામ, ઓછન રોઝ (ગાનગી) ૪૦ ગ્રામ, વેલીનોન ૩ ગ્રામ

(૫) ઓરડિયુ તેન ૪ ઓસ, પ્રિથેડ નાડ ૨ ઓસ, વ્હાલ્મ વેક્સ ૨ ગ્રામ, ઓછન બર્ગેમોટ ૨ ગ્રામ, ઓછન લવેન્ડર ૨૦ મીપા

(૬) ચરગી ૪૦ તોના, મીણુ ૪૦ તોના, તનનુ તેન ૪૦ તોના ઓરડિયુ તેન ૨૧ તોના, ટ્રાગાકાન્થ ગુદર ૨૦ તોના

પ્રથમ ચરગી, મીણુ અને તનના તેમને ટ્રાન્સ બાથ પર એકત કરી ૫૪ી તેમા બાકીની ચીજો મેગવો

(૭) એક્ટ પેરેફિન ૯૨૩ તોના, નાડ પેરેફિન ૬ તોના, મુગની ૩ તોના

(અનુસધાન પૃષ્ઠ ૨૮૮ પર)

[૧]

૧૭૭૬માં ગિલસરીનગી શોધ થઇ એનું માન મળે છે એક રૂઝીડીશ રસાયણ શાસ્ત્રી રકીસેને.

એ પછીના પચાસ વર્ષ ગિલસરીનના ઉદ્યોગના ધનિદાસમાં પ્રગતિમય લગી અગ્રય એમ નથી તે વેળા ગિલસરીનો ઉદ્યોગ માત્ર થોડાક જ ઉદ્યોગમાં થતો તેની બનાવ પણ એટલેજ અગ્રે કેવળ નાના પાયા પર અને જૂદી શોધો રીતિરે થતીજ હતી પરંતુ તે પછી વારંવારમાં ઓગણીસમી સદીમાં છેવટના અર્ધા ભાગમાં ગિલસરીનનો ઉદ્યોગ ઝડપભેર વધવા લાગ્યો બનાવટની પદ્ધતિયો પણ નવી નવી શોધોવા લાગી અને આજે ગિલસરીન ઓછામાં ઓછી પાંચ ૭ જુદી જુદી રીતો અનુસાર બનાવાય છે હવે તેનો મુખ્ય ઉદ્યોગ દવાકામમાં થવા ઉપરાંત હાડગોગો બનાવવામાં કપડા રંગના-છાપવામાં ચામડાની બનાવટમાં યંત્રમાં નાખવાના તેન

(અવસથાન પાનુ ૨૯૩૮)

(૮) સેટેદ મીથુ ૫ ભાગ ૨૫૨મેસિગી ૫ ભાગ ફ્રિટ્ઝરિક એસિડ ૧૦ ભાગ લાઇઝ મિનરલ એસિડ ૮૦ ભાગ મનપસદ સુગંધી ૧ ભાગ

પ્રથમ એક વાસણમાં બધા પ્રકારના મીથુ અને ચરગીઓ નાખી વોટર બાય પર મુકી પીગાળાવી અને એ વરમિયાળીના વાસણમાં બધે તેવ નાખી તોય ગરમ કરી નો પછી એ બેઉને મેગની સહજ હકુ પડે સુગંધીગો ઉમેરો.

(૯) વ્હાઇટ મિનરલ એસિડ ૬૭ તોલા પેટ્રોનિયમ ૨૨ તોલા સિલેસાઇન ૧૦ તોલા મનપસદ સુગંધી ૧ તોલા

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

તરીકે અને માટની કાળમાં અને ખીન ઉદ્યોગમાં થાય છે વળી ગેસ મિશ્રણમાં ગિલસરીન અને પાણીનું મિશ્રણ બનાવીને કારવામાં આવે છે

હિન્દમાં દર માસે લગભગ ૨૫૦ ટન ગિલસરીન વપરાય છે જેમાંથી લગભગ ૨૫ ટન નો માત્ર મુખ્યત્વે ખજારમાંજ વેચાય છે આટલી બહોળી અપત છતાં હિન્દમાં ગ્રાં દાન લગી એકે તાલુકા યા મ્હોટું કારખાનું ગિલસરીન બનાવવા માટે ન હતું, એ ખરેખર અત્યંત દિલગીરીની વાત હતી ખાસ કરીને જ્યારે તે બનાવવાના મુખ્ય પદાર્થો જેવેના વનરપતિ તેનો હિન્દમાં પુરુષ પ્રમાણમાં માય છે એનો વિચાર કરાય છે ત્યારે તો આપણા ઉદ્યોગપતિઓની આગી બેષરવાઇ માટે લાગી આવ્યા વિના રહેતું જ નથી આજે જ્યારે ધુરંધ પુનઃખાર લગાડના વધમગ દસાઇ પડ્યું છે, ત્યારે ગિલસરીનના જાવ કુને સુસ્કે વધી રહ્યા છે તે બોલા દશ હમણાજ નંતા મિને ગિલસરીન બનાવવાની શરૂઆત કરી છે જા એ પ્રવાસ હિન્દની બહુ મો અપતો લક્ષમાં નેતા કરી નથી કારણ કેાઇને સુએ તો તે ધોષન જ નકામો વધી વળા સાચુના વધારાના દ્રવમાંથી કેમુય ગિલસરીન કેમગેગી ને સકાય ? પરદેશમાં એવા વધારાના દ્રવ માટે થોડાક મધ્યસ્થ કારખાના છે જેઓ સાચુના કારખાનામાંથી વધતો દ્રવ ખરીદી તેમાંથી ગિલસરીન બનાવે છે કારણ કે દરેકોઇ સાચુના કારખાનાને ગિલસરીન જુદુ પાવના મટેની જામતી અસિદારી વસાવરી અને એ કામ વેરારી ધોરણે કરતુ પોતાનું નથી એટલે અહિના કારખાના જેમ એ દ્રવ ફેડી દે છે નમ ત્યા ફેડી ન હેતા ગિલસરીના મધ્યસ્થ કારખાનાને વેચી દે છે

વર્ષો અગાઉ ગિનસરીનનું એક કારખાનું બીલીમોરામાં શરૂ થયું હતું પરંતુ એક યા બીજા કારણે તે આજે ચાલુ નથી એટલે આજે તે તાતાના એક પેટા-સાહસ મિત્ર બીજું સ્વનન કારખાનું અસ્તિત્વમાં નથી જો કે ઘણા સાહસિક દનનતમંદ દિગ્ગત કરે તે પાસે વાળ રૂપિયાની પુછ રોકી એક સફળ કારખાનું ખોલી સકે છે આ જોઈ પુછમાં નાનું કારખાનું શરૂ કરી સકે છે અથવા ઘણા બાધ કેશિસ કરે તે એક નાની સરખી વિમિટેડ કમ્પની સ્થાપીતે કામ કરી સકાય છે

[૨]

ગિનસરીન વનસ્પતિના તેનો યા ચરખી એમાંથી બને છે તે એક પેટા-પદાર્થ છે અને તેની બનાવટ દરમિયાન નીચળતા બીજા પેટા-પદાર્થથી પુરક બુધ્ધિ છે ફેદી એ સિંડો સાથુ બનાવના કે કાપડને આપવાની કાચ બનાવનામાં વપરાય છે ગીચરીન મીથુનતીઓના બનાવટમાં વપરાય છે અને એલિન વારનિસ, હાપકામની શાહી કે કપડાને વાટરમુક બનાવવામાં બુધ્ધિ છે

વેપારી ધોરણે ગિનસરીનનું કારખાનું ઉદ્ઘાડાય અને માત્ર બેજ પ્રકારે ગિનસરીન બનાવાય તે બસ એક તો, દરેક પ્રકારના વનસ્પતિના તેનોમાંથી અને બીજા સાથુ બનાવતા વધેના દ્રવ્યના મિશ્રણમાંથી વનસ્પતિના લગભગ દરેક જાતના તેલમાંથી ગિનસરીન બને છે, એટલે તે વિષે કાચા માલની ખાસ મોઢાસારી કે તકલીફ જેવું કશુંજ નથી સાથુ બનાવટમાંથી વધેના દ્રવ્ય તો દરકાષ સાથુના કારખાનાવાના પાસેથી પુરીથી સગતામાં મળી સકે છે, કારણ લગભગ દરેક કારખાનાવાના તેને નકામી બચત લેખે ફેકી દે છે એ માટે, એક મધ્યસ્થ સ્થળે કારખાનું ઉદ્ઘાડાય અને આસપાસના વિસ્તારના કારખાનાઓમાંથી વધેના દ્રવ્ય ત્યા લાવી ગિનસ

રીન બનાવાય એવી ગોઠવણ થી જોઈએ પરદેશમાં મીથુનતીઓના કારખાનામાં એ મુજબ ગિનસરીન બનાવાય છે અને કેટલીક વેળા તેના કારખાના પોતે ગિનસરીન ન બનાવતા પોતાની માલની બચત સાથુના કારખાનાવાળાઓ પેઠે મધ્યસ્થ સ્થળેજ મોકલી દે છે અર્થિ પણ એમ શા માટે ન કરાય ?

[૩]

ગિનસરીન બનાવવાની પહેલી અને મુખ્ય રીતિ, રકાવેની શોધ મુજબ, એ છે કે ઝર તુનના તેનનો મુરદારશિગરી સહાયથી સાથુ બનાવતા, તેલમાં જે ફેદી એ સિંડો હોય છે તે સાથુના ઘણા રૂપે છુટું પડી જઇ, બાકીના પ્રવાહીમાં પાણી અને ગિનસરીન બાકી રહે છે એ પ્રવાહીમાંથી પાણી છુટું કરી, ગિનસરીનને શાસ્ત્રીય રીતે ગાળી લેતા એખ્યું ગિનસરીન બને છે પરંતુ હવે એ રીત છેકજ ભુની થઇ ગઇ હોઇ, વ્યવહાર રીતે તદ્દનજ ત્યાગી દેનાઇ છે જે નવી રીતોએ હવે ગિનસરીન બને છે, તે આ રહી —

(૨) — જે તે પ્રકારના તેલ યા ચરખીને વરાળ વડે ૨૦૦° થી ૨૩૦° C ડીગ્રી લગી ગરમ કરી, ગિલ્ક જોર લાઇમનુ મિશ્રણ મેળવતા તેનો સાથુ જેવા પદાર્થ બની બાકીનું મિશ્રણ પ્રવાહી રૂપે છુટું પડી જાય છે એ છૂટા પડેલા પ્રવાહીમાંથી ગિનસરીન છુટું કરના માટે તેને વરાળ વડે ઉકાળતા, તેમાંનું પાણી વરાળ થઇ ઉડી જઇ, એખ્યું ગિનસરીન બાકી રહે છે એ ગિનસરીન દેખાવે અને ગુણે અશુદ્ધ હોઇ, તેને હાડકાના કોલ-સાની સહાય વડે ફિલ્ટર કરવું પડે છે

વ્યવહાર રીતે આ પ્રયોગ પણ, જે કે સફળ થયો છે છતાં ખુબ મોઢો હોઇ, માત્ર ગિનસરીન બનાવવાની એક નેમ માટે કેવળ નકામો છે.

(૩) — આ નવો પ્રયોગ ‘ટવીચવ’નો છે, જે સદાયજીવત પ્રયોગ લેખે વિખ્યાત છે એમાં

સાથી પડેના કૌતિક એસિડો જોનાખન સહિત ગરમ કરી મધકા તેજાનના સમર્થમાં લેવામાં આવે છે. એ સપકોતે પરિવૃત્તિને પાઈ બને છે તેજા પીચન ફિઝિકલ પરી જે તે તેજા વા ચરની જે ઉદગતા પાછી જેટની હીટી પી ગરમી આપી એકે અર્થથી એક પ્રા જેવા પ્રમાણમાં ઉત્તેજા મળાવ્યું પછાય ઉમેગતા *Hydrolysis*ની ક્રિયા શરૂ થાય છે એ પ્રોગમા એક આપી મર છે તે એકે, એ ક્રિયા સમાપ્ત થતા લગભગ ૨૪થી ૪૮ કલાક લાગે સમય લાગે છે એ તે પછી બગત મ્હેતા ફેટો એસિડો પાઈ થાય મેને યથા થાય છે એ તેમ મ્હે એસિડ છુટા પડ્યા પછી પાકીના પ્રાકીમાંથી અગાઉ બનાવેલી સામાન રીન ગિનસરીન જુદુ પાડી લેવા છે

(૪)—આ મોથી રીત કેરળ વરાગની મહત્તની સુતાર છે એક ટાકીમાં તેન મરી ૫૦૦થી ૬૦૦ ફીટી હીટી લગી પાણ અત કરતા તેન ફાગી બાવ છે અને કેપરના પડ પર વજનમાં લગત રેટી એસિડો આરી જલ નયના પડમાં પાણી મેશિત ગિનસરીન રહે છે હવે એ મેકો છુદા કરી ફરો વા વરાગ વડ પાણી વાલી દો જોખમુ ગિનસરીન તૈયાર છે

(૫)—આ પ્રોગ હજુ પુરો જાદિર થતા નથી તે ૧૮૧૪ પી લાકર ન શકારક લાઇ વેગ શોધામે તમે એ જર્મનીમાં અમની રૂપ પછી લાઇ બુકો હવે એમાં તેન વા ચર પીતો સ્ક્રો ઉપોગ થતો નથી માન અમુક વાતરિ એમ અમીર નાણી મ્હેના છે જ્યારે તે ઉમરના હોત તે દરમિયાન તેમાં *Aldehydes* પોતાની સથે બેઠા છે એવા લાગે મેગરના પીનમરીન ને કે એ રિતેના પ્રોગો જર્મનીમાં ૧૮૪૨માં પ્રે ન્યુમર્ગ લાઇ દરમિયાન કોળી બો

લ્યુડેકે અમેરિકામાં પ્રમાણે બીડે એ ૧૨૨ કર્ષા છે એ ૧૨૨ સદજ સદજ મગની આનની રીન શેથી કે અનાન તે ૮૭ પુગતી પ્રમાણમાં આરી નથી હવ મધ વડાર વેગા જર્મની મોજ રીને ૨ મામે લાગ્ય એક હજાર ૮૫ ગિનસરી પાણુ હતુ

(૬)—આ પ્રોગ માન સાચુના વધેના દર માટે છે કા જ કે સામા રીને માન ગિનસરીન બનાવના માટેજ અ રીને કામ કરવા નો અર્થ પરવડી સકે નહિ

પ્રથમ તે વેળા દરને એક ટાકીમાં લરી મુકે છે ત્યાં તેમાં જેવાન સાચુના રજકણ હોય તે તરિરે જલ મેસે છે પછી એ દરને રોવાવના પતરાની પીકીય વા જલ તેમાં નરાગ લખિન કરી ગરમ મ્હે છે એ દરમાં ફારીક સોડાનો અથ સેકે ૪ ટાકી થુ હોવા જાણે નહિ જેને કરતા વધુ હોત તો નયમ તેમાં મધકો તેજા નાણી ફારીક સોડાની અસરને નયમ નિર્ણય કરી લે છે પછી ફારીક સોડાનો અથ ૪ ટાકી જોછો વા વધારે હોત ઉભા સન્નેમોમાં તેમાં રોસિક દુધિક સકેટલુ મિશ્રણ નાણી બાકો રહેવા બધા ફેરી એસિડોને છુટા પાડી દે કે જે લોખડ-મિશ્રિન સાચુના રૂપમાં તાલિન જલ મેમે છે

પછી બાકો રહેવા દરો રૂપ રહે આપી પીજ ટાકીમાં ત્રી જલ ને વાનમુ વેગ માળ લઈ તેમાં મિશ્ર થાતુ પાણી વરાગ રહે ઉરડી મુકે છે એમ થતા ફુડ ગિનસરીન બાકો રહે છે

એ માટેની મેગી મ્હે ૩ ઉદગતા ઉદગતા મિશ્રણ મુગાથ ૩૦થી ૩૫ ૧૮૪ મુકુ જોએ એ વેગા એ ૧૨૨ સેસીરીક એ ૧૧૧ ૨૨૬ હોત છે તે પછી તે ૬૧ વાર નરમ વડે ગરમ કરા માગી નાં મોખમુ ગિનસરીન રી છે

—ક્રમ ૨'ના પડમાં અકમા ૧૧

નાગરવેલનાં પાન

આપણા દેશમાં નાગરવેલના પાનનો ૫૫ રાસ ખૂબ થાય છે હવે તો ગામડાઓમાં પણ જોનો ઉપયોગ થતા લાગ્યો છે અને મુળવાસ તરીકે તો પાને સારું સ્થાન મેળવી લીધું છે પાનની ઊત્પત્તિ ૫ માળમાં, મદ્રા સમાં, મધ્ય પ્રાન્તમાં તેમજ મુંબઈ ૬ નાકામાં પુતા, નાસિક, ધારવાડ, ડેનેરા અને થાણા જિલ્લામાં મોગા પ્રમાણમાં થાય છે કુશળ એડુનો તેમજ માનીઓ પાનની વાડીઓ કરી, તેમાંથી સારી પચદાય મેળવે છે કાઠીઆ વાડમાં ચોરવાડના પાન વખણાય છે ત્યાં નુ દર પાનવાડી છે ચોરવાડમાં કાળીઓની મુખ્ય વસ્તી છે અને ઘણા કાળીઓ પેતાની વાડીઓમાં પાનવેનના રાવેનર કરે છે જુદા જુદા પ્રાન્તોમાં પાનની જુદી જુદી જાતો થાય છે અને તેના આમર તથા રંગ અને રવાદમાં તફાવત રહે છે (૧) મુરી પાન લાલરાશ પડતા પીળાં અને લાખા અણીદાર થાય છે (૨) માડવા પાન પહેળા કાળાદ પડતા પીળા અને તીખાલવાળા રવાદના હોય છે (૩) જગતા પાન લીલા પહેળા તેમજ રાદિષ્ટ થાય છે (૪) મીઠા પાન પણ લીલા, પહેળા તેજળ જગમગ રવાદનાળા થાય છે (૫) જીબ્બો જાતના પાન ઘણા મોટા તેમજ કાળા પડતા લીલા રંગના થાય છે (૬) ચોરવાડી પાન કદમાં ટુંકા, રંગે કાળા પડતા લીલા અને તીખા રવાદનાળા થાય છે કેરનાક પાન જડા અને કેરવાક પાતળા તથા નરમ થાય છે કેરલાક પાન લામો વખત ટકી રહે છે તો કેટલાક જલદીથી સડી જાય છે જુદી જાત પ્રમાણે જુદા જુદા ગુણદોષ રહે છે પાનની વાડી કરના ઇચ્છનારાઓએ ડાડીના ફરતી ખર સાણી ચોરની વાડ કરી વેની જોઈએ પાનવેદ ઘણીજ નાજુક થાય છે અને તે સખત તડકા તથા ગરમ પવન ખમી સડતી નથી ભેજવાળી દવા તેને વધારે માફક આવે છે કાકરા

પત્થર અને રેતીવાળી ઝમીન તેને માફક આવતી નથી પાનવેતને કાળાશ પડતી રાતી ઝમીન વધારે માફક આવે છે જુદા જુદા પ્રાન્તોમાં પાનવાડી એકજ જગ્યાએ ચાતુ રાખવા માટે જુદા જુદા નિયમ છે થાણા જિલ્લામાં અડી વર્ષ લગી રાખવાનો નિયમ છે શિયાળાની નસતુમાં પાનડાડીની શરૂઆત કરવી જોઈએ ઝમીનને સારી એડી, તેમાં રાખ મિશ્રિત ખાતર દર વર્ષે ૭૦ ગાંધાના પ્રમાણમાં નાખનામાં આવે છે અને ૧૦ વાર લાના અને ૫ વાર પહેળા વ્યારાઓ જનારવામાં આવે છે અને ફરતા ૪'૪' ના રસ્તા રાખનામાં આવે છે કે જેથી ચારે તરફ ફરીને પાન જીતારવામાં સગવડતા થાય પાણી પાના માટેના ધોરીઆ ખ્યારાથી જિંઆ બાધવા જોઈએ, કેમકે દર વર્ષે પાન વેવના ક્યારાઓમાં નવી માગીની બરતી કરવામાં આવે છે વૈશાખ જેઠ માસમાં ક્યારાઓના પાળાની બાજુમાં બખમે સરીઆ કરી, તેમાં દોઢ દોઢ ફુગના અંતરે અગધિયાના પીઆ રોપવામાં આવે છે અગધિયો રોપવાથી તેના થડ ઉપર પાનના વેલા મદાવી સકાય છે અને અગધિયાનો ઉપરનો હાથરો પણ વેનાને રક્ષણ આપે છે આવણ માસની શરૂઆતમાં પાનવેનની કનમો અગધિયાના રોપાઓ વચ્ચે વાવવામાં આવે છે જ્યારે વાદળા હોય કે ત્રીણો વરસાદ હોય ત્યારે પાનની કસમો ૬ ઇંચ જીડી વાવવી જોઈએ દરેક ક્યારામાં આશરે ૧૬ કસમો વાવવામાં આવે છે વરસાદ ન હોય ત્યારે વેનાને દર ત્રીજે દિવસે પાણી આપતા રહેતું વેલા જેમ જેમ વધતા જાય તેમ તેમ અગધિયાના થડ પર ચઢાવીને, કેળવી મેવરથી બાધી લેવામાં આવે છે અગધિયો જેમ જેમ વધતો જાય છે તેમ તેમ નીચેની કાળીઓ સોરી નાખવી જોઈએ દર વર્ષે મે માસની અધવચમાં વેનાઓને ઝાડ પરથી જીતારી લેવા અને છેડા તરફના દોઢ

હુના પાન કાઠમ રાખી ખાકીના પાન ઉતારી લેના છેડા તરફનો પાનવાળો ભાગ છુટો રાખીને ખાકીની ડાળીની ગુચળા નળી, અમીનમા દાગી દેવી અને ઉપર લાન માગી તથા ઘાસ અને રાખનું ખાતર પાથરવું એ એક મહિનામાં મૂળીયા નાખે છે આરુ વેનો જેમ જેમ વધતો જાય તેમ તેમ તેને અગ્ર ધિયા પર ચઢાવો લેવો મહિનાથી દોઢ મહિનાની ઉમરના પાન ઉતારવા યાચક બને છે જુના પાન ઉતારી, તે વેચાણના કે વપરાશના ઉપયોગમાં લેવામાં આવે છે પાનનવનો વધારો વર્ષા ઋતુમાં મીઠાથી પથ્થરવામાં આવે છે ત્રણ યુગ લાખા વેચના કટકા લખ, તેના બન્ને છેડા ખુરના રાખી વચ્ચેનો આખ વાળો ભાગ અમીનમાં દાખી દેવામાં આવે છે અને તે મૂળીઆ નાખી તેમાંથી નવા લેતા ઉપ નયાય છે પાનના લેનારો ઘણી જગ્યાએ માડવા કરીને પથ્થર ગાળવામાં આવે છે પગારા સેનરી તેમજ સરમજાના જાડ પર પથ્થર પાનના લેના ચઢાવી સકાય છે પાન લેનારો કટલીક વખત સુકારાનો રોગ ચાંચ છે અને તે રોગ થતા લેતાની ટાંચ નખી જઈ કાળી પડે છે અને સુકારા માટે છે ઉપરના પાન પીળા અને નરમ થઈ જાય છે અને અડતા બરી પડે છે પછી થોડા વખતમાં આખો લેનો સુકાઈ જાય છે આ રોગથી લેવાના મૂળીઆ અને અમીનની અંદરનો ભાગ કોલરાઈ જાય છે અમીનમાં સૂક્ય પુગથી આ રોગની ઉત્પત્તિ ચાંચ છે વર્ષા ઋતુમાં અને દહી દવામાં આ રોગ વધારે ફેલાવો પામે છે બોરો મિશ્રણ નામની દવા છાંવવાથી આ રોગ અટકે છે લેના લાવતા પહેલાં અમીનમાં બોરો મિશ્રણ છાંટવાથી સારા ફાયદો ચાંચ છે લેના ઉપર અવાર નવાર બોરો મિશ્રણ છાંટવાથી આ રોગ અટકે છે અને ફેલાવો પામતો નથી જે અમીનમાં ફર સાદવું પાણી લરાઈ ગયેલું હોય ત્યાં પાનચાકી ફરતી ૨ યુગ બીડી ખાઈ બોદવી જોઈએ

અમીલાલ જીવજીભાઈ

જલદી મગાવો થોડીકજ પ્રતો છે

પ્રમાણુભુત પુસ્તકો

રસોધાર તત્ર

માના મનના દરેક દરેક રોગના નિવાન અને તેના ઉપચારની રીતો બતાવતું આ સરળ ગુજરાતી ભાષામાં લખાયેલું પુસ્તક ૧૮ આવૃત્તિએ બેવા નગીનવત ચક્ર છે એજ એની લોકપ્રિયતાની સત્ક છે એમાં ૩૦૦ દર્દો બોગખવાની રીત ૨૦૦૦ સામાન્ય ધરગથ્થુ ઓરધો ઉપરાત ૧૫૦૦ શાસ્ત્રીય આયુર્વેદ દવાઓ બનાવવાની પુરેપુરી વિગતો આપી છે ધર-વૈદ્ય બનારી સર્વ એવું આ ઉપકા પુસ્તક, ૩૭૦ પાના પાકા ૩૫૦ગી બાધણી છતા— કીમત રૂ. ત્રણ

મેડીકલ પ્રેક્ટીશનર

ઉપતા પુસ્તક જેવું જ ઉપોગી આ પુસ્તક પણ સરળ ગુજરાતીમાં છે અને તેમાં એનોપેથી કિવા અંગ્રેજી ડોક્ટરી-પદ્ધતિને જુદા જુદા દર્દો બોગખવા તથા તેના ઈલાજ કરવાની રીતો, સિટિશ ફાર્માકોપિયાની સેક્ટો દવાઓ બનાવવાની માહિતી, થોડીક આયુર્વેદિક બનાવટોની વિગત ઉપરાત બાયોફિઝિક પદ્ધતિની માહિતી તથા પ્રસતિ શાસ્ત્ર જે કયા ધિરેપી સમ્પ કિસ વતુ આવશ્યક વિવેચન આપવામાં આયુ છે છેવટે સેક્ટો પ્રકારની અંગ્રેજી પેટન્ટ દવાઓ બનાવવાની માહિતી પણ છે આમ જીવ પાનાનું દળાતર સચિત્ર પુસ્તક છતા કીમત રૂ. ૨-૪-૦

નફાકારક હુન્નરો ભાગ ૧-૨

વિવિધ પ્રકારના હુન્નરોના સમૂહો ૫૦૦ પાના સુદર છપાઈ છતા—

કીમત દરેક ભાગની રૂ. બે

(દરેકનું ટપાલ ખર્ચ જુદું)

લખો કમર ઓફિસ સોલગરવાડા, સુરત.

માઉથ વૉશ [Mouth Washes]

અસ્વચ્છ હામને સાફ કરવા માટે જેમ પાણી દ્વારા કે સાબુ અનિવાર્ય છે, તેમ ગંધાતા અસ્વચ્છ મોઢા અને દાંતને સ્વચ્છ કરી નિરોગી રાખવા માટે ક્રોષ મિશ્રણોની ઝુસ્સત દેખીતી છે. મોઢામા જતા ખુરાકના ખારીક કચો અદિ તદિં, એ કે પેને ખૂલે દાંતોમા બરાઈ રહેતા હોઈ, તેમા જતુઓ ઉત્પન્ન થાય છે એ જતુઓ, એટલે રોગતુ સીધું આમત્રણ ! તે ખીળ ખુરાક થા પાણી સહિત પેટમા જતાજ રોગને જન્માવે છે અને એમ, સદજ ગફલતી હમેશની બીમારીમા પરિણમે છે આ જતુઓની ક્રિયાદન સહિત એટલી તો ચોકાવનારી ઝડપી અને વેગવતી હોય છે કે, એનો સદજ વિચાર માત્ર કપાલી દે ડૉક્ટર રોજ, જર્મનીના તે વિખ્યાત નિષ્ણાત, જેણે પોતાની તમામ વય એ વિષયના અભ્યાસમા ગાળી છે, તે કહે છે કે એવા પ્રવાહીનો એક માત્ર કોમળો કરવાથી સંરેશ ૧ કરોડથી ૮૦ કરોડ જંતુઓ મોઢામાથી નીકળે છે! સત્તારની વેળા તેમનું પ્રમાણ વધુ હોય છે-વધુ કરોને એટલા માટે, કે આખી રાત તેમની ઉત્પતિ અતુટપણે થઈ સહે છે અને સવાર પડી ખાવા પીનાની વતુઓ સાથે તે પેટમાય જાય છે, તેથી સવાર પડી એણે એમ, પૂર્વની દરેક જમણ પછી -અને મુસ્લિમોની દિવસમા અનેક વાર-કોમળા પ્રવાની પદ્ધતિ એક આશિર્વાદ છે, જેના લાભાનામનુ પૂર્વ બાન આપણને ન હોવા છતાં તે આપણી તનદુસ્તીને ઘુબક નહોતી બખ્તી રહી છે પશ્ચિમમા આ પ્રવાહીનો દ્વર છે અને તે એન્ટિએપ્સિક હોવા ઉપરાંત ખુશબુદાર પણ હોય છે, રંગમેળી પૂણ, અને આપણિ ગુણેવાળા પથ્થ

(૧)-સાબુ ૬૦ ગ્રામ, ડિસસોન ૬૦

ગ્રામ, અલકોહલ ૩૬૦ ગ્રામ, પાણી ૨૨૦ ગ્રામ, ઓઇલ પિપરમિન્ટ ૧ ગ્રામ, ઓઇલ અનીસીડ ૧ ગ્રામ, ઓઇલ કલોવર ૧ ગ્રામ, ઓઇલ સિન્નેમન ૧ ગ્રામ, ઓઇલ વિન્ટરગ્રીન ૨૦૦ ગ્રામ

બનાવનાની રીત સામાન્ય છે બધી દવાઓને મેળવી, એક અઢનાડિયા સંધી રહેતી દઈ, પઠી ફિલ્ટર કરી લેજો

(૨)-થાયમોલ ૨ ગ્રેન, બેન્ઝોઇક એસિડ ૨૪ ગ્રેન, ટીકચર યુકલિપ્ટસ ૨ ગ્રામ, અલકોહલ બધું મિશ્રણ ૨ એસ બનાવવા ખૂરતા બેષતા પ્રમાણમા

(૩)-થાયમોલ ૧ ગ્રામ, ટકલુખાર ૨ ગ્રામ, ગુનામજળ ૧ લિટર

(૪)-બાઇકાર્બોનેટ ઓફ સોડા ૨૦ ગ્રામ, કાર્બોનેટ ઓફ મેગ્નેસિયા ૨ ગ્રામ, ટીકચર પિપરમિન્ટ ૨૦ ગ્રામ, ઓઇલ પિપરમિન્ટ ૧ ગ્રામ, પાણી ૧ લિટર

(૫)-ગેારીક એસિડ ૪ ગ્રામ, યુકલિપ્ટાલ ૧ ગ્રામ સેનાલ ૨ ગ્રામ, મેન્થોન ૬ ગ્રામ, થાયમોલ ૧૦ ગ્રામ, અલકોહલ ૧૦૦ ગ્રામ

(૬)-વાયોલેટ રૂટ એસેન્સ ૧ લિટર, ગુનામજળ ૧ લિટર, અલકોહલ ૧ લિટર, કડવી બદામનું તેલ ૫ ગ્રામ, ઓઇલ નેરોલી ૨ ગ્રામ

(૭)-ઑઇલ લેમન ૨૦ ગ્રામ ઓઇલ મેજ ૫૦ ગ્રામ, અલકોહલ ૧ લિટર, પાણી ૪ લિટર

(૮) અલકોહલ (૯૫%) ૨૦ લિટર, અનીસીડ ૧ કોનો, તજ ૩૫૦ ગ્રામ, લારિંગ ૩૨૦ ગ્રામ, સિન્કોના ૬૦ ગ્રામ, ઓઇલ પિપરમિન્ટ ૨૦૦ ગ્રામ, કોન્વીનીઅન ૧૨૫ ગ્રામ

(૯)-ફોર્મેલિન ૫૦ ગ્રામ, અલકોહલ

૧૦૦૦ આમ, ટીકચર બે-ઓઇન ૨૦૦ આમ, ટીકચર મગ્દ ૫૦ આમ, ઓઇલ પિપર-મિન્ટ ૩ આમ, ઓઇલ અનીસીડ ૨ આમ, ઓઇલ સિન્નેમન ૧૫ ટીપ્સ, કોચીનીઅલ ૨ આમ.

(૧૦)-ટીકચર ૧૫૦ આમ, હીંગબોમ ૧૫૦ આમ, લાલ સંદલ ૧૫૦ આમ, આડ ડા સાકર ૧૫૦ આમ, કોચન વોટર ૧ લિટર, અવકોદલ ૩ નિટર, પાણી ૧૩ નિટર

(૧૧)-પોડાસિયમ પરમેંગેટ ૧૦૦ આમ, અર્ક-પાણી ૫ લિટર

(૧૨)-પરઓક્સાઇડ ઓફ હાયડ્રોજન (૩૦%) ૩૦ આમ, અર્ક-પાણી ૧ લિટર, ઓઇલ અનીસીડ ૩ આમ, અવકોદલ ૮ નિટર, ઓઇલ પિપરમિન્ટ ૧૫ આમ

(૧૩) અવકોદલ (૯૦%) ૧ લિટર, થાયગ્રોવ ૫ આમ, ગિનસરીન ૩૦૦ આમ, કૅમ્બોનિક એસિડ કિટલસ ૨ આમ, મેફોલ ૨ આમ, કિરેનિયોલ ૪ આમ, ઓઇલ યુનિપરસ ૬ આમ, કારવાથોલ ૫ આમ, પાણી ૨૫૦ આમ

(૧૪)-અવકોદલ (૯૦%) ૧ લિટર, કનિસોલ ૪ આમ, ઓઇલ સિન્નેમન ૫ આમ, ઓઇલ મિટથાઇલ પિપરમિન્ટ ૬૦ આમ, ઇનફ્યુઝન ઓફ બે-ઓઇન ૨૦૦ આમ, અર્ક પાણી ૨ લિટર, ટીકચર કોચીનીઅલ ૧૦૦ આમ.

(૧૫)-કવિવાયા બાર્ક (લુકી) ૫૦ ભાગ, પિપરમિન્ટ વોટર ૩૦૦ ભાગ, અવકોદલ ૩૦૦ ભાગ.

એ ત્રણેય યોગ દહાડા લગી જાળવી પડી તેમાં —

કોચીનીઅલની લુકી ૧ ભાગ, પિપરમિન્ટ વોટર ૧૦૦ ભાગ, ગિનસરીન ૬૦૦ ભાગ અને ઓઇલ ગૅલધેરીઆ ૧૦૫ ભાગ નાખી, કુલ ૧૦૦૦ ભાગ થાય તેટલું પિપરમિન્ટ વોટર ઉમેરી, ગળી લે.

(૧૬)-લાલ સંદલ ૨૫ આમ, ગાવેક વુડ ૨૫ આમ, હીરાબોમ ૧૫ આમ, લવિંગ ૧૫ આમ, તજ ૧૦ આમ, ઓઇલ ક્યમ્બો ૨ આમ, ઓઇલ પિપરમિન્ટ ૨ આમ, કોચીનીઅલ ૧૦ આમ, ફટકડી ૧૬ આમ, કોચીની પોટશ ૬ આમ, અવકોદલ (૯૧%) ૧૦૦૦ આમ, ગુલાબ ૫૦૦ આમ

આઠ દહાડા લગી કનવા દઇ, ગળી લેને

(૧૭) સેવેલ ૨૫ આમ, સેકરીન ૫ આમ, ઓઇલ, પિપરમિન્ટ ૫ આમ, ઓઇલ કલવલ ૧ આમ, ઓઇલ કારાવે ૬ આમ, રેક્ટીફાઇડ રિપરિટ ૧ લિટર.

(૧૮) અવકોદલ ૩૦ આમ, પાણી ૩૫૨ આમ, સાણુ ૭૬ આમ, ઓઇલ મિન્ટરમિન ૨ ટીપ્સ.

૧૦-સેપિસિયિક એસિડ ૬૦ ભાગ, અવકોદલ (૬૫%) ૧૦૦ ભાગ, ઓઇલ પિપર-મિન્ટ સડન.

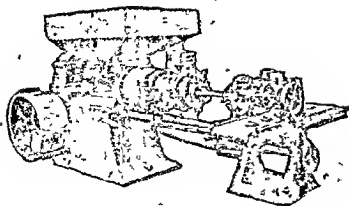
(૨૦)-ચોરેન્જ પીલ ૧૦૦ આમ, તજ ૫૦ આમ, લવિંગ ૨૦ આમ, અનીસીડ ૬૦ આમ, સેજ ૫૦ આમ, લોબાન ૩૫ આમ, કોચીનીઅલ ૨૦ આમ, ફટકડી ૨૦ આમ, અવકોદલ ૧૦૦૦ આમ, ઓઇલ પિપર-મિન્ટ ૧૦ આમ, ઓઇલ અનીસીડ ૩ આમ

WONDERFUL CURE

હાલસીરાજ તેલ: આતરુ વધી જવા, અડ વધી જવા, સોજો, સધિવા તથા વાની અગ્રભવસિધ્ધિ દવા કીમત રૂપિયા એક. ગરીબ શીમાર સ્ત્રીઓ માટે હમેશ માટે ગર્ભાગિધેક તથા બધે માસિક ફરી ચલાવી દવા કીમત રૂપિયા ૧-૪-૦૦

એન. કે., પ્રસિધ્ધ તબીબ, ૧૫૦, મહાકલદેવ સ્ટ્રીટ, દલકતા.

કોલન વોટર

(Eau de Cologne)

છતિહાસ

અને

પ્રયોગો

સોનાડીઆ બનાવનાર' ચંદ્ર

૨

'કોલન વોટર'નો છતિહાસ થયો હતો નથી. તેની બનાવટ છેક સત્તર વા બઢારથી સદીમાં શરૂ થઈ અને ત્યારથીજ તેનો ઉપયોગ પણ શરૂ થયો. ગેઇન્ટ મેરી મેન્થર-હટાવી ખાતે રહેના પરંતુ પાછળથી કોલન શહેરમાં વેપાર અર્થે જઈ વૃદ્ધા જેન મેરી ફેરીનાએ ૧૭૦૬માં ઓનીરોધ કરી. તે કોલન શહેરમાં રહેતો હોવાથી તેણે જેને 'કોલન વોટર' નામ આપ્યું. કહેવામાં આવે છે તેમ, એ અસલ તુરખો આજ લગી છુપો રહ્યો. ફેરીના કુટુંબમાંજ સક્ષમત રહ્યો છે. એના વશજે તે અસલ પ્રયોગ મુજબ આજેય 'કોલન વોટર' બનાવે છે.

ખીન્ને મન તદ્દન લુહો છે એમ કહેવાય છે કે મિલ્કાન-હટાવી ખાતે ગ્રેતા પોલાડ ફેમિનિસ 'કોલન વોટર'ની પ્રથમ ગોધ કરી અને પાછળથી (ધ સ. ૧૬૦૦માં) તે કોલન નહેરમાં તેની બનાવટ કરતો રહ્યો. મરતી વેળા તે એ પ્રયોગ પોતાના કાણેજ જેન એન્ટોન ફેરીનાને આપનો ગયો, જેણે ૧૮૦૬થી પેરીઝમાં 'કોલન વોટર'નો ઉલ્લેખ શરૂ કર્યો 'સેન્ટર' અને 'જેન્ટલ' 'કોલન વોટર' તેની પાછળથી જનપુ' શરૂ થયું અને તે પછી તો એક પછી એક એમ અનેક વેપારીઓએ દર્શિષ્ટ શરૂ કરી અસલ કોલન

વોટર 'ફેરીના'નું મથાણું હોવાથી જીગ્ગ વેપારીઓએ નકલ કરવા માટે છટાલીમાંથી ફેરીના કુટુંબ-જે ધણું મોટું છે-તેમાંના કોષ્ટક સમયને યોજાવી પોતાના ધંધામાં શામિલ કરી, 'ફેરીના' નામનો ઉપયોગ કરવા માંડ્યો. પરિણામે સંખ્યાબંધ કાનુની-દંડવાઓ પડી પણ આજે અનેક કમ્પનીઓ 'ફેરીના' નામે વિખ્યાત છે અને કોલન શહેરમાં હજારે એજ નામે 'કોલન વોટર'નો વેપાર કરે છે.

એ કહેવું કેવળ મુશ્કેલ છે કે અસલ પ્રયોગ કયો છે મા કોની પાસે છે? પ્રતિ દિને વધતા જતા વપરાસને લઈ અનેકાએ પોતાના નવા પ્રયોગો પણ ગોધી કાઢ્યા છે અને તે પ્રમાણે 'કોલન વોટર' બનાવાય છે. દરેક પ્રયોગ, પોતાના અર્થમાં સંપૂર્ણ છે અને તેથી એના અગ્રપણ વિશે કહીને કમીય શંકા હોઈ સકતી નથી.

૨

યોગક પ્રમાણબુન તુરખાઓ આ રહ્યા—
૧-અલકોહલ (૫૦% એથરમુક) ૧૦ ગેલન,
ઓઇલ ઓરેન્જ ૫ ઓંસ, ઓઇલ રોઝમરી ૪ ઓંસ, ઓઇલ લેમન ૫ ઓંસ, ઓઇલ જર્મેઇટ ૫ ઓંસ.

બધાને મેળવી, યોગ દલાડ લગી રાખીને નાખરો. જો કે એથીય ઉઘા કોલન વોટર બને છે, પણ ઉચ્ચતર સાલ બનાવવા માટે પ્રથમ અલકોહલમાં ઓઇલ લેમન અને ઓઇલ

બર્ગેમોટ મેળવી, તેને ‘હિરડીક’ કરી લઇ, પછી તેમાં બીજા તેલો ઉમેરવા.

૨-અવકોહલ (૯૫%નું) ૮૦ લિટર, અર્ક-પાણી ૧૦ લિટર, ઓરેન્જ ફલાવર વોટર ૧૦ લિટર, ઓઇલ પિપરમિન્ટ ૨૪ ગ્રામ, ઓઇલ લેમન ૧૬૦ ગ્રામ, ઓઇલ બર્ગેમોટ ૧૬૦ ગ્રામ, ઓઇલ રવીટ ઓરેન્જ ૧૨૫ ગ્રામ, ઓઇલ રોઝમરી ૬૫ ગ્રામ, ઓઇલ લવેન્ડર ૬૫ ગ્રામ, ઓઇલ થાઇમ ૬૫ ગ્રામ, ઓઇલ પિટિટ એઇન ૬૦ ગ્રામ.

બધાને મેળવી, વારંવાર હલાવતા રહી આઠથી પંદર દહાડાં યા એક માસ લગી રહેવા દો. પછી બાળી લેતો વેચવા અથવા તેને એક વર્ષ લગી સાચવી રાખવું વધુ બિદતર છે, કારણ કે કાલન વોટર નેમ લુપ્ત થાય છે, તેમ તે ઉત્તમ લેખાય છે.

૩-ઓઇલ બર્ગેમોટ ૪ ગ્રામ, ઓઇલ લેમન ૨ ગ્રામ, ઓઇલ નેરોલી ૩ ગ્રામ, ઓઇલ ઓરિગેનમ ૩ ગ્રામ, ઓઇલ રોઝમરી ૩ ગ્રામ, અલકોહલ ૯૬%નું ૩૦૦ ગ્રામ, ઓરેન્જ ફલાવર વોટર ૨૫ ગ્રામ.

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ

૪-ઓઇલ લવેન્ડર ૧ ફ્લુઇડ ઓસ, ઓઇલ લેમન ૧ ફ્લુઇડ ઓસ, ઓઇલ નેરોલી ૧ ફ્લુઇડ ઓસ, ઓઇલ સિન્નેમન ૩ ફ્લુઇડ ઓસ, ઓઇલ રોઝમરી ૩ ફ્લુઇડ ઓસ, રેડીકાઇડ સિપરિટ ૯ પાઉન્ડ.

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

૫-અલકોહલ ૫ ગેલન, ઓઇલ ઓરેન્જ ૨ ફ્લુઇડ ઓસ, ઓઇલ નેરોલી ૫ ઓસ, ઓઇલ લેમન ૨ ફ્લુઇડ ઓસ, ઓઇલ બર્ગેમોટ ૨ ફ્લુઇડ ઓસ.

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

૧ લિટર એટલે ૧૭૬ પાઉન્ડ (લગભગ ૧૧૧ પાઉન્ડ)
૨ એક ગ્રામ એટલે ૧૫૪૩૨ ગ્રેન (લગભગ ૧૫૪૩ ગ્રેન)

૬-ઓરેન્જ ફલાવર વોટર ૫૧૫ ૨ ફ્લુઇડ ઓસ, ઓઇલ બર્ગેમોટ ૪ ફ્લુઇડ ઓસ, ઓઇલ લેમન ૨ ફ્લુઇડ ઓસ, ઓઇલ નેરોલી ૪૦ ટીપ્પા, ઓઇલ ઓરિગેનમ ૧૨ ટીપ્પા, ઓઇલ રોઝમરી ૪૦ ટીપ્પા, રેડીકાઇડ સિપરિટ ૨ પાઉન્ડ.

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે.

૭-અલકોહલ (૯૫%નું) ૩૦ લિટર, ઇન્ફ્યુઝન ઓફ ઓરીસ ૧ લિટર, ઇન્ફ્યુઝન ઓફ એન્થ્રેટ ૧ લિટર, ઇન્ફ્યુઝન ઓફ મરક ૩૦ ગ્રામ, ઇન્ફ્યુઝન ઓફ વેનીલા ૩૦ ગ્રામ, ઇન્ફ્યુઝન ઓફ બેનઝોઇન ૬૦ ગ્રામ, ઓઇલ નેરોલી ૬૫ ગ્રામ, ઓઇલ પિટિટ એઇન ૨૦ ગ્રામ, ઓઇલ રવીટ ઓરેન્જ ૧૭૦ ગ્રામ, ઓઇલ બર્ગેમોટ ૬૫૦ ગ્રામ, ઓઇલ લેમન ૨૬૦ ગ્રામ, ઓઇલ રોઝમરી ૪૦ ગ્રામ.

બધાને મેળવી, એમાં એટલા પ્રમાણમાં અર્ક-પાણી ઉમેરો કે પ્રવાહી ૯૨% અલકોહલ-બળતું થાય પછી નિયમસર રહેવા દઇ, બાળી લેતો.

૮-અલકોહલ ૯ લિટર, ઓઇલ બર્ગેમોટ ૫૦ ગ્રામ, ઓઇલ પિટિટ એઇન ૨૦ ગ્રામ, ઓઇલ નેરોલી ૧૦ ગ્રામ, ઓઇલ રોઝમરી ૧૦ ગ્રામ, ઓઇલ અવપાઇન લવેન્ડર ૨૦ ગ્રામ, ઓઇલ રવીટ ઓરેન્જ ૫૦ ગ્રામ, ઇન્ફ્યુઝન ઓફ મરક ૩૦ ગ્રામ, ઇન્ફ્યુઝન ઓફ વેનીલા ૨૦ ગ્રામ, ઇન્ફ્યુઝન ઓફ બેનઝોઇન ૫૦ ગ્રામ.

કાલન વોટર ૮૫% અલકોહલ-બળતું થાય એટલે અર્ક-પાણી ઉમેરો. બાકીની વિધિ નિયમસર.

૯-અલકોહલ ૪૦ લિટર, ઇન્ફ્યુઝન ઓફ બેનઝોઇન ૨૫૦ ગ્રામ, ઇન્ફ્યુઝન ઓફ મરક ૫૦ ગ્રામ, ઓઇલ રવીટ ઓરેન્જ ૫૦ ગ્રામ, ઓઇલ અવપાઇન લવેન્ડર ૧૦૦ ગ્રામ,

ઑષ્ઠ રોઝમરી ૫૦ ગ્રામ, ઑષ્ઠ લેમન ૨૫૦ ગ્રામ, ઑષ્ઠ પિટિટ ઓઇન ૧૦૦ ગ્રામ, ઑષ્ઠ બર્ગેમોટ ૨૫૦ ગ્રામ

કોલન વોટર ૮૦% અલકોહલ-બળનું ચાપ તેટલું અંક-પાણી ઉમેરી દેજો

૧૦-અલકોહલ ૩૫ લિટર, ઑષ્ઠ લેમન ૨૦૦ ગ્રામ, ઑષ્ઠ લવેન્ડર ૧૨૫ ગ્રામ, ઑષ્ઠ યાષ્ઠ (સફેદ) ૫૦ ગ્રામ, ઑષ્ઠ રોઝમરી ૭૫ ગ્રામ, ઑષ્ઠ બર્ગેમોટ ૧૨૫ ગ્રામ, ઇન્ડિયન ઓઈ બેન્ઝોઇન ૩૦૦ ગ્રામ.

કોલન વોટર ૭૫% અલકોહલ-બળનું ચાપ તેટલું અંક-પાણી ઉમેરવું.

૧૧-અલકોહલ ૨૫ લિટર, ઑષ્ઠ લેમન ૧૫૦ ગ્રામ, ઑષ્ઠ લવેન્ડર ૨૨૫ ગ્રામ, ઑષ્ઠ યાષ્ઠ (સફેદ) ૧૦૦ ગ્રામ, ઑષ્ઠ બર્ગેમોટ ૧૦૦ ગ્રામ, ઑષ્ઠ રોઝમરી ૫૦ ગ્રામ, ઑષ્ઠ પિપરિન્ટ ૫ ગ્રામ.

કોલન વોટર ૫૦% અલકોહલ બળનું ચાપ એટલું અંક-પાણી ઉમેરો.

૧૨-અલકોહલ ૫ લિટર, એસેટિક એસિડ ૫૦૦ ગ્રામ, ઑષ્ઠ લવેન્ડર ૧૭૫ ગ્રામ, ઑષ્ઠ રોઝમરી ૫૦ ગ્રામ, ઑષ્ઠ યાષ્ઠ (સફેદ) ૫૦ ગ્રામ, ઑષ્ઠ કલવજ ૨૫ ગ્રામ

કોલન વોટર ૩૦%. અલકોહલ-બળનું ચાપ એટલું અંક-પાણી ઉમેરો.

૧૩-અલકોહલ (૩૬%) ૩૦ લિટર, ઓરેન્જ ફ્લેવર વોટર ૧ લિટર, ઑષ્ઠ બર્ગેમોટ ૨૫૦ ગ્રામ, ઑષ્ઠ લેમન ૨૫૦ ગ્રામ, ઑષ્ઠ સ્વીટ ઓરેન્જ ૧૫૦ ગ્રામ, ઑષ્ઠ સિડરાટ ૧૫૦ ગ્રામ, ઑષ્ઠ લાઇમ્સ ૯૦ ગ્રામ, ઇન્ડિયન ઓઈ બેન્ઝોઇન ૫૦ ગ્રામ, ઑષ્ઠ પિટિટ ઓઇન ૩૦ ગ્રામ, ઑષ્ઠ નેરોલી ૨૫ ગ્રામ, ઇન્ડિયન ઓઈ મરક ૨૦ ગ્રામ, ઑષ્ઠ રોઝમરી ૧૫ ગ્રામ, ઑષ્ઠ

નક્ષત્ર હુનરો

હુનરો કટલા બધા નક્ષત્ર હોય છે ?

તમેજ આજેજ પોતાને અનુકુળ એવા એકાદ હુનર કરવા મંડી પડે. તે તમને સારી કમાણી કરી અપારો.

અને એ હુનરની શુભ માહિતી માટે તો કમરની સેવાઓ તૈયારજ છે ને ? આજેજ નીચલી ટુક યાદીમાંથી તમારા મનપસંદ હુનરના અંકો મંગાવી લો.

મીઠાનો તેજાબ-બનાવવાની વિગત. કમરનો અંક ૯૮ મો. કી. ૪ આના

મીઠાબત્તીઓ-બનાવટની સંપૂર્ણ માહિતી. અંક ૩૭ અને ૫૯ મો. કી. ૭ આના

મુખખિલાસ-પાનમાં ખાવાના મસાલાઓની બનાવટના પ્રમાણસૂત નુસખાઓ. અંક ૯૧ મો. કી. ૪ આના

મુદ્રાધર અર્થાત છાપકામનાં બીબાં-છાંતિલાસ અને બનાવટ. અંક ૧૧૩ મો. કી. ૪ આના

મુરુખ્યા-કેમ અને છે? અંક ૩૩ અને ૬૦ મો. કી. ૭ આના

મેન્ટલ-ગેસ મેન્ટલ બનાવવા. અંક ૨૯ મો. કી. ૩ આના

મોટર ટાયરો-વપરાયલા ટાયરો ફરી વાર નવા કેમ અને છે? અંક ૨૯ મો. કી. ૩ આના

મોરચુથુ-બનાવટ. અંક ૬૯ મો. કી. ૪ આના

યાંત્રિક શુદ્ધણકામ-દાના હાથ યંત્ર વડે મોળ વ. શુદ્ધવાનો હુનર. અંક ૧૦૩ મો. કી. ૪ આના

રચકો હ્યુશર્ન-વાવેતર વિશે. અંક ૬૧ મો. કી. ૪ આના

રૂબરૂ-ખરા અને નકલી રૂબરૂ વિશે. અંક ૭૬ અને ૮૬ મો. કી. ૪ આના.

[જુઓ પાનું ૩૦૪]

એથી મિશ્રણ ડોઝાવાનું થયે હવે તેમાં ૫૦૦ ગ્રામ કાર્બોનેટ ઓફ મેગ્નેસિયા ઉમેરી, ખુબ હવાતી, વાસણને થોડાક સમય ખુલ્લો રહેવા દે. ૫ઠી બધ મરી ૧ માસ લગી રહેના દબ, બે ત્રણ વેગા માગીને લીમીગે ભરો. આ કોનન વોર્નનું અવકાશ-નમ ૩૫% થયે

૧૭-અર્ક-પાણી ૨૬ વિટર અવકાશ (૯૫%) ૨૧ વિટર ઓઇલ બર્જોમેટ ૫૦ ગ્રામ, ઓઇન લેમન ૫૦ ગ્રામ, સાઇટ્રી ૧૦ ગ્રામ, ઓઇન થાઇમ ૨૦ ગ્રામ, ઓઇલ રોઝમરી ૨૦ ગ્રામ, ઓઇલ લવેન્ડર ૫૦ ગ્રામ, મેથિલ સિનનેમેટ ૨૫ ગ્રામ

બનાવટની રીત ઉપર મુજબજ એનું અવકાશ-અંશ ૪૦% થયે

૧૮-અવકાશ ૬૦૦ તોલા, અર્ક-પાણી ૧૦૦ તોલા, ઓઇલ મેરોલી ૭ તોલા, ઓઇલ લેમન ૪ તોલા, ઓઇલ પોર્ડુગલ ૪ તોલા, ઓઇન બર્જોમેટ ૮ તોલા, ઓઇન રોઝમરી ૨ તોલા, ઓઇલ લવેન્ડર ૧૩ તોલા, ટોક્ચર બેન્ડોઇન ૫ તોલા, આરો રોઝ ૨ તોલા, ઓઇન નિરેનિયમ ૧ તોલા, ટોક્ચર મસ્ક ૧ તોલા, ઓઇન નોર્મન રેક તોલા

બનાવવાની રીત પ્રયોગ નંબર ૨ પ્રમાણે

૧૯-અવકાશ ૩૩ કીલો, ઓઇલ લેમન ૩૫૦ ગ્રામ, ઓઇલ બર્જોમેટ ૨૭૦ ગ્રામ, ઓઇલ લવેન્ડર (ફ્રેંચ) ૨૦ ગ્રામ, ઓઇલ પિપરમિન્ટ ૧૨ ગ્રામ, એસેટિક મધ ૧૨ ગ્રામ, ઓઇલ નેગીવી ૧૨૦ ટીપા, ઓઇલ થાઇમ ૧૦૦ ટીપા, ઓઇલ રોઝમરી ૧૦૦ ટીપા, ઓઇન રોઝ ૨૦ ટીપા

બધાને મેગ્નેસિયા દહાડા લગી રાખી મુકા ૫ઠી તેમા આરેન્જ ફલાવર વોટ (ટીપા) ૧૧૦૦ ગ્રામ અને સુતાબજજ (ત્રણ આનિયા) ૨૦૦ ગ્રામ મેગ્નેસિયા પાથુ યેલા સમય લગી રાખી મુકા ૫ઠી ત્રણ માસ ૫ઠી ફરી વાર તેમા પાચથી માસ સાત

[પાના ૩૦૪ થી આગળ]

લિટમસ કાગળ-Litmus Paper બનાવવા વિષે અંક ૧૦૮મે. કી ૪ આના

લિથોગ્રાફી-કિંદા હાપકામની નાદિર કળાની સ્વરણ સમજણ અંક ૧૦૬ અને ૧૦૯મે. કી ૮ આના

લિપરટીકે-સીઆની માનીતી સૈદ્ધર્-બનાવટ. હોદને રંગીન બનાવનાર રોગીઓ બનાવવા સબંધી અંક ૧૧૦મે. કી ૪ આના

લિથુ-વાવેતર અને ઉપયોગો અંક ૩૬, ૪૧, ૭૩ અને ૭૬ મે. કી. ૧૪ આના

લીમો-આડની રોગણી, ઉત્પન્નો અને તેમના ઉપયોગો અંક ૮૭ મે. કી ૪ આના

લીથી-વાવેતર વિષે અંક ૧૦૩મે. કી. ૪ આના બનરપતિનું ધી-વેશ્ટેનમ ધી બનાવવું. અંક ૪૮, ૭૦ અને ૭૭ મે. કી ૧૧ આના

વાળ-તેલ અર્થાત હેર ઓઇલ-વાગમા નાખવાના પ્રકાર પ્રકારના, વ્હાઈટ ઓઇન, કોપરેવ તથા બીજા તેવાના તેમજ તાજા પુવાના વાળ-તેલ બનાવવા, તેલમાથી વાસ અને રંગ દુર કરવાની. અગત્યની માહિતી સહિત કુલ ૬૩ પ્રયોગો. અંક ૪૮, ૬૫, ૮૩, ૮૩ અને ૧૧૩મે. કી. ૨ ૧-૩-૦

વાળ લોશન-વાગમા નાખવાના પ્રકાર પ્રકારના લોશન બનાવવાના પ્રમાણુક્ત પ્રયોગો. અંક ૧૧૧ મે. કી. ૪ આના

અને, વાદ રહે કે આ તો એક ડુંકી-વાદી છે આવા ૩૦૦ નેટવા ખામ દુનરોની માહિતી કમરમાથી મળી સકે છે. ૨૮ પાનાનું અધિપત્ર મુક્ત મંગાવે

લેખતા અંકોનો ઓર્ડર આગેજ મોકલી દેને રમે, તમને લેખતા અંકો ખામ થઇ જાય અને તમને પરનાવું પડે ઓર્ડર સાથે ટપાલની ટિકિટો થામનીઓર્ડરથી પૈસા મોકલતાં અંકોનું ટપાલ ખર્ચ દિદમા મઆફ થશે

લખો-કમર ઓર્ડર, સોનાનનાડા, મુદત.

કાલો અનકોહલ મેળની, ખીમત તણ માસ
લગી રાખી મુકે પછી શારીઓ શરે

૮ આ માન વિખ્યાત જે એમ ફરીના
જેવો બનતો મહેવાય છે

૨૦-અનકોહલ ૬૦૦ રતન, અર્ધ-પાણી
૧૦૦ રતલ, આઇલ નેરોલી ૨ રતન આઇલ
લેમન ૫ રતલ, આઇલ પોટુગલ ૫ રતલ,
આઇલ બર્ગેમોટ ૧૦ રતન, આઇન રોઝમરી
૩ રતલ, આઇલ લવેન્ડર ૨ રતન, ટીકચર
બે-આઇન ૫ રતલ

બનાવવાની રીત પ્રયોગ નબર ૨ પ્રમાણે

૨૧-અનકોહલ ૬૦૦ એસ અર્ધ-પાણી
૧૦૦ એસ આઇલ નેરોલી ૩ એસ, આઇલ
લેમન ૮ એસ, આઇન પોટુગલ ૮ એસ,
આઇલ બર્ગેમોટ ૮ એસ આઇન રોઝમરી
૮ એસ, આઇલ લવેન્ડર ૨ એસ, ટીકચર
બે-આઇન ૫ એસ

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

૨૨-આઇલ બર્ગેમોટ ૧ એસ આઇલ
લેમન ૨ એસ, આઇલ રોઝમરી ૨ ગ્રામ
આઇલ નેરોલી ૩૦ ટીપા, આઇન લવેન્ડર ૪
ગ્રામ આઇન ઓરેન્જ ૨ ગ્રામ રેક્ટીફાઇડ
સ્પિરિટ ૨ રતલ

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

૨૩-નાના એલથીટાણા ૧ તોનો આઇલ
નેરોલી ૧૪ ટીપા આઇલ સિટ્રાન ૧૪ ટીપા
આઇલ બર્ગેમોટ ૧૪ ટીપા, આઇન રોઝમરી
૧૪ ટીપા, રેક્ટીફાઇડ સ્પિરિટ ૨૦ એસ

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ

૨૪-ઓટો ઓરે જ ફલાવર ૧ ગ્રામ,
આઇલ ઓરેન્જ ૧ એસ આઇલ લેમન ૧
એસ, એસેન્સ સિટ્રાટ ૪ ગ્રામ, આઇલ
રોઝમરી ૪ ગ્રામ, આઇલ લવેન્ડર ૨ ગ્રામ,
રેક્ટીફાઇડ સ્પિરિટ ૨૦ એસ

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

૨૫-આઇલ નેરોલી ૩૦ ટીપા, આઇન
ઓરેન્જ ૧ ગ્રામ આઇલ લેમન ૧ ગ્રામ
આઇલ રોઝમરી ૩૦ ટીપા, એસેન્સ બર્ગેમોટ
૪ ગ્રામ, રેક્ટીફાઇડ સ્પિરિટ ૨૦ એસ

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ

૨૬-આઇલ બર્ગેમોટ ૧૨ ગ્રામ, આઇલ
નેરોલી ૬ ગ્રામ આઇન લેમન ૬ ગ્રામ,
આઇન મેસ ૧ ગ્રામ, આઇન રોઝમરી ૧
ગ્રામ, અનકોહલ ૬૬૦ ગ્રામ

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

૨૭-આઇલ બર્ગેમોટ ૧ ગ્રામ આઇલ
લેમન ૨૬ ગ્રામ આઇન નેરોલી ૧૬ ગ્રામ
આઇન રોઝમરી ૧ ગ્રામ, અનકોહલ ૬૬૦
૩૦૦ ગ્રામ ઓરેન્જ ફલાવર વોગ ૭૫ ગ્રામ

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

૨૮-આઇલ નેરોલી ૧ ગ્રામ આઇન
લેમન ૪ ગ્રામ આઇલ બર્ગેમોટ ૫ ગ્રામ
આઇન સિટ્રાટ ૧૬ ગ્રામ, આઇલ લવેન્ડર ૨
ગ્રામ, આઇન રોઝમરી ૨ ગ્રામ, મેલિમા વોગ
૧૬૦ ગ્રામ, અનકોહલ ૧૦૦૦ ગ્રામ

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

૨૯-આઇલ ઓરેન્જ ૨૬ તોલા આઇલ
લેમન ૨૬ તોલા આઇન બર્ગેમોટ ૧૬ તોલા
આઇલ નેરોલી ૧૬ તોલા આઇલ રોઝમરી
૧૬ તોલા, અનકોહલ ૭૭૦ તોલા

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ

૩૦-આઇલ ઓરેન્જ ૨૪ ગ્રામ, આઇલ
લેમન ૨૪ ગ્રામ આઇન બર્ગેમોટ ૧૬ ગ્રામ,
આઇલ નેરોલી ૧/૨ ગ્રામ, આઇલ પિપિટ
આઇન ૧/૨ ગ્રામ આઇલ રોઝમરી ૩ ગ્રામ
અનકોહલ ૭૭૦ ગ્રામ

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ

૩૧-ટીકચર કોડા રોક ૩૫ ૪ એસ
ટીકચર ઓરીસ ૩૫ ૧૨ એસ, આઇલ
બર્ગેમોટ ૬ ગ્રામ, આઇલ લવેન્ડર ૬ ગ્રામ

ઓપ્તવ લેમન ૧ ડ્રામ, એસેન્સ મરક ૧ ડ્રામ, ઓપ્તવ નેરોલી ૧ ડ્રામ, ઓપ્તવ સિન્નેમન ૧ ડ્રામ, ઓપ્તવ કલ્પત ૧ ડ્રામ, એરેન્જ ફલાવર વોટર ૮ ઓસ, કોનન ડિપરિટ કોનન વોટર ૧ પાઇન્ટ બને તે પૂરતું

બનાવવાની રીત ઉપર પેઠે

૩૨-ઓપ્તવ બર્ગેમોટ ૩ ઓસ, ઓપ્તવ લેમન ૧ ઓસ, ઓપ્તવ લવેન્ડર ૩ ઓસ, ઓપ્તવ કલ્પત ૩ ઓસ, ઓપ્તવ સેન્ડલવુડ ૩ ઓસ, અનકોદય ૨ ગેલન, અર્ક-પાણી ૩ પાઇન્ટ

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ

૩૩-ઓપ્તવ લેમન ૨૩ ઓસ, ઓપ્તવ બર્ગેમોટ ૨૩ ઓસ, ઓપ્તવ લવેન્ડર ૩ ઓસ, ઓપ્તવ નેરોલી ૨ ડ્રામ, એક્સ્ટ્રેક્ટ ઓફ એરેન્જ ફલાવર ૪ ઓસ, એક્સ્ટ્રેક્ટ ઓફ મરક ૪ ઓસ, એક્સ્ટ્રેક્ટ ઓફ સિવેટ ૩ ઓસ, અનકોદય ૨ ગેલન, અર્ક-પાણી ૩ પાઇન્ટ, એક્સ્ટ્રેક્ટ ઓફ બેન્ઝોઇન ૧ ઓસ

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ

૩૪-ઓપ્તવ બર્ગેમોટ ૬ ભાગ, સિટ્રોનેલોલ ૧ ભાગ, ટર્પિનિય એસિટેટ ૨ ભાગ, મેથિન એનથ્રેનિયેટ ૧ ભાગ, જિરેનિયોલ ૫ ભાગ, મેનથોલ ૩ ભાગ, મરક ડિટોન ૩ ભાગ, હરો-યુન્નેનોલ ૧ ભાગ, ઓપ્તવ નેરોલી ૧૦ ભાગ, હમોપ્રોફિલ અનકોદય ૫૦૦ ભાગ, અર્ક-પાણી ૫૦૦ ભાગ

આ તથા ૩૫-૩૬ પ્રયોગો સગ્ના માલના છે બનાવવાની રીત તો બેશક ઉપર મુજબ

૩૫-વિનાનિન એસિટેટ ૧૧૩ ભાગ, સિટ્રોનેલોલ ૬૩ ભાગ, બેટા નેપથોલ ઇથિલ કથર ૨૦ ભાગ ઓપ્તવ પિપિટ ઓપ્તવ ૨૦ ભાગ, યુન્નેનોલ ૫ ભાગ હમોપ્રોફિલ અનકોદય ૮૫૦, ભાગ, અર્ક-પાણી ૧૪૦ ભાગ

૩૬-સિટ્રોનેલોલ ૫ ભાગ, શેડીનોલ ૫ ભાગ, વિનાનિન એસિટેટ ૨ ભાગ, હસો

પ્રોફિલ અનકોદય ૫૦૦ ભાગ, અર્ક-પાણી ૫૦૦ ભાગ.

૩૭-વાસ વિનાનુ અનકોદય ૮૦૦ ભાગ, અર્ક-પાણી ૧૨૦ ભાગ, ટીકચર મરક ૪૦ ભાગ, એક્સ્ટ્રેક્ટ ટયુબરોઝ ૨૦ ભાગ, ઓપ્તવ કોફિન સ્ટેક ૩૬ ૬ ભાગ, ઓપ્તવ રોઝ જિરેનિયમ ૩ ભાગ, ઓપ્તવ લવેન્ડર ૩ ભાગ, ઓપ્તવ સેન્ડલ ૨ ભાગ, ઓપ્તવ પચોતિ ૨ ભાગ, ઓપ્તવ નેરોલી ૧ ભાગ

બનાવવાની રીત પ્રયોગ નંબર ૨ મુજબ.

૩૮-પ્રયોગ નંબર ૩૩૩ કોનન વોટર ૮૦૦ રતલ, એક્સ્ટ્રેક્ટ બેરી કલ્પ ૧૫૦ રતલ, ટીકચર મરક ૨૫ રતલ, ટીકચર અમરગ્રીસ ૨૫ રતલ

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

૩૯-પ્રયોગ નંબર ૩૩૩ કોનન વોટર ૮૦૦ રતલ, એક્સ્ટ્રેક્ટ રોઝ ૧૦૦ રતલ, ટીકચર અમરગ્રીસ ૪૦ રતલ, ટીકચર મરક ૪૦ રતલ, ટીકચર વેનિના ૧૦ રતલ, ઓપ્તવ મયાન્ય યવાન્ય ૮ રતલ, ઓપ્તવ નેરોલી પિટલ ૨ રતલ

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ

૪૦-વાસ વિનાનુ અનકોદય ૮૦૦ તોલા, એક્સ્ટ્રેક્ટ એરેન્જ ફલાવર ૫૦ તોલા, ઓપ્તવ સિટ્રોન ૧૫ તોલા, ઓપ્તવ ગ્રીટ એરેન્જ ૧૫ તોલા, ઓપ્તવ નેરોલી પિટલ ૬ તોલા, ઓપ્તવ બર્ગેમોટ ૫ તોલા, ઓપ્તવ નેરોલી બાઇબ્રેડ ૩ તોલા, ઓપ્તવ રોઝમરી ૩ તોલા.

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ છે.

અને હવે એક પ્રયોગ, તે એન્ટિએપ્ટી કોનન વોટરનો, જેને વિરે નિષ્ક્રિયતોના દબાવે છે કે એ કોનન વોટર રમાનમા છાટી તે રમાનને ઉપયોગ કરવાથી કાય-નંતુઓ દાયીપગા-નંતુઓ, પ્રમેદ-નંતુઓ વ. વ.થી બચી શકાય છે.

જર-કિમ્બ કાચન વૉટર ૮ ફ ઓસ,
કેતોરલ હાયડ્રો ૨ ફામ, અવકેયાઇઝ કમિ-
નુષન ૧૦ ઝેન ચોખ્ખુ કાર્બોનિક એસિડ
૩૦ ઝેન ઓઇન લવે ૩૨ ૨૦ ટીપા

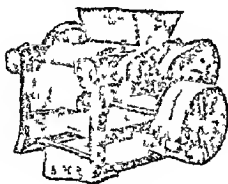
* * *

અને આજના હાથાનાની છેત્તી ચીઝને
છત્તી કેમ જવાન? તે છે નક્કર ફોન-
વોટર (I) પ્રવાહી નથી, હતા કાચન વોટર
તો કહેનાય છે

આ રહ્યો તેનો એક કિમ્બ પ્રયોગ —

જર-કિમ્બ સાથુની કાતરણુ યા વર્ષ
૧૦૦ ભાગ, કિમ્બ સાકર ૨૫ ભાગ પાણી
૨૫ ભાગ

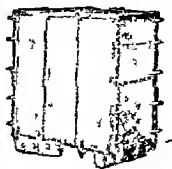
પ્રથમ સાથુની કાતરણુ યા વર્ષ કરી લઇ
પછી તેને સાકર અને પાણી સાથે મેળવી,
ચુને ચડાવો ઓગળી જઇ એકરસ થાય
ત્યારે એને ઉતારી લઇ નીચવી દરાઓ ઉમેરો

વર્ષ યત્ર

નિનાવિલ એસિટે પડે ભાગ સિટ્રોનેલ
૬ ભાગ ઓઇન વિગિટ ઝેનન ૭ ભાગ
રોડીગેલ ૨ ભાગ દરિન એસિટે ૧ ભાગ
એ થોવ અથ પત્ર

અધારે મિશ્ર કરી બાદ, એને ફમમાં
ભરી ઠરવા દો હયાં પછી યત્ર વડે મેગ
ફીઓ બનાવી યા તો ધાતુના બાકસમા મુકી

સાથુની ફેમ

વેચો યા તેની ઉપર ધાતુ-પડ વીટાળી ખીં
શીતે પેક કરી વેચો

૩

ફોન વોટર નો વેપાર દિ આ તે દુધ
રાજપીમા વધુ ખીલી સકે છે જ્યાં અપરોક્ષ
પર ઝકાત બોધી છે-કિ ના જ્યાં અનકોદ
સરવુ છે ત્યાં માવ બનાવાય અને તે રાજપર્ન
અદરજ વેપાર બેઠાય તો તો કરીજ ઉરકત
નડે એમ નથી અવનન માવ ખીજ રાજપ
ફે બિટિશ વિસ્તારમા નિકાશ કરશ તો ઝકાત
ભરવો પડે છે

ફોન વોટર ની પેકી મ એક ખાસ ાદ
લીમાજ થાય છે-છત્તી આવે છે એમ કરીએ
તો ચારે એની અટખુણીયા શીરીઓની
કામત આજે ખરખર મોથી છે છતાં જો
બાજુ સારી આકૃતિની શીરીમાન તે પેક
કરાય તો ચાલકોને ઝુકર આકૃતિ સકાય
ખાસ કરીને, દેખાવે મોગી પણ જગા કાચની
હોઇ માવ ઓઝો ભરાય એની-જેવી કે
લાવની પ્રચલિત ગોળીઓ ફે-નાવન અકૃતિની
નવા પ્રકારના સખ્ત છુલવી ગોળવળવાળી
શીરીઓ વાપરનાર વેપારી જરૂર કામના
થઈ સકે છે

ફોન વોટર જેમ જુનુ થાય તેમ વધુ
સારુ બને છે, એ વાંચ રાખનાર છે

પ્રવાહી ગ્લુકોસ

[Liquid Glucose]

પ્રવાહી ગ્લુકોસ એકે તે પારદર્શક સ્વચ્છ જોવા પ્રવાહી, જેને દબીકતમા 'રુગર્મ સિરપ' પણ કહે છે અંગ્રેજી દવા સાગ્રીમા એનો ઉપયોગ નિ બ દિન વધી રહેલો છે અને તેથી હુરેરત ઉભી થઇ છે કે, અહિ જ તે બનાવનાના પ્રવાસો ગનિમાન કરાય

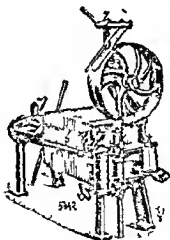
પ્રવાહી ગ્લુકોસ મનાઇના નિશારતા યા બગાટાના લોગમાથી બને છે એની બનાવની પદ્ધતિઓ અનેક છે બે પ્રમાણસૂત અને અને સરળ પદ્ધતિઓ આ રહી —

૧

નકાઇનો નિશારનો ૧૦૦ રતન પાણી ૫૦૦ રતન ગધકનો યા મીઠાનો તેજાળ ૫ રતન

પ્રથમ પાણી અને તેમાન મેગની પછી નિશારતામા એ મિશ્રણ થોડુ થોડુ કરી મેગરતા જાવ અને તેને એકરસ કરતા જાવ આ કામ અશ્વમ્નુ છે નિશારતામા પ્રવાહી મેગવણી ભગતા ગામડા બધાઇ જવાનો ડર રહે છે તેમ ન થાય મેગવણી મવાઇ જેની એકરસ ધાડી ચાપ તેની કાળજી રાખરી નેઇએ હુકમા, મેગવણી તૈયાર મ્યાં પછી તેને ૬૫°C જગી ગરમ કરી તૈયાર-રહતખા પાસણ (Lead lined Vessel)મા કરો જેમા દયાણુ સહિત અહિ લગી વરાળ પચાર મરાય છે કે, ગરમીનુ પ્રમાણ ૧૬૦°C લગી પહોચી જાય આ પછે વરાળને નીચા જવા દેનાય છે જેથી તે ની સાથે મેગવણીમા તેજ-તત્વો પણ ઉડી જઇ, વાસ પણ દુર થઇ જાય આમ કરતા ગરમી ઓગી થવા માડે છે જારે તે ૮૦°C એ પહોચે ત્યારે તે એ ડીરીએ કાઇમ ગળી, મેગવણીને ત્યા લગી પચ થવા દેડે, જારે મેગવણીમા નમુનો લઇ તેમા આરોગિન મેળવતા જુ

રગ ન થાય યા વેડ એસિડેટ મેગવતા મો નકર પચાર તગિરે જઇ ન બેસે મેગવણી આવી પચ થતા—એકે કે, આ બેઉ ક્રમે ડીઓમાથી પાર ઉતરતા—નેને બીજા વાસણમા લઇ જઇ, તેમા એટલા પ્રમાણમા કેનસિયમ કામેનિટ મેગવણમા આવે છે કે જેથી મેગવણીમા બાકી રહેવા તેજામ-તત્વો સમુ જમા નિર્જુણ થઇ જાય એની એક મોટી એ છે કે મેગવણીમા કેનસિયમ કામેનિટ મેગવતા જ્યા લગી તેમા તેજામ-તત્વો બાકી હશે, ત્યા લગી તેમા કેનસિયમ સફેદ નામતો નકર પચાર તગિરે જઇ બેસશે જ્યારે વધુ પચાર તગિયે જઇ એનો ન જણાય ત્યારે એ ઠિચા પુરી થઇ સમજ, પ્રવાહી મેગવણીને ફિલ્ટર-પત્ર દ્વારા કાળજીપૂર્વક ફિલ્ટર કરી લે છે જેથી બધા નકર પચારો છુદા પડી જાય છે પછી એ મેગવણીને બીજા વાર—આ

ફિલ્ટર પત્ર

વેળા કોવસા યા હાડખાના કોલસાના ફિલ્ટરમાથી—ફિલ્ટર કરી લેો જેથી મેગવણી માંનો રગ પણ દુર થઇ જાય એ થઇ સુખા, હવે માન એકજ કામ બાબ છે, અને તે

ઝાડ પાનની વૃદ્ધિ કુન્નરતી પોષણતત્વોથી થાય છે, એ તો સા ક્રોષ જાય છે. એ વાત પણ ક્રોષથી જાની નથી કે જગતના દરેકે દરેક ભાગમાં અને ઝમીનના દરેકે દરેક કટકામાં તે બધા પોષણ-તત્વો યા તો નથીજ હોતા, યા હોય છે તેમ પુરતા પ્રમાણમાં નથીજ હોતા, જેટલા કે દરેકે દરેક પાક માટે યુક્તિ હોય છે. પરિણામે, એ એજાઇપ્ત દાળવા માટે ખાતર આપવાની યુક્તિ પચા થાય છે.

સામાન્યતઃ ખાતર તરીકે અનેકવિધ પદાર્થો અપાય છે, પણ એ બધા પદાર્થોય બધી જગ્યાએ પુરતા પ્રમાણમાં અને સરતા નથી ગળતા તેથી, નિશ્ચયોએ લંબાણ શોધ-જોળ પછી નક્કી કર્યું છે કે અમુક ખાતરમાંના અમુક રસાયણિક તત્વો અમુક પાક માટે લાભકર્તા હોય, જો એ રસાયણિક-તત્વો બીજા સ્વરૂપમાં પાકને પહોંચાડાય તો તેને તેવો લાભ થઈ શકે છે અને એમ, રસાયણિક ખાતરોની મિશ્રિમદ્દાક્રમ જોવામાં.

૨.

રસાયણિક ખાતરો પ્રકાર પ્રકારના બને છે:

- ૧, સામાન્ય પ્રકારના ખાતરો
- ૨, અમુક તમુક પાક માટેના ખાસ ખાતરો
- ૩, યુક્ત ઝાડ માટેના ખાતરો

અર્થ એ બધા પ્રકારના યોગ્ય પ્રમાણભૂત પ્રયોગો આપવાની કાશિય કરી છે - સામાન્ય ખાતરો

૧-સલ્ફેટ ઓફ એમોનિયા ૧૦ રતલ, નાઇટ્રેટ ઓફ મોડા ૪૦ રતલ, દાડકાનો ભુકો ૨૫૦ રતલ, પ્લાસ્ટર ઓફ પેરિસ ૨૫૦ રતલ, નમક ૨ ભુચલ, રાખ ૩ ભુચલ, જાનવરોના મળમુતનું ખાતર ૨૦ ભુચલ.

આ પ્રમાણ ૬ એકર ઝમીન માટે પુરતું છે.

૨-સલ્ફેટ ઓફ એમોનિયા ૧૩ રતલ, સુપરફોસ્ફેટ ઓફ લાઇમ ૩૩ રતલ, સલ્ફેટ ઓફ પોટાશ ૧૩ રતલ.

બધાને લગી લઇ, મિશ્ર કરો.

૩-દાડકાનો ભુકો ૧૮ મણ, કેલસાઇન ૧ મણ, સલ્ફેટ ઓફ એમોનિયા ૧ મણ.

૪-દાડકાનો ભુકો ૩૫૦ શેર, સલ્ફેટ ઓફ એમોનિયા ૬૭ શેર, પર્લ એશ ૧૬ શેર, ધરગણ મીઠું ૭૮ શેર, સલ્ફેટ ઓફ સોડા (સુકો) ૧૬ શેર, સલ્ફેટ ઓફ મેગ્નેસિયા (કાચો) ૪૦ શેર.

૫-સલ્ફેટ ઓફ સોડા (સુકો) ૧૬ ક્વાર્ટર, ધરગણ મીઠું ૭૮ ક્વાર્ટર, લાકડાની રાખ (Wood Ash) ૭૮ ક્વાર્ટર, દાડકાનો ભુકો ૩૫૦ ક્વાર્ટર, સલ્ફેટ ઓફ મેગ્નેસિયા (કાચો) ૪૦ ક્વાર્ટર, સલ્ફેટ ઓફ એમોનિયા ૬૭ ક્વાર્ટર.

૬-એમોનિયમ નાઇટ્રેટ ૪૦ ભાગ, એમોનિયમ ફોસ્ફેટ ૨૦ ભાગ, કેલસિયમ નાઇટ્રેટ ૨૫ ભાગ, એમોનિયમ ક્લોરાઇડ ૫ ભાગ, કેલસિયમ સલ્ફેટ ૬ ભાગ, ફેર્સ સલ્ફેટ ૪ ભાગ

૧ રતલ આ ખાતર ૧૦૦૦ રતલ પાણીમાં એમગળાવી, યુલઝાડોને અદવાડિયામાં એ જા નણુ વેળા આપવાથી ખુબ લાભ થાય છે.

૭-કેલસિયમ સાયનામાઇડ ૨૦ રતલ, એમોનિયમ નાઇટ્રેટ ૨૦ રતલ, એમોનિયમ ફોસ્ફેટ ૨૦ રતલ, પોટાસિયમ નાઇટ્રેટ ૧૫ રતલ, કેલસિયમ સલ્ફેટ ૧૦ રતલ, સુરોખાર ૮ રતલ, ફેર્સ સલ્ફેટ ૪ રતલ.

૮-એમોનિયમ સલ્ફેટ ૧૦ રતલ, નમક ૧૦ રતલ, મોરચુ ૧૦ રતલ, પોટાસિયમ

“કમર” અંક ૧૧૬ થો

કનોરાઈડ ૧૫ રતન, ગિપ્સમ ૧૭ રતન,
સુરોખાર ૨૦ રતન પોગસિયમ સલ્ફેટ ૧૭
રતન, એપસમ સોલ્ડ ૩૩ રતન, સોડિયમ
સલ્ફેટ ૩૩ રતન

૯-સોડિયમ સ ક્રે ૧૧ રતન, રાખ ૨૮
રતન નમક ૬ ક્વાર્ટર, એમોનિયમ સલ્ફેટ
૧ ક્વાર્ટર, હાડકાનો જુકો ૭ જુશન

૧૦-કેલસિયમ નાઇટ્રેટ ૧૦૦ તોલા,
પોટાસિયમ નાઇટ્રેટ ૨૫ તોલા, પોટાસિયમ
ફોસ્ફેટ ૨૫ તોલા, મેગ્નેસિયમ સલ્ફેટ ૨૫ તોલા

આ ખાતર ૪ થી ૧૦ ગ્રામ લાઇ, ૧
લિટર પાણીમાં એમળાવી, તે પાણી ગ્રાડખાનો
દર મહિને એક વા એ વેગા અપાય છે

૧૧-હાડકાનો જુકો ૮ લાઇ પનાર
ઓફ પેરિસ ફે લા ગ, સલ્ફેટ ઓફ એમોનિયમ
ફે લાગ

હાડકાનું ખાતર

મનાનદી પુરી માલિની માટે જુઓ
કમરનો ૮૭મો અંક ક્રમત ચાર આગ

મકાઈ-ખાતર

૧-સ ફેટ ઓફ એમોનિયા, દર એકર
અમીને ૧૪ રતન

૨-કનારાઈડ ઓફ પોટાશ દર એકર
અમીને ૭૭ રતન

૩-ગુરિયેટ ઓફ સુપરફોસ્ફેટ, દર
એકર અમીને ૩૧ રતન

૪-પોગશ ૨૮ રતન, નમક ૧ ક્વાર્ટર,
હાડકાનો જુકો ૨ ક્વાર્ટર, ગિપ્સમ ૨
ક્વાર્ટર, રાખ ૧૫ જુશન

લાંન-ખાતર

૧-સલ્ફેટ ઓફ એમોનિયા, દર એકર
અમીને ૩૬ રતન

૨-કનોરાઈડ ઓફ પોટાશ દર એકર
અમીને ૩૧ રતન

૩-ગુરિયેટ ઓફ સુપરફોસ્ફેટ, દર એકર
અમીને ૧૨ રતન

કપાસ-ખાતર

૧-એમોનિયા ૨૬ લાઇ, ફોસ્ફેટ ઓફ
૭૬ લાઇ પોગશ ૪ લાઇ

કપાસ-ખાતર

પોગસિયમ કનોરાઈડ ૧૦૦ તોલા પોટા
સિયમ નાઇટ્રેટ ૫૦૦ તોલા, પોગસિયમ
ફોસ્ફેટ ૫૭૦ તોલા

આ દીઠ ૧૧૭૦ ગ્રામ મિશ્રણ

જવ-ખાતર

૧-સલ્ફેટ ઓફ એમોનિયા દર એકર
અમીને ૧૦ રતન

૨-કનોરાઈડ ઓફ પોગશ, દર એકર
અમીને ૩૧ રતન

૩-ગુરિયેટ ઓફ સુપરફોસ્ફેટ, દર
એકર અમીને ૮ રતન

તબાકુ-ખાતર

૧-સલ્ફેટ ઓફ એમોનિયા, દર એકર
અમીને ૧૪૬ રતન

૨-સલ્ફેટ ઓફ પોટાશ દર એકર અમીને
૧૭૨ રતન

૩-ગુરિયેટ ઓફ સુપરફોસ્ફેટ, દર
એકર અમીને ૧૬ રતન

૪-સલ્ફેટ ઓફ લાઇમ કિના નાઇટ્ર
પનાર, દર એકર અમીને ૧૬૦ રતન

અગા-ખાતર

૧-સ ફેટ ઓફ એમોનિયા, દર એકર
અમી ૨૧ રતન

૨-કનોરાઈડ ઓફ પોટાશ, દર એકર
અમી ૩૪ રતન

૩-ગુરિયેટ ઓફ સુપરફોસ્ફેટ દર
એકર અમીને ૧૧ રતન

(અનુસંધાન પૃષ્ઠ ૩૨૭ ૫૧)

કંઠમાળાની લેપ

ચુગળ ૧ તોલો, કાળાં મરી ૧ તોલો.
બેઉને સરકામાં વાટી, ગરમ કરી, કંઠમાળા
પર લગડો.

કાળી શાહીની ભૂટી

માયા ૪ ઑંસ, હીરાકમી ૧૩ ઑંસ,
શુંદર ૧ ઑંસ, મેંદા ખાંડ ૩ ઑંસ
બધાને મેળવી રાખો. ૩૨ વખતે ઉપવી
બધી ભૂટી ૩ પાઈટ ગરમ પાણીમાં નાખી
ઓગળાવતાં, કાળી શાહિ તૈયાર થશે.

કેવડીયો કાચો

જનકપુરી કાચો ૫ રતલ, એલચીદાણા
૨ તોલા, ધાણા ૧૫ તોલા, અજવાન ૧૦
તોલા, કરેયા ૫ તોલા.

પ્રથમ કાચાને થોડાક પાણીમાં બીંજવી
રાખો. જમારે નરમ થાય ત્યારે ચુલે ચઢવી.
ધટ્ટ થવા આવે ત્યારે બાકીની ચીજોની બારીક
ભૂટી ઉમેરી, કેવડાના પાદડાં પર પાથરીને
સુકવી લો.

કેસીન-સરેસ

૧-કેસીન ૬૫ તોલા, સુગવેગો ચુનો
૧૨ તોલા, ટ્રિમોડિયમ ફોસ્ફેટ ૭ તોલા,
સોડિયમ ફોસ્ફેટ ૪ તોલા, ફલસિયમ
સલ્ફેટ ૧૦ તોલા, પેટ્રોવિયમ ૨ તોલા.

બધાને એક બંધ વાસણમાં ભરી, મિશ્ર
કરી લો અને વાપરતી વેળા પાણીમાં ભૂટી
મેળવી વાપરો.

૨-કેસીન ૧૦૦ તોલા, પાણી ૩૫૦
તોલા, સોડિયમ ફિલ્ડેટ ૧૫ તોલા, ચુઆવેગો
ચુનો ૧૦ તોલા.

બધાને મેળવો આ પ્રવાહી સરેસ થશે

કોલેરાની ગાળીઓ

સુઈ ૩ તોલા, લાલ મરચાં ૧ તોલો,
હીંગ ૧ તોલો, અચીણુ ૩ તોલો, કપુર
૧ તોલો.

બધાને મેળવી, ૭૩ ગ્રેનનો અંકક એવી
ગોળીઓ બનાવી, સુરત વેળા આપો.

ચાહના કાથ ફર કરવા

ભીની મા રેશમી વસ્ત્રો પર ચાહના કાથ
પડ્યા હોય તો તે કાઢવા માટે આ પ્રયોગ
આગ્રમાઈશપાત છે :

પાણી ૫૦ તોલા, સુદાગો ૨૩ તોલા.
પાણીમાં સુદાગો ઓગળાવી, કાથવાલી
જગ્યાએ રગડી, પાછળથી તેને સાદા પાણીથી
ધોઈ કાઢો.

જંસતનો મલમ

ઝીંક ઓક્સાઈડ ૧૩ ઑંસ, બેન્ઝોટ
લાઈ ૮૩ ઑંસ.
બેઉને મેળવો.

દુલ્હાણની ગાળીઓ

એલિથો ૪૫ ગ્રેન, રેવંદચીનીનો શીરી
૨૨ ગ્રેન, નિશાસ્તો ૨ ઑંસ.

આસણી ઉમેરી, ઉપલી મેળવણીની
૫૦ ગોળીઓ બનાવો.

તાકતની દવા

૧-શેકલી અજસી ૨ તોલા, તાલમખાના
૨ તોલા, યસુ' દુધ ૫૫ પુરણ.

બન્નેને વડના દૂધમાં બીંજવી, હાંધડામાં
ચુકવી લો. મુકાયા બાદ વાગીને, અંકક મારાનાં
પડીકા બનાવો.

માત્રા : એકથી બે પડીકા દવા, દુધ સાથે.

૭-નાવળના કોમળ ફળ (પપાડા) લઈ
બારીક વાગી લઈ ૧૩ માથાના પડીયા બનાવો
માત્રા એકથી બે પડીયા હુધની સાથે

તાનની દવા

કપિનાશન સબફેટ એક 1મ રેકમીકાર્બક
ડિપરિટ બે ઓસ જલ્દી સરકા બે ગ્રામ
સિરપ ઓફ ઓરેન્જ એક ઓસ

બધાને મિશ્ર કરી એક અડનાડીવા સુધી
રહેવા દઈ પડી વાપરો

મોઢાટી ઉમરના માણસે એક નાની ચમચી
બરી આ દવા થોડાક પાણી સાથે દવા 1મા
બે વાર લેવી

દરાજનો ઉપાય

એડીઓ ૩ તેનો અમનસારો ગંધક ૨
તોલા સુકા આમના ૩ તેનો મોરચુથુ ૩
તોલો કુનાડીઆના બીજ ૩ તેનો ફલ્ગુસ
પાપડો ૩ તેનો

બધાનો છુદી નિંજુના રસમા મેળવીને
ગાળીઓ બનાવવી

સુરત હોય ત્યારે નિંજુના રસમા ઘસી
દરાજ પર લથાડવી

દરાજનો મલમ

પેરેડિન વેક્સ ૧ તોલો પીગી પેટ્રોલિયમ
જેની ૧ તોના કાષ્ઠસાઈનિક એસિડ ૩ તોલો

પેરેડિન વેક્સ અને પેટ્રોલિયમ જેનીને
વોટર બાય પર પીગળાવી તેમા એસિડ મેળવી
એકરસ કરી લો

દરાજ માટે આ મલમ ઉપાધ ઉપાય છે

દત્તમળન

એક ૩ રતન કપુર ૧ તેનો હીરામોત
૧ તોલો કાથો ૧૩ તેનો ટેલીન એસિડ
૧૩ તેનો

બધાનો મિશ્ર કરી બારીક દળી અ ૧ લો

નમ્લી મીઠા

સિરેસાઇન ૩૦૩ રતન રેસમેસિટ ૧૬
રતન પેરેડિન વેક્સ ૪૬૩ રતન

બધાનો પીગળાવી એકન કરો

નમ્લી સુનદો

એમેટિક એસિડ ૮૦૩૫ ૬/૨ ગેનન
એમેટિક ઇધર ૨ ઓસ પાણી ૨૫ ગેનન

બધાને મેળવી ૧ માસ લગી રાખી છુટો

મદગ્નો દલાજ

સુરેખાર ૧૦ ગ્રેન હટકડી ૫ ગ્રેન
પાણી અડી તે લા

બધાને મેળવી દિવસમા ત્રણ વેગા આપો

કાઉન્ટેન પેનની રાહી

૧-માથા ૬ ઓસ હીરાકરી ૪ ઓસ
પાણી ૬ રતલ ગંધકનો તેજાજ ૩૦ ટીપા
કાર્બોનિક એસિડ ૧૫ ટીપા ૫૩ રગ ૩ ઓસ

માથાને અધઃચર વાગી પાણીમાં તાપી
થોડાક કલાક લગી બીજવા દઈ પડી સુને
ચળવિને અર્ધા કલાક લગી પકારી છેવટે
એકાદ બેસ આપીને ઉતારી લઈ ગાળા લો
પડી તેમા હીરાકરી મેળવી એક દિવસ
રહેવા દઈ બેસે દિગ પેપરમાથી ગાળી લઈ
બાકીની યીઝે મેળવો: અને એક અર્ધવાડિયા
લગી રહેવા દઈ છેવટે ફરી વાર બેસેદિગ
પેપરમાથી ગાળી લો

૨-માથા ૨ ઓસ લવિંગ ૩ ગ્રામ હીરાકરી
૨ તોલા અર્ક-પાણી ૧૩ રતલ ગંધકનો
તમાજ ૮ ટીપા કાર્બોનિક એસિડ ૩ ટીપા
૫૩ રગ ૩ તેનો

અર્ધા અને લવિંગને વાગી અ ૧ થી ૧મા
બરી તેમા પાણી રેડી સુથ બધ કરીને
૧૦-૧૨ દલાડા લગી રહેવા દો અને એ

દરમિયાન શીશીને દિવસમા ઓકાદ બે વાર દલાવતા રહો. પછી તેને બ્લોટિંગ પેપરમાંથી ગાળી લઇ, બાકીની ચીઝો મેળવી, ચાર પાંચ દલાડા લગી રહેવા દઇ, ફરી વાર બ્લોટિંગ પેપરમાંથી ગાળી લો. કમ્પા બ્લુબેક ચાહી તૈયાર થશે.

બુટ-વારનિશ

ટંકણખાર ૧ ભાગ, રાજન ૩ ભાગ, પાણી ૨૦ ભાગ.

વોટર બાય પર પીગળાવી, પ્રવાહી બે ઘણું ઘટ હોય તો ચોક્કસ ટીપાં ગ્લિસરીન નાખી, મિશ્ર કરો.

આ રંગ વગરનું વારનિશ બનશે અને તેમા તરલવાર રંગો મેળવવાથી રંગીન વારનિશ બનાવી સકાશે.

બેસેરીઆની દવા

ટીકચર ચિરાયતા ૧ ઓસ, કવિનાબન સફેદ ૫ ગ્રેન, એકસ્ટ્રેક્ટ નક્સવોમિકા ૨ ગ્રેન, લાઇકર આર્થેનિક ૧૫ ટીપાં

બધાને મેળવો. ઉપલા પ્રમાણુમાંથી ૨૪ ભાગ દવા થશે.

માત્રા : ૧ ભાગ દવા, અઢી તોલા પાણી સાથે.

મચ્છર-શત્રુ

ઓઇલ સિટ્રોનેલા ૪ ગ્રામ, ઓઇલ પેની-રૌયલ ૪ ગ્રામ, ધાસનેલ ૧૯ ઓંસ.

બધાને મેળવી, પંપ વડે છાટો.

યાદદાસ્તની દવા

આદમી ૧ તોલો, સુંદ ૧ તોલો, બાલબચ ૧ તોલો, કુલીબન ૧ તોલો, નાની પીપર ૧ તોલો.

બધાને વાટી, અર્ધો તોલો ભુરો દરરોજ સાંજે મધની સાથે લેવાથી યાદદાસ્ત વધે છે.

રેખર-સિમિન્ટ

બારીક દળેલી ઓક ઓંસ રાજનને દસ ઓંસ બેમેનિયામાં ઓગળાવી, ઝરર હોય ત્યાં લગાડી, ત્રણ દિવસ સુધી સુકવા દઇ, પછી વાપરો.

રાસપથેરી ટેબ્લેટ

મોંદા ખાંડ ૨ રતલ, કાર્બોનેટ ઓફ સોડા ૨ ઓંસ, ટાટરીક એસિડ ૨ ઓંસ, રાસપથેરીનું એસેન્સ ૪ ગ્રામ, રંગ ઝરર પૂરતો.

બધી ભૂકીઓ મિશ્ર કરી, તેમાં એસેન્સ નાખીને મેળવી, પછી રંગ નાખી, ફરી વાર બધાને મિશ્ર કરી, કપડામાંથી ચાળી, ત્રણ ત્રણ ગ્રામની ટેબ્લેટ બનાવી લો.

ઝરર પડે તો એક ગ્લાસ પાણીમાં એક ટેબ્લેટ ઓગળાવતાં, રાસપથેરી તૈયાર થઇ જશે.

લુથિકેટિંગ ઓઇલ સ્વચ્છ કરણ

એક વેળા વપરાયલા લુથિકેટિંગ ઓઇલનો પુનઃ ઉપયોગ કરવા માટે તેને નીચલી રીતે સાફ કરી સકાય છે :

વપરાયલું લુથિકેટિંગ તેલ ૧૦૦ ગેલન, એલિક એસિડ ૧ ગેલન, ફેલસિયમ હાયપો-કલોરાઇડ ૬ થી ૮ ગેલન, મધકેનો તેઆથ (બ્લેક) ૬ રતલ, સોડિયમ સિલિકેટ ૫૦ રતલ, પાણી ૧૫ ગેલન.

પ્રથમ પાણી અને સોડિયમ સિલિકેટ સિવાની બધી વસ્તુઓ મેળવી, પછી એ બે ચીઝોય ઉમેરી, બધાને ૫૨ થી ૧૨૨°C એ બે કલાક લગી ગરમ કરી, પછી ઠંડુ પાડો અને ૩ ગેલન પાણી ઉમેર્યા બાદ ચોખ્ખું તેલ નિધારી લો.

લોહીની ફિક્કાશનો ઇલાજ

હીરાક્સી ૧૦ તોલા, કાર્બા મરી ૧૦ તોલા.

અપ પૂરતું મધ લઇ, બબ્બે રતીની ગોળાઓ બનાવી લેવી.

માત્રા : દિવસમાં બે ગોળા

આ પુસ્તકની ઉત્તમતાના
પ્રમાણપત્રો

૧. આ પુસ્તક વડોદરા રાજ્યના પુસ્તક
કાલય ખાતાએ પુસ્તકાનરો માટે મંજૂર
કર્ષ્ય છે

૨. આ પુસ્તકનો પહેલો ભાગ વડોદરા
રાજ્યના કેળવણી ખાતાએ શાળાઓમા
ધનામ અને મુગ્તકાવચો માટે મંજૂર કર્યો છે

૩. આ પુસ્તકનો બીજો ભાગ વડો
દરા રાજ્યના કેળવણી ખાતાએ શાળાઓના
અને સાર્વજનિક પુસ્તકાનરો માટે મંજૂર
કર્ષ્ય છે

૪. આ પુસ્તકનો પહેલો ભાગ મુખ્ય
ધનાકાના સરકારી કેળવણી ખાતાએ પ્રાથ
મિક શાળાઓ અને ટેન્કનીંગ સ્કૂલોની
વિદ્યાર્થીઓની લાયબ્રેરીઓ માટે મંજૂર
કર્ષ્ય છે

૫. આ વર્ગ લુગ્ગમા ભગવેલ કચ્છ
હુ નર ઉદ્યોગ પ્રદર્શનમાંથી આ પુસ્તક
માટે પ્રમાણપત્ર (Certificate) મળ્યું છે

૬. આ પુસ્તકનું આખું શ્રી
કચ્છ વેપારી મંડળના પ્રમુખ શ્રી હુનરશી
ધરમશી સપટે લખ્યું છે

૭. આ પુસ્તકની ૧૧ (અગીઆર)
નકનો અમદાવાદની ગુજરાત વર્નાક્યુલર
સોસાયટીએ ઉત્તેજન માટે ખરીદી છે

૮. આ પુસ્તકના પહેલા ભાગની ૨૧
(પચીસ) નકનો વડોદરાના શ્રી પ્રાચ્ય
વિદ્યામંદિરે ઉત્તેજન માટે ખરીદી છે

૯. આ પુસ્તકના પહેલા ભાગને
આણંદમાં મળેલ બીજી ગુજરાત પુસ્તકાનવજી
ઉપરિ હે સારા પુસ્તકામા ગણ્યો છે

૧૦. આ પુસ્તકની ઉત્તમતા માટે
અનેક સુપ્રસિદ્ધ મામયિક ખોએ સારામા
સારા અભિપ્રાયો આપ્યા છે

વેર ખેઠા પૈસા કમાવા

આળેજ મગાવો !

નફાકારક હુન્નરો

ભાગ ૧-૨

નિશ્ચાનો અને અનુમતીઓએ લખેલા વિવિધ

ભરોશાપાત્ર હુન્નરોથી ભરપૂર પુસ્તક

૫૧૦ પાના ઉગ્રા બડા એનિક કાગળ

શાસ્ત્રીય શુદ્ધ સુદર છપાઈ અને આકર્ષક

ગ્રેટ-બ્રૅડ્ડા-

કીમત માત્ર ૪ રૂપિયા

(હી પી પી થી ટપાલ ખર્ચ

૧૦ આના બહુ)

મગાવવા માટે લખો —

સચાલક શ્રી લક્ષ્મી પુસ્તકમાળા,

પોસ્ટ સીતુગરા (અ.બી-૬૨૭)

વધુ ખાત્રી માટે અભિપ્રાયોની પત્રિકા મફત મગાવો.

[૧] સોન્ડર્સ નોરવેલ

યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સ ઓફ અમેરીકામાં મી સોન્ડર્સ નોરવેલ નામનો એક વેપારી છે. તે લંડન અને પેરિસમાં પ્રખ્યાત છે. થોડુંક આગળ તે રેમિગટન આર્મ્સ કંપનીનો પ્રમુખ નીભાયો હતો.

યુવાનીમાં નોરવેલ ચિત્રકાર બનવાની હોશ રાખતો હતો, પરંતુ ચિત્રકાર બનવા માટે કેળવણી લેવા પુરતા નાણા ન હોવાના કારણે તેને એક હોલસેલ કુંની મા કારકુન તરીકે કામ કરવું પડ્યું. પરંતુ આગળ વધતા વધતા ૨૮ વર્ષની ઉંમરે તો તે કુંપનીનો સેક્સ મેનેજર બની ગયો.

દશ વર્ષમાં તેણે કુંપનીના વેપારને વાર્ષિક બે લાખ પૈકી મુખી વધાર્યો. તે કહે છે કે દરેક સેક્સમેને ત્રણ વસ્તુઓનું ખાસ ધ્યાન રાખવું જોઈએ: (૧) સાલગતું, (૨) જોતુ અને (૩) વાદ રાખવું.

તે જણાવે છે કે જોલવા કરતા સાલગવાથી વધુ વેપાર કરી શકાય છે “કું લોકોની સવાહ માગતા અને વધુ માદિતી મેળવવા માટે કોશિશ કરતાં વધુ માલ વેચી શકાયો છું.”

તે હંમેશ તેની છાલ કરતા આખ અને કાનને વધુ ઉપયોગમાં લે છે. તે દરેક વસ્તુને ધ્યાનપૂર્વક નિહાળે છે તે દરેક ગ્રાહકના નામો વાદ રાખે છે, અને માલ વેચવામાં તે જોટલો વખત ગળે છે, તેટલોજ વખત તે શીખવામાં વાપરે છે. પરિણામે તેનો વેપાર ખુબ વધ્યો છે.

કંટાળો

માલ વેચવામાં કંટાળો ઉત્પન્ન કરે એવી વસ્તુ પણ છે, એમ તે કહે છે.

• એક વાર તે લોડાની વસ્તુઓ વેચ્યા નીકળ્યો હતો. દરેક વસ્તુના નમુનાને સાથે લઈ ફરવાની ઝરૂર ન હતી. તે કેટલોગ લઈ ખદાર નીકળ્યો હતો અને કેટલોગમાં જંગોતેર હજાર જુદી જુદી વસ્તુઓ હતી. એ કેટલોગનું વજન ૪૦ રતલ હતું. થોડી મુદતમાં તેને જણાઈ આવ્યું કે કેટલોગના પહેલા ભાગમાંથી જ તેને ઓડરો મળતા હતાં. આ જોઈને કેટલોગ એવાથી લોકો કંટાળતા હતા. એ કારણે કેટલોગના પાછલા ભાગનો માલ વેચાતો ન હતો.

આથી તેણે સરખાતમાં કેટલોગના પાછલા ભાગને દેખાડવાની રીત શરૂ કરી. એ પછી થોડા દિવસ સુધી કેટલોગની વચ્ચેના ભાગથી તેણે પાનાં જોલવા માંડ્યાં. આથી તે દરેક માલને વેચી શકતો હતો.

તેની બીજી એક રીત એ હતી કે તે દર મહીને એક ખાસ પ્રકારના માલને વેચવા માટે ખુબ ધ્યાન આપતો.

ત્રણ પ્રકારના માણસો

મી. નોરવેલ કહે છે કે માલ વેચવામાં સફળતા નહિ મેળવી શકે એવા ત્રણ પ્રકારના માણસો છે: (૧) મિથેનિક, (૨) એકાઉન્ટન્ટ અને (૩) બહીરણ માણસ. એઓ વાત કરવામાં પોયા હોય છે અને એ કારણે તેઓ વેપાર કરી નથી શકતા.

સેક્સમેન એવો હોવો જોઈએ કે જે હંમેશ પોતાની તક શોધતો રહેતો હોય. દરેક વખતનો ઉતાવળે લાભ લેવાવાળો હોય. તેણે એવી વાતો કરવી જોઈએ કે જે સાંભળનાર માણસને ગમતી હોય.

વેચનાર માણસ ગમે તે વસ્તુ, ગમે તે જગ્યાએ વેચી શકે છે, પરંતુ તેને વેચતાં આવડતુ હોવું જોઈએ.

દશ વરસ સુધી મેં સમેન તરીકે સફળ જિંદગી ગાળ્યા પછી નોરવેય વેપારમંચી રીઠાપર થયો હતો.

તે કહે છે કે સેક્સમેનનો ધંધો એવો છે કે જે દ્વારા ઇસાન જગતથી ઓળખાઈ સાગીથી માહિતગાર થાય છે રોજ રોજ નવા માણસો સાથે સમાગમમાં આવતા માણસોના સ્વભાવોથી વાંકિફ થઈ સે સમેન પશ્ચિ હોસ્કાર બને છે.

[૨] સર હેનરી હીટરડોંગ

સર હેનરી હીટરડોંગ એક મહેનતુ અને ડાહયો પુરૂષ હતો.

સર હેનરી રાયલ ક્લબ રીતમેક્સ ઓછલ કુપનીનો વડો હતો તે યુરોપનો રોકફેલર હતો તે ૧૨૫ ઓછલ કુપનીઓનો વડો હતો.

જગતના મહાન વેપારીઓમાંના એક સર હેનરીએ પોતાની જિંદગી વિના પૈસે વિના મિત્રે અને વિના સગવડોએ શરૂ કરી હતી.

તે ઓમસટરડેમના એક શરીમ લતામાં જન્મ્યો હતો તેનો બાપ એક ગરીબ ખલાસી હતો તેણે પ્રથમ બેન્કના સિપાઈ તરીકે જીવન શરૂ કર્યું હતું.

બાવીસ વર્ષની ઉંમરે પહોંચ્યો ત્યાં સુધી તે મેકમા નોકરી કરતો રહ્યો, પરંતુ તેને લાગ્યું કે બેન્કમાં નોકરી કરવાથી તેનું કાંઈ વળાવતું નથી એટલે તેણે બેંકની નોકરી છોડી દીધી અને નેધલા સ્ટ્રેટિંગ કુપનીમાં જોડાયો.

નસીબ ઉદ્ધાતુ

કુપનીમાં જોડાયા પછી તેણે એક કારકુન તરીકે જીવન શરૂ કર્યું, પરંતુ સાથેજ તેણે વેચવાની કળા હાથમાં લેતા માડી અને ઘોડાક વર્ગોમાં તેણે વેપાર વધારવામાં એવો જખરો લાગ કરી દીધો કે કુપનીએ તેને પોતાનો એક વ્યાગીદાર બતાવ્યો.

હવે તેને માલ વેચવાના કામ ઉપર પોતાની પુરી કાચીવીચત બતાવવાની તક મળી તેણે ટ્રેડિંગ અને નેનો વેચવા માક્યા અને અમેરીકાની મહાન સ્ટેન્ડર્ડ ઓઇલ કુપની સાથે બાય બીડી માત્ર બેજ વર્ષમાં તેને રોઝન ક્લબ ઓઇલ કુપનીના સેક્સ મેનેજરની પદવી મળી અને ત્યાર પછી તેણે એટલા જખર પ્રમાણમાં તેવ વેચી સફળતા પ્રાપ્ત કરી કે તે જગતમાં પહેલા નંબરનો સે સમેન ગણાવા લાગ્યો.

તેની રીત

તે આખો દિવસ પોતાને મળી મુકેવા આદરો પાછળ વિતાડતો ન હતો હરીફ કુપનીના મહાકો પોતે મેળવવા માટે તેણે અચાગ પ્રયાસો શરૂ કર્યા.

તેણે હરેક રીતે હરીફ કુપનીઓના આદરો મેળવવા માક્યા બાવ બાધીન્ય મમે તે બેંકે તે હરીફ કુપનીના આદરને જતો કરતો ન હતો.

તેણે બીજી નાની કુપનીઓ ખરીદવા માડી એક કુપનીને પોતાનો વેપાર બંધ કરવાં મટે તેણે દોઢ કરોડ પૈક ચુકવીલ આપી હતી.

બીજી મોગી અને મહાન કુપનીઓ સાથે તેણે જોગાણ સાધ્યા તેણે આખા યુરોપના નેલના વેપારો કબજે કરવા માડરો જખર્નીમાં તેણે એ વેપાર કબજે કરવામાં બે સફળતા પ્રાપ્ત કરી.

તેની માસે ઓછલની પાચ દિકામનગીઓ પણ હતી અને અમેરીકામાં તેનનાં કુવાઓ વાળી જે લાખ એકતાવોસ દઝાર ઓમર જેટલી મોટી જમીન પણ.

તેની ઓફિસમાં જગતનો નકશો રહેતો અને તે વખતો વખત એ નકશામાં જોઈ મગરર થઈ ઇરાન સિવાય એવો એકો દેશ ન હતો કે જ્યાં સર હેનરીની કુપનીનું તેન વેચતું ન હોય.

પણ પચ્ચસ વર્ષ ઉપર તે એક અદના ગરીબ છોકરો હતો તે એમસ્ટરડેમના એક ગરીબ અને કુંજાલ લત્તામા રહી જીવન ગાળતો હતો અને પુરનકો વાંચવા માટે તેને બત્તી બાળવા માટે પેરેશીન પણ નસીબ થતુ ન હતું. એજ ગરીબ એક વેળા યુરોપનો પેટ્રોલ અને પેરેશીનનો રાખ થયો હતો.

તેની સફળતાની ચાવી ગમે તે ભોગે નવા માહકો મેળવવાની હતી. તેની વેપાર વવારવાની ધગશે તેને સફળ વેપારી બનાવ્યો હતો.

એણે જે કરી બતાવ્યું, એણે જે સફળતા પ્રાપ્ત કરી અને એણે જે મહાનગ્ર મેળવી તે આજે પણ ટ્રાશિશ કરનારાઓ અને આગળ વધવાની ખરી તખના અને ઉમંગ રાખનારાઓને મળી સકે છે.

—ઈન્ડિયન વ્યુઝ

મરઘાં ઉછેરનું શિક્ષણ

* મરઘાં-બતકાના ઉછેરનું શિક્ષણ ખારવાડ ખાતેના મરઘાં-બતકાના ઉછેર માટેના સરકારી મથકમાં આપવામાં આવશે.

તેનો અભ્યાસક્રમ નીચે મુજબ છે.—

હુંકી મુદત માટે—પ્રથમ વર્ગ સપ્ટેમ્બર તારીખ ૧લીથી ઓક્ટોબર તારીખ ૩૧ બીજી વર્ગઃ નવેમ્બર તારીખ ૧૫મી થી ફેબ્રુઆરી તારીખ ૧૫ સુધી.

આ વર્ગ શરૂ થાય તે પહેલાં એક અઠવાડિયા અગાઉ મેનેજર, ગવર્નમેન્ટ પોલીસ કાર્મ, ધારવાડને જાણ કરવી.

શી તરીકે રૂ. ૫ લેવામાં આવે છે, પણ મુગધ છલાકામાં બ્રિટિશ હકુમત નીચેના વિસ્તારમાં વસતા ગરીબ વીધાર્થીઓને, જે તેઓ ખરેખરા ખેડુતો છે એવી મતલબર્ધ સર્ટિફિકેટ રેવન્યુ ઓફીસર અથવા તે ખેતીવાડી

ખાતાનાં અમલદાર પાસેથી લાવશે તો તેઓને મફત દાખલ કરવામાં આવશે.

હાલમાં માત્ર ૧૦ વિદ્યાર્થીઓને શિક્ષણ આપવાની સગવડતા છે. રહેવા અને જમવાની સગવડ વિદ્યાર્થીઓએ પોતાની મેળે કરી લેવાની છે. અભ્યાસ પૂરો થયા બાદ પરીક્ષા લઈ પાસ થનારાઓને સર્ટિફિકેટ આપવામાં આવશે.

બાલસખા

[બાળકોનું માસિક]

તંત્રી : હિંમતલાલ સુ. શાહ

‘બાલસખા’ એકલી વાતો કે ગપગોળા રજૂ નથી કરતું, પણ બાળકોને ઉપયોગી સર્વ વિષયો શિક્ષણની દૃષ્ટિએ રજૂ કરે છે.

એનો દરેક અંક બાલસાહિત્યના સિંધુદરત લેખકોના વેળોથી ભરેલો હોય છે.

જીનથી ત્રીજી વર્ષ. આ વરસના માહકોને ૨-૩ ખાસ અંકો અને એક પુસ્તકનો લાભ મળે છે.

તાકીદે માહક થઈ જાઓ.

વાર્ષિક લવાજમ:

દેસમાં રૂ. ૩, પરદેસ રૂ. ૪, (પિ. ૧)

લખો—‘બાલસખા’ કાર્યાલય: અમદાવાદ.

આંખો—ની—નેમત

ખાત્રોવાલો ચોખ્ખો માલ, એટલે સાચા બસરાઈ મોતીનો બનાવેલ સુરમો વાપરો. ચોક્કસ ફાયદો કરે છે.

કીંમત તોલા ૧ના રૂ. બે. (પો. જુદું)

મોહુમ્મદ હાજી આહુમ્મદ વહાણવાલા

૬. વહેવારયા મોહલા, જામનગર
(કાઠીઆવાડ.)

સ્રી જીવન

વર્ષ ૧ હું
અંક ૮ મા

સંપાદક
મનુભાઈ જોષાણી

જેઠ
૧૯૯૬

[આ માસિક વરોદશ રાજ્ય પુસ્તકાલયો માર્ચ ન ૧૯૫૧ તા ૩૧-૧-૪૦થી અને વેરુનું કિંમતીયા ફોટોસ એજન્સીમાં ન ૪૫૭ તા ૨૦-૧૨-૩૯થી મંજૂર થયેલ છે મુલ્યક દિવાકામા સાળા-વાયલેગી માર્ચ મે એ હ સા ના ન. ૧૭૬ તા ૧૨-૧૨-૩૯ મુજબ સાળાના અધિકારીઓ ખરીદી શકે છે]

આવતે અંકે

આ અંકમાં

શ્રી. ધૂમકેતુનું મલગીત અને લેખ શ્રી મજમુદાર, શ્રી. રમણલાલ સોની, ડૉ. કદમ, શ્રી રમણિકલાલ જ હવાલ અને શ્રી મનુભાઈ જોષાણીની વાર્તાઓ. શ્રી. હંસાખલેન મહેતાનું શ્રી જયશ્રીમેન રાયજીએ લખેલ જીવનચરિત્ર, મેળખસ માધ્યમ મેળવનાર મહિલાઓના જીવન અને કાર્યક્ષેત્રનો પરિચય શ્રી રતિલાલ ત્રિવેદીનો પ્રવાસલેખ વગરે, ઉપરાંત ડૉ.શીમાના વેદામા પાયેરીયા અને રસો-કથર તથા શાન્તામહેન દેસા-મનુ લખેલ શાકવાણ અને શ્રી ચિદિસકે લખેલ લોહીવા નો બાકીનો હકતો આવર્જ ઉપરાંત બાળવિભાગ પથ્ય આપરામાં આવશે

૧ નારી કંઠાણુ	શ્રી. ધૂમકેતુ	૩૬૩
૨ પાનરે જેઠી	,, શુભવંતરાય આચાર્ય	૩૭૧
૩ પીળું પાનું	,, મનુભાઈ જોષાણી	૩૭૪
૪ કુલવટનો ચંલ	,, મધુસૂદન મોદી	૩૮૦
૫ શેઠાણી ...	,, ગોકુળદાસ રાયચુરા	૩૮૬
૬ માનુ હલમ	,, ધીરજલાલ ધ શાહ	૩૯૪
૭ મુરેખાતું સ્વપ્ન	,, કેશવ હ શેઠ	૪૦૦
૮ શો ન્યાય ?	,, શાન્તીલાલ તોલાટ	૪૦૪
૯ જંલ	,, (માણુ વાતી) . .	૪૧૧
૧૦ વતનને ખાતર	,, જયભિજ્ઞ	૪૧૬
૧૧ સાચું સોનું	,, માણિકલાલ જોશી ...	૪૨૪
૧૨ સ્ત્રી-જગત ...	....	૪૨૮

(આ અંકમા સ્થળ સ કોચને કારણે તથા મોડી પંડવાથી રહી ગયેલી વાર્તાઓ હવે ખરી.આપવામાં આવશે)

લેટ પુસ્તક સાથે વાર્ષિક લવાજમ

દેશમા	બહારેશમા	પરિશ માટે
૪-૦-૦	૪-૮-૦	(આંક શીર્ષક)

‘સ્રીજીવન’ કાર્યાલય ઝવેરીવાડ : અમદાવાદ

રૂબક લવાજમ ભરવાનું સ્થળ : ગૃહરૂંદ અંચરત્ત કાર્યાલય : ગાંધી નરતો અમદાવાદ

જીવંત અહિરાત

ના, આ અહિરાત—કળાને વિષય નથી;
એ તો છે, આહકાને સંતોષવાની યાત.

કોઈ પૂછશે: “તો પછી જીવંત અહિરાત
કેવી અને શાની?”

મ્હારો જવાબ છે: “દુકાનદારની પ્રમાણિ-
કતાની, તેના વેપારની, તેના સદ્વર્તનની”

દુકાનદારે માટે ઝરૂરી છે કે તેઓ પોતાના
આહકાને રાત્રી રાખવાની હર શક્ય કોશિશ
કરવામાં સહજે પાછા નજ પડે. એ ખરૂં છે
કે, આજ કાલના બેકારી અને નાણા—તગીના
કાળમાં એનો દુર્પચય કરનારા, ઉલટો લાભ
લેનારા, દગાબાઝી રમનારા કેટલાય આહકો
પણ નીકળશે, પણ દક્ષીકતમાં તેમનું પ્રમાણ
ઘઉંમાં કાંકરા જેટલું જ હશે અને તેથી દુકા-
નદારને ખાસ નુકસાન થવાનો સંભવ નથી.

દરેક દુકાનદારે પોતાના આહકાને સાચ-
વવાની, તેમને ખુશ અને સંતોષી રાખવાની
કોશિશ કરવી જોઈએ તેમને—

૧, માલ જેવો હોય જોઈતો તેવોજ આપવો
જોઈએ.

૨, જેવા રંગ યા જેવી કાટિનો જોઈતો

હોય, બરાબર તેવોજ આપવો જોઈએ.

૩, માલનો ભાવ ખરો અને વાજબી લેવો
જોઈએ.

૪, કોઈ કારણસર, માલ નાપસંદ પડે યા
બિન ઉપયોગી જણાય અને આહક
પાછો ફેરવે તો ખાસ નુકસાન ન હોય
તો વિશ્વ સકાએ અને તરતજ પાછો
લઈ લેવો યા બદલી આપવો જોઈએ.

એ પણ ખરૂં છે કે, આ રીતે ક્યારેક
પૈસા બે પૈસા યા આના બે આનાનું નુકસાન
ઉઠાવવું પડે છે, પણ એક સારા હમેશની
ખરીદી કરનાર આહકને રાત્રી રાખવા માટે
આટલી કુખ્યાની કંઈ વિસાતમાં નથી તે
આપવાપાત્ર છે. કારણ કે, એવો એક સંતોષી
આહક પોતાના બાઇબપો અને મિત્રોમાં
દુકાનદારની જે વાતો કરશે, તે હજારો રૂપિયા
ખર્ચાને કરેલી અહિરાત કરતાં વધુ જીવંત
અને અસરકારક અહિરાતની ગરજ સારશે,

મુખસંચારક કંપની લી. મથુરાની

જગ પ્રખ્યાત દવાઓ

સુધાસિંધુ

બાલ સુધા

કફ, ખાંસી, દમ, કોલેરા શળ,
સંઝલણી, ચેટ દર્દ વગેરેની વિના
અનુપાનની દવા.

કમજોર બાળકોને મોટા અને
બળવાન બનાવવાની મીઠી દવા.

કી. ૮ આના

કી. ૧૨ આના

દર્દુગજ કેશરી

દરાજની સર્વોત્તમ દવા.

કેટલોગ મફત

કી. ૪ આના

૧ નિટર પાણીમાં ૧ ગ્રામ આતર
આતર ઓગળાવી, વાપરવું

૧૨-એમોનિયમ નાઇટ્રેટ ૪૦ ભાગ
એમોનિયમ ફોસ્ફેટ ૨૦ ભાગ, પોટાસિયમ
નાઇટ્રેટ ૨૫ ભાગ, એમોનિયમ ક્યોરાઇડ ૫
ભાગ, કેલ્સિયમ સલ્ફેટ ૧ ભાગ, ફેર્સ
સલ્ફેટ ૪ ભાગ

૧ નિટર પાણીમાં ૨ ગ્રામ આતર
ઓગળાવી, વાપરો

૧૩-પોટાશ નાઇટ્રેટ ૨૦ તોલા પોટા
સિયમ ફોસ્ફેટ ૨૫ તોલા, એમોનિયમ નાઇટ્રેટ
૩૫ તોલા, એમોનિયમ સલ્ફેટ ૧૦ તોલા

આ આતરના ઉપયોગથી પાડા વધે છે
જે કુલ વધારવા ધરજા હોમ તો અયોગમાથી
એમોનિયમ નાઇટ્રેટ કાઢી નાખવું

૧૪-એમોનિયમ સલ્ફેટ ૩૦ તોલા સોડિ
યમ ક્યોરાઇડ ૩૦ તોલા, પોગશ નાઇટ્રેટ
૧૫ તોલા, મેગ્નેસિયમ સલ્ફેટ ૧૫ તોલા,
મેગ્નેસિયમ ફોસ્ફેટ ૪ તોલા, મોડિયમ ફોસ્ફેટ
૧ તોલા

૧ નિટર પાણીમાં ૧ ગ્રામ આતર
ઓગળાવી, દહાડામાં વજુ વેળા આડને આપો

૧૫-કેલ્સિયમ નાઇટ્રેટ ૭૧ રતન, પોટા
સિયમ ક્યોરાઇડ ૧૫ રતન, મેગ્નેસિયમ સલ્ફેટ
૧૨૬ રતન, પોગસિયમ ફોસ્ફેટ ૧૩૬ રતન,
ટર્શીક ફોસ્ફેટ ૩૨ રતન

૧ નિટર પાણીમાં ૧ ગ્રામ આતર
ઓગળાવી, આડને વારાફરતી એક વેળા
આતરવાળું પાણી તોળીજી વેળા સાદું પાણી
આપવું વળી યોડાક દહાડા લગી આતર
આપ્યા પછી, તે આપવું બંધ કરવું

૧૬-એમોનિયમ ફોસ્ફેટ ૩૦૦ તોલા,
સોડિયમ નાઇટ્રેટ ૨૫૦ તોલા, પોટાસિયમ
નાઇટ્રેટ ૨૫૦ તોલા, એમોનિયમ સલ્ફેટ
૨૦૦ તોલા

૧ નિટર પાણીમાં ૦ ગ્રામ આતર
ઓગળાવી, દર અઠવાડિયે એક વાર આડને
આપો

૧૭-પોગશ નાઇટ્રેટ ૨૦ રતન કેલ્સિયમ
ક્યોરાઇડ ૨૦ રતન, સોડિયમ ક્યોરાઇડ ૨૦
રતન, કેલ્સિયમ ફોસ્ફેટ ૨૦ રતન એડિયમ
સિનિકેટ ૧૪ રતન, ફેર્સ સલ્ફેટ ૩૬ રતન

૧ નિટર પાણીમાં ૧ ગ્રામ આતર
ઓગળાવી વાપરો

૧૮-કેલ્સિયમ નાઇટ્રેટ ૧૦૦ ભાગ
પોગસિયમ ક્યોરાઇડ ૩૦ ભાગ પોટાસિયમ
ફોસ્ફેટ ૩૦ ભાગ, મેગ્નેસિયમ સલ્ફેટ ૨૦
ભાગ, ફેર્સ સલ્ફેટ ૬૦ ભાગ

૧ નિટર પાણીમાં ૨ ગ્રામ આતર
ઓગળાવી વાપરો

૧૯-પોગશ નાઇટ્રેટ ૧૦૦ રતન એમો
નિયમ ફોસ્ફેટ ૧૦૦ રતન, ફોસ્ફોરિક એસિડ
૨૬ રતન, આલુમી ૧૦૦૦ રતન

૧ નિટર પાણીમાં ૨૦૦ ગ્રીપા આ
પ્રવાહી આતર નાખી, આડને આપો

એનિલિન ઇન્ડિયન (૫૦ રાઉન્ડ-એક
માસમાં અગ્રે
એન. પરિચય-ક માસમાં મોનરા સખવાની
તાલીમ-ગતને રીખો-૧૪ તાર પુસ્તકો ૥
૨૭ પો સાથે કિ હકત રા ૧
(૫૨૬૬ થી ૧૨)

એનિલિન ઇન્ડિયન કલાસ, લાહી (કાઠિયાવાડ)

‘કુમર’ના ચિત્ર-બ્લોકો
કુમરના છપાઈ ગયેના ચિત્ર-બ્લોકો
પ્રજાન સરતા બાવે વેચી નાખવાના છે
‘ચિત્રો માટે લખો -
કુમર એડિસ, સુન્ત.

દિલરોઝ [૨૭૨૮૬]

દરેક પ્રકારના અને દરેક પ્રદેશમાં થતા
મુમ્તાઓ. નાના મોટા ઝખ્ખો, ખરબતુ,
દરાજ, ગંજપલુ, નાસુર, ભગંદર, કંઠમાળ,
રસોલી, હરસ, મસા, પ્લેગ વગેરે પર એક
અકરીનું કામ આપે છે. આકાષ વિના
રોગોને મટાડી, શરીર પર તેનું ચિન્હ સુધ્ધાં
રહેવા દેતી નથી. દરેક ઘરમાં એક બાટલી
ઝર રાખવીજ જોઈએ ધામાંથી નીકળતું
લોહી તરત બંધ કરવામાં આવે છે

કીમત: નાની બાટલીનો એક રૂપિયો
મોટી બાટલીના બે રૂપિયા
(પેકીંગ પોસ્ટેજ લુકુ)
મુંબઈ છલાકાના સોલ એજન્ટ —
કાગદી અખડલકુદસ અખડલરહેમાન
૧. કાલુપુર દાવર પાસે-અહમદાબાદ
[મુંબઈમાં મરિજદ બંદર રોડ, ૪૩૫ી.
રીપલ બેન્કની પાસે કાગદી રહેલાઈ
રહેમાનભાઈની દુકાને મળશે]

ટેલીગ્રામ:-Islam Bros. ટેલીફોન નં. ૪૨૬

આઝાદ હોઝિયરી

અવેશી મુડી અને વ્યવ-
સ્થાથી ચાલતી ધી ગુજરાત હોઝિયરી
મીલમાં બનેલ ગંજકરાક, મોળ, સ્વેટર,
કાટ, યુલ ઓવર, મેકલર, બચ્ચાની જર્મી,
વિગેરે વાપરા. મુતરે તથા ઉનનો માલ
યેક ત્યા સાદી ડીઝાઇનમાં બને છે, અને
પરદેશી માલની હંદિકાઈ કરી સફે છે.
ભાવ ધણાજ કીકાયત. માલ ખરીદતી
વખતે આઝાદ હોઝિયરી નામ જોશે
અમારા કારખાનામાં છત્રીઓ પણ બને છે]
બહારગામના એડરો પર પૂરતું ધ્યાન
આપી રસીદ બેન્ક મારફતે કે વી. પી. થી,
રવાના કરવામાં આવે છે.
સોલ એજન્ટ - ધરલાલ અધ્ધર
હેડ ઓફીસ - ૨, કાલુપુર, અમદાવાદ
બ્રાન્ચ - ૨, લુખા મરિજદ સામે અમદાવાદ

“મુનાદી”નું બોલતું અડવાડિક-મુસ્લિમોનું આદર્શ અખખાર “મુસ્લિમ-ગુજરાત”

મે વચને	એ આપને—
ખરી રીતે દારે છે;	ખનાવોથી ખાખખરે કરે છે;
મે કામથી	અને આગેવાન
બોટી રીતે દોરાતું નથી.	ખનાવગીરેથી ખખખદાર ખનાવે છે.

એની અનેક કવમી લડતો પરિણામકારક નીવડી છે.
છ વર્ષ દરમિયાન એણે અનેક મુખાલિફ હથ્થાર હેઠા પાડ્યા છે.
મેના મનહર તઅલીમી ફોલા, નહેને માટે એનો ધગધુ સફે, બાળકો માટે એનું, ખાસ
પાનુ, દીની તઅલીમ માટે એનો ફતાવા પેજ, એની તળીઆઝાદક દિલચસ્પ દીકાઓ,
એના નિડર ફેલ અગવેજો એ, એવી કેટલીક ખુસસીયતો છે.

મુનો મફત મંગાવો. આહક બનો	લલાજમ સ્વદેશ-ચાર રૂપીઆ બર્મા-પાચ રૂપીઆ પરદેશ-છ રૂપીઆ	ટેકાણુ ભાગા તાલાખ રોડ, સુ ર ત.
-----------------------------	---	--------------------------------------

પ્રમાણુભૂત અને શાસ્ત્રીય

“કમર”-પ્રકાશનો

વેપારી કળા

કિવા

સેક્સમેનશિપ

[વેપાર સુચના]

■ માલિકોનું લક્ષ્ય એકાગ્રી, નિઃ
ગાસા ઉરકેરી, માવ ખરીદવાની
ધરજા ઉત્પન્ન કરાવવી અને
એ ધરજાને અમમમા મુઠા-
વવી, એ માટેની સમગ્રવલ
જેપારી અને માલિકની દૃષ્ટિએ
માલિકની પ્રવના, સોદા કર-
વાની કળા, વેપારીની માન
સિક્ક સંકલિતો, નાધાઓની
અનલાર નજવાઓ, વેપારી
કિલ્લાગીની રચના પ વ માન
વેપારીની કળાના બધા દિગ્ગ
ધોનું સંદર પૃથકકરણ કરેલી
શુજરાતી ભાષામાં પહેલીજ
પુસ્તિકા

■ વેપારીએને નિત નિત ઉપ-
યોગી એવા ૩૭ કીમતી
પણુ એમા છે
ઓગળાની જાડને આના
ખાતરનાણુ પાણી તોરેત)
આપનું પગી થોડાક દંદે
આપવા પછી, તે નાસિંગ

૧૬-૭

મોડિયમ નાઇટ્રેટ
નાઇટ્રેટ ૨૫૦ તોલા,
૨૦૦ તોલા

[૩૦૮]

કેશ શૃંગાર ‘કમર’ના આખો

■ વાગ રંગના કિવા સદેદ
યા શુશ યલ ગવલા વાગને
કરી વાર અસજ રંગના-કાગ
કે સુદરી-કરના માટેના
ખિજાબ યા કલકના વિદેની,
સનાની અને આપુર્વદિક પદ-
તાના તેજ, પાણી યા છુકીના
પેપુ અને આતરિક ઉપાયના
કે પ્રમાણુભૂત-અનેક અમક
અને કીમતી પ્રયોગો સહિત-
ગુરખાએનો અભેડ સમદ
તોનમાપની માહિતી, બનાવદ,
વેપાર અને ઉધોગની સચ
નાઓ સહિત

■ ગળવામાં રહી ‘સકે એવું’
નાનકકુ કદ એન્ટિક કાગળ
૪૮ પાના

કીમત . ચાર આના

(૬ ખ સોર પાય આન)

વિદેશ છ પેની

[૫૨ સુચિત્ર સહિત મનાવો]

સિરત-મુ - કમર ઓફિસ, સોદાગરવાડા, સુરત.

મદ ઉસ્માન, કમર ઓફિસ, સોદાગરવાડા, સુરત પ્રકાશન તા ૧-૮-૧૯૨૦
અબ્દલકારિર દક્કિન દુરીન, “રકક” પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ, રાનીતાલાખ-સુરત

■ છુમક છુમક અકે ખરીવા
કરતા, આખો સજ ખરીવી
લેવો બિદતર છે કારણ કે
તે એક પૂરી અને સચિત
“આધોગિક એનસાનકલો
પિંડીઆગતી ગરજ સારે છે
■ અક ૨, ૩, ૪, ૫, ૬,
૭, ૮, ૯, ૨૪, ૨૬, ૩૨,
૩૬, ૩૮, ૪૩, ૪૫ અને
૪૬-૪૫ સોળ અક છુમક
■ અક ૩૭ થી ૪૮, અક
૪૯ થી ૬૦, અક ૬૧ થી ૭૨,
અક ૭૩ થી ૮૪, ૮૫થી
૮૬ અને ૮૭ થી ૧૦૮ એમ
બાર બાર અકની છ બાધેલી
કાલેનો અને-

■ અક ૧૦૯ થી ૧૨૦ લગીના
બાર અકનુ-એટને ૧૬૪૦ના
પૂરા વર્તુ-લિ-દનુ લવાઅમ
મગી કીમત ૨૫-૦-૦
૮૮ ખ યા ૨૦૦૦ ગુર બદલ

પરદેશ માટે-

કીમત રૂ. ૩૬-૦-૦

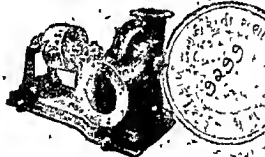
યા ૬ ૭ ૮ ૮

(૬ ખ સહિત)

જાણી

પાણીનો પચ્ચ

ખેતીને પાણી પાવા માટે આ પચ્ચ ઘણા ઉપયોગી થાય છે. બોર, કેરી અને બીજા ફળદારની પાકી માટે તે એ ખાસ અગત્યની ચીજ છે. કીમતેમાં મધ્યમ, ચાલુ ખર્ચમાં ફરકસરણથી અને રોકાઉં હોઈ ટેર ટેર એ વપરાય છે.

સપ્ટેમ્બર ૧૯૪૦

તમને કઈ ચીજ જોઈએ છે ?

આ ચીજો લાંચી લુચી અને જોઈતી ચીજ અસલી
અને ચોખ્ખી, છુટક તથા જથ્થાબંધ નીચે
જણાવેલા સરનામેથી મેળવો.

— પુનાની ને ચંદક ઉપવાર પદ્ધતિમાં વપરાતી જુદી દવાઓ ને જરીજરીઆ	
— ચાલુ લેવા કે—કનરીફલ, જવાદિય, ખમીરફ, પાકૂતી વિગેરે.	
— પાક (દત્તવા),	— રિક્ટી,
— ગ્રાળી	— મુગખા,
— મુગફ,	— અદમત,
— આફ,	— બરમ
— મુગમાં	— આત,
— દંતમંજન	— ચાણ,
— તેલ,	— કસ્ટરી,
— કેમર,	— અમર,
— બરમ કપર,	— લોગન,
— અલમ	— ગિલાછન,
— આખ ને પુરેલા અવેગન,	— અંબર,
— કાના ચાંદીના વરક,	— માખ્યાય, વંચે
— કંક જાળના ઉકાળાના પીકા	— રંગદાર મોંદી

૧૬૫

ઓરિયમ નાકટ્ટ
નાકટ્ટ ૨૫૦ તોલા,
૨૦૦ તોલા

જિરનાડ—દવાખાના મુંઘને સિહત.
૫૧ ઉપવાર, દો સાબ, સુરત.

[૩૨૮]

વર્ષ દશમુ

માસ નવમે

અંક ૧૧૭ મો

ક મ ર

સપ્ટેમ્બર ૧૯૪૦

—; લનાશ્રમ :—

દિન : ૩૫૫ ત્રણ

ખર્ચ : રૂપિયા ૩૫૫ ત્રણ

વિદેશ : નિર્લિપ ૭

ચિત્રો

આંખ મટાવવાની કિયા ૩૫૧

ખરલ-યંત્ર : ૩૩૩

— ૨ ૩૩૬

ટિકી-યંત્ર ૩૩૬

દળનાર યંત્ર ૩૩૬

પાણી માટેનો યંત્ર ૩૩૬

ખેતી, હુનર અને ઉદ્યોગ

એરમેટેડ સિમિન્ટ ૩૩૬

એરમેટેડ એસિડ ૩૪૧

સાઈટનો સરકો ૩૪૩

એરોલથ ૩૪૫

પ્રોગો ૩૪૫

અલકોહલની વામ ૩૪૫

દળનાર ૩૪૫

કોપરની વાસ માટી ૩૪૩

કોટા સુરમો ૩૪૩

તાકતની દવા ૩૪૩

તાવની ગોળીઓ ૩૪૩

દમરો દવાજ

દાઝવાનો દવાજ

દાદરનો દવાજ

પાવન-બાટી

પેલ બામ

ફાઉન્ટેન પેનની બટ

સાલી

બરોજનો દવાજ

બાલામન

મીઠાનો દવાજ

માયાના કદનો દવાજ

લરદર પોલિસા

વધરાવળનો દવાજ

વાળ માળા કરનાર તેલ

વોશિ ન પાવડર

દારસનો દવાજ

મંદુક-યાત્ર

બાયોકેમિક દવાઓ

કાલી ફોસ

— મર

— સરફ

કેલ્સર ફોસ

— ફોસ

— સરફ

નેટ્રમ ફોસ

૩૫૩

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

નેટ્રમ મર

— સરફ

ફોર્મ ફોસ

મેગ્નેસિયા ફોસ

સિલિકિયા

બોર

લોખાન

હરોસ

રોડિયો લોખાન

નકલી લોખાન

વેપારી કળા

માર નિયમો

નિવેશી નવરો

વીમાનો એજન્સી

પરચરણ

અભિધાય

પૂજપરણ

૩૩૭

૩૩૭

૩૩૪

૩૩૬

૩૩૬

૩૫૦

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

૩૫૪

ઓગસ્ટ ૧૮૪૦ લગી કુલ ૧૧૬ અ કોમ્પા
કુમરે ૬૪૮૩૦ પાનાનું સાહિત્ય આપ્યું
છે, જેમાં—

- ૩૫૮ ચિત્રો
- ૫૦૩ તત્ત્વ-નોંધો
- ૬૩૫ ખાસ દુનર-નેઓ
- ૨૩૬૮ પ્રોઓ
- ૪૫૨ ખાસ વેપારી લેખો
- ૫૬૬ પરસ્પરજ્ઞ નેઓ

અને

૫૮૮૪ પૂજ્યપરકાના જવાબો

આપ્યા છે આટલું બહોળું, રાસ્ટ્રીય સાહિત્ય
નીજ કોમ સામયિકે આજ લગી આપ્યું
છે ખરૂં ?

અને આ તો બુનકારની વાત થઈ હવે
પછી શું ? આ રહ્યા તે થોડાક દુનરોની
ઘાટી જેના ખાસ લેખો દ્વારા પછી
કુમરમાં છપાશે

- (૧) અ દ્વારનીન ંજી બનાવડ (૨)
- એટ્યુમિનિયમ-બોન્ડ ધાતુ ની બનાવડ (૩)
- કેતી ચુનો ઉલોગ (૪) કિરોના દમ
- બનાવડ વિષે (૫) ડાકમ ખાડનું વાવેનર
- (૬) કોમિયમનો દેસ નાદિર દુનર (૭)

જાપાનનું ધધાની માહિતી (૮) બમ
બનાવડા વિષે (૯) રોષ્ટેટ-પાણીઓ
પ્રકાર પ્રકારના રોષ્ટેટ-પાણીઓના પ્રવેશો
(૧૦) તાક પત્રો બનાવડા સબધી (૧૧)
તામાનો દેગ દુનરનો વિષયો (૧૨) દરતરી
લાક્ષીઓ પુષ્કળ પ્રોગો (૧૩) દરક
સરતે થોડાક તુરખા (૧૪) દોરડા બનાવડા
વિષે (૧૫) નકલા બેન કેમ બોલે ? (૧૬)
નિકમનો દેગ દુનરની માહિતી (૧૭)
નિયોન નામ-પાણિયા બનાવડા સબધી (૧૮)
પતરાના ંજી બનાવડાનો ઉલોગ (૧૯)
પૈપા વાવેનર (૨૦) માયક દવાએ ગોળીઓ
અને બુકીઓના તુરખાઓ (૨૧) પુલ બનાવડ
અને ઉલોગ (૨૨) પુલક બાધધી નકાલ
દુનર (૨૩) પોગરા કામેનિટ બનાવડ (૨૪)
શવર બોક બનાવડ (૨૫) મનગો પ્રકાર
પ્રકારના મયમે (૨૬) માર્ગેશમન કિયા
નકલી માખણ બનાવડ (૨૭) ગાઇ વાવેનર
(૨૮) લાખ ઉલોગ (૨૯) વનરપતિ બાળ
(૩૦) સુગખારનો તેજાળ બનાવડ (૩૧)
સેસ બન જાતના સોસ બનાવડા (૩૨)
લાથીદાનની કારીગરી

અને એ તિત્તા બીજા પત્રા દુનરો

ફકત ૫૦. દિવસમાં ઈંગ્લીશ બનાવતાં શીખો

આ અમરો દારો છે અને આજ સુધી હોઈ ખેટા સાથે જ ફરી સાથે નથી જે પ્રકારે
અમેજ આતાએ પોતાના બાળકોને અમેજી બેસતા શીખવડે છે અને જ વચનો અમેજ બળક
સારી રીતે અમેજી બેલી શકે છે (એટલે કે તે અમેજીને 'એક' સબ્બ પછી રૂપમાં જાલન શીખી
નથી) તેવી રીતેજ પ્રકૃતિક નિયમાનુસાર અમેજ આ ૩૫૦ પાનાનું પુસ્તક નેપાર કરવામાં સફળ થઈ
શક્યા છીએ પુસ્તક એવા દગથી લખવામાં આવ્યું છે કે ૫૦ દિવસમાં સારી રીતે થઈ થઈ બમ છે
આ પુસ્તકની મદદથી અનેક સૌ-પુરુષો ઠાકરાઓ અને છે ફરીઓ ૫૦ દિવસમાંજ અમેજીમાં એક
સરખી ધારા પ્રસાદથી બાવતા શીખી ગયા છે દેડમારવો અને રુકુવ દિસ્પેક્ટરીએ આ પુસ્તકને
અર્થાત્મક માન્ય છે

કામન રૂ. ૧ ૮-૦ (૧ બ ૦-૧-૦)

મળવાનું ઠાકણ:—રસાયન ફાર્મસી (કે) સગરિયા (બિકાનેર)

હિસ્ટોરી

ઈ-સાનની પપદાકશ પછી ઘણીજ ઝડપથી તેની બીમારીઓ પશુ અસ્તિત્વ પામી, તેમના ઇલાજ-અંદરમાત્રિક રીતે યા વિચારપૂર્વક-શોધવા લાગ્યા અને એમ દુન્યામા ઇ-સાની બદલ માટે ઉપચાર-પદ્ધતિ બનવારમા આવી

યુનાની તિમને વ્યવસ્થિત રૂપ અપાવાને લગભગ ૨૫૦૦ વર્ષ થઇ ગયા ત્યાર પછી તો તેણે ખુબ ખુબ પ્રગતિ કરી વ્હાડકાપની શોધ પશુ પાછળથી થઇ અને સમય જતા જર્જરિત બનેલા યુનાની તિમના મુજ દેહ પર લેટિન ભાષી પોશાક પહેરાની તેને એથોપેથીનુ રૂપ અપાયુ ત્યાર પછી તો બીજા અનેક ઉપચાર-પદ્ધતિયો શોધવા લાગી ૧૭૬૦મા જર્મનીના ડોક્ટર હલ્નિમાને હે મિથોપેથીની શોધ કરી, અને ત્યાર પછી ૮૩ વર્ષ બાદ, એજ જર્મનીના એડ નિષ્ણાત ડોક્ટર શુશવરે બાયોકેમિકલ પદ્ધતિની ગણ દુન્યાને કરી.

બાયોકેમિકલ પદ્ધતિની શોધ થવાને ૬૭ વર્ષ થીતી ગયા છે, હજી પદ્ધતિ પોતાના જાળપણમાજ ગણાય છે, છતા તેનો પ્રચાર ખુબ થઇ ચુકયો છે દુન્યાને ખૂણે ખૂણે આને પદ્ધતિના ઉપાસકો પથગઇ ગયા છે અને વિન્દમા પશુ એ પદ્ધતિઅર ઇલાજ કપારનોય થયા લાગ્યો છે

સિધ્ધાંત

ઈ-સાની જનનના દરેક રેષા અને દરેક પ્રાણી તથા તેમની રસાયણિક-તત્વોનું જ્ઞાન અને જ્ઞાન તો નિષ્ણાતોને કપાનુય હવું પશુ એ જ્ઞાનનો લાભ બીમારીનો ઉપચાર શોધવામા લેવાયો ન હોય એ માન ડોક્ટર શુશવરને મળે છે, જેમણે ૧૮૭૩ના માર્ચમા બાયોકેમિક

પદ્ધતિને જાહિરમા મુકી, શરૂઆતમાં તો તેમની પદ્ધતિમા કોઇએ રસજ ન લીધો પાચ મહિના પછી એક ડોક્ટર સાદિએ કડક ટીકાઓ અને શંકાઓ રજુ કરી ડોક્ટર શુશવરે તેનો એક વિરત જવાબ આપ્યો, જે જર્મન માસિકના સાત અંકોમા જઈને પુરો થયો. ડોક્ટર શુશવરનો એ લાભો લેખ, એજ બાયોકેમિકનો પાવાનો પાચર

અને બાયોકેમિક પદ્ધતિ એટલે શું? એનું નામ પોતે અચ્ચે છે તેમજ એ પદ્ધતિ જીવન-રસાયણશાસ્ત્રનો એક વિભાગ છે અને તેથી કુદરતી નિયમોને પૂરેપૂરી અનુસરતી હોઈ, સદાજે હાનિકર્તા નથી નિષ્ણાતો કહે છે કે માનવ શરીરની રચના અંગને બારીક અણુઓ (Cells) દ્વારા થઇ છે અને એ અણુઓની બનાવટમા ત્રણ પદાર્થો મુખ્યત્વે માવમ પડે છે -

૧, જીવંત પદાર્થો (Organic Matter)

૨, પાણી

૩, ખનિજ-દારો (Mineral Salts)

ડોક્ટર શુશવરે શોધી કાઢ્યું છે કે એ અણુઓમાના ખનિજ દારો અમુક અમુક મુક-રેર પ્રમાણમાજ હોય છે અને જ્યારે કોઇ પશુ કારણે એ પ્રમાણમા ઘટાડો થાય છે, તો બીમારી પપદા થાય છે. તેથી, જો એ ઘટાડાને પુરો કરવામા આવે-જે ખનિજ-દારો ઓછા થયા હોય તે પહોંચતા કરાય, તો બીમારી મટી જાય છે

આટલું નક્કી થયા પછી, શોધવાનું બાકી એ હતું કે એ ખનિજ-દારોની ઓછપ

(૧) યુનાની ભાષામા Bios શબ્દનો અર્થ છે, જીવન અને Chemia ડિવા Chemistry એટલે રસાયણ શાસ્ત્ર

ટાળવી કેમ અને શી રીતે? કારણ શોધાયા પછી ઇલાજ યોજાતી આ વાત હતી ડોક્ટર શુશવરે લખાણ અપ્તરાઓ પછી ગે શુચિતા ઉકેલ પણ મેળવ્યો અને એ ઉકેલ ગેટને જે તે ખનિજ-ક્ષારોને એટલી દ્રવ લાગી બારીક કરવા કે જેથી જીભ ઉપર મુકતાજ તે હોજરીમાં જવાને બદલે લોહીમાન લાગી જાય અને એમ લોહી દ્વારા જે અગર્ભા તેમજી ઝુરેત હોય ત્યા પગારમાં પહોચી જાય કારણ કે, માનવ શરીરનો વિકાસ લોહી પરજ અનલબે છે આપણે જે ખાઈએ પીઈએ છીએ, તે હોજરીમાં જઈ પચીને તેમાંથી અમુક અમુક રસો પ પચા થાય છે અને તે બધા નાની આતરડીમાં જતા ત્યાંથી લોહીમાં લાગી જઈ આપણા શરીરના દરેક દરેક ભાગને, ફાળે પડતો લાભ પહોચાડે છે

આમ બાયોકેમિક પદ્ધતિ કેવળ કુદરતી પદ્ધતિ છે ખનિજ-ક્ષારોની ઓછપ દાજની એજ એનો એક માત્ર મક્કલ છે. કારણ કે એ ખનિજ-ક્ષારો પ્રમાણમાં ઓછા બને હોય, માનવ શરીરની તનદુરસ્તીમાં અત્યંત મદત્વનો ભાગ લાગે છે

બાયોકેમિક પદ્ધતિ આજે કેવળ અપ્તરા નથી, રીકીરાનું વિજ્ઞાન છે

બાયોકેમિક દવાઓ

આપણે આગળ બીજ ગયા તેમ બાયોકેમિક પદ્ધતિમાં માનવ શરીરમાં મળજીદ આ ખનિજ-ક્ષારો વપરાય છે ડોક્ટર શુશવરની શોધ પ્રમાણે એવા ખનિજ-ક્ષારો કેવળ બાર છે એ તેથી બાયોકેમિક દવાઓ પણ માત્ર બારજ છે એ બાર દવાઓજ દરેક દરેક માનવ રોગ માટે ઉપયોગી છે —

- ૧, કેલ્કર ફ્લોર (Calcar Flour)
- ૨, કેલ્કર ફોસ (Calcar Phos)
- ૩, કેલ્કર સલ્ફ (Calcar Sulph)

૪, ફેર્રમ ફોસ	(Ferrum Phos)
૫, કાલી મુર	(Kali Mur)
૬, કાલી ફોસ	(Kali Phos)
૭, કાલી સલ્ફ	(Kali Sulph)
૮, મેગ્નેસિયા ફોસ	(Magnesia Phos)
૯, નેટ્રમ મુર	(Natrium Mor)
૧૦, નેટ્રમ ફોસ	(Natrium Phos)
૧૧, નેટ્રમ સલ્ફ	(Natrium Sulph)
૧૨, સિલિસિઆ	(Silicea)

બાયોકેમિક દવાઓ એને એ ખનિજ-ક્ષારોની બનાવટો એની બનાવટ એક ખાસ પદ્ધતિયે માય છે અને તે જુદી ઝિકડી અને પ્રમાણીના તથા રૂપોમાં બને છે, જે કે એજ ઉપરોજ જુડી અને ઝિકડીના રૂપમાંજ વધુ પ્રચલિત છે

બાયોકેમિક દવાઓ માત્ર બાર છે, છતા દરેક દવા અનેક જુડા જુડા પાવરવાળા બનાવાય છે એનું કારણ એ છે કે બીમારી જેટલી જુડી અને લાખો હોય તેટલીજ લે હીમાંની કષ્ટ-શોષણ સ્થિત ફીણ વધ જાય છે અને તેથી દવાકા પાવરની દવા થી લાભ થતો થી એ માટે ઉચ્ચ પાવરની—ડીમ સમ્પ્રદાયા કહેત વધુ ધુટાયલી-દવા વપરાય છે, જેથી બીમારનું લોહી જે તે ખનિજ-ક્ષાર પોતામાં સહેના થયી શે થી લાભ બીમાર બગને પહોચાડે કે અને તેથી રોગીને જતલી આરામ થવા લાગે છે

આ પદ્ધતિની એક ખુબી એ છે કે, દવા ઉત્તમ સુત્ર ગેટને બદલે ગીજ યા ઝુરત કરતા વધુ પડતા પ્રમાણમાં નેવાના નુકસાન થવાનો સુદ્ધ લભક નથી કારણ કે એ ખનિજ-ક્ષારો ઝુરત કરતા વધુ હોય ત્યા ઝુરત ન હોય તે હોજરીમાં માનવ-અગો તેમજી પ્રાકૃતિક પેશાન પરસેવા ન વટે બાહિર કાઢી ફેકે છે એ તેથી નુકસાન તો થતુજ નથી

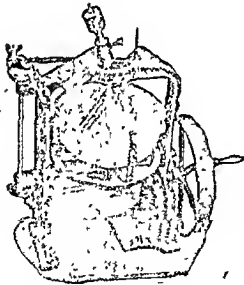
(૨) એ પાવરની સજ્જાનો ને છે ૧ અને ૮ એની પૂરી સમજણ આગળ જતા અપાયો

કયા રોગ પર કઈ દવા વાપરવી, તેની વિગતવાર મહિની સેજના બીજા દરનામાં અપાશે આને બારે દવાઓ. તેના ત્રણે સ્વરૂપમાં કેવો રીતે બનાવાય છે અને તેના અનેક વાપરની યોજના કેવો છે, તેનો ઉલ્લેખ કરીશ.

[૧] કેલકર ફ્લોર

કેલસિયમ ફ્લોરાઇડ ૧ રતલ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ રતલ.

એક્ટને જેળાવી, ખરલ યંત્રમાં નાખી, એક કલાક લગી ઘુટા. આ, ખરલ વેજપુડની બનાવેલી હોરી જેમ્બએ, કારણ કે એ સિયાની બીજા પાતરની ખરલ આ દવાની બનાવટ માટે તદ્દન નકામી છે વળી એ આપી દિવા દગમિયાન-અને પહેલાં અને પછી પણ-દવાને દાખરપર્ગથી સાચ મુકન રાખવી જેમ્બએ

ખરલ યંત્ર

અને દવા ઘુટાલી દોષ તે દગમિયાન દવામાં ધુળ થા બીજો કચરો ગિલકુલ મળી ન સકે તે માટે ખરલ યંત્રને એક એવી કાચ-કળાટમાં

(૩) આ દવાઓની બનાવટમાં વધારાની બાધ દવાઓ અને દુધની ખાદ તર્જન એજીબી દોષી જેમ્બએ, એમા સહુ બાધી દશે તો દવાઓ ખરાબ થઈ જશે.

એજીબી જેમ્બએ કે જેળી કાચમાંથી દવા ઘુટાવાની દિવા જેમ્બ પણ સકાય અને દવામાં ધુળ થા બીજો કચરો સહુ મળી પુણ ન સકે,

આ દવા કેલકર ફ્લોર ૧x થશે
કેલકર ફ્લોર ૨x-કેલકર ફ્લોર ૧x ૧
રતલ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ રતલ.

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે.
કેલકર ફ્લોર ૩x-કેલકર ફ્લોર ૨x
૧ રતલ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ રતલ.

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ
કેલકર ફ્લોર ૪x-કેલકર ફ્લોર ૩x ૧
રતલ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ રતલ.

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ
કેલકર ફ્લોર ૫x-કેલકર ફ્લોર ૪x
૧ રતલ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ રતલ.

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે.
કેલકર ફ્લોર ૬x-કેલકર ફ્લોર ૫x
૧ રતલ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ રતલ.

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ.
કેલકર ફ્લોર ૭x-કેલકર ફ્લોર ૬x
૧ રતલ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ રતલ.

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ.
કેલકર ફ્લોર ૮x-કેલકર ફ્લોર ૭x
૧ રતલ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ રતલ.

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે.
કેલકર ફ્લોર ૯x-કેલકર ફ્લોર ૮x
૧ રતલ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ રતલ.

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે
કેલકર ફ્લોર ૧૦x-કેલકર ફ્લોર ૯x
૧ રતલ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ રતલ.

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે.
કેલકર ફ્લોર ૧૧x-કેલકર ફ્લોર ૧૦x
૧ રતલ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ રતલ.

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ.
કેલકર ફ્લોર ૧૨x-કેલકર ફ્લોર ૧૧x
૧ રતલ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ રતલ.
બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે.

દુકર્મ, વાચકો દ્વેષ પામી શકાશે તેમ,
આ છે ૫ પાવરની દવાઓની જનાવટની
પ્રક્રિયા. એ ક્રમમાં આ ૧૨૫ પદ
અંત આપી જતો નથી. બનકે તે છે
૧૦૦૦X વર્ગી જતરી રહે છે અને એની
જનાવટની પદ્ધતિ એજ માત્ર છે કે ૧૨૫ ની
દવામાંથી ૧૩૫ ની બને અને ૧૩૫ ગાંધી
૧૪૫ ની અને એમ ક્રમવાર ચલતા પાવરની
દવાઓ જનાવટની વચ્ચે અન્યતઃ, એ અર્થ છે,
આ ૧૦૦૦ થી ૧૦૦૦ પાવરની દવાઓ વચ્ચેની
નથી, બનકે માત્ર ૧૫, ૨૫, ૩૫, ૬૫, ૧૨૫,
૨૦૫, ૩૦૫, ૬૦૫, ૧૦૦૫, ૨૦૦૫ અને
૧૦૦૦X નીજ દવાઓને ઉપયોગ થાય છે,
પણ આગળ જનાવટું તેમ, જનાવટની પ્રક્રિયા
એવી છે કે, એકે એક પાવરની દવા જનાવટની
અનિવાર્ય છે, પછી બાકી ને પાવરની દવા
પાવરવાને રિવાજ ન હોય એવી હાલનમાય
કથું નુકસાન નો નથીજ થયું, કારણ કે, એક
પાવરની જાણીએ જાણી દવામાંથી નીચે ચલતા
પાવરની દવા નિયમસર જાણી ચેલા છે અને
તેથી તેવા પાવરની દવા નિરૂપણથી થતી નથી.
પરંતુ આ તો માત્ર ૫ પ્રકારની જાણ
થઈ એ ઉપરાંત ૮ પાવરની પણ પ્રકાર
છે, જેની જનાવટની રીત આ રીતે—

કેલકર ફોલોર ૧૮-કેવકર ફોલોર ૧
૧ રતન, મુગર ઓફ મિલ્ક ૬૬ રતન

એકેને મેડી, નિયમસર ૧ કલાક વર્ગી
ખરેલ કરી લે.

કેલકર ફોલોર ૨૦-કેવકર ફોલોર ૧૦
૧ રતન, મુગર ઓફ મિલ્ક ૬૬ રતન

જનાવટની રીત ઉપર મુજબજ

૧ કેલકર ફોલોર ૩૦-કેવકર ફોલોર ૨૦
૧ રતન, મુગર ઓફ મિલ્ક ૬૬ રતન.

જનાવટની રીત ઉપર પ્રમાણેજ

કેલકર ફોલોર ૪૦-કેવકર ફોલોર ૩૦
૧ રતન, મુગર ઓફ મિલ્ક ૬૬ રતન

જનાવટની રીત ઉપર પ્રમાણે

કેલકર ફોલોર ૫૦-કેવકર ફોલોર ૪૦
૧ રતન, મુગર ઓફ મિલ્ક ૬૬ રતન

જનાવટની રીત ઉપર મુજબજ

કેલકર ફોલોર ૬૦-કેવકર ફોલોર ૫૦
૧ રતન, મુગર ઓફ મિલ્ક ૬૬ રતન

જનાવટની રીત ઉપર પ્રમાણેજ

કેલકર ફોલોર ૭૦-કેવકર ફોલોર ૬૦
૧ રતન, મુગર ઓફ મિલ્ક ૬૬ રતન

જનાવટની રીત ઉપર પ્રમાણેજ.

કેલકર ફોલોર ૮૦-કેવકર ફોલોર ૭૦
૧ રતન, મુગર ઓફ મિલ્ક ૬૬ રતન

જનાવટની રીત ઉપર પ્રમાણેજ

કેલકર ફોલોર ૯૦-કેવકર ફોલોર ૮૦
૧ રતન, મુગર ઓફ મિલ્ક ૬૬ રતન

જનાવટની રીત ઉપર મુજબજ

કેલકર ફોલોર ૧૦૦-કેવકર ફોલોર ૯૦
૧ રતન, મુગર ઓફ મિલ્ક ૬૬ રતન.

જનાવટની રીત એકા, ઉપર પ્રમાણેજ.

અને, ૧ પાવર-ક્રમ પેઠે ૮ પાવર-ક્રમનો

અંત અદિ આવી જતા નથી તે હથ દુર

છતી જાય છે, પણ એની જનાવટની રીત ઉપર

જનાવટની પ્રક્રિયાજ હોય, પણ લેનારની

કુશલતા અનુસાર નથી

આ તો થઈ જાય છે પણ દેવ દિકરીઓ

જનાવટની રીત તો ગરેલાનું

ગેટપુજ જે જે તે

પાવરની બાકી લઈ, કોઈ

પણ આત્મી જાણ દવા

ઉમેર્યા વિના, તેની અંકે

થા જામે જામે મેનની

દિકરીઓ જનાવી પેલી.

ઓ પ્રકારી દવા

અટકે કાઢા અંક પાણીમાં

જે તે દવા જાણવાની

જનાવટની દવા પછી તે.

ઉપરોક્ત અન્યતઃ જોડા દોષ, તેને અંગે અંગે

વધુ લેનારની કુશલતા નથી

દિકરી-૧૧

[૨] કેલકર ફોસ

ફેલિયમ ફોસ્ફેટ કિંવા ફોસ્ફેટ ઓફ લાઇમ ૧ ભાગ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ ભાગ
એકેને ખરલ-વંતમાં નાખી, નિયમમર
એક કલાક લગી ધુતી લેા. એ યગે કેલકર
ફોસ ૧૪ દવે એ ૧૪ પાવરની દવામાંથી
૨૪ થી લઇને ૧૦૦૦૪ લગીના ચટના
પાવરની દવાઓ જનાવવાની બાકી રહેને
એની પદ્ધતિ કેલકર ફોસ્ફેટના પ્રકરણમાં
આપી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની
દવાઓ બનાવી લેવી

ફેલિયમ ફોસ્ફેટ કિંવા ફોસ્ફેટ ઓફ
લાઇમ ૧ ભાગ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ ભાગ

એકેને ખરલ-વંતમાં નાખી, એક કલાક
લગી ધુતી લેા. એ યગે કેલકર ફોસ ૧૦
દવે એમાંથી ૨૦ અને તેથી વધુ ચટના
પાવરની દવાઓ જનાવવાની રહેને એની
પદ્ધતિ કેલકર ફોસ્ફેટના પ્રકરણમાં
આપી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની
દવાઓ બનાવી લેવી

ટિક્કીંગો અને પ્રાંતી દવા જનાવવાની
રીત તેા મેલક અધી દવાઓ માટે સર્વામાન્ય
છે, જેટલે એ એક માટે ૫૫૫ કેલકર ફોસના
પ્રકરણમાં લખ્યું છે તેમ ક-યુ

[૩] કેલકર ફોસ્ફ

ફેલિયમ ફોસ્ફેટ કિંવા ફોસ્ફેટ ઓફ
પેરિસ ૧ ભાગ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ ભાગ

એકેને ખરલ-વંતમાં નાખી, નિયમમર ૧
કલાક લગી ધુતી લેા. એ યગે કેલકર ફોસ
૧૪ દવે એમાંથી ૨૪ થી માકીને ૧૦૦૦૪
લગીની ચટના પાવરની દવાઓ જનાવવાની
રહેને. એની પદ્ધતિ કેલકર ફોસ્ફેટના પ્રકરણમાં
આપી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની
દવાઓ બનાવી લેવી

ફેલિયમ ફોસ્ફેટ કિંવા પેરિસ ૧ ભાગ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ ભાગ.

એકેને ખરલ-વંતમાં નાખી, નિયમમર ૧
કલાક લગી ધુતી લેા. એ યગે કેલકર ફોસ
૧૦ દવે એમાંથી ૨૦ અને તેથી વધુ ચટના
પાવરની દવાઓ જનાવવાની રહેને. એની
પદ્ધતિ કેલકર ફોસ્ફેટના પ્રકરણમાં આપી છે,
તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની દવાઓ
બનાવી લેવી.

[૪] ફેર્રમ ફોસ

ફોસ્ફેટ ઓફ આયર્ન ૧ ભાગ, સુગર
ઓફ મિલ્ક ૯ ભાગ

એકેને ખરલ-વંતમાં નાખી, નિયમમર
૧ કલાક લગી ધુતી લેા. એ યગે ફેર્રમ ફોસ
૧૪ દવે એમાંથી ૧૪ થી લઇને ૧૦૦૦૪
લગીની ચટના પાવરની દવાઓ જનાવવાની
રહેને. એની પદ્ધતિ કેલકર ફોસ્ફેટના પ્રકરણમાં
આપી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની
દવાઓ બનાવી લેવી.

ફોસ્ફેટ ઓફ આયર્ન ૧ ભાગ, સુગર ઓફ
મિલ્ક ૯ ભાગ

એકેને ખરલ-વંતમાં નાખી, ૧ કલાક
લગી નિયમમર ધુતી લેા. એ યગે ફેર્રમ
ફોસ ૧૦ દવે એમાંથી ૨૦ અને તેથી વધુ
ચટના પાવરની દવાઓ જનાવવાની રહેને.
એની પદ્ધતિ કેલકર ફોસ્ફેટના પ્રકરણમાં
આપી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની
દવાઓ બનાવી લેવી

[૫] કાલી મુર

પોનિયમ ફોસ્ફેટ ૧ ભાગ, સુગર
ઓફ મિલ્ક ૯ ભાગ

એકેને ખરલ-વંતમાં નાખી, ૧ કલાક
લગી નિયમમર ધુતી લેા. એ યગે કાલી મુર
૧૪ દવે એમાંથી ૨૪ થી લઇને ૧૦૦૦૪
લગીની ચટના પાવરની દવાઓ જનાવવાની

રહેશે. એનો પદ્ધતિ કેલકર ફોરના પ્રકરણમાં અતાવી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની દવાઓ અનાવી લેવી.

પોટાસિયમ ક્લોરાઇડ ૧ ભાગ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯૯ ભાગ

એકને ખરલ-યંત્રમાં નાખી, નિયમસર ૧ કલાક લગી ધુડી લેા. એ થશે કાલી મુર ૧૮ હવે એમાંથી ૨૮ અને તેથી વધુ ચડતા પાવરની દવાઓ અનાવવાની રહેશે. એની પદ્ધતિ કેલકર ફોરના પ્રકરણમાં અતાવી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની દવાઓ અનાવી લેવી.

[૬] કાલી ફોસ

પોટાસિયમ ફોસ્ફેટ ૧ ભાગ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ ભાગ

એકને ખરલ-યંત્રમાં નાખી, નિયમસર ૧ કલાક લગી ધુડી લેા. એ થશે કાલી ફોસ ૧૪ હવે એમાંથી ૨૪ થી લઇને ૧૦૦૦x લગીની ચડતા પાવરની દવાઓ અનાવવાની રહેશે. એની પદ્ધતિ કેલકર ફોરના પ્રકરણમાં અતાવી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની દવાઓ અનાવી લેવી.

પોટાસિયમ ફોસ્ફેટ ૧ ભાગ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯૯ ભાગ

એકને ખરલ-યંત્રમાં નાખી, નિયમસર ૧ કલાક લગી ધુડી લેા. એ થશે કાલી ફોસ ૧૮ હવે એમાંથી ૨૮ અને તેથી વધુ ચડતા પાવરની દવાઓ અનાવવાની રહેશે. એની પદ્ધતિ કેલકર ફોરના પ્રકરણમાં અતાવી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની દવાઓ અનાવી લેવી.

[૭] કાલી સલ્ફ

પોટાસિયમ સલ્ફેટ ૧ ભાગ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ ભાગ.

એકને ખરલ-યંત્રમાં નાખી, નિયમસર ૧ કલાક લગી ધુડી લેા. એ થશે કાલી સલ્ફ ૧x. હવે એમાંથી ૨x થી લઇને ૧૦૦૦x લગીની ચડતા પાવરની દવાઓ અનાવવાની રહેશે. એની પદ્ધતિ કેલકર ફોરના પ્રકરણમાં અતાવી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની દવાઓ અનાવી લેવી.

પોટાસિયમ સલ્ફેટ ૧ ભાગ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯૯ ભાગ

એકને ખરલ-યંત્રમાં નાખી, નિયમસર ૧ કલાક લગી ધુડી લેા. એ થશે કાલી સલ્ફ ૧૮ હવે એમાંથી ૨૮ અને તેથી વધુ ચડતા પાવરની દવાઓ અનાવવાની રહેશે. એની પદ્ધતિ કેલકર ફોરના પ્રકરણમાં અતાવી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની દવાઓ અનાવી લેવી.

[૮] મેગ્નેસિયા ફોસ

મેગ્નેસિયા ફોસ્ફેટ ૧ ભાગ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ ભાગ

એકને ખરલ-યંત્રમાં નાખી, નિયમસર ૧ કલાક લગી ધુડી લેા. એ થશે મેગ્નેસિયા ફોસ ૧x હવે એમાંથી ૨x થી લઇને ૧૦૦૦x લગીના ચડતા પાવરની દવાઓ અનાવવાની રહેશે. એની પદ્ધતિ કેલકર ફોરના પ્રકરણમાં અતાવી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની દવાઓ અનાવી લેવી.

૪) મેગ્નેસિયા ફોસ્ફેટ અનાવવાની રીત આ પ્રમાણે છે

સલ્ફેટ ઓફ મેગ્નેસિયા ૨ ભાગ, બાર્-પાણી ૧૪ ભાગ ફોસ્ફેટ ઓફ સોડા ૨ ભાગ

પ્રથમ બાર્-પાણીના બે મુશરબા સાથે કરી, એક સામના સલ્ફેટ ઓફ મેગ્નેસિયા અને બીજા સામના ફોસ્ફેટ ઓફ સોડા મિશ્રિત કરી, એક મિશ્રણને મેગ્નેસિયા, કપડા માટે રહેવા દો, ૨x કપડા પછી જોશો તો પાસાબુને નળિયે નીકળે પાસા - જોશી રજાશે, સોયો પના સ્વરૂપમાં નીકળે કરો એજ છે મેગ્નેસિયા ફોસ્ફેટ

જનારી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની દવાઓ જનાવી પેરી.”

એનેસિયા ફારફેટ ૧ ભાગ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯૯ ભાગ

એકેને ખરન-પત્રમા નાખી, નિયમસર ૧ કનાક લગી ધુગી લો એ યશે એનેસિયા ફોસ ૧૦. હવે એમાથી ૨૦ અને તેથી વધુ ચઢતા પાવરની દવાઓ જનાવવાની રહેશે એની પધ્ધતિ કેલકર ફોરના પ્રકરણમા જતાવી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની દવાઓ જનાવી પેરી.

[૯] નેટ્રમ મુર

સ્વચ્છ અને ચોખ્ખું ધરગતુ ગીડું ૧ ભાગ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ ભાગ

એકેને ખરન-પત્રમા નાખી, નિયમસર ૧ કનાક લગી ધુગી લો એ યશે નેટ્રમ મુર ૧૪ હવે એમાથી ૨૫ થી લઇને ૧૦૦૦૫ લગીના ચઢતા પાવરની દવાઓ જનાવવાની રહેશે એની પધ્ધતિ કેલકર ફોરના પ્રકરણમા જતાવી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની દવાઓ જનાવી પેરી

ગ્વચ્છ અને ચોખ્ખું ધરગતુ ગીડું ૧ ભાગ સુગર ઓફ મિલ્ક ૯૯ ભાગ

એકેને ખરન-પત્રમા નાખી, નિયમસર ૧ કનાક લગી ધુગી લો એ યશે નેટ્રમ મુર ૧૦ હવે એમાથી ૨૦ અને તેથી વધુ ચઢતા પાવરની દવાઓ જનાવવાની રહેશે એની પધ્ધતિ કેલકર ફોરના પ્રકરણમા જતાવી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની દવાઓ જનાવી પેરી

[૧૦] નેટ્રમ ફોસ

ફારફેટ ઓફ સોડા ૧ ભાગ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ ભાગ

એકેને ખરન-પત્રમા નાખી, નિયમસર ૧

કનાક લગી ધુગી લો એ યશે નેટ્રમ ફોસ ૧૫ હવે એમાથી ૨૫ થી લઇને ૧૦૦૦૫ લગીના ચઢતા પાવરની દવાઓ જનાવવાની રહેશે એની પધ્ધતિ કેલકર ફોરના પ્રકરણમા જતાવી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની દવાઓ જનાવી પેરી

ફારફેટ ઓફ સોડા ૧ ભાગ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯૯ ભાગ

એકેને ખરન-પત્રમા નાખી, નિયમસર ૧ કનાક લગી ધુગી લો એ યશે નેટ્રમ ફોસ ૧૦ હવે એમાથી ૨૦ અને તેથી વધુ ચઢતા પાવરની દવાઓ જનાવવાની રહેશે એની પધ્ધતિ કેલકર ફોરના પ્રકરણમા જતાવી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની દવાઓ જનાવી પેરી

[૧૧] નેટ્રમ સંદક

સંદેહ ઓફ સોડા કિંવા ગોજર્સ સંદેહ ૧ ભાગ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ ભાગ

એકેને ખરન-પત્રમા નાખી, નિયમસર ૧ કનાક લગી ધુગી લો એ યશે નેટ્રમ સંદક ૧૫ હવે એમાથી ૨૫ થી લઇને ૧૦૦૦૫ લગીના ચઢતા પાવરની દવાઓ જનાવવાની રહેશે એની પધ્ધતિ કેલકર ફોરના પ્રકરણમા જતાવી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની દવાઓ જનાવી પેરી

સંદેહ ઓફ સોડા કિંવા ગોજર્સ સંદેહ ૧ ભાગ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯૯ ભાગ

એકેને ખરન-પત્રમા નાખી, નિયમસર ૧ કનાક લગી ધુગી લો એ યશે નેટ્રમ સંદક ૧૦ હવે એમાથી ૨૦ અને તેથી વધુ ચઢતા પાવરની દવાઓ જનાવવાની રહેશે એની પધ્ધતિ કેલકર ફોરના પ્રકરણમા જતાવી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની દવાઓ જનાવી પેરી

[અનાન અને ઉપયોગિતા]

એસ્પેરોસના નામ અને ગરુષર્મથી થયેલા વાયકો ત્રણકર દરે એ તે પદાર્થ છે જે સપ્તર્થિએ આગ-રક્તિન દ્વારા પ્રમે તેવી જાણાસુખિ જેવી આગ પશુ ૦ જે અમર કરી સકતી નથી

આનુ સુગંધી જગમા કોઈ કેડાએ તાપા-વામા આવેના આગ સમગ્રતા એ એ

[૧૨] સિલ્સિઆ

સિલ્સિઆ કિયા એસિડમ સિલ્સિઆ ૧ આગ મુગર આંક મિલક ૮ ભાગ

એકેને ખસ-વડમા નાખી નિષમસર ૧ કપાક લગી છુગી સો એ યમે સિલ્સિઆ ૧૪ દવે એમાથી ૨૨ થો સમન ૧૦૦૦૦ લગીના અદના પાનની દવાએ ખાનગી રહેતો એની પદ્ધતિ કેવળ દરોના પ્રકરણ ખતાવી છે તે પ્રમાણે છુત છુત ૫૫૨ થી દવ એ ખતાવી નેવી

સિલ્સિઆ કિયા એસિડમ સિલ્સિઆ ૧ આગ મુગર આંક મિલક ૮ ભાગ

એકેને ખસ-વડમા નાખી નિષમસર ૧ કપાક લગી છુગી તા એ યમે સિલ્સિઆ ૧૮ દવે એમાથી ૨૮ થી તેથી વધુ ચૂના પાનની દવાએ ખાનગી રહેતો એની પદ્ધતિ કેવળ દરોના પ્રકરણ ખતાવી છે તે પ્રમાણે છુત છુત ૫૫૨ થી દવાએ ખતાવી નેવી

આ સમ આરે દવાએ ખાનગી રહેતો એની પદ્ધતિ કેવળ દરોના પ્રકરણ ખતાવી છે તે પ્રમાણે છુત છુત ૫૫૨ થી દવાએ ખતાવી નેવી

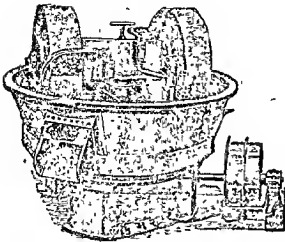
અપૂર્ણ

એસ્પેરોસથી ખનાવેલા ઝાપડાના એક નોટા મરખાનાં ૫૨ ખતા એસ્પેરોસને કોથે મરખાનુ સાન સવામત ખની મુ એ એ વાયકોએ વર્તમાનપદમા વચ્ચુ દશે હા એસ્પેરોસ એવો તે પદાર્થ, જેના કષાદ આગના જ ખાવાયા કો મારે ખતાવે ૧ જેવી તેઓ મે તેવી આગમા અદ લની મગી જર આગ વધુ જેવી મેકે આ પોતાએ સવામત રાખી મેકે

પણ આ તો એસ્પેરોસની જ વાન થક એસ્પેરોસ-સિમિન્ટ પ્લેસ્ટો એક કદમ આગ વધ છે એ સમુદત ખતાવમા કંઈ પણ આ મેક આમારતા ને પુરો ઉત્તમ થાવ છે જે મત્ર એસ્પેરોસમા થી મળતા અથ આ સમુદત તાપાની પીરેટોલીતો ખતાવતા ખતાવ પર મળતા ફર્વ પડી જાયતા જ આક કામે ૧૧ તિલ્લમ કાને વાપરી સકા છે એસ્પેરોસ સિમિન્ટની પ્લેસ્ટોની ખાવર છે ને અરુઘ પણ કેવળ ૫૫૨ થી મદદ થી મુલત જ નેથી એ પેટો આરવા અનિષ પ છે આ મિયા એસ્પેરોસ સિમિન્ટ પ્લેસ્ટોની ખતાવર સવથા અસર્જાન ૧ એમ ખતા એ દરખાન પશુ ખુલાશી જલક થી રીપીર ક આ વજેની ખર્ચીયા પશુ ખાટી નમ ફોર્મ પડતી થી મેવમ પાપર ૫૨ આ કામ સમગ્રજે રાક કરી સકાય

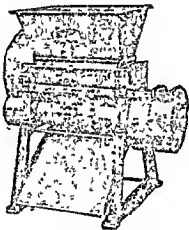
ખનારની પદ્ધતિ

એસ્પેરોસ-સિમિન્ટ પ્લેસ્ટો થી ખાવર આરે રાખી પેટો એસ્પેરોસને તાપ કિયા કેમ છુત તાપ થી કિયા કરી પેટ ૮ થી કામ જે વિશ્વગોચા દુશ્વાન થુ છે ખતાવ એસ્પેરોસને ખસ-વડમા નાખી, દરોની લગી અલોસ મિનિટ લગી વચ આ દવા

ખરજ ચક્ર

છે, જેને પરિણામે એરબેરેટોસના રેષા છુટા પડે છે પછી તેને બાહિર કાઢી, બીજા દળનાર-ચક્રમાં નાખીને દબે છે, જેથી રેષા

દળનાર ચક્ર

પહોં છુટા પડી જાય છે. આ કામ પૂરું થતા, એરબેરેટોસને બીજા એરડામાં લઇ જવાય છે

બીજા એરડામાં એરબેરેટોસ અને સિમિન્ટ પ્રમાણસર લઇ, એક માપ-ચક્રમાં નાખવામાં આવે છે, જેમાં ગોઠવણ એવી હોય છે કે એરબેરેટોસ, સિમિન્ટ અને પાણી નાખી, યત્ન ચાલુ કરતા, તેના પ્રવાહી માવે બને. એ ઝુરેત હોય તો અહિં તેમાં રંગ વ. પણ્ય મેળવી

સકાય છે એમ, અહિં પ્રવાહી માવે તૈયાર થઇ, એક ડૂમ, મિક્સર અને બીજા યંત્રમાં થઇ, છેવટે પેઇન્ટ બનાવવાના યંત્રમાં જાય છે.

અને ‘પેઇન્ટ બનાવવાનું’ યંત્ર એટલે તારની જળાઓ, પ્રેસ અને બીજા યંત્રોનો મેળો સમુદ્ધ એની અદ્યુત બનાવટ અને પદ્ધતિ નજરે જોવા પિતા સમજી સકાય એવી નથી. હુંકમાં તે એવી છે કે તારની જળા પર એરબેરેટોસ-સિમિન્ટની મેળવણીનો

બારીક ચર ઉપાડી, ફેલ્ટ પર મુકવામાં આવે છે અને એમ એ કિવાનું ત્યાં લગી પુનરાવર્તન થતું રહે છે. જ્યાં લગી પૂરતી જાડાઈની પેઇન્ટ તૈયાર ન થાય પછી તેને કાપી, રીધી કરી, બીજા યંત્રમાં લઇ જઈ, પેઇન્ટના પ્રચલિત માપ-અર્થાત ૧૨ ઇંચ X ૧૨ ઇંચ. યા ૧૬ ઇંચ X ૧૬ ઇંચ યા ૨૪ ઇંચ X ૨૪ ઇંચ-પ્રમાણે કાપી, તેની કિનારીઓને પણ્ય બરાબર કરી લેવાય છે.

પછી એ પેઇન્ટને એક પર એક થી, ગોઠી ચાપી થતાં હાથદોલિક પ્રેસમાં મુકી દેવાય છે, જેથી રક્ષુ સદ્યું પાણી નીકળી જાય ત્યાર પછી તેને સુકવનાર એરડામાં લઇ જાય છે, જ્યાં તેને ૧૨ થી ૧૪ કલાક લગી રાખી પછી બાહિર કાઢે છે

હવે માત્ર એકજ કિવા બાકી છે અને તે પેઇન્ટની કિનારીઓ બરાબર કાપવાની એ બાજુ છે કે, કિનારીઓ પ્લેટમાં કપાઇ મુકી છે, પણ્ય ત્યાર પછી પેઇન્ટને દળાવવામાં આવતી હોવાથી તે કિનારીઓ પાછી વાંકી મુકી થઇ જાય છે. તેથી તેને બીજી વાર કાપી, પછી એ પેઇન્ટને એક એરડામાં લઇ જઈ ૨૮ દહાડા લગી રહેવા દે છે, જેથી તે કઠણ થઇ, વેચવા અને વાપરવાપાત્ર બને છે.

[Gun Metal]

આગની લગાઈના ઝમાનામા ધણુકોને
ખંદુકા, તોપો વ મા કમ્પ ધાતુ વપરાતી હશે,
તેનો નિયાર સદગજ ઉદભવનો હશે નાચ
કારક દાઝીનાના સતત સ્પર્શ ફેલતા ટકાઈ
નીવડે ઝેરી ધાતુ તે કમ્પ ઝેલુ નામજ છે
ખંદુક-ધાતુ ડિવા ગન મેન

ખંદુક-ધાતુના ખાસ ગુણો-

૧, તેની કઠણતા,

૨, ઓડો ધસારો

-કે જુના જુના પ્રીમોસા બનાવતી ધાતુમા
આ બેજે ગુણો ઓછા વપા હોય એ દેખીતું
છે એવો ઉપયોગ તેની ધાતુ, એ સામાન્ય નિયમ
અર્થિ પલ્લુ અધમેસે છે તેથી, એ નિમે વધુ
સખાણુની કળી આવરવકતા લાગતી નથી /

૧-તાણું ૯૨ રતન, કનઈ ૨ રતન,
જસત ૬ રતન

૨-તાણું ૯૦ કવાઈર, કનઈ ૮ કનાઈર,
જસત ૨ કવાઈર

૩-તાણું ૮૪ મણ, કલઈ ૫ મણ જસત
૧૬ મણ

૪-તાણું ૮૩ શેર, કલઈ ૫ શેર, જસત
૧૨ શેર

૫-તાણું ૮૦ ભાગ, કનઈ ૫ ભાગ,
જસત ૫ ભાગ

૬-તાણું ૮૦ રતન, કલઈ ૫ રતન,
જસત ૧૫ રતન

૭-તાણું ૭૫ કવાઈર કલઈ ૫ કનાઈર,
જસત ૨૦ કવાઈર

૮-તાણું ૮૭૩૦ મણ, જસત ૫૬૩૦
મણ, કલઈ ૪૬૩૦ મણ સીસુ ૧૩૩૦ મણ,
લોખંડ ૨૩૩૦ મણ

૯-તાણું ૮૭ શેર, કનાઈ ૮૩૦ શેર,
જસત ૪૩૦ શેર

૧૦-તાણું ૮૧૩૦ ભાગ, કલઈ ૮૩૦ ભાગ
૧૧-તાણું ૮૧૩૦ રતન, કનઈ ૮૩૦ રતન
૧૨-તાણું ૮૧૩૦ કનાઈર, કલઈ ૮૩૦

કનાઈર
૧૩-તાણું ૮૦૬૦ મણ, કલઈ ૮૬૦
મણ

૧૪-તાણું ૮૦૬૦ શેર કલઈ ૮૩૦
શેર

૧૫-તાણું ૮૦૬૦ ભાગ, કલઈ ૮૬૦
ભાગ

૧૬-તાણું ૮ રતન, કનઈ ૧ રતન
૧૭-તાણું ૮૦૬૦ કનાઈર, કલઈ ૮૩૦

કવાઈર
૧૮-તાણું ૮૦૬૦ મણ, કનઈ ૧૦૬૦
મણ લોખંડ ૬૬૦ મણ

૧૯-તાણું ૮૦૬૦ શેર, કલઈ ૧૦૬૦
શેર લોખંડ ૬૬૦ શેર, જસત ૬૬૦ શેર,
સીસુ ૬૬૦ શેર

૨૦-તાણું ૭૭૬૦ ભાગ કનઈ ૭૭૬૦
ભાગ, લોખંડ ૧૩૩૦ ભાગ, જસત ૫૬૦
ભાગ, સીસુ ૧૩૩૦ ભાગ

૨૧-તાણું ૮૩૩૦ રતન કનઈ ૫૬૩૦
રતન, લોખંડ ૧૩૩૦ રતન

૨૨-તાણું ૫૭ કનાઈર, કલઈ ૧૪ કનાઈર
જસત ૨૬ કનાઈર

૨૩-તાણું ૬૪ મણ, કનઈ ૧૬ મણ
જસત ૩૨ મણ

૨૪-તાણું ૮૦ ભાગ કનઈ ૪ ભાગ,
જસત ૧૩૩૦ ભાગ સીસુ ૨૩૩૦ ભાગ

૨૫-તાણું ૮૨ શેર, કનઈ ૪ શેર જસત
૮ શેર, સીસુ ૫ શેર

૨૬-તાણું ૮૦૬૦ રતન, કલઈ ૮ રતન,
કોસ્ટરસ ૬૬૦ રતન

“વિનાયતી સરકા” કિંવા “એસિડવાળી સરકા”ની મિઠાવાનીએ એસેટિક એસિડથી દહે તેા સમયમ દરકોષ જનનુકાર થઈ ગયું છે એ તે તેજામ છે, જે સરકા જેની નિના દિનની ઉપયોગી વિશાળ ખપન ધમવતી અને જગતને ખૂબે ખૂબે પ્રચલિત ઝડપિયાન જનાવતાના કામ ઉપરાંત રંગકામમાં અને બીજી અનેક શાસ્ત્રી જનાવટોમાં મિન મ દિન વધુ અને વધુ વપરાતો જાય છે

દરકીન કંઈક અનોખી છે એમોટક એસિડની જનાવટ એ માન રસાયણિક રિપરજ નથી, જનું-રસાયણશાસ્ત્રનો એક સંયુક્ત વિષય છે, જે દ્વાર સામાન્ય અનાજમાંથી આયુ તેજાળી તા ઉપગતી સકાય કે વળી એને માટે ખુબ મોટા પટ્ટેની વડો પણ ઝરૂરી નથી, જે એ વા નજુ વડો ઝરૂરી છે, તે સામાન્ય કીસતે તૈયાર પણ મળી શકે છે અને આકો તેા દિન્દમાય જન ની સકાય છે. દારણ કે, તેમની જનાવટ મ વ અને સાતી છે એ વડો ઉપનાત. જીવન ઝરૂરી સામનોમાં માત્ર લાકડાના પીપ વા ન વા ટાકીઓ છે, જે તેા અદિ જની શકે હેગ એ વિે વધુ કહેવાનું ન હોય

જનાવટની પદ્ધતિ

આવે ત્યાં આપણે દહે જનાવટ ની પદ્ધતિ તરફ વળીએ. એ તેા પ્રથમજ કી દેવાયુ છે કે આ પદ્ધતિ માન રસાયણિક નથી, જનું-રસાયણશાસ્ત્રની સંયુક્ત પદ્ધતિ છે પણ રમે જીથી કામ રસા સમમાં પડી જાય. નાં આ જનુંઓ નગી આપે જોઈ

(૧) એસેટિક એસિડ આ પદ્ધતિ ઉપરાંત બીજા કેટલીય પદ્ધતિઓએ જન-વામડા વ માધી-જનાવાત છે

સકાય એવા મોટા નથી રાતા; એ તેા “મેકેટરિયા”ના સામાન્ય નામે જાણાતા અને દુરજીન મિના જોઈ પણ ન શકાતા અત્યંત ખારીક જનુંઓની વાત છે.

જનવાતેમ છે કે મેકેટરિયાના નામથીય કોઈક ગમરાઈ ઉટે પણ એવા મહગરની કળી નુદત નથી મેકેટરિયા દ-દમેજ દાનિકર્તા નથી હોતા, કેટલાક પ્રકારના મેકેટરિયા એવા પણ છે, જે વા તેા સાવ મિદો છે વા ઉધટા લાજકારી અદિ જે પ્રકારના મેકેટરિયાની વાત થાય છે, તેમ એવા લાજકારી વર્ગનાજ છે અને તેથી આપણને-આપણી તનદુરતીને લાજન થાય છે, નુકસાન મુદત નદિ

આટલો ખુલામો છતાય કદાચ કોઈના સકિત કદયને પુરો સમ્બારો નદિ થાય. તે પૂછને “એવા નરી આપે ન જોઈ મકાય એવા જનુંઓની જાણખ શી? તે જોઈએ તેજ વર્ગના અને લાજકારી છે, એ કેમ જાણી મકાય જ ખુલ થાય તેા કંઈક ઉલટું તેા ન અને ન નદિ, એમાંનું કનું નદિ થાય જે તે જનુંઓ જરાજર મેગરી સકાય છે, એમાં ખુલ થાય થતાનો સંજવજ નથી. જેમ કમ થી અને દમજો વેચાતી મને છે, તેમ દહે તેા એવા જનું-નવોય તૈયાર મને છે. જેથી તેમનો ઉપયોગ શાય સરજ થઈ પડ્યા છે.

પેટ્રોલો તળકો

એસેટિક અમિડની જનાવટની કિયાઓ નજુ વિશાળોમાં જોઈની સકાય એમ છે -

- ૧, અનાજ-તત્વમાંથી ખાડ-તત્વ-જનાવટો.
- ૨, ખાડ-તત્વમાંથી અધકોદલ-તત્વ જનાવટો.
- ૩, અધકોદલ-તત્વમાંથી એસેટિક એસિડ જનાવટો

આ પ્રજે મુખ્ય તમકાં થયા આ પ્રજે
- આદિ એ આખી પદ્ધતિ-પ્રજે તમકાં-
વિગતનાર અર્થજી

એમેટિક એસિડ ૧૧ બનાવવા માટે પ્રથમ
ગોદા બોમ્બો આર એ મોટર એટને ૧ તાજા
ફલુગા ટુટેના જરૂરી બીના મેકે થેડે જરૂરી
દાહુનેર થોડાક દહાડા લગી પાણીમાં પનામો
રાખવામાં આવતા નેમાથી ફલુગા ટુટે છે
એ ફલુગા ટુટેના બીના જરૂરી મેટર એટને ૧
એમેટિક એસિડની બનાવટમાં મુશ્કેલ માંસો
માન એજ મેટર છે સૌથી મહેના અને
ગેક થ્ર (Crashyng Machine) રે નુની
નખાય છે. પરિણામે એના લચકો જેવો ની
જાય છે એ થઈ રહેતા અને એક બીજા
થન (Washing Machine) મા લઈ જવાય
છે, જેમાં ગોદાવણ આરી હોય છે કે એક
તરફથી તે મોડરનો લચકો તેમાં નાખવામાં
આવે રહ્યા આ બીજી તરફથી ગરમ પાણી
બેગરાઈ રહે અને તોજી તરફથી ખુબ થન
માની યાંત્રિક ગોદાવણ વડે એ બેગ રાત્રત
કનાવતા રહેવાય આમ એ થન પોતાના
પ્રમાણ કષ્ટક અનોખુ જ છે અને તરી અમાં
લચકમાં ગરમ પાણી મળી અક પ્રકારનું
મિશ્રણ તૈયાર થાય છે

અહિં સુધી તો પ્રાયશ્ચિત્ત ક્રિયા થતી હતી
સુગ ક્રિયાની શરૂઆત થાત છે. હિંસા
થવાનાથી તેવાર થઈ નીકળતી મેળવણી ૧૨૦-
એક જેટલી ગરમ હોઈ એને ગેર પ્રકારના
લાકડાના મોડા પીપામાં દાખાઈ જાય
છે જે મજબુત લાકડાના ધરાવતા હોઈ ગોઠ
વણી એવી હોય છે. ૧૨૧-૧૨૫ તમાથી
પ્રકાર થતી હોય. ૧૨૬ એ પીપામાં દાખાઈ
મિશ્રણને નિરતર દહાવતા રહેવા માટે એક
પ્રકારની યાંત્રિક ગોઠવણ પણી હોય છે.
મેળવણીને એ પીપામાં દાખાઈ નહીં મળી જાય
ધરાઈ નહીં ૧૨૬માં ૧૨૭માં આવે છે.

અને મીઠું તરફ મિશ્રણો હતાવના એવું
કે. મગની ૧૫૨° F થી ૧° પડેલના તેને
આગળ રાખતા અગ્નિ, એજ પોસ્ટ પર
કાચમ રખાય કે જે મેગ્નેસિયમથી અગ્નિ
નમુનો લઈ, આરોડિન સોલ્યુશનમાં નાખી,
કિયાની સમિતિ નિદેશ કરનામાં આવે કે
જે નમુનો આરોડિન સોલ્યુશનમાં મગ્નિ
છતા, ૫૫૨° થી ૫૫૫° થાય તો કિયા સમાપ્ત
થઈ સમજની હવે જે મામ બાકી કે જે
એલ્યુમિનિયમ કે મેગ્નેસિયમને એ પીપ થા દબે માછી
કાઢી પુરના પીપ વા દમ વા મીઠા વાસણમાં
સુકી ૭૦ થી ૮૦° એફ થી ૬૦ થી ૫૦ થી
લગભગ એમ થતા બનાવટને પહેલા તળાકા
પડે થશે

બીજો તમકડો

હવે બનાવડાં દિવાળીમાં જીને તગડો
 ચર ચાપ છે એ માટે સૌથી પહેલાં ચાપ
 સધન નેહએ એ સાધન એટલે લાકડાના
 છાતકા ચિરા દગ જેના તગિયામાં હન
 દાખિન ચરાં ની નાળી જેડની હોય કે જેથી
 તગિયામાંથી હન દાખિન ચર દગમાં
 મગનગીને અસર કરી સહે એરા દગ એક
 ને નથી હોતા છ વા આઠ વા વધુ હોય
 છે એ તે એક બીજા ની નજદીક મુનો
 હોય છે દિવાળી આદભ એ રીતે ચાપ એ
 કે પહેલા તગડામાં તેના ચપની મેગનગી
 આ દગમાં કરતામાં આવ છે આ પગ
 તગિયામાંથી હન દાખિન કરાય છે જ્યારે
 બીજી તરફ એ મેગનગીમાં લગભગ રૂ ૫
 લેકનિક એસિડ ઉમેરવામાં આવે છે જેથી
 મેગનગી સદગ અ ૨ પડે પડી પહેલા
 દગમાં ૨ એસ લિકવિડ યોર (Liquid
 Yeast) મેગનગી છે એ મેગનગી ની કાન
 કાતકમાંથી એસ ઉત્પન્ન થય છે, જે પરિણામે
 લગભગ તરતમ મેગનગી ઉકળતા લાગે છે
 એજ છે, બીજા તગડાની રીત દિવાળી

મેળવણીને એમજ રહેવા દેતા જીજ્ઞે દિવસે ક્રિયા સદજ મંદ પડે છે અને ત્રીજે દિને સમાપ્ત થાય છે. એટલે કે મેળવણીના આડ-તાવમાંથી અસકાદક-તત્વ તૈયાર થઈ જાય છે.

પણ આ તો પહેલા ટપ્પની વાત થઈ જીજ્ઞ ટપ્પની મેળવણી માટે પહેલા ટપ્પમાંની મેળવણીમાંથી ૧ ઓસ મેળવણી લઈ, બીજા ટપ્પમાં ઉમેરવી. એથી એમાંય તેજ ક્રિયા શરૂ થશે, જે પહેલા ટપ્પમાં થઈ હતી ત્રીજે દિને આ બીજા ટપ્પની મેળવણીની ક્રિયા સમાપ્ત થઈ જશે પછી ત્રીજા ટપ્પની ચારી આશરે એ માટે બીજા ટપ્પની મેળવણીમાંથી ૧ ઓસ મેળવણી ત્રીજા ટપ્પની મેળવણીમાં ઉમેરવી જોઈશે અને એમ ક્રમચર ત્રીજા, ચોથા અને પાંચમા ટપ્પની મેળવણી તૈયાર થતાં, હજી ટપ્પની ચારી આશરે એને માટે પાંચમા ટપ્પની મેળવણી કામ નહિ લાગે. તેથી એ હજી ટપ્પની મેળવણીમાં ફરી ચાર વિક્રિય થીસ ૧ ઓસ નાખવું જોઈએ કે કમા હર હજી ટપ્પે નવું થીસટજ ઉમેરવું જોઈએ. ઉપલી ક્રિયા ખતમ થતા, મેળવણીને લાકડાના પીપમાં ભરી કેટલાય સપ્તાહ જગી દરવા દે છે, જેને પરિણામે તે વડુ રચક થઈ, તેમાં એસેટિક એસિડના તત્વ પસા થવા માટે છે.

ત્રીજો તબક્કો

આ ત્રીજા તબક્કા મરેખ ખાસ સાધન અનિવાર્ય છે. એ સાધન શું છે, લાકડાના વાસણ છે, જેમાં બે તળિયા હોય છે: એક ખરૂં અને નક્કર તળિયું અને બીજું જોડું અને કાણાનાથું. ત્રીજી એની લાંબામાં દવાની આવ જલ્દ માટે કાણા રખાય છે અને તે હિપાત વાસણમાં લાકડાની ચીથોથી બનાવેલી એક બારકેટ પણ હોય છે એની વચ્ચે એક ફરતી રમે પણ હોય છે, જેથી મેળવણી રમે વડે બારકેટમાં છંદાય છે અને તેમાંથી ધીમે ધીમે

ગળાઇને નીચે કાણાવાળા તળિયામાં જાય છે અને ત્યાંથી ગળાઇને છેક નીચેના ખસ તળિયામાં. લાકડાના આ સાધનને ‘એસેટિકાયર’ કહે છે અને એમાં મેળવણી બે ત્રણ ફહટા લગી એમેટિક એસિડ એક્ટેરિયા સહિત રહેવા દેતાં, તે એસિડનું ૩૫ લેવા માટે છે.

કુકમા, બીજા તબક્કામાં તૈયાર થયેલી મેળવણી આ વડે બારકેટમાં છંદાય, ગળાય છે એ ક્રિયા એક વેળામાં નથી થતી જતી. તેથી, ફરી ફરી ત્યાં લગી એજ મેળવણીને છાટતાં રહે છે, જ્યાં લગી ક્રિયા પૂરી ન થઈ જાય આ વેળા મેળવણી ૯૦ થી ૯૫° F લગી ગરમ રહેવી જોઈએ. જે ગરમી વધુ વા યોગી દશે વા બારકેટના કાણા પૂતછ ગવા હશે વા દવા બગાળર આવ જલ્દ કરતી નહિ હશે તો ક્રિયા બરાબર નહિ થાય તેથી એ બધી વાતો પર ખાસ લક્ષ આપવું જોઈએ.

આ ક્રિયા પુરી થતાં, તૈયાર થયેલા મિશ્રણને ફરી વાર લાકડાના પીપમાં ભરી કેટલાય અઢવાડિયા ક્રિયા મહિના લગી પકવ થવા દે છે. અહિંજ તેમાં સરકાની વિશિષ્ટ પુરમે પથા થાય છે, મિશ્રણ વધુ રચક બને છે અને કેટલોક કચરો વ તળિયે જઈ દે છે. પછી એને રેતી વા કિઝવચુરમાંથી ફિલ્ટર કરી લઈ, ૧૫૦° થી ઓછી નહિ એટલી ગરમીએ ‘રિટચરિલાઇઝ’ કરે છે.

આટલું થતા, હજી એમેટિક એસિડ તૈયાર નથી થવું. હજી કેટલીક ક્રિયાઓ બાકી છે.

મોહનો સરકો

હવે પતરાના બનાવેલા અર્ક-યંત્રમાં આસરે ૧૦૦ ગેલન ઉપલી મેળવણી ભરી, ૧૫-૨૦ ઇંચના દબાણે અર્ક કાદવામાં આવે છે એ અર્ક એટલેજ મોહનો સરકો. એમાં સરસા ૬ ટકા એમેટિક એસિડ હોય છે.

(અનુસંધાન પાને ૩૬૮)

લોખાન અથવા જાનો ઉત્તર નો
આપો ત્યાં લગભગ થર થર થાય છે પણ
જો પદાર્થ કેમ બો છે વા કયાથી આવે કે
જોમજ એનું પ્રચલિત ૨૪૩૫ તુ રતી કે વા
બધાવધી એથી જનનાનો મહેરો માત્ર કેવળ
અજાત છે પરિણામે લોખાન વિશે અજ્ઞાન
અજ્ઞાન મનતાગે પ્રચલિત છે અને તેને
અનુભવી એવો એવી વિચિત્ર પ્રકરણો થતી
મહે છે, કે જનસુકારોને ખડખડ ૧૨ દસનુ આવા
નિના નેજ નરિ કેમનાકો લોખાને અર્થ
માથી નીકળતો ખનિજ પદાર્થ થર છે લો
કેમનાકો કમક મીલુજ પણ દરીકત કમક
જુદીજ છે લોખાન ન ખનિજ પદાર્થ છે,
ન દર્શાવે પદાર્થ છે તે એક વસ્તુ સિ-વત્તર છે
કેમસે

લોખાનના મુખ્ય પ્રકાર ૧ છે એક મેરી
નામા કિસા મેસેસ આ બીજો, કોડિસો
લોખાન એ સિવાય માત્ર કેમનાક પ્રકાર
છે પણ તે એટલી અગત્યતા નથી થતાના
જેટલી અગત્યતા આ એ પ્રકાર ધરાવે છે

એસે મહેરો લાગે બસ ત્યાં દિ હમા
આપાત થાય છે એ એક પ્રકારના જાડા
રસ કિંવા ગુદર છે એના અડ દિમાનય
તરફ પણ પુષ્કળ થાય છે એનુજ નરિ
પણ અરજ્યતાન અને અફિઝના પૂર્વ કિનારા
તરફ પણ એ અડો ગેદદ થાય છે એ જાડના
થડમાથી એક પ્રકારનો ચિમ્બો રસ થા ગુદર
જરે છે જે સુકાન જતા ઇસેમ કહેવાય કે

ઇસેસ ધુપ તરીકે જાણના હોતાન દવા
સાત્રીમાય વસતન કે જુદા જુદા રોગો પર
એ જુદી જુદી પદ્ધતિ ઉપોગમા લેવાતો
હોય મુલકાત્રી પદાર્થ છે

કોડિસો લોખાન

જોમ નનો બીજો મુખ્ય પ્રકાર કોડિસો
લોખાન છે, જે સગતતા બુગ-કામા-સરે

રમતો હોય કે અને ઇસેમ કા ના નાના
વેચાપ છે એ પણ એક પ્રકારના જાડનો
ગુદરજ છે માત્ર જાડ તુર્કિસ્તાન અફિઝના
પૂર્વ કિનારા, જાડા સુગત વ પ્રેર ના
ખુબ થાય છે અને ખરો કોડિસો જાડ
તરીકે આવે છે એવ ધુપ તરીકે જાણના
પણ આવે છે અને નવામાત્રીમાય કામ લાયક છે
કોડિસો નો જાનુ તેજ પણ કાપામાં
આવે છે જે રસ માટે અમરીર સમાન
મણુક છે એ તેજ કાટકા રીતુ સખ
અમરી છે કેટલાકો લોખાન અને રાગ
મિશ્ર રીતેય તેન કાટે કે, જેને ઉદય મહે
છે એ તે ૨ મમા નાખસામા તથા માધકા
દદ મહે કરાવે લગત મા અથે છે

આ લોખાનના ધુપ પણ જાણનામાં
આવે છે, જેની રીત એ છે કે ખજા ને જન
લાડી, નોખડી ત્યાં પર મુખી તેને ધીર
આથ પર મુકો જ્યારે નાખન પીચળી જાડ
ત્યારે તેની ઉપર આરી મહે તેજો મહેરો
માનો લગ કુધો મુખી હો કે જેની લોખાન
દકાર્થ જાડ પડી આથ વધારે થોડી વારમા
લોખાન લેવાય થઈ ઉપા મુકેના ખાનાના
તિમિ વસ્ત્ર આમો એ વરાળ હરી જતા
સરે રમતો નકાર પદાર્થ જનથી એજ
લોખાનના ધુપ

નમ્બી લોખાન

કોડિસો લોખાન મહેરો મળતો હોય પી
દરે પણમા નકની લોખાન નાસી વેચે કે
આથ કોડિસો ખરો લોખાન થઈએ એવો
મહે છે જાડા મુખો ત્યાં એ કાચી નોખાનજ
વેચા છે એ સારો જ જાતા તેને તરખી
જકતી ન હોય ત્યાં લોખાન જાડ છે

નાસી લોખાન નમ્બી સખતીક કામર
સાકા ૧ જારીક બેર વેચ મળતો જન
પરમા આવે છે, પણ એ તેજો તેજા વસ્ત્ર
તરીકે થતા જે કોડિસો જાનથી થાય છે

[૧]

ગેલેલિય એટલે તે પદાર્થ, જે દૂધના પેટા-પદાર્થ કેસીનમાંથી બનેલો એની અપત બહોળી છે, અને એના ઉપયોગો પાર વિનાના છે એને હર કોમ આકાર આપી સકાય છે, એટલું જ નહિં બનકે ગમે તે મનપમંદ રંગ પણ સરળતાથી કરી સકાય છે. હદ યદ કે, ગેલેલિયની બનાવેલી ચીજો ઘરઘા પ્રમાણે કાપી યા લેથ વડે ઘસી પણ સકાય છે અને, કિતમોતમ પોચિસ પણ કરી સકાય છે.

માનો યા ન માનો જેથી આ બનાવટ, આ સદીની શોધ છે. પોનાના અનેક વિશિષ્ટ ગુણોને લીધે તે ખુબજ લોકપ્રિય થઇ પડ્યું છે જર્મની, ઇંગ્લી અને એકારસેવેકિયાથી આવતી ઘણી ખરી ફેન્સી ચીજો એની બનેલી હોય છે અને હવે તો જાપાન પણ એ કિશામા માથું મારી રહ્યું છે.

હિન્દમાં ગેલેલિયનો ઉદ્યોગ સારી આરાધના આપના ઉદ્યોગોમાંનો એક છે કારણ કે, અહિં કેસીન સંસ્કૃત અને મોટા પ્રમાણમાં મળે છે, એટલું જ નહિ પણ હાલની લકાઈની પરિસ્થિતિને લીધે જ્યારે પરદેશી માલની આવાત લગભગ બંધ જોઈ થઇ ગઇ છે ત્યારે તો એની સકપતાઓ પૂરતું જ શુ ?

[૨]

ગેલેલિયના અનેક પ્રકાર છે જેનો ઉપયોગ, તેથી બનાવટ નોંધએ એટલું જોઈ વતું કહ્યું, નોંધએ એટલું મજબૂત અને વાળી સકાય એવું ગેલેલિય બને છે એમાં બનાવટના મુજ સિધ્ધિમાં નો કશો ફેર નથી પડતો. અલબત્ત, કાચા માલમાં ફેર પડે છે એમ, ગેલેલિયના મુખ્ય પ્રકાર બે છે.~

(૧) યુનાની ભાષામાં Galano અર્થ 'દૂધ' છે અને Lithosનો 'પથર' Galā-lithosનું અપભ્રંશ છે Galalith - દૂધ-પથર !

ઈચ્છકા અને હાથીદાંત જેવાં સુદર અને શુભોક્તિ પદાર્થો દૂધમાંથી બને છે, એ હકીકત કદાચ વાંચકાને સહેલાઈથી ગમે નહિ ઉતરે પણ આ લેખ દેખાડશે કે, એ હકીકત છે, કંપના નથી દૂધના પેટા-પદાર્થ કેસીનમાંથી, ગેલેલિય બને છે

અને ગેલેલિયમાંથી શું નથી બનતું ? કાસ્ટીઓથી માલિને રમકડાંના લગની અનેક ન્હાની મોટાઈ ચીજો ગેલેલિય-માંથી બને છે.

હિન્દમાં ગેલેલિયના ઉદ્યોગ માટે વિશાળ ક્ષેત્ર પડેલું છે, એટલું જ નહિં બલકે એના કાચા માલ કેસીન પણ હિન્દમાં મોટા પ્રમાણમાં મળે છે.

- ૧, એકથી કેસીનમાંથી બનતું ગેલેલિય
- ૨, કેસીન ઉપરાંત બીજા સહાયક પદાર્થોની મેળવણીથી બનતું ગેલેલિય.

કહેવાની ખુશરૂ ન હોય કે, છેલ્લા પ્રકારના અનેક પેટા-પ્રકાર પણ થઇ શકે છે. જેટલા સહાયક પદાર્થો, તેટલા પેટા-પ્રકારો. પણ મુળ સિધ્ધાંતની નજરે જોતાં મુખ્ય પ્રકાર બે જ છે.

ગેલેલિયનો પહેલો પ્રકાર

ગેલેલિયનો પહેલો પ્રકાર એટલે માત્ર કેસીનમાંથી બનતું ગેલેલિય આ પ્રકારનું ગેલેલિય સદજ બરડ અને વાળી નહિં સકાય એવું હોય છે તેથી, કુદરતી રીતેજ આ પ્રકારનો ઉપયોગ જોડો થાય છે. ન્હાની ન્હાની નવિન વસ્તુઓ, થાળીઓ, ટ્રેઓ કે એપીજ બીજી વાગવાવાગ નહિં હોય એવી ચીજો માટે આ પ્રકારનું ગેલેલિય ઉપયોગી છે.

ગેલેલિયની બનાવટની પદ્ધતિઓ બે છે: એક સુકા અને બીજી ભીની. સુકા પદ્ધતિ

સાગરાગ બી ચીઝો ડી મનાવ માટે અનુકૂળ છે જ્યારે બી ડી પદ્ધતિ પાતળી રોટ અથવા પારશ્વિક વર્ક-પડ માટે

મુકી પદ્ધતિ

કેસી ૧૦૦ તા. પાણી સળગ

મુકી પદ્ધતિથી ગેનેરેશિય બનાવવા માટે પ્રથમ ડેગીનને એક અરવ-૫ નમુ મુકામાં આવે છે જેની સાથે વરાળ-સાગણ (Steam Jacket) ના અવજુદ હોય કેસીનને મકામાં નાખ્યા બાદ એક દાયે તેને ૧૦૦ થી ૧૧૦°C સગો ગરમ મરાય છે અને બીજા દાયે ખુબ અરલ કરાય છે જે પરિણામે તે બુકોનુ ૨૪૩૨ તમાગી ૧૨મ માનાનુ ૩૫ નધ લે છે આ વગા ઝકરત હોય તો બેધના ૨મ હોમેરી ફરી વાર તેન ખુબ અરન કરી લે છે ૨ પછી તેવાર ધનસા માવાની જે તે અકારના બીબામાં મેશક એ બીબાવ ૧૧૦°C વગી ગરમ હોવા નેધે-હરી ફવારી લે છે ૩ બી પછી મરમી સદગ આગા કરી બીબામાં તેને મંજુ થતા ૬૪ ૫ ગમ્યા ૥૥ કિયાનુસાર શુકવી ને છે

મુકવનાની કિયા

મુકવનાની કિયા માટે એક ખાસ પ્રકારની બાટી બનાવવી પડે છે એ બાટી ૨૪ ડુ લાંબી ૫ ફૂટ ઉચી અને ૨ ઇચ પડોળી

(૨) અરવ કરવાની સરળતા માટે સદગ મત્ર વાની મેળવી સમાય છે પણ તે નેમ બને તેમ જોણુ હોણુ બેઈએ

(૩) આ પ્રકારના ગેનેરેશન બેક ખામી એ છે કે મુકવા પછી તે સડેલાય છે અને તેથી આકારમાં ફેર પડી જાય છે અને ન યાય તે માટે ચેના બીબા અથવા મકસુત વિશ્રવવાકા બનાવવામાં આવે છે કે જેથી નેમ નેમ ગેરેલિય સડેલાયુ જાય તેમ તેમ બીબા પછુ દબાઈ ગેરેલિયના મુજ આકારને કાઈમ રાખે

નકાવંત હુનરો

હુનરો કેટલા બધા નકાવંત હોય છે ૧ તમેય અજેજ જેતાને અનુકૂળ એવા એકાદ હુનર કરવા મહી પડે તે તમને સારી કમાણી કરી અપાશે

અને એ હુનરની મુખ્ય માહિતી મટે ને કમગની સેવાઓ તેવારજ છે ને ૨ આજેમ નીચલી હુક વહીમાથી તમારા મનપસાદ હુનર માં એકો મગાવો ને

વપરાયલી ટીકીટો-૨૫ વલી હી ટિકિંગના લાખો રવિસા કેમ મગે કે સમ કેમ કા ૭ વેવાર રી રીને રાય છે સંધવો શા ૭ નેમએ છે ૧ ૨ની સપુર્ણ માવિતી કમગ ના અંક ૬૬, ૬૭ ૮ બો ૮૬મે

કી રવિસા એક વારનિગ-૩૫ પ્રમારના વારનિગના ત્રરખામે અંક ૪૦ ૪૨ ૪૩ ૪૫ ૪૬ બો ૫૦મે કી ૧-૨ ૦

વાળ-રોમ્બુ વગ થોવા માટે વપરાતા પ્રકાર પ્રકારના મેગુઓના ૫૩ પ્રોમે અંક ૧૦૭ મો કી ૪ આના

વાળ કાટના ૭ દરાઓ-હરી પ્રાલી કીમ પોમેક સામુ સોગવી બો મીજુના રવરવની વાળ કદનાર દવાઓના ૪૪ નમાણુત નમેમે અંક ૧૦૫મે કી ૪ આના

વાળનો ઉછેરા માનવ વાગી વેવાર અંક ૧૧૦મે કી ૪ આના

વિજળીક પરીઓ સધીયા વ દહાં માટે તથા અચાઓ ૧ દાત અતે ૧૫ રે પહેરા તી વિજળીક-૧૧મે વવારા ૧૧ ખાસ માહિતી અંક ૫૦ બો ૮૪મે કી ૭ આના

વિજળીક અલમ Electric Bulbની ખલા વટ વિરો અંક ૮૫મે કી ૪ આના

[લુઓ પાતુ ૩૪૭]

હોય છે અને ઓની ત્રણે બાજુએ-તીયડી ફર્નની સપાટી સિવાય-જોખાડના પતરા વા એરમે ટ્રોસના પડ જડેલા હોય છે, અગળ પાછળ મઝલુત ફરવાઝા ખંનાવેલા હોય છે અને તળિયામા હવા દાખલ થવાનું કાણું હોય છે અને ઉપડી તરફ ચિમની. એમ, આ ભટ્ટીમાં ગેવેલિયની વસ્તુઓને, જ્યાં લગી તે પુરેપુરી સુકામ ન થાય ત્યાં લગી સુકવવામા આવે છે કહેવાની હુરત નથી કે એ વેળા તેને થરમી પ્લેશ કરતા ઓઝો-૧૦૦° C થી વધુ નહિ-અપાય છે

બીની પદ્ધતિ

ફર્સીન ૫૦૦ ગ્રામ, પાણી ૫૦૦ યાગ (પગનથી), કનસેન્ટ્રેડ એસોનિયમ હાયડ્રેટ ૩૦૦ મી સી, અર્ક-પાણી ૭૫ મિટર, ગોલ્ડચન આફ ફોર્મલિહાઇડ ૪૦%નું ૫૫ પૃ-તુ

પ્રથમ પાણીમા ફર્સીનને ત્રણ કલાક લગી બીજાના દબ પછી તેમાં એસોનિયમ હાયડ્રેટ હોરી વોટર બાય પર ઓગળાવી લો આ વેળા તેને સતત હવાવતા રહેતુ તેમજ, જેથી ગાઠો બધાવા વિના એક સપા થઈપણની મેળવણી તૈયાર થાય પછી એને નાચે ઉતારી એમા અર્ક-પાણી ઉમેરી, એમ્મેરોસમાંથી ફિલ્ટર કરી લઇ, એટલા પ્રમાણમાં સોલ્યુશન આફ ફોર્મલિહાઇડ મેળવેલા કે જેથી બધી મેળવણી ફોર્મલિહાઇડની સાથે ગાસવાળી થઇ જાય હવે એને કાચની સાફ ગ્લેસ પર રેડી દરવા દો, ગેવેલિયનો પાતળો પડ તૈયાર થઇ જશે

ગેવેલિયનો બીજો પ્રકાર

ગેવેલિયનો બીજો પ્રકાર એટલે સહાયક પદાર્થો મેળવીને બનાવેલું ગેવેલિય એમા સહાયક પદાર્થો એણે મેળવાતા મુખ્ય પદાર્થો આ છે.—

૧. આઇના ક્યે

[પાના ૩૪૬ થી આગળ]

વિજળીઃ બેટરીઓ—સ્વશક્તી, ઘંટડી, ટેલિફોન, દેળ ચલાવવા વ માટે વૈવરાતી સુકી તથા બીની બેટરીઓ બનાવવી (ખાસ પેન્ટ અપ્રોપ્રિય પ્રયોગો સહિત) અંક ૬, ૩૬, ૪૪, ૫૦, ૫૨, ૫૭, ૭૪ અને ૮૬મો.

કી. ૩ ૧-૧૦-૦

વોટર પેઇન્ટસ—બનાવવા વિષે. અંક ૩૮મો.

કી. ૩ આના

શણ-વાવેતર અને હથોળા વિષે અંક ૬૨મો.

કી. ૪ આના

શરબતો—ઝાલ ઝાતની ખરી અને બનાવવી

ખુશોના શરબતો વિષે અંક ૮૪, ૫૩ અને

૧૦૧મો. કી. ૧૦ આના

સાહુબાદ પત્થર—ફલોગ વિંગ. અંક ૭૮મો.

કી. ૪ આના

સાહી રાંક—Nails બનાવટ વિષે અંક ૬૪મો.

કી. ૪ આના

શિયાળુ પાકો—તનુદુરતી અને તાકત માટે

ઉપયોગી શિયાળાની મવસમમાં ખાવા લાયક

પાકો બનાવવા અંક ૬૫મો. કી. ૪ આના

ગેલુર-રોપ્પીની માહિતી અંક ૧૦૧મો.

કી. ૪ આના

ગરડી—તેની રાપણી, પીવવા માટે લુદી લુદી

ઝાતનાં કેાલુઓ અને તેના કુચાના ઉપયોગ

અને ખાતર સબંધી. અંક ૪૨, ૪૩, ૬૧

અને ૭૬ મો. કી. ૧૪ આના

શોષક ૩—Absorbent Cottonની બનાવટ

અને વેપાર વિષે અંક ૮૬મો. કી. ૪ આના

સકરેટી—વાવેતર વિષે અંક ૯૦મો.

કી. ૪ આના

સરકો—ઝાલ ઝાતનાં સરકોઓ (Vinegars)

બનાવવા વિષે અંક ૩૪, ૫૪, ૬૦, ૬૨

અને ૮૩મો. કી. ૧-૨-૦

સ્લેટ પેન—બનાવટ અંક ૪૧મો. કી. ૩ આના

[હજી લુઓ પાના ૩૪૮ પર]

૨, કાગળી માથો

૩, કાકાની ભૂકી

૪, પાથરતી ભૂકી

૫, બારીક ઝીંધી રતી

૬, સિમિન્ડ

૭, કેપસિયમ કામેનિટ

૮, મેગ્નેસિયમ ઓક્સાઇડ

૯, મેગ્નેસિયમ કામેનિટ

૧૦, આરસપદાણુની ભૂકી

હુંકમા, જેનું ગેનેનિય જનારનું હોય, તેવો સદાયક પદાર્થ મેગ્નેસિયમ આવે છે, એટલું જ નહિ જનકે એજ સમયઆરસદાયક -પદાર્થનું પ્રમાણુ પણ મુકરંગ નથી, એ પ્રમાણુમાય વધવટ કરી સકાય છે

સુકી પદ્ધતિ

કહેવાની યુરતન હોય કે, બીજા પ્રકારના ગેનેસિયનીમ જનારના માટે તેજ એ પદ્ધતિએ છે, જે પહેલા પ્રકારના ગેનેનિય મટે છે એમા કયાક સહજ દેરફાર છે ખરેક, પણ એ દેરફાર બસ મહત્વનો લેખાનો નથી

સાથી પહેલા આપણે સુકી પદ્ધતિનેજ લખીએ

ફેસીન ૧૦૦ રતન, જે ને સદાયક પદાર્થ ૪૦ થી ૨૫૦ રતન, મનસદ રંગ ખાપ પૂગે

પ્રથમ કેમીનને ખરલ વંનમા નાખી, તેને ૧૧૦° C લગી ગરમ કરાય છે અને સાથેજ ખરલ પણ કરવામા આવે છે પરિણામે એ નકકર ભૂકી નરમ ગળવાના રૂપમા જલવામ્ જાય છે જયારે કેમીનનો રંગકા રહિત માથો તૈયાર થઇ જાય કે તેમા થોડો થોડો સદાયક પદાર્થ મેગ્નેસિયમ જઈ, છુત્ત છુટતા જાય છે અને ૨૧ દરમિયાન ગરમી,

(૪) એને પ્રથમથી સહજ પાણીમા ઘાજવી લાવેના હોય તો ક્રિયા સરળ થશે.

[પાના ૩૪૭ થી આગળ]

સ્પેક્ટ્રોકોમ અર્થાત્ રંગ-કિરણશાસ્ત્ર—

કેમ પણ હવા પિ ૧૧, ફક્ત રંગીન રસાયનીમા કિરણોથી ચીરતી દરેક દરેક બીમારી કેમ સારી થાય છે, તેની માહિતી અંક ૧૦૦મે

સ્પેનિંગ પી નટ-૧૧૧૫૫૫ મગફળીનું વાવેનર અંક ૪૬મે

સ્પે પેક્ટ્રી ગુ-એક નવીન રાજગારનો સચિત્ત પરિચય અંક ૩૪મે

સરેસ-ગતાનટ વિષે અંક ૫૩મે

સહકારી સંસ્થાન-ભલેના નાજવાનો મહે આદર્શરૂપ બને એવા સહકારી સંસ્થાનની યોજના અંક ૧૦૪મે

સાહસેજનીના ધાસરી મંજી જનાવરી અંક ૬૨મે

સાચુ દાણા-વાવેનર-જનાવર સંખ્યા અંક ૧૧૦મે

સાપ-ખદર ઉનાર વિષે અંક ૬૮ મે

સિગારેટ-જનાવરની પુરી માહિતી-શુદ્ધ વિષયો સુદિન-અંક ૬૨મે

સિનેમા રેલાઇડ-જનાવરની પુરી માહિતી અંક ૭૭મે

સિમિન્ડ-પોર્સેન્ડ-સિમિન્ડની જનાવર અને તેના ઉદ્યોગ વિષે અંક ૬૪મે

અને યા રહે કે આ મે એક દુષ્ટીજ યાદી છે આવા ૩૦૦ જેટલા પામ જુનરોની માહિતી કુચરમાથી મળી સકે છે ૨૮ પાન નું સચિપત્ત સુકીત મગાવે

એમના અકોનો ઓફર આજેજ મેકવી દેને રમે, તમને એમના અકો ખામ યજ જાય અને તમને પરતાવું પડે ઓફર સાથે ટપાલની ટિકિટો પામીઓફરથી પૈસા મેલતા અકોનું ટપાલ ખર્ચ હિદમા મઆફ યમે લખો—કમર ઓફરિસ, સોદાગરવાડા, મુરતા

અમીન તથા હુવામાન

ધોરને રેતાગ ધોરડુ તેસર અમીન બહુ માફક આવે છે આ જાડના મૂળ ધણા બીજા જતા હોવાથી થોડા દગવાળા અમીનમા એ કે એ બહુ સાગ થતા નથી જતાય સાધારણ રીતે તો સારો જાન આવે છેજ ચીકણી કાગી અમીન પણ એને જેની નેમએ તેવી માફક આવતી નથી ખારી અમીનમા ધોરડી સારી થવાનો મહાન એવો છે ખાજ ટંકરાગી અમીનમા, જ્યો બીજુ વાવેતર સાડ ન થઈ સકે ત્યાં એ જાડ થઈ સકે છે કાચુ એના મુગ ધણા બીડા જતા હોવાથી ધોવાધ જવાની બીક રહેતી નથી એાછી માગવાળી મા મુરમરાગી પેાચી અમીનમાં ખાતર ની મદદથી ધોરડી સારી ઉગાડી સકાય છે

પ્રાથમિક ખેડ

અમીન ખાડા ટેકરાગી હોય તો તેમાંથી જાડ આપરા ખોદી કાઢી સાફ કરની ઉનાળામાં દગથી નહુ ચાર વાર અમીન ખેડી, સમાર મારી તૈયાર કરી જાડ વાવવા માટે ૨૦ ફુટને અંતરે ૩'X૩'X૩' ફુટના ઓરસ ધોરસ ખાડાઓ કરતા અંતરે ૪'X૪'X૪' ફુટના ખાતર ૪ ટોપના માટી સાથે બેગી, ખાડા પૂરવા પછી પાણી માટે ખામણા તથા ખવાર તૈયાર કરતા

પ્રકાર

ધોરની ધણી જાનો છે, પણ તેમાં મુખ્ય જાનો મે છે એક જાત વધીને વૃક્ષ યાવ છે, જ્યારે બીજા ૨ થી ૩ ફુટના વધે છે બીજા જાત જથરામાં અંતરે ખેતરમાં વ્યાપક રીતે બીજે છે એ ચણી ધોરને નામે ઓળખાય છે આનાં ફળ ધણાં નાનાં અને ઠગીયા બહુજ

મોગ હોવાથી વેપારી દબિએ આ જાત ઉપયોગી નથી એના ઝરડાનો ખેતરોની વાડો કરવામાં સારો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે મોગ જાડના ધોરના ધણા વર્ગો છે એમાં દેશી અજમેરી, કાલી અદમતનાદી મહેસાણા રહિરી વ સારી જાતો છે ધોરની ઠગીયા વગરની પણ એક જાત યાવ છે કેવાક નામ આકાર ઉપરથી પણ પહેલા છે જેવા કે ખારેકાયા, જગડખીયા વ ચણી ધોર મોગ હોન છે, જ્યારે અજમેરી એવો લાના હોઈ, ઠગીયા પણ લાના હોય છે તેની ઉપર દગ પણ નહુ હોઈ ખાદે રસાવર હોય છે

રોપા ઉછેર

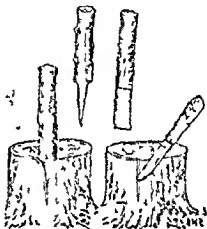
ધોરનું વાવેતર મે રીતે થઈ સકે છે સારી જાતના મીજ કાઠમી જગ્યાએ રોડીને અથવા તો કપારમાં રોપ તૈયાર કરી કાઠમી જગ્યાએ વાની, તેના ઉપર આખ મંડારી અમર કલન કરીને, અથવા રોપા તૈયાર કરી કુડામાં લઇને તેની ઉપર આખ અથવા કલમ કરીને બીજ વાવવા માટે ઉચાણવાળી જગ્યા ૪ ફુટ પડામી અને ૧૦ ફુટ લાંબી ખોદી તેમાં સાડ ઝાણીયુ ખાતર બેગી તૈયાર કરવી પછી સારા પાકેલાં ધોર લઇ તેની ઉપરની ઝાણ તથા ગર કાઢી નાખીને ઠગીયાને એક એક વેતને અંતરે એમાંસામાં વાની દેના બીજ ધણા કઠણ હે વાચી ઉગતા વાર જાગે છે, માટે ઠગીયાનો પ્રથમ ફોડી તેના મીજ વાવવામાં આવે તો તે ધણા જલદી ઉગી ઠીકજે છે રોપ ૧૧ થી ૨ ફુટ ઉચા થયે તાવતા લાવક ગણાન છે, એમાંસા મા છોડ કાઠમી રથજે ખાડામાં વાની દેવા ડોડને એક વર્ષ સુધી ગરડન પ્રમાણે ચણી દઇ મોડ મારવા રહેવું બીજો વર્ષ એમાંસામાં

તેની ઉપર આખો ચઢાવવાનો લાયક થશે એમાં સામાન્યસર વર્ણન નહિ હોય તેવો સમય આખ ચઢાવવા માટે ખાસ અનુકૂળ છે આ વખતે આડમાંથી નમિન રમ જોરથી વહેતો હોય છે અને તેની ઝાન સહેલાઈથી નીચી સકે છે આખ ચઢાવવાને માટે છોડ થોડું કુમળો અગર પાકટ ન હોવો જોઈએ અતિશય ઠંડી અગર ઉનાળામાં સૂષ્ણ તાપમાં ચઢવાનથી આખ ચઢાવી સકાતી નથી. એમાં સામાન્ય વર્ણના પાણીથી ચઢાવેલી આખનું ખાસ ધ્યાન કરવું જોઈએ ઘણે ઠેકાણે આખના ઉપરના ભાગમાં ખોરડીનાં જ પાન બાંધે છે એટલે વર્ણના નિન્દુ તેની ઉપર પડી જલદીથી નીચે સરી પડે છે

આખ ચઢાવવી

આખ ઉત્તમ જાતના મોરના આડ ઉપરથી ઉતારી જોઈએ આખ શેઝર ઉપરેલી, પરંતુ છુટીને બહાર વધવા માંડેલી ન હોવી જોઈએ હાથ અને પાન જ્યાં મળે છે, તે ઠેકાણે અથ્થ ઉપરેલી આખો રોડ છે ચઢાવતી વખતે આખ વચ્ચે આવે એવી રીતે ૧ થી ૧૦ ઈંચ જેટલો હાથનો કટકો કાપી લેવો પછી તે કટકાને ચપ્પુથી વચ્ચમાં જતનસર ચીરવો આખના ગા દુઝાનો અદર ૧ સાકાનો ભાગ કાઢી નાખવો એને આખ ઝાલ સુદિન ચઢાવવા માટે તૈયાર રહેશે આખ કાઢવાની બીજી રીત એ છે કે પ્રથમ પ્રમાણે ૧૦ ઈંચના કટકો હાથથી ભુટો ન કાઢવા ૩-૪ આખ હોય એવી હાથ જોઈને આખ નીચે વર્ણના ઈંચ ચાકુ નીકળે એમ કાપવું. એટલે આખ સાથે નિન્કસ દુકડો નીકળવો તેની ઉપરથી ઝાલ સુદિન આખ ભુટો પાડી લેતા આખ કાઢવા ન શકે અથવા બીજી રીતે નુકસાન ન થાય એવી ખાસ સલાહ લેવી જોઈએ આખ ચઢાવવા માટે છોડના ચઢે એવી રીતે ૬ થી ૮ ફુટ જેટલે ઝાલ અને આડો

(T) જેવો કાપ ચાકુથી મુકવો અને તેની અંદર આખ ઊતારવાના ચપ્પુના દાંડાની પાછલી બાજુ નાખીને હાથ શેઝર ઉપરથી તેને ઉપર જાણ્યા મુજબ કાઢેલી આખ મેરડી બગાવર બેસાડી દેવી તાજા બાદ ઢેંગના સોપડથી અગર મુનગની દોરીથી આખ ઉપરથી ગળી, આડોના ભાગ બાંધી દેવો આ સિવાય બગાવી પધ્ધતિથી પણ આખ ચઢાવાય છે.

આખ ચઢાવવાની રીત

આ પધ્ધતિમાં આખની ઉપરની તથા નીચેની ઝાલ મોળામર કાપી, ઝાનનો ભાગ જુદો પાડી લેવો એ ભાગ કપડાથી પકડી એડથી બેચવાથી આખ છુટી પડી આવશે. અરખ કાઢતી વખતે તે કાષ્ઠપણ ઠેકાણેથી ન ફાટે એવી ખાસ સંજાળ ગળાવી આ આખની ભૂંડગી ચઢવાના માટે છોડ ૧૦ ફીટ ઉપર કાપી નાખવો અને બુઝગીના કડની ટોચ જોઈ, તેની ઉપરથી ઝાન કાઢી નાખી, અદરના સામગ્ર ઉપર આખવાળી બુઝગી બેસાડી દેવી બુઝગીના નીચે અને અમલ રોપા કોની ઝાનનામાં બામવચ્ચે સદગર પણ જગ્યા બાંધી ન રહે એવી ખાસ સંજાળ ગળાવી આ રીતથી આખ જલદી ચઢી જશે છે આખ ચઢાવવા પછી ૮ થી ૧૫ દિવસની અંદર તે નેચેજીવની છુટવા માંડશે

અસન છોડ ઉપર તેની પોતાની આખો દશે તોને પૂટશે પણ તેને કાપી નાખવી એટલે ચડાવેન આખ વેરમા આગી જલદી મોટી યશે ચડાવેન આખનું પ્રસાદથી વલણ કરવાની ખાસ ઝરર છે એજ રીતે કુડમા રાખેતા રોપાને આખ ચડાવી અને જરોમર લાગી ગયા ખાદ કાઢી જગ્યામા રોપવાનો રિવાજ પણ પ્રચલિત છે

આપજન

આખ ચડાવ્યા પછી બોળને બીજો વર્ષ ફાત આવે છે ઉનાગામા જાડના યડ પામેની અમીન બોલી, ઝરર પડે મુગ ઉધડા કરી આરામ આપવે તેમજ યડ ઉપરની નમણી તથા કુકાઈ ગએલી કાળીઓ કાપી નાખવી પછી સાડ ગળેનું ખાતર ૩-૪ ટેપના ખાખણીની માટી સાથે ભેળવી દરેક આડને આપવું.

વરસાદ ન હોય તો ઝરરત પ્રગલ્લે પાણી પાડું

પાક

બોરને બીજો ફાપ્યા પછી બીજો વર્ષ અને આખ ચડાવના પછી બીજો વર્ષ ફાત આવે છે અથાદ માસમા કુલ આખ માગર, પોષ માસમા ફળ તૈયાર થાય છે બોર ૨૦ ફીટને અંતરે વાવેલી દર એકરે ૧૦૮ જાડ આવેલી જાડ દીઠ દર વર્ષે પાણીથી એક મણ ફળ મળી સકે છે બોરનો જગીઓ ૧૦થી ૧૫ વર્ગ સુધી ટકે છે સારી ફળદાર જમીનમા વધુ પછુ ટકે છે દર વર્ષે ફળ આવવાની અસમ પ્રવૃત્તા કાળીઓ ધાણી કરવાની ખાસ ઝરર છે ખાસ કરીને જ્યા દલકી જમીન નદન નમ્મી પડી હોય ત્યાં જોડા ખચે સારી ઉપજ મળી સકે છે .

ઉપદ્રવ

બોરના ફળને નાની મોટી હવળ બટ

નુકસાન કરે છે જ્યારે કુલ આવે છે, ત્યારે આ ક્ષણના પનંગીઆ કુલના અર્થસમાઈડા મુકે છે અને જ્યારે બોર પાકી મોડુ થાય છે, ત્યારે તે કુલના પાનુ અદરને અદરજ મોટી થાય છે મટોલા મોરનો નાશ કરવાથી ઉપદ્રવ વધેનો અટકે છે

જાડ નીચેની જમીન મોડવાથી હવળના કોશેદાને નાશ થાય છે તેથી કવિષરમા થતો ઉપદ્રવ અટકાવી સકાય છે

ઘણે ઠેકાણે કુલની મવસમમા તેની ઉપ નારીક મધનો બુકા જાડી, આ સડો અટકાવવાનો પ્રયત્ન થયો છે

લાખના જંગુઓથી પાનુ બોરની કાળી એને ઘણુ નુકસાન થાય છે થનેડા ખાતના છવડા અને મીઠા એક બે ખાતની છવણે કુમળી કાળા પાનને ખાખને નુકસાન કરે છે આનું નુકસાન અટકાવવા મટે ઈંડા, ટાંગ કે ફોસીટને વીંધી, તેનો નાશ કરવો જોઈએ

જમીન વખતે વારો વેન આ જાડ ઉપર ઉગી નીચી તેને નાશ કરતો માત્રમ પડે છે વેનના કાળ કે પાન દેખાવ કે તરત તેને મુગમાથી ઉપાડી લેવી

[ખેતી વિજ્ઞાસમાથી] બી. એચ. દેશાઈ

WONDERCURE

WONDERCURE

હુલસીરાજ તેલ: આતરકુ વધી જવા અડ વધી જવા, મોલ્લે, સલિતા તથા વાળી અનુભવસિધ્ધ દવા કીમત રૂપિયા એક. ગરીબ બીમાર સ્ત્રીઓ મટે હમેશ મારે અર્થનિષેધ તથા નવ માસિક ફરી થવાની દવા કીમત રૂપિયા ૧-૪-૦.

એન. ટ., પ્રસિધ્ધ તમીચ,

૧૫૦, અનિકતદના રોડ, કલકત્તા.

ચોથો ગો

અલકોહોલની વામ ઉદાધવી

અવગ્રહ ૧ ગેતન, શુભાવેષો યુનો ૪ ક્રામ, ફટકડીની છાપી ૨ ક્રામ, રિપરિટ ઓફ નાઇટ્સ ૪૫૨ ૧ ક્રામ -

યુનો અને ફટકડી જેથી, તેમાં અલકોહોલ ઉમેરી, ખુબ હલાવો અને હેન્ટે રિપરિટ નાઇટ્સ ૪૫૨ ઉમેરી, થોડાક દહાડા લગી મેગનશીયમ રહેતા હો એ દર્શાવવાનું એવું વાગ વાર હવાનતા રહી, હેન્ટે રિપરિટ કરી લેવું

ઉપર-રાત્રી

કપુર ૪ તોલા, કાગા મરી ૨ તોલા, શુભાવેષો ૫ તોલા, મેન્ગેસ્ટન ૧ તોલા

બધાને વાગી, મેગી રાજો આ સુરખ લોપ ત્યા કપડા પર ખાંટો

કોપરેસની વાસ કાઢવી

કોપરેસ તેન ૧ રતન, તેજપાન ૨ ગાતા, તેતમા તેજપાન નાખી, ગિરસે તકમા અને રાત્રે રાગનમમા નાખી મુકો ૧ અલ્પા ડિવામા તેની પેતાની પ્રશસ્તિ ઉડી જશે

કાંડો મુકવો

કાંડો સુરખો ૫ તોલા, કપુર ૧ તોલા, એતલી દાણા ૧ તોલા, લાંમકાના પાદાનો રમ તથા વગીયાળાનો અર્ક ખપ પૂરતો

પ્રથમ કાંડા સુરખાને નખ દહાડા લગી સાદા પાણીમા બીજવી રાજો પછી તેમા કપુર અને એલેસી દાણા મેગી, લીમકાના પાદડના રસમા ૧ થી ૧૨ કલાક લગી ખાવ કરી, જ્યાં સુકાઈ જાય ત્યારે તેને વરીયાળાના અર્કમા ૭ થી ખાર કલાક લગી ખાવ કરી, સુકાઈ પાદડીથી એમાં લારી રાજો આખોને હંડા આપે છે

તાકતની દવા

(૧) મધ ૧/૨ તોલા, કાદાનો રસ ૧ તોલા, રોજ સવારે એ ગેળવળી પીવાથી તાકત વધે છે

(૨) મધ ૧ ન્હાની ચમચી, ઈંડાની અડદી ૧ નંગ, દુધ થોડુંક,

દુધને સહજ ગરમ કરી, તેમાં મધ અને ઈંડાની અડદી નાખી, ખુબ ધુગી, રોજ સવારે પી આવ

તાકતની આ દવા અત્યંત શુભકારી છે

તાવની ગોળીઓ

સિન્ધોના ૩ તોલા, એસિડ અર્થેનિક ૧ ગ્રેન, એસિડ કાર્બોનિક ૫ ગ્રેન, કપુર ૫ ગ્રેન, મરચાની બુખી ૨૦ ગ્રેન

બધાને મેગી, મુંદરવાળું પાણી ઉમેરી, એ મેગનશીયમથી ૫૦ ગોળીઓ બનાવો અને પછી તેની ઉપર પાડોને ૫૬ (Sugar Coating) ચઢાવી દો, જેથી તેવાર ગોળીઓ ૭ ગ્રેનના વજનની થશે

દમનો છલાશ

તાંતું નારિયેલ ૧ નંગ, આકતું દુધ ખપ પુરતું.

પ્રથમ નારિયેલમા ઝીણું કાપું કરી, પાણી કાઢી લો, પછી તેમાં સમાવ તેટલું આકતું દુધ ભરી, જાણકામા મુકી સુકાવા દો. જ્યારે જલું દુધ સુખનું જાય ત્યારે ફરી વાર તેમા બીજું આકતું દુધ ભરી, ફરી વાર જાણકામા સુકાવા દો જ્યારે તેજ સુકાઈ જાય ત્યારે ત્રીજી વાર ૫૫ તેમા આકતું દુધ ભરી, જાણકામા સુકાવા દો જ્યારે ત્રીજી વાર સુકાઈ જાય ત્યારે નારિયેલને કપડામાં ફેંદી ૮૦ રવવ જેટલા જાણાની આગમા ૫૬ થી

“કમર” અંક ૧૧૭ માં

દહે, પછી તેને ગદિર કાઢી, કપડામાં ખોલી,
નાચિયલના મરને વાગી કાઢે.

માત્રા બે રતી દમ, પનાસામાં મુકીને
મોઝાક અર્ક ગાયજવાન સાથે

પૂરાણી ખાંસો અને દમનો ઉપદા ધનાજ
છે — હકીમ હાગિદઅલી

દાઝવાનો હલાજ

બાવળના પુલ ખપ પુરતા
પુલને છાપડામાં મુકી તાળી, બુકી
કરી લેવી

સુરત વેળા દાઝેના બાગ એ બુકી
ભજરાવવાથી ઝડપથી આરામ થાય છે

દાઢરનો હલાજ

કપીનો ૨ કુમ, અગસીનું તેવ ૨ ઓસ
તેતને મરમ કરી, તેમો કપીનો મેગરી,
હકુ થવા બાદ લગાડો.

પાચન-ભૂકી

સુક ૧૦ ગ્રેન, અજવાન ૧ કામ, એવગી
૧૭૫ ૩૦ ગ્રેન
બધાને વાગી, ૧ પડીકુ મનથી, ખાધા
છી લે.

પેન બામ

મધમાખનુ ગીજુ ૪ ઓસ, મધ ૨ ઓસ,
રિપરિટ તર્ફેન્ડાઇન ૧/૨ ઓસ, ઓધપ
વિન્ડરબીન ૧ ઓસ, લોડેનમ ૧ ઓસ,
અરબી-લાઈ ૧૨ ઓસ, જ મારની ભૂકી ૬
ઓસ

બધાને એકત્ર કરી, પકાવે.

ફાઉન્ટેન પેનની બહુ સાહી

૧-ગેલિક એસિડ ૮૦ ગ્રા, હીરાકસી

૧૨૦ ગ્રેન, મધકનો તેજાબ, (ડાયપ્થ) ૪
કુમ, બાવળનો ગુંદર ૧૬૦ ગ્રેન વિન્ડરબીન
૧૪૦ ગીષા, લિપરિટ ફેનોલ ૩૦ ગીષા
અર્ક-પાણી ૪૦ ઓસ, બુ રંગ ખપ પૂરતો

પ્રથમ અર્ક-પાણીના બે ભાગ કરી, એક
ભાગપા ગેલિક એસિડ તાળી, ધીમી અને
એગગાની, બેશ આપીને ઉતારી લે અને
બીજા ભાગમાં રંગ સિવાની બધી મીઝો
ક્રમવાર મેગરી, રહેવા દો બીજો દિને એક
મેગરણીઓ મેગરી, રંગ ઉમેરી, ફિન્ડર
પેપરમાંથી ગાળી લે.

૨-બુ રંગ ૧૦ ભાગ હીરાકસી ૫ ભાગ,
ખાડ ૪ ભાગ, ફટકડી ૧ ભાગ, અર્ક-પાણી
૩૫૦ ભાગ

પ્રથમ પાણીમાં હીરાકસી અને ખાડ
એગગાની, પછી બાકીની બધી મીઝો ઉમેરી
તેને ત્રણ ચાર દહાડા લગી રહેવા દો. પાછળથી
ગાળી લે.

બરેણનો હલાજ

સમુદરીય ૧ તોલો, સાકર ૧ તોલો
બેક્ટી બુકી ખનાતી, એકત્ર કરી રાખો.
માત્રા અર્ધો તોલો દવા સત્તાર સાજ,
પાણી સાથે

બાલાશુત

દાયપોફોરેટ ઝીન્ક મોઝા ૧ કુમ,
દાયપોફોરેટ ઝીન્ક લાઇમ ૧ કુમ ઘાડી
આસણી ૧ ફ્રે રતન. વાકડી મનો અર્ક ફ્રે
ઓસ, મુદનો અર્ક ફ્રે ઓસ, રાગતનો
રંગ ખપ પૂરતો

૧ બધાને મેગરી રાખો બાગકાને આપવાની
ઉત્તમ દવા છે

મરડાનો ઇલાજ

ધસળગોળની ભૂકી ૫ રતલ, સાકરની ભૂકી ૫ રતલ.

એકત્રે એકત્ર કરી રાખો.

માવા: દિવસમાં ત્રણ વાર, વધુ પ્રમાણે ૩ તોલાથી ૧ તોલા લગી, પાણી સાથે.

■

માથાના દર્દનો ઇલાજ

કારો યુનો ૧ તોલા, ખરો નવસાદર ૧ તોલા.

બનેને વાટી, એક શીશીમાં ભરી રાખો. અને જ્યારે માથાનું દર્દ થાય ત્યારે શીશીનો છુલ્લ ખોલી, દવા સુધો.

■

લરડર પોલિશ

સ્વચ્છ દેસો-ચરખી ૮ ઓંસ, આયર્ન ઓક્સાઇડ ૧ ઓંસ, એકઝેલિક એસિડ ૧૩ દ્રામ, પુમીસ પાવડર ૧ ઓંસ.

એકઝેલિક એસિડનો વાટી, આયર્ન ઓક્સાઇડ અને પુમીસ સાથે મેળવી, પછી પીગળાવેલ ચરખી મિશ્ર કરી, બીનામા ભરી લો.

પુમીસ અને આયર્ન, ઓક્સાઇડ તદ્દન સ્વચ્છ હોવા જોઈએ, નિકર પોલિશ બગડશે.

■

વધરાવળનો ઇલાજ

વધરાવળ કિંવા મોળ માટે આ ઉપાય આશ્ચર્યવાળો—

(૧). નવસાદર ૧ ડ્રામ, મેથાલેટર સ્પિટ્ટ ૧ ઓંસ, પાણી ૬ ઓંસ.

મેળવણીમાં કરીકું બીજવી, સોળ પર મુકો.

(૨) એક્સટ્રેક્ટ બેલાડોના ખપ પુરતા પ્રમાણમાં.

વધરાવળ પર એ દવા લગાડી, ૨૪ કલાક પછી થોડા કાંટો

વાળ કાળા કરનાર તેલ

નાગરમેથ ૧૦ તોલા, જટામાસી ૧૦ તોલા, પડી પાંદડી ૧૦ તોલા, વાળો ૧૦ તોલા, ધકલો ૧૦ તોલા, નખડો ૧૦ તોલા, જટકચુરો ૧૦ તોલા, સુખાડનો વહેર ૧૦ તોલા, એલચી ૫ તોલા, વજ ૫ તોલા, કિંજુના પાંદડાં ૨૦ તોલા, દગડપુલ ૫ તોલા, વિંગોળીની મીઠ ૫ તોલા, આમળાં ૮૦ તોલા, અશ્વગંધા ૨૦ તોલા, શુભાળ-પુલ ૧૦ તોલા, લોહનો કાંટ ૮૦ તોલા, કાળા લાંગરાનો રસ ૬૩૦ તોલા, કાળા તલનું તેલ (તે નહિ મળે તો સાદું મીઠું તેલ) ૪૬૫ તોલા.

બધી દવાઓ, તેલ, રસ વને એકત્ર કરી, ૨૪ કલાક લગી રહેવા દો. પછી તેને યુલે અઢાવી, ૪ કલાક લગી ધીમી આંચે પકાવી, પછી બેશ આપી ત્યાં લગી ઉકાળતા રહો કે જ્યાં લગી તેલમાં પાણીનો અંશ બાકી ન રહે. પછી તેને ઉતારી, ઠંડુ પડે ગાળી લો.

■

વોશિંગ પાવડર

કઠણ સાબુની ભૂકી ૬ રતલ, સોડિયમ કાર્બોનેટ ૨ રતલ, પર્ફ્યુમ ૧ રતલ, સોડિયમ સલ્ફેટ ૧ રતલ.

બધાને મેળવી, વાપરો.

■

હરસનો ઇલાજ

પ્રિસિપિટેડ સલ્ફર ૫ તોલા, કાર્બોનેટ ઓફ મેગ્નેસિયા ૩૬૬ તોલા, પોટાશ બાઇ ટાર્ટ્રેટ ૫ તોલા, પલ્લવ, સિન્નેમન કમ્પાક્ટ્ડ ૧૩ તોલા.

બધાને મેળવી રાખો અને દરરોજ સવારે ૧ દ્રામ ભૂકી દુધમાં નાખી, ફાંટી જાઓ.

■

આ પુસ્તકની ઉત્તમતાના
પ્રમાણપત્રો

૧. આ પુસ્તક વડોદરા રાજ્યના પુસ્તક-
કાલય ખાતાએ પુસ્તકાલયો માટે મંજૂર
કર્ચું છે

૨. આ પુસ્તકનો પહેલો ભાગ વડોદરા
રાજ્યના કેળવણી ખાતાએ શાળાઓમાં
ઠવામ અને પુસ્તકાલયો માટે મંજૂર કર્યો છે.

૩. આ પુસ્તકનો બીજો ભાગ વડો
દરા રાજ્યના કેળવણી ખાતાએ શાળાઓના
અને સાર્વજનિક પુસ્તકાલયો માટે મંજૂર
કર્ચો છે

૪. આ પુસ્તકનો પહેલો ભાગ મુંબઈ
ઇનાકાના સરકારી કેળવણી ખાતાએ પ્રાથ
મિક, માધ્યમિક અને ટ્રેપનિંગ સ્કૂલોમાં
વિદ્યાર્થીઓની ક્ષાયગ્રેયો માટે મંજૂર
કર્ચો છે.

૫. આ વર્ષે મુંબઈ ભરાએલ ૬૨૭
હુન્નર ઉદ્યોગ પ્રદર્શનમાંથી આ પુસ્તક
માટે પ્રમાણપત્ર (Certificate) મળ્યું છે

૬. આ પુસ્તકનું 'આમુખ' શ્રી
૬૨૭ વેપારી નંદાલા પ્રમુખ શ્રી હંમરતી
ધરમશી સંપતે લખ્યું છે

૭. આ પુસ્તકની ૧૧ (અગીઆર)
નકોએ અમદાવાદની મુજરાત વર્નાક્યુલર
સોસાયટીએ ઉત્તેજન માટે ખરીદી છે

૮. આ પુસ્તકના પહેલા ભાગની ૨૫
(પચીસ) નકોએ વડોદરાના શ્રી પ્રાચ્ય
વિદ્યામંદિરે ઉત્તેજન માટે ખરીદી છે

૯. આ પુસ્તકના પહેલા ભાગને
આણંદમાં મળેલ બીજા મુજરાત પુસ્તકાલય
પરિષદે સારા પુસ્તકોમાં ગણ્યો છે

૧૦. આ પુસ્તકની ઉત્તમતા માટે
અનેક સુપ્રસિદ્ધ સામયિક પત્રોએ સારામાં
સારા અભિપ્રાયો આપ્યા છે

ઘેર એકા પૈસા કમાવા

આજેજ મગાવો !

નફાકારક હુન્નરો

ભાગ ૧-૨

નિષ્ણાનો અને અનુભવીઓએ લખેલા નિવિધ
ભરોસાપાત્ર હુન્નરોથી ભરપૂર પુસ્તક

૫૨૦ પાના, ઉગ્રા નજા એંટીક કાગળ,
શાસ્ત્રીય શુદ્ધ સુંદર છપાઈ અને આકર્ષક

ગેર-અપ છતાં-

કાગળ માત્ર ૪ રૂપિયા

(ની થી થા થા કપાન ખર્ચ
૧૦ આના જુદું)

મંગાવવા માટે લખો—

સંચાલક, શ્રી લક્ષ્મી પુસ્તકમાળા,

પેસ્ટ સીતુગરા (અમર-૬૨૭)

વધુ ખાતરી માટે અભિપ્રાયોની પત્રિકા મફત મંગાવો.

જેમ જેમ વીમાનો ધંધો વિકસતો ગય છે, તેમ તેમ નવી નવી વીમા કંપનીઓ સ્થપાતી અને જુની કંપનીઓ ઠેર ઠેર શાખાઓ ખોલતી ગય છે. પણ વીમાનો-ખાસ કરીને જિન્દગીના વીમાનો-ધંધો કંઈક એવો છે કે માત્ર વીમા કંપની રચાયા, આંદિએ ખોલીને બેઠી રહેવાથી કશું પણ એમ નથી એમ કરવા જતા તો ખાજેજા અટવાડિયે નાદારી નોંધાવવી પડે !

પાત દિલચરપીથી ખાલી નથી પણ નરી હકીકત છે કે જિન્દગીના વીમા પોતાની મેળે, કંપનીની આંદિએ જઈ ઉતરાવનારા ભાગ્યેજ ર દકા જેટલા જણ નથી હોતા, બાકીના હલ દુકાનેધર યા દુકાને એજન્ટો દોડી જઈ-અરે, વારંવાર ધક્કા ખાઈ-સમજાવી અને દલીલોથી લક્ષ્મણી વીમો ભેગવે છે તેથી, વીમા કંપની ના ધંધામાં એજન્ટો એક અગત્યનું અનિવાર્ય અંગ છે, જેમના વીમા કોષ પણ કંપની-થોડા, સમય માટેય ચલાવી લેવાની કલ્પના પણ કરવાની હામ બીડી સકતી નથી.

જિન્દગીના વીમા પોતાના જે યુક્તો અને અવયુક્તો ધરાવે છે, તેની ચર્ચા આ મર્યાદિત પાનાઓમાં યથા ન સકે દરેક સમજદાર જણ વિચારેદર્શક તુલના કરી, પોતાનો આગ્રહ અને સંયોગ મત બાંધી સકે છે.

વીમાની એજન્સીનો ધંધો વિના પુછાએ થઈ સકના થોડાક ધંધાઓમાંથી એક છે વીમાના એજન્ટને એમા એકે પાછતી પુછા મેકવાની ઝુરરત નથી. તેણે તો ગળવા યા ભેગમા થોડાક પ્રેરપેકટસ, અરજી-ફોર્મ અને બીજું સાહિત્ય રાખી, કામે નીકળી પડવાનું છે. અને આ મિત્ર, પેલા ભાઈ કે તે શેઠીઆને ત્યાં જઈ સમજાવી, વીમો ભેગવવાનો

છે. શરૂ શરૂમાં કદાચ તેને એજીલા સહકારને બદલે હળવો કંટાળાભર્યો આવકાર પણ મળે-ક્યારેક ખુલ્લો તિરસ્કાર પણ મળે, -એ બનનાએમ છે. પણ જે તે ધીરજપૂર્વક ચિત્તથી પોતાના કામ પર વળગી રહેશે નોંતેની કાસિશો એક દિવસે રંગ લાવ્યા-ફળ પામ્યા વિના રહેશે નહિ તેને વીમાનું કામ મળશે અને તે દ્વારા પાછળથી હમેશની કામગીરી આવકનું સાધન પણ થતું જશે કારણ કે જિન્દગીના વીમાની એજન્સીના ધંધામાં કામગીરી કમીશન મળતું રહે છે.

■ ■ ■

ફટલાક વર્ષો પર એક વિચિત્ર વીમાની યોજનાનો ઉપદ્રવ ફાટી નીકળ્યો હતો, તે વાચકોને યાદ હશે. એ અને એવા ખાલી ઢોંગોને લીધે દલે સરકારે વીમાનો એક નવો-અને ખરેખર, કડક-કાનુન કર્યો છે, જેને પરિણામે એજન્ટો માટેની શર્તો અને નિયમો પણ નવી હશે બહુ પડ્યા છે અને આગળ વીમો ઉતરાવવા માટે માલકને લાલચ રૂપી જે કમીશન અપાતું હતું, તે બંધ થયું છે.

આપણને એ કાનુન સાથે અહિં ખાસ નિસજાત નથી, માત્ર એજન્ટો માટેના નિયમો અને શર્તો જોઈએ, જેથી એજન્ટ થવા ઇચ્છનારાઓને ધંધાના આ અગત્યના વિષયની માહિતી મળે.

નિયમો અને શર્તો

Terms & Conditions

1. REMUNERATIONS —(a) The following remunerations will be paid to the Agent on the business solicited or procured by him:—

TABLE	1st year Commis- sion	Renewal Commis- sion
II, III, IV, V VI, VII, VIII and XIVA	30%	5%
VII.	5%	Nil
VIII	2%	2%
IX	2%	Nil
XII	10%	5%
XIII	15%	2%
Pension Scheme (Complete Pro- gram)	5%	5%
Short Term In- dowment Assu- rances (Special Table)	1%	Nil

(b) New Business Bonus—In addition to the rates mentioned above the Agent will be paid Bonus as under—

5% on 1st year premium if they amount to or exceed Rs. 1,000 in an agency year

10% on 1st year premium if they amount to or exceed Rs. 2,000, in an agency year

For purposes of calculating the amount of premium income during an agency year, the premiums received in respect of business under Tables VII, VIII, IX, XII, XIII, Short Term Assurances and Pension Scheme and policies resulting into claim in the first policy year, will not be taken into account, nor any bonus is payable thereon

It is expected that at least two-third of the total first year premium income, which is taken into

account for payment of bonus shall arise out of policies issued on lives not exceeding age 45.

2 GENERAL RULES PERTAINING TO PAYMENT OF REMUNERATIONS—

(a) An Agent will be entitled to remunerations only after he has completed at least 2 paid for cases on 2 different lives and the same have resulted into policies within six months of the date of his application for appointment

(b) For the purposes of payment of first year commission, new business bonus or renewal commission, only such premiums will be taken into account which are actually received and adjusted by the Company

(c) First agency year will consist of the period from the date of appointment till 31st December of that year and the subsequent agency years will be the calendar years

(d) On policies under which premiums are payable for a period of less than 15 years the rate of first year commission and bonus shall be calculated on the corresponding premium for policies on which premiums are payable for 15 years

(e) No remuneration shall be payable on extra premiums charged on sub standard and female lives and on account of hazardous occupations, war risk, etc., etc.

(f) The Agent will be liable to repay to the Company any remuneration he may have received on a

policy which is subsequently cancelled by the company and premiums thereof are returned to the policy holder

(g) If a policy stands lapsed for more than six months and is not got revived by the securing Agent in accordance with the rules of the Company, he will forfeit all claims to remunerations in respect of such policies or premiums subsequently paid by the policyholder

(h) The renewal commission in any agency year is payable if the Agent is alive and has completed in the preceding agency year policy business of not less than Rs 5,000/ or three fresh policy cases for not less than Rs 1,000/ each on three different lives with at least quarterly premiums paid thereon in both cases

(i) No renewal commission shall be allowed on premiums that may be advanced by the Company under non forfeiture clause, or paid as advance to the policyholder

(j) The Company will have the first lien on the remunerations of the Agent or any money due from the Agent to the Company and the Company may deduct its dues before making the payment

(k) The Agent's appointment is subject to rules and regulations of the Company and the Agent is not at liberty to go beyond them or commit the Company in any way beyond its regulations embodied in

the prospectus and policy conditions. The provisions of this contract are subject to alteration or modification without the consent of the Agent if they conflict with any State laws or rulings of the proper authority

3 MEDICAL EXAMINATION OF CLIENTS—No Agent is authorised to get any proponent medically examined unless the examiner is on the approved list of the Company, and deposit towards premium in terms of the scale, mentioned in the next paragraph has been got remitted to the Company. The Company has the right to increase this amount at any time

If an applicant whose proposal has been accepted at ordinary rates without any modification, does not pay the first premium within 2 months of the date of acceptance or if he fails to answer any queries about his personal or family history or to appear again before the Company's Medical Examiner, if so required, the Agent will be held responsible for the amounts mentioned below—

(a) On a proposal up to Rs 5,000/

(i) Single Life Rs 10/

(ii) Joint Life Rs 20/

(b) On a proposal exceeding

Rs 5,000/

Actual cost plus Rs 3/-

4 REINSURANCE—If in any case the sum assured is to be reinsured, the Agent will receive, on the portion reinsured, such commission

શ્રી જીવન

વર્ષ ૧ હું
અંક ૮ મા

સંપાદક
મનુભાઈ જોધાણી

જેઃ
૧૯૯૬

[આ માસિક વટોદરા સત્ય પ્રેતકાવયો માટે નં. ૭૧૫/૧ તા. ૩૧-૧-૪૦થી અને વેસ્ટર્ન ઈન્ડિયા નેટેસ ઓર્ગાનીઝેશન નં. ૪૫૭ તા. ૨૦-૧૨-૩૦થી મંજૂર થયેલ છે. મુબઈ દિવાકામા સાળા-લાયબ્રેરી માટે મે. એ. ઈ. સા. ના. નં. ૧૭૬ તા. ૧૨-૧૨-૩૬ મુજબ સાળાના અધિકારીઓ ખરીદી શકે છે.]

આવતે અંકે

શ્રી. ધ્રુમકેતુનું વલગીત અને લેખ શ્રી. મજમુદાર, શ્રી. રમણલાલ સોની, ડૉ. કદમ, શ્રી. ગમ્ભિકવાલ જલ્લાલ અને શ્રી મનુભાઈ જોધાણીની વાર્તાઓ, શ્રી હંસાખહેન મહેતાનું શ્રી જ્યોત્સના રાયજીએ લખેલ જીવનચરિત્ર, નોબલ પ્રાધ્ન મેળાવનાર મહિલાઓના જીવન અને કાર્યક્ષેત્રનો પરિચય, શ્રી રતિલાલ ત્રિવેદીનો પ્રવાસલેખ રંગેર, ઉપરાંત ડૉ. સીમાના રેદામાં પાચેરીયા અને રંગેર કથરે તથા શાન્તાનહેન દેસા-મનું લખેલ સાકલાજી અને શ્રી ચિત્તિકે લખેલ લેહીવા નો બાકાનો હકનો આવજો ઉપરાંત બાળવિભાગ ૫જી આપવામાં આવશે.

આ અંકમાં

- ૧ નારી કલ્યાણ શ્રી. ધ્રુમકેતુ ૩૬૩
- ૨ પાનરે જેઠી ,, શુભવંતરાય આચાર્ય ૩૭૧
- ૩ પીળું પાનું ,, મનુભાઈ જોધાણી ૩૭૪
- ૪ કુલવટનો થંભ ,, મધુસૂદન મોદી ૩૮૦
- ૫ શેકાણી .... ,, ગેકુળદામ રાયચુરા ૩૮૬
- ૬ માનું હૃદય ,, ધીરજલાલ ધ. શાહ ૩૯૪
- ૭ સુરેખાનું સ્વપ્ન ,, કેશવ હ. શેઠ ૪૦૦
- ૮ શેા ન્યાય ? ,, શાન્તીલાલ તોલાલ ૪૦૪
- ૯ રંગા .... ,, (ચાલુ વાર્તા) ૪૧૧
- ૧૦ વતનને ખાતર ,, જ્યોતિષજી ૪૧૬
- ૧૧ સાચું સોનું ,, માણેકલાલ જોશી ... ૪૨૫
- ૧૨ સ્ત્રી-જગત ૪૨૮

(આ અંકમાં સ્થળ સંકેતોને કારણે તથા મોટી યડવાથી રહી ગયેલી વાર્તાઓ હવે પછી આવવામાં આવશે.)

ભેટ પ્રેતક સાથે વાર્ષિક લવાજમ

દેશમાં	બહારદેશમાં	પર્સ માટે
૪-૦-૦	૪-૮-૦	(આટલી વાર્તાઓ)

‘શ્રીજીવન’ કાર્યાલય : અવેરીવાડ : અમદાવાદ

૩મડું લવાજમ ભરવાનું સ્થળ : ગુર્જર મંદિરના કાર્યાલય ગાંધી ૨૦નો - અમદાવાદ

and bonus (but not exceeding terms mentioned hereinabove) as may be allowed to the Company, by the reinsuring company or companies.

5 TERMINATION OF AGENCY.

If an Agent resigns, his agency he shall not be entitled to any remuneration after the date of resignation.

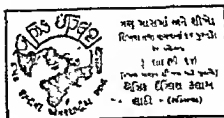
The agency is terminable without notice if the Agent is found guilty of fraud, rebating, misconduct or misappropriation or is adjudicated insolvent or convicted to imprisonment by a Criminal Court, for an offence involving moral turpitude or acts against the interests of the Company. In the event of such termination, the Agent hereby expressly authorise the Company without any objection on his part, to communicate the fact of such termination of his services to the Indian Life Association, of which the Company is a member, or to other sister companies and the Company will not be held responsible for any loss or damage that may be caused to him by reason of the Company notifying the termination of his services to the Association or other sister companies.

The appointment is subject to termination by three months' notice in writing from the Company, if the Agent fails to put in business of Rs. 5,000/ at least or three cases of at least Rs. 1,000/ each on three different lives in any agency year, with at least quarterly premiums paid thereon in both cases. All com-

mission will cease after resignation or termination of the agency. Payment of renewal commissions, however, will not be stopped by reason only of termination of agency except for fraud, provided the Agent has served the Company continually and exclusively for at least ten years, or has given to the Company policies business, income wherefrom by way of first year premiums is Rs. 20,000/- or more and provided further that after his ceasing to act as agent of the Company, he does not directly or indirectly solicit or procure insurance business for any other Life Insurance Company.

RENEWAL OF LICENCE—The authority to canvass business and solicit proposals for the Company shall be automatically withdrawn from the day, the Agent's licence expires or ceases to be valid. He must get it renewed before the 1st day of April each year as per sub clause (3) of clause 42 of the Insurance Act, 1938.

6 COLLECTION OF PREMIUM.—The Agent is not authorised to collect premiums or other monies on behalf of the Company.

૩૫ શૃંગારની પરદેશી બનાવટો

સુત્રી લડાઈ શરૂ થતાજ એક તરફ તો ૩૫ શૃંગારની પરદેશી બનાવટો આપતી ન થયેલ ગઈ છે અને બીજી તરફ દિલ્લા એમાંનો જે માર મલગ્યું છે, તેના ભાવ દોડા બમણા થઈ ગયા છે !

આ સુંદરી તક છે ૩૫ શૃંગારને લગતી વિવિધ બનાવટો, જીની કે કોલ્ડ ક્રીમ ક્રીમ જેવી, રેનો ટેલેન્ટ પાવડર, લોશન અને મિલક, દુધ વૉશ દત્તમંજન, દુધ પેન્સ પેમેન્ટ ક્ષિતિયન્ગર્મન, રૂઝ (ચવાડી, પાવડર ને મનમના રજો સ્વરૂપો) લાઇમ, બ્યુસ ટ્રિનસરીન, વિપરિટક તરન અલ્ટા વાગ મદનાર ક્રીમ, પ્રવાહી, બ્લેન્ડેજ, સાબુઓ વ વાગ-ક્રીમ, વાળ-તેલ, વાળ-લોશન વાગ-શેમ્પુ વાળને શુષ્કાતર બનાવનાર દવ, ટોઇડેટ સાબુઓ બાય સોલ્ટ, રેન પોસિશ કન્ક વ વ. બનાવવાનો ઉદ્યોગ શરૂ કરે અને દુક સમયમાં તમે મળિને ૧૦૦ થી ૨૦૦ રૂપિયાની આવક મેળવતા થઈ જશો

ક્રાસ્મેટિક્સ

કિવા

શણગાર-સામગ્રિયો

એકલુજ તે પુસ્તક છે જે તમને ઉપવી બધી બનાવટોના બરા પ્રોગ્રેસ બતાવવા ઉપરાંત તે અંગેની પુરેપૂરી સમજણ પણ આપશે

ગીજ અવૃત્તિ ૨૬ પ્રોગ્રેસ ૧૦૦ પાના બ્રાડ કાગળ કામત રૂપિયો એક

(દિન-મા સાફું ટ ખ ને આના)

[પરદેશ બે ત્રિનિગ]

દમણાજ તમારા શહેરના બુકસેલરને ત્યાંથી ખરીદી લેા યા પરનારે આર્ડર અ પો

ક્રમર ઓફિસ, સોનાગતવાડ, મુરત.

સાબુના ભાવ વધી ગયા છે !

ચરખા દડાઈ શરૂ થતાજ દિન-માં એક દમ મહેનદારી થઈ ગઈ છે સાબુના ભાવ માત્ર ૨૦ થી ૩૦ ટકા ઉઠાગે આ મો છે પરદેશી માનની હરીફાઈ સામે ટકી, પોતાના રનદેશી ઉદ્યોગને પગબર કરવાની આ કામતી તક છે લડાઈ લાંબાઈ રહી છે એ દરમિયાન દેશને સાબુના વિપવમા રનાશથી બનાવી, વરેલી મહેનદારી પણ ચોંટી કરે અને પોતા માટે એક ઉગ્ધ ઉદ્યોગ પણ મ. પો

નિષ્ણાતોનીય નિષ્ણાત સમાન

સાબુની બનાવટ

એમાં દરેક દરેક પ્રકારના સાબુ બનાવવાને લગતી વિવિધ પદ્ધતિઓની વિગતવાર માહિતી આપવા ઉપરાંત તેમાં વપરાતા તેન, દાર, રચ સુગંધી વ વ ની પુરી વિગતો પણ દર્શાવી છે અો સાધી છેવટે-

સાબુ બનાવના ના રો કડો સાથા ગુદમા

આપ્યા છે, એનું નરિં બધો એ ઉદ્યોગમાં વપરાતા યંત્રોની સચિત્ર સમજણ પણ આપી છે

ગુજરાત કાઠિયાવાડમાં પાછના છ વર્ષમાં આ પુસ્તકની સદાયે સાબુના ૧૦૦ કરતા વધુ કારખાના ખુલા છે અો તે તથા પ્રતિ દિન પ્રગતિ કરી રહ્યા છે

તમે આગેજ નિમય કરો

૨૦૦ પાનાનું પાકી બાધધૂનું સચિત્ર પુસ્તક હોવા છતા ક્રીમત માત્ર બે રૂપિયા (પાન બર્થ છ આના) પરદેશ માટે ત્રિનિગ ચાર

ચાનુ આવૃત્તિ ૪ થોડીજી પ્રતો મળી છે તમારા સહેર ૥ બુકસેલર પાસેથી ખરીદી લેા અથવા લખો -

ક્રમર ઓફિસ, સોનાગતવાડ, મુરત.

ચાર નિયમો

જો એક વેપારીને મફતના સહિત પોતાનો વેપાર વધારવો હોય તો અનિવાર્ય છે કે :

- ૧ તેણે પોતાના વેપારનો અર્થાત જારીકાષ્ટ અને લક્ષ્યપૂર્વક અભ્યાસ કરવો જોઈએ વેપાર-વર્તુળના દરેક દરેક મુદ્દાથી તેણે જાણકાર થવું જ જોઈએ, એટલું જ નહિ બલકે મેજ રોજ બદલાતી જતી વેપારી પરિસ્થિતિથી નિરંતર માહિતગાર રહેવાની ટેવ અને ચિવટ રાખવી જોઈએ.
- ૨ પોતાના વેપારને ચિકિત્સાવવાની દરેક પદ્ધતિનું તેણે જારીકાષ્ટથી પૃથકકરણુ પણુ કરવું જોઈએ અને મળતી દરેક તક જનતા લગી ઝડપી લેવી જોઈએ.
- ૩ પોતાના નવકરોને વેપારી કળાથી માહિતગાર કરવા જોઈએ તેમને અધારામા નખવાથી તેઓ તેના યુવામ રહેશે-નવકર જ રહેશે-કદી રતતંત્ર વેપારી થવાનો સંભવ રહેશે નહિ, એવા વાહિયાત વાનો તેણે પોતાના દિમાગમા કદી પ્રવેશવા દેવી ના જોઈએ. તેના નવકરો, તેની પોતાની પેઢે જ વિચારવંત, લાભ અને હાનિને સમજી સકનાર અને વેપારમાં સજીવ રસ ધરાવનાર હોવા જોઈએ.
- ૪ નવકરોમા કામ પર દેખરેખ તો રાખવી જોઈએ, છતાં તેમના સામાન્ય દૈનિક કાર્યવ્યવહારમા જિનજુરરી દખલ કરવી ન જોઈએ. યાદ રાખવું જોઈએ કે એક માણુમ ગમે તેટલો નવરો. યા ગમે તેટલો કાર્યદક્ષ કેમ ન હોય, અંતે તો તે બધા કામમા માયું મારી સકતો નથીજ; જો તેમ કરવા જાય તો તે અવરુચિ અમુક તમુક કામ બગાડીનેજ રહેશે અને જ્યાં તે પોતે એ કામમાં

માયું મારશે ત્યાં તેની નફા તોટાની બધી જવાબદારી પણ તેનીજ રહેશે, નવકરોની નહિજ.

વિવેકી નવકરો

તમારા નવકરો વિવેકી છે?

દરેક હુકામદાર અને તેનો દરેક નવકર વિવેકી હોવો જોઈએ. હઝારોની ખરીદી કરનાર મ્હોટા આહકથી માંડી માર આનાનો માવ લેનાર ન્હાના ગરીબ ખરીદદાર લગી હર કોઈ આહક-જલકે પૂછપરછ કરનારાઓ સુધ્ધા-પ્રત્યે તેમનો વર્તાવ વિવેકભર્યો હોવો જ જોઈએ.

ગમે તેવા અટપટા સવાલો પૂછવામાં આવે તોય તેમણે દિમાગ પરનો કાણુ યુમાવ્યા વિના વિવેકપૂર્ણ જવાબ આપવા જોઈએ.

ગમે તેટલો માલ જોવા મંગાય તોય તેમણે કંટાળ્યા વિના યા ટાણાનો એક શબ્દ ઉચ્ચાર્યા વિના, તે બતાવવો જોઈએ.

અને સૌથી છેવટે, જ્યારે આહક ખરીદી કરીને યા ખરીદી ક્યાં વિનાય પાડો જવા લાગે કે તેનો આભાર માનવો જોઈએ, એક ન્હાનો વિવેક શબ્દ, તે કીમતી અસર કરે છે, જે બીજા કોઈ ચીજ કરી સકતી નથી.

કહે છે કે અંગ્રેજ બસ-ક્રાઇમરો સુધ્ધાં એટલા વિવેકી છે કે, બસના દરેક ઉતારને ટીકીટ આપ્યા પછી, *Thank You* ઉચ્ચારવાનું ભૂલના નથી.

આપણે ત્યાં એટલા વિવેકી નવકરો છે?

વેચવાનો છે.

પ્રસેક્ટ્રેકનયર પદ્ધતિ માટે એક ઉમ્દા, સહજજ વપરાયેલો, મેન્જેટો. લાકડાની ખાસ પેટી સહિત.

કીમત રૂ. ૩૦

(વિલ્લેયા ટપાલ ખર્ચ સુદ)

લખો: એમ. C/o કમર ઓફીસ, સુરત.

ખાલસખા

[ખાળકોનું માસિક]

તંત્રીનું હિંમતલાલ ચુ. શાહે
'ખાલસખા' એકલી થાનો કે મપગળા
રણુ નથી કરવું, પણ જાળકોને ઉપયોગી સર્વ
વિષયો શિક્ષણની દૃષ્ટિએ રણુ કરે છે
એનો ફરક અંક ખાલસાસિયના સિંધવરન
લેખકના જેવોથી ભરેલો હોય છે

જુનથી શીશુ વર્ષ. આ વગસના અંકોને
૨-૩ ખાસ અંકો અને બે પુસ્તકો લાલ
મળે છે

તાકાદિ આહુક થઇ જાયો

વાર્ષિક લવાજમ
દેશમાં ૩, પરદેશ ૩ ૪. (શિ ૧)

લખો:-'ખાલસખા' કાર્યાલય: અમદાવાદ.

આંખો-ની-નેમત

ખાત્રોવાયો ચોખ્ખો માથ, એટલે સાચા
અમરજી મોહીનો બતલેન સુરમે વાપો
ચોક્કમ ફાંદો કરે છે

કીમત તોના ૧ના ફા બે (પો લુડ)
મોહુમદ હાથ આહુમદ વહાણવાડા
૨ પરેવારવા મોહલા, જામનગર
(કાપીઆવાડ)

માસિક અટકાવ

બધ પડેન માસિકધર્મ રહેલીજા
પોસ વગર તમને તરત ફરી આહુ કરે છે
રેતના બધા દોષો દુર કરે છે માસિક લાભ
નારી રોગ વનસ્પતિની આ બનાવટ નર્મવાળી
શીએ લવી નહિ શીશીના ૩ દા. લાખા
સમયના અડા કેસો માટે રોગ બનાવટ
ડી. ૨ ૫ વી થી થી ૨ ૮૫ વધુ

ગર્ભાકુશ-દવા ખર્ચ લેવાથી ૮૫થી
મુધી ગર્ભ રહેતો નથી માસિક નિયમિત હા-
શાન રહિત છે કી ૩ ૩૫ થી ૫૦ વધુ
ફુધાણુપાન ફામરસી. જામનગર. ૧૦
નુરત એન-ટ સી. એન. બ્રધર્સ, કણધીક

સ્ત્રીબોધ સસ્તા દરે આપવા

ત્રિવાર્ષિક લવાજમની યોજના
સને ૧૯૪૦ના બત-ચુઆરીથી
નવું-આર્યાસીમું-વર્ષ ૨૩ થયું છે

વાર્ષિક લવાજમ:-

દેશમાં-૩. આર. વી પી ખર્ચ ૭૫
અબદેશમાં-૩. સાડા આર
પરદેશમાં-૩. અવા પાંચ-શિલીંગ આર

ત્રિવાર્ષિક લવાજમ

ની

આ યોજના સને ૧૯૪૦-૪૨-૪૨
એ ત્રણ વર્ષ માટે જ છે.

'સ્ત્રીબોધ'નું ત્રણ વર્ષનું લવાજમ
એકી સાથે અગાઉથી ભરનારને
'સ્ત્રી બોધ'ના વાર્ષિક આહુક બેટલા જ
તમામ હક અને લાભ મળશે.

(દરવર્ષે હબરેક પાતાનું વાચન અને તે
ઉપરાંત ત્રણ વરસનાં ભેટના પુસ્તકો
અને ખાસ અંકો મળશે.)

ત્રિવાર્ષિક લવાજમ:-

દેશમાં-૩. ખાસને બદલે દગ.

અબદેશમાં સાડાતેરને બદલે સાડા અગીઆર
પરદેશમાં-ગિ. શીલીંગને બદલે વીંગ

અથવા ૩. પોણા મોળને બદલે તેર

લવાજમ-મનીઓર્ડરથી અને પરદેશનાઓ
પોસ્ટલ ઓર્ડરથી તુરત જ મોકલવું.

(વી. પી કરવામાં નહિ આવે)

હિન્દુનું મુસ્લિમ રાજકુળગુ

ભાવાન્તરકાર : ભાઈ ગાંધીયા, એન્ટ : કોલિયુર પ્રિન્સિપ પ્રેસ, ઈન્ડિયા રોડ, બાંદ્રા (કેદ : કોલેન ૧૬ પાના ૩૨૪૮૦ . પાછી જાણી) ક્રીમન રૂપિયા એક

હિન્દુદાસ-અને તેમણે રાજકીય હિન્દુદાસ-એક ગંભીર વિષય છે, જે વાર્તા જેવી રૂપનાઓથી પર, દ્રષ્ટીક્રમ અને આંકડાઓ પર રચાયેલ નક્કર સાહિત્ય માગી છે છે મદને કહેતાં આનંદ પાવ છે કે, મદારી નક્કર સમજાવું પુસ્તક એક એવજ પુસ્તક છે.

આ પુસ્તક મુજ રૂફ બાપામાં લખાયું, પ્રગટ થયું છે, જેનું આ સફળ ગુજરાતી ભાષાન્તર છે. એમાં રાજ્યાત્મક દિનની દિશાઓ દુક્રમત વેળાની રાજકીય નીતિની દુક્ર સાહિતી પછી, ૧૮૫૩ના બંગાળ પછીથી આજ લગીની મુસ્લિમ રાજકીય ગજવોની વિનયવાર આલેખના કરવામાં આવી છે એ એક સરિતા રાજકીય હિન્દુદાસને કાંઈ મદલનો બનાવ જોરો નથી, જે આ પુસ્તકમાં કહ્યો ન લેવાયો હોય, દર્શકતામાં, એજામાં કીની દરેક ખાખત અદિ મરનુદ છે, અને એટલી સચોટ રીતે મરનુદ છે કે, લેખકને લાદ આપના વિના સહી સામું નથી

પુસ્તકની ઉપયોગિતા વિશે મધુ કહેવાનું હોય નહિં અગ્રયાઓ અને આદિર કાર્યકરો ઉપચાર મામલે પ્રબલ માટે એ મુજબ મનનપાત્ર છે બાપાન્તરની લાખા અને સૈમિ પછી સાર મામ કરી મદ છે નવીર વિષય છતાં, પુસ્તક સ્થિતતામાં આત્મપ્રેમ છે.

ચોટાંક અરિન્-દરોની

લેખક : ભાઈ 'એન્ટી', પ્રકાશક : જરમે ઈન્ડિયા રોડ (કેદ : રોપત ૧૬ પાના ૮૪૦૦) ક્રીમન પાવ આના

મુસ્લિમ ગુજરાતની ખેડે મધવાગાને આ પહેલો મજુરો છે, જેમાં હંમેશાં હિન્દુદાસના ચોટાંક નામની કિન્દરીની જાણી રૂપ દેખાડવામાં આવી છે અને આજે કેટલેક વાર્તાઓને નામ નામો મારું દેવતા બાકર

સાહિત્યની રેવડેવ મદ રહી છે, ત્યારે ગુજરાતના મુસ્લિમ જવાનો માટે આ મધમાળાએ આનું, પ્રેરક અને ઉગ્ર સાહિત્ય આપવાની જે લાખ બાકી છે, તે પ્રસાસપાત્ર છે.

પુસ્તક લાખા સ્થિત અને સૈમિ સારી છે. વાંચકોને સિફારસા કે, તેઓ એ મધમાળાને સદકાર આપી, નવરસ ઉમેરે.

સુગચિત્ર

લેખક : ભાઈ હૈર્મનદર જુમ્મ, પકાશક : રવાયથી લેખક મંડળ, લાકી (કેદ કોલેન ૧૬ પાના ૧૪૬) ક્રીમન એક રૂપિયા

મદારી નક્કર સમજાવું આ પુસ્તક મુદપુસ્તક-કાલ મધમાળાના બીજા વર્ષનું બીજું પુસ્તક છે. એમાં જુદા ૧૩ લેખકોની દુક્રી વાર્તાઓ અને બીજા લેખો રમુ કરતામાં આવ્યા છે, જે રિપ અને રિલયરેંપ વાચન પૂરું પાડે છે.

આ મધમાળા મુદ લેખકોના સદકાર અને ખર્ચે ચલાવાય છે, એની પાજના પછી સારી છે અને સાહિત્યક વિષય પડ સાર છે, પાખારી પ્રાસારોને કાનિયારો આપતા આ પ્રવાસને દ સફળતા હમુ પુ અને સંવાચકોને મનમદ આપુ છે

દસ્તરેઆ વિજ્ઞાન ભાગ ૧

પ્રકાશક : રોપત એડ્રોનોપાલ લાલ, નમનનર. (કેદ રોપત ૧૬ પાના ૪૪) ક્રીમન ૪ આના

દસ્તરેઆ વિજ્ઞાનની આ ન્દાની પુરિતતા છે. ૪૪ પાનાના કદમાંથી ૨૦ પાના તે સાહિત્યોને અર્પણ થયા છે, જેને પુસ્તકનું મુલ્ય મુજ પગાડી દીધું છે.

Tin and Its Uses [વિમાનિક]

પોતાના વિષયના આ માસીક સામયિકને પાચમે એક દમજાજ પ્રગટ થયો છે પુરથી જ રહે કારણે દબી પલલી નામક લાલ છતાં પુરે પોતનું પ્રકારન આપણે સમયસર સાધિ જની સમ્યુ છે, એ પુસ્તકની જાન છે.

આ આમાં જુદા જુદા લાલ વિષયો અરિર દને રમુ થયા છે. એક લેખકો "રોપાડ"

‘કમર’ : અંક ૧૧૭ મો

નો દર્શક આપ સુની ગયા હાશે છે. બાકી
દવાની ખોરાક-માત્રા ‘ભોગ’માં લખાય એવી
મુખાઈ તો કોઈ નહિંજ કરે તેવી હાવતમાં
તોં ચોક્કસ વૈજ્ઞાનિક લખાય છે (૨) પતરાળી
ડબ્બીઓ બનાવવા માટે Metal Box Co
of India Ltd, Post Box 544,
Bombayને લખશો. (૩) પેટન્ટ દવાઓ
નુરખાઓની કેટલીક કિનાઓ અંગ્રેજીમાં
છપાઈ છે ખરી, જેમાંની એકનું નામ Secret
Remedies છે એ કિંવા કેટલીક લેખો
ટરીઓ જે તે દવાનું પૃથક્કરણ કરી, તેનો
નુખો શોધી આપે છે, પણ હાલ લગાડને
લધે દવાનું વ્યવહાર અનિયમિત થયો હોવા
ઉપરાંત પૈસા મોકલના પ મા ખુન કમર
પર છે નિમંથ, આ લાઇ એક હિન્દી ઔષ્ઠા-
ગિક માસિકની અનિયમિતતા બાબત કમરના
વાચકોનું લક્ષ્ય દોરે છે કે તેનો પ્રેમ અંક
આગસ્ટમાં પ્રગટ થયો છે અને ૮ માસમાં
પાંચમ અંક નીવળ્યા છે :...તેથી, કમરની
નિયમિતતા માટે થકુ કહેવાનું મુ હોય મુ

‘કમરનો ૧૧૮ મો અંક

(કરવાક મુખ્ય રખો)

અહ્યામરીન બહુ-બનાવટ
બાયોકેમિક દવાઓ-બાકીનો દર્શનો
તાકપત્રી-બનાવટ
તાંબાનો ટાળ-નાદિર કુનર
નકલી હાત-બનાવટ રિવે
માર્જે રાઇન કિંવા નકલી માખણ-બનાવટ
રિવે અને બીજી ધાતુ ધણુ ધણુ

એસેટિક એસિડ

(અનુક્રમણ પૃષ્ઠ ૩૩૬થી)

એપ્રાપુ એસેટિક એમિડ

એપ્રાપુ એસેટિક એસિડ બનાવવા માટે
હવે એ સરકારમાં સુનો ઉમેરવામાં આવે છે,
જેને પરિણામે એસેટિક એસિડના તત્વો સુના
સાથે બળી ફેલસિયમ એસિડેટ તરીકે તળિયે
જમ એસે છે એ પદાર્થને ગંધકના તેજાન સાથે
એમી, તેનો અંક કાદતા એસેટિક એસિડ બને છે

બલદી મંગાવો

થોડીકજ પ્રતો છે

પ્રમાણભૂત પુસ્તકો

રસોધાર તૈત્ર

માનવ અદનના દરેક દરેક રોગના નિદાન
અને તેના ઉપચારની રીતો બતાવતું આ
સરળ ગુજરાતી બાષામાં લખાયેલું પુસ્તક
૧૮ આવૃત્તિએ બેવાં નસીબવંત થયું, છે
એજ એની લોકપ્રિયતાની સનદ છે એમાં
૩૦૦ દર્દો ઔષ્ઠાબવાની રીત, ૨૦૦૦ સામાન્ય
ધરગથ્ય ઔષ્ઠો ઉપરાંત ૧૫૦૦ શાસ્ત્રીય
આયુર્વેદ દવાઓ બનાવવાની પુરેપુરી વિગતો
આપી છે ઘર-વૈદ બનાવી શકે એવું આ
ઉદા પુસ્તક, ૩૭૦ પાના, પાકા ૬૫કાની
બાંધણી છતાં— કીમત રૂ. ત્રણ

મેડીકલ પ્રેક્ટીશનર

ઉપલા પુસ્તક જેનુંજ ઉપયોગી આ
પુસ્તક પણ સરળ ગુજરાતીમાં છે અને તેમાં
એથોપેથા કિંવા અંગ્રેજી ડોક્ટરી-પદ્ધતિયે
જુવા જુવા દર્દો ઔષ્ઠાબવે તથા તેનો ઈલાજ
કરવાની રીતો, બ્રિટિશ ફાર્માકોપિયાની સેક્ટો
દવાઓ બનાવવાની માહિતી, થોડીક આયુર્વે-
દિક બનાવટોની વિગત, ઉપરાંત બાયોકેમિક
પદ્ધતિની માહિતી તથા પ્રગતિ શાસ્ત્ર, પ્રન્ટે-
કશન થિયરી, રાત્ર કિંવા વનું આવસાક
રિવેચન આવવામાં આવ્યું છે. છેડે સેક્ટો
પ્રકારની અંગ્રેજી પેટન્ટ દવાઓ બનાવવાની
માહિતી પણ છે આમ જગ્ય પાનાનું દેખાદાર
સચિત્ર પુસ્તક છતાં કીમત રૂ. ૨-૪-૦

નફાકારક હુન્નરો ભાગ ૧-૨

વિવિધ પ્રકારના હુન્નરોના સમૂહો ૫૦૦
પાના સુંદર છપાઈ છતાં—

કીમત દરેક ભાગની રૂ. એ
(દરેકનું દપાલ ખર્ચ જુદું)

લખો કમર ઓફિસ, સોદાગરવાડા, મુરત.

દિલરોઝ [રજીસ્ટર્ડ]

દરેક પ્રકારના અને દરેક પ્રદેશમાં થતા
ગુમડાઓ, નાના મોટા ઝખ્ખો, ખરબચુ,
દરાજ, ગંઢપણું, નાસુર, ભગંદર, કંદમાળ,
રસોલી, દરસ, મગા, પેગ વગેરે પર એક
અકમીરતું કામ આવે છે. વહાલકાપ વિના
રોગોને મટાડી, શરીર પર તેલું ચિન્હ સુધા
રહેવા દેતી નથી. દરેક ઘરમાં એક બાટલી
સુરે રાખી જ નેહો. ધાર્મિકી નીકળતુ
લેદી તરન બધું કરવામાં આવે છે.

કીમત: નાની બાટલીને એક રૂપિયો
મોટી બાટલીના બે રૂપિયા
(પેટીંગ પોસ્ટેજ લુદું).

મુંબઈ ઇલાકાના સોલ એજન્ટ—

કાગદી અખદુલ કુદુસ અખદુલરહેમાન
૧. કાલુપુર દાવર પામે અહમદાબાદ

[મુંબઈમાં મરિજદ બંદર રોડ, હમી
રીપલ બેન્કની પામે કાગદી રહિમાઈ
રહેમાનભાઈની દુકાને મળશે]

ટેલીગ્રામ.—Islam Bros. ટેલીફોન નં. ૪૨૬

આઝાદ.

હોઝિયરી

અંગ્રેજી સુટી અને વ્યવ-

સ્થાથી ચાલતી થી ગુજરાત હોઝિયરી
મીલમાં બનેલ ગંઢપણું, મોલ, સ્વેટર,
કોટ, પુવ જોવર, મક્કર, બચ્ચાની જર્મી,
વિગેરે વાપરા મુતર તથા દિનનો માલ
એક તથા સાદી ડીઝાઇનમાં બને છે, અને
પરદેશી માલની હરિફાઈ કરી શકે છે.
ભાવ ધણાજ કીફાવત. માત્ર ખરીદતી
વખતે આઝાદ હોઝિયરી નામ બેગો.
અમારા કારખાતામાં જીવિઓ પણ બને છે]

બદારગામના ઓરે પર પ્રત્યું ખ્યાન
આપી રસીદ બેન્ક મારફતે કે પી. પી. થી
રવાના કરવામાં આવે છે.

માત્ર એજન્ટ—ઇસ્લામ બ્રદર્સ
હુડ ઓરીસ—૨, કાલુપુર, અમદાવાદ
પાંચ-૨, લુગા મરિજદ સામે અમદાવાદ

“મુનાદી”નું બોલતું અકવાલિક-મુસ્લિમોનું આદર્શ અખબાર

“મુસ્લિમ-ગુજરાત”

એ કવમને

ખરી રીતે દારે છે;

એ કામથી

બોટી રીતે દારાણું નથી.

એ આપને—

બનાવોથી બાખબર કરે છે;

અને આગેવાન

બનાવગીરિથી ખબરદાર બનાવે છે.

એની અનેક કવમી લડતો પરિણામકારક નીવડી છે.

છ વર્ષ દરમિયાન એણે અનેક મુખાલિક હથ્યાર હેઠા પાડ્યા છે.

એના મનદગ તઅલીમી ફાટા, બેનો માટે એનો ધન્ય મંદા, બાજકો માટે એનું ખાસ
પાનું, દીની તઅલીમ માટે એનો ફતાવા પેન, એની તળીઆઝાદક દિલચસ્પ ડીઝાઓ,

એના નિહર દરેક અથથેઓ એ, એની ફેટીક ખુશગીવેનો છે.

નમુનો મફત મંગાવો.
માલુક બનો

લયામમ
અદલ-ચાર રૂપીઆ
ખર્મો-પાંચ રૂપીઆ
પરદેશ-૭ રૂપીઆ

ફકાલુ
ભાગા તાલામ રોડ,
સુરત.

“કમર”-પ્રકાશન

વેચાણ કળા

કુશ શૃંગાર

‘કમર’ના આખો સટ

સેલ્સમેનશિપ

[વેપાર સંચયનો સહિત]

■ આલોકાનું લક્ષ આકર્ષી, જિજ્ઞાસા ઉત્તેજી, માલ ખરીદવાની ઇચ્છા ઉત્પન્ન કરાવતી અને એ ઇચ્છાને અમલમાં મૂકાવતી, એ માટેની સમજાવટ વેપારી અને આલોકની દૃષ્ટિએ માલની ગુણના, સોદા કરવાની કળા, વેપારીની માનસિક શક્તિઓ, વાધાઓનાર વ્યવહાર જવાબો, વેચાણ વિભાગની રચના વ વ આદિ વેચવાની કળાના બધા સિંચાણો સુંદર રૂચકરણ કરતી મુશ્કેલીના લાવામાં પહેલીજ પુસ્તિકા.

■ વેપારીઓને નિત નિત ઉપયોગી એવા ૧૭ કીમતી વેપાર-સંચયો પણ એમાં છે

કીમત - દશ આના

(૮ ખ સહિત)

(૧૦ થી વધુ જુદા)

[વિદેશ - એક સિમિય]

■ વાજ રંગવા કિંવા રહેવા બ્રુસ યદ ગવલા વાગને ફરી નાંર અસેલ રંગના-કળા કે સુંદરી-કરવા માટેના ખિજાગ વા કવરના વિદેશી, યુનાની અને આયુર્વેદિક પદ્ધતિના તેન, પાણી વા ભુકીના રખા અને આતરિક ઉપાયના ૭૨ પ્રમાણભૂત-અનેક અમકટ અને કીમતી પ્રયોગો સહિત-ગુજાઓનો અગ્રેક સંમદ સેવકાપત્ની માલિકી, બનાવટ, વેપાર અને ઉપયોગની સંચનાઓ સહિત.

■ ગજનામાં રસી સકે એવું નાનકડું ૬૬ - એન્ટિક કાગળ, ૪૮ પાના

કીમત - ચાર આના

(૮ ખ સાથે પાચ આના)

વિદેશ ૭ પેની

[પૂર સુચિપત મુદત મળાવે]

■ છુટક છુટક ખાંડ ખરીદવા કરતા-આખો સટજ ખરીદી લેવો મિલતર છે કારણ કે તે એક પૂરી અને સમિત પ્રાધ્યાગિક એનરોગ્રાફી પિરીયોડની મરજ સારે છે.

■ અંક ૨, ૩, ૪, ૫, ૬, ૭, ૮, ૯, ૨૪, ૨૬, ૩૦, ૩૧, ૩૨, ૩૩, ૩૪ અને ૩૫-કુલ સોળ અંક છુટા.

■ અંક ૩૭ થી ૪૮, અંક ૪૯ થી ૬૦, અંક ૬૧ થી ૭૨, અંક ૭૩ થી ૮૪, ૮૫ થી ૯૬ અને ૯૭ થી ૧૦૮ એમ ખાર ખાર અંકની ૭ માથેલી ફાઇનો અને-

■ અંક ૧૦૯ થી ૧૨૦ લગીના ખાર અંકતુ-એટલે ૧૯૪૦ના પૂરા વર્ષનું-હિન્દુ લવાચમ મગી કીમત રૂપ-૦-૦ (૮ ખ વા વેચે તુર જુદા)

પરદેશ માટે-

કીમત રૂ. ૩૬-૦-૦

વા ૬ ૬ ૭-૮

(૮ ખ સહિત)

વિતરનાયુ : કમર ઓફિસ, સોદાગરવાડા, મુમ્બઈ.

ઔદ્યોગિક સામયિકનો ફેલાવો

હિન્દમા પ્રગટ થતા એક અગ્રેજી ઔદ્યોગિક સામયિક

દમધુન પોતાના આદેશના પ્રાવરાર આકાશ નીચે પ્રમાણે બહાર પાડ્યા છે

મુખડી ઇલાકો	૨૫૦૦	સાબુવાના	૪૩૫	કાદમીર	૧૦૫
મદ્રાસ ઇલાકો	૨૨૬૫	મ. વ. દિદ	૭૬૫	દાવનકોર	૧૦૦
મધુલ પ્રાંત	૧૮૪૦	સિમ	૩૪૦	નેપાલ	૮૫
પલમ ઇલાકો	૧૭૫૫	પાટલ પ્રાંત	૩૨૫	વટોદરા	૭૫
બંગાળ ઇલાકો	૧૧૫૦	દયટાબાદ(દકન)	૩૧૫	પોર્ટુગીઝ દિદ	૭૦
બિહાર પ્રાંત	૭૫૦	સિરોલ	૨૭૦	બલુચિસ્તાન	૬૫
બર્મા	૫૩૫	ચેરીસા	૨૦૦	બિકાનેર	૫૦
મધ્ય પ્રાંત	૫૦૦	ચેલુર	૧૬૫	ચંદીયાવા	૩૫
આસામ	૪૫૦	સાદવ પ્રાંત	૧૨૦	સિદ્ધીમ	૧૫

કુલે ૧૪૮૮૦

એક બીજા વેપારી ખાતર-પરિકાનો ફેલાવો ૧૫૮૨૩ છે
યુનિટની પ્રજા આ આકાશોત્તુ મહત્વ સમજશે ખરી !

ઓક્ટોબર ૧૯૪૦

તમને કંઈ ચીઝ જોઈએ છે ?

આં ચીઝો વાંચી લુવો અને જોઈતી ચીઝ અસલી
અને ચોખ્ખી, છુટક તથા જથ્થાબંધ નીચે
જણાવેલા સરનામેથી મેળવો.

— ચુનાની ને વૈદક ઉપચાર પદ્ધતિમાં વપરાતી છુટી દવાઓ ને જડીબુટીઓ	
— આદ્ય જેવા કે:—ધતૂરીફલ, જવારિશ, ખમીરફલ, યાદૂતી વિગેરે.	
— પાક (ફલવો),	— દિકરી,
— ગાળી	— સુરખા,
— ચુણ,	— શરબત,
— અર્ક,	— ભરમ
— સુરખા	— આતર,
— હંતમંજન	— સાણ,
— તેલ,	— કસ્તૂરી,
— કેસર,	— અગર,
— બરાસ કપૂર,	— લોશન,
— મલમ	— સિલાચત,
— આખા ને ધુટલા બવેરાત,	— અંબર,
— સોના ચાંદીના વરક,	— મોરખાત, પંગેરે
— દરેક જાતના ઉકાળાના પડીકા	— રંગદાર ગાંઠી

મળવાનું ઠેકાણું:—દવાખાનાં મુઈને સિહત.

રાની તાલાબ, સુરત.

વર્ષ દશમું

માસ દસમો

અંક ૧૨૮ મો

ક મ ર

ઓક્ટોબર ૧૯૪૦

—: લપાઝમ :—

દિ-૬: રૂપિયા ૧૫

ખર્ચા: રૂપિયા ૨૫

વિદેશ: ચિત્રિંગ ૭

ચિત્રા	
ખરલ યંત્ર: ૧	૩૭૨
ખરલ યંત્ર: ૨	૩૮૦
ટયુબ યંત્ર	૩૭૫
દર્શનાર યંત્ર	૩૮૦

શુવાબી	૩૮૫
પીળી	૪૮૫
બુલ	૩૮૫
લાલ	૩૮૫
લીલો	૩૮૧
સુન્દરી	૩૮૫
પ્રયોગો	

મુગંધીદાર તેલો	
કમળનું તેલ	૩૮૧
કચડાનું તેલ	૩૮૧
ખસનું તેલ	૩૮૨
નધરાજનું તેલ	૩૮૨
ગુણ દિનાનું તેલ	૩૮૨
ગુણગીનું તેલ	૩૮૨
ગુલાબનું તેલ	૩૮૨
ચમેલીનું તેલ	૩૮૨
ચપાનું તેલ	૩૮૩
કદરી ચપાનું તેલ	૩૮૩
કાલન ચપાનું તેલ	૩૮૩
નામ ચપાનું તેલ	૩૮૩
મલાનું તેલ	૩૮૩
ભારમળીનું તેલ	૩૮૪
મધુભાગીનું તેલ	૩૮૪
કુરુ દિનાનું તેલ	૩૮૪
ભાગરાનું તેલ	૩૮૪
સિંચુના ફુલનું તેલ	૩૮૪
દિનાનું તેલ	૩૮૪

ખેતી, હુનર અને ઉદ્યોગ

આદ્યામરીન બુલ ૩૭૬

કાચ-પેનિસનો	
કાળી બુલ	૩૭૮
કાળી	૩૭૮
મેરી બુલ	૩૭૮
પીળી	૩૭૮
બુલ	૩૭૮
લાલ	૩૭૮
સફેદ	૩૭૮

ગુપ્ત શાલીઓ ૩૭૭

ગ્રેક કોલોરાઈડ ૩૮૧

દંતમંજન

દંતમંજન-ગુણી ૩૭૧

.. લારી ૩૭૫

દ્ર શાસન અને દ્રાક્ષા-મધુ

દ્રાક્ષાસન ૩૮૬

દ્રાક્ષા-મધુ ૩૮૬

દેખાવ-લીલીઓ

આસમાની ૩૮૫

કિમ્બી ૩૮૫

અરવિનો હલાજ	૩૬૩
આરબુની દવા	૩૬૩
કા તાકા રાખવા	૩૬૩
એથુમિનિયમની યોજા	
સાફ કરવી	૩૬૩
ખાખરાના ફળનો અર્ક	૩૬૩
ખાટા ઓટકારનો દવાજ	૩૬૪
ખીલનો દવાજ	૩૬૪
ગોળ કમિનો દવાજ	૩૬૪
કચી-વાનિયા	૩૬૪
જલસો પોવાનો સાથુ	૩૬૪
જનસેન ગોળો	૩૬૪
યર્બેસ સાફ કરવી	૩૬૪
પેલેટ પાવડર	૩૬૪
પાનના કાચ કાઢવા	૩૬૫
મસા માટે ચલમ	૩૬૫
માલિયા-તેલ	૩૬૫
મોલી સાફ કરવા	૩૬૫
સોલી લખ કરવું	૩૬૫
સાનના કાચ કાઢવા	૩૬૫
સાંખમનો દવાજ	૩૬૫
સાંખ પોલિસ	૩૬૫
ખાખી તેલ	૩૮૭
લીલી પીપરનું વાવેનર	૩૮૮

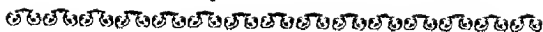
વેપારી કુળા

અનોખી કાદિરાત-પરનિ ૪૦૩	
એકજી કાચ ૪૦૫	
ખે.રી દરીકાઈ ૪૦૧	
નાગરી કાઈ ૪૦૧	
નેશ અને પોમચન ૩૯૭	
સેધુદારને સતોંગા ૪૦૩	
વધુ કાદિરાત ૪૦૩	
વેપારીની આતમ-પરિદા ૪૦૫	

પદ્મચરણ

ઔદ્યોગિક સામાયિકનો	
ફાવો ૫૭૫	
પૂછપરછો ૪૦૬	

[કમરમા પ્રજા યરી દરેક સાહિત્ય કામમિના (સિવાય કે તે સામગ્રી, જે વેપારના નામ સંદિગ પ્રજા થઈ દેવા) કોપીરાઈટ દ્વારા તંત્રીને સ્વાધીન છે.]

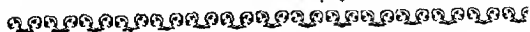
વેપારની ચાવી

ધંધાની મહત્તી નબરતા બાઈ બટેને માટે આ પુસ્તક આશિર્વાદ સામાન છે. ધર બેઠા, બીજા ધંધાની રોકાણ કે નબરતી દોવા છતાં, નામની ૫૬૨ પૃષ્ઠીસ રૂપિયાની પુસ્તકમાં વેપાર કેમ કરવો અને પોતાની આવક કેમ વધારવી એવી વિગતવાર માહિતી આ પુસ્તકમાં અજાઈ છે. તે હવેના હવેના નુદા નુદા નાના મોટા ૧૧૧ દુન્યાર ઉદ્યોગોની યજ્ઞ સંપૂર્ણ વિગત એવા સરળ અને સારી ભાષામાં જાણવેલી દોઈ, પુસ્તક ધણ જલ્દીથી છે.

અનુક્રમણિકા ૧-આખાના નામવાળા પાણી, ૨-કાનમાં થતા દર્દ મટાડનાર દવા ૩-કોલ્ડ ક્રિમ ૪-ફોલન વૉશર ૫-આસી મટાડનાર દવા ૬-ગુણકારક ટીકણી ૭-ચામડી માટેના પાવડર ૮-આમલીના રોગો દૂર કરનાર મલમ ૯-આંધળાણ દૂર કરનાર સાંધા ૧૦-જીવાળા સાવનાર પાવડર ૧૧-તાવ મટાડનાર દવા ૧૨ દત્તમજન ૧૩-દર્દે આવના દર્દ દૂર કરનાર અમ્લકારીક દવા ૧૪-દાંતાના દર્દ મટાડનાર દવા ૧૫-દાંતી બેઠવા માટે લગાડવાનું ક્રિમ ૧૬-નાના બાળકોની દવા ૧૭-આમળ માટે મલમ ૧૮-ચેન આમ ૧૯-ખીસ મટાડનાર દવા ૨૦-મોઢામાંથી દુર્ગંધ દૂર કરનાર દવા ૨૧-લવેન્ડાનું પાણી ૨૨-ચેમોનેડ પાવડર ૨૩-લોહી શુદ્ધ કરનાર દવા ૨૪-વાળ એળવા માટે પાવડર ૨૫-વાળ જીમાંનાર દવા ૨૬-વાળ કાઢવાનો પાવડર ૨૭-વાળ કાળા કરનાર કવક ૨૮-રોગ્ય પાવડર ૨૯-વાળના નાખવાનું તેલ ૩૦-લાઇમ્બર્સ અને ગ્લિસરીન ૩૧-શીતળા માટેની દવા ૩૨-Black Powder ૩૩-સંધીવા મટાડનાર દવા ૩૪-કાર્બોનિક સાંધા ૩૫-લાઠાતની ગોળાઓ ૩૬-સુગંધીદાર પેપર ૩૭-સુગંધીદાર સાંધા ૩૮-ઇરેક્ટીક પાવડર ૩૯-ને ૪૦-માથુ ને બ્રાઇન છુકે ક્રિમ ૪૧, ૪૨, ૪૩, -માથુ, ટોની લાવ ને ટોન છુકે પોલિશ ૪૪-રેલ્વ પોલિશ ૪૫-બિક વર્ન સુધી બમટે નહિ એવી શાહી ૪૬-અભારામાં અજક એવી શાહી ૪૭-કપડાને બોરમૂક બનાવનાર દવા ૪૮-કપડા પર લખવા માટેની શાહી ૪૯ કોપલ વારનિશ ૫૦-કોલસાનું બળતણ એક અને એવી દવા ૫૧-કાચ કે ચીનીના ઢોલે વાસણ બેઠનાર મિથણ ૫૨ અમ્લકારીક પાવડર ૫૩-અમ્લકારીક પ્રવાહી ૫૪-આંધળા ગિટ કરનાર પાવડર ૫૫, ૫૬-પાણ લખાણ માટેની શાહી ૫૭-પ્રથમ સસ્તો સાંધા (ચિક આનાથી પણ એછાનો એક સ્વયં) ૫૮-બીજા આવતું કાણુ છુકે પોલિશ ૫૯-પ્રવાહી સરસ ૬૦-પ્રેસવાવાઓ માટે અમ્લકારીક પ્રવાહી ૬૧-ફાનિયાર પોલિશ ૬૨-ફાનિયાર પેન માટેની બ્લુ શાહી ૬૩-મશિનમાં પુરવાનું તેલ ૬૪ આખાઓના તારા કરનાર કામળ ૬૫-૧૯૧૨ સ્ટેપની શાહી ૬૬-શાહીથી લખેન લખાણ જીવવાનાર દવા ૬૭, ૬૮, ૬૯-કાળી, બ્લુ ને લાવ શાહી ૭૦-ધરમથુ સાંધા ૭૧, ૭૨, ૭૩, ૭૪-હેડરોઆફ્ટર લાલ, લીલી, બ્લુ અને વાયે લેટ શાહી ૭૫-કપુરની સુગંધીદાર ટિકીઓ ૭૬-ગાર્ડના બેળવ જી ખરેખર ચિત્રના પોરેટ કાર્ડ ૭૮ ગુલાબની સુગંધીદાર ટિકીઓ ૭-અમ્લકારીક સ્કીન્ ૮૦-ચલેવીની સુગંધીદાર ટિકીઓ ૮૧-લુહુદ રમાવ ૮૨-આડપાનનો બીયા ૮૩, ૮૪, ૮૫ ૮૬, ૮૭-ફુડીકેટર કાળા, બ્લુ, લાલ, લીલા અને વાયોલેટ કાર્બન પેપર ૮૮-તૈયાર રખરના ચિકાઓ ૮૯-પતરાની રમેટ ૯૦-ફેન્સી પત્રબધાર પોશ ૯૧, ૯૨-પુકાના મુગાફર અને પત્રજ ૯૩ કાળા કાર્બન પેપર (નવી આવના) ૯૪-રંગના મીસા ૯૫-રંગર સ્ટેપની બનાવટ ૯૬-રેલીના કામળ ૯૭-રેશમી રમાવ પર છબી ૯૮-લોહિટા હપર છબી ૯૯-ફેન્સી સાઇન પોર્ડ ૧૦૦-શુભ અવસરના તૈયાર કાર્ડો ૧૦૧-ચિત્રના પોરેટ કાર્ડ ૧૦૨-ચિત્રકુત મુગાફર ૧૦૩, ૧૦૪, ૧૦૫-કાળા, બ્લુ ને વાયોલેટ કાર્બન પેપર ૧૦૬, ૧૦૭, ૧૦૮, ૧૦૯, -કાળી, ફ્રેચ, બ્લુ ને લાવ લાખ ૧૧૦-નુતરાવ રમાવ પર છબી ૧૧૧-હેડરોઆફ્ટ અર્થાવ ડ્યુકેટર

૧૦૦ પાના; છ આઈ પેપર હમ્દા કવર. કીમત માત્ર અઢી રૂપિયા પોરેટ જે આના નુદા, (પરદેશ માટેજ સહિત શિપિંગ સાડા ર)

લખો—‘કમર’ એફીસ, સોદાગરવાડ, સુરત.

મોતી જેા મનહર દાત । કાને ન ગો
એ દ દાત મોતી જેા સફેદ, સ્વચ્છ અને
નિર્મળ રાખવા એ દરકોઈના બસની વાત
છે કુદરતે દાત આપ્યા, તેનો ઉપયોગ મુરરે
કરી આપ્યો, હવે તેને સાચવવાની ફર્જ
આપણી છે એ ફર્જ-ગળમણી મરાબર
ચાખ-મળી રહે તો દાત મોતી જેા રહી સફે

માનન માનના અનેક રોગોનું મુખ
દાતમાથીજ પચદા થાય છે, એમ હવે પ્રમ
મોટા પ્રમાણમાં માનતી થઇ છે દાંત સાફ
નહિં રાખનાથી તેમાં અનેક પ્રકારના રોગો-
ખાસ કરીને જીનલુ પાયોરીઆ-ઉપ્પન્ન થા
છે, એમજ નહિં પરંતુ તેને પરિણામે
શરીરના બીજા રોગો પણ જન્મે છે પરિણામે,
શરીરનું આરોગ્ય સાચાના માટે દાંતનું જતન
કરવું જરૂરી છે અને એ માટેજ દંતમંજનનો
ઉપયોગ પણ

દંતમંજનોની ખુશ્તિવત તેમના કેનાક
ગુણોને અંગે છે એ ગુણોમાં દાંત સાફ
કરવાના, હાનના દાંતો દૃઢ કરવાના સહે
સાફ કરવાના, મોઢાની દુર્ગંધ દૂર કરવાના
અને રોગનાદક જીવજોગો નાશ કરવાના ગુણ
મુખ્ય છે શ્રેષ્ઠ દંતમંજને એ બધા ગુણો
પરાવના જોઈએ, એટલુંજ નહિ બનકે દાંતના
'એનેમલ'ને નુકસાન ન કરે એના તત્વોની
મેળવણી તેમાં હોવી જોઈએ કારણ જો
'એનેમલ'ને સહજ હાની પુગે તો દાંતને લાભને
બદલે ઉનટું વ્રક્સાન પહોંચે છે અને એવા
દંતમંજન વેપારી સાહસ તરીકે સફળતા
પામી શકતા નથી

કાલસા અને પુમીસ યા કટલોન જેવા
પદાર્થવાળા દંતમંજનોની ઉપયોગિતા વિશે
મતભેદ છે શ્રે જે પી દુરવેનના મત એ
ઉપયોગી વિરૂધ્ધ છે તે કહે છે કે કાલસામાં
દાંતને સાફ કરવાના ગુણો પૂરતા નથી હોતા,

જ્યારે પુમીસ વગવરદ પાથરી પદાર્થો દાંતના
'એનેમલ'ને હાનિકર્તા છે બેન્ડ, એ વાત
કોરે રખાય તોય દંતમંજનની ભુકી અત્યંત
ખારીકજ હોવી જોઈએ-સદગ્ધે ઝાઝી ચાલી નજ
સફે, એ ધ્યાનમાં રાખવું અત્યંત જરૂરી છે
દંતમંજનો તથા સ્વચ્છતા અને છે

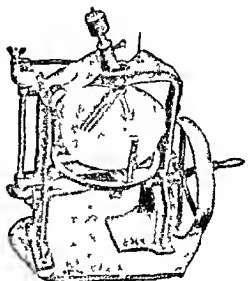
૧. ભુકી
૨. લાઢી
૩. પ્રાઢી

એ ગણેના થોડાક પ્રયોગો કમરમાં આપાર
આગમય-કમરના ૪૧ અને ૧૧૪માં અકામાં
-જાણ સુકાયા છે આજે થોડાક વધુ
પ્રયોગો જુઓ

દંતમંજન-ભુકી

૩૭-૩૫ મરતગી ૨૫૦ ગ્રામ, બાઇકાર્મે-
નેટ ઓફ સોડા ૫૦૦ ગ્રામ, કાર્બોનેટ ઓફ
પ્રિસિપિટેડ ઓફ ૩૬ કીલો, કાર્બોનેટ ઓફ
મેગ્નેશિયા ૨૬ કીલો, સેલિસિબિક એસિડ
૧૦૦ ગ્રામ, ઓપ્રલ પિપરમિન્ટ ૫૦ ગ્રામ,
ઓટોહોન ૧૦ ગ્રામ

ખરન-પતમાં ગધાને વાગી, વસ્ત્રગાળી
ભુકી કરો

ખરન-પત

૩૯-કાથો ૨ તોના, કાળ મરી ૨ તોના
સૂડ ૨ તોના કપુર ૧ તોના, મેન્સેસિયા
કૉર્બ ૧૦ તોના ચામ્પો લુકા ૨૪ તોના,
સૌંધાનુલુ ૨૩ તોના ડુલાવેન ૮ કણખાર
૨૩ તોના ડુલાવેન ફટકડી ૨૩ તોના
માયા ૨૩ તોના ત્રાથીર ૨૩ તોના
સગે જરાહન ૨૩ તોના બાળેન એરથુથુ
૩ માસા દરડે ૨૩ તોના આયગા ૨૩ તોના
બધાને બારીક વાગી તેમા ગુનામન
અતર ૪૦ દીપા મેળવે

૩૯-ડુલાવેનુ મોરથુથુ અર્ધો ભાગ
ડુલાવેનો ટકણખાર ૨ ભાગ ડુલાવેન ફટકડી
૩ ભાગ ચોક ૮ ભાગ મલો ૨ ભાગ
માયા ૨ ભાગ કપુર ૧ ભાગ સિંધવ
૪ ભાગ

બધાને વાગી વસ્ત્રગાગ મજન બનાવે

૪૦-સમુદરીલુ ૧ રતવ ડુલાવેની ફટકડી
૧ રતવ સોડા બાઇકાર્બ ૩ રતવ ખારાનો
ગુનામી રગ ૩ તોનો અજીતધારા (વા
તેરીજ ખીજ દવા) ૧૦-૧૫ દીપા મુગધી
માટે અતર જોધતા પ્રમાણમા

પ્રથમ સમુદરીલુ ફટકડી અને સોડા
બાઇકાર્બની બારીક ભૂકી બનાવી, તેમા ૨૫
મેળવે પછી જોધએ તે સુગંધ મેળવી
છેવટે અજીતધારા ૩ ખીજ તેરીજ દવાના
દસ પદર દીપા નાખે

૪૧-મસ્તગી ફટકડી સફેદ નાની એન
ચીના દાણા અકનકરો તજાતીર સફેદ અને
કાળી મરી એ બધી વસ્તુઓ સરખે ભાગે
લઇ વાગીને દત્તમજન બનાવે (પાથેરીઆ
દોન તો એમા સહજ કપુર મેળવવું)

૪૨-ચોક ૨૦ તોના કાથો ૨૫ તોના
ફળી મસ્તગી ૧૧ તોનો હીરામોગ ૧૧ તોનો
કપુર ૧૧ તોનો સુકવિચ્છસ એલ્ડસ ૧૧ તોનો
બનાવવાની રીત નિયમસર

૪૩-સોપારી (બાળોને બુંદા કરેલી) ૫
તોના બનામના હોડાની રાખ ૫ તોના બડી
૫ તોના ફળી મસ્તગી ૧ તેનો

બધાને બારીક વાટી તેમા ૨૦ દીપા
દાનચીનીનુ તેવ અને ૨૦ ગીપા લવિંગનો
અર્ક મેળવે

૪૪-નદામના હોડીઆ અને સોપારીને
બાળોને કરેનો કોલસા અર્ક તોનો ફટકડી
(ડુલાવેની) ૧૧ તોનો મેકેનુ મીઠું ૧૧ તોનો
બાળેનુ સરોમ એક

બનાવવાની રીત નિયમસર

૪૫ થોલનો કોલસો ૪ ઓસ હેરી
મેન્સેસીઆ ૮ ઓસ ખાડ ૪ ઓસ કીમ
ઓઈ દારદર ૧ ઓસ ઓઈન ઓઈ પિપર
મિન્ટ ૧ ગ્રામ

બધાને વાગી દત્તમજન બનાવે

૪૬-ગેફ ૩ તોના કાગી મરી ૨ તોના
કપુર ૧૩ તોનો

બધાને વાગી લે

૪૭-કપુર ૧ તોનો કાથો ૨ તોના તાંબા
જાપર ૩ તોના ચોક ૧૫ તોના

કપુર સિવાની બધી ઓછોને બારીક
વાગી તેની વસ્ત્રગાગ ભૂકી બનાવે પછી
તેમા કપુર મેળવી ફરી વાર ખરલ કરી
મજન તૈયાર કરે

૪૮ હીરદખલુ ૨ ભાગ કળામુચ્છી
૧ ભાગ વરાચેચન ૨ ભાગ ૧૧ ઓસચીના
દાણા ૨ ભાગ ફળી મસ્તગી ૩ ભાગ

બધાને બારીક વાગી લે

૪૯-કોલસો ૨૦ ભાગ, ચામ્પના કરે ૨૦
ભાગ ક્રિસ્ટિટેડ ચોક ૬૦ ભાગ લોમકના
પાંડા ૧૦ ભાગ કપુર ૩ ભાગ પિપરમિન્ટ
ક્રિસ્ટલ ૩ ભાગ ઓઈલ રોઝમરી ૧ ભાગ,
હીનો ૨૫ સહજ

લોમકના પાંડાને સુખી, બારીક વાટી
અને પછી બાકી બધી નક્કર ઓછોને બુંદી

જુદી બારીક વાટી, એ સાંતે વસ્ત્રગાળ કરી મેળવી, છેવટે તેજ અને સદજ રંગ ઉમેરી દો આ થશે “લીમડાનું દંતમંજન”

૫૦-પ્રિસિપિટોડેઝ ચોક ૧૬ રતલ, કેવડાની જડની ભુકા ૪ રતલ, કટલના હાડકાની ભુકા ૨ રતલ, અદ્દામરીન ૬૨ ઓસ, ગિરેનિયમ લેઇક ૩૪૦ ગ્રેન, ચમેલીનું તેજ ૧૧૦ ટીપાં, ઓષધ નેરોલી ૧૧૦ ટીપાં, કડી બદામનું તેજ ૩૫ ટીપાં, વેનીઝિન ૫૦ ગ્રેન, બનાવટી કસ્તુરી ૬૦ ગ્રેન, સેકેરોન ૧૪૦ ગ્રેન, અલ-કાદલ ૨ ઓસ.

પહેલાં સેકેરોનને સદજ ગરમ પાણીમાં અને બધી સુગંધીઓને અલકાદલમાં મેળવી રાખો. પછી સેકેરોનવાળા પાણીમાં કેવડાની જડની ભુકા નાખી, તેને સુકવી લો અને ત્યાર પછી રંગને ચોકમાં મેળવી, પછી બાકીની બધી ચીજો મેળવી, ખુબ મિશ્ર કરો, દંતમંજનને ચાર પાંચ વાર ફરી ફરી વસ્ત્રગાળ કરી લો.

૫૧-પ્રિસિપિટોડેઝ ચોક ૭૫૦ ભાગ, કીચ દારૂરૂ ૨૫૦ ભાગ, કેવડાની જડની ભુકા ૨૫૦ ભાગ, નવસ્થદર ૬૦ ભાગ, અંબર ૪ ભાગ, તજ ૪ ભાગ, ઘાણા ૪ ભાગ, લવેંગ ૪ ભાગ, રોઝનુક ૪ ભાગ.

બનાવવાની રીત સામાન્ય નિયમ પ્રમાણે.

૫૨-કપુર ૫ ગ્રેન, ચાષમોલ ૨ ગ્રેન, ફૂટકડી ૧૦ ગ્રેન, લવેંગ (શેકેલા) ૧૦ ગ્રેન, મીઠી માટી ૧ ઓસ, મેગ્નેસિયમ કાર્બ ૨ ગ્રામ.

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ

૫૩-બાવળના ઝાડની જાલની ભુકા, ફૂટકડી, અકરકરો અને લાજવંતીની જડની ભુકા એ સૌ સરખે વજને લઇ, વાટીને બાથ કરો.

૫૪-પોટાસિયમ ક્લોરેટ ૧૫૦ ગ્રેન, સાબુની ભુકા ૩૦૦ ગ્રેન, ટંકણખાર ૬૦ ગ્રેન, પ્રિસિપિટોડેઝ ચોક ૧૦ ઓસ, ઓષધ વિન્ટર ગ્રીન, ૨૦ ટીપાં, ઓષધ પીપરમિન્ટ ૨૦ ટીપાં.

ચોકના એ ભાગ કરી, એક ભાગ ચોકને કાગળ પર કાઢી, લાકડાના ચમચ વડે તેમાં પોટાસિયમ ક્લોરેટ મેળવો. પછી બીજી ભાગના ચોકને ખરલમાં નાખી, તેમાં બીજી બધી ચીજો મેળવી, ખરલ કરી, છેવટે ચોકની બેઉ ભુકાઓને મેળવો.

આ દંતમંજન પાયોરોઆ માટે ખાસ અકસીર છે.

૫૫-પ્રિસિપિટોડેઝ ચોક ૫ રતલ, કટલશીશ બોન (પાવડર) ૨ રતલ, ટંકણખાર ૧ રતલ, સુગંધી ૩ ઓસ

બનાવવાની રીત નિયમ પ્રમાણે.

૫૬-શંખચીર ૫ તોલા, સમુદ્ર શોષ ૫ તોલા, ફૂટકડી યુલાવેલી ૨૩ તોલા, માયાં (કાણા વિનાના, ઉઘા) ૧ તોલો, અકલકરો ૧ તોલો, એલચી દાણા ૧ તોલો, અજમે ૧ તોલો, કાળી મરી ૧ તોલો, મસ્તૂરી ૩ તોલો, કપુર ૩ તોલો પિપરમિન્ટના પુલ ૩ તોલો, અજમાના પુલ ૩ તોલો.

છેલ્લી ત્રણ ચીજો સિવા બાકીની ચીજોને બારીક વાટી, પછી એ ત્રણ ચીજો ઉમેરો.

૫૭-ચુનો ૧ તોલો, કપુર ૧ તોલો, કાલસો ૧ તોલો, મીઠું ૧ તોલો.

બધાને વાટી લો.

૫૮-મસતૂરી ૨ તોલા, સુંઠ ૪ તોલા, કાળી મરી ૪ તોલા, શુષ્ક અર્ખાંતી (માટી) ૧૮ તોલા, ગેર ૨૦ તોલા, સફેદ મરી ૪ તોલા, લાહોરી નમક ૪ તોલા, વંખાકુ (શેકેલો) ૩૨ તોલા.

બધાને બારીક વાટી, મિશ્ર કરો.

૫૯-ફૂટકડી ૬ તોલા, નમક ૬ તોલા.

પહેલાં ફૂટકડીને વાટી લઇ, પછી થોડાક સરકામાં નાખી, પત્રાળીને બાહિર કાઢી લો. ત્યાર પછી તેને નમક સાથે મેળવી, બારીક ભુકા બનાવો.

આ દત્તમંજન પાણીરોઆ તથા દાવના
આગ્રુ માટે ધરૂં લાભદાયી છે.

૬૦-અરીફાના બીજ ૧ રતલ, ૬૪કડી
૧ રતલ

અરીફાની અવસ્થા જે બીજ નીકળે છે,
તેને બાદિર કાઢી આગમા બાગી લેવા ૧ બી
તેને બારીક વાગી ૧ રતલ લઈ, બારીક
૬૮કડી ૧ રતલ સાથે મેગરી, જિરેનિયમની
યા બીજ કાઢ ખુશબો કે આમ મેગરી લેરી

૬૨-માયા ૪ તોલા સફેદ કાથો ૨ તોલા,
બાળેયુ મોરચુયુ ૧ તોનો ન્દાના એલબી
દાખા કે તોલો, બાળેની ૬૮કડી કે તોનો,
ભયક્ષણ કે તોનો, અકરકરો ૨ તોલા તેજ
પાત કે તોલો લીરાકસી કે તોનો મંદાવલ્ગાની
જડ કે તોનો, મોલકીરી ઝાલ ૧ તોનો

અધાને બારીક વાગી લે

૬૪-પ્રિસિપિટોડ ચાક ૪ ઓસ સમુદ્ર
શીપ ૨ ઓસ, સોડિયમ કાર્બોનેટ ૩ માસા,
ઓઇલ રોઝ જિરેનિયમ ૧ ક્રામ સેકેરીન
૪ યા ૫ એન ગુલામી રમ સહજ

પહેલાં સમુદ્રી પતે બારીક વાગી વસ્ત્રાગ
કરી લો પછી તેમા ચાક મેગરી, નેમાથી
૧ ઓસ જેટલી ભરી જુદી કાઢી તેમા સહજ
ગુલામી રમ મેગરી પછી તેને બધા જુદામા
મેગરી, બાકીની ચીજો નાખી, થોડીક મિનિટો
લગી યાત્રિક-ખરલ વડે ખુબ ખરલ કરી લો

૬૩-પ્રિસિપિટોડ ચાક ૧૦ ઓસ, ચાપ-
માત ૧૦ એન, કપુર ૨૦ એન, નેકરીન ૧૦
એન, કેવડાની જડની ભરી કે ઓસ, મેગે
સિયા કાર્બ ૪ ક્રામ, ઓઇલ રોઝ જિરેનિયમ
૨૦ ટીપા, ઓઇલ વિન્ટરગ્રીન ૩ એન, કાર્બ
ઇન સહજ

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણેજ.

૬૪-ધોધરો ચાક ૧ રતલ એસેન્સ
કવચ ૧ એસ, ટેરા રોઝ પાવડર ૧ ઓસ
અધાને વાટી, મેળવો

૬૫-ચેક ૧૨ તોલા, ગેર ૩ તોલા,
૬૮કડી ૧ તોનો, એલબી ૧ તોનો, કપુર
૧ તોનો

અધાને વાગી, વસ્ત્રાગ મળન બનાવો
૬૬-સુગ ગુલામ-ટુલ કે તોનો કમામ
ચીની કે તોનો ૬૮કડી ૩ તોલા, તપાશીર
કે તોનો માયા ૨ નગ

પ્રથમ યોદાના તપાને ચુના પર મુખી,
૬૪કડી નાખી તેને જુવાની લેરી તે પુરેપુરી
જુલાવી રહ્યા બાદ ઢાંકી કરી, બાકીની ચીજો
સાથે વાગી, વસ્ત્રાગ મળન બનાવો

૬૭-આક ૩૦ તોલા, ૬૮કડી ૪ તોના,
કીમ ઓફ ટારટર ૫ તોલા.

અધાને વાટી, મેળવો

૬૮-ચક ૧ રતલ, કપુર ૨ તોલા, લીરા
બોળ ૨ તોલા કાથો ૩ તોલા, ટેમિન ચાંસિક
૨ કે તોલા

અધાને વાગી, વસ્ત્રાગ મળન બનાવો

૬૯-પ્રિસિપિટોડ ચાક ૧૦ તોલા, ટકણ
ખાર ૧ તોનો, ગુલામનું અંતર અપ પુરુષ
બનાવવાની રીત સામાન્ય નિયમસર

૭૦-મેગેસિયા કાર્બોનેટ ૧૦ તોલા, પ્રિંગેડ
ચાક ૨ કે તોલા, મેન્થોલ - ૫ એન નિદોર્ણ
લાન રમ ૬ એન, રોગીકાનંડ સિપરિટ ૩૦
ટીપા ઓઇલ રોઝ જિરેનિયમ ૩૦ ટીપા,
વાળી ૩૦ થી ૪૦ ટીપા

પહેલા વાળીમા રમ ઓગાગારી, જુદું
સાથે સ્પી સિપરિટમા મે થોલ ઓગાગારી,
તેમા ઓઇલ રોઝ જિરેનિયમ ઉમેરી, તેનેય
જુદું સાથે અને ખરલમાં મેગેસિયા કાર્બોનેટ
અને ચાક નાખી, ખરલ કરી લો પછી રંગ
વાળી વાળી અને સિપરિટની મેગવણી મેગરીને
ખરલની જુદામા નાખી, ખૂબ ખરલ કરી,
જેથી દબકા ગુલામી રમતુ બાપાનથી આવતા
“લાયન કાપ દત્તમંજન” જેવું દત્તમંજન
થશે

૭૧-પ્રિન્સ યૉક ૧૦ તોલા, મેનેસિયા કાર્બોનિટ ૧૫ તોલા, ઉત્તમ સફેદ સાથુની ભૂકી ૧ તોલા, ખાંડ ૨ તોલા, ઓરીસ ૩૮ પાવડર ૨૬ તોલા, યુએએ ઓઇલ ૩૦ થી ૪૦ ટીપાં.

પ્રથમ યૉક અને સાથુની ભૂકી તથા મેનેસિયા કાર્બોનિટને ભુદા ખરલ કરી, પછી બીજી ખરલમાં ઓરીસ ૩૮ પાવડર અને ખાંડને ખરલ કરી, જે બીજીઓ મેળવી, તેમાં સુગંધી ઉમેરી, ફરી વાર ખરલ કરી લો.

આ દંતમજન “કોલગેટ” જેવું અને છે.

અને હવે થોડાક પ્રયોગો કાર્બોસિક દંતમજનનાય જુઓ:-

૭૨-પ્રિન્સિપલિટ યૉક ૧ રતલ, ઉદા સાથુની ભૂકી ૬ ઓંસ, એસિડ કાર્બોલિક ૧ ડ્રામ, પિપરમિન્ટ કિરલ ૧ ડ્રામ, ચાપગોલ ૩૦ ગ્રેન.

બનાવવાની રીત, સામાન્ય નિયમ પ્રમાણે

૭૩-પ્રિન્સિપલિટ યૉક ૨૦ ઓંસ, કાર્બોન ૨૦ ગ્રેન, ટંકણખારની ભૂકી ૬૦૦ ગ્રેન, હીરાળોળની ભૂકી ૬૦૦ ગ્રેન, કાર્બોલિક એસિડની ભૂકી ૬૦ ગ્રેન, ઓઇલ વિન્ટરગ્રીન ૧ ડ્રામ, ઓઇલ પિપરમિન્ટ ૬ ડ્રામ, એમોનીઆ વોટર-કાર્બોન ઓગળાવવા પૂરતા પ્રમાણમાં

પ્રથમ કાર્બોનને સહજ એમોનીઆ વોટરમાં ઓગળાવી, થોડાક યૉકમાં મેળવી મિશ્ર કરે. પછી તેને સુકવવા માટે મોટા કાચા પર પાચરી, સુકાઈ જતા બાકીને યૉક મેળવે. પછી એક પછી એક હવા મેળવતા જાવ અને મિશ્ર કરતા જાવ. છેવટે તેલ ઉમેરે. પછી પાંચ છ વેળા ખૂબ જારીક વચગાળા ભૂકી ચાળી લો.

૭૪-પ્રિન્સિપલિટ યૉક ૩ કીલો, લેક્ટોસ ૨ કીલો, ફીમ ઓફ ટારટર ૧ કીલો, કાર્બોલિક એસિડ ૮૦ ગ્રામ, ઓઇલ રોઝ (બનાવટી) ૨ ગ્રામ, ઓઇલ ગિરનિયમ ૧૫ ગ્રામ.

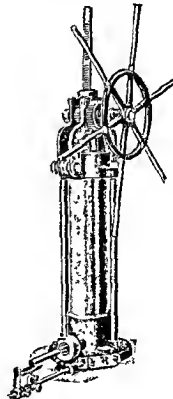
બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

દંતમજન-લાહી

દંતમજનની ભૂકી કરતાં લાહીને ઉપયોગ હવે વધતો જાય છે. એ વાપરવામાં ભૂકી કરતાં વધુ સરળતા અને સ્વચ્છતા અર્પે છે અને ટ્યૂબોમાં પેક થતી હોઈ બગાડ થતો નથી.

બનાવટમાં ભૂકી કરતાં આમાં વધુ કાળજી રાખવી પડે છે. એક સરખા રૂપનું ફીમ બનાવવું, ઝુરત પ્રમાણે પાતળું યા વદ રાખવું એ પણ અનુભવેજ સમજી સકાય એમ છે બનાવટની અને પેકીંગની ઘણી ખરી કિંચાઓ તો યંત્ર વડેજ થાય છે.

૧૧-પ્રિન્સિપલિટ યૉક ૨ રતલ, સાથુની ભૂકી ૧ ઓંસ, મે-થોલ ૧૦ ગ્રેન, થાયમોલ ૧૦ ગ્રેન, વરિયાળીને સત્વ ૫ ગ્રેન, મેકરીન

ટ્યુબ યંત્ર

૨૦ શેન, કાર્મીન રંગ ખપ પુરતો, ગિલસરીન ખપ પુરતી

૧ પ્રથમ ચોક્કસ અને સાચીની જુનીને વાગીને મેગરો પછી બીજી ખરબમાં ગિલસરીન સિવાની બાકીની ચીઝો, મેગરી, પછી તેમાં ચોક્કસ-સાચીની મેગરોની નાખી પુરતી થઈ પેટ અને તે માટે કારી થાય તેટલાં ગિલસરીન ઉમેરી, એકલવ કરો નો

૧૨-૨૩ કોરેલ ૫૦ લામ તજ ૧૨ લામ, કોચીનીઅન ૬ લામ, કુકડી ૨૨ લામ, મધ ૧૨૫ લામ, પાણી ૬ લામ

પ્રથમ કુકડી અને કોચીનીઅનને વાગી, પાણી મેગરી ૨૪ કલાક રહેવા દો પછી બાકીની ચીઝો મેગરી પેટ બનાવી, ૪૮ કલાક લગી ઠંડવા દીધા પછી, પેગ ચુગળી મેગરી, દુધમોખા બરી થો

૧૩-માર્સિયસ સાણ ૫૦૦ ગ્રામ, કાર્મેનિટ ઓફ લાઇમ ૫૦૦ ગ્રામ, ઓરીસ રૂટની ભૂકી ૫૦૦ ગ્રામ, ખાડ ૨૫૦ ગ્રામ, ગુલાબ જળ ૨૫૦ ગ્રામ, ઓઇન પિપરમિન્ટ ૧૦ ગ્રામ, ઓઇન કવચ ૧૦ ગ્રામ, એનેટહોલ ૬ ગ્રામ

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ

૧૪-સફેદ સાણ ૧ કીલો, કાર્મેનિટ ઓફ લાઇમ ૧ કીલો, ગિલસરીન ૧ કીલો, ઓરીસ રૂટની ભૂકી ૫૦૦ ગ્રામ, મોઇન પિપરમિન્ટ ૧૦ ગ્રામ, એનેટહોલ ૫ ગ્રામ

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ

૧૫-મધ ૫૦૦ ગ્રામ, સાણની ભૂકી ૫૦૦ ગ્રામ, મેગેસિયા ૨૭૫ ગ્રામ, પાણી ૧૫ ગ્રામ, ઓઇન પિપરમિન્ટ ૧૫ ગ્રામ, કાર્મીન ૧ ગ્રામ, એમેનિયા મુરરત પુરતું બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

૧૬-કાર્મેનિટ ઓફ લાઇમ ૬૦૦ ગ્રામ, રાઇસ રાઇસ ૨૦૦ ગ્રામ, સાણની ભૂકી ૨૫ ગ્રામ, ઓરીસ રૂટની ભૂકી ૨૦ ગ્રામ, કાર્મી

ઇન ૧ ગ્રામ, એમેનિયા ૨ ગ્રામ, પાણી ૮ ગ્રામ, ગિલસરીન ૧૦ ગ્રામ, સાદી આસણી ૫૦ ગ્રામ, ઓઇન પિપરમિન્ટ ૧૫ ગ્રામ, ઓઇન મુકલિપેટસ ૨ ગ્રામ, મુલ્તોલ ૨ ગ્રામ બનાવવાની રીત ઉપર પેટ

૧૭-મિસિપિટોઝ ચોક્કસ ૧૦૦૦ ગ્રામ, ગિલસરીન ૧૫૦૦ ગ્રામ, સાણની ભૂકી ૭૦૦ ગ્રામ, ઓઇન પિપરમિન્ટ ૫૦ ગ્રામ, ઓઇન લવેન્ડર ૧૦ ગ્રામ, થાયમોલ ૧૫ ગ્રામ, મેન-ચોન ૧૫ ગ્રામ

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ

૧૮-કોરેલ ઓફ પોટાસ ૫૦૦ ગ્રામ, ગિલસરીન ૮૮૦ ગ્રામ, સાણની ભૂકી ૧૨૦ ગ્રામ, સાણની કીમ ૨૫૦ ગ્રામ, કાર્મેનિટ ઓફ લાઇમ ૧૦૦૦ ગ્રામ, ઓઇન પિપરમિન્ટ ૧૦ ગ્રામ, એનેટહોલ ૩ ગ્રામ, ઓઇન સિન્થેમન ૫ ગ્રામ, ઓઇન લવેન્ડર ૨ ગ્રામ બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ

૧૯-કાર્મેનિટ ઓફ લાઇમ ૧ કીલો, કાર્મેનિટ ઓફ મેગેસિયા ૧ કીલો, સાણની ભૂકી ૨૦૦ ગ્રામ, ગિલસરીન ૬૦૦ ગ્રામ, દીકર કોચીનીઅન ૧૦૦ ગ્રામ, કવિનસોલ ૫ ગ્રામ, ઓઇન પિપરમિન્ટ ૨૫ ગ્રામ

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ

૨૦-મધ ૫૦૦ ગ્રામ, સાણની ભૂકી ૫૦૦ ગ્રામ, મેગેસિયા ૨૭૫ ગ્રામ, પાણી ૧૫ ગ્રામ, સેવોલ ૫૦ ગ્રામ, ઓઇન પિપરમિન્ટ ૧૦ ગ્રામ, ઓઇન કવચ ૫ ગ્રામ, ઓઇન રોઝ ૧ ગ્રામ, ઓઇન નેરોલી ૧ ગ્રામ, એનેટહોલ ૨ ગ્રામ

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ

૨૧-ગિલસરીન ૧ કીલો, કાર્મેનિટ ઓફ લાઇમ ૩ કીલો, ટેન્ક ૫૦૦ ગ્રામ, બાક-કાર્મેનિટ ઓફ સેડા ૫૦૦ ગ્રામ, ટેનિન (અલ્બાઇડ) મિશ્રિત ૫ ગ્રામ, ઓઇન પિપરમિન્ટ ૧૦ ગ્રામ

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

(અનુસંધાન પૃષ્ઠ ૩૭૭-૪૨૨)

આ પ્રકારની શાહીઓ એવા માટે ગુપ્ત શાહીઓ કહેવાય છે કે એ વડે લખેલ લખાણ સામાન્ય દષ્ટિએ ગુપ્ત રહે છે ખાનગી સંદેશાઓ કિંવા પ્રેમ-પત્રો માટે એની ઉપયોગીતા રૂબરૂ છે આ શાહી વડે ક્રમેન સંદેશો કિંવા પત્ર તથા લંગી વાચી કે બાણી સકાતો નથી, જ્યાં લગી દરેક શાહી માટે લખ્યા મુજબની પ્રતિક્રિયા કરવામાં ન આવે

૧-ફાર્મીક પોટાશના જલનદ મિશ્રણ વડે લખે ૧ કાગળને પુલકા ગરમી આપવાથી લખાણ વાંચી સકાશે

૨-૧૫ ટકાના દાયક્રોમોરેટ ઓફ એમોનિયાના મિશ્રણ વડે લખે ૧ લખાણ પછી ઉપર મુજબ ગરમી આપવાથી વચાશે

૩-નાઇટ્રેટ ઓફ કોપરના મિશ્રણ વડે લખે ૧ લખાણ કાગળને ગરમી આપવાથી ખાન થઇ વાંચી સકાશે છે

૪-૫૨ક્રોમોરાઇડ ઓફ કોપરના ઘણાજ દ્રવ્યકા મિશ્રણથી લખે ૧ લખાણ, કાગળને ગરમી આપતા પીળા રંગનું થઇ જાય છે

૫-સુગંધારના પાણીથી લખવાથી સુકાયા બાદ અક્ષરો દેખાશે નહિ, પણ સહેજ તપાવતાં મુલાખી અક્ષરો માલમ પડશે

૬-નનમાર અને દુલો મેગ્નેસીયમના અક્ષરો દેખાશે નહિ, પણ તપાવતાં અક્ષરો જણાશે

૭-કુગળીના રક્તથી લખી, પાઠ્યથી તેને તપાવતાં પીળા અક્ષરો જણાશે

૮-સાણુથી અગર તે તેના પાણીથી લખી સુકાયા બાદ પાણીમાં ઝોળતાં સહેજ અક્ષરો જણાશે

૯-દગ્ધા પી ઊંચતા પાણીથી લખી

(૧) કહેવાની મુશ્કેલી નથી કે, આ બધી શાહીઓના ઉપયોગ માટે તદ્દન નવી નહિ વચાવવી તાક વાપરતી જોઇએ

સુકાયા બાદ દિશાકરીનું પાણી ફેરવવાથી કાળા અક્ષરો જણાશે.

૧૦-નિંજુના રક્તથી લખી સુકાયા બાદ તપાવવાથી કાળા પડતા અક્ષરો જણાશે

૧૧-મેગ્નેસિયમ ૧ માસો, નવસાદર ૧ માસો, પાણી ખપ પૂરવું.

આ શાહી વડે લખેલા લખાણને ગરમી આપતાં અક્ષરો પીળા થઇ જશે

૧૨-ક્રોમોરાઇડ ઓફ નિકલ ૧૦ ગ્રેન, ક્રોમોરાઇડ ઓફ કોબાલ્ટ ૧૦ ગ્રેન, અર્ક-પાણી ૧ ઓઝ

જાદને મેળવી, લખાણ લખે મુશ્કેલી વેળા તેને ગરમી આપતા, લખાણ લીધે રંગ લઇ લેશે

૧૩-ક્રોમોરાઇડ ઓફ કોબાલ્ટ ૨૫ ગ્રેન, અર્ક-પાણી ૧ ઓઝ

જાપરવાની રીત ઉપર મુજબ

૧૪-પોટાસિયમ ઓગ્રાઇડ ૧ ઓઝ, મોર-યુથુ ૧ ઓઝ, પાણી ૮ ઓઝ
વાપરવાની રીત નિયમસર.

દત્તમંજન

(અતુલ્યમાન ૫૫૬ ૩૩૫ થી)

૨૨-ક્રોમોલિન ૩ મામ, લેવિગેટ ઓફ ૧૦૦ મામ, વાયોલેટ રટની બુકી ૨૦ મામ, મેગ્નેસિયમ કાર્બોનેટ ૫ મામ, સાણુની બુકી ૧૦ મામ, ઓઇન પિપરમિન્ટ ૧ મામ, ઓઇન બર્ગમેટ ૨ મામ, ઓઇન સિટ્રોનેલા ૨૦ મામ, ગિસરીન ૭૦ મામ
જાપરવાની રીત ઉપર મુજબ.

૨૩-સાણુની બુકી ૭૦ મામ, ઓફ ૧૦૦ ઓઝ, બે-ક્રોમોલિન ૫ મામ, વાયોલેટ ૧ મામ, મિગ્રેટ ૧ મામ, ઓઇન પિપરમિન્ટ ૪ મામ, ગિસરીન ૧૪૦ થી ૧૫૦ મામ.
જાપરવાની રીત ઉપર મુજબ

અપૂર્વ.

આ પેન્સિલો કાવ્ય અને ચીનીકામ પર લખવા માટે વપરાય છે

કાળી-(૧) ટોનો (ચરખી) ૩ ઓસ, સ્પરમેસિગી ૪ ઓસ સફેદ મીણુ ૨ ઓસ, જાતીની મેશ ૧ ઓસ

ચરખી અને સ્પરમેસિગીને ગરમ કરી પીગાળવી, તેમા જાતીની મેશ ઉમેરી, પેન્સિલો કાળી લેા

(૨)-જાતીની મેશ ૧૦ ભાગ સફેદ મીણુ ૪૦ ભાગ, ચરખી ૧૦ ભાગ

જાતીની મેશને ગરમ કરેલી ચરખી તથા મીણુમા મેળવી, પગી મિશ્રણુ ઠંડુ પડે ત્યારે તેને વત્રમા ભરી, સામાન્ય પેન્સિલની બનાવવાની પદ્ધતિએ એ પેન્સિલો પણ બનાવી લેવાય છે

હલુ-ટોનો ૩ ઓસ, સ્પરમેસિડી ૪ ઓસ, સફેદ મીણુ ૨ ઓસ પેરીસ ૪૫૧ થી ૧૩ ઓસ, (જેવા હાડકા ધેરા રંગ જોઈએ તે પ્રમાણે)

બનાવવાની રીત કાળી (૧) પેન્સિલ પ્રમાણે

આછી હલુ-પ્રમીઅન ૫૫ ૧૦ ભાગ, સફેદ મીણુ ૨૦ ભાગ, ચરખી ૧૦ ભાગ

બનાવવાની રીત કાળી (૨) પેન્સિલ પ્રમાણે

ધેરી હલુ-પ્રમીઅન ૫૫ ૧૫ ભાગ, નમ અરેબિક ૫ ભાગ ચરખી ૧૦ ભાગ બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

લાલ-ટોનો ૩ ઓસ સ્પરમેસિગી ૪ ઓસ, સફેદ મીણુ ૨ ઓસ, રેડ સિનામાર ૧ ઓસ બનાવવાની રીત કાળી (૧) પેન્સિલ પ્રમાણે

પીળી-ટોનો ૩ ઓસ, સ્પરમેસિગી ૪ ઓસ, સફેદ મીણુ ૨ ઓસ ક્રોમ વતો ૨ ઓસ

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

(૨)-ક્રોમ વતો ૧૦ ભાગ, મીણુ ૨૦ ભાગ, ચરખી ૧૦ ભાગ

બનાવવાની રીત કાળી (૨) પેન્સિલ પ્રમાણે

સફેદ-ગ્રીક વ્હાઈટ ૪૦ ભાગ સફેદ મીણુ ૧૦ ભાગ, ચરખી ૧૦ ભાગ

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

(૨) ટોનો ૩ ઓસ, સ્પરમેસિડી ૪ ઓસ, સફેદ મીણુ ૨ ઓસ ઓક્સાઇડ ઓફ ઝીંક ૨ ઓસ

બનાવવાની રીત કાળી (૧) પેન્સિલ પ્રમાણે

ફક્ત ૫૦ દિવસમાં ઈંગ્લીશ બોલતાં શીખો.

આ અભરો દારો છે, જેને આજ સુધી કોઈ બોલે સાબીત કરી શક્યા નથી. જે પ્રકારે અંગ્રેજ ભાષામાં પોતાના બાળકોને અંગ્રેજી બોલતા શીખાવે છે, અને ૪ વર્ષનો અંગ્રેજ બાળક સારી રીતે અંગ્રેજી બોલી શકે છે (એટલે કે તે અંગ્રેજીને એક સમયે પણ સફળતા જુદાં શીખે નથી) તેવી રીતેજ મૃદુલક નિયમાનુસાર અમે આ ૩૫- પાનાનું પુસ્તક તૈયાર કરવામા સફળ થઈ શક્યા છીએ. પુસ્તક એવા દૃઢથી લખવામા આવ્યું છે કે ૫૦ દિવસમાં સારી રીતે શાબ્દ બોલે છે આ પુસ્તકની મદદથી અનેક સ્ત્રી પુરો છેડરાઓ અને છેડરાઓ ૫૦ દિવસમાં અંગ્રેજીમા એક સરખી ધારા પ્રવાહથી બોલતા શીખી શકા છે હેડમારેટો અને સુકુબ ઈન્સ્ટીટ્યુટોએ આ પુસ્તકને સર્વોત્તમ માન્ય છે

કામત રૂ. ૧-૮-૦ (૮ પા ૦-૧-૦)

મળવાનું ઠેકાણું:-રસાયન ફાર્મસી (કે) સગરિયા (બિકાનેર)

અલ્ટ્રામારીન બ્લુ એકેને ઉત્પાદન રંગ પ્રથમ તો તે *Lapis Lazuli* વાગીને મેળવાતો હતો, પણ એ મોઢી રીત ક્યા વગી પરવડે રસાયણીઓએ માથું ઉચક્યું નેમણે મુળ રંગનું પૃથકરણ કરી, તેમાના રસાયણિક તત્વોની તપાસ શરૂ કરી અને પરિણામે આજે આપણે ત્યાં વેચાય અને વપાય છે એ અલ્ટ્રામારીન બ્લુની મોઢી થઈ.

એ હકીકત છે કે આજે બજારમા વેચાતું અલ્ટ્રામારીન બ્લુ રંગ “નકલી” છે—રસાયણી પડે બનાવાય છે—પરો” કિંવા *Lapis Lazuli*નો રંગ નથી

અલ્ટ્રામારીન બ્લુ રંગ પોતાના રંગત્વને અત્યંતિમ શુભો અને વિશાળ ઉપયોગિતાને કારણે દુન્યા ભરમા પુરુષક વપરાય છે બુ રંગની ઝર હોય ત્યાં ત્યાં તો એ વપરાય છેજ, એકલુજ નહિં બનકે પીગાશ પડતા કાગળ, કપડા વગવરફને સફેદ કરવા માટેય અલ્ટ્રામારીન બ્લુનો ઉપયોગ વ્યવહારીક છે આપણા પહેરવાના કપડાના સફેદ રંગ માટેય આપણે અલ્ટ્રામારીન બ્લુના આભારી છીએ એ ન હોય તો, કદાચ આપણને પીગાશ પડતા કપડા પહેરવા પડે યા પડી, વડે પૈસા આપોને સફેદ કપડા મેળવી સકીએ!

રંગના ત્રણ પ્રકાર

અલ્ટ્રામારીન બ્લુ રંગ ત્રણ ચઠ ઉત્તર પ્રકારના બને છે

સોડિયમ સલ્ફેટ અલ્ટ્રામારીન—આ રંગ સોથી ફિક્કો હોઈ, સદજ લીલાત ધરાવે ફટકડીની વિલાશક અસર આ રંગ પર જાયી ઝડપથી થાય છે

સોડા અલ્ટ્રામારીન—ઉપરા પ્રકાર કરતા સદજ વધુ પેસા રંગ

મિલિકા અલ્ટ્રામારીન—એ સોથી વધુ અને ફટકડીની વિરોધી અસર સામે વધુ ટકો સકોના રંગ છે એ સદજ લીલાત ધરાવે છે મ્હોટ લાગે એ કાગળની બનાવટમાં ખૂબ વપરાય છે

કાચા પદાર્થો

અલ્ટ્રામારીન બ્લુ બનાવવા માટે નીચતા કાચા પદાર્થો મેળવવા અનિનાઈ છે—

- ૧, એલ્યુમિનિયમ સિલિકેટ કિંવા ચાઈના ક્લે.
- ૨, કેલ્સાઈડ સોડિયમ સલ્ફેટ
- ૩, કેલ્સાઈડ મોડા એશ
- ૪ સોડિયમ સલ્ફાઈડ,
- ૫ મધક
- ૬, કલસાનો ભુકા

અને એ તો કહેવાતું હોયજ નહિ કે, આ માટે જોઈતો દરેક કાચો પદાર્થ તફત સ્વચ્છ અને ચોખ્ખોજ હોવો જોઈએ જે તે અશુદ્ધ યા અસ્વચ્છ હોય તો યજી પ્રયોગમા નિષ્ફળતા મળવાનો ભય રહેશે

બનાવટની પદ્ધતિયો

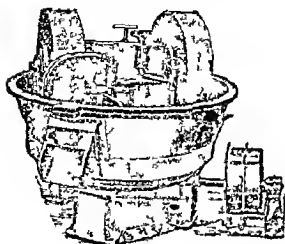
અલ્ટ્રામારીન બ્લુ બનાવવાની પદ્ધતિયો જે છે

- ૧, સીધી પદ્ધતિ
- ૨, આડકત્રી પદ્ધતિ

સીધી પદ્ધતિ એટલે, એકજ તત્ત્વકાની પદ્ધતિ, પણ એ પદ્ધતિ જે પ્રયોગોમા ચાઈના ક્લે, સિનિકા અને મધકનુ પ્રમાણ વધુ હોય તે માટે અતુડગ હોઈ, જોમાં એ ત્રણેનુ પ્રમાણ ઓછુ હોય તેમને માટે આડકત્રી—એ તત્ત્વકા કાચા માલમાથી અલ્ટ્રામારીન બ્લુ બનાવવાની, યજીતેમાથી અલ્ટ્રામારીન બ્લુ બનાવવાની પદ્ધતિ અંધએસી હોઈ, તે પ્રચલિત છે. હુંકમા, જેવે કાચો માન, તેથી પદ્ધતિ

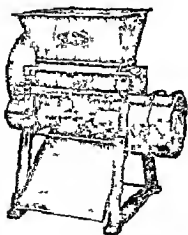
સીધી પદ્ધતિ

આ પદ્ધતિ અટ્ટામરીન જનાવવા માટે સૌથી પહેલાં તેના કાચા માનો બારીક રાગી નેવા પડે છે એ માટે આ ખરન યત્ન અનિવાર્ય છે એ દ્વારા કાચા માલને

ખરન યત્ન

બારીક કરી પછી આ દાનાગ ૧૧મા નેને દબાવવા પરીક કરી લવાય છે જે મમ પુક થતા તેા યત્ન વડેજ મિશ્ર પશુ કરી

દબાવનાર યત્ન

લેવાતા પછી બહોમા શેકવાની કિસા બાકી રહે છે

અટ્ટામરીન મુનની જનાવવા માટે એક

ખાસ પ્રકાર ની બહો જનાવવી પડે છે, જેમા એકી વેળા ૧ મન જેટલો કાચો માન શેકી સકાય છે એ બહો ધ્રુવ-ચુનાનીજ બને છે નેની જનાવન એવી રીતે ચાલે છે કે પ્રથમ બધા કાચો માન બહોમા સરખા થય પડે બ ૧ પછી તેને જુવર પાતળા માધવ નિઝારી દેવાય કે અને મોટા હનના સાથ ચામળા કન અને રેલી ની જનાવેની સાવળા સિમિટ નડે સાધી દેવા કે મોચ કાચો માન માર્જન આ કણની નીચે રહે છે તેથી કિસા રમિયાન ને ની પરિકા કરવાનુ ની સરે ને માટે ટાઇનની સપાળી નીવચ્ચે વચ્ચે એક નાનો ઢેલ તાપનામ આવે છે જેની ઉપર માગિયુ ઉધ મધ કરી સકાય એવુ દાકણ મુકાય છે, જેથી ઝુરસત હ વતારે તેને મોલી અદરથી કાચા મલો નખતા મેગરી સકાર બાનુ થવા બાદ બહોની અમરી દિનાસ મન વરાની બહો નહે છે જે ધ્રુવ-ચુના વડે મનાવય છે અને એમા ટાઇન ની સપાળી સહજ ઉચે પશુ વિનતી નધન એક ઇટ ધ્રુવી-ચગર બેડેની-તાળી મુકય છે જેથી ઝુરસત વેળા તેને ખસેડી તેમાથી મોળા દરવાર બહોની અદર દાખલ કરી, માછલ ની સપાળી પરના માગિના લોકણ ને ખસેડી કાચા મનની મુનેા કદી સકાય

કુકમા બધો કાચો માન બહોમા ભરી મરમી આપા રાર કરાવ કે પ્રા લખા મરમી જોડી આપાય છે પણ સાચગરી ત ખુબ નધારો દેવાય છે એમ કરતા ટાઇનન સાધ એમાથી એક પ્રકારના ન્દાના ભડકા નીકળવા દેખાશે જે સદર ડોરોક્ષાલક ન હોઈ જેમ જેમ મરમી વધતી જાય છે તેમ તમ ભડકા પશુ વધવા જાય છે પરતુ છેરે તે અદરવાર લમે કે આ આસરે ૧૨ થી ૧૮ મનાક પછી ભડકા નીકળવા તન જાય

[અનુસંધન પૃષ્ઠ ૩૮૧ ૫]

સામાન્ય રીતે સુગંધીદાર તેલોની જનાવટમાં મૂળમૂત દિવાળો બધા તેલો માટે એક સરખીજ હોય છે. તાજા ફૂલો, સુગંધી, તેના ડાંખલા છત્વાદી કાઢી નાખી, તેને તેલમાં નાખી કાં પાણીની ચરમીએ ચરમ કરવામાં આવે છે. કા સ્વર્ણના તડકામાં રાખી

અદ્દામરીન છત્તુ

[અનુસંધાન પૃષ્ઠ ૩૮૮થી]

• યમ, કિયા લગભગ પૂરી થાય છે દિવા પૂની થઇ યા નદિ, તે જલધુવાની રીત એ છે કે, અંદરથી કાયા માતનો નરનો કાઢી તેની પરિક્ષા કરવામાં આવે. એ ઘેળાય સંસ્કર કારોદ્દાઇક છુટથી નીકળે છે, પણ શક્તિ યત્ના જણાતા નથી મિથજુને રંગ લીસો-જલુ પછ મરો દોષ અને મિથજુને એક સ્વચ્છ દાઇલ પર પાવરી હેતા, તે જડપથી હંફ પડી જાય તો કિયા પૂરી થત સમજવી.

• જ્યારે એ કિયા પૂરી થયલી જણાય કે, જાડીમાંની આગ એવી લઇ, જાડીમાંની દરેક દેકાણેની કાટ અને સાંધાઓને સિમિન્ડ પડે બંધ કરો દઇ, તેને આપમેળે ઠડી પડવા દેવાય છે. મેજાવળી દંડી પડી ગયા બાદ તેને બાહિર કઢી જોતાં ને વેરા બહુ રંગની યમ દર્શી અને જો કે દબે અદ્દામરીન અનુની જનાવટ લગભગ પૂરી થઇ છે. જતાં દજ તે વાપરવાપાત જનવલને વાર રો

(આ લેખને જાકીને દરને, પ્રતોગો વ આવતા અંકમાં છપાશે)

(૧) કાયા માલનો મુગ રંગ પોરો-નો દેલ છે, પણ પાછળથી તે લાગત થઇ, લીલો અને રોપ્ટે બહુ થાય છે

(૨) મેજાવળીના ઉપકા પર અને નીચલા પર વચ્ચે રમમાં ફેર દોષ છે. એવી ચ કારણે થવાની ઝુલગ નથી

મુકવામાં આવે છે, જેથી જના સુગંધીદાર તોલો તેવમાં જાણી જાય અને પોરિયાએ તેલ સુવાસિક થઇ જાય.

તેવ મેરે બાગે તદ્દનુજ વપરાય છે જનાં મેરે નો કાઇ બીજી સારી જાનવું તેલ વાપરી સકાય છે. દૂધ દમેલાં તાજા અને ડાંખલા છત્વાદીથી જુગ પાડેલાનું તેલો • • જોઇએ.

કમળનું તેલ

કમળના ટુવની સફેદ પાંખડીઓ પાંચ રતવ અને તવનું તેલ પાંચ રતવ લઇ, વાસજુમાં મુકી એક કલાક સુધી ઘોટર બાથ પર ઉકાળો પછી વામજુને ૨૪ કલાક સુધી રહેવા દઇ નીચોડીને તેન કાઢી લો., અને બીજી અડી રતવ પાંખડીઓ લઇ, ફરી વાર અર્ધો કલાક સુધી તેલને ઘોટર બાથ પર મુકી ગળેા પાછગથા વામજુને ૨૪ કલાક સુધી રહેવા દઇ, ફરી એક વાર એક રતવ પાંખડીઓ નાખી, અર્ધો કલાક સુધી તેલને ઘોટર બાથ પર રહેવા દો. છેવટે ૨૪ કલાક સુધી તેલને હંફ પડવા દઇ, ગાળી લખને તેમાં બીજી અર્ધો રતવ પાંખડીઓ નાખી ૧૫ કલાક સુધી તેખને સુવંના તડકામાં રહેવા દઇ, પાછગથી ગાળી લેને.

કેવડાનું તેલ

કેવડાના ટુવના પરામનંદુઓ એક રતલ, કેવડાના ટુવની સફેદ ને કમળોટુપેલી પાખડીઓ અર્ધો રતવ અને તવનું તેલ ૨ રતવ લઇ, જરખીમાં ભરી દો. એ જરખીને એક મદિના સુધી વિષયે સ્વર્ણના તડકામાં ને રતે • યજનમમાં મુકી રાખી, છેવટે કપડાંમાંથી તેવ નીચેલી કાઢી, ગાળી લઇ, બારલીમાં ભરી લો.

અસત્ તેલ

એ રત્ન અસત્ના મુગ અને એક રત્ન તન લઈ, એકેને બારીક વાટે એકે તલ્લન સુકા હોઈ, ઝુરસત હોય તે સદા તનનુ તેન બીનાય માટે નાખી સકાશે પછી એ મિશ્ર ધુને બરણીમા ભરી, એ રત્ન તનનુ તેન રેડી, બરણીનું મોટું આવીથી બધ કરી, એક એક માસ સુધી ગમીનમા દરન મરી દો પાછગથી ખુબ નીચોસીને તેન કાઢી લઈ, પહેળા મોદાની બાટનીમા ભરી નો પછી એક રત્ન અસ લઈ, સાફ કરી બારીક વાગી, પેઠી બાટનીમા નાખીને નેને બધ કરી, સુર્યના તડકામા ૧૬ દલાડા સુધી રહેવા દો છેવટે તેવ મળી લેને

ગધરાજનું તેલ

અઢી રત્ન તનનો બારીક રાગી તેા સાથે અઢી રત્ન ગધરાજના ટુપમિશ્ર કરો વાસણમા મુકી, બધ કરી સાત દલાડા સુધી સુર્યના તડકામા રહેવા દો પાછગથી તેમા ૨ રત્ન તનનુ તેન મેગની એક કલાક સુધી વોટર બાય પર ઉકાગી વાસણ ફરી બધ કરી ૨૪ કલાક સુધી દરવા દો છેવટે તેન નીચોવી કાઢી ગાગી નો

ગુલ હિનાનું તેલ

મેહીના ટુપ ૪ રત્ન કેશર ૧૩ તેનો, તવ ૨૦ તેલા તતનુ તેન ૩ રત્ન

પહેલા કેશર અને તવને બારીક વાગી, લુગદી બનાવો પછી તેને એક વાસણમા મુકી, તેવ તથા અર્ધા ટુપ સાથે વોટર બાય પર ચઢાવી અર્ધા કલાક લગી ગરમ કરો અને પછી તેન ૨૪ કલાક લગી રહેવા દઈ, પછી ટુપને દવાવીને બધું તેન કાઢી લઈ, પહેળા મેહાની શીશીમા ભરી, તેમા બાકીના અર્ધા તાઝા ટુપ નાખી શીશી બધ કરી ૨૦ દલાડા લગી તડકે રાખી મુકી ટેવટે તેન ગાગી, બુદુ પાડી નો

ગુલછીનું તેલ

ઝનતુનનુ તેન ૩ રત્ન અને ગુલછીના ફૂલ દોઢ રત્ન લઈ, એટલુમિનિયમના વાસણમા મુકી વાસણ બધ કરી અર્ધા કલાક સુધી વોટર બાય પર રાખી ગરમી આપો પછી એ ઉતાગી લઈ, ૨૪ કલાક સુધી દરવા દઈ, તેન નીચોવી કાઢી, પહેળા મોદાની બાટનીમા ભરી નો પાછગથી એ બાટનીમા ૨ રત્ન તાઝા ફૂલ નાખી બાટની બધ કરી એક માસ સુધી રહેવા દો છેવટે તેન નીચોવી કાઢી, ગાગી નો

ગુલાબનું તેલ

એક વાસણમા એક રત્ન તવનું તેવ નાખી, તેમા એકજ રત્નની એક રત્ન ગુલાબના ફૂલની પાદડીઓ નાખી, વાસણને બધ કરી અર્ધા કલાક સુધી વોટર બાય પર ગરમ કરો પછી એ તેનો ૨૪ કલાક સુધી દરવા દઈ, સાફ કપડામાથી ગાગી નો પાછગથી એજ તેનમા ફરી વાર બીજા તાઝા એક રત્ન ગુલાબના ફૂલ નાખી, ઉપરીજ રીતે તેવ ગરમ કરી દરવા દઈ, ગાગી નો

એ આ રીતે સાન આઠ વેળા એકજ તેલ પર ફરી ફરી વાર પ્રયોગ અઝમાવવામા આવશે તેા આયુતમ પ્રકારનુ અને કીમતી ગુલાબનું તેન તેવર થઈ જશે

અમેહીનું તેલ

એટલુમિનિયમના વાસણમા એક રત્ન અમેહીના ટુપ ૫ થરી દઈ, ને પર એક રત્ન

૧. Water બાકીની સાદી પદ્ધતિ એ છે કે એક મોટા વાસણમા પાણી ભરીને સુકો ચઢાવી, તે પાણીની અદર એક નાનું વાસણ જેમા તેલ થઈ જીભ પદાર્થ ફેરકા હોય મુઝામા આવે તે એવી રીતે મોટા વાસણનેજ ગરમી લાગે છે અને તે વાસણનું પાણી ગરમ થતા તે ગરમ પાણીની ગરમી નાના વાસણમાના પદાર્થને ગરમી પહોંચાડે છે

તલ પાથરે. પછી તેમા એક રતલ તલનું તેવ નાખી, વાસણને બંધ કરી, ત્રણ દહાડા સુધી સૂર્યના તડકામા રાખી મુકે. પાછળથી તેમાથી વામી ઘષ્ટ ગયલા પુલ કાઢી નાખી તેને બદલે ૧ રતલ તાઝા પુલ નાખી ફરી વાર વાસણુ બંધ કરી, સાત દહાડા સુધી સૂર્યના તડકામાં રાખી મુકે. ફરી એક વાર તે વાસી પુલ કાઢી નાખી, બીજા તાઝા પુલ ૧ રતલ નાખી, વાસણુ બંધ કરી, ૧૫ દિવસ સુધી સૂર્યના તડકામા રાવા દો. છેવટ પુલ તથા તલ કાઢી નાખી, નેવ ગાળી લો સરસ પ્રકારનું તેવ બનશે.

ચંપાનું તેલ

એક બરણીમા ચંપાના પુલ નંગ ૨૦૦ મુકો, તેમાં ૫ રતલ તલનું તેલ રેડી, બરણી બંધ કરી, સાત દહાડા સુધી દિવસે સૂર્યના તડકામાં અને રાત્રે શયનમમાં રાખી મુકે. આજ પ્રમાણે આઠ વેળા આજ પ્રયોગ ફરી ફરી કરવાથી અત્યુત્તમ પ્રકારનું તેવ તૈયાર થશે

ઝહુરી ચંપાનું તેલ

ઝહુરી ચંપાના તાઝા ફૂલ અર્ધો રતલ લઈ, તેમાનો લીપો ભાગ કાઢી નાખી, ૧૦ રતલ બદામના તેલ સાથે બરણીમાં ભરી, ૧૫ દહાડા સુધી દિવસે સૂર્યના તડકામા અને રાત્રે શયનમમાં રાખી મુકે. પાછળથી તેવ નીચોલી કાઢી, તેમા ફરી વાર તાઝા ફૂલ અર્ધો રતલ નાખી, બરણીને ૧૫ દહાડા સુધી સૂર્યના તડકામા રહેવા દો. છેવટે તેવ નીચોલી કાઢી ગાળી લો.

ડોલર ચંપાનું તેલ

ડોલર ચંપાના તાઝા ફૂલ ૨૫૦ લઈ, ૫ રતલ તલના તેલ સાથે પહેાળા મોઢાની બાટલીમાં ભરી, ૧૫ દિવસ સુધી સૂર્યના તડકામાં રાખી મુકે. પાછળથી ગરણીમાંથી ગાળી તેલ જુદું પાડી,

તેમાં ફરી વાર ૨૫૦ તાઝા ફૂલ નાખી ૧૫ દિન સુધી બાટલીને સૂર્યના તડકામાં રહેવા દો. ફરી વાર અઘાઉ પેટ્રોલ તેલ • જુદું પાડી, તેમાં બીજા તાઝા ફૂલ ૨૫૦ નાખી, બાટલીને સાત દહાડા સુધી સૂર્યના તડકામા રહેવા દો છેવટે તેલ જુદું પાડી લઈ, લોંગવેલા ફૂલને ફલાનેલના કપડામાં મૂકી હલકા હાથે નીચોલી, તેલ કાઢી લો. છેવટે એ એક તેલ મિશ્ર કરી, બાટલીમા ભરી લેજો.

નાગ ચંપાનું તેલ

૧ રતલ નાગ ચંપાના પુલ લઈ, ૧ રતલ તલના તેલ સાથે પહેાળા મોઢાની બાટલીમાં ભરી એ દિવસ સુધી દિવસે સૂર્યના તડકામાં અને રાત્રે શયનમમાં રાખી મુકે પછી તેલ નીચોલી કાઢી, તેમાં ફરી વાર અર્ધો રતલ તાઝા પુલ નાખી, ૨ કલાક સુધી રહેવા દઈ, તેલ નીચોલી કાઢો. પાછળથી ફરી એક વાર તેલ તેલમા તાઝા પુલ અર્ધો રતલ નાખી ૨૪ કલાક ઠરવા દઈ, તેવ નીચોલી કાઢી ગાળી લો.

બેલાનું તેલ

એક રતલ તાઝા બેલાના પુલ અને અઢી રતલ તલનું તેલ લઈ, પહેાળા મોઢાની બાટલીમાં ભરી બંધ કરી, સાત દહાડા સુધી દિવસે સૂર્યના તડકામાં અને રાત્રે શયનમમાં રાખી મુકે પછી પુલ છુંદાઈ ન બન્ય તેની કાળજી રાખી, તેલને ફલાનેલના કપડામાંથી ગાળી લો અને પુલને ગરણીમાં ભરી તેમાથી તેવ નીતરી જવા દો. પછી બધા તેલને એલ્યુમિનિયમના વાસણમાં ભરી તેમાં એક રતલ તાઝા પુલ નાખી, એક કલાક સુધી વોટર બાથ પર ઉકાળી, વાસણમાં ૨૪ કલાક સુધી એમજ રહેવા દો. પાછળથી તેવ ગાળી લઈ, તેમાં બીજા તાઝા પુલ એક રતલ નાખી અર્ધા કલાક સુધી વોટર બાથ પર ઉકાળી, છેવટે તેલ ઠંડુ પડે ત્યારે ગાળી લેવાથી ઘણી જાણ સુનાસવાનું તેલ તૈયાર થશે.

બૌરસલીનું તેલ

એક રતન તલનું તેલ અને એક રતન બૌરસલીના પુલ લઈ, બરણીમા ભરી, બરણી બંધ કરી એક માસ સુધી સૂઈના તડકામાં રાખી મુકા પાછળથી તેન ગાળી લેજે

મધુમાલતીનું તેલ

એ રતન કાખના વિનાના મધુમાલતીના તામા પુલ અને એ રતન તનનું તેન લઈ, એલ્યુમિનિયમના મેટા વાસણના તગિરામાં ફે રતન પુલ બરાબર પાયરી દઈ તે પર ૨૫૨૭ રતુ એક પડ પાયરી દો કે જેથી પુલ બધા દકાઈ જન હન તે પર ફે રતન તેજ છાની ફરી ફે રતન પુન પાયરી ગીજી વેગા રતી ગાદી પાયરી એ મુજબ કુન આઠ પડ પાયરી જેથી એ રતન તેન પૂરે યઈ જન પછી વાસણને બંધ કરી ૨૪ કલાક સુધી સૂઈના તડકામાં રાખી પાછળથી તેન ગાળી લે

એ પછી રેની રતી ગાદીઓને ફેરી ન હોતા એ રતન તામા પુન લઈ, ફરી એક વાર અગાઉ મુજબ આઠ પડ પાયરી આ વેગા એ તેલ ને રતી ગાદીઓ જુનીજ લઈ, વાસણને ૨૪ કલાક સુધી સૂઈના તડકામાં રહેવા દઈ અગાઉ પેટેજ તેન ગાળી લે

મુશક દિનાનું તેલ

મેદીના તામા પુલ ૪ રતન, તનનું તેન તેન ૫ રતન, મુશક ૧૨ મારો

પ્રથમ તે પાચ તેના તેલમા મુશક નાખી બરબ કરો પછી તેને બાકીના તેલ અને મેદીના પુલ સથે એલ્યુમિનિયમના વાસણમા ભરી, કાકળું બંધ કરી ૧ કલાક લગી વોગર બાથ પર મરમ કરો હેનરે તેને બંધ વાસણમા સાત દહાડા લગી નિવસે તડકામાં અને રાત્રે શયનગર્માં તાખી મુકો

મોગરાનું તેલ

સફેદ સુતરાઉ કપડાના યોગ માપના ત્રણ કટકા લઈ, તેને બ્રમતુનના તેન (Olive

Oil) મા બીજવી નીચેવી કાઢો પછી એક ૨૫૨૭ વાસણના તગિરામા કિપતું એક કપડું પાયરી, તે પર મોગરાના તામા પુલનું એક પડ પાયરી દો પછી તે પર બીજનું કપડું એવીજ રીતે પાયરી, ફરી તે પર પુલ પાયરી ફરી ત્રીજી વાર પછી એવીજ રીતે કપડું પાયરી દઈ, તે કપડા પર-ઉપલા એ પડમા જેટલા પુન પાયરી હોય તેથી બમાલ્યુ-બ્રમતુનનું તેન રેડી, વાસણને ૨૪ કલાક સુધી એમજ રહેવા દો પાછળથી તેલ ગાળી લઈ, એજ કિના સાત વેગા ફરી ફરી વાર તેજ તેલ પર કરી, હેનરે તેવ ગાળી લઈ, બાદથીમાં ભરી રાખો

લિજીના રૂલનું તેલ

એક રતન તામા લીજીના પુલ અને અહી રતન તનનું તેલ લઈ, એટ્ટે બરણીમા બંધ કરી, એક માસ સુધી તે બરણીને સૂઈના તડકામાં રહેવા દો પાછળથી તેલ ગાળી લઈ, તેમા બીજનું એક રતન તામા પુલ નાખી, બંધ વાસણમા અર્ધા કલાક સુધી વોગર બાથ પર ઉકાળી, ૨૪ કલાક સુધી રરવા દઈ, તેન ગાળી લે

દિનાનું તેલ

તનનું તેન ૫ રતન મેદીના પુલ ૭ રતન પ્રથમ તેનને એલ્યુમિનિયમના વાસણમા ભરી કાકળું બંધ કરી એક કલાક લગી વોગર બાથ પર મરમ કરો પછી તેને નીચે ઉતારી લઈ, તેમા ૨ રતન મેદીના પુલ નાખી વાસણ બંધ કરી, ૨૪ કલાક લગી રહેવા દો ત્યાર પછી લીંબના પુલને નીચેથી કાઢી મધું તેજ જુદું કાઢી તેને ફરી વાર અર્ધા કલાક લગી વોગર બાથ પર મરમ કરો અને પછી તેમા ૨ રતન તામા પુલ ઉમેરી, વાસણ બંધ કરી, ૨૪ કલાક લગી રહેવા દો ત્યાર પછી ફરી વાર પુલને દબાવી, બધું તેલ જુદું કાઢી લઈ, પહેલા મેદાવાલી બાટનીમાં ભરો અને તેમા ૩ રતન તામા પુલ ઉમેરી, બાગની બંધ કરી, ૧૫ દહાડા લગી તડકે રાખી મુકો હેનરે પુલને દબાવી બધું તેલ કાઢી નાખી તેને ફિલ્ટર કરી લે,

દવાખાના અને જીનિ સ્થળે દેખાય માટે
 ખુશ્મરત રંગના પ્રવાહીથી ભરેલી ગીળીઓ
 કપાટોમાં ગોઠવાય છે. એવી ગીળીઓ પેલેખ
 નામક ધાટની ખુશ્મરત હોવા ઉપરાંત તેમાંના
 પ્રવાહીનો રંગ પળ અત્યંત મનદર હોય છે
 એ પ્રવાહી કોષ દવા નથી હોતી. બધકે આર
 રંગીન પાણીજ હોય છે. એવા રંગીન
 પાણીના થોડાકે અપોગો આ રદવા.—

ਭੁ-ਇੰਦਰ ਪਾਸੀ ੬੨੦ ਆਮ, ਗੋਰ-
ਧੁੰ ੩੦ ਆਮ, ਗੰਧਰੀ ੨੦ ਆਮ,
ਫੁੰਫੀ ੩੦ ਆਮ.

ફિરમગી-આયોગીન ૩૦ મેન, આયોગીઃ
ઓફ પોસ્ટાસ ૩૦ મેન, ગીદારો તેજામ ૧
કામ, ફિરદીઃ પાણી ૧ મેસન.

લીસો-ભોરથું ૨ ઓસ, નવસાર
૪ ઓંચ, ડિગીટ પાણી ૧ પામન્ટ

• સુન્દરી-સુરાખારનો લેખાગ ૧ જાગ,
ખાલકેમેટ ઓફ પોટાચ ૩૨ જાગ, ડિસ્ટીલ
પાણી ૬૬૦ જાગ

ગુણાબ્ધિ-ગ્રાંથાલક ગો. મુ. મુ. ૧
ભાગ, સુરાખારનો લેખાલ ૪૬ ભાગ, ડિઝીલ
પાખી ૬૫૦ ભાગ

૧. હાલ-૨૫૫૧૧૧૧૧ ૬ બાગ, જામદારદેડ
 ગ્રામ પોટાસ ૪ બાગ, અંધકોતે તેજાગ ૨૦
 બાગ, કિરલીયા પાણી ૬૭૦ બાગ.

પ્રથમ પાણીમાં કાચીનીચલ અને પોટાસ ઉમેરી, ઉષ્ણો. પ્રવાહી દંડ પડે ત્યારેજ નેચાત ઉમેરવે.

આસામાની-લેઃ મેમિરેટ ૩ જોસ,
મગી સિમય ૧ કામ, ડિપ્ટીસ પાંખી-રન
આઠો પેશો મેમિરે તે માટે જોડા વસ
અરવન પુત્રા પ્રમાણમાં.

પીળી-પોટાસિયમ ગ્રાફાઇટ અને
પાણી આજ ઘેરા રૂંઝાટે યોગ્ય પ્રમાણમાં.

(નોંધ-જે રંગ શીકા કર્યો હોય તે
પાણી વધુ નાખવું-ધેરો કર્યો હોય તે પાણી
ઘોળું કોરેરવું આ પ્રવાહીને જનતા સગી
પ્રથમ કરવા દબ પડી નિર્મળ પ્રવાહી
ઉપરથી નિનારીને સીસીમાં ભરવું, જેથી મોટું
પહેલો કરશે હર નદિ.)

ખેઝિટ ઈંગ્લિશ [૩ માસમાં
ખતે ૨૦ પા.]

કોર્સના પુસ્તકો:   ત્રી પી ચાજ' સહિત

પ્રતિ. મે. ૩૧. ૮-૬-૦

બાળે સેટ ૩૧. ૩-૭-૦

[જન્મે સેટ શાથે ૩૧. ૬]

બેઝિક ઇન્જિનિયર હસામ-સાહી, (કાઠિ)

புத்தகங்கள்

અનાવિલ પોકાર

અનાવિત હેમનું એક જ મુખપત્ર

દર્શનકારક દિવાળને દુર કરો-મેનેમને કચાવી
ખચાવો એ દર્શનિ-દુએ સખાપયા અનેક
દિવસો અને ખાળ ઉપયોગી લેખો ૧૫૫ ૬૨૫
મામિક. વાર્ષિક સવાજમ (નેટ પુસ્તક સાથે)
૩. ૨-૦-૦; પડેશ માટે સિતીય આદ.

રેમમાં હાવમામ પત્તુ આર્થિક અને
અકાષ્ટદાર યાવ છે.

શ્રી અનાવિલ ષંધુ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ,

જુમનપુત્રી આગળ, આદ્યતી પાત્ર—મુન.

[illegible]

દ્રાક્ષાસવ અને દ્રાક્ષાઈ-મધુ

દ્રાક્ષાસવના નામથી કાણુ અબુજનજુ છે? સાખો રીલીઓનુ વાર્ષિક વેચાણ ધરાવતી રૂબા વસ્તુ તમે ધરમેળે બતાવી કરકસર પણ કરી સકો છો અને નેત્રો વેપાર કરી, ધધો પણ

૨ દ્રાક્ષાસવ

દરાન ૨૬ થી ૩ રતન, તજ ૬ રતન, એવળી ૬ રતન, ત્રમાતપત્ર ૬ રતન, નાગ ફેસર ૬ રતન, વાધનીના મુગ ૬ રતન મરી નવરાક, પાપર નવરાક વાવડોગ નવરાક, ગોગ ૧૦ રતન પાણી ૪૦ રતન

પહેલાં દરાખને ૪૦ રતન પાણીમા નાખી, એક દલાડા સુધી ઊંચી રાખી પછી તેમાથી બીજા કાઠી નાખી, તેજ પાણીમા નાખી ખુબ ઉકળો કરવો જ્યારે આસરે ૨૨-૧૫ રતન પાણી બાકી રહે ત્યારે સુમા પરથી ઉતારી સઘને ટંકુ પાડી તેમાં ગોગ-એક વા મે વાં જુઓ હોય તે વધારે સાફ-નાખી, તે મિશ્ર મધ ત્રાવ ત્યા સુધી મિશ્રણ દના રા કરવુ પછી એક કાઈ માટનુ વા ચીનાઈ બરણી બધ તેમા ઉપતો ઉમળો માળીને બગી તેમા બાકીની બધી દલાઓ ની બુકો કરીને નાખી અને માનુ કે બરણી બધ કરી, ઉપર કપડા કાઢી તે પર માગી ચોટાડવી અને માનવા કે બરણીને ૧ માસ સુધો તડકે ગળી મુકવી જો જગ્યાની સગવડ હોય તો માથુસપર બેડો ખાડો ખોદી અને તેમા ઉપલી માટલી કે બરણી-માગી લગાડેલી-મુકી ઉપરથી માગી નાખી ખાડો બધ કરી દેવો એક માસ બાદ વાસણુ બદલ કાઢી, દ્રાક્ષાસવ માગીને બાળીઓમા બરી લેવો

માત્રા એકથી મે ચમચ મેળા માણસ માટે

એથી ઉર અન રોગ, દાન રોગ આસ

[૩૮૬]

કાના રોગો દુર થઈ, લોહીશુદ્ધ થાન છે રાને નેત્રાથી નીકા પણ સારી આવે છે

દ્રાક્ષ ૪૦૦ તોલા, પાણી ૮૦૮૨ તોના, મધ ૨૦૦ તોલા, ખડીસાકર ૧૦૦ તોલા ધાવડીના કુન ૬૦ તોલા, કકેન ૪ તોલા લવેમ ૪ તોલા જ્વાલમુખ ૪ તોના મરી ૪ તોના તજ ૪ તોલા, એલચી ૪ તોલા, તમાલપત્ર ૪ તોના, નાગફેસર ૪ તોના, ચવકાચિન ૪ તોલા, પીપરીમુગ ૫ તોના, પિત્તાપટ્ટો ૪ તોલા

મધમ દ્રાક્ષને પાણીમા નાખી, અદિ સગી ઉકળો કે જે લાગ જોટનુજ પાણી બાકી રહે પછી ચુના પરથી ઉતારો લઇ, ટંકુ પડે ત્યારે તેમા મધ અને બાકીની બધી દલાઓની બારીક ભૂકી નાખી ધીના રીંદા વાસણુમા કપુર અને સુખડનો ધ્રુપ દઇ, તેમા આ મેળવણી નાખી વાસણુ બધ કરી મે દિવસ લગી દિવસે નાકે અને રાત્રે સળખમમા રાખી મુકો છેવટે તેને માળી લઇ, વાપરો

૩ દ્રાક્ષાઈ-મધુ

અંશુનો ૨૨ ૨૦ રતન, મધ ૪ રતન, કતછરાગા વાસણુમા નાખી ચુને ચંદારી શરત જનવી નો

WONDERFUL CURE

WONDERFUL CURE

ઉપસીરાજ તેલ: આતરુ વધી જના અડ વધી જવ, માંને સધિરા તથા વાની અનુભવસિધ દના કીમત રૂપિયો એક. મરીન બીમાર બીઓ મટે દમેય માટે ગર્ભનિરોધક તથા મધ માસિક ફરી ચવાની દવા કીમત રૂપિયા ૧-૪-૦.

એન. કે., પ્રસિધ્ધ તાલીજ,

૧૫૦, માનિકતલા રોડ. બલકત્તા.

જાણકારોને જાણવું જોઈએ કે આ ઉપચાર લોકોને બહુ મુશ્કેલી આપે છે

બ્રાહ્મી તેલ

વાળ-નેલમાં બ્રાહ્મી તેલોનું ધ્યાન કાઢ
મનુષ્યકારથી છુપુ નથી પોતાના વિશિષ્ટ
ગુણોને અંગે એ તેને પોતાનું આત્મ સ્થાન
નક્કી કરી લીધું છે અને દર્શાવત એ છે કે,
એના શરફીનો એ તેલ સિવા ખીજ કાંઈ
તેનો નાપરતાજ નથી

આ રહ્યા એના એ પ્રયોગો —

૧

બ્રહ્મી ૨૦ તોલા, દાતીયુગ ૨૫ તોલા,
નસોતર ૨૫ તોલા, ગરમાળો ૫ તોલા,
આમળા ૨૦ તોલા, મગી ૧ તોનો, વાવડીય
૨૫ તોલા

એ બધાની મારીક ભૂકી બનાવી ૧૦૩
રતલ પાણીમાં નાખી ઉકાળો કરવો જ્યારે
ચતુર્થા પાણી બાકી નહે ત્યારે ઉતારી ગાળી
લઈ, તેમાં તનતુ તેન ૫ રતલ નાખી, કપડ
કરેલા મોટા (૩૦ રતન પાણી માપ તેવા
મોટા) વાસણમાં નાખી, ધીમી આગે ઉકાળો
ઉકાળતી વેળા તેમાં કપુર કાચલી ૨૫ તોલા,
કચુરો ૨૫ તોલા, ચંદન સફેદ ૨૫ તોલા,
ધઉંલ ૨૫ તોલા અને યાગે ૫ તોલા લઈ
તેની ચટણી જેની તૈયાર કરી, તે ઉપર
મિશ્રણમાં નાખી દેરી બધું પાણી ૫ગી નવ
ત્યારે ઉતારી ઠંડુ પડે ત્યારે ગાળી તેડુ

આ તેનના ઉપયોગથી માથાની ગરમી,
અપંગમાર, ઉંઘાદ જનતણતી નિર્જળતા,
માથાનું દર્દ, વાળ ખરી પડવા, ખોડા ધવો
કાપાદિ દોષ દૂર થઈ વાળ વધે છે અને ભુદ્ધિને
પણ વિકાસ થાય છે

મેદી ૪ તોનો, એલચી ૧ તોનો, વાળો
૪ તોલા, મુખડ ૫ તોલા, કચુરો ૫ તોલા,
કપુર ૧ તોનો, આમળા ૫ તોલા મૌષ ૫
તોલા, બ્રાહ્મી ૪ તોલા, ધઉંલ ૪ તોલા,
ગુવાજ-૫ દડીઓ ૧૦ તોલા, પાણી ૮૦ તોલા.

ઝીંક ક્લોરાઈડ

[Zinc Chloride]

જસત (Granulated), ૧૬ ઓઝ,
નમકનો તેજાળ ૪૪ ફ્લુઇડ ઓઝ, કામેનિટ
ઓફ ઝીંક ૩ ઓઝ, અર્ક-પાણી ૧ પાઇન્ટ,
મેડ્યુશન ઓફ ક્યોરાઇન બેઇટા પ્રમાણમાં

પ્રથમ ચીનીના વાસણમાં જસત નાખી,
તેજાળ અને પાણી ભુદ્ધ મેગની લઈ, તેમાં થોડું
થોડું કરી મેગ્નેશિયમ પત્રી રેતીની ગરમીએ
તેને ત્યાં સુધી ગરમ કરો કે એસ નીકળવો
બધ થઈ જાય ૫ગી અર્ધા કલાક સુધી
ઉકાળી, ઉડી જતા પાણીને બદલે બીજું
પાણી ઉમેરી, ઠંડી રેતી પર ૨૪ કલાક સુધી
તે વાસણને રહેવા દઈ, વારંવાર દનાવતા
રહેા પછી મિશ્રણને શ્રીટર કરી, ગેલનની
બટલીમાં ભરી, એટલું સોડ્યુમ ઓફ ક્લો
રાઇન મગ્નેશિયમ ૩ બધું મિશ્રણ ક્યોરાઇનની
કાષ્ઠી વાસ ધરાવતુ થઈ જાય પછી થોડું
થોડું કરી કામેનિટ ઓફ ઝીંક મેગની, દવાવો
કે જેથી ક્ષાઉન રગતો પદાર્થ તમિયે બેસે
જણાય પછી ગાળીને ચીનીના વાસણમાં
ભરી, ત્યાં સુધી ઉકાળો કે પાણી ઉડી જઈ,
બાકી રહેલા મિશ્રણને કાચી લાકડીના છેડા
પર લઈ, ઠંડુ પડતા તે સફેદ સર્ગીન પદાર્થ
જની રવય ૫ગી એને ઉનાગી લઈ, મોગ
બીજાઆમાં ભરી, સખ્ત પદાર્થ અને ત્યારે-
પણ સંપૂર્ણ ઠંડુ પડે તે અગાઉ-તેને કાઢી
લઈ રેટાપડે બાતલીમાં ભરી રાખો.

૨૨૨.૭ ગ્રામ્સ ૨૦૦ તોલા

બધી નમક ચીમેને બોખરી મરી,
પાણીમાં નાખી ૨૪ કલાક સુધી બીંજવા
દો પછી એને ચુરો ચલાવી, ઉગવા માટે
કે તેલ ઉમેરી, ત્યાં સુધી ઉમારો કે બધું
પાણી જગો થા ઉડી જઈ, માત્ર તેજાળ
બાકી રહે ૫ગી ઠંડુ પાડીને ગાળી લો

૫સદ દોષ તે એમાં મનપર્મદ તૈયાર
સુખેથી તેમજ રંગ પણ મેગની સમયે

લીંડી પીપરનું વાવેતર

‘ દક્ષિણી લીંડી પીપરનું વાવેતર મુખ્યત્વે કરીને ગુજરાતમાં સુરત જિલ્લાના દક્ષિણ ભાગમાં, જલ્લાતપુર તાલુકાના અમલસાડ ગામની આસપાસના બાગાયતી ગામોમાં થાય છે આ ગામોની ઝમીન મુખ્યત્વે ગોરાડું અને બાહા બાગાયત પ્રકારની છે અને સરેરાસ વર્ષાદ ૧૦ ઇંચ સુધી થાય છે આ તરફની પીપર લખાઈમાં તેમજ જલ્લાતપુરમાં મનગાર તરફની પીપર કરતાં એછી હોય છે, પણ તીખા સમા મલબારની પીપર કરતાં વધારે હોય છે

ઝમીન પીપરનું જ્યાં વાવેતર કરવું હોય ત્યાં ઝમીન ધણીજ ઉમદા પ્રકારની હોવી જોઈએ આ ઝમીન મુખ્યત્વે કરીને ગોરાડું અથવા તો બાહા બાગાયત પ્રકારની હોવી જોઈએ જે જેથી પાણીનું નીતારણ સારું થઈ શકે પીપરના વાવેતરને બહુ પાણીની જરૂર હોતી નથી આ કારણે લઈને ઝમીનમાં સિનાસ રહેતી જોઈએ તેમજ ઝમીન ઉનાળામાં ફાગી જતી જોઈએ નહિ નહિતર ગરમીની અસર તેના મુગે પર થવાથી વેના મરી જાય છે અને પગીના ચોમાસામાં જોઈએ તેટલા પ્રમાણમાં ઉગતા નથી વળી પાણીના સારી રીતે નિકાન માટે ઝમીન કંઈક અંશે ઢોળાવવાળી બનાવવી પડે છે પીપરના વેના અતિશય લાંબ સહન કરી શકતા નથી એટલે તેનું રોપણ છાંવડામાં કરવું જોઈએ આને માટે આનાનો છાંવડો વધારે અનુકૂળ આવે છે એટલે આનું વાવેતર આનાના ઝાડ નીચે કરવામાં આવે છે વળી ઝમીન સારી રીતે એ કાળી હોવી જોઈએ કે જેથી રોપણ પછી ઘાસ કચર વધારે ઉગે નહિ અને પીપરનાં વેવાને નુકસાન થાય નહિ

વરસાદ અને આબોહી હવા દક્ષિણ સુરત જિલ્લાના જલ્લાતપુરના ચોકોને બાગાયતી

બાગ દર્શાવે નવદીકમાં તેમજ તેની પૂર્વ બાજુએ જંગલ તેમ પર્વતો પાસે હોવાથી વર્ષાદ સારો થાય છે, તેમજ દવામાં ઘણે ભાગે મિનાશ રહે છે અને લઈને ઝમીનમાં પછુ સારી રીતે બીનાશ રહે છે વળી ઝમીન હિતમ બાગાયત પ્રકારની હોઈ, પાણીનું નીતારણ ધણું સારું થાય છે અને ઝમીનમાં ઉનાળામાં બહુ ચીરાડા પડતા નથી આ કારણે લઈને પીપરના મુગીઓને જરૂર પુરતી ઠંડક સિઆળા ઉનાળામાં આવે છે જ્યાં જ્યાં ઉપર દશવિતી અનુકૂળતા હોય ત્યાં પીપરનું વાવેતર થઈ શકે છે

ઝમીન તૈયાર કરવી પીપરનું રોપણ તેના વેનામાંથી થાય છે જેની રીત સરળ આના વેવાનું વાવેતર કરવાનું હોય છે, તેજ પ્રમાણે આનું વાવેતર થાય છે જે ઝમીનમાં પીપરનું વાવેતર કરવાનું હોય તેને ઉનાળામાં સારી રીતે ખેડી જોઈએ અગર ને બે-વાનું ન બને તો સારી ઉડી ગોડી (ખોદી) નાખવી આમ કરવાથી જે કંઈ ઘસાચર હશે, તે મરી જશે અને ઝમીન ચોખ્ખી થશે ત્યાર બાદ મોટા ઢેકા હોય તો તેને બાગી નાખવા અને પછીથી તેમાં સારી રીતે કાઢેલું ખાતર નાખી, સારી રીતે ભેગવી નાખવું અને વર્ષા ઋતુની અગાઉ ૧૨ ૫૦ સાળા તથા ૪ ૫૦ પહેળા ક્યારા બનાવી, રોપના માટે તૈયાર રાખવા ક્યારા બનાવતા પહેલાં ઝમીનને ઢેગાવ પુરતો બનાવવો કે જેથી વર્ષા ના પાણીના સારી રીતે નિકાન થઈ શકે ત્યાર બાદ છુપાઈ માસમાં સારા નિરાગી વેલાના કંઈક સમયગાળા પછીથી ચાર ગાંઠ (આખાવાગા) લઈને રોપના વેનાના અનંદે ઉંચાં રાખવા કે જેથી વેના કાઢવાય નહીં રોપવાનો સાધી સારો વખત સાંજના પીપો વરસાદ પડે

હોય તે વખતે હોય છે અને ત્યાં સુધી ઝમીન અવના જવાથી ચુદાઈ સમય થી નેહએ નહિ, પિકર વેવા સારા ઉગશે નહિ” અને મખત ઝમીનને લઈને નના મુગ નહિ નાખતા કાલવાઈ જશે અને વેના મરી જશે વેનાની બે દાર વચ્ચે ઓળામા ઓછુ એક ડુનુ અતર ગખતુ ને રાખ્યા બાદ વર્ષ ન થાય અને ઝમીનમા સારી બીનાશ ન હોય તો પાણી આપતુ આ રીતે રાપેના વેના એક માસમા મુગ નાખી વધરા માડશે વેના નગાડવાની બીજી રતુ સપ્ટેમ્બર (શ્રાવણ) માસ છે આ વ સે નરસાદ ઓછો પડે છે આ ડુનુમા પશુ લખ્યા પ્રમ થો વાવેતર થઈ સકે છે પશુ આ જન્ને રાપવાની રતુમા જુનાઈ માસ વધ રે સારો છે રાખ્યા પછી ને કંઈ ઘાસ કચર હોય તો તે સાફ કરતુ નેહએ જુનાઈ માસમા રાપેના વેનાને ઓગસ્ટ સપ્ટેમ્બરમા ડૂન આવે છે અને નવેન્બર માસમા પીપરના ફળો પાકી તોડારો માટે તેનાર થાય છે

પીપરનો પાક જે જે પીપર તોડના જેવી થએલી હોય તેનો રંગ કાગાશ પડેનો હોય છે વળી આવડા ફળો તેના મંટા (રોટક) સાથે ચુદાવા નેહએ ને કાલા સાથે તેડવામા ન આવે તો લીના ફળો મુકાના પહેલા કોલી જવા સભર છે પીપરના બધા ફળો એક સાથે તૈયાર થના નથી, તેથી પીપરનો પાક પુરો ઉતારતા ત્રણ વખત રીણરી પડે છે કાચી પીપર રીણરી નેહએ નહિ કારણ કે અરીપકર હોવાની તીબાશમા કમી હોય છે તેમજ સુકરતા બહુજ સુમ્મજજઈ, તોલમા ઓછી ઉતરે છે પીપરનો પહેલા વરો (રાપો તે વરસે) પાક બહુજ જુજ આવે છે બીજા વર્ષથી પાક સારો આવે છે અને ત્રીજા વરસે મળજીપુર્વક વેનાની માવજત કરવામા આવે તો બીજા વર્ષથી એક એકરે લગગજ બગાળી

૧૫ મણુ લીલા ફળો મળે છે વધારેમા વધારે ઉત્પ ન એક એકરે બગાળી ૩૦ મણુ સુધી થઈ સકે છે, પશુ આ પાક લેવાને બહુ કાળજીપુર્વક સમાજ રાખવી પડે છે જ્યાં જ્યાં વેવા મરી ગયા હોય ત્યાં ત્યાં નવા વેવા ચોમાસાની શરઆતમા રાપી દેવા નેહએ ચોમાસુ ગયા બદ પીપરના વેનાને તાપ ન લાગે તેને માટે તેને મુકા ઘાસ કચરાથી અગર તો ગેરડીના એક વર્ષના જુના પાદડાથી ઢાકી નેહએ અને શિયાળાની શરૂઆતની રતુમા એક પાણી આપતુ નેહએ ત્યાર બાદ ઉનાળાની રતુ સુધી કંઈ સલાજ લેવામા આવતી નથી ઉનાળામા મે માસની શરઆતમા એક પાણી આગવામા આવે છે અને ને જુન માસની અધવચમા વરસાદ ન આવે તો બીજુ એક પાણી આપતુ પડે છે

ને દર વરે પીપરના વેવાને સાફ કોહેતુ” ખાતર તથા માની સગ બાગે લઈને પુરવામા આવે અને ચોમાસામા બેગ એક એકરે બગાળી મણુ ૫ થી ૭ આપવામા આવે તો પાક બહુ સારો થાય છે

લીલી પીપરને મુકવવાની રીત :
લીના ફળો મુગી લીલા બાદ તેને આજા તડકામા સાદરી પર મુકવવામા આવે છે અને સાય મળે ધરમા લઈ પાછા સાદરી પર છુટાં આજા પાયરવામા આવે છે મીચે દિવસે પાછા મુર્વના તાપમા મુકવવામા આવે છે અને સધ્વાકાળે પાછા ધરમા લઈ જઈ આજા પાયરવામા આવે છે આ રીતે ને તાપ સારો હોય તો પીપરને ત્રણથી ચાર દિવસ મુકવરી પડે છે અને આ અરસામા પીપર મુકી થઈ જાય છે સારી રીતે મુકાવેની પીપર એક મણુમાંથી સાત ગેર થાય છે

પીપરનો ઉપયોગ : મુખે પીપરનો ઉપયોગ ઔષધમા થાય છે બીલી પીપરને મીઠાગા આપવાની રીત આ પ્રમાણે છે

નકાવંત હુનરો

હુનરો કેટલા બધા નકાવંત હોય છે ? તમેજ આજેજ પોતાને અવકુળ એવો એકાદ હુનર કંવા મડી પડો તે તમને સારી કમાણી કરી અપાશે

અને એ હુનરની શુભ માહિતી માટે તો કુમરની સેરાઓ તૈયારજ છે ને ? આજેજ નીચથી હુક ષઢીમાંથી તમારા મનપસંદ હુનરના અંગ્રેજી મનાવો ને :

સિમિન્દના રાઉન્ડ, નળીઆ અને ઈટા—
નકાકારક હુનરનો ખાસ સમિત લેખ
‘કુમર’નો અંક ૬૬ મો ડી ૪ આના
સિસવ—Sisav હોડનું વાવેતર તથા રેતાનો
ઉદ્યોગ અંક ૧૦૧મો ડી ૪ આના
સોલ કરનાની લાખ-કામગીરી મુઝ તથા
પારસવ અને રામીઆ પર લખાડવાની કાળી,
નોઝોતે, પીળા, જાડિન બહુ લવ, લીલી
સફેદ અને સુહરી રૂંદેરી રંગમેરંથી સાખના
૬૩ પ્રોગો અંક ૬૩મો ડી ૪ આના
સીવનાની સોલ-નવાવ અને ઉલોચ રિરે
અંક ૮૫મો ડી ૪ આના
મુઝા મેનાનો વેપાર-નકાવંત ઓ રસિક
ધર્મો આપી રૂપરેખા અંક ૧૧૨મો ડી ૪ આના

મુખ્ય-વાવેતર અને ધણી સખધી (સુખડના
તેલની ખાતવટ સહિત) અંક ૪૮મો ડી ૩ આના
મુઝા ધીલન તેવો-ગ્રથાલ ચ મેલી, ચ પા,
વ વ સોગ પ્રકાના સુધીલર તેવો
નવાવવા રાંધે અંક ૩૮મો ડી ૩ આના
મુજની-ર-વળાગની પરચવી વિખ્યાત
કારીયરી અંક ૪૪મો ડી ૩ આના
મુન્હરી માછલીઓ-એનો ઉછેર-ધર્મો
અંક ૬૮મો ડી ૪ આના

[ભુઓ પાનુ ૩૯૧]

મીનાઈ દાકલુચાગી બરણીમા એક થર પીપરનો અને બીજો થર મીઠાનો એ રીતે ઉપરા ઉપરો થર બરણીમાં બરવડમાં આવે છે આ રીતે બરણી બરીને પીપરને અથવા દેવામાં આવે છે એક મણ પીપરમાં લગભગ પાંચથી સાત શેર મીઠું નાખવામાં આવે છે દરરોજ બરણીને સારી રીતે દવારવી બેઠેજે આ રીતે પીપર અથવા દીઆમાં અથાઇ તેવાર થવ
“છે આ પીપરને સુકારીને રાખરી હોય તો રાખી સકાય છે અને આનો ઉપયોગ પણ બોયધ તરીકે કરવામાં આવે છે

પીપરના મુગ (કુમર) ને ઝાડા હોય તો તેને સુખવાથી પીપરીમુગ અથર ગોડાડા અને છે પીપરની ઉત્પત્તિ બગાળ નેપાળ આસામ મલનાર તરફ વધારે થાય છે જ્યારે મુજરાતમાં ફેનન સુરત ઝિંદનાના દક્ષિણ વિભાગમાંજ થાય છે અને તેનું વાવેતર પણ પ્રમાણમાં ઘણું થોડું છે

રોગ : પીપરનું વાવેતર લગભગ રોમથી મુકત છે એમ માનવામાં આવતું હતું પરંતુ એ વંદીથી પીપરના વેવાને તેના મુખમાં બારીક છવાત લાગે છે અને તેથી તેના મુગ વ્યાગગતા ભાગે ઉપસી, ગાઠ નેવા થાય છે આ રોગને અમેઝીમાં રૂ નોટની મેટાક કહેવામાં આવે છે આ જગ્યા આપણી નરી આંખે બોધ સકાવે મુશિય હોય છે એક માત્ર ૬૦૦થી ૧૨૦૦ ઈંચ મુકારો સકિનયાળી હોય છે અને આ રીતે ચાર વખત ઈંડા મુકી સફે છે ઈંડામાંથી પાછી પ્રુખ્ત ઉમર થયરને માટે આ જીવાનો ફક્ત એકથી સવા માસ લાગે છે એ મોશટ જમીનમાં ૧૨ થી ૧૬ ઇંચ ઉગાઈ સુધી પુખ્ત થાકમ પડે છે, પણ ઈંડા ઈંડા વખતે આથી પણ વધારે નીચાણમાં થાકમ પડે છે

આ જીવાત પોતાનો જીવન નિર્વાહ લગભગ ૮૦૦ જાતની જુની જુની વનરખનિનો ઉપર

કરે છે. આ જાતનો અમુક જાનની વનસ્પતિ વધારે અનુકૂળ છે તેવું માલમ પડતું નથી, પણ તે કાંઈ પણ ઉપર દશવિની ૮૦૦ ઓતની વનસ્પતિઓ પર એક પરથી બીજા પર પોતાનો નિર્વાદ ચલાવે છે.

આ જાતમાંથી બચાવ કરવાને માટે નીચે દર્શાવેલી કાંઈ પણ અનુકૂળ રીત આજમાવવી:

(૧) જે જે છોડને આ જાતની અસર થઈ હોય તેને સંભાળપૂર્વક ઉમેરી જાળી નાખવા.

(૨) જે જમીનમાં આ જાતનો ઉપદ્રવ થયો હોય તેમાં ઓછામાં ઓછા બેથી ત્રણ વર્ષ લગી પીપરનું તુલ કરવું નહિ. પણ તો બની સકે તેમ હોય તો આ જમીનમાં આ વર્ષોમાં જુવાર, ધઉ, બોપસોંગ, વટાણા અથવા તે સમુદાય તુલ કરવું.

(૩) જ્યાં સુધી શક્ય હોય ત્યાં સુધી ડાણનું કે ઉકરડાનું ખાતર વાપરવું નહિ કારણ કે આ ખાતર જેટલું કાઢેલું (સહેલું) જોઈએ, તેટલું દેવું નથી. આને બદલે રસાયણિક ખાતરનો ઉપયોગ કરવો.

(૪) જે જમીનમાં આ રોગ લાગ્યું હોય તે જમીનને રોગ મુક્ત કરવા માટે રસાયણિક દવાનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ અને આ દવાઓ પૈકી-

(અ) ૧૦૦ ગ્રેલન પાણીમાં એક ગેલન પ્રવાહી ફોર્મલિનહાઇડ્રેટ મિશ્રણ કરી વાપરવું. આ દવા ૧૦ થી ૧૬ ચોરસ વાર જમીન માટે પુત્તી છે.

(ક) બે ભાગ સલ્ફેટ ઓફ પોટેશ, ૩૫ ભાગ સલ્ફેટ ઓફ એમોનિયા અને ચાર ભાગ સુપર ફોસ્ફેટ મિશ્રણવાળું ખાતર વાપરવાથી પાક પછે સારો અને નિર્દોષ થાય છે. એક એકરે આ મિશ્રણવાળું ખાતર ત્રણથી ચાર ટંક જેટલું વાપરવું જોઈએ.

[પાના ૩૬૦ થી આગળ]

સુપરફોસ્ફેટ-ફાસ્ફાનું વાવેતર અને તેનો અર્થ. અંક ૧૦૬મો.

સુંઢીઆ જુવાર-વાવેતર વિશે અંક ૫૨મો.

સેન્ટની બનાવટ-ખાત જાનના સાદા અને મિથ્ર, ખસ અને બનાવટી, દલકો અને લાતી પકિતના સેન્ટ બનાવવા. ૧૦૦ નુસ્ખાઓ.

અંક ૩૬, ૬૭ અને ૮૩મો. કી. ૧૧ આના સેન્ટનિત-બનાવટ વિશે. અંક ૧૧૧ મો.

કી. ૪ આના સેન્ટોજન-બનાવટ વિશે. અંક ૭૬મો.

કી. ૪ આના સેફ્ટી પીન-બનાવટ અને ઉલોચ વિશે. અંક ૫૬મો.

કી. ૩ આના સેલ્યુલોઝ-બનાવટની વિગત. અંક ૭૭મો.

કી. ૪ આના સોરિયમ સિલિકેટ-બનાવટ વિશે. અંક ૬૨મો.

કી. ૪ આના સોનાના વરક-કેમ બનાવવા? અંક ૪૩મો.

કી. ૩ આના સોપારી-પ્રકાર પ્રકારની સોપારીની સેપળી. તેની પકવણી, કાપવાના સંચા અને વેપાર વિશે અંક ૮૪ અને ૬૩મો. કી. ૮ આના સોયા બીન્સ-વાવેતર અને ઉપયોગિતા વિશે. અંક ૭૧મો.

કી. ૪ આના સોંકર્ષ-બનાવટ-ચિદરા પર લગાડવાના પાંચ ડર, લોડન, કોલ્ડ કીમ, જેલી કીમ, વેનીશિંગ કીમ, રાચર્સ કીમ અને ગ્રેસ કીમ વ. બનાવવાના પ્રમાણનું ૭૩ નુસ્ખાઓ. અંક ૧૧૪ અને ૧૧૫મો.

કી. ૮ આના દલવાઓ-પ્રકાર પ્રકારના લેદરનાદાર દલવાઓ બનાવવા. અંક ૫૪મો.

કી. ૩ આના દસ્તાફર-વેના પુંછાએ અને નછી મિદનને દસ્તાફરના સંમદ-વેપાર દ્વારા ધન મેળવો. અંક ૧૦૪મો.

કી. ૪ આના [હજી જુઓ પાના ૩૬૨ પર]

(બ) કાર્મોલિક એસિડ પણ વાપરી સકાય.

[પાના ૩૯૧ થી આગળ]

છે, અને માટે ૩૦ ઔસ બજાર કાર્મોલિક એસિડમાં ૨૦ ગણું પાણી ઉમેરવું અને ત્યાર પછી આ મિશ્રણને ૧૫ થનડુ જમીન ઉપર છાટી, જમીનને ઉપર તળાવે કરી ચારી રીતે જમીનમાં ભેગવી દેવું.

આજ રીતે એક અઠવાડીયા અગર પખવાડીયા પછી પાણી દવાનો ઉપયોગ કરવો આ રીતે જ જમીનમાં દવા વાપરી હોય તે જમીનમાં દવા નાખ્યા પછી જ અઠવાડીયા સુધી કાંઈ પણ પાક કરવો નહિ.

(ક) એક થન ધીરે જમીનમાં ૬૦ થી ૧૦૦ ગ્રામ કાર્બન બાયસલ્ફાઇડ વાપરવાળી પણ ધણો સારો લાભ મળે છે.

(દ) એક એકરે ૭૫૦ થી ૧૨૦૦ પૌંડ કેલ્સીઅમ સાઇનામાઇડ નાખી દવાનો ઉપયોગ કરવાથી પણ જમીન રોગ મુક્ત થઈ શકે છે આ દવાથી જમીનમાંની ધણી ઉપદ્રવ કરતી જીવાત મરી જાય છે અને તુલ લગભગ ૯૬ થી ૯૯ ટકા નિરોગી રહે છે.

આ દવાઓ સિવાય ગરમ પાણીના પણ રોગના જીવોમાં મારવા માટે ઉપયોગ થાય છે. ૭ થનન પાણી ગરમ પાણી એક થન ૬૮ જમીનમાં રેડવું આથી રોગના જીવોમાં મરી જશે. આનાથી તુલન મુકસાન થતું નથી ગરમ પાણીની ગરમી ૧૧૬° એક થી ૧૨૨° એક હોવી જોઈએ આ ગરમ પાણીમાં ૧૦ થી ૩૦ મિનિટ સુધી તુલન મુગીયા અને કેદ રહેવા જોઈએ.

જ્યા જ્યા પીપરના તુલને ઉપરના રોગથી મુકસાન થતું હોય ત્યા ત્યા ઉપરનો જે કે જ અનુકૂળ આવતો ઉપચાર કરીને તે બચાવવું.

“અનુભવી”

‘મિત્રીવસી’ માયી

ઉપરનાની દળાવરને સુકવવી અંક ૪૦મે. કી ૩ આના

હાડકાનું ખાતર-કેમ તેવાર થાય છે અંક ૮૭મે. કી ૪ આના

હાથ વણાનું કાપડ-એના ધધા રીતે અંક ૯૬મે. અને ૧૦૬મે. કી ૮ આના

હાથીદાંત-હાથીઓ પકારાતી રીત તથા નકવી હાથીદાંત બનાવવા વિશે અંક ૪૫ ૪૯, ૫૯ અને ૭૫મે. કી ૧૪ આના

હીઆ-ગીનાઇ રેવા-ધાસ વિશે અંક ૧૦૯મે. કી ૪ આના

હીરા-મનાનગી હીરા બનાવવાના ઝોમે તથા દિન્દી હીરાની ખાણો વિશે અંક ૫૬ અને ૮૧મે. કી ૭ આના

હોઝિયરી-ગંજીરાક મોભા વ વની બનાવટ અને કારખાના માટે સરળ સચિત માર્ગ દર્શન ચલકીલોગ માટેય હિરોગી અંક ૪૦, ૬૫ અને ૯૨મે. કી ૧૧ આના

અગર-ધધા રીતે અંક ૪૯મે. કી ૩ આના અગરખત્તી-ખનાવવી અંક ૬૭ અને ૯૪મે. કી ૮ આના

અસરો-ગુલાબ, કેન્ડા, ચપા, ચમેલી, દિના વના ૨૧ પ્રકારના અતરો બનાવવા અંક ૧૭ ૭૮ અને ૧૦૪મે. કી ૧૨ આના

અનનસ-વરવેતર વિશે અંક ૩૮ અને ૮૫મે. કી ૭ આના

અને વાદ રહે કે આ તો એક દુકીજ વાદી છે આવા ૩૦૦ જેટલા ખાસ હુનરી પી ખાદિલી કુમરયાથી મળી શકે છે ૨૮ પાનાનું સચિપત્ર મુક્ત મગાવો.

જોઈતા અંકોની ઓર્ડર આજેજ મોકલી દેજો રખે, તમને જોઈતા અંકો ખાતમ થઈ જાય અને તમને પતાવું પડે ઓર્ડર સાથે દયાલની ટિકિટો વામની ઓર્ડરથી પૈસા મોકલતા અંકોનું દપાવ ખર્ચ દિદમા મળ્યાક થશે લખો -કુમર આફ્રિસ, સોદાગરવાડા, સુરેતા.

અરૂચિનો ઇલાજ

હરે ૧૦૦ ગ્રેન, આંખમાં ૧૦૦ ગ્રેન,
પીપર ૧૦૦ ગ્રેન, સોંધાલુચુ ૧૦૦ ગ્રેન.
બધાને મેળવી, ૧૦ પડીકા બનાવો
માથા. દિવસમાં બે પડીકા, પાણી સાથે

આંટણુની દવા

લાનોલિન ૪ તોલા, પેટ્રોલિયમ જેલી
૨ તોલા, સેલિસિલિક એસિડ ૧૩ તોલા
બધાને મેળવી, એકછવ કરો.

આ મલમ આંટણુ પર લગાડવાથી, તે
મટે છે.

મંડા તાઝા રાખવા

મરઘીના છડાને લાંબા સમય સુધી તાઝા
રાખવા માટે તેને લિકવિડ પેરેશીનમાં બેળી
રાખવા જોઈએ એથી તે લાગા કાળ લગી
જુગડશે નહિ

અલખત, એ પ્રયોગ માટે જે મંડા પસંદ
કરાય તે જેમબને તેમ તાઝાજ લેવાયા જોઈએ.

એલ્યુમિનિયમની ચીઝો સાફ કરવી

ટંકણુનાર ૩૦ ગ્રેન, એકવા એમોનિયા
ચોડાંક ટીપાં, પાણી ૧ ગેલન
બધાને એકત્ર કરી, વાપરો.

ખાખરાના મુળનો અર્ક

ખાખરાના અસાધારણ ગુણો જાણકારોએ
છુપા નથી. આખમાં એના મુળના અર્કના
સવારે અને રાત્રે બે વખત ટીપાં પડવાથી
અથવા સળી વડે આંજવાથી આંખ, ખીજ,
પડળ, ટુકું, ઝારી, મોતીયો, જામરવા, લાક્ષણ,
સ્તંભિળાપાડું, તપોડોવાં, દુખતી આંખો, વેલ,
પાણી અરવું, વગેરે તમામ દર્દો ચોક્કસ મટે

છે. આંખનું તેજ વધી ચરમા ઉતરે છે. સારી
આંખમાં તાખવાથી આંખનું તેજ વધે છે

અને બીજો મહાન ગુણ એ છે કે નાગર-
વેવના ઢોરા પાનમાં ચાર પાંચ ટીપાં દિવસમાં
બે વખત ૬ મ્થા પછી ખાવાથી ભુખ વધી,
મૂર્છા શક્તિ પ્રાપ્ત થઈ, વિષ વધે છે તથા
સુધરે છે, અને વિચ્છાદ્ય થનો અટકે છે.

૧૫-૨૦ દિવસ સેરવાથી નખુંસકપણું મટે છે
તેમજ સ્ત્રીઓને ક્રોધ પણ માતના પ્રદરમાં
ફાટો કરે છે.

અર્ક બનાવવાની વિધિ આ પ્રમાણે છે -

ખાખરાના મૂળ પથી ૬ ગેર જોદી
લાવી, તેના ૪ કે ૫ આંગળ લાંબા તથા ૧૫
થી ૨ આંગળ જડા કટકા કરો. પછી રીટું
હાંધું કે માટણું લઈ, ઘોઘને તેમાં મૂળીવાના
અડધા કટકા લઈ પછી તેના ઉપર માટીનો
અથવા એક બાજુએ કલમવાળો ખાલી
વાટકો જોડો મૂકી તેની ચોતરફ ખાલીના
કટકા એવી રીતે ગોઠવો કે જેથી વાટકો
દબા પડે નહિ. પછી તે માટલાના મોઢા
ઉપર માટીનું, કાસાનું કે પિત્તળનું સ્વચ્છ
ગોડું તાંસણું જીવું મૂકી તેને માટલાના કાંઠા
સાથે ઘડેના લોટથી વા કપડાંમિટથી બરાબર
સીડી લો પછી ઉપવા તાંસણામાં થંડું
પાણી ભરીને તે માટણુ જીવું ચઢાવી, નીચે
બે થડી ધીમે અગ્નિ અને પછી પાંચ થડી
સાવારણુ અગ્નિ કરવો. બચ્ચે વચ્ચે તાંસ-
ણનું પાણી વધુ ગરમ થાય ત્યારે વાડકીથી
કાઢી, હંડુ પાણી ભરતાં રહેવું. આથી ૩૦
થી ૪૦ નોલા અર્ક વાડકામાં ભેગો થશે.
માટણું હંડુ પડ્યા પછી એ અર્ક ગીઝ
સ્વચ્છ કોટરામાં જડા ચોદમ સ્વચ્છ કપ-
ડામાંથી ગળીને સાફ ચીટામાં ભરી રાખવો.
વાપરવા માટે મોટા રીંછામાંથી સીંધો નહિ
બાપરનાં ચોડા દિવસ જોગો નાની ગીઝમાં

“કુમર” અંક ૧૧૮ માં

ભરી રાખી, તેમાંથી વાપરવો મુગીયા ધોવા નહિ, તેમજ માટલીમાં સહેજે પાણી નાખવું નહિ. બકડા, જનતા લગો તાજા મુગીયા હોય ત્યારેજ કાઢવો અને અંદર મુગીયા સદજ દરે એ તે અવગુણ નહિ પણ ગુણ સમજવો

ખાટા ઓઝારનો છલાજ

મુનાત્ર પાણી ડિંવા લાઇય વેટર ૧ તોનો, સાદુ પાણી ૧૦૦ તોલા
બેઉને મેળવી, ૧૨ કનાક બગી રહેવા દો
માત્રાઃ મુરત વેગા ૨૨ તોલા ૧૫મા
૨૨ તોલા ઉપલી મેળવણી રેડી પો જની

ખીસનો છલાજ

મોદા ૫૨ થતા ખીસ માટે આ લોચન વપરાય છે -

દંકણુખાર ૩૦ તોલા, પોટાસિયમ ક્લોરેટ ૧૨૦ તોલા અવકોહક ૩૦ તોલા, ગુલામજી ૭૬૦ તોલા ગિનસરીન ૬૦ તોલા

ગાળા કમિનો છલાજ

લીંમ ૪ તોલા, કરીયાતલી બુધી ૧૦ તોલા
બેઉને મેળવી, ૧૪-૧૪ ગ્રેનની પડીડોઓ બનાવો

દરેક રાત્રે આંક પડીકી પાણી સાથે

છત્રી-વારનિશ

તર્પેન્સાઇન તેલ ૨ રતલ, કુરુમહાલિન ૨ રતલ, અગસીનું તેલ ૧૨ રતલ

મુરદારિયોને ખારીક વાગી, અગસીના તેલમાં નાખી, પકાવો. જ્યારે મેળવણી થઈ થઈ ગય ત્યારે તેને નીચે ઉતારી, તર્પેન્સાઇન મેળવી, ખુબ દતાવો. વારનિશ તૈયાર છે

જલ્મમે ધોવાનો સાધુ

કોરગીક સોડાનો દ્રવ ૨૩° Beનો ૪૦ ભાગ, કોપરેલ તેલ ૨૫ ભાગ, ટ્રીપોલી પાવડર ૫ ભાગ, લેડ બ્લાઇટ ૨૨ ભાગ, ફીપ ઓઇ ટારટર ૨૨ ભાગ, ૧૬કેડી ૨૨ ભાગ

નિયમસર રુણ બનાવી લો આ સાધુ જલ્મમે વ ધોવા માટે ખાસ ઉપયોગી છે

જનસેન ગોળીઓ

મુનો ૫ તોલા, કાથીઉડ તોલા, પિપરમિંટ ૧ તોનો, એલમીદાખા ૧ તોનો, જાવનિ ૨ તોનો, કેશર ૧ માથા, કેરડાનું અત્તર ૧૨ માથા, ગુલામજી અત્તર ૧૨ માથા, ખાડ ૪ તોનો

મુનાને ખપ પૂરતા ગાવના દુધમાં પલાળો, છાત્રી લઈ, પડી તેને સુકારી, ખાડ અને કાથા સાથે ખરલ કરો પડી બાકીની ઓઝો મેળવી, ન્હાની ગોળીઓ બનાવી, છાપકામાં સુકવી લો

નોંધ કેશરને પ્રથમ છુદા પાણીમાંથી મેળવી

આ ગોળીઓ સુખવાસ તરીકે વપરાય છે

થર્મેસિસ સાફ કરવી

થર્મેસિસ સાફ કરવા માટે નીચની રીત વ્યાજમાવવી

ઈડાના હોલટાં લઈ, તેને વાગી નાખી, થર્મેસિસ સરકાના થોડાક દીપા સાથે નાખી, ખુબ દલાવી, કાદી લઈ સાફ પાણી વડે થર્મેસિસ ધોઈ નાખવી એથી તે તદ્દન સાફ થઈ જશે.

રસીકટ પાવડર

આ જુદા નિષ્ક, જર્મન સિલ્વર વ ની વસ્તુઓ સાફ તથા તેને ચળકતી કરવા માટે ઉપયોગી છે:

પ્રિસિપિટેડ નોંક ૩૦ તોલા, ક્રિઝતમુર

૩૦ તોલા, બ્લૅકટ રોટન રોટન ૩૦ તોલા,
હાયડ્રોસલ્ફાઇટ ૨૨ તોલા
બધાને મેળવી, વાપરો

પાનના ડાઘ કાઢવા

પાનના ડાઘ કપડાં પરથી કાઢવા માટે
નીચેના પ્રયોગ આગ્રમવાપાત્ર છે -

ઠાઘવાળી જગ્યાને પાણી વડે ધોવા
પિતાજ લિથુની ચીરી લઇ, ખુબ ઘસી જવો.
થોડીક મિનિટોમાં ડાઘ નીકળી જશે

મસા માટે મસમ

કૃષ્ણમય ૧૦ ઓસ, ઝીંક ઓક્સાઇડ
૩૩ ઓસ, ટેનિક એસિડ ૪ ગ્રામ, પાવડર
હેમેમેલિસ ૪ ગ્રામ, એસિડ કાર્બોલિક ક્રિસ્ટલ
૮ ગ્રામ, પીણી મીઠું ૩ ઓસ, સોફ્ટ પેરેફીન
૫૭ ઓસ

બધાને ખરલમાં નાખી, એકજગ કરો
આ મસમ મસા (દ્રવ્ય) પર લગાડવાથી ફાયદો
થાય છે.

માલિશ તેલ

માલકાકણી ૬ તોન, દુધીનો ૬ તોલા
લસણ ૧ પોલી, તલતુ તેલ ૩ રતલ.

પહેલી ત્રણે ચીજોને તેલમાં નાખી, બાળી
લો. પછી તેન ગાળીને યાચીઓમાં ભરી લો

શરીરના કોઇ પણ બદારના ભાગ પર
દઈ થતું હોય તો ત્યાં આ તેલ માલિશ
કરવાથી દઈ મટી જશે

મોતી સાફ કરવા

સાચા મોતી વકત જતા મેલાચક્ર લાયક
છે. તેને ધોવા કંઠવા સાફ કરવા માટે આ
પદ્ધતિનો ઉપયોગી છે -

(૧) ચરીઠાના પાણીમાં મોતીને પલાળી
રાખવા

(૨) હાયડ્રોજન પરઓક્સાઇડમાં મોતીને
થોડીક વાર ગાળી સાફ કરવા , , ,

લોહી બંધ કરવું

શરીરના કોઇ ભાગ પર કાપ મુકવાથી
નોહી જતું હોય તો મોન્યુગન ઓફ પરક્લો-
નાઇડ ઓફ આયર્ન લગાડના, લોહી બંધ
થઇ જશે

શાહીના ડાઘ કાઢવા

ફર્ગ યા લાકડા વ પર શાહીના ડાઘ
પડ્યા હોય તો સદજ સગ્રમાં જે ચાર દીપાં
રેકનીકાઇડ રિપરિટ મેળવી, તે વડે ઘસીને
ધોઇ નાખવાથી નીકળી જાય છે

સળેખમનો છલાજ

ધરગત મીઠું ૩ ચાદ-ચમચી, કાકિયું
પાણી ૧ ગ્લાસ

પાણીમાં મીઠું પીગળાવી, એ મેળવણી
વડે કાળા કરો અને સાથેજ એ પાણી વડે
નાક પણ ધુઓ એથી સળેખમમાં ફાયદો થશે.

સ્થાઈ પોલિટિસ

આમડી પના દર્દોમાં, ગડ મુમડાને
પકવના વ માટે આ પોલિટિસ ધણી કારગર
નીડે છે

ચોખાને નિશારતો ૪ મ્હોટી ચમચી,
ઉકળતું પાણી ૧ પાઇન્ટ, ઠંડું પાણી સદજ.

પહેલા ઠંડા પાણીમાં ચોખાને નિશારતો
મેળવી, પછી તેમાં ઉકળતું પાણી રેડી પકવો.
જ્યારે તે ઘાડી લાહી જેમ બને ત્યારે ઉનારી
લઇ, ઠંડી પડવા આવે ત્યારે એક કપમાં પર
અર્ધો ઇચ જેટલો ઘર પાથરી, ઉપરથી બીનું
કપડું સુકી, દઈવાના ભાગ પર મુકો

રચાયેલા નેશના કારખાનાએ સાત વર્ષની મુદતમાં એટલી જગર તરફથી કરી કે તેમાં દોઢ લાકડે નવકરી નવકરી કરતા થયા એ દરેકને નેશ પોતાના નિયમ પ્રમાણે ખીજ કારખાનાઓથી ચઢીઆનો પગાર આપતો કપડાં આપનાવવામાં તેનું કારખાનું અમેરીકામાં આજે સર્વથી મેલું છે

તેના કારખાનામાં મેલું અને નવકર નવકર એ પ્રેમ લાવના ઉપન થઈ તેણે નેશને લાખો પૌંડ નફો કરી આપ્યો

તેના દરીફા નેશને કેવી રીતે મોઢી મજદુરી પોતાની હતી તે સમજી સમજતા ન હતો ૧૯૨૮ માં જ્યારે નેશ મરણ પામ્યો ત્યારે તેમને એમ લાગ્યું હતું કે હવે તેનું કારખાનું બાગી પડશે પરંતુ તેમની એ આશા ફળી નહીં કારણ કે નેશ પોતાના કારખાનામાં શુભ લાવનારો ને પાપો નાખ્યો હતો તે તેના દરીફાની સ્વપ્ના શક્તિથી બાહર હતે બાગી પડવાના બદલે અજે પશુ તેનું કારખાનું તેના રચાયેલ કાવચ કરેલા નિયમ અને સિદ્ધાંત મુજબ ચાલી રહ્યું છે અને આજે પશુ તે તેના માર્નિકાને સગીન નફો આપી રહ્યું છે

(૨) મોરીસ થોમસન

૧૮૮૩ ના સાતમાં એક ચિચરેલાવ જુએ મરતો અને રત્નગતો છોકરો રડાઈનાડના લીધ બદરે નવકરી માટે નરદર બેઠકતે હતો એક વર્ષ પહેલાં તે કેન્નમાક ની ઘર છોડી નાસી ગયો હતો તેને પોતાની આ નાની છિદગી દરમિયાન કદી પેટ બરીને ખાવું નસીમ થયું નહતું કોઈ તેણે છિદગી બર પહેર્યો નહતો તત્ત ઉપર ઈંગ્લેન્ડ અને કમીસ એજ તેનો પોશાક હતો

થેર તેના માન્ય પેને કામચેર રમ્યું અને જકડી કહેતા તેના સારા બનિષ્ઠની કાષ રવપને પણ આશા રાખતું નહતું

આ છોકરાનું નામ મેરીસ થોમસન

પહેલી નવકરી

નવકરી માટે રખડતા રખડના તેને એક રીમરમાં નવકરી મળી પરંતુ રીમર સોંગ પુર જવા માટે ઉપડી અને મોરિસની આખોય ઉધડી થઈ રીમરનો કેપ્ટન બહુ ક્ષતિમ હતો અને કુતરાં પણ અડકે નહિં એવા બોરાક તેને નસીમ થતો

રીમર સોંગાપુર પહોંચતા તેણે ખીજ અગાર ખનડીએ સથે રીમર ડેડી નાસી જવા દેશ થું અને બદર આવતા તેઓ સોંગા પુરના જગતોમાં બાગી થયા અને જગતી ફળો ખાઈ કેટલાક દિવસ વિતાવી જ્યારે તેમની રીમર બદર છોડી ચાલી ગઈ ત્યારે પાગા બદરે આવી નવકરી શે થયા માઠી ખીજ નવકરી

હોમકાજ જતી એક નાવકડી રીમરમાં મોરિસને નેશરો મળી પરંતુ બદર છોડ્યા પછી ત્રીજેજ દીવસ આ રીમરને ચીનાઇ ચીચીએ છુટી અને જુદાની મુખી બાપડો મોરિસ અન્ન અને પાણી વિના સમુદ્ર ઉપર તરતા એક લાકડાં વગળી રહ્યો અને ત્રીજે દિવસે મેક ક્ષિનિશ બ્લાણે તેને ઉપડ્યો

આ વદાણુ મેક્સીકો જતું હતું પરંતુ વદાણુ હિર કમનસોમ મોરીસના પગ પડતાજ વદાણુ જાડે દુશ્મન આવી પડ્યું તેના સદ કાગી થયા અને નાનાએ કાને લઈ તે થયું ફળમાં જેવું થઈ ગયું

સારા નસીમે વડ પુ જુડ્યું નહિ, પણ ફાટવા સદને લઈ દરવામાં ડાવ ખંતુ અને બાપડુ એ વદાણુ ફેળે નનુના કિનારે જઈ અટક્યું

ત્રીજી નવકરી

હોનાલુલુના મેરિસે એક સદ બનાવ નારના ત્યાં નવકરી મેળી આં થેડી મુદતમાં તે પેતાના કામમાં એકનો હોશય ર થઈ ગયો કે ને એક દહાડાનો એક પૌંડ પણ કમાનો થઈ ગયો

તે પોને કમાતો અને પોતાના માળાપ ઉપર પણ પદ્મ શક્તિ નાણા મોકલતો રહેતો. પરંતુ થોડી મુદત પછી તે એ કામથી કંટાળ્યો, અને જીજી નવકરી માટે તત્પર કરવા લાગ્યો ચોથી નવકરી

તે પાછો સ્ટીમરની નવકરીમાં જોડાયો અને સેકન્ડ મેઇટના ઓફીસી પહોંચ્યો આ અરસામાં તે એક યુગસુરત સુંદરી સાથે પ્રેમમાં પડ્યો અને તેણી સાથે લગ્ન કરી અમેરીકા ગયો.

દરવાજા ઝિંદગી તેને ઘણી ગમતી હતી, પરંતુ તેની પત્નિ એ નવકરીને ધિક્કારતી હતી, આખરે તેણે દરવાજા નવકરી છોડી દીધી અને ખેતીના કામમાં મજદૂર તરીકે જોડાયો. એમ મજદૂર કરતા જ્યારે તેણે ૬૦ પૈસા એકઠા કર્યા ત્યારે તેણે એક ખેતર ખરીદ્યું. આઠાની મીલ

ખેતીનું કામ તેણે સફળતાપૂર્વક કર્યું અને છ વર્ષ સુધી એ કામ કર્યા પછી તેણે અડી દહાર પૈડામાં ફાર્મ વેચી નાખ્યું અને આઠાની મીલ ખરીદી.

આ ધધામાં તેને બારે સફળતા મળી અને થોડીક જ મુદતમાં તે વાર્ષિક તોર દહાર પૈડા નફા કમાવા લાગ્યો.

આજે તેની આઠાની મીલો અમેરીકામાં સર્વથી પ્રેમી છે. તેમાં રેલ્વેના ૬૫ દહાર બરતા આટો અને છે.

એ પછી તેણે અત્યેક વેપારમાં હાથ ધાલ્યો છે જાપાન ખાતે તેની એક આઠાની મીલ ચાલે છે. ફેનેક્સામાં લોકડાં બ્લેરવાની તેની મીલો છે. સોણે એક ગિરકીટ બનાવવાનું કારખાનું પણ ચાલુ કરેલું છે.

આજે તે ચૌદ કુંપનીઓનો ચેરમેન છે, અને એ તેજ માણસ છે કે જેન્ટ સીરીર ઉપર એક વાર કોટ પણ ન હોય, જેને પેટ પુરતું અન્ન પણ નસીય-થતું!

જલદી મંગાવો થોડીક જ પ્રતો છે

પ્રમાણભૂત પુસ્તકો, રસોધાર તંત્ર

માનવ જીવનના દરેક દરેક રોગના નિદાન અને તેના ઉપચારની રીતો બતાવતું આ સરળ ગુજરાતી ભાષામાં લખાયેલું પુસ્તક ૧૮ આકૃતિઓ જેવા નસીયવંત થયું છે. એજ એની લોકપ્રિયતાની સનદ છે એમાં ૩૦૦ દર્દો યોગ્યજવાની રીત, ૨૦૦૦ સામાન્ય ધરમથ્યુ ઔષધો ઉપરાંત ૧૫૦૦ શાસ્ત્રીય આયુર્વેદ દવાઓ બતાવવાની પુરેપુરી વિગતો આપી છે ધર-વૈદ બતાવી સકે એવું આ ઉગ્ર પુસ્તક, ૩૭૦ પાના, પાકા કપડાની બાંધણી છતાં— કીમત રૂ. ત્રણ

મેડીકલ પ્રેક્ટીશનર

ઉપલા પુસ્તક જેવું જ ઉપયોગી આ પુસ્તક પણ સરળ ગુજરાતીમાં છે અને તેમાં એવોપેથી કિવા અંગ્રેજી ડોક્ટરી-પદ્ધતિયે ભુગ ભુગ દર્દો યોગ્યજવા તથા તેના ઇલાજ કરવાની રીતો, બ્રિટિશ ફાર્માકોપિયાની સેંકડો દવાઓ બતાવવાની માહિતી, થોડીક આયુર્વેદિક બનાવટોની વિગત ઉપરાંત બાયોકેમિક પદ્ધતિની માહિતી તથા પ્રકૃતિ શાસ્ત્ર, બ્રન્ડે-કશન થિયરી, શસ્ત્ર કિવા વ.યું આવશ્યક વિવેચન આપવામાં આવ્યું છે, છેવટે સેંકડો પ્રકારની અંગ્રેજી પેટન્ટ દવાઓ બતાવવાની માહિતી પણ છે. આમ ૪૭૫ પાનાનું દળદાર સચિત્ર પુસ્તક છતાં કીમત રૂ. ૨-૪-૦ નફાકારક હુન્નરો ભાગ ૧-૨

વિવિધ પ્રકારના હુનરોના સંગ્રહો ૫૦૦ પાના: સુંદર છપાઇ છતાં—

કીમત દરેક ભાગની રૂ. બે
(દરેકનું ટપાલ ખર્ચ લુહું)
લખો: કમર ઓફિસ, સોદાગરવાડા, સુરત.

૩૫ શૃંગારની પરદેશી બનાવટો

સુરપી લગાઈ શરૂ થતાજ એક તરફ તે ૩૫ શૃંગારની પરદેશી બનાવટો આવતી બધી થઈ ગઈ છે અને બીજી તરફ દિનમાં એમાંનો જે માત્ર મર્યાદા છે, તેના ભાવ દોઢા બમણા થઈ ગયા છે !

આ સુન્દરી તક છે ૩૫ શૃંગારને લગતી - વિવિધ બનાવટો, જરી કે કોલક કીમ, કીમ જેથી, રનો, ટોઈનેટ પાવડર, લોશન અને મિલ્ક, દુધ વોશ, દત્તમંજન, દુધ પેસ્ટ, પોમેડ, સિલિવન્ડાઈન, રૂઝ (પ્રવાહી, પાવડર ને મલમલ ત્રણે સ્વરૂપો), લાઇમ જ્યુસ બિનસરીન, નિપરિટક, તરલ અલ્ટા, વાગ શાન્તાર કીમ, પ્રવાહી, બ્લુઓ, સાબુઓ વ, વાગ-કીમ, વાગ-તેન, વાગ-ગેશન, વાગ-રોમ્બુ વાળને શુભાશર બનાવનાર દવા, ટોઈનેટ સાબુઓ, નાય સોફ્ટ, નેચ પોનિશ, કપડ વ વ. બનાવવાનો ઉદ્યોગ શરૂ કરે અને દુક સમયમાં તમે મદિને ૧૦૦ થી ૨૦૦ રૂપિયાની આવક મેળવતા થઈ જશો.

કાર્મેટિક્સ

કિંવા

શાશુગાર-સામગ્રિયો

એકતુજ તે પુસ્તક છે, જે તમને ઉપલી બધી બનાવટોના ખર્ચા પ્રયોગો જાણના ઉપરાંત તે અંગેની પુરેપૂરી સમજણ પણ આપશે.

બીજી અવૃત્તિ ૨૬૬ પ્રયોગો ૧૦૦ પાના નવડા કાગળ કીમત રૂપિયો એક

(દિનમાં સાફું ૮ ખ બે આના)

[પરદેશ બે સિનિગ]

હમણાજ તમારા શહેરના છુકસેનરને ત્યાંથી ખરીદી લો. વા પરબાગે ઓર્ડર આપો.

ક્રમર ઓફિસ, સોલાગરવાડા, સુરત.

સાબુના ભાવ વધી ગયા છે !

સુરપી લગાઈ શરૂ થતાજ દિનમાં એક-દમ મહોવવારી થઈ ગઈ છે. સાબુના ભાવ-આવ ૨૦ થી ૩૦ ટકા ઉઠાળો આવ્યો છે. પરદેશી માલની દરીયાઈ સામે ટકા, પોતાના સ્વદેશી ઉદ્યોગને પગભર કરવાની આ કીમતી તક છે. લગાઈ લંબાઈ રહી છે એ દરમિયાન, દેશને સાબુના વિપવમાં સ્વાશ્ચી બનાવી, વધેથી મહોવવારી પણ ઓછી કરો અને પોતા માટે એક ઉમ્મદા ઉદ્યોગ પણ રચ પો.

નિષ્ણાતોનીય નિષ્ણાત સમાન

સાબુની બનાવટ

એમાં દરેક દરેક પ્રકારના સાબુ બનાવવાને લગતી વિવિધ પદ્ધતિયોની નિગતવાર માહિતી આપના ઉપરાંત તેમાં વપરાતા તેલ, ક્ષાર રંગ, મુગધી વ ન ની પુરી વિગતો પણ દર્શાવી છે અને સાચી ઉવરે-

સાબુ બનાવવા ના મેકુટો સાચા તુરખા

આપ્યા છે, એટલુંજ નહિં બધકે એ ઉદ્યોગમાં વપરાતા યંત્રોની સચિત્ર સમજણ પણ આપી છે.

સુજરાત કાર્મિયાવાડમાં પાછલા ૭ વર્ષમાં આ પુસ્તકની સદાથે, સાબુના ૧૦૦ કુત્તા વધુ કરખાના ખુત્યા છે અને તે બધા પ્રતિ દિન પ્રગતિ કરી રહ્યા છે.

તમે આજેજ નિશ્ચય કરો.

૨૦૦ પાનાનું પાકી બાધણું સચિત્ર પુસ્તક હોવા છતાં કીમત માત્ર બે રૂપિયા (પાન અર્થ ૭ આના) પરદેશ માટે સિલિમ ચાર

ચાનુ આવૃત્તિની થોડીકજ પ્રતો બાકી છે તમારા શહેરના છુકસેનર પાસેથી ખરીદી લો અથવા લખો -

ક્રમર ઓફિસ, સોલાગરવાડા, સુરત.

ખોટી હરીફાઈ

નાદારી કાર્ટ !

એક વેળા ખોટી હરીફાઈના વિચિત્ર દેશમાં મુસાફરી કરતાં કરતાં એક નાના ગામમાં આગળ હું આવી થોભ્યો. તે ગામમાં માત્ર બેજ દુકાનો હતી.

બેજ દુકાનો પરચુરણ માલની હતી મીઠાબતીથી નેકદાઢ સુધીની બધી વસ્તુઓ ત્યાંજ મળતી.

મેં જોયું કે એક દુકાનમાં જ્યારે ખીઓ-ખીય આહકો ભરેલા હતા, ત્યારે બીજી દુકાન આહકોથી સાવ ખાલી હતી. મને કુતુહલ થયું હું આહકોથી ભરપૂર દુકાનમાં ધુસ્યો. મેં દુકાનદાર સાથે વાતચીત કરવા પ્રયાસ કર્યો.

પરંતુ દુકાનદારને ધ્રુસત ન હતી. તે પોતાના આહકોને સંભાળતો, હપ્તેરે દોડ્યામ કરી રહ્યો હતો. વારંવાર તે એક વિચિત્ર વાક્ય “હું” તેને દેખાડી આપીશ” ઉચ્ચારતો. તેના આહકો એ વાક્યના ભાવાર્થને સમજી જતા અને તેઓ પણ આનંદ પામતા.

આહકો ઓછા થયા ત્યાં સુધી હું બહિર ઉભો રહ્યો છવટે મેં દુકાનદાર સાથે વાત કરી. તેણે કહ્યું : “વાત એમ છે કે હું અને પેમે બીજો દુકાનદાર અત્રે વીસ વર્ષથી વેપાર કરી હીક હીક રળી ખાતા હતા. પણ પાછળથી પેલાએ માલની કોમત ઓછી કરવા માંડી મેં પણ તેમજ કયું. તેણે દસ ટકા ભાવ ઘટાડ્યો અને મેં પંદર ટકા !

“પેલાએ હજી ભાવ ઘટાડવાનુંજ ચાલુ રાખ્યું. તે મને ‘દેખાડી આપવા’ ચાહતો હતો, પણ મેં તેને ‘દેખાડી આપ્યું.’ આજે તો હું દરેક વસ્તુ તેની અસલ-મારા નફા વગરની કમિતે વેચું છું” મારી ઝિંદગીમાં જોટીયા ધમધોકાર વેચાર ન હતો ક્યો, તેથી વેપાર હું હવે કરું છું.”

અને તરતજ દુકાનદાર ફરી પાછો આહકો પાસે દોડી ગયો.

બે મહિના પછી હું ફરી તેજ ગામમાં ગયો. મેં પેલા બેજ દુકાનો ખાલી પડેલી જોઈ. ત્યાં આ પાટિયુ લગાડેલું હતું :

“આ દુકાનો ભાડે આપવાની છે.”

એકે દુકાનદાર આજે ત્યાં ન હતો. ખોટી હરીફાઈને કારણે બેજ અરબાદ થઈ ગયા.

એક વેળા, ભાવિ-પ્રદેશની સ્વપ્ન-સફરમાં હું એક મોજા વિહંગી આગળ આવી થોભ્યો. તેના પાટિયા પર લખ્યું હતું :—

નાદારીની રાષ્ટ્રીય અદાલત

હું અંદર ગયો. ત્યાંના નવકરને મેં પૂછ્યું : “આ અદાલત શું કરે છે ?”

તેણે જવાબ આપ્યો : “એ નાદારીના કારણોથી તપાસ કરે છે, કારણ કે નાદારી સમાજ માટે ગંભીર લયરૂપ છે નાદારી નાદારની અસાવતાને કારણે થઈ હતી કે કેમ તે એ શોધી કાઢે છે, અને જો તેમ હોય તો નાદારને શિક્ષણ લેવાની સજા કરે છે.”

એક મુકદ્દમે આવી રહ્યો હતો. એક વેપારી આરોપીના પીજરામાં ઉભો હતો. ન્યાયાધિશે તેને પૂછ્યું :

“તમે વેચાણ કર્યાનો અભ્યાસ કર્યો હતો ?”

“નહિ” પેલા વેપારીએ જવાબ દીધો : “મેં અભ્યાસ ન હતો ક્યો, કારણ પૂસ્તકો અને ચોપાનિયા વાંચવાનો વખત મારી પાસે ન હતો.”

“તમે ‘શો વિન્ડો’ની સમીક્ષાનો અભ્યાસ કર્યો હતો ?” ન્યાયાધિશે ફરી પૂછ્યું :

“નહિ” પેલાએ કહ્યું : “પરંતુ હું અચારનમાર થોડો નવો માલ દેખાવ-મારીમાં મુકતો હતો ખરો.”

“તમે તમારા નવકરોને કેળવ્યા હતા ?” ફરી પ્રશ્ન-તીર છુટ્યું.

“નહિ, કારણ હું ધારતો હતો કે તેઓ પોતાનું કામ જાણતા હતા.”

“તમારા આહકોની ઈચ્છાઓના પણ તમે કદી અભ્યાસ કર્યો હતો કે નહિ ?”

“નહિ” મારી પાસેનો માલ હું તેમને બતાવતો હતો.. કાં તેઓ ખરીદે, કા ચાલતી પકડે.

ન્યાયાધિશનું ફર્માન છુટ્યું : “તમે મુકદ્દમાર છે. ત્રણ ગાસ સુધી વેપારી-શિક્ષણ લેવાની હું તમને સજા કરું છું.”

જ્યારે હું સ્વપ્નમાંથી જાગ્યો ત્યારે મેં વિચાર્યું : “કદાચ આપણે ત્યાં આવી અદાલત હોત તો—”

સ્ત્રી જીવન

વર્ષ ૧ છ
અંક ૮ મો

સંપાદક
મનુભાઈ જોધાણી

જેઠ
૧૯૮૬

[આ માસિક વડોદરા રાજ્ય પુસ્તકાલયો માટે ન ૭૫/૧ તા ૩૧-૧-૪૦થી અને વેસ્ટર્ન ઈન્ડિયા સ્ટેટસ એજન્સીમાં ન ૪૫૭ તા ૨૦-૧૨-૩૬થી મંજૂર થયેલ છે. મુબઇ ઈલાકામાં શાળા-સાયબેરી માટે મે એ ઈ સા ના નં. ૧૭૪ તા ૧૨-૧૨-૩૬ મુજબ શાળાના અધિકારીઓ ખરીદી શકે છે.]

આવતે અંકે

શ્રી ધૂમકેતુનું ગદ્યગીત અને વેપ શ્રી મનુમુનર, શ્રી. રમણલાલ સોની, ડૉ કદમ, શ્રી રમણિકલાલ જ. દયાલ અને શ્રી. મનુભાઈ જોધાણીની વાર્તાઓ. શ્રી હંસાખેત્ર મહેતાનું શ્રી જયશ્રીમેન રાયજીએ લખેલ જીવનચરિત્ર, નોખલ પ્રાપ્ત મેળવનાર મહિલાઓના જીવન અને કાર્યક્ષેત્રનો પરિચય. શ્રી રતિલાલ ત્રિવેદીનો પ્રસારવેપ વગર ઉપરાત ડેશીમાના વેદામાં પાયેરીયા અને રસો કદર તથા શાન્તાનહેન રેસા-ધનુ લખેલ શાકલાજી અને શ્રી ચિકિત્સકે લખે લોહીવા નો નાજીનો દરતો આવશે ઉપરાત જાળનિલાય પલુ આપવામાં આવશે

આ અંકમાં

૧ નારી કલ્યાણ શ્રી ધુમકેતુ	૩૬૩
૨ પાનરે જેઠી ,, શુભવંતરાય આચાર્ય	૩૭૧
૩ પીળુ પાનું ,, મનુભાઈ જોધાણી	૩૭૪
૪ કુલવટનો થંભ ,, મધુસૂદન મોદી	૩૮૦
૫ શેકાણી .. ,, ગોકુળદાસ રાયચુરા	૩૮૬
૬ માનું હૃદય ,, ધીરજલાલ ધ. શાહ	૩૯૪
૭ મુરખાનું સ્વપ્ન ,, કેશવ હે શેઠ	૪૦૦
૮ શો ન્યાય ? ,, શાન્તીલાલ તોલાટ	૪૦૪
૯ રંભા .... ,, (ચાલુ વાર્તા) ...	૪૧૧
૧૦ વતનને ખાતર ,, જ્યલિખુ	૪૧૬
૧૧ સાચું સોનું ,, માણેકલાલ નેશી ..	૪૨૫
૧૨ સ્ત્રી-જગત	૪૨૮

(આ અંકમાં રચણ સ કોચને કારણે તથા મોડી પકવાથી રહી ગયેલી વાર્તાઓ હવે પછી આપવામાં આવશે.)

બેર પુસ્તક સાથે વાર્ષિક લવાજમ

દેશમાં	બ્રહ્મદેશમાં	પરદેશ માટે
૪-૦-૦	૪-૮-૦	(આઠ રીનીંગ)

‘સ્ત્રીજીવન’ કાર્યાલય • ઝવેરીવાડ : અમદાવાદ

રમણ લવાજમ ભરવાનું રચણ : ગુજરાત અંચરલ કાર્યાલય માધી રતો. અમદાવાદ

લેણદારોને સંતોષો

એક અતિ અગત્યનો પ્રશ્ન હરદમેશ વેપારી આલમ સમક્ષ ઉભો રહે છે અને તે એ કે લેણદારો વધુ ધીરજ કેમ રાખે ?

પ્રશ્ન ખુબજ અગત્યનો છે, પણ જવાબ તદ્દન સહેલો.

જો તમે સરારથી સાંજ સુધી તમારા વેપાર પર સંભાળપુરેક કામ કરતા લેણદારને નહરે પડેા તો લેણદાર છ મહિના ખુલીયા વધુ થોભાશે તેને તમારો વધુ વિશ્વાસ રહેશે

પણ જો તમે કામકાજની વખતે મોજ માજમાં મગચુલ અનેલા યા બેઠકારપણે વર્તતા નહરે પડશે તો લેણદારનો તમારા પરનો વિશ્વાસ નષ્ટ થઈ જશે તે બીજેજ દિવસે ઉધરાણી કરશે

જેરી રીતે આદકોને સંતોષ આપવો તમારી ફર્જ છે, તેજ મુજબ લેણદારને પણ સંતોષવા એ તમારી ફર્જ છે.

વધુ આહિરાત

“વધુ અને વધુ આહિરાત કરતા રહો” એ વેપારી આલમનો સ્વીકારાયેલો સુત છે, પણ એાછા ખર્ચે જસકે નહિં જેવા ખર્ચે વધુ આહિરાત કેમ કરવી એ ઘણાજ એાછા વેતેજે છે.

વધુ ખર્ચે કરી વધારે આદિરાત તો જમાજ કરી સકે, પણ એાછા ખર્ચે વધારે આદિરાત કરી સકે એવા દરાજોમાં એકજ હોય છે; કારણ આપણે આદિરાત કયાથી મોટે ભાગે અનન્ય છએ.

નહિં જેવા ખર્ચે વધારે આદિરાત કેમ કરી સકામ તેના યોગ્ય રૂપો અત્રે આપ્યા છે.

૧-તમારા લખવાના ધર પર ડાળી બાજુની મારજીમાં ત્યા પડની પાછજ આદિર ખજર છાપો.

૨-તમારા લખવાના ધરની સરનામાની બાજુએ અર્ધી જગ્યામાં આદિરખખર છાપો.

૩-તમારા મોકલવાના પરખીડાની સરનામાની બાજુએ અર્ધી જગ્યામાં ત્યા પરખીડાની પાછજની બાજુએ આદિરખખર છાપો

૪-તમારા આંકડાઓ, રસીદો વ.ની પાછજની બાજુએ પણ આદિરખખરો છાપવો.

૫-ચોતા વિગે એક ખાસ મુત્ર નકકો કરો અને પછી તેનો દરેક જગ્યાએ ઉપયોગ કરતા રહો, જેથી પ્રમાણે તે બરાબર ચાલ રહી જાય

અનોખી આહિરાત-પદ્ધતિ

પુરતકોના વેચાણ માટેની આદિરાતો તો બધાએ જોઈ દગે એમાં ચોતાની નવી એરી હાત પાડતો આદિરાતે દમગ્યાજ દેખાય દીધો છે.

ધૂરપના એક જાણીતા પ્રકાશકે ચોતાની નરી નવલકથાના વેચાણ અર્થે એનો ઉપયોગ કર્યો હતો કામ બાજેજ કર્યો સક્યો દગે કે, એ આદિરાતનો મુજ રેતુ પુરતકના વેચાણનો હતો-અને ખરેખર, આદિરાતમાં એવો ઉદ્દેશ પણ હતો નહિજ.

આ રસી એ આદિરાત :

Millionaire, young, good-looking, wishes to meet with a view to marriage, a girl like the heroine of M... ..'s novel

મું ધારું? કેયું પરિણામ આપ્યું દશે એનું? એ તો ખજર નથી, કે લખપતિ પતિ મેજવવાની ધરજીક ફેટલી યુવતીઓએ એ કલ્પિત લખપતિ યુવાને પવો લખ્યા, પણ એ દર્શકજ છે કે આદિરાત પ્રગટ થતા પછી એ નવલકથા પર એટલો રંગોડો પડેલો કે માત્ર એરીસ કરાકમાંજ પુરી આવૃત્તિ વેચાઈ ગઈ!

માનો યા ન માનો જેરી આ દર્શકજ દમગ્યાજ ધૂરપમાં બની છે અને દરે પ્રકાશકે ચોતે એને આદિરમાં મુકી છે.

એક વધુ સંગ્રહ

ઉદ્-અંગ્રેજી કિતાબો માટે હવે આપને બીજા શ્રુતિચરને લખના ડી સુરત રહી નથી અમારી પાસેથીજ મળાવે.

قراى سرحد (مکسي جهاني - عمدہ کاغذ)	Rs 3-0-0
بانک درا (اقبال)	Rs 3-8-0
ارمغان حجاز (اقبال)	Rs 3-8-0
Meanings of the Glorious Quran (Pickthall)	Rs 24-0-0
The Directory of Japan	Rs 2-0-0
Practical Metal Casting	Rs 1-8-0
Manufacture of Rubber Goods	Rs 1-8-0
Pharmaceutical Preparations	Rs 1-8-0
Indian Tobacco Preparations	Rs 1-8-0
Manufacture of Confectionery	Rs 1-8-0
Manufacture of Catcheu	Rs 1-8-0
Vegetable Oil Industry	Rs 1-8-0
Clerks Manual	Rs 1-0-0

બધાનુ ટપાલ ખર્ચ જુદુ

લખો કુમર ઓફીસ, સેદાગરવાડ-સુરત.

ગુલઝારે સુખન

૫૧ સુદર દિલચસ્પ નજમો-ગઝલોનો સમ્રાટ કીમત બે આના (ટપાલ ખર્ચ ને પેસા)

એવી વેળા પાચ નકલ ખરીદવાગઆને ટપાલ ખર્ચ સાથે માત્ર ૧૦ આનામ અપાને આજેજ મળાવી પોતાના મિત્રામ બહેનો

કુમર ઓફીસ-સુરત

અને હવે પછી

આ રહ્યા તે શેડાક દુનિયાની યાદી જેના ખાસ લેખો હવે પછી “કુમર”મા છપાશે

(૧) કલહો ટોળ નાયામ દુનર (૨) કલી સુનો ઉલોગ (૩) કિકેટના દડા બનાવર વિરો (૪) કોકમ ગ્રાડનુ વાવેતર

(૫) કોમિનમો ટેલ નહિર દુનર. (૬) છાપખાનુ ધંધા ડી માદિતી (૭) ગ્રમ બનાવના વિરો (૮) ટેલનેટ-પાણીઓ પ્રકાર પ્રમાણ ટેલનેટ-પાણીઓના પ્રયોગો (૯) દફતરી-લાહીઓ પુષ્કળ પ્રયોગો (૧૦) દસાઈ સરવને, થોડાક નુસ્ખા (૧૧) દોગડા બનાવના વિરો (૧૨) કિકેટના ટોળ દુનર ડી માદિતી (૧૩) નિરોન નામ-પાણિયા બનાવના સંબંધી (૧૪) પતરાના ધંધા બનાવનાના ઉલોગ (૧૫) પાચક દવાઓ ગોળીઓ અને છુટી-ઓના નુરમાઓ (૧૬) પુગા બનાવટ અને ઉલોગ (૧૭) પુસ્તક બાધણી નકાવત દુનર (૧૮) પોટારા કાર્બોનિટ બનાવટ (૧૯) કાચર બોક બનાવટ (૨૦) મવમો, પ્રકાર પ્રકારના મવમો (૨૧) રાઈ વાવેતર (૨૨) લાખ ઉલોગ (૨૩) વનરપતિ બાગ (૨૪) સુતખારનો તેજળ બનાવટ (૨૫) સોસ ગ્રત ગ્રાતના સોસ બનાવવા (૨૬) હાથીદાનની કારીગરી અને એ સિવા મીઠા ધણુ દુનરો

“કુમર”નો ૧૧૮મો અંક

દરમા વર્નાઆ ૧૧મા અંકમા રામેલા પ્રમાણે ખીચેખીચીય ઔષધોનિક સાહિત્ય અપાશે જેમા ખાસ કરીને—

એન્યુમિનિયમ-ગ્રાન્ડ-ધાનુ બનાવવા વિરો

ખાચેકેમિક દવાઓ-આકાનો દફતો તાડપની-બનાવટ

તામ્રાનો ટોળ-નાહિર દુનર

નકલી બિન-ધામથી અને કેરી રાંતે અનેક

માજેરાકન ડિવા નકલી માખાનુ-નકાવત ધંધા બનાવટ વિરો

અદ્દામરીન ઝુ-આનુ અકના લેખનો બાકીનો દફતો

ગાજર-વાવેતર

અને ખીલુ ધણુ ધણુ

દિલરોઝ [રજસ્ટર્ડ]

દરેક પ્રકારના અને દરેક પ્રદેશમાં થતા ગુમડાઓ, નાના મોટા અપ્રમે, અરબ, દરગઝ, ગંજપણ, નાસુર, ભચંદર, કેટમાળ, રસોલી, હરસ, મરાઠા, પેંગ વગેરે પર એક અકસીરનું કામ આપે છે. વહાડકાપ વિના રોગોને મટાડી, શરીર પર તેનું ચિન્હ સજ્જા રહેવા દેતી નથી, દરેક ઘરમાં એક બાટલી હુરર રાખીજો જોઈએ ધાર્મિકી નીકળતું લેલી તરત બંધ કરવામાં અંગેડ છે

કીમત: નાની બાટલીનો એક રૂપિયા મોટી બાટલીના બે રૂપિયા (પેકીંગ પોસ્ટેજ શુલ્ક).

મુંબઈ ઇલાકાના સોલ એજન્ટ—

કાગદી અખંદુલ કુદુસ અખંદુલ રહેમાન

૧ કાલુપુર ટાપર પાસે-અમદાવાદ

[મુંબઈમાં મરિજદ બંદર રોડ, ઇન્ડી રીયલ એન્ટની પાસે કાગદી રજીસ્ટર્ડ રહેમાનભાઈની દુકાને મળશે]

“મુનાદી”નું બોલતું આડવાડિક-મુસ્લિમોનું આદર્શ અખબાર

“મુસ્લિમ-ગુજરાત”

એ કવખને	એ આપને—
ખરી રીતે દારે છે;	ખનાવોથી ખાખખર કરે છે;
એ કામખી	અને આગેવાન
ખોટી રીતે દારાણ નથી,	ખનાવગીરોથી ખખરદાર ખનાવે છે.

એની અનેક કવમી લડતો પરિણામકારક નીવડી છે.

છ વર્ષ દરમિયાન એણે અનેક મુખાલ્ફ હુશ્યાર હેઠા પાડ્યા છે.

એના મનહર તખવીળી કેટા, નહેનો મારે એનો ધન્ય સફા, જાળકા મારે એનું ખાસ પાતું, દોની તખલીમ મારે એનો ફતાવા પેજ, એની તળીઆજાટક દિલચરપ ટીકાઓ, એના નિગ હરેલ અખખેજો એ, એની કેટલીક ખુશ્ખીયનો છે

નમુનો મફત મંગાવો. આલુક બનો	લવંજીમ રહેલ-ચાર રૂપીઆ ખર્મા-પાંચ રૂપીઆ પરદેસ-છ રૂપીઆ	ટકાવ લાગા તાલાખ રોડ, સુ ર ત.
-------------------------------	---	------------------------------------

ટેલીગ્રામ.—Islam Bros. ટેલીફોન નં. ૪૨૬

આજાદ

હાઝિયરી

ખુદેશી મુડી અને વ્યવ-

સ્થાથી ચાલતી થી ગુજરાત હાઝિયરી મીલમા બનેલ ગંજકારક, મોગ્ત, રવેટર, કેટ, પુલ બોવર, મફલર, અચ્ચાની જર્સી, વિગેરે વાપરો મુનર તથા ઉનનો માત્ર એક તથા સાદી ડીઝાઇનમાં બને છે, અને ખુદેશી માલની હરિકાઈ કરી સકે છે. ભાવ ધણાજ ઘીકાયત. માલ ખરીદતી વખતે આજાદ હાઝિયરી નામ જોતો. અમારા કારખાનામાં છત્રીઓ પણ બને છે]

બહારગામના એડરો પર ફરતું ધ્યાન આપી રસીદ બેન્ક મારફતે કેવી પી થી રવાના કરવામાં આવે છે

સોલ એજન્ટ—ઇસ્લામ બ્રદર્સ
હેડ ઓફીસ—૨, કાલુપુર, અમદાવાદ
બ્રાન્ચ—૨, જુમ્મા મરિજદ સામે અમદાવાદ

પ્રમાણુભુત અને શાસ્ત્રીય

“કમર”-પ્રકાશનો

૧

૨

૩

વેપારી કળા

કિંવા

સેલ્સમેનશિપ

[વેપાર સુચનો
સદિત]

■ પ્રાદેશીય સદા આકર્ષી, નિઃ-
નાસા ઉત્કૃષ્ટી, માન ખરીદવાની
છેલ્લા ઉત્પન્ન કરારની અને
એ છત્તાને અમનમા મુકા-
વળી, એ માટેની અમનમા
વેપારી અને પ્રાદેશી દષ્ટિએ
માલતી ગુપ્તના, સોદો કર-
વાની કળા, વેપારીની ગાન-
સિક્ક સક્રિયો, વાંધાઓના
વ્યવહાર જવાબો, વેપારી
વિજાણની રચના વ વ માન
વેપારીની કળાના બધા વિષ-
યોનું સુદૃઢ પૃથકકરણ કરતી
સુચનાતી બાબામા પદ્ધતિજ
પુસ્તિકા

■ વેપારીઓને નિત નિત ઉપ-
યોગી એવા ૧૭ કીમતી
વેપાર-સુચના પત્ર એમાં છે.

કીમત દશ આના

(૬ ખ સદિત)

(૧૦ પી ખર્ચ જુદો)

[વિદેશ : એક સિમિંઝ]

કેશ શૃંગાર “કમર”નો આખો સદ

■ વાળ રંગવા કિંવા સોદ
વા જુગ થઇ અપલા વાગને
ફરી ગાર અસવ રંગના-કાગ
કે સુન્દરી-કરવા માટેના
ખિખાખ વા કલકના ચિદેલી,
ગુનાની અને આયુર્વેદિક પદ-
ભળા તેમ, પાણી વા જુકીના
રખના અને આતરિક ઉપાવના
છર પ્રમાણુભુત-અનેક અપ્રકટ
અને કીમતી પ્રયોગો સદિત-
ગુરખાઓનો અખેડ સંગ્રહ
તોળમાપની માહિતી, બનાવટ,
વેપાર અને ઉપોગની સ્વય-
નામ્યા સદિત.

■ ગલ્તવામાં રહી સફ એવું
નાનકડું કદ : એન્ટિક કાચા :
૪૮ પાના

કીમત : ચાર આના

(૨ ખ સારે પાચ આના)

વિદેશ : ૫ પેની

[૫૧ કુચિત્ર કુદત મળાવો]

■ છુટક છુટક ખજો ખરીદવા
કરતાં, આખો સદજ ખરીદી
લેવો બિલનર છે કારણ કે
તે એક પૂરી અને સમિત
“આયોગિક એનસાઇક્લો-
પિડીઆ”ની ગરજ સારે છે.
■ અંક ૨, ૩, ૪, ૫, ૬,
૭, ૮, ૯, ૨૪, ૨૯, ૩૦,
૩૧, ૩૨, ૩૩, ૩૪ અને
૩૬-૩૫ સોળ અંક કુળ.
■ અંક ૩૭ થી ૪૮, અંક
૪૯ થી ૬૦, અંક ૬૧ થી ૭૨,
અંક ૭૩ થી ૮૪, ૮૫ થી
૮૬ અને ૮૭ થી ૧૦૮ એમ
બાર બાર અંકની ૭ બાંધેલી
કાષ્ટપી અને-

■ અંક ૧૦૯ થી ૧૩૨ સગીના
બાર અંકનું-એટલે ૧૯૪૦-
૧૯૪૧ના ૫૨૧ પાંનું-કિંદન
લવાખમમતી કીમત ૨૮-૦-૦
(૬ ખ વા ૧૬૦૦ ગુર જુદું)

૫૨૨૨ માટે-

કીમત રૂ. ૩૭-૦-૦

વા કદ ૭-૧૬-૮

(૬ ખ સદિત)

સિરનામુ : કમર આફ્રિકા, મોહાવરવાડા, ગુરત.

તત્તી ને પ્રાશન : મુદતમા ઉરમાન, કમર આફ્રિકા, મોહાવરવાડા, ગુરત પ્રકાશનતા ૧-૧૦-૧૯૪૦
મુદત અને મુદતવાચક : અનુભવાદિર દાક્ષિણ ગુરતીન. “૨૭૩” પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ, રાનીપાલાલ-ગુરત

કર્ણ

શરીરના ખનિજ—ક્ષારો

આયોગિક પદ્ધતિમા માનવ-શરીરના ખનિજ-ક્ષારો પર નો ભાર અપાય છે. તે વાયકો બણે છે કહેવાય છે, માનવ-શરીરમાં ક્ષરોસ ૬૬ ટકા પાણી, ૧૫% ટકા કાર્બન, ૧૧% ટકા ગેસ અને ૬% ટકા ખનિજ-ક્ષારો છે.

અને એ ખનિજ-ક્ષારોનું નોખું પ્રમાણ જુદું પાડીએ તો દરેક માનવ-શરીરમા ૭ મ્તલ યુનો. જે આસ લોખા, ૨૬ આસ પોટાશિયમ, ૨ આસ મેગ્નેસિયા ૩ આસ સોડિયમ અને ૩ ગ્રેન સિલિકા છે.

નવેમ્બર ૧૯૪૦

તમને કઈ ચીજ જોઈએ છે ?

આ ચીજો વાંચી જુઓ અને જોઈતી ચીજ અસલી
અને ચોખ્ખી, છુટક તથા જથ્થાબદ્ધ નીચે
જણાવેલા સરનામેથી મેળવો.

— ચુનાની ને પેદક ઉપચાર પદ્ધતિમાં વપરાતી છુટી દવાઓ ને જડીખરીઓ	
— ચાદણ જેવા કે:—કતરીદણ, જવાદિશ, ખમીરદણ, યાકુતી વિગેરે.	
— પાક (દવાઓ),	— દિહી,
— ગોળી	— મુખખા,
— મુખુર,	— મનખત,
— અક,	— બરમ
— મુરખા	— અતાર,
— દવામંજલ	— સાણ,
— તેલ,	— ફરેદરી,
— કેસર,	— અગર,
— બરસા કપુર,	— હોશન,
— મલમ	— સિલાઈત,
— આખા ને ધુરેલા ઝવેરના,	— અંબર,
— મોના ચાંદીના વરક,	— મોઝામ, વગેરે
— દરેક જાતના ઉકાળાના પરીક્ષા	— રંગદાર મહેદી

મજબાનું દેશણ:—દવાખાના મુઠને સિદ્ધત.

ગાની તાલાખ. મુરેત.

વર્ષ દશમું

માસ અગિયારમો

અંક ૧૧૯ મો

ક મ ર

નવેમ્બર ૧૯૪૦

—: સવાહર :—

હિન્દ. રૂપિયા ત્રણ

ખર્ચા : રૂપિયા સવા ત્રણ

વિદેશ : શિલિંગ ૭

ચિત્રો

શરીરના ખનિજ—

દારો સુખમુખ

ખેતી, હુનર અને ઉદ્યોગ

અલ્પમારીન વસ્તુ ૪૧૮

એલ્યુમિનિયમ-ગ્રા-ન ૪૨૦

ગામરત્ન વાવેતર ૪૨૬

તાડપત્રી ૪૧૧

તાખાનો ઢાળ ૪૧૩

પતરાની 'રેનેટ' ૪૧૭

પ્રયોગો

આખ-બિન્દુ ૪૩૩

એસ્કોલ્ટ-૨ ગ ૪૩૩

કલોરોફોર્મ એલિક્ટ્રીક ૪૩૩

કાર્બોનિક ખારટર ૪૩૩

કીટ-કેર

કેશીએમ્પીરીન

કોર્ન ખારટર

કોમિયમનો ઢાળ

ખારકનો અચાર

મુખકનો મગમ

ગોકોલેટ-ચર

જી કણીની સુખધી

લુવાખની ભુમી

ઈકચર કોણ

પાચન-સુરી

ફિનાઈલની ભુમી

બદ્ધકમીનો ઈલાજ

બાલકસમ આફ્રિકની

બાઈલર કમ્પોઝિશન

માધાના ખોડાનો ઈલાજ

માલિશ તેલ

માડડ-સાત્ર

રોલર કમ્પોઝિશન

વાળ-રોમ્બ પાવડર

પીચ (અણ)

૪૩૩ આયોડેમિક દવાઓ ૪૨૧

૪૩૩

૪૩૩

૪૩૩

૪૩૩

૪૩૪

૪૩૪

૪૩૪

૪૩૪

૪૩૪

૪૩૪

૪૩૪

૪૩૪

૪૩૪

૪૩૪

૪૩૪

૪૩૪

૪૩૪

૪૩૪

૪૨૮

વેપારી કળા

અવગોચનની ટેવ ૪૪૦

ગુમાવેલા માલકો ૪૪૧

વેપારી શબ્દ-ચિ-હો ૪૪૧

વેપારી-વાધાઓના ૪૪૭

જવાબો ૪૪૭

સંપૂર્ણ સંતોષ યા ૪૪૮

પૈસા પાછા ૪૪૮

પરચુરણ

અભિપ્રાય ૪૪૩

પૂઠપરછો ૪૪૪

['કમર'મા પ્રગટ થતી દરેક સાહિત્ય સામગ્રિના (સિવાય કે તે સામગ્રી, જે લેખકના નામ સહિત પ્રગટ થા હોય) માધીરાશ્ટ્ર હકો તત્તીને રવાણીન છે.]

હિન્દુસ્તાન જેના વિશાળ દેશમાં જ્યાં વર્ષાનું પુષ્કળ થાય છે અને ચોમાસાની યજ્ઞ ચારથી પાંચ મહિના લગાય છે, ત્યાં તાડ પત્રીઓની ઉપયોગિતા કહ્યા વિનાય કદાચ સકાય છે. દેશભરમાંથી માલની લાવગમવ કરતી વેળા તેને વર્ષાથી બચાવવા માટે તાડપત્રો જેવું સરવું, સાદું અને સફળ સાધન બીજું છેજ કયું? મે-લુનથી લઇને ઓકટો બર-નવેમ્બર લગી દેશભરમાં જ્યાં જુઓ, ત્યાં માવને દાકવા અને સાવવા માટે પ્રકાર પ્રકારની તાડપત્રીઓનો ઉપયોગ થતો દેખાશે. હકીકતમાં તાડપત્રો વિના ચોમાસામાં માલની લાવગમવ કેવળ અસંભવિત લાગે છે.

બીજા બધા માલની પેઠે તાડપત્રીઓ પણ દબકા ભારી પ્રથમની, સરતી મોઢી બને છે જેની જેની ઝુરત, તેની તેની ખપત મહોવા અને સહજે બીનાશથી બચી જાય એના માલ માટે બેઠે બાકીએ પાણી-રક્ષિત બનાવેલી તાડપત્રીઓ વપરાય છે, જ્યારે સેવા અને સામાન્ય માવ માટે માન એક બાકીએ પાણી-રક્ષિત બનાવેલી તાડપત્રીઓ ચોથી સરતી તાડપત્રીઓ બેસાડ, જે છે જેની માત્ર એક જ તરફ અને તે પક્ષ એક જ વેગ એ -પાણી-રક્ષિત મિશ્રણ લગાડવામાં આવ્યું હોય, કારણ કે, સારી જાતની તાડપત્રીઓ પર એ મિશ્રણ એક કરતાં વધુ વાર લગાડાય છે તાડપત્રીનું કાપડ

તાડપત્રીઓ ત્રી બનાવટ માટે બે પ્રકારનું કાપડ વપરાય છે

૧, સુતરાઉ કેનવાસ ૨, શેલુનું કેનવસ એ બેઠે જાતના કાપડ પર દબકા ભારી કોટિના, જીલ્લી જડી વણાવવામાં આવતા હોય, દબકો ભારી તાડપત્રીઓ માટે જોઈએ, તેવું કાપડ લેવામાં આવે છે, અને એ કે બેઠે જાતના કાપડનો ઉપયોગ પ્રચલિત છે, છતાં મહોટે ભાગે તો શેલુનું કાપડજ વપરાય છે

બનાવટની ક્રિયા

તાડપત્રીની બનાવટની ક્રિયા એ છે કે, જે તે કાપડ લઈ, તેની ઉપર જે તે પાણી-રક્ષિત મિશ્રણ લગાડી સુકવી લેવાય છે એ કામ હાથ વડે થાય છે અને યંત્ર વડે થઈ શકે નહીં. મહોટા પાયા પર ઉઘોગ, તેની કાર્ય-પદ્ધતિ

કાપડ પર પાણી-રક્ષિત મિશ્રણ લગાડવાની ક્રિયા છે તો સાવ સામાન્ય, પણ ઉગ્ર માવની બનાવટ માટે એમાં કેટલીક ખાસ સાવચેતી રાખવી પડે છે, કારણ કે એમાં ભૂન થતા તાડપત્રી ખરાબ થવાનો ડર રહે છે, સૌથી પ્રથમ તો કપડા પર મિશ્રણ એકસરખું અને બરાબર લગાડવામાં આવે એ જેવું જોઈએ એ માટે કાપડને પ્રથમથીજ ચોરી કેમોમાં ભેરવી લેવાય છે કે જેથી કપડું બરાબર બેસાડને કરચની વિના સરખું રહે. ૧ પછી ગરમ પાણી-રક્ષિત મિશ્રણ મજબૂત જડા બ્રશ વડે એ કાપડ પર લગાડી ૨ તે સુકાઈ જતા તાડપત્રી

(૧) મહોટા પાયા પર ધધેા કરતા ક્રેમીને બદલે યત્ર વપરાય છે, જેને બેઠે ઉંડે રાક્ષા હોય છે અને વચ્ચે ૨૦ ફુટ નેટલો લાખો ટબલ, એક છોડના રાક્ષ પર સાદું કાપડ વાંટાયેલું હોય છે, નેટબલ પથરાઈ, મિશ્રણ લગાડવા અને સુકાયા પછી બીજે છોડના રાક્ષ પર શાજ વાંટાય છે બેસાડ, આ યત્ર આપમેળેજ કામ કરે છે,

(૨) મહોટા પાયા પર છોડોય દરનારાઓ આ ક્રિયા માટે એક ખાસ યત્ર વાપરે છે, જે દ્વારા કાપડ પર પર પાણી રક્ષિત મિશ્રણ આપ મેળે લગાડી સકાય છે અને તે સુકાઈ જતા, તાડપત્રી તૈયાર થાય છે

આ યત્ર વાપરવાથી કેટલાક ફાયદા પણ અવસ્ય થાય છે પ્રથમ તો, કામ જલદી અને સહેલું થાય છે, મિશ્રણ એકસરખું લાગે છે, જલદી સુકાય છે વગરત

કહેવાની ઝુરત નજ હોય કે ને તાડપત્રીને બેઠે બાકીએ મિશ્રણ લગાડવાનું હોય તો તે લગાડવાને બદલે, તેના વાસણમાં કાપડ પહોળા લેવાય છે જેથી બેઠે તરફ મિશ્રણ લાગી જાય

તૈયાર થઇ ગયાય છે

૩

અમુક કદના કાપડ માટે કેટલું મિથિલુ જોઈએ, એ કહેવું શક્ય નથી, જેવું કાપડ, જેવી તેની જીણી ભાડી વણાટ, જેટલી મિથિલુ શોષવાની તેની શક્તિ, તેટલું મિથિલુ જોઈશે. એ વિષે એમ કશું કહી નજ સકાય; અનુભવ અને પ્રયોગ એની ખરી જાણી આપશે.

અવમત, તાકપત્રી તૈયાર થવા બાદ તરતજ વાપરી સકાતી નથી. તેને થોડાક સમય લગી સૂકવવામાં આવે છે. એ કાપ માટે વા તેને ખુદલી દવામાં વા પછી એવા વરાળ ઓરડામાં-જ્યાં ૨૫° થી ૩૦° C ગરમી હોય-રાખી, સૂકવાય છે. સૂકાયા પછી તેમની પરિક્ષા કરી, પછી વેચવા માટે બજારમાં મુકાય છે.

મિથિલુ

હવે થોડાક પ્રયોગો જુઓ —

૧

ઉકાળેન દાર. અપ પ્રતો પ્રમાણમાં

એ, ગરમ ગરમ અને પાતળું પ્રાણી હોય ત્યારેજ ઘસ વા ચંચ વડે કાપડ પર લગાડી, સૂકી લે. જો એ પુરતું ગરમ હશે તો બધેબધે બરાબર લાગશે, કંડુ યથ જતા, બરાબર કેલાશે નહિ, તેથી તે બરાબર ગરમ હોય તેની સાવચેતી રાખવી.

૨

એ વાર ઉકાળેલું અગસીનું તેવ ૪૦ ગેવન, વેજન્ટેન ૫૦૬ ૯૪ કુમ.

એકને બરાબર મિશ્ર કરી, વાપરો.

(૩) પરિક્ષા એ છે કે તારપત્રીને સૂર્યની રવરાત્રીમાં આખની સામે ધરી જતા, રવરાત્રી આરપાર જતી ન હોય અને તેનું વાટકું જેટલું બનાવી, તેમા ખાલી ભરી જતા, ખાલી બહાર નીકળી જતુ ન હોય.

ઉકાળેલું અગસીનું તેવ ૫૦ રતલ, કાર્બન બ્લેક ૧૦ રતલ, ટર્ફ રેડ ઓક્સાઇડ ૧૦ રતલ, પાણી ૫ રતલ, એમોનિયા ૧ રતલ, પેટ્રોલિયમ સોલવન્ટ ૨૪ રતલ.

ખૂબ મેળવી, દલ.વી, મિથિલુ તૈયાર કરો. આ મિથિલુ કપડા પર બળે વાર લગાડવું.

૪

ન્યુટ્રલ વુડ ટાર ૩૦ રતલ, પેરેશિન વેક્સ ૧૦ રતલ, લીસો રંગ (Dried Green Pigment) ૨૨ રતલ, સોલવન્ટ નેક્ષા ૩૫ રતલ.

પેરેશિન વેક્સ અને ટારને ગરમ કરીને પીગળાવી નેક્ષા ઉમેરો અને સાચી છેવટે રંગ મેળવો. આ મિથિલુ દાઢથી ઘસ વડે લગાડવા માટે ખાસ બાંધેલું છે.

૫

ઉકાળેલું અગસીનું તેવ ૬ ગેવન, ઓરડિયુ તેવ ૨ ગેવન, તર્પેન્ડાઇન ૬ પાઉન્ટ, પેટન્ટ ક્રાપર ૬ ઓસ, અંધકનો ભુકો ૩ ઓસ.

ચંચ વડે મેળવણીને ખૂબ મેળવી લેવી.

૬

અ-ઉકાળેલું અગસીનું તેવ ૩ ગેવન, ઓરડિયુ તેવ ૧ ગેવન, પેટન્ટ ક્રાપર ૨ રતલ, અંધકનો ભુકો ૪ ઓસ, અનિજ રંગ અપ પ્રતો.

અ-ઉકાળેલું અગસીનું તેવ ૪ ગેવન, પેટન્ટ ક્રાપર ૨ રતલ, અંધકનો ભુકો ૪ ઓસ અનિજ રંગ અપ પ્રતો.

એકે મિથિલુને જુદા જુદા બનાવી રાખો અને પહેલાં મિથિલુ અ લગાડી, તે સુકાયા બાદ મિથિલુ બ લગાડો.

તાંબું દુન્યાની પ્રાચિન ધાતુઓમાનું એક છે તેનો ઉપયોગ પણ બહોળો છે રાધવાના વાસણોથી માડીને નાણુંક હથ્થારો લગીની સખ્યાબધ ચીજો તાંબામાંથી બને છે

તથુ તેજાબની અસર સામે ટકવું નથી, એટલું જ નહિ બગેકે વાનારરણુમાની હવાની અસર પણ તેને કનડે છે સામાન્ય રીતે, બઝારમા મળતુ તાંબુ અશુદ્ધ હોય છે તેમા અનેક પ્રકારની બીજી ધાતુઓ-લોખંડ, ચાદી, પિરમથ સુરમા-ધાતુ આર્સેનિક, સીસુ, કનક અને ગંધક વ વ-મળેલી હોય છે તેથી જ્યાં એરી અશુદ્ધિયો વિનાનું તાંબુ ખપતુ હોય ત્યાં ચોખ્ખું તાંબુ જ નેવું જોઇએ વગી તાંબુ મિશ્ર-ધાતુઓની બનાવટમાય ખૂબ વપરાય છે પિત્તમ અને કાસાની બનાવટમા તાંબુ મુખ્ય તત્વ રૂપ છે

તાંબાનો ઢાળ

તાંબાની આટલી અગત્યતા જોતા, એના ઢાળના મુદ્દાકન જોણા અંકાયજ ક્રમ ૬ ના, તે જોણા હેય નહિ તાંબાનો ઢાળ ઢાળ ચઢાવનાના હુનરનું એક ન્હાનું પણ અગત્યનું પ્રકરણ છે, જે નિ ૥ ઢાળ ચઢાવનાના હુનરની કાઠ ચોપડી પોતાને સપૂણું કહેવડાવી સકતી નથી-શાસ્ત્રીય દષ્ટિયે 'પણુ અને ઉપયોગિતાની નજરે પણ'

તાંબાનો ઢાળ અનેક પદ્ધતિયોએ ચઢાવી સકાય છે આને આપણે જે પદ્ધતિની ચર્ચા કરીએ છીએ તે વિજ્ઞાનીક-રસાયણીક પદ્ધતિ (Electroplating) છે એ પદ્ધતિયે સીસુ અને તેની મિશ્ર-ધાતુઓ, કલક અને તેની મિશ્ર-ધાતુઓ લોખંડ, કલક-પતર, જસત આે. પોલાદ જેવી વિવિધ ધાતુઓ પર તાંબાનો ઢાળ ચઢાવી સકાય છે, એટલું જ નહિ બગેકે જે વળુઓ પર નિકન યા ચાદીનો ઢાળ ચઢાવનામા

હોય તેની વસ્તુએ ઉપર પણ સહાયક ઢાળ તરીકે, પ્રથમ તાંબાનો ઢાળ ચઢાવનામા આવે છે એમ, તાંબાના ઢાળની બોલવાના જગઝાદિર છે.

ઝરૂરી સાધનો

ઢાળ ચઢાવવા માટે સૌથી પહેલા યોગ્ય સાધનો જોઇએ ન્હાના પાપા પર કામ કરનાર માટે ધીચતા સાધનો પુરતા છે -

૧. ઢાળ-મિશ્રણનું વાસણ (એનેમલ કિંવા તામચીની યા પથરનું)
૨. વિજ્ઞાનીક એટરીઓ
૩. તાંબાની પેઇટ
૪. તાર-અશ નંગ ૨
૫. સળિયા નંગ ૨ ૧૦ ઈંચ લાંબા અને અર્ધે ઈંચ વ્યાસવાળા
૬. જોડાણ માટેના તાંબાના ૧૬ એસ કનકનું જ ના તાર

આટલા તો ફક્ત મુખ્ય સાધનો રસાયણો અને બીજી સુરરિયાતો તો જુદીજ

વસ્તુઓને સાફ કરવી

એ તો દેખીતું છે કે ઢાળ ચઢાવવા માટેની મૂળ વસ્તુઓ તદ્દન સ્વચ્છ હોવી જોઇએ તેની ઉપર સદગે ધૂળ કાંટ, તેન યા ચરખીના ડાબ કે એવું બીજું કંઈ પણ હોય તો ઢાળ ચઢશે નહિ-પા, ચઢશે તો ઘોડી-જ જગ્યાએ ચઢશે, એવા ડાબ યા મેલવાલી જગ્યાએ નહિજ ચડે એને ખાસ સુરરત છે કે જે તે ચીજોને પહેલા ખુબ કાળજીપૂર્વક સાફ કરી લેવાય કે જેથી પાછળથી નિરાશ થવાનો પ્રસંગ ન આવે

કુકમા, વસ્તુ પર જે કંઈ ધૂળ, મેલ, કાંટ રંગ, તેન યા ચરખી યા પાણી યા પરમેસાના ડાબ વ હોય તે બધા પૂરેપૂરા કાઢી નાખવા જોઇએ

વળી વસ્તુમાં કંઈ ખાડા બોળા હોય તો તે બરાબર કરી લેતા જોઈએ. લીમોટા પડ્યા હોય તો સખાગી સપાટ તથા લીસી બનાવવી જોઈએ. જો મુઠા વસ્તુ પર આગળનો ટોળ ચઢાવેલો બાકી રહ્યો હોય તો તે પૂરેપૂરો કાઢી નાખી, સખાગીને પોલિશ કરી લેવી જોઈએ.

મુઠા વસ્તુઓ પર જુદી જુદી ઝાતના ડાઘ, કાટ તથા બીજા ધાતુ-ક્ષારો મળવું હોય તો તેમને દૂર કરવા માટે લુદા જુદા મિશ્રણોમાં તે વસ્તુઓને બોળવી પડે છે એવા યોગ્યક મુખ્ય મિશ્રણો આ રહ્યાં.

(૧) મધગર તેજામ ૧૨ ફ ઓસ, નમકનો તેજામ ૧ ફ ઓસ, પાણી ૨ ગેલન

લોખંડ અને પોલાદની વસ્તુઓ સાફ કરવા માટે આ મિશ્રણ ઉપયોગી છે. જે તે વસ્તુઓને તાર વડે બાધી મિશ્રણમાં-બેસક, આ અને એવા બીજા બધા મિશ્રણો પત્થરના વાસણમાં રાખવા અને પત્થરની જ શીશીમાં બરવા જોઈએ-થોડીક મિનિટ લગી બોળી રાખી, પછી પુછળ પાણી વડે ધોઈને તાર-બચ વડે સાફ કરવાથી સાફ થઈ જશે. જે વસ્તુ પૂરેપૂરી સાફ ન થાય, તે-

(૨) અમેરીકન પોટાસ ૧/૨ તલ્લ, ગરમ પાણી ૧ ગેલન

-નું મિશ્રણ બનાવી, તેમાં એ વસ્તુઓ બોળી લેવી.

કલ્પ અને સીસાની તથા તેમની મિશ્ર-ધાતુની વસ્તુઓને પ્રથમ તો પાણી અને રેતી વડે સાફ કરી લઈ, પછી પોટાશના ગરમ મિશ્રણમાં બોળવી જોઈએ અને ત્યાર પછી ફરી વાર વધુ પારીક અને ઝીણી રેતી વડે

(૩) ન્હાના ધાવા પર કામ કરનારાઓ તેડા આ બધું કામ હાથ કરીગરીએ જ રહે છે, પણ મોટા કારખાનાઓમાં તો એ માટે ખાસ થરો વપરાય છે.

તેમને ઘસી, સાફ કરવી જોઈએ એટલું થઈ જતાં, હજી તેને એક વાર પોટાશના મિશ્રણમાં નાખવાની તો બાકી મહેશજી તેને પોટાશના મિશ્રણમાં બોળી તરતજ ઢોળના મિશ્રણમાં મુકી ફેરી.

જસતની વસ્તુઓ પશુ એજ રીતે સાફ થાય છે, પણ તેને માટે વાપરવાની રેતી ખૂબજ પારીક હોવી જોઈએ.

(૩) જે વસ્તુઓ પર લાખ-રંગ કરેલો હોય તેમને પ્રથમ તો ગરમ કરેલા મેથીલેટ રિપરિનમાં અર્ધા કલાક લગી બોળી રાખી, પછી જલ્દા એમેનિયાના મિશ્રણમાં બોળવાથી, અને ત્યાર પછી સાદા પાણી વડે ધોઈને જુના તાર-બચ વડે સાફ કરવાથી લાખ-રંગ નીકળી જાય છે.

અવનત, જે એવી વસ્તુઓ પર માન સામાન્ય આખાશ થા રંગના રાધજ હોય તો ઉપરો પ્રયોગ આજમાવવાની ફરી ઝુઝરત નથી.

ધણી વેળા એમ પણ બને છે કે મુઠા વસ્તુઓ પર તેલ, ચરબી થા એવા બીજા પદાર્થોના ડાઘ પડેલા હોય છે એવી દલતમાં-

(૪) કાર્બીક એસા ૩ રનલ અને પાણી ૧ ગેલન લઈ, લોખંડ (Wrought Iron)ના વાસણમાં દ્રવ બનાવી, તેમાં એ ચીઝો બોળી લેવી.

રિપરને કુશલમાં સમેટતા, એકજ વાન અને જલ્દા વસ્તુ એમ તે હોય, તેને ચોખ્ખી રીતે સ્વચ્છ કરવીજ જોઈએ. જે તેની ઉપર એક કરતા વધુ પ્રકારનો મેલ વ હોય તો તેને એક કરતા વધુ મિશ્રણોમાં બોળવી પડશે. એ તેમ, તને પૂરેપૂરી સ્વચ્છ કરી, પછી પુછળ સ્વચ્છ પાણીથી ખૂબ ધોઈ, તાર-બચ વડે પૂરી-પાદ રહે કે! ધસતી વેળા લીસોટા પડવા ન જોઈએ-પછી પોલિશ થા વાવડ

વડે પૌલિશ કરી લેવી. આ પ્રાથમિક ક્રિયા એ જ નેટલી વધુ કાળજી રખાય તેટલો વધુ સરસ અને શોભીતો ઢાળ ચઢાવી સકશે. વળી વસ્તુને સાફ કર્યા પછી, તેને અત્યંત સંભાળપૂર્વક સાચવવી જોઈએ. તેની સાફ કરેલી સપાટી પર મેલ યા કાચ ન લાગે તેનું ધ્યાન રાખવું જોઈએ, એટલુંજ નહિ બલકે અને દાચનો સ્પર્શ પણ ન લાગે તેમ અંધર સંભાળી રાખવી જોઈએ.

ઢાળ ચઢાવવાની પદ્ધતિ

વળી ઢાળ ચઢાવવાનો હુનર બગાવર શીખી લેવા માટે પહેલાં ચાર પાંચ વેળા ન્હાના પાંચા અને ન્હાની ઓછો પર આઝમાઈશ કરી, અનુભવ મેળવવો જોઈએ કારણ કે, ઢાળ ચઢાવવામાં સફળતા મેળવવા માટે એક કઠનાં વધારે મુદ્દાઓ પર ધ્યાન આપવાનું હોય છે અને એમાંના એકાદમાય ગહલત યાચ તો ઢાળ બરાબર ચઢતો નથી. એ વિષય એટલો તો વિશાળ છે કે એની સમજણ અહિં એ ચાર પાનામાં આપવી શક્ય નથી; એ માટે યા તો અકિનગત સિદ્ધાંતો મેળવવું

જોઈએ યા એ વિષયની મોટી કિતાબો વાંચી જોઈએ. કુકમાં કહેતાં, ઢાળ બરાબર ચઢે એ માટે—

- ૧, ઢાળના મિશ્રણ,
- ૨, ધનમૂલ-એલ્ટ અને
- ૩, વિજળીક બળ

એ ત્રણ પર ખાસ ધ્યાન આપવું જોઈએ. ઢાળ ઓછું વધારે ચઢાવવું હોય તે પ્રમાણે ઢાળનું મિશ્રણ ઓછું વધુ જલદ વાપરવું જોઈએ અને વળી તેજ પ્રમાણે વિજળીક બળમાંવ ફેરફાર કરવો જોઈએ. ધનમૂલ (Anode) તરીકે વપરાતી તાંબાની પ્લેટ, થોડી દંતી-એટલે કે, જે વસ્તુઓ પર ઢાળ ચઢાવવાનો હોય તેમના કદ કરતાં સદાજ વધારે મોટીપ-હોવી જોઈએ કાંઈ પણ દાઘતમાં તે પ્લેટ ને ઇચ્છી વધુ પાતળી તો હોવી જોઈએ નહિજ. વળી તે ચોખ્ખી તાંબાની હોવી જોઈએ. તાંબામાં ભેગ મેળવેલો હોય એવી પ્લેટ આ કામ માટે કદીયે વાપરવી ન જોઈએ.

[૪] વધુ વિગતો માટે નીચલી યોજાઓ જોવી.

- ૧, ઇલેક્ટ્રોપ્લેટિંગ (ઈલેક્ટ્રો-પ્લેટિંગ), ૨, Principles of Electroplating & Electroforming ઈલે: W. Blom; ૩, Electroplaters' Handbook ઈલે: S. R. Bonney, ૪, Electroplater ઈલે: Canning, ૫, The Modern Electroplater ઈલે: K. M. Cogshall, ૬, Electroplating ઈલે: S. Field, ૭, Modern Electroplating ઈલે: W. E. Hughes, ૮, Electroplating & Electroforming of Metals, ઈલે: A. Philip, ૯, Electroplating ઈલે: C. E. Urquhart, ૧૦, Electroplating ઈલે: A. Wall, ૧૧, Electroplating ઈલે: Reetz.

[૫] આ કદની માપણી માટે જે તે વસ્તુને માપી, તેના ફેરફાર ચોરસ ઇંચ યાં છે, તે ગણી તે પ્રમાણે તાંબાની પ્લેટનેય માપી, તેના ચોરસ ઇંચ કદના

(૨) પૌલિશ કર્યા પછી કેટલીક વેળા વસ્તુઓ પર એક પ્રકારનો ચીકારો યા તેલનો ધર ચઢેલો જણાય છે. એમ હોય તો એ વસ્તુઓને ફરી વાર કેટલીક સોડાના દ્રવમાં ઢબાળી, પાણીથી ધોઈ લેવી

[૩] આ હુનરનું બ્યવહાર શિક્ષણ નીચલી સંસ્થાઓમાં આપાય છે:—૧, સાયન્સ કોલેજ, પટના, ૨, મહારાજ કાસિમજીભાઈ પોલિટેકનિક ઇન્સ્ટિટ્યુટ, ભલકા; ૩, સર્વેસ પોલિટેકનિક ઇન્સ્ટિટ્યુટ, લરકર. આલિયર; ૪, ગવર્નમેન્ટ ટ્રેડસ સ્કૂલ, દિલ્હી; ૫, ગવર્નમેન્ટ ટેકનિકલ સ્કૂલ, લાહોર; ૬, ગવર્નમેન્ટ મિલ્સ વર્કિંગ સ્કૂલ, શિયાલકોટ; ૭, ગવર્નમેન્ટ મિલ્સ વર્કિંગ સ્કૂલ, અલીપર.

અભ્યાસક્રમની મુદત દરેક કેસોએ બંને વર્ષની છે વધુ માહિતી માટે 'કમર'નો ૪૨મો અંક જુઓ.

એ તો સૌ કોઈ જાણે છે કે દોળ ચઢાવવાની રીત એ છે કે, એક વાસણમાં-મેશ, તેં ચીની ચીં કાચનું હોય-દોળનું મિથણુ બરાબ છે અને પછી ધનધરૂવ તરીકે તાગાની પેઇટ અને ઝણધરૂવ (Cordite) તરીકે જે ચીઝો પર દોળ ચઢાવેલો હોય તે ચીઝો આગળ લખ્યા પ્રમાણે બરાબર સાફ કરીને- એ વાસણમાં બેઠેને જુદા જુદા તારથી બાંધીને થોડે થોડે દુર મુકવામાં આવે છે અને એ બેઠેના તારને વિજળીક બેટરી સાથે જોડતાં, વિજળીક બગ વડે દોળ ચડે છે દોળ બરાબર ચડે છે ત્યાં નહિ તે માટે પ-૭ મિનિટ મુળ ચીઝને કાઢીને તપાસી જોઈએ જે દોળ બરાબર ચડતો ન હોય તો તેનું કારણ જાણીને તે માટે ધનુ કરવું જોઈએ અને જે દોળ બરાબર ચડતો હોય તો તે બગાડ પેડે ચઢવા દેવો જોઈએ એવી સમજણ માટે ચઢી રહેલા દોળનો રંગ પણ ઠીક ઠીક માર્ગદર્શક રૂપ થઈ પડે છે વિજળીક બગ ચાનુ થવાનું મુળ ચીઝને રંગ તરતજ એક મે મિનિટમાં બદલાઈને તાંબા જેવો લાલ થઈ જવો જોઈએ જે રંગ કાળામાં પડતો થયે અને તેના જોડણી-તારો આગળથી જરૂર પડતા દેખાય તો દોળ કાણી ઝડપથી ચડતો હોવાથી, તંબુ ‘મર્ગી જતું’ સમજવું હુકમાં, કારણ શું છે,

તે જાણી તેનો ઇનાજ કરવો જોઈએ જે દોળ અત્યંત ઝડપથી ચડતો હોય તો વિજળીક બગ સદજ ધગડવાથી તે ધીમે ચડશે જે અત્યંત ધીમે ચડતો હોય તો વિજળીક બગ સદજ વધારવાથી તે ઝડપથી ચડશે

હવે આપણે થોડાક મિથણો જોઈએ

૧

ક્રાપર સફ્ટ ૪ ઓસ, પોટાસિયમ સાયનાઇડ ૧૨ ઓસ, સિક્કિડ એમેનિયા ૪ ઓસ, વૅક્-પાણી ૫ વૅર્સનુ પાણી ૪ જેનન બધાને મેળવી, આગળથીને વાપરો આ ઉત્તમોત્તમ દોળ-મિથણુ થશે

૨

બાઇસફાઇટ ઓફ સોડા ૧૮ ઓસ, સાયનાઇડ ઓફ પોટાસિયમ ૧૮ ઓસ, કાર્બોનેટ ઓફ મોડા ૩૬ ઓસ, એસિટેટ ઓફ ક્રાપર ૧૮ ઓસ નિક્કિડ એમેનિયા ૧૨ ફે ઓસ પાણી ૫૩ જેનન

૩

બાઇસફાઇટ ઓફ સોડા ૭ ઓસ, સયનાઇડ ઓફ પોટાસિયમ ૨૫ ઓસ, કાર્બોનેટ ઓફ સોડા ૧૮ ઓસ, એસિટેટ ઓફ ક્રાપર ૧૮ ઓસ, એમેનિયા ૧૦ ઓસ, પાણી ૫૩ જેનન

આ દોળ-મિથણુ શરમ કરીને વપરાય છે

ફક્ત ૫૦ દિવસમાં ઈંગ્લીશ બોલતાં શીખો

આ અમરો દારૂ છે, જેને આજ સુધી કોઈ બેટો સામીત કરી શક્યા નથી જે પ્રકારે અમેજ માતાએ પોતાના બાળકને અમેજી બોલતા શીખવડે છે, અને ૪ વર્ષનો અમેજ બાળક સારી રીતે અમેજી બોલી શકે છે (એટલે કે તે અમેજીનો એક શબ્દ પણ સુન્યા બંધને શીખ્યા નથી) તેવી રીતે પ્રકૃતિક નિયમાનુસાર અમે આ ૩૫૦ પાનાનું પુસ્તક તૈયાર કરવામાં સફળ થઈ શક્યા છીએ પુસ્તક એક ઢગલી લખવામાં આવ્યું છે કે ૫૦ દિવસમાં સારી રીતે ચાલ થઈ જાય છે આ પુસ્તકની મદદથી અનેક સ્ત્રી-પુરુષો છાકરાએ અને છાકરીઓ ૫૦ દિવસમાં અમેજીમાં એક સરખી ધારા પ્રવાહથી બોલતા શીખી ગયા છે હેડમાસ્ટરો અને સ્કુલ ઈન્સ્પેક્ટરોએ આ પુસ્તકને સર્વોત્તમ માન્યું છે

કોમલ રૂ. ૧-૮-૦ (જાન્ય ૦-૬-૦)

બળવાનું ટકાણું:—રસાયન ફાર્મસી (કે) સંગરિયા (બિકાનેર)

આગકાની બાપામાં જેને 'પાની' કહે છે અને વરીયો જેને 'સ્વેટ'ના વધારે મોવા-સથક નામે સંબોધે છે, એ દેખાતી નિર્જીવ અને નમાથી છતાં વ્યવહારમાં અત્યંત ઉપયોગી અને લાભિ પ્રત્નતા અવ્યવસિકમતી 'મિશ્રિત-નાદ' યોગ્યતાજી ઉદ્ભવતી યુગરિપાત છે પ્રત્નની કેળવણી-ધુન જેમ વધુ અને વધુ ખીંચે છે, તેમ આ વસ્તુનો વેપાર દુન વધુ ને વધુ વિકસે છે, અને એમ કેળવણી વધારે સર્વ-વ્યાપી થતા, એનો વેપાર પણ ખૂબ વધ્યો છે. પ્રત્નની જાત નાતના તકાવત નિના, રંગભેદની કે ધર્મભેદની રહેજે નહતર વિના, બાપાઓની મિનતતાઓનેય કારે મુકાને આ 'સ્વેટ' દરેક દેશમાં, દરેક ધરમા-દુકમા, જગતના ખૂણે ખૂણે સ્થાન પ્રાપ્ત કર્યું છે કે ની નિર્જીવ વસ્તુ અને કેટલો બહોળો ખપ.

પ્રત્નની કેળવણી સાથે આમ સંકલ્પની આ 'સ્વેટ'ની ઉત્પત્તિ એક કાળ લગી તો ખાણમાંથી થતી રહી ખાણમાંથી નીકળતા પત્થરોની આ 'પાટી'ઓનું સ્થાન દબે એમની સદસરી પતરાની 'સ્વેટ'એ લેવા માંડ્યું છે. ખાણના પત્થરોની 'સ્વેટ' રહેજે તુડી જતી હોવાથી અને વળી ખાણો જ્યાં દેશોમાં ન હોઈ, વેપાર અમુક હદે સંકુચિત થઈ જવાને બદલે હોવાથી આ પતરાની 'સ્વેટ'ની જના-વટ મોઢાઈ છે અને આજે તો લગભગ ૭૦ ટકા 'સ્વેટ' પતરાનીજ બને છે અને વપરાય છે.

પતરાની 'સ્વેટ'ના મુખ્ય બે યુગો, વચ્ચે નમા દલકી હોખા, તુડી ન સકે એ છે એની બનાવવાની રીત પણ વળી સરળ હોવાથી આ ઉદ્યોગ ખૂબ પ્રગુલ્લી રહ્યો છે.

થોડાકે નુસખા આ રહ્યા—

૧

'સ્વેટ'ના પતરાની ભૂડીને ખરસમાં પાણી સાથે ખારીક વારી, હાંપમાં ચૂકી

લેઈ પછી એજ ભૂડીને ફરી વાર ખરસમાં તદ્દન સુકી સ્થિતિમાં વારી લઈ, એ ભૂડી ૮ રતન ને બત્તીનો ધુમાડો (Lamp black) ૧ રતન વધ, ભેંછતા પ્રમાણમાં પ્રવાહી સરસમાં મેળવી ઉકાળો. મિશ્રણ પૂરતું થઈ થાય કે પતંગના કટકા પર બેઠે બાબુએ દબકા દાથે બરા વડે મિશ્રણ લગાડી, મુકાઈ બદાય પછી બીજી વેળા ને છેવટે ત્રીજી વેળા મિશ્રણ લગાડી, મુકાઈ જાય ત્યારે પુખ્ત સ્થાન વડે તેને ઘસી કાઢી, માયાકળના ઉકાળાનું પડ આપવાથી શ્રેષ્ઠ પ્રમાણની 'સ્વેટ' તૈયાર થશે.

૨

એક ભાગ પોટાસિયમ કાર્બોનેટ અને એક ભાગ સોડિયમ સિલિકેટને વારી, ૭ ભાગ પાણીમાં નાખી લગભગ દોઢ કલાક મુકી ઉકાળો કે જેથી બેકે એમળી જાય પછી ૭ ભાગ 'સ્વેટ'ના પતરાની ભૂડી અને ૧ ભાગ બત્તીનો ધુમાડો સદજ પાણી સાથે મેળવી, ખારીક ખરસ કરી, તેમાં ઉપરું મિશ્રણ એટલા પ્રમાણમાં ઉમેરો કે જેને બેકે તેવું થાયું કે પાતળી મિશ્રણ બને. પછી એ મિશ્રણને પતરાના કટકા પર લગાડી સુકવી લો.

બનાવની 'સ્વેટ' પતરા ઉપરાંત પુરાની પણ બને છે. અલખન, જાદિરમા તો મોટે ભાગે એ પણ પતરાનીજ કહેવાય છે છતાં ખરેખર તે પતરાની હોતી નથી. એવા પ્રકારની 'સ્વેટ' બનાવવાના આ થોડાકે નુસખા કમરના વાચકોને ઉપયોગી થઈ પડશે. એવી ખાતરી છે—

૩

પ્રથમ તો પુકાને અગ્રીના તેતના વારનિશમાં ભોળવી લઈ, પછી નીચલું મિશ્રણ લાગો.

(અનુસધાન પાના ૪૩૨)

સીધી પદ્ધતિ (ચાહુ)

[ગતાંકથી સંપૂર્ણ]

એ તૈયાર થયેલી મેગવણીને દવે પછી-

- ૧, દળવા
- ૨, ફિલ્ટર કરવા
- ૩, ઠારવા
- ૪, સુકવવા અને
- ૫, ફરી વાર દળવા

—ની પાચ અમળતની ક્રિયાઓમાથી પસાર થવું પડશે. એ પછીજ તે વેચવા કે વાપરવા પાત્ર બનશે.

દળવાની વિધિ—આગળ કઢી ચુકાયું છે તેમ ભઠ્ઠીમાથી શેડીને કાઢવામા આવેલી મેગવણી તદ્દન ખારીક નથી હોતી, તેમા ગાગડા વ પલ્લ હોય છે તેથી તે ઠંડી પડ્યા બાદ તેને પ્રથમ તો દળી શ્વેચા છે અને પછી—

ફિલ્ટર કરવાની ક્રિયા શરૂ કરાય છે એને માટે પાચથી સાત ફૂટ લાંબા અને ૪૦થી ૬૦ ઇંચ પહોળા અને કાંચી ગોડા એવા લાકડાના બાકસ બનાવવામા આવે છે, જેમા ખરા તળિયાથી ૬ થી ૮ ઇંચ ઉપર એક બોટું તળિયું—પોણા ઈંચ ઊંડોવાળું પાટિયું—મુકેતુ અને એ ઊંડોવાળા પાટિયા પર જાડું કપડું જમાડેયુ હોય છે.

ક્રિયાની રાહઆત એ રીતે થાય છે કે પ્રથમ તો એક બીજા મોટા વાસણમા ઉપથી ઠંડી થયેલી મેગવણી—જુદી નાખી, તેમા થોડાક પ્રમાણમાં, ૭૫ થી ૮૦° C સગી ગરમ હોય એવું પાણી ઉમેરી, ખૂબ દવારી એ મેગવણીને ફિલ્ટર બોક્સમા નાખી, ફિલ્ટર કરે છે. એ રીતે ઉમ્દા અદ્રામરીન જુદું પડી જાય છે એટલું થઈ રહેતા એને—

ઠારવાની વારી આવે છે એ માટે કરવાનું એટલુંજ કે એક મોટા વાસણમા ઉપની મેગવણી ભરી, ૩૬ થી ૪૮ કલાક

ઠરવા દો. એ મુદત દરમિયાન નક્કર પદાર્થ—અદ્રામરીન બહુનો મોટો ભાગ—તળિયે જઈ ખેંચ્યો હશે દવે ઉપર બાકી રહેલા પ્રવાહીને સંભાળપૂર્વક બીજા વાસણમાં (બેચક, ૫૨૫ દ્વારા) કાઢી વધ, તેને તેમાં થોડાક કલાક લગી ઠરવા દે છે, જેને પરિણામે એમાંય થોડો ઘણો નક્કર પદાર્થ તળિયે જઈ ખેંચે છે. એ પછી બાકી વધેલા પ્રવાહીને બીજી વેળા કામમા લેવા કાળે જુદું રાખી, ઠરવા નક્કર પદાર્થને ફરી વાર થોડા મોટા પાણી સાથે મેગરી, ફરી વાર નક્કર પદાર્થને ઠરવા દઈ, બાકીનું પ્રવાહી જુદું પાડી લે છે આ ક્રિયા કુલ ચાર વાર થાય છે અને નક્કર પદાર્થના ઠરવા માટે દેવા વાર ૩૬ થી ૪૮ કલાક, બીજી વેળા બે કલાક, ત્રીજી વાર ૫ થી ૬ કલાક અને ચોથી વાર ૧૨ કલાક લગી અપાય છે, જેને પરિણામે કમવાર ઉમ્દા આવતો અદ્રામરીન બહુ જુદો પડી જાય છે.

દવે એ નક્કર પદાર્થ બીના પદાર્થને નિયમસર—

મુકેવી ને ૩, ને ક્રિયા પૂરી થતાં તૈયાર થયેલા ગાગડા વ ને—

દળી લેતાં અદ્રામરીન બહુ તૈયાર થાય છે. દવે ને કરવાનું બાકી છે, તે એટલું ૮ કે જુદી જુદી પંક્તિના અદ્રામરીન બહુને, ખાસ નિયમસર મેગરી, મુકરર પ્રકારનો માલ બનાવી, પડીમ બનાવી લેવાય.

આડકત્રી પદ્ધતિ

અદ્રામરીન બહુની બનાવટની આ પદ્ધતિ—જેને આડકત્રી ક્રિયા એ તનકકાવાલો પદ્ધતિ

(૩) કહેવાની આવશ્યકતા નથી કે જુદા જુદા વાસણમા તળિયે જઈ ખેંચેલો અદ્રામરીન બહુ જુદા જુદા પ્રકારનો—યા, એમ કહો કે, દલગી ભારી કાઢિનો—બને છે.

કહે છે-મોડા, ગોમડા સોન્ટ ન નામિથજી માટે અંધમેરતી છે. ગંધકર્તુ પ્રમાણ વધુ હોય એવા પ્રયોગ માટે આ રીત અનુકૂળ નથી.

પદ્ધતિ એ છે કે સૌથી પ્રથમ તો જે તે કાચા માલને ખૂબ બારીક વાળી, પછી ૧૨ થી ૧૬ ઇંચ ઉંચાઈની મ્હોટી શ્વેત (કુવડીઓ)માં તેને ભરી, ઉપરથી માટીના ઢાંકણ બંધ કરો તે છે બધો કાચો માલ આમ મુસોમા ભરાઈ રહેતાં, એ મુસોમે મક્કન ભટ્ટીમાં લાઇનઅંધ ગોડરી, ગરમી અદિ લગી અપાય છે કે તે લાલચોળ થઈ જાય પછી એટલીજ ગરમી ત્યાં લગી કામમ રખાય છે, જ્યાં લગી અલ્ટ્રામારીન બ્લુની બતાવટને રહેતો તત્કાલ-અલ્ટ્રામારીન મીનની બતાવટ-પૂરે ન થઈ જાય એમ યજ્ઞજતા, જેને લજબગ ૭ થી ૧૦ કલાક લાગે છે, ભટ્ટીમાંથી આગ બેચી લઈ, ભટ્ટીને અંધ કરી, આપમેળે ઠંડી પડવા દેવાય છે.

મુસો ઠંડી પડવા બાદ તેમાંથી મેળવણી બહાર કાઢી જોતા, તે લીલા રંગની-સદજ બુ ઘાટ પણ હળે-ગતેની જણાશે હવે એ મેળવણી-જેમાં ગામડા પણ દરોજ-ને દળી જોઈશે, પણ તેને ખૂબ બારીક કરવાની અરત નથી હકીકતમાં, તેને ખૂબ બારીક કરવાથી પાછળથી તૈયાર થતા માલની ડાઘિમાં મોઢવાપાત ફડ આવી જતો હોઈ, સદજ જાડી જુકી કરી લેવી કાશી છે, જે કે એના જાડા ઝીણપણાને ખરો અદાજો અનુભવેજ સમજ સકાશે

બીજો તબક્કો

આ બીજા તબક્કાની મુળ ક્રિયાય, બેચા, મેળવણી શેકવા ક્રિયા બળવાનીજ છે. એને માટે ખાસ પ્રમારની મકુલ-ભટ્ટી બતાવતામાં આવે છે, જે ફાયર બ્રિકની બનેલી હોય છે,

(૪) આ ભટ્ટી ચોરસ દોઢ, એની નીચે કાયર બ્રિક (૪૮) બેસાડેલી હોય છે.

અને દરવાજા પર લોખંડનું ઢાંકણ હોય છે, તેમજ ભટ્ટીમાંથી નીકળતો ગંધકર્તો ગ્રેસ ઉંચે લઈ જવા માટે એક લાંબી ઉંચી ચિંમની પણ એની સામેજ ઉભી કરાય છે, જેથી એ ગ્રેસ ઉંચે વાતાવરણમાં કાઢી નખાય અને કારીગરોના શ્વાસમાં આવે નહિ.

બીજા તબક્કાની મુળ ક્રિયાય બે રીતે થાય છે.

૧. ભટ્ટીમાં મેળવણી બર્પા પહેલાંજ મેળવણીમાં ગંધક મેળવી દેવો.

૨. મેળવણી ભટ્ટીમાં હોય ત્યારે કટકે કટકે ગંધક ઉમેરવો

જો ક્રિયા મ્હુવી રીતે કરવાની હોય તો પ્રથમ તો મુળ મેળવણીનું વજન કરી લઈ, ૭૪ જેટલા પ્રમાણમાં ગંધકની બારીક જુકી ઉમેરી લઈ, બેઉને ખૂબ મેળવી લેવાય છે અને પછી ભટ્ટીને મધ્યમ ગરમીએ ગરમ કરી, પછી તેમાં એ મેળવણી મુકી દેવાય છે અને એ ક્રિયા દરમિયાન દર અર્ધ કલાકે મેળવણીને ભટ્ટીની અંદરજ ઉલટાવવા કરતા રહેવાય છે. એ ક્રિયા ત્યાં લગી જારી રહે છે, જ્યાં લગી પુરેપુરો ગંધક બળી ન જાય. ત્યાર પછી, બીજા પોણા કલાકે લગી મેળવણીને શેકાવા દઈ, પછી ગરમી ઓછી કરી, ભટ્ટી ઠંડી પડતા મેળવણી બહાર કાઢી લઈ, આગળ બતાવ્યા પ્રમાણની ઘણા, ફિલ્ટર કરવા, દારવા, સુકવવા અને ફરી દળવાની ક્રિયાઓ કરી સેતાં, અલ્ટ્રામારીન બુ તૈયાર થાય છે.

જો આ ક્રિયા બીજી રીતે-ભટ્ટીમાં મેળવણી બર્પા પછી કટકે કટકે ગંધક ઉમેરવાની રીતે-

(૫) આ ૭૮કા પ્રમાણ સોઢાવાળા પ્રયોગનું છે. જે પ્રથમ એમાંજ સોઢવાળો દોષ તો એ પ્રશ્ન ૬ થી ૧૦ ટકા જેટલો.

(૬) આ ગરમી સોઢાવાળા પ્રયોગ માટે બંધવેસતી છે. પ્રથમ એમાંજ સોઢવાળો દોષ તો લાલચોળ ગરમી જેટલો.

(અનુસંધાન ૪૪૦ પર)

એલ્યુમિનિયમ-બ્રોન્ઝ, એક મિશ્ર-ધાતુ છે, જે કાસા જેવી હોય, ઘણા જુદા જુદા ઉપયોગો ધરાવે છે ધડિયાળના ખોખા, દરવાજાના હેન્ડલ, ઇખીઓની ફેમો અને એવી બીજી અનેક ચીજો છે, જે એલ્યુમિનિયમ-બ્રોન્ઝમાંથી બનાવવામાં આવે છે અને એના પોતાના એવા ફેલાક વિશિષ્ટ ગુણોને લીધે તે ખૂબજ ઉપયોગી થઇ પડે છે.

એલ્યુમિનિયમ-બ્રોન્ઝની બનાવટમાં વપરાતું તાણું તદ્દન ચોખ્ખું હોવું જોઈએ વળી બનાવટની ક્રિયા દરમિયાન વિજળી, ગેસ વા ધાસનેનના ચુનાની (પ્રાયમસ) ગરમીનોજ ઉપયોગ કરવો જોઈએ, કારણ કે બળતણ તનીકે કાસસા વા લાકડા વાપરતા, તેમાંથી નીકળના એક પ્રકારનો ગેસ તાણું પોતામાં શેલી લેતું હોય, તેથી બનતી ધાતુમાં ફડ આદી જાય છે એથી ઝરૂરી છે કે બની સકે ત્યાં લગી વિજળી, ગેસ વા પ્રાયમસ ચુનાની મદદે કામ કાઢી લેવાય, છતાં જો તેમ શક્ય ન હોય અને બળતણ તરીકે લાકડા વા કેનસા વાપરવાની ફર્જ પડે તો પછી કુવડીમાં તાણું મુકવા પછી, તેની ઉપર કોર્કસાનો ભુકો પથરી દેવો, જેથી બની સકે તેટલી હદે બળના ફાવસાનો ગેસ તામાંમાં મળતો અટકી જાય.

ફેલાની આવશ્યકતા ન હોય કે બનાવટની ક્રિયા માત્ર એવીજ છે કે કુવડીમાં તાણું મુકા, તે પીગળી જાય ત્યારે એલ્યુમિનિયમ ઉમેરનામાં આવે છે અને તે પીગળીને એકજથ થઇ જતા, એ પ્રવાહી મિશ્ર-ધાતુને બાંધામાં રેડી, ઢાળી લેવાય છે પ્રવાહી તામાંમાં એલ્યુમિનિયમ મળતાંજ, સેથી પહેલાં તો તેની ગરમી સદજ મંદ પડે છે પણ પછી તરતજ એલ્યુમિનિયમ બળી જાય, તામાંમાં રંગ સદજ આવડે હલકો બની, ગરમી વધવા માટે છે આ બધું પગવારમાંજ બની જાય.

(૧) જો તામાંમાં ઉપર કોર્કસાનો ભુકો ન થાય પથરી દેવા તો તેને વચ્ચેમાં સદજ ખસેડા એલ્યુમિનિયમ ઉમેરવામાં આવે છે.

છે અને તેથી એલ્યુમિનિયમ મેળવો પછી લગભગ તરતજ કુવડીને બાંધીમાંથી બહાર કાઢી, તેમાંની પ્રવાહી-ધાતુને સદજ દબાવતા જઈ, બીધામાં રેડી દેવી.

એલ્યુમિનિયમ-બ્રોન્ઝને ફરી ફરી પીગ બાવતા, તે વધુ સારી બને છે, કારણ એથી તે ખૂબ એકજથ થાય છે એ રીતે, ત્રણ ચાર વેલા તેને ફરી પીગવાવો સકાય છે.

હવે થોડાક પ્રયોગો જુઓ —
૧-તાણું ૯૦ કનાર્ટર, એલ્યુમિનિયમ ૧૦ કનાર્ટર

આ પ્રયોગ કેા પરસીએ શોધ્યો છે એ દ્વારા બનતી મિશ્ર-ધાતુ પોતાના નામને ઢાળે એવા વિશિષ્ટ ગુણો ધરાવે છે તે સોખંડ જેટલી કઠણ અને કાસા જેવી મજબુત અને ખુબસુરત હોય, એને જે તે આકારમાં ઢાળી સકાય છે. વળી એને ઢીપીને આકાર બદલી, વા રોલરો વચ્ચે દબાવી પતરા બનાવી કે ગ્રેસમાં દબાવી જુદા જુદા આકાર પણ આપી સકાય છે એનો રંગ લીલો-સુન્દરી હોય છે, જે સોના ચાંદી ની મિશ્ર-ધાતુને ખૂબજ મગગો આવડો હોય, અત્યંત ખૂબસુરત લાગે છે વળી વાતાવરણની દવાથી એની ઉપર કદી અસર થતી નથી.

૨-તાણું ૯૫ રતન, એલ્યુમિનિયમ ૫ રતન
આ મિશ્ર-ધાતુ સોના જેવીજ લાગે છે અને એકને પાસપામે મુકી સરખાવ્યા વિના તેનો ફર્ક પણ માનમ પડતો નથી.

૩-તાણું ૮૯ ઔસ, ક્રિકલ ૧ ઔસ, એલ્યુમિનિયમ ૧૦ ઔસ

આ ફેચ પ્રયોગ છે એની બનાવટમાં ફોસફરસ અને મેગ્નેસિયમ પણ ઉમેરાય છે બનાવટ એ રીતે થાય છે કે, પ્રથમ તાણું પીગળાવી, પછી તેમાં ૩ ઔસ ફોસફરસ (ફોસફરસ-ઓપર અથવા ફોસફરસ-એલ્યુ-મિનિયમના રચકો) ઉમેરી, તે પીગળ્યા બાદ એલ્યુમિનિયમ અને છેવટે ક્રિકલ ઉમેરી, ત્યાર પછી ૧૩ ઔસ મેગ્નેસિયમ ઉમેરવું.

૪-તાણું ૯૨૩ તોલા, એલ્યુમિનિયમ ૭૩ તોલા

માનવ શરીરની યોજનામાં
 દ્વાર-તત્ત્વો અગત્યનો-ખરેખર, ખુબજ
 અગત્યનો-ભાગ ભજવે છે. એકાદ
 દ્વાર-તત્ત્વની કાચુ જેટલી ઓછપ
 પણ માનવને તનદુરસ્તની કક્ષામાંથી
 રોગીની પાવરીએ ધકેલી કાઢે છે-
 અને ફરી એ દ્વાર-તત્ત્વની રજ
 જેટલી ઓછપ પુરી કરી દેવાના,
 રોગીની પાવરીએથી ઉપાડી, તનદુ-
 રસ્તની કક્ષામાં બેસાડી દે છે-એ
 જોતાં, એની અગત્યતા વિશે કયાય
 અને કાબોને શંકા રહેતી નથી

દ્વાર-તત્ત્વોની એ ઉપચાર-પદ્ધતિ, એના
 સિદ્ધાંત અને પ્રતિદાસ, દવાઓના વર્ણન અને
 બનાવટ વ. આગળા લેખમાં આપણે ચર્ચા
 ગયા આવી, આજે એ દવાઓ દ્વારા માનવ
 રોગોનો ઇલાજ કરવાની પદ્ધતિ સમજાવે.

આયોદ્યિક નમ્ર રોગ તે બાદ્ય ચિન્હો
 છે, જે શરીરની અંદર પવન થયેલી દ્વાર-
 તત્ત્વોની ઓછપ દેખાડવા બદાર દેખાય દે
 છે. એમ રોગ મૂળ સજ્ય નથી; તે માત્ર
 બાદ્ય-ચિન્હ છે અને મૂળ સજ્ય તો દ્વાર-
 તત્ત્વોની ઓછપજ છે અને તેથી તેનો ઇલાજ
 એ ઓછપ દૂર કરવાંથી થઈ શકે છે

કયા દ્વાર-તત્ત્વોની ઓછપ કયા રોગ-
 ચિન્હો પચદા કરે છે, એ ખુબજ વિશાળ
 વિષય છે, અને તેને અદિ દુકાળમાં પુરો
 નવાય આપી સંકલ્પે સંભાવન નથી તેમ.
 યુવ નદિ તો યુવની પાંખડી રૂપે, અદિ એક
 દુકાળી સામાન્ય રોગ-યાદી રજ કરવાનો પ્રયાસ
 કર્યો છે, જે દેખાડો કે કયા રોગો કયા
 અમુક તમુક દ્વાર-તત્ત્વો આવવાથી સરળતા-
 પૂર્વક મી નવ છે.^૧

ઈસામના શરીરમાં રહેલા મુળ દ્વાર-તત્ત્વોમાં સદને
 ઓછપ આવતાં, જે ચિન્હો બદાર દ્રષ્ટિગોચર થાય છે,
 -સામાન્ય વાવામાં કહેતાં, જે રોગો દેખાય દે છે-તેનો
 ઇલાજ, સરળ કુદરતી અને સિદ્ધાંતિક ઇલાજ એ છે કે
 જે તે દ્વાર-તત્ત્વો શરીરને પુરા પાડી, તે ઓછપ મી
 કરી, તેનું પ્રમાણ પુરતું કરી દેવાય

ડૉ. મુસાવરની આ સ્વાભાવિક સિદ્ધાંતે ચોક્કસ
 આયોદ્યિક પદ્ધતિ અને તેની ૧૨ દવાઓની બનાવટની
 ચર્ચા 'કેમરેના સપ્ટેમ્બર ૧૯૪૦ના અંકમાં કરવામાં આવી
 હતી, આજે કદ કદ બીમારીઓ પર કઈ કઈ દવાઓ વપરાય
 છે, તેની ચર્ચા કરીએ

આયોદ્યિક દવાઓની ગાત્રા પાંચ મેન
 છે. તે ભૂકી યા ટિકડીના રૂપમાં, ઇચ્છા પ્રમાણે
 લઈ મકાય છે. એવાની વિધિ એ છે કે ભૂકી
 યા ટિકડીઓ જીભ પર મુકી દો થોડીક
 પળોમાં તે એમળી, પોતાનું કામ કરવા માંડશે.

૨

આ રોગ-યાદીમાં માત્ર થોડાક સામાન્ય
 રોગો સમાવવામાં આવ્યા છે, પણ તેનો અર્થ
 એ નથીજ કે બીજા રોગો માટે આ દવાઓ
 કારગર નથી થતી. ખરેખર, એવું કહ્યું નથી.
 એ દવાઓ બીજા અનેક-અને કેટલાક સંજો-
 ગોમાં તો આવેજ તાકર અને બીજા

(૧) દવાઓ બીમારીના મુળ સળબને દૂર
 કરવાનું કામ કરતી દોષ. અમુક તમુક બીમારીના
 જુદા જુદા સ્વરૂપો માટે જુદી જુદી દવાઓ
 અપાય છે તેથી, ઇલાજ કરવા ઉચ્ચનારે જે તે
 બીમારીનું ક્યું સ્વરૂપ છે તે નક્કી કરી, પછી
 ઇલાજ કરવો આવશ્યક છે. જે કે, એટલું અદિ
 ફરી ચાર ભારપૂર્ક કહી દેવું મુનાસિબ લાગે છે
 કે, બુવચુથી આયોદ્યિક દવાઓ ઉત્તર મુલક
 વખણાઈ નય તેમ તે કદ તુચ્છાન કરતી નથીજ;
 અજબ એથી તે કાયદાકર્તા યવાને બદલે કેવળ
 નિષેધ નય છે.

તળીમોએ જેમને માટે નિરાશા-વેળો કાઢ્યા હોય તેવા-રોગો સાત્ત કરી સકે છે અન્યન, એવી હાલતમાં, એનો ઉપરોગ કરનાર એનો પુખ્ત અભ્યાસી હોવો જોઈએ

અછાત્રકા-ફેરમ ફોસ અને કાળી મુર, દર કનાકે, ત્રણ ત્રણ એન

જો લાલારા એકદમ ઓછી થઈ જાય તો કાલી સદૃશ

અતિસાર-નેટ્રમ ફોસ અને કાળી મુર, દર અર્ધા કલાકે, પાચ પાચ એન

જો સાથેજ પેટમાં ચુક થતી હોય તો મેગ્નેસિયા ફોસ અને કાળી મુર, દર અર્ધા કલાકે, પાચ પાચ એન

બચ્ચાઓના અનિસાર માટે નેટ્રમ ફોસ અને ફેલ્ડર ફોસ

અનિદ્રા-કાલી ફોસ, દર બન્ને કલાકે, પાચ પાચ એન

અપચો-નેટ્રમ સદૃશ અને નેટ્રમ ફોસ, દર અર્ધા કલાકે, પાચ પાચ એન (તાઝા રોગ માટે)

ગેસને લીધે સખ્ત દર્દ હોય તો મેગ્નેસિયા ફોસ દર ૧૫ મિનિટે, પાચ પાચ એન, ગરમ પાણી સાથે

જુની બીમારી માટે નેટ્રમ ફોસ અને કાળી મુર પ્રસંગોપાત્ત વળી દરરોજ સરાર નાસ્તા પહેલા નેટ્રમ ફોસ ૧૦ થી ૧૫ એન, ગરમ પાણી સાથે /

આંખના દર્દો-આખની નબળાઈ, સોજા અને લાવાશ માટે ફેરમ ફોસ અને નેટ્રમ મુર

આંખથી માટે સિસિસિયા, દર બન્ને કલાકે, પાચ પાચ એન

હિઝાને લીધે દર્દ થતો અથવા તાવ આપવો-ફેરમ ફોસ અને મેગ્નેસિયા ફોસ, દર કલાકે, પાચ પાચ એન

ઈન્ફલ્યુએન્સા-ફેરમ ફોસ અને નેટ્રમ સદૃશ દર કલાકે પાચ પાચ એન

પરસેવા વધારવા માટે કાલી સદૃશ, દર અર્ધા કલાકે, પાચ પાચ એન

[નોંધ તાવ જતો રહે ત્યાં લગી આરામ અનિવાર્ય છે અને વધુમાં હુરવાર તબીબની તાત્કાલિક સલાહ પણ]

ઉલટી થવી-નેટ્રમ મુર અને નેટ્રમ સદૃશ, દર કલાકે પાચ પાચ એન

ઓરી-ઉપચાર માટે જુઓ: ‘અછાત્રકા’

કમ્પ્રીયાત-કાલી મુર અને નેટ્રમ મુર, લાના સમય લગી

કમરનો દર્દ-ફેરમ ફોસ અને મેગ્નેસિયા ફોસ દર કલાકે, પાચ પાચ એન

કમળો-ફેરમ ફોસ અને નેટ્રમ સદૃશ

કાનનાં દર્દો-દર્દી શરતોને લીધે હોય તો ફેરમ ફોસ અને કાલી મુર

ઝટકા મારતો તાવ-દર્દી હોય તો મેગ્નેસિયા ફોસ, દર અર્ધા કલાકે, પાચ પાચ એન

કાનમાં ઝલકાર થવા જેવું લાગે કાલી ફોસ કુકડીયા ખાંસી-મેગ્નેસિયા ફોસ અને કાલી મુર, દર બન્ને કલાકે, ત્રણ ત્રણ એન, ગરમ પાણી સાથે

કુકડીયા ખાંસી-મેગ્નેસિયા ફોસ અને કાલી મુર, દર બન્ને કલાકે, ત્રણ ત્રણ એન, ગરમ પાણી સાથે

કૃમિ-પ્રથમ બીજા દવા દ્વારા કૃમિનો નાશ કર્યા પછી, તે ફરી ન થાય તે માટે નેટ્રમ ફોસ અને કાલી મુર

કોલેરા-બચ્ચાઓને હોય તો ફેરમ ફોસ અને નેટ્રમ ફોસ, દર કલાકે, બન્ને એન

ખેચ તથા આડકી આવે, તો મેગ્નેસિયા ફોસ, દર ૫૬૨ મિનિટે, ત્રણ ત્રણ એન

ગ્લેટરોઓને હોય તો ફેરમ ફોસ અને મેગ્નેસિયા ફોસ, દર અર્ધા કલાકે, પાચ પાચ એન આડકી સખી જાય ત્યાં લગી ત્યાર પછી નેટ્રમ સદૃશ અને ફેરમ ફોસ, દર કલાકે, પાચ પાચ એન

ફેરમ ફોસ, દર કલાકે, પાચ પાચ એન

ફેરમ ફોસ, દર કલાકે, પાચ પાચ એન

ફેરમ ફોસ, દર કલાકે, પાચ પાચ એન

ખરજીયું-રજઆન થાય ત્યારે ફેરમ ફોસ
અને કાલી મુર.

રોગ વિરતાર લઇ ચુકયો હોય કિંવા પીયું
પાણી નીકળવા માંડ્યું હોય ત્યારે કાલી
સફર અને કેલકર સફર.

ખંડાળ વાસવાળો ન્દાસ-અગેખઅને બીધે
હોય તો: કાલી મુર અને કેલકર સફર.
હોજરીના ખગાડને કારણે હોય તો. કાલી
મુર અને નેટમ ફોસ.

ખાંસી-સુકી હોય તો: ફેરમ ફોસ અને
કાલી મુર, દર કલાકે, પાંચ પાંચ ઝેન.
ખડખડાટ અવાજવાળી હોય તો ફેરમ ફોસ
અને કેલકર સફર.

જુની ખાંસી હોય તો: સિલિસિઆ.

ખીસ-કાલી મુર.

ખેંચ કિંવા આંકરી-મેગેસિઆ ફોસ
અને કાલી ફોસ, દર પંદર મિનિટ
પાંચ પાંચ ઝેન.

ગૂળાનો ઝોળો-ફેરમ ફોસ અને કાલી મુર.
દર કલાકે પાંચ પાંચ ઝેન

રોગ જુનો હોય તો: કેલકર સફર અને
કેલકર ફોસ.

ગાલપચોરિયા-ફેરમ ફોસ અને કાલી
મુર, દર કલાકે, પાંચ પાંચ ઝેન.

ચકકર આવવા-નખગાઇને લીધે હોય તો:
ફેરમ ફોસ અને કાલી ફોસ, દર
કલાકે પાંચ પાંચ ઝેન.

હોજરી વા કવેળના ખગાડને કારણે હોય
તો નેટમ સફર અને ફેરમ ફોસ, દર
કલાકે, પાંચ પાંચ ઝેન.

આમડીના રોગો-ખંજવાળ માટે: ફેરમ
ફોસ અને કાલી મુર.

નાના બાળકને ખીસ થાય તો: નેટમ ફોસ
અને કેલકર ફોસ.

ગટોરોએનો ખીસ થાય તો: કેલકર. સફર.

બાડાપણું-કેલકર ફોસ.

તાવ-ફેરમ ફોસ, મુખ્ય દવા તરીકે દર અર્ધા
કલાકે પાંચ પાંચ ઝેન. *

પરમેવો લાવવા માટે: કાલી સફર, દર
અર્ધા કલાકે, પાંચ પાંચ ઝેન.

દમ કિંવા દ્વાસ-દુમલો હોય ત્યારે: કાલી
ફોસ અને મેગેસિઆ ફોસ, દર અર્ધા
કલાકે, પાંચ પાંચ ઝેન. ત્યાર પછી એન
દવાઓ, દર બબ્બે કલાકે.

દાઝયા પડ-તાવ આવે તો: ફેરમ ફોસ.

રૂઝ લાવવા માટે: કાલી મુર

દાંતના દર્દ-ખચ્ચાએને દાંત આવવા હોય
ત્યારે. કેલકર ફોસ, દિવસમાં પાંચ વેળા
તથા તથા ઝેન, નિયમિતપણે લાંબા
સમય લગી.

દાંતને મજબુત કરવા માટે: કેલકર ફોસ

નખ-રોગ-નખ બરડ હોય તો: સિલિસિઆ.

નખગાઇ-ખીમારીમાંથી ઉઠવા પછીની નખ-
ગાઇ: કેલકર ફોસ અને ફેરમ ફોસ.

સામાન્ય નખગાઇ: કેલકર ફોસ અને ફેરમ
ફોસ.

જાનતંબુની નખગાઇ: કાલી ફોસ અને
કેલકર ફોસ.

નાકમાંથી લોહી નીકળવું-ફેરમ ફોસ.

(લોહી નીકળવું હોય તે વેળા નાકની
બદારની તરફ બરફ પસવું)

પચાડીમાં પિશાબ થઇ જવો-ફેરમ ફોસ
અને કાલી ફોસ

પરમેવો બધારે થવો-પગ પર પરમેવો વધુ
થાય તો: સિલિસિઆ અને નેટમ મુર.

સામાન્યતા: નેટમ મુર.

પાંડ રોગ-કેલકર ફોસ અને ફેરમ ફોસ.

પિત્ત રોગ-નેટમ સફર અને કાલી મુર, દર
કલાકે પાંચ પાંચ ઝેન.

પેટની ચુંદ, દર્દ વ.-મેગેસિયા ફોસ, દર અર્ધા કલાકે, પાચ પાચ એન, ગરમ પાણી સાથે, જ્યા લગી દર્દ નરમ ન પડે ત્યા ત્યા લગી

ફાલ્સા યુમકા વ.-સર્યાત હોય કિંવા માત્ર લાવાસ પડે તો સોજે હોય ત્યારે ફેરમ ફોસ અને કાલી મુર

પર નીકળતુ સર થયુ હોય ત્યારે સિલિસિયા મટેવા યુમકા ફરી ન ચાય તે માટે

ફેલકર સર્ક

બહેરાપણુ ફેરમ ફોસ અને કાલી મુર

બેહોશી-તપીત સુધારવા માટે કાલી ફોસ જ્યારે બેહોશ થવાનો લય લાગે ત્યારે મેગેસિયા ફોસ ૧૦ એન, ગરમ પાણી સાથે

લગદર-સિલિસિયા

જુક ન લાગવી-ફેલકર ફોસ અને નેટ્રમ

ફોસ, દર કલાકે, પાચ પાચ એન

મરડો-કાલી મુર અને ફેરમ ફોસ, દર

અર્ધા કલાકે, પાચ પાચ એન

જો દર્દ વધુ હોય તો મેગેસિયા ફોસ

દર કલાકે, પાચ પાચ એન, ગરમ પાણી

સાથે

મહોઠાની આંદી-કાલી મુર અને નેટ્રમ મુર

માથાનું દર્દ-જો હોજરીના બગાડે કારણે

હોય તો ફેરમ ફોસ અને નેટ્રમ સર્ક,

દર કલાકે પાચ પાચ એન

જો જાન-તતુઓની નમળાઈને કારણે હોય

તો મેગેસિયા ફોસ અને કાલી ફોસ,

દર કલાકે, પાચ પાચ એન, ગરમ પાણી

સાથે

મેલેરીયા-કરિનાઇનના આતુ ધનાજ ઉપરાંત,

ફેરમ ફોસ અને નેટ્રમ સર્ક, દર કલાકે,

પાચ પાચ એન

મહોટી આંદી-મેગેસિયા ફોસ અને કાલી

ફોસ, દર પદર મિનિટે, પાચ પાચ એન.

વાળખરી પડવા-કાલી સર્ક અને સિલિસિયા પ્રવાસ-નળીના સોજે-તાર હોય અને બદ

સર્ક બનતમ નીકળતુ હોય ત્યારે

ફેરમ ફોસ અને કાલી મુર

પીથુ બનતમે નીકળતુ હોય ત્યારે ફેરમ

ફોસ અને કાલી ફોસ

સરદી-સર્યાત હોય ત્યારે ફેરમ ફોસ અને

કાલી મુર, દર અર્ધા કલાકે, પાચ પાચ એન

નાકમાંથી પાણી બહુતુ હોય ત્યારે નેટ્રમ

મુર દર કલાકે, પાચ પાચ એન

સોજખમ-સર્યાત માટે કાલી મુર અને

ફેલકર સર્ક

બીમારી જુની હોય અને બદખુદાર પ્રવાહી

વ નીકળતુ હોય ત્યારે સિલિસિયા

અને ફેલકર ફોસ

સસાણી-ફેરમ ફોસ અને કાલી મુર, દર

પદર મિનિટે, પાચ પાચ એન, જ્યા લગી

આરામ ન થાય ત્યા લગી ત્યાર પછી

દર બન્ને કલાકે, થોડાક દહાડા લગી

નિયમિતપણે

સધીવા વ. દર્દી-સર્યાત હોય તો ફેરમ

ફોસ અને નેટ્રમ ફોસ,

સધા જકાઇ થયા લાગે ત્યારે ફેલકર ફોસ

અને ફેરમ ફોસ

રોમ જુનો હોય તો નેટ્રમ ફોસ અને

કાલી મુર

દર્દ સખત હોય તો મેગેસિયા ફોસ

સીઓના શેગો-નખાનવ માટે કાલી સર્ક

અથો ફેલકર ફોસ

કઠારતંપ માટે મેગેસિયા ફોસ અને ફેરમ

ફોસ, દર પદર મિનિટે, પાચ પાચ એન

ગરમ પાણી સાથે

ગ્રંથ રોગ માટે કાલી મુર અને ફેલકર ફોસ

અવાન વ માટે ફેરમ ફોસ અને ફેલકર ફોસ

ગર્ભાવસ્થામાં સનારની નમળાઈ માટે નેટ્રમ

दोस व्यो गेह्य सक्ष, हर पदादि, पांय
 पांय जेन. (गर्भावरधानी पुरी मुद्रित
 हरमिपान केसकर दोस यापु रापयु)
 मुद्रितान-केपकर दोस, दिपसर्गा पांय वेगा
 नष नष जेन.

દુરસ-ફરંમ ફાસ અને ફલકર ફોર.

હિસ્ટીરીયા-કામી ફ્રાસ અને નેટ્રમ મુર,
દર કક્ષાકે, પાંચ પાંચ ગ્રેન

3

આ તો યાજ્ઞ જુના જુના રોગોના ઇલાજને
કેટલાકે અભાવેજ અસકત અને હમેશના
રોગી હોય છે-ખાસ કરીને ૪૦ વર્ષની ઉંમર
પછી તો તેઓ એવા યાજ્ઞ જાય છે, તેવાઓ

આયોઝેમિક દવાઓ

આરે આર દવાએ બનાવવાની પુરી માહિતી. કુમરનો ૧૧૭મે અંક

ક્રીમ્લ યાર આના

કુળે દૈનિક ઉપયોગ માટે આ દવાઓ જેવી સરખા અને સુગંધ દવાઓ બીજા કોઇ નથી એના નિયમિત ઉપયોગથી તેઓ પોતાની બીમારી દૂર કરી, તનદુરસ્તી સાચી રાખી સકે છે:

੧-੨੪੨੬੬

વારવાર સરદી, ઉપરમ અને સજેખમ
સત્તાવળું હોવ તો શિયાળા અને ચોમાસા
દરમિયાન રોજ ફેરેમ ફાંસ અને કાઠી મુર લો.

२-शुद्धिपत्र

જુદા પાતો નિદનર હજાર એ છે કે,
દરદમેશ કેલકર*શમ અને ફેરમ ફેલ લેના
રહેા.

ॐ-पुनः एव

जे तमे अपघो, अष्टम, पेटना इव
वना निगमिन सिद्धर घना रदेना हो तो
पेटम होस अने डोलकर डोलने उपयेग करे.

४-पित्त-रोग

જો તમારી બુદ્ધિ નિયમિતપણે કામ કરતી ન હોય, પિત્તનાં રોગો જ્ઞાપનાં હોય, સવારે ઉઠતાં મોઢામાં ના-પસંદ રસાદ અનુભવતા હોય અને ચિદ્રોય પીણા પડી ગયો હોય તો નેત્રમ સન્ધ અને કાલી મુર તમારી દવા છે.

५-११-६६

જો તમને માથાના દર્દ, વ. વગવરદનો તકશીફ વારંવાર નડતી રહેતી હોય તો કામી દોસ અને મેગેસિયા દોસ વાપરો.

કુ-મયગામ

જે તમે નજાળા ધણ ગયા હોય અને
લોહીનીય આજીવ હોય તે નિયમિતપણે ફેરમ
ક્રોસ આગે કેમકર ક્રોસ લેતા રહો.

५'३५१,

પાદ રાખો કે બોમ્બારી આવ્યા પછી નેનો
હમાજ કરવા કરતાં, તેને આવનાં અટ-
કાવરી વધુ ડહાણુમધું' પણ છે, અને
વધુ સરળ પણ

മിഴംമിഴംമിഴംമിഴംമിഴംമിഴംമിഴംമിഴം

અનાવિલ પોકાર

આનંદકારક દિવાળી દુર કરો-એનાને કચડાળી બચાવો. એ દરિદ્રિનિ-કુએ સખાપણ અનેક વિરોધ અને ખીમ ઉપયોગી લેવો. રજી કરવું. માસિક વાર્ષિક સવાજમ (બેટ પુરતક સાથે).

૩. ૨-૦-૦, પરદેશ માટે ચિલ્લોગ આદ.

પ્રેમમાં જાપકામ પળ આકર્ષક અને
સહજદાર થાય છે.

ଶ୍ରୀ ଅନାବିଦ୍ୟ ଧନ୍ଧୁ ପ୍ରିଣ୍ଟିଂଗ ମେସ,
ଭୁବନେଶ୍ୱରୀ ଜାମଜ, କାଉଁରୀପାଲି ପୋଷ—ଭୁବନେଶ୍ୱର
୩୭୫୬୨୯

ગાજરનું વાવેતર

ગાજરનું મુળ વતન ઉત્તરમાં છે. ત્યાંથી તેનો પ્રચાર નીચેના દેશોમાં થયો છે. દરમિયાન યુરપ તરફથી યુદ્ધાબી ૫૧ નારંગી આત લાવવામાં આવેલ છે. દેશી ગાજરનો રંગ ભગવો લાલ હોય છે અને કંદ દુર્ક અને જાડું હોય છે. ગાજર રવાને તુરાસ પડતી થીવી લાગે છે. તેથી તેનો ઉપયોગ કાચી રીયતિમાં થાય છે. દેશી ગાજરમાં ગરમી સહન કરવાની અજ્ઞાનતા કાકાત રહેલી છે. ગાજરના છેડા એક પુટથી બે પુટ ઉંચા થાય છે અને મુળીઆ તે તમામ વધરાશમાં આવે છે. તેના પાનનો ઉપયોગ થતો નથી, પણ ટોર તથા બકરા અને પાણેલાં સસલાં અગર ડુકકર તેને રવાદથી ખાય છે. અમીન બહાર નીકળતા ગાજરનો કંદનો ભાગ બિનસ ન આવવાથી લીસો થઇ જાય છે, એટલે તેને માટીમાં ઢાંકીને રાખવાની ઝર પડે છે.

ગાજરની શીંગે કંઈ કામમાં આવતી નથી. ફક્ત બી માટેજ તેનો ઉપયોગ થાય છે. ગાજરની સાધારણ સંખ્યા ચારથી પાંચ ઈંચ અને વજન પા રોડથી પોણા રોડ મુધી થાય છે.

ગાજરની આટલી જાતો હાલ બજારમાં જોવા આવે છે:

૧-ભગવા લાલ લાંબી (૭૫ દિવસ) આ જાતનો રંગ નારંગી જેવો હોય છે. યંત્રો ભાગ પહોળો હોય છે. પાન પુષ્કળ થાય છે. આ દેશી જાત છે.

૨-એકસર હાટ 'અર્પીઝ' (૭૦ દિવસ) આ વિલાયતી જાત છે. કોઈ પણ મવસમમાં તૈયાર થાય છે. કંદ નાના હોય ત્યારે પણ ઉપયોગમાં લઇ સકાય છે. આઝરે ગોળ હોય છે અને અમીનમાંથી કોઈ પણ વખતે સહેલાઈથી બહાર કાઢી સકાય છે.

મુળાની પેઠે ગાજરને પણ ચીકણી માટી-જેને કપાસની કાળી અમીન કહેવામાં આવે છે-તે માફક આવતી નથી. ગોરાડુ, આંધી રેતી અને અંધી માટીવાળી અમીન સાથે વધુ અનુકૂળ હોય છે. જેમાંથી પાણી સહેલાઈથી નીકળી જતું હોય એવી અમીનમાં એ તુલ સારું થાય છે. નીચે મુરમ અને ઉપર માટી એવી અમીન પણ એ તુલને માફક આવે છે. રેતીનો ભાગ વધુ હોય તો યુષ્કળ ખાતર (ખાસ કરીને છાણનું) સોડું ખાતર) આપવું પડે છે. દર વીંધે ૩૦ થી ૪૦ ગાડાં (એક ગાડું એટલે ૩૦ મથુ) ખાતર આપવાથી રેતીવાળી અમીન પણ તેને માફક આવે છે. ગાજર મુળવાળું ટુપ હોવાથી જેમ બને તેમ સારી ખેડની ઝર છે. તેથી બે ચાર સારી ખેડ કરી, મોટાં રેકાં હોય તેનો ખારીક બુદ્ધ કરવો અને ખાતર માગી સાથે બરાબર મિશ્ર કરી દેવું. થયા બાગે ગાજરનું વાવેતર શિવાળાની સરખાતમાં થાય છે. એટલે તે પહેલાના ખરીફ પાંખને બાજરી, કોદરા, મકાઈ વગેરેને ખાતર આપવોનો વડીલ કંટલાક ટેકાણે કરવામાં આવે છે. તેમ કરવાથી ગાજરના ટુપને ફાપદો થાય છે. કારણ કે નાછટ્ટાનવાળો બાગ પ્રથમનું ટુપ પોતાના ઉપયોગે માટે જલ્દીથી લઇ લે છે, એટલે પાનની વધ બહુ મતી નથી. ગાજર વાવવાનો હેતુ તેના કંદ સાટે હોવાથી જેમ બને તેમ પાદડાં એાજાં થાય તોજ લાક થાય ખરીફ તુલને છાણનું ખાતર આપવામાં આવ્યું હોય તો ગાજર માટે બીજું ખાતર આપવાની ઝર રહેતી નથી, પણ આ તુલને પોટાસની ખાસ અજ્ઞાત રહેતી હોવાથી, છેદી ખેડ કરતી વખતે દર વીંધે બીજી સડે તે ચારથી પાંચ ગાડાં મુસાની અગર છાણની અગર નુલારના નીલાડાની રાખ લાગી, જેતરમાં મેગની દેડી

ગાજરનાં બીજ ખેતરમાં મીઠાંજ વાવવામાં આવે છે. દર ત્રીંધે એક શેર બીજ પુરતા થાય છે. બીજનું ઉપલું ૫૬ સદજ સખત હોવાથી તેને ઉગતાં દસથી પંદર દિવસ લાગે છે, માટે તેની સાથે જલદી ઉગનારાં મુળાનાં બીજનું મિશ્રણ કરવામાં આવે છે. ગાજરનું વાવેતર કારતક માસમાં કરવાથી ફાગણ માસમાં તેની ફસલ તૈયાર થાય છે. દરેક હારની વચ્ચે દોઢ ફુટનું અંતર રાખવામાં આવે છે.

નિદામણ બહુ થવા દેવું નહિ, કારણ કે ગાજર એ સુસ્તીથી ઉગનારો છેડ હોવાથી નિદામણનું ભેર થઈ જાય તો પછી વુમ કમઝોર પડી જાય છે નિદતી રખતે બે છેડ વચ્ચેનું અંતર પાંચ ઇંછંચ રાખવું. વચ્ચે આવેલ કમઝોર છેડ કાઢી નાખવા પાછલો વરસાદ સારો હોય તો બહુ પાણીની ઝર પડતી નથી, પણ જેમ અને જ્યારે ઝર જણાય ત્યારે ત્યારે પાણી આપવું. બેસર ઝમીનમાં આઈ અને રેવાળ ઝમીનમાં ૭ દિવસે પાણી આપવું. પાકને તૈયાર થતાં નિદાન ચાર સાડા ચાર માસ લાગે છે. ગાજરના પુવનો દડા બરાવા દેવા નહિ. તે જો નીકળી જાય તો ઝમીનનો કંદ રેતવળો થઈ જાય છે અને ખાવાને માટે લાપક રહેતો નથી પુલ નીકળવાની શરઆત થાય કે પાક ખોદી કાઢવો.

ગાજરને હાથથી ખોદી કાઢવામાં આવે છે અગર તો હાથથી ઉભેડી, કાઢી લઈ લેવામાં આવે છે. પછી પાણીમાં સાફ કરી, માટી ઘોષ નાખવામાં આવે છે અને ઉપરનાં પાંદડાં કાઢી નાખી બજારમાં લઈ જવામાં આવે છે. પાંદડાનો ભાગ બકરાં અને દોરોને નાખવામાં આવે છે. બજારમાં મવસમ વખતે મોટી નની ગાજર જુદી કાઢવાથી ભાવ સારો આવે છે.

ગાજરને કાંઈ પણ પ્રકારના છૂબ્બથી તુકસાન થવાનું જાણમાં નથી. કુદરતે એના પાનમાં એવી કંઈ વાસ ભરેલી છે કે કાંઈ પણ ઝાતનાં છૂબડાં તેની ઉપર આવતાં નથી બદકે કેટલાક હોશિયાર શાકભાજીવાળા મુળા તથા કાળીજ ફલાવરના બાળ રોપાનું રક્ષણ કરવા માટે તેની ચોતરફ ગાજર વાવે છે.

મુળાની માફક ગાજરનાં બીજ લેવામાં છે. સારા સચકત અને ક્રિયા વધેલા છેડ પસંદ કરી, ઝમીનમાંથી તેને કાઢી લેવા. પછી કંદનો નીચેનો ભાગ કાપી નાખવો તથા પાંદડાનો ભાગ પણ કાઢી નાખવો. પછી બહુ ખાતરાઉ ઝમીન તૈયાર કરી, કારતક માસમાં દોઢ દોઢ ફુટના અંતરે જડો રોપવી એટલે પુલો આવશે અને શીંગો પાકે ત્યારે બીજ કાઢી લઈ મુકવવા અને પછી જુદા પાડી રાખ સાથે મેગની રાખી મુકવડ.

ગાજર કાચી ખવાય છે. ગરીબ લોકો કાચી ખાધને ચલાવી લે છે. ગાજરમાં તાકાતવાળા તત્વો કમતી હોવાથી થીમંત લોકો દુધ તથા ઘી નાખીને ખાય છે હોળીના તહેવારોમાં ફરાળ તરીકે તેનો ઉપયોગ થાય છે. ગાજરનો સુરખો સારો થાય છે. ગાજર ખાવાથી પિત્ત, કફ, વાઇ, સંઘટ્ટણી તથા મસાના રોગ નાશ પામે છે. બરોળ વધી ગઈ હોય તો ગાજરના ઉપયોગથી તે ઝોડી થઈ જાય છે ગાજરની પોટીસ ખાધવાથી ખરાબ લાગે રૂબાવટ આવી જાય છે.

મગનલાલ દેશાઈ

ગુલઝારે સુખન

૫૨ સુદર દિલચરપ નઝમો-મઝલોનો સંઘટ.
કીમત બે આના (ટપાલ ખર્ચ બે પૈસા)
એકી વેળા પાંચ નકલ ખરીદનારાઓને ટપાલ ખર્ચ સાથે માત્ર ૧૦ આનામાં અપારો. આજેજ ગંગાવી, પોતાના મિત્રોમાં બેચો.
કમર ઓફીસ—સુરત

પીચ (આલુ)

પીચ એ અંગ્રેજી નામ છે અને તેને દેશી ભાષામાં આલુ કહે છે તેની મુખ્ય ત્રણ જાતો છે (૧) આલુ શુષ્કારા (૨) ઝરદાળુ (૩) સાતાળુ પીચ (આલુ) એ એક લહેજતદાર ખાવા લાયક ફળ છે તેની મુખ્ય જાતો એ કે ત્રણ ગણવામાં આવે છે, પરંતુ જેમ જેમ તે જુના પ્રદેશોમાં વધતુ ગયું તેમ તેમ દરેક ગામવાળાઓએ તેને પોતાના નામો આપી દીધા આમ થવાથી હાલ આલુની ઘણી જાતો આવે છે સાતાળુ અસવ મીઠું પતની છે ત્યાંથી ધરાન અને ત્યાર બાદ યુરપમાં ગયું ત્યાં તેના પર બેટલુ ધ્યાન આપવામાં આવ્યું તેટલું ધ્યાન કયાવ પણ આપવામાં આવ્યું નહિ આમ થવાથી વિલાવતમાં ઉત્પન્ન થએલી જાતના ફળ ઘણા મોટા અને રસાળ થયા હિન્દુસ્તાનમાં પણ પંજાબ અને મૈસૂર સહરાનપુર મિર્ગેરેશ્વરમાં એ થયા છે

ઉત્પત્તિ : પીચની ઉત્પત્તિ યોગ્યતા આમ ચકાસવાથી અદર્શ કરવાથી તમ કર્મ કરવાથી પણ થાય છે આપથી કે કવમથી જેમ રોપાઓમાં જલ્દી પુલ આવે છે તેમ પીચના બીજાથી લાવેન રોપાઓ પણ જલ્દી વધે છે અને નેને જલ્દી ફળ આવે છે, તેથી પીચ માટે આખ કે કનમ કરવા માટે લોકો શ્રમ લેતા નથી પરંતુ નીજથી કરેન રોપાઓમાં ફળ લાવેત બી જેવાજ થઈ કે નહિ, તે માટે શકા રહે છે ઘણી વખત એવું ગમે છે કે ખાત્રી લાયક ફળમાંથી પસંદ કરી તેના બી લાવેના હોવા છતાં પરિણામ શુદ્ધ આવે છે જેથી ખાસ પસંદગીની જાત પસંદ કરવા માટે તો કનમજ કરવી વધારે સારી છે

ખીજ : બધાં વરસાદ થોડા પડેલા હોય ત્યાં વરસાદની શરૂઆતથી બીજ લાવવા જોઈએ કેટલાકને મત તેને મૃગ નક્ષત્રમાં વાવવાનો

છે બી કયારામાં પુલ પુલને અતરે લાવવા અને ચાર પાંચ માસના રોપા થાય ત્યારે ત્યાંથી કાઢી કાપમની લાવણી માટે પસંદ કરેલ જગ્યાએ લાવવા ત્યાં અંતરે પદર સતર શીંગડા રાખવું વધારે સારું છે બધાં ઘણાં વરસાદ હોય ત્યાં સપ્ટેમ્બરથી ઓક્ટોબરમાં લાવવા બી ખૂબી જમીનમાં અગર કુકાઓમાં લાવવા

બીજીગ : બીજીગ કરવા માટે ફેબ્રુઆરીમાં ઉમરોલા રોપાઓને સારી માવજતથી ઉછેર લામા આવે તો બીજીગ માટે જુન જુલાઈ ઘણી તૈયાર થઈ જાય છે અને પછીના રિવાજમાં તે ૧૫૫ લાયક પણ થઈ જશે અને એ વર્ષે ફળ પણ આવવા માંડશે જે જુન જુલાઈ માસમાં બીજવી રોપ ઉત્પન્ન કરવામાં આવેલ હોય તો તે પછીના આવના ફેબ્રુઆરીમાં તે ઉપર બીજીગ કામ કરવા લાયક થાય છે.

જમીન પીચને માટે રેતાળ જમીન સારી છે રેતાળ જમીનમાં પીચ અને મદામ એ બન્ને સારા થાય છે જ્યાં તેનું લાવેતર કરવામાં આવે તે જમીનમાં નીચે પાણી રોકાઈ જતું જોઈએ જા જમીન ચીકણી હોય તો તેમાં થોડી રેતી અગર પડી ગએલ જુની ધમારતનો ચુનાનો ભૂકો મેળવવો તથા તેમાં સોડા પાદકાનું ખાતર નાખવું બધા જાની જમીન વિશેષ જમીન હોવાથી ત્યાં તેની લાવણી માટે ખાસ સજાગ રાખવી પડે છે આ જાનને કાપનાળી જમીન ઘણું લાગે વધારે માફક આવે છે

ખાતર : પીચને ખાસ અમુક જાતનું જ ખાતર જોઈએ, એવું ખાસ કંઈ નથી અને માટે ઉકરડાનું ખાતર તેમજ ચાર ભાગ જાણ ૧ ભાગ લાકડાની મેની, ૧ ભાગ ખાંડ

અને જો ભાગ ચૂનો આ બધું એક મોટી માટીની કુંડીમાં ભરી, તેમાં પાણી નાખવું અને ઢાંકી રાખવું. આમ કર્યા બાદ દોઢ બે માસમાં પાપરવા લાગે ખાતર તૈયાર થશે. વળી બે-લાગ દોરનું સોડિયું જાણુ. ૨ ભાગ બોજ, ૧ ભાગ-રાખનું બનેલું ખાતર પણ સાડાં કામ આપે છે. કાંપ અને જાણનું ખાતર પણ આપી સકાય છે.

પાણી : પીચને વરસાદ બંધ થયા પછી તેને વસંત ઋતુમાં કુટવાનો રજત આવે અને તેનાં મુળ ખુદમાં કરી ટાઢ તડકે બતાવી, ખાતર માટીથી ઢાકવામાં આવે છે ત્યાં લગી પાણી આપવું નથી. ખાતર આપ્યા બાદ તુરત એક વાર પાણી આપના પછી પાંચ ૭ દિવસે પાણી આપવું અને જ્યારે તે પુરીને તેને ફળ આવવા લાગે ત્યારથી ફળ પરીપક્વ થાય ત્યાં સુધી એકા-તરે બીજે દબાડે ભરપુર પાણી આપવું આમ કરવાથી ફળ સારા રસદાર થશે.

મુળ ખુદમાં મુકવા : પીચના રોપાઓને કાઠમતી જગ્યાએ યાગ્યા બાદ જ્યારે ફળ આવવા લાગે તે વખત તુરત ફાલ લેવા કરતા તે મોરમાં આવી જઈ જમી જવ ત્યારે ફાલ લેવા વધારે ઉપયોગી છે, જેથી ઝાડ તુરત કમતાકાત ન થાય. તેને પહેલેા ફાલ લાગે ત્યારથી બે વરસ લગી તેને જે મોર આવે તે કાઢી નાખના જવાથીજ આમ થઈ સકે છે, વરસાદ બાદ તેમાં કુલો આવવા લાગે તે પહેલાં મુળ ખુદવા કરવા, ઝાડ મુન કરવું અને ખાતર આપવું બેમુળે મુળ ખુદમાં કરવામાં યડની આસપાસથી એક દોઢ ફુટ સુધી માટી ખસેડી મુળીઆ ખુદમાં કરવાં અને ચાર પાંચ ફે ૭ અંકવાડીઆ લગી ખુદમાં રાખવા બસ છે. આપણા દેશમાં પીચનાં ઝાડમાં લાકડાનો એટલો બધો જશે વધે છે કે વરસાદ બંધ થયા પછી તેનો ફાલ

નફાવંત હુનરો

હુનરો કેટલા બધા નફાવંત હોય છે : તમેજ આજેજ પોતાને અનુકુળ એવા એકાદ હુનર કરવા મંડી પડો. તે તમને સારી કમાણી કરી આપશે

અને એ હુનરની શુષ્ક માહિતી માટે તો કમરની મેવાઓ તૈયારજ છે ને ? આજેજ નીચથી હું કે યાદીમાંથી તમારા મનપસંદ હુનરનાં અંકો મંગાવી લો.

અફીણ-બેનું વાવેતર અને એના બંધાણથી બચવાના ઇલાજો. 'કમર'ના અંક ૭૧ અને ૭૩ મો. કી ૮ આના

અરીઠાં-કુપયોગ સંબંધી અંક ૬૭ મો. કી. ૪ આના

અંગુર કિંવા દ્રાક્ષ-વાવેતર વિશે. અંક ૬૫ અને ૬૬ મો. કી. ૮ આના

અંછર-રોપણી વિશે. અંક ૪૪ અને ૧૦૮ મો. કી. ૭ આના

આઇન્દ્રીમ-સરપંજેરી, બેનિલા, નારંગી વ. પ્રકારના આઇન્દ્રીમ જતાવવાતા રૂઝ પ્રયોગો. અંક ૯૦ અને ૧૧૨ મો. કી. ૮ આના

આતશખાઝી-પ્રકાર પ્રકારનું દારૂખાનું બનાવવું. અંક ૭૦ અને ૭૨ મો. કી. ૮ આના

આદુ અને મુંઠ-રોપણી અને સુકવણી વિશે. અંક ૬૦ મો. કી ૪ આના

આરાઇદ-વાવેતર-વેપાર વિશે અંક ૫૪ મો. કી. ૩ આના

આંખા અર્થાત કેરી-વાવેતર, મેગોનો ઇલાજ અને લાવનન માટે પારસસની મુચનાઓ તથા કેરીના રસને કાખમાં પેક કરવાની પદ્ધતિ. અંક ૫૦, ૬૨, ૭૪, ૮૬ અને ૧૦૭ મો. કી. ૩ ૧-૩-૦

ઇલેક્ટ્રોકલચર-બેતીની ઉપવન વધારવા, રોગો મટાડવા વ. માટેની વિખ્યાત વિપુત-તણખાની પદ્ધતિની સચિત્ર માહિતી. અંક ૧૧૨ મો. કી ૪ આના

[લુઓ પાનું ૪૩૦]

પકડવા માટે ફેટલાક મૂળ ખુલ્લી કરવા,
ખસી કરવા, મૂળ ઢાકવા વ આ કડાકડ
વાળી શુકિતઓ કરવી પડે છે

ઝાડના મૂળ ખુલ્લા મુખી રાહ તડકો
આપવો તથા ઝાડને પશુ ખસી કરતું અને
આવશ્યકતા જાણાય તો મુળ પશુ ખસી
કરવા અને અરત પ્રમાણે મુળ ખુ-ના રાખ્યા
બાદ તેને સારી માટી અને ખાતરથી ઢાકવા
આ બધુ તેને પુલો આવતા પહેલા કરવું
જોઈએ

પ્રતીગ* પોચના ઝાડને તેના થડ પર
ઝમીનથી ત્રીસે ત્રણ શીટ સુધી એક ડાળી
પશુ રહેવા દેવી નહી અને ઉપર પશુ ડાળીઓ
ધાગી રહેવા દેવી નહી તેનો વિરતાર પશુ
શકથી ચારે બાજુએ બડુ થવા દેવા નહિ
અને પુર્વ પશ્ચિમ તરફની મોગી ડાળીઓ
કાપી નાખવી અને ઉત્તર દક્ષિણ તરફની
રહેવા દેવી એટલે પખાતી આકૃતિએ તેની
કાપણી કરવી ઉત્તર દક્ષિણ તરફની ડાળીઓ
રહેવા દેવાથી તે પરના ફોળાને એક સરખો
તાપ હાગવાથી ફોળા સરખા પાકે છે હતા
તડકો છાંયો સરખો ન મળે તે ઉત્તર દક્ષિણ
તરફની ડાળીઓને તે પખા આકાર રહે તેમ
આધાર કે તેને ખુલ્લી હવા ત્યા તાપ સરખો
મળે

ઝાડ ખસી કરવામા પશુ ઉચાઈ આઈ,
દસ કે બાર ફુટ અને ઘેરાવો વીસ પચીસ
શીન્નો રાખવો અને પખા આકૃતિ હોય
કાયમ રહે તે માટે ખાસ સલાજી રાખવી
જે ડાળીમા મોર હોય તે ઝોછી કાપવી, પશુ
જે ઝાડ અશક્ત હોય તો નિરપોગીય ડાળીઓ
કાપવી તેમ ફુટતી ડાળીઓ નિરપોગીય હોય
તે પશુ કાઢી નાખવી મુન કરવામા પાદડા
ઉપરાંત નળળી ફેરાધાગની ડાળીઓ પશુ
કાપી નાખવી, ઝાડ અશુકળ કરમા રાખવા
હચ્છા થાય તો ડાળીઓ તેટલા કરમા કાપવી

[પાના ૪૨૯ થી આગળ]

ફલેફોલોસિટિગ-નિકવ, તાબા અને ફોમિયમનો
દોળ ચલાવવો. અંક ૭૮ મો કી ૪ આના
ફસિયમોળ-વાવેતર સબધી અંક ૯૧ મો

કી ૪ આના
એનેમલકામ-એનેમલ કિવા તામચીનીના
વાસણ, પાટિયા વ બનારવાની માફિતી અંક
૧૧૪ મો કી ૪ આના

એમોનિયા-એમોનિયા અને તેની પેગ-બનારડો
અંક ૧૦૮ અને ૧૧૧ મો. કી ૮ આના

એર પાયલોટ અર્થાત વિમાની-નવા ધધા
વિષે ખાસ લેખ અંક ૭૪ મો કી ૪ આના
એરી રેશમના કીડાઓ-તેમની ઉછેર સબધી
અંક ૩૭ મો કી ૩ આના

અરેટ્સ વોર્ટર્સ-સોડા, લેમન, જીવર, શુલાખ
શરખેરી વ બનાવવી અંક ૪૮ મો

કી ૩ આના
એલચી-વાવેતર અને ઉછોગ અંક ૮૮ મો

કી ૪ આના
એરેપેરોસ-સિમિન્ટ પ્લેષ્ટો-આગથી બને

નહિ એવી આ સિમિન્ટ પ્લેષ્ટોની મનાવ
વિષે અંક ૧૧૭ મો કી ૪ આના

એસોટિક ઍસિડ-મનાવવાની વિગતો અંક
૧૧૭ મો કી ૪ આના

કચરાનું ખાતર-તૈયાર કરવાની પદ્ધતિ અંક
૧૦૯ મો કી ૪ આના

કચરામાંથી દવલત-કપડાના ચીંચરા, કચલી
બાટલીઓના કટકા, ધતુનો કચરો, રફી
કાચો, કામસાનો ભુકે, દયાનું પાણી વ
માથી ધન મેળવવા સબધી અંક ૮૫ અને
૮૬ મો કી ૮ આના

કપુર-ખરા અને નકલી કપુ ની બનાવટ વિષે
અંક ૭૫ અને ૭૭ મો કી ૮ આના

કરી પાવડર-મદાસના આ રિખ્યાત મસાવાના
૩૩ પ્રયોગો અંક ૧૧૨ મો કી ૪ આના

[હજી બુકો પાના ૪૩૧ પર]

જેના ઉપર ફળ થતાં હોય તેની ડાળીઓ ચાર, છ કે આઠ આંખ રાખી કાપી નાખવી. શિયાળાની ઝોરદાર ડાળીઓ પશુ ત્રાંસી કાપવી, ફાલ લેતી વખતે જે ડાળીઓમાં ફળ પાડી ઉતરી ગયા હોય તેવી વધારાની ડાળીઓ કાપી નાખવી. આંખ કાપવાનો વખત વસંતમાં જ્યારે રસ ચઢવાનો વખત આવે છે અને તેનાં જુનાં પાનાં પીળાં પડી જાય છે, તે વખતે ખસી કરવાં.

ઝાડને થતા રોગો અને તેના ઇલાજ : પીયના ઝાડ ઉપર એક ઝાતનો લાલ રોગ-ળીઓ થાય છે, તથા એક ઝાતની બગઇ થાય છે, જે ઝાડનાં પાંદડાં ખાઈ જાય છે. એની અદકાયત કરવા માટે સાચુ કે તમાકુના પાણીથી ઝાડને ધોવું ફાયદાકારક છે તેથી જીવાત મરી જાય છે. તેમજ તમાકુની પુણી પણ આપવી. તેના થડ ઉપર ચુનો ઝાટવો કે ત્રીજી જીવાત યોગ્ય ચઢીને ફગ ખરાબ કરે નહિ. આ ઝાડનો જીવડો થાય છે, તે ઝાડના થડમાં વીંધ કરી પેસી જાય છે જે તેમ અથું હોય તો તેમાં એક અણીદાર સે.યો ખોસી, જીવડો ઉપાડી લેવો કદાચીત વીંધ આકું ગયું હોય અને સળીઓ પહોંચવો અશક્ય હોય તો તમાકુના જુકાને પાણીમાં ઉકાળી, પીયકારીથી પાણી અંદર રેડવું કીડો નીકળ્યા બાદ વીંધ સાકડાની મેખથી બંધ કરવું. વળી-ફેટલાકે ઝેરી પતંગીઆ પણ આના ફળોને બહુ નુકસાન કરે છે અને ફળો પાકવા પહેલાં સડે છે. આમ થતું હોય તો ઝાડનીચે એક તાસક પાણી અને કેરોસીનથી ભરી, તેની વચમાં દોઢો મુકવો. એથી પતંગીઆ આવી નીચે પડી પ્રજુના દરજારમાં પહોંચના થશે વધારામાં આ ઝાડને મરો નામનો રોગ થાય છે. તે વખતે તેના થડમાંથી ચુંદર નીકળે છે. પાંદડાં પીળાં પડી જઈ ખરી પડે છે અને ઝાડ મરણને શરણ થવાની તૈયારીમાં

[પાના ૪૩૦ થી આગળ]

કલક-પતર અર્થાત ટિનરોલોઇડ-જનાવટ વિશે. અંક ૮૭ મો. કી. ૪ આના

કલચર મોતી-જનાવટ વિશે. અંક ૭૭ મો. કી. ૪ આના

કલક-વાળ કાળા કરનાર ખિઝાઓ વિશે અંક ૪૫, ૪૬ અને ૪૭ મો. કી. નવ આના

કલમ-ઝાડ પાનની કલમ કરવાની તરફવાર પદ્ધતિઓની સચિત્ર સમજણ. અંક ૭૧, ૧૧૧, ૧૧૫ મો. કી. ૧૨ આના

કલોરોફોર્મ-જનાવટની સચિત્ર માહિતી. અંક ૬૮ મો. કી. ૪ આના

કરકાઈ પાવડ-ઉચ્ચ માલતા ગુરખાઓ. અંક ૧૧૫ મો. કી. ૪ આના

કરોલા કંદ-વાવેતર વિશે. અંક ૧૧૫ મો. કી. ૪ આના

કાગઝી રમકડા-કાગઝી માવા કિચા Papier Macheમાંથી રમકડાં વ બનાવવા. અંક ૮૮ મો. કી. ૪ આના

કાગળ-જનાવટ અને ઉચોગ (દાય કાગળની જનાવટ સહિત). અંક ૫૫, ૮૬ અને ૮૭ મો. કી. ૧૧ આના

કાચ ઉપર કલકકામ અર્થાત આરીસાની જનાવટ-સંપૂર્ણ દર્શકત. અંક ૨, ૪૪, ૯૦ અને ૯૪ મો. કી. ૧૪ આના

કાચ ઉપર કોતરકામ-પૂરી માહિતી. અંક ૫૩ મો. કી. ૩ આના

કાચ ઉપર ચિત્રકામ-સંપૂર્ણ વિગતો. અંક ૫૧ મો. કી. ૩ આના

અને, વાદ રહે કે આ તો એક હુંડીજ થાઈ છે. આવા ૩૦૦ જેટલા ખાસ જુનરોની માહિતી કમરમાંથી મળી સકે છે.

જોષ્ઠતા અઢોનો ઓર્ડર આજેના મોકલો દેને રખે, તમને જોષ્ઠતા અઢો ખતમ થઈ જાય અને તમને પડનાવું પડે. ઓર્ડર સાથે ટપાલની ટિકિટો યામની ઓર્ડરથી પેસા મોકલના અઢોડું ટપાલ ખર્ચ દિદમાં મઆફ થશે. સજો:-કમર ઓફિસ, સોદામરવાડા, મુન્દત.

હોય છે તેને બચાવવા માટે જાડને ખાતર સાથે દરેક ઝાડ દીઠ એક ગેર રાખ, પાણી પોશણ તથા એક તોનો હીરાકસી એક આબી પાણીમા મેળવી દેવું ઉધછ કે રાત્રી કાઢીને ઉપદ્રવ હોય તો મંધકને લોટ તેના ચડને લગાડવો તથા જાડની સંભાળ રાખવી

અમૃતલાલ વિ. ગજજર

પતરાની ‘સ્લેટ’

(અનુસધાન પાના ૪૧૭ થી)

કોષન વારનિશ ૧ ભાગ, તરપેન્ડાઇન ઑઇન ૨ ભાગ, બારીક રેતીની ભૂકી ૧ ભાગ, કાચની બારીક ભૂકી ૧ ભાગ, ‘સ્લેટ’ના પત્થરની બારીક ભૂકી ૨ ભાગ, બત્તીનો ધુમાડો ૧ ભાગ

બધાને મેગી, પુકા પર લગાડો એક વેળાનુ મિશ્રણ સુકાઇ જાય ત્યારે બીજી વેળા અને બીજી વેળાનુ સુકાઇ જા ત્યારે ત્રીજી વેળા લગાડો

૪

કપાસિયાનું તેલ ૧૦ ઑસ, રેતીની બારીક ભૂકી ૫ રતન, બત્તીનો ધુમાડો કે રતલ

બધાને ઉકાળી, મિશ્રણ પૂરતા પ્રમાણમા ખાતડી કરવા માટે ઝુરડત મુજબ અને પ્રમાણસર તરપેન્ડાઇન તેલ ઉમેરી, ઉપર લખ્યા મુજબ પુકા પર ત્રણ ચાર વેળા મિશ્રણ લગાડો છેડે કપડાને તરપેન્ડાઇનમા ઓજારી, તે વડે “સ્લેટ” થી કાઢો

વેચવાનો છે.

ધનેકટોકલચર પદ્ધતિ માટે એક ઉગ્દા, સહજજ વપરાયતો, મેઝેટો, લાકડા પી ખાસ પેગી સહિત

કીમત રૂ. ૩૦

(રેલ્વે લા પાન ખર્ચ જુદું)

લખો. એમ. C/o કમર બ્રાફીસ, સુરત

[૪૩૨]

જલદી મંગાવો

ધોડીકજ પ્રતો

પ્રમાણભૂત પુસ્તકો

રસોધાર તત્ર

માનવ પદ્ધતિના દરેક દરેક રોગના નિદ અને તેના ઉપચારની રીતો બતાવતું ૨ સરળ ગુજરાતી ભાષામા લખાયતું પુસ્તક ૧૮ આકૃતિઓ જેવા નસીબત થયું એજ એની લોકપ્રિયતાની સનદ છે એ ૩૦૦ દર્દો જોગબવાની રીત, ૨૦૦૦ સામા ધરમથુ ઓળખી ઉપરાત ૧૫૦૦ સાસ્ત્રી આધુર્વેદ દવાઓ બનાવવાની પુરેપુરી વિગત આપી છે ધર-રૂઢ બનાવી સકે એવું ૨ ઉગ્દા પુસ્તક, ૩૭૦ પાના, પાકા કપડા બાધણી છના— કીમત રૂ. ૨

મેડીકલ પ્રેક્ટીશનર

ઉપના પુસ્તક જેનુજ ઉપયોગી ૨ પુસ્તક પણ સરળ ગુજરાતીમા છે અને તે એનોપેથી કિના અંગ્રેજી ડોક્ટરી-પ્રથમિ જુદા જુદા દર્દો જોગબવા તથા તેનો ઈલાજ કરવાની રીતો, સિદ્ધિશ હામોકાપિયાની સેક દવાઓ બનાવવાની માહિતી, મેડીક આધુર્વે દિક બનાવટોની વિગત ઉપરાત બાયોમેડિક પદ્ધતિની માહિતી તથા પ્રચલિત શાસ્ત્ર પ્રત્યે કરાન ધિરેખી, ચાન્ન ક્રિયા વતુ આનસન વિવેચન આપવામા આ પુ છે છેવટે સેક પ્રકારની અંગ્રેજી પેલ-ટ દવાઓ બનાવવા માહિતી પણ છે આમ ૪૭૫ પાનાનુ દળદ સચિત્ર પુસ્તક છના કીમત રૂ. ૨-૪૦ નફાકારક હુન્મરો ભાગ ૧-૨

વિવિધ પ્રકારના હુન્મરોના સમઢો ૫૦ પાના સુદર છાછ છના—

કીમત દરેક ભાગ પી રૂ. ૦

(દરેકનું ટપાપ ખર્ચ જુદું)

લખો કમર ઑફિસ, સોદાચરવાડા સુરત

આખ-બિન્દુ

વિકર હમામનિસ ૧૩ ઓસ કનોરોફોર્મ
વોટર ૧ ઓસ, ટી કચર કેટલુ ૩૦ ટીપા,
અર્ક-પાણી ૩૩ ઓસ

આ આખ-બિન્દુ આખને સાફ કરવા
ઉપરાત તેજ વધારે છે

અર્થોફોર્મ-રંગ

અર્થોફોર્મ ૧૦ રતન, રાજન ૩ રતન,
બીલીની મેશ ૧ રતન, પેટ્રોનિયમ ૨૫ રતન

બધાને મેશરી ત્યા સગી રહેવા દો જ્યા
સગી બધું ઓગળી ન જાય એ દરમિયાન
તેને વારવાર હવાનતા તો રહેજેજ.

કલોરોફોર્મ એલિક્ઝીર

કલોરોફોર્મ ૧૩ ઓસ, ટી કચર ઓપિયમ
૧૩ ઓસ, ટી કચર કેટલુ ૧૩ ઓસ, એરો
મેટિક રિપાર્ટ ઓફ એમોનિયા ૧૩ ઓસ,
આઇલ સિન્થેમન ૨૦ ટીપા, અવકોહન ૨
ઓસ

કાર્બોલિક પ્લસ્ટર

કાર્બોલિક ગિનસરીન ૩૪ રતન, પ્રિપેડ
ચોક ૯૪ રતન

બેઉને મેશરી, ખુબ ધુળી નહ, જરણીમા
બરી બો

કીડી-ઝર

ખાડ ૧ રતન, પાણી ૧ પાઈન્ટ, થેનિયમ
સલ્ફ ૨૦ ગ્રેન, મધ ૩ ઓસ

બધાને મેશરી, જોશ આપી યો, એ
હિતા વેળા મેશનણીમાથી નીકળતી વરાળ

માનવ-શ્વાસમાં ન જેનાય નેની સાવચેતી
રાખવી કારણ કે, મેશનણી ઝરી છે)

કીડીઓ માટે આ મેશનણી ઝર ૨૫
હોઈ, તેમનો નાશ કરે છે

કેટીએસ્ટિપરીન

કેટીએસ્ટિપરીન ઘણી જુદી જુદી જાતની,
જુદા પ્રયોગોમર જાને છે. એક પ્રયોગ આ
રહ્યો —

એસ્ટિપરીન ૪ ગ્રેન, ફેનેમેટિન ૨ ગ્રેન,
કેફેઇન સાઇટ્રેટ ૧ ગ્રેન

ઉપલા પ્રમાણની નિયમસર એક ટિકીડી
બનારી લો

આ ટિકીડીઓ માયાના દર્દી તથા બીજા
અનેક દર્દી મગો છે

કોર્ન પ્લસ્ટર

એનિસિયિક એસિડ ૧ ઓસ, બેસાઇના
પ્લસ્ટર ૧ ઓસ, લેડ પ્લસ્ટર ૨ ઓસ

આ પ્લસ્ટર પગના આંટણુ માટે છે

કોમિયમનો ટોળ

કોમિયમનો ટોળ ચઢાવવા માટે નીચતુ
મિશ્રણ વપરાય છે

કોમિક એસિડ ૩૩ ઓસ, કોમિયમ
સલ્ફેટ ૨૬ ઓસ, કોમિયમ કાર્બોનેટ ૧
ઓસ, પાણી મિશ્રણ ૧ ગેલન જાને તે પ્રસરું.

આરેકનો અચાર

આરેક ૮૦ તોલા, આદુ ૨૦ તોલા,
નમક ૧૦ તોલા, સરકો ૮ રતન

પ્રથમ આફ્રીની ઝીણી કાનરાગ કરી લેા
પછી ખારેકો લખ, તેમાના ઠળીયા કાઢી
નાખી, હરેખ ખારેકના ચાર ચાર કટકા કરો અને
પછી સરકો ચુલે ચડાવી, અખારે ઉકાળા
લાગે ત્યારે તેમાં બધી ઝીણો મેગરી અદિ
લગી પકાવો કે માત્ર ૨ રતન સરકો બાકી
રહે પછી ઉતારી, અચાર કંકુ પાડી લેા

ગાંધકનો અંદમ

અસખાઈમ્ડ સફર ૧ ઓસ લાઈ-ચર ૧
૨ ઓસ

બેકને મેગરી ખરસમાં ધુતી લેા

ચોકોસો-ધન

ધણી જાન ૧ મિલકઓની ઉપર ચોકોસોના
થર પાથરવામા આવે છે એવા યાના ત્રણ
પ્રીઝો આ રહ્યા —

૧-કોકોનો બુકો ૩૦ તોલા, કોકો બનર
૨૦ તોલા ખાડ ૪૮ જે તોલા, મનપસદ
સુગધી જે તોનો

૨-કોકોનો બુકો ૩૦ રતન કોકો બનર
૫૫ જે રતન ખાડ ૧૪ રતન, વેનીલા જે રતલ

૩-કોકોનો બુકો ૩૦ રતન, કોકો બનર
૨૦ રતન, ખાડ ૪૮ રતન, વેનિલાઈન સુગર
(ખાડ) ૧ રતલ

હોમ્બીની સુગધી

૧-કોમરિન ૧૦ તોલા, ઍઇલ લવેન્ડર
૧૦ તોલા, ઍઇન બેગેમો ૪૦ તોલા
ઓઇન ગિરેનિયમ ૧૦ તોલા, ઍઇલ નટમેગ
૧૦ તોલા ઍઇલ સિન્નેમન ૫ તોલા
ઓઇન કાસકારીના ૫ તોલા, ઍસેન્સ વેળીના
૧૦ તોલા

[૪૩૪]

અધાને મેગરી ચોમ પ્રમા મુમર હોમ્બીમા
વાપરેા

૨-ઓઇન બેગેમોટ ૨ ઍસ ઍઇન
મેગરી ૧ જે ક્રામ ઍઇન કોલ ૩ ક્રામ

આ પ્રમાણ ૨ રતલ હોમ્બી માટે
પૂરત છે

ટીકચર ટાનુ

ખાનમ ઍફ ટાનુ ૩ ટ્રોય ઍસ
અલકોલન ૨ પાઇન્ટ

બેકને મેગરી, ઍગળી મય ત્યા લગી
બીજવી રાખો પછી ફિલ્ટર કરી લેા

પાચન ભુટી

સોડિયમ બાઇકાર્બોનેટ ૬૦ તોલા, સોડિયમ
ક્રોમોમ ૪ તોલા કેલ્સિયમ કાર્બોનેટ ૩
તોલા પેપ્સિન ૫ તોલા, ઍગોનિયમ કાર્બોનેટ
૧ તોનો

અધાને મેગરી

ફિનાઇવની ભુટી

ક્રોમોમ ઍફ લાઇમ ૨ લાઇમ બાળેની
ફનકડી ૧ લાઇમ

બેકને મેગરી, અધાનમા રાખી મુટી,
ઝરર વેજા વાપરેા

બદલકમીના હંવાજ

ગિરમથ કાર્બોનેટ ૨ ઍસ પેપ્સિન ૧
ઍસ સોડિયમ બાઇકાર્બોનેટ ૨ ઍસ સુદની
બુટી ૧ ઍસ ચાસણી ૫૫ પૂરતી

અધાને મેગરી નિયમસર પાચ પાચ
ઝેનની ટિકડીઆ બનાવી લા

ખાલસમ ઝોફ હની

ખાલસમ ઝોફ ટોપુ ૨ ઝોસ, સિટ્ઝરેસ ૨ ડ્રામ, અપીલુ ૧/૨ ડ્રામ, મધ ૮ ઝોસ, રિપરિટ ઝોફ વાઇન ૩૨ ૬ ઝોસ બધાને મેળવો.

ખોલસર કુપોઝિશન

સોડા એસ ૮૭ ભાગ, ટ્રિસોડિયમ ફોસ્ફેટ ૧૦ ભાગ, સ્ટાર્ચ ૧ ભાગ, ટેનિક એસિડ ૨ ભાગ.

બધાને વાટી, ખારીક વરચાળ લૂકા બનાવો.

માથાના ખોડાનો છલાજ

ઝપ્પનનું તેલ ૨ ઝોસ, બાઇકાર્બોનેટ ઝોફ પોટાશ ૨ ડ્રામ, સોલ્યુશન ઝોફ એમોનિયા ૨ ડ્રામ, ટીકચર કેન્થેરીડાઇન ૨ ડ્રામ.

બધાને મેળવી, માથા પર ખૂબ ધસી, પાછળથી ઠંડા પાણીએ માથું ધોઈ, સદજ તેલ લગાડો.

માલિશ-તેલ

રેમેટિઝમ વ. પ્રકારના દર્દો માટે આ માલિશ-તેલ ઉપયોગી છે.

મરચા ૧ ઝોસ, ઓઇન તર્પેન્ટાઇન ૧ પાઉન્ડ, મેન્થોલ ૧ ઝોસ, ઓઇન ઓરિગેનમ ૩ ડ્રામ, ઓઇન યુવથેરિયા ૧ ઝોસ, ઓઇન ફેફ્ફર એસેન્સ ૧ પાઉન્ડ.

તર્પેન્ટાઇનમાં મરચા ભીંજવી, પછી બાકીની ચીજો કમરાર ઉમેરો.

મંકડ-શાન્ત

૧-ધાસતેલ ૬૬ તોલા, કાર્બોસિક એસિડ ફિરટલ ૪ તોલા.

બેઉને મેળવી, કાર્બોસિક એસિડને ઓગળાવી લો.

માકડ બરાઇ રહેના હોય ત્યાં રૂંધે વડે છાંટો.

૨-કેસોલ ૩ ઝોસ, ડાયકલોરોઇન-ગ્રાઇન ૧૩ ઝોસ, ધાસતેલ ૮૦ ઝોસ

વાળ-રોગ્ય પાનડર

ટંકણખાર ૧ રતલ, સાલુનો લુકો ૧ રતલ, સોડિયમ કાર્બોનેટ ૪ ઝોસ, કૅમરીન ૧૫ ગ્રેન, હોર્નથોટ્રોપિન ૬ ગ્રેન

બધાને મેળવી, તણૂ ગ્રામના પડીકા બનાવો.

રોલર કુપોઝિશન

છાપખાનામાં વપરાતા શાલી-શાલરોનો નીચેનો પ્રયોગ ખાસ આગ્રહાવવા પાત્ર છે.

સરેસ અથવા ગિલેગીન ૬૪ રતલ, પાણી ૪૮ રતન, અગસોનું તેલ ૬૬ રતલ, ગોળ ૭૦ રતલ, ફેરસિયમ કપોરાઇડ ૩ રતલ, રાજનની લુકી ૮ રતલ

પ્રથમ તો સરેસને પાણીમાં પલાળી રાખી, પછી ગરમ કરી ઓગળાવો. પછી તેને ૧૫૦° જેટલું ગરમ કરી, એ તેલ સરેસમાં મેળવી, પાછળથી તેમાં ગોળ અને ફેરસિયમ કપોરાઇડ અને સાચી છેવટે રાજન (જેને પહેલાથી પીગળાવી લીધી હોય) ઉમેરો.

બુઝાખની લુકી

સોનામુખી ૧ તોલા, ચુને મુખ ૧ તોલા, વરિયાળી ૧ તોલા, જેઠીમધ ૧ તોલા, રૂઝમેલીઆ વિલાયલી ૧ તોલા, ખડી સાકર ૨ તોલા.

ખારીક ખાંડીને ચાગી લઇ, મુરરત વેગા ન થી ના તોલો લુકી પાળી સાથે લેતી.

આ પુસ્તકની ઉત્તમતાના
પ્રમાણપત્રો

૧. આ પુસ્તક વડોદરા રાજ્યના કેળવણી ખાતાએ શાળાઓમાં ધન્ય અને પુસ્તકાલયો માટે મંજૂર કર્યો છે.

૨ આ પુસ્તક વડોદરા રાજ્યના પુસ્તકાલય ખાતાએ પુસ્તકાલયો માટે મંજૂર કર્યું છે

૩. આ પુસ્તક મુંબઈ હામાના ચરકારી કેળવણી ખાતાએ પ્રાયમિક, અને માધ્યમિક સ્કૂલોની નિવાસીઓની લાયકેરીઓ માટે મંજૂર કર્યો છે

૪ આ પુસ્તકની ૨૫ (પચીસ) નકલો વડોદરાના પ્રાચ્ય વિદ્યા મંદિરે ઉલ્લેખન માટે ખરીદી છે

૫ આ પુસ્તકની ૧૧ (અગીઆર) નકલો અમદાવાદની ગુજરાત વનોદયુક્ત સોસાયટીએ ઉલ્લેખન માટે ખરીદી છે

૬ આ પુસ્તકના પહેલા ભાગને આણંદમાં મળેલ બીજી ગુજરાત પુસ્તકાલય ખરિદે સારા પુસ્તકાલયમાં ગણ્યો છે

૭ આ વર્ષે જીજ્ઞાસા ભરાએલ કચ્છ હુન્નર ઉદ્યોગ પ્રદર્શનમાંથી આ પુસ્તક માટે પ્રમાણપત્ર (Certificate) મળ્યું છે

૮. આ પુસ્તકની ઉત્તમતા માટે અનેક સુપ્રસિદ્ધ સામયિક પત્રોએ આશામાં સારા અભિપ્રાયો આપ્યા છે

વધુ ખાત્રી માટે અભિપ્રાયોની પત્રિકા મફત મંગાવો.

ઘેર બેઠા પૈસા કમાવો

આજેજ મંગાવો !

કચ્છ વેપારી મંડળના પ્રમુખ

શ્રી. હુંગરશી ધરમશી સંપતના

“આપુખ” સાથે

નકાકારક હુન્નરો

ભાગ ૧-૨

નિબળાનો અને અનુભવીઓએ લખેલા વિવિધ લેસોસાધન હુન્નરોથી ભરપૂર પુસ્તક

૫૧૦ પાના, ઉપરાંત બહુ ઓછી કાચગી, સાર્વજીય શુદ્ધ સુંદર છપાઈ અને આકર્ષક ગ્રેડ-અપ છતાં-

કીમત માત્ર ૪ રૂપિયા
(બી ૧૨ પી ૫૦ ટપાલ ખર્ચ
૧૦ આના લુફ)

મંગાવવા માટે લખો -

મેનેજર, શ્રી લક્ષ્મી પુસ્તકમાળા,
પોસ્ટ સીનુગરા (અમર-૬૨૭)

સાહસિક વેપારીઓને ખુશ ખબર !

સુપ્રસિદ્ધ સામયિકામાં

સસ્તા ભાવે જાહેર ખબર

છપાવવા આજેજ લખો:-

મેનેજર, શ્રી. લક્ષ્મી પુસ્તકમાળા, પોસ્ટ સીનુગરા (અમર-૬૨૭)

વેપારી-વાંધાઓના જવાબો

સંખ્યાબધ એવા સર્વ સામાન્ય વાંધાઓ છે, જે દરરોજ જ્યાં ત્યાં ફરીને ફરી સભળાય છે. એમાના કેટલાક તો ખતા વાંધાઓ છે, જ્યારે બાકીના વેપારીને ટાળવા માટેના બદલાનાઓજ છે. એમ છતાં, જે દરેક વાંધાનો એક સંતોષકારક બેવડાડ જવાબ દર પછે તૈયાર રાખવામાં આવે તો આદરના મગજ પર સારી અસર પડી, ખુબ લાભ થઈ સકે છે.

થોડાક એવા સર્વ સામાન્ય વાંધાઓની એક ટુંકી યાદી અત્રે રજુ કરી છે, જે દરરોજને સહાયકારક થઈ પડશે એ વાંધાઓ વાંચી જઈ, તેના પૂરતા સંતોષકારક જવાબો લખી, તેને ફરી ફરી સુચારો. આ પ્રમાણે ત્યાં સુધી કરતા રહો, જ્યાં સુધી તમે પુરેપુરા ખાતરી અપાવવા સોચે એ રકા સાચા અને વિવેકી જવાબો લખી કાઢી સકો એક વેપારી, કે જેણે ઉપયોગ ઉપામ આજમાયો છે, કહે છે કે એથી મને ખુબ ફાયદો થયો છે

(૧) હું તમારો માલ વેચવા ઇચ્છતો નથી.

(૨) મારા આદરો નવા સરા મારને પસંદ કરતા નથી

(૩) તમારો માલ મારા વેપારને લચ્છો નથી

(૪) તમારા માલના વેચાણમાં મને પૂરતો નફો મળતો નથી

(૫) આવા માલનો ધણો મોટો રટોક મારી પાસે પડેલો છે.

(૬) તમારી કંપની વધારે પડતી અને ન છાજતી જાદિરાત કંઈ છે.

(૭) તમારી કંપની પૂરતી જાદિરાત નથી કરતી.

(૮) આ વર્ષ ઘણું ખરાબ છે.

(૯) મને તમારી શર્તો કરતાં વધારે સારી શર્તોએ બોળેથી માવ મળે છે.

(૧૦) આજે એ બિના પર વિચાર કરવા મને હુસ્સ નથી.

(૧૧) જલે, તમારો માવ સારો હશે, પણ મને નથી જોઈતો.

(૧૨) હું તો જાણીતી કંપનીનોજ માવ પસંદ કરું છું.

(૧૩) હું મારા પોતાના ટૂંકમાર્ગવાળોજ માવ પસંદ કરું છું.

(૧૪) તમે વર્ણતસર માલ નથી પહોંચાડતા.

(૧૫) ખુદા ખાતિર મને કામ કરવા દો ! આ તમે પંદરમા વેપારી છો, જે આજે આરી મયા

(૧૬) તમારી કંપની તદ્દન બેદરકારી ભર્યું વર્તન ચલાવે છે.

(૧૭) તમે મને એ માલ માટે અલ્પદરજ દબાણ કરી છો, જ્યારે હું બિહુલ ખરીદવા નથી માગતો

(૧૮) તમારો માવ ઘણો ઓછો વેચાય છે.

(૧૯) મેં એ બોજના (વેચાણની) આજ-માવી જોઈ છે. તે સાવ નકામી છે.

(૨૦) એરી સર્ટિફિકેટો તો દોડવાની દશ ગેર મળે છે એનો અર્થ કેવળ ખીડુંજ.

(૨૧) મારો ચાલુ માલ સંતોષકારક છે.

(૨૨) મારો હાલનો રટોક ખલાસ થાય તે પછી વાત

(૨૩) પેલા મિસ્ટર...એ તમારો માલ વેચવા પ્રયાસ કર્યા પણ પરિણામ શુન્યજ આવ્યું હતું, તે હું જાણું છું.

(૨૪) તમારે મને વધારે સારી શર્તો આપવી જોઈએ.

(૨૫) મને સોલ એજન્સી આપો તો વિચાર કરું.

(૨૬) તમારા માનની કીમત મોઢી છે
(૨૭) હમણા પૈસાની સગવડ નથી પછી
થઈ રહેશે *

(૨૮) એ દરેક તમારો માત્ર માનનો આશ્રય,
ત્યારે નોંધશો

(૨૯) જો તમે નહિ વેચાયાનો માન પાછો
રાખતા હો તો હું વિચાર કરું

(૩૦) વેપારની મદદ થયી છે

(૩૧) હું કદિયે મેન્કમાંથી ઉધાર પૈસા
લઈ વેપાર કરતોજ નથી *

(૩૨) મારા ભાગ્ય સાથે વાત કર્યા
સિવાય જવાબ આપી સફળ નહિ તે હમણા
બાહિર મરો છે

(૩૩) મોડેથી આદરો

(૩૪) રાખી જાઓ પછી તપાસ કરજો
માન વેચાય તો પૈસા લઈ જાઓ

(૩૫) તમારા માન વિરૂદ્ધ મેન ફર્થ
કરે છે

(૩૬) તમારી કમ્પની તદ્દન બટુકાળી છે

(૩૭) તમારી કમ્પની તદ્દન નરી છે

(૩૮) તમારી કમ્પની પેડાંગ જરૂર
નથી કરતી

(૩૯) એ માનના ઉદાર નથી

(૪૦) નમુનો આપી જાઓ વિચાર કરીશ

(૪૧) આ લગાઈનો સમય છે હમણા
કરું કંઈક ન સર

(૪૨) લગાઈના વકત્રમાં આપના માનનો
ઉધાર નથી *

એ વસ્તુ અન્યતઃ વાદ રાખી નોંધજો
કે માન જવાબોજ પૂરતા નથી ફાળો જાને
કુશળ વાતચીત પર ઝૂંકી છે એવક એવી બધી
વાતચીત વિવેક અને ખુલા દિલની હોવી
નોંધજો, કે રજુ સામાવા માને જ્યાં સુધી તમારી
સાથ નિષ્ઠાની જાનો ન માય ત્યાં સુધી તેમ
મગ્ન પર તમારી ફાળોની અસર નહિ પડે

સપૂર્ણ સતોષ આ પૈસા પાછા

અહીંને સપૂર્ણ સતોષ આપવો એ
દરેક વેપારીની ફર્મ છે, પરંતુ વેપારીઓ એ
ફર્મ બુદ્ધી જઈ, કેટલીક વેળા માત્ર પોતાના
સ્પર્ધાને માટે તેમની લાગણી દુ બધે છે

ધણીક વખતે જાને છે કે ફક્ત અમ
મતોરને કારણે વેપારીઓ સદર આદર ગુમાવી
એકે છે અને પછી એ માટે તેઓ પરનાય છે

આદરને સપૂર્ણ સતોષ આપવા માટે
સાચી ઉત્તમ રીત તો સપૂર્ણ સતોષ આ
પૈસા પાછાની છે આ રીતિના અનાય
ધણીકો ખુબ ઉન્નતિ પામ્યા છે

એમા વેપારીને ગુમાવવા જેટલું કશું
નથી કારણ જો આદરને માત્ર પસંદ ન પડે
તો વેપારી માન પાછો લઈનેજ પૈસા પાછા
આરે ૨ બચક ધણી વેળા તો અદક તેના
રોકડા પૈસા ન સેત બીજો માન લઈ જાય
છે એટલે વેપારીને તો ફાવેજાય થાય છે
કમલ પૈસા પછા પછુ આપે તો તે વેપારીના
પોતાની માહિતી નહિ પછુ આદરની પાસેથી
લોપાઈના મજા, આરે છે એમને તુરંતાન
તો ઝરવે નથી

સામાન્ય રીતે અસતોષને બીધે જો માન
પાછો આરે કે ને દમલ સારી નિયતિમાજ
હોય છે એટલે વેપારી ફરી વેચી સકે છે
કદાચ એ માન સદર તુરંતાન પાછોને પછુ
આવે તો તે નહી લોપા વગર ખરીદ આવે
વેચી નાખી સકે છે

આમ આદરની દિલમાં વેપારી રિરે અને
તેના માન વિશે સારી જાણ એસાડાયા, ફરી
જવાબ આદરને કંઈ પછુ મલ જોઈએ તો
તે તેની પાસેથીજ ખરીદે છે અને તે પછુ
તેના પર જારીગાઈથી જવાબ આપવા વગર
કારણ, એક વખત તેને સતોષ મળે તો હોવાથી
તે દરે ખુબ વિશ્વાસ રાખે છે

ફર્મા એકદ વેળા સતોષ આપવા
ખાતિર કદાચ એમ પછુ જમણી પડી હોય
તો તેના જાને ફરી તેજ આદરની પાછો
વેળાની ખરીદીમાંથી નીકળી જાય છે અને
વધુમાં ધણી નહી થાય છે આદર સતોષ
પામવાના લોપે મોખા ભાવ પછુ આપે છે
અને વળી તે બીજા મિત્રે ને પછુ ભક્ષામણ
કરતો રહે છે અને એમ આદરને સતોષ
આપવા ખદલ વેપારીને અનેક ફાયદા થાય છે

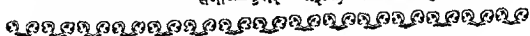
વેપારની ચાવી

ધધાની મદીથી ગજરાતા આઈ બ્લેનો માટે આ પુસ્તક આશિર્વાદ સામાન છે. ઘર બેઠા, બીજા ધધાની રેકાણુ કે નવકરી હોવા છતાં, નામની ધર પચ્ચીસ રૂપિયાની પુછ્યા વેપાર કેમ કરવો અને પોતાની આવક કેમ વધારવી એની વિગતવાર માહિતી આ પુસ્તકમાં અપાઈ છે. તે ઉપરાંત જુદા જુદા નાના મોટા ૧૧૧ હુન્નર ઉદ્યોગોની ધણી સખૂલ વિગત એમાં સરળ અને સાદી ભાષામાં જણાવેલી હોઈ, પુસ્તક ઘણું ઉપયોગી છે.

અનુક્રમણિકા-૧ આખા નાખવાનું ધણી ૨ નામના યતા દઈ મહાડનાર દવા ૩-કોલ્ડ ક્રિમ ૪-ક્રોવન વોટર ૫-ખારી મગડનાર દવા ૬ ગુણકારક છીંકણી ૭-ચામડા માટેના પાવડર ૮ ચામડીના રોગો હુર કરનાર મરમ ૯-લડાખતુ હુર કરનાર સાણુ ૧૦-જીવાળ લાવનાર પાવડર ૧૧-તાલ મહાડનાર દવા ૧૨ દત્તમજન ૧૩ દરેક જાતના દર્દી હુર કરનાર ચમત્કારીક દવા ૧૪-દાતના દર્દ મહાડનાર દવા ૧૫ દારી બોડવા માટે લગાડરાતુ ક્રિમ ૧૬-નાના બાળકોની દવા ૧૭-આંધળુ માટે મરમ ૧૮-પેન બામ ૧૯-ખીંટ મગડનાર દવા ૨૦-મોઢામાંથી હુર્ગાંધ હુર કરનાર દવા ૨૧ લવેન્ડરનું પાણી ૨૨-થેમોનેડ પાવડર ૨૩ લોહી શુદ્ધ કરનાર દવા ૨૪-વાળ બોળવા માટે પાવડર ૨૫-વાળ જગાડનાર દવા ૨૬-વાળ કાઢવાનો પાવડર ૨૭ વાળ કાળા કરનાર કવ્ડ ૨૮-શીંયુ પાવડર ૨૯ વાળમાં નાખવાનું તેલ ૩૦ વાઈમજયુસ અને ચિસરીન ૩૧-શીતળા માટેની દવા ૩૨ Bath Powder ૩૩-સધીવા મહાડનાર દવા ૩૪ કાર્બોલિક સાણુ ૩૫-લાકાતની ગોળીઓ ૩૬-સુગંધીદાર પેમેન્ટ ૩૭-સુગંધીદાર સાણુ ૩૮-છલેટ્ટીક પાવડર ૩૯ ને ય૦-કાણુ ને બ્રાઈન છુટ ક્રિમ ૪૧, ૪૨, ૪૩-મણી, ટોની લાવ ને ડાઉન છુટ પોલિશ ૪૪-સ્ટવ પોલિશ ૪૫-એક વર્ષ સુધી બગડે નહિ એવી લાટી ૪૬-અધારમાં મળકે એવી શાહી ૪૭-કપડાને વોટરમૂક બનાવનાર દવા ૪૮ કપડા પર લખવા માટેની શાહી ૪૯-કોષલ વારનિરા ૫૦-કોલસાનું બગડતું બોધુ બળે એવી દવા ૫૧-કાચ કે ચીનીના તુટેલા વાસણુ જોડનાર મિશ્રણ ૫૨ ચમત્કારીક પાવડર ૫૩-ચમત્કારીક પ્રવાહી ૫૪ ચાટીનું ચિદ્દ કરનાર પાવડર ૫૫, ૫૬-ખાંડ લખાણુ માટેની શાહી ૫૭-જીવ સસ્તો સાણુ (એક આનાથી ધણુ બીજાને એક રતવ) ૫૮ બીજા જાતનું કાણુ છુટ પોલિશ ૫૯ પ્રવાહી સરસ ૬૦-મેસવાલાઓ માટે ચમત્કારીક પ્રવાહી ૬૧-ફરનિયર પોલિશ ૬૨ ફાઈન્ટેન પેન માટેની બ્લુ શાહી ૬૩-પરિનમા પુગ્ગાનું તેલ ૬૪ માખીઓનો નાશ કરનાર કાગળ ૬૫-રબર સ્ટુમ્પની શાટી ૬૬-શાહીથી લમેલ લખાણુ જીરાવનાર દવા ૬૭ ૬૮, ૬૯-કાળી, બ્લુ ને વાન શાહી ૭૦-ધરમણુ સાણુ ૭૧, ૭૨, ૭૩, ૭૪ હેક્ટોઆફ્ટની લાલ, લીલી, બ્લુ અને વાયોલેટ શાહી ૭૫-કપડાની સુગંધીદાર ટિકુડીઓ ૭૬-કાર્ડના લેખન ૭૭ ખરેખર ચિત્રના પોસ્ટ કાર્ડ ૭૮ ચુલાખની સુગંધીદાર ટિકુડીઓ ૭-ચમત્કારિક રૂડીઓ ૮૦-ચલેલીની સુગંધીદાર ટિકુડીઓ ૮૧-લઘુદ્ધ રમાલ ૮૨-આડખાનના બાંધા ૮૩, ૮૪, ૮૫, ૮૬, ૮૭-હુપ્પીકીટીંગ કાળા, બ્લુ, લાલ, લીલા અને વાયોલેટ કાર્બન પેપર ૮૮-તૈયાર વર્ણના સિંકાઓ ૮૯-પતરાની રબેટ ૯૦-ફેસી પત્રવ્યવહાર બોક્ષ ૯૧, ૯૨-પુકાડા સુગંધકાર અને પચન ૯૩ કાળા કાર્બન પેપર (નવી જાતના) ૯૪ રચના પત્ર ૯૫-ખર સ્ટુમ્પની બનાવટ ૯૬-રેતીના કાગળ ૯૭-રેશમી રમાલ પર છબી ૯૮-લાકડા ઉપર છબી ૯૯-ફેસી સાઇન પોર્ડ ૧૦૦-શુભ અવસરના તૈયાર કાર્ડો ૧૦૧-ચિત્રના પોસ્ટ કાર્ડ ૧૦૨ ચિત્રચુકત સુગંધકાર ૧૦૩, ૧૦૪, ૧૦૫-કાળા, બ્લુ ને વાયોલેટ કાર્બન પેપર ૧૦૬, ૧૦૭, ૧૦૮, ૧૦૯-કાળી, ક્રેય બ્લુ ને લાલ લાખ ૧૧૦-સુગંધકાર રમાલ પર છબી ૧૧૧-હેક્સામાઈ અર્વાંત હુપ્પીકીટર

૧૦૦ પાના ૭ આઈ ૧૫૨ ઉગ્રા કવર ક્રીપત મત્ર અડી રૂપિયા પેસ્ટેજ બે આના જુદા, (પેસ્ટેજ માટેજ સહિત શિવિગ સાડા ૨)

લગો-ક્રમદ્ આર્ટીસ્ટ, મેહાગરવાડ, સુરત.

અવલોકનની ટેવ.

વેપારની સફળતા વેપારીની તિક્ષ્ણ નજર પર અવલંબે છે. વેપારીએ ડિટેક્ટીવ પેટે વેપારના નફા નુકસાનના તત્વોની બારીક તપાસ કરી જોઈએ તેણે પોતાના કારખાા કે ઓફિસના આંતરિક વાતાવરણથી માહિત ગાર રહેવું જોઈએ અને યુગ્મોન નીમનો વ્યવસ્થાપક પોતાની કીમત દરેક બેવાડી પર ધ્યાન રાખે છે તેમ તેણે પોતાના નવ કરોતી મરઘી પર પુરતું ધ્યાન રાખવું જોઈએ.

વેપારી જગતના બે મુખ્ય દુર્ગુણો અથવા વસ્તુ અને વ્યય છે એ બેજે સેંકડો, હજારો નહિં બમ્બે નાખે રૂપિયા લુપ્ત થાય છે હજારો વેપારીઓએ એ બેજેના કારણેજ હતા ન હતા થઈ ગયા છે-નાશ પામ્યા છે એટલે દરેક વેપારીએ જાન્યુસ પેટે એ મેજેતી તથા સમા રહેવું જોઈએ કે તેઓ તેની ઓફિસ કે કારખાનામાં પેઠા ન પડે દરેક બાબતની તેણે સપૂર્ણ માહિતી રાખવાની ટેન રાખવી જોઈએ, જ્યાં કદી ન કદી તે એકાદ નાની શોધ કરી હજારો રૂપિયાનો વ્યય બચાવી લેશે.

દૃષ્ટાંત રૂપે, એક વ્યવસ્થાપક પોતાની ફાઇલની કપાટ ઉપાડે છે ત્રણ પાંચ મિનિટ માત્ર તે જુએ છે કે ત્રણ કાગળો બોળી રીતે ફાઇલ કર્યા છે અને તેને જોઈતો પત્ર મળતો નથી તે શોધી કાઢે છે કે તેની 'ફાઇલ'ની પદ્ધતિ અધુરી અને હાનીકર્તા છે.

એક રેઇસીનો વ્યવસ્થાપક એક દિવસ દુધ બરવાના ચત્રની બેઠક ઉપર ચઢી, ચત્રને કામ કરતું જુએ છે તે શોધી કાઢે છે કે યજ દરેક બાબતમાં જરૂરત કરતા એક ચમચ વધારે દુધ ભરે છે પાછળથી તે એ અટકાવે છે અને વર્ષ દરેક પંદર હજાર રૂપિયાનો બચાવ કરે છે.

એક વેપારી પોતાના નવકરને ગ્રાહ્ય નામ હાથ બેદરકારીથી લખતા જુએ છે તપાસ કરના જણાય છે કે નામ હાથ બેદરકારીથી કિંવા બરાબર નહિં લખેલા હોવાને કારણે ગમે અડવાડિયે રૂા પારસનો ખોટા શિરનામે મોકલાયા હતા તે દુકમ કરે છે કે નવકરેએ કમનુસાર નામ હાથ લખ્યા અને તે નામ હાથ માહકને ફરી વાંચી પણ સંભળાવવા આમ બંદોબસ્ત કરી તે પોતાની જાતી પ્રતિષ્ઠા સંભાળે છે.

આ છે વ્યવસ્થાના દૃષ્ટાંતો, આ છે તિક્ષ્ણ નજરનું પરિણામ. દુકમા કહેતા બોલાખચા, વધારે વેદાણ અને વધારે નફાના ભેદો આપા છુપાવવા છે.

WONDERFUL CURE

તુલસીરાજ તેલ: આંતરકુ વધી જવા અડ વધી જવા, મોભે, સંધિવા તથા વાનો અનુભવસિધ્ધ દવા કીમત રૂપિયા એક. ગરીબ બીમાર સ્ત્રીઓ માટે હમેશ માટે ગર્ભાનિવેષક તથા બધ માસિક ફરી થવાની દવા કીમત રૂપિયા ૧-૪-૦૦.

એન. ટે., પ્રસિધ્ધ તર્મીખ,

૧૫૦, માનિમ્તહના રોડ, કલકત્તા.

અમદાવાદ મહાનગર પાલિકાના મુખ્ય મથકે, ભાગલાઈ, ગાંધીજીના નામના મથકે.

બેઝિક ઇંગ્લિશ [૩ માસના જાતે રહેવા]

કોર્સના પુસ્તકો વી. પી. ચાન્ડ સંદિત

પહેલો સેટ રૂા ૩-૬-૦૦

બીજો સેટ રૂા ૩-૭-૦૦

* [બન્ને સેટ સાથે રૂા ૬]

બેઝિક ઇંગ્લિશ કલાસ-લાડી, (૫ ડિ)

શુભાવેલા આહકો

‘ધણા વેપારીઓ વર્ષો થયા ‘જ્યાંના ત્યાં’ છે. એમનો આત્મ વર્ષનો વેપાર ગયા વર્ષ જેટલોજ છે. આ સદૃશ સાચાં એણે વતો. એનું કારણ શું? ખરી રીતે કારણ માત્ર એક છે અને તે એ કે તેઓ દર વર્ષે માત્ર તેટલાજ નવા આહકો મેળવે છે, જેટલા કે તેઓ શુભાવે પછી છે. અર્થાત્, તેઓ પોતાના આહકામાં વધારો નથી કરી શકતા—માત્ર એટ પુરી કરે છે.

તેઓ જાહિરાત પણ કરે છે અને નવા આહકો મેળવે પણ છે, પરંતુ જુના આહકોને કેમ સંભાળી રાખ્યા અને શુભાવેલા આહકોને કેમ કરી મેળવવા તે તરફ તેઓ ધ્યાન કેન્દ્રિત રાખ્યા નથી આવતા.

ખરું છે કે ધણા આહકો હરીફ વેપારી એથી જાણ છે, પરંતુ એથીયે વધારે આહકો ખુબ વેપારીને ત્યાંથીજ હાજી કાઢવામાં આવે છે. આ વિના સત્ય છે. એમાં સદૃશ રોક નથી. પ્રથમ પોતાની એકિસની અંદર તપાસ કરો. આહકો સા માટે શુભાવાય છે. તે શોધી હોશ એક મા જે અહવાડિયાની મિલનતે સત્ય હકીકત શોધી શકશે.

કદાચ તમારો માલ ‘ખામીઓ’ હશે આહકોની ક્યહો, પાછો ફરતો માત્ર અને ઈન્જિન માલની ખૂબીઓને અવગણ કરો.

કદાચ નવકરો ‘આહકો’ સાથે જોડતા વિનયપૂર્વક વર્તતા નહિ હોય. તેમની સમક્ષ દર અહવાડિયે એક લાપસ આપો. આ વિનયી વર્તણૂકને લગતી એકાદ ચોપડી તેમને ભેટ આપો. કાં તેમને, શિખરો, કાં તેમને રજા આપી દો. આહકો શુભાવી દે એવા નવકરો નવકરોને લાવક નથી.

શુભાવેલા આહકો પાછા મેળવવા પ્રયાસ કરો. કદી કદી મિત્રતાભર્યા પત્રો વડે પુછપરછ કરતા રહો. એથી તેઓ નારાજ નહિ થાય, બલકે પોતાની ગયર હાઝિરી પ્રત્યે વેપારી ધ્યાન આપે છે. એ જોષ ખુશ થશે.

જો કદાચ એવા પત્રો વડે કામ સારું આહક પાછો ન આવે તો પછી એકાદ મુલાકાતની ખુશરૂત છે. કદાચ કોઈ ગયર સમજીતી કે ક્યહો નહતરૂપ છે. વેપારીના હિત ખાતિર તેનો વાજિબી ક્યરસો કરો.

હુંકમાં એક વેપારીએ પોતાની પ્રતિષ્ઠા સંભાળી રાખવી જોઈએ. જો મેકરો જુના આહકો તેનાથી નાખુશ હશે તો તેઓ હઝારો નવા આવતા આહકોને અટકાવી દેશે.

છેવટે, મોંઘા લાવથી જેટલા આહકો નથી જતા, તેટલા અવિનયી વર્તનથી જાણ છે. માટે દરેક વેપારીએ આ જાણત પર પુરતું ધ્યાન આપવું જોઈએ અને દરેક વેપારીને આદર્શ આ હોવી જોઈએ કે ‘અમારા દરેક આહકો હમીશના અમારાજ બની રહે છે’

વેપારી શબ્દ-ચિન્હો

વેપારમાં શબ્દ-ચિન્હો (Slogans)ની કીમત પણ એાછી નથી—ખાસ કરીને જ્યારે તે તદ્દન નવા અને નોખા હોય એવા શબ્દ ચિન્હો સીધી યા આડકતરી રીતે—

(1) માલની ગાદિરાત કરે છે

(2) માલની પ્રશંસા કરે છે અને

(3) વેપારીનું નામ પ્રગતી યાદ દારતમાં કામ રાખે છે. એટલે, એક વેપારી માટે પોતાનું શબ્દ-ચિન્હ મુકરર કરી વાપરવું લાભદાયક છે. અજાણત તે કેવળ માલની તઅરીફાણું ન હોવું જોઈએ, ન વળા તેથી અસંબંધિત. થોડાક ઉપયોગી નમુના આ રહ્યાં—

જ્ઞાન અને વિજ્ઞાન માટે પુસ્તકો વાંચો !
તનકંડરૂતી માટે તાઝા ફૂલો !
કુન્યાની ખખરો ઘર બેઠાં-વેઢિયા દ્વારા !

શ્રી જીવન

વર્ષ ૧ હું
અંક ૮ મો

સંપાદક
મનુભાઈ જોષાણી

જેઠ
૧૯૮૬

[આ માસિક વડોદરા રાજ્ય પુસ્તકાલયો માટે નં. ૭૫૫/૧ તા. ૩૧-૧-૪૦થી અને વેસ્ટર્ન ઈન્ડીઆ સ્ટેટ્સ એજન્સી માં નં. ૪૫૭ તા. ૨૦-૧૨-૩૬થી મંજૂર થયેલ છે મુબઈ ઈલાકામાં શાળા-શાંતિશ્રેણી મળે તે એ ઈ સા ના નં. ૧૭૨ તા. ૧૨-૧૨-૩૬ મુબઈ શાળાના અધિકારીઓ ખરીદી શકે છે.]

આવતે અંકે

આ અંકમાં

શ્રી. ધુમકેતુનું ગદ્યગીત અને લેખ શ્રી મજામુદ્દાર, શ્રી. રમણલાલ સોની, ડૉ. કંઈમ, શ્રી રમણિકલાલ જ. દલાલ અને શ્રી મનુભાઈ જોષાણીની વાર્તાઓ. શ્રી. હંસાબહેન મહેતાનું શ્રી જયજ્ઞાનેન રાષ્ટ્રએ લખેલ જીવનચરિત્ર, નોખલ પ્રામુખ્ય મેળવનાર મહિલાઓના જીવન અને કાર્યક્ષેત્રનો પરિચય. શ્રી રતિયાલ ત્રિવેદીનો પ્રવાસનેખ વર્ગરે, ઉપરાત ડોંગીમના વેદાર્થ પાંચેરીયા અને રંસો-કઠર તથા શાન્તાબહેન હંસાબેન લખેલ શાકબાજી અને શ્રી ચિહ્નિકે લખેલ લોહીવા નો બાઈનો દક્ષનો આવશે ઉપરાત બાળવિભાગ પાણુ આપવામાં આવશે.

૧ નારી કલ્યાણ	શ્રી. ધુમકેતુ	....	....	૩૬૩
૨ પાનરે જેઠી	„	શુભવંતરાય આચાર્ય	૩૭૧	
૩ પીજી પાનું	„	મનુભાઈ જોષાણી	૩૭૪	
૪ કુલવટનો થંલ	„	મધુસૂદન મોદી	૩૮૦	
૫ રોઠાણી	....	„	ગોકુળદાસ રાયચુરા	૩૮૬
૬ માનું હૃદય	„	ધીરજલાલ ધ શાહ	૩૬૪	
૭ મુરખાનું સ્વપ્ન	„	કેશવ હ શેઠ	....	૪૪૦
૮ શો ન્યાય ?	„	શાન્તીલાલ તોલાટ	૪૦૪	
૯ રંસા	....	„	(ચાહુ વાર્તા)	૪૧૧
૧૦ વતનને ખાતર	„	જયલિખંજી	....	૪૧૬
૧૧ સાચું સોનું	„	માણેકલાલ જોશી	....	૪૨૫
૧૨ સ્ત્રીજગત	....	....	....	૪૨૮

(આ અંકમાં સ્થળ સંકેતોને કારણે તથા મોડી પડવાથી રહી ગયેલી વાર્તાઓ હવે પછી આપવામાં આવશે.)

બેટ પુસ્તક સાથે વાર્ષિક લગ્નજમ

દેશમાં	બહારદેશમાં	પરદેશ માટે
૪-૦-૦	૪-૮-૦	(આઠ શીર્ષાંગ)

૯

‘શ્રીજીવન’ કાર્યાલય : ઝવેરીવાડ : અમદાવાદ

રૂબરૂ લગ્નજમ ભરવાનું સ્થળ : ગુજર્ રાજ્યના કાર્યાલય માંથી રસો : અમદાવાદ

બેઝિક ઇંગ્લિશ બાષાશૈલિ [ભાગ ૨૩]

જમીલા

લેખક-પ્રકાશક જનાબ હરિદેવજી એમ બ્યાસ, લાઠી (૬૬ કાઉન ૧૬ પાના ૪૪ + ૪૫) કીમત અનુક્રમે ૪ અને ૬ આના.

બેઝિક ઇંગ્લિશ ગ્રંથમાળાનો આ છઠ્ઠો તથા આઠમો મળકો છે. બેઝિક ઇંગ્લિશની આત્મચર્યા નાની સુદર છણવટ એમા દાખલા દર્શાવેલો સહિત કરી છે.

મુસ્લિમ મહિલા દર્પણ

ભાષાતરકાર જનાબ સિદ્ધરખાન એ 'વકીલ', પ્રકાશક સદાકત કાર્યાલય અદમદાબાદ (૬૬ રોયલ ૧૬ પાના ૮૧) કીમત ૬ આના.

મુસ્લિમ ગુજરાની ખાતુરોની રહબરી માટે પેશ કરાયેલી આ ન્હાની ક્રિતાબ, મુજ હેઠુ "મુસવમાન બીખીયા" નું ભાષાતર છે. આ તે સઘળું છે, જે હોડું નેઈએ.

પ્રયાસ સારો છે. ભાષાતરની ભાષા, જેમને માટે તે લખાયું છે, તેમની કમઠ્ઠીમીનો ખિચાલ રાખી, હજી વધુ સારી બનાવી સંકળી હોવ.

જંગે ચરમુક

લેખક જનાબ 'શીરતી', પ્રકાશક બજમે હકબાલ, કહેર (૬૬ રોયલ ૧૬ પાના ૮૩) કીમત ૫ આના.

હરનામી બહાદુરોની અલેક શૂરવીરતાની દાસ્તાનેશી ભંધા પડેલા ઈસ્લામી ઇતિહાસ પ્રસંગોમાથી આ જંગે ચરમુકનો પ્રસંગ પોતાની બાતનો અપ્રતિમ છે. લાખોની રાસ્તસજ્જ સેનાઓ સામે થોડાક મુસ્લિમો કેવી બહાદુરી પૂર્વક મૂખી ફાલ પામે છે, તેનો સચોટ ચિતાર એમા પેશ થયો છે.

આવી ઐતિહાસિક વસ્તુ અને સારી ભાષા, એ આ પુસ્તિકાનું મુખ્ય આકર્ષણ છે. જે બજમે હકબાલ ગ્રંથમાળાના બીજા મળકો રૂપે પ્રગટ થઈ છે. પ્રયાસ બદલ મુબારકબાદ.

અનુનાદક-પ્રકાશક જનાબ હુસયનખાન એ બજમે, અદમદાબાદ (૬૬ કાઉન ૧૬ પાના ૧૬૨) કીમત રૂપિયો એક.

હિન્દના અકબરી ઇતિહાસ-કાળના બગાળના બજવાના પ્રસંગને પેશ કરતી આ નવલકથા આગળ 'દીન' સાપ્તાહિકમા છપાઈ ચુકી છે અને હવે પુસ્તકાકારે પ્રગટ થાય છે. વસ્તુ અને લખાવટ સારી છે. નવલકથાના રાવકોનો તે ગમ્યા વિના રહેશે નહિ, એનો ચીન છે. મુબારકબાદ.

આમસેવક [માસિક]

તત્તીઓ જનાબ મમનલાલ જૈન, પ્રવીણ કુમાર મિસ્ત્રી, જયતિનાથ લેનવાળા અને પ્રમુદાસ શાહ વવસાડ.

આમસેવાના ઉદ્દેશ્યે પ્રગટવા માટેલુ આ નવું માસિક છે. વિવિધ વિષયના ન્હાના ન્હાના લેખો એમા ગણાય છે.

પ્રયાસ હજી વધુ કારિશો. માગી થે છે.

માણસ

લેખકો જનાબ હિમ્મતવાસ શાહ અને બાલુભાઈ શાહ, પ્રકાશક બાલમખા કાર્યાલય અદમદાબાદ (૬૬ કાઉન ૧૬ પાના ૬૪) કીમત ૪ આના.

'બાલસખા' નું આ તાલુ કોટ પુસ્તક છે, જેમા માનવ જાતિના વિકાસનો કહેવાતો કેમ સુદર ચિત્રોની મદદ સહિત રજૂ કરવામા આવ્યો છે. મોટા બીબા સુદર છપાઈ અને દિલચસ્પ સચિત્ર વાચન એ એના મુખ્ય આકર્ષણ છે. પુસ્તક બાજકો દોરો દોરી વાંચશે, એમા રીકા નથી.

કોટ પુસ્તકના સાહસ બદલ 'બાલસખા'ને ધન્યવાદ.

Textile Digest [ત્રૈમાસિક]

તત્તી જનાબ જી એન વૈદ્ય, એમ એ, એલ એલ બી, મુબં.

આ વર્ષની શરૂઆતથી પ્રગટ થવા માટેના સુદર રમણવાળા આ નવા શારત્રીય સામયિકને બીજી અંક મહારી નગર સામે છે કાપડના જણાટકામના ઉદ્યોગના વિવિધ અંગોને બારીકો પૂર્વક ઇલાજ, તેની શારત્રીય ચર્ચા કરતુ આ ત્રાસિક એ ઉદ્યોગના રસ લેનારાઓને ખાટે ખુબજ કીમતી માહિતીકરક રૂપ થઈ પડશે

જુલુદાઈ અંકનો મુખ્ય લેખ ‘Maturity of Cotton Fibres’ છે, જે એ વિષયના નિખુલત ડોક્ટર નગરી અહમદે લખ્યો છે

આવા સુદર પ્રકાશન બદલ તત્તી અને પ્રકાશક મહાજ ઉભયને અભિનંદન

સરિતા [હિન્દી માસિક]

તત્તી જનાબ પદિત બળદેવરાજ ‘યુવરાજ’, જનારસ

એનો ખેના વર્ષનો ૧૨મો અંક મહારી સામે છે માત્ર આઠ પાનાનુ કદ, એક જાતી અને જે આર નહાતા ફરસ એ એની કુલ સાદિય છુટી છે ઇલાઈ ખરામ અને ગાઠવણી તેથી બદલ પ્રકાશ અત્યંત નિરાશાજનક છે

પહોંચ

■ અનુમને હિન્દીશીલ શુન્ત જમાઅત કવમે બદાલિર અહમદાબાદનો ૧૩૫૮ ૧૩૫૯ નો માર્ચિક દિસાબ અને રિપોર્ટ સરજા સાર કામ કરે છે હજુ વધુ ઉત્તેજનની મુસ્તાહક છે

■ અમિઅદ હુસૈનિચહ શહેરનો ૨૦મો દિસાબ અને રિપોર્ટ શહેરની દીની તઅલીમ પ્રસારતી આ સરજા માસિક રૂ ૧૦૦૦ને ખર્ચે ચલાવાય છે એને મોર્દામની મરત છે શહેરી અમીરો એ હુરેત પૂરી કરે

નીચલા પુસ્તકો વ મદદા છે અભિપ્રાય દેવે પછી

ભણિક ઇલિયા, છવન વિકાસ, મામસેવા મેડેરીયા અંક, સમાજ શિક્ષક પરિષદ અંક Bombay Market, હસ્તામ હિન્દાબાદ વ ન

[૪૪૪]

ઉદ્દ અંગ્રેજી પુસ્તકો

ઉદ્દ-અંગ્રેજી કિતાબો માટે દેવે આપને બીજા ઇલાકાના કુસેરને લખવાનુ રહેશે નહિ નીચે લખેલા અને તે સિવાયના બીજા અનેક પુસ્તકો અમારે તાથી મળી સકે છે

Rs 3-0-0	قرآن حکمر (مکسی چھپائی)
Rs 3-8-0	بانگ درا (اقبال)
Rs 3-8-0	ارمعان حجاز (ادوال)
Rs 7-0-0	ممرات مصفاان

Meaning of the 'Glorious Quran	
(M M Pickthall) in 2 Vols	24-0-0
The Poet of East Iqbal	4-0-0
The Industry Year book & Directory 1937	3-0-0
Trade Directory of Japan	2-0-0
Practical Metal Casting	1-8-0
Preparing Crops for the Market	1-8-0
Manufacture of Rubber Goods	1-8-0
Indian Tobacco & Its Preparation	1-8-0

Independent Careers for the Young	1-8-0
Pharmaceutical Preparations	1-8-0
Disinfectants & Antiseptics	1-8-0
Chemical Industries of India	1-8-0
Manufacture of Catechu	1-8-0
Vegetable Oil Industry	1-8-0
Clerks Manual	1-0-0

• બધાનુ ટપાલ અર્થે જુદું કમર ઓફિસ, સોદામરવાડા-સુરત.

MOSQUITO SPRAYS

Why pay high prices for such preparations when you can make them for very small cost? We supply guaranteed formulas which will enable you to make products similar to wellknown European Make

Price Rs One only

The Qamar Office, SURAT.

કમર ને લગતા વિપરીત પ્રતિભા જવાબો અને કમવાર સુદત પગલ થાય છે એકી વેળા વધુમા વધુ તથા પ્રતિભાજ જવાબ મળી સકશે

દપાલ દ્વારા ખાનગી જવાબ બેઠવે તેા દરેક સવાલ ફીઠ પાચ આનાની (ખર્ચા આઠ આના અને પરદેસ નવ ચેની) દીકીટા યા પોસ્ટલ ચોર્ડ ખીડવા [વી પી ના ચોર્ડર સ્વીકારતા નથી]

૨૬૦૨-સો ના ય નવાગાર-મોક્ષ
નારવાના હાથ-યત્ર મોટે નિહાલચદ એ-૩
મ્ પી, લુધીયાના (પન્નમ)ને લખશે

૨૬૦૩-એમ ઇ ઇ ૨ ઇ દોર-આઉન
પરનાવેપારીઓના શિરનામા આ છે - જે બી
૧૬૨ાની કા નિ, પો મો ૨૦૩૦, મુન
? એન સિધ કા લિ, ૬૩ પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ
ખાઈ ૨ મુદમ્મદઅલી હેખતલાઈની કા,
૫ મિરઝા સ્ટ્રીટ, મુબઇ ૩

૨૬૦૪-યુ ઇ મિ કરાચી-અગરમતી
નોનવાના પ્રયોગો કમરના ૬૭ અને ૮૪મા
પકેમા છે, તે જોશે

૨૬૦૫-ગી મો લ અહમદાબાદ-
નેક્ટ્રોપ્રોટેક્શન સાધનો વ મારે IV
Janning & Coy, Girgaum Road
Bombay ૬ ને લખશે

૨૬૦૬-સુ હ પ કરાખટ-(૧) રગ
૧૨ગી સાહીઓ ખતાવવાના પ્રયોગો વ મોટે
સરના ૩૦, ૬૫ ૭૪ અને ૮૦ મા અકો
જોશે (૨) અમુક તમુક વેપારી પોતાની
ગ્રાહી ખતાવવાનો પ્રયોગ અત્યંત રાખે છે
૧ મળી સમ્મતો નથી

૨૬૦૭-જે સી બ ખાગધેશ-મિન્ક
મપેરેટર ૧૩ બાદે મળતુ અમારી જાણુમા
નથી

૨૬૦૮-મ ટો સો ફે જામનગર-(૧)
સ્પર્શ ધકિતા નિયારવાને કહે છે, જે તેવાર

પણ મળે છે અને ઇચ્છે તેા ઘરમેળેય ખતાવી
સકો છે (૨) 'દ્રવ' એટલે કોરનીક સોડા યા
પોટાસલુ પાણીમા ખતાવેલું મિશ્રણ (૩)
મીઠું એજ નમક નિર્ધઃ 'કમર'નો એકાદ
અક બેઠેતો હોય તો કોમતની ટિકિટા મોકલવી
એક અકની તે વી પી હોય? તથા ચાર
આનાના અક માટે પાચ છ આનાનો ભુદો
વી પી ખર્ચ?]

૨૬૦૯-યુ ઇ મિ કરાચી-પ્રકાર પ્રકારના
વારનિશ ખતાવવાના પ્રયોગો મોટેકમરના ૪૦,
૪૨, ૪૩ ૪૫, ૪૬ અને ૫૦મા અકો જોશે

૨૬૧૦-યુ મો બી ઇમાનુવા-(૧)
સાપલ્લિક ખાતરો વિરોધો સેખ કમરના
૧૧૬મા અકમા જપાશે છે (૨) બેતીવાડીને
લગતુ આપ ચાહેો તેતુ સપર્શ પુસ્તક The
Encyclopaedia of Agriculture
છે જે ૮ ભાગમા મળે છે (૩) પિપરમિન્ટના
બીજ માટે પેસ્ટનજ પી પોચાની કમ્પની,
નેપીયર રોડ પુનાને લખશે

૨૬૧૧-ફુ હુ મનો-ગવે-(૧) પવન ચક્રી
ખતાવવા માટેના બુતુ પ્રિન્ટ અદિ મળતા
જણાતા નથી (૨) મંગ્યા ઉદેરતુ મી સુરતીતુ
ગુજરાતી પુસ્તક, ૬૭ લગી અપ્રગત છે (૩)
સુરેસનેલગતા એ પુસ્તકોમાથી વધુ સીકરાયતુ
પુસ્તક Glue & Gelatine છે

૨૬૧૨-જા અ જંગમાર-(૧) નાગિયેરી
અને તેતી પેટા ખતાવેતો વિરો ગુજરાતીમાં

૩૫ શૃંગારની પરદેશી બનાવટો

ચુરપી લૂકાઇ શરૂ થતાજ એક તરફ તે ૩૫ શૃંગારની પરદેશી બનાવટો આનતી બધ યઇ ગઇ છે અને બીજી તરફ દિ દર્શા એમાનો જે માત્ર મળવું છે તેના બાવ દોઢા બમણા થઇ ગયા છે।

આ સુ હરી તક છે ૩૫ શૃંગારને લગતી વિવિધ બનાવટો જેવી કે કોલક કીમ કીમ જેવી, રોના ટોઇનેટ પાવડર, લોશન અને મિલ્ક દુધ વોશ દત્તમજન, દુધ ચેર પોમેડ જિનિયન્ડાઇન રૂઝ (પ્રવાહી પાવડર ને મતમના વણે રતરપેગ) લાઇમ જ્યુસ ગિનસરીન રિપરિટક તરલ અઢા વાળ કાઢ નાર કીમ પ્રવાહી બ્લશો, સાબુઓ વ વાગ-કીમ વાળ તેન, વાગ પોશન વાગ-શેમ્પુ વાળને ગુરુહાદાર બનાવનાર દવા, ટોઇનેટ સાબુઓ માથ સોફ્ટ નેન પોલિશ કલક વ વ બનાવવાની ઉઘોગ શરૂ કરે અને દુક સમયમા તમે મહિને ૧૦૦ થી ૨૦૦ રૂપિયાની આવક મેળવના થઇ જશે।

કારમેટિક્સ

કિવા

શાશુમાર-સામગ્રિયો

એકતુજ તે પુસ્તક છે જે તમને ઉપવી બધી બનાવટોના ખરા પ્રયોગો બતાવવા ઉપરાંત તે અંગેની પુરેપૂરી સમજણ પણ આપશે

બીજી આવૃત્તિ ૨૬૬ પ્રોગો ૧૦૦ પાના
ગદા કાગળ કીમત રૂપિયો એક

(દિ-૬મા સાદુ ૮ ખ એ આના)

[પરદેશ એ સિવિત]

હમણાજ તમારા શહેરના બુકસેનરને ત્યાંથી ખરીદી લો યા પરનાગે એડર આપો

કમર એડ્રિસ, સોદાગીરવાડા સુરત.

“કમર”નો ૧૨૦ મો અંક

જ્યોતી વર્તના એ છેત્ના અકમા નિયમ પ્રમાણેની વાર્ષિક અનુક્રમણિકા ઉપરાંત નીચલા ખાસ લેખો આવશે તમે ગ્રાહક છે ન હો તે તરતજ થઇ જવ

નકલી ઊન-ખરા બેન જેનુજ નકલી બેન કેમ અને સામગ્રી અને છે

માજેરાઇન કિવા નકલી માખણ-નકાવત ધધે-તેની બનાવટ

કલી ચુનો-ઉઘોગની મહિતી

દવાઈ શરખતો-પ્રકાર પ્રકારના દવાઇ શરખતોની બનાવટ સળધી

ક્રિકેટના કક્ષ-બનાવવાની માહિતી જમરખ, સીતાફળ અને રત્નફળ-વળુ રંગ આડોની રાપણી વિશે

પાટાશ કારબેનિંગ-બનાવવાની રીત અને બીજી ધણુ ધણુ

અને હવે પછી

અ રદયા તે થોડાક હુનરોની વાદી જેના ખાસ લેખો હવે પછી “કમર”મા છપાશે

(૧) કનકો ટોળ નાખાળ હુનર (૨) કોકમ કાઠનુ વાવેતર (૩) દોમિયમનો ટેલ નાદિર હુનર (૪) ચિત્ર બનાવવા વિશે (૫) જાપખતુ ધધાતી મહિતી (૬) જામ બનાવવા વિશે (૭) ટોઇનેટ-પાણીઓ પ્રકાર પ્રકારના ટોઇનેટ-પાણીઓના પ્રોગો (૮) દફતરી લાલીએ પુકગ પ્રોગો (૯) દોઢા બનાવવા વિશે (૧૦) નિકળનો દોઢા હુનરની માહિતી (૧૧) નિલોન નામ-રાખ્યા બનાવવા સળધી (૧૨) પતરાના કમળ બનાવવાના ઉઘોગ (૧૩) પાચક દવાઓ ગોળીઓ અને ભૂજીઓ નુર માઓ (૧૪) પુકા બનાવટ અને ઉઘોગ (૧૫) પુનગ બાધણી નક વત હુનર (૧૬) ફાવર ચોક જાન વટ (૧૭) મલગો પ્રકાર પ્રકારના મલગો (૧૮) સુરખા માત માતના સુરખા બનાવવા (૧૯) રત્ન-લધુઓ બનાવટ (૨૦) રત્ન વાવેતર (૨૧) લાખ ઉઘોગ (૨૨) વનરખનિ બાગ

અને એ સિવા મીઝ ધણુ હુનરો

દિલરોઝ [૨૪૪૮૬]

દરેક પ્રમાણના અને દરેક પ્રદેશમાં થતા
સુમડાઓ નાના મોટા ઝખ્ખો, ખજૂર, તુ,
દાન, અડધા નાસુર, લાગદ, કદમા
ઓ પી, દાસ, મસા, પેગ વગેરે થર એક
અઢીનું કામ આપે છે હાજીયરિના
રોગોને મરીડી, સગીર પર તેવુ ચિન્હ સદા
રહેના દેલી નથી નેક વસ્તુ એક જામલી
સુગર રાખતીજ લેખે ધામાવી નીનુ
ની તરત થથ દરનામા અતેડ છે

કીમત નાની જામલીનો એક ડપિતો
મોની બાદનીના બે રૂપિયા
(પેરીંગ પોસ્ટલ લુટ)

સુખર્ષ ધનાઢાના મોન એન્ટ—
કાનદી અખ્ખલકુદુસ અખ્ખલકુદુમાન
૧ કાનુપુર દાન પામે-અહમદાબાદ

[સુખર્ષ મનિદ બદ ગ. ધમ્પી
રીન બે મની પામે દાગી ગડિલાઈ
રોમાનબાઈની કુમાને મળે]

“મુનાદી”નુ ખોસતું અડવાદિક-મુસ્લિમોનુ આદર્શ અખખાર

“મુસ્લિમ-ગુજરાત”

એ સમે ખરી રીતે દાન છે; એ કાથી ખોટી રીતે દાનનું નથી.	એ આપો— ખનાવોથી ખાખમર છે છે; અને આમેનાન ખનાવગીઝિવી ખખખના ખનાવે છે.
--	--

એની અનેક ક્વમી લડતો પજિામકારક નીચરી છે
સાત વર્ષ દરમિયાન એણે અનેક સુખાલિક હથ્યા હેડ પાડ્યા છે

અના મનદર તઅનીમી ફોટા, નેના માટે એનો ૪ મથુ સફા ખાખકો માટે એવુ ખામ
પાનુ, દીની તઅનીમ માટે એનો ક્તાસ પેગ, એની નમીઆખામ નિઅખ મીનઓ,
અના નિદર રિત અઅનેના એ, એની દેનીક ખુમ્મીપતો છે

નમુનો મફત મળાવો, આહુક ખતો	લવાઢમ મદેશ-ચાર ડપીઆ ખર્મા-પાંચ ડપીઆ પરેન-૭ ડપીઆ	માલુ લાગ તાલામ રોડ, મુ ર ત.
------------------------------	--	-----------------------------------

ટેવીઆમ - Islam Bros ટેવીમનન ૮૦૬

આહાદ
હોઝિયરી

અંગ્રેજી સુદી અને વ્યવ
સ્થાની ચાનની ધો મુજબત હોઝિયરી
મીલમા બનેન મુજબત, મોખ, વેટન,
પ્રા પુવ ઓનર મદન, મચ્યાની જર્મી,
રિગેર વાપરો મુતર તથા ઉનનો માન
મે ત્યા સાદી ડીઝાઇમા બને છે, અને
પન્દેની માનની હરિદાર કરી સર છે
ભાન બાજર કીકાયત માન ખરી તી
નાતે બાહ્યા હોઝિયરી નામ બેરો
અમારા મરખાતામા છતીઓ પા બને છે]

બહાગામના ઓડરો પર વગુ ખાન
આપી અી મેન્ડ માફતે કેવી પી યી
નાના --નામા આવે છે
સોન એન્ટ --અહમદાબાદ ખધમ
હેડ ઓરીસ -- ૨, કાનુપુર અમદાનાદ
આવ -- ૨ જુમ્મા મનિદ મામે અમદાનાદ

પ્રમાણુભુત, અને શાસ્ત્રીય

“કુમર”-પ્રકાશનો

૧

૨

૩

વેચાણ કળા કેશ શૃંગાર ‘કુમર’ના આખો સટ

કિવા

સેક્સમેનશિપ

[વેપાર સ્વયંતો સહિત]

■ આદ્યેતુ લક્ષ આકર્ષી, નિ
સાસા ઉરકરી, માય ખરીદવાની
ધ્રુજા ઉત્પન્ન કરાવી અને
એ ધ્રુજાને અમનમા મુકા
વરી, એ માટેની સમજાવ
વેપારી અને આદ્યના દષ્ટિએ
માસની તુલના, સોદો : કર-
વાની કળા, વેપારીની માન
સિક શક્તિઓ, વાધાઓના
અનહાર જનાઓ, વેચાણ
વિભાગની રચના વ વ માન
વેચવાની કળાના બધા નિ
યોગ સુદર પૃથક્કરણ કુતી
ગુજરાતી બાપામા પહેલીજ
પુરિતકા

■ વેપારીઓને નિત નિત ઉપ-
યોગી એના ૧૭, કીમતી
વેપાર-સ્વયંતો પણ એમાં છે

કીમત દર આના

(૮ ખ સહિત)

(બી. પી ખર્ચ પુરો)

વિદેશ એક સિનિ અ]

■ વાગ રગના કિવા સરેદ
યા બુત્તુ થઈ ગયા વાગને
ફરી વાર અસન રગના-કાગ
કે સુન્દરી-કરના માટેના
ખિત્રાખ વા કરના વિદેની,
મુનાતી અને આધુર્વેદિક પદ-
તાના તેન પાણી યા બુત્તીના
રૂપના અને આતરિક ઉપાવના
ઉર પ્રમાણુભુત-અનેક અપ્રકટ
અને કીમતી પ્રયોગો સહિત-
તુરખાઓનો અગ્રેડ સમદ
તેનમાયની માહિતી, બનાવટ,
વેપાર અને ઉપયોગની સ્વય
નાઓ સહિત

■ ગુજરાતમા રહી સકે એવું
નાનકડે કદ એન્ટિક કાચા
૪૮ પાના

કીમત ચાર આના

(૮ ખ સાથે પાચ આના)

વિદેશ - ૭ પેની

[પૂર સુચિપત્ર મુકત મે માવો]

■ છુટક છુટક અકો ખરીવા
કરતાં આખો સટજ ખરીવી
લેવો નિદતર છે મારણ કે
તે એક પૂરી - અને સચિત
“મૌદ્યાગિક એનસાઇક્લો
પિડીઆ”ની મરઘ સાર છે

■ એક ૨, ૩ ૪, ૫ ૧,
૭, ૮, ૯, ૨૪, ૨૬, ૩૦
૩૧, ૩૨, ૩૩, ૩૫ અને
૩૬-૩૭ સોગ અક છુટા
■ અક ૩૭ થી ૪૮, અક
૪૯ થી ૬૦, અક ૬૧ થી ૭૨,
અક ૭૩ થી ૮૪, ૮૫ થી
૮૬ અને ૮૭ થી ૧૦૮ એક
બાર બાર અકની છ બાધેની
શાધેની અને-

■ અક ૧૦૯ થી ૧૩૨ સર્ગીના
બાર અકનુ-એટને ૧૯૪૦-
૧૯૪૦ના પૂરા વાતું-લિન્દતુ
સામુમ મળી કીમત ૧૮-૦૦
(૮ ખ યા રેફે તુર ભૂકું)

પરદેશ માટે-

કીમત રૂ. ૩૭-૦-૦

યા ૬ ૨-૧૭ ૬

(૮ ખ સહિત)

પેલી ઉચોગ, જિલ્લો કળા, વેપાર

હિન—ખડું અને નકલી

ખડું હિન (૧) કાચો માત્ર હિવા વનસ્પતિના ચારો ૨) પદ્મ
ચારો ખાચ છે (૩) મેટાના જડમાં ચારો થયે છે (૪) ચારામાંથી
સ્થાનન પામી, પેગલી આગલી પર ઉમે છે (૫) જન કપાય છે
નકલી હિન—(૧) કાચો માત્ર હિવા વનસ્પતિ કાઢ વ (૭) તેની
મુ કાચ છે (૮) તે થયે છે હિવા તેના તમે પ્રવાહીમાં રસના
છે (૯) એ સ્થાનન પામેય પ્રવાહીમાંથી નકલી જન થયેલા ચાચ છે
(૧૦) નકલી જન કપાય છે

વિશેષણ ૧૨૫

તમને કઈ ચીજ જોઈએ છે ?

આ ચીજો વાંચી જુવો અને જોઈતી ચીજ અસલી
અને ચોખ્ખી, છુટક તથા જથાબધ નીચે
જણાવેલા સરનામેથી મેળવો.

— સુનાની ને વૈદક ઉપચાર પદ્ધતિમાં વપરાતી છુટી દવાઓ ને જડીબુટીઓ	
— ચામણ જેના કે—ઇતરીફલ, જૂવારિશ, ખતીરહ, ચાકુતી વિગેરે.	
— પાક (ફલવો),	— ડિકી,
— ગાળી	— મુરખા,
— ચુક્ર,	— મદખત,
— અક,	— ભરમ
— મુરખા	— અતાર,
— દાંતમંજન	— સાધુ,
— તેલ,	— ફરુરી,
— કેમર,	— અગર,
— બનાસ કપુર,	— લોશન,
— મલમ	— સિલાચત,
— આખા ને છુટલા ઝવેરાત,	— અખર,
— સાના ચાદીના વરક,	— મોખ્યાઇ, મોરે
— ફરેક જાતના ઉકાળાના પડીકા	— રમદાર મહેદી

મળવાનું ઠેકાણું—દવાખાના મુઘને સિહત.

રાની તાલાબ, મુરત.

વર્ષ દશમું

માસ જાન્યુઆરી

અંક ૨૨૦ મો

ક મ ર

દિસેમ્બર ૧૯૪૦

— લેવાઝમ :—

વિન્દ : રૂપિયા ત્રણ

ખર્ચા : રૂપિયા સવા ત્રણ

વિદેશ : શિલિંગ ૭

ચિત્રે

જિન : ખર્ચ અને નકલો મુખ્યપૂર્ણ
લાગ અને ગોળીઓ
જનાવનાર પંચ ૪૫૭
વરક જનાવનાર પંચ ૪૫૫
સાથુ ભગ્નની રેમ ૪૫૬
— ચિત્ર કરનાર પંચ ૪૫૭
સાથુની કાતરીઓ કરનાર
પંચ ૪૫૫
ગોળીઓ જનાવનાર પંચ ૪૫૬

તંત્રીસ્થાનેથી

પોલ : ખર્ચ અને નકલો
ખર્ચ જિન ૪૫૫
નકલો જિન ૪૫૨
ભાગદુગ, ગીતાદુગ અને
સમાજ
ભાગદુગ ૪૫૬
સીંગદુગ અને રામદુગ ૪૫૫
દાખ સંગતો
કમ્પાઉન્ડ ચિત્ર ખર્ચ
દાખપોફોરકાઈઝ એન્ડ
આયર્ન ૪૫૭
કમ્પાઉન્ડ ચિત્ર ખર્ચ
દાખપોફોરકાઈઝ ૪૫૭
ચિત્ર ખર્ચ આયોગઈઝ
ઓ પોટાસિયમ એન્ડ
આયર્ન ૪૫૮
— ખર્ચ ઇલિમિનેટ ૪૫૮
— ખર્ચ ક્વોર્ટાઈઝ એન્ડ
આયર્ન ૪૫૮
— ફોસ્ફેટ એન્ડ
આયર્ન ૪૫૮

ફોસ્ફેટ એન્ડ

આયર્ન એન્ડ

લાઈમ ૪૫૬

ફોસ્ફેટ એન્ડ

આયર્ન એન્ડ

સિલિકાઈઝ ૪૫૬

ફોસ્ફેટ એન્ડ

આયર્ન, કલિ-

નાઈટ એન્ડ

સિલિકાઈઝ ૪૫૫

ફોસ્ફેટ એન્ડ

આયર્ન વિથ

કલિનાઈઝ ૪૫૫

ફોસ્ફેટ એન્ડ

આયર્ન વિથ

ગેમેનિઝ ૪૫૬

ફોસ્ફેટ એન્ડ

કલિનાઈઝ ૪૫૫

ફોસ્ફેટ એન્ડ

કલિનાઈઝ ૪૫૫

ફોસ્ફેટ એન્ડ

લાઈમ ૪૫૬

જાવસમ રેફ્રેન્સ ૪૫૮

— રૂબાઈ ૪૫૭

લેક્ટેટ એન્ડ

આયર્ન ૪૫૮

સેન્ટોનિન ૪૫૮

સેન્ટોમોટ એન્ડ

સોડા ૪૫૭

સેક્રિફાઈઝ ૪૫૮

સોડા આયર્ન ૪૫૮

ફોસ્ફેટ એન્ડ

પ્રોગ્રો

અમુનપાકની શુધી ૪૫૭
અવકાશવાળી વામ કાટી ૪૫૭
અવાજુનો હવાજ ૪૫૭
હાઈફ્યુએન્સિટી ઈલાઈ ૪૫૭
એક્યુમિનિયમ રૂબિસ ૪૫૭
એલધિ ઈલો ૪૫૭
કાદા અને માછલીની
વાસ કાટી ૪૫૭
ખસનો મયમ ૪૫૭
નધા-સ્નાન ૪૫૭
ટીકિયર ટોલ ૪૫૭
દત્તમંજન ૪૫૭
નકલી દાખીસંત ૪૫૭
નગરોન મરડન મારેની
સાઈ ૪૫૭
પાચન-શુધી ૪૫૭
વેલના નેમનો દિવાજ ૪૫૭
ફાઈ પોલિસ ૪૫૭
બ્લાઈટ પાચી તેવના ટાપ
કાટવા ૪૫૭
બગ સાફ કરવા ૪૫૭
મરડાના દિવાજ ૪૫૭
મોટા સાઈ ૪૫૭
મોટાની વામનો દિવાજ ૪૫૭
છોટી સાઈ ૪૫૭
લોખડના કાટવા ટાપ
કાટવા ૪૫૭
દેર લોખન ૪૫૭
રંગબેરંગી સાથુઓ
માછલી એન-અયમ
છોટા ૪૫૮
ઈન્ડિયન રેડ-વાજ ૪૫૭
એકડ એન છોટા ૪૫૮
સા ૨ નીચ-જોડા ૪૫૮

આરેન્જ સુનહરી	૪૬૨	પિન્ક-ગુલાબી	૪૬૨	રનેટ	૪૬૨
આલ્ટ ગ્રાન્ડ સુનહરી	૪૬૧	પી બીન-લીડો	૪૫૮	સામન બુખરો	૪૫૮
આલિવ બીન-રુપતો લીડો	૪૫૮	પીકોટ બીન લીડો	૪૫	સિલ્વર મે	૪૬૨
કલેરેટ મેરા લાવ	૪૬૦	— બ્લુ ગુનતો બ્લુ	૪૬૦	સી બીન લીડો	૪૫૮
કાર્મિનલ	૪૬૧	ફ્રેન્ચ બે	૪૬૨	મેજ બીન લીડો	૪૫૮
કારનેશન	૪૬૨	ફૂલ બાબો બદામી	૪૬૦	સેરીઝ	૪૬૦
ક્રોમ	૪૬૧	બ્લુરા પિન્ક બ્લુ પાન્ટો		હેલિયોટ્રોપ	૪૫૮
ક્રોમટન ક્રીમલ	૪૫૮	ગુન બી	૪૬૨		
કનેરી	૪૬૨	બ્લેક કાબો	૪૬૩		
કેમ્બ્રિજ બ્લુ	૪૬૦	નાઇટ બ્લુ ગુનતો બ્લુ	૪૬૦		
કોરલ-પરવાળાનો રંગ	૪૬૧	એન્ડ બીન લીડો	૪૫૮		
આસ બીન-મધ્યમ લીડો	૪૫૮	મર્લ બીન લિનાઇ	૪૫૮		
એ	૪૬૨	મિડલ બે	૪૬૩		
થેરા માગન	૪૫૮	મેન્ડો	૪૬૩		
થેરી લાલ	૪૬૧	મેજન બુખરો	૪૬૧		
મેરુનલ	૪૬૦	મોટ	૪૬૧		
મેકોટો	૪૬૧	યેરો પેપો	૪૬૩		
ડાક બીન રેડો લીડો	૪૬૦	રોટ ગાતો બે	૪૬૨		
— બ્લુ	૪૬૦	રેડી રેડ લાલ	૪૬૧		
ડીડ બ્લુ થેરા બ્લુ	૪૬૦	લેવેન્ડર	૪૬૧		
ફૂલ બુખરો	૪૬૦	લાઇટ મે	૪૬૩		
લારા કોલ	૪૬૩	— બ્રાઉન	૪૬૧		
નલ બ્રાઉન	૪૬૧	વિકલ	૪૬૨		
નેલી બ્લુ	૪૬૦	વેન્ડ બીન મધ્યમ લીડો	૪૫૮		
પરપલ બુપિયો	૪૬૦	વારાનેટ	૪૬૧		
પમ	૪૬૦				

વેપારી કળા

ગેકધારો વહીવટ ૪૮૨

કડાના ગોરુ ૪૮૧

ગેકધારો માટે અઠ નિયમો ૪૮૧

સફાતાની ચાળીઓ ૪૮૩

બે એન્ડ પી કોટસ ૪૮૩

નિનિયમ આદર્શ ૪૮૩

પ્રશ્ન-પ્રત્યુત્તર

અભિપ્રાય ૪૮૩

૫૦ પ્રશ્નો ૪૮૫

[કમા મા પ્રગ થી દરેક સાદિ ન સામગ્રિના (સિવાય કે તે સામગ્રી, જે) લેખના નામ સહિત પ્રગ થઇ હોય) માપીરાઇટ હોય તેવી રચાવીન છે]

ફક્ત ૫૦ દિવસમાં ઇંગ્લીશ બોલતાં શીખો

આ અમર દાવો છે અને આજ સુધી કોઈ ખોટો સાબીત કરી શક્યો નથી જે પ્રકારે અમેજ નાતાલે પાતાલ બાલકોને અમેજી બોલતા શીખાવે છે અને જ વર્તેને અમેજ બ બક સારી રીતે અમેજી બોલી શકે છે (અટલ કે તે અમેજીને એક રાખે પણ રકુવમા જમને શીખે નથી) તેની રીતેજ પ્રતિનિધિમાનુસાર અમેજ આ ૩૫૦ પાનાનુ પુસ્તક તૈયાર કરવામા લઈ જઈ શક્યા હીએ પુસ્તક અવા ઢગથી લખવામા આવ્યુ છે કે ૫૦ દિવસમા સારી રીતે ૫૦ થઈ બાય છે આ પુસ્તકની મદદથી અનેક નવી પુરેવા છોકરાઓ અને છોકરીઓ ૫૦ દિવસમાજ અમેજીમા એક સરખી ધારા પ્રવાહથી બોલતા શીખી ગયા છે હેડમાસ્તરો અને સ્કુપ ઈન્સપેક્ટરોએ આ પુસ્તકને સર્વોત્તમ માન્યુ છે

કામત રૂ. ૧-૮-૦ (૧ બ ૦-૬-૦)

મળનાનુ ડુકાણુ:—સાયન ફાર્મસી (કે) સમરિયા (બિકાનેર)

ખ ફ

અને

ન ક લી

આમાન્ય લેખા-તા છે કે કલ્પી અને ખગ જન રચે
તુલ્ય હોયજ નહિ, નકલી તે નકલીજ પડી જાન તે ગમે તેવી
ઉચ્ચ ક્રેડિટ કેમ ન હોય, અને ખર તે ખરજ પડી જાને તે
ગમે તેવી દલદલ પાકિતનુ કેમ ન હોય હુકમા, ખરા અી નકલી
જિન વચ્ચે મેળ મળેજ નહિ

૫- તુ હકીકત એમ નથી વિચારે એ દેખીતા તફાવતને ધણીજ
કુનલપુરક ફગાવી દીધો છે અને સાબિત કરી આપ્યું છે કે ખગ
અને કલ્પી જિન વચ્ચેનો એ તફાવત પાને નથી, કેમકે તૂંત્રિમ હોઈ
અમાનતા પર આધાર છે ખરા અી નકલી જિનની ગાનત અને
તૈયારી પદ્ધતિનો નોખી નોખી છે, છતાંયુગ દેતુ કિના અનિમ
ફગ મેલેતુ એકસરખુજ છે અી તે જિન !

માર્ગો યા ન માનો જેવી આ રાત સાચો પથ આજના
આકાશ મુખદૂર ૧૨ નજર તાપરાથી રચેકો કરાવે ન કરી સકે એજ કારખાનાની
એની સચ્ચાઈની ખાત્રી થઈ જશે આવે, આ જગત છે કે, વનરપતિનો ચારો આઈને
આ રણે એની વિગતોમા ઉડા ઉતરીએ

૨

ખર જિન

ખર જિન જોન તે કુદરતી જિન જે
યેગની આઠી પર ઉગે છે નકલી જિન અટને
તે જિન જે વાગાનિ-તલ્લેખાથી ગતારાગમ
આવે છે

સામાન્ય નજરે દેખારે કે આ મેકે પ્રકારના
જિન તેજજ નેમ ૥ જન રી દુરોય સમજ
નથી પણ એ ખોટું છે સાચી રાત એ છે
કે મેકે પ્રકારના જિનનો કાચો માન રતર તિજ
કે કેર કે નો માન ગતારના સાધનોમા
નથી જિન રસાયણિક-યાનિક પદ્ધતિને લા
પાર છે ન્યરે ખરા જિનની નાનત ક રતે
જતાવેન ઉત્તમોત્તમ રસાયણિક કારખાના ડી
યેગના ચરીરમા થાય છે !

હા સમાન્ય જન યેગને એક જ સામાન્ય
જનવર જાન સગણ રહે હકીકતમા તે
ઉત્તમે તમ રસાયણિક કારખાડું છે, એવું
ઉત્તમ અને સુર કે ઇન્સાની દિમાગ તેની

કદાચ ન કરી સકે એજ કારખાનાની
આ જગત છે કે, વનરપતિનો ચારો આઈને
જાતુ થેતુ આપણને જા પથ આપે છે
અી માથ-ને સ કુષ પથ ! કુદરતની બલિ
કારીને પાર હોયજ કપાથી !

x x x x

મુ મજાના ચિત્રમા દેખાડ્યું છે તેમ
જિનની જાતવતના મુખ્ય તમકો થાય છે -

૧ કચે માન કિવા વનરપતિનો ચારો

૨ મેકે એ ચારો ખરા છે

૩ થે લા જરમા ચારો પચે છે

૪. ચ રાજ્યથી જિન રસાન્તર પાસે, યેગની
અ મડી પર ઉગે છે

૫. જા મ્પાન છે

પ્રથમ નો જિનનો કાચો માલ ખરી
રીને વનરપતિનો તે ચારોજ છે, જે થેતુ ચરે
છે સામાન્ય રીતે રીકરામ મુકાય છે તેમ
નધા લીતા ધાસ અથવા વનરપતિઓમા સંતુ
નોસના તલ્લો સારા જેવા પ્રમાણમા હોય છે જે
કામ ખીજન જનવરો-અને ખુર ઇન્ધાન પથ,
કારણ કે ઇ સાનતુ ખદત એ ચારો ખયાવવાને
જોઈએ નેમા કેટલાક ખાસ ઉપાગો ધરાવતુ

નથી-ને પેટ, સજ્જનદારે તેના શરીરમાં
કુદેલી અમુક ખાસ વિશિષ્ટતાઓને અંગે
એની ખૂબીપૂર્વક કરી સકે છે કે આપણે
સ્વસ્થ રહી જમીને છીએ પેનો ચારો જે
અદિ તદિ બધેમધ દુન્યાના ખૂણે ખૂણા
અને જીવનના કાંઈ મટકામાં ઉગે છે તેજ
જિનની કુદરતી મનાવનો કાનો માન કે

ખીજા તનકકામાં પેદુ એ ચારો આવ
છે-એવેને કે તેો ચવીને તેના મારીક કટકા
છુકના કરી નામે છે

ત્રીજો અને ખરો અગતીયો તનકકો ચારો
પચાસનો છે થેદુ ચારો ખાઠ ત્રણ એવ્યા
યાજ કામ પનતુ નથી પ્રથમ તો એ
ચારમાં ધેગનાં મોદામાંજ એક પ્રમારો
પાચન રસ લાગી જઠરમાં જતર છે ત્યાં તે
પચી, નેમા અમુક ખીજા શરીર-રસો જો
છે અને એ મેગરપ્પી પછી થેદુ પેતા
મેદામાં લાગી વધુ ચાલી વધુ પાચન-રસ
મેગલી ફરી પાછા જઠરને હાલે કરે છે
જ્યાં તે વધુ પચી, તેનુ કા નર ચા માટે કે

ચોથા તનકકામાં અ પચેના ચારામાંના
મેનુરોસ પાચો જિનનુ નનુ કપ લછ
ધેગાની ચામડી પર ઉગે છે વાગ ઉગે છે તેમ-
પાચમાં તનકકામાં તે કપાતુ મેરાન
છે આમ દુકમાં આ છે ખરા જિનની ગના
વટની કદાપ્પી તે સામેજ કુદરતી શક્તિરે નો
એક એવો અજાય કા-શમાં છે કે જેના ચદ
રદગોને પુરેપુરા પામવા સહેલા નથી

૩

નકલી જિન કિવા વિરૂદ્ધ

કહેવનમાં ‘જુદરતો શોધની માતા’ કહી
છે અને એ કહક ખરે પછુ છેજ જ્યારે
ઉદ્ધોષપતિઓને એકું કે જિનની ખાસ ખરા
જનથી પૂરી પડાતી નથી જ્યારે તેમણે રસા
મણુ શાસ્ત્રીઓને ઘણારો કરી દીધો તેઓ કામે

નગી મયા ખરા જિનનુ પૃથક્કરણ કર્યું,
તેના રસાયણિક તત્વો નકલી કર્યા અને પછી
તેની બનાવટ-ખની જિનની મનાવની રીત
શોધવા લાગ્યા

નકલી જિન, જેને વિરૂદ્ધ પપ્પ કહે છે
જમન શોધ છે સિધ્ધાંતની નજરે જેના
એની મનાવની પધ્ધતિ ખરા બીડી બા-
વની પદ્ધતિ જેમજ છે

- ૧ કાનો માન કિવા વનરપનિ અડ ૧
- ૨ તેની કાતણુ કપાલ છે
- ૩ તે પચે છે કિવા તેના તત્વો પ્રાણીમાં
રૂપા તર તો છે
- ૪, એ રૂપ તર પામેને પ્રાણીમાંથી નકલી
જિન પપા થાય છે
- ૫, નકલી જિન કપાલ કે

પ્રથમ તો, કાયા માનની માન કરીએ.
ખરા જિન પેટે નકલી જિનો કાનો માન પપ્પ
તનનિજ છે રસાયણિકાએ નકલ કર્યું
કે કે વનરપનિઓમાં-નથી તનનિઓમાં
નદિ પપ્પ અમુક અમુક વનરપનિઓમાં-
સેનુને સ તત્વો મોટા પ્રમાણમાં હોય છે
તેની જેવી વનરપનિઓમાંથી નકલી ના
નાની સકાય એમ છે એ માટે મેરાન
તેગો લીનુ ધાસ મા કુમગા થાત મારના
નથી જનરે પાકા જાડનો ઉતોગ કરે છે
જે ઉપરાંત નજરે જેના ખરા જિનના
કાયા માય લીધા ધાસ કરવા જુ ૧ પટે છે,
પપ્પ રસ રાષ્ટ્રિક નજરે અકજ છે કારણ કે
લીનુ કાસજ જે સેનુરોસ તત્વો હોય છે
તેમાંજ આ નેરાય રુપ સેનુરોસ તત્વો
આ જોગમાં હોય છે અને તેથીજ તે નકલી
જિનની બનાવમાં વાપરવામાં આવે છે

ખીજા તનકકામાં એ જાડના કપા
કરી તેની કાતણુ કદવામાં આવે છે એ
કામ થેદુ ચારો ચરે છે તેનુજ છે એને
માટે જ્યાં કુદરતે ધેગને દાન આપ્યા છે

ત્યા માનવે ‘લોખંડુ’ ચંત્ર બનાવ્યું છે, જેમાં, એ લાકડાની કાતરણુ કરવામાં આવે છે.

ત્રીજો તથકકો એ કાતરણુને પચવવાનો છે. ખરા બિનની બનાવટમાં એ કામ થેડાનું જરૂર કરે છે, ત્યારે અહિં તે માટે ડાયજેસ્ટર ચંત્ર મવજુદ છે. લાકડાની કાતરણુને એ

‘કમર’ની ૧૯૩૪ ની ફાઇલ

એટલે

૫૪૪ પાના-૨૯ ચિત્રો

૬૮ ખાસ હુનર લેખો, ૨૫૭ પ્રયોગો, ૨૮ ખાસ વેધારી લેખો તથા ૧૨૩ પરચરણુ લેખોનું એક બાંધેલું દળદાર પુસ્તક, જેમાં સુગંધીદાર તેલો, મેનાના વરક, સેફરી રેઝર બ્લેડ, પતરાની સ્પેટ અને સ્પેટ પેનો, છાપગમતી સાહી, વિગળાક ભેટરીઓ, આરીસા, દંતમંજન, વૉટર પેપર, યાંબો, બિઝાબ કિંવા કપક, વારનિશ, વગરપાનનું ઘી, મીઠાગતી, માખણ અને પતીર, સુગનીઓ, પ્લાસ્ટર ઓફ પેરીસ વ. વ. ની બનાવટના ખાસ લેખો પણ સામિલ છે

કીમત: માત્ર રૂપિયા અઢી

[ટપાલ ખર્ચ દ્વા આનાય]

પરદેશ પાંચ શિલિંગ

થોડીકજ પ્રતો બાકી છે. જલદી મંગાવે

કમર ઓફિસ, સોદાગરવાડા, મુરત

અંચલ્યુતરી મુજ કિયાનો એ આરંભ માત્ર છે.

મેજરણી તૈયાર થયા બાદ, તેમાંથી પ્રવાહી દ્રવ-જેમાં મેના-સેફરીલોસ તત્વો ભળેલા હોય છે-કી નાખતાં, ડાયજેસ્ટરમાં સેલ્યુલોસ તત્વો બાકી રહી જશે. હવે એને કાર્ટીક મોડા, સમફેરેડ હાઇડ્રોજન અને ફરી વાર કાર્ટીક મોડાની ક્રિયાઓમાંથી પસાર કરનાં, તે પ્રવાહી બને છે, જેમાંથી નક્કી બિન પવલ થાય છે.

ચોથો તથકકો એટલે નક્કી બિનની પદ્ધતિશનો તથકકો. પેડું પ્રવાહી, પીળું અને મધ જેવું ઘટ્ટ મિશ્રણ, હવે એક બીજા ચંત્રમાં લઇ જવાય છે. જ્યાં બીજા કાણાવાળા આકારમાંથી તે પસાર થાય છે અને પગ વારમાં પીળું મિશ્રણ સફેદ બારીક બિનના તારનું રૂપ લઇ લે છે.

પણ હજી બનાવટની કિયાનો અંત આવ્યો નથી. એ નક્કર બિન હવે જુદા જુદા મિશ્રણોમાં ધોવાવા જાય છે અને ઉપર-

પાંચમા તથકકામાં પહોંચતાં, કપાય છે.

ચિટ્ટા કિયા નક્કી બિનનો બેદ આ છે.

(૧) એ દ્રવ નકામો નથી જતો; તેમાંથી અલકોહલ બને છે

WONDERFUL CURE

તુલસીરાજ તેલ: આંતરડું વધી જવા, અંડ વધી જવા, મોઝો, સંધિવા તથા વાની અનુભવસિધ્ધ દવા. કીમત રૂપિયા એક. ગુરૂત્રી ગીમાર સ્ત્રીઓ માટે હમેશા માટે ચર્મોનિમેષક તથા અંધ માસિક ફરી થવાની દવા. કીમત રૂપિયા ૧-૪-૦.

એન, ટે., પ્રસિધ્ધ તખીબ,

૧૫૦, માનિકતલવા રહીટ, કલકત્તા.

[૪૫૩]

હિન્દમાં સાધુના ઉલ્લેખ
અનુ હેતુ અત્યંત વિશાળ
છે. એનાં અનેક કારણો-
માનુ એક કારણ એ પણ છે
કે સાધુઓ અનેક પ્રકારના
બને છે કપડાં ધોવાના
સાધુ, નદાવાના સાધુ
કપડા રંગવાના સાધુ,
પારદર્શી સાધુ, ગિનસરોન
સાધુ, તરતા સાધુ, દળમન

માટેના મેથિંગ-સાધુ, મોટલ સાધુ, ઊન
અને રેશમ ધોવાના સાધુ. ડાઘ કશીનીંગ
માટેના સાધુ દર્બાઈ પાખીમાં વપરાય તેવા
સાધુ અને ખીંગા અનેક પ્રકારના-અને વગી
તેમા જુદી જુદી સુત્રધીઓ, રંગ, તેવો અને
ખીંગ પદાર્થોને અંગે જુદા પડના સેંકડો
નદિ દર્શકો અતો સદિનતા-સાધુઓના તામ
તો દરેકમાંએ સામગ્રી દરેક પરંબર,
સાધુની આ અંગરો જાતોને કારણે એનો
ઉલ્લેખ પણ ખૂબ વિશાળ હેતુ થરાવે છે અને
એ એમાંની કોઈ પણ એક માત્ર આનનાજ
સાધુ જતાવવાનું કામ દાય પર લેવાય તેવ
| મનમાનતી કમાણી કરી સમાય છે

આ દેશમાં મોટા જાણે ધોવાના અને
નદાવાના સાધુઓ બને છે ખીંગા પ્રકારના
સાધુઓ ઘણા ઓછા બને છે અને એ કે ઉપલા
એકે પ્રકારના મુકામને ખીંગ ખાસ પ્રકારના
સાધુઓની ખાત નજીબ ક્રેમાય એમ
છે છતાં, દહ એ વિશાળ દિનદી માગણીને
પુગી પાડી મેકે એટલા પ્રમાણમાં એ સાધુઓ
જાતના નથી. પરિણામે અપનનો સારો
જેવો જામ પડેલી માલનો હોય છે અને
તેના જાવ દરિયાઈની એ.છપને તારિ ઓલા
હોઈ, તેમના જનાવનાઓ પળો સારો નહી
કરે છે

રંગબેરંગી સાધુઓ

કપડાં રંગવા માટેનાં
રંગીન સાધુઓ

ધનુ વાચકોના સતત આમંત્રને વચ
ધહ, આજથી પાંચ વર્ષ પર કપડાઓ
આ લેખ આને ક્રમરમાં કરી છવાય
છે, એ આરોએ કે, તે અનેક આડખોને
માર્ગદર્શન રૂપ થયો.

ખર જાણતા નથી, પરિણામે તે સરનાને જાહે
ઓલાઈ પડે છે કારણ કે રંગ અત્યંત
અલ્પ પ્રમાણમાં વપરાતા હોઈ, જોઈએ
તે કરતાં સદજ વધુ વપરાતાં, મેટલા વધા-
રાના પ્રમાણનો રંગ સાવ જરૂરના જાય છે.
વગી કાગજ ન રખાય તે રંગ પાખીમાં
જરાબર ઓગળતા નથી અને તેની મિત્રીઓ
જાહેર જાય છે, જેથી કપડામાં ડાઘ પાડવા
ઉપરાંત તેટલા પ્રમાણના રંગ સાવ નકામા
જાય છે. રંગનો એ દેખીતો વ્યય, તેની
સોંપવારીને ઓપવારીમાં ફેરવી દે એમા અજળ
થવા જેવું મું દોષ !

આ સાધુઓ એ દરિયા સામગ્રી
અને એકંદરે સતતા પડે છે રંગ સાધુઓ
મેગવેવો દેશાળી એકસરખો ઓગળી જતા
વાર સામગ્રી નથી અને તેથી કપડાં પર
આછા ધેરા ડાઘ પડવાના સંજવ રહેતો
નથી. વળી પ્રમાણમાં જવારે રંગ રતી અને
એવને દિમાને સેવાના હોય છે ત્યારે આ
સાધુ ઓંસ અને તોલાને દિસાએ વાપરવાના
હોઈ. એનું સદજ ઓધું કે વધુ પ્રમાણ
કીમતને અંગે રંગના સદજ ઓલા વિતા
પ્રમાણ જેટલો મોંઘો પડતો નથી વળી
રંગને ઓગળાવવાની તકલીફો જોના, મિત્રી
જાહેર જવાની રાત્રિની વિગતો જોનાં

આ સાધુ એ માટેના એક અત્યંત સર મલી
બર્થ ઉપાય છે, એમ માનવું પડે છે

૨

કેપડાં રંગવાનાં સાધુઓ અનેક જુદી
જુદી રીતોએ અને અનેકાનેક ભાત ભાતના
રંગોમાં બને છે રંગોની મેળવણી જેટલી
વધુ દુશ્વરત પ્રવૃત્તિ અને નરી નરી કરી અકાચ
તેજા નવા રંગના સાધુઓ બનાવી સકાય
કા-લુ મૂળ સાધુના અંગભૂત તત્વ બધામાં
એકજ હોય છે, રંગો જુદા જુદા હોય તેજ
એમાં સામાન્ય દત્તજ પીળા બાર સોપ-
ખાસ કરીને તેજની બનાવટના, ચરખીના
નર્દિ—વાપરવામાં આવે છે, કારણ એ
પદ્ધતિએ કામ સારું અને સહેલું બને છે
મજૂર મોટું કાગખાતું હોય તો તેઓ પોતજ
એ સામાન્ય સાધુ પણ બનાવે છે, નિકર
ખામીનાઓ તો એ સાધુ કામ પણ સારા
સાધુના બનાવનાર માસે જગ્યાબધ વચનના
દ્વિસામે-કારણ ગોળીઓ થા ચોરસા કે
લાટાની ખાસ જુરત જેવું નથી આખી
દેખતો મોટો એ રસો હોય તો તેજ આવે
અને તે ખરીદનાર પોતે કાળીને કામમાં
સહ સકે છે-ખર્ચાદે એ પછી એ સાધુમાંથી
આ નજબેદગી સાધુઓ બનાવાય છે

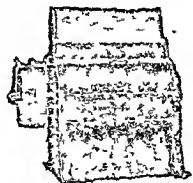
બનાવનારી મુઠ્ઠા રીત એ છે એ એના
સામાન્ય સાધુના લાગ કાળી, કાતરી કાપનાર
ધન (જુઓ ચિત્ર નં ૧) વડ તેની કાતરીઓ
બનાવી વે છે એ યંત્ર ૩ ઈંચ બડાઈ અને
પોણા ચાર ઈંચ પહોળાઈ લગીના માપના
અને તેવડા બના કે દુકા લાટાની કાતરીઓ
કરી સકે એ યંત્રમાં એ છરીઓ કામ કરતી
હોય, આર કલાકના પ્રિસમાં ૬,૭૫૬ રતવ
સાધુની કાતરીઓ કરી સકાય છે

પરંતુ જો સાધુના વાગ ન હોય, આઓ
ઝોગો થા તકતો હોય તો યંત્ર વડે તેનીય

(૧) સાધુની કાતરીઓ કરનાર યંત્ર
(Chip Planing Machine)

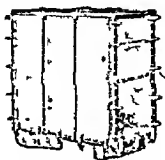
ખાતળી કાતરીઓ કરી સકાય છે—સીટા કાપ-
વાની જુરત હોતી નથી એ માટેના યંત્રને
વરક બનાવનાર યંત્ર (જુઓ ચિત્ર નં ૨)

(૨) વરક બનાવનાર યંત્ર
(Shearing Machine)

કહે છે એ યંત્રની ગોઠવણ એની રીતની હોય
છે કે તે ૨૮ ઈંચ લગીની પહોળાઈના મોરસ
કે તકતાના બારીક વરક બનાવી સકે છે.
એ યંત્રની કડખ વિશે એટલું જ જણવું
કારી છે કે દિવસના આઠ કલાકમાં તે
૧૧,૨૫૦ થી ૨૨,૫૦૦ રતમ સાધુના વરક
બનાવી સકે છે. દુકામાં સાધુની કાતરીઓ
ચા વરક, અંગે તે બનાવી લીધા પછી તેને

કઠાકમા ધૂળ, સદળ પાણી નાખી ઝોળામાંથી લે છે. પછી બીજા પદાર્થો ઉમેરી તેનેય ઝોળામાંથી લઈ, છેલ્લે પહેલાથી થોડાક પાણીમાં ઝોળામાંથી રાખેલા રત્ન ઉમેરી, ધૂળ મિશ્ર કરી, ઘટ્ટ થવા આવતા કઠાકને ચુવા પરથી ઉતારી લઈ મેગવર્ણીને સાથે બંધ પની દેખા બરી દે છે એ દેખ લોકડાની યા પનરા કે લોખંડી બનાવેલી હોય છે.

(૩) સાથે બંધવાની કામ (સાથે બંધવાની)
(Support frame)

તે ચિત્ર ન કાગળ ના પાંચ પ્રમાણે એક મોટી પેળીના રૂપની દાખ, તેની ચારે તરફની દિશાનો જુગી સારી સકાર એવી રૂં સાથે (૧) ઝોળામાં સુદિનના દેખ છે સાથે બરી બીજા પછી તેની કાંઠાને રહેલા દેખાય છે ૨૪ કલાક કે ૩૬ કલાક પછી રેખો બોલા તરીકે સાથેનો ચોરસો કાઢીલખ, તાગા વા લોખંડા તાર વડે (એક ચપ્પસ ચોરસાની પેલી તરફ ઉભો રહે છે અને એક ચપ્પસ આ તરફ ઉભો રહે છે અને બેકેના દાખમાં એક લાગા તારનો અડેક છેડો દોષ છે એ તારને બેક ચપ્પસો સંજુના ચોરસાના મધ્યાગ્યા પર ધક્કા દેવાગતે નામે તગિયા લગી બધ તપ છે, જેથી એ ચોરસામાંથી એક બામ કપાલ જાય છે) પહેલા પાતળા-જના ચોરસો બેટલાજ પહેલા અને લાખા-નકા બનાવી લઈ, પછી તેને એક પ્રમાણે તાર વડે કાપીને

જાણ બનાવે છે એ કામ પંચ વડે પણ થઈ શકે છે એ માટેનું પંચ તરફ સારી બનાવનું અને સિદ્ધાંતો અંગે કાગળ કાપવાના યંત્રો ધણે જાણે મળતું આવતું હોય છે કુંડમાં લાટા બનાવી લોધા પછી તેની ઝોળામાં બનાવાય છે એ કામ પંચ વડે થતું હોય તે માટે ઝોળામાં બનાવવાનું પંચ આવે છે (જુઓ ચિત્ર ન ૪) એ યંત્રમાં

લાટા આખા મુકાના નર્મો એટલે પહેલા લાટામાંથી ઝોળામાં જેવા કુંડા કાપી લઈ, પછી આ યંત્રમાં મુકતા તેમાંથી એક આકાર આપી બનાવનાનું નામ રત્ન વગવરદની પ્રીતિ-પાળામાં જે પ્રમાણે તે ત

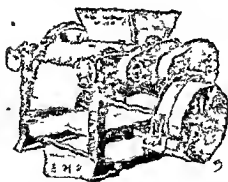

સારી મુકી દોષ (૨) ઝોળામાં બનાવનાર તર તે મુકા-પાડી (Sewing machine) દે છે

હવે સાથે તારા થયો પેખાય તેની ચીકણા કાગળમાં વાગાળી પછી ઉપર બાંધેલા કાગળમાં-જેની ઉપર સાથે રાખ્યો નમુનો (જેનો કે વગરનિશ રત્ન વગવરદના કાગળો પર દોષ છે) છ પેતો દોષ-તોળામાં દેતા તે વેચવા માટે તેવાર છે જેનામાં બામ છૂટી ઝોળામાં વેચના નવી તેઓ એને છ વા બાર નજા બાકસમાં બધ કરી વેચે છે એવા એક ખરડેમાં છ કે બાર ઝોળામાં એકજ રંગની નદિ દોર્તા, છ વા બાર જુદા જુદા રંગની દોષ છે અવગત ૬૨૦ દોષ તે એકજ રંગની પણ રાખી સકાય

ખાસાની ગીણ પદ્ધતિ
લગભગ સુધી પદ્ધતિ છે
પ્રથમ તો સામાન્ય સાધુની
કાર્ટરીઓ વા વરક અગ ડે
ખનાના પ્રમાણે રા યનો
વડે ખનાની લખ, પછી તે
ખીજા પદ્ધતિએ અને રગ
સાથે ‘સાધુ મિશ્ર કરનાર

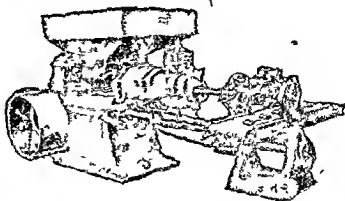
યંત્ર’ (જુઓ ચિત્ર ન ૫) વા ભરના તે મા
ખર મિશ્ર યન લખ છે એ યંત્ર પણ ખૂબ
જડપી છે તે આદ કરાકમા ૪,૨૫૦ થી
૬,૦૦૦ રતન લગીનો સાધુનો જથ્થો મિશ્ર
કરી આપી સકે છે યંત્રની ખનાનદ એવી
છે કે સાધુના સુગ યુથોને સહજે અસર થતી
નથી, ખનકે તે વધુ ધક ખી રહે છે કારણ

(૫) સાધુ મિશ્ર કરનાર યંત્ર

(Soap Rubbing Machine)

તેની મિશ્ર કરનારી પદ્ધતિ એ છે કે તે
માવાન કીણા કીણા વરક થઇ કરી કરી
વાર મિશ્ર થતા રહે છે એ કામ તાંદુ અગ
તાંદુ છે કારણ જે મેજરણી બરાબર ન
થાય તો સાધુ એકસરખા રગનો મની સકે
નહીં. હકમા, એ કામ બરાબર થઇ રહેતા
એ સાધુના વરકને કાઢી લઇ, નવા-અથ

(૬) સાધુ અને ગોડીઓ ખનાવનાર યંત્ર

(Soap Strand Press)

ખન વડની સામા યંત્ર-હારમાળાના ઉલ્લા-
પનમા મરી, નોંધએ તેરા આકારની ગોડીઓ
ખનાવી લે છે એ યંત્ર (જુઓ ચિત્ર ન ૬)
એક માત્ર યંત્ર તથી, બે જુદા જુદા યંત્રોનો
બેગો સમુદ છે તે સાધુના છુગ રકને
દબારીને ઘટ માવો ખનાવી, પછી લાટનો
આકાર આપી, ખીજા યંત્રમાં મોકલે છે, જે
તેની નોંધતા માપની ગોડીઓ ખનારી આપે
છે આ કામ માટે લાગ ખાવાવાના યંત્રનો
ખીજા જુદા જુદા આકારના-ગમે ત્યારે
ખ ની કે ગોડરી સકાર તેરા-છુગ હોય છે,
જેથી ચપગ, ચોરસ કે ગોળ ગમે તેરા
આકારના લાટા ખનારી સકાય છે, પછીના
યંત્રમાં ગમે તેરા આકારની ગોડીઓ ખનાવી
સકનાની સમયક છે ખીજુ બદનો અન માગો
તેરા આકારની ગોડીઓ બનશે અલખત,
તેના પર છાપકામ કરવાનુ બાકી રહેશે અને
તે ચિત્ર ન ૪ મા ખનાવેલા યંત્ર વડે કરી
લાઇ સકાશે

આમ છતાં, બેશક, આ સાધુ માત્ર
નાના સાધનોની સહાય વરે, મોટા યંત્રો
સિવાય પણ ખનારી સકાર છે તેમ કરનુ હોય
તો પહેલી રીતે ખનાવનાની ક્રિયા કરી લેવી

અને રંગબેરંગી સામ્યુઓના ઘોડાક પ્રમાણબદ્ધ પ્રયોગો આપતા મુનાસિય લાગે છે એ વિશે માત્ર એક વાત ખાસ યાદ રાખવાની છે. બનાવવાની પદ્ધતિ નાના પાયા પર કામ કરનારાઓ માટે પહેલીજ ઉપયોગી હોઈ, એ સામ્યુઓની ૫ તોલાની વજનની ગેડીઓ બનાવી લેવાય છે વાપરતી વેળા : એટી એક ગેડી ૧ ગેલન ઉકળતા પાણીમાં ઓગળાવી, પછી તેમાં કપડાં પલાળવામાં આવે છે. જો રંગ ધોરા કરવા વિચાર હોય તો વાપરતી વેળા પાણી ઓછું લેવું; શીઠા રંગ કરવો હોય તો પાણી વધુ લેવું. કપડાને આ પાણીમાં પોસ મિનિટ લગી વાળવી રાખનાથી પુરતો રંગ થઈ રહે છે પછી બદાર ઠાંડી, સડબ ઈંડા કરી, ઈંડા પાણીમાં ઘોષ કાઢવાથી રંગ બરાબર થઈ જાયે ડાકીં મીન - ધોરા લીસો

૧-સામ્યુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટે ઓફ સોડા ૧૧ રતલ, એસિક મીન ૭ ૭ રૂં રતલ (એવોડુ પોષક), નેપથોલ વનો એસ ૨ રતલ (એવોડુ પોષક), ફારટ એસિક વાયોલેટ ૧૦ બી ૧૦ એસ, એરેન્જ એચ બી ૧ એસ.

વર્ડન્ટ મીન - મધ્યમ લીસો

૨-સામ્યુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટે ઓફ સોડા ૧૧ રતલ, નેપથોલ વનો એસ. ૭ એસ, ફારટ લાઇટ મીન ૩ એસ.

આઈવી મીન - મધ્યમ લીસો

૩-સામ્યુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટે ઓફ સોડા ૧૧ રતલ, ફારટ મીન બુધ્ધ ૧૬ ૩ એમ (એવોડુ પોષક).

ગ્રાસ મીન - મધ્યમ લીસો

૪-સામ્યુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટે ઓફ સોડા ૧૧ રતલ, ફારટ વનો એસિક ૧૩

રતલ (એવોડુ પોષક), ફારટ લાઇટ મીન ૪ એસ, એરેન્જ એચ બી. ૨ એસ ૨ ગ્રામ અને ૪૮ મેન.

આલિય મીન - ખુલતો લીસો

૫-સામ્યુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટે ઓફ સોડા ૧૧ રતલ, એરેન્જ એચ બી. ૨૩ એસ, ફારટ મીન બુધ્ધ ૧૦૩ એસ, ફારટ વનો એસિક ૨૪ રતલ.

ઓન્ડ મીન - લીસો

૬-સામ્યુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટે ઓફ સોડા ૧૧ રતલ, ફારટ મીન બુધ્ધ ૨૩ રતલ (એવો.) ૨, ફારટ વનો એસિક ૨ રતલ (એવો.), એરેન્જ એચ બી ૫૩ એસ, એવોડુ પોષક ૭ ૧૧ ગ્રામ

સી મીન - લીસો

૭-સામ્યુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટે ઓફ સોડા ૧૧ રતલ, ફારટ મીન બુધ્ધ ૧૩ એસ, ફારટ વનો એસિક ૨ ગ્રામ, એરેન્જ એચ. બી ૧૧૦ મેન.

મટલ મીન - દિનામ

૮-સામ્યુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટે ઓફ સોડા ૧૧ રતલ, ટ્રિવોલાઇન વનો ૪૩ રતલ (એવો.), પ્રિનિયન્ટ એલિમરાઇન કેપેનાઇન ૩ ૭ ૧૪ એસ, ફારટ લાઇટ ૩૦ ૨૩ એસ

બી મીન - લીસો

૯-સામ્યુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટે ઓફ સોડા ૧૧ રતલ, ફારટ લાઇટ મી. ૧૦૩ ગ્રામ, પ્રિનિયા વનો ૭ ૬ ગ્રામ, એરેન્જ એચ બી ૫૬ મેન

૧ રમના Shades બરાબર સમજાય તે માટે રમતા તાગો અથેલી વાપર્યા છે

૨ આ લેખના (એવો.)નો અર્થ એવોડુ પોષક વખતનો છે

એપલ ઓન-લીસો

૧૦-સાથુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટેટ ઓફ સોડા ૧૧ રતલ, ફાસ્ટ વેનો એક્ષટ્રા ૧૩ રતલ, ફાસ્ટ લાઇટ ઓન ૧ ઓસ

૧૧-કેનેરી રંગનો સાથુ ૧૫ રતલ, વર્ડન્ટ ઓન-લીસા રંગનો સાથુ ૭૩ રતલ આ બેઉ સાથુને મેગની એકરસ કરતા એપલ ઓન રંગનો સાથુ ગનશે

સેજ ઓન-લીસો

૧૨-સાથુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટેટ ઓફ સોડા ૧૧ રતલ, ફાસ્ટ ઓન બુધ્ધ ૪૩ રતલ (એવો), એસિડ ઓન ૭ ૭ રફ રતલ (એવો), ફાસ્ટ વેનો એક્ષટ્રા ૮ ઓસ, ઓરેન્જ એચ બી ૩ ઓસ, બ્રિયિયન્ટ એપિગ્રાઇન કેપેનાઇન ૩ ૭ ૧ ઓસ.

પીકાક ઓન-લીસો

૧૩-બુ રંગનો સાથુ ન ૨ ૨ ૭ બાગ, ચીનોનાઇન ૧ બાગ

ઓ ડ નીલ-લીસો

૧૪-સાથુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટેટ ઓફ સોડા ૧૧ રતલ, ફાસ્ટ ઓન બુધ્ધ ૧૫ ક્રામ, ઇન્ડિયન વેનો ૭. ૫૩ ક્રામ, ઓરેન્જ એચ બી ૨૩ ક્રામ

૨ આ સાથુ બનાવવાની રીત એ છે કે ૩ ક્વાર્ટર સામાન્ય સાથુને થોડાક ગરમ પાણીમાં ગળાયા, પછી તેમાં ૬ રતલ પર્ફેક્ટ હમેરી બ્રુમ મિશ્ર કરો તે પછી ૭ રતલ બોરિક એસિડ થોડાક પાણીમાં ઓગળાવી, તે પાણી આ સાથુના મિશ્રણમાં હમેરી બ્રુમ મિશ્ર કરી, સાથુ બનાવો આ સાથુ બીજા નબરનો થયો એમાં રંગ નાખ્યો નથી દર એક ક્વાર્ટર સાથુ માટે ૧ રતલ નિકાલમન બ્લુ રંગ હમેરતા બ્લુ રંગનો સાથુ ન ૨ થશે (જે પ્રથેગોમાં સાથુ ન. ૨ લખ્યો હોય ત્યાં આ રીત મુજબ-બ્લુ રંગ હમેરતાં ચિના-બનાવી વાપરવો.)

૧૫-કેનેરી રંગનો સાથુ ૨૨ રતલ, વર્ડન્ટ ઓન-લીસા રંગનો સાથુ ૧૧ રતલ હેલિથેટ્રાપ

૧૬-સાથુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટેટ ઓફ સોડા ૧૧ રતલ, ફાસ્ટ એસિડ વાયોલેટ ૧૦ બી ૭૩ ક્રામ, એઓ-પ્રુશાઇન ૭ ૭૩ ક્રામ, એસિડ વાયોલેટ ૪ બી એક્ષટ્રા ૫૩ ક્રામ નટ બ્રાઉન

૧૭-સાથુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટેટ ઓફ સોડા ૧૧ રતલ, ફાસ્ટ વેનો એક્ષટ્રા ૩૩ રતલ (એવો), એઓ-પ્રુશાઇન ૭. ૩ રતલ (એવો), ઓરેન્જ એચ બી ૭ ઓસ, ફાસ્ટ ઓન બુધ્ધ ૪ ઓસ.

૧૮-ટેરા ક્રાઇ રંગનો સાથુ ૨૮ રતલ, કાળા રંગનો સાથુ ૧૩ રતલ. મેરો બ્રાઉન

૧૯-સાથુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટેટ ઓફ સોડા ૧૧ રતલ, ફાસ્ટ વેનો એક્ષટ્રા ૩૩ રતલ (એવો), ફાસ્ટ ઓન બુધ્ધ ૬ ઓસ, ફાસ્ટ રેડ એન. એસ. ૬ ઓસ, ઓરેન્જ એચ બી. ૩ ઓસ

લાઇટ બ્રાઉન

૨૦-સાથુ નંબર ૨ ૧ ક્વાર્ટર, સુડાન બ્રાઉન ૧ રતલ.

૨૧-સાથુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટેટ ઓફ સોડા ૧૧ રતલ, ફાસ્ટ વેનો એક્ષટ્રા ૨૧ ઓસ, ઓરેન્જ એચ બી. ૨ ઓસ, ફાસ્ટ લાઇટ ઓન ૧ ઓસ, એઓ-પ્રુશાઇન ૭. ૬૧ ક્રામ

સામન - છુરો (Salmon)

૨૨-સાથુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટેટ ઓફ સોડા ૧૧ રતલ, એઓ-પ્રુશાઇન એસ ૧૦૩ ક્રામ, ઓરેન્જ એચ બી. ૧૧૨ એન કીમજન-કીરમજ

૨૩-સાથુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટેટ ઓફ

કમર" : અંક ૧૨૦ મો

મોડા ૧૧ રતન, રોડમાઇન બી ૧૩ રતન (એવો), એઝો-પુશાઇન એસ ૧૦૩ એસ, ઓરેન્જ એચ બી ૬ ક્રામ

૨૪-સાથુ ન ૨ ૧ કાર્ટર, એવસિન (બુ રોડ) ૧ રતન

કસ્ટોર - ઘેરો લાલ

૨૫-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ મોડા સોડા ૧૧ રતન, એઝો-પુશાઇન છ. ૧૪ રતન (એવો), ફાસ્ટ રેડ એન. એસ ૧૩ રતન (એવો), એઝો-એમિડ વાયોલેટ આર એક્ષપ્સ ૧૪ એસ (એવો)

પીકોડ બુલુ - ખુસતો બુલુ

૨૬-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ મોડા સોડા ૧૧ રતન, ફાસ્ટ એસિડ બુલુ બી ૨ રતન (એવો), ફાસ્ટ લાઇટ મીન ૭ એસ

ડાક બુલુ - ઘેરો બુલુ

૨૭-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ મોડા સોડા ૧૧ રતન, ફાસ્ટ એસિડ વાયોલેટ ૧૩ રતન (એવો), ફાસ્ટ મીન બુલુ ૧૩ રતન (એવો), એમિડ વાયોલેટ ૪ બી એક્ષપ્સ ૧૫ એસ ઓરેન્જ એચ બી ૧ એસ

૨૮-સાથુ ન ૨ ૧ કાર્ટર, નિકાવસન બુલુ ૧૩ રતન

નેવી બુલુ

૨૯-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ મોડા સોડા ૧૧ રતન, વિક્ટોરીયા વાયોલેટ ૫ બી ૧૩ રતન (એવો), ફાસ્ટ મીન બુલુ ૧૪ રતન (એવો), ઓરેન્જ એચ બી ૧ એસ

આઈ બુલુ-ખુસતો બુલુ

૩૦-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ મોડા સોડા ૧૧ રતન, ફાસ્ટ એસિડ બુલુ બી ૧૪ રતન, એઝો-પુશાઇન એસ ૧૫ ક્રામ

કેમથ્રિજ બુલુ

૩૧-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ મોડા સોડા ૧૧ રતન, ફાસ્ટ મીન બુલુ ૧૧

ક્રામ ૧૨ એન, ફાસ્ટ એસિડ વાયોલેટ ૧૦ બી ૩૩ ક્રામ, એઝો-પુશાઇન છ ૨૪ એન, ઓરેન્જ એચ બી ૧૭ એન.

ટીપ બુલુ - ઘેરો બુલુ

૩૨-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ મોડા સોડા ૧૧ રતન, ફાસ્ટ વાઇટ મીન ૧૩ રતન, ફાસ્ટ એસિડ વાયોલેટ ૧૦ બી ૩ રતન, એઝો-પુશાઇન છ ૭ એસ

ફૂન (Fawn) - છાંખો બાગી

૩૩-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ મોડા સોડા ૧૧ રતન, બાઇસફેટ મીન ૬ ક્રામ, ફાસ્ટ મીન બુલુ ૬ ક્રામ, એઝો-પુશાઇન છ ૪ ક્રામ, ઓરેન્જ એચ બી ૨૦૮ એન.

ડેમ (Dram) - બુખરો

૩૪-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ મોડા સોડા ૧૧ રતન, ફાસ્ટ મીન બુલુ ૨૦ ક્રામ, એઝો-પુશાઇન છ ૧૧ ક્રામ, ઓરેન્જ એચ બી ૧૫ ક્રામ બાઇસફેટ મીન ૭ ૧૪ ક્રામ

ચેરિટ

૩૫-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ મોડા સોડા ૧૧ રતન, વિક્ટોરીયા વાયોલેટ ૫ બી ૮ એસ, બાઇસફેટ મીન ૮ એસ, ઓરેન્જ એચ બી ૫ એસ, એઝો-પુશાઇન છ ૪ એસ

પ્લમ (Plum)

૩૬-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ મોડા સોડા ૧૧ રતન, એઝો-પુશાઇન છ ૨ રતન, એસિડ વાયોલેટ ૪ બી એક્ષપ્સ ૪ એસ

સેરીઝ (Cerise)

૩૭-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ મોડા સોડા ૧૧ રતન, એઝો-પુશાઇન છ ૧૩ રતન (એવો), ફાસ્ટ એસિડ વાયોલેટ ૧૦

ખી. ફે રતલ (એવો), એઓ-કાચીનીઅલ
૨ ઓસ (એવો)

માવ (Maue)

૩૮-સાથુ ૧૧ રતલ. બાઇસફ્ટેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતલ, એઓ-પુશાધન એસ. ૧૪
ઓસ, ફાર્ટ એસિડ વાયોલેટ ૧૦ ખી ૩
ઓસ, ઓરેન્જ એચ. ખી. ૩ ઓસ,
એઓ-કાચીનીઅલ ૧૬ ઓસ.

વાયોલેટ

૩૮-સાથુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટેટ એ.ફ
સોડા ૧૧ રતલ, ફાર્ટ એસિડ વાયોલેટ ૧૦
ખી. ૬૩ ઓસ, એઓ-પુશાધન ૭ ૭ ઓસ,
એસિડ વાયોલેટ ૪ ખી. એક્સટ્રા ૭ ઓસ.

કાર્ડિનલ (Cardinal)

૪૦-સાથુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતલ, એઓ-કાચીનીઅલ ૩૬ રતલ.

રૂખી રેડ - લાલ

• ૪૨-સાથુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતલ, એઓ-કાચીનીઅલ ૧૬
રતલ (એવો.), ઓરેન્જ એચ ખી. ૨૩
ઓસ, ફાર્ટ ઓન બ્લુષરા ૫૬ મેન.

૮૨-સાથુ નં. ૨ ૧ ક્વાર્ટર, એચસિન
(યલો શેડ) ૧ રતલ

ચેરી (Cherry) - લાલ

૪૩-સાથુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતલ, એઓ-કાચીનીઅલ ૨૬
રતલ (એવો.), એઓ-પુશાધન ૭. ૧૬ રતલ,
એઓ-એસિડ વાયોલેટ આર. એક્સટ્રા ૩૬
ઓસ

ચોકોલેટ

૪૪-સાથુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતલ, એઓ-પુશાધન એસ. ૪
રતલ (એવો.), ઓરેન્જ એચ. ખી. ૧૬
રતલ (એવો.), ફાર્ટ ઓન બ્લુષરા ૨૩ ઓસ.

ક્રીમ (Cream)

૪૫-સાથુ ૨૦ રતલ, બાઇસફ્ટેટ ઓફ
સોડા ૨ રતલ, ઇન્ડિયન યલો ૭ ૪ ગ્રામ,
ઓરેન્જ એચ. ખી. ૩ ગ્રામ.

ઓફ ગોલ્ડ - સુહરી

૪૬-ઓરેન્જ-સુહરી રંગનો સાથુ ૨૦
રતલ, એપલ ઓન-લીલા રંગનો સાથુ
૨૬ રતલ.

૪૭-સાથુ નંબર ૨ ૧ ક્વાર્ટર, સુડાન
નં. ૧ ૧ રતલ.

કેનેરી (Canary)

૪૮-સાથુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતલ, ઇન્ડિયન યલો ૭. ૧૬
ઓસ, ઓરેન્જ એચ. ખી. ૪ ગ્રામ, ફાર્ટ ઓન
બ્લુષરા ૮૦ મેન.

કોરલ (Coral) - પરવાળાનો રંગ

૪૯-સાથુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતલ, એઓ-પુશાધન ૭ ૧૫
ગ્રામ, ઓરેન્જ એચ. ખી ૫૬ ગ્રામ.

૫૦-પિન્ક-ગુલાબી રંગનો સાથુ ૧૦૬
રતલ, કેનેરી રંગનો સાથુ ૭ રતલ.

મેરૂન (Maroon)-ભૂખરો રંગ

૫૧-સાથુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતલ, ફાર્ટ રેડ એન. એસ. ૨૬
રતલ (એવો.), એઓ-પુશાધન એસ. ૨૬ રતલ
(એવો.), ઇન્ડિયન યલો અરાધન કૈયાધન
૩ ૭ ૫ ઓસ

૫૨-મેરીઝ રંગનો સાથુ ૧૭ રતલ, કાળા
રંગનો સાથુ ૧ રતલ

લવેન્ડર

૫૩-સાથુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતલ, એઓ-પુશાધન ૭ ૧૦૬
ગ્રામ, ફાર્ટ લાઇન ઓન ૭ ગ્રામ, ઓરેન્જ
એચ ખી. ૮૦ મેન.

૫૪-ફાઇન-ગ્રાયા બામી રંગનો સાથુ
૨૧ રતન હેનીઓટ્રોપ રંગનો સાથુ ૧૧ રતન

પિન્ક-ગુલાબી

૫૫-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતન, એઓ-પુશાઇન એસ ૧૧૨
ગ્રેન, ઓરેન્જ એચ બી ૫૬ ગ્રેન

૫૬-સાથુ નં ૨ ૧ ક્વાર્ટર, એસિન
પિન્ક (૫૫ શેડ) ૧ રતન

બ્લુઇશ પિન્ક-બ્લુ પહોળા ગુલાબી

૫૭-સાથુ નં ૨ ૧ ક્વાર્ટર, એસિન
(૫૫ શેડ) ૮ ઓસ, સુડાન નં ૪ ૮ ઓસ,
સુડાન બ્લુ ૪ ઓસ

ગ્રે (Grey)

૫૮-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતન, ફાસ્ટ લાઇટ મીન ૮૩ ગ્રામ,
એઓ-પુશાઇન ૭ ૫૩ ગ્રામ, ઓરેન્જ એચ
બી ૨ ગ્રામ અને ૮ ગ્રેન

૫૯-સાથુ રંગનો સાથુ (પ્રોગ્રામ ૧ ૨૮
મુજમનો) ૧૨ રતન, એનોનાઇન ૧૬ રતન,
સુડાન નં ૪ ૧૩ રતન

સિલ્વર ગ્રે (Silver Grey)

૬૦-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતન, ફાસ્ટ બ્લૂ ૫૫ ૧ ઓસ,
ફાસ્ટ એસિડ વાયોલેટ ૧૦ બી ૪ ગ્રામ,
એઓ-પુશાઇન ૧૬૦ ગ્રે. ઓરેન્જ એચ
બી ૩૨ ગ્રેન

ફ્રેન્ચ ગ્રે (French Grey)

૬૧-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતન ફાસ્ટ મીન બ્લુઇશ ૨૬
ઓસ, એઓ-પુશાઇન ૭ ૬૩ ગ્રામ, ઓરેન્જ
એચ બી ૪૦ ગ્રેન

લિલક (Lilac)

૬૨-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતન, એઓ-પુશાઇન એસ ૧૪

ગ્રામ, ફાસ્ટ લાઇટ મીન ૩૩ ગ્રામ, ઓરેન્જ
એચ બી ૩૩ ગ્રામ

રુસેટ (Russet) - રાતો ભુરો

૬૩-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતન, ફાસ્ટ વાયો એક્ટ્રા ૪ ઓસ
૩ ગ્રામ, બિલિયન્ટ એવિઝરાઇન કૅપ્ટેનાઇન
૩ ૭ ૨૬ ગ્રામ, ઓરેન્જ એચ બી ૨૬
ગ્રામ

રોસેટ (Rose)

૬૪-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતન ફાસ્ટ મીન બ્લુઇશ ૧૬
ઓસ, એઓ-પુશાઇન ૭ ૩૩ ઓસ,
ઓરેન્જ એચ બી ૬૩ ગ્રામ

૬૫-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતન, ફાસ્ટ મીન બ્લુઇશ ૧૦૩
ઓસ એઓ-પુશાઇન ૭ ૪૩ ઓસ, ઓરેન્જ
એચ બી ૩ ઓસ, ઇન્ડિયન વાયો ૭
૫૬ ગ્રેન

પરપલ - બાલુડિયા

૬૬-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતન એઓ-પુશાઇન ૭ ૧૪
ઓસ, એસિડ વાયોલેટ ૪ બી એક્ટ્રા ૪
ઓસ, એઓ-પ્રોગ્રાઇન ૪ ઓસ

ઓરેન્જ - સુન્દરી

૬૭-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતન, ફાસ્ટ વાયો એક્ટ્રા ૧૦૩
ઓસ, ઓરેન્જ એચ બી ૬૩ ઓસ

૬૮-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતન ઇન્ડિયન વાયો ૭ ૬૩
ઓસ, ઓરેન્જ એચ બી ૧૪ ગ્રામ

૬૯-સાથુ નં ૨ ૧ ક્વાર્ટર, સુડાન
નં ૨ ૧ રતન

કાર્નેશન (Carnation) - લાલ

૭૦-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતન, રોડેમાઇન બી ૧ રતન,

એન્જે-પ્રશાધન ૧૪ ઓસ, એન્જે ૪ એન્જ
- બી ૧૩ ઓસ

૭૧-સાથુ ન ૨ ૧ ક્વાર્ટર સુગન
ન ૩ ૮ ઓસ, સુગન ન ૪ ૮ ઓસ,
સુગન ૧ ૭ ૪ ૪ ઓસ

લાઇટ બફ (Light Buff)

૭૨-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસલ્ટેડ ઓફ
સોડા ૧૧ રતન, ઇન્ડિયન પલો ૭ ૧૦ ફી
ડ્રામ ૧૦ ફી. એન્જે-૪ એન્જ બી ૭ ફી
ડ્રામ, એન્જે-પ્રશાધન ૭ ૫ ફી ડ્રામ ૫ ફી,
ફાર્સ ઓન બ્લુ-શ ૪ ફી ડ્રામ ૧૦ ફીના

મિડલ બફ (Middle Buff)

૭૩-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસલ્ટેડ ઓફ
સોડા ૧૧ રતન, ઇન્ડિયન પલો ૭ ૨ ઓસ,
એન્જે-૪ એન્જ બી ૧૩ ડ્રામ, એન્જે-પ્રશા
ધન ૭ ૭ ફી ડ્રામ, ફાર્સ ઓન બ્લુ-શ ૬
ડ્રામ

એન્જે-૪ (Magenta)

૭૪-માવ રંગો સાથુ ૧૪ રતન, કાર્ડિ
નમ રંગો સાથુ ૭ રતન

બ્લેક - કાળો

૭૫-સાથુ ૧૧ રતન બાઇસલ્ટેડ ઓફ
સોડા ૧૧ રતન, ફાર્સ ઓન એન્જે ૪ રતન
(એન્જે), ઇન્ડિયન એન્જે-૪ ૬ રતન
૩ ૭-૧ રતન (એન્જે) સન્ડર ૨ ૭
૨ રતન (એન્જે)

ટેરા કોલ્ડા (Terra Cotta)

૭૬-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસલ્ટેડ ઓફ
સોડા ૧૧ રતન, ફાર્સ ૩ ઓન એન્જે
૧૧ રતન (એન્જે) એન્જે-પ્રશાધ ૧ એન્જ
૨ રતન (એન્જે) બેન્ડ-શાગ રંગો સાથુ
૨ રતન (એન્જે)

૭૭-સાથુ ન ૨ ૧ ક્વાર્ટર સુગન
બાઇન ૧૦ ઓસ સુગન ન ૪ ૮ ઓસ,

સુગન ન ૨ ૨ ફી ઓસ સુગન ૭ ૧ ઓસ.
પલો - પીળો

૭૮-સાથુ ન ૨ ૧ ક્વાર્ટર ચિનોલાઇન
પલો ૧ રતન

ઇન્ડિયન રેડ - લાલ

૭૯-સાથુ ન ૨ ૧ ક્વાર્ટર, સુગન
૭ ૨ ફી ઓસ, સુગન રેડ ન ૨ ૫ ઓસ,
સુગન બાઇન ૫ ઓસ, સુગન ન ૩ ૫ ઓસ
૫

આ વેળ સમાપ્ત કરતાં અગાઉ, જાણુમા
આવેલા ફેટલાક પેન્ડ પ્રયોગો જાદિર કરવાના
છે એ પ્રયોગો સાદા સાથુ-૨૫ વગરના
સાથુ-ના છે, એટલે જાનાવનાગને જોઇએ
તેવો ૨૫ જોડતા પ્રમાણમા ઉમેરી લેનાનો છે

[૧]

સાથુ ૧૦૦ ભાગ, બોરીક એસિડ ૩
ભાગ, ગિલ્બર્ટીન ૫ ભાગ, ઈંગ્લી સફેદી ૧
ભાગ, એનીલાઇન ૨૫ ૩ ફી ભાગ

પ્રથમ થોડા ઉકળવા પાણીમા બોરીક
એસિડ ઓગળાવી, તેમા સાથુની કાતરીઓ
નાખી, ખૂબ મેગવો પછી ૨૫ મેગવી, ઉપર
ગિલ્બર્ટીન અને ઈંગ્લી સફેદીનુ પહેલાંથી
મેગવી ગળેતુ મિશ્રણ મેગવો પછી સાથુ
૫૮ થતા ફેમમા ભરી લો

[૨]

તેલનો સાથુ ૧૧ નલ, ફેટકરી ૫૬ રતન
એમેટિક એસિડ ૬ રતન, એનીલાઇન ૨૫ ૬
રતન ૫૫ ઓછા વત્તા પ્રમાણમા

સાથુની કાતરીઓ કરી, ફેટકરીના થુકા
સાથે ઉકળવા પાણીમા નાખી ઓગળાવી લો
પછી તેમા એસિડ નાખી, સતત દલાવવા
રહેા. મરબ એસિડ તરત ખરાબર મળી
જાય નથી પછી તેમા ૨૫ ઉમેરી ખુબ
મિશ્ર થાય ત્યાં સુધી દલાવવા રહી, છેવટે
ખુબ ખરાબી ઉતાડી લઈ બીજામાં ભરી લો

[જો લીલા રંગનો સાથુ બનાવવો હોય તો એસેટિક એસિડ વાપરતું નહિ. કારણ એ તે રંગ પર અસરકારક હોય, તેને લીલાને બદલે બીજા બનાવી દે છે.]

[૩]

સાથુ ૧૦૦ ભાગ, બોર્ગેસ એસિડ ૧ ભાગ, ગ્લિસરીન ૫ ભાગ, ઈઝોની સફેદી ૨ ભાગ રંગ, એનીવાઇન ૩૫ ભાગ.

આ પ્રયોગ પહેલા પ્રયોગ મુજબ છે. એમાં માત્ર ઈઝોની સફેદીનું પ્રમાણ વધુ છે એથી રંગ પાકો થાય છે.

X X +

કેદારી પણ ધંધામાં પુણતી બાળત હમેશ મહત્વની હોય છે. આ ધંધા માટેય એ વિપાય રિચારવાપાત્ર બને છે. અલગત, નાના ગ્રેહોટા પાપા પર કામ કરવું હોય તો નાની મોઝી પુણ વડે કામ ચપારી લઈ સકાય એમ છે એટલે જેઓ રાશ્ત્રાતમા થોડુંક કામ કરી, પછી આગળ વધવા ઇચ્છના હોય તેમને માર્ગ દર્શન રૂપે અમે થોડીક માહિતી આપવી મુનાસિબ લાગે છે

સામાન્ય રીતે માત્ર પાચસોહજાર રૂપિયામાં પણ હીક શરૂઆત કરી સફાય વગેરે બધાજ વસાવવાની ઝુકરત નથી સાથુ ઉકાળવાની કદાઈ, રેમ, લાલ કાપડા માટેના તાર, ગોટીઓ બનાવનાર યત્ર અને ગોટીના બીજા ઉપરાત કાચો માપ વસાવવો જોઈએ યત્રની કીમત આસરે આ યશે

સાથુ ઉકાળવાની કદાઈઓ	૩૫	૧૦
— ભરવાની રેમ		૨૫
— કાપવાના તાર (નેના હાથા સહિત)		૫
ગોટીઓ બનાવનાર યત્ર	૨૫૦	
ગોટીઓના બીજા		૫૦

૩. ૩૩૦

કાયા માલ વિશે તો પહું કહેવાનું નજર હોય. સાથુ તો તૈયારજ ખરીદવાનો છે, એટલે તેમાં ગ્રેહોટી પુણ રોકાતી નથી એકાદ પેટી સામગ્રી ખરીદી બસ થઈ પડે રંગ, અલગત છુટક મેંધા પડે. તે રતન થા તેથી વધુ જરૂરમાં ખરીદાય તો હીક. છતાં એ માલ પણ હર-દમેશ મળી શકે છે, જે એટલે તેનો ખુબ ગ્રેહોટો જરૂરો સમઘી રાખવાનો નથી વળી દરેક રંગના સાથુ પ્રથમજ ચા એકસામઠા બનાવી નાખવાના નથી પેતાના ગ્રાહકોને પસંદ પડે તેવા તાર પંદર રંગથી શરૂઆત કરવી જોઈએ કામ આમળ વધતાં નવા રંગો ઉમેરી સકાય

(૩) આને રંગના વજાતની દાવત કંઈ ઉવડીજ છે પણ તેથી આ ધંધો અઢક એમ નથી જોઈતો થોડાજ રંગ તો આજેજ મળી શકે છે

માત્ર રૂપિયા પચ્ચીસ

માત્ર રૂપિયા પચ્ચીસ ચોકલો

અને અમે આપને રણરના રમવાના કુળાં (ટોય રણર બેલુન) બનાવવાનો તદ્દન સરળ પ્રયોગ ચોકલો આપીશું. થંત્રો જોઈતાં નથી. ગ્રેહોટી પુણ અડૂરત નથી. સફળ પરિણામની ગેરંટી. વ્યવહાર શિક્ષણ મુજબમાં મળી શકે છે કાચો માલ આગે વેચીએ છીએ

લખો:—

ઈન્ડસ્ટ્રીઅલ સપ્લાઇઝ

પારેણ સ્ટ્રીટ-મુંબઈ ૪

સિરપ ઓફ ફોસ્ફેટ ઓફ ઝિન્ક

ફોસ્ફેટ ઓફ ઝિન્ક ૧૯૨ ગ્રેન, અર્ક-
પાણી ૧૧ ફ્લુઇડ ડ્રામ, સિરપી ફોસ્ફરીક
એસિડ (રે. ગ્રે. ૧.૫) ૫ ફ. ડ્રામ,
આસણી ૧૦ ફ. ઓસ.

ફોસ્ફેટ ઓફ ઝિન્કને અર્ક-પાણીમાં મેળવી,
પછી તેમાં ફોસ્ફરીક એસિડ ઉમેરી, ઉવડે
એને માળીને આસણીમાં મેળવો.

આ શરબતમાં દર ફ. ડ્રામે ૨ ગ્રેન
ઝિન્ક ફોસ્ફેટ અને ૧૮ ટીપા ડાયસ્ટુલ ફોસ્-
ફરીક એસિડ છે.

સિરપ ઓફ ફોસ્ફેટ ઓફ કલ્સિનાઇન

ફોસ્ફેટ ઓફ કલ્સિનાઇન ૯૬ ગ્રેન, અર્ક-
પાણી ૧૩ ફ્લુઇડ ડ્રામ, સિરપી ફોસ્ફરીક એસિડ
(રે. ગ્રે. ૧.૫) ૨.૬ ફ. ડ્રામ, આસણી ૧૦
ફ. ડ્રામ

ફોસ્ફરીક એસિડ અને અર્ક-પાણી પ્રથમ
મેળવી, પછી તેમાં ફોસ્ફેટ ઓફ કલ્સિનાઇન
ઉમેરી, બેઉને માળીને આસણીમાં રેડો.

સિરપ ઓફ ફોસ્ફેટ ઓફ આયર્ન
કલ્સિનાઇન

ફોસ્ફેટ ઓફ આયર્ન ૧૯૨ ગ્રેન, ફોસ્ફેટ
ઓફ કલ્સિનાઇન ૯૬ ગ્રેન, અર્ક-પાણી ૭
ફ. ડ્રામ, સિરપી ફોસ્ફરીક એસિડ (રે. ગ્રે.
૧.૫) ૮ ફ. ડ્રામ, આસણી ૧૦ ફ. ઓસ.

દવાની લુકોએ અર્ક-પાણીમાં મેળવી,
પછી તેમાં ફોસ્ફરીક એસિડ ઉમેરી, ઉવડે
માળીને આસણીમાં મેળવો.

સિરપ ઓફ ફોસ્ફેટ ઓફ આયર્ન,
કલ્સિનાઇન ઓન્ડ સ્ટ્રિક્ચનાઇન

ફોસ્ફેટ ઓફ આયર્ન ૧૯૨ ગ્રેન, ફોસ્ફેટ
ઓફ કલ્સિનાઇન ૯૬ ગ્રેન, સ્ટ્રિક્ચનાઇન

દવા તરીકે વપરાતા શરબતોની ખપત
પણ બહોળી છે, કારણ કે કેટલીક દવાઓ
એવી છે કે, તે શરબતના રૂપમાં વાપરી
સકાય છે, જ્યારે કેટલીક દવાઓ એવી છે કે
જે શરબત ઉપરાંત બીજા રવરૂપે વાપરી
સકાય છે, પણ શરબતનું સ્વરૂપ વધુ સરળ
હોઈ, શરબતને વપરાય છે.

દવાઈ શરબતો બનાવવા માટે સાધી
પહેલાં તે બેને અંગ્રેજીમાં સિમ્પલ સિરપ
કહે છે તે-આસણી-બનાવવી પડે છે. આસણી
બનાવી લેવામાં પછી, તેમાં જુદી જુદી દવાઓ
વ. ઉમેરતાં, દવાઈ શરબત તૈયાર થાય છે:

ખાંડ યા સાકર ૨૫ થી ૩૦ રતલ, પાણી
૧૦ રતલ.

બેઉને ઉઘા ક્ષત્રવાળા વાસણમાં ભરી,
ચુને ચઢાવો. મેળવણી ઉકળવા માટે કે સહજ
દુધ-મિશ્રણ નાખી, મેળવણીની ઉપલી સપા-
ટીએ તરી આવતો મેલ યા કચરો ઝીણા
ઝાગ યા અમચ વડે કાઢી લો. એમ ત્યા
લગી કરતા રહે-એટલે કે, દુધ-મિશ્રણ
નાખી, મેળવણીની ઉપલી સપાટીએ તરી
આવતો મેલ યા કચરો ઝીણા ઝાગ યા અમચ
વડે કાઢતા રહે-કે જ્યાં લગી મેલ આવવો
નિઃકુલ અર્ધ ન થઈ જાય. પછી આસણી
પૂરતી ઘડે યા ત્યાં લગી ઉકાળી, ચુકા પડે
ઉતારી લો, અને ઠંડી પડ્યા બાદ કપડાંમાંથી
માળીને સક સુકા શીટીઓમાં ભરી રાખો.

જસ, આ છે મૂળ આસણી. દરે પછી
દવાઈ શરબતોની બનાવટમાં એ આસણી
વાપરી સકાશે.

૧) આ દુધ-મિશ્રણ ખાંડ યા સાકરને મેલ
સાફ કરવા વપરાય છે. તે સમલાન પાણી અને
સમલાન દુધ (એસ યા આયર્ન દુધ) મેળવીને
બનાવાય છે.

‘કમર’ : અંક ૧૨૦ મે

૩ મેન, અર્ક-પાણી ૭ ૬ ગ્રામ સિરપી ફોસ્ફોરિક એસિડ (૨૫ ગ્રે ૧૫) ૯ ૬ ગ્રામ, ચાસણી ૧૦ ૬ ઓસ

પ્રથમ પાચ ૬ ગ્રામ અર્ક-પાણી ભુદ્ધ કાઢી તેમાં ફોસ્ફેટ ઓફ આયર્ન ઉમેરી કાચની ખરસમાં નાખી ખરન કરી તે પછી બાકીનું અર્ક-પાણી ફોસ્ફોરિક એસિડમાં નાખી, તેમાં રિટ્કનીઆ અને કવિનીઆ ઓગળાવી લઈ, એક ચિથલેને ગાળીને ચાસણીમાં મેળવે

આ સરખતને કસ્ટન સિન્થ પચ્ચ કહે છે
સિરપ ઓફ ફોસ્ફેટ ઓફ આયર્ન
એન્ડ રિટ્કનાઇન

ફોસ્ફેટ ઓફ આયર્ન ૧૮૨ ગ્રેન રિટ્કનીઆ (ફિરન) ૩ ગ્રેન, અર્ક-પાણી ૭ ૬ ગ્રામ, સિરપી ફોસ્ફોરિક એસિડ (૨૫ ગ્રે ૧૫) ૯ ૬ ગ્રામ ચાસણી ૧૦ ૬ ઓસ ખનાવવાની રીત આગળ પ્રોગ મુજબ

સિરપ ઓફ ફોસ્ફેટ ઓફ આયર્ન

ફોસ્ફેટ ઓફ આયર્ન ૬૧ ગ્રેન અર્ક-પાણી ૯ ૬ ગ્રામ સિરપી ફોસ્ફોરિક એસિડ (૨૫ ગ્રે ૧૫) ૭ ૬ ગ્રામ ચાસણી ૧૦ ૬ ઓસ

ફોસ્ફેટ ઓફ આયર્નને અર્ક-પાણી સાથે કાચની ખરસમાં ખરવ કરી તથા તેમાં ફોસ્ફોરિક એસિડ ઉમેરી, છેવટે એ ગાળીને ચાસણીમાં મેળવે

સિરપ ઓફ ફોસ્ફેટ ઓફ એનિમિઝ

ફોસ્ફેટ ઓફ એનિમિઝ ૬૬ ગ્રેન, અર્ક-પાણી ૯ ૬ ગ્રામ સિરપી ફોસ્ફોરિક એસિડ (૨૫ ગ્રે ૧૫) ૯ ૬ ગ્રામ ચાસણી ૧૦ ૬ ઓસ

ખનાવવાની રીત આગળ પ્રોગ મુજબ
સિરપ ઓફ ફોસ્ફેટ ઓફ આયર્ન નિથ

એનિમિઝ

ફોસ્ફેટ ઓફ આયર્ન ૭૨ ગ્રે. ફોસ્ફેટ

ઓફ એનિમિઝ ૪૮ ગ્રેન, અર્ક-પાણી ૯ ૬ ગ્રામ, સિરપી ફોસ્ફોરિક એસિડ ૯ ૬ ગ્રામ, ચાસણી ૧૦ ૬ ઓસ

હવાની બાકીઓને અર્ક-પાણીમાં મેળવી, તેમાં ફોસ્ફોરિક એસિડ ઉમેરી અને છેવટે બધાને ગાળીને ચાસણીમાં મેળવે

સિરપ ઓફ ફોસ્ફેટ ઓફ આયર્ન
એન્ડ લાઇમ

ફોસ્ફેટ ઓફ આયર્ન ૬૧ ગ્રેન, ફોસ્ફેટ ઓફ લાઇમ ૧૮૨ ગ્રેન, અર્ક-પાણી ૯ ૬ ગ્રામ, સિરપી ફોસ્ફોરિક એસિડ (૨૫ ગ્રે ૧૫) ૯ ૬ ગ્રામ ચાસણી ૧૦ ૬ ઓસ

હવાની બાકીઓને પ્રથમ અર્ક-પાણી સાથે કાચની ખરસમાં મેળવી, પછી તેમાં ફોસ્ફોરિક એસિડ ઉમેરી, બધાને ગાળીને ચાસણીમાં મેળવે

સિરપ ઓફ ફોસ્ફેટ ઓફ લાઇમ

૧-પ્રિસિપિટેટ ફોસ્ફેટ ઓફ લાઇમ ૧૨૮ ગ્રેન એસિડ્યુલ ફોસ્ફોરિક એસિડ ૨૪૦ ગ્રેન, ખાડવી ભુઘો ૭૬ ઓસ, અર્ક-પાણી ૪ ૬ ઓસ, એસેન્સ લેમન ૧૨ ડીપા

ચીનીના એક ન્દાના સરખા ચાસણીમાં અર્ક-પાણી રેડી તેમાં ફોસ્ફેટ ઓફ લાઇમ નાખી, એસ વા રિપરિટના ચુના પર હલકી આચ આપી ઓગળાવે અને પછી થોડું થોડું ફોસ્ફોરિક એસિડ પણ મેળવતા વળ આમ મેક હવાએ પાણીમાં ઓગળી જતા, પછી જેટલું અર્ક-પાણી મરમ થયે તેટલું મધ હોય તેટલું અર્ક-પાણી નવું ઉમેરી, પછી ખાડ નાખી ધીમે આમે તેને ઓગળાવી વા જસ સરખત તેપર છે

આ પ્રોગ ‘કુર’ડ નો છે

૨-પ્રિસિપિટેટ ફોસ્ફેટ ઓફ લાઇમ ૧ ઓસ, અર્ક-પાણી ૭૬ ૬ ઓસ, મ્યુરિએટિક

એસિડ ૪ ફ્ ડ્રામ, ખાંડ ૧૨ ઓંસ

પ્રથમ એક ઓંસ અર્ક-પાણી લઇ, તેમા ફાઇફ્થ એક લાઇમ નાંખી, પછી મ્યુડિએટ્રિક એસિડ નાંખી, - ઝાગળાવો, ઝાગળી નવ ત્યાર પછી તેમાં બાકીનું પાણી મેળવી, છેવટે ખાંડ ઉમેરી. ધીમી આંચે ઝાગળાવી લો.

આ પ્રયોગ 'વિગાન્ડ'નો છે.

સિરપ એક્ટ્રીફાઇડ રૂબાઈ

ફેલ્ડુઇઝ એક્ટ્રીફાઇડ એક રૂબાઈ ૩ ફ. ઓંસ, ખાંડ ૨૮ ટ્રાય ઓંસ, અર્ક-પાણી ૫૫ પુરતું.

પ્રથમ ૧૨ ઓંસ નેટલ્સ અર્ક-પાણી લઇ, તેમા એકસ્ટ્રેક્ટ એક રૂબાઈ ઉમેરી, થોડાક કલાક લગી રહેવા દો. પછી તેને ફિલ્ટર કરી લઇ, તેમાં બીજું એટલું અર્ક-પાણી-એરાક ફિલ્ટર દ્વારાજ-મેળવો કે કુલ મેળવણી ૧ પાઉન્ડ અને પછી તેમાં ખાંડ ઉમેરી. ધીમી આંચે પીગળાવી લો અને છેવટે ૩૫-ડામાંથી ગાળી લો.

કમ્પાઉન્ડ સિરપ એક્ટ્રીફાઇડ હાયપોફોસ્ફોરિક એસિડ

૧-હાયપોફોસ્ફોરિક એક લાઇમ ૨૫૬ ગ્રેન, હાયપોફોસ્ફોરિક એક સોડા ૧૮૦ ગ્રેન, હાયપોફોસ્ફોરિક એક પોટાશ ૧૨૮ ગ્રેન, હાયપોફોસ્ફેટ એક આયર્ન ૯૧ ગ્રેન, ખાંડ ૮ ઓંસ, એકસ્ટ્રેક્ટ એક વેનીલા ૧/૨ ઓંસ, સોલ્યુશન એક હાયપોફોસ્ફોરિક એસિડ સદબ, અર્ક-પાણી ૫૫ પુરતું.

પ્રથમ ૬ ઓંસ અર્ક-પાણી લઇ, તેમા હાયપોફોસ્ફોરિક એક લાઇમ, હાયપોફોસ્ફોરિક એક સોડા અને હાયપોફોસ્ફોરિક એક પોટાશ ઝાગળાવી લો. પછી એક ખરલમાં હાયપો-સફેટ એક આયર્ન નાંખી, તેમા એટલું સોલ્યુશન એક હાયપોફોસ્ફોરિક એસિડ ઉમેરો કે એ દ્વારા ઝાગળી નવ પછી તેમા ઝાગળાવી મેળવણી મેળવી-એટલું અર્ક-પાણી રેડો કે કુલ નિશ્ચય ૧૨ ફ. ઓંસ અને. પછી તેમાં ધીમી આંચે ખાંડ ઝાગળાવી, છેવટે એકસ્ટ્રેક્ટ વેનીલા ઉમેરો.

આ પ્રયોગ "પ્રોક્ટર" નો છે

૨-હાયપોફોસ્ફોરિક એક લાઇમ ૧ ફ. ઓંસ, હાયપોફોસ્ફોરિક એક સોડા ૨ ઓંસ, હાયપોફોસ્ફોરિક એક પોટાશ ૩ ઓંસ, સાકર ૧ ટ્રાય રતલ, ગરમ અર્ક-પાણી ૨૦ ફ. ઓંસ, એરેન્જ ફલાવર વોટર ૧ ફ. ઓંસ.

પહેલાં અર્ક-પાણીમાં પહેલી ત્રણે દવાઓ મેળવી, ઝાગળાવી લો. પછી તેમાં સાકર નાંખી, ગરમ કરી, ઝાગળાવીને ૩૫ડામાંથી ગાળી લો. છેવટે એરેન્જ ફલાવર વોટર મેળવો, એટલે સરખત તૈયાર.

આ પ્રયોગ "પેરીશ" નો છે.

૩-હાયપોફોસ્ફોરિક એક લાઇમ ૨૫૬ ગ્રેન, હાયપોફોસ્ફોરિક એક સોડા ૨૫૬ ગ્રેન, હાયપોફોસ્ફોરિક એક પોટાશ ૨૫૬ ગ્રેન, ખાંડ ૧૮ ઓંસ, અર્ક-પાણી ૫૫ પુરતું.

પહેલા ૧૨ ઓંસ અર્ક-પાણી લઇ, ખાંડ મિલવણી બાકીની બધી દવાઓ તેમાં નાંખી વોટર-બાથ દ્વારા ઝાગળાવીને ગાળી લો અને એ કિયા હરમિયાન એટલું અર્ક-પાણી ઉડી મધું કિયા એણું યથગત હોય, તેટલું પાણું ઉમેરી, તેમા ખાંડ નાંખી. ધીમી આંચે ઝાગળાવી, એટલું પકવો કે સરખત ૨૧ ઓંસ થાય

કમ્પાઉન્ડ સિરપ એક્ટ્રીફાઇડ હાયપોફોસ્ફોરિક એસિડ

એન્ડ આયર્ન

હાયપોફોસ્ફોરિક એક લાઇમ ૨૫૬ ગ્રેન, હાયપોફોસ્ફોરિક એક સોડા ૨૫૬ ગ્રેન, હાય-પોફોસ્ફોરિક એક પોટાશ ૨૫૬ ગ્રેન, હાયપોફોસ્ફોરિક એક આયર્ન ૧૨૬ ગ્રેન, ખાંડ ૧૮ ઓંસ, અર્ક-પાણી ૫૫ પુરતું. બનાવવાની રીત છેલ્લા પ્રયોગ અનુસાર.

સિરપ એક્ટ્રીફાઇડ સેન્ટોનેટ એક્ટ્રીફાઇડ સોડા

ચાસણી ૧૮ ફ. ઓંસ, સેન્ટોનેટ એક્ટ્રીફાઇડ ૩૦ ગ્રેન, અર્ક-પાણી ૧ ઓંસ.

“કમર” અંક ૧૨૦ મો

પ્રથમ આસણીને અદિ લગી ઉઠાવો ૩ તેનું ઘટપણુ ૩૨ Beamenું યથ જામ પછી અર્ક પાણીમા સેન્ટોનિટ ઓફ સોડા ઓગળાવી આસણીમા ઉમેરો

સિરપ ઓફ ઇપિકુએન્ટા

ફલ્યુઇડ એક્સટ્રેક્ટ ઓફ ઇપિકુએન્ટા ૨ ફ ઓસ, આસણી ૩૦ ફ ઓસ
બેઉને મેગવો

સિરપ ઓફ કલોરાઇડ ઓફ આયર્ન

કલોરાઇડ ઓફ આયર્ન ૧/૨ ટ્રોય ઓસ, આસણી ૧ પાઇટ
બેઉને મેગવો

સિરપ ઓફ લેક્ટેટ ઓફ આયર્ન

લેક્ટેટ ઓફ આયર્ન ૧ ડ્રામ ઉકળતુ અર્ક-પાણી ૬ ફ ઓસ ખાડ ૧૨ ટામ
પ્રથમ અર્ક-પાણીમાં લેક્ટેટ ઓફ આયર્ન ઓગળાવી, પછી તેમા ખાડ નાખી, ધીમી આગે ઓગળાવી દો

સિરપ ઓફ બાલસમ કોપૈયા

કેનસાઇન્ડ મગ્નેસિયા ૨ ફ ૩ મ ઈંડાની ખરદી નંગ ૪, બાલસમ કોપૈયા ૫ ફ ઓસ આસણી ૧૦ ફ ઓસ
તાજા ઈંડાની ખરદીઓ તથા તેમા ફલસાઇન્ડ મગ્નેસિયા નાખી, ખૂબ મેગવો પછી તેમા બાલસમ કોપૈયા ઉમેરી, ફરી વાર સારી પેટે મેગવી લઇ, છેવટે આસણી રેડો

આ શરબત પણુ લાખા વકત લગી સાફ રહેતુ કહેવાય છે

સિરપ ઓફ સેન્ટોનિન

સેન્ટોનિન ૫૫ ફ મેન, અતકોહવ સહજ, ઉકળતી આસણી ૧૬ ટ્રોય ઓસ
અનકે હવમા સે ટોનિન ઓગળાવો, પછી આસણીમા મેગવો

સિરપ ઓફ આયોડાઇડ ઓફ પોટાસિયમ

એન્ટ આયર્ન

આયોડાઇડ ઓફ પોટાસિયમ ૩૦૮ ગ્રેન, આયોડાઇડ ઓફ આયર્ન (સોલ્યુશન ૧-૩) ૨૩૦ ગ્રેન, ઓરેન્જ ફનાવર વોટર ૪૬૨ ગ્રેન, ઘટ આસણી ૩૩ ફ ઓસ

પ્રથમ આયોડાઇડ ઓફ પોટાસિયમને ઓરેન્જ ફનાવર વોટરમા ઓગળાવી લઇ પછી તેમા આયોડાઇડ ઓફ આયર્નનું સોલ્યુશન ઉમેરી, છેવટે આસણી મેગવો

આ શરબતને રસાયણીથી દુર રાખતું બેઇએ

સિરપ ઓફ સેરુવિકલોનાઇડ

ઓફ આયર્ન

સેરુવિકોક્સાઇડ ઓફ આયર્ન ૨૮૬ મેન હાઇડ્રોલોરિક એસિડ ૧૨૦૦ મેન, અર્ક-પાણી ૨ ઓસ આસણી ૧૬ ઓસ
મુખ્ય દવાને હાઇડ્રોલોરિક એસિડમા ઓગળાવી, તેમા અર્ક-પાણી મેગવો અી છેવટે ગાળીને આસણીમા રેડો

સિરપ ઓફ હાયડ્રેટ ઓફ કલોરલ

હાયડ્રેટ ઓફ કલોરલ ૨ રુપન અર્ક પાણી ૧ ડ્રામ, આસણી ૭ ડ્રામ
અર્ક-પાણીમા દવા ઓગળાવી પછી આસણી મેગવો
[૬૭ વધુ પ્રેગો એપ્રિન ૧૯૪૧ના અકમા અપારો]

બ્રિટિશ ઇંગ્લિશ [૩ માસમા નવે રીજો]

કોર્સના પુસ્તકો - બી પી અન્ડ સહિત

પહેલો સે ૩ ૩-૧-૦

બીજો સે ૩ ૩-૭-૦

[બન્ને સેટ સાથે રૂ ૬]

બ્રિટિશ ઇંગ્લિશ કલાસ લાટી, (૬ ઇ)

[૧] જામફળ

અમીન-આ ફળ માટે કોઈ પણ પ્રકારની સાધારણ કસવાળી અમીન ચાલી સકે છે- જેવી કે: બાહાની, હલકી, ગોરાટ, વ. ઘણી કાળી અમીનમાં આવેલા પાક ખાતર તથા સારા પાણીની નિકાશ વિના સારો થઈ સકે તે નથી. હિંદુસ્તાનના સાધારણ પ્રદેશ, જેવા કે દક્ષિણ ઇલાકા, ગુજરાત, કાઠીઆવાડ, ઉત્તરમાં કાશ્મીર, આમ, અલાહાબાદ વ. સ્થળેએ, જ્યાં સુધી ગરમ હવા હોય ત્યાં એ ઠીક થાય છે. વધુ વરસાદવાળા જાગમાં આ ફળની ખેતી સારી થઈ સકતી નથી.

પ્રાથમિક ખેડ-આડનું વારેતર કરતા પહેલાં અમીન સાફસુદ કરી, આડી ઉભી ત્રાસી ખેડ કરવી. ત્યાર બાદ દોરીથી સીધી લાઇનમાં ૨૦ ફીટને અંતરે ઓરુ ચોરસ ૩X૩X૩ ના માપના ખાડા કરવા મુરમવાળી માટી ખાડા નીચેથી નીકળે તો તેને ખેતરની બહાર નાખી દેવી અને ખાડા સારા દેથી ગળતીયા આતરથી સરખા બાગની ખેતરની માટી સાથે મેળવીને ભરવા. ત્યાર બાદ કુવા નહેર વ. માંથી પાણીના પ્રબંધ માટે બંધ તથા ખાખણા બાંધવા. આ ખાડાઓ કિનાળામાં તૈયાર કરાવી રાખવા, જેથી ચોમાસાની શરૂઆતમાંજ ઓડો વાવી સકાય.

જામફળના રોપા મોટા લાગે બીજમાંથી ઉત્પન્ન કરવામાં આવે છે, પણ સારા ખાત્રીના મોટા ફળ આવતાં હોય તથા ઓછા બીજ નીકળતા હોય એવી ઝાડની કલમ કરી વાવવાથી ત્રણ વર્ષની અંદર સારી ઝાડનાં ફળ મળવાની બાંચી રહે છે.

જો આવી રીતે તૈયાર કરેલી કલમ કે ઉષ (Layering) ન મળે તો ધેળમ,

અલાહાબાદ, આમ વ. સ્થળે થતા મોટા સારી રીતે પાકી ગયેલાં જામફળનાં બીજ કે તેમાંથી તૈયાર કરેલા રોપા મંગાવી વાવવા.

બીજ-સારાં પાકી ગયેલાં જામફળ લઈ, તેને ઝરા વધારે સડવા દીધા પછી, મસળા નાખીને પાણીથી ઝીણી ચારણી કે કપડામાં ઘોવાથી બીજ રહેલાઈથી નીકળી સકશે. તેને બે ચાર દિવસ રાખોડી માથે ભેળવી સુકાવા દેવા. ત્યાર બાદ ચાર ફુટ પહોળા અને ૬ અથવા ૧૨ ફુટ લાંબા કપારા બનાવી, તેમાં છુટા છુટા બીજ વાવી દેવા શીયાળા સિવાયની રીતમાં તથા ખાસ કરીને ચોમાસાની શરૂઆતમાં ફળમાંથી કાઢીને તુરતમાં વાવેલ બીજમાંથી સાડાં પરિણામ આવે છે. એના રોપ આશરે બેથી ત્રણ ફીટની ઉંચાઇના થાય ત્યારે કાચમાં જગ્યામાં વાવવા બેઠએ.

રોપાઓ કાચમાં જગ્યાએ ચોમાસાની શરૂઆતમાંજ વાવવા બેઠએ. વાવતી વખતે ખામણા ચારે બાજુથી સારી રીતે ખાત્રીને રોપવા બેઠએ અને પવનથી નુકસાન ન થાય તેને માટે અરેર પડે ટેકા આપવો બેઠએ.

ખાવજત-રોપાઓ વાવ્યા પછી તુરતજ પાણી પ.વુ. બેઠએ. ત્યાર બાદ દર ચાર પાંચ દિવસે અને સારી રીતે અમીનમાં રોપ લાગી ગયા પછી આખી દસ દિવસે અરેરત પ્રમાણે પાણી આપવું બેઠએ.

પાક-રોપાઓ કાઠમી જગ્યામાં વાવ્યા બાદ મોટે લાગે ત્રીજે વર્ષે ફાલ આવે છે. તેની પહેલાં પણ થોડાક ફુલો આવે છે, પણ ઝાડ કમઝોર થઈ ન જાય તેવા ફાલ લેવો સલાહકારક નથી. આપણા દેશમાં ફળાઉ ઝાડોને સાધારણ રીતે ફાલ આવવાની ત્રણ મવસોએ છે- આખે બહાર, મૂળ બહાર અને હસ્ત બહાર. પહેલો બહાર ફેબ્રુઆરી માર્ચમાં

દસ આવી, ચારથી છ મદિતામા રજો જુનકે છે બીજો બદાર મેં તી આમવાસ ચર થાય છે અને ત્રીજી બદારના દસ એકમર સુરેખરમાં નોંધમાં આવે છે

ખેતરને ઉત્તરમાં ખેડ કરી, નીમાસ પડેલાં ફાલ આરવાને વખને રેક જાને ચારથી છ રોપમા દેવી છાણી ખાતર આપતુ જોઈએ સમજા દોષ તો વર્ષમાં બે વાર ખાતર આપી પાણીનો જરોજરન રાખવાથી વધારે સારી ઉપજ આવે છે બી સકે તો મેર બરીર એરડીજો ખોજ અથવા મગજીનો ખોજ પજુ દે તી ખાતર સાથે આવે

છાણી-સરઆતમાં રોપના થ તી આસ પાસ ઉચી કાળીએ કાળી નાખી ગાડા ફેલાવે ઉંચે થવા દેવાથી તો પાટ સારો થશે તેમજ ખેડ કરતી વખતે ફળ દુસને અથવા કાળીએને નુકસાન થતુ જાયશે આ ઉપરાંત ફાલ લેવાની મરસમ પડેલા તજી એ તી આકરી આકરી છાણી કરાથી વધારે યુગ થઈ જશેજો ફાલ આવશે કેટલેક જે મેં મેંની સારી જોને જાપી દેવ થી રખ રજારે ફાલ લેવાય છે

એક એકરે (૨૫ ચો) ૨૦ x ૨૦ ના અંતરે જમકા મેખતા તી ૧૦૮ ગડ આવશે ગડ તી ઉમર ૩૫ થી ૩૫ વર્ષ તી દાય છે રે પ્યા પછી રજમા વધી એક એકરે સોળી સગામે રૂપીઆતુ ઉપન થાય છે પણ આ તી મુખ્ય આવાર જમર આવ અને વેચા થુની સમજ તા ઉપર રહે છે

ખેતરમાં જમરજનુ વાવેતર કર્યા પછી પડેલા પાચ વર સુ તી પેટા પડ તરીકે પડેલા ફળ મર્યા, રોમ્બા દમેગ, કાખીજ, કાખી કુમાર વ પાકો લેવાથી પચદાસનો વધ મે થાય છે, પણ જેના માક લેવાથી મુખ્ય પાકો નુકસાન ન થાય તે તી સગામ રાખતી જોઈએ

ઉપદ્રવ-જમકા કોઈ ખાસ રોજ કે જુનુને ઉપન નથી પણ પેષટ, નવચમોગ ખિસોલી વ ફળને નુકસાન કરે છે

નફાવંત હુનરો

હુનરો કેટલા જથા નફાવંત હોય છે ? તમેજ આજેજ પેતાને અનુકુળ એવે એવા હુનર કર્યા મેં પોલ તે તમને ચારી કમાણી કરી અપારો

આ એ હુનરની શ્રુત માલિતી માટે નો કમની મેરામો તૈયાર છે તે ? આજેજ નીચતી કુંક વાલીમાંથી તમાર મનપસદ હુનર આ મેં મારી લે

કાચ-કાગળ અને એમેરી-કાગળ (Sand Paper & Emery Paper) જનાવવા વિશે કમરો અંક ૮૮ મે કી ૪^મ આના કાચ-પેન્સિલો-કાચ પર લખવા માટેની રમ-મેરગી કાચ-પેન્સિલો જનાવતી અંક ૧૧૮ મે કી ૪ આના

કાચના કુપજાક અને પશુ પખીએ-જના વગિ અંક ૮૫ મે કી ૪ આના

કાચની કથા-પ્રકાર પ્રકારના કાચની જનાવ આ વેગ અંક ૫૦ મે કી ૩ આના

કાચની જગડીઓ-જનાવટની પુરી વિશે અંક ૮૨ મે કી ૫ આના

કાણુ-એની બેલી પેટા-ઉપ નો અને વેપાર વિ અંક ૮૨ મે કી ૪ આના

કાપી-જનાવટ સળધી અંક ૭૮ મે કી ૪ આના

કાપડ ઉપર છાપકામ અર્થાત કેવિમે પ્રિન્ટીંગ-ગુજરાતીમાં પડેલીજ વિસ્તૃત સચિત મેખમ મા અંક ૫૩ ૮૦ ૮૧ ૮૨ ૮૩ અને ૮૮ મે કી ૩ ૧-૭-૦

કાર્મન પેપર-રમેરગી સાદા કોપીઈંગ અને કુતીકીંગ માર્ન પેપર જનાવવા અંક ૭૨ મે કી ૪ આના

કાશાળા તાર-જનાવટ વિ અંક ૮૧ મે કી ૪ આના

[જુઓ પાતુ ૪૭૬]

[૨] સીતાદ્વય અને રામદ્વય

[પાના ૪૭૦ થી આગળ]

અમીન તથા હુવામાન-આ આડ કોષ્ટ પશુ અમીનમા થઈ સફ છે પત્થરવાળી અમીન ફળદ્રુપ હોય તો ત્યાં પશુ ઉગવામા વાધો આવતો નથી માત્ર બારે ચીકાશનાળી અમીનમા પાણીના નિકાશ માટે ન દોળરત કરવો જોઈએ આ આડ મુળાઈ ધનાકામા લગભગ સર્વત્ર જોવામા આવે છે, અને ખાસ કરીને જુનાગઢના ગીર પ્રદેશમા તે કોષ્ટ પશુ ખાસ કાળજી વિના ઉગેલાં જોવામા આવે છે આ આડ ગરમ સૂકી દવામા સારા થતાં જોવામા આવે છે રામદ્વય માટે અમીન વધારે સારી અને ફળદ્રુપ જોઈએ હલકી કાળી અમીનમા પશુ આ ફળ સારા થાય છે

પ્રથમની ખેડ-અમીનમાં આડ વાવવા માટે ખાડા કરના પહેલાં તેને આડી ઉભી, ખેડી નાખી જોઈએ પછી ૨૦ શીડને અંતરે ૩'x૩'x૩ ઓરસ ચોન્સ ખાડાઓ કરવા અને તેમા માગી તથા છાણુ ગળેન ખાતર નાખી પુરી દેના પછી પાણીના પ્રગથ માટે ખામણી તથા બંધાર કરવા

આ ખાડના રે પ બી વારીને તૈયાર કરવામા આવે છે રે પ તૈયાર કરવા માટે સારા અને મોટા ફળ આપતા ૪૬ ઉપરથી ઉત્તમ પાકેલ ફળ વીણી, તેના બી કાઢી સુકારી લેના. પછી ૪ શીડ પહોળા અને ૮ થી ૧૦ શીટ લાંબા કયાનઓ કરી, તેમા ચોમાસામા બી વારીને પછી પાછું દેવું લગભગ એક વર્ષમાં ૨ શીડ જેટલો ઉંચો રે પ થયે પછી તે કાચગી જગ્યાએ વાવવા લાયક થશે

વાવેતર-ચોમાસાની શરૂઆતમા રે પા પછી ૪ બાગે એવી રીતે ક્યારામાંથી કાઢીને તૈયાર કરેલ ખાડાઓમા રે પા દેના અને આસ પાસ બી માગી ઓરથી દવાવી દેવી વાવ્યા પછી તુરં પાણી પાવું જોઈએ તે પછી રે પ

કાંદા-રે પશુ અને ઉપયોગ અંક ૪૭૦
કી ૩ આના
કાંસુ-કાંસુ ડિવા ધોન્ન બનાવવાના ૫૧ પ્રયોગો.
અંક ૧૧૨ મો. કી ૪ આના
કેન્ડ-પ્રકાર પ્રકારના લગ્નતદાર કેક બનાવવા
વિષે અંક ૧૧૧ મો. કી ૪ આના
કેરેટ્સ સોલ્ટ-Carat Gold બનાવવાની
પુરી વિષયો અંક ૧૦૬ મો. કી ૪ આના
કેશર અર્થાત અમ્ફરુન-વાવેતર વિષે અંક
૮૪ મો. કી ૪ આના
કેસીન-દુધમાંથી બનતી કેસીનની પૂરી માહિતી,
અંક ૧૧૧ મો. કી ૪ આના
કેળાં-કેળની રે પશુ અને કેળાના ઉપયોગો
વિષે અંક ૪૫ અને ૮૬ મો. કી. ૩ આના
કોફી-ખુશબુદાર કોફી બનાવવા અંક ૩૬ મો.
કી ૩ આના
કોફીસેલ તેલ-એની વાસ અને ચીકણાપણું દુર
કરવાની રીતો અંક ૭૮ મો. કી ૪ આના
કોબી-વાવેતર વિષે અંક ૫૩ મો. કી ૩ આના
કોલ્ડ વોટર-હલકી લારી આતના ૨૧ તુરખાઓ
અંક ૫૮ મો. કી ૩ આના
કોસ્ટીક સોડા-બનાવટ વિષે અંક ૫૨ મો.
કી ૩ આના
ખલ્લુરી-વાવેતરની માહિતી અંક ૧૦૫ અને
૧૦૬ મો. કી ૮ આના
ખસખસ-વાવના સંબંધી અંક ૭૨ મો.
કી ૪ આના
ખાતર-આત આતના ખાતરો વિષે અંક ૭૧,
૭૩, ૭૮ અને ૮૭ મો. કી ૩ ૧-૦-૦
ખાદીને નિખાન્વી અને રંગવી-પૂરી દિવાઓ
અંક ૮ મો. કી ૩ આના
ખાસ પ્રકારના સાબુઓ-જુદા જુદા ખાસ
પ્રકારના સાબુઓ બનાવવાની સચિત્ર માહિતી
અંક ૯૭ મો. કી ૪ આના

[હજી જુઓ પાના ૪૭૨ થી]

લાગી ગયા બાદ ૮ થી ૧૦ દિવસે પાણી પાતા રહેયું.

આયજન-૧૧માં એક વખત ઉનાળામા ખેતર ખેડી, કપારાઓ ગોડી, તેમા જાણ્યું મળેલ ખાતર ૨૦ થી ૪ ટોપલા ૬ ઈંચ ઉંડી ચરેડીમાં ભેગરી દઇ, પાણી પાઇ દેયું. તે પછી ૮ થી ૧૦ દિવસે નિયમિત પાણી પાતા રહેયું.

પાક-કાચમી જગ્યાએ ગાંધી પછી ચોથા વર્ષથી ફાલ આવવાનું શરૂ થાય છે. સગવડતા પ્રમાણે ફાલ આવવા માટે એપ્રિલ ૫ કે મે (ચેત વૈશાખ) મહિનામાં પાણી પાવાનું શરૂ કરવું જોઈએ. પાણી પાવાનું શરૂ કર્યા પછી લગભગ એક મહિના પછી ફૂલ ખેસવાની શરૂઆત થાય છે. ઝાડ ઉપર એપ્રિલથી જુન સુધી ફૂલ આવતા દેખાય છે અને તેના ફળ ૫ થી ૬ મહિને તેપાર થાય છે.

પેરા પાક-પાણીની સગવડતા હોય તે પ્રમાણે શાક ખાણ વ પેરા પાક તરીકે પહેલા ચાર વર્ષ સુધી લેવાથી ઉપજમા વધારો થશે.

ઉપદ્રવ-આ ઝાડને કાંઈ ખાસ ઉપદ્રવ થતો જોવામાં આવતો નથી પરંતુ ઝાડ ઉપર ફળ ખેસી જાય ત્યારે તેને પોપટ, કાગડા, વનવાળા જેવા પક્ષીઓ ખાઈને બહુ બગાડ કરે છે તે માટે ફળ ઉતારી લેતા સુધી મોકા રાખવાની ખાસ જરૂર છે આ ઉપરાંત સ્પીટ ફળની કાખગી તથા ફળ ઉપર સફેદ જીવાળ થાય તો તેના ઉપર મધકર્તા બૂંદ છાટવાથી ફાયદો થાય છે.

ગુલબારે સુખન

૫૧ સુંદર ફલચરણ નજમે-ગજમેનો સમઠ.

કીમત બે આના (ટપાલ ખર્ચ બે પૈસા)

એકી વેગા પાચ નકલ ખરીદનાનજોને ટપાલ ખર્ચ સાથે માત્ર ૧૦ આનામા અપાશે. આજેજ મંગેલી, પોતાના મિત્રોમા વહેચો.

કમર ઓફીસ-સુરત

[પાના ૪૭૧ થી આગળ]

ખાંડ કેમ અને છે ? - શેરડી, ગોળ અને લાકડાના વહેરમાંથી ખાંડ બનાવવા (ખાસ સચિત્ર લેખ) અંક ૩૫, ૪૬ અને ૬૨ મો.

કી ૧૦ આના ગળી-હોડનું વાવેતર અને રંગનો ઉલ્લેખ. અંક ૧૦૫ મો. કી ૪ આના

કેલુ રહેઠપ-૨૫૨ રહેઠપનો એક તફાત નવો અને સરળ પ્રકાર અંક ૮૩ મો. કી. ૪ આના

ગધકર્તા તેજાબ-બનાવટ વિશે અંક ૬૮ મો. કી ૪ આના

ગાજર-વાવેતર સળધી અંક ૧૧૬ મો. કી ૪ આના

ગાલીચા-એનો ઉલ્લેખ અંક ૪૨ મો. કી ૩ આના

ગાંધી પોટર-ત્રણ પ્રમાણભૂત પ્રયોગો અંક ૬૫ મો. કી ૩ આના

ગિલસરીન-બનાવટ વિશે અંક ૫૪ મો. કી ૩ આના

જુપ્ત સાહીબો-ખાનગી પત્રો લખવા માટેની જુપ્ત સાહીબોના અનેક પ્રયોગો અંક ૧૦૮ મો. કી. ૪ આના

ગુલાબ-ઇતિહાસ અને રોપણી સળધી અંક ૪૭, ૫૭, ૫૮ અને ૫૯ મો. કી ૧૩ આના

ગુલાબનુલ અને કેવડાનુલ-ખરા અને નરથી માવના પ્રયોગો અંક ૭૮ મો. કી ૪ આના

ગેલેલિય-રમકડા, કાસની વ માટે વપરાતા સુંદર પદાર્થની બનાવટ અંક ૧૧૭ મો. કી ૪ આના

અને, વાંદ રહે કે આ તો એક ટુંકી નવાઈ છે. આવા ૩૦૦ જેટલા ખાસ જુવરોની માહિતી કમરમાંથી મળી સકે છે એની પુરી વાંદી માટે ૨૮ પાનાની વિસ્તૃત મુદ્રિત મગાવો. બોહના બોકોના ઓર્ડર આજેજ મોકલી દેજો રખે, તમને જોઈતા અકો ખાસ ધમ જાય અને તમને પત્રો પડે એર્ડર સાથે ટપાલેની ટિકિટો થા મનાઓર્ડરથી પૈસા મોકલતા, અકોતુ ટપાલ ખર્ચ હિંદમાં મગ્ય કે થશે લખો.-કમર ઓફીસ, મેદામરાડા, સુરત.

અમૃતપાકની ભુકી

શિંગોડા ૬ રતલ, પિરતા ૬ રતલ, કમર કાકડી ૬ રતલ, બદામ ૬ રતલ, ચાર મગજ ૬ રતલ, ધઉ નો નિશારતો ૬ રતલ, સુંઠ ૧ આનાની, મરી ૧ આનાની, પીપરીમુળ ૧ આનાની, એલચી ૧ આનાની, જાયફળ ૧ નંગ.

બધાને વાટી, ભુકી બનાવો

ઉપયોગ: દરરોજ સવારે એમ્પાથી ૧ થી ૨ ચમચા જેટલી ભુકી દૂધમાં ઉકાળી પીવાથી તાકત વધે છે.

અલકોહલની વાસ કાઢવી

અલકોહલ ૧ ગેલન, છુઝાવેલા ચુનાની ભુકી ૪ ક્લામ, ફટકડીની ભુકી ૨ ક્લામ, રિપરિટ નાઇટ્રસ ધયર ૧ ક્લામ

ચુના અને ફટકડીની ભુકી મેળવી, અવકાહલમાં નાખી. ખૂબ હવાનીને મેળવી લો પછી રિપરિટ નાઇટ્રસ હમર ઉમેરી, બાટલીને બંધ કરી થોડાક દહાડા લગી રહેવા દો. છેવટે ગાળા લેજો

અવાળુનો ઠલાજ

કુલવેશી ફટકડી ૨ વાલ, નવરોકું પાણી ૧ આના જેટલું.

પાણીમાં ફટકડી નાખી. તેના કોગળા કરવાથી અવાળુનો સોજો મટે છે

હનિકૃદ્યુએન્ઝાનો ઠલાજ

તજની ભુકી ૧ ચમચી, લવિંગ નેંગ પ, સુંઠની ભુકી ૬ ચમચી, પાણી ૮૦ તોલા.

બધાને મેળવી, ૬ કલાક લગી ઉકાળી લો.

માત્ર ૨ ઓસ મિશ્રણ દિવસમાં ત્રણ વાર

એથ્યુમિનિયમ-પૉલિશ

મિસિપિટોડ સિલિકા ૮ તોલા, ઘાસતેવ ૪ તોલા, ઍલિક ઍસિડ ૨ તોલા, રિટઅરીક ઍસિડ ૨ તોલા, ચરખી ૧ તોલા, ટેલક પાવડર ૧ તોલા

ઍલિક ઍસિડ, રિટઅરીક ઍસિડ અને ચરખીને ગરમ કરી પીગળાવો. પછી તેમાં આકોની દવાઓ મેળવી ઘટ પૉલિશ બનાવો.

ઔપધિ છીંકણી

ઘોળા કરેણનાં પાદડાં લઇ, સૂકવી રાખો. પછી તેની બારીક છીંકણી બનાવી લો.

સહજર સુંધવાથી ઉપરાસપરી બીકો આવે છે અને બારે માથું પળવારમાં દલકું થઇ, દુખ સાંત થાય છે.

કાંદા અને માછલીની વાસ કાઢવી

છરી કાટા ૫ મા કાદા અને માછલીની વાસ આવતી હોય તો વપરાયલી ચાદના કુચા વડે નેને ધરીને સાફ કરજો વાસ અથોપ મળ જશે

જો એજ વાસ વાસણમાં આવતી હોય તો એ વાસણો ઘોતી વેળા નેમાં સાથુનું શીણ તમા થોડાક દીપા સરકો મેળવશે તો વાસણ સાફ થઇ જશે.

અસનો મલમ

(અ) અળસીનું તેન ૮ તોલા, ચરખી ૮ તોલા, મીણ ૨ તોલા.

પ્રમથ એ ત્રણેને ગરમ કરી મેળવી, સાદો મલમ બનાવો પછી-

(બ) સાદો મલમ ૫ તોલા, ગંધક ૪

ક્રમ, પોટાશ બાઇકાર્બ ૨ ક્રમ
-મેગી મયમ બનાવે.

ગાંધી-સ્નાન

આમડીના અને સધીનાના રોગો માટે
મધ્ય-સ્નાન ખૂબજ ફાયદામંદ સાબિત થાય
છે. ઘર મેજે એ સ્નાનનો લાભ લેવો હોય
તો નંદાવાતું ગરમ પાણી તૈયાર કરી, દર
મેક્કન પાણી દોઢ કે એસ સલફેટેડ પોટાશ
નાખી, તે પાણીથી નાંકી લેા.

ટીકચર ટોલુ

ખાસસમ એક ટોલુ ૩ ટ્રાય એસ,
અનકોહલ ૨ પાઉન્ડ.

એકતે મેગી, એકજી અને શીશીયા
ભરી લેા.

હંતમજન

પોરાસિયમ કલોરેટ ૨૦૦ ગ્રામ, નિશારનો
૨૦૦ ગ્રામ, કાર્બોન લેવક ૪૦ ગ્રામ,
સેકેરીન (અનકોહલમા એગ્રાવેલી) ૧ ગ્રામ,
વેનીલીન (અલકોહલમા એગ્રાવેલી) ૧ ગ્રામ

નકલી હાથીદાંત

આઈસોગનાસ ૩ એસ પાણી ૩ પાઉ
ન્ડ, ઉગ્દા સફેદો ખપ પ્રતે.

પાણીમા આઈસી ગનાસ ૧૧ કટકા નાખી,
ચુને ચડાવો એગળી બપ ત્યારે નીચે ઉતારી
તેમા થોડો થોડો કરી એટનો સફેદો ઉમેશ કે
મેગવણી મળાઇ જેની ધારી સફેદ અને પછી
એક ઉગ્દા લાકડાનો કટકો યા કોઇ આકાર
લઇ, આ મેગવણી બ્રશ વડે તેની ઉપર
લગાડી દો અને મુકાવા આવે ત્યારે કોઇ
લીસી વસ્તુ વડે ઘસી, સપાગીને લીસી બનાવે.

જે તે લાકડા યા આકાર પંર તથ્ય ચાર
વેળા આ ક્રિયા પુન પુન દોહરાવવાથી તે
હાથીદાંત જેવું દેખારો.

નગમરીગ મગિન માટેની શાહી

જર્મની મેશ ૨ એસ, આવળો શુદ્ધ
૧૧૪ એન, ઝિનસરીન ૨ ક્રમ, પાણી ૮૦ ગીપા

પાણીમાં શુદ્ધ એગળાગી, તેમા ઝિનસ
રીન ઉમેરી, ગાળી લેા અને પછી તેમા મેશ
મેગી, એકરસ કરો.

ખાચન-ભૂકી

હરડે, આગળા, અજમો, વરિમાળી, સુદ
સિંધાલુણુ ઝીર અને મીઠુ દરેક અંકેકે તેનો

બધાની ખારી ભૂકી બનાવી રખો.

માગ ૧ થી ૨ ચમચો, ખાધા પછી

પેટના ગેસનો દલાજ

ગરમ પાણી ૩ પાઉન્ડ, સુવા ૩ ક્રમ
ગરમ પાણીમા સુવા નાખી, પાણી કંક
પરવા બાદ ગાળી લેા.

આ પાણી બાળકોના પેટમા થતા ગેસ
માટે અકસીર છે માત્ર તથ્ય ન્દાની અગતી,
દિવસમા તથ્ય વેળા.

ફર્શ-પોલિશ

ફિઅરીન ૧૦૦ રતન પીળુ મીથુ રપ
રતન, કોરગીક પોગસ ૬૦ રતન, પીળો
ધોવાનો સાબુ ૧૦ રતલ, પાણી ખપ પ્રત્યં,
રંગ જોઇએ તેવો.

થોડાક પાણીમા કોઝીક પેટાશ અને
પાછળથી સાથુ એગળાવી છુદુ રાખો પછી

ફિટ્ઝરિન અને મીથુને ગરમ કરી પીગળાવી, તેમા ઉપલી મેળવણી ઉમેરી, બધુ સધદ થાય ત્યાં લગી પ્રક્રિયા લે.

બ્લાંકેટ પરથી તેલનો ડાઘ કાઢવો

જની બ્લાંકેટ પર તેલનો ડાઘ પડ્યો હોય તો દહાં લગાડવાથી નીકળી જશે.

બ્રશ સાફ કરવા

વાળના બ્રશ વ સાફ કરવા માટે નીચેના પ્રયોગ આજમાવવો.

પાણી ૧ બાટલી, લાઇકર અમોનિયા ૪ ચમચી

એમા બ્રશનો વાળનાનો ભાગ પાંચ છ મિનિટ લગી ઝોંજરી, પછી સાદા પાણીથી ધોઇને સુકવી લે. બ્રશ નવા જેવા થઇ જશે.

મરડાના દુલ્હાજ

(૧) અનનમુગ ૧૦ ગ્રેન, ટીકચર ઓપિયમ ૫ ટીપા, ગુદરુ પાણી ૩ ચમચી પાણી ૧ ઓસ

ઉપલુ પ્રમાણુ એક વેળાની માત્રાનુ છે એ પ્રમ જો દિવસમા બે વાર

(૨) બીતાની જુકી ૨ ગ્રામ, જેડીમધની જુકી ૨૦ ગ્રેન, નજની જુકી ૨૦ ગ્રેન

ઉપલા પ્રમાણુમાથી બે પડીકીઓ બનાવી, દિવસમા બે વાર અંકેક પડીકી

મોઢાની વાસનો દુલ્હાજ

બંગલારમ ૧ તોલો, નરાસ કપુર ૩ તોલો

દિવસમા બે વાર, સવાર સાજાં, ૨ રતી મેળવણી સહજ મધ સાથે આટવાથી મોઢાની વાસ ધોડાકજ દહાગમા દૂર થાય છે

લીલી શાહી

એસિટેટ ઓફ ડોપર ૨ રતલ, બાઇટારટ્રેટ ઓફ પોટાશ ૧ રતલ, પાણી ૮ રતન

બધાને મેળવી, અર્ધ લગી ઉકાળો કે માન અર્ધુ પ્રવાહી બાકી રહે

લોખડના કાટના ડાઘ કાઢવા

કપડા પર લોખડના કાટના ડાઘ પડ્યા હોય તો લિંબુના રસમાં નમક મેળવી મસળવાથી નીકળી જાય છે.

હિર લોશન

કવિનાઇન સલ્ફેટ ૨૦ ગ્રેન, એર ડિયુ તેલ ૧ ઓસ, ટીકચર કેનથેરેડીન ૩ ઓસ, એક્સટ્રેક્ટ જેરિમન ૩ ગ્રામ, ઓ ૩ કોલન ૭ ઓસ, કડચી બદામનુ તેલ ૫ ટીપા, ઓઇલ બગે મોટ ૩ ગ્રામ, રેકમીકાઇડ રિપરિટ ૮ ઓસ

બધાને મેળવી, છુચ્છા હોય તો ટીકચર આલકોહોલ રટ ઉમેરી, લોશનને રંગીન બનાવો

મેન્જેન્ડા શાહી

આ લલકડતા રંગની શાહી ખૂબ આકર્ષક છે

એનીલાઇન મેન્જેન્ડા યા સેફ્ટનાઇન રંગ ૧ ગ્રામ, અલકોહલ ૧૩ ઓસ, અર્ક -પાણી ૧૬ ઓસ, બાવળનો ગુદર ૪ ગ્રામ.

પ્રથમ અલકોહલમા રંગ ઓગળાવી, ૩ કલાક લગી રહેવા દો. પછી ૩ ઓસ અર્ક -પાણી જુદું કાઢી તેમા ગુદર ઓગળાવી તેને જુદો રાખો. હવે બાકીનું ૧૩ ઓસ અર્ક-પાણી લઇ, તેમા અલકોહલનાનો રંગ મેળવી, ધીમી આગે અર્ધ લગી પકવો કે તેમાથી અલકોહલ ઉડી જાય-એટલે કે અનકોહલની વાસ આવતી બધ થાય પછી તેને નીચે ઉમેરી, તેમા ગુદરવાળુ પાણી ઉમેરી લે.

આ પુસ્તકની ઉત્તમતાના
પ્રમાણપત્રો

૧. આ પુસ્તક વડોદરા રાજ્યના કેળવણી ખાતાએ શાળાઓમાં છતામ અને પુસ્તકાલયો માટે મંજૂર કર્યો છે.

૨. આ પુસ્તક વડોદરા રાજ્યના પુસ્તકાલય ખાતાએ પુસ્તકાલયો માટે મંજૂર કર્યું છે.

૩. આ પુસ્તક યુજ્ઞ સંપાદના સરકારી કેળવણી ખાતાએ પ્રાથમિક, અને માધ્યમિક સ્કૂલોની વિદ્યાર્થીઓની લાયકારીઓ માટે મંજૂર કર્યો છે.

૪ આ પુસ્તકની ૨૫ (પચીસ) નકલો વડોદરાના પ્રાચ્ય વિદ્યા મંદિરે ઉત્તેજન માટે ખરીદી છે.

૫ આ પુસ્તકની ૧૧ (અગીઆર) નકલો અમદાવાદની ગુજરાત વર્તમાનપત્ર સંસ્થાએ ઉત્તેજન માટે ખરીદી છે.

૬ આ પુસ્તકના પહેલા ભાગને આણંદમાં મળેલ ખીજી ગુજરાત પુસ્તકાલય પરિષદે સારા પુસ્તકોમાં ગણ્યો છે.

૭ આ વર્ગે ભૂજમાં લારાએલ કચ્છ હુન્નર ઉદ્યોગ પ્રદર્શનમાંથી આ પુસ્તક માટે પ્રમાણપત્ર (Certificate) મળ્યું છે.

૮ આ પુસ્તકની ઉત્તમતા માટે અનેક સુપ્રસિદ્ધ સામયિક પત્રોએ આરામ સારા અભિપ્રાયો આપ્યા છે.

વધુ ખાત્રી માટે અભિપ્રાયોની પત્રિકા મફત મંગાવો.

ઘેર બેઠા પૈસા કમાવો

આજેજ મંગાવો !

કચ્છ વેપારી મંદળના પ્રમુખ

શ્રી. હુંગરશી ધરમશી સંપટના

"આમુખ" સાથે

નકાકારક હુન્નરો

ભાગ ૧-૨

નિષ્ણાને અને અનુભવીઓએ લખેલા વિવિધ
લેખોસાપાત્ર હુન્નરોથી ભરપૂર પુસ્તક

૫૧૦ પાના, ઉર્દા ભાષા એન્ડ્રીક કામળ,
શાસ્ત્રીય શુદ્ધ સુંદર છપાઈ અને આકર્ષક
ગે-અપ છતાં-

કોમલ માત્ર ૪ રૂપિયા
(લી. પી. પી. થી ટપાલ ખર્ચ
૧૦ આના લીધે)

મંગાવવા માટે લખો:-

ગેનેજર, શ્રી લક્ષ્મી પુસ્તકમાળા,
પોસ્ટ સીનુગાંવ (અમર-૬૨૭).

સાહસિક વેપારીઓને ખુશ ખબર !

સુપ્રસિદ્ધ સામયિકોમાં

સસ્ત ભાવે જાહેર ખબર

છપાવવા આજેજ લખો:-

એનજર, શ્રી. લક્ષ્મી પુસ્તકમાળા, પોસ્ટ સીનુગાંવ (અમર-૬૨૭)

[બે જાણીતી વેપારી પેઢીઓ આ રાષ્ટ્રોમાં પોતાના આત્મ-વૃત્તાંત કહી રહી છે તેઓ પોતાના પ્રધાન કંઈ રીતે ફાલ મેળવી, તે તમે જ લખો. કદાચ, તેમાંથી તમને થોડીક વિગત-ગેરવળ મળી જાય]

[૧] વિલિયમ આલ્બર્સ

કાંઈ પણ એકાદ ઓસરીના વેપારની સંભાળ રાખનાર વેપારીને પોતાનું કામ સખત લાગતું હોય તો તેણે મી. આલ્બર્સ વિશે જાણવું ખાસ જરૂરી છે. એ એક દુકાનનો માલિક નથી, ચાર હજાર દુકાનો એકી સાથે ચલાવે છે !

મી. આલ્બર્સ ઇંગ્લિશ-અમેરીકન છે, અને એ માત્ર અગ્રાર વર્ષમાં ૪ હજાર દુકાનોનો માલિક બન્યો છે તે દરમિયાન નથી થયો. તેનો એક એક વાળ દરમિયાન છે અને દરમિયાન તે દુકાનો-અનબંધ દુકાનો-ખરીદતો જ જાય છે.

એકાદ તેના પાસે એક એકાદ નીતિ અને સિદ્ધાંત છે. તે બેદરકારીથી દુકાનો નથી ખરીદતો. તે દુકાનની કીમત પાસે છે અને તેના વેપારની ખીલવણી થઈ સકશે કે નહિ, એ પણ તે સમજી સકે છે.

કામચાવીની ચાવી

તેની કામચાવીની ચાવી નીચલા મુદ્દાઓમાં સમાયેલી છે:

(૧) તે બહુ ઉતાવળથી કામ કરતાં માન્યો છે. ‘અમે ‘હા’ કે ‘ના’ જવાબ માટે પોતાને થોભાવતા નથી.’ તે કહે છે કે કામ તાત્કાલિક થવું જોઈએ

(૨) તેના દરેક મેનેજરને તે બહોળા સત્તા આપે છે, અને દરેક કામકાજ તેની ઉપર રાખી, દુકાનનો તેને જોખમદાર આજુસ-બનાવે છે.

(૩) તે હમેશા યુવાનોને મેનેજર બનાવવાનું પસંદ કરે છે.

(૪) તેની દર એક હજાર દુકાનો ઉપર એક જાણકાર દેખરેખ રાખનારને તે રોકે છે, કે જે દુકાનોની મુલાકાત લઈ તેમજ નવી નવી સલાહો આપતો રહી, સુધારાઓ સુચવતો રહે છે.

(૫) તેણે એક શોધખોળ વિભાગ રાખ્યો છે, જે દરેક દુકાનોમાં રોજના ફેટલા આઢકો આવે છે, શું ખર્ચે છે, શું ખરીદે છે, તેના સંપર્ક આકાશો તૈયાર રાખે છે. નવી દુકાનો ખરીદવા પહેલાં તેને લગતી દરેક માહિતી તપાસી, એ ખાતું દુકાન ખરીદવી કે નહિ તે સંબંધી વિગતવાર આકાશો ટાંકી સલાહ આપે છે.

(૬) પોતાના આઢકોને તે પૈસા પાછા આપવાની મેર-ડી આપે છે આઢકોને જે કાંઈ માલથી સંતોષ ન થાય તો તુરંતજ આનાકાની ઝિંના તે પૈસા પાછા ફેરવી દે છે.

(૭) તેની દુકાનોમાં કામ કરનારા નવ-કરોને દુકાનના શેરો ખરીદવાને ઉત્તેજે છે. તેના ચાર હજાર નવકરોમાં આજે ૭ હજાર થી વધુ નવકરો તેની દુકાનોના શેરોના ઓછા વત્તા પ્રમાણમાં માલિક છે.

(૮) તે આઢકોને પણ શેરો ખરીદવાની તક આપે છે તેના હજારો આઢકો શેર-હોલ્ડરો છે અને તેથી તેઓ સારો નફો પણ મેળવે છે અને પોતાની તમામ ખરીદી એનીજ દુકાનમાંથી કરે છે.

કરિયાણાની હજારો દુકાનો અને તે પણ આવી જાતના રીતે ચલાવી, નફો કમાઈ સકાય છે !

સ્ત્રી જીવન

વર્ષ ૧ લું
અંક ૮ મો

સંપાદક
મનુભાઈ જોષી

જેઠ
૧૯૮૬

[આ માસિક વરોદરા રાજ્ય પ્રેસકોલેજી માટે નં. ૭૧૫/૧ તા ૩૧-૧-૪૦થી અને વેસ્ટર્ન ઈન્ડિયા સ્ટેટ્સ એજન્સી મા નં. ૪૫૭ તા. ૨૦-૧૨-૩૯થી મંજૂર થયેલ છે. મુંબઈ ઈલાકામાં રાજા-રાણાઓ માટે એ એ ઈ સ્કા ના નં. ૧૭૫ તા ૧૨-૧૨-૩૬ મુજબ રાજાના અધિકારીઓ ખરીદી શકે છે.]

આવતે અંકે

આ અંકમાં

શ્રી. કૃમકેતુનું ગદ્યગીત
અને લેખ શ્રી મજમુદર,
શ્રી. રમણલાલ સોની, ડૉ.
કદમ, શ્રી. રમણિકલાલ જ
દલાલ અને શ્રી મનુભાઈ
જોષીવાળી વાર્તાઓ, શ્રી
હંસાબહેન મહેતાનું શ્રી
જયશ્રીમેત રાષ્ટ્રમે લખેલ
છંદનચરિત્ર, નોખલ પ્રાકૃત
મેળવનાર મહિલાઓના છંદન
ને કાર્યક્ષેત્રનો પરિચય, શ્રી
તિલાલ ત્રિવેદીનો પ્રવાસચેષ
મરે, ઉપરાંત હોશીઆના
દામા પાયેરીયા અને રસો
ધર તથા શાન્તાગહેન દેસા-
નું લખેલ શાકભાજી અને
૧૧ ચિકિત્સકે લખેલ લોહીવા
। આશીનો દફનો આવશે
પરાંત બાળવિભાગ પલ્લ
આપવ માં આવશે

૧ નારી કડયાલુ	શ્રી કૃમકેતુ	૩૬૩
૨ પાનરે જેઠી	,, ગુણવંતરાય આચાર્ય	૩૭૧
૩ પીળું ખાતું	,, મનુભાઈ જોષી	૩૭૪
૪ કુલવટનો થંભ	,, મધુસૂદન મોદી	૩૮૦
૫ શેઠાણી	,, ગોકુળદાસ રાયચુરા	૩૮૬
૬ માતું હૃદય	,, ધીરજલાલ ધ. શાહ	૩૯૪
૭ મુરખાનું સ્વપ્ન	,, કેશવ હ. શેઠ	૪૦૦
૮ શો ન્યાય ?	,, શાન્તીલાલ તોલાટ	૪૦૪
૯ રંભા	,, (ચાલુ વાર્તા)	૪૧૧
૧૦ વતનને આતર	,, વ્યભિષ્ઠુ ...	૪૧૬
૧૧ સાચું સોનું	,, માણેકલાલ જોશી ...	૪૨૫
૧૨ સ્ત્રી જગત	.....	૪૨૮

(આ અંકમાં રચણ સંકેતને કારણે તથા મોટી પડવાથી
રહી ગયેલી વાર્તાઓ હવે પછી આગવામાં આવશે.)

લેટ પ્રસ્ટક સાથે વાર્ષિક લનાજમ

દેશમાં	અનદેશમાં	પરદેશ માટે
૪-૦-૦	૪-૮-૦	(આઠ ડોલર)

‘સ્ત્રીજીવન’ કાર્યાલય : જ્યેષ્ઠીવાડ : અમદાવાદ

રૂબરૂ લનાજમ ભરવાનું સ્થળ : યુનિવર્સિટી કાર્યાલય માધી રસ્તો : અમદાવાદ

[૨] જે. અને પી. ક્રાઉસ

“ઈંગ્લાન્ડના જે એન્ડ પી ક્રાઉસ લિમિટેડની પેટીએ, અત્યાર સુધી મરણ પામેલા એનીજ ગણતરી કરીએ તો, અગાર લખપતિએ બનાવ્યા છે

એ પેટી એકસો વરસથી એકધારી રીતે વેપાર કરે છે. ઈંગ્લાન્ડના પેઢસથી શહેરમાં આવેલા તેમના પંદર ગંભીર કારખાનાઓમાં દર હજાર નવકરો કામ કરે છે એ કારખાનું આખા જગતને દોરો પુરો પાડે છે.

એ ગંભીર પેટીની સફળતાના કારણો આ રહ્યા :

(૧) ક્રાઉસનો દોરો હંમેશા ઉત્તમ પ્રકારનો રહ્યો છે દોરો બનાવવા રહે્યો નથી દોરો મજબુત હોવો જોઈએ અને સાથેજ ખારીકમાં ખારીક સોપના નાકમાંથી પસાર થઈ શકે એટલે પાતળો પણ ક્રાઉસે જગતમાં ઉત્તમ પ્રકારનો દોરો બનાવવાની શરૂઆત કરી હતી

(૨) ચાર પેટીઓ સુધી ક્રાઉસનું કુટુંબ એક જીન સાથે વળગી રહ્યું છે, અને એ કુટુંબનો દરેક પુરુષ સખત મિલનત કરનારો સાપિત થયો છે એ કુટુંબના નજીગઓ લુગારથી હંમેશા દુર રહે છે તેમનો જિંદગીનો એક આશય એજ છે કે વધુ અને વધુ દોરો બનાવવો

(૩) તેઓએ પેતાના મુખ્ય હરીફોને પેતાની પેટીમાં જોડી દીધા છે. તેઓ ભાવ ધગડાથી દગીકાષ્ટ કરી, વેપારી આપણા કરતા આદત ન હતા તેઓએ વેપારનું રક્ષણ જોડે લેવાથી ક્યુંં હતું.

એક વાર સર જેમ્સ ક્રાઉસને કાંઈએ પુછ્યું કે “તમારી સફળતાના કારણે શું છે તેમણે કહ્યું કે એક રસ્તો ચુંગી છાટો અને ને ઉતર કાઢી મરડો. અમે દોરામાંથી લેપસ કે એક્ષોપ્સરી બનાવવા કાશિય કરી

નથી અને માત્ર દોરો બનાવવાનાજ ધંધામાં એકમે વર્ષથી કાયમ રહ્યા છીએ.

(૫) તેઓ કદી લક્ષ્યતા ગ્રહણતા નથી. ઘણા ક્રાઉસિક વેપારોમાં ગ્રામ્યો ગર થાય છેજ, પરંતુ ક્રાઉસ પાનદાનના પુરો હેતુ સ્થાપ ગાંધી સ્ત્રીઓને પરણતા રહે છે. પીટર ક્રાઉસે એક વાર કહ્યું હતું કે : “હું અને મારો લાલ્લ ત્રીસ વરસથી વેપારમાં સાથે છીએ છતાં અમારામાં કદી તકરાર નથી થઈ બેશક એમ તો કદી કદી અમારામાં મનફેર ગર મ પ છે, પરંતુ છેવટે એકમત ગર થઈ જાય છે છીએ !”

(૬) તેઓ હંમેશા માયાળુ પુરો રહ્યા છે. સર જેમ્સ ક્રાઉસનો એક ધારો એ હતો કે નાના નાના ગામે અને શહેરોમાં ગરીબ સ્ત્રી-પુરુષ અને માગકોને શોધી શોધી કપડા, ચોપડીઓ ખોરાક આપવા માટે અનેક માણુસો દેશમાં ફેરવેલા. ઘરડાં, ગરીબો અને નિરધાર માગકોને એકા કરી, વર્ષમાં એક વાર તેમને અમુક કાંઠે પોતાના ખર્ચે બોજ મળક કરવા મોકલેલા

(૭) તેઓએ પરદેશોના વેપાર મેળવવા હંમેશા પ્રયાસો ચાલુ રાખ્યા છે તેમના કારખાના ઈંગ્લાંડ ઉપરાંત કેનેડા અને યુનાઇટેડ સ્ટેટસમાં પણ છે આને તેમના માથનો નિકાસ કરવા તેમના પોતાના દોરો મથક પરદેશોમાં મવજ્જ છે

આ છે તેમની કામચાલીની મુખ્ય ચાવીઓ.

વેચવાનો છે.

ધવેકટ્ટોકાચર પદ્ધતિ માટે એક ઉચ્ચ, સહજ વપરાયેલા, મેનેજી. લાકડાની ખાસ પેટી સહિત

કીમત રૂ. ૩૦

(ફોલો યા કપાલ ખર્ચ લુદ્ધ)

લખો: એમ. C/o કમર ઓફીસ, ચુરત.

નાચેનાં પુસ્તકો ઓછી કિંમતે દિવાળી મુધી મળે છે.

(સિવકર્મ હશે ત્યાં મુધી આ નમન
મોકલનારને મળશે)

૪-૮ લોપા ભગ ૧ થી ૪	૩-૧૦
૨-૦ રસદર્શનો,	૧-૮
૨-૮ અશ્વત્થા	૨-૨
૨-૮ પરાશર્ય	૨-૨
૩-૮ રાજમાતા	૨-૧૨
૧-૪ રસમુનિઓ	૧-૦
૨-૮ રેખા ચિત્રો	૧-૧૪
૨-૮ ગુદરાદ (સરદાપાણી)	૧-૧૨
૨-૮ સુતાનયન (..)	૧-૧૪
૧-૪ છંદકારો (..)	૧-૦
૦-૮ મિન્દુ (..)	૦-૬
૧-૪ વેરાનમા (મેધાણી)	૧-૦
૧-૪ આનંદ બત્રીલી (અધરીત)	૧-૮
૪-૦ સનધિક રામાયણ ભા ૧-૨ (..)	૨-૮
૨-૦ ખાટીમીટી વાનો (..)	૧-૮
૨-૩ નાયનો નાય (પારેખાન)	૨-૪
૨-૮ ડીકનીન દરેન્દ	૨-૦
૨-૦ બેદી ગાયુર	૧-૮
૨-૮ મધરાતનો મહેમાન	૨-૦
૨-૦ અન્નયાગી યાન	૧ ૧૦
૩-૦ રૂઝિકરવો (મગો)	૨-૮
૨-૮ ગળી દાપ ૧ ૮ ૧૫	૨-૦
૦-૮ જીવન રહસ્ય (મદામા ટે સ્ટેમ)	૦-૬
૦-૧૦ રાસતર મીણી	૦-૭
૧-૪ નાનુદાર	૧-૦
૦-૮ નવર મી આગકો	૦-૬
૧-૪ પ્રવાસીના પત્રો	૦-૧૦
૧-૦ પન ગિયુ (મસ્તકીક)	૦-૧૧
૧-૮ સદચરીની નોંધમા ૧	૧-૨
૨-૦ જગીજખાન (૨ જ દનાત)	૧-૮
૨-૦ કમાવપાસા નીનીનાત રણુદાર	૧-૮
૨-૮-૦ સ વચ્ચદ્ર (કાની)	૧-૦
૨-૮-૦ રસિમ (..)	૧-૦
૧-૮-૦ જીરાતના (..)	૦-૮

જીવનલાલ એન્ડ સન્સ

૧૨૬, મિન્એસ સ્ટ્રીટ મુબમ્બ-૨
પીરમસાદ રોડ, અમદાવાદ.

બાલસખા

[ખાળકોનું માસિક]

તત્તો દ્વિમતલાવ ચુ. શાહ

‘બાલસખા’ એકવી વાનો કે મપગોળા
રજુ નથી કરતું, પણ બાળકોને ઉપયોગી સર્વ
વિશે સિદ્ધાંતોની દૃષ્ટિએ રજુ કરે છે

એનો દરેક અંક ખાનસાદિલના સિદ્ધાંત
લેખકોના જેબોથી બરેનો હોય છે

જીનથી ત્રીજી વર્ષ. આ વરસના માહકોને
૨-૩ ખાસ અંકો અને બે પુસ્તકોનો સાલ
મળે છે

તાકડિ માહક થઇ જાયો

વાર્ષિક લવાકમ

દેસમા રૂ. ૩. પરદેસ રૂ. ૪, (સિ ૧)

લખો - ‘બાલસખા’ કાર્યાલય, અમદાવાદ.

આંખો-ની-નેમત

ખાત્રોતોનો યોખો માત્ર એટલે માથા
બસરાઇ મોતીનો ખનાવેન સુરમે વાપરે
એકસ કાપડો કરે છે
કીમત નોંધા ૧ના રૂ. થે (પો જીડ)
મોહમ્મદ હાજી આહમદ વલ્લાખુનાસા
૨ નવેસરખા મોદલા, જામનગર
(પીઆવાડ)

માસિક અટકાવ

જય પટેલ માસિકપત્ર રજોડીયા
પોસ્ટ બચત તકીકે તરત ફરી ચાલુ કરે છે
રૂતના અથા દોષો દુર કરે છે માસિક સાવ
નારી રૂઝાન વનસ્પતિની આ ખનાવર ગર્ભવાળી
શ્રીએ લેરી નહિ શોશીના રૂ. ૩૦ સાબા
સમયના આસ કેમો માટે ફટોમ ખનાવર
કે રૂ. ૩ પી પી પી રૂ. ૩૦ વધુ
ગર્ભાકુળ દવા પાઈ લેવાથી છઠ્ઠી
સુરી ગર્ભ રૂટો નથી માસિક વિવિધ દ્રવ
સાલ મદિત છે કી રૂ. ૩૦ પી પી જી
દુખાનુખાન કામરસી. જામનગર. ૨૦
સુરન ગેન્ડ રસી. એન. અંધર્સ, કલપીક

બેકારો માટે આઠ નિયમો

બેકારો—અને કામે વગરના શિખાઉઓ—
માટે નીચના આઠ નિયમો ધણા કામતી
માર્ગદર્શન રૂપ છે તે તેમને સમજ અને
પાકટ બનાવશે

૧, સૌથી પ્રથમ યાદ રાખો કે, કોનેજના
વર્તુળ અને વેતારની દુન્યા એ બેઉ સાવ
જુદી જુદી ચીજો છે કોનેજના વર્તુળમાં
પ્રગતિ આપમેળે—ધણી વેળા વિના ખાસ
અભય—થાય છે, કારણ કે, ત્યાં તે અનિવાર્ય
છે પરંતુ વેતારની દુન્યામાં તેમ નથી તેની
વેતારની દુન્યામાં પણ મુક્તાક—યા એમ
કહો કે પણ મુક્તાનો છરાહો કરતા—
પોતાને અપગ બનાવી શકે

૨, તમારે પોતાના સદમરીઓ સાથે
સહિષ્ણુ બનવું જોઈએ કોનેજના ઉચ્ચ નીચ
મ પડાના ઝડપ અને કારાને દબે જુતીજ
જાને વેતારના તેમ મા કેવળ નોખા છે

૩ હમેશ અવગાળી નુન્યા રહેો કિમી
યા કિમીમાં મળ્યો એને અગમ પૂરો
યો એમ રમે માની વેના એ તો માત્ર
અક્ષરશાન પૂર થયું, બાદમાં કિમીના
અગાસ તો દબેજ શરૂ થશે

૪, પોતાના સદકારીઓને ભાર રૂપ ન
માના અને તેટની અને સત્તેજો પ્રમાણે
મદ કરના રહે, કે તેઓ નમને ચાહે

૫ તમા પોતાક, તમારી લારીરીક
રક્તાર્ન વ પડળ પૂરતુ જ્ઞાન આપો જે
ટાપનીરી કમી ખુટત નથી ઉત્તી તે તો
જોગી યપ મેસાડે કે, કારણ કે વેતારીઓ
મગજે કે કે આવી પગીયત્તમાં શખ્સોના
નિગાઓ વેતારની પાછળ પૂરતુ જ્ઞાન આપ
વાને વાસ્તે આરીસા કીમ, પાપડર અને રૂઝ
કે ગેરિય કીમમાજ ગુચ્છાપના રહે છે

૬, વાતચીત કરવાની કળા પણ શિખી
શે હવે ચિરે, અને શાનિપરદન વાત
કરવાની કળા એક નાદિર હાર છે

૭ સંયમ કેગવો અસવમીઓ નકામા છે
૮, સન બદલના વેતારી ન બનો એકા-
મના પચ્છા કરો

કપડાનાં પોસ્ટર

લઝાઈને કારણે કાગળની મુલ્યવારી અને
અછતને લીધે, કાગળને બદલે બીજી ચીજ—
કપડુ—વાપરવાની પ્લેસ થઈ છે.

છપાડની એક ઝાઢિરાત એજન્સીએ
એની મિલિમનનાદ બોલી છે તેણે લેન્કેશા-
વરમાં બનાવનામાં આવેલા ખાસ જાતની
માપક પર પેસ્ટર છપાવ્યા છે

અને કપડાં પોસ્ટરના મુલ્યદોષો ?
૧ તે કાગળના આજના બાવની લગભગ
યા સદજન માધા પડે છે

૨, તેની અછત નથી
૩, તે કાગળ કરતા વધુ ટકે છે
તિવરપુનની કોટન કારપોરેશને તો
પોતાના પત્ર વચ્ચેના કાગળ પછી કાપડના
છપાવ્યા છે

જેની આપ વિષયો ઘણા રાહ જોઈ રહ્યા
હતા, તે પુરતક પ્રગટ થઈ ચક્રુ છે.

હિન્દના એક અલ્ગેડ દેશસેવકનું
અનોખી ભાત પાડતુ જીવન ચરિત્ર,
— અનોખી ગૈલીમાં —

મવલાના મુહમ્મદઅલી

એક પરિચિતતા પરિચય
ઉંચા ગેજ કાગળો, અસોધી વધારે
ખાના, આથીજા વગરનીખાના માઝીતની
શુઅયય કુરેલી અને એનીજ નામાકિત
વાકિતઓની આટપેર પર છપાયેલી
૨૦ તરીકે અને આકારી રંગીન જેકેટ
સન્ડની છેકની રાકિન્ડેમન કોન્કર
અમા મુદ્દમદઅલી આઢ્યે આપેસ સપ્ત
ભાષણ આપે

આજેજ પોસ્ટર સદિન ૩ ૧-૪-૦
નો મળીઓર્ડ કરી આપી મેગી પ્રન
રો

પ્રાપ્તિ રયાન
કાસિમબેગ પી. મીરજી,
કાઝી રૂટ, બાવનગર.

વેપારમંડળ એકધારે વહીવટ ધણે અગત્યના છે ખાસ કરીને જ્યાં વધારે નવકરો હોય ત્યાં વધારે ખાતાઓ હોય, ત્યાં તો અનિવાર્ય છે, જેથી દરેક ખાતું યા દરેક નવકર એક જીવન સાથે મળી એકધારે કાર્ય કરે.

જાદિરાતમાય અને વહીવટમાય એકધારે પાણી જળવાયું નેહએ દરેક જાદિરાત દરેક ફોનો-અથ કાગળ, દરેક હસ્તપત્ર વગવડમા એકજ સિદ્ધાંતને વગળી રહેવાયું નેહએ એ દરેકનો સર એકજ હોય એ દરેક એકજ આતમી યાપ અને અસર રાખે નાના લેગલથી લઈને પારમલ પર યોગદાશી રનીયો સુદા એવીજ છાપ પડે ને આમ નહિ થાય તો, જેમ ધણે ભાગે થાય છે તેમ, મિલનત અને પૈસાનો વ્યય થશે અને કાનદો કરોજ નહિ દેખાય.

એક અથકારતુ ક્યન છે કે અન્યતના અધિક અઠવાડિક પત્રમા એક દરજીની ધણી જાદિરાનો વારાફરતી છાતી હતી અ જાદિરાતોની અસર એટલી બધી સમીન હતી કે અથકાર પોતે હ મેશની બની દુકાન જાયતુ પડતુ મુકા ખાસ એ દુકાને મેશ જાદિરાતની અસરથી એક સુ તે તરતજ ખરીદી લેનારી, અને ને એ ઠીક પડે તો પાઠાથી એજ દુકાનેથી હ મેશ ખરીદી કરવાની તેની હચ્છા હતી.

દુકાનમાં દાખલ થતાજ જે કદમ દેખાય અને વેરાવળેરતુ પ્રદર્શન નકરે પડયુ તે નેહ તે ઠડોગ રજ થઇ ગયો જાદિરાતમા જે લખાયુ હતુ, તેથી તદન ઉતરો મામનો હતો થોડીક મિનિટોના અરસા બાદ એક નવકર, પોતાના હાથમાનું કામકાજ જેમ તેમ પતાવી લઇ, તેની આગળ આવી ધુ બેઠતુ હતુ ને પ્રજવા જેટલી ઉતારતા દર્શાવી.

“મે તમારી જાદિરાતોની વાગી હાર માળા... પત્રમા વાચી છે” અથકારે ખાસ ભારપૂર્વક કહયુ એવા વિચારે કે તે પેદી, કયું પત્ર આ આહકને ત્યાં ખેચી લાગુ, તે જાણી પુરા થશે અને પછી ઉમેયું “તયી આ અઠવાડિક તમારી ખાસ ઓફરના કપડાના સુટ બેના ઇચ્છુ છું”

નવકરે પહેલા વાકય તરફ ઝરાય ધ્યાન ન આપ્યુ બલ્કે પેદીની જાદિરાતથી તેને કયુ લાગતું નાગતુ જ ન હોય તેમ નવકર માનતો હતો કે તે ત્યાં કામ કરવા નદમેા હતો, નહિ કે કયુ પત્ર પેદી વધારે દારો કરે છે, તેની વિચને એકઠી કરવા.

‘કયા સુ નિર્મિતમે કહ્યો છો, સાહજ’ નવકરે પાછુ પ્રજયુ દેખીતુ હતુ કે ખાપડા નવકરે ને જાદિરાત વાચીજ ન હતી!

અથકારે સમજણ આપી નવકર અદર જઈ તાન જુદેજ સુ લઇ આવ્યો.

અથકારે ફરી સમજણ પાડી હવે નાનર અસબને છેક મળે તો અસન તો નહિજ સુ લઇ આવો તેણે પોપના જેમ તેની ખુન તબરીક કરી અને ઉમેયુ કે આ તેને નેહએ તો છેક મળે તો સુ હને બીજે કામ સુ દુકાનમા હતોજ નહિ.

અથકાર દુકાનમા દાખલ થતી વેળા છાટકા હમેશનો આહક હતો, પણ હવે તો ૧/૧૦ ટકા માયુલી અહાયે ન હતો રદયો જ્યારે આવી વિચિત્રતાઓનો અનુભવ થાય તો પછી પેદીમા વિશ્વાસ કેમ રતી સકે? કદાચ પેદીનો દરજી શ્રેષ્ઠ હતો, પણ પેલા નવકરે તે બધેજ ધાણુ બગાડી નાખ્યો.

[અનુસધાન પૃષ્ઠ ૪૮૫ પર]

બેંકિંગ ઇન્ડિસ્ટ્રી

લેખક જનાબ હરિદ્રેશ્વ વ્યાસ, પ્રકાશક બેંકિંગ ઇન્ડિસ્ટ્રી પ્રાસ, સારી (૧૬ ફેબ્રુઆરી ૧૯૫૦) કીમન બે રૂપિયા

૮૫૦ રાખેલી અત્યંત સારી છતાં સામાન્ય વ્યવહાર માટે સંપૂર્ણ હિસાબી આતરરાષ્ટ્રીય ભાષા-બેંકિંગ ઇન્ડિસ્ટ્રી કંમેરેના વાચકો મુશ્કેલિત છે આ પુસ્તક, જે ભાષાના એક ગુર્જર અભ્યાસી અને બેંકિંગ ઇન્ડિસ્ટ્રી કલાસના સચલક ભાઈ હરિદ્રેશ્વ વ્યાસે આપત મિહનતપૂર્વક લખ્યું છે અને હકીકત એ છે કે ભાઈ વ્યાસ સિવાં એ વિષયને યંત્ર સુદર ઈન્સાફ બાબેજ કાઢી બીજે ગુર્જર અભ્યાસી ગાંધી સંકળે હોત

આ પુસ્તકના ત્રણ ખંડ છે, જેમાં પ્રથમ ત્રણ પ્રકરણો દ્વારા દરેક વિષયની બીજા પુસ્તકે છલુવટ કરવામાં આવી છે એક આતરરાષ્ટ્રીય ભાષાની ભૂતરત એક્ષેરેન્સોની નિષ્કૃષ્ટ, બેંકિંગ ઇન્ડિસ્ટ્રીની શોધ અને ઇતિહાસ, સિદ્ધાંત અને પરિચય, બેંકિંગના અભ્યાસ માટે અક્ષર-જ્ઞાનથી માર્ગદર્શિતાર મેટ્રોની બધા શૈલિ, વ વ દરેક દરેક વિષયને સારી રાખવા દેવી. સહિત સારી ભાષામાં સમજાવવામાં આવે છે અને એ કહેવું અતિશયોક્તિ નથી કે બેંકિંગ ઇન્ડિસ્ટ્રી સંબંધી કોઈ પ્રાયમિક રિપચ એવો બાકી રહેતો નથી કે જેને હવેજ અને અર્થ આ પુસ્તકમાં કરવામાં આવી ન હોય

ભાઈ વ્યાસને પ્રશંસા રાત ધન્યવાદોને પાંચ છે હું તેમની સંજ્ઞા ઈચ્છુ છું

જીવન વિકાસ [ગામિક]

સપાદક જનાબ ધીરજલાલ ટોકરરી સાહુ

વાર્ષિક લવાજમ રૂપિયા અઢી
સારીરિક, માનસિક અને રૂઢાની તનુદરતી મળેતુ સાહિત્ય પીરસતુ આ ગુજરાતી સામયિક નાર માસથી પ્રગટ થવા માડ્યું છે એમાં દવાના ઉપયોગ વિના, કદાતી ઉપાયોથી તનુદરતી મેળવવાની પદ્ધતિઓની સમજાવ અપાય છે માસિક પોતાની ભાવતુ અકલુજ હોઈ, સાહસ આવકાર અને હેલ્થને માન છે અમિતદન

આમસેના [મેક્સિકો અંક]

તત્તી જનાબ સોમાલાલ હમનવાલ મેટલ, હનાવ

વાર્ષિક લવાજમ એક રૂપિયા

મેક્સિકોના રાજ આપણે ત્યાં જુન વિસ્તાર લઈ ચુક્યો છે સહેરમાં તો ખયર, તબીબી શક્તિ જેમ તેમ પણ મળી નવ્ય છે, પણ ગામડાઓમાં એવું કશું હોતુ નથી અને તેથી ત્યાં લાખો જીવોની દુખાની થાય છે 'ગ્રામ-સેવા'ન આ અકમા એ દષ્ટિબિંદુને લક્ષમાં રાખી, ગામડાઓમાં મેક્સિકોને પહેલી વળવા માટે સાદા અને સરતા ઇલાખે પેશ કરવામાં આવ્યા છે, જે નિરેક બેદર લાભદાથી નીવડે

લોકોચકરી સાહસ બદલ ધન્યવાદ

સમાજ શિક્ષક [પરિષદ અંક]

તત્તીએ જનાબ ડો બીમભાઈ નારખજ નાયક અને જુનાબભાઈ મમનલાલ નાયક, નવસારી થોડાક સમય પહેલાં બધ પડેવા આ માસિકનું સપ્ટેમ્બરથી પુન પ્રકાશન શરૂ થયું છે સપ્ટેમ્બર એક્ટોબરનો ભેગો અંક રૂઢાની સામે છે, જે પ્રાયમિક શિક્ષક પરિષદ ખાસ અંક તરીકે પ્રગટ થયો છે

પરિષદની પુરી કાર્યવાહી, ઇતિહાસ વ આ અકમાં મળતુ છે પ્રાયમિક શિક્ષકો માટે ઉપયોગી માસિક મહુપ

Bombay Market [અકવાડિક]

પ્રકાશક જનાબ આર એસ અમરવાલ, મુબઈ ૨

વાર્ષિક લવાજમ રૂપિયા
જુનાબ મલન મુબઈના ખજારના ચાલુ ભાવો દર દરેકે પેશ કરતુ આ સાપ્તાહીક, પોતાની ભાવતુ પહેલું નહિ તોય જોઈ સરતુ અવર છે એમાં લાકડાથી માંત્ર ધાતુઓ અને રમેલી માંત્ર રસાયણો લગીના દરેક ખજારના ચાલુ ભાવો પેશ કરવામાં આવે છે, જે સંબંધીત વેપારીઓ માટે બેદર કીમતી થઈ પડે છે

પહેરોચ

પ્રકાશ પ્રિ પ્રેસ—નમનમરતુ સુદર ઉપાઈ વાણુ કેરેન્ડર
નીચવા પુસ્તકો વ મળ્યા છે અભિપ્રાય દબે પછી—

વતનની વેદી બાલ જમત દિવાળી અંક, બાનરજી દિવાળી અંક, વ્યાયામ ખાસ અંક ઈજાવ ઈ અંક વ

૩ ત્રણ રૂપિયાની કિંમતનું વિવિધ હુન્નરોથી ભરપૂર પુસ્તક મફત લેટ મેળવો !

‘નફાકારક હુન્નરો’ લાગ વીજળાં છાપવા માટે લેખો અને પ્રયોગો લખી મોકલો
વેપાર, રોજગાર, કરીગરી અને રાજ્યના પૈમા કમાવાની તજજ્ઞ વ્યવહાર લેખો
હુન્નર, ઉદ્યોગ, વેપાર, વેદક અને ધર્મયુગ્મ ઉપયોગી વસ્તુઓ બનાવવાની સાચી
માહિતીના પ્રમાણસર પ્રયોગો

દળાડોડો, કિંમતી ચીજો અને પાકેલા વસ્તુઓ વિશે ઉપજ્ઞ અર્થના આંકડાઓ
સાથે અનુભવનિદ્ધ લેખો

‘કિંમતી ઉપયોગી અને મુશ્કેલી વનરખનિઓના તેમ, અત્તર અર્ધ સત્ત,
સરકા, મુકરખી, શરયાત, મુન્ખા, ચટખી, અધાણા વિગેરે ઉપયોગી વસ્તુઓ બનાવ-
વા માટે સાચી માહિતીના પ્રમાણસર વિગતસર લેખો

થોડી કિંમતનાં નાનાં દાખરોથી ચલાવવા ઉદ્યોગોની ત્રણસામેગ સંપૂર્ણ માહિતી
તમેઓ લખી મોકલેલ એક પછી લેખ કે પ્રયોગ આ પુસ્તકમાં છાપાશે તો
તેનો એક નાણ તમને ઘેર બેઠા મફત લેટ મળશે વધુ તકનો જોગની દરે તો
થોણી કિંમતે વેચાતી મળશે. દપાવ અર્થ જુદું

તે ઉપરાંત તે લેખોને આ પુસ્તકમાં ફક્ત જાહેર ખર્ચર છપાવરી દરે તો
મફત છપાશે !

આ પુસ્તકમાં તમારી જાહેર ખર્ચર છપાવી વેપાર વધારો.

વચરયાપા. શ્રી લક્ષ્મી પુસ્તકમાળા, (અમર-૩૨૭)

૫૦ વર્ષની અનુભૂત ઔષધો

સુધાસિંધુ

કફ, ખાંસી, દમ, કોલેરા થળ,
સંઘડણી, છે દહીં વગેરેની કિત
અતુપાનની દવા.

કી. ૮ આના

દકુગજ કેસરી

દરેક જાતની દરાજને જલન અને
માસ રગર રક કલકામાં નાણ દરેકરી
એક માત્ર દવા.

કી. ૪ આના

ખાલમુધા:-દુખળા, પાતલા બાળકોને રોજ પુષ્ટ બનાવવારી રસાદિષ્ટ દવા

કી. ૧૨ આના

સુખસંચારક કંપની લી., મથુરા

—કમરને લગતા નિયોના પ્રયોગો જવાબો અને કમર પર મુકત પ્રગટ થાય છે એથી વેળા વધુમા વધુ નહીં પ્રયોગના જવાબ મળી સકશે

ટપાસ દ્વારા ખાનગી જવાબ જોઈએ તો ફરેક સવાય દીક પાત્ર આનાની (ખર્ચા આઠ આના અને પરદેશ નવ પેની) ટીકાગી યા પોસ્ટલ એડર્સ ખીડવા [તે ખી ના એડર્સ રસીકારતા નથી]

૨૬૧૬-ન છ ૬ કડેલી-ખીન તથા કવ વ મનાડનાના પ્રયોગો કમર ૧૧ ૩૩, ૫૧ અને ૬૦ મા અંકમા હતાવતા છે, તે જોશે [નિંધિ એ વચ્ચે અંકાની કીમત ૧૦ આના છે]

૨૬૧૭-૨ સ' મુ ૧૧-૧૬) ૧૩૮ અથવા ૧૪૧ જોડેને ૧૬૦૦ અથવા ૧૬૦૦ (૨) સાથુ માટે ૧૧ વચ્ચે માટે નામનીયોછ મળી, ફોર ૧૧ સ્ટીટ, કોટ, મુ ૧૧ ૧ મા નામ ૧-૧૦ [નિંધિ ખાનગી જવાબ માટે સત ન દીક પાત્ર આનાની ટીકાગી જોડનાની જ જોઈએ આપ મુકત માટે છે, તે નિમ [નિંધિ છે તેમ આપી સકાય નહિ]

૨૬૧૮-દા ૬ કમપલા-કમરમા મના વાવતા જોડોમર મળી ૧૧ માટે છે

અલે અનુભવ વાર ૧૧ થાય છે, કારણ ૨૬૧૮ કે વધીવડમા કોઈધારાપણ નથી જગતાવુ જરૂરિયાત લાગી હેય કે નિષ્ક્રિય ને, પણ દુકામા તમન અલગ ૧૧-૧૨ હોય કે તેજો નથી જાણતા કે પેદાએ ચાલી આદિ રાત આપી છે, અને શી રીતનો દબાવે કર્યા છે કે પેદી માર્નિક અને વ્યવસ્થાપકને એ ખાનગી પર કાન નથી આપતા પરિણામે આદિગત, આદિનત વખતાર નિષ્ક્રિયની કનમનું ડાઉનિંગ છે, માલ વેચનાર પેદીની વ્યવસ્થા કે માવની ઉત્તમતાનુ નહિ

પતરા ઉપર નેનાથી એગ્રોસ થાપ સકે એમ નથી પત્ર પર એગ્રોસ કરી સકે એવા વચ્ચે માટે Moon Bros Ltd Beau fort Road, Birkenhead [ધનાડ] ને વખતોછ

૨૬૧૯-આ દેનાનો —(૧) તેનાર કોફા મુ મળમા પ્રોપ્રિયતા અથવા વેપારીઓ પસેથી મળશે (૨) કોફામા ખાસ ખારીક બુધી ૧૧ રચણે મેળાવ છે, આસપાસી મના-વામા આનની નથી (૩) રકાર્ય જોડે નિશ મે

૨૬૨૦-મુ છ અ [મ કમચી—(૧) અગરમતી (૨) વારનિશ (૩) નેન-૨ મા માટે ગુજરાતીમા કોઈ ૨૨૧ ૧ પુસ્તક નથી અન-ગત આ ૧ કમર ૧૧ ૪૦, ૪૨, ૪૩, ૪૫, ૪૬, ૫૦, ૬૩, ૭૭ અને ૮૪ મા અંકમા જોઈ સકે છે જેમા મે વચ્ચે લેમો અને પ્રોત્તો ૧૦૨ છે. [નિંધિ:—એ ૧૧ અંકાની કીમત ૧-૧૪-૦ છે]

૨૬૨૧-૨ ૬ માધુનગર-(૧) મરઘામા થની ખીમારીઓના મનાએ માટે એ નિશ ૧૧ ઉર્દુ વા અંગ્રેજી ચોપડીઓ નેમા ૧૧ મિદારીશ છે, કમનગીમે ગુજરાતીમા એ રિપનનું સાદિત્ય નથી (૨) મનપીતા દંડા વધારનાર દવાનો પ્રયોગ કમર ના ૭૧ મા અંકમા છે (૩) મગા ઉપર ઉમરા પધો છે એની વધુ માહિતી માટે કમર ૧૧ ૧૦૧ મા અંક જોશે

દિલરોઝ [૨૭૨૩૬]

ટેવીઆમ - Islam Bros ટેવીઆમન ૪૦૬

આજાદ હોઝિયરી

અરેબી મુડી અને વાન

આપી આનતી ની ગુજરાત હોઝિયરી
મીલમા બનેન મહાનમ, મોગન મેવડ,
કાનુર જોરર મદવર, જાવ્યાની જરસી,
વિગે વાપરા મુનન તથા ઉનનો માન
ચેક ત્યા આગી ડીઝાઇનમા મો છે, અને
પરદેલી માનતી નરિશર્ક કરી મડ છે
બાવ મુનુજ કાલાવન માન ખગીતી
અને આજાદ હોઝિયરી નામ જોગો
અમારા મરખાનામા જોગો પત્ર મને ર

જાવાગમતા જોડકા પત્ર પરતુ પ્યાન
આપી મોદ મેન્ક મારિને કેવી પી થી
રાના નરામોઆવે છે
મોવ એવન - મુસ્લિમ યાદમી
હડ જોરીમ - ૨ કાનુપુર મમદાના
માથ - ૨, જુમ્મા મારિન સામે અમદાના

દરેક પ્રમાણના અને દરેક પ્રદેશમા થના
ગુમાઓ, નાના મોટા જામો, ખરજી,
દનાજ, ચણપત્ર, નાસુર, લગદર, કદમાગ
રમોરી, દરમ મસા, તેમ વગેરે પત્ર એક
અમીરનુ કામ આગે છે દા-કાપ વિના
રોગોને મગડી, શરીર પર તેનું ચિહ્ન સુદા
એ રા દેવી નથી દરેક ધરમા એક જાટવી
જુરુ મખીજ જોઈએ ધામાપી નીમીનુ
તરી તરન મધ કરામા અને છે

કીમત નાની બાટરીનો એક રૂપિયા
મોડી બાટરીના એ રૂપિયા
(પેરીંગ પોરોજ જુડુ)

મુજર્મ મનાકાના મોડી જોરન -

કાગરી અમુલકુદમ અમુલ-હેમાન
૧, કાનુપુર દાર પાગે-અમુલમાદ

[મુજર્મ મારિન મદર મોડ, છાપી
રીનન એવની પામ કાગરી નિમજાર
રહેમાનજામની કુખને મળે]

“મુનાદી”નું બોલતું અકવાલિક-મુસ્લિમોનું આદર્શ આખવાર

“મુસ્લિમ-ગુજરાત”

એ આપને	જ આપો—
ખરી રીતે દાર છે;	બનાવોથી બાબતર કો છે;
એ કાષથી	ઓ આગેવાન
બોટી રીતે દાનતુ નથી	બનાવ રીતેથી ખમરદા બનાવે છે

એની અનેક કવમી લકતો પરિણામકારક નીવડી છે
સાત વર્ષ દરમિયાન એણે અનેક મુખાલિક હથાર હેડા પાડ્યા છે

એના મતદર તઅસીમી ફાટા, હેને માગ ગેતો । મનુ મફા, જ મકો માટે અનુ જાસ
પાનુ, દીની તઅસીમ માટે એનો ફતવા પેજ, એની તાગીઆજમ નવરખ મીકાએ,
એના ભડ મેન અમનેનો એ ગેતી ફતલીક મુસવીવનો છે

નમુને મદત મગાવો, ખાડક બને ।	લરાજમ સ્વદેશ-ચાર રૂપીઆ ખર્મા-પાંચ રૂપીઆ પરદેશ-છ રૂપીઆ	ફાલક ભાગા તાજામ રોક, સુરત.
--------------------------------	--	----------------------------------

૨૬૨૨-૧ી ઝો ઝો તીરોડી આપ પોતાના પરમા વિજયીક રવશની એટરી દ્વારા કરવ ચાહે છે, નો નેમ કરી સકો કે, પણ એ રીત કેવળ શક તરીકે કામ આવી સકશે, વ્યવહાર નરે એ પદ્ધતિ ખુબ

ખાનગી જવાબ પુછાવનારાઓને

- ઘણા લાછઓ પોતાની પૂછપરછના ખાનગી જવાબ માંગે છે, પણ પૂછપરછ સાથે શી જ મોકલવા નથી તેથી ખાનગી જવાબ આપી સકાનો નથી

ફરી વાર વિનવી છે કે, જે લાછઓને ખાનગી જવાબ દેવાયથી જેછોયે હોય તેઓ મિદ-૧ની કરીને પુછપરછ લીધેજ

દરેક સવાલ દીઠ પાંચ આનાં

ની શી મોકની આપે યાદ રહે કે જી અ મળ્યા આવવી ને.જો. એવી લી હરતા નથી

યમી શી સવાલ દીઠ પાંચ આના છે, નહિ કે પૂછા.જી. પણ દીઠ. નેથી જેટલા સવાલ હોય તેટલી શી મોકલવી જરૂરી છે

મોઘી પડે કે. અનનન, પટ્ટીઆ ૧૧૫. વાની પુરી માલિતી કમર ૧૬. ૬૬. ૪૪ ૫૦, ૫૨, ૫૭ ૭૪, અને ૮૬ મા અંકમા આપને મળી રહેશે એ અંકની કીમત માત્ર ૩ ૧-૧૦-૦ છે.

હુદ્ અંગ્રેજી પુસ્તકો

હુદ્-અંગ્રેજી કિતાબો માટે દુવે આપને જીન ઇલાકાના કુકમેટરોને લખવાનું રહેશે નહિ નીચે વખેલા અને તે સિવાયના જીન અનેક પુસ્તકો અમારે ત્યાંથી મળી સકે છે.

قرآن حکمو (عکسی حجابی)	Rs 3-0-0
عمده کاغذ	Rs 3-8-0
بانک درا (امال)	Rs. 3-8-0
اورمان حجار (اقبال)	Rs. 7-0-0
میرات مصطفا	Meaning of the Glorious Quran
	(M M Pichthal) in 2 Vols 24-0-0
	The Poet of East Iqbal 4-0-0
	The Industry Year book & Directory 1937 3-0-0
	Practical Metal Casting 1-8-0
	Preparing Crops for the Market 1-8-0
	Manufacture of Rubber Goods 1-8-0
	Indian Tobacco & Its Preparation 1-8-0
	Independent Careers for the Young 1-8-0
	Pharmaceutical Preparations 1-8-0
	Disinfectants & Antiseptics 1-8-0
	Chemical Industries of India 1-8-0
	Manufacture of Catechu 1-8-0
	Vegetable Oil Industry 1-8-0
	Clerk's Manual 1-0-0

અંધાનું દેખાલ ખર્ચ લુદ્
કમર ઓફિસ, મોદાગરવાડા-મુરત.

૪૬ વર્ષની જુની અને જાણીતી

ખાટલીની દુકાન

તમને દરેક જાતની ખાટલીઓ, બુથ, કેપચુલ વગેરે મરતા ભાવે સપ્લાઈ કરશે.

લાવતાલ માટે આનેજ લખો:-
મી ઓલ ઇન્ડિયા બોટલ સપ્લાઈંગ કું.
૧૫૩/૧૫ K, ચન્ના મીડ, મુંબઈ ૩

જાન્યુઆરી ૧૯૪૦ થી ડિસેમ્બર ૧૯૪૦ લગીની માસિક અનુક્રમણિકા

[illegible]

૧૧ મું વર્ષ

તે મહાન સર્જનદાતા ॥ શ્રીમાતી કુમતી
આ અંકે ૧૦ મુ રૂપૃ યાવ છે આરના
નનુઆરી ૧૯૪૧ના અ કથી તે પાન ॥
૧૫ના ૧૧ માં રૂમા પ્રવેશશે

ਅਪਨਾ ਅਕੁੰਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰ। ਆਸ ਦੇ ਕਰੋ
 ਕਰਾਮਾ ਅਪਾਰ ਤੇ ਅਸਿਰਾਨੇ ਤਾਨਾ
 ਆਸ ਵਿਰਾਨੀ ਫੈਲੀ ਤੇ ਉਭਰੇ ਸੁਖ ਅਰੀ
 ਫੁੱਲ ਮਿਲੀ ਪੈਸ ਕਰੋ ਕੇ ਫਾਸ ਪਾ
 ਤਮਿਰੇ ਘੋਰੇ ਕਰੋ ਮਾਨ ਸਾਧੋ ਨਦਿ

આ રહજી બગી અદક ન હોય તો તર
તર આદક થઇ જવન ચ નુ આદક હો વા
આતા વા માટેર કમમ રહી પેતાનુ
વચગમ તરતજ મોકવી આશે આ સાથે
સાથે ઓછામા ઓછા એક તરે આદક
પણુ જનાવી આપેદ. સદ ય મિદિસા વા
લજ દોરમીથી તમાસ મિત પેના અદક ચ-
જરો એવી તકવીક અરસ નેના વિનિત કે

आवना अकमा अना धरेन तेना ।
आ टु कमा यागी तो शुभा ते तमो कुमनी
वक्षती जती उपरागिन ते पनाद आपरी

[illegible]

અનાવિલ પોકાર

અનાવિલ ડામનુ એકજ મુખપત્ર

1. લોનકારક દિવાળે દુર કચે-જેનાને મગડ તી
જેવિ ગા દષ્ટિ દૂર લખાયા અનેક
જિરો અને બીજા ઉપવાગી તથા રજુ કરતુ
માસિક ચાર્ટિક લગાજમ (જેનું પુસ્તક સાથે)
3 ૫-૦ ૦ ૫ દેશ માટે દિવાળ અદ

પ્રેમમાં છાતરામ પણ આકર્ષિત થઈ
સકામદાર થઈ ગયો

શ્રી અનાવિલ બ'પુ પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ,

શુભનપુરી ભાગ્ય ભાજીની પેઠા—મુરત.

~~~~~

કુમરનો ૧૨૧ મો અંક

(કેટલાક મુખ્ય લખેા)

આજે રાત્રિ-૩૨ની માખણ જેતુજ
 ૨૫ નકલી માખણ બનાવવાની રીત
 કથી યુનો—ભારત-તેસારી ૨૭૦ ઉમો
 ૨૮ વિષયો

किङ्कण। हस्त—यनायस। भादिनि

પાટણ પ્રાચીન—જનાના વિશે

કે.મી. અને નોંધકેલ—ગે.પપ્પી

કલકત્તાના ડાકા-આ નાદિરે ડાકા ॥

મુખત બેડો મ કડો રૂપિત અચ તાપ મળી

સકલ નથી તે તમને કમલ મામુ ન માગે

मरुही—प्रकर प्रकर ॥ ५५१ ॥ १७१४

वसना नुरेभा

विशुद्ध—मनास्वा ॥ भाद्विती

दाशये-पाणीया-नन्द ॥२ प्रभार ॥

२५१-५११॥ २११॥ २११॥ २११॥

43 44

અને હવે પછી

આ રહ્યા છે। હું જુનિયર ની યાદી ને।

જા સ તમે દલે પછી કુમરમા છ તમે

(૧) કે કમ ઝાકનુ વિનર (૨) કે મિ

પ્રશ્ન ૧. જોન ૧૧:૩૫ (૩) છાંયેલાં

ધ્રુવા II માદિતી (૪) જન્મ મનાવના વિશે (૫)

ਫ਼ਲਤੀ ਜਾਤੀ ਜੋ ਪੁਰਾਣਾ ਜੋ (੮) ਹੋਵੇ

જનાવરા વૅ (૭) નિઠરા ॥ ગેાળ દુારે

भाषीती (८) निरे न न म-संज्ञा ॥ १॥

स म धी ६) गन ना ३ ग ७॥१३॥

विद्यमान (१०) तालुक व तालुका में ११/१२ अंश

સુદીર્ઘ નાનુકા એ (૧૧૫) નામ છે

ପ୍ରଥମ (୧୨) ଶ୍ରମିକ ମାସିକ ମାତ୍ରା ୫୦୦ ଟଙ୍କା

(१०) इति च अत्र (११) मन्त्रे

अक २ अकार १ गममे। (१५) भु १ अ

આતના મુ ના જાણીતા (૧૬) ૩૫૨-૩૫૩

हस्तो। (३३) अनुश्रुति गाय (२०) सिन्धु।।

॥ १ ॥

જાન્યુઆરી ૧૯૪૦ થી ડિસેમ્બર ૧૯૪૦ લગીની માસિક અનુક્રમણિકા

ચિત્રો	દૂધ વૃદ્ધ કરનાર વંત ૧૦૯મા	પ્રસંગ રંગ
અંક-૫૩ ૨૧, ૬૨	અંકનું મુખપૃષ્ઠ ૧૦૦	ઉદાર સારાફો ૫૧
આડા કાલરવાળો કેલુ ૫૮	૫૩ મિષ ૧૧૪મા	ગુમાવાની તક ૫૦
આંખ ચડાવવાની ક્રિયા ૩૫૧	અંકનું મુખપૃષ્ઠ ૨૩, ૨૩૪	બલવાનેમ સુકાદો ૬૧
મોંઢોડોકમચર ૧૧૨ મા	પાણી માટેનો ૫૩૫ ૧૧૭મા	ટૂંકમાકનો વડો ૬૧
અંકનું મુખપૃષ્ઠ	અંકનું મુખપૃષ્ઠ ૩ ૬	દયાળનક હાવત ૫૦
ઉભા કાલરવાળો કેલુ ૫૮	દિલ્લર-વંત ૧૦૯	દમી મન્નિય ૩
ગિન: ખડ અને નક્કી ૧૨૦મા	પીળાં-૧૩ ૧૮	નફાવત હોળો ૩
અંકનું મુખપૃષ્ઠ	વાનિ-ખરખ ૨૩	૧૩નો હોળ ૩
કપડાં નીચે વનાર વંત ૧૬	લાકા અને ગોરીઓ	રાષ્ટ્રીય આયોજન સમિતિ ૫૧
૨૬૨	ખનાવનાર વંત ૪૫૭	ખેતી, હુનર અને ઉદ્યોગ
કાનરબુ-ગંત ૧૮૪	૫૩-૫૧ ૧૮૪, ૩૦૮	અદ્ભુતરીન ૫૩ ૩૭૬, ૪૧૮
ખંડ-૫૩ ૫૫, ૩૩૧, ૩૩૩, ૩૩૬, ૩૭૨, ૩૮૦	૫૨૩ ખનાવનાર વંત ૪૫૫	આધુનિક
ખુદી કક્ષમ ૧૧૨ મા	૫૨૫-૩૫૮ ૧૮૬	અનનસ ૧૩૩
અંકનું મુખપૃષ્ઠ	શરીરના ખાનિય-સારો ૧૧૬મા	આઈરશીમનુ મિયાનુ ૧૩૬
ગોરી વંત ૧૬૫	અંકનું મુખપૃષ્ઠ ૨૨૪	આઈ ૧૩૩
ગોરીઓ ખનાવનાર વંત ૨૪	૨૩-૫૩ ૨૨૪	કોરી ૧૩૪
ગોળ-ઉકાળવાનો ચૂનો ૧૧૦	સાણુ વાગવાની ફેમ ૨૪, ૨૬૦ ૩૦૮, ૪૫૬	ચોકોવેટ ૧૩૫
મા અંકનું મુખપૃષ્ઠ	- મિથ કરનાર વંત ૪૫૭	અદાલ ૧૩૩
હુનનાર વંત ૨૬૮	સાણુ II કાનરીઓ	નારની ૧૩૩
અણુસાઈ કપમ ૧૧૫મા	કરનાર વંત ૪૫૫	પિસ્તા ૧૩૪
અંકનું મુખપૃષ્ઠ	સાણુ II ગોરીઓ	ખદામ ૧૩૫
પુત્ર-૫૩ ૨૫૬, ૩૭૫	ખનાવનાર વંત ૪૫૬	ખરફ મિથાનુ ૧૩૬
ટિકી-૫૩ ૨૪, ૧૧૪, ૩૩૪	મોગરીઓ ખનાવનાર વંત ૩૦૧	મોસંબી ૧૩૬
દૂધ કપોતિય વંત ૧૮૩		સાંપમેળી ૧૩૫
દળનાર વંત ૧૩૭, ૧૬૬મા		સિલુ ૧૩
અંકનું મુખપૃષ્ઠ		વેનીલા ૧૩૫
૩૩૬, ૩૮૦		સરખાનુ ૧૩૫
		રોબેરી ૧૩૬
		૧૪૦
	તાંત્રીસ્થાનેથી	ગિન: ખડ અને નક્કી ૪૫૧
		ખડ ગિન ૪૫૨

એનોગલકામ	૨૨૦	ચીળા	૩૭૮	થેડાની ડિજેર	૧૬
એનોનિયા	૧૦૨	બુ	૩૭૯	ચાલુકસાઇ ૩૫મ	૧૧૫મા
એરેડે વોટર		લાવ	૩૭૮	અંકનું મુખપટ	
આઇસ્ટ્રીમ સોડા	૨૫૩	સફેદ	૩૭૮	ચાલી સોનાનો દોળ	
એરોમેટિક	૨૫૪	કાસું (Bronze)	૧૪૬	સોનાનો દોળ	૧૫, ૧૮૭
એરોજ (નાર-બી)	૨૫૪	કેક		ચિકારી	૧૧૧
ઇજર બીર	૨૫૪	આટમીક કેક	૬૭	છાપકામની શાહી	
ટોનિક	૨૫૩	હાનિ કેક	૬૮	કાળી શાહી	૨૧૬
મરેટા	૨૫૩	કીમ કેક	૬૭	પીળી શાહી	૨૭૦
પાઇનેપલ	૨૫૩	કેરેબે કેક	૬૭	લાવ શાહી	૨૭૭
પિંચ મી અપ	૨૫૪	કોલમર્ કેક	૬૭	બુ શાહી	૨૭૭
પિપરમિન્ટ	૨૫૪	લેનગોલક કેક	૬૯	જર્મન સિદાર	૧૩
રાઇપનેરી	૨૫૪	ચેરી કેક	૬૮	જમફળ રીનાઇ	
રોઝ (ગુલાબ)	૨૫૩	જર્મન કેક	૬૭	અને રામફળ	
સેવેજ	૨૫૪	લી કેક	૬૮	અમફળ	૪૧૬
સાઇમનપુસ સોડા	૨૫૩	તજ કેક	૬૮	સીતાફળ અને રામફળ	૪૭૧
સેમન	૨૫૩	રી કેક	૬૯	જિ ક કોરાઇક	૩૮૭
ચિનો	૨૫૪	બદામી કેક	૬૯	દોળ, ચાલી સોનાનો	
ચૂરોચેરી	૨૫૪	મિરેટાઇ કેક	૬૯	(જુઓ 'ચાલી સોનાનો દોળ')	
સોડા	૨૫૪	સચ કેક	૬૯	દોળ, તાખાનો	૪૧૩
એઇમિનિયમ ઓન્ઝ	૪૨૦	ક્રેટનું સોનું (Carat Gold)	૮	તાડપત્રી	૪૧૧
એરોરોસ-સિમિન્ટ		કેસીન	૬૬	તાખાનો દોળ	૪૧૩
એઇસ્ટ્રી	૩૩૮	કેસન વોટર	૩૦૧	નેલ આઘી	૩૮૭
એસ્ટ્રિક એસિડ	૩૪૧	કેસના નાની	૬૮	- વાળના	૧૭૧
એફરો સરો	૩૪૩	ખડુ બેન		- સુખધીમાર	
ઇયરા પુનનું ખાતર	૧૭	(જુઓ 'જન ખર અને નાલી')		(જુઓ 'સુખધીમાર તેકો')	
કરી પાનડર	૧૩૭	ખાતર, ઇયન પુનનું	૧૭	લાઇ સરખનો	
કલમ, ખૂડી	૧૦૭	ખાતરો, રસાયણિક		કચ્છાઇન્ડ સિરપ એડ	
- ચાલુકસાઇ	૧૧૫મા	(જુઓ 'રસાયણિક ખાતર')		દામપોરુરકાઇન્ડ એન્ડ	
અંકનું મુખપટ		ખુડી કલમ	૧૦૭	આયર્ન	૪૧૭
કલે તાઇક, ઝિન્ક	૩૮૭	ઝિલસીન	૨૬૪	કચ્છાઇન્ડ સિરપ એડ	
કલેડ' પાનડર	૨૭૧	ગુડોસ, પ્રગદી	૩૮૬	દામપોરુરકાઇન્ડ એન્ડ	૪૧૭
કલેસા કંદ	૨૫૭	ગાજરનું વાવેનર	૪૨૬	સિરપ એડ આયોલાઇડ	
કાચ-પેનિસેનો		ગુપ્ત શાહીઓ	૩૭૭	એડ પોટાસિયમ એન્ડ	
આળી બુ	૩૭૮	ગેલેલિય	૩૪૫	આયર્ન	૪૧૮
કાળી	૩૭૮	ગોળની બનાવડ	૫૭	- એડ કોરાઇક એડ	૪૧૮
ધરી બુ	૩૭૮	લી, નકલી	૧૦૫	- - કોરાઇક એડ	૪૧૮
		ધીની ઉપીય	૪	- - કોરાઇક એડ	૪૧૯

સિરખ બોર્ડ ફોરફેટ બોર્ડ	દેખાવ-શીશીઓ	અળાણઓ મટ લોરાત	૨૨
આયર્ન બોર્ડ	આસમાની	આફ મીડી	૭૫
સ ઇમ	ફિરમગી	આમળાનું તેલ	૨૨
- ફોરફેટ બોર્ડ	ગુલાબી	આંખ-બિન્દુ	૨૭૩, ૪૩૩
- આયર્ન બોર્ડ	પીળી	આંધણી દવા	૨૩૩, ૩૬૩
- ફિટ્ટકનાઇન	જીલું	ઇન્ફેક્ટ્યુએસનો ઇલાજ	૨૨, ૪૭૩
- ફોરફેટ બોર્ડ	લાવ	ઇંડા નાખા રાખવા	૩૬૩
- આયર્ન, કવિ-	લીસો	ઈંદર નસાઈનાર દવા	૭૩
- નાઇન બોર્ડ	સુન્દરી	કમ્પો-શનું	૩૫૩
- ફિટ્ટકનાઇન	ધાતુ-પોલિશ	કાળી વસ્ત્રરક્ષક	૨૭૩
- ફોરફેટ બોર્ડ	ધાતુ-પોલિશ ક્રીમ	એલ્યુમિનિયમ-પોલિશ	૪૭૩
- આયર્ન વિથ	- - - પ્રવાહી	એલ્યુમિનિયમની ચીઝો	-
- કવિનાઇન	- - - બુધી	શાક કરતી	૩૬૩
- ફોરફેટ બોર્ડ	- - - મલમ ૨૩૧, ૨૫૯	એન્ટીફોર-૨ંગ	૪૩૩
- આયર્ન વિથ	- - - ખાલ	એસેન્સ, કોફી	૨૩
- મેગ્નેસિયમ	- - - સાલુ	- ખસ	૧૬૩
- ફોરફેટ બોર્ડ	- - - સોમગી	- પિપરમિન્ટ	૨૭૩
- કવિનાઇન	ધાતુ, બંદકની	ઓડકારનો ઇલાજ	૩૬૪
- ફોરફેટ બોર્ડ	ધુલાઇમ	ઓપિડી કીમી	૪૭૩
- ફિટ્ટ	ફાઇ કલિનિંગની ખુશ્કી	કપડાં પર લખવાની	-
- ફોરફેટ બોર્ડ	નક્કરી લેન	કાળી સાદી	૭૩
- મેગ્નેસિયમ	(લુઓ 'લેન' ખડ' અને નક્કરી)	કપુરનો મલમ	૨૩૩
- ફોરફેટ બોર્ડ	નક્કરી કાલસા	કમ્પોઝિટની દવા	૨૭૩
- લાઇમ	નક્કરી લી	કમ્પોઝિટના, બોલર	૪૩૫
- આસક્ષમ કોલોઇડ	નામસ્વેલનાં પાન	- રોલર	૪૩૫
- કાપાઈ	પનરાની રવેટ	કમળાની દવા	૨૭૩
- લેફ્ટ બોર્ડ	પેપ્ટા, એરમેરટોસ	કલકની પરિણા	૧૫૩
- આયર્ન	પ્રિમિટીવી	કલકનું ઝાડ	૨૩૩
- સેન્ટોનિન	પ્રેરોગો	કલકનો ટોળ	૨૩૩
- સેન્ટોનિટ બોર્ડ	અમરજાલી	કલોરિફોર્મ એલિકીરી	૪૩૩
- સોડા	અચાર, ખારકનો	કકુચી	૨૩૩
- સેન્ટોનિટોરાઇડ	અલિસારની ટિકીઓ	કકમાળાની લેમ	૩૧૩
- બોર્ડ આયર્ન	અનપરનો સરકો	કસ રી-સલુ	૧૫૩
- કોપરેટ બોર્ડ	અમૃતપાકની બુધી	ફમિનો ઇલાજ	૩૬૪
- કસારલ	અક, ખાખસના મૂળનો	કાચ-સાદી	૨૨
મંજન	- નાજુનો	- સિનિટ	૧૧૩, ૨૩૩
તમજન-બુધી	અફિનો ઇલાજ	કાચની ઝાંખનો ઇલાજ	૧૧૩
- લાદી	અવકાશવાળી ખાસ	- બુધી કરતી	૧૫૩
સન અને ટાકો-મધુ	કડાવની	કાકુર કરતો, લોખંડનો	-
ફાસફ	અવાળનો ઇલાજ	૧૫૫, ૧૬૫, ૪૭૫	-
ફાઈ-મધુ			-

સિમિન્-ડેમેગમ	(ભુએ વજ્રવત્તલ વચ્ચે)	મોનિ મેનરિન	૧૨૦
નંદિ	૩૩૮ ફીઆ	૧૫ ચૂરપિયને ની વેપારી	
મીત ફા		કુદ	૨૭
(ભુએ નમકજ સીતાફજ અને રામકજ)	વેપારી કળા	રેન હ અને મીન	૨૭૭
મુકા મેવા ૧ વેપાર	૧૩૧ અનોખી અદિરાત-પધ્ધતિ	વંચુ રિરો સતે	૪૦૩
મુમધી ૧૨ તેના	૪૦૩	વડુ ગદિરાત	૪૦૨
કમળુ તેલ	૮૧ અ દુધ મીમ જમ ૨	રિવેરી નરકમે	૩૬૩
કેવ તુ તેલ	૮૧ અનોકલની ટે	વાગી એરગી	૩૧૧
નસલુ તેલ	૮૨ આમ આ વૂ	વેપારના હરા પિયમે	૧૫
મનોગુ તેલ	૮૨ એકજ ભ ૧	વેપારી કુલ	૧૧૭
ચુર દિવાનુ તેન	૩૮૨ એકપાશે વધી	— શ — ચિન્હો	૪૭૧
ચુપંગીયુ તેવ	૮૨ એવગીનુ કર નામુ	— મિયાએના જવામે	૪૩૭
ચમેશીનુ તેલ	૫૮૨ કપડાના પોર	વેપારી ની અમ પગીફા	૪૦૫
ચપતુ તેલ	૫૮૩ પોમી દરીફ	વેપારીની રાનનાએ	૨૬
જુરી ચપાતુ તેલ	૫૮૩ માલકો ની અ શાગ મન	અકળાની ચાલીએ	
જવન ચપાતુ તેલ	૮૩ ગુમાવેલા મદકો	એ એન ની કોલસ	૪૩૧
જેવાનુ તેલ	૩૮૩ ગેર ની	વિનિયમ અ બર્સ	૪૩૭
જેસલીનુ તેલ	૫૮૪ અર નિયો	સપુર્ય સતો ના	
મધુમાવનીનુ તેલ	૮૪ જરા ની પત્ર	પેમા પાછા	૪૩૮
મુરજ દિવાનુ તેન	૩૮૪ વૃત્ત આદિતાન		
મોમરાનુ તેવ	૫૮૪ ત્રિદિશાન-દોરી		
સિબુના કુલનુ તેવ	૩૮૪ — પોર		
દિવાનુ તેલ	૫૪ નમાની સુદી		
મોદાલુ	૨૦ દેખાત ભારી		
એન્ટેનિ	૧૦૬ નક મી ચિતાએ		
મો ૨ જ	૧૦૬ નાની રી		
(ભુએ ચ ની સોન નો ટોળ)	મિમનના મુખ સતો	૩૧	
સેનુ રેરેનુ	નરા અને થોમસા	૩૭	
મોનર્વ નાવગી	તો વેન અપિરકીમ	૩૭	
કેક કીમ	સા ટે મી િરકીમ	૩૭	
ચિદા મટેના પવડ	સેન્ડસ નરેશ	૩૭	
— — રેસન	પોલીકુ મકા	૨૪૩	
જેવી કીમ	પેટ ગોમની	૨૪૩	
વનાશિત કીમ	ઉપરે મિતા	૨૪૩	
રેશ્ય કીમ	તે ને માટે અ	૨૪૩	
રેમો કીમ	રિયો	૪૮૨	
દનસમે લગજનના	મનદત છામ	૮૦	
	માલ ની પ્રતિષ્ઠી	૧૬૧	

“કમર”-પ્રકાશનો

૨

૩

સાબુની બનાવટ

કોસ્મેટિક્સ

વેપારની ચાવી

■ દરેક દરેક પ્રકારના સાબુઓ બનાવવા, માટેની એકલીજ શાસ્ત્રીય અને પ્રમાણુલુત સચિત્ર ગુ રાતીચોપડી. એમા સાબુ બનાવવાની હંડી, અર્ધ-ગરમ અને ગરમ ત્રણે રીતિ ચોલી પ્રરી માહિતી, સાબુમાં વપરાતી ચરબી, તેલ, રંગ-સુગંધીઓ અને રસાયણોની સંપૂર્ણ વિગત અને બનાવટ માટેના યંત્રોનો સચિત્ર પરિચય આપવા ઉપરાંત નદાવાના, ધાવાના, કપડા રમવાના ફાઇ કલીનીંગ કવાનો, ધાતુને પેલિશ કરવાના અને દવાકામમા વપરાતા ડાઝનજ ધ પ્રકારના સાબુઓના ૧૬૬ પ્રયોગો અને કેટલાક ઉપયોગી કેલ્ટ્રેક પચુ આવા છે

■ મોડા એન્ટિક કાગળ : ૨૦૦ પાના : ૭ ચિત્રો : કપડાની પાકી બાધણી

કોમત : રૂપિયા બે
(ટ. ખ. જ આના)
[વિદેશ : ૪ શિલિંગ]

ક્રિયા શાયુગાર-સામગ્રિયો

■ રૂપ સુંવારતે લગતી દરેક ઓઝો, જેની કે : કાળજી, મુરમો, કોલ્ડ ક્રીમ, રનો, ચિદરા માટેના પાવડર અને લોશન, માઉથ વૉશ, તરલ અલ્ટા દંતમંજન (લુકી અને પેસ્ટ) નેલ પોલિશ, પોમેડ, બ્રિલિ-પન્ટાઇન, બાય સ્કાલ્ટ, રૂઝ (પ્રવાહી, ભૂજી અને મલમ), સિપરિટક, વાળ કાઢનાર દવ ઓ, હેર આઇલ, હેર લોશન, સેન્ટુ ને કલિંગ પ્રવાહીઓ, ટોઇલેટ સાબુઓ વ બનાવવાના ૨૬૬ તુરખા, તોલમાપ અને બીજી માહિતી. જોયી ભરચક આ પુરિતકા ગુજનતી. બાઇરમ. પેપતાના વિગતની પહેલીને એકલીજ છે.

■ બીજી આવૃત્તિ : એન્ટિક કાગળ : ૧૦૦ પાના

કોમત : રૂપિયા એક
(ટ. ખ. જ આના)
[વિદેશ : બે શિલિંગ]

■ પાંચ પંદર રૂપિયાની નાની પુંજમાં ધર બેઠાં ટપાલથી વેપાર કેમ કરવો? વ્યવસ્થા કેમ કરવી? કેવી રીતે વિજ્ઞાનવલો? શાનો વેપાર કરવો? વ. બાબતોની સંપૂર્ણ માહિતી ૧૭ જીદા જીદા પ્રકરણો દ્વારા આપવા ઉપરાંત જીદી જીદી જાનના ૧૧૧ હુનર ઉદ્યોગોની સંપૂર્ણ હકીકત પચુ એમાં લખી છે. લખ્યા પ્રમાણે બજાબર અમલ કરાપ તો એની મદદ વડે હજારો રૂપિયા કમાઇ સકાય છે.

■ ‘મેલ આડર’ વેપારને લગતી એ પહેલીજ ગુજરાતી ચોપડી છે.

■ હમ્મટચન આર્ટ પેપર : ૧૦૦ પાના.

કોમત : રૂપિયા અઢી
(ટ. ખ. જ આના)
[વિદેશ : ૪૩ શિલિંગ]

[૨૮ પાનાનુ પૂરું સુવિપત્ર મુક્ત મગાવો]

શિરતામુ : કમર એપાફિસ, સોદ.ગરવાડા, મુરત.